

251

67

ὨΓΥΓΙ'Α

Ἠ

ἈΡΧΑΙΟΛΟΓΙ'Α·

Περιέχουσα τῶν Ἀρχαιοτάτων Ἐθνῶν, ἢ τῶν δύο Πρώτων Αἰώνων τοῦ Ἀδήλου καὶ Ἡρωϊκοῦ, τὴν Ἱςορίαν, τὰς Κοσμογονίας, Θεογονίας, τὴν ἀρχὴν καὶ πρόοδον τῆς Εἰδωλολατρείας, καὶ πάσης Κτιςολατρείας, τὰς Ἱεροπραξίας, Ἱεροσκοπίας, Μυθολογίαν πληρεςάτην τῶν Θεῶν καὶ Ἡρώων κατὰ γενεαλογίαν, σαφηνιζομένην διὰ τῆς Ἱςορίας καὶ Ἀλληγορίας, τὰς Τελετὰς, τοὺς Ἀγῶνας, τὰ Μαντεῖα, καὶ πάντα τὰ συμβεβηκότα καὶ Ἔθιμα, πρὸς γνῶσιν τῆς Ἀρχαιολογίας, καὶ κατάληψιν τῶν Ποιητῶν καὶ Συγγραφέων, συνταχθεῖσα

ὙΠΟ'

ἈΘΑΝΑΣΙ'ΟΥ ΣΤΑΓΕΙΡΙ'ΤΟΥ.

Καθηγητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ Ἀουςρίας Καισαροβασιλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν.

ΤΟ'ΜΟΣ ΠΡΩ͂ΤΟΣ.

ἘΝ ΒΙΕ'ΝΝΗι ΤΗ͂Σ ἈΟΥΣΤΡΙ'ΑΣ.

ἘΝ ΤΗ͂ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙ'Α ΤΟΥ͂ ἸΩΑ'Ν. ΒΑΡΘ. ΤΣΒΕΚΙ'ΟΥ.

1 8 1 5.

Τῼ͂
ἘΞΟΧΩΤΑ΄Τῼ ΚΟ΄ΜΗΤΙ ΚΥΡΙ΄ῼ ΚΥΡΙ΄ῼ ἸΩΑ΄Νῌ ΚΑΠΟΔΙ΄ΣΤΡΙᾼ.

Ἐνεργείᾳ τῆς Ἐπικρατείας Συμβούλῳ, καὶ Πρέσβει Πληρεξουσίῳ παρὰ τῇ Ἑλβετικῇ Διαίτῃ τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν, Ἱππεῖ τῆς Πρώτης τάξεως τῆς Ἁγίας Ἄννης, καὶ τῆς Δευτέρας τοῦ Ἁγίου Βλαδιμίρου, ἔτι δὲ τῆς Πρώτης τάξεως τοῦ Ἁγίου Λεοπόλδου τῆς Ἀουστρίας, καὶ τῆς Πρώτης τάξεως τοῦ Ἐρυθροῦ Ἀετοῦ τῆς Προυσσίας, κτ. κτ. κτ.

Πρῶτος καὶ πάγκοινος Εὐεργέτης τῶν ἀνθρώπων, Ἐξοχώτατε, Θεοσεβέστατε, Φιλογενέστατε, καὶ Περίβλεπτε Ἄνερ,

ἐφάνη ὁ δημιουργὸς τῆς κτίσεως, ὁ πλάσας τοὺς ἀνθρώπους, ἅματε καὶ ὅλα τὰ πρὸς τὸ ζῆν αὐτοῖς ἀναγκαῖα, μετὰ Θείας οἰκονομίας, καὶ πανσόφου προνοίας. Ὅθεν καὶ οἱ ἄνθρωποι δικαίως ἀπέδωκαν, ὅλοι ὁμοφώνως τε καὶ αὐτοπροαιρέτως, τὴν πρώτην εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτὸν, προσφέροντες θυσίας τὰς ἀπαρχὰς τῆς γῆς, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ τιμῶντες, καὶ λατρεύοντες θεοπρεπέςατα τὸ θεῖον ὄνομα αὐτοῦ, διὰ τὴν τοσαύτην εὐεργεσίαν.

Δεύτερον δὲ ἐμιμήθησαν τὰ πλάσματα τὸν Πλάςην, καὶ ἔμεινεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὕτη ἡ θεία καὶ σεβασμία ἀρετὴ τῆς εὐεργεσίας, ὡς κτῆμα θεοπαράδοτον, καὶ μέσον τῆς ἐξημερώσεως τῶν ἀνθρώπων πρώτιςον. Διὰ τοῦτο ἐφάνησαν τοσοῦτοι ἐνάρετοι ἄνδρες, εὐεργέται τῶν ἀδυνατωτέρων, φονεύοντες τὰ ἄγρια καὶ ἀνθρωποφάγα θηρία, ἐξολοθρεύοντες τοὺς λῃςὰς καὶ κακούργους, νομοθετοῦντες, προσεπιχορηγοῦντες τὰ ἐλλείποντα, καὶ πάντα τὰ εἰς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν καὶ εὐδαιμονίαν τῶν ἀνθρώπων ἀφορῶντα ποιοῦντες, καὶ εὐεργέται τῷ ὄντι τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τῶν ἀγρίων καὶ ἐλεεινῶν δεικνύμενοι. Οἱ δὲ καταδεέςεροι καὶ εὐεργετούμενοι, ὁρῶντες τὴν τοσαύτην δύναμιν, καὶ τοιαύτην προαίρεσιν, ἐνόμισαν αὐτοὺς ἀνωτέρας, ἢ κατὰ ἄνθρωπον, φύσεως, καὶ τρόπον τινὰ, ὁμοίους Θεῷ κατὰ τὴν ἀρετὴν ταύτην· ὅθεν ἔλεγον οἱ Αἰγύπτιοι, θείας φύσεως μετέχοντας τοὺς βουλομένους καὶ δυναμένους εὐεργετεῖν τοὺς καταδεεςέρους. Δι᾽ αὐτὸ τοῦτο λέγει καὶ ὁ φιλοσοφικὸς λόγος τὴν φιλοσοφίαν ὁμοίωσιν Θεῷ, κατὰ τὸ δυνατὸν, τὸ προνοεῖν τῶν καταδεεςέρων ὑπαινιττόμενος. Διὰ τοῦτο ἄρα ἐτίμησαν αὐτοὺς εὐγνωμόνως, ὡς Θεοὺς, Ἡμιθέους καὶ Ἥρωας, ἀπαθανατίσαντες τὰ ὀνόματα αὐτῶν.

Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ κτῆμα τοῦτο τὸ θεοπαράδοτον ἔμεινε κατὰ μίμησιν καὶ διαδοχὴν ὡς ἴδιον καὶ φυσικὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐφάνησαν κατὰ καιροὺς, καὶ φαίνονται τοιοῦτοι ἐνάρετοι βουλόμενοι καὶ δυνάμενοι εὐεργετεῖν κοινῶς τοὺς ταπεινοτέρους, εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ὡς καὶ εἰς τὸ ἡμέτερον γένος, βοηθοῦντες λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, καὶ συνερ-

γοῦντες, ὅσον δυνατὸν, εἰς κατόρθωσιν τῶν ἀναγκαιοτέρων καὶ κοινωφελεςέρων, πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀνθρώπων· ἀναγκαιότερον δὲ, καὶ κοινωφελέςερον εἰς τοῦτο κρίνεται ἡ διάδοσις τῶν μαθήσεων. Ὅθεν καὶ οἱ ὑμέτεροι εὐεργέται ἐπέμενον εἰς τοῦτο, συνιςῶντες σχολεῖα, καὶ ἐπιμελούμενοι τοὺς πεπαιδευμένους, συντρέχοντες εἰς ἔκδοσιν βιβλίων, καὶ πάντα τὰ συντελοῦντα εἰς τὴν πρόοδον τῶν μαθήσεων ἐκτελοῦντες. Οἱ δὲ πεπαιδευμένοι βλέποντες τὴν κοινωφελῆ πρὸς τὸ γένος χρῆσιν τοῦ πλούτου, καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν, ἤθελον μὲν νὰ φανῶσι καὶ αὐτοὶ εὐγνώμονες κατ' ἀξίαν, φοβούμενοι τὴν κατάκρισιν τῆς ἀγνωμοσύνης, (ἐπειδὴ καὶ τῶν βαρβάρων οἱ νόμοι ἐκόλαζον τοὺς ἀγνώμονας,) μὴ δυνάμενοι δ' ἄλλως, προσέφερον αὐτοῖς τὰ νεωφανῆ αὐτῶν συγγράμματα, ὡς ὁ χωρικὸς ἐκεῖνος τὸ ὕδωρ πρὸς τὸν Πέρσην, τοὺς κόπους τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ τοὺς καρποὺς τῆς εὐεργεσίας, σημεῖα εὐγνωμοσύνης, ὡς ἐκ μέρους τοῦ γένους, ἐπειδὴ καὶ ἡ εὐεργεσία ἀπέβλεπεν εἰς ὅλον τὸ γένος· καὶ οὕτω τὰ συγγράματα αὐτῶν σεμνυνόμενα, καὶ καλλυνόμενα διὰ τῶν ἐνδόξων ἐκείνων ὀνομάτων, ἐσάλπιζον τὴν εὐεργεσίαν εἰς ἅπαν τὸ γένος, καὶ ἐκίνουν αὐτὸ εἰς σέβας καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς εὐεργέτας.

Τοιαῦτα δὲ σημεῖα εὐγνωμοσύνης δὲν χρεωςεῖ ἄρα τὸ γένος καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ὅςτις ἀρξάμενος τὸ πολιτικὸν ςάδιον, δὲν ἐφρόντισας περὶ τοῦ ἰδίου καὶ μερικοῦ συμφέροντος, ἀλλ' ἐπέβλεψας πρότερον ἐπὶ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, καὶ βελτίωσιν τοῦ γένους, μέρος τοῦ κοινοῦ ἡγούμενος καὶ τὸ μερικὸν, καὶ φιλογενὴς τῷ ὄντι, καὶ Εὐεργέτης κοινὸς φαινόμενος, ὑπερασπιζόμενος τὰ σχολεῖα, τὰς Ἑςίας τῆς πατρίδος, παραθαῤῥύνων λόγῳ τε καὶ ἔργῳ τούς τε πεπαιδευμένους τοῦ γένους, καὶ τοὺς μαθητὰς, ὅθεν πηγάζει ἡ βελτίωσις τοῦ γένους, συντρέχων δαψιλέςατα καὶ προθυμότατα εἰς ἔκδοσιν βιβλίων, πέμπων μαθητὰς τοῦ γένους ἐνδεεῖς, δι' ἰδίας δαπάνης, εἰς τὴν Γερμανίαν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ, καὶ πάντα λίθον, ὡς εἰπεῖν, κινῶν διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ γένους; ἔπρεπε λέγω νὰ παραβλέψῃ τὸ γένος ταύτην τὴν

κοινωφελῆ εὐεργεσίαν; εἴθε μὴ γένοιτο νὰ ὑποπέσῃ εἰς ἀγνωμοσύνης κατάκρισιν, ἀλλοτρίαν τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ.

Ταῦτα τοίνυν πάντα οὕτω διασκεψάμενος ἐγὼ, παρίσταμαι πρῶτος ἔμπροσθέν σου, προσφέρων σοι ταύτην τὴν πραγματείαν, τῷ Κοινῷ τοῦ γένους Εὐεργέτῃ, τὴν εἰς κοινὴν ὠφέλειαν τοῦ γένους ἀφορῶσαν, καὶ συνάδουσαν τῇ σῇ προθυμίᾳ τε καὶ προαιρέσει, σημεῖον τε εὐγνωμοσύνης, καὶ πρὸς καλλωπισμὸν αὐτῆς διὰ τοῦ σοῦ περιβλέπτου ὀνόματος, οὔτε νεώτερόν τι ποιῶν, μιμούμενος τὴν καλῶς ἔχουσαν ἀρχαίαν συνήθειαν, οὔτε ἀνάξια τοῦ γένους πράττων, δεικνύων τὴν κοινῶς ὠφειλουμένην καὶ ὁμολογουμένην εὐγνωμοσύνην· ἔτι δὲ, ἵνα ὁρμᾷ γενναιότερον καὶ τολμηρότερον πρὸς τοὺς ἀγῶνας τῶν μαθήσεων, ἡ Νεολαία τῆς Ἑλλάδος, βλέπουσα συνεχῶς ἐν αὐτῇ τὸ σὸν εὔδοξον ὄνομα, καὶ ἐννοοῦσα, ὅτι ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ παιδεία τιμῶνται καὶ βραβεύονται πανταχοῦ, ἐπειδὴ διὰ τούτων ἔφθασας εἰς τοὺς ἀνωτάτους βαθμοὺς τῶν ἀξιωμάτων.

Δέξασθε τοίνυν εὐμενῶς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς εὐγνωμοσύνης, καὶ πληροφορηθεῖτε, οἷον ἄρα σέβας προσφέρω πρὸς τὸ ὑμέτερον περίβλεπτον ὑποκείμενον, καὶ ἀνδρίζεσθε, καὶ κραταιοῦσθε πρὸς τὴν βελτίωσιν τοῦ γένους.

1815. Αὐγούς. 20.

Ὁ ἐκδότης.

Πρὸς τοὺς Ὁμογενεῖς Νέους.

Ἡ Μυθολογία, ὁμογενεῖς καὶ φιλόμουσοι Νέοι, Μυθολογία ἁπλῶς ἐννοουμένη, κατὰ τὸ ὄνομα, φαίνεται εὐλόγως, ὡς περιττόν τι καὶ ἀνωφελὲς, καὶ οὐδεμιᾶς προσοχῆς καὶ περιεργείας ἄξιον, εἰμὴ, πεδιᾶς ἕνεκα μόνου καὶ διατριβῆς. Ὡς Ἀρχαιολογία δὲ θεωρουμένη, καὶ ὡς ἱςορία τῆς ἀρχῆς τῶν ἀρχαιοτάτων ἐθνῶν, τῆς καταςάσεως τῶν ἐθίμων, τῆς πολιτικῆς, τακτικῆς, τῶν τεχνῶν, ἐπιςημῶν, τῆς φιλολογίας καὶ φιλοσοφίας, φαίνεται τῷ ὄντι μάθημα πρώτιςον, καὶ πολλῆς περιεργείας καὶ ζητήσεως ἄξιον, ὥςε οὐδεὶς ἐπιςήμων, ἢ φιλόσοφος, ἢ φιλολόγος, ἢ πολιτικὸς, ἢ ςρατηγικὸς, ἢ τεχνίτης ἐξαιρεῖ ἑαυτὸν τῆς γνώσεως τούτου, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν ὑπόληψιν τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ἁπλῆν περιέργειαν, ἀλλ᾽ ἐξ ἀνάγκης, διὰ τὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ ὠφέλειαν. Καὶ ἄν τις ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἔχει χρείαν τῆς γνώσεως ταύτης, ἔπιπτεν εἰς τὴν αὐτὴν κατάκρισιν, ὡς ὅτε ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἔχει χρείαν ἱςορίας. Ἐγὼ ὅμως μὴ ἔχων ἤδη, οὔτε καιρὸν, οὔτε τόπον, νὰ ἐκτανθῶ εἰς ἀπόδειξιν τούτου, λέγω ὀλίγα τινὰ μόνον, πρὸς μικρὰν ἰδέαν τοῦ πράγματος. Καὶ ἴσως ἐρῶ πλατύτερον εἰς τοὺς ἑξῆς τόμους, ἢν Θεὸς διδῷ.

Οἱ Ἀρχαιολόγοι διαιροῦσι τὴν ἀρχαίαν ἱςορίαν τοῦ κόσμου εἰς τρεῖς Αἰῶνας, κατὰ τὴν ἐθνικὴν ἱςορίαν (*)·

(*) Βάῤῥ. παῤ. Gesner.

καὶ τὸν μὲν πρῶτον ὀνομάζουσιν Ἄδηλον, τὸν δὲ δεύτερον Μυθολογικὸν, καὶ τὸν τρίτον Ἱςορικόν. Καὶ τὸν μὲν Ἄδηλον ὁρίζουσιν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κόσμου, μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Ὠγύγου, τὸν ὁποῖον λέγουσι καὶ Αἰῶνα τῶν Θεῶν, ἐπειδὴ τότε ἐβασίλευον οἱ Θεοὶ, ὁ Οὐρανὸς, ὁ Κρόνος, ὁ Ζεὺς, καὶ οἱ λοιποί· ἔτι δὲ εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα ἦτον καὶ ἐκείνη ἡ ἀρχαϊκὴ συνήθεια τῆς ἀποθεώσεως τῶν ἀνθρώπων, διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, ὡς ῥηθήσεται εἰς διαφόρους περιςάσεις. Διὰ τοῦτο οἱ Ποιηταὶ ἀναφέρουσί τινα πράγματα διώνυμα, λέγοντες, οἱ μὲν Θεοὶ ὠνόμαζον αὐτὸ οὕτως, οἱ δ' ἄνθρωποι οὕτως· ὡς ὁ Ὅμηρος λέγει περὶ τοῦ ποταμοῦ Ξάνθου.

„Ὃν Ξάνθον καλέουσι Θεοὶ, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον. Ἐπειδὴ εἰς τὸν Αἰῶνα τῶν Θεῶν ὠνομάζετο Ξάνθος, καὶ ὕςερον μετωνομάσθη Σκάμανδρος, ὡς καὶ τὸ Βυζάντιον μετωνομάσθη ὕςερον Κωνςαντινούπολις, καὶ ἄλλα πολλὰ, διὰ διαφόρους αἰτίας. Ἄδηλος δὲ ὠνομάσθη, ἐπειδὴ εἶναι τῷ ὄντι ἄδηλος, μὴ ἔχων βάσιν χρονικὴν, οὔτε τῆς ἀρχῆς, οὔτε τῆς διαρκείας, οὔτε τοῦ τέλους αὐτοῦ· ὅθεν ἀγνοεῖται εἰς ποῖον μέρος τοῦ χρόνου κρέμαται· ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ γένῃ συμπερασμὸς, κατὰ γενεὰς, διότι τὰ ἀρχαιότατα ἔθνη ἀναφέρουσι διαφόρους τοὺς προγόνους αὐτῶν, κατάτε τὰ πρόσωπα καὶ τὸν ἀριθμὸν, καὶ ποῖον εἶναι τὸ ἀρχαιότατον ἀγνοεῖται· ἔτι δὲ καὶ ἡ χρονολογία αὐτῶν εἶναι ἀκατάληπτος· ἐπειδὴ ἀριθμοῦσι πολλῶν χιλιάδων χρόνων τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ῥηθήσεται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους· καὶ οὕτως αἱ δοκιμαὶ καὶ αἱ ἐξετάσεις μέχρι τοῦδε, δὲν εὗρον τὴν πιθανολογίαν· ἔτι δὲ καὶ αἱ γεννήσεις τῶν προσώπων ἐκείνων εἶναι ἀμφίβολοι, καὶ

οἱ τόποι, καὶ τὰ ὀνόματα, καὶ πάντα σχεδὸν τὰ σωζόμενα τοῦ Αἰῶνος ἐκείνου· ὅθεν ὠνόμασαν αὐτὸν εὐλόγως ἄδηλον.

Τὸν δὲ Μυθολογικὸν ὁρίζουσιν ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Ὠγύγου μέχρι τῆς ἀρχῆς τῶν Ὀλυμπιάδων, τὸν ὁποῖον ὀνομάζουσι καὶ Ἡρωϊκὸν, ἐπειδὴ τότε εἰς αὐτὸν τὸν Αἰῶνα ἐχρημάτισαν οἱ Ἥρωες, οἱ ἀπόγονοι καὶ διάδοχοι τῶν Θεῶν νομιζόμενοι. Μυθολογικὸς δὲ ὠνομάσθη, ἐπειδὴ νενευρωμένος ὢν ὁπωσοῦν διὰ τῆς ἱςορίας, ἔχει τὰς Ἡρωϊκὰς πράξεις μεμιγμένας μὲ μύθους, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν· τούτου ὅμως ἡ διάρκεια ὁρίζεται ὁπωσοῦν πιθανῶς διὰ τῆς χρονολογίας. Τὸν δὲ Ἱςορικὸν ὁρίζουσι τινὲς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν Ὀλυμπιάδων μέχρι τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ, ὅθεν ἄρχεται ἡ νέα ἱςορία· ὠνομάσθη δὲ Ἱςορικὸς, ἐπειδὴ ἔκτοτε ἄρχεται ἡ χρονολογία τῶν Ἑλλήνων κανονικῶς. Αὕτη δὲ ἡ διαίρεσις, ὡς λέγει ὁ Βανιὲρ, ἀνήκει μόνον εἰς τὴν ἱςορίαν τῶν Ἑλλήνων, ἐπειδὴ ἡ Ἀσία εἶχε βασίλεια, καὶ βασιλεῖς, καὶ ἱςορίαν, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀδήλου Αἰῶνος τῶν Ἑλλήνων· ὅμως δὲν σφάλλει τίς, ἂν περικαλύψῃ καὶ τοὺς Βασιλεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν ἱςορίαν αὐτῶν, μὲ τὸν σκοτεινὸν καὶ Ἄδηλον Αἰῶνα τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὴν ἀβεβαιότητα τῆς ἀρχῆς, καὶ διαρκείας αὐτῶν, ὡς εἴρηται.

Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ἡ ἱςορία ἀναφέρει περιςατικῶς τὰ συμβεβηκότα μόνον τοῦ Ἱςορικοῦ Αἰῶνος, τὰ δὲ λοιπὰ τῶν δύο προτέρων Αἰώνων, πρέπει νὰ τὰ ζητήσωμεν εἰς τὴν Μυθολογίαν, τουτέςιν εἰς τὴν Ἀρχαιολογίαν· τὰ ὁποῖα εἶναι μὲν ἀναγκαῖα εἰς πάντα ἄνθρωπον, ὡς εἴρηται, εἰς ἡμᾶς ὅμως εἶναι ἀναγκαιότατα καὶ ὠφελιμώτατα, ἐπειδὴ εἶναι ἔργα τῶν προγόνων ἡμῶν, καὶ συνέβησαν εἰς

τὴν Ἑλλάδα τὴν πατρίδα ἡμῶν· καὶ εἶναι ἀνάγκη μεγάλη νὰ γνωρίσωμεν ὁποίους προγόνους εἴχομεν, καὶ ποίαν γῆν κατοικοῦμεν. Διὰ τούτοις ἄρα τοὺς λόγους κατέταξα τὴν βίβλον ταύτην εἰς τὴν ἑξῆς τάξιν. Πρῶτον ἄρχομαι ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου, οἷον, ἐκ τῶν Κοσμογονιῶν, Θεογονιῶν, καὶ τῶν ἐθίμων ὅλων τῶν ἐχόντων Κοσμογονίας καὶ Θεογονίας ἀρχαίων ἐθνῶν, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, καὶ τὴν περιγραφὴν τῶν ἀρχαίων ἱςορικῶν, καὶ μυθογράφων, οἵτινες ἦσαν ἐντὸς τῶν ἐθίμων ἐκείνων, καὶ πλησιεςεροι ἡμῶν, πρὸς τὴν ἀρχαιότητα τῶν ἀρχαίων αἰώνων· ἔτι δὲ, ἀνέγνωσαν καὶ Συγγραφεῖς καὶ Ποιητὰς ἀρχαιοτέρους ἐκείνων, καὶ πλησιεςέρους πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, οἵτινες δὲν ἐσώθησαν εἰς ἡμᾶς· ἐκεῖνοι δὲ οἱ ἀρχαιότεροι πάλιν ἀνέγνωσαν ἄλλους ἀρχαιοτέρους, ὡς Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος εἶχον ἀρχαιοτέρους τὸν Λίνον, Εὔμολπον, Ὀρφέα, Μουσαῖον, καὶ ἄλλους· ἐκεῖνοι δὲ πάλιν εἶχον ἄλλους ἀρχαιοτέρους, καὶ οὕτως ἔφθασαν εἰς ἡμᾶς διαδοχικῶς τὰ ἔθιμα, αἱ ἰδέαι, αἱ δόξαι, καὶ τέλος, ἡ περίεργος ἱςορία ἐκείνων τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναφέρω τὴν ἀρχὴν καὶ πρόοδον τῆς Εἰδωλολατρείας, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ, κεφαλαιωδῶς, ὡς μαρτυρεῖ ἡ βίβλος· ἔπειτα ἀναφέρω τὰς μυθολογίας καὶ ἱςορίας τῶν Θεῶν κατὰ γενεαλογίαν, ὅσον δυνατὸν, διαιρέσας αὐτοὺς καὶ εἰς τάξεις ἰδιαιτέρας, κατὰ τὰς ἐπιςασίας καὶ ἐπαγγέλματα αὐτῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπισυνάπτω τὴν λατρείαν καὶ τὰς τιμὰς, ποῦ, καὶ πῶς, καὶ διὰ τί ἐλάτρευον καὶ ἐπανηγύριζον ἕκαςον, τὴν ἱςορίαν, ἀλληγορίαν, τὰ ἐπίθετα, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ, ὥςε ἀναφέρεται, τρόπον τινὰ, ὅλη ἡ σωζομένη ἱςορία καὶ μυθολογία, τοῦ ἀδήλου αἰῶνος τῶν Θεῶν· καὶ ἔπειτα ἕπεται

ἡ ἱςορία τῶν Ἡρώων, καὶ τοῦ Ἡρωικοῦ Αἰῶνος, περὶ ὧν ἐρῶ τι καὶ πλατύτερον εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον. Καὶ οὕτως ὁ ἀναγνώςης ἀναγινώσκων προσεχῶς ἀπ' ἀρχῆς, καὶ προβαίνων, γνωρίζει εὐκόλως τὰ μυςήρια ἐκεῖνα τῆς ἀρχαίας πλάνης, τὰ ὁποῖα φαίνονται καὶ νομίζονται ἀκατάληπτα, διὰ τὰς σκοτεινὰς ἀλληγορίας, ἀνακαλύπτει τὴν ἐμπεριεχομένην εἰς αὐτὰ ἱςορίαν, καὶ καθαρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀλληγορίας, ἐννοεῖ καὶ τὴν ἀλληγορίαν, καὶ τότε δὲν δυσκολεύηται νὰ ἐννοήσῃ Ποιητὴν καὶ Συγγραφέα, καὶ πᾶσαν τὴν ἀρχαίαν ἱςορίαν· ἐπειδὴ ἡ ὕλη τῶν ἐνδοξοτάτων Ποιητῶν εἶναι τοῦ Ἡρωϊκοῦ Αἰῶνος, μεμιγμένη καὶ μὲ τὴν τοῦ πρωτέρου Ἀδήλου· ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ Ποιηταὶ καὶ οἱ Συγγραφεῖς περιέχουσι πάντες, καὶ πανταχοῦ τοιαύτην ὕλην· ὡς καὶ αὐτὸν τὸν Βουκολικὸν Θεόκριτον, εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸν ἐννοήσῃ τὶς ἄνευ τῆς τοιαύτης βοηθείας. Ὅθεν ὁ ἀγνοῶν τὴν ἱςορίαν, μυθολογίαν, καὶ τὰ ἔθιμα, τῶν αἰώνων ἐκείνων, νὰ μὴ νομίσῃ ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοήσῃ Ποιητὴν, ἢ Συγγραφέα. Τοῦτο δὲ θέλετε ἐννοήσῃ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς βίβλου ταύτης. Ἐκτὸς δὲ τούτων, εἶναι ἀναγκαία ἡ βίβλος πρὸς γνῶσιν καὶ τῆς ἱςορίας, καὶ τοῦ ἱςορικοῦ αἰῶνος. Ὠνόμασα δὲ τὴν πραγματείαν ταύτην Ὠγυγίαν, ἐπειδὴ πραγματεύεται περὶ τῆς ἀρχαιότητος, τὰ δὲ ἀρχαιότατα πράγματα ὀνόμαζον ὠγύγια οἱ Ἕλληνες, διὰ τὴν ἀρχαιότητα τοῦ Ὠγύγου, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ· διηρέθη δὲ εἰς βίβλους, αἵτινες περιέχουσιν ἑκάςη ἓν εἶδος ὕλης, καὶ ἀπὸ τῆς ἐμπεριεχομένης ὕλης ὠνομάσθη καὶ ἑκάςη βίβλος.

Ταῦτα λοιπὸν λέγω πρὸς τὸ παρὸν, φιλόμουσοι Νέοι, περὶ τούτων, καὶ ἐκ τούτων ἐννοεῖτε διὰ ποῖον τέλος ἐκοπίασα, καὶ κοπιάζω τοσούτους χρόνους. Πρὸ δύο χρόνων

ὅμως ἐξέδωκα τὴν τρίτομον γενικὴν ἱςορίαν, ἥτις περιέχει πρῶτον ἐν συνόψει τὴν ἁγίαν γραφὴν, ὅπου ἀναφέρεται ἡ Δημιουργία τοῦ παντὸς, κατὰ τὸν Προφήτην Μωϋσῆν, ἵνα ἀναγνώσητε ἐκείνην πρῶτον, τὴν ὁποίαν εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωσκη πᾶς Χριςιανὸς, καὶ μάλιςα οἱ καλοήθεις νέοι, καὶ ἔχοντες ἰδέαν ἐκείνης, νὰ ἀναγνώσητε καὶ ταύτας τῶν ἐθνῶν διὰ περιέργειαν καὶ πολυμάθειαν· καὶ θέλετε εὕρη καὶ ἐνταῦθα πόσον πόθον εἶχον καὶ τὰ ἔθνη ἀπ᾽ ἀρχῆς, νὰ γνωρίσωσι τὸν ἀληθινὸν δημιουργὸν τοῦ παντός. Δὲν ἐδυνήθησαν ὅμως, διὰ αἰτίας ἀκαταλήπτους, τὰς ὁποίας οἶδε μόνον αὐτὸς ὁ δημιουργός· ὅθεν ἐλάτρευσαν τὸν Ἥλιον πρῶτον, νομίσαντες αὐτὸν Ποιητὴν, καὶ Κυβερνήτην τοῦ παντὸς, καὶ τὸν ὠνόμασαν Κύριον τοῦ Οὐρανοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξέπεσον εἰς λατρείας ἔτι παραλογωτέρας, διὰ τὴν μεγάλην δεισιδαιμονίαν.

Πρότερον ὅμως εἶχον σκοπὸν νὰ συνάψω, ἢ νὰ μεταφράσω τινὰ σύντομον Μυθολογίαν διὰ τὰ σχολεῖα· ὅθεν ἐξέδωκα καὶ τοιαύτην ἐπιτομὴν ἀριθμητικῆς, πρότερον τῆς ἱςορίας, ἔπειτα καὶ τὴν ἱςορίαν, δι᾽ αὐτὸ τοῦτο· οἷον, διὰ παράδοσιν εἰς τὰ σχολεῖα· ἐπειδὴ ὅμως ἐμβῆκα εἰς τὴν ὕλην, φιλολογήσας ὅλους σχεδὸν τοὺς Ποιητὰς καὶ Συγγραφεῖς, καὶ Μυθογράφους, παλαιούς τε καὶ νέους, ἔκρινα εὔλογον νὰ συνάξω ὅλην ἐκείνην τὴν διεσπαρμένην ὕλην, καὶ νὰ συντάξω τὸ ἔργον, ὅσον δυνατὸν ἐντελέςερον, καὶ ἄξιον τοῦ τοσούτου πολυχρονίου κόπου. Καὶ ὕςερον εἶναι εὔκολον νὰ γένη καὶ ἐπιτομὴ διὰ παράδοσιν. Ἐπειδὴ, Νέοι, δὲν ἔχομεν οὐδεμίαν τοιαύτην βίβλον διδακτικὴν, μεθοδικὴν, καὶ σύντομον μόνον διὰ παράδοσιν, ὡς ἔχουσιν οἱ Εὐρωπαῖοι ὅλων τῶν μαθήσεων, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ ἀλ-

φαβηταρίου· ἡμεῖς ὅμως διδασκόμεθα εἰς βιβλία ἀπέραντα καὶ ἀτελεύτητα, τὰ ὁποῖα εἶναι μόνον διὰ μελέτην καὶ φιλολογίαν, καὶ οὐχὶ διὰ παράδοσιν εἰς τοὺς νέους, καὶ πρωτοπείρους· ὅθεν δυσκολευόμεθα, καὶ διατρίβομεν ἀπείρους χρόνους εἰς τὰ σχολεῖα ἀνωφελῶς. Καὶ τοῦτο φαίνεται μὲν δυσκατόρθωτον, ἐπειδὴ ἀπαιτεῖ ἔξοδα πολλὰ καὶ ἀνθρώπους εἰδήμονας, νὰ ἐξετάσωσιν ὅλων τῶν Εὐρωπαίων τὰ διδακτικὰ καὶ μεθοδικὰ βιβλία, καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν τρόπον, νὰ συντάξωσι συςηματικῶς τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ γένος διδακτικὰ καὶ μεθοδικὰ βιβλία ὅλων τῶν μαθήσεων, ἀπὸ τοῦ ἀλφαβηταρίου ἀρχόμενοι· ἔπειτα νὰ προςεθῶσιν ἱςορίαι πραγμάτων καὶ ἠθικαὶ, ὅπου, ἐν ᾧ γυμνάζονται τὴν ἀνάγνωσιν οἱ παῖδες, νὰ διδάσκωνται καὶ πράγματα, καὶ ἤθη ἀνάλογα τῆς δυνάμεως καὶ ἡλικίας αὐτῶν· ἔπειτα κατήχησιν, διὰ νὰ γνωρίζωσι τὶ πιςεύωσι, πῶς πρέπει νὰ πιςεύωσι, πῶς νὰ προσεύχωνται, πῶς νὰ προσέχωσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πῶς νὰ ἀκούωσι τὴν Ἱερὰν ἀνάγνωσιν, νὰ γνωρίζωσι τί ἐςὶν Ἑσπερινὸς, τί Ὄρθρος, τί Λειτουργία, τί Ἀπόςολος, τί Εὐαγγέλιον, καὶ πάντα τὰ ἀνήκοντα τῇ Ἱερᾷ ἀκολουθίᾳ· καὶ μὴ νομίζομεν μάταιον τὸν καιρὸν εἰς τὰ τοιαῦτα· ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη φιλοσοφία, καὶ ἡ βάσις ὅλων τῶν μαθήσεων, τὴν ὁποίαν δέχονται εὐμενέςατα οἱ νέοι, καὶ ἐντυπώνουσιν αὐτὴν εὐκολώτατα εἰς τὰς ἁπαλὰς αὐτῶν ψυχὰς, ὅταν ἔχωσι και καλὴν ἀνατροφὴν ἀπὸ τῶν γονέων.

Ἔπειτα γραμματικὴν τοιαύτην σύντομον, εὔληπτον, μεθοδικὴν, καὶ τῶν ἀναγκαίων τύπων καὶ κανόνων περιεκτικην. Γεωγραφίαν ὁμοίαν· μαλιςα ἡμεῖς ἔχομεν χρείαν τριῶν εἰδῶν γεωγραφίας· μίαν τῆς ἁγίας γραφῆς, παλαιᾶς τὲ καὶ

νέας, ἄλλην τῆς ἀρχαίας, καὶ ἄλλην τῆς νέας ἐθνικῆς ἱςορίας· οὕτω καὶ τοιαύτην ἐπίτομον ἱςορίαν τῆς ἁγίας γραφῆς, παλαιᾶς τε καὶ νέας, καὶ τῆς ἐθνικῆς ἱςορίας· καὶ καθεξῆς, μυθολογίας, φυσικῆς ἱςορίας, ἀριθμητικῆς, οἰκονομικῆς, φυσικῆς, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅλων τῶν μαθήσεων, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν περίοδον ταύτην, κατὰ τάξιν διατεθειμένας, καὶ κατὰ τὸν χρόνον προσδιωρισμένας· ποῖα δηλαδὴ, καὶ πόσα νὰ παραδίδωνται εἰς μίαν ἑξαμηνίαν, καὶ ποῖα καὶ πόσα μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἄλλην· ὥςε νὰ προγινώσκῃ καὶ ὁ διδάσκων, καὶ οἱ διδασκόμενοι, πόσα πρέπει νὰ μάθωσιν εἰς μίαν ἑξαμηνίαν· καὶ ὅσοι μαθηταὶ μάθωσι καλῶς τὰ μαθήματα τῆς πρώτης ἑξαμηνίας, μεταβαίνουσιν εἰς τὰ ἀνώτερα τῆς ἄλλης ἑξαμηνίας· ὅσοι δὲ ἀμελεῖς, δὲν ἐπιμελήθησαν, μένουσι πάλιν εἰς τὰ αὐτὰ μαθήματα, ἕως νὰ τὰ μάθωσι καλά.

Τὰ δὲ μαθήματα νὰ εἶναι γεγραμμένα, εἰς ὕφος ἀνάλογον τῆς δυνάμεως τῶν μαθητῶν· τὰ μὲν πρῶτα εἰς φράσιν ἁπλουςάτην, καὶ κατὰ τὴν κοινὴν ὁμιλίαν, διορθωμένως ὅμως· αἱ δὲ σκοτεινότεραι καὶ ἀσυνήθιςοι λέξεις νὰ ἐξηγῶνται, ὅπως εἶναι δυνατὸν νὰ τὰς ἐννοῇ ὁ μαθητής· ἔπειτα δὲ, νὰ προβαίνῃ εἰς τὸ ὀρθότερον ἡ γλῶσσα, κατὰ τὴν πρόοδον τῶν μαθημάτων καὶ ἰδεῶν, ὥςε νὰ ἐννοῇ αὐτὴν πάλιν ὁ μαθητής. Καὶ αὕτη νὰ εἶναι ἡ πρώτη περίοδος τῶν μαθημάτων, καθὼς εἶναι καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν ὁποίαν παραδίδουσιν εἰς τὰ κοινὰ σχολεῖα, καὶ διέρχονται αὐτὴν ὅλοι οἱ νέοι κοινῶς· ἔπειτα μεταχειρίζονται ὅ,τι τέχνην θέλει ἕκαςος, ἔχοντες τὰς ῥηθείσας ἰδέας, καὶ μαθήσεις· ὥςε δὲν εἶναι ἄπειροι, οὔτε γραμματικῆς, οὔτε θρησκείας, οὔτε γεωγραφίας, οὔτε ἱςορίας, οὔτε

ἀριθμητικῆς, οὔτε ἄλλων ἀναγκαίων εἰς τὸν κοινὸν βίον· ὅστις δὲ θέλει νὰ γένη Ἱερεὺς, μεταβαίνει εἰς τὴν Θεολογίαν, καὶ εἰς ἄλλην τάξιν μαθημάτων ὁμοίως εὐμεθόδων, συντόμων, καὶ διδακτικῶν· ὅστις δὲ θέλει ῥητορικὴν, ἢ γραμματικὴν ἀνωτέραν, ἢ ἄλλο τι, εἰσέρχεται εἰς τὰ γυμνάσια, ἔνθα εὑρίσκει πάλιν τὴν αὐτὴν μέθοδον καὶ τάξιν ἐκείνων τῶν μαθημάτων· οὕτω καὶ ὁ θέλων μαθημαθητικὴν, φιλοσοφίαν, φυσικὴν, ἰατρικὴν, καὶ πᾶσαν ἄλλην μάθησιν.

Ἂν λοιπὸν δὲν κατορθώσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἔχωμεν τοιαῦτα βιβλία, καὶ τοιαύτην τάξιν εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ γένους, νὰ μὴ ζητῶμεν, οὔτε νὰ ἐλπίζωμεν, νὰ διαδώσωμεν τὰς μαθήσεις ἄλλως συντομώτερον καὶ ὠφελιμώτερον εἰς τὸ γένος. Τοῦτο τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖται συνεχῶς μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων τοῦ γένους, καὶ τὸ ἐπιποθοῦσιν ὅλοι ὁμοφώνως, φαίνεται μὲν δυσκατόρθωτον, ὡς προεῖπον, εἰς πάντα ἄνθρωπον, ἐπειδὴ εἶναι τῷ ὄντι μέγα, καὶ ἀπαιτεῖ ἀνθρώπους εἰδήμονας, καὶ ἔξοδα πολλὰ, καὶ λέγει ἕκαςος, ποῦ νὰ εὑρεθοῦν τοιοῦτοι ἄνθρωποι, πρῶτον, νὰ ἀναδεχθοῦν τὸ τοιοῦτον βάρος; ἔπειτα, ποῦ τὰ ἔξοδα, νὰ ζήσωσιν ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι, καταγινόμενοι εἰς τοῦτο; Τοῦτο βεβαίως φέρει ἀπελπισίαν· ὅμως ἐγὼ λέγω, ἔχων καὶ ἄλλων πεπαιδευμένων καὶ φιλογενῶν γνώμην, ὅτι τόσον εὔκολον γίνεται, καὶ κατορθοῦται, ὥςε νὰ μὴ φανῇ, οὔτε βαρὺ, οὔτε ἐνοχλητικὸν, οὔτε δυσκατόρθωτον· καὶ πρὸς ἀπόδειξιν, ἀποκρίνομαι εἰς ταύτας τὰς δύω ῥηθείσας ἐρωτήσεις.

Πρώτη λοιπὸν εἶναι, ποῦ οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι, νὰ εἶναι εἰδήμονες τῶν τοιούτων, καὶ νὰ προαιρεθοῦν, νὰ

b

λάβαυν τοῦτο τὸ βάρος. Εἶναι πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ, καὶ εἰδήμονες, καὶ φιλογενεῖς, καὶ κοπιῶσι προθύμως, ὁμοφώνως καὶ εὐχαρίςως διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ γένους· καὶ δὲν εἴδομεν ἔτι πεπαιδευμένον ἄνδρα, νὰ μὴ θέλῃ νὰ συνεργήσῃ προθύμως εἰς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν τοῦ γένους· μάλιςα εἰς τοῦτον τὸν ἀγῶνα δεικνύουσι μεγίςην προθυμίαν, γνωρίζοντες ἐκ τῆς πείρας τὴν ὠφέλειαν, καὶ οὐχὶ ἐξ ἀκοῆς· ἔχομεν ἄρα τοὺς ἄνδρας.

Ἡ δὲ δευτέρα ἐρώτησις εἶναι, ποῦ εἶναι τὰ ἔξοδα, νὰ ζήσωσιν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, καὶ νὰ τυπώνωσι καὶ τὰ βιβλία. Οἱ πεπαιδευμένοι τοῦ γένους ἐξέδωκαν μέχρι τοῦδε πολλὰ καὶ ὠφέλιμα βιβλία, πορίζοντες τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος, καὶ κοπιῶντες νύκτα τε καὶ ἡμέραν εἰς τὰς τοιαύτας βίβλους, συνερανιζόμενοι, ἢ μεταφράζοντες. Εἶτα πῶς ἐξέδωκαν αὐτάς; διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ γένους. Διὰ τοιαύτης ἄρα συνδρομῆς γίνεται καὶ τοῦτο, ὅπερ γίνεται καθεκάςην καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ διὰ βίβλους, καὶ ἐφημερίδας. Ταῦτα τὰ βιβλία, ὡς εἴρηται, πρέπει νὰ γένουν σύντομα, εὐμέθοδα, καὶ εὐώνυτα, ὥςε νὰ τιμῶνται τὸ ἓν, ἓν γρόσιον, ἢ δύο, ἢ καὶ ὀλιγότερον, ἢ ὀλίγον τι περισσότερον, κατὰ τὴν ὕλην, τὸ μέγεθος, καὶ τὰ ἔξοδα, διὰ νὰ τὸ ἀποκτήσῃ ὅλον τὸ γένος. Τί δύσκολον εἶναι λοιπὸν, νὰ γραφῶσι χίλιοι συνδρομηταὶ μεταξὺ τοῦ γένους, καὶ νὰ πληρώνωσι τὴν τιμὴν, ἀφ' οὗ λάβωσι τὴν βίβλον; Εἶναι δὲ καὶ πτωχοὶ μαθηταὶ, οἵτινες οὔτε οὕτω δύνανται νὰ τὰ ἀποκτήσωσιν· περὶ τούτου ὅμως δὲν γίνεται νὰ συνδράμωσιν οἱ ἐν καταςάσει φιλογενεῖς, ἄλλος εἰς πέντε, ἄλλος εἰς δέκα σώματα, καὶ νὰ τὰ ἀφιερώνωσιν εἰς τὰ σχολεῖα, εἰς μνήμην αἰώνιον, διὰ

τοὺς πτωχοὺς μαθητάς; καὶ ποῖον βάρος φαίνεται τοῦτο, καὶ πόση ἐλάττωσις τῆς περιουσίας γίνεται, ὅταν ἐκεῖνος ὁ φιλογενὴς, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Θεὸς κατάςασιν καλὴν, δώσῃ τὸν χρόνον δέκα, ἢ εἴκοσι γρόσια, εἰς τοιοῦτον θεάρεςον ἔργον; Ἰδοὺ λοιπὸν πῶς γίνεται ὁ τρόπος, καὶ ἀποκτᾷ τὸ γένος, οὐχὶ μόνον τὰ διδακτικὰ βιβλία, ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὴν πρώτην περίοδον, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα εἰς ἐκείνους τοὺς μαθητὰς, οἵτινες μένουσιν εἰς τὰ σχολεῖα, διὰ νὰ ἀκούσωσι καὶ μεγαλήτερα μαθήματα· ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνα, καθὸ διδακτικὰ, πρέπει νὰ εἶναι σύντομα, εὔληπτα, εὐμέθοδα, καὶ διὰ παράδοσιν ἁρμόδια· ἔπειτα εἶναι ἀναγκαῖα ὅλα τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων τῆς ἐκκλησίας, τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν· καὶ ταῦτα ἐκδίδονται, κατὰ τὸν ῥηθέντα τρόπον, καὶ ἄλλα ἀλλόγλωσσα μεταφράζονται, ὅσα εἶναι ὠφέλιμα καὶ ἀναγκαῖα, ἂν θελήσῃ τὸ γένος· καὶ οὕτως ἐπιςρέφουσιν οἱ θησαυροὶ τῶν προγόνων ἡμῶν πάλιν εἰς τὴν πατρίδα.

Λέγεται δὲ καὶ ἄλλος τοιοῦτος λόγος· ἂν δέχωνται αὐτὰ οἱ διδάσκαλοι τῶν σχολείων, καὶ ἂν τὰ βάλλωσιν εἰς πρᾶξιν. Τοῦτο ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ ἀναφέρω παντελῶς, ἐπειδὴ κάμνομεν τοὺς διδασκάλους, ὡς μὴ γνωρίζοντας, καὶ μὴ θέλοντας τὴν ὠφέλειαν τοῦ γένους, τοὺς κοπιῶντας ἐπὶ τούτῳ· ἐπειδὴ ὅμως ἀναφέρεται ὑπό τινων καὶ τοῦτο ὡς ἐμπόδιον, λέγω ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τούτου. Οἱ Διδάσκαλοι ἐγνώρισαν πρὸ πολλοῦ ἐκ τῆς πείρας τὸ καλὸν τοῦτο· ὅθεν καὶ συνάπτουσι τοιαῦτα σύντομα μαθήματα, καὶ παραδίδουσιν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτῶν χειρόγραφα, διὰ νὰ εὐκολύνωσιν, ὅσον δυνατὸν, τὴν πρόοδον τῶν μαθητῶν· καὶ

τῷ ὄντι γίνεται πρόοδος· σύςημα ὅμως ἐντελὲς καὶ κοινὸν ὅλων τῶν μαθήσεων νὰ συντάξωσι δὲν ἐδυνήθησαν· ἐπειδὴ τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἀπαιτεῖ τρία μέσα, πολυχειρίαν, ἡσυχίαν, καὶ βιβλία· οἱ διδάσκαλοι ἄρα δὲν ἔχουσιν ἐκεῖ οὐδὲν τῶν τοιούτων μέσων· ἐπειδὴ εἶναι μὲν εἰς μερικὰ σχολεῖα πολλοὶ, ὅμως δὲν ἔχουσι τόσον καιρὸν, ὅσον ἀπαιτεῖ τὸ πρᾶγμα· ὁμοίως δὲν ἔχουσι καὶ βιβλιοθήκας πλουσίας· ὅθεν καταγίνονται μόνον εἰς ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτῶν. Δὲν πρέπει ἄρα νὰ ἀκούωμεν τοὺς λέγοντας τὰ τοιαῦτα ἀνύπαρκτα ἐμπόδια· ἔτι δὲ, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἵτινες προαιροῦνται νὰ κοπιάσωσιν εἰς τὸ ἔργον τουτο, ἀναγκαίως πρέπει νὰ ἔχωσιν ἀλληλογραφίαν μὲ τοὺς διδασκάλους, καὶ μὲ ἄλλους εἰδήμονας τοῦ γένους, καὶ νὰ συμβουλεύωνται κοινῶς περὶ πάντων, ἐπειδὴ εἶναι κοινὸν τὸ ἔργον.

Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν τρόπον κατορθοῦται τοῦτο τὸ μέγα ἔργον, Νέοι ὁμογενεῖς, διὰ νὰ ἔχητε βιβλία νὰ διδάσκησθε ὅλας τὰς μαθήσεις, καὶ νὰ ἀναγινώσκητε, ὥςε ὅταν τελειώνητε τὴν πρώτην περίοδον, νὰ ἔχητε πολλῶν πραγμάτων γνῶσιν, νὰ ὀρθογράφητε καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ νὰ συντάττητε, νὰ ἐννοῆτε καὶ τὴν Ἱερὰν ἀκολουθίαν, καὶ ἄλλους συγγραφεῖς, καὶ νὰ εἶσθε ἄξιοι εἰς πᾶν ἐπιχείρημα· καὶ τρόπον τινὰ, νὰ φιλοσοφῆτε, ὡς φιλοσοφοῦσιν οἱ νέοι τῆς Εὐρώπης· διότι ἡ φιλοσοφία εἶναι τὸ πλήρωμα ὅλων τῶν μαθήσεων. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι ἀδύνατον νὰ μάθη ἐντελῶς ὁ ἄνθρωπος ὅλας τὰς μαθήσεις, διὰ τὸ βραχὺ τῆς ζωῆς, ὡς ἔλεγε καὶ ὁ Θεόφραςος, μανθάνει τὰς ἀναγκαιοτέρας· καὶ ὁ γινώσκων περισσοτέρας, ἐκεῖνος εἶναι φιλοσοφώτερος, ἐπειδὴ ἐννοεῖ, καὶ κρίνει καλήτερον τὰ πράγμα-

τα, διὰ τῆς πολυμαθείας. Ὅθεν δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν συγγραφέα ἄνευ πολυμαθείας, ὡς ἔφην πολλὰ περὶ τούτων εἰς τὰ προοίμια τῆς ἱςορίας. Λέγεται ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ μακαρίτου Νεοφύτου τοῦ Καυσοκαλυβήτου ἐζήτησαν, νὰ παραδοθοῦν τὸν ἐπιτάφιον λόγον τοῦ Λυσίου· ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ σεβάσμιος ἀνὴρ τὸ ἀπέφυγε, λέγων τὴν ἀλήθειαν, ὅτι δὲν δύναται νὰ παραδώσῃ τὸν λόγον ἐκεῖνον, ὅςτις τῷ ὄντι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐννοηθῇ ἄνευ ἱςορίας· εἶπε δὲ νὰ τὸν παραδώσῃ μόνον γραμματικῶς, ἂν θέλωσιν. Οὕτω λοιπὸν παρέδιδον τοὺς συγγραφεῖς τότε, ἐξετάζοντες τὴν ὀρθογραφίαν καὶ σύνταξιν, καὶ τὴν μικρολογίαν μόνον· ἐπειδὴ δὲν εἶχον οἱ δυςυχεῖς, οὔτε ἱςορίαν, οὔτε ἄλλα βοηθήματα· καὶ διὰ νὰ ἀποκτήσουν, ἔπρεπε νὰ μάθουν καμμίαν ξένην γλῶσσαν· δὲν εἶχον ὅμως καιρὸν, ἐπειδὴ κατεγίνοντο εἰς τὸν κολυβοπόλεμον.

Ἡ τοιαύτη παράδοσις, καὶ μάθησις, ὠφελεῖ τόσον τοὺς μαθητὰς, ὅσον ὠφελεῖ εἰς τὸν κρεωπώλην, ἂν σφάξῃ τὸ ζῶον, καὶ λάβῃ μόνον τὰ ὀςᾶ, τὸ δὲ κρέας καὶ τὰ λοιπὰ, ῥίψῃ εἰς τοὺς σκύλους· καὶ τῷ ὄντι ὀςολογία ἦτον ἐκείνη ἡ ἐξέτασις. Διὰ τοῦτο εἶπον τινὲς ξηρὰ τὰ ἑλληνικὰ καὶ ψυχρὰ, οὐχὶ ὅτι εἶναι ξηρὰ, ἀλλ' ἐπειδὴ φαίνονται τοιαῦτα εἰς ἐκείνους, οἵτινες δὲν τὰ ἐννοοῦσι, καὶ ὀςολογοῦσι μόνον, κατὰ τὴν τότε παράδοσιν, νομίζοντες ὅτι δὲν ἔχουσιν οὔτε κρέας, οὔτε χυλὸν, οὔτε σπλάγχνα, οὔτε δέρμα· ὅσοι δὲ τὰ ἐννοοῦσι, λέγουσιν ἀμιμήτους τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς, καθ' ὅλα, καὶ μακαρίζουσιν ἐκείνους, οἵτινες ἐννοοῦσι καὶ μελετῶσιν αὐτούς· ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι ἡ πηγὴ πάσης μαθήσεως καὶ σοφίας.

Λοιπὸν, φίλοι Νέοι, βλαςοὶ τῆς Ἑλλάδος, δράμετε

πρὸς τὸν Σοφώτατον καὶ Φιλογενέστατον καὶ Παναγιώτατον Πατριάρχην καὶ πατέρα ἡμῶν, πρὸς τοὺς Πανιερωτάτους Ἀρχιερεῖς, πρὸς τοὺς ὑψηλοτάτους Ἡγεμόνας, πρὸς τοὺς ἐνδοξοτάτους Δραγομάνους, πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους Ἄρχοντας, καὶ πρὸς τοὺς ἐντίμους Πραγματευτάς. Παρακαλέσατε, δακρύσατε, νὰ κρίνωσιν οἱ εἰδήμονες τὸ πρᾶγμα, καὶ νὰ βοηθήσωσιν οἱ δυνάμενοι λόγῳ τε καὶ ἔργῳ· εἴπατε, ὅτι δὲν ὑποφέρετε πλέον τὴν ἀμάθειαν, ἡ ὁποία δὲν ἁρμόζει εἰς ἐσᾶς τοὺς ἀπογόνους τῶν τοιούτων προγόνων· ὅτι δὲν ἠμπορεῖτε πλέον νὰ κατατρίβητε τὴν ζωήν σας ὅλην εἰς τὰ σχολεῖα, χωρὶς καρπόν· ὅτι θέλετε νὰ ἀνθολογῆτε τοὺς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, καὶ οὐχὶ νὰ ὁσολογῆτε· ὅτι ἀγαπᾶτε νὰ γνωρίσητε τὸν κόσμον, τὸν ὁποῖον ἔπλασεν ὁ Θεὸς διὰ ἐσᾶς· νὰ μάθητε πῶς νὰ τιμᾶτε Ἀρχιερέα, Ἱερέα, Ἡγεμόνα, γονεῖς, καὶ πάντα ἀνώτερον. Θελήσει καὶ γνώσει καὶ προαιρέσει, καὶ οὐχὶ βίᾳ· πῶς νὰ ὑπακούητε, καὶ πῶς νὰ πολιτεύησθε πρὸς πάντα ἄνθρωπον, καὶ εἰς πᾶσαν ἐπιχείρησιν. Ὡς δεινὸν τοῦτό γε, ὦ Νέοι, ὅταν στοχασθῶμεν, ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐνόησαν πῶς νὰ ἐξημερώσωσι, καὶ νὰ γυμνάσωσι τοὺς ἵππους, καὶ τὰ λοιπὰ ἄλογα ζῶα, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται εἰς τὰς χρείας αὐτῶν, τοὺς δὲ δυστυχεῖς λογικοὺς ἀνθρώπους, δὲν ἐφρόντισαν πῶς νὰ τοὺς γυμνάσωσι, καὶ νὰ τοὺς ἐξημερώσωσι νὰ εἶναι χρήσιμοι εἰς τὸν κοινὸν βίον, καὶ ὠφέλιμοι πρὸς ἀλλήλους· ἀλλ' ἀφῆκαν αὐτοὺς νὰ γίνωνται ἅρπαγες, ἀπειθεῖς, ταραχοποιοὶ, ὑβρισταὶ, κλέπται, καὶ κακοῦργοι, διὰ τὴν ἀμάθειαν, πρὸς βλάβην καὶ ζημίαν τοῦ κοινωνικοῦ βίου, καὶ ἀκαμπτότεροι, καὶ σκληρότεροι, καὶ αὐτῶν τῶν ἀγριωτάτων θηρίων, πρὸς τοὺς ὁμοφύλους, καὶ ὁμογενεῖς αὐτῶν ἀνθρώπους. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τὸ παρόν· ὑμεῖς δὲ χωρεῖτε γενναίως καὶ ἀφόβως πρὸς τὰς μαθήσεις, καὶ ἐλπίζετε· ἐπειδὴ οἱ προὔχοντες τοῦ γένους, οἱ νῦν μάλιστα, δὲν θέλουσι παραβλέψη τὴν αἴτησίν σας, πεπαιδευμένοι, φιλογενεῖς, καὶ εἰδήμονες τῶν ὄντων ὄντες.

Ὁ ὁμογενὴς, καὶ φίλος ὑμῶν ἐκδότης.

’ΩΓΥΓΙ΄ΑΣ

ΜΕ΄ΡΟΣ Α΄.

ΒΙΒΛΟΣ Α΄.

ἢ

ΚΟΣΜΟΓΟΝΙ΄Α.

Περὶ τῆς τῶν διαφόρων ἐθνῶν Κοσμογονίας καὶ Θεογονίας.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Α.

Κοσμογονία Χαλδαίων.

α΄. Τὴν ἱςορίαν τῶν Χαλδαίων ἔγραψαν τέσσαρες ἱςορικοί. Ὁ Βηρωσσὸς, Ἀβυδινὸς, Ἀπολλόδωρος καὶ Ἀλέξανδρος ὁ πολυΐςωρ· ἐχάθησαν ὅμως ὅλα τὰ συγγράμματα αὐτῶν, καὶ μόνον ὁ Ἰώσηπος, Εὐσέβιος καὶ Σύγγελος ἐφύλαξαν τινὰ ἀποσπασμάτια, καὶ ἐκεῖ εὑρίσκεται ἡ Κοσμογονία καὶ Θεογονία τῶν Χαλδαίων καὶ ἄλλων τινῶν ἐθνῶν, κατὰ τὴν ἑξῆς διήγησιν τοῦ Βηρωσσοῦ. (α)

β΄. Ἐξῆλθε ποτὲ ἐκ τῆς ἐρυθρᾶς Θαλάσσης ἄνθρωπός τις τερατώδης, καὶ ἐφάνη πλησίον τῆς Βαβυλῶνος, ἔχων δύω κεφαλὰς, ἀνθρώπου καὶ ἰχθύος, πόδας ἀνθρώπου, καὶ οὐρὰν ἰχθύος, καὶ ὠνομάζετο Ὠαννὴς· ὠνόμαζον δὲ αὐτὸν καὶ ζῶον ἄφρενον· ἄλλοι ὅμως διορθώνουσι τὸ ἄφρενον εἰς ἄρρενον. Ἐκάθητο λοιπὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἔξω νησικὸς, καὶ ἐδίδασκε τοὺς ἀνθρώπους τὰ

(α) παρ. Συγγέλ. Σελ. 28. 29. Εὐσεβ. χρονικ. Α. 5. 6. Ἰωσήπ. κατὰ Ἀπίον.

γράμματα, τὴν γεωμετρίαν, τὰς τέχνας, καὶ ἄλλα ὅσα ἀφορῶσιν εἰς ἐξημέρωσιν τῶν ἀνθρώπων· πῶς νὰ κτίζωσιν οἴκους, ναοὺς καὶ πόλεις· πῶς νὰ καλλιεργῶσι τὴν γῆν, νὰ σπείρωσι καὶ νὰ συνάζωσι τοὺς καρπούς· τὸ δὲ ἑσπέρας ἔμβαινεν εἰς τὴν Θάλασσαν, καὶ τὸ πρωῒ ἐξήρχετο πάλιν· καὶ οὕτω διατρίψας ἐκεῖ μερικὸν καιρὸν, ἔφυγε. Ἀφῆκε δὲ τινὰ συγγράμματα εἰς τὰ ὁποῖα εἶχε γεγραμμένην τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἑξῆς Κοσμογονίαν.

γ΄. Πρῶτον ἦτον μόνον σκότος καὶ ὕδωρ, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμπεριείχοντο ζῶα τερατώδη· οἱ μὲν ἄνθρωποι εἶχον δύο πτερὰ, ἄλλοι τέσσαρα καὶ δύω κεφαλὰς ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, καὶ φύσιν ἀνδρόγυνον· ἄλλοι δὲ εἶχον κέρατα καὶ πόδας Αἰγὸς, ὡς οἱ Σάτυροι, καὶ ἄλλοι τὸ μισὸν σῶμα ἀνθρώπου καὶ τὸ μισὸν ἵππου, ὡς οἱ Ἱπποκένταυροι, καὶ ἄλλοι κεφαλὴν ἀνθρώπου καὶ σῶμα ταύρου· οἱ δὲ σκῦλλοι εἶχον τέσσαρας οὐράς, καὶ τὰ ὄπισθεν ὡς οἱ ἰχθῦς· καὶ τέλος, ὅλα τὰ ζῶα εἶχον τοιαύτην ἀσχημάτιστον καὶ τερατώδη μορφὴν, ὡς φαίνονται ἐζωγραφισμένα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Βήλου. Φαίνεται ὅτι τὰ ἐζωγράφισαν ὕστερον κατὰ τὴν περιγραφὴν ἐκείνου. Ὁ δὲ Θεὸς Βῆλος διαχωρίσας ὕστερον τὸ σκότος, ἐσχημάτισε τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν· ἔπειτα ἐξωλόθρευσεν ὅλα ἐκεῖνα τὰ τερατώδη ζῶα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐδύναντο νὰ ὑποφέρωσι τὴν λάμψιν τοῦ Ἡλίου· βλέπων δὲ ὕστερον τὸν κόσμον ἔρημον, εἶπε πρὸς ἄλλον τινὰ Θεὸν, νὰ κόψῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τοῦ Βήλου, καὶ νὰ μίξῃ τὸ αἷμα μὲ γῆν, καὶ ἐκ τῆς μίξεως ἐκείνης νὰ πλάσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ λοιπά. Τούτων δὲ γενομένων, ἔπλασεν ὕστερον καὶ τὰ ἄστρα καὶ πάντα τὰ λοιπά. Ὁ αὐτὸς δὲ συγγραφεὺς ἀναφέρει καὶ ἄλλην γνώμην περὶ τῆς Κοσμογονίας ταύτης· ὅτι μία γυνὴ Ὁμόρκα ὀνομαζομένη φοινικιστί· ἑλληνιστὶ δὲ Θάλασσα ἑρμηνευομένη, ἦτον ἡ ἀρχὴ τοῦ παντός· καὶ αὐτὴν διαιρέσας εἰς δύο μέρη ὁ Βῆλος, ἐσχημάτισε τὸν

Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ Κοσμογονία τῶν Χαλδαίων, ἥτις ἔχει μὲν ἀλληγορίαν φυσικὴν, πλὴν κακόπλαστον. Θεογονίαν δὲ δὲν ἀναφέρει, ἐπειδὴ ὑποθέτει τοὺς Θεοὺς ὡς προτέρους τῆς διακοσμήσεως, καὶ τρόπον τινὰ ἀνάρχους· διότι δὲν ἀναφέρει τὴν ἀρχὴν αὐτῶν.

δʹ. Μετὰ δὲ τὸν Ὠαννὴν ἐξῆλθον καὶ ἄλλοι πέντε τοιοῦτοι ἐκ τῆς Θαλάσσης, καὶ ἐδίδαξαν τὰ ἐπίλοιπα, ὅσα δὲν ἐδίδαξεν ἐκεῖνος. Τὸ δὲ Ὠαννὴν παράγουσι τινὲς ἐκ τοῦ συριακοῦ ὠνέδω, τὸ ὁποῖον σημαίνει περιηγητήν. Ἀναφέρουσι δὲ καὶ κατακλυσμόν τινα, ὅς τις συνέβη μετὰ τὰς πρώτας δέκα γενεὰς αὐτῶν· καὶ μέτρα τῶν χρόνων εἶχον τρία· τοὺς Σάρους λεγομένους, οἱ ὁποῖοι περιεῖχον ἕκαστος ἀνὰ τρεῖς χιλιάδας καὶ ἑξακοσίους χρόνους· τοὺς Νείρους, ἀνὰ ἑξακοσίους χρόνους, καὶ τοὺς Σώσους ἀνὰ ἑξήκοντα. Ἀριθμοῦσι δὲ τὴν διάρκειαν τῶν βασιλέων μὲ τοὺς Σάρους, κατὰ γενεάς· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς γίνεται ἀπίστευτος, νομίζουσι τινὲς τὸν χρόνον ἐκεῖνον μίαν ἡμέραν· ὅμως καὶ οὕτω, πάλιν γίνεται πολὺς ὁ ἀριθμός.

	Κατ' Ἀφρικανόν.		Κατ' Ἀβυδινόν.		Κατ' Ἀπολλόδωρον.	
1	Ἄλωρος. Σάρ.	10	Ἄλωρος	10	Ἄλωρος	10
2	Ἀλάσπαρος . .	3	Ἀλαπαρὸς . . .	3	Ἀλάπαρος . .	—
3	Ἀμηλὼν . .	13	Ἀμίλλαρος . .	13	Ἀμηλὼν	—
4	Ἀμενὼν . .	12	Ἀμμένων . . .	12	Ἀμένων	—
5	Μάλαρος . .	18	Μεγάλανος . .	18	Μεγάλαρος . .	18
6	Δάωρος . . .	29	Δαὼς	20	Δάωνος	10
7	Εὐεδώραχος	18	Ἀεδώρεσχος .	—	Αεδώραχος . .	18
8	Ἄμφις . . .	10	Ἀνώδαφος . .	—	Ἀμέμψινος . .	18
9	Ὀτιάρτης . .	8	— — —	—	— — —	—
10	Σισοῦθρος .	18	Σισοῦθρος . .	—	— — —	—

Ὅλοι δὲ ἀριθμοῦσι δέκα Βασιλεῖς, οἷον, δέκα γενεὰς, καὶ ἑκατὸν εἴκοσι Σάρους τὴν διάρκειαν τῶν δέκα· τὰ ὀνόματα ὅμως τούτων γράφουσι διαφόρως. Βα-

σιλεύοντος δὲ τοῦ Ἀμένωνος ἐφάνη ὁ Ὠαννὴς, καὶ ἐπὶ Ἀμιλλάρου ἐφάνη ἄλλος τοιοῦτος· ἐπὶ δὲ τοῦ Δαῶ ἐφάνησαν ἄλλοι τέσσαρες καὶ ἐδίδαξαν περιςατικώτερον τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ὠαννοῦ· ὠνομάζοντο δὲ οὗτοι κοινῶς μὲν Ἀννήδοτοι, ἰδιαιτέρως δὲ, Ὠαννὴς, Ὠδάκων, Εὐέδωκος, Ἐνεύγαμος, Ἐνάβουλος καὶ Ἀνήμεντος· γράφουσι δὲ καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα διαφόρως· ὡς καὶ αὐτὸν τὸν Ἀβυδινόν· πότε Ἀβίδινον, πότε Ἀβιδῆνον καὶ πότε Ἀβύδιδον· ὁμοίως καὶ τὸν Ξισοῦθρον, Ξίσουθρον, Σίσουθρον, καὶ Σείσουθρον.

έ. Βασιλεύοντος λοιπὸν τοῦ Σισούθρου, ἐφάνη ὁ Κρόνος εἰς τὸν ὕπνον αὐτοῦ, κατὰ τὸν δέκατον ὄγδοον Σάρον, καὶ εἶπεν ὅτι τὴν δεκάτην πέμτην τοῦ μηνὸς Δαισίου μέλλει νὰ συμβῇ κατακλυσμός· καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸς πρέπει νὰ κατασκευάσῃ πλοῖον, καὶ νὰ κλεισθῇ εἰς αὐτὸ, αὐτὸς καὶ ὅλοι οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι αὐτοῦ, καὶ νὰ λάβῃ καὶ ἀπὸ ὅλων τῶν ζώων καὶ πετηνῶν. Πρότερον ὅμως νὰ γράψῃ εἰς ἱςορίαν τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος ὅλων τῶν πραγμάτων, καὶ νὰ κρύψῃ αὐτὴν εἰς τὴν γῆν ἐν τῇ πόλει τοῦ Ἡλίου τὴν ὀνομαζομένην Σιππάραν. Ἔγραψε λοιπὸν τὴν ἱςορίαν, κατεσκεύασε καὶ πλοῖον πέντε ςάδια τὸ μῆκος καὶ δύο τὸ πλάτος καὶ ἐκλείσθη εἰς αὐτὸ, καὶ οὕτω συνέβη ὁ κατακλυσμός. Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας ἀφῆκε μερικὰ ὄρνεα ἔξω, νὰ δοκιμάσῃ ἂν ἔπαυσεν ὁ Κατακλυσμός· ἐπέςρεψαν ὅμως τὰ ὄρνεα εὐθύς. Μετὰ δὲ τινας ἡμέρας ἀφῆκεν ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἐπέςρεψαν μὲ πηλὸν εἰς τοὺς πόδας· ἔςειλε καὶ τρίτον, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπέςρεψαν, καὶ τότε ἐνόησεν ὅτι ἔπαυσεν ὁ κατακλυσμός. Καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν τοῦ πλοίου, εἶδεν ὅτι ἐκάθισεν ἐπί τινος ὑψηλοῦ ὄρους. Ἐξῆλθε λοιπὸν πρῶτον αὐτὸς, ἡ γυνὴ, ἡ θυγάτηρ καὶ ὁ ναύκληρος αὐτοῦ, καὶ προσευχήθησαν πρῶτον εἰς τὴν Γῆν, ἔπειτα κτίσαντες βωμὸν ἐθυσίασαν εἰς τοὺς Θεούς· καὶ μετὰ ταῦτα ἔγιναν ἄφαντοι. Οἱ μείναντες δὲ εἰς τὸ πλοῖον ἐξῆλθον καὶ ἐζήτουν αὐτοὺς,

μὴ ἰξεύροντες τὶ ἔγιναν. Καὶ τότε ἤκουσαν φωνὴν λέγουσαν, ὁ Σισοῦθρος καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἀνέβησαν εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ ἔγιναν Θεοὶ, διὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην αὐτῶν· καὶ ὅτι πρέπει νὰ εἶναι καὶ αὐτοὶ εὐσεβεῖς καὶ δίκαιοι, καὶ νὰ εὕρωσι πρῶτον τὰ ὑπομνήματα τὰ ὁποῖα ἔκρυψεν ἐκεῖνος εἰς τὴν Σιππάραν, ἔπειτα νὰ ἐπιςρέψωσιν εἰς τὴν Βαβυλῶνα· καὶ οὕτως ἐπιςρέψαντες ἀνέκτισαν τὴν Βαβυλῶνα καὶ ἄλλας τινὰς πόλεις.

ς´. Οὗτος ὁ Κατακλυσμὸς φαίνεται φανερὰ ὅτι ἦτον ὁ Κατακλυσμὸς τοῦ Νῶε. Ἀλλ᾽ οἱ Χαλδαῖοι μετήλλαξαν μερικὰ διὰ νὰ μὴ γνωρίζηται ἴσως, ὅτι ἔλαβον αὐτὸν παρὰ τῆς ἁγίας γραφῆς· παρομοίαν περιγραφὴν εὑρήσομεν καὶ εἰς τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ Κοσμογονία τῶν Χαλδαίων κατὰ τοὺς ῥηθέντας ἱςορικούς.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Β´.

Κοσμογονία καὶ Θεογονία Φοινίκων.

α´. Τὴν Κοσμογονίαν καὶ Θεογονίαν τῶν Φοινίκων ἔγραψεν ὁ Σαγχουνιάθων Φοινικιςὶ, ὁ ὁποῖος ἦτον Φοίνιξ τὸ γένος καὶ Ἱεροφάντης τῆς Βηρυτοῦ, πόλεως τῆς Φοινίκης, τοῦ νῦν Βηροῦτι λεγομένου· καὶ ἔζη πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Σεμιράμιδος, ὡς λέγει ὁ Εὐσέβιος. Τὸ σύγγραμμα δὲ τοῦτο ἐσώζετο μέχρι τοῦ πρώτου αἰῶνος τοῦ χριςιανισμοῦ, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀντωνίνου, ὅτε μετέφρασεν αὐτὸ εἰς τὸ ἑλληνικὸν ὁ Φίλων, οὐχὶ ὁ Ἰουδαῖος, ἀλλ᾽ ὁ Βύβλιος, ἐκ τῆς πόλεως Βύβλου τῆς Φοινίκης, τῆς νῦν Γκεβαὴλ λεγομένης. Ἐχάθη ὅμως καὶ τὸ πρωτότυπον καὶ ἡ μετάφρασις· καὶ μόνον ὁ Εὐσέβιος ἐφύλαξέ τινα ἀποσπασμάτια, ἀφορῶντα εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ συγγράμματος αὐ-

τοῦ. (α) Τινὲς δὲ κριτικοὶ συμπεραίνουσιν ὅτι ὁ μὲν Φίλων ἐνόθευσε τὸ πρωτότυπον, ὁ δ' Εὐσέβιος τὴν μετάφρασιν· ὁ δ' Εὐσέβιος λέγει ὅτι τὴν μετάφρασιν ταύτην ἔκρινε καὶ ἐπήνεσε καὶ ὁ Πορφύριος.

Ε῎λεγε δὲ ὁ Φίλων εἰς τὸ προοίμιον αὐτοῦ, ὅτι ὁ Σαγχουνιάθων ἄνθρωπος πολυμαθὴς καὶ πολυπράγμων ὢν, καὶ ποθῶν νὰ μάθῃ τὴν ἀρχὴν καὶ ἱςορίαν τῶν ὄντων, ἐξέτασεν ἀκριβῶς τὰ συγγράμματα τοῦ Taαύτου, (β) γινώσκων ὅτι ὁ Τάαυτος οὗτος εὗρε πρῶτος τὰ γράμματα καὶ ἔγραψε καὶ ἱςορίαν τῶν ὄντων· καὶ ὅτι ἡ ἱςορία αὕτη ἦτον ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ διήγησις τῶν συμβεβηκότων. Α'λλ' οἱ δεισιδαίμονες καὶ κενόδοξοι ἱερεῖς τῆς εἰδωλολατρείας, τὴν ἐφύλαττον μυςικὴν ὡς μυςήριον, καὶ μετέβαλον εἰς ἀλληγορίας ψυχρὰς καὶ φυσικὰς, τὰς πραγματικὰς ἀληθείας, εἰσαγαγόντες ἰδέας χιμαιρικὰς καὶ μυςήρια ἀνύπαρκτα, καὶ ἀνέτρεψαν δἰ ὅλου εἰς τὸ μυθῶδες ἐκείνην τὴν ἀρχαίαν καὶ περίεργον ἱςορίαν· οἷον, οἱ νομιζόμενοι Θεοὶ τῶν ἐθνῶν δὲν ἦτον οὐσίαι μεταφυσικαὶ καὶ μυςηριώδεις, ἀλλ' ἦτον ἄνθρωποι ἐνάρετοι καὶ εὐεργέται τῶν τότε ἀγρίων καὶ ἐλεεινῶν ἀνθρώπων· καὶ διὰ τοῦτο ἀπεθέωσαν αὐτοὺς οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐτίμησαν διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, εἰς παρακίνησιν καὶ ἄλλων· ὅθεν καὶ ἐφάνησαν τοσοῦτοι εὐεργέται τῶν δυςυχῶν ἐκείνων ἀνθρώπων, μιμούμενοι ὁ εἷς τὸν ἄλλον, καὶ ἐρεθιζόμενοι εἰς ἅμιλλαν διὰ τὴν δόξαν καὶ τιμήν. Ω῾ς ὁ Διόνυσος μιμούμενος τὸν Δία περιήρχετο τὴν οἰκουμένην εὐεργετῶν τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Ἡρακλῆς τὸν Διόνυσον, ὁ Θησεὺς τὸν Η῾ρακλέα, ὡς καὶ ὁ Θεμιςοκλῆς τὸν Μιλτιάδην. Καὶ διά τοῦτο δὲν εἶχον οὐδεμίαν ἐπιῤῥοὴν οἱ Θεοὶ ἐκεῖνοι εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, οὔτε νὰ βλάψωσιν οὔτε νὰ βοηθήσωσιν. Ὑ-

(α) Προπαρασκ. Εὐαγγελ. 20 — 26.

(β) Οἱ μὲν Φοίνικες ἔλεγον αὐτὸν Τάαυτον, οἱ δ' Αἰγύπτιοι Θωῢθ ἢ Θωὸθ, οἱ Α'λεξανδρεῖς Θὼθ, καὶ οἱ Ἕλληνες Ἑρμῆν τρισμέγιςον.

ςερον ὅμως οἱ δεισιδαίμονες, ἔδωκαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Διὸς τὴν ἀπόλυτον κυβέρνησιν τοῦ παντὸς, εἰς τοῦ Ποσειδῶνος τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν ἄλλων ἄλλα· ἁρπαγαὶ παρθένων, καὶ φθοραὶ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα λῃςρικὰ πάθη, ἦτον τὰ ἔργα τῶν Θεῶν, τῶν προσκυνουμένων καὶ λατρευομένων ὑπὸ τοῦ συφερτώδους λαοῦ· εἶχον μὲν ταῦτα ἀλληγορίαν, ἀλλ' ἐγνώριζον αὐτὴν μόνον οἱ πεπαιδευμένοι καὶ φιλόσοφοι· ὁ δ' ἁπλοῦς ἄνθρωπος ἐθυσίαζεν εἰς τὸν Ποσειδῶνα, διὰ νὰ παύσῃ ἡ τρικυμία, εἰς τὸν Δία διὰ νὰ βρέξῃ, εἰς τὸν Ἄρην διὰ νὰ νικήσῃ, εἰς τὴν Ἥραν διὰ νὰ ὑπανδρευθῇ, εἰς τὴν Εἰλείθυιαν διὰ νὰ γεννήσῃ εὐτυχῶς· αὕτη δὲ ἡ λατρεία καὶ τὸ σέβας ἀνεφέρετο μὲν εἰς τὴν δύναμιν ἐκείνην, τὴν διακρατοῦσαν καὶ διατηροῦσαν τὸ πᾶν· πλὴν ἐκεῖνοι δὲν τὴν ἐγνώριζον, καὶ ἐνόμιζον ὅτι ἀποδίδουσιν αὐτὰ εἰς ἐκεῖνα τὰ ὀνόματα.

γ'. Λέγει τοίνυν ὁ Σαγχουνιάθων περὶ τῆς Κοσμογονίας, κατὰ τὴν φαντασίαν αὐτοῦ ἢ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Ἑρμοῦ, ὅτι ἡ πρώτη ἀρχὴ τοῦ κόσμου ἦτον ἀὴρ ζοφώδης καὶ πνευματώδης, καὶ χάος ἄτακτον, θολερὸν καὶ ἐρεβῶδες· τὸ δὲ πνεῦμα τοῦ ἀέρος ἐρωτεύθη, οἷον, ἠγάπησε τὰ πρῶτα ςοιχεῖα αὐτοῦ, καὶ ἠνώθη μὲ αὐτὰ, καὶ αὕτη ἡ ἕνωσις ὠνομάσθη Πόθος· ἐκ δὲ τοῦ Πόθου ἐγεννήθη τὸ Μώτ φοινικιςὶ λεγόμενον· οἷον, πηλὸς καὶ μίξις ὑδατώδης· καὶ αὕτη ἦτον ἡ ἀρχὴ καὶ σπορὰ ὅλων τῶν ὄντων καὶ ἡ γένεσις τοῦ παντός. Καὶ πρῶτον μὲν ἐγεννήθησαν ζῶα ἀναίσθητα, τὰ ὁποῖα ἐγέννησαν ἄλλα αἰσθαντικὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ, ἅπερ ὠνομάσθησαν Ζωφασημίν, οἷον, θεαταὶ τοῦ Οὐρανοῦ. Ἀμέσως δὲ μετὰ τὸ Μώτ ἐφάνη ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη, εἰς σχῆμα ᾠειδὲς, καὶ τὰ ἄςρα. Ἀφ' οὗ δὲ ἐφωτίσθη καὶ ἐθερμάνθη ὁ ἀὴρ, ἐγεννήθησαν ἄνεμοι ἐκ τῆς Γῆς καὶ τῆς Θαλάσσης καὶ νέφη, τὰ ὁποῖα μετεβλήθησαν εἰς βροχὴν, καὶ κατέκλυσαν τὴν γῆν. Ταῦτα δὲ τὰ ὕδατα ἐξατμισθέντα ὕςερον ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ Ἡλίου·

ἡνώθησαν πάλιν μὲ τὸν ἀέρα· καὶ ὠθούμενα ὑπ' ἀλλήλων, ἐγέννησαν τὰς ἀςραπὰς καὶ βροντάς, τῶν ὁποίων ὁ κρότος ἐξύπνησε τὰ αἰσθαντικὰ ζῶα, καὶ ἄρχησαν νὰ κινῶνται καὶ εἰς τὴν Γῆν καὶ εἰς τὴν Θάλασσαν. Αὕτη εἶναι καὶ ἡ Κοσμογονία τοῦ Σαγχουνιάθωνος, τὴν ὁποίαν προσήρμοσεν εἰς μερικὰ, εὐφυέςερον τοῦ χαλδαίου, εἰς τὰς φυσικὰς ἐνεργείας. Ἄθεος ὅμως παντελῶς· ἐπειδὴ δὲν ἀναφέρει τελείως Θείαν δύναμιν συνεργοῦσαν εἰς τὴν διακόσμησιν αὐτοῦ· καθότι οἱ Θεοί αὐτοῦ ἦσαν μεταγενέςεροι, ὡς μετ' ὀλίγον θέλομεν εἰπῇ.

δ΄ Ὕςερον δὲ διηγεῖται τὰ ὀνόματα τῶν ἀνέμων, τοῦ Βορέως, Νότου, Κολπίου καὶ τῶν λοιπῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἄνθρωποι καὶ ἐνόμισαν πρῶτον Θεοὺς, τὰ βλαςήματα τῆς Γῆς καὶ προσεκύνησαν αὐτὰ, ἐκ τῶν ὁποίων ἐτρέφοντο· καὶ ἰδοὺ ἡ ἀρχὴ τῆς φυτολατρείας, καὶ κτισολατρείας, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην. Ὁ δὲ Κολπίας ἄνεμος καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Βάαυ, τὸ ὁποῖον σημαίνει Νύκτα, ἐγέννησαν δύο ἄνδρας θνητοὺς, τὸν Αἰῶνα καὶ Πρωτόγονον, οἵτινες ἐπενόησαν τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν τῶν δένδρων εἰς τροφήν. Ἐγέννησαν δὲ καὶ δύο τέκνα ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν, Γένος καὶ Γενεὰν ὀνομαζόμενα, τὰ ὁποῖα κατῴκησαν πρῶτον εἰς τὴν Φοινίκην καὶ ἐνόμισαν τὸν Ἥλιον Θεὸν, ὀνομάσαντες αὐτὸν Βεελσαμήν· οἷον, κύριον τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ Δία ἑλληνιςί· καὶ ὅτε συνέβη ποτὲ ξηρασία μεγάλη, ἐξέτεινον τὰς χεῖρας πρὸς αὐτὸν, ὡς προσευχόμενοι εἰς κατάπαυσιν τοῦ κακοῦ. Ἰδοὺ καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς πλανητολατρείας· ἐγέννησαν δὲ καὶ οὗτοι τρία τέκνα, Φῶς, Πῦρ καὶ Φλόγα ὀνομαζόμενα, τὰ ὁποῖα ἐν ᾧ ἔτριβον κατὰ τύχην δύο ξύλα, εἶδον σπινθῆρας πυρὸς ἐξερχομένους· καὶ οὕτως εὗρον τὸ πῦρ· οὗτοι δὲ ἐγέννησαν τέκνα ὑπερμεγέθη ὡς τοὺς Γίγαντας, τὰ ὁποῖα κατῴκησαν εἰς τὰ ὑψηλότατα ὄρη, καὶ ὠνόμασαν αὐτὰ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν· ὡς τὸν Λίβανον, Ἀντιλίβανον, Κάσσιον, Βραθὺ καὶ τὰ λοιπά. Τούτων δὲ τῶν Γιγάντων ἀναφέρει μόνον δύο τέκνα,

τὸν Μημροῦμον καὶ Ὑψουράνιον. Τότε ὅμως ὠνομάζοντο τὰ τέκνα ἀπὸ τῶν μητέρων· καθότι οἱ πατέρες ἦτον κοινοὶ καὶ ἄγνωςοι. Καὶ ὁ μὲν Ὑψουράνιος κατοικήσας εἰς τὴν Τύρον, ἐπενόησε τὴν κατασκευὴν τῶν σκηνῶν διὰ τῶν καλάμων· ὁ δὲ Μημροῦμος μετεχειρίσθη πρῶτον φορέματα τὰ δέρματα τῶν ζώων. Ἐπειδὴ δὲ συνέβη ποτέ ἄνεμος σφοδρὸς, καὶ τὰ δένδρα τριβόμενα ἀνέδωκαν πῦρ καὶ ἐκάη ἓν δάσος περὶ τὴν Τύρον, ἔπεσον δένδρα εἰς τὴν γῆν. Ὅθεν λαμβάνει ἕν δένδρον καὶ ῥίπτει εἰς τὴν Θάλασσαν· ἔπειτα ἐκάθησεν εἰς αὐτὸ καὶ ἔπλεεν. Ὅθεν καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ναυτικῆς. Διὰ νὰ τιμήσῃ δὲ τὸ πῦρ καὶ τὸν ἄνεμον, ὡς αἴτια τῆς ἐφευρέσεως ταύτης, ἀφιέρωσε δύω πέτρας εἰς αὐτὰ, καὶ ἐθυσίασε πρῶτος, ζῶα εἰς τιμὴν αὐτῶν. Ἰδοὺ καὶ ἡ Ἀνεμολατρεία, πυρολατρεία, λιθολατρεία καὶ ζωοθυσία. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτων τῶν δύο ἀδελφῶν, τὰ τέκνα αὐτῶν ἀφιέρωσαν ῥάβδους καὶ πέτρας εἰς τιμὴν τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ ἐλάτρευον αὐτὰ, καταςήσαντες καὶ ἑορτὰς ἐτησίους. Ἰδοὺ καὶ ἡ ἀνθρωπολατρεία, εἰδωλολατρεία καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν ἑορτῶν.

έ. Πολλοὺς δὲ χρόνους ὕςερον τῆς γενεᾶς ταύτης ἥτις ἦτον ἡ ἕκτη, ἔζη ὁ Ἀγρεὺς καὶ Ἀλιεὺς, οἱ ὁποῖοι ἐφεῦρον τὰς ἀπ᾽ αὐτῶν ὀνομασθεῖσας τέχνας, τὴν ἀγρευτικὴν καὶ ἀλιευτικήν· ἐξ ἑνὸς δὲ τούτων ἐγεννήθησαν δύο ἀδελφοὶ, οἵτινες ἐπενόησαν τὴν κατασκευὴν τῶν σιδηρείων ὀργάνων· καὶ ὁ εἷς τούτων ὁ Χρύσωρ ὀνομαζόμενος, ὅςτις ἦτον ὁ Ἥφαιςος τῶν Φοινίκων, ἐπενόησε τὴν τέχνην τῆς μαγείας καὶ τῆς γοητείας· ὁμοίως καὶ τὸ δέλεαρ, τὸ ἄγκιςρον, τὴν τριχιὰν καὶ τὰς Ἀλιάδας, πλοιάρια εἰς χρῆσιν τοῦ ψαρεύματος, καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἱςίων, εἰς τὰ πλοιάρια, καὶ πρῶτος ἔπλευσε μὲ ἱςία εἰς τὴν θάλασσαν· ὅθεν καὶ διὰ τὰς τοσαύτας ἀνακαλύψεις ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς Θεόν, μετὰ θάνατον, ὀνομάσαντες Δία μήχιον, οἷον, μηχανικόν. Ἰδοὺ καὶ ἀποθέωσις τῶν ἀνθρώπων διὰ τὰς ἀρετὰς αὐ-

τῶν· Νομίζεται δὲ ὅτι οὗτοι οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐπενόησαν τὴν πλινθουργίαν, καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλινθίνων τοίχων. Ἐγέννησαν δὲ καὶ οὗτοι δύο υἱοὺς τὸν Τεχνίτην καὶ τὸν Γήϊνον, οἱ ὁποῖοι ἐπενόησαν τὸν τρόπον νὰ μιγνύωσιν ἄχυρα εἰς τοὺς πλίνθους, καὶ νὰ ξηραίνωσιν αὐτοὺς εἰς τὸν Ἥλιον· ἔτι δὲ καὶ τὴν σκεπαςὴν τῶν οἴκων. Ἐγέννησαν δὲ καὶ οὗτοι δύο υἱοὺς, τὸν Ἄγρον καὶ Ἀγρότην, ἢ Ἀγρούηρον, οἵτινες κατεγίνοντο εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ κυνήγιον· ὅθεν ὠνόμαζον αὐτοὺς καὶ Ἀλήτας καὶ Τιτᾶνας. Καὶ αὐτοὶ ἐπενόησαν τὰς αὐλὰς τῶν οἴκων, τοὺς φραγμοὺς καὶ τὰ σπήλαια· ὅθεν ὁ Ἀρούηρος ἐτιμήθη ὡς Θεὸς, καὶ μάλιςα ἐνομίζετο ὁ μέγιςος τῶν Θεῶν εἰς τὴν Βύβλον, ἔνθα εἶχε καὶ ξόανον ἀρχαιότατον, καὶ ναὸν κινητὸν ἐπὶ τῶν ζυγῶν, ὡς ἀλήτης. Οὗτοι δὲ ἐγέννησαν τὸν Ἄμυνον καὶ Μάγον, οἵτινες ἐδίδαξαν τοὺς ἀνθρώπους πῶς νὰ κτίζωσι πόλεις, καὶ νὰ περισυνάζωσι τὰ ποίμνια αὐτῶν· αὐτοὶ δὲ ἐγέννησαν τὸν Μισὼρ καὶ Συδὺκ, οἷον, τὸν δίκαιον καὶ ἐλεύθερον, τοὺς εὕρετας τῆς χρήσεως τοῦ ἅλατος. Καὶ ὁ μὲν Μισὼρ ἐγέννησε τὸν Τάαυτον, τὸν ῥηθέντα Ἑρμῆν τὸν τρισμέγιςον, τὸν εὑρετὴν τῶν γραμμάτων καὶ πρῶτον ὑπομνηματιςήν· οἷον, συγγραφέα ἱςορίας. Ὁ δὲ Συδὺκ ἐγέννησεν ἑπτὰ υἱοὺς, τοὺς Διοσκούρους καὶ Καβείρους καλουμένους, τῶν ὁποίων οἱ ἀπόγονοι ὠνομάσθησαν Κορύβαντες καὶ Σαμοθρᾶκες. Λαβὼν δὲ ὕςερον ὁ Συδὺκ καὶ μίαν Τιτανίδα γυναῖκα, ἐγέννησε καὶ ὄγδοον υἱὸν τὸν Ἀσκληπιόν· οἱ δὲ Διόσκουροι ἐνόησαν τὴν δύναμιν τινῶν χόρτων, καὶ ἰάτρευον μὲ αὐτὰ τὰ ὑπὸ τῶν θηρίων δαγκάματα· ὁμοίως καὶ τὴν θεραπευτικὴν μαγείαν, νὰ θεραπεύωσι τὰς πληγὰς ταύτας, μουρμουρίζοντες τινὰς λόγους μυςηριώδεις· ἐτελειοποίησαν δὲ καὶ τὴν ναυτικὴν, κατασκευάσαντες πλοῖον, καὶ ἐμβάντες εἰς αὐτὸ ἔφυγον ἐκεῖθεν· ἀλλ' ἡ τρικυμία ἔῤῥιψεν αὐτοὺς πρὸς τὸ Κάσσιον ὄρος, ἔνθα ἔκτισαν ναόν.

ς'. Κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους ἐβασίλευε περὶ

τὴν Βύβλον τὶς Ἐλιοῦν ὀνομαζόμενος, οἷον, Ὕψιςος, ἔχων καὶ γυναῖκα Βηροὺθ ὀνομαζομένην· καὶ ἐκ τούτων ἐγεννήθη ἡ μεγάλη γενεὰ τῶν Θεῶν· ἐπειδὴ ἐγέννησαν δύο τέκνα, τὸν Ἐπίγειον αὐτόχθονα, τὸν ἐπονομασθέντα Οὐρανὸν, καὶ τὴν Γῆν· οὗτοι δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἦσαν τόσον ὡραῖοι, ὥςε ὠνόμασαν ἀπ᾽ αὐτῶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς ὡραιότητος· ἐφόνευσαν δὲ τὸν Ὕψιςον τὰ θηρία εἰς τὸ κυνήγιον, καὶ ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς Θεὸν, καταςήσαντες θυσίας καὶ ἐναγισμοὺς εἰς τιμὴν αὐτοῦ. Μείνας οὖν ὁ Οὐρανὸς διάδοχος, ἔλαβε γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Γῆν, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τέσσαρας υἱοὺς, τὸν Ἶλον, τὸν ὀνομασθέντα ὕςερον Κρόνον, τὸν Βαίτυλον, Ἄτλαντα καὶ Δαγῶνα, ὅςτις ἐπενόησε τὸν σῖτον καὶ τὸ ἄροτρον· ὅθεν καὶ ὠνόμασαν αὐτὸν Δία ἀρότριον· ὁ δὲ Οὐρανὸς ἐγέννησε καὶ ἄλλα τέκνα ἐκ τῶν παλλακίδων αὐτοῦ· Διὸ ἡ Γῆ ζηλοτυποῦσα, ἐπέπληττεν αὐτὸν συνεχῶς, ὥςε ἐχωρίσθησαν· ὕςερον δὲ ἠνώνοντο καὶ πάλιν ἐχωρίζοντο, καὶ ἐγέννησαν καὶ ἄλλα τέκνα· ὁ Οὐρανὸς ὅμως ἤθελε νὰ φονεύσῃ τὰ ἐξ αὐτῆς τέκνα. Ἀλλ᾽ ἡ Γῆ ἀνθίςατο ἔχουσα καὶ αὐτὴ μέρος καὶ συμμάχους. Ἐλθὼν δὲ ὁ Κρόνος εἰς ἡλικίαν, ἐγέννησε δύω θυγατέρας, τὴν Περσεφόνην καὶ Ἀθηνᾶν, ὧν ἡ μὲν Περσεφόνη ἀπέθανε παρθένος, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ἦτον φρονιμωτάτη καὶ σοφωτάτη· εἶχεν ὅμως ὁ Κρόνος καὶ τὸν Ἑρμῆν γραμματικὸν καὶ σύμβουλον· ὅθεν παρεσκεύαζον τὸν κατὰ τοῦ Οὐρανοῦ πόλεμον· καὶ ὁ μὲν Κρόνος κατεσκεύασεν Ἅρπην καὶ δόρυ ἐκ τοῦ σιδήρου, διὰ συμβουλῆς τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Ἀθηνᾶς· ὁ δὲ Ἑρμῆς κατέπεισε πολλοὺς συμμάχους εἰς τὸ μέρος αὐτοῦ, μὲ τοὺς μαγικοὺς λόγους. Καὶ οὕτω κινήσας πόλεμον ὁ Κρόνος καὶ διώξας τὸν Οὐρανὸν, ἐβασίλευσεν αὐτός. Ἀχμαλωτίσας δὲ καὶ μίαν παλλακίδα τοῦ Οὐρανοῦ, ἔδωκεν αὐτὴν γυναῖκα εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Δαγῶνα· ἦτον ὅμως ἐγκαςρωμένη ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ μετ᾽ ὀλίγον ἐγέννησεν υἱὸν, Δημαροῦν ὀνομαζόμενον·

ζ'. Ο' Κρόνος ὕστερον ἔκτισε τὴν Βύβλον τὴν πρώτην πόλιν τῆς Φοινίκης, περιετείχισε καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· ὑποπτευθεὶς δὲ μετ' ὀλίγον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἄτλαντα, κατέκλεισεν αὐτὸν εἰς ἕνα λάκον, διὰ συνβουλῆς τοῦ Ἑ'ρμοῦ, ἔνθα καὶ ἀπέθανεν· εἶχε δὲ καὶ ἕνα υἱὸν τότε Σάδιδον ὀνομαζόμενον, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσε μόνος διά τινα ὑποψίαν· ὁμοίως ἔσφαξε καὶ μίαν θυγατέρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ φαίνεται ὅτι ἦτον ἡ Περσεφόνη. Τοῦτο ὅμως τὸ ἀνόσιον ἔργον ἐτάραξε τοὺς συμμάχους αὐτοῦ Θεοὺς, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον Ἐλωεὶμ, οἷον, Κρονίους ἀπὸ Ἴλου τοῦ Κρόνου. Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν φυγόντες οἱ Διόσκουροι, ἐξέπεσον εἰς τὸ Κάσσιον ὄρος, ὡς προείρηται.

ή. Ο' δὲ Οὐρανὸς ἦτον μὲν ἐξόριστος, ὅμως ἤλπιζεν ἔτι νὰ ἀνατρέψῃ τὸν Κρόνον. Ὅθεν ἔστειλε πρὸς αὐτὸν τρεῖς τῶν θυγατέρων αὐτοῦ, τὴν Ἀστάρτην, Ῥέαν καὶ Διώνην, νὰ φονεύσωσιν αὐτὸν δολίως. Ἀλλ' ἐκεῖνος κατέπεισεν αὐτὰς καὶ ἐκράτησεν ἐκεῖ γυναῖκας ἢ παλλακίδας αὐτοῦ. Ο' οὐρανὸς ἔστειλεν ὕστερον τὴν Εἱμαρμένην καὶ τὴν Ὥραν καὶ ἄλλους συμμάχους, ἀλλ' ἔμειναν καὶ αὐταὶ ἐκεῖ, ὡς καὶ αἱ πρῶται. Ἐγέννησε λοιπὸν ὁ Κρόνος ἐκ μὲν τῆς Ἀστάρτης δύο υἱοὺς, τὸν Πόθον καὶ Ἔρωτα, καὶ ἑπτὰ θυγατέρας τὰς Τιτανίδας καὶ Ἀρτέμιδας ὀνομαζομένας· ἐκ τούτων ἔλαβε μίαν ὁ Συδὺκ, ὡς προείρεται, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἀσκληπιόν· ἐκ δὲ τῆς Ῥέας ἐγέννησεν ἑπτὰ υἱοὺς, καὶ τὸν νεώτατον τούτων ἀφιέρωσε, βρέφος ἔτι ὄντα· ἐγέννησε δὲ καὶ ἐκ τῆς Διώνης τινὰς θυγατέρας· ἐγέννησε καὶ εἰς τὴν Περαίαν, ἄλλην πόλιν τῆς Συρίας, τρεῖς υἱούς· τὸν Κρόνον τὸν ὁμώνυμον αὐτοῦ, τὸν Δία βῆλον καὶ τὸν Ἀπόλλωνα.

θ'. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν καιρὸν ἐβασίλευε καὶ ὁ Πόντος ἐκεῖ, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Νηρεὺς, καὶ ὁ Τυφῶν· ἐγέννησεν ὅμως καὶ ἄλλον υἱὸν ὁ Πόντος τὸν Ποσειδῶνα, καὶ μίαν θυγατέρα Σιδῶνα, ἡ ὁποία ἔχουσα φωνὴν μελω-

δικωτάδην, συνέταξεν αὐτὴ πρῶτον ᾠδὰς καὶ ὕμνους· ὁ δὲ Δημαροῦν υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ ἐκ τῆς παλλακίδος αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, καὶ γυναικὸς τοῦ Δαγῶνος, ἐγέννησε τὸν Μελίκαρθον, τὸν Ἡρακλέα τῶν Φοινίκων. Τότε ὁ Οὐρανὸς συμμαχήσας μὲ αὐτοὺς, ἐκίνησε πόλεμον κατὰ τοῦ Πόντου. Ἀλλ' ὁ Πόντος νικήσας τὸν Δημαροῦν, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν Θεῶν τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς, διὰ τῆς φυγῆς· ὁ δὲ Κρόνος κατὰ τὸν τριακοςὸν δεύτερον χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐκρύβη εἰς ἓν δάσος περιῤῥεόμενον ὑπὸ πολλῶν ῥυάκων καὶ πηγῶν, καὶ ἐκεῖ ἐνεδρεύσας συνέλαβεν ἀπροσδοκήτως τὸν Οὐρανὸν καὶ ἔκοψε τὰ αἰδοῖα αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἀπέθανεν ὁ Οὐρανός· ἔτρεξε δὲ τὸ αἷμα καὶ ἡνώθη μὲ τὸ ὕδωρ τινὸς πηγῆς, καὶ ἔμεινεν ὕςερον τὸ ὕδωρ κόκκινον· ἐγνωρίζετο καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο ὅπου συνέβη ἡ ἐνέδρα. Ὁ Οὐρανὸς κατεσκεύασε πρῶτον λίθους ἐμψύχους τὰ Βαιτύλια λεγόμενα· οἷον ἀγάλματα ἐκ τοῦ λίθου Βαιτύλου καλουμένου, καὶ κατὰ τὸ ὄρος τοῦ Λιβάνου εὑρισκομένου. Ἰδοὺ καὶ ἡ ἀγαλματοποιΐα.

ι'. Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ Ἀςάρτη, ἡ μεγίςη ὀνομαζομένη, Ζεὺς ὁ Δημαροῦν καὶ Ἄδωδος ὁ καλούμενος βασιλεὺς τῶν Θεῶν, ἐβασίλευον εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους κατὰ τὴν συμβουλὴν καὶ θέλησιν τοῦ Κρόνου. Τότε ὁ Ἑρμῆς μιμούμενος τὸν Οὐρανὸν κατεσκεύασε τὰ παράσημα τῶν βασιλέων Ἱερογλυφικῶς, τὰ ὁποῖα ἦτον εἰκόνες μικραί· καὶ τοῦ μὲν Κρόνου ἡ σημαία εἶχε τέσσαρας ὀφθαλμοὺς, δύο ἔμπροσθεν καὶ δύο ὄπισθεν, τοὺς δύο ὡς κοιμωμένους καὶ τοὺς δύο ἀνοικτούς. Καὶ τέσσαρα πτερὰ εἰς τοὺς ὤμους, τὰ δύο ὡς ἱπτάμενα καὶ τὰ δύο ἡσυχάζοντα, νὰ δείξῃ ὅτι ὁ Κρόνος ἦτον ἄγρυπνος καὶ δραςικὸς, καί ὅταν κοιμᾶται βλέπει, καὶ ἐν ᾧ βλέπει κοιμᾶται· καὶ ὅταν ἡσυχάζει πετᾷ, καὶ ἱπτάμενος ἀναπαύεται· τουτέςιν, ὅταν νομίζῃς ὅτι κοιμᾶται εἰς μίαν πόλιν, αὐτὸς εὑρίσκεται εἰς ἄλλην, καὶ κοιμώμενος θεωρεῖ τὰς ὑποθέσεις καὶ διοικεῖ τὸ βασίλειον, ἐ-

χων συμβούλους καὶ ἐπάρχους ἀγρύπνους καὶ προσεκτικούς· εἶχε δὲ καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν ἄλλα δύο πτερὰ· νὰ δείξῃ τὸν ἡγεμονικὸν νοῦν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς τέχνης τοῦ βασιλεύειν καὶ διοικεῖν. Εἰς τὰς σημαίας δὲ τῶν ἄλλων Θεῶν ἔβαλε μόνον δύο πτερὰ εἰς τοὺς ὤμους· διότι αὐτοὶ τόσον μόνον ἦτον ἄξιοι, ὥςε μόλις ἠμποροῦσαν νὰ συςρατεύουν ὡς σύμμαχοι, διοικούμενοι ὑπὸ τῶν δύο πτερῶν τῆς κεφαλῆς τοῦ Κρόνου. Εἰς τὴν σημαίαν δὲ τῆς Ἀςάρτης ἔβαλε κεφαλὴν Ταύρου. Ἰδοὺ καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν ἀλληγορικῶν καὶ Ἱερογλυφικῶν σημείων καὶ τῶν βασιλικῶν παρασήμων. Διὰ τοῦτο οἱ Ἰταλιῶται ἐζωγράφιζον τὸν Ἴανον διπρόσωπον, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζον Κρόνον.

ιά. Περιερχόμενος ἔπειτα ὁ Κρόνος τὴν Γῆν, ἔδωκεν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν τὸ βασίλειον τῆς Ἀττικῆς. Καὶ ἐπειδὴ συνέβη νόσος σφοδρὰ καὶ πεῖνα εἰς τὸ ςράτευμα αὐτοῦ, νομίζων ὅτι ἡ πληγὴ προῆλθεν διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ παρανομίαν, ἐθυσίασεν εἰς τὸν Οὐρανὸν ἕνα υἱὸν αὐτοῦ. Ἰδοὺ καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνθρωποθυσίας· ὅθεν ἐθυσίαζον ὕςερον καὶ εἰς τὸν Κρόνον οἱ μετέπειτα ἄνθρωποι τὰ τέκνα αὐτῶν· ὁ δὲ Πορφύριος λέγει (α) ὅτι ἦτον πρότερον ἡ συνήθεια αὕτη νὰ θυσιάζωσιν οἱ βασιλεῖς μυςικῶς τὸ πλέον ἠγαπημένον τέκνον αὐτῶν, πρὸς κατάπαυσιν τινὸς μεγάλης συμφορᾶς· ὅθεν καὶ ὁ Κρόνος ἔχων υἱὸν μονογενῆ ἔκ τινος νύμφης Ἀνωβρὲτ ὀνομαζομένης, ἐθυσίασεν αὐτὸν εἰς μίαν μεγάλην δυςυχίαν. Ἀλλ' ὁ Κρόνος οὗτος ἴσως ἦτον ὁ υἱοὺς τοῦ πρώτου Κρόνου· διότι ἐκεῖνος εἶχε πολλοὺς υἱοὺς Ἔπειτα δὲ περιτμηθεὶς ὁ Κρόνος, διὰ νὰ ὑποφέρει καὶ αὐτὸς ἐκείνην τὴν ποινὴν, εἰς ἐξιλέωσιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, προσέταξε νὰ περιτμηθοῦν καὶ οἱ σύμμαχοι καὶ ὅλον τὸ ςράτευμα. Εἶχε δὲ καὶ ἄλλον υἱὸν ἐκ τῆς Ῥέας Μοὺθ ὀνομαζόμενον, οἷον, θάνατον ἢ Πλού-

(α) παρ' Εὐσεβ. προπ. Εὐαγγελ. 26.

τωνα, ὅςτις ἀπεθεώθη μετ᾽ ὀλίγον· τουτέςιν, ἀπέθανεν· ἔδωκε δὲ ὕςερον τὴν μὲν πόλιν Βύβλον εἰς τὴν Θεὰν Βεάλτιν, τὴν Διώνην· τὴν δὲ Βηρυτὸν εἰς τὸν Ποσειδῶνα, Καβείρους, Ἀγρότας καὶ εἰς τοὺς Ἀλιεῖς Θεοὺς, οἱ ὁποῖοι ἀφιέρωσαν ἐκεῖ καὶ τὰ λείψανα τοῦ Πόντου. Ἐλθὼν δὲ καὶ πρὸς τὴν μεσημβρίαν, ἔδωκεν εἰς τὸν Ἑρμῆν τὸν τρισμέγιςον ὅλην τὴν Αἴγυπτον, καὶ οὕτως ἔμεινεν ὁ Ἑρμῆς ἐκεῖ βασιλεύς.

ιβʹ. Ἡ δὲ Ἀςάρτη περιερχομένη καὶ αὐτὴ τὴν γῆν φοροῦσα τὴν κεφαλὴν τοῦ ταύρου, σημαίαν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, εὗρεν ἀςέρα ἀεροπετῆ, Ἀετὸν, τὸν ὁποῖον λαβοῦσα ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Τύρον τὴν ἱερὰν νῆσον. Αὕτη δὲ ἡ Ἀςάρτη ἦτον ἡ Ἀφροδίτη· ἐκ τούτου ἴσως ὁ Ἀετὸς ἔμεινεν εἰς τὰς βασιλικὰς σημαίας.

Μετὰ δὲ ταῦτα λέγει ὁ Φίλων ὅτι τὴν ἱςορίαν ταύτην ἔγραψαν οἱ ἑπτὰ υἱοὶ τοῦ Συδὺκ οἱ Κάβειροι, καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς ὁ ὄγδοος ἀδελφὸς αὐτῶν, καθὼς παρήγγειλεν αὐτοὺς ὁ Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιςος. Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Θαβίωνος ὁ πρῶτος Ἱεροφάντης τῶν Φοινίκων, οἷον ὁ Σαγχουνιάθων, ἀλληγορήσας αὐτὴν καὶ μίξας πάθη κοσμικὰ καὶ φυσικὰ, παρέδωκεν εἰς τοὺς Ἱερεῖς καὶ τελετάρχας τῶν μυςηρίων, οἵτινες θέλοντες νὰ αὐξήσωσι τὴν δεισιδαίμονα ἀλαζονείαν αὐτῶν, παρέδωκαν αὐτὴν μὲ προσθήκην εἰς τοὺς διαδόχους αὐτῶν, ἐξ ὧν ἦτον καὶ ὁ Ἴσιρις ὁ εὑρετὴς τῶν τριῶν γραμμάτων, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Χνᾶ ὅτις ἐπωνομάσθη πρῶτον Φοίνιξ. Παραλαβόντες δὲ αὐτὴν καὶ οἱ Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ὑπερέβαινον πάντας εἰς τὴν εὐφυΐαν, οἰκειοποιήθησαν τὰ περισσότερα καὶ ἔτρεψαν εἰς μύθους διαφόρους καὶ ἀλληγορίας· ἐντεῦθεν ὁ Ἡσίοδος καὶ οἱ κυκλικοὶ ποιηταὶ ἔπλασαν τὰς Θεογονίας, Τιτανομαχίας καὶ Γιγαντομαχίας αὐτῶν. Αὕτη εἶναι καὶ τῶν Φοινίκων ἡ ἀρχαιολογία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Κοσμογονία καὶ Θεογονία Αἰγυπτίων.

α΄. Ὁ Σαγχουνιάθων λέγει ὅτι ὁ Ἑρμῆς ἔμεινε βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου· ὁ δὲ Φίλων καὶ ἄλλοι πολλοί, ὅτι ὁ Ἑρμῆς εὗρε τὰ γράμματα καὶ τὴν ἱστορίαν, καὶ ἡ Κοσμογονία τῶν Φοινίκων ἦτον ἐπίνοια τοῦ Ἑρμοῦ, τοῦ πρώτου φιλοσόφου τοῦ κόσμου. (α) Τὴν αὐτὴν ἄρα Κοσμογονίαν πρέπει νὰ ζητήσωμεν καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον· ἢ καὶ ὀλίγον τι διαφορετικὴν κατὰ Διόδωρον· ὁ Διόδωρος ὅμως δὲν ἀποφασίζει τὴν γνώμην ἐκείνην μόνον τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλὰ τῶν νομιμωτάτων φυσιολόγων καὶ ἱστορικῶν· ἐκ δὲ τῶν παρεπομένων εἰς τὸ περὶ ζωογονίας, φαίνεται ὅτι τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι. Τοιαύτας δὲ γνώμας περὶ Κοσμογονίας καὶ Θεογονίας τῶν ἐθνῶν, ἐσύναξαν πολλὰς οἱ ὑπερασπισταὶ

(α) Εὑρίσκεται ἐν τῷ χρονικῷ πασχαλίῳ τῆς Βυζαντίδος, ὅτι ὁ Ἑρμῆς οὗτος εἶχεν ὀρθὰς ἰδέας περὶ Θεοῦ, ἀποδείξας εἰς διαφόρους πρὸς τὸν Ἀσκληπιὸν λόγους αὐτοῦ, τὰς τρεῖς μεγίστας δυνάμεις τῆς μιᾶς θεότητος· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Τρισμέγιστος. Τούτους δὲ τοὺς λόγους ἐξέδωκεν ὁ Φραγκίσκος ὁ Πατρίκιος ἐν τῇ Πανάρχίᾳ αὐτοῦ· εἶναι δὲ οἱ λόγοι εἴκοσι τῶν ὁποίων γράφει μερικοὺς μὲν πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τὰτ ὀνομαζόμενον· καὶ μερικοὺς πρὸς τὸν Ἄμμωνα· τοὺς πλείστους ὅμως πρὸς τὸν Ἀσκληπιόν· εἰς τὸν πρῶτον λόγον, ὁ ὁποῖος ἐπιγράφεται, περὶ εὐσεβείας καὶ φιλοσοφίας, ἄρχεται πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ διαλογικῶς οὕτως.

„ Ἐγώ, ὦ τέκνον, καὶ τῆς φιλανθρωπίας ἕνεκα, καὶ τῆς πρὸς θεὸν εὐσεβείας, πρῶτον τόδε συγγράφω· οὐδεμία γὰρ ἂν γένοιτο δικαιοτέρα εὐσέβεια, ἢ τὸ νοῆσαι τὰ ὄντα καὶ χάριν τῷ ποιήσαντι ὑπὲρ τούτων ὁμολογῆσαι, ὅπερ διατελῶν οὐ παύσομαι. Τί οὖν ἄν τις πράττων, ὦ πάτερ, εἰ μηδὲν ἐστὶν ἀληθὲς ἐνθάδε, λέγει ὁ υἱός, καλῶς διαγάγῃ τὸν βίον; Εὐσέβει, ὦ τέκνον· ὁ δ' εὐσεβῶν, ἄκρως φιλοσοφεῖ· χωρὶς γὰρ φιλοσοφίας ἄκρως εὐσεβῆσαι ἀδύνατον· ὁ δὲ μαθὼν οἷα ἐστὶ καὶ πῶς διατέτακται, καὶ ὑπὸ τίνος, καὶ ἕνεκεν τίνος, χάριν τῷ δημιουργῷ ὡς πατρὶ ἀγαθῷ, καὶ τροφεῖ χρηστῷ, καὶ ἐπιτρόπῳ πιστῷ, ὁμολογήσει· ὁ δὲ χάριν ὁμολογῶν εὐσεβήσει· ὁ δ' εὐσεβῶν εἴσεται καὶ ποῦ ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. κ. τ.

τοῦ χριςιανισμοῦ, καὶ μάλιςα ὁ Εὐσέβιος, διά νὰ ἀποδείξωσι τὴν πλάνην τῶν ἀρχαίων. (α) Ὁμοίως καὶ ὁ Κύριλλος ἐν τοῖς κατὰ Ἰουλιανοῦ.

β'. Λέγει δὲ ὁ Διόδωρος (β) ὅτι εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ εἶχον μίαν μορφὴν, καὶ ὕλην μεμιγμένην· ὕςερον δὲ διεχωρίσθησαν τὰ σώματα ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐσχηματίσθη ὁ κόσμος εἰς τὴν ὁρωμένην ἤδη κατάςασιν. (γ) Διότι ὁ μὲν ἀὴρ ἔμεινεν εἰς κίνησιν ἀείδιον, καὶ τὸ πυρῶδες μέρος αὐτοῦ ἀνέβη εἰς τὰ ὑψηλότατα μέρη, διὰ τὴν ἐλαφρότητα, καὶ ἐξ ἐκείνου ἐσχηματίσθη ὁ Ἥλιος καὶ τὰ ἄςρα, καὶ ἔμειναν καὶ αὐτὰ εἰς κίνησιν ἀείδιον. Τὸ δὲ γεῶδες, ὑγρὸν καὶ θολερὸν μέρος τῆς ὕλης, ἔμεινε κατώτερον, διὰ τὴν βαρύτητα· ἔπειτα δὲ συνωθούμενον καὶ συςρεφόμενον ἐν ἑαυτῷ συνεχῶς, ἐχωρίσθη, καὶ ἐκ μὲν τῶν ὑγρῶν ἐσχηματίσθη ἡ Θάλασσα, ἐκ δὲ τῶν ςερεωτέρων μερῶν ἡ Γῆ, πηλώδης παντελῶς καὶ ἁπαλὴ, καὶ ὕςερον ἔπηξε κατ' ὀλίγον ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ Ἡλίου· πηγνυουμένη δὲ καὶ ἀναζυμουμένη ἡ ἐπιφάνεια, ἀνέδωκε τινὰ ὑγρὰ ἐξογκώματα εἰς πολλὰ μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα ἔγιναν σηπεδόνες, σαπήσματα τῆς ὕλης, περιτετυλιγμένα μὲ λεπτοὺς ὑμένας, τουτέςιν, μὲ δέρματα τινα λεπτὰ ὡς τὰ ὑφάσματα τῆς ἀράχνης, καθὼς γίνεται πάντοτε εἰς τοὺς ὑγροὺς καὶ ἐλώδεις τόπους, ὅταν εἶναι ἡ Γῆ πεπαγωμένη, καὶ ἔπειτα φυσήσῃ ἐξαίφνης ἄνεμος θερμὸς, καὶ οὐχὶ κατ' ὀλίγον θερμαινόμενος· εἰς ταύτας λοιπὸν τὰς σηπεδόνας ἐγεννήθησαν ζῶα παντοδαπὰ, ςερεούμενα τὴν ἡμέραν ὑπὸ τῆς θερμότητος, καὶ τρεφόμενα τὴν νύκ-

(α) Βυζαντιδ. τόμ. δ'. σελ. 20. καὶ 39.

(β) Α'. ς'. ζ'.

(γ) Ταύτην τὴν γνώμην εἶχον οἱ πλεῖςοι τῶν φιλοσόφων, ὡς μαρτυρεῖ καὶ Θουκυδίδης, μαθητὴς ὢν Ἀναξαγόρου τοῦ φυσικοῦ.

Οὐρανός τε γαῖά τ' ἦν μορφὴ μία.
Ἐπεὶ δ' ἐχωρίσθησαν ἀλλήλων δίχα,
Τίκτουσι πάντα κἀνέδωκαν εἰς φάος.

τα ὑπὸ τῆς πιπτούσης ὑγρασίας, ἕως οὗ ηὔξησαν καὶ ἐσχηματίσθησαν· ἔπειτα ἔσχισαν τοὺς ὑμένας καὶ ἐξῆλθον.

γ΄. Ἐπιφέρει δὲ καὶ μαρτυρίαν, λέγων, ὅτι μετὰ τὴν πλημμύραν τοῦ Νείλου, γίνονται κατὰ τὴν Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτου πλήθη ποντικῶν καὶ ἄλλων διαφόρων μικρῶν ζώων εἰς τὰς σηπεδόνας, κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον. Καὶ μάλιςα μερικοὶ ποντικοὶ δὲν προφθάνουν νὰ σχηματισθοῦν ἐντελῶς, ἐπειδὴ ξηραίνεται εὐθὺς ἡ σηπεδόνα, ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς θερμότητος τοῦ Ἡλίου. Καὶ οὕτω μένει τὸ μισὸν μέρος ποντικὸς ἐσχηματισμένος, καὶ τὸ ἄλλο βῶλος γῆς ξηρὸς· καὶ κινούμενος ὁ ποντικὸς, σύρει καὶ τὸν βῶλον. Τοιαύτην λέγει λοιπὸν τὴν ζωογονίαν. Ὅσα δὲ ζῶα εἶχον περισσότερον θερμὸν, ἔγιναν πτηνὰ, καὶ ὅσα περισσότερον γεῶδες, ἔμειναν εἰς τὴν Γῆν· καὶ ὅσα εἶχον περισσότερον ὑγρὸν, ἔγιναν ἔνυδρα. Ἀφ' οὗ δὲ ἐξηράνθησαν ὅλαι ἐκεῖναι αἱ σηπεδόνες, δὲν γίνονται πλέον οὕτω ζῶα μεγάλα· ἀλλὰ γίνονται μόνον ἐκ τῆς ἀλλήλων μίξεως. Ἐκαυχῶντο δὲ οἱ Αἰγύπτιοι ὅτι ἐκεῖ ἐγεννήθησαν καὶ ἀνετράφησαν πρῶτον οἱ ἄνθρωποι, οἰκειοποιούμενοι τὸ δικαίωμα τοῦτο, διὰ τὴν εὐκρασίαν τῆς χώρας, καὶ τοὺς πολλοὺς αὐτοφυεῖς καρπούς· ὅλα τὰ ἔθνη ὅμως ἐκαυχῶντο ὅτι εἶχον αὐτόχθονας.

δ΄. Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν λόγον ἔλεγον οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι καὶ οἱ Θεοὶ ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον πρῶτον. Δύο Θεοὺς ὅμως ἐγνώρισαν πρῶτον, τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην, νομίζοντες ὅτι αὐτοὶ διοικοῦσι τὸ πᾶν, διὰ τῆς εὐτάκτου καὶ περιοδικῆς κινήσεως αὐτῶν. Καὶ τὸν μὲν Ἥλιον ὠνόμαζον Ὄσιριν· τουτέςι πολυόφθαλμον· ἐπειδὴ ἐπιβάλλει πανταχοῦ τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ. Ὅθεν καὶ ὁ Ὅμηρος. ,,Ἠέλιος ὃς πάντ' ἐφορᾷ. Τινὲς δὲ τῶν Ἑλλήνων ὠνόμαζον αὐτὸν Διόνυσον καὶ Σείριον παρωνύμως· ὡς ὁ Εὔμολπος.

„Ἀςροφαῆ Διόνυσον ἐν ἀκτίνεσι πυρωπόν.
καὶ ὁ Ὀρφεύς.

Τοὔνεκα μὶν καλέουσι Φάνητάτε καὶ Διόνυσον.
Ὅθεν ἀφιέρωσαν εἰς τὸν Διόνυσον τὴν Νεβρίδα, ἀπὸ τῆς ποικιλίας τῶν ἀςέρων. Τὴν δὲ Σελήνην ὠνόμαζον Ἶσιν, οἷον παλαιὰν, διὰ τὴν ἀρχαιότητα αὐτῆς.

έ. Ἐνόμισαν δὲ καὶ ἄλλους πέντε Θεοὺς ὕςερον, τὰ πέντε ςοιχεῖα, ὡς ἐκ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης γενόμενα, καὶ εἰς ζωογονίαν, αὔξησιν καὶ διατήρησιν τῶν ὄντων συντελοῦντα· οἷον, τὸ πνεῦμα, τὸ πῦρ, τὸ ξηρὸν, τὸ ὑγρὸν καὶ τὸν ἀέρα. Καὶ τὸ μὲν πνεῦμα ὠνόμασαν Δία, ὡς αἴτιον τοῦ ψυχικοῦ μέρους τῶν ζώων· τὸ δὲ πῦρ Ἥφαιςον, διότι συμβάλλει πολὺ εἰς τὴν γένεσιν καὶ τελείαν αὔξησιν· τὸ δὲ ξηρὸν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ Γῆ, ὠνόμασαν μητέρα, ἐπειδὴ εἶναι τροφὸς πάντων. Οὕτως ὠνόμαζον δὲ αὐτὴν καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ὡς ὁ Ὀρφεύς. (α)

„Γῆ μήτηρ πάντων, Δημήτηρ πλουτοδότειρα.
Ὕςερον δὲ μετεβλήθη τὸ Γημήτηρ εἰς τὸ Δημήτηρ καὶ Δήμητρα. Τὸ δὲ ὑγρὸν ὠνόμαζον Ὠκεάνην· ὅθεν ὠνόμασαν καὶ τὸν Νεῖλον Ὠκεανὸν, καὶ παρ᾽ αὐτὸν τὸν Ὠκεανὸν ἔλεγον ὅτι ἐγεννήθησαν οἱ Θεοί· ὅθεν καὶ ὁ Ὅμηρος.

„Ὠκεανόν τε Θεῶν γένεσιν.
καὶ τοῦτο ἀληθεύει· ἐπειδὴ μόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον εὑρέθησαν τοσαῦται πόλεις κτισμέναι ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Θεῶν· ὡς ἡ Διὸς πόλις, Ἡλιούπολις, Ἑρμούπολις, Πανὸς πόλις, τοῦ Ἀπόλλωνος, τῆς Εἰλειθυίας, καὶ ἄλλων πολλῶν. Τὸν δὲ ἀέρα ὠνόμαζον Ἀθηνᾶν· ὅθεν καὶ θυγάτηρ καὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς γεγεννημένη, καὶ παρθένος, Γλαυκῶπις καὶ Τριτωγένεια. Διότι ὁ ἀὴρ εἶναι εἰς τὸ ὑψηλότατον μέρος, ἀδιάφθορος, καὶ γλαυκὸς φαινόμενος, καὶ μεταβάλλει τρεῖς φύσεις τὸν χρόνον· τὴν ἄνοιξιν συγκερασμένος, τὸ θέρος θερμὸς καὶ τὸν

(α) αὐτόθι. ιά.

χειμῶνα ψυχρὸς· διὰ τοῦτο ὠνομάζετο ὁ χρόνος τριμερὴς τὲ παλαιόν. (α) Ἐνόμιζον δὲ ὅτι οὗτοι οἱ Θεοὶ μετεβάλλοντο εἰς τὰς μορφὰς τῶν Ἱερῶν ζώων, εἰς ξένων ἀνθρώπων, ἢ καὶ εἰς ἄλλοτι, καὶ περιήρχοντο ὅλην τὴν Γῆν, τοὺς ὁποίους ἔβλεπον οἱ ἄνθρωποι· οἷον τὰ ςοιχεῖα ταῦτα εἶναι πανταχοῦ, συνεργοῦντα εἰς τὴν γέννησιν, ἄυξησιν καὶ διατήρησιν τῶν ὄντων· τοῦτο γινώσκων καὶ ὁ Ὅμηρος παρὰ τῶν Ἱερέων τῆς Αἰγύπτου, ἔφη.

,, Καί τοι Θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι,
,, Παντοῖοι τελέθοντες, ἐπιςροφῶσι πόληας.

ς'. Τούτους λοιπὸν τοὺς ἑπτὰ Θεοὺς εἶχον οἱ Αἰγύπτιοι οὐρανίους καὶ ἀειδίους· ὕςερον δὲ ἔγιναν οἱ ἐξ ἀνθρώπων Θεοὶ, οἱ ὁποῖοι ὠνομάζοντο ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τούτων· ὡς ὁ Ἥλιος, Ἥφαιςος, Ὄσιρις, Ἶσις, κ. τ. λ. Καὶ πρῶτον λέγουσιν ὅτι ἐβασίλευσεν ὁ Ἥλιος εἰς τὴν Αἴγυπτον. Κατ' ἄλλους δὲ ὁ Ἥφαιςος καὶ εὗρε τὸ πῦρ· καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Κρόνος, ὅςτις λαβὼν γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ῥέαν, ἐγέννησε τὸν Ὄσιριν καὶ τὴν Ἶσιν· ἢ κατ' ἄλλους τὸν Δία καὶ τὴν Ἥραν, καὶ ὁ Ζεὺς ἐγέννησε τὸν Ὄσιριν καὶ τὴν Ἶσιν, τὸν Τυφῶνα, Ἀπόλλωνα καὶ Ἀφροδίτην· ὁ δὲ Ἀπόλλων ἐγέννησε τὸν Ἄνουβιν καὶ Μακεδόνα, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

ζ'. Ἐδόξαζον δὲ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ἄλλο ὂν, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον Κνὴφ, καὶ ἐζωγράφιζον αὐτὸ περιφερὲς ὡς τὸ ἡμέτερον θῆτα, νομίζοντες τὸν μὲν κύκλον κόσμον, τὸ δὲ μέσον, ὄφιν· εὑρετὴς δὲ καὶ τούτου λέγεται ὁ Ἑρμῆς, ὅςτις παρωμοίασε τὸν κόσμον μὲ τὸν ὄφιν· διότι ὁ ὄφις ἔλεγεν ὅτι εἶναι ἀθάνατος, ἄνευ πληγῆς, καὶ εἰς ἑαυτὸν μόνον ἀναλίσκεται, καὶ ἀναζωοῦται πάλιν· ἐζωγράφισε δὲ αὐτὸν μὲ κεφαλὴν Ἱέρακος, διὰ τὸ πρακτικὸν καὶ ἐνεργητικὸν τοῦ ὀρνέου· καὶ ἐκ τῶν Φοινίκων περέλαβον αὐτὸν ὕςερον οἱ Αἰγύπτιοι καὶ Πέρσαι. Ὅθεν ἔλεγεν ὁ Ἐπήεις ὁ μέγιςος Ἱεροφάντης

(α) αὐτόθι ιβ'. ϗ ιγ'. ϗ Τζέτζ. ἐν Λυκόφρ. 519. Πλάτ. δημοκρατ. Β'. 381.

καὶ γραμματεὺς τῶν Αἰγυπτίων, τὸν ὁποῖον μετέφρασεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἄρειος ὁ Ἡρακλεοπολίτης. (α)

„Τὸ πρῶτον ὂν τὸ Θειότατον, εἶναι ὁ ὄφις, Ἱέρακος μορφὴν ἔχων" ἐκ τούτου ἔπλασε καὶ ὁ Φερεκύδης τὸν Ὀφιωνέα Θεὸν καὶ τοὺς Ὀφιωνείδας. Ὁμοίως καὶ ὁ Ζωροάςρης εἶπε· τὸ δὲ Θεῖον ἔχει κεφαλὴν Ἱέρακος· οὗτος ἐςὶν ὁ πρῶτος ἄφθαρτος, ἀείδιος, ἀγέννητος, ἀμερής, καὶ τὰ λοιπά· διὰ τοῦτο ὁ ὄφις ἐνομίσθη Ἱερὸς καὶ μυςηριώδης.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ Δ΄.

Θεογονία Ἀτλαντείων.

α΄. Οἱ Ἀτλάντειοι κατῴκουν πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Ἀφρικῆς, πλησίον τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ ἔλεγον ὅτι ἐβασίλευσεν ἐκεῖ πρῶτον ὁ Οὐρανὸς, ὅςτις ἐσύναξε τοὺς ἀγρίους καὶ διεσπαρμένους τότε ἀνθρώπους, εἰς κώμας καὶ πόλεις· ἐκυρίευσε καὶ τὸ πλεῖςον μέρος τῆς οἰκουμένης. Κατεγίνετο δὲ καὶ εἰς τὴν ἀςρονομίαν, καὶ ἐκανόνισε τὴν περίοδον τοῦ χρόνου, κατὰ τὴν κίνησιν τοῦ Ἡλίου, τοῦ δὲ μηνὸς, κατὰ τὴν κίνησιν τῆς Σελήνης· ἐτίμησε πρῶτος καὶ τοὺς οὐρανίους Θεοὺς, καὶ προέλεγε πολλὰ συμβεβηκότα διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν ἀςέρων. Ὅθεν οἱ ἄνθρωποι ἐνόμισαν αὐτὸν ἀνώτερον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ ἐτίμησαν ὡς Θεὸν μετὰ θάνατον, ὀνομάσαντες ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὸν Οὐρανόν. (β)

β΄. Ἐγέννησε δὲ ὁ Οὐρανὸς τεσσαράκοντα πέντε υἱοὺς, ἐκ διαφόρων γυναικῶν· τοὺς δεκαοκτὼ ὅμως τούτων, ἐγέννησεν ἐκ τῆς Τιταίας· Διὸ ὠνομάσθησαν Τιτᾶνες ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῶν. Εἶχον δὲ ἕκαςος καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ Τιταία εὐηργέτησε πολὺ τοὺς ἀνθρώπους, ἀπεθέωσαν καὶ αὐτὴν μετὰ θάνατον,

---

(α) παρ' Εὐσεβ. αὐτόθι. 26. 27.
(β) Διόδ. Γ'. νέ.

καὶ τὴν ὠνόμασαν Γῆν. Ἐγέννησε καὶ πολλὰς θυγατέρας ὁ Οὐρανὸς, πλὴν αἱ ἐπισημότεραι ἦτον δύω, ἡ Βασίλεια καὶ Ῥέα, τὴν ὁποίαν ὠνόμασαν τινὲς καὶ Πανδώραν. Καὶ ἐπειδὴ ἡ Βασίλεια ἡ πρεσβυτάτη ἦτον φρόνιμος καὶ σώφρων, καὶ ἀνέθρεψεν αὐτὴ ὡς μητέρα ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς, ὠνόμασαν αὐτὴν μεγάλην μητέρα. Ἔλαβε δὲ ὕςερον ἄνδρα τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς Ὑπερίονα, τὸν διάδοχον τοῦ βασιλείου, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτοῦ δύο τέκνα, τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην· οἱ δὲ Τιτᾶνες οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν φθονήσαντες, ἐκίνησαν πόλεμον καὶ ἐφόνευσαν τὸν Ὑπερίονα, τὸν δὲ Ἥλιον ἔπνιξαν εἰς τὸν Ἠριδανὸν ποταμὸν, νέον ἔτι ὄντα· ἡ δὲ Σελήνη μὴ ὑποφέρουσα τὴν θλίψιν, ἔπεσεν ἀπὸ τῆς σκεπασῆς τοῦ οἴκου καὶ ἐφονεύθη· ἀπεθεώθησαν ὅμως ὅλοι ὕςερον, ὡς θέλομεν εἰπῆ εἰς τοὺς οἰκείους τόπους. (α)

γ'. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ὑπερίονος διεμοιράσθησαν τὸ βασίλειον οἱ δύο πρώτιςοι τῶν Τιτάνων, ὁ Κρόνος καὶ Ἄτλας. Καὶ ὁ μὲν Ἄτλας ἔλαβε τοὺς παρωκεανίους τόπους τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθησαν οἱ ὑποκείμενοι αὐτοῦ, Ἀτλάντειοι, καὶ τὸ ὄρος τὸ μέγιςον τοῦ τόπου ἐκείνου Ἄτλας· ἦτον δὲ καὶ οὗτος ἀςρολόγος, ἐγέννησε καὶ πολλοὺς υἱούς. Ὁ γνωςότατος ὅμως ἦτον ὁ Ἕσπερος· ἐγέννησε καὶ ἑπτὰ θυγατέρας, τὰς Ἀτλαντίδας καὶ Πλειάδας καὶ Νύμφας καλουμένας· ἐπειδὴ οἱ Ἀτλάντειοι ὠνόμαζον κοινῶς τὰς γυναῖκας νύμφας. (β)

δ'. Ὁ δὲ Κρόνος ἔλαβε τὴν Λιβύαν, Σικελίαν, Ἰταλίαν καὶ ὅλους τοὺς δυτικοὺς τοῦ μέρους ἐκείνου τόπους, ἔνθα ἔκτισεν ἀκροπόλεις καὶ φρούρια εἰς ὅλους τοὺς ὑψηλοὺς καὶ ὀχυροὺς τόπους τοῦ βασιλείου, καὶ ἐφύλαττεν ἐκεῖ φρουρὰς εἰς ταπείνωσιν τῶν ὑπηκόων· ὅθεν καὶ τὰ ὑψηλότερα μέρη τῆς Σικελίας, καὶ ἄλλων

(α) αὐτόθ. νς'.
(β) αὐτόθι. νθ'.

τόπων δυτικῶν ὠνομάζοντο Κρόνια, μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων τῶν Ῥωμαίων. Ἦτον ὅμως πλεονέκτης καὶ ἀσεβεῖς· διὸ καὶ ἐμίσουν αὐτὸν οἱ ὑπήκοοι· ἔλαβε δὲ γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ῥέαν καὶ ἐγέννησε τὸν Δία, ἄνθρωπον ἀγαθὸν καὶ ἐνάρετον· ὅθεν, κατὰ μὲν τινὰς αὐτὸς ἀφῆκεν εἰς ἐκεῖνον τὴν βασιλείαν, κατ' ἄλλους δὲ, οἱ ὑπήκοοι ἐκήρυξαν τὸν Δία βασιλέα, μὴ ὑποφέροντες τὴν τυραννίαν αὐτοῦ· συμμαχήσας δὲ ὕστερον μὲ τοὺς ἄλλους Τιτᾶνας, ἐστράτευσε κατὰ τοῦ Διός· ἀλλ' ἐνικήθη. (α)

έ. Στερεωθεὶς λοιπὸν ὁ Ζεὺς εἰς τὸν θρόνον, περιῆλθεν ὅλην τὴν οἰκουμένην, εὐεργετῶν τοὺς καλοὺς καὶ τιμωρῶν τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους· ἐν ᾧ δὲ εἶχεν ὅλας τὰς ψυχικὰς ἀρετὰς, εἶχεν ὁμοίως καὶ τὰς σωματικάς· ὅθεν καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ἐκυρίευσεν ὅλην τὴν οἰκουμένην, καὶ διέταξεν αὐτὴν νὰ πολιτεύηται ἐννόμως καὶ εἰρηνικῶς. Καὶ διὰ τοῦτο μετὰ θάνατον ἐτίμησεν αὐτὸν ὡς Θεὸν συμφώνως καὶ προθύμως ὅλη ἡ οἰκουμένη, καὶ ἐπωνόμασε Ζῆνα, ἐπειδὴ ἔγινεν αἴτιος τοῦ καλῶς ζῆν. Οὗτος λοιπὸν εἶναι ὁ Ζεὺς ὁ ἐπονομασθεὶς Ζὴν καὶ Ὀλύμπιος, ὡς ῥηθήσεται περιστατικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἦτον καὶ ἄλλοι, ὡς προείρηται, τῶν Φοινίκων καὶ Αἰγυπτίων, καὶ μάλιστα ὁ ἀδελφὸς τοῦ ῥηθέντος Οὐρανοῦ, καὶ βασιλεὺς τῆς Κρήτης μόνον, ὅστις ἔχων γυναῖκα την Ἰδαίαν, ἐγέννησε τοὺς Κουρήτας, ὠνόμασε καὶ τὴν νῆσον Ἰδαίαν ἀπ' αὐτῆς. Ἀπέθανε δὲ καὶ ἐτάφη εἰς τὴν Κρήτην, ἔνθα ἐφαίνετο ὁ τάφος αὐτοῦ, μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων· δὲν ἐχρημάτισεν ὅμως τόσον ἔνδοξος ὡς ὁ Ὀλύμπιος. Αὕτη εἶναι καὶ τῶν Ἀτλαντείων ἡ Θεογονία.

(α) αἰτέθι. ξ'.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ε'.

Θεογονία κατὰ Παγχαίους, ἢ κατ' Εὐήμερον.

α'. Κατὰ τὸν Ἀραβικὸν ὠκεανὸν ἦτον τινὲς νῆσοι, καὶ μία τούτων ἡ μεγαλητέρα ὠνομάζετο Πάγχαια. Ἐπὶ τῆς βασιλείας δὲ τοῦ Κασσάνδρου, ὁ Εὐήμερος ὁ ὁποῖος ἔγραψε τὴν Ἱερὰν ἀναγραφὴν, (*) φίλος ὢν τοῦ

(*) Ταύτην τὴν Ἱερὰν ἀναγραφὴν νομίζουσι πολλοὶ πλάσμα τοῦ Εὐημέρου, εἰς καταστροφὴν τῆς τότε Θρησκείας· ὅθεν ὠνόμασαν αὐτὸν ϗ ἄθεον· ἐπειδὴ ἐν ᾧ οἱ Ἱερεῖς ἐδίδασκον μυστήρια ἀπόῤῥητα ϗ δυνάμεις ἀπεριορίστους τῶν Θεῶν, αὐτὸς ἐκήρυξεν ὅτι οἱ Θεοὶ ἦσαν ἄνθρωποι ϗ ἀπεθεώθησαν διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, καὶ ὅτι τοὺς Παγχαίους μετεκόμισεν ἐκεῖ ὁ Ζεὺς ἐκ τῆς Κρήτης, ϗ παρήγγειλε νὰ ἔχωσι κοινωνίαν ἐμπορικὴν μὲ τοὺς Κρῆτας τοὺς προγόνους αὐτῶν. Ὁ Πλούταρχος ὅμως λέγει ὅτι ἡ νῆσος αὕτη δὲν ὑπάρχει. Ἴσιδ. καὶ Ὄσιρ. τόμ. Ζ'. σελ. 420. 421. ϗ Ἀρέσκοντ. φιλοσοφ. Ζ'. Τὴν βίβλον δὲ ταύτην μετέφρασεν ὁ Ἔννιος, ποιητὴς Λατῖνος, ὅστις ἔζη διακοσίους χρόνους πρὸ Χριστοῦ, εἰς τὸ Λατινικόν. Ὅμως δὲν σώζεται οὔτε τὸ Ἑλληνικὸν οὔτε τὸ λατινικόν· ϗ φαίνεται ὅτι τὰ ἔκαιον οἱ τότε δεισιδαίμονες. Ἐπειδὴ τῷ ὄντι ἐξύπνισε τοὺς ἀνθρώπους τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ϗ ἡ Θρησκεία ἄρχησε νὰ μεταβάλλῃ τὴν ὄψιν. Καὶ ἔκτοτε ἄρχησαν οἱ Πλατωνικοὶ ϗ Πυθαγορικοὶ νὰ ἐφευρίσκωσι τὰς ἀλληγορίας, εἰς ὑπεράσπισιν τῆς Θρησκείας ϗ τῶν νομιζομένων Θεῶν· ἐφύλαξε δὲ μόνον ὁ Διόδωρος τὸ ἀποσπασμάτιον τοῦτο, ϗ ὁ Εὐσέβιος, προπαρασ. Εὐαγγελ. Β'. Γ'. σχεδὸν τὸ αὐτὸ, μὲ ὀλίγην διαφορὰν μόνον, ἐσφαλμένως εἴς τινα ὀνόματα, ὡς ϗ ὁ Πλούταρχος· ἀναφέρουσι δὲ αὐτὸ πολλοὶ συγγραφεῖς Ἕλληνές τε ϗ Λατῖνοι, ὅσοι ἐπραγματεύθησαν περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως, ϗ βεβαίως ἀνέγνωσαν αὐτό· τὸν Εὐήμερον δὲ τὸν συγγραφέα, ὅστις ἦτον Μεσσήνιος, κατὰ Πλούταρχον δὲ Τεγεάτης, κατηγοροῦσιν ὅλοι ὡς ἄθεον· μόνον ὁ Διόδωρος εὐχαριστήθη, ἐπειδὴ εἶχε ϗ αὐτὸς τὴν αὐτὴν γνώμην περὶ Θεῶν· ἀναφέρει δὲ ὁ Στράβ. ἐν Ζ'. Κλήμ. ἐν Προτρεπτικ. Ἀθήν. ιδ'. ἔνθα ὁ σχολ. λέγει αὐτὸν Κεῖον. Αὐγουστῖν. Ἐπιστολ. εἰς Μάξιμ. 44. ϗ πόλ. Θ. ς'. ζ'. σχολιαστ. Διοδώρ. ϗ ἄλλοι.

βασιλέως Κασσάνδρου, ἐπέμπετο εἰς μεγάλας καὶ μακρινὰς ἀποδημίας, διὰ βασιλικὰς ὑποθέσεις, καὶ ἐξέπεσε ποτὲ πρὸς τὸν ῥηθέντα ὠκεανὸν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πάγχαιαν νῆσον, ἔνθα εἶδεν οἰκοδομὰς καὶ ναοὺς ἀρχαιοτάτους, μεγαλοπρεπεῖς, καὶ τοὺς ἐγκατοίκους εὐσεβεῖς καὶ προθύμους εἰς τὴν λατρείαν τῶν Θεῶν, τοὺς ὁποίους ἐτίμων μὲ θυσίας μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἀφιερώματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀξιόλογα, ὥςε καὶ ἡ νῆσος ἐλέγετο Ἱερὰ τῶν Θεῶν· ἦτον δὲ καὶ λόφος τις ὑψηλὸς, καὶ εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ Ἱερὸν τοῦ Διὸς Τριφυλίου ἐπονομαζομένου, καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ ςήλη χρυσῆ, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτον γεγραμμέναι κεφαλαιωδῶς αἱ πράξεις τοῦ Οὐρανοῦ, τοῦ Κρόνου καὶ τοῦ Διός. (α)

β΄. Ὅτι ὁ Οὐρανὸς ἐβασίλευσε πρῶτος εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἦτον ἄνθρωπος ἀγαθὸς, εὐεργέτης τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπιςήμων τῆς ἀςρονομίας, καὶ πρῶτος ἐθυσίασεν εἰς τοὺς Οὐρανίους Θεούς· ὅθεν ὠνομάσθη Οὐρανός. Εἶχε δὲ γυναῖκα τὴν Ἑςίαν, καὶ ἐγέννησε τὸν Πᾶνα, Κρόνον, Ῥέαν καὶ Δήμητραν. Μετὰ τοῦτον δὲ ἐβασίλευσεν ὁ Κρόνος, καὶ ἔλαβε γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ῥέαν, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Δία, τὴν Ἥραν καὶ τὸν Ποσειδῶνα. Μετὰ δὲ τὸν Κρόνον ἐβασίλευσεν ὁ Ζεὺς, καὶ ἔλαβε τρεῖς γυναῖκας, τὴν θείαν αὐτοῦ Δήμητραν, τὴν ἀδελφὴν Ἥραν καὶ τὴν Θέμιν, καὶ ἐγέννησεν ἐκ μὲν τῆς Δήμητρος τὴν Περσεφόνην, ἐκ δὲ τῆς Ἥρας τοὺς Κουρῆτας, καὶ ἐκ τῆς Θέμιδος τὴν Ἀθηνᾶν· ὅτε δὲ περιήρχετο ὁ Ζεὺς τὴν οἰκουμένην, ἦλθε καὶ εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ὅπου ὑπεδέχθη αὐτὸν ὁ Βῆλος μὲ μεγάλην περιποίησιν· ἐκεῖθεν δὲ καταβὰς εἰς τὸν ὠκεανὸν, ἦλθε καὶ εἰς τὴν Πάγχαιαν νῆσον, ἔνθα ἔκτισε βωμὸν τοῦ πάππου αὐτοῦ Οὐρανοῦ, καὶ τὸ ῥηθὲν ἴδιον Ἱερὸν εἰς τὸν λόφον, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον ἡ ςήλη, ἡ ἔχουσα τὰς πράξεις αὐτῶν γεγραμμένας· ἐκεῖθεν δὲ ἀνέβη διὰ τῆς Συρίας καὶ

(α) Διόδ. ς΄. ἐκ ε΄. μβ.

ἦλθε πρὸς τὸν τότε βασιλέα Κάσσιον. ἀφ' οὗ ὠνομάσθη καὶ τὸ Κάσσιον ὄρος τῆς Συρίας· ἐκεῖθεν δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Κιλικίαν, ὅπου ἦτον τότε τοπάρχης ὁ Κίλιξ, τὸν ὁποῖον ἐνίκησε μὲ πόλεμον, ἐπειδὴ ἠναντιώθη· ὕστερον δὲ ἐλθὼν καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ ἔθνη, ἐτιμήθη καὶ ἐγνωρίσθη Θεός. Ταῦτα ἔγραψε καὶ ὁ Εὐήμερος, τὰ ὁποῖα ὀλίγον διαφέρουσι τῆς Θεογονίας τῶν Ἀτλαντείων.

γ'. Τὶ πρέπει ἄρα νὰ ἐνοήσωμεν, βλέποντες τὰ ὀνόματα ταῦτα πανταχοῦ; Τρία πράγματα· ἢ ὅτι ἐχρημάτισαν πρῶτον ἔνδοξα εἰς ἕνα τόπον, καὶ διὰ τοῦτο ἐλάμβανον αὐτὰ ὕςερον οἱ ἄλλοι βασιλεῖς, διὰ δόξαν· ἢ οἱ ποιηταὶ σεμνύνοντες τοὺς βασιλεῖς, ἢ τὰ ποιήματα αὐτῶν μᾶλλον, ὠνόμαζον αὐτοὺς οὕτως· ὡς τὸ Ζεὺς κατήντησεν ὕςερον οὐχὶ ὡς ἐπίθετον, ἀλλ' ὡς κοινὸν καὶ ἴδιον ὄνομα τῶν βασιλέων. (α) ὅθεν καὶ ὅ,τι παράξενον ἔπραττέ τις βασιλεὺς, ἔλεγον ὅτι ἔκαμεν αὐτὸ ὁ Ζεύς· καθὼς ὅτε ἥρπασεν ὁ Ἀςέριος, ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης, τὴν Εὐρώπην, καὶ ὁ Προῖτος ἔφθειρε τὴν Δανάην, ἔλεγον ὅτι ὁ Ζεὺς ἔκαμεν αὐτὰς τὰς παρανομίας· οἷον, ὁ βασιλεύς· ὁμοίως καὶ περὶ Ποσειδῶνος, Ἄρεως, Ἀπόλλωνος καὶ τῶν λοιπῶν· ὅθεν καὶ οἱ τοσοῦτοι γονεῖς καὶ τεκνογονίαι ἑκάςου, ὡς θέλομεν ἰδῇ εἰς τὰς ἱςορίας αὐτῶν. Ποῦ δὲ καὶ πότε ἐχρημάτισαν οἱ πρῶτοι; Τούτων τῶν δύω ἐρωτήσεων, εἰς μὲν τὴν πρώτην ἀποκρίνεται ἡ πατρὶς τοῦ Ὁμήρου, εἰς τὴν δευτέραν δὲ ὁ Διόδωρος, λέγων. „ Τοὺς μὲν πρὸ τῶν τρωϊκῶν χρόνους οὐ διοριζόμεθα βεβαίως, διὰ τὸ μηδὲν παράπηγμα παρειληφέναι περὶ τούτων πιςευόμενον. „ (β) ὅτι ὅμως ἐχρημάτισαν ἀρχαιότεροι οἱ Φοίνικες καὶ Αἰγύπτιοι, τοῦτο τὸ βεβαιοῦσιν ὅλοι ἱςορικοὶ καὶ ἀρχαιολόγοι· τοὺς δὲ Χαλδαίους θέλουσι τινὲς ἀρχαιοτέρους τούτων. Διότι ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ ἱςορία τοῦ

(α) Τζέτζ. Προομηρικ. 102.
(β) Α'. ε'.

αἰῶνος ἐκείνου, κατήντησεν εἰς μυθολογίαν ἀλληγορικὴν, καὶ ἐκεῖ ἔμεινεν· καὶ διὰ τῆς ἀλληγορίας ἀνακαλύπτεται πάλιν ὁπωσοῦν ἡ ἱϛορία, συγκεχυμένη καὶ τεταραγμένη, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς χρονολογίας, ἡ ὁποία εἶναι τὰ νεῦρα τῆς ἱϛορίας, καὶ ἐχάθη διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν γραμμάτων καὶ τὴν εἰς τὴν ἀϛρονομίαν ἄγνοιαν, καὶ διὰ τὸν ἀκατάϛατον καὶ πολυειδῆ διορισμὸν τοῦ χρόνου. Δεύτερον· ἢ ἐχρημάτισαν πανταχοῦ ὅπου ἀναφέρονται· καὶ Τρίτον· ἢ τὰ ἔθνη οἰκειοποιοῦνται αὐτὰ διὰ εὐγενείας ἐπίδειξιν, ὡς οἰκειοποιοῦνται καὶ τὴν αὐτοχθονίαν.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ Ϛ'.

Κοσμογονία καὶ Θεογονία Ἑλλήνων Ὀρφέως.

ά. Οἱ Ἕλληνες εἶχον διαφόρους γνώμας περὶ τῆς Κοσμογονίας, καὶ διάφορα συϛήματα. Πρῶτος δὲ ὁ Ὀρφεὺς ἔγραψε Κοσμογονίαν, Θεολογίαν, μυϛήρια, ὄργια καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα λέγουσιν ὅτι ἔμαθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον παρὰ τῶν Ἱερέων. Καὶ τὰ μὲν συγγράμματα αὐτοῦ ἐχάθησαν· ἡ διδασκαλία ὅμως ἔμεινεν εἰς τοὺς Πυθαγορικοὺς καὶ Πλατωνικοὺς φιλοσόφους. Ἀναφέρεται δὲ εἰς ἓν χειρόγραφον τοῦ Δαμασκίου, περὶ ἀρχῶν ἐπιγραφόμενον, (α) ὅτι ὁ Ὀρφεὺς ἐζωγράφισε τὴν ἀρχὴν τοῦ Κόσμου ὡς δράκοντα, ὁ ὁποῖος εἶχε δύο κεφαλὰς, ταύρου καὶ λέοντος, καὶ πρόσωπον θεῖον εἰς τὴν μέσην, καὶ πτερὰ χρυσᾶ εἰς τοὺς ὤμους· ὅθεν καί τινες τῶν νεωτέρων ἐταράχθησαν, λέγοντες, ὅτι ὁ Ὀρφεὺς, σοφώτατος ἄνθρωπος ὢν καὶ ἐν μεγάλῃ ὑπολήψει, δὲν ἔπρεπε νὰ φαντασθῇ τοιαῦτα παράξενα πράγματα, τὰ ὁποῖα

(α) παρὰ Κυμβερλάνδ. περὶ Σαγχυνιάθ. 180.

δὲν ἦτου παράξενα τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καὶ οὔτε ἤδη ἀλληγόρητα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι δὲν ἦτου τοιαύτη ἡ δόξα τοῦ Ὀρφέως, ὡς τὸ ἀπέδειξαν τὰ δύο συςήματα τῶν ῥηθέντων φιλοσόφων, τὰ ὁποῖα ἐδέχθησαν τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἄλλοι τινὲς προσέτριψαν τοῦτο εἰς αὐτὸν, διὰ φθόνον.

β΄. Τιμόθεος δὲ ὁ χρονογράφος λέγει, (α) ὅτι ὁ Ὀρφεὺς ὁ Ὀδρύσιος, ὁ σοφώτατος καὶ περιβόητος λυρικὸς ποιητὴς, ἔγραψε μὲν Κοσμογονίαν καὶ Θεογονίαν, καὶ ἀνθρώπων πλασουργίαν, ἀλλ᾽ οὐχὶ ἐξ ἰδίας γνώμης· ἐρωτήσας δὲ πρῶτον τὸν Ἀπόλλωνα περὶ τούτων, καὶ τὶς ἐποίησεν αὐτὰ, ὡς λέγει ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ συντάγματος αὐτοῦ.

„Ὦ ἄνα Λητοῦς υἱ ἑκατηβόλε, Φοῖβε, κραταιὲ,
„Πανδερκὲς, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσων,
„Ἥλιε χρυσεαίσιν ἀειρόμενε πτερύγεσι,
„Δωδεκάτην δὴ τήνδε παραὶ σέο ἔκλυον ὀμφὴν,
„Σεῦ φαμένου, σὲ δ᾽ γ᾽ αὐτὸν ἑκηβόλε, μάρτυρα θείην.

Τοὺς δὲ λοιποὺς ςίχους ἀφῆκεν, ὡς λέγει ὁ Τιμόθεος αὐτὸς, διὰ τὸ πλῆθος· μαρτυρεῖ ὅμως ὅτι κατὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Ἀπόλλωνος ἔγραψε τὴν ἑξῆς Κοσμογονίαν.

γ΄. Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε πρῶτον τὸν Αἰθέρα· περὶ δὲ τὸν Αἰθέρα ἦτου χάος καὶ νὺξ ζοφώδης, καὶ ἐσκέπαζεν ὅλα ὅσα ἦτου ὑπὸ τὸν Αἰθέρα· τουτέςι, τὸ σκότος ἦτου πρὶν τῆς διακοσμήσεως καὶ ἐσκέπαζε τὴν Γῆν· ὕςερον δὲ διεπέρασεν, ἢ διέσχισε τὸ φῶς τὸν Αἰθέρα καὶ ἐφώτισεν ὅλην τὴν κτίσιν· λέγει ἄρα τὸ φῶς ἀρχαιότατον καὶ ὑπέρτατον πάντων, τὸ ὁποῖον ὠνόμασε τρισσῶς, κατὰ τὸν χρησμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Μῆτιν, φῶς, ζωοδοτῆρα· ταύτας τὰς τρεῖς ὀνομασίας ἔλεγε μίαν δύναμιν, καὶ ἓν κράτος τούτων, τὸν Θεὸν, τὸν ὁποῖον οὐδεὶς βλέπει, οὔτε ἐννοεῖ τὴν φύσιν καὶ

(α) παρ᾽ Εὐσεβ. χρονικ. Δ. Ἀποσπασμάτ. ὀρφ. λβ΄.

μορφὴν αὐτοῦ· καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς δυνάμεως ἔγιναν πάντα· Ἥλιος, Σελήνη, ἄςρα, Γῆ, Θάλασσα, καὶ λοιπὰ, ὁρώμενα καὶ ἀόρατα· διὰ τῶν τριῶν δυνάμεων ἔγιναν, λέγει, τὰ πάντα, καὶ τὰ πάντα ἦτον ὁ Θεός.

δ'. Λέγει δὲ ὁ Ὀρφεὺς καὶ περὶ τοῦ δυςυχοῦς ἀνθρωπίνου γένους τὰ ἑξῆς.

„Θῆρες τ' οἰωνοί τε, βροτῶν τ' ἀλιτώσια φῦλα,
„Ἄχθεα γῆς, εἴδωλα τετυγμένα, μήτε τι ἐσθλὸν
„Εἰδότες, οὔτε κακοῖο προσερχομένοιο νοῆσαι
„Φράδμονες, οὔτ' ἐπιὸν μάλ' ἀποςρέψαι κακότητος,
„Οὔτ' ἀγαθοῦ παρεόντος ἐπιςρέψαι τι καὶ ἔρξαι
„Ἴδριες, ἀλλὰ μάτην ἀδαήμονες, ἀπρονόητοι.

καὶ τὰ λοιπά· λέγει ὅμως ὅτι ὁ Θεὸς ἔπλασε καὶ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ψυχὴν λογικήν.

έ. Κατά τινας δὲ ὁ Ὀρφεὺς ἐδίδαξεν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸν Ἱερὸν λόγον, περὶ τοῦ πρωτοτύπου αὐγοῦ· οἷον, ὅτι τὸ πᾶν ἐγεννήθη ἔκ τινος πρωτοτύπου καὶ ἀγεννήτου αὐγοῦ· ταύτην δὲ τὴν γνώμην εἶχον καὶ ὅλα τὰ ἔθνη, ὡς οἱ Φοίνικες, Χαλδαῖοι, Αἰγύπτιοι, Πέρσαι, Ἰνδοὶ καὶ Σίνοι, τὰ ὁποῖα εἶχον τὸ αὐγὸν σύμβολον τοῦ παντὸς καὶ ἀφιερωμένον εἰς τοὺς ὀργιασμοὺς τοῦ Διονύσου· ἐπειδὴ ἐνόμιζον τὸν κόσμον ὠειδῆ, ἢ ἐπειδὴ γεννῶνται τὰ περισσότερα ζῶα ἐκ τοῦ αὐγοῦ, καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ εἴδη μάλιςα τῶν ζώων· ὅθεν ἀφιέρωσαν αὐτὸ καὶ εἰς τὸν Διόνυσον, ὡς ὅμοιον μὲ ἐκεῖνο εἰς τὴν καρποφορίαν· ἐπειδὴ Διόνυσον ἐνόμιζον τὸν Ἥλιον, ὡς προείρηται· ἔτι δὲ καὶ ὁ Σαγχουνιάθων εἶπεν, ὅτι ἐσχηματίσθη ὁ Ἥλιος εἰς εἶδος αὐγοῦ· παρέςηναν ὅμως διαφορετικῶς τὸ σύμβολον τοῦτο, τὰ ῥηθέντα ἔθνη, ἐπειδὴ εἶχον καὶ γνώμην διαφορετικὴν περὶ αὐτοῦ.

ϛ'. Καὶ οἱ μὲν Αἰγύπτιοι ἐζωγράφιζον τινὰ νέον ἄνθρωπον, καὶ ἐκ τοῦ ςόματος αὐτοῦ ἐξήρχετο τὸ αὐγόν· οἷον, ὅλη ἡ Γῆ, καὶ οἱ καρποὶ αὐτῆς, εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀνθρώπου· οἱ δὲ Φοίνικες ἐζωγράφιζον

αὐτὸ εἰς ςόμα δράκοντος· ἔτι δὲ ἔλεγον ὅτι τὸ σκότος ἦτον ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων, τὸ ὁποῖον ἐγέννησεν ἕνα αὐγὸν, καὶ ἐκ τοῦ αὐγοῦ ἐγεννήθη ὁ Ἔρως, καὶ οἱ ἄνθρωποι· ἐκ ταύτης λοιπὸν τῆς γνώμης, περὶ τοῦ πρωτοτύπου αὐγοῦ, προέκυψε καὶ τὸ θρυλλούμενον πρόβλημα· (α) Ἡ ὄρνις ἐγεννήθη πρότερον ἢ τὸ αὐγόν;

ζ'. Εἰς δὲ τὸ ἀργοναυτικὸν ποίημα, τοῦ Ὀρφέως ὀνομαζόμενον, καὶ εἰς τοὺς ὕμνους καὶ ἀποσπασμάτια αὐτοῦ, ἀναφέρεται ἄλλη διαφορετικὴ καὶ πολυειδὴς Θεογονία καὶ Κοσμογονία· ὅτι ἡ ἀνάγκη καὶ ὁ Κρόνος ἦσαν τέκνα τοῦ Χάους, ὁ δὲ Κρόνος, οἷον, ὁ χρόνος, ἐγέννησε τὸν Αἰθέρα καὶ τὸν Ἔρωτα διφυῆ, τουτέςιν ἀνδρόγυνον, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον οἱ νεώτεροι ἄνθρωποι Φάνητα, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐφάνη πρῶτον· οὗτος δὲ ὁ Φάνης ἀναφέρεται πανταχοῦ, εἰς τὴν Θεογονίαν τοῦ Ὀρφέως, καὶ εἰς τοὺς ὕμους, Πρωτόγονος, Πρίαπος, ὠογενὴς καὶ πατὴρ τῶν Θεῶν καὶ θνητῶν ὀνομαζόμενος, καὶ ὡς ἔφορος τῆς ζωογόνου δυνάμεως· τοῦτον δὲ τὸν Φάνητα ὠνομάζει εἰς ἄλλο μέρος, Ἠρικαπαῖον, Ἥλιον καὶ Διώνυσον, λέγων,

— Διώνυσος ἐπεκλήθη,
,,Οὕνεκα δινεῖται κατ' ἀπείρονα μακρὸν Ὄλυμπον.''

Ἀλλοῦ δὲ ὠνομάζει αὐτὸν καὶ Δία.

,,Κέκλυθι Τηλεπόρου δίνης Ἑλικαυγέα κύκλον,
,,Οὐρανίαις ςροφάλιγξι περίδρομον αἰὲν ἑλίσσων,
,,Ἀγλαὲ Ζεῦ, Διώνυσε, πάτερ Πόντου, Πάτερ αἴης,
,,Ἥλιε παγγενέτορ, παναίολε χρυσεοφεγγές.

Ὥςε τὸν αὐτὸν ἐνόμιζεν Ἔρωτα, Φάνητα, Ἠρικαπαῖον, Διώνυσον, Δία, καὶ Ἥλιον· τινὲς δὲ νομίζουσιν ὅτι τὸν Ἠρικαπαῖον ἔλεγεν ἄλλης δυνάμεως Ἔφορον. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ φαλλὸς ἦτον σύμβολον τοῦ Φάνητος τούτου, παρὰ τῆς αὐτῆς πηγῆς τοῦ Φάω καὶ Φαίνω

(α) Πλϐταρχ. Συμποσ. Β'. προβ. γ'.

γενόμενος· ὅθεν, καὶ εἰσήχθη εἰς τὰ ὄργια τοῦ Διονύσου. Ἀλλοῦ δὲ λέγει.

Εἷς Ζεὺς, εἷς Ἀΐδης, εἷς Ἥλιος, εἷς Διόνυσος,

καὶ ἀλλοῦ,

Εἷς Θεὸς ἐν πάντεσι, τί σοι δίχα ταῦτ' ἀγορεύω. (α)

Ὁ δὲ Πρόκλος λέγει τοιαύτην τὴν Θεογονίαν τοῦ Ὀρφέως· ὁ Φάνης, ἡ Νὺξ, ὁ Οὐρανὸς, ὁ Κρόνος, ὁ Ζεὺς καὶ Διόνυσος, ἐβασίλευον διαδοχικῶς· καὶ ὁ Φάνης ἐγεννήθη ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἐπειδὴ εἶχε δύω φύσεις, ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, ἐγέννησε μόνος τὴν Νύκτα, καὶ ἐκ τῆς Νυκτὸς ἐγέννησε τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν, οἱ ὁποῖοι ἐγέννησαν ὕςερον τοὺς Τιτᾶνας καὶ Τιτανίδας. (β)

Εἰς ἄλλο δὲ ἀποσπασμάτιον τοῦ Ὀρφέως, ὁ Ζεὺς εἶναι τὸ πᾶν.

Ζεὺς πρῶτος ἐγένετο, Ζεὺς ὕςατος, Ζεὺς κεφαλὴ, Ζεὺς μέση, καὶ τὰ πάντα ἔγιναν ἐξ αὐτοῦ· αὐτὸς ἀρσενικὸς, θηλυκὸς, αὐτὸς πυθμὴν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ῥίζα τοῦ Πόντου, ὁρμὴ τοῦ πυρὸς, πνοὴ τῶν ὄντων, αὐτὸς Ἥλιος, Σελήνη, Βασιλεὺς, ἓν κράτος, εἷς δαίμων, ἓν σῶμα ἐν ᾧ ἐμπεριέχονται (γ) τὰ πάντα. Ἀλλοῦ δὲ λαβάνει τὸν Δία ἀντὶ τοῦ Αἰθέρος.

„Ζεὺς δέ τε πάντων ἐςὶ Θεὸς, πάντων κεραςὴς,

„Πνεύμασι συρίζων, Φωναῖσι τε ἀερομίκτοις·

καὶ ἐν ἄλλοις ἀλληγορεῖ καί τινας Θεοὺς, λέγων, ὁ Ἑρμῆς εἶναι Ἑρμηνεὺς καὶ ἄγγελος πάντων, αἱ Νύμφαι ὕδωρ, ὁ Ἥφαιςος πῦρ, ἡ Δήμητρα σίτος, ὁ Ποσειδῶν Θάλασσα, ὁ Ἄρης πόλεμος, ἡ Ἀφροδίτη Εἰρήνη, ὁ Διόνυσος οἶνος, τὸν ὁποῖον λέγει ὅτι ἀγαποῦν καὶ οἱ Θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἡ Θέμις δικαιοσύνη, ὁ Ἀπόλλων Ἥλιος, καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς ἰατρός. (δ)

ή. Ὁ δ' Ἀπολλώνιος λέγει ὅτι ὁ Ὀρφεὺς συμπλέων

(α) Ἀργοναυτικ. 12. ὕμν. ἑ. ἀποσπασ. πανταχ8. ϗ σχόλ.

(β) Ἐν Πλάτων. Τιμ. 137 ϗ 291.

(γ) Ἀποσπασμάτ. ἑ.

(δ) Αὐτόθ. κή.

μὲ τοὺς Ἀργοναύτας, καὶ κιθαρίζων ἔψαλλεν ἄλλην Θεογονίαν, καὶ Κοσμοποιΐαν· ὅτι ὁ Οὐρανὸς, ἡ Γῆ καὶ ἡ Θάλασσα εἶχον μίαν μορφὴν, καὶ τὸ νεῖκος διεχώρισεν αὐτὰ, (*) καὶ οὕτως ἐσχηματίσθη ὁ Κόσμος, καὶ ὅτι πρῶτον ἐβασίλευσεν ὁ Ὀφίων καὶ ἡ Εὐρυνόμη, περὶ τῶν ὁποίων ῥηθήσεται εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον, ὅτι ἐνίκησεν αὐτοὺς ὁ Κρόνος. Κατ' ἄλλους δὲ ὁ Ὀφίων ἐβασίλευσε πρῶτος, ἔπειτα ὁ Ουρανὸς, τρίτος ὁ Κρόνος καὶ τέταρτος ὁ Ζεύς· ὅμως ἡ Θεογονία αὕτη δὲν εἶναι τοῦ Ὀρφέως, ἀλλ' εἶναι τοῦ Φερεκύδους τοῦ Συρίου, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Μαξίμου καὶ Κέλσου. (α) Τινὲς δὲ νομίζουσιν ὅτι ὁ Φερεκύδης ἔλαβεν αὐτὴν παρὰ τοῦ Ὀρφέως.

Ὁ δὲ Ἀθηναγόρας ἀναφέρει ἄλλην Κοσμογονίαν τοῦ Ὀρφέως· ὅτι τὸ ὕδωρ ἦτον ἄναρχον, καὶ ἐκ τοῦ ὕδατος ἐσχηματίσθη πηλός. (**) καὶ ἐκ τοῦ πηλοῦ ἐγεννήθη ὁ ῥηθεὶς δράκων, ἔχων τρεῖς κεφαλὰς, δράκοντος, λέοντος, καὶ ἡ μεσαία ἡ θεία, ὠνομάζετο Ἡρακλῆς ἢ Κρόνος· καὶ οὗτος ὁ Θεὸς ἐγέννησε τὸ αὐγόν· καὶ ἐπειδὴ συνετρίβη τὸ αὐγὸν εἰς τὴν γέννησιν αὐτοῦ, ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ ἀνωτέρου μέρους ὁ Οὐρανὸς, καὶ ἐκ τοῦ κατωτέρου ἡ Γῆ· ὁ δὲ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ ἐγέννησαν ὕϛερον τὰς Μοίρας, τοὺς Ἑκατόγχειρας καὶ τοὺς Τιτᾶνας· ὁμοίως ἀναφέρει καὶ ὁ Πρόκλος τὸ αὐγὸν, καὶ ὅτι ἐγεννήθη ἐξ αὐτοῦ ὁ Φάνης· πόθεν δὲ ἐγεννήθη τὸ αὐγὸν δὲν λέγει. Τοιοῦτον τι εἶναι καὶ τοῦ Ἀριϛοφάνους, (β)

(*) Τὴν γνώμην ταύτην εἶχε καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, λέγων ὅτι τὸ νεῖκος καὶ ἡ φιλία διεχώρισαν τὴν πρότερον συγκεχυμένην ὕλην, ἐνοῶν νεῖκος τὴν ἐναντιότητα τῶν ἑτεροειδῶν μορίων, καὶ φιλίαν τὴν ἕλξιν τῶν ὁμοειδῶν, τὴν ὁποίαν ἄλλοι λέγουν ἔρωτα.

(α) Ἀπολλών. Α. 503. καὶ σχόλ. σχόλ. εἰς Πορφύρ. Γ'. 73. Μάξ. Τυρ. Ι'. δ'. καὶ σχολ. Τύρ. Ι'. δ'. καὶ σχόλ. Κελσ. παρ' Ὠριγέν. ϛ'. 303. καὶ Λυκόφρ. 232. καὶ Τζέτζ. 1191. Διδυμ. Ἰλ. Θ'. 479. καὶ Εὐϛάθ.

(**) Καὶ ὁ Θαλῆς τὸ ὕδωρ ἐνόμιζεν ἀρχὴν τῶν ὄντων, καὶ ὁ Ζήνων ἔλεγεν ὕδωρ τὸ χάος τοῦ Ἡσιόδου.

(β) Ἀθηναγόρ. ιη'. Πρόκλ. ἐν Τιμ. 131. ὄρνισ. 693. Ἀριϛοφάν.

ὅπου ἐγεννήθη ὁ Ἔρως ἐκ τοῦ αὐγοῦ. Τοιαῦτα μὲν καὶ ἄλλα πολλὰ ἀναφέρονται, περὶ τῆς γνώμης τοῦ Ὀρφέως, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἠμποροῦμεν νὰ εὕρωμεν ποία ἦτον ἡ γνώμη αὐτοῦ, διὰ τὰς συγκεχυμένας καὶ ἀμφιλόγους ἀναφορὰς, τῶν πανταχοῦ σωζομένων ἀποσπασματίων· ὅμως λέγουσιν ὅτι αὐτὸς ἔγραψε πρῶτος τοιαῦτα, καὶ αὐτὸν ἐμιμήθησαν, καὶ ἀπ᾿ αὐτοῦ ἔλαβον οἱ ἄλλοι τὰς Θεογονίας, ὡς ὁ Ἡσίοδος καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ τὰς ἐνάρξεις τῶν ποιημάτων· ἐπειδὴ αὐτὸς ἔγραψε πρῶτον, (α) Μῆνιν ἄειδε, Θεὰ, Δημήτερος ἀγλαοκάρπου· ὅθεν καὶ ὁ Ὅμηρος καὶ πάντες οἱ λοιποὶ ἄρχισαν οὕτω τὰ ποιήματα αὐτῶν· οἱ Αἰγύπτιοι δὲ ἔλεγον ὅτι ὁ Ὄσιρις ἔκλεισεν εἰς ἕνα αὐγὸν, δώδεκα σχήματα λευκὰ καὶ πυραμοειδῆ· ἀλλ᾿ ὁ Τυφῶν ἀνοίξας τὸ αὐγὸν ἐπιτηδείως καὶ μυςικῶς, ἔκλεισεν ἄλλα δώδεκα τοιαῦτα σχήματα μαῦρα· ὅθεν ἐμίγησαν καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ, καὶ ἐγεννήθησαν εἰς τὸν Κόσμον· διότι ὁ Ὄσιρις ἤθελε νὰ γεννηθοῦν μόνον τα καλά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Κοσμογονία καὶ Θεογονία Ἡσιόδου.

ά. Ὁ Ἡσίοδος λέγει ὅτι πρῶτον ἐγεννήθη τὸ Χάος, ἔπειτα ἡ Γῆ, ὕςερον τὰ Τάρταρα, καὶ τέλος ὁ Ἔρως ὁ παλαιὸς λεγόμενος, καὶ οὐχὶ ὁ υἱὸς τῆς Ἀφροδίτης. Ταύτας λοιπὸν τὰς τέσσαρας ἀρχὰς ἀναφέρει ὡς αὐτογεννήτους, καὶ οὐχὶ ὅτι ἐγεννήθη ἡ μία ἐκ τῆς ἄλλης. (β) Καὶ Χάος μὲν φαίνεται ὅτι ἐνοεῖ τὸ σκότος, τὸ διακεχυμένον εἰς τὸ κενὸν, πρὸ τῆς διακοσμήσεως· (ἢ τὸ ὕδωρ ὡς εἴρηται)· λέγει δὲ παρακατιὼν, ὅτι το Χάος ἐγεννη-

---

(α) Ἀποσπάσ. ιή. Κλήμ. Στρωμ. Ε'. 718.
(β) Θεογ. 116.

σε τὸ Ἔρεβος καὶ τὴν Νύκτα· οἷον, τὸ φανταζόμενον, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, καταχθόνιον σκότος, καὶ τὸ ἐγκόσμιον μερικὸν, μετὰ τὴν διακόσμησιν· ἡ δὲ Νὺξ ἐγέννησε τὸν Αἰθέρα καὶ τὴν Ἡμέραν· διότι ὅταν λείψῃ ἡ Νὺξ, τότε ἔρχεται ἡ Ἡμέρα καὶ φωτίζεται ὁ Αἰθὴρ· καὶ οὕτω γεννᾶται, δηλαδὴ φαίνεται ἡ Ἡμέρα.

β'. Τὴν δὲ Γῆν ἐνόμιζεν ὕλην· διότι λέγει αὐτὴν ἕδος ἀσφαλὲς τῶν ἀθανάτων, οἷον, τῶν οὐρανίων σωμάτων· ἐπειδὴ ἡ Γῆ ἐνομίζετο κέντρον τοῦ παντὸς, καὶ αἱ ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὰ πέρατα ἐκβαλλόμεναι εὐθεῖαι, ἴσαι εἰσὶν ἀλλήλαις, καὶ εἰς ἴσα μέρη τέμνουσιν αὐτὰς, οἱ κύκλοι τῶν οὐρανίων σωμάτων· (α) ὅθεν καὶ ἡ Γὴ μόνη ἐγέννησε πρῶτον μὲν τὸν Οὐρανόν. δηλ. τὴν περὶ τὸ κέντρον περιφέρειαν τοῦ κύκλου. Ἔπειτα ἐγέννησε τὰ ὄρη, καὶ τέλος τὸν Πόντον, ἄνευ συνουσίας· ἔπειτα δὲ συνουσιασθεῖσα μὲ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν Οὐρανὸν, ἐγέννησε τὸν Ὠκεανὸν καὶ ἄλλους πολλοὺς Θεοὺς, ἐξ ὧν συνίςαται τὸ πᾶν. Τὴν Γῆν ἄρα ἐνόμιζε πρώτην ὕλην, ἐξ ἧς ἐσχηματίσθησαν τὰ ἄλλα σώματα.

γ'. Τὰ δὲ Τάρταρα λέγει ὅτι ἦτον ἠερόεντα, καὶ εἰς τὸν μυχὸν τῆς Γῆς, ἐνοῶν τὸν ἀνήλιον Ἀέρα, τὸν διεφθαρμένον καὶ τεταραγμένον, ὅςτις διεφθαρμένος ὢν καὶ βαρὺς, ἐχωρίσθη ἀπὸ τοῦ καθαροῦ καὶ ἐλαφροῦ, καὶ ἔμεινεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Γῆς· ὅθεν λέγει καὶ Ὅμηρος.,,

,,ἧχι βάθιςον ὑπὸ χθονὸς ἐςὶ βέρεθρον,

,,ἔνθα σιδήρειαί τε πύλαι καὶ χάλεος οὐδος.,, (β) κεχωρισμένος δηλ. τοῦ λοιποῦ Ἀέρος· λέγει δὲ ὅτι τόσον βαθύτερον καὶ κατώτερον εἶναι τοῦ Ἅδου, ὅσον εἶναι ἡ Γῆ ἀπὸ τοῦ Οὐρανοῦ· ὅθεν λέγουσι τινὲς τρία τὰ οὐράνια διαςήματα· ὁ Ἀὴρ, ἀπὸ τῆς Γῆς μέχρι τοῦ τέλους τῆς ἀτμοσφαίρας· ἐκεῖθεν δὲ ὁ Αἰθὴρ, μέχρι τῶν

(α) Διδυμ. Ἰλ. Θ 16.
(β.) αὐτόθι. 14.

Χάος.

φαινομένων· καὶ τρία τὰ ὑπόγεια· ἀπὸ τῆς Γῆς μέχρι τοῦ Ἄδου, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἅδου μέχρι τοῦ Ταρτάρου. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν λόγον ὁ Τάρταρος ἦτον εἰς τὸ ὑπὸ τὴν Γῆν κατώτατον μέρος τοῦ Οὐρανοῦ, ὑποτιθεμένης καὶ τῆς Γῆς ἀκινήτου, κατὰ τὴν τότε γνώμην.

δ'. Ἔρωτα δὲ ἐνοεῖ τὴν φυσικὴν δύναμιν ἐκείνην, ἡ ὁποία ἑνώσασα τὰ ὁμοειδῆ τῆς ὕλης μέρη, ἐσχημάτισε τὰ διάφορα σώματα, καὶ διακρατεῖ αὐτὰ εἰς ἕνωσιν, πρὸς διατήρησιν τοῦ παντός. (*) Αὕτη εἶναι καὶ ἡ Κοσμογονία τοῦ Ἡσιόδου· περὶ δὲ τῆς λοιπῆς Θεογονίας, ἐροῦμεν ἰδιαιτέρως περὶ ἑκάστου, εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον· ἐπειδὴ τὴν Θεογονίαν τοῦ Ἡσιόδου ἔχομεν βάσιν εἰς τὴν πραγματείαν ἐκείνην, ἀναφέροντες καὶ τὰς γνώμας τῶν ἄλλων. Ἔχει μὲν καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος Θεογονίαν, πλὴν εἶναι ἡ αὐτὴ σχεδὸν τοῦ Ἡσιόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Κοσμογονία Ὀβιδίου.

α'. Ὁ Ὀβίδιος ἀναφέρει Κοσμογονίαν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πρώτου βιβλίου τῶν μεταμορφώσεων, ἡ ὁποία ἔχει ἀρχὴν ὡς καὶ τοῦ Ἡσιόδου καὶ τῶν λοιπῶν· οἷον Χάος καὶ ὕλην καὶ τὰ λοιπά· ὕστερον ὅμως ἔρχεται εἰς τὸ ὀρθώτερον. Λέγει λοιπὸν, ὅτι πρὶν γένῃ ὁ Οὐρανὸς, ἡ Γῆ καὶ ἡ Θάλασσα, ἡ φύσις τοῦ παντὸς εἶχε μίαν μορφήν· καὶ δὲν ἦτον ἄλλο τι, εἰ μὴ ἕνας σωρὸς καὶ ὄγκος τῆς ὕλης, ἡ ὁποία περιεῖχεν ὅλας τὰς ἀρχὰς, οἷον τὰ στοιχειώδη τῶν ὄντων μόρια, συγκεχυμένα καὶ μαχόμενα τὸ ἓν πρὸς τὸ ἄλλο· τὰ πυρώδη ἐμάχοντο μετὰ ψυχ-

(*) Ἄλλοι δὲ Ἔρωτα ἐνοοῦν τὸ πῦρ, λέγοντες ὅτι ἐπειδὴ ὁ Ἔρως εἶναι πάθος πυρῶδες, παρωμοίασαν τὸ πῦρ μὲ αὐτόν· ἡ φυσικὴ ἀλληγορία ὅμως εὐοδοῦται καὶ οὕτως.

ρὰ, τὰ ὑγρὰ μὲ τὰ ξηρὰ, τὰ ἐλαφρὰ μὲ τὰ βαρύτερα, καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως. Ὅθεν ἦτον κυκεὼν καὶ μίξις πολυειδῶν ἀμόρφων καὶ ἀσχηματίστων πραγμάτων· ἀλλ᾽ ὁ Δεσπότης τῆς φύσεως κατέπαυσε τὴν ταραχὴν ταύτην, διαχωρίσας τὰ στοιχεῖα, καὶ τὰ σώματα τὰ ὁμοειδῆ, ἕκαστον εἰς τὸ ἴδιον εἶδος· καὶ οὕτω διελύθη τὸ Χάος ἐκεῖνο τὸ ἄτακτον καὶ ἄμορφον, καὶ ἐσχηματίσθη τὸ πᾶν· οἷον ἐχώρισε τὸν Οὐρανὸν ἀπὸ τῆς Γῆς, τὴν Γῆν ἀπὸ τῶν ὑδάτων, τὸν Αἰθέρα ἀπὸ τοῦ Ἀέρος κ. τ. λ. Καὶ τὸ μὲν πῦρ ὡς ἐλαφρότερον, ἐστάθη εἰς τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ παντὸς· κατώτερον δὲ τοῦ πυρὸς, ἐστάθη ὁ Αἰθὴρ, ὅστις εἶναι τὸ καθαρώτερον, λεπτότερον καὶ ἐλαφρότερον μέρος τοῦ Ἀέρος· κατώτερον δὲ τοῦ Αἰθέρος, ἐστάθη ὁ Ἀὴρ ὁ βαρύτερος καὶ θολερὸς· μετὰ δὲ τὸν Ἀέρα ἐστάθη ἡ Γῆ, βαρυτέρα τοῦ Ἀέρος οὖσα καὶ τραχυτέρα· τὸ δὲ ὕδωρ ῥευστὸν ὂν, περιεχύθη εἰς τὸ σκληρὸν καὶ ἀκίνητον στοιχεῖον, εἰς τὴν Γῆν, καὶ περιέζωσεν αὐτήν· ἔδωκεν ἔπειτα ὁ Θεὸς φιλίαν καὶ εἰρήνην μεταξὺ τῶν στοιχείων· καὶ αὕτη ἡ φιλία εἶναι ὁ Ἔρως τοῦ Ἡσιόδου. Ὅθεν τὸ πῦρ τὸ ἰσχυρώτατον πάντων τῶν στοιχείων, δὲν βλάπτει τὰ ἄλλα· οὔτε ὁ ἄνεμος τὴν Γῆν, οὔτε τὸ ὕδωρ· καὶ ἡ ὁρμὴ αὐτῶν ἔχει ὅρους διωρισμένους· τὴν αὐτὴν φιλίαν ἔδωκε καὶ εἰς ὅλα τὰ ὁμοειδῆ μόρια, τὰ ὁποῖα ἐσυνάχθησαν εἰς ἓν μέρος καὶ ἐσχημάτισαν τὰ διάφορα σώματα· οἷον τὰ μόρια τοῦ ἀργύρου ἐσυνάχθησαν καὶ ἐσχημάτισαν ἓν σῶμα, τὸν ἄργυρον· ὁμοίως καὶ τοῦ χρυσοῦ, χαλκοῦ, σιδήρου καὶ τὰ λοιπὰ πάντα.

β΄. Καὶ τὸν μὲν Οὐρανὸν ἔπλασεν ἐκ καθαρᾶς καὶ ἐλαφρᾶς ὕλης, ἡ ὁποία δὲν ἔχει παντελῶς μέρος γεῶδες καὶ ἀκάθαρτον· ἐπειδὴ προδιωρίσθη νὰ εἶναι κατοικία τῶν Θεῶν· τὸν δὲ Ἀέρα διώρισε κατοικίαν τῶν πτηνῶν, τὸ ὕδωρ τῶν Ἰχθύων, καὶ τὴν Γῆν τῶν ζώων. Τὴν δὲ Γῆν ἐσχημάτισε σφαιροειδῆ, καὶ εἰς τὸ κέντρον τοῦ παντός· διαιρέσας δὲ αὐτὴν καὶ εἰς ζώνας, ἀφῆκε τὴν

μεσαίαν ζώνην ἀκατοίκητον, διὰ τὴν θερμότητα, (α) καὶ τὰς δύω ἀκρινὰς, διά τὴν ἐκεῖ ψυχρότητα, τὰς κατεψυγμένας δηλονότι. Διαιρέσας δὲ αὐτὴν καὶ εἰς τέσσαρας ἀνεμαρχίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι τὸ ἀνατολικὸν, δυτικὸν, βόρειον καὶ μέσημβρινὸν μέρος, κατέςησε βασιλέα τοῦ μὲν ἀνατολικοῦ, τὸν Εὖρον ἄνεμον, τοῦ δὲ δυτικοῦ, τὸν Ζέφυρον, τοῦ βορείου, τὸν Βορέαν καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τὸν Νότον· πρὸς δὲ τὸ κατώτερον μέρος τοῦ Ἀέρος καὶ πλησίον τῆς Γῆς, ἔταξε νὰ συνάζωνται τὰ νέφη, αἱ ἀςραπαὶ, βρονταὶ, καὶ κεραυνοὶ, νὰ ἐνθυμίζουν τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι εἰς τὸν Οὐρανὸν εἶναι κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις. Ὁ βασιλεὺς ὅμως διὰ τὸν ὁποῖον ἔγινεν ἡ Γῆ, καὶ ἐκεῖνος ἔπρεπε νὰ διοικήσῃ καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα, ἔλειπεν ἔτι· ὅθεν ἔπλασε καὶ αὐτὸν ὁ Προμηθεὺς, ἀνακατώσας γῆν καὶ ὕδωρ, ὅτε ἡ Γῆ ἦτον πρόσφατος καὶ εἶχεν ἔτι ὕλην τιμιωτέραν, καὶ σπόρον θεῖον· ἔπλασε δὲ αὐτὸν ὀρθὸν καὶ καθ' ὁμοίωσιν τῶν Θεῶν, διὰ νὰ βλέπῃ ἄνω πρὸς τὸν ποιητὴν αὐτοῦ. Αὕτη λοιπὸν εἶναι καὶ τοῦ Ὀβιδίου ἡ Κοσμογονία, τὴν ὁποίαν εὑρίσκουσι τινὲς ὀρθωτέραν πασῶν τῶν ἄλλων, ἀλληγοροῦντες τὸ Χάος εἰς τὸ μηδὲν, καὶ τὸν Προμηθέα εἰς τὴν θεῖαν πρόνοιαν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Θ΄.

Διαίρεσις τῶν Αἰώνων καὶ Καιρῶν Κατ' Ὀβίδιον.

α΄. Ὁ Ὀβίδιος διαιρεῖ τὴν ἡλικίαν τοῦ Κόσμου εἰς τέσσαρας Αἰῶνας· εἰς χρυσοῦν, ἀργυροῦν, χαλκοῦν καὶ σιδηροῦν.

Χρυσοῦν μὲν ὠνομάζει τὸν πρῶτον Αἰῶνα· ἐπειδὴ

(α) τὴν διακεκαυμένην λέγει, κατὰ τὴν δόξαν τῶν παλαιῶν.

τότε οἱ ἄνθρωποι ἦτον ἁπλοῖ, ἄκακοι καὶ δίκαιοι· δὲν εἶχον οὔτε διοικητὰς, οὔτε κριτὰς, οὔτε νόμους, οὔτε πολέμους, οὔτε ἁρπαγὰς, οὔτε Γῆς σύνορα, οὔτε οἴκους, οὔτε πόλεις περιτειχισμένας, διὰ τὸν φόβον τῶν ἐχθρῶν. Οὔτε περιήρχοντο ἀπὸ ἑνὸς τόπου εἰς ἄλλον διὰ κέρδος, ἢ ἁρπαγὴν ἢ περιηγήσεως χάριν. ἀλλ᾽ εἶχον τοὺς καρποὺς τῶν φυτῶν κοινοὺς, καὶ τὰ βλαςήματα τῆς Γῆς ὁμοίως· ἡ Γῆ ἐκαρποφόρει σίτον ἄνευ καλλιεργίας, τὰ δένδρα εἶχον μέλι, καὶ οἱ ποταμοὶ νέκταρ καὶ γάλα· ὅθεν καὶ δὲν ἦτον οὔτε φόβος, οὔτε λύπη οὔτε ἄλλοτι κακόν. Τοιοῦτος λοιπὸν ἦτον ὁ χρυσοῦς Αἰὼν, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Κρόνου.

β΄. Διώξας δὲ τὸν Κρόνον ὁ Ζεὺς, καὶ βασιλεύσας αὐτὸς, διεμοίρασε τὸν χρόνον εἰς τέσσαρα μέρη, εἰς Ἄνοιξιν, Θέρος, Φθινόπωρον καὶ Χειμῶνα· ὅθεν ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτο συνέβη ὁ ἀργυροῦς Αἰών· ἐπειδὴ ἐφθάρη ἡ εὐκρασία τοῦ Ἀέρος, καὶ ἐγίνετο πότε ψύχος, πότε καῦσις, πότε πάγος· καὶ ἡ Γῆ δὲν ἐκαρποφόρει πλέον αὐτομάτως, ἀλλ᾽ ἤθελεν ἐργασίαν· καὶ τότε ὑπέπεσον τὰ βόδια εἰς τὸν ζυγόν· οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐςενοχωροῦντο καὶ ἠνοχλοῦντο, πότε μὲν ὑπὸ τοῦ ὑπερβολικοῦ καύματος, πότε δὲ ὑπὸ τοῦ ψύχους, ἀσυνήθιςοι ὄντες· καὶ ἐσυνάζοντο πότε μὲν εἰς τὰ σπήλαια νὰ ζεςαθοῦν, καὶ πότε εἰς τὰ δάση νὰ δροσισθοῦν· ὅθεν ἔλειψεν ἡ ἡσυχία καὶ εὐτυχία, ἐξ αἰτίας τοῦ Διός· ἐπειδὴ δὲν ἀφῆκε τὸν χρόνον εἰς τὴν προτέραν εὐκρασίαν.

γ΄. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν ὁ χαλκοῦς Αἰὼν, καὶ ἔγιναν οἱ ἄνθρωποι διεςραμμένοι, καὶ ἔκλιναν μᾶλλον εἰς πολέμους καὶ ὅπλα, παρὰ εἰς εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν. Ὅμως δὲν ἦτον παντελῶς κακότροποι καὶ ἀξιομίσητοι, συγκρινόμενοι μὲ τοὺς μεταγενεςέρους.

δ΄. Τέλος δὲ ἔφθασε μετὰ τοῦτον καὶ ὁ βδελυρὸς σιδηροῦς Αἰών· καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐξέπεσον εἰς ὅλας τὰς κακίας· ἔλειψεν ἡ ἐντροπὴ, ἡ δικαιοσύνη, ἡ πίςις καὶ ἀλήθεια· καὶ ἦλθεν ἡ ἀπάτη, ἡ προδοσία, ἡ βία, καὶ

φιλαργυρία, καὶ πᾶντα τὰ κακά. Τὰ δένδρα ἐκόπτοντο εἰς κατασκευὴν πλοίων, ἐδιωρίζοντο τὰ σύνορα τῆς Γῆς, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ σπλάγχνα τῆς Γῆς κατεσπάραξαν, ζητοῦντες θησαυρούς. Ἀφ' οὗ δὲ εὑρέθη τὸ χρυσίον καὶ ὁ σίδηρος, ἤρξατο ἡ διχόνοια, καὶ ὁ πόλεμος καὶ ἡ χρῆσις τοῦ σιδήρου, εἰς φύλαξιν ἢ ἁρπαγὴν τοῦ χρυσοῦ. Ἐντεῦθεν ἐφάνησαν τὰ ὅπλα αἱματωμένα εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τυράννων, ἐντεῦθεν ἐπιβουλὴ γυναικὸς πρὸς ἄνδρα, καὶ ὑοῦ πρὸς πατέρα, καὶ πᾶντα τὰ τοιαῦτα.

έ. Μοὶ φαίνεται ὅτι δὲν χρειάζεται ἐξήγησιν τὸ πλάσμα τοῦτο τῶν Αἰώνων· ἐπειδὴ ἐνοεῖται ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν ἀρχὴν ἦτον ἁπλοῖ καὶ ἄκακοι, ἡ Γὴ καρποφορωτέρα, ὁ Ἀὴρ εὐκραέςερος, καὶ πᾶντα ὁμοίως· ὕςερον ὅμως ἐξυπνοῦντες οἱ ἄνθρωποι κατ' ὀλίγον, ἐξέπεσον εἰς τὰς δυςυχίας, ζητοῦντες εὐτυχίαν· καὶ τοῦτο συνέβη βαθμηδὸν, πρῶτον μὲν ὀλιγώτερον, ὕςερον δὲ περισσότερον, καὶ πάντοτε εἰς αὔξησιν προχωρεῖ, καθὼς τὸ βλέπομεν εἰς τὴν ἡλικίαν μας, ὅταν ἐνθυμηθῶμεν μόνον πῶς ἦτον οἱ ἄνθρωποι ὅταν ἐγνωρίσαμεν τὸν κόσμον, καὶ πῶς εἶναι τώρα· ἡ φιλανθρωπία ἐλαττοῦται, ἡ πλεονεξία πλεονάζει· ἡ ἀλήθεια ὑβρίζεται, ἡ κολακεία ςέφεται· ἡ πονηρία προχωρεῖ, ἡ ἁπλότης σχεδὸν ἠφανίσθη, καὶ οἱ ποταμοὶ ῥέουσιν αἷμα, ἀντὶ τοῦ τότε νέκταρος. Τινὲς δὲ ἐνοοῦσι χρυσοῦν Αἰῶνα τὴν μοναρχίαν τῶν Ἀσσυρίων, ἀργυροῦν τὴν τῶν Περσῶν, χαλκοῦν τὴν τῶν ἑλλήνων, τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ σιδηροῦν τὴν τῶν Ῥωμαίων, κατὰ τὸν προφήτην Δανιήλ. Ἄλλοι δὲ τὰς τέσσαρας ἡλικίας τοῦ ἀνθρώπου· χρυσῆν τὴν νηπιότητα, ἀργυρᾶν τὴν νεότητα, χαλκῆν τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν, καὶ σιδηροῦν τὸ γῆρας.

Περὶ δὲ τῆς διαιρέσεως τῶν καιρῶν, λέγουσιν ὅτι ὅταν ἐβασίλευσεν ὁ Ζεὺς, ἐπενόησε καὶ διώρισε τὴν διαίρεσιν ταύτην· ὅθεν καὶ τὸ πλάσμα.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ι'.

Δόγματα Περσῶν περὶ Κόσμου καὶ Θεῶν.

α'. Οἱ Πέρσαι Κοσμογονίαν μὲν ἰδιαιτέραν δὲν ἐφαντάσθησαν, εἶχον ὅμως δόγματά τινα περὶ Κόσμου καὶ Θεῶν, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ζωροάςρου, τοῦ περιβοήτου νομοθέτου καὶ Μάγου αὐτῶν· ὅτι ὁ Ποιητὴς ἐδημιούργησεν ἐκ Πυρὸς, Γῆς, ὕδατος καὶ Ἀέρος τὸν Κόσμον. καὶ τὸν μὲν Οὐρανὸν ἔπλασεν εἰς τὸ ἀνώτατον μέρος κυρτόν· τὴν δὲ Γῆν εἰς τὸ μέσον, καὶ τὸ ὕδωρ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς· ἐσχημάτισε δὲ καὶ ἑπτὰ ςερεώματα, τὰ ὁποῖα λέγουσι καὶ ζώνας καὶ Κόσμους σωματικούς. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἦτον ἔμπυρον, τὰ τρία αἰθέρια, καὶ τὰ τρία ὑλικά· οἷον, τῶν ἀπλανῶν ἀςέρων, τῶν πλανωμένων, καὶ τὸ ὑπὸ Σελήνην, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον καὶ χθόνιον καὶ βυθὸν, ἐπειδὴ αὐτὸ εἶχε καὶ τὴν ὕλην. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ κόσμου λέγουσι, δοξάζοντες μίαν ἀρχὴν τῶν ὄντων.

β'. Περὶ δὲ Θεῶν ἔλεγον, ὅτι ἐσέβοντο ἕνα Βυθὸν πατρικὸν, σύνθετον ἐκ τριῶν τριάδων· ἑκάςη δὲ τριὰς ἔχει πατέρα, δύναμιν καὶ νοῦν· αὗται δὲ αἱ θεότητες κατοικοῦσιν εἰς τὰς οὐρανίους ζώνας, καὶ ὁ ῥηθεὶς Βυθὸς εἶναι ὁ κατώτατος. Μετὰ δὲ τὸν Βυθὸν εἶναι ἡ νοητὴ Ἴυγξ, καὶ μετ' αὐτὴν οἱ τρεῖς Συνοχεῖς λεγόμενοι· ὁ Ἐμπύριος, Αἰθέριος καὶ Ὑλαῖος. Μετὰ τούτους εἶναι οἱ τρεῖς Τελετάρχαι, καὶ ἔπειτα οἱ Πηγαῖοι καὶ Κοσμαγωγοὶ πατέρες καλούμενοι. Ἔπειτα εἶναι ἡ Ἑκάτη, καὶ μετὰ τὴν Ἑκάτην οἱ τρεῖς Ἀμείλικτοι, καὶ ὕςερον ὁ Ὑπεζωκώς. Ἔχουσι δὲ καὶ Ἀζώνους καὶ Ζωναίους Θεοὺς, περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν εἰπῆ εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον. Λέγουσι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν παροῦσαν πραγματείαν, ἐξ ὧν συγκροτοῦσι τὸ σύςημα ἐκεῖνο, τὸ δογ-

ματικὸν, τὸ ὁποῖον ἐδέχθη καὶ ὁ Ἀριςοτέλης, Πλάτων, Πλωτῖνος, Πορφύριος, Ἰάμϐλιχος καὶ Πρόκλος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ψελλοῦ. Τούτων δὲ τῶν δογμάτων εἶχον πολλὰ καὶ οἱ Ἀσσύριοι, Χαλδαῖοι καὶ Αἰγύπτιοι.

γ΄. Ἔτι δὲ ἐδόξαζον καὶ ἄλλους δύο Θεοὺς, δημιουργοὺς τῶν ὄντων, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ζωροάςρου· τὸν μὲν δημιουργὸν τοῦ φωτὸς καὶ ὅλων τῶν καλῶν, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον Ὡρομάζην· τὸν δὲ δημιουργὸν τοῦ σκότους καὶ ὅλων τῶν κακῶν, καὶ ὠνόμαζον αὐτὸν Ἀρειμάνιον· καὶ οὕτως ὁ μὲν ἦτον φῶς, ὁ δ' ἄλλως σκότος· μεταξὺ δὲ τούτων εἶχον τὸν Μίθραν· ὅθεν ὠνόμαζον οἱ Πέρσαι καὶ τὸν μεσίτην Μίθραν· ὠνόμαζον δὲ τὸν ἕνα, καὶ Θεὸν τῶν καλῶν, καὶ τὸν ἄλλον Δαίμονα τῶν κακῶν· διὰ τοῦτο ἐθυσίαζον εἰς τὸν καλὸν εὐκταῖα καὶ χαριςήρια· εἰς δὲ τὸν κακὸν ἀποτρόπαια καὶ σκυθρωπά· ἐπειδὴ ἔτριϐον ἕνα χόρτον εἰς τὸν ὅλμον, (γουδίον), ἐπικαλούμενοι τὸν Ἅδην· ἔπειτα ἔσφαζον λύκον καὶ μὲ τὸ αἷμα ἀνακάτωναν τὸ χόρτον· καὶ οὕτως ἐῤῥιπτον αὐτὸ εἰς τόπον ἀνήλιον· οὗτοι δὲ οἱ δύο ἀντικείμενοι Θεοὶ, πολεμοῦσιν ἀείποτε πρὸς ἀλλήλους. Καὶ ὁ μὲν Ὡρομάζης ἐγέννησεν ἄλλους ἓξ Θεούς· ἕνα Θεὸν τῆς εὐνοίας, ἄλλον τῆς ἀληθείας, ἄλλον τῆς εὐνομίας, ἄλλον, τῆς σοφίας, ἄλλον τοῦ πλούτου, καὶ τελευταῖον τὸν δημιουργὸν τῶν ὠφελίμων πραγμάτων. Ὁ δὲ Ἀρειμάνιος ἐγέννησεν ἄλλους τόσους ἐναντίους τούτων. Ὁ δὲ Ὡρομάζης ἀπομακρυνθεὶς ἀπὸ τὸν Ἥλιον τόσον, ὅσον ἀπέχει ὁ Ἥλιος ἀπὸ τῆς Γῆς, καὶ αὐξήσας τρὶς τόσον, ἔπλασε τὰ ἄςρα, καὶ τὸν Σείριον ὡς φύλακα καὶ ἐπόπτην. Πλάσας δὲ καὶ ἄλλους εἴκοσι τέσσαρας Θεοὺς, ἔκλεισεν αὐτοὺς εἰς ἕνα αὐγόν· ἐγέννησε δὲ καὶ ὁ Ἀρειμάνιος ἄλλους τόσους, οἱ ὁποῖοι συνέτριψαν τὸ αὐγὸν, ἠνώθησαν ὅλοι καὶ ἔγινεν ἡ μίξις τῶν καλῶν καὶ κακῶν. Καὶ ὅτι ὁ Ἀρειμάνιος μέλλει νὰ ἀφανισθῇ ποτὲ, ἀφ' οὗ προξενήσῃ πολ-

λὰ κακὰ εἰς τὸν Κόσμον· καὶ ὕςερον ἀφ' οὗ μείνῃ ἡ Γῆ ὁμαλὴ καὶ ἐπίπεδος, οἱ ἄνθρωποι θέλουν ἔχει μίαν ζωὴν μακαρίαν, μίαν διοίκησιν, καὶ μίαν γλῶσσαν. Κατ' ἄλλους δὲ, τρεῖς χιλιάδας χρόνους ἐξουσιάζει ὁ ἕνας, καὶ ἄλλους τόσους ὁ ἄλλος, καὶ ἄλλους τόσους πάλιν μάχονται, καὶ ἀναλύει καὶ φθείρει ὁ ἕνας τὰ πλάσματα τοῦ ἄλλου· τέλος δὲ, ὁ Ἅδης, οἷον ὁ Ἀρειμάνιος, πρέπει νὰ χαθῇ, καὶ τότε οἱ ἄνθρωποι γίνονται μακάριοι· ὥςε οὔτε τροφὴν χρειάζονται πλέον, οὔτε σκιὰν κάμνουν τὰ σώματα αὐτῶν· ὁ δὲ Ὀρομάζης μέλλει νὰ ἡσυχάζῃ τότε καὶ νὰ κοιμηθῇ ἀρκετὸν καιρόν. (α)

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Κοσμογονία καὶ Θεογονία. Σινῶν.

ά. Οἱ Σίνοι, Κινέζοι, φαίνεται ὅτι καταγινόμενοι παλαιόθεν εἰς τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίαν, δὲν εἶχον καιρὸν νὰ πλάσωσι Κοσμογονίας καὶ Θεογονίας. Ὅθεν καὶ ἡ θρησκεία αὐτῶν ἦτον ἁπλῆ, ἀφορῶσα μόνον εἰς τὸ ὑπέρτατον ὄν. Εἶχον πέντε βιβλία ἀρχαιόθεν γεγραμμένα, εἰς τὰ ὁποῖα ἦτον οἱ νόμοι τοῦ βασιλείου, καὶ ὁ σκοπὸς τῶν νόμων ἦτον, πῶς νὰ φυλαχθῇ ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἡσυχία τοῦ βασιλείου· καὶ ἐκ τούτων φαίνεται ὁποίαν θρησκείαν εἶχε τοῦτο τὸ ἀρχαιότατον ἔθνος. Ἐπειδὴ εὑρίσκεται συνεχῶς εἰς τὰ βιβλία ἐκεῖνα, τὸ ἑξῆς· διὰ νὰ φυλαχθῇ ἡ εἰρήνη καὶ ἡσυχία τοῦ βασιλείου, πρέπει νὰ φυλάττωνται δύο πράγματα ἀναγκαῖα, τὸ χρέος τῆς θρησκείας, καὶ οἱ νόμοι τῆς καλῆς διοικήσεως. Τὸ δὲ ὂν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐσέβοντο, ὠνόμαζον Χάγκτι, ἢ Τιέν· καὶ τὸ μὲν πρῶτον σημαίνει ὑπέρτατον αὐτοκρά-

---

(α) Πλούταρχ. Ἰσιδ. καὶ Ὀσίριδ. Τόμ. Ζ'. 456.

τορα, τὸ δὲ δεύτερον, πνεῦμα, τὸ ὁποῖον διοικεῖ τὸν Οὐρανόν. Ἐνίοτε δὲ σημαίνει καὶ Οὐρανὸν ὑλικόν· πλὴν εἰς ταύτην τὴν σημασίαν ἐξέπεσεν ὕςερον· πρότερον δὲ ἐνομίζετο κύριος τοῦ Οὐρανοῦ καὶ δεσπότης τοῦ παντὸς, καὶ ὅτι προνοεῖ καὶ τιμωρεῖ τοὺς κακοὺς βασιλεῖς, καὶ ἀνταμείβει τοὺς καλοὺς, καὶ ἐξιλεοῦται μόνον διὰ προσευχῆς καὶ θυσίας, ὅταν ὀργισθῇ. (α)

β'. Ἑξακοσίους δὲ χρόνους πρὸ χριςοῦ, ἐφάνη τίς αἱρεσιάρχης φιλόσοφος, Λάω Κίουμ καλούμενος, καὶ ἐσύςησε νέαν αἵρεσιν, συνάξας ἀπείρους μαθητάς. Πρῶτον δὴ διηγήθη εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν παράδοξον γέννησιν αὐτοῦ· ὅτι ἦτον ὀγδοῆντα χρόνους εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ· ἔπειτα ἤρξατο φιλοσοφίαν σχεδὸν ἐπικούρειον, καὶ Κοσμογονίαν νέαν, λέγων, ὅτι ὁ Τάω, οἷον, ὁ λόγος, ἐγέννησεν ἓν, τὸ δὲ ἓν ἐγέννησε δύο, καὶ τὰ δύο ἐγέννησαν τρία· τὰ δὲ τρία ἐγέννησαν τὰ πάντα· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ ἡ αἵρεσις Τάω. Ἔλεγε δὲ ὅτι ὅλη ἡ εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου συνίςαται εἰς τὴν ἀπάθειαν τῆς ψυχῆς· οἷον, ὅταν ζῇ ὁ ἄνθρωπος ἄλυπος, ἥσυχος καὶ ἀτάραχος. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ παρουσία ἢ ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου ἐφαίνετο ἰσχυρωτέρα τῆς διδασκαλίας ταύτης, ἐδόθησαν εἰς τὴν μαγείαν καὶ χημικὴν τέχνην οἱ ὀπαδοὶ τῆς αἱρέσεως, διὰ νὰ εὕρουν τὸ ἰατρικὸν τῆς ἀθανασίας. Καίτινες τούτων ἐκαυχήθησαν ὅτι τὸ ηὗραν, κατασκευάσαντες τινὰ πιοτὰ, ὥςε ἐδοκίμασαν αὐτὸ καίτινες βασιλεῖς ἀνωφελῶς. Ἡ ἐλπὶς λοιπὸν τῆς εὑρέσεως τούτου τοῦ πολυτίμου καὶ περιποθήτου Ἰατρικοῦ, συνήθροισε πολλοὺς φατριώτας, καὶ μάλιςα γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο περιεργότεραι καὶ φιλοζωότεραι τῶν ἀνδρῶν. Τέλος δὲ ἀπεθέωσαν τὸν αἱρεσιάρχην καὶ ἔκτισαν ναὸν αὐτοῦ μεγαλοπρεπῆ, κατεσκεύασαν καὶ ἄγαλμα, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ὁ τότε βασιλεὺς, Χίουμ ζόγκ, εἰς το

(α) Ἰςορ. γενικ. περ. Κίν.

Παλάτιον. Τοὺς δὲ μαθητὰς αὐτοῦ ὠνόμαζον Οὐρανίους διδασκάλους, καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν λαμβάνουσιν ἔτι τὴν ἀξίαν τῶν Μανδαρίνων λεγομένην, οἱ ὁποῖοι εἰσήγαγον ὕςερον καὶ ἄλλα δαιμόνια, ὑποκείμενα εἰς τὸ ὑπέρτατον ὄν, καὶ ἔκτισαν εἰς αὐτὰ βωμοὺς καὶ ναοὺς ἰδιαιτέρους, θυσιάζοντες καὶ τρία εἴδη ζώων· χοῖρον, Ο'ψάριον καὶ πτηνόν· ὕςερον δὲ ἀπεθέωσαν καὶ πολλοὺς βασιλεῖς.

γ'. Κατὰ δὲ τὸ ἑξηκοςὸν πέμπτου ἔτος, μετὰ χριςὸν, ὁ τότε βασιλεὺς Μίγκτι καλούμενος, παρακινηθεὶς ὑπό τινος φιλοσόφου, ἔςειλε πρέσβεις εἰς τὰς Ἰνδίας νὰ εὕρῃ τὸν ὀρθὸν νόμον, κατὰ τὸν λόγον τοῦ φιλοσόφου. Ἐλθόντες λοιπὸν οἱ πρέσβεις, εὗρον τινὰς λατρευτὰς ἑνὸς εἰδώλου, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον Φώ· ἢ Φωή· οἷον, εἴδωλον· ὅθεν διδαχθέντες ὑπ' αὐτῶν τὴν μυθολογίαν τοῦ εἰδώλου, ἐνόμισαν ὅτι ηὗραν τὸ ζητούμενον· καὶ λαβόντες τὸ εἴδωλον ἐπέςρεψαν εἰς τὴν Κίναν, διηγούμενοι τὴν μυθολογίαν τῶν Ἰνδῶν περὶ τοῦ εἰδώλου· ὅτι ἡ βασίλισσα τοῦ τόπου ἐκείνου, Μογὴ ὀνομαζομένη, εἶδεν ὄνειρον ὅτι ἔφαγεν ἕνα ἐλέφαντα ὁλόκληρον. Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ γεννήσῃ, τὸ βρέφος ἔσχισε τὸ δεξιὸν πλευρὸν αὐτῆς καὶ ἐξῆλθεν ὀρθὸν, περιεπάτησεν ἓξ βήματα, καὶ δεικνύον μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα τὸν Οὐρανὸν, καὶ μὲ τὴν ἀριςερὰν τὴν Γῆν, εἶπεν „Μόνον ἐγὼ εἶμαι ἄξιος νὰ τιμηθῶ καὶ εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν Γῆν· ὠνόμασαν δὲ αὐτὸ Χὴ-Κία, ἢ Χὰ-Κὰ, καὶ ὅταν ἔγινε δέκα ἐννέα χρόνων, ἐν ᾧ εἶχε γυναῖκας καὶ υἱοὺς, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον, ἔχων τέσσαρας φιλοσόφους ὡς ὁδηγοὺς καὶ διδασκάλους· καὶ εἰς τοὺς τριάκοντα χρόνους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, γενόμενος ὅλως ἔνθεος, ὠνομάσθη Φὼ, καὶ ἤρξατο νὰ διασκορπίζῃ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν, συνάξας ἀπείρους μαθητὰς, οἱ ὁποῖοι ἐδίδαξαν καὶ ἐςερέωσαν πανταχοῦ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ. Καὶ οἱ μὲν Σίνοι ὠνόμαζον τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ

χῶ-Χάγγ· οἱ Σκύθοι Λάμας, οἱ Σιάμιοι Ταλαποὰν, καὶ οἱ Ἰάπωνες. Βόνζους. Κατὰ δὲ τὸ ἑβδομηκοςὸν ἔνvατον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, συνάξας τινὰς τῶν μαθητῶν καὶ ἐξηγήσας τὴν διδασκαλίαν, ἀπέθανεν.

δ'. Οἱ δὲ Μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον διάφορα παράδοξα περὶ τοῦ θανάτου τοῦ διδασκάλου αὐτῶν· καὶ μάλιςα, ἐπειδὴ τὸ πρῶτον ἄρθρον τῆς διδασκαλίαςτου ἦτον ἡ μετεμψύχωσις, ἔλεγον ὅτι ἐγεννήθη ὀκτὼ χιλιάδαις φοραῖς εἰς τὸν Κόσμον, εἰς σώματα διαφόρων ζώων. Διὰ τοῦτο ἴσως οἱ Ἰνδοὶ ἐλάτρευον τὰ τοσαῦτα ζῶα. Ἔκτισαν λοιπὸν οἱ Σίνοι ἀπείρους ναοὺς εἰς τιμὴν τοῦ εἰδώλου ἐκείνου, καὶ ἡ αἵρεσις διεσπάρη εἰς ὅλην τὴν χώραν, διδασκομένη ὑπὸ τῶν Βόνζων, ἂν καὶ ἡ διοίκησις ἐμπόδιζεν αὐτήν. Τέλος δὲ διηρέθη εἰς δύο μέρη ἡ αἵρεσις αὕτη· καὶ τὸ ἓν ἔμεινε κοινὸν εἰς ὅλους· τὸ δὲ ἄλλο, μόνον εἰς τοὺς πεπαιδευμένους, οἵτινες ἐδόξαζον ὅτι τὸ κενὸν ἦτον ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ὅλων τῶν ὄντων· καὶ ὅτι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ μηδενὸς, καὶ εἰς τὸ μηδὲν ἐπέςρεψαν πάλιν· ὁμοίως καὶ ὅλα τὰ ὄντα· καὶ ὅτι τὰ ὄντα εἶναι ὅμοια, καὶ μόνον κατὰ τὸ σχῆμα διάφορα. Τοιαύτη ἦτον καὶ τῶν Σινῶν ἡ ῥαδιουργία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Κοσμογονία καὶ Θεογονία Ἰνδῶν ἢ τῶν Βραχμάνων.

α. Οἱ Ἰνδοὶ ἔλεγον ὅτι ὁ Θεὸς ἔπλασε τρία ὄντα· ὧν τὸ μὲν ἓν ὠνομάζετο Βραχμᾶνος, τὸ δ' ἄλλο Μήσνη ἢ Βιχνοῦ, καὶ τὸ τρίτον Βούτζεν. Καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς εἶναι οἱ πρώτιςοι τῶν Θεῶν· ἐπειδὴ οἱ Ἰνδοὶ ἔχουσι τριάκοντα τρία μιλιούνια Θεούς. Πρώτιςος δὲ πάντων ἦτον ὁ Βραχμᾶνος, ὅςτις ἔπλασε τὸν Κόσμον καὶ τοὺς

ἀνθρώπους. Ὅσα δὲ μέλη εἶχε τὸ σῶμα αὐτοῦ, τόσους Κόσμους ἔπλασεν· καὶ ὁ μὲν πρῶτος Κόσμος ὁ ὁποῖος εἶναι ὑπεράνω τῶν Οὐρανῶν, ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου αὐτοῦ, ὁ δὲ δεύτερος ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, ὁ τρίτος ἐκ τοῦ ςόματος, ὁ τέταρτος ἐκ τοῦ ἀριςεροῦ αὐτίου, ὁ πέμπτος ἐκ τῆς γλώσσης, ὁ ἕκτος ἐκ τῆς καρδίας, ὁ ἕβδομος ἐκ τῆς κοιλίας, ὁ ὄγδοος ἐκ τῶν αἰδοίων, ὁ ἔννατος ἐκ τοῦ ἀριςεροῦ μηροῦ, ὁ δέκατος ἐκ τῶν γονάτων, ὁ ἑνδέκατος ἐκ τῆς πτέρνας, ὁ δωδέκατος ἐκ τῶν δακτύλων τοῦ δεξιοῦ ποδὸς, ὁ δέκατος τρίτος ἐκ τῆς πατούνας τοῦ ἀριςεροῦ ποδὸς, καὶ ὁ δέκατος τέταρτος καὶ τελευταῖος ἐκ τοῦ Ἀέρος, τοῦ ὄντος περὶ αὐτὸν, ἐν ᾧ ἔπλαττε τοὺς ἄλλους κόσμους. Ἔγραψε δὲ ὁ Βραχμᾶνος καὶ τέσσαρα βιβλία, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον Βὴθ ἢ Βὴδ, καὶ περιεῖχον ὅλας τὰς ἐπιςήμας καὶ τὰς τελετὰς τῆς Θρησκείας αὐτῶν. Ὅθεν ἐζωγράφιζον αὐτὸν μὲ τέσσαρα πρόσωπα. Βραχμᾶνος δὲ ὠνομάζεται ὁ διαπερῶν, ἢ ὁ περιεχόμενος εἰς ὅλα τὰ σώματα. Ἀπὸ τοῦτο λοιπὸν ὠνομάσθησαν Βραχμᾶνες οἱ Ἱερεῖς καὶ ὑπουργοὶ αὐτοῦ, οἱ ὁποῖοι ἦτον τάγμα ἱερὸν καὶ ἀξιοσέβαςον, διωρισμένον μόνον εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ῥηθέντος Θεοῦ, καὶ εἰς τὰς τελετὰς τῆς Θρησκείας. (α)

β'. Ταῦτα διηγοῦντο οἱ Βραχμᾶνες περὶ τῆς Κοσμογονίας αὐτῶν· ὅτε δὲ ἐζήτει τις λόγον περὶ τούτων, ἀπεκρίνοντο, ὅτι ἡ διαφορὰ τῶν ἀνθρώπων ἔδωκεν αἰτίαν εἰς τὰ τοιαῦτα· ἐπειδὴ ἔλεγον ὅτι καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐξῆλθον ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ, καὶ εἶχεν ἕκαςος τὰ ἰδιώματα ἐκείνου τοῦ μέλους, ἐξ οὗ ἐγεννήθησαν, καθὼς οἱ λαίμαργοι, ἔλεγον ὅτι ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ· ὅθεν εἶχον προσοχὴν οἱ Βραχμᾶνες εἰς τὴν φυσιονομίαν τῶν ἀνθρώπων, νὰ γνωρίζουν τίνος μέλους ἰδιότητας ἔχει ἕκαςος, καὶ εἰς ποῖον κόσμον ἀνήκει· ἔλεγον δὲ καὶ ἄλλα περὶ τῆς Κοσμογονίας·

(α) Herb. Biblioth. Op. p. 212.

ὅτι ὁ Κόσμος ἦτον ἓν ὂν κεκλωσμένον ὑπὸ τῆς ἀράχνης· καὶ ὅταν τοῦτο εἰσέλθῃ πάλιν εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ ζωϋφίου ἐκείνου, τότε μέλλει νὰ φθαρῇ ὁ Κόσμος· εἶχον δὲ ἑπτὰ παραδείσους, καὶ εἰς ἕκαςον παράδεισον ἦτον μία Θάλασσα· ὥςε ἦτον καὶ αἱ Θάλασσαι ἑπτά· καὶ ἡ μία εἶχε νερὸν, ἡ ἄλλη γάλα, ἡ ἄλλη τυρίον, ἡ ἄλλη βούτυρον, ἡ ἄλλη ἅλας, ἡ ἄλλη ζάχαρην, καὶ ἡ ἑβδόμη οἶνον. Ἦτον δὲ διωρισμένοι ἄλλοι μεν διὰ τοὺς σοφοὺς καὶ νουνεχεῖς ἀνθρώπους, καὶ ἄλλοι διὰ τοὺς ἀμαθεῖς καὶ φιληδόνους. Εἷς δὲ τούτων τῶν Βραχμάνων, ἐπίσημος καὶ Βεχεργὶρ καλούμενος, ἐδίδαξε τὴν θρησκείαν ταύτην τινὰς Μωαμετανους, οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν αὐτὴν καὶ τὴν ὠνόμασαν Ἀμβερθκένδ. Ταῦτα καὶ τῶν Ἰνδῶν τὰ θρηλλούμενα ὑπὸ τῶν Βραχμάνων. Ἔτι δὲ, ἔλεγον ὅτι ἔπεσε ποτὲ ἓν ὄρος καὶ κατέσεισε καὶ συνετάραξε τὸν Κόσμον, ὥςε ἄρχισε νὰ βυθίζηται πρὸς τὴν ἄβυσον. Τότε ὁ Θεὸς αὐτὸν Βιχνοῦ, μεταμορφωθεὶς εἰς χελώνην, ἀνεςήλωσε καὶ ἐκράτησε τὸ πᾶν. Ταύτην δὲ τὴν διδασκαλίαν ἔλαβον καὶ οἱ Σίνοι παῤ αὐτῶν· ἐπειδὴ εἶχον καὶ αὐτοὶ ἕνα δράκοντα πτερωτὸν καὶ ἐκ τῆς χελώνης γεγεννημένον, ὅς τις ἐκράτει τὸ πᾶν. Οὗτος ὁ μῦθος διεπέρασε καὶ μέχρι τῶν Τρωγλοδυτῶν τῆς Αἰθιοπίας, (*) οἵτινες ἐσέβοντο πολὺ τοῦτο τὸ ζῶον· ὅθεν, ἐπειδὴ ἓν πλησίον αὐτῶν ἔθνος ἔτρωγε τὰς χελώνας, ἔβλεπον αὐτὸ ὡς ἐχθρὸν ἄσπονδον καὶ μυαρόν· ὠνόμαζον αὐτοὺς καὶ χελωνοφάγους. (α)

(*) Ἦτον καὶ ἄλλοι τρωγλοδύται κατὰ τὴν γῆν τῶν τριβαλλῶν, καὶ περὶ τὸν Καύκασον, ὁμοίως ἦτον τοιοῦτοι καὶ οἱ αὐτόχθονες τοῦ Παρνασσοῦ. Εὐςαθ. ἐν περιηγήσ. Διονυσί. 180.

(α) Βανιέρ. Α΄. 239.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Κοσμογονία καὶ Θεογονία Ἀμερικανῶν.

α'. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγριοι Ἀμερικανοὶ δὲν εὐχαριστήθησαν νὰ μείνωσι χωρὶς Κοσμογονίαν, Θεογονίαν καὶ κτιστολατρείαν· καὶ τὸ παραδοξότερον, ἐν ᾧ ἦσαν κεχωρισμένοι τοῦ παλαιοῦ Κόσμου, καὶ δεν εἶχον οὔτε κοινωνίαν, οὔτε ἤξευρον ἂν εἶναι καὶ ἄλλος Κόσμος, εἶχον σχεδὸν τὰ αὐτὰ ἔθιμα τῆς δεισιδαιμονίας. (α) Ἐπειδὴ τὸ ἀξιολογώτερον ἔθνος τῆς Ἀμερικῆς, οἱ Ἰροκοὶ καλούμενοι, διηγοῦνται τὴν Κοσμογονίαν αὐτὸν, κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Εἰς τὴν ἀρχὴν ἦτον ἓξ ἄνθρωποι μόνον, περιφερόμενοι εἰς τὸν Ἀέρα· διότι ἡ Γῆ δὲν ἦτον τότε· καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχον καὶ γυναῖκας, ἐνόησαν ὅτι ἔπρεπε νὰ χαθῇ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἀφ' οὗ ὅμως ἔμαθον ὅτι ἦτον μία γυνὴ εἰς τὸν Οὐρανὸν, ἀπεφάσισαν νὰ ἀναβῇ ὁ εἷς αὐτῶν, Λοῦπος καλούμενος, εἰς τὸν Οὐρανόν. Τὸ ἐπιχείρημα δὲ ἦτον δύσκολον καὶ κινδυνῶδες. Ὅμως ἀνεβίβασαν αὐτὸν τὰ ὄρνεα. Ἐκεῖ δὲ σταθεὶς ὀλίγον, εἶδε τὴν γυναῖκα ἐξερχομένην νὰ λάβῃ ὕδωρ, κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῆς, καὶ ἐξηπάτησεν αὐτὴν μὲ τὰ δῶρα. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ αὐθέντης τοῦ Οὐρανοῦ, ἐδίωξεν αὐτήν. Καὶ τότε μία χελώνη ἔλαβε τὴν γυναῖκα εἰς τοὺς ὤμους αὐτῆς. Τὰ δὲ ὀψάρια καί τινα ἄλλα ἔνυδρα ζῶα, ἔλαβον πηλὸν ἐκ τοῦ βάθους τοῦ ὕδατος, καὶ ἄλειψαν μὲ αὐτὸν τὴν χελώνην, καὶ οὕτως ἐσχημάτισαν μίαν μικρὰν νῆσον, ἡ ὁποῖα αὐξάνουσα κατ' ὀλίγον, ἔγινε Γῆ. Ἰδοὺ λοιπὸν πῶς ἐσχηματίσθη ἡ Γῆ· ἡ δὲ γυνὴ ἐκείνη ἡ Οὐρανία, ἐγέννησε πρῶτον μὲν δύο υἱοὺς, καὶ ὁ μὲν εἷς αὐτῶν εἶχεν ὅπλα, καὶ ἐφόνευσε τὸν ἄοπλον ἄδελφὸν αὐτοῦ· ἔπειτα δὲ ἐγεν-

(α) Λαφφιτ. ἤθη τῶν ἀγρίων. Α'. 43.

νησε καὶ ἄλλα τέκνα, ἐξ ὧν ἐγεννήθησαν οἱ ἄνθρωποι ὕϛερον· αὐτὴν τὴν Κοσμογονίαν σχεδὸν διηγοῦνται καὶ οἱ ἐγκάτοικοι τῆς Περοῦ καὶ Βρασιλίας.

β΄. Περὶ δὲ τῆς βροχῆς ἔλεγον, ὅτι ἦτον εἰς τὰ σύνεφα δύο ἀδελφοὶ νέοι, παρθένος καὶ παιδίον· καὶ τὸ παιδίον ἦτον μικρότερον, καὶ ἔπαιζον ἐκεῖ· εἶχε δὲ ἡ παρθένος ἀγγεῖον γεμάτον νερὸν, τὸ ὁποῖον συνέτριψεν ὁ νέος παίζων, καὶ ἐχύθη τὸ νερὸν· καὶ αὕτη ἦτον ἡ βροχή. Εἶχον δὲ Θεοὺς καὶ εἰς τὰ ὕδατα, καὶ ἑώρταζον αὐτοὺς· καὶ εἰς μίαν τοιαύτην ἑορτὴν εἰς τὸ Μεξικὸν, ἔπνιγον ἕνα νέον δημοσίως, εἰς τιμὴν τῶν Θεῶν ἐκείνων. Εἶχον καὶ υἱὸν τοῦ Ἡλίου, ὅστις ἐξημέρωσε πολλοὺς ἀγρίους ἐντοπίους, καὶ ὑπέταξεν αὐτοὺς εἰς νόμους· εἶχον καὶ δάση καὶ δένδρα Ἱερὰ· καὶ μάλιϛα ἓν δένδρον ἦτον φορτωμένον ἀφιερώματα, περὶ τοῦ ὁποίου διηγοῦντο καὶ πολλὰ θαύματα. Ὁμοίως εἶχον καὶ μυϛήρια, καὶ ὄργια, ἐδόξαζον καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν μετὰ θάνατον ἀνταπόδοσιν, σχεδὸν ὡς οἱ Ἕλληνες. Ἐφύλατον καὶ τὸ ἄσβεϛον πῦρ, ἔχοντες παρθένους Ἑϛιάδας εἰς φύλαξιν αὐτοῦ, καθὼς εἶχον καὶ εἰς τὴν Ῥώμην· καὶ ὅτε εὕρισκον τινὰ διεφθαρμένην, ἔθαπτον αὐτὴν ζῶσαν. Ὁμοίως ἐφόνευον καὶ ἐκεῖνον τὸν ἐξαπατήσαντα αὐτὴν, καὶ ὅλον τὸ γένος, καὶ ὅλους τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ, κατέσκαπτον καὶ τὴν πόλιν ἐκείνην, ὥϛε δὲν ἔμενε λίθος ἐπὶ λίθου. Εἶχον δὲ καὶ εἴδωλα συμβολικὰ, ὡς τὸν Πρίαπον καὶ ἄλλα ἄλλως· ἄλλα δὲ ἀσχημάτιϛα, καὶ ἄλλα εἰς σχῆμα κωνοειδές. Ἐθυσίαζον καὶ εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους τόπους (α), εἰς τιμὴν τοῦ Ἡλίου, ἔνθα εἶχον εἶδος καλύβης ἀντὶ ναοῦ

γ΄. Αἱ θυσίαι δὲ αὐτῶν ἦτον ἁπλαῖ, καρποὶ τῆς Γῆς, καί τινες σπονδαὶ μὲ νερὸν· ἄλλοι δὲ ἀφιέρωναν εἰς τὰ δένδρα καὶ εἰς τοὺς ϛύλους τὰ δέρματα τῶν ζώων,

(α) Βοχεφόρτ. Ἱϛορ. τῶν Ἀντίλ. νήσων.

τὰ ὁποῖα ἐφόνευον εἰς τὸ κυνήγιον· ἄλλοι δὲ ἔῤῥιπτον εἰς τὸ πῦρ φύλλα ταμπάκου, ὡς θυσίαν εἰς τὸν Ἥλιον. Ὁμοίως καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς, νὰ ἐξιλεώσωσι τὰ ἔνυδρα πνεύματα. Ἄλλοι δὲ μέρος τῆς τροφῆς αὐτῶν· καὶ αὕτη ἡ συνήθεια ἦτον ἀρχαιοτέρα· ἐπειδὴ ὕςερον ἐθυσίαζον τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸν Ἥλιον· ὡς εἰς τὸ Μεξικὸν, Φλωρίδα καὶ Βιργινίαν, οἱ ὁποῖοι ἐνόμιζον ὅτι οἱ Ἡγεμόνες καὶ βασιλεῖς αὐτῶν ἦτον υἱοὶ τοῦ Ἡλίου. Αἱ θυσίαι δὲ ἐγίνοντο μὲ χορὸν καὶ μουσικὴν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, παρόμοια τῶν ἐθνῶν τοῦ παλαιοῦ Κόσμου. Ὁμοίως εὑρίσκοντο καὶ ἐκεῖ μῦθοι τοιοῦτοι, ὅπου τινὲς μὲν ἐλέγοντο υἱοὶ τοῦ Οὐρανοῦ, ἄλλοι τῶν ἀςέρων, καὶ ἄλλοι τῶν ποταμῶν, διὰ νὰ ἐξαπατῶσι τοὺς ἁπλουςέρους εἰς ὑποταγήν (α).

δ'. Τοιαῦτα πλάσματα ἐπενόησαν καὶ ἔπλασαν πανταχοῦ οἱ ἄνθρωποι, καὶ οἱ βαρβαρώτεροι καὶ ἀγριώτεροι μάλιςα· Καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Σκυθίαν, ἡ φυλὴ τῶν Σκυθῶν Κάο Κιουλὶ λεγομένη, ἔλεγεν ὅτι ὁ βασιλεὺς αὐτῶν εἶχεν εἰς φύλαξιν μίαν θυγατέρα τοῦ Θεοῦ Χοάγγ-χὼ, καὶ ἐκεῖ εἰς τὴν φυλακὴν διεπέρασαν αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἡλίου καὶ ἐγκάςρωσαν αὐτὴν, ἥτις ἐγέννησεν ἕνα αὐγόν· συντρίψαντες δὲ τὸ αὐγὸν, εὗρον ἐν αὐτῷ βρέφος ἀρσενικὸν, τὸ ὁποῖον ἀνέθρεψαν, καὶ ὅταν ἐμεγάλωσεν ὠνόμασαν αὐτὸν Ἰχοῦ-Μόγγ, τὸ ὁποῖον σημαίνει, ἐπιτήδειον ναύκληρον. Ἔλαβε δὲ αὐτὸν ποτὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ κυνήγιον, καὶ ἰδὼν τὴν ἐπιτηδειότητα αὐτοῦ, ἐφθόνησε καὶ ἤθελε νὰ τὸν φονεύσῃ. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἐνοήσας τὴν ἐπιβουλὴν, ἔφυγε, καὶ φεύγων ἀπήντησε ποταμὸν ἀδιάβατον, ἔνθα κινδυνεύων νὰ πιασθῇ, ἐπεκαλέσθη τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἥλιον εἰς βοήθειαν· καὶ εὐθὺς ἐξῆλθον τὰ ὀψάρια τοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ νεροῦ, ὡς γέφυρα· καὶ οὕτως ἐπέ-

---

(α) Βανιέρ. Α'. 253.

ρασεν ὁ νέος καὶ ἀπέφυγε τὸν κίνδυνον. (α) Ἡ γέννησις αὕτη εἶναι ὁμοία μὲ τοῦ Περσέως τὴν γέννησιν. Κατὰ τοῦτο μόνον διαφέρει· ὅτι ἐκεῖ ἔγινε διὰ τῆς χρυσῆς βροχῆς, ἐνταῦθα δὲ, διὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ Ἡλίου.

Τοιαύτας Κοσμογονίας καὶ Θεογονίας ἔπλασαν τὰ ῥηθέντα ἔθνη· τὰ δὲ λοιπὰ δὲν εἶχον τοσαύτην ἐπιτηδειότητα καὶ ἐμπειρίαν, νὰ ἐπινοήσωσι τοιαῦτα πλαςουργήματα· μυθολογίας ὅμως Θεῶν εἶχον καὶ ἐκεῖνα διαφόρους.

ΒΙ'ΒΛΟΣ Β'.

ἢ

Ι'ΕΡΟΠΡΑΞΙ'Α.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς Εἰδωλολατρείας.

α'. Πολλοὶ ἱςορικοὶ ἠρεύνησαν ἀκριβῶς καὶ ἐπιπόνως νὰ εὕρωσι ποῦ ἤρξατο πρῶτον ἡ Εἰδωλολατρεία, ὅμως τὸ πρᾶγμα ἐφάνη σχεδὸν ἀδύνατον. Διότι τινὲς μὲν λέγουσιν ὅτι ὁ Νῖνος κατεσκεύασε πρῶτον ἄγαλμα καὶ ναὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Βήλου, καὶ ἠνάγκασε καὶ τοὺς ὑπηκόους νὰ τιμήσωσιν αὐτόν. Τινὲς δὲ ἄλλως, καὶ ἄλλοι ἄλλως. Τέλος δὲ ἡ πιθανότης εἶναι εἰς τοὺς Φοίνικας καὶ Αἰγυπτίους, κατὰ τὴν παρατήρησιν καὶ μαρτυρίαν τῶν περισσοτέρων καὶ δοκιμωτέρων· ὅμως καὶ ἐνταῦθα ἀμφιβάλλουσι ποῦ ἤρξατο πρῶτον, εἰς τὴν Φοινίκην ἢ εἰς τὴν Αἴγυπτον· ἐπειδὴ εἴδομεν ὅτι ὁ Σαγχουνιά-

(α) Ἱςορ. γενικ. τόμ. Δ'. 343.

θων λέγει ἄλλα· ὁ Ἡρόδοτος ἄλλα, καὶ ἄλλοι ἄλλα (α). Τέλος δὲ, ἐγὼ ἀφήνω τοῦτο τὸ μέχρι τοῦδε ἄλυτον, καὶ ἀδύνατον λυθῆναι πρόβλημα· καὶ λέγω μόνον τὰ αἴτια τὰ ὁποῖα ἐκίνησαν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν πλάνην ταύτην τῆς πολυθεΐας.

β'. Ἔιρηται ὅτι πρῶτον ἐλάτρευσαν τὸν Ἥλιον καὶ εἰς τὴν Φοινίκην καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Σαγχουνιάθωνος, Διοδώρου, καὶ ἄλλων πολλῶν. Ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι, ἰδόντες τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὴν ὡραιότητα τοῦ Παντὸς, τὴν τακτικὴν κίνησιν τῶν ἀςέρων καὶ μεταβολὴν τῶν καιρῶν, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ, ἐνόησαν ὅτι ἦτον τὶς δημιουργὸς πάνσοφος καὶ παντοδύναμος, ὁ ὁποῖος ἔπλασεν αὐτὰ εἰς τοιαύτην εὐταξίαν, διὰ τὴν ζωὴν καὶ τέρψιν τοῦ ἀνθρώπου· καὶ διὰ τοῦτο ἤθελον νὰ γνωρίσωσιν αὐτὸν, νὰ τὸν εὐχαριςήσωσι καὶ αὐτοὶ διὰ τὰ καλὰ ταῦτα· πλὴν δὲν ἤξευρον ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἀκατάληπτος ποιητής. Ὅθεν ἦλθον εἰς περιέργειαν νὰ παρατηρήσωσι, ποῖον τῶν φαινομένων ἔχει δύναμιν καὶ ἐπιῤῥοὴν περισσοτέραν εἰς τὸ Πᾶν, ἐκ τῆς Γῆς θεωρούμενον· καὶ εὗρον τὸν Ἥλιον τοιοῦτον, τὸν ὁποῖον καὶ ἐνόμισαν διοικητὴν τοῦ Παντὸς, ἄγρυπνον καὶ προσεκτικὸν, περιερχόμενον, φωτίζοντα καὶ θερμαίνοντα τὴν οἰκουμένην, διορίζοντα τοὺς καιροὺς, καὶ προξενοῦντα τοὺς καρποὺς, τὴν τροφὴν καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν. Διὸ ἀπατηθέντες ἐτίμησαν τὸν ποθούμενον πλάςην, εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Ἡλίου πανταχοῦ, ὀνομάζοντες αὐτὸν μὲ διάφορα ὀνόματα. Κατά τινας δὲ ἐκ τῆς Αἰγύπτου διεσκορπίσθη πανταχοῦ ἡ λατρεία τοῦ Ἡλίου. Καὶ οἱ μὲν Αἰγύπτιοι ὠνόμασαν αὐτὸν Ὄσιριν, οἱ Ἀμμωνῖται Μολόχ, οἱ Χαλδαῖοι, Βῆλον ἢ Βάαλ ἢ Βαὰλ Σεμὶν, Κύριον τοῦ Οὐρανοῦ. Οἱ Ἄραβες Ἀδωνέα, οἱ Μωαβῖται Βεελφεγὸρ, οἱ Πέρσαι Μίθραν, οἱ Αἰθίοπες Ἀσαβῖνον, οἱ Ἰνδοὶ Διόνυσον, καὶ οἱ Ἕλληνες Ἀπόλ-

(α) Βανιέρ. Α'. 306.

λωνα, καὶ ἄλλοι ἄλλως. Οἱ Μασαγέται ἐθυσίαζον ἵππους εἰς τὸν Ἥλιον, ἀλληγοροῦντες τὴν ταχύτητα αὐτοῦ (α). Τὰ ἔθνη τῆς Ἀμερικῆς, ὁμοίως ἐλάτρευον ὅλα τὸν Ἥλιον. Σῆξτος ὁ πέμπτος ἔςησεν ὀβελίσκον εἰς τὴν Ῥώμην, ὁ ὁποῖος ἐκομίσθη ἐκ τῆς Αἰγύπτου, καὶ εἶχε γράμματα αἰγυπτιακὰ, τὰ ὁποῖα μετέφρασεν ὁ Ἑρμαπίων εἰς τὸ ἑλληνικὸν, καὶ σώζονται τινὰ ἀποσπασμάτια, παρὰ Ἀμμιανῷ Μαρκελίνῳ. Ἔνθα γράφουσι τὸν Ἥλιον κύριον τοῦ Οὐρανοῦ καὶ δημιουργὸν τοῦ Παντὸς (β). Οἱ δὲ βασιλεῖς τῆς Περσίας, τῆς Συρίας καὶ ἄλλων ἐθνῶν τῆς Ἀσίας, ὠνομάζοντο υἱοὶ τοῦ Ἡλίου, ὡς ὁ Αἰήτης ὁ βασιλεὺς τῆς Κολχίδος. Ὁμοίως καὶ τὸ Ἀδὰδ καὶ Βεναδὰδ τῶν Συρίων, ἦτον ὀνόματα κοινὰ τῶν βασιλέων· ὧν τὸ μὲν πρῶτον σημαίνει Ἥλιον, τὸ δὲ δεύτερον, ἐγγονὸν τοῦ Ἡλίου.

γ'. Τινὲς δὲ νομίζουσιν ὅτι ἐκ τοῦ Ἡλίου παρήχθησαν ὅλοι οἱ Θεοὶ, ὡς ὁ Οὐρανὸς. Κρόνος, Ζεὺς, Ἄρης, Ἀπόλλων, Ἑρμῆς, Διόνυσος, Ἀσκληπιὸς, Ἄδωνις, Ἡρακλῆς, Ἄτυς, Πᾶν, καὶ Ἄλλοι, καὶ ἀλληγοροῦνται πάλιν εἰς τὸν Ἥλιον (γ). Μετὰ δὲ τὸν Ἥλιον ἐλάτρευσαν τὴν Σελήνην, διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους σχεδόν. Ὅθεν λέγουσιν ὅτι ἐξ αὐτῆς παρήχθησαν καὶ αἱ Θεότητες ὅλαι τοῦ γυναικείου γένους· ὡς ἡ Δήμητρα, Ἄρτεμις, Ἀφροδίτη, Κυβέλλη, Ἑςία, Ἥρα, Ἀθηνᾶ, Περσεφόνη, Ἑκάτη, καὶ αἱ λοιπαὶ, καὶ εἰς αὐτὴν ἀλληγοροῦνται. Μετὰ δὲ τὴν Σελήνην ἐλάτρευσαν τοὺς Πλανήτας, καὶ τέλος ὅλα τὰ ἄςρα τοῦ Οὐρανοῦ. Καὶ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ἀςρολατρείας, καὶ πυρολατρείας, ὠνομάζετο Σαβισμὸς, τὸ ὁποῖον εἶχον κατ᾽ ἐξοχὴν οἱ Πέρσαι· ἐπειδὴ διαιροῦσι τινὲς, καὶ μάλιςα ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, εἰς τέσσαρας Θρησκείας τὴν ἀρχαίαν πλάνην· εἰς Βαρ-

(α) Βόσ. εἰδωλ. Β'.
(β) Βανιέρ. Α'. 350.
(γ) Μακρόβ. Κρόν. Α'. ς'.

βαρισμὸν, ὅςτις ἐπεκράτησεν ἀπὸ Ἀδὰμ, μέχρι τοῦ Νῶε· εἰς Σκυθισμὸν, ἀπὸ Νῶε μέχρι Σαρούγ· εἰς Ἑλληνισμὸν καὶ Ἰουδαϊσμὸν, οἵτινες ἤρξαντο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀβραὰμ, καὶ ἐπεκράτησαν, ὁ μὲν Ἑλληνισμὸς μέχρι τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ, ὁ δὲ Ἰουδαϊσμὸς ἐπικρατεῖ ἔτι. Ἄλλοι δὲ μόνον εἰς δύο· εἰς Σαβισμὸν καὶ Ἑλληνισμόν· δὲν ἐδυνήθη ὅμως οὐδεὶς νὰ εὕρῃ τὴν παραγωγὴν τοῦ Σαβισμοῦ, ἂν καὶ ἀποδεικνύουσι πολλοὶ ὅτι ὁ Ζωροάςρης κατέςησε τὴν λατρείαν ταύτην (α). Κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τῶν Χαλδαίων προῆλθεν ὁ Σαβισμός. Ὕςερον δὲ ἐλάτρευσαν τὰ ςοιχεῖα, τοὺς ποταμοὺς, τὰ ὄρη, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ζῶα, καὶ τὰ λοιπά. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων, εἴρηται, ὅτι ἀπεθέωσαν αὐτοὺς διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν.

δ'. Περὶ δὲ τῆς ἀποθεώσεως τῶν ζώων παρ' Αἰγυπτίοις, ἀναφέρει ὁ Διόδωρος τρεῖς αἰτίας, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν Ἱερέων τῆς Αἰγύπτου (β). Καὶ ἡ μὲν πρώτη εἶναι παντάπασι μυθώδης, καὶ τῆς ἁπλότητος ἐκείνης τῆς ἀρχαϊκῆς πλάσμα. Ἐπειδὴ ἔλεγον ὅτι οἱ Θεοὶ ἦτον ὀλίγοι εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων ἦτον ὠμὸν, σκληρὸν καὶ ἀσεβὲς, ὥςε ἠγέρθη κατὰ τῶν Θεῶν ἐκείνων τῶν ὀλίγων, οἵτινες ἀναγκασθέντες μετεμορφώθησαν εἰς διάφορα ζῶα, καὶ οὕτως ἀπέφυγον τὸν κίνδυνον. Ὕςερον δὲ ἀφ' οὗ ἐκυρίευσαν τὸν Κόσμον ὅλον, καθιέρωσαν τὰ ζῶα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα μεταμορφωθέντες ἐσώθησαν, νὰ τιμῶνται, διὰ εὐγνωμοσύνην. Δευτέραν δὲ αἰτίαν λέγουσι ταύτην. Ἔχοντες πολέμους οἱ Αἰγύπτιοι συνεχεῖς μὲ τοὺς τότε πλησιοχώρους, ἐνικῶντο πάντοτε. Τέλος δὲ, ἐνόησαν ὅτι ἦτον αἰτία ἡ ἀταξία· ἐπειδὴ εἶχον τὸ ςράτευμα ὅλον μεμιγμένον καὶ ἄτακτον, ὥςε ὁ ςρατιώτης δὲν ἤξευρεν εἰς ποῖον Ἡγεμόνα ἀνήκει· οὔ-

(α) Βανιέρ. Α. 282. καὶ 332. Θωμ. Θρησκ. Περσ. Πριδ. ἱςορ. Ἑβραϊ. τόμ. Β'. 5 —.
(β) Α'. πς'.

τε ὁ ςρατηγὸς ἐγνώριζε πόσους καὶ ποίους ςρατιώτας διοικεῖ. Ὅθεν ἐπενόησαν ὕςερον νὰ ζωγραφίσωσιν εἰκόνας ζώων, καὶ νὰ διαιρέσωσι καὶ τὸ ςράτευμα εἰς τάγματα (ῥεγιμέντα), καὶ οἱ ςρατιῶται ἑκάςου τάγματος νὰ φοροῦν τὴν εἰκόνα ἑνὸς ζώου, ὁμοίως νὰ ἔχῃ καὶ τὸ τάγμα σημαίαν κοινὴν τὴν εἰκόνα ταύτην, ὡς ἔχουσιν ἤδη οἱ Γάλλοι τοὺς Ἀετούς. καὶ ἄλλοι ἄλλα· καὶ ἐπειδὴ ὠφελήθησαν ἐκ τούτου, ἐτίμησαν τὰ ζῶα ἐκεῖνα.

έ. Τρίτην δὲ αἰτίαν ἀποδίδουσι τὴν ὠφέλειαν τῶν ζώων, πρὸς τὸν κοινὸν βίον τῶν ἀνθρώπων. Διότι ἡ μὲν θήλεια βοῦς γεννᾷ τοὺς ἐργάτας τῆς Γῆς· τὰ δὲ πρόβατα δίδουσι μαλλίον διὰ τὴν εὐσχημοσύνην τῶν ἀνθρώπων, γάλα δὲ καὶ τυρίον διὰ τροφήν· οἱ δὲ σκύλλοι εἶναι φύλακες πιςοὶ καὶ χρήσιμοι εἰς τὸ κυνήγιον, εἰς ἐξολόθρευσιν τῶν φθοροποιῶν θηρίων· ὁ δὲ Αἴλουρος φονεύει τὰς ἀσπίδας καὶ τα λοιπὰ φαρμακερὰ ἑρπετὰ καὶ δάκετα. Ὁ δὲ Ἰχνεύμων συντρίβει τὰ αὐγὰ τοῦ Κροκοδείλου μὲ μεγάλην προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν, χωρὶς νὰ ἔχῃ αὐτὸς οὐδεμίαν ὠφέλειαν ἐκ τούτου· φονεύει δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Κροκόδειλον μὲ τρόπον παράδοξον καὶ ἀπίςευτον· διότι ὁ Κροκόδειλος κοιμᾶται χάσκων εἰς τὴν ξηράν· καὶ τότε ὁ Ἰχνεύμων κυλίεται εἰς τὸν πηλὸν, ἔπειτα πηδᾷ εἰς τὸ ςόμα τοῦ Κροκοδείλου καὶ καταβαίνει εἰς τὴν κοιλίαν· καὶ ὕςερον κατατρώγει τὴν κοιλίαν καὶ ἐξέρχεται ἀβλαβής· ὁ Κροκόδειλος ὅμως ἀποθνήσκει εὐθύς. Καὶ ἂν ἔλιπεν ὁ Ἰχνεύμων ὁ ἄσπονδος καὶ θανάσιμος ἐχθρὸς τοῦ Κροκοδείλου, ὁ Νεῖλος ἐγίνετο ἄβατος καὶ παντάπασιν ἄχρηςος, διὰ τὸ πλῆθος τῶν Κροκοδείλων. (α)

ς'. Τῶν δὲ ὀρνέων, ἡ μὲν Ἴβις φονεύει τοὺς ὄφεις, τὰς ἀκρίδας καὶ τὴν κάμπην. Ὁ δὲ Ἱέραξ τοὺς σκορπίους, τοὺς κεράςας, καὶ τὰ λοιπὰ τοιαῦτα μικρὰ καὶ δάκετα ζῶα, τὰ ὁποῖα φονεύουσι τοὺς ἀνθρώπους. Κατ'

(α) Αὐτόθ. πζ'.

ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ οἱ μάντεις τῶν Αἰγυπτίων μετεχειρίζοντο τὸν Ἱέρακα οἰωνὸν, καὶ προέλεγον τὰ μέλλοντα, διὰ τοῦτο ἐτιμήθη. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ἱέραξ ἔφερεν εἰς τὰς Θήβας τῆς Αἰγύπτου ποτὲ βιβλίον πρὸς τοὺς Ἱερεῖς, περιδεδεμένον μὲ κόκκινον ῥάμμα, καὶ περιέχον γεγραμμένας τὰς τιμὰς καὶ θεραπείας τῶν Θεῶν· διὰ τοῦτο οἱ Ἱερογραμματεῖς ἐφόρουν ὕϛερον εἰς τὴν κεφαλὴν, ῥάμμα κόκκινον καὶ πτερὸν Ἱέρακος. Τὸν δὲ Ἀετὸν ἐτίμησαν πρῶτον οἱ Αἰγυπτιακοὶ Θηβαῖοι, ἐπειδὴ εἶναι ὄρνεον βασιλικὸν καὶ ἄξιον Ἱερὸν τοῦ Διός.

ζ'. Τὸν δὲ τράγον ἐτίμησαν, ἐπειδὴ εἶναι καταφερὴς καὶ ἐνεργητικὸς εἰς τὴν συνουσίαν, καὶ αἴτιος τῆς πολλαπλασιάσεως· διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐτίμησαν καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν Πρίαπον. Διὰ τοῦτο ἀπεθέωσαν καὶ τὸ Αἰδοῖον οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, καὶ ἐλάμβανον αὐτὸ εἰς τὰς τελετάς· καὶ μάλιϛα οἱ Ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐλάμβανον κατὰ κληρονομίαν τὴν Ἱερωσύνην, τοῦτο τὸ μυϛήριον ἐμυοῦντο πρῶτον παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν, ὡς αἴτιον τῆς γενέσεως καὶ πολλαπλασιασμοῦ ὅλων τῶν ζώων. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν λέγουσιν, ὅτι ἐτιμήθησαν καὶ οἱ Πᾶνες καὶ Σάτυροι. Περὶ δὲ τῆς ἀποθεώσεως τῶν Ἱερῶν ταύρων, θέλομεν εἰπῇ εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον· οἷον, εἰς τὸ περὶ Ἄπιος καὶ Μνεύεως. Τὸν δὲ λύκον ἐτίμησαν, ἐπειδὴ ὁ Ὄσιρις μετεμορφώθη εἰς τὸ ζῶον τοῦτο, καὶ ἦλθεν ἐκ τοῦ Ἅδου εἰς βοήθειαν τῆς Ἴσιδος κατὰ τοῦ Τυφῶνος, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐϛράτευσαν ποτὲ οἱ Αἰθίοπες πρὸς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἐρχόμενοι ἀπήντησαν πολλὰς ἀγέλας λύκων, ἄνωθεν τῆς Ἐλεφαντίνης πόλεως· ὅθεν φοβηθέντες ἀνεχώρησαν· διὰ τοῦτο ἐτιμήθησαν οἱ λύκοι, καὶ ὠνομάσθη καὶ ὁ νόμος (*) ἐκεῖνος Λυκοπολίτης. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς σκύλλους καὶ συνουσιάζονται μὲ

(*) Νομοὺς ἔλεγον τὰς ἐπαρχίας οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς οἱ Γάλλοι τὰ Δεπαρταμέντα, οἱ Ἑλβετοὶ τὰ Καντώνια, καὶ ἄλλοι ἄλλως.

αὐτοὺς, καὶ ζωογονοῦνται ἀμφότερα τὰ γένη. Καὶ περὶ μὲν τούτων αὐτοὺς τοὺς λόγους ἔλεγον (α).

ή. Παραδοξότερον δὲ φαίνεται διὰ τὶ ἀπεθέωσαν καὶ ἐτίμησαν καὶ τοὺς ἀνθρωποφάγους Κροκοδείλους. Ἐδικαιολογοῦντο ὅμως καὶ εἰς τοῦτο, λέγοντες, ὅτι ἐξ αἰτίας τῶν Κροκοδείλων δὲν ἐτόλμων οἱ λῃςαὶ τῆς Ἀραβίας καὶ Λυβίας νὰ περάσωσι τὸν Νεῖλον, διὰ νὰ λῃςεύωσι τὴν Αἴγυπτον. Ἔχουσι δὲ καὶ ἄλλον λόγον περὶ τούτου· ὅτι ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Μηνᾶς, διωκόμενος ὑπὸ τῶν ἰδίων σκύλλων, κατέφυγεν εἰς τὴν λίμνην τοῦ Μοίριδος, καὶ ἐκεῖ ἁρπάσας αὐτὸν παραδόξως εἷς Κροκόδειλος, διεπέρασεν εἰς τὸ ἄντικρυ μέρος. Ὅθεν ὁ Μηνᾶς πρὸς εὐγνωμοσύνην, ἔκτισεν ἐκεῖ πόλιν καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν, πόλιν τῶν Κροκοδείλων· εἶτα ἐτίμησεν αὐτοὺς καὶ ὡς Θεοὺς, ἀφιέρωσε καὶ τὴν λίμνην ἐκείνην εἰς τροφὴν αὐτῶν· ἐπειδὴ εἰς τὴν λίμνην ταύτην ἐφύλαττον καὶ ἔτρεφον ὕςερον τοὺς Ἱεροὺς Κροκοδείλους, καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἡλιούπολιν ἔτρεφον τὸν Μνεῦϊν, εἰς τὴν Μέμφιν τὸν Ἄπιν, εἰς τὴν Μένδητα τὸν Τράγον, καὶ εἰς τὴν Λεοντόπολιν τὸν Λέοντα, εἰς τὴν Κυνόπολιν τὸν Κύνα, κ. τ. λ. πῶς δὲ ἔτρεφον αὐτὰ, πῶς ἐπιμελοῦντο, καὶ πῶς τὰ ἔθαπτον, ὅτε ἀπέθνησκον, ἐροῦμεν εἰς τοὺς οἰκείους τόπους (β).

θ΄. Ἐσέβοντο δὲ καὶ πολλὰ ὄσπρια, ὡς τὴν Φακὴν, τοὺς Κυάμους, τὰ Κρομμύδια, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐδώδιμα· ὁμοίως καὶ τὸ τυρίον· οὐχὶ ὅμως κοινῶς καὶ πανταχοῦ ὅλα, ἀλλ᾽ εἰς ἓν μέρος δὲν ἔτρωγον τὸ ἕνα, καὶ εἰς ἄλλο τὸ ἄλλον. Καὶ ἔλεγον ὅτι ἐγίνετο καὶ τοῦτο διὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν καὶ οἰκονομίαν· ἐπειδὴ ἂν ἔτρωγον αὐτὰ πανταχοῦ ὅλα, ἔπρεπε νὰ εἶναι σπάνια, καὶ ἑπομένως πολύτιμα. Ἔλεγον δὲ καὶ ἄλλα περὶ τούτων· ὅτι πρότερον εἰς τοὺς ἀρχαίους βασιλεῖς, ἐγίνοντο συ-

(α) Αὐτόθι. πή.
(β) Αὐτόθι. πζ´.

νεχῶς ἐπαναςάσεις κατὰ τῶν βασιλέων. Ὅθεν ἐπενόησε τὸν τρόπον τὶς φρόνιμος βασιλεὺς, καὶ ἔπαυσε τὸ κακὸν ἐκεῖνο· ἐπειδὴ πρῶτον μὲν διεμοίρασε τὴν χώραν εἰς πολλὰς ἐπαρχίας· ἔπειτα δὲ διέταξε νὰ σέβωνται εἰς μίαν ἐπαρχίαν ἓν ζῶον, καὶ εἰς ἄλλην ἄλλο. Ὁμοίως νὰ τρώγωσι καὶ τὰ ἐδώδιμα· ὥςε τὸ σεβόμενον εἰς μίαν ἐπαρχίαν νὰ καταφρονῆται εἰς τὴν ἄλλην. Τοσοῦτον δὲ εὐδοκίμησε τὸ ςρατήγημα, ὥςε εὐθὺς ἤρξατο ἡ διαφωνία μεταξὺ τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ διεφέροντο περὶ τούτων ἀείποτε. Καὶ οὕτως ἡ διαφορὰ τῶν ἐθίμων ἔπαυσε τὴν κατὰ τῶν βασιλέων συμφωνίαν. Λέγουσι δὲ καὶ ἄλλην αἰτίαν τῆς καθιερώσεως τῶν ζώων. Ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἄγριοι καὶ θηριώδεις ὄντες εἰς τὴν ἀρχὴν, ἔτρωγον οἱ δυνατώτεροι τοὺς ἀσθενεςέρους. Ὅθεν οἱ ἀδυνατώτεροι διδαχθέντες ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ συμφέροντος, ἐσυνάζοντο πολλοὶ νὰ ἀντιςαθῶσιν εἰς τὴν ἀγριότητα τοῦ δυνατωτέρου. Οὗτοι τοίνυν οἱ συναζόμενοι καὶ ὁμοφρονοῦντες, κατεσκεύασαν σημεῖα ζώων, καὶ εἶχον αὐτὰ ὡς σημεῖα καὶ συνθήματα τοῦ συςήματος αὐτῶν, καὶ συνέτρεχον εἰς τὰ σημεῖα ταῦτα ὅσοι ἐφοβοῦντο, διὰ ἀσφάλειαν· καὶ οὕτω κατ᾽ ὀλίγου ἐσυνάχθησαν οἱ μεμωνομένοι καὶ διεσπαρμένοι ἄνθρωποι εἰς συςήματα· καὶ διὰ τὴν ὠφέλειαν ταύτην ἐτίμησαν ὕςερον τὰ ζῶα, πρὸς εὐγνωμοσύνην· ἐπειδὴ λέγουσιν ὅτι ἦτον πολὺ εὐγνώμονες οἱ Αἰγύπτιοι πρὸς τοὺς εὐεργέτας· καὶ διὰ τοῦτο ἀπεθέωσαν καὶ τοὺς καλοὺς καὶ εὐεργέτας βασιλεῖς αὐτῶν, καὶ ἐτίμησαν προσκυνοῦντες αὐτοὺς ὡς ἀληθινοὺς Θεούς. Ἐνόμιζον δὲ καὶ τοῦτο· ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ λάβῃ ἄνθρωπος τοσαύτην ἐξουσίαν καὶ δύναμιν, χωρὶς θείαν τινὰ πρόνοιαν· καὶ ὅτι, ὅσοι ἔχουσι προαίρεσιν νὰ κάμωσι καλὸν, ἔπειτα ἔχουσι καὶ δύναμιν εἰς ἐκτέλεσιν τούτου, ἐκεῖνοι βεβαίως μετέχουσι θείας φύσεως.

ι. Τοσοῦτον δὲ σφοδρὰ κατήντησεν ἡ περὶ τὰ ζῶα ταῦτα τιμὴ καὶ δεισιδαιμονία, ὥςε ἂν ἐφόνευέ τις κα-

νένα θεληματικῶς, ἐφόνευε καὶ αὐτὸν τὸ πλῆθος ἄκριτον. Αἴλουρον ὅμως καὶ Ἴβιν ἂν ἐφόνευε καὶ ἀκουσίως, ἐφονεύετο ἐξ ἅπαντος. Ὅθεν ὅταν ἔβλεπέ τις κανένα τοιοῦτον ζῶον νεκρὸν, ἔφευγε μακρὰν ἐκεῖθεν, ὀδυρόμενος καὶ ἀποδεικνύων διὰ ὅρκων, ὅτι ηὗρεν αὐτὸ νεκρόν. Ἀναφέρει δὲ ὁ Διόδωρος, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Αὐλητοῦ, ὅτε ἔτρεμεν ἡ οἰκουμένη τὴν δύναμιν τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἡ Αἴγυπτος μὴ ἔχουσα ἔτι φιλίαν μὲ αὐτοὺς, ἐδοκίμαζε παντοίῳ τρόπῳ, νὰ μὴ δώσῃ αἰτίαν ἔχθρας καὶ πολέμου, περιποιουμένη φιλοφρόνως καὶ ὅλους τοὺς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ἐκεῖσε ἐρχομένους, ἐφόνευσε τὶς Ῥωμαῖος ἀκουσίως ἕνα Αἴλουρον. Ὅθεν συνέτρεξε τὸ πλῆθος εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Ῥωμαίου ὡς μαινόμενον. Μαθοῦσα δὲ ἡ διοίκησις τὴν ταραχὴν καὶ τὴν αἰτίαν, ἔστειλε στρατηγοὺς καὶ στρατιώτας νὰ προφθάσωσι τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλ' οὔτε ἐκεῖνοι, οὔτε ὁ φόβος ἀπὸ τῆς Ῥώμης, ἐδυνήθησαν νὰ σώσωσι τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον, ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ δεισιδαίμονος καὶ λυσσώδους πλήθους. Ἔπειτα δὲ λέγει· „καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ἀκοῆς ἱστοροῦμεν, ἀλλ' αὐτοὶ κατὰ τὴν γεγενημένην ἡμῖν ἐπιδημίαν κατ' Αἴγυπτον ἑωρακότες,„ (α). Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἀρχῆς τῆς εἰδωλολατρείας καὶ κτιστολατρείας· τὴν δὲ πρόοδον αὐτῆς ηὔξησεν ἡ ἐπιμιξία τῶν ἀνθρώπων, οἱ περιηγηταὶ, καὶ μάλιστα αἱ ἀποικίαι, αἱ ὁποῖαι ἔφερον καὶ τοὺς Θεοὺς αὐτῶν, ὅπου καὶ ἂν ἤρχοντο, καὶ τὰς τελετὰς καὶ Ἱεροπραξίας.

ιά. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἀποικιῶν θέλομεν εἰπῆ εἰς τὰ Ἡρωϊκὰ, καὶ εἰς τοὺς οἰκείους τόπους· περὶ δὲ τῶν περιηγητῶν λέγουσιν ὅτι ἦλθον ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὁ Ὀρφεὺς, Μουσαῖος, Μελάμπους, Δαίδαλος, Ὅμηρος, Λυκοῦργος, Σόλων, Πυθαγόρας, ἔτι δὲ Φερεκύδης ὁ Σύριος (*), Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, Ἀνα-

---

(α) Αὐτόθ. Πγ'.

(*) Οὐχὶ ἐκ τῆς Συρίας, ἀλλ' ἐκ τῆς Σύρας νήσου πλησίον τῆς

ξαγόρας ὁ Κλαζομένιος, ὁ Μαθηματικὸς Εὔδοξος, ὁ Ἀβδηρίτης Δημόκριτος, Οἰνοπίδης ὁ Χῖος· καὶ ἄλλοι νεώτεροι πολλοί. Τούτων δὲ ὅλων εἶχον τὰς εἰκόνας οἱ Ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου εἰς μαρτυρίαν, ὅτι ἦλθον ἐκεῖ, καὶ εἰς ἐνθύμησιν τῆς προθυμίας καὶ τοῦ ζήλου αὐτῶν περὶ τῶν μαθήσεων. Ὠνόμασαν δὲ καὶ τόπους καὶ οἰκοδομὰς ἀπὸ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν. Καὶ ὁ μὲν Ὀρφεὺς λέγουσιν ὅτι ἐκεῖθεν ἐδιδάχθη τὰς μυςικὰς τελετὰς, καὶ τὴν μυθολογίαν τοῦ Ἅδου, καὶ ἄλλα πολλὰ, καὶ τὰ ἐδίδαξεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· καὶ τὴν τελετὴν τοῦ Ὀσίριδος προσήρμοσεν εἰς τὸν Διόνυσον, τῆς δὲ Ἴσιδος εἰς τὴν Δήμητρα, μεταβαλὼν τὰ ὀνόματα μόνον· ἔπλασε δὲ καὶ αὐτὸς ἄλλα πολλὰ μιμούμενος ἐκείνους (α). Ὁ δὲ Μελάμπους ἔφερεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰς ἑορτὰς τοῦ Διονύσου καὶ τὰ λοιπὰ νομιζόμενα εἰς τοὺς Ἕλληνας περὶ τοῦ Θεοῦ ἐκείνου· ἔτι δὲ καὶ τὰ Μυθολογούμενα τοῦ Κρόνου, τὰς Τιτανομαχίας, καὶ τὴν ἄλλην μυθολογίαν τῶν Θεῶν· ὁ δὲ Δαίδαλος κτίσας τὰ προπύλαια τοῦ ἐν Μέμφει ναοῦ τοῦ Ἡφαίςου, ἐθαυμάσθη διὰ τὴν τέχνην· ὅθεν ἔςησαν εἰς τὸ Ἱερὸν ἐκεῖνο εἰκόνα αὐτοῦ ξυλίνην, τὴν ὁποίαν κατεσκεύασεν αὐτὸς ὁ ἴδιος· κατεσκεύασε δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἐπενόησε καὶ πολλὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἴξευρον οἱ Αἰγύπτιοι· καὶ διὰ τοῦτο ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς Θεὸν, καὶ ἐσώζετο ἐν Ἱερὸν αὐτοῦ εἰς μίαν νῆσον, πλησίον τῆς Μέμφεως, τοῦ Δαιδάλου ὀνομαζόμενον, καὶ μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Διοδώρου ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων τιμώμενον· τοιαῦτα μνημεῖα ἐφύλαξαν οἱ Αἰγύπτιοι εἰς ἐνθύμησιν τῆς Ἑλληνικῆς εὐφυΐας καὶ ἀρετῆς. Τέλος δὲ μιμηθεὶς ὁ Δαίδαλος τὸν

Δήλου, ὁ διδάσκαλος τοῦ Πυθαγόρου, ὁ σπουδάσας ἄνευ διδασκάλου, εὑρὼν τὰ ἀπόκρυφα βιβλία τῶν Φοινίκων· ὅθεν ἔγραψε Θεογονίας καὶ Θεολογίας εἰς βιβλία δέκα· ἀλλ᾽ ἐχάθησαν ὅλα. Ἰωνιά. 425. Στράβ. Ι΄. ί. ϐ. ἦν καὶ ἄλλος Φερεκύδης Ἀθηναῖος νεώτερος ἐκείνου.

(α) Αὐτόθι. ϙβ΄. ϙϛ΄. καὶ σχόλ.

Αἰγύπτιον Λαβύρινθον, κατεσκεύασε τὸν ἄλλον εἰς τὴν Κρήτην, ὅμοιον μὲ ἐκεῖνον.

ιβ'. Περὶ δὲ τοῦ Ὁμήρου ἔλεγον (α) καὶ ἄλλα πολλὰ σημεῖα, καὶ μάλιςα τὸ νηπενθὲς Φάρμακον, τὸ ὁποῖον λέγει ὅτι ἔλαβεν ἡ Ἑλένη ἐκ τῆς Πολυδάμνης θυγατρὸς τοῦ Θῶνος (β), ἐκεῖ τὸ ἔμαθεν· ἐπειδὴ ἔλεγον ὅτι μόνον αἱ γυναῖκες τῆς Διοσπόλεως, οἷον, τῶν Θηβῶν, μετεχειρίζοντο ἐξ ἀρχῆς τὰ τοιαῦτα παυσίλυπα φάρμακα· ἐκεῖθεν ἔμαθεν, ἔλεγον, καὶ τὴν χρυσῆν (γ) Ἀφροδίτην, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον οἱ ἐντόπιοι ἐκ παλαιᾶς παραδόσεως οὕτω. Καὶ μάλιςα ἦτον καὶ μία πεδιὰς περὶ τὴν Μέμφιν, πεδίον τῆς χρυσῆς Ἀφροδίτης ὀνομαζομένη· ὁμοίως καὶ τὴν συνουσίαν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας· ἐπειδὴ εἰς τὰς πανηγύρεις ἔφερον τὰ ἀγάλματα αὐτῶν εἰς ἕνα ὄρος ὁμοῦ, ἔνθα εἶχον οἱ Ἱερεῖς ἄνθη διάφορα ἐςρωμένα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα (δ). Ὁμοίως καὶ τὴν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ἀποδημίαν τοῦ Διὸς, ἐπειδὴ ἦτον συνήθεια νὰ περνοῦν κατ' ἔτος τὸ ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἢ τὸν ναὸν, διότι εἶχον ναοὺς μικροὺς καὶ κινητούς, πέραν τοῦ Νείλου εἰς τὴν Λιβύαν· καὶ μετά τινας ἡμέρας ἐπέςρεφον αὐτὸ πάλιν, λέγοντες ὅτι ὁ Ζεὺς ἦλθεν ἐκ τῆς Αἰθιοπίας (ε). Ὁμοίως καὶ τὰς συνελεύσεις τῶν Θεῶν καὶ τὰς δαίτας· ἐπειδὴ εἰς τὰς πανηγύρεις ἔφερον τὰ ἀγάλματα αὐτῶν ἐκεῖ καὶ ἐθυσίαζον (*). Διὰ τοῦτο ἄρα νομίζουσι πολλοὶ ὅτι ἡ Αἴγυ-

(α) Διόδ. αὐτόθι. ϟζ'.
(β) Ὀδυσ. Δ'. 220.
(γ) Ἰλιαδ. Γ'. 64. καὶ Δίδυμ.
(δ) Αὐτόθι. Ξ'. 346.
(ε) Αὐτόθ. Α'. 423.
(*) Ὁμοίως λέγουσι καὶ περὶ τῶν νεωτέρων, Σόλωνος, Πλάτωνος καὶ τῶν λοιπῶν, ὅτι ἔμαθον πολλὰ ἐκεῖθεν· μάλιςα δὲ ὁ Πυθαγόρας τὴν Γεωμετρίαν, ἀριθμητικὴν, τὸν Ἱερὸν λόγον, τὴν μετεμψύχωσιν καὶ ἄλλα. Ὁ δὲ Δημόκριτος λέγουσιν ὅτι διέτριψε πέντε χρόνους ἐκεῖ, διδασκόμενος τὴν Ἀςρολογίαν. Ὁμοίως καὶ ὁ Οἰνοπίδης ἔμαθε καὶ ἄλλα, καὶ τὴν λοξὴν περίοδον τοῦ Ἡλιακοῦ

πτος ἦτον ἡ μητρόπολις τῆς εἰδωλολατρείας καὶ πυρολατρείας, καὶ πάσης τῆς κτισολατρείας, καὶ ἐκεῖθεν διεσκορπίσθη εἰς τὰ πέριξ, εἰς τὴν Συρίαν, Φοινίκην, Ἑλλάδα, καὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Ἀγαλμάτων.

α'. Καὶ τοῦτο εἶναι περιττὸν καὶ ἀνωφελὲς νὰ ἐξετάζωμεν ποῦ κατεσκεύασαν πρῶτον ἀγάλματα. Ἐπειδὴ εἶναι ἀναπόδεικτον, ὡς καὶ τὰ πρότερα· ὅθεν πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν μόνον, πῶς κατεσκεύαζον αὐτὰ πρῶτον, καὶ εἰς ποίαν τελειοποίησιν ἔφθασαν ὕςερον. Πρῶτον μὲν, ὡς εἴρηται, ἀφιέρωσαν ῥάβδους, πέτρας ἀσχηματίςους καὶ τμήματα ξύλων, καὶ ἐλάτρευον αὐτὰ εἰς τιμὴν τῶν γονέων, ἢ καὶ ἄλλων ὑποκειμένων. Ὕςερον δὲ ἀφ' οὗ εὑρέθησαν τὰ σιδηρὰ ἐργαλεῖα, ἐσχημάτισαν ἐκ τῶν ξύλων τὰ ξόανα λεγόμενα. Κατὰ μὲν τινὰς εἰς τὴν Αἴγυπτον πρῶτον, κατ' ἄλλους δὲ, καὶ οἱ αὐτόχθονες τῶν Ἀθηναίων κατεσκεύασαν ξόανον Ἀθηνᾶς τῆς Πολιάδος, τὸ ὁποῖον ἐφύλαττον μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Δαναὸς ἔςησε πρῶτος ξόανον εἰς τὸ Ἄργος, Ἀπόλλωνος τοῦ Λυκείου. Ὁμοίως καὶ τὸ ἐν Λίνδῳ τῆς Ἀθηνᾶς· εἰς τὴν Δῆλον δὲ λέγουσιν ὅτι ὁ Ἐρισίχθων ἔςησε πρῶτος τοῦ Ἀπόλλωνος ξόανον· ὁμοίως λέγουσιν ἄλλοι ὅτι ὁ Πείρας ἔκτισε πρῶτος Ἱερὸν Ἥρας τῆς Ἀργολίδος, καὶ κόψας καὶ ξύλον ἀγρίας ἀπιδίας, ἐκ τῶν περὶ τὴν Τίρυνθα δένδρων, κατεσκεύασε ξόανον αὐτῆς, κατέςησε καὶ

κύκλου. Ὁμοίως καὶ ὁ Εὔδοξος· ἔτι δὲ ὁ Τηλεκλεὺς καὶ Θεόδωρος οἱ υἱοὶ τοῦ Ῥοίκου, ἐκεῖ ἔμαθον τὴν ἀγαλματοποιΐαν.

(α) Βανιέρ. Α'. 370.

τὴν Θυγατέρα αὐτοῦ Καλλίθυιαν πρώτην Ἱέρισσαν τοῦ Ἱεροῦ ἐκείνου. Ὁμοίως καὶ οἱ Σάμιοι εἶχον ξόανον τῆς Ἥρας ἀρχαῖον· μετεχειρίζοντο δὲ ὕϛερον πέντε εἰδῶν ξύλα εἰς την κατασκευὴν τῶν ξοάνων. Ἔβενον, Κυπάρισσον, Κέδρον (α), Δρῦν καὶ Σμίλακα.

β΄. Ὕϛερον δὲ μετεχειρίσθησαν τὸν γύψον, ἔπειτα τὰς πέτρας, καὶ τέλος προχωρούσης τῆς γλυπτικῆς τέχνης, μετεχειρίσθησαν καὶ χαλκὸν, ἄργυρον, χρυσὸν, ὀϛᾶ ἐλεφάντινα καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ὅθεν ὠνομάσθησαν καὶ διαφόρως· ξόανα, ἀγάλματα, βρέτας, εἴδωλα, ἀνδριάντες. Ξόανα μὲν τὰ ἐξεσμένα μόνον, τὰ ὁποῖα ἐγίνοντο ἐκ ξύλων ἢ λίθων, ἢ ἐλεφαντίνων ὀϛῶν. Βρέτας δὲ τὰ κατασκευαζόμενα ἐκ χαλκοῦ, ἢ ἄλλης τοιαύτης ὕλης, ὅμοια μὲ βροτὸν, ἄνθρωπον. Ἀγάλματα δὲ τὰ πώρινα· ὕϛερον ὅμως ὠνόμαζον αὐτὰ ἀγάλματα κοινῶς καὶ εἴδωλα· καὶ ξόανα ἔλεγον μόνον τὰ ῥηθέντα ἀρχαῖα. Ἀνδριάντας δὲ ὠνόμαζον τὰ ἀγάλματα τῶν Ἡρώων, τὰ ὁποῖα κατεσκεύαζον οὐχὶ διὰ λατρείαν, ἀλλὰ διὰ τιμὴν καὶ μνήμην τῶν ἀνδραγαθιῶν καὶ εὐεργεσιῶν πρὸς τὴν πατρίδα. Πρὸ τοῦ Δαιδάλου ὅμως ἦτον ἡ τέχνη αὕτη τόσον ἀτελὴς, ὥϛε κατεσκεύαζον αὐτὰ παντάπασιν ἀσχημάτιϛα· τὰ ὄμματα κλειϛὰ, τοὺς πόδας ἡνωμένους, καὶ τὰς χεῖρας κρεμαμένας, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως. Ὁ Δαίδαλος δὲ ἐσχημάτισεν αὐτὰ καὶ μετερύθμισεν εἰς τὸ φυσικὸν, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Ἐλέγετο δὲ καὶ προτομὴ τὸ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῆς μέσης ἐσχηματισμένον ἄγαλμα, ἢ εἰκών.

γ΄. Ἐφύλαξαν δὲ ὕϛερον ἐκείνην τὴν ἀρχαίαν καὶ ἄμορφον κατασκευὴν, μόνον εἰς τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἑρμοῦ, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον Ἑρμᾶς, καὶ ἦτον λίθοι τετράγωνοι, χωρὶς χεῖρας καὶ πόδας· καὶ δὲ ἔϛηναν αὐτὰ εἰς τοὺς δρόμους, τετραόδους, ἔμπροσθεν τῶν ναῶν, καὶ τῶν Οἴκων. Κατεσκεύαζον ὅμως καὶ ἄλλων Θεῶν

(α) Εὐσέβ. προπαρασκ. 60. παυσαν. Κορινθ. Ζ΄. 5. Ια΄. 8. Ιθ΄. 3. Ἀρκαδικ. Ιη΄. 1. Ιϛ΄. 2.

τοιαῦτα ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον συνθέτως ἀπὸ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν· οἷον, Ἑρμαπόλλων, Ἑρμαθήνη, Ἑρμέρως, κ. τ. λ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Δαιδάλου ἄρχισεν ἡ τέχνη νὰ προχωρεῖ, ὥςε ἐφάνησαν πολλοὶ ἔμπειροι τεχνῖται καὶ κατεσκεύασαν ἔργα ἄξια θαυμασμοῦ καὶ ἀμίμητα· ὡς ὁ Φειδίας, Πραξιτέλης, Μύρων, Πολύκλητος καὶ ἄλλοι· καὶ ἴσως δὲν ἐπίςευον οἱ νεώτεροι τὴν περιγραφὴν τῶν Ἱςορικῶν, ἂν δὲν ἐσώζοντο καὶ μαρτυρίαι πολλαί· ὡς ἡ Ἀφροδίτη τῶν Μεδίκων· ὁ Ἀντίνους, ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Ζεὺς (α), ὅςτις εὑρίσκεται εἰς τὴν Βερσάλην τῆς Γαλλίας, καὶ ἄλλα πολλὰ εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης. Καὶ ταῦτα βλέποντες οἱ νῦν τεχνῖται λέγουσιν, ὅτι ἡ τέχνη αὕτη ἀπέθανε μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Τοιούτων οὖν ἔργων ἦτον ἡ Ἑλλὰς πλήρης, κατεσκευασμένων ἐκ τῶν σκληροτέρων καὶ πολυτιμωτέρων ξύλων· ἀξιοπρεπέςατα δὲ ἦτον τὸ ἄγαλμα τοῦ Διὸς εἰς τὴν Σικυῶνα, ἐκ πύξου· τῆς Ἀρτέμιδος εἰς τὴν Ἔφεσον, ἐκ Κέδρου· τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τοὺς Δελφοὺς, ἐκ χρυσοῦ· τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, ἔνθα ἦτον τὸ χρυσίον μεμιγμένον εὐφυέςατα μὲ τὸν ἐλέφαντα, ἔβενον καὶ μὲ πέτρας πολυτίμους· ὥςε λέγει ὁ Πλίνιος αὐτὸ ἀμίμητον· praeter Jovem Olimpium, quem nemo aemulatur (β). Ὁμοίως λέγουσι καὶ ἄλλοι, ὅτι δὲν ἐτόλμησε ποτὲ τεχνίτης νὰ ἐπιχειρισθῇ, ἢ νὰ φαντασθῇ ὅτι ἦτον δυνατὸν, νὰ τὸ μιμηθῇ. Τοιοῦτος ἦτον καὶ ὁ Κολοσσὸς τῆς Ῥόδου, καὶ ἄλλα ὧν ὁ ἀριθμὸς πολύς.

δ'. Ο' δὲ Τηλεκλεὺς καὶ Θεόδωρος οἱ υἱοὶ τοῦ Ῥοίκου τοῦ Σαμίου, οἱ ὁποῖοι ἐδιδάχθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον τὴν τέχνην ταύτην, ἢ μᾶλλον ἐμιμήθησαν τὸν Ἀγυπτιακὸν τρόπον, κατεσκεύασαν τὸ ἐν Σάμῳ ξόανον τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, Θέας ἄξιον καὶ Θαυμασμοῦ, διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ ἐπιτηδειότητα τῶν τεχνιτῶν· ἐπειδὴ ὁ

(α) Βανιέρ. Α'. 433.
(β) Λδ'. η'.

μὲν Θεόδωρος κατεσκεύασε τὸ μισὸν εἰς τὴν Ἔφεσον, ὁ δὲ Τηλεκλεὺς τὸ ἄλλο μισὸν εἰς τὴν Σάμον· ἔπειτα ἥνωσαν αὐτὸ, καὶ τόσον συμφώνως καὶ ἀναλόγως προσηρμόσθη, ὥςε ἐφαίνετο ὅτι τὸ κατεσκεύασεν εἷς καὶ μόνος τεχνίτης, ἂν καὶ ἦτον ἀρχαιότατοι οὗτοι οἱ τεχνῖται· καὶ μάλιςα λέγουσιν ὅτι αὐτοὶ ἀνέλυσαν πρῶτον τὸν χαλκὸν εἰς κατασκευὴν τῶν ξοάνων. Ταύτην δὲ τὴν κατασκευὴν μετεχειρίζοντο μόνον οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔκριναν τὴν συμμετρίαν καὶ ἀναλογίαν τῶν ἀγαλμάτων διὰ τῆς ὁράσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀναλογίας τῶν μερῶν· ἐπειδὴ διαιροῦσαν τὸ ὅλον σῶμα εἰς εἴκοσι ἕνα μέρος καὶ εἰς τέταρτον· ἔπειτα ἐδούλευον ἕκαςος ἓν μέρος ἰδιαιτέρως· καὶ ὕςερον προσήρμοττον τὰ μέρη εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον ἕκαςον, καὶ συνέταττον τὸ σῶμα ὅλον. Ὅθεν οἱ τεχνῖται τῆς Αἰγύπτου πρῶτον ἀπεφάσιζον τὸ μέγεθος τοῦ ἔργου, ἔπειτα ἐδούλευον πολλοὶ καὶ ἰδιαιτέρως ἀνὰ ἓν μέρος ἕκαςος, καὶ κατεσκεύαζον αὐτὰ τόσον ἀνάλογα καὶ σύμμετρα, ὥςε ἔφερον εἰς ἀπορίαν τοὺς ὁρῶντας (α).

έ. Ἐζωγράφιζον δὲ ἢ παρέςηναν τοὺς Θεοὺς ἕκαςον μὲ τὰ ἴδια σύμβολα, ὡς ῥηθήσεται περὶ ἑκάςου· ἔτι δὲ οἱ Φοίνικες κατεσκεύαζον καὶ μικρὰ ἀγαλμάτια πυγμαῖα, τὰ ὁποῖα ἔβαλλον εἰς τὰς πρώρας τῶν πλοίων, καὶ τούτους τοὺς Θεοὺς ἐνόμιζον Ἐφόρους τῶν πλοίων· ταῦτα δὲ τὰ ἀγάλματα ὀνομάζει ὁ Ἡρόδοτος Παταϊκὰ, καὶ εἶχον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι τοιαῦτα, ὡς τοῦ Ἡφαίςου, τὸ ὁποῖον καθύβρισεν ὁ Καμβύσης· διὰ τὶ ὅμως ὠνομάζοντο Παταϊκὰ, οὔτε αὐτὸς ὁ Ἡρόδοτος λέγει, οὔτε ἄλλος τις (β). Ἀφ' οὗ δὲ ἔφερον εἰς ἐντέλειαν τὴν τέχνην ταύτην, ἄρχισαν ὕςερον τὰς Κολοσσαϊκὰς κατασκευὰς, τὰς ὁποίας κατεσκεύασαν πρῶτον οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς καὶ τὰ ἄλλα πάντα· ὡς ὁ Ῥαψίνιτος (γ) ἔςησε δύο ἀνδριάντας

(α) Παυσαν. Φωκικ. Λή. 3. Διόδ. Α'. ϥή.
(β) Θάλ. 37. (γ) Εὐτέρπ. 121.

ἔμπροσθεν τῶν προπυλαίων τοῦ Ἡφαίςου, ἀνὰ εἴκοσι πέντε πήχεις τὸ μέγεθος. Καὶ τὸν μὲν πρὸς τὸ βόρειον ὠνόμαζον Θέρος οἱ Αἰγύπτιοι, προσκυνοῦντες καὶ σεβόμενοι αὐτόν· τὸν δὲ πρὸς τὸ νότειον Χειμῶνα, τὸν ὁποῖον κατεφρόνουν· ἐκ δὲ τῆς Αἰγύπτου ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τοῦτο τὸ εἶδος, καὶ τέλος εἰς τὴν Ῥώμην.

ς'. Ὁ δὲ Εὐσέβιος λεγει (α) ὅτι οἱ Θεοὶ αὐτοὶ ἐχρησμοδότησαν, τίνι τρόπῳ καὶ ἐκ ποίας ὕλης νὰ κατασκευάσωσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ ἀγάλματα αὐτῶν, ἀναφέρων καὶ τινας χρησμοὺς τοιούτους· ὡς τῆς Ἑκάτης.

„Ἀλλὰ τέλει ξόανον κεκαθαρμένον ὡς σὲ διδάξω.
„Πηγάνου ἐξ ἀγρίοιο δέμας ποίει, ἢ δ' ἐπικόσμει,
„Ζώοισιν λεπτοῖσι κατοικιδίοις σκαλαβώταις.
„Σμύρνης καὶ ςύρακος λιβάνοιό τε μίγματα τρίψας
„Σὺν κείνοις ζώοισι, καὶ ἀθροίσας ὑπὸ μήνην
„Αὔξουσαν τέλει· αὐτὸς δ' ἐπευχόμενος τὴν δ' εὐχήν·

ἔπειτα εἶπε τὴν εὐχήν· καὶ μετὰ ταῦτα διδάσκει πόσους σκαλαβώτας νὰ λάβῃ.

„Ὅσαι μορφαί μοι τόσσοις ζώοις σὲ κελεύω,
„Καὶ σφόδρα ταῦτα τέλει. Δάφνης δέ μοι αὐτογενέθλου
„Οἴκου ἐμοῦ χώρημα ποίει, καὶ ἀγάλματι πολλὸν
„Κείνῳ ἐπευχόμενος, δὶ ὕπνον ἐμὲ ἀναθρήσεις.

Καὶ ἄλλον.

„Ἤδη μοι σύγε πάντα ποίει, ξόανον δὲ ἐν αὐτῷ·
„Μορφή μοι πέλεται Δημήτερος ἀγλαοκάρπου,
„Εἵμασι παλλεύκοις, περὶ ποσσὶ δὲ χρυσοπεδίλοις,
„Ἀμφὶ δὲ τῇ ζώνῃ δολιχοὶ προθέουσι δράκοντες,
„Ἴχνεσιν ἀχράντοισιν ἐφερπύζοντες ἄνωθεν,
„Αὐτῆς ἐκ κεφαλῆς ἀρτώμενοι εἰς πόδας ἄκρους,
„Σπειρηδὸν περὶ πᾶσαν ἑλισσόμενοι κατὰ κόσμον·
„Ὕλη δὲ φησὶν, ἢ παρίοιο λίθου, ἢ εὐξέςου λίθου.

Ὁ δὲ Σάραπις ἀφ' οὗ εἶδε τὸν Πᾶνα, λέγει τὰ ἑξῆς δὶ ἑαυτόν.

(α) Προπαρασ. 118.

,,Φαιδρὴ μὲν κατὰ δῶμα Θεοῦ καταλάμπεται αὐγή.
,,Ἦλθε γὰρ, ἠντιβόλησε μέγας Θεὸς, εἶδεν ἐμεῖο
,,Κάρτος ἀμεμάκετον, λαμπηδόνα φλογμοτύραννον
,,Βόςρυχον ἐκ κεφαλῆς νεάτης χαροποῖσι μετώποις,
,,Ἀμφὶς ἰαινόμενον πλοχμοῖς δ' Ἱεροῖσι γενείου.

Ὁ δὲ Πᾶν ἐδίδαξε τὴν εὐχὴν αὐτοῦ οὕτως·

,,Εὔχομαι βροτὸς γεγὼς Πανὶ συμφύτῳ Θεῷ,
,,Δισσοκέρατι, δισσόποδι, τραγοσκελεῖ τρυφῶντι·

καὶ τὰ ἑξῆς. Κατά τινας δὲ εἶχον καὶ τὰ ξύλα διωρισμένα διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἀγαλμάτων· καὶ τὸ μὲν ἄγαλμα τοῦ Διὸς κατεσκεύαζον ἐκ δρυὸς, τῆς Ἀφροδίτης ἐκ μυρσίνης, τῆς Ἀθηνᾶς ἐξ ἐλαίας, καὶ τοῦ Ἡρακλέους ἐκ λεύκης. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἀγαλμάτων.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Βωμῶν.

ά. Ὁ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι κατεσκεύασαν βωμοὺς, ἀγάλματα καὶ ναοὺς, καὶ ζῶα αὐτοὶ ἐχάραξαν πρῶτον εἰς τοὺς λίθους, καὶ ἐκεῖθεν ἔλαβον αὐτὰ καὶ οἱ Ἕλληνες (α). Καὶ εἰς τοῦτο κλίνουσι καὶ ὅλοι οἱ Ἱςορικοὶ, μὴ ἔχοντες ἄλλας ἀποδείξεις βεβαιοτέρας. Ὁ Σαγχουνιάθων ὅμως ἀποδίδων τὰ πρωτεῖα εἰς τοὺς Φοίνικας λέγει, ὅτι ἐκεῖνοι ἐφεῦρον πολλὰ καὶ ἐθυσίασαν καὶ πρῶτοι· ἔτι δὲ οἱ Διόσκουροι ἔκτισαν καὶ ναὸν, καὶ οὐχὶ βωμόν· ἐπειδὴ βεβαίως οἱ βωμοὶ ἐπενοήθησαν πρότερον, ὡς εὐκολώτεροι, παρὰ οἱ ναοί. Ἐγὼ ὅμως, ὡς καὶ πρότερον ἔφην, παραιτῶ ταῦτα τὰ ἀδύνατα ζητήματα· ὅτι δὲ οἱ Αἰγύπτιοι ἐτελειοποίησαν αὐτὰ, τοῦτο εἶναι φανερὸν καὶ βέβαιον, ὡς καὶ οἱ Φοίνικες τὴν ναυτικήν.

β'. Οἱ Βωμοὶ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν ἦτον μόνον ὀλίγον ὑ-

(α) Εὐτέρπ. 4.

ψωμα Γῆς, καὶ εἰς τὴν μέσην εἶχον ὀλίγον λάκκον, ὅπου ἔτρεχε τὸ αἷμα τοῦ Ἱερείου, καὶ ἐγίνοντο καὶ αἱ σπονδαί· ἐνίοτε δὲ κατεσκεύαζον αὐτοὺς καὶ ἐκ πετρῶν καὶ ξύλων, ἁπλούςατα ὅμως· ἀλλ' ὕςερον ἔκτιζον καὶ αὐτοὺς πολυτελῶς καὶ φιλοτέχνως, καὶ εἰς τάξεις καὶ βαθμοὺς διῃρημένους, κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν ἐκεῖ λατρευομένων ὑποκειμένων. Ἐπειδὴ τοὺς βωμοὺς τῶν Οὐρανίων Θεῶν ἔκτιζον ὑψηλοτέρους, μέχρι σχεδὸν τῆς ζώνης τοῦ ἀνθρώπου· τῶν δὲ Γηΐνων Θεῶν μέχρι τῶν γονάτων· τῶν Ἡρώων ὀλίγον τι ἐξέχοντας τῆς Γῆς· τῶν δὲ Καταχθονίων Θεῶν εἰς λάκκους ἐσκαμμένους ἐπίτηδες εἰς τὴν Γῆν· εἶχον δὲ καὶ κινητοὺς καὶ ἔφερον αὐτοὺς εἰς διαφόρους τόπους κατὰ τὴν χρείαν· ἔκτιζον δὲ αὐτοὺς εἰς διαφόρους τόπους καὶ ἁρμοδείους διὰ Θυσίας καὶ τελετάς· εἰς τὰς πεδιάδας, εἰς τὰ Ἱερὰ δάση, εἰς τὰ ὄρη, ἐπειδὴ ἦτον συνήθεια κοινὴ πανταχοῦ νὰ γίνωνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον αἱ Θυσίαι εἰς ὑψηλοτέρους τόπους, καὶ μάλιςα τῶν Οὐρανίων Θεῶν· καὶ εἰς τοὺς δρόμους καὶ πανταχοῦ. Ὁμοίως εἶχον καὶ εἰς τοὺς ναοὺς βωμούς· τῶν δὲ Θαλασσίων Θεῶν εἰς τὰ παραθαλάσσια, καὶ τῶν Νυμφῶν εἰς τὰ σπήλαια· ὁμοίως εἶχον ἕκαςος καὶ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ βωμὸν, ὅςτις καὶ ἂν ἤθελε νὰ Θυσιάζῃ εἰς τοὺς Οἰκειακοὺς Θεούς.

γ'. Κατεσκεύαζον δὲ καὶ τὸ σχῆμα διάφορον καὶ ἐκ διαφόρου ὕλης. Τινὰς μὲν εἰς σχῆμα τρίγωνον, ἄλλους εἰς τετράγωνον, ἢ τραπεζοειδὲς, ἢ περιφερές· καὶ ἄλλους μὲν ἐκ πετρῶν, ἄλλους ἐκ μαρμάρου, ἢ χαλκοῦ ἢ καὶ χρυσοῦ· τοῦ δὲ Ὀλυμπίου Διὸς ἦτον μόνον ἐκ τῆς ςάκτης τῶν ὁλοκαυτωμάτων, τῆς Ἀρτέμιδος εἰς τὴν Ἔφεσον ἦτον ἐκ τῶν ἐλαφείων κεράτων, τὰς ὁποίας ἐφόνευσεν ἡ Ἄρτεμις εἰς τὸ κυνήγιον· ὁμοίως καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὴν Δῆλον, τὸν ὁποῖον ἔκτισεν αὐτὸς ὁ Ἀπόλλων ἐκ τῶν ἐριφείων κεράτων, τετραετὴς ἔτι ὢν, καὶ τὸν συναριθμοῦσι τινὲς μὲ τὰ ἑπτὰ Θαύματα τοῦ Κόσμου. Εὑρίσκοντο καὶ ξύλινοι, πλὴν σπάνιοι· ἤ-

τον δὲ καὶ τριπλοῖ βωμοὶ, τοὺς ὁποίους ἔλεγον τριβώμους· ὁμοίως λέγει καὶ ὁ Ἡρόδοτος ὅτι ἦτον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος βωμοὶ τριφάσιοι· οἷον, ὁ εἷς τῆς Λητοῦς, ὁ ἄλλος τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ ὁ τρίτος τοῦ Ἀπόλλωνος· ἦτον δὲ ἄπειροι οἱ βωμοὶ πανταχοῦ· πλὴν δύο μόνον ὠνόμασαν μεγάλους· τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, καὶ τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὸν ὁποῖον ἔκτισεν ὅπου εἶναι ἤδη ἡ Ῥώμη, ἀφ' οὗ ἐφόνευσε τὸν Κάκον· τούτους ὠνόμαζον καὶ οἱ Λατῖνοι Ara maxima, ϗ Ara magna (α). Τὸν δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ βωμὸν τοῦ Διὸς ἔκτισεν ὁ Ἰδαῖος Ἡρακλῆς· κατ' ἄλλους δὲ οἱ ἐπιχώριοι Ἥρωες, δύω γενεᾶς ὕϛερον τοῦ Ἡρακλέους ἐκείνου. Κατεσκευάσθη, ὡς εἴρηται, ἐκ τῆς τέφρας τῶν μηρῶν μόνον τῶν εἰς τὸν Δία θυσιαζομένων ζώων· ἔκαιον δὲ καὶ πῦρ ἀκατάπαυϛον εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ἑϛίας, καὶ τὴν τέφραν ἐκείνου τοῦ πυρὸς ἔφερον εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Διός· ὅθεν ηὔξανε πάντοτε· καὶ τῆς μὲν πρώτης κρηπῖδος ἡ περίμετρος ἦτον ἑκατὸν εἴκοσι πέντε ποδῶν· τὸ δὲ ὕψος τοῦ βωμοῦ εἴκοσι δύο ποδῶν· οἱ δὲ ἀναβαθμοὶ μέχρι τῆς πρώτης κρηπῖδος ἦτον λίθινοι· ἐκεῖθεν δὲ ἀνωτέρω ἦτον ἐκ τῆς τέφρας· ὠνομάζετο δὲ καὶ πρόθυσις ἡ κατωτέρα κρηπὶς, ἐπειδὴ προεθυσίαζον ἐκεῖ τὰ Ἱερεῖα. Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Πέργαμον ἦτον βωμὸς ἐκ τέφρας, ὡς καὶ τῆς Σαμίας Ἥρας· ὁ δὲ Στράβων ἀναφέρει καὶ ἐν τῇ Πάρῳ βωμὸν θέας ἄξιον, ὁ ὁποῖος τετράγωνος ὢν, εἶχε ϛαδιαίας τὰς πλευράς.

δ'. Κατὰ δὲ τὴν δεκάτην ἐννάτην τοῦ μηνὸς Ἐλαφηβολιῶνος, ἐλάμβανουν οἱ Μάντεις τὴν τέφραν ἐκ τοῦ Πρυτανείου καὶ ἔφερον αὐτὴν εἰς τὸν Ἀλφειὸν ποταμὸν, τὴν ἐμίγνυον μὲ ὕδωρ καὶ ἐγίνετο πηλὸς, ἔπειτα ἤλειφον μὲ αὐτὸν τὸν βωμόν· καὶ τοῦτο ἦτον θαῦμα· ἐπειδὴ μὲ ἄλλο νερὸν ἦτον ἀδύνατον νὰ γένῃ ἡ τέ-

---

(α) Παυσαν. Βοιωτικ. Γ'. 4. Ἠλιακ. Πρώτ. Ιδ', ϛ. Βιργίλ. Αἰν. Η'. Ὀβίδ. Ἡμερολ. Α'. Τάκτ. Α'. ε. Στράβ. Ι'. ε. 7.

φρα πηλός. Ἦτον δὲ εἰς τὴν Ὀλυμπίαν βωμοὶ ἄπειροι ὅλων τῶν Θεῶν, καὶ ἦτον καὶ ἄλλοι τινὲς ἐκ τῆς τέφρας. Ἔκτισε δὲ καὶ εἰς τοὺς Διδύμους τῶν Μιλησίων βωμὸν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν Ἱερείων, Ἡρακλῆς ὁ Θηβαῖος (α). Ἔκτιζον ἐνίοτε καὶ προσωρινοὺς διὰ νὰ θυσιάσωσιν ἅπαξ μόνον· εἶναι καί τις ἀςερισμὸς κατὰ τὸ μεσημβρινὸν ἡμισφαίριον πρὸς τὸν πολικὸν κύκλον, βωμὸς καλούμενος· καὶ λέγουσιν ὅτι εἰς τοῦτον τὸν βωμὸν ὤμοσαν οἱ Θεοὶ νὰ μείνωσι πιςοὶ σύμμαχοι τοῦ Διὸς κατὰ τῶν Γιγάντων· ὅθεν καὶ κατηςέρισεν αὐτὸν ὁ Ζεὺς μετὰ τὴν νίκην· ἐπειδὴ ὅλαι αἱ συμφωνίαι περὶ πάντων τῶν πραγμάτων, ἐγίνοντο ἔμπροσθεν τῶν βωμῶν· καὶ περὶ συμμαχίας, ἢ εἰρήνης, ἢ γάμου, καὶ τὰ ἑξῆς, διὰ νὰ μείνωσιν ἀπαράβατοι. Τοιοῦτον σέβας εἶχον οἱ βωμοὶ (β)· ταῦτα καὶ περὶ βωμῶν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ Ναῶν.

α΄. Οἱ ἄνθρωποι οἱ ἀρχαῖοι πρῶτον ἐθυσίαζον κατὰ Γῆς, εἰς τόπους καθαρωτέρους· ἔπειτα ἐπάνω εἰς πέτρας, εἰς ξύλα καὶ ἄλλα τοιαῦτα· καὶ κατ᾽ ὀλίγον ἐπενόησαν τοὺς βωμοὺς, πλὴν εἰς τόπους ἀνοικτοὺς καὶ ἐλευθέρους. Ὕςερον δὲ προχωρούσης τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῆς κενοδοξίας τῶν Ἱερέων, ἐπενόησαν νὰ φράξωσι τοὺς τόπους τῆς θυσίας καὶ τῶν τελετῶν, διὰ νὰ καταςήσωσιν αὐτὰς μυςηριώδεις, εἰς ὑπόληψιν μεγαλητέραν· καὶ οὕτω κατ᾽ ὀλίγον ἐπενοήθη ἡ κατασκευὴ τῶν ναῶν, πρῶτον μὲν ἁπλῆ, ὡς περίφραγμα μόνον· ἔπειτα δὲ καὶ ἐσκεπασμένη, καὶ τέλος ἔφθασεν εἰς τὴν ἐντέλειαν

(α) Παυσαν. αὐτόθ. Ιγ΄. ε. κ. ΙΔ΄. ιε.
(β) Ὑγῖν. Ἀςρονομ. λέ.

ἐκείνην, ἥτις ἐξέπληττε τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τὴν εὐτεχνίαν, πολυτέλειαν καὶ μεγαλοπρέπειαν. Πρῶτον δὲ ἐκτίσθησαν ναοὶ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἡροδότου, Στράβωνος καὶ ἄλλων, εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ Φοινίκην, καὶ ἐκεῖθεν ἔμαθον καὶ εἰς τὰ πέριξ, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

β'. Εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲ λέγουσιν ὅτι ὁ Πελασγὸς τοῦ Τριόπα ἔκτισε πρῶτος εἰς τὴν Ἀρκαδίαν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός· ἢ ὁ Ἀρκὰς Πελασγὸς ἴσως· ὁ δὲ Θεσσαλὸς τοῦ Δωδωναίου Διὸς εἰς τὴν Μολοσσίδα. Ὁ Ἐλεύθηρ εἰς τὰς Ἐλευθεράς. Ἀλλ' ἐκεῖνος φαίνεται ὅτι ἦτον βωμὸς μόνον τοῦ Διὸς Ἐλευθερίου καὶ ἄγαλμα. Ὁ Φορωνεὺς τοῦ Ἰνάχου ἔκτισε πρῶτος τῆς Ἥρας ναὸν εἰς τὸ Ἄργος· ἡ Ἀμαζὼν Ὀτρίρη τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος εἰς τὴν Ἔφεσον. Ὁ Λυκάων τοῦ Πελασγοῦ, τοῦ Κυλληνίου Ἑρμοῦ εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ ὁ Πίερος τῶν Λιβηθρίδων Μουσῶν (α). Ἀρχαῖος δὲ ἦτον καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, ὅστις κατεσκευάσθη πρῶτον μὲ δάφνην, εἰς σχῆμα καλύβης· τὴν δὲ δάφνην ἔφερον ἀπὸ τὰ Τέμπη· καὶ ὅτι κατεσκεύασεν αὐτὸν ὁ Ἀπόλλων. Κατ' ἄλλους δὲ, αἱ Μέλισσαι κατεσκεύασαν αὐτὸν ὕστερον μὲ κηρίον καὶ πτερὰ τῶν Μελισσῶν· καὶ τοῦτον τὸν ναὸν ἔστειλεν ὁ Ἀπόλλων εἰς τοὺς Ὑπερβορείους. Κατ' ἄλλους δὲ ἔκτισεν αὐτὸν τὶς Δελφὸς Πτερᾶς ὀνομαζόμενος· ὅθεν ὠνομάζετο ἀπ' αὐτοῦ πτέρινος τότε ὁ ναός· καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ Πτερᾶ ὠνομάσθη καὶ ἡ πόλις τῆς Κρήτης Ἄπτερα, προσθήκῃ τοῦ ἄλφα· ἄλλοι ὅμως λέγουσιν ἄλλην παραγωγὴν τῆς πόλεως ταύτης, ὡς ἐν ἄλλοις ῥηθήσεται. Περὶ δὲ τοῦ ναοῦ λέγουσιν ὅτι ἔπλεξαν αὐτὸν μὲ πτέριν χλωρὰν, ἥτις γίνεται πολλὴ εἰς τὰ πέριξ βουνὰ τῶν Δελφῶν, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάζετο πτέρινος. Τοῦτον τὸν λόγον λέγει ὁ Παυσα-

---

(α) Ὑγῖν. Μύθ. 225. Παυσαν. Βοιωτικ. Β'. 4. Σχόλ. Ἀπολλων. Α'. 1133. Μύγκερ. παρ' Ὑγίν. αὐτόθι.

νίας, „ οὐδὲ ἀρχὴν προσίεμαι „. Ὅμως καὶ ἤδη κατασκευάζουσι καλύβας πλεκτὰς προσωρινὰς μὲ πτέριν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· καὶ δὲν εἶναι παράδοξον ἂν ἔπλεξε τοιοῦτον φραγμὸν ἐκείνη ἡ ἀρχαϊκὴ ἁπλότης, τὸ ὁποῖον εἶναι πιθανώτερον παρὰ τὸ κηρίον καὶ τὰ πτερὰ τῶν Μελισσῶν, ἂν καὶ αὐτὰ ἔχουσιν ἄλλην ἔννοιαν (α). Ἔπειτα δὲ κατεσκεύασαν αὐτὸν ἐκ χαλκοῦ, ὅστις ἐκάη ὕστερον· ὕστερον δὲ κατασκεύασαν αὐτὸν τὴν τετάρτην φορὰν πέτρινον ὁ Τροφώνιος καὶ Ἀγαμήδης· κατεκάη ὅμως καὶ οὗτος κατὰ τὴν πεντηκοστὴν ὀγδόην Ὀλυμπιάδα. Τὸν δὲ ἔπειτα μεγαλοπρεπέστατον ναὸν τῶν Δελφῶν, ἔκτισαν οἱ Ἀμφικτύονες μὲ τὰ Ἱερὰ χρήματα· οἷον, ἀφιερώματα καὶ εἰσοδήματα τοῦ ναοῦ· καὶ ἀρχιτέκτων ἦτον ὁ Σπίνθαρος ὁ Κορίνθιος. Κατ' ἄλλους δὲ ὁ Δευκαλίων ἔκτισε πρῶτος ναὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

γ'. Ἡ οἰκοδομὴ τῶν ναῶν ἐγίνετο τοιαύτη, ὅτε ἔφερον αὐτοὺς εἰς ἐντέλειαν. Πρῶτον ἦτον ὁ Πρόναος, ἢ ὁ νάρθηξ, εἰς τὸν ὁποῖον εἰσήρχοντο ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀνεμποδίστως· ἔπειτα ἦτον τὸ Ἱερόν· οἷον, ὁ ναὸς ἔνθα ἦτον τὸ ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ· ὅθεν ὠνομάζετο Ἱερὸν, κοινὸν, ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικόν· Ἱερὸν δὲ ὠνομάζετο καὶ ὅλος ὁ περίβολος τοῦ ναοῦ· πλησίον δὲ τῆς πύλης τοῦ Ἱεροῦ ἦτον τὸ περιῤῥαντήριον, ἀγγεῖον τι, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχον τὸ Ἱερὸν ὕδωρ, καὶ μὲ ἐκεῖνο ἐῤῥάντιζεν ὁ Ἱερεὺς καὶ ἐκαθάριζεν ὅλους, ὅσοι ἤθελον νὰ ἐμβοῦν εἰς τὸ Ἱερόν· ἔπειτα δὲ ἦτον ἄλλο μέρος χωριστὸν καὶ ἐνδότερον, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο Ἄδυτον· καὶ ἐκεῖ δὲν ἦτον ἄδεια οὔτε νὰ ἰδῇ ἄνθρωπος, οὔτε νὰ εἰσέλθῃ, ἐκτὸς τῶν Ἱερέων. Μετὰ τὸ Ἄδυτον ἦτον καὶ ἄλλο μέρος Ὀπισθόδομος λεγόμενον. Ἡ δὲ ἄλλη κατασκευὴ ἦτον διαφόρως, μὲ προαύλια, προπύλαια, περιστύλια, στοὰς, προστύλια καὶ ἄλλα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μεγαλοπρεπής· ἔξωθεν δὲ τῶν ναῶν καὶ κατὰ τὴν μέσην

(α) Φωκικ. Ε'. ς.

εἶχον πτερώματα εἰς ςύλους συχνοὺς ἐπεριδόμενα καὶ ἐσκεπασμένα· τινὲς δὲ ναοὶ εἶχον καὶ δύο τοιαῦτα πτερώματα· καὶ οἱ ἔχοντες μόνον ἓν, ὠνομάζοντο ναοὶ Περίπτεροι· ὅσοι δὲ εἶχον δύο, Δίπτεροι. Εἶχον δὲ καὶ ἀναβαθμίδας μεγαλοπρεπεῖς ὅπου ἀνέβαινον εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη. Ὠνόμαζοντο καὶ Πρόςυλοι, ὅταν οἱ ςύλοι ἐσχημάτιζον ςοὰς, χωρὶς περιζώματα, καὶ Ὕπαιθροι, ὅταν εἶχον δύο τάξεις ςείλους ἔξωθεν καὶ δύο ἔσωθεν, καὶ εἰς τὴν μέσην ἦτον ἀσκέπαςοι· τὸ δὲ σκέπασμα τοῦ ναοῦ, ὁ ὄροφος, ὠνομάζετο Ἀετὸς καὶ ἀέτωμα (*). Ἔσωθεν δὲ εἰς τὴν μέσην τοῦ Ἱεροῦ, ὅπου ἦτον τὸ ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ εἰς τόπον περιφραγμένον, ὠνομάζετο ὁ τόπος ἐκεῖνος Σηκός· ὕςερον δὲ ὠνομάζετο Σηκὸς καὶ ὅλος ὁ ναὸς, καὶ οἱ τάφοι τῶν Ἡρώων, καὶ τὸ Τέμενος· ἔσωθεν δὲ τοῦ ναοῦ ἐνίοτε μὲν εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος, ἐνίοτε δὲ καὶ πλαγίως που, ἦτον τὸ ἀρχεῖον λεγόμενον, τὸ Θησαυροφυλάκιον τοῦ ναοῦ (α).

δʹ. Ἔσωθεν δὲ εἶχον μεγαλοπρέπειαν οἱ ναοὶ καὶ πολυτέλειαν ἀπερίγραπτον· διότι ἐκτὸς τῶν πολυτίμων ἀγαλμάτων καὶ εἰκόνων καὶ ἄλλων καλλωπισμῶν, εἶχον καὶ ἀφιερώματα παντοῖα καὶ ἀξιόλογα· ὅπλα, ἀσπίδας, σημαίας, καὶ ἄλλα τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον παρὰ τῶν ἐχθρῶν, ὡς μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται. Ἐν καιρῷ δὲ τινὸς Ἑορτῆς, ἐςόλιζον αὐτοὺς μὲ δάφνας, ἐλαίας, κισσοὺς, καὶ ἄλλα ἀειθαλῆ δένδρα. Τοσοῦτον δὲ σέβας καὶ εὐλάβειαν εἶχον εἰς τοὺς ναοὺς, ὥςε ἦτον ἐμποδισμένον αὐςηρῶς, τὸ νὰ πτύσῃ ἄνθρωπος· καὶ ἐνίοτε ἀνέβαινον καὶ μὲ τὰ γόνατα καὶ οὐχὶ ὀρθοὶ, πρὸς εὐλάβειαν μεγαλητέραν. Εἰς τὰς μεγάλας δυςυχίας αἱ γυναῖκες ἔτιπτον εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἐσκούπιζον αὐτὸ μὲ τὴν κόμην, προσευχόμεναι· ἂν ὅμως δὲν ἔπαυεν ἡ δυςυχία, μετὰ πολλὰς δεήσεις καὶ θυσίας, ἔῤῥιπτον ὕςερον πέτρας κατὰ τοῦ ναοῦ, τὸ ὁποῖον συνέβαινεν εἰς τὴν Ῥώμην· ὅτε δὲ ἤ-

(*) Ὡς ἐκ τῶν οἰκιῶν.

(α) Πολυδεύκ. Αʹ. αʹ.

θελον νὰ κτίσωσι νέον ναὸν, ἐζήτουν τὸν τόπον καὶ τὸν καιρὸν διὰ τῶν Οἰωνοσκόπων ἢ καὶ ἄλλων Μάντεων· ἔπειτα ἐσημείωναν τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον ἐκαθάριζον πρῶτον μὲ μεγάλην προσοχήν· ἤρχοντο ὕςερον αἱ Ἑςιάδες καὶ ἔπλυνον αὐτὸν μὲ νερὸν καθαρόν· τοῦτο ὅμως ἐγίνετο εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ περὶ τῶν Ἑλλήνων ἀγνοοῦμεν ἂν εἶχον καὶ ἐκεῖνοι αὐτὴν τὴν συνήθειαν· ἔπειτα ἐθυσίαζεν ὁ Ἀρχιερεύς· καὶ μετὰ ταῦτα ἔῤῥιπτον εἰς τὰ Θεμέλια τὰς πρώτας πέτρας οἱ Συγκλητικοὶ καὶ ἐπίσημοι ἄνδρες· ὁμοίως ἔῤῥιπτον εἰς τὰ Θεμέλια καὶ νομίσματα σημαντικά. Τοιαύτη τελετὴ ἐγένετο ὅταν ἀνέκτισεν ὁ Βεσπεσιανὸς τὸν ναὸν εἰς τὸ Καπιτώλιον (α).

έ. Δὲν ἔκτιζον δὲ τοὺς ναοὺς εἰς τὸν τυχόντα τόπον, ὡς λέγει ὁ Βιτρούβιος. Καθὼς τοῦ Ἄρεως, τοῦ Ἡφαίςου καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἔκτιζον ἔξω τῆς πόλεως, φοβούμενοι διὰ μὲν τὴν Ἀφροδίτην, μήπως γένωσιν οἱ ἄνθρωποι ἀσελγεῖς· διὰ τὸν Ἥφαιςον δὲ, μήπως συμβαίνουν πυρκαϊαί· τὸν δὲ Ἄρην διὰ δύο αἰτίας, καὶ εἰς ἀποφυγὴν τῶν ἐμφυλίων πολέμων, καὶ νὰ φυλάττῃ αὐτὸς ἔξωθεν τὴν πόλιν· τῆς Δήμητρος ὁμοίως ἔξω εἰς τόπον καθαρὸν καὶ παράμερον, ὅπου δὲν ἐσύχναζον οἱ ἄνθρωποι, παρὰ ὅταν ἤθελον νὰ θυσιάσουν, διὰ νὰ εἶναι καθαρός· τοῦ Ἑρμοῦ εἰς τὴν ἀγορὰν, τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Διονύσου πλησίον τῶν Θεάτρων, τοῦ Ἡρακλέους πλησίον τῶν γυμνασίων· τοῦ δὲ Διὸς, τῆς Ἥρας καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη, ὅθεν ἐφαίνετο τὸ περισσότερον μέρος τῆς πόλεως· δὲν ἐφυλάττετο ὅμως πάντοτε καὶ πανταχοῦ αὕτη ἡ τάξις. Ὁμοίως λέγουσιν ὅτι ἦτον καὶ οἱ τρόποι τῆς ἀρχιτεκτονικῆς διωρισμένοι. Καὶ κατὰ μὲν τὸν Δωρικὸν τρόπον ἔκτιζον τοὺς ναοὺς τοῦ Διὸς, Ἄρεως καὶ Ἡρακλέους. Κατὰ δὲ τὸν Ἰωνικὸν, τοῦ Διονύσου, Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος· καὶ κατὰ τὸν Κορινθιακὸν, τῆς Ἑςίας· ὅμως δὲν ἐφυλάτ-

(α) Τάκιτ. Δ'. Λεξικ. ἀνώνυμ.

τετο καὶ τοῦτο. Ἐπισημότεροι δὲ ναοὶ ἀναφέρονται ἕξ, τοῦ Βήλου εἰς τὴν Βαβυλῶνα, τοῦ Ἡφαίςου εἰς τὴν Μέμφιν τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἀρτέμιδος εἰς τὴν Ἔφεσον, τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τοὺς Δελφοὺς, καὶ τὸ Πάνθεον τῆς Ῥώμης, περὶ ὧν ἐροῦμεν ἰδιαιτέρως· ἔκτιζον δὲ τοὺς ναοὺς πρὸς δυσμὰς διὰ νὰ βλέπωσι τὰ ἀγάλματα πρὸς ἀνατολάς· ὅτε δὲ ἦτον πλησίον τινὸς ποταμοῦ ἢ δρόμου ὁ ναὸς, τὸν ἔκτιζον κατὰ τὴν ῥοὴν τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ δρόμου.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Βήλου.

α'. Οὗτος ὁ ναὸς ἦτον, κατά τινας, ὁ Ἀρχαιότατος, μέγιςος, καὶ πολυτελέςατος, τὸν ὁποῖον περιγράφουσι πολλοὶ συγγραφεῖς διαφόρως (α). Καὶ ὁ μὲν Ἡρόδοτος ὅςτις εἶδεν αὐτὸν λέγει ὅτι ἡ Βαβυλὼν εἶχε δύο τείχη, τὸ μὲν ἔξωθεν τῆς πόλεως, τὸ δὲ ἔσωθεν, τὸ ὁποῖον ἦτον διῃρημένον εἰς δύο περιβόλους· καὶ εἰς μὲν τὸν ἕνα περίβολον ἦτον τὰ βασίλεια, καὶ εἰς τὸν ἄλλον τὸ Ἱερὸν τοῦ Διὸς Βήλου τετράγωνον, χαλκόπυλον, καὶ ἑκάςη πλευρὰ εἶχε δύο ςαδίων μῆκος· εἰς τὴν μέσην δὲ τοῦ Ἱεροῦ ἦτον πύργος, ὅςτις εἶχε καὶ τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος ςαδιαῖον· ἐπάνω δὲ εἰς τοῦτον τὸν πύργον ἦτον ἄλλος, καὶ ἐπάνω εἰς ἐκεῖνον ἄλλος, καὶ ἔπειτα ἄλλος, μέχρις ὀκτὼ πύργων· ἡ ἀνάβασις ἦτον ἔξωθεν κατεσκευασμένη ἑλικοειδὴς περὶ τοὺς πύργους ὅλους, καὶ κατὰ τὴν μέσην τῆς ἀναβάσεως ἦτον καταγώγιον, καὶ καθίσματα, ἔνθα ἐκάθηντο ὀλίγον καὶ ἀνεπαύοντο οἱ ἀναβαίνοντες· εἰς τὸν ὄγδοον δὲ καὶ τελευ-

---

(α) Ἡρόδοτ. Κλει. 181. Διόδ. Β'. 9'. Στράβ. Ις'. δ'. 5. Ἀρειχν. Ζ'. ιζ'. Βηρωσ. παρ' Ἰωσήπ. ἀρχ. Γ'. Πλίν. Ἱς. φυσ. ς'. κς'.

ταῖον πύργον ἦτον ναὸς μέγας, καὶ εἰς τὸν ναὸν κλίνη μεγάλη καὶ πολυτελῶς ἐστρωμένη, καὶ πλησίον τῆς κλίνης ἦτον τράπεζα χρυσῆ· ἄγαλμα ὅμως δὲν εἶχεν ὁ ναὸς παντάπασιν. Εἰς τοῦτον λοιπὸν τὸν ναὸν ἄνθρωπος δὲν ἔμενε τὴν νύκτα, παρὰ μόνον μία γυνὴ, ὁποιαν ἤθελεν ἐκλέξῃ ὁ Θεὸς μεταξὺ ὅλων τῶν ἐγχωρίων γυναικῶν· ἔπειτα κατέβαινε καὶ ὁ Θεὸς Βῆλος καὶ ἐκοιμᾶτο ἐκεῖ. Τὸ αὐτὸ ἐγίνετο καὶ εἰς τὰς Θήβας τῆς Αἰγύπτου εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διός· καὶ εἰς τὰ Πάταρα τῆς Λυκίας ἡ Πρόμαντις ἐκοιμᾶτο μὲ τὸν Θεὸν τὴν νύκτα εἰς τὸ Ἱερόν· εἰς τοιαύτην πλάνην ἔβαλον τοὺς δεισιδαίμονας ἀνθρώπους οἱ ἀναιδέστατοι Ἱερεῖς τῆς εἰδωλολατρείας. Δὲν εἶχον ἄρα δίκαιον οἱ ποιηταὶ νὰ στηλιτεύωσι τὴν πλάνην ταύτην, λέγοντες, ὅτι οἱ Θεοὶ ἁρπάζουσι γυναῖκας καὶ παρθένους; Τοιαύτη ἦτον κατὰ μέρος καὶ ἡ τεκνογονία τῶν Θεῶν. Ἐπειδὴ ἂν ἡ Πρόμαντις ἐκείνη συνελάμβανε καὶ ἐγέννα ἐκ τοῦ Ἱερέως, ἔλεγον ὅτι ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος. Αἱ γυναῖκες δ' αὗται τῶν Θεῶν, ἔπρεπε νὰ μὴ γνωρίζωσιν ἄλλους ἄνδρας, διὰ νὰ εἶναι καθαραὶ καὶ ἀμόλυντοι πάσης ἀνθρωπίνης ἐπιμιξίας.

β'. Ἦτον δὲ εἰς τὸ Ἱερὸν τοῦτο καὶ ἄλλος ναὸς κάτω, καὶ εἰς ἐκεῖνον ἦτον ἄγαλμα μέγα τοῦ Διὸς χρυσοῦν καὶ ἐπὶ θρόνου καθήμενον, καὶ πλησίον αὐτοῦ τράπεζα μεγάλη χρυσῆ· ὁμοίως ἦτον καὶ ὁ θρόνος καὶ ἡ βάσις τοῦ θρόνου ἐκ χρυσοῦ· εἰς ὅλα ταῦτα ἐξοδεύθησαν ὀκτακόσια τάλαντα χρυσίου, ὡς ἔλεγον οἱ Χαλδαῖοι. Ἔξωθεν δὲ τοῦ ναοῦ ἦτον βωμὸς χρυσοῦς, καὶ ἄλλος βωμὸς μέγας, εἰς τὸν ὁποῖον ἐθυσίαζον ζῶα τέλεια· εἰς τὸν χρυσοῦν δὲ βωμὸν ἐθυσίαζον μόνον μικρὰ καὶ θηλάζοντα ἔτι· ἐξώδευον κατ' ἔτος εἰς τὸν μεγάλον βωμὸν χιλίων ταλάντων λιβανωτὸν, εἰς ἐναγίσματα καὶ θυμιάματα, ὅτε ἑώρταζον τὴν Ἑορτήν. Ἦτον καὶ εἰς τὸ τέμενος ἀνδριὰς χρυσοῦς καὶ στερεὸς δώδεκα πηχῶν τὸ ὕψος· τοῦτον ὅμως δὲν ἔφθασεν

ὁ Ἡρόδοτος, ἐπειδὴ ἀνέλυσεν αὐτὸν ὁ Ξέρξης πρότερον, φονεύσας καὶ τὸν Ἱερέα, ἐπειδὴ ἀνθίςατο. Ταύτην δὲ τὴν γνώμην εἶχε καὶ ὁ Δαρεῖος πρότερον· ὅμως δὲν ἐτόλμησεν· εἶχε καὶ ἄλλα πολλὰ ἀφιερώματα τὸ Ἱερὸν τοῦτο. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ περιγραφὴ τοῦ Ἡροδότου, ὁ ὁποῖος δὲν εἶπε πόσον ἦτον τὸ ὕψος τοῦ πύργου (α).

γ'. Ὁ δὲ Διόδωρος λέγει ὅτι εἰς τὴν μέσην τῆς Βαβυλῶνος ἦτον Ἱερὸν τοῦ Βήλου Διὸς, κατεσκευασμένον ἐκ πλινθίων καὶ ἀσφάλτου. Περὶ τῆς ὅλης κατασκευῆς ὅμως διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς· ἐπειδὴ δὲν σώζεται πλέον. Λέγουσι δὲ ὅτι ἦτον ὑψηλὴ καθ᾽ ὑπερβολὴν ἡ οἰκοδομὴ, καὶ πολυτελῶς ἐξειργασμένη, καὶ ἐκεῖθεν παρετήρουν οἱ Χαλδαῖοι τὰς κινήσεις τῶν ἀςέρων (*). Πρὸς δὲ τὴν κορυφὴν τῆς ἀναβάσεως ἦτον τρία ἀγάλματα χρυσᾶ σφυρήλατα (**), τοῦ Διὸς, τῆς Ἥρας καὶ τῆς Ῥέας. Καὶ τὸ μὲν ἄγαλμα τοῦ Διὸς, τὸ ὁποῖον εἶχε τεσσαράκοντα ποδῶν ὕψος, εἶχε βάρος χιλίων ταλάντων τῆς Βαβυλῶνος (***)· τοσοῦτον δὲ βάρος εἶχε καὶ τῆς Ῥέας, τὸ ὁποῖον ἦτον καθήμενον ἐπὶ δίφρου, καὶ εἰς τὰ γόνατα αὐτοῦ ἵςαντο δύο λέοντες, καὶ πλησίον αὐτῶν δύο ὄφεις μεγάλοι καὶ ἀργυροὶ, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀνὰ τριάκοντα ταλάντων βάρος. Τῆς Ἥρας δὲ τὸ ἄγαλμα ἵςατο ὀρθὸν. καὶ εἶχεν ὀκτασίων ταλάντων βάρος. Καὶ μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐκράτει ὄφιν ἐκ τῆς κεφαλῆς, καὶ μὲ τὴν ἀριςερὰν σκῆπτρον λιθοκόλλητον. Ἔμπροσθεν δὲ τούτων τῶν τριῶν ἀγαλμάτων ἦτον τράπεζα κοινὴ, χρυσῆ καὶ σφυρήλατος, ἔχουσα μῆκος ποδῶν τεσσαράκοντα, πλάτος δεκαπέντε, καὶ βάρος πεντακοσίων ταλάντων· ἐπάνω δὲ εἰς τὴν τράπεζαν ἦτον δύο

(α) Αὐτόθι. 182. 183.

(*) Χαλδαίους ὅμως ἐνοεῖ τοὺς Ἱερεῖς τῶν Περσῶν, τοὺς ὁποίους ἄλλοι λέγουσι Μάγους ὡς ἐν ἄλλοις ῥηθήσεται.

(**) Οὐχὶ χυτὰ ἢ χωνευτά, ἀλλὰ διὰ τῆς σφυρίου κατεσκευασμένα.

(***) Τὸ βαβυλώνιον τάλαντον εἶχεν ἑβδομήκοντα δύο μνᾶς ἀττικάς. Αἰλιαν. ποικιλ. Ἱςορ. Α'. κβ'.

ποτήρια τριάκοντα ταλάντων, καὶ δύο Θυμιατήρια ἕκαςον τριακοσίων ταλάντων, καὶ τρεῖς κρατῆρες χρυσοῖ, ὧν τοῦ μὲν Διὸς ἦτον χιλίων καὶ διακοσίων ταλάντων, οἱ δὲ ἄλλοι δύο εἶχον ἀνὰ ἑξακόσια τάλαντα ἕκαςος· ἐσύλησαν δὲ αὐτὰ ὅλα ὕςερον οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν.

δ'. Ὁ δὲ Στράβων λέγει ὅτι ὁ πύργος ἐκεῖνος ἦτον ἐπάνω εἰς τὸν τάφον τοῦ Βήλου, καὶ εἶχε σχῆμα πυραμοειδες τετράγωνον· καὶ ἑκάςη πλευρὰ εἶχε πλάτος ςαδιαῖον πρὸς τὴν βάσιν· ὁμοίως εἶχε καὶ ὕψος ςαδιαῖον ἡ οἰκοδομή. Καὶ ὅτι κατέσκαψεν αὐτὴν καὶ ἠφάνισεν ὁ Ξέρξης, ὅταν ἐπέςρεψεν ἐκ τῆς κατὰ τῆς Ἑλλάδος δυςυχοῦς ἐκςρατείας· καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ἀπεφάσισεν (*) νὰ ἀνακτίσῃ αὐτήν, καὶ σχεδὸν ἄρχισε· πλὴν τοσοῦτον δύσκολον καὶ ἐργῶδες ἦτον τὸ ἐπιχείρημα, ὥςε μετὰ βίας εἴκοσι χιλιάδες ἄνθρωποι ἐκαθάρισαν εἰς δύω μῆνας μόνον τὸ χῶμα τῆς παλαιᾶς οἰκοδομῆς ἐκ τῶν ἐρειπίων· ἐν τούτοις δὲ ἀπέθανε καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ὕςερον ἄλλος δὲν ἐφρόντισεν· ἐπειδὴ ὁ Σέλευκος ἔκτισε τὴν Σελεύκειαν, τριακόσια ςάδια μακρὰν τῆς Βαβυλῶνος πρὸς τὸν Τίγριν ποταμόν, καὶ κατεγίνετο καὶ αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ νὰ καλλωπίσωσιν αὐτὴν, ἥτις καὶ ἔγινε μεγαλητέρα τῆς Βαβυλῶνος· ἡ δὲ Βαβυλὼν ἐρημώθη· ὡς καὶ ἡ Μεγαλούπολις τῆς Ἀρκαδίας, περὶ τῆς ὁποίας εἶπε τὶς κωμικός· ἐρημία μεγάλη ἐςὶν ἡ μεγάλη πόλις.

ε'. Ὁ δὲ Βηρωσσὸς λέγει ὅτι ὁ Βῆλος κατεσκεύασε τὴν οἰκοδομὴν ταύτην, ἔνθα ἐλατρεύετο αὐτὸς μετὰ θάνατον. Καὶ ὅτι μέχρι τοῦ Ναβουχοδονόσορος ἦτον μόνον ὁ πύργος καὶ οἱ βωμοί· ὁ δὲ Ναβουχοδονόσορ ἔκτισε τὸν περίβολον, τὰς χαλκὰς πύλας καὶ ἄλλας πολλὰς οἰκοδομὰς καὶ καλλωπισμοὺς, μεταχειρισθεὶς εἰς αὐτὰ τὰ λάφυρα τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ· ὅθεν

(*) Εἰς τοῦτο συμφωνεῖ καὶ ὁ Ἀρριανός.

συμπεραίνουσι τινὲς νεώτεροι ὅτι ἐκεῖνον τὸν καλλωπισμὸν εἶδεν ὁ Ἡρόδοτος, καὶ ὅτι ὁ χρυσοῦς Ἀνδριὰς ἦτον ἡ εἰκὼν ἡ χρυσῆ τὴν ὁποίαν ἔςησεν ὁ Ναβουχοδονόσορ (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛʹ.

Περὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἡφαίςου.

αʹ. Περὶ δὲ τοῦ ναοῦ τούτου ἀναφέρει μόνον ὁ Ἡρόδοτος οὐχὶ περιςατικῶς, ἀλλ᾽ ἀναμιμνήσκων μόνον, ὅτι ἔκτισεν αὐτὸν ὁ Μῆνας ὁ πρῶτος βασιλεὺς (*) τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὅτι ἦτον μέγα ἔργον καὶ ἄξιον διηγήσεως. Ὕςερον δὲ ἐφιλοτιμήθησαν καὶ ἄλλοι μεταγενέςεροι βασιλεῖς νὰ καλλωπίσωσι τὸν ναὸν τοῦτον· καθὼς ὁ Μοῖρις ἔκτισε τὰ προπύλαια πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦ ναοῦ (γ). Ὁ δὲ Ψαμμήτιχος ἔκτισεν ὕςερον τὰ πρὸς νότον προπύλαια. Ταῦτα τὰ προπύλαια νομίζει ὁ Διόδωρος ὅτι ἀρχιτεκτώνησεν ὁ Δαίδαλος. Ὁμοίως ἔκτισεν ὁ Ἄμασις καὶ τὴν αὐλὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτρέφετο ὁ Ἄπις, καὶ ἔμπροσθεν τῶν προπυλαίων, περίςυλον καὶ πλῆρες εἰκόνων· ἀντὶ δὲ ςύλων ἔβαλε κολοσσοὺς δωδεκαπήχεις τὸ ὕψος. Ὕςερον δὲ ὁ Ἄμασις κατεσκεύασε κολοσσὸν ὕπτιον κείμενον ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ, ἑβδομήκοντα πέντε ποδῶν τὸ μῆκος· καὶ πρὸς τὸ βάθρον τούτου, οἷον τὴν βάσιν, ἄλλους δύο κολοσσοὺς ἀνὰ εἴκοσι ποδῶν τὸ ὕψος, ἐκ λίθου αἰθιοπικοῦ· ὁ ἔσωθεν ὅμως καλλωπισμὸς ἦτον ταπεινῶς· ἐπειδὴ εἶχεν ἀγάλματα τῶν Θεῶν πυγμαῖα, τὰ ὁποῖα ἰδὼν ὁ Καμβύσης ἐγέλασεν.

(α) Πριδ. Ἱςορ. Ἰουδ. τόμ. Αʹ. 181. καὶ Βαννέρ. Αʹ. 384.

(*) Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐβασίλευσαν πρῶτον οἱ Θεοὶ, ἔπειτα οἱ Ἥρωες, καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἄνθρωποι οἱ θνητοί· καὶ ὁ Μῆνας ἦτον ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῶν θνητῶν ἀνθρώπων· Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 4.

(γ) Εὐτέρπ. 99. 101. 153. 176.

β΄. Ἦτον δὲ καὶ ἄλλοι ναοὶ τῆς Αἰγύπτου ἀξιόλογοι· ὡς τοῦ Διὸς εἰς τὴν Διόσπολιν καὶ εἰς τὴν Ἕρμουθιν, τοῦ Πρωτέως εἰς τὴν Μέμφιν, τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὴν Σάϊν, τοῦ ὁποίου τὰ προπύλαια ἔκτισεν ὁ Ἄμασις μεγαλοπρεπέςερα πάντων τῶν προτέρων, ὑψηλότερα καὶ μεγαλήτερα· ἔςησε δὲ καὶ κολοσσοὺς ὑπερμεγέθεις καὶ ἀνδρόσφιγγας πολλοὺς καὶ μεγάλους, καὶ ἄλλους πολλοὺς καλλωπισμοὺς ἐκ μεγάλων λίθων, τοὺς ὁποίους ἐκόμιζεν ἐκ τῶν λιθοτομίων τῆς Μέμφεως, καὶ ἐκ τῆς Ἐλεφαντίνης πόλεως, εἴκοσι ἡμερῶν πλεύσιμον διὰ τοῦ ποταμοῦ. Τὸ δὲ μέγιςον, ἐκόμισεν ἕνα οἶκον μονόλιθον ἐκ τῆς Ἐλεφαντίνης πόλεως, τοῦ ὁποίου τὸ μῆκος ἔξωθεν ἦτον εἴκοσι πηχῶν, τὸ πλάτος δεκατεσσάρων, καὶ τὸ ὕψος ὀκτώ· ἔσωθεν δὲ τὸ μῆκος δεκαοκτὼ πηχῶν, τὸ πλάτος δώδεκα, καὶ τὸ ὕψος πέντε. Τοῦτον λοιπὸν τὸ οἶκον ἐκόμιζον δύο χιλιάδες ἀγωγεῖς, οἱ ὁποῖοι ἦτον ὅλοι κυβερνῆται, εἰς δύο χρόνους. Τέλος δὲ τὸν ἀφῆκαν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ· ἐπειδὴ ὅτε ἀνεβίβαζον αὐτὸν πρὸς τὸν ναὸν, ἀνεςέναξεν ὁ Ἀρχιτέκτων λυπούμενος, διὰ τὸν πολυχρόνιον κόπον. Ὁ δὲ Ἄμασις λυπηθεὶς δὲν ἠθέλησε πλέον νὰ βαρύνῃ τοὺς ἀνθρώπους. Κατ᾽ ἄλλους δὲ ἐφονεύθη ἄνθρωπος, ἐν ᾧ ἔσυρον αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠθέλησε νὰ βάλῃ αὐτὸν εἰς τὸν ναόν· ἐκαλλώπισε καὶ ὅλους τοὺς ἀξιολόγους ναοὺς ὁ Ἄμασις, ὅςτις ἐπλούτισε καὶ ὅλην τὴν Αἴγυπτον ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ (α).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος.

ά. Περὶ τούτου τοῦ ναοῦ ἔπρεπε νὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὰ ἑπτὰ θαύματα τοῦ Κόσμου· ἐπειδὴ ὅμως ἦλθεν

(α) Αὐτόθ. 175. 177.

ὁ λόγος ἐνταῦθα περὶ ναῶν, λέγομεν καὶ περὶ αὐτοῦ. Ὁ μὲν Πίνδαρος καὶ Διονύσιος ὁ περιηγητὴς λέγουσιν, ὅτι αἱ Ἀμαζόνες ἔκτισαν πρῶτον τὸν ναὸν τοῦτον, ὅτε ἐςράτευον εἰς τὰς Ἀθήνας κατὰ τοῦ Θησέως (α). Ἀλλ' ὁ Παυσανίας λέγει, ὅτι Κρῆσος τις αὐτόχθων, καὶ ὁ Ἔφεσος υἱὸς τοῦ Καΰςρου ἔκτισαν τὸν ναὸν πρῶτοι· καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ Καΰςρου ὠνομάσθη ὁ ποταμὸς Καΰςρος, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἐφέσου ἡ πόλις Ἔφεσος. Αἱ δὲ Ἀμαζόνες ἐγίνωσκον ὅτι τὸ Ἱερὸν τοῦτο ἦτον ἀρχαιότερον καὶ ἄσυλον ἀβίαςον· ὅθεν ὅτε ἐνικήθησαν ὑπὸ τοῦ Διονύσου, καὶ ὕςερον ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, κατέφυγον ἐκεῖ Ἱκέτιδες καὶ κατῴκησαν περὶ τὸ Ἱερόν. Ὁμοίως ἦλθον καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἱκεσίας χάριν καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ (β)· περὶ δὲ τῆς Ἐφέσου ὀνομασίας φέρονται διάφοροι λόγοι, ὡς ῥηθήσεται ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ· ἢ οὕτως ἢ ἄλλως, ὁ ναὸς ἐκεῖνος ἦτον τῆς ἀρχαϊκῆς ἁπλότητος ἔργον.

β'. Τὸν δὲ νεώτερον ναὸν, ὁ ὁποῖος ἐξέπληξε τὴν Οἰκουμένην, ἀρχιτεκτόνησεν ὁ Χερσίφρων, ἤ, ὁ Κτησιφῶν· πλὴν μετὰ τετρακοσίους χρόνους ἔλαβε τὸν καλλωπισμὸν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον περιγράφει ὁ Πλίνιος (γ). Μετὰ δὲ διακοσίους εἴκοσι χρόνους ἐτελειώθη μόνον ἡ οἰκοδομὴ, εἰς τὴν ὁποίαν συνέδραμον ὅλοι οἱ βασιλεῖς τῆς μικρᾶς Ἀσίας, φιλοτιμούμενοι διὰ τὴν πρὸς τὴν Ἄρτεμιν ὑπόληψιν καὶ εὐλάβειαν. Καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κτησιφῶντος (*) ἔλαβε τὴν ἐπιςασίαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μεταγένης, καὶ μετ' ἐκεῖνον ἄλλοι. Ὁ Κτησιφῶν

(α) Ἀποσπάσματ. Ι'. ς'. Διονύσ. 828.
(β) Ἀχαϊκ. Β'. 4. Εὐςάθ. Αὐτόθι. 828.
(γ) Λς'. Ιδ'.
(*) Μεγάλη διαφωνία εἶναι διὰ τὸ ὄνομα τοῦ τέκτονος τούτου· ἄλλοι λέγουσιν αὐτὸν Χερσίφρονα, ἄλλοι Ἀρχίφρονα, ἢ Χαρσίφρονα, Χρησίφρονα, Κρισίφρονα, Κρισιφῶντα καὶ Κτησιφῶντα· καὶ ὅτι αὐτὸς ἔκτισε τὸν ναὸν πρῶτος, ἔπειτα ἄλλος ἔκτισεν αὐτὸν μεγαλήτερον. Στράβ. Ιδ'. Α'. 22. καὶ Σχόλ.

ὅμως ἄρχισε τὴν οἰκοδομὴν οὕτω. Τὸ μὲν μῆκος τοῦ ναοῦ ἦτον τετρακοσίων εἴκοσι πέντε ποδῶν, τὸ δὲ πλάτος διακοσίων· ἔκτισε δὲ αὐτὸν εἰς τόπον μαλακὸν καὶ ὑγρὸν, φοβούμενος τοὺς σεισμοὺς καὶ τὰ ὑπὸ τῶν σεισμῶν γενόμενα βάραθρα καὶ ἀνοίγματα τῆς Γῆς εἰς τοὺς σκληροτέρους τόπους· εἰς στερέωσιν δὲ τῶν θεμελίων, ἔστρωσε κάρβουνα τετριμμένα, καὶ ἐπάνω εἰς τὰ κάρβουνα δέρματα προβάτων μὲ τὸ μαλλίον· ἔσκαψε καὶ ὑδραγωγοὺς καὶ ἔτρεψε τὸ ὕδωρ ἀλλοῦ· καὶ τοῦτο ἐδυσκόλευσε πολὺ τὸ ἔργον. Ἔπειτα ἔκτισε τὴν οἰκοδομὴν ὅλην ἐπάνω εἰς ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ στύλους, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀνὰ ἑξήκοντα ποδῶν ὕψος, καὶ ἔδωκαν αὐτοὺς πολλοὶ βασιλεῖς τῆς Ἀσίας. Οἱ εἴκοσι ἓξ δὲ τούτων ἦσαν γεγλυμμένοι φιλοτέχνως, καὶ μάλιστα ὁ εἷς ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ περιβοήτου Σκόπα. Ἔπειτα δὲ ἦτον δύσκολον καὶ ἐπικίνδυνον νὰ βάλῃ εὐθὺς τὰ ἐπιστύλια ἐπάνω εἰς τοὺς στύλους, διὰ τὸ ἄπειρον βάρος· ὅθεν ἔβαλε πρῶτον σακία μεγάλα καὶ ἄμμον γεμάτα εἰς τὰς κορυφὰς τῶν στύλων· ἔπειτα ἔβαλε τὰ ἐπιστύλια, καὶ ἀφῆκε τὸν ἄμμον νὰ χυθῇ κατ' ὀλίγον, καὶ οὕτως ἐκάθησαν ἡσύχως καὶ ἀνεπαισθήτως τὰ ἐπιστύλια εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν. Δυσκολώτερον ὅμως ἦτον νὰ ἀναβιβάσῃ μίαν μεγαλωτάτην πέτραν ἄνωθεν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ, ὥστε ἀπελπίσθησαν οἱ ἄνθρωποι. Ἀλλ' ἡ Ἄρτεμις φανεῖσα εἰς τὸν Κτησιφῶντα τὴν νύκτα, εἶπε νὰ μὴ ἀπελπίζηται, ἐπειδὴ βοηθεῖ καὶ αὐτή. Καὶ οὕτω τὸ πρωῒ διηγηθεὶς τὸ ὄνειρον, ἐθάῤῥυνε τοὺς ἐργάτας καὶ ἐτελείωσε τὸν σκοπὸν αὐτοῦ εὐκολώτατα, ὥστε ἔλεγον ὕστερον ὅτι ἡ πέτρα ἀνέβη μόνη. Λέγουσι δὲ καὶ περὶ τῆς ἀναβάθρας (σκάλας) ἄλλο παράδοξον, διὰ τῆς ὁποίας ἀνέβαινον μέχρι τῆς σκεπαστῆς τοῦ ναοῦ, ὅτι ἦτον κατεσκευασμένη ἐξ ἑνὸς μόνου κλήματος ἀμπέλου.

γ'. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐτελειώθη καὶ ἐκαλλωπίσθη ὁ ναὸς, διὰ τῆς συνδρομῆς ὅλης τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἔγι-

νε θέαμα ἐξαίσιον εἰς τοὺς ὁρῶντας. Ὅθεν συνέτρεχε πλῆθος ἄπειρον λαοῦ πάντοθεν, καὶ μάλιςα εἰς τὰς πανηγύρεις, καὶ διὰ εὐλάβειαν καὶ διὰ θεωρίαν τῆς οἰκοδομῆς καὶ τοῦ καλλωπισμοῦ, ὁ ὁποῖος ηὔξησε περισσότερον τὴν εὐλάβειαν, ὥςε ἀπέκτησεν ἡ Ἄρτεμις ἄπειρα πλούτη καὶ ἀφιερώματα. Οἱ χρυσοχόοι τῆς Ἐφέσου εἶχον τὸ μέγιςον ἐμπόριον εἰς τὰς πανηγύρεις, κατασκευάζοντες ἀγαλμάτια ἀργυρᾶ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ πωλοῦντες αὐτὰ εἰς τοὺς συναθροιζομένους. Ἦτον δὲ τὶς Ἐφέσιος Ἡρώςρατος καλούμενος, ἄνθρωπος χαιρέκακος καὶ ματαιόδοξος, ὅςτις βλέπων καὶ ἀκούων τοὺς ἀξίους καὶ ἐναρέτους ἀνθρώπους δοξαζομένους καὶ εὐφημουμένους, ἐπεθύμει νὰ δοξασθῇ καὶ αὐτός. Ἔβλεπεν ὅμως καὶ τὸν ἑαυτόντου ἀνάξιον, καὶ μάλιςα ἀμελῆ εἰς τὸ νὰ κατορθώσῃ τὶ ἔνδοξον κατόρθωμα. Ὅθεν τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ἔκαυσεν ὁ ἀσυνείδητος τοῦτο τὸ μέγα, τὸ πολύπονον καὶ πολυέξοδον ἔργον, διὰ νὰ μείνῃ κἂν διὰ τὴν κακουργίαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ μνημονευόμενον καὶ δυσφημούμενον. Καὶ οὕτω κατηνάλωσεν ὁ Ἡρώςρατος εἰς μίαν νύκτα τοὺς τοσούτων αἰώνων πόνους, καὶ τὰ ἔξοδα τῆς Ἀσίας καὶ Ἰωνίας· ὅθεν ὁ Τίμαιος παρὰ Κικέρωνι λέγει ὅτι ἐπειδὴ ἡ Ἄρτεμις ἦλθεν εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἔλειπεν ἐκεῖθεν, ἐκάη ὁ ναός· οἱ δὲ ἐν Ἐφέσῳ εὑρεθέντες Μάντεις ἔτυπτον τὰ πρόσωπα, ςοχαζόμενοι τοῦτο κακὸν διὰ τὴν Ἀσίαν σημεῖον. Ἡ σύνοδος ὅμως τῆς Ἰωνίας ἐψήφισε νὰ μὴ ἀναφέρῃ τὶς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀλλὰ νὰ θάψωσιν αὐτὸ εἰς τὸν τάφον τῆς λήθης, ἐναντίον τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ· ἦτον ὅμως ἀδύνατον νὰ ἀποσιωπήσῃ ἡ ἱςορία τὴν κακουργίαν ταύτην, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κακούργου. Φίλων ὁ Βυζάντιος λέγει ὅτι μόνον ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἦτον οἶκος τῶν Θεῶν, καὶ ὅποιος ἔβλεπεν αὐτὸν ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Οὐρα-

νὸς κατέβη εἰς τὴν Γῆν (α). Ἐδούλευσαν δὲ καὶ πολλοὶ ἔνδοξοι τεχνῖται εἰς τὸν καλλωπισμὸν τούτου, ὡς λέγουσι· καὶ ταύτην τὴν κατασκευὴν διηγεῖται ὁ Πλίνιος.

δ΄. Ἐκάη δὲ μόνον ἡ σκεπαςὴ καὶ ὁ ἔσωθεν καλλωπισμὸς τοῦ ναοῦ, ἐπειδὴ ἦτον τὸ πλεῖςον μέρος ξύλινον ἐκ κέδρου καὶ κυπαρίσσου· τὰ δὲ λοιπὰ πέτρινα μέρη, ὡς οἱ τοῖχοι καὶ πολλοὶ ςύλλοι ἔμειναν ἀβλαβεῖς. Ὁ Ἀλέξανδρος ὕςερον ἠθέλησε νὰ τὸν κτίσῃ μὲ ἔξοδα αὐτοῦ, καὶ νὰ πληρώσῃ καὶ ὅλα τὰ πρότερον ἔξοδα, πλὴν ἤθελε νὰ γράψωσιν αὐτὸν κτίτορα. Οἱ Ἐφέσιοι ὅμως ἀπεκρίθησαν κολακευτικῶς, ὅτι δὲν ἦτον πρέπον νὰ καλλωπίσῃ Θεὸς τὸν ναὸν ἄλλου Θεοῦ, καὶ Ἀνέκτισαν αὐτὸν αὐτοὶ μεγαλοπρεπέςερον τοῦ πρώτου, ὅτε αἱ γυναῖκες τῆς Ἐφέσου ἔδωκαν ὅλους τοὺς πολυτίμους ςολισμοὺς αὐτῶν, διὰ νὰ προφθάσωσι τὰ ἔξοδα· ἐβοήθησεν ὅμως πάλιν καὶ ἡ Ἀσία. Ἀρχιτέκτων δὲ ἦτον ὁ Δεινοκράτης, ἢ ὡς λέγει ὁ Πλίνιος (β), ὁ Δεινοχάρης, ἢ κατὰ Στράβωνα ὁ Χειροκράτης ὁ Ἀρχιτεκτονήσας τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ὑπεσχέθη νὰ κατασκευάσῃ καὶ τὸν Ἄθωνα ἀνδριάντα τοῦ Ἀλεξάνδρου (*). Ἐδούλευσαν δὲ εἰς τὴν κατασκευὴν ταύτην καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἄριςοι τεχνῖται τῆς Ἑλλάδος· ὡς καὶ ὁ Πραξιτέλης κατεσκεύασε τὸν Βωμόν. Ὁ τρόπος δὲ τῆς οἰκοδομῆς ἦτον Ἰωνικὸς δίπτερος, μὲ δύω σειρὰς ςύλων, εἰς σχῆμα διπλῶν προπυλαίων· καὶ τὸ μὲν μῆκος αὐτοῦ ἦτον ἑβδομήκοντα πηχῶν καὶ μιᾶς· τὸ δὲ πλάτος τριάκοντα ἕξ. Εἶχε καὶ ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ ςύλους, ἑ-

---

(α) Περὶ τῶν ἑπτὰ Θαυμάτ. 17. Κικέρ. φύσ. Θ. Β΄. Ἡγησίας παρὰ Πλούταρχ. ἐν Ἀλεξάνδ. γ΄. καὶ Πλούταρχ. αὐτόθ.

(β) Ε΄. 10. Ζ΄. 37. Βιτρούβ. προοίμ. β΄. Στράβ. Ιδ΄. Α΄. 22. 23.

(*) Ὁ Πλούταρχος ὅμως λέγει Στασικράτην τὸν ὑποσχεθέντα τοῦτο. Ἀλεξάνδρ. 73. Τινὲς δὲ εἶπον ὅτι εἶχον οἱ Πέρσαι χρήματα εἰς τὸν ναὸν τοῦτον, ὡς παρακαταθήκην, καὶ μὲ αὐτὰ ἀνέκτισαν οἱ Ἐφέσιοι τὸν ναόν· ὁ Στράβων ὅμως ἀποδεικνύει τοῦτο ψευδές.

ξήκοντα ποδῶν τὸ ὕψος ὡς καὶ ὁ πρότερον. Ἔγινε δὲ καὶ οὗτος ἀξιοθαύμαςος καὶ ὑπέρπλουτος, καὶ τοῦτον εἶδεν ὁ Πλίνιος καὶ Στράϐων καὶ ἄλλοι. Ἦτον δὲ καὶ ἄσυλον περιϐόητον μέχρις ἑκατὸν εἰκοσιπέντε ποδῶν περὶ τὸν ναὸν, ἢ κατ᾽ ἄλλους ςαδιαῖον, τὸ ὁποῖον διώριςεν ὁ Ἀλέξανδρος. Ὁ δὲ Μιθριδάτης περιώρισεν αὐτὸ μέχρι τοξεύματος ἀπὸ τοῦ ναοῦ. Ὁ Μάρκος Αὐρήλιος ὅμως ἐδίπλωσε τὸ διάςημα καὶ συμπεριέλαϐε καὶ μέρος τῆς πόλεως εἰς τὴν ἀσυλίαν. Ἀλλ᾽ ὁ Τιϐέριος κατέλυσε τὸ ἄσυλον δι᾽ ὅλου, εἰς ἀποφυγὴν τῶν καταχρήσεων.

έ. Τὸ δὲ Ἄγαλμα τῆς Ἀρτέμιδος εἰς τὸν ναὸν τοῦτον εἶχε κατασκευὴν ἀλλόκοτον· τὸ σῶμα ὅλον ἦτον διῃρημένον εἰς ζώνας, ὥςε ἐφαίνετο ὡς ἐσπαργανωμένον βρέφος· εἶχε δὲ εἰς τὴν κεφαλὴν μέγαν πύργον μὲ πολλὰ πατώματα· εἰς τοὺς βραχίονας δὲ εἶχε λέοντας, εἰς τὸ ςῆθος πλῆθος ἄπειρον μαςῶν, καὶ εἰς τὸ ἐπίλοιπον σῶμα παντὸς εἴδους ζώων καὶ δένδρων· ὥςε φαίνεται ὅτι οἱ Ἐφέσιοι ἐλάτρευον τὴν φύσιν ὅλην, ἢ τὴν Γῆν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἀρτέμιδος. Κατεσκεύασαν καὶ ἄπειρα ἀντίτυπα τοῦ ἀγάλματος τούτου (α).

Ἱερεῖς δὲ τοῦ ναοῦ τούτου εἶχον εὐνούχους, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον Μεγαλοϐύζους, καὶ παρθένους Ἱέρισσας μὲ αὐτούς (β).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

ά. Εἰς τὴν Ὀλυμπίαν ἦτον ἀρχαιόθεν Ἄλσος Ἱερὸν τοῦ Διὸς, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον Ἄλτιν ἀπὸ τοῦ Ἄλσους παραπεποιημένου, καὶ μαντεῖον τοῦ Διὸς ἐπίσημον. Ὑ-

---

(α) Λεξικ. ἀνώνυμ. Ἀρτέμ. (β) Στράβ. αὐτόθι.

ςερον δὲ περιτειχίσαντες τὴν Ἄλτιν, ἔκτισαν εἰς τὸ μέσον τὸν ναὸν τοῦ Διὸς Ὀλυμπίου (*). Τὰ μὲν ἔξοδα τοῦ ναοῦ ἔγιναν ἐκ τῶν λαφύρων, τὰ ὁποῖα ἔλαβον οἱ Ἠλεῖοι παρὰ τῶν Πισαίων καὶ ἄλλων συμμάχων αὐτῶν, νικήσαντες αὐτούς. Ἐκ τούτων τῶν ἐξόδων κατεσκεύασαν καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Διὸς τὸ περίφημον. Ὁ δὲ ναὸς ἐκτίσθη εἰς τὴν ῥηθεῖσαν Ἄλτιν, εἰς τρόπον δωρικὸν, ἀρχιτεκτονοῦντος τοῦ Λίβωνος, ὅςτις ἦτον ἐντόπιος ἐκεῖθεν. Ὕλην δὲ μετεχειρίσθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν πῶρον ἐπιχώριον· τὴν δὲ σκεπαςὴν ἐσκέπασαν μὲ λίθον τὸν πολυθρύλλητον πεντέλησι καλούμενον, ἐκ τῶν λατομίων τῆς Ἀττικῆς, τὸν ὁποῖον κατεσκεύασαν εἰς τρόπον κεράμων· τὸ δὲ ἐφεύρημα τοῦτο ἦτον τοῦ Ναξίου Βύζου, τοῦ κατασκευάσαντος καὶ τὰ ἀγάλματα εἰς τὴν Νάξον, ἔνθα εὑρέθη καὶ τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα.

„Νάξιος Εὐεργός με γένει Λητοῦς πόρε Βύζεω
„Παῖς, ὃς πρώτιςος τεῦξε λίθου κέραμον.

Ἐχρημάτισε δὲ ὁ Βύζος οὗτος κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀλυάτου τοῦ Λυδοῦ, καὶ τοῦ Ἀςυάγους τοῦ Μήδου. Τὸ μῆκος τοῦ ναοῦ ἦτον διακοσίων τριάκοντα πηχῶν, τὸ δὲ πλάτος ἐννενήκοντα πέντε, καὶ τὸ ὕψος ἑξήκοντα ὀκτώ. Ὅλος δὲ ὁ ναὸς ἦτον περίςυλος, οἷον περιεζωσμένος μὲ ςύλους, καὶ εἰς τὰς ἄκρας τοῦ ὀρόφου εἶχε λέβητας χρυσοῦς· πρὸς τὴν μέσην δὲ τοῦ Ἀετοῦ, οἷον, τοῦ ὀρόφου, ἐκρέματο τὸ ἄγαλμα τῆς Νίκης χρυσοῦν, καὶ κάτωθεν τῆς Νίκης ἦτον ἀσπὶς ἀφιερωμένη χρυσῆ καὶ αὐτὴ, καὶ ἔχουσα τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης, καὶ τὴν ἑξῆς ἐπιγραφὴν,

---

(*) Τὸν τόπον τοῦτον, ὅστις εἶναι εἰς τὴν Πίσαν τῆς Πελοποννήσου, λέγουσιν ὅτι ἐνοστιμεύθη ὁ Ζεύς· ὅθεν ἔλαβεν αὐτὸν ὡς ἴδιον ἀπόκτημα καὶ ὠνόμασεν Ὀλυμπίαν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, τοῦ Οὐρανοῦ. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Ἀρκὰς εἶχε θυγατέρα Ὀλυμπίαν ὀνομαζομένην, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὁ Πίσος υἱὸς τοῦ Περιήρους γυναῖκα, καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ χώρα Ὀλυμπία. Ετυμολογικ. μεγὰ, ἐν Ὀλυμπ. καὶ Παυσαν. Ἠλιακ. Πρώτ. Ις΄. 4.

„ Ναὸς μὲν φιάλαν χρυσέαν ἔχει, ἐκ δὲ Τανάγρας
„ Τῆς Λακεδαιμονίοις συμμαχίδος γε τεθὲν
„ Δῶρον, ἀπ' Ἀργείων καὶ Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων,
„ Τὰν δεκάταν νίκας εἵνεκα τῷ πολέμω.

Ἥτις μαρτυρεῖ ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι νικήσαντες τοὺς Ἀργείους καὶ Ἀθηναίους εἰς τὴν Τανάγραν, ἀφιέρωσαν αὐτά. Ἔξωθεν δὲ τοῦ ναοῦ καὶ ἄνωθεν τῶν ςύλων εἰς τὸ πτέρωμα, ἦτον ἀσπίδες εἴκοσι καὶ μία, κεχρυσωμέναι, τὰς ὁποίας ἀφιέρωσεν ὁ ςρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Μόμιος, νικήσας τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ λαβὼν τὴν Κόρινθον. Ἔμπροσθεν δὲ τοῦ ναοῦ ἦτον ἐζωγραφισμένος ὁ ἀγὼν τοῦ Πέλοπος καὶ Οἰνομάου· ταῦτα τὰ ἀγάλματα κατεσκεύασε Μενδαῖος ὁ Παιώνιος ἐκ τῆς Θρᾴκης· Ἦτον δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἀγάλματα ἐκεῖ, περὶ τῶν ὁποίων ῥηθήσεται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους.

β'. Ὄπισθεν δὲ τούτων κατευσκεύασεν ὁ Ἀλκαμένης, ἀγαλματοποιὸς ἄριςος, σύγχρονος τοῦ Φειδίου καὶ δεύτερος ἐκείνου εἰς τὴν τέχνην, τὴν Κενταυρομαχίαν, τὸν Πειρίθουν, καὶ τὸν Εὐρυτίωνα ἁρπάζοντα τὴν γυναῖκα τοῦ Πειρίθου, τὸν Καινέα βοηθοῦντα τὸν Πειρίθουν, τὸν Θησέα μαχόμενον καὶ πέλεκυν εἰς τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ δύο Κενταύρους ἁρπάζοντας, τὸν μὲν παρθένον, τὸν δὲ νέον τινα ὡραῖον. Ἄνωθεν δὲ τῶν θυρῶν ἦτον καὶ πολλὰ ἄθλα τοῦ Ἡρακλέους, ἡ θήρα τοῦ Κάπρου, ὁ πόλεμος κατὰ Διομήδους τοῦ Θρᾳκὸς διὰ τοὺς Ἵππους, ἡ βοηλασία ἐκ τῆς Ἐρυθυίας, ἡ διαδοχὴ τοῦ Οὐρανοῦ παρὰ τοῦ Ἄτλαντος, καὶ ἡ κάθαρσις τῆς κόπρου τοῦ Αὐγείου. Ἄνωθεν δὲ τῶν θυρῶν τοῦ Ὀπισθοδόμου ἥρπαζε τὴν ζώνην τῆς Ἀμαζόνος, ἐδίωκε τὸν Κρητικὸν ταῦρον, τὰς Στυμφαλίδας, τὴν Ἔλαφον, τὴν Ὕδραν καὶ τὸν Λέοντα. Εἶχε δὲ πύλας χαλκᾶς ὁ ναός, καὶ ἔσωθεν τῶν πυλῶν δεξιόθεν ἦτον ὁ Ἴφιτος, ςεφανούμενος ὑπὸ τῆς Ἐκκεχειρίας. Ἦτον δὲ καὶ ἔσωθεν ςύλοι καὶ ςοαὶ ὑπερῷοι καὶ δρόμοι, ὅθεν ἀνέβαινον εἰς τὸ ἄγαλμα, καὶ ἡ ἀνάβασις ἦτον εἰς τὸν ὄροφον ἑλικοειδής.

γ'. Ἔσωθεν δὲ τῆς Ἄλτεως δεξιόθεν τῆς εἰσόδου, πλησίον καὶ πρὸς βοῤῥᾶν τοῦ ναοῦ, ἦτον τὸ Πελόπιον Ἱερὸν, οἷον, τοῦ Πέλοπος Τέμενος, τὸ ὁποῖον ἔκτισεν ὁ Ἡρακλῆς· μεταξὺ δὲ τοῦ Ἱεροῦ τούτου καὶ τοῦ ναοῦ ἦτον ἀνδριάντες καὶ ἄλλα πολλὰ ἀφιερώματα· ἀπέναντι δὲ τούτου ἦτον τὸ Ἱερὸν τῆς Ἥρας, καὶ μεταξὺ τούτων ἦτον ὁ βωμὸς τοῦ Διός. Περὶ δὲ τὸν ναὸν ἦτον καὶ βωμοὶ πάντων τῶν Θεῶν, καὶ τοῦ Διὸς διάφοροι ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τοῦ ναοῦ· οἷον τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, τῆς Ἑςίας, τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς Ἀθηνᾶς, ἄλλος τῆς Ἀρτέμιδος τετράγωνος πλησίον τοῦ ναοῦ. Ἄλλος τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ τῆς Ἀρτέμιδος κοινός. Περαιτέρω δὲ ἄλλος τοῦ Ἀλφειοῦ μόνου καὶ πλησίον αὐτοῦ τοῦ Ἡφαίςου, ἢ τοῦ Ἀρείου Διὸς κατ' ἄλλους, ὅπου ἐθυσίαζεν ὁ Οἰνόμαος πρὶν τοῦ ἀγῶνος. Μετὰ δὲ τοῦτον ἦτον τοῦ Ἡρακλέους Παραςάτου ἐπονομαζομένου· οὐχὶ δὲ τοῦ Θηβαίου (α), ἀλλὰ τοῦ Ἰδαίου· μετὰ τοῦτον δὲ ἄλλος τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἡρακλέους τούτου, τοῦ Ἐπιμήδους, Ἴδα, Παιοναίῳ καὶ Ἰάσου· πρὸς τὰ θεμέλια δὲ τῆς οἰκίας τοῦ Οἰνομάου, καὶ πλησίον τούτου, δύο, τοῦ Διὸς Ἑρκείου, τὸν ὁποῖον ἔκτισεν ὁ Οἰνόμαος, καὶ τοῦ Διὸς Κεραυνίου, τὸν ὁποῖον ἔκτισαν ὕςερον, ἀφ' οὗ ἐκεραύνωσε τὸν οἶκον τοῦ Οἰνομάου. Πλησίον δὲ τοῦ μεγάλου βωμοῦ, τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ὀνομαζομένου, ἦτον βωμὸς τῶν ἀγνώςων Θεῶν, καὶ μετὰ τοῦτον τοῦ Καθαρσίου Διὸς καὶ τῆς Νίκης, καὶ πάλιν ἄλλος τοῦ Χθονίου Διός· ἔπειτα ἦτον καὶ κοινοὶ βωμοὶ αὐτῶν τῶν Θεῶν, καὶ τῆς Ὀλυμπίας Ἥρας, τὸν ὁποῖον ἔκτισεν ὁ Κλύμενος· καὶ μετὰ τοῦτον ἄλλος κοινὸς τοῦ Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος διὰ τὴν ὁμοτεχνίαν· ἐπειδὴ ὁ μὲν Ἀπόλλων ηὗρε τὴν κιθάραν, ὁ δὲ Ἑρμῆς τὴν λύραν. Μετὰ δὲ τοῦτον ἦτον ὁ βωμὸς τῆς Ὁμονοίας, καὶ πάλιν τῆς Ἀθηνᾶς ἄλλος, καὶ ὕςερον τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν·

(α) Αὐτόθι. Ζ'. 4.

δίου, τῆς Ῥέας. Εἰς τὴν εἴσοδον δὲ τοῦ ςαδίου ἦτον δύο, τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ Ἐναγωνίου, καὶ τοῦ Καιροῦ· ἦτον δὲ καὶ ἄλλος τοῦ Ἡρακλέους πλησίον τοῦ Θησαυροῦ τῶν Σικυωνίων, πλὴν ἄγνωςος ποίου Ἡρακλέους· καὶ τῆς Γῆς ὁμοίως, ἡ ὁποία λέγουσιν ὅτι εἶχε καὶ μαντεῖον ποτὲ ἐκεῖ· καὶ τῆς Θέμιδος ἄλλος, καὶ πάλιν τοῦ Διὸς Καταιβάτου· πλησίον δὲ τοῦ Πελοπίου ἦτον τοῦ Διονύσου καὶ τῶν Χαρίτων κοινός· μεταξὺ δὲ τούτων ἦτον τῶν Μουσῶν, καὶ ἔπειτα τῶν Νυμφῶν (α).

δ'. Ἔξωθεν δὲ τῆς Ἄλτεως ἦτον ἡ κατοικία τοῦ Φειδίου, ἡ ὁποία ὠνομάζετο ἐργαςήριον τοῦ Φειδίου, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐδούλευε τὰ ἀγάλματα· καὶ βωμὸς εἰς αὐτὸ κοινὸς ὅλων τῶν Θεῶν· ὄπισθεν δὲ τοῦ ἐργαςηρίου πρὸς τὴν Ἄλτιν καὶ ἔξωθεν τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ, ἦτον Ἱερὸν Λεωνίδαιον καλούμενον, πλησίον τῆς μεγάλης εἰσόδου τῆς πομπικῆς, διὰ τῆς ὁποίας ἐγίνετο ἡ πομπή· ἀφιέρωσε δὲ τοῦτο Λεωνίδης τις ἐπιχώριος· καὶ εἰς αὐτὸ ἐκάθηντο ὕςερον οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ Ἔπαρχοι τῆς Ἑλλάδος. Ἔσωθεν δὲ τῆς Ἄλτεως καὶ ἄντικρυ τοῦ Λεωνιδαίου ἀριςερόθεν, ἦτον βωμὸς τῆς Ἀφροδίτης, καὶ μετὰ τοῦτον ἄλλος τῶν Ὡρῶν· κατὰ δὲ τὸν Ὀπισθόδμον τοῦ ναοῦ, ἦτον δένδρον Κότινος, ἀγριελαία, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον Ἐλαίαν καλλιςέφανον, ἐπειδὴ ἐκ τῶν κλώνων αὐτῆς ἔπλεκον τοὺς ςεφάνους τῶν νικητῶν· πλησίον δὲ αὐτῆς ἦτον βωμὸς τῶν Νυμφῶν Καλλιςεφάνων καὶ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ δένδρου ὀνομαζομένων· δεξιόθεν δὲ τοῦ Λεωνιδαίου ἦτον βωμὸς τῆς Ἀγοραίας Ἀρτέμιδος, ἔσωθεν τῆς Ἄλτεως· πλησίον δὲ τούτου ἄλλος βωμὸς τῆς Δεσποίνης, τῆς Δήμητρος (β)· καὶ ἔπειτα τοῦ Ἀγοραίου Διός· ἔμπροσθεν δὲ τῆς προεδρίας ἦτον βωμὸς τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, καὶ ἔπειτα τοῦ Διονύσου· πλησίον δὲ τῆς ἀφετηρίας τοῦ ςαδίου, βωμὸς τοῦ Διὸς Μοιραγέτου, καὶ

(α) Αὐτόθι Ιγ'. Ιδ'. (β) Ἀρκαδικ. Λζ. 6.

μετὰ τοῦτον βωμὸς τῶν Μοιρῶν, ἔπειτα τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ ὕςερον ἄλλοι δύο τοῦ Διὸς τοῦ Ὑψίςου. Εἰς τὸ μέσον δὲ τῆς ἀφετηρίας ἦτον βωμοὶ δύο, τοῦ Ἱππίου Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἱππίας Ἥρας, καὶ πλησίον τοῦ ςύλου τῆς ἀφετηρίας ἦτον βωμὸς τῶν Διοσκούρων (α).

έ. Εἰς τὴν εἴσοδον δὲ πρὸς τὸν ἔμβολον (*) ἦτον ἀμφοτέρωθεν δύο βωμοὶ, Ἄρεως τοῦ Ἱππίου καὶ Ἀθηνᾶς τῆς Ἱππίας· ἔσωθεν δὲ τοῦ ἐμβόλου ἦτον βωμὸς τῆς ἀγαθῆς Τύχης, τοῦ Πανὸς καὶ τῆς Ἀφροδίτης· εἰς τὸ ἐνδότερον δὲ τοῦ Ἐμβόλου ἦτον βωμὸς τῶν Νυμφῶν Ἀκμηνῶν καλουμένων. Ἄνωθεν δὲ τῆς ςοᾶς τοῦ Ἀγνάπτου, Ἄγναπτον δὲ ὠνόμαζον τὸν τέκτονα αὐτῆς, καὶ δεξιόθεν, ἦτον βωμὸς τῆς Ἀρτέμιδος· πλησίον δὲ τῆς πομπικῆς εἰσόδου καὶ ἔσωθεν τῆς Ἄλτεως, ἦτον βωμοὶ τρεῖς ὄπισθεν τοῦ Ἡραίου, οἷον, τοῦ ναοῦ τῆς Ἥρας· τοῦ ποταμοῦ Κλαδέου, τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος· καὶ ἔπειτα πάλιν τῆς Ἀρτέμιδος Κοκκώκας (β) ἄλλος· καὶ πάλιν ἄλλος τοῦ Θερμίου Ἀπόλλωνος· ἦτον δὲ καὶ τις οἶκος τοῦ Θεηκολώτου Ἱερέως ὀνομαζόμενος, καὶ εἰς τὴν γωνίαν τούτου βωμὸς τοῦ Πανός· πλησίον δὲ τῆς ἐξόδου ἦτον τὸ Πρυτανεῖον, καὶ ἄντικρυ τούτου τὸ γυμνάσιον, ὅπου ἦτον ἡ παλαίςρα καὶ οἱ δρόμοι τῶν ἀθλητῶν· ἔμπροσθεν δὲ τῶν θυρῶν τοῦ Πρυτανείου ἦτον βωμὸς τῆς Ἀγροτέρας Ἀρτέμιδος, καὶ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Πρυτανείου ἦτον τοῦ Πανὸς, καὶ ἔσω εἰς τὸ Πρυτανεῖον τῆς Ἑςίας, καὶ ἄντικρυ τοῦ βωμοῦ τούτου ἦτον τὸ Ἑςιατόριον, ἔνθα ἐφίλευον τοὺς νικῶντας ἀθλητάς (γ).

(α) Ἠλιακ. ΙΕ΄.

(*) Ἡ ἀφετηρία τοῦ ςαδίου ἦτον κατεσκευασμένη εἰς σχῆμα πρώρας πλοίου· τὸ δὲ εἰς τὴν πρώραν τῶν πλοίων τιθέμενον σουβληρὸν σίδηρον, δι' οὗ ἐτρύπων τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, ὠνομάζετο ἔμβολος· τοῦτον οὖν τὸν ἔμβολον ἐνοεῖ ἐνταῦθα, ὁ ὁποῖος ἦτον ἐκεῖ ὡς δρόμος πλατὺς κατεσκευασμένος ἀναλογῶν μὲ τὸ σχῆμα τῆς πρώρας.

(β) Ὅρα Ἡσυχ. Κόκκος. (γ) Αὐτόθι. ΙΕ΄.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ τῶν ἀφιερωμάτων τοῦ Ναοῦ τούτου.

ά. Ὁ Ἀντίοχος ἀφιέρωσε Παραπέτασμα μάλινου πεποικιλμένον μὲ ὑφάσματα ἀσσύρια, καὶ βαφὰς ἐρυθρὰς τῶν Φοινίκων· τοῦτο δὲ τὸ παραπέτασμα δὲν ἐσύκωναν ἄνω πρὸς τὸν ὄροφον, καθὼς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος, ἀλλὰ κατεβίβαζον εἰς τὸ ἔδαφος διὰ τῶν καλωδίων. Εἰς τὸν Πρόναον δὲ ἦτον θρόνος τοῦ Ἀρίμνου βασιλέως τῶν Τυῤῥηνῶν· οὗτος ἀφιέρωσε πρῶτος τῶν βαρβάρων ἀφιέρωμα εἰς τὸν Ὀλύμπιον Δία. Ἦτον καί τινες Ἵπποι χαλκοὶ τοῦ Κυνίσκου, σημεῖα Ὀλυμπιακῆς νίκης, δεξιόθεν τῆς εἰσόδου. Ὁμοίως καὶ τρίπους χαλκοῦς δεξιόθεν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔβαλλον τοὺς ςεφάνους τῶν νικητῶν, πρὶν κατασκευάσωσι τὴν τράπεζαν· διότι ὕςερον εἶχον τράπεζαν ἐπὶ τούτῳ. Οἱ δὲ Ἀχαιοὶ ἀφιέρωσαν ἀνδριάντα τοῦ βασιλέως Ἀδριανοῦ, ἐκ λίθου παρίου· ἐκεῖ ἦτον καὶ τοῦ Τραϊνοῦ, τὸν ὁποῖον ἀφιέρωσαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες. Ἦτον δὲ καὶ τοῦ Νέρωνος ςέφανοι, καὶ ςῆλαι πολλαὶ, καὶ μία τούτων περιεῖχε γεγραμμένον τὸν Ὅρκον, περὶ τῆς ἑκατονταετοῦς συμμαχίας τῶν Ἀθηναίων, Ἀργείων, καὶ Μαντινέων (α)· ἀπὸ δὲ τοῦ Βωμοῦ τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν πρὸς τὸ ςάδιον, ἦτον ἀριςερόθεν ἡ ἄκρα τοῦ Κρονίου καλουμένου ὄρους, καὶ εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ κρηπὶς λιθίνη καὶ ἀναβαθμοὶ, ὅθεν ἀνέβαινον εἰς τὸ ὄρος τοῦτο· καὶ ἐκεῖ ἦτον ἀγάλματα χαλκᾶ τοῦ Διὸς ἓξ, Ζᾶνες καλούμενα· οἷον, Ζῆνες, τὰ ὁποῖα κατεσκεύασαν ἐκ τῆς ζημίας, τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσεν ὁ Εὔπολος ὁ Θεσσαλὸς, ἐπειδὴ διέφθειρε τοὺς πύκτας μὲ δῶρα, Ἀγήτορα τὸν Ἀρκάδα καὶ Πρύτανιν τὸν Κυζικηνὸν, καὶ τὸν Ἁλικαρνασσέα Φορμίωνα, καὶ ἀγόρασεν αὐτὸς τὴν νίκην τότε, ἐν ᾧ ὁ Φορ-

(α) Αὐτόθι. Ιβ΄.

μίων ἐνίκησε τὴν προτέραν Ὀλυμπιάδα· ἐζημιώθησαν δὲ καὶ οἱ δωροδοκηθέντες· καὶ τοῦτο λέγουσι πρῶτον ἀδίκημα καὶ πρώτη ζημία τῶν ἀθλητῶν εἰς τοῦτον τὸν ἀγῶνα· τῶν δὲ ἀγαλμάτων τὰ μὲν δύο ἦτον ἔργα τοῦ Κλέωνος τοῦ Σικυωνίου· τῶν δὲ τεσσάρων ὁ ἀγαλματοποιὸς ἀγνοεῖται· εἶχον καὶ ἐπιγράμματα λέγοντα ὅτι ἡ νίκη δὲν εὑρίσκεται ἐκεῖ μὲ δῶρα, ἀλλὰ μὲ ταχύτητα ποδῶν καὶ δύναμιν σώματος· ὕςερον δὲ Κάλλιπος ὁ Ἀθηναῖος ἀγόρασε πάλιν τὴν νίκην τοῦ πεντάθλου μὲ χρήματα, κατὰ τὴν ἑκατοςὴν καὶ δωδεκάτην Ὀλυμπιάδα· ὅθεν ἐζημιώθη καὶ αὐτός. Οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως ἔςειλαν τὸν Ῥήτορα (α) Ὑπερίδην εἰς τοὺς Ἠλείους ζητοῦντες τὴν ἄφεσιν τῆς ζημίας· ἀλλ' ἐπέςρεψεν ἄπρακτος· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι δὲν ἔδωκαν τὴν ζημίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπεκλείσθησαν τῶν Ὀλυμπείων ἀγώνων. Τέλος δὲ ἀναγκασθέντες ὑπὸ τοῦ χρησμοῦ ἐπλήρωσαν αὐτὴν, καὶ κατεσκεύασαν οἱ Ἠλεῖοι ἄλλα ἓξ ἀγάλματα τοῦ Διὸς μὲ αὐτὴν, καὶ μὲ ἐπιγράμματα περιέχοντα τὴν αἰτίαν. Πλησίον δὲ τούτων ἦτον καὶ ἄλλα δύο ἀγάλματα ἐκ τοιαύτης αἰτίας κατεσκευασμένα· ἐπειδὴ ὁ Φιλόςρατος ὁ Ῥόδιος διέφθειρε τὸν Εὔδηλον μὲ χρήματα· τὰ δὲ ἐπιγράμματα ἔλεγον ὅτι Στράτων ὁ Ἀλεξανδρεὺς διέφθειρε τὸν Εὔδηλον· ὁμοίως κατεσκευάσθησαν καὶ ἄλλα δύο ἀγάλματα τοῦ Διὸς διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, τοῦ Δίδου καὶ Σαραπάμμωνος τῶν Αἰγυπτίων· τοιοῦτον τι συνέβη καὶ τοῦ Ἀπολλωνίου καὶ Ἡρακλείδου τῶν Ἀλεξανδρέων· τέλος δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Δαμόνικος ὁ Ἠλεῖος ἠθέλησε νὰ κλέψῃ τὴν νίκην μὲ τὰ χρήματα, διὰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Πολύκτορα· ἔτυχε να παλεύῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Σωσάνδρου τοῦ Σμυρναίου· ὁ δὲ Δαμόνικος ἔδωκε χρήματα εἰς τὸν πατέρα τοῦ Σωσάνδρου, ὅςτις ὠνομάζετο καὶ ἐκεῖνος Σώσανδρος, διὰ νὰ νικήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Οἱ δὲ Ἑλλανο-

(α) Πλούταρχ. ἐν Ὑπερίδ. τόμ. Θ'. 378.

δίκαι ἐζημίωσαν τοὺς πατέρας· καὶ ἐκ τῆς ζημίας ταύτης κατεσκεύασαν ἄλλα δύο ἀγάλματα, ὧν τὸ μὲν ἓν ἦτον εἰς τὸ γυμνάσιον τῶν Ἡλείων, τὸ δὲ εἰς τὴν Ἄλτιν, ἔμπροσθεν τῆς ϛοᾶς ποικίλης ὀνομαζομένης, ἐπειδὴ εἶχεν εἰς τὸν τοῖχον πολλὰς ζωγραφίας. Τινὲς δὲ ὠνόμαζον αὐτὴν καὶ ϛοὰν τῆς Ἠχοῦς, ἐπειδὴ ἀνέδιδε φωνὴν ὅταν ἐφώναζε τίς. Ἐζημίωσαν δὲ καὶ ἄλλον τινα Ἀλεξανδρέα Σαραπίωνα ὀνομαζόμενον, διὰ δειλίαν· ἐπειδὴ ἦλθε νὰ ἀγωνισθῇ εἰς τὸν Παγκράτιον ἀγῶνα, καὶ ἐγράφη εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀγωνιϛῶν, κατὰ τὴν συνήθειαν· ἔπειτα ἀφ' οὗ εἶδε τοὺς ἄλλους παγκρατιαϛὰς ἐφοβήθη ὁ γενναῖος, καὶ ἔφυγε μίαν ἡμέραν πρότερον τοῦ ἀγῶνος· αὐτὸς ἔφυγε μόνος διὰ δειλίαν ἐκ τοῦ ἀγῶνος τούτου καὶ ἐζημιώθη· καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἀφιερώματα ἦτον ἐκ ζημίας (α).

β'. Πλησίον δὲ τῆς εἰς τὸ ϛάδιον εἰσόδου, ἦτον βωμὸς, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἐθυσίαζον πρὸς οὐδένα Θεὸν, ἀλλ' ἵϛαντο ἐκεῖ οἱ Σαλπιγκταὶ καὶ οἱ Κήρυκες καὶ ἠγωνίζοντο· ὁ δὲ βωμὸς εἶχε κρηπῖδα χαλκῆν, καὶ ἐπὶ τῆς κρηπῖδος ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἑξάπηχες, ἀφιέρωμα τῶν Κυναιθαέων (β), τὸ ὁποῖον εἶχε κεραυνοὺς εἰς τὰς χεῖρας. Πλησίον δὲ εἰς τὸ Ἱπποδάμειον, Ἱερὸν τῆς Ἱπποδαμείας, ἦτον κρηπὶς λιθίνη ὡς ἡμικύκλιον, καὶ εἰς τὴν μέσην αὐτῆς ἀγάλματα τοῦ Διὸς, τῆς Θέτιδος καὶ τῆς Ἡμέρας, οἷον, τῆς Ἠοῦς, ἥτις παρεκάλει τὸν Δία διὰ τὰ τέκνα αὐτῆς· ἀπάντικρυ δὲ πρὸς τὰς δύω ἄκρας τῆς κρηπῖδος, ἦτον ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Μέμνων· ὁμοίως ἦτον καὶ ἄλλοι δύο κατάντικρυ Ἕλλην καὶ βάρβαρος, ὁ Ὀδυσσεὺς ἄντικρυ τοῦ Ἑλένου, ἐπειδὴ ἦτον οἱ σοφώτατοι εἰς τὰ ϛρατεύματα τῶν Ἑλλήνων καὶ Τρώων. Ὁ δὲ Μενέλαος μὲ τὸν Πάριν, διὰ τὸ πάθος τῆς ἔχθρας· ὁ Διομήδης μὲ τὸν Ἀνείαν, ὁ Τελεμώνειος Αἴας μὲ τὸν Δηΐφοβον· ταῦτα δὲ ἦτον ἔργα Μύρωνος τοῦ Λυκίου. Πε-

(α) Αὐτόθ. Κβ'. (β) Ἀρκαδικ. Ιθ'.

ραιτέρω δὲ ἦτον ἀφιερώματα τῶν Ἀπολλωνιατῶν, πε-ρὶ ὧν ἐροῦμεν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ. Περαιτέρω δὲ τούτων ἦτον ἄλλο ἄγαλμα τοῦ Διὸς, ἔχον εἰς τὴν μίαν χεῖρα κε-ραυνὸν καὶ εἰς τὴν ἄλλην Ἀετὸν, ἀφιέρωμα τῶν Μετα-ποντίων, καὶ ἔργον Ἀριςόνου τοῦ Αἰγινήτου· οἱ δὲ Φλιά-σιοι ἀφιέρωσαν ἀγάλματα τοῦ Διὸς, τοῦ Ἀσωποῦ καὶ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ· καὶ πρῶτον μὲν ἦτον ἡ Νεμέα, ἔπειτα ὁ Ζεὺς ἁρπάζων τὴν Αἴγιναν, ἔπειτα ἡ Ἅρ-πιννα, ἡ Κόρκυρα, ἡ Θήβη, καὶ ὕςερον ὁ Ἀσωπός· τρεῖς δὲ Λεοντῖνοι, ὁ Ἱππαγόρας, Φρύνων καὶ Αἰνεσίδημος, ἀ-φιέρωσαν ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἑπτάπηχες.

γ'. Ἔσωθεν δὲ τῆς Ἄλτεως ἦτον καὶ τὸ βουλευ-τήριον, καὶ πλησίον τῆς εἰσόδου τοῦ βουλευτηρίου ἦ-τον ἄγαλμα τοῦ Διὸς, καὶ περαιτέρω πρὸς ἄρκτον ἦ-τον ἄλλο τετραμμένον πρὸς ἀνατολὰς, τὸ ὁποῖον ἀφιέ-ρωσαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ὅσοι ἐπολέμησαν τὸν βάρβα-ρον εἰς τὰς Πλαταιάς. Ἦτον δὲ εἰς τὴν βάσιν τοῦ ἀγάλ-ματος γεγραμμένα τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν πόλεων, ὅσαι ἔλαβον μέρος ἐκείνου τοῦ ἐνδόξου ἔργου· καὶ πρῶτον ἦτον οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἔπειτα οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἔ-πειτα καθεξῆς οἱ Κορίνθιοι, Σικυώνιοι, Αἰγινῆται, Με-γαρεῖς, Ἐπιδαύριοι, Τεγεᾶται καὶ Ὀρχομένιοι τῆς Ἀρ-καδίας, Φλιάσιοι, Τροιζήνιοι, Ἑρμιονεῖς, Τιρύνθιοι, Πλα-ταιεῖς Μυκηναῖοι, Ἀμβρακιῶται, Λεπρεᾶται, Στυ-ρεῖς, Ἠλεῖοι, Ποτιδεᾶται, Ἀνακτόριοι, καὶ Χαλκιδεῖς τοῦ Εὐρίπου. Τῶν δὲ νησιωτῶν ἦτον οἱ Χῖοι, Μήλιοι, Τήνιοι, Νάξιοι καὶ Κύθνιοι· τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦτο ἦτον ἔργον Ἀναξαγόρου τοῦ Αἰγινήτου· ἔμπροσθεν δὲ τοῦ ἀγάλματος ἦτον ςήλη χαλκῆ, ἔχουσα γεγραμμένας τὰς συνθήκας τῆς τριακονταετοῦς εἰρήνης τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, ὅπου πρὸς τοῖς ἄλλοις ἦτον καὶ τοῦτο τὸ ἄρθρον. „Οἱ Ἀργεῖοι δὲν ἔχουσι μέρος τῆς μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων εἰρήνης. Ἰδιαιτέρως ὅμως ἂν θέλωσιν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Ἀργεῖοι, ἠμποροῦν νὰ ἔ-χουν φιλίαν. Ἐκεῖ πλησίον ἦτον καὶ ἄλλο ἄγαλμα τοῦ

Διὸς, ἀφιέρωμα τῶν Μεγαρέων καὶ ἔργον τοῦ Θυλάκου, ἢ Ψυλάκου ἢ Ψυτάκου, καὶ Ὀναίθου καὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν· ἡ πατρὶς ὅμως καὶ ἡ ἡλικία τούτων τῶν ἀγαλματοποιῶν εἶναι ἄγνωςος· περαιτέρω δὲ τούτου ἦτον ἄλλο ἄγαλμα τοῦ Διὸς μὲ σκῆπτρον εἰς τὴν χεῖρα, ἀφιέρωμα τῶν Ὑβλαίων τῆς Σικελίας· καὶ πλησίον τούτου ἦτον βάσις χαλκῆ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἄγαλμα τοῦ Διὸς δεκαοκτὼ ποδῶν τὸ ὕψος, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν.

,, Κλειτόριοι τὸ δ' ἄγαλμα Θεῷ δεκάτην ἀνέθηκαν
,, Πολλᾶν ἐκ πολίων χερσὶ βιασάμενοι.
,, Καὶ μέτρα ποιείτην Ἀρίςων ἢ δὲ Τελεςὰς
,, Αὐτοκασίγνητοι καὶ Λακεδαιμόνιοι (α).

δ'. Ἦτον δὲ καὶ βωμὸς κοινὸς τοῦ Διὸς καὶ Ποσειδῶνος, καὶ πλησίον αὐτοῦ ἄγαλμα τοῦ Διὸς εἰς βάσιν χαλκῆν, ἀφιέρωμα τῶν Κορινθίων καὶ ἔργον τοῦ Μούσου. Μεταξὺ δὲ τοῦ βουλευτηρίου καὶ τοῦ μεγάλου ναοῦ ἦτον ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐςεφανωμένον μὲ ἄνθη, καὶ κεραυνὸν εἰς την χεῖρα ἔχον, ἀφιέρωμα τῶν Θεσσαλῶν καὶ ἔργον τοῦ Θηβαίου Ἀσκάρου ἢ Ἀσκύρου· καὶ πλησίον αὐτοῦ ἄλλο ἀφιέρωμα τῶν Ψωφιδίων, διά τινα νίκην· δεξιόθεν δὲ τοῦ ναοῦ καὶ πρὸς ἀνατολὰς ἦτον ἄλλο δώδεκα ποδῶν, ἀφιέρωμα τῶν Λακεδαιμονίων μὲ ἐπιγραφὴν τοιαύτην.

,, Δέξαι ἄναξ Κρονίδα Ζεῦ ὀλύμπιε καλὸν ἄγαλμα,
,, Ἱλάῳ θυμῷ τοῖς Λακεδαιμονίοις.

Ἀφιέρωσαν δὲ τοῦτο κατὰ τὸν δεύτερον Μεσσηνιακὸν πόλεμον· ἀριςερόθεν δὲ τούτου ἦτον ἄλλο χαλκοῦν, ἀφιέρωμα τοῦ Μομμίου ἐκ τῶν λαφύρων τῆς Ἀχαΐας. Καὶ οὗτος ἀφιέρωσε πρῶτος τῶν Ῥωμαίων ἀφιέρωμα εἰς τὸν Ὀλύμπιον Δία. Τὸ δὲ μέγιςον πάντων τῶν ἐν τῇ Ἄλτει χαλκῶν ἀγαλμάτων ἦτον, τὸ ἀφιέρωμα τῶν Ἠλείων, εἴκοσι ἑπτὰ ποδῶν τὸ ὕψος, ἐκ τῶν λαφύρων

(α) Αὐτόθι. Κγ'.

τῶν Ἀρκάδων. Πλησίον δὲ τοῦ Πελοπίου ἦτον ςύλος μέτριος, καὶ ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐπ᾽ αὐτοῦ, ἐκτεῖνον τὴν χεῖρα· ἄντικρυ δὲ τούτου ἦτον πολλὰ ἀγάλματα κατὰ σειρὰν, ἐν τούτοις καὶ τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Γανυμήδους, ἀφιέρωμα τινὸς Θεσσαλοῦ Γνώθιος ὀνομαζομένου, καὶ ἔργον τοῦ Ἀρισοκλέους. Πλησίον δὲ τούτου ἦτον ἄλλο ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἀγένειον, ἀφιέρωμα τοῦ Σμικίθου, περὶ οὗ ἐροῦμεν μετ᾽ ὀλίγον· καὶ μετὰ τοῦτο ἄλλο ἀγένειον, ἀφιέρωμα τῶν Ἐλαϊτῶν, ἔθνους τῆς Αἰολίδος. Καὶ μετὰ τοῦτο ἄλλο πάλιν τοῦ Διὸς, καὶ ἑκατέρωθεν τούτου ἦτον ἄλλα δύο, τοῦ Πέλοπος καὶ τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ, ἀφιερώματα τῶν Κνιδίων ἐκ λαφύρων. Ἦτον δὲ καὶ ἄλλο τοῦ Διὸς πλησίον τοῦ τείχους τῆς Ἄλτεως, ἀφιέρωμα καὶ αὐτὸ τοῦ Μομμίου ἐκ τῶν ῥηθέντων λαφύρων. Εἰς δὲ τὸ βουλευτήριον ἦτον ἄγαλμα τοῦ Διὸς τρομερώτατον, ὅπου ἐγίνετο ὁ ὅρκος τῶν ἀθλητῶν, Ζεὺς ὅρκιος ὀνομαζόμενον, καὶ κεραυνοὺς εἰς τὰς χεῖρας ἔχων. Ἦτον δὲ καὶ ἄγαλμα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐξομοιωμένον εἰς τὸ σχῆμα τοῦ Διὸς, πλησίον τοῦ μεγάλου ναοῦ, ἀφιέρωμα τῶν Κορινθίων· ἐπειδὴ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν πόλιν. Καὶ ταῦτα τὰ ἀγάλματα τοῦ Διὸς ἦτον ἔσωθεν τῆς Ἄλτεως (α).

έ. Ἦτον δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἀφιερώματα δι᾽ ἄλλας αἰτίας. Οἱ Μεσσήνιοι τῆς Σικελίας εἶχον συνήθειαν νὰ σέλλωσι κατ᾽ ἔτος ἄντικρυ εἰς τὸ ῥήγιον, τριάκοντα πέντε παῖδας, καὶ τὸν Διδάσκαλον αὐτῶν καὶ τὸν αὐλητὴν, εἰς μίαν ἐπιχώριον Ἑορτὴν τῶν Ῥηγίνων, οἱ ποῖοι ἐχόρευον εἰς τὴν Ἑορτήν. Ὅθεν ὠνομάζετο καὶ χορὸς τῶν παίδων ἡ πομπὴ αὕτη. Κατὰ δυςυχίαν ὅμως ἐβυθίσθη ποτὲ τὸ πλοῖον εἰς ἐκεῖνον τὸν κατηραμένον πορθμὸν τῆς Σύλλης καὶ χαρύβδεως, καὶ ἐπνίγησαν οἱ παῖδες καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· οἱ δὲ Μεσσήνιοι πενθήσαντες κατὰ τὴν συνήθειαν εἰς τιμὴν τῶν παίδων, κατεσκευά-

(α) Αὐτόθι. Κδ΄.

σαν ἀγάλματα χαλκᾶ ὅλων τῶν παίδων, τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ αὐλητοῦ. καὶ ἀφιέρωσαν αὐτὰ εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, τὰ ὁποῖα ἦτον κατὰ σειρὰν ἐπὶ τοῦ τείχους τῆς Ἄλτεως, ὅπου οἱ παῖδες εἶχον τὰς δεξιᾶς ἡπλωμένας, ὡς παρακαλοῦντες τὸν Θεόν. Ἦτον δὲ ἔργα Κάλλωνος τοῦ Ἠλείου, ἢ τοῦ Καλάμιδος. Ἦτον ἐπὶ τοῦ τείχους τούτου καὶ ἄλλα ἀγάλματα, ἀφιερώματα τῶν Ἀκραγαντίνων, καὶ δύο Ἀνδριάντες τοῦ Ἡρακλέους γυμνοὶ, εἰς παιδικὴν ἡλικίαν· ὧν ὁ μὲν εἷς ἐτόξευε τὸν λέοντα, καὶ ἦτον ἀφιέρωμα τοῦ Ταραντίνου Ἱπποτίωνος, καὶ ἔργον τοῦ Νικοδάμου· ὁ δ' ἄλλος ἦτον ἀφιέρωμα Ἀναξίππου τοῦ Μενδαίου· ἡ δὲ Μένδη ἦτον πόλις τῆς Θρᾴκης (α). Ἀφιέρωσαν δὲ καὶ οἱ Ἀχαιοὶ κοινῶς τοὺς Ἀνδριάντας τῶν ἐννέα Ἡρώων, οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν ὅλοι τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἕκτορος εἰς μονομαχίαν (β). Καὶ ἵςαντο οἱ Ἀνδριάντες αὐτῶν πλησίον τοῦ μεγάλου Ναοῦ ὡπλισμένοι, μὲ δόρατα καὶ ἀσπίδας. Ἀπάντικρυ δὲ αὐτῶν ἵςατο ὁ Ἀνδριὰς τοῦ Νέςορος, κρατῶν τοὺς κλήρους εἰς τὴν κυνῆν· τοῦ Ὀδυσσέως τὸν Ἀνδριάντα ὅμως ἔλαβεν ὁ Νέρων εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἔμειναν ὕςερον μόνον οἱ ὀκτώ· ἦτον δὲ ἐκεῖ καὶ ἐπιγραφὴ τοιαύτη.

„Τῷ Διΐ τ' Ἀχαιοὶ τὰ ἀγάλματα ταῦτ' ἀνέθηκαν,
„Ἔγγονοι ἀντιθέου Ταντάλίδου Πέλοπος.

Ἔργον δὲ ἦτον ταῦτα Ὀνατᾶ τοῦ Αἰγινήτου, περὶ τοῦ ὁποίου ῥηθήσεται πολλάκις· πλησίον δὲ τούτων ἦτον ὁ Ἀνδριὰς τοῦ Ἡρακλέους μαχόμενος μὲ μίαν Ἀμαζονίδα ἔφιππον διὰ τὸν ζωςῆρα, ἀφιέρωμα Εὐαγόρου τοῦ Ζαγκλαίου, καὶ ἔργον Ἀριςοκλέους τοῦ Κυδωνιάτου· ἡ δὲ Ζάγκλη ἦτον πόλις τῆς Σικελίας (γ), ἡ ἔπειτα Μεσσήνη μετονομασθεῖσα. Ἀφιέρωσαν δὲ καὶ οἱ Θάσιοι ἄγαλμα τοῦ Ἡρακλέους δεκάπηχυ τὸ μέγεθος, ἔργον τοῦ Ὀνατᾶ καὶ τοῦτο (δ).

(α) Στέφαν. ἐν Μένδ. (β) Ὅμηρ. Ἰλ. Η' —.
(γ) Στέφαν. ἐν Ζάγκλ. (δ) Αὐτόθι. Ε'.

ϛ'. Οἱ δὲ Μεσσήνιοι ἀφιέρωσαν ἄγαλμα τῆς Νίκης, ἔργον Μενδαίου τοῦ Παιωνίου· τὰ δὲ ἀφιερώματα τοῦ Σμικύθου ἦτον τὰ ἑξῆς· Ἀμφιτρίτη καὶ Ποσειδᾶν καὶ Ἑςία, ἔργα Γλαύκου τοῦ Ἀργείου· ἀριςερόθεν δὲ τοῦ μεγάλου Ναοῦ, ἦτον ἡ Κόρη, ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Γανυμήδης, ἡ Ἄρτεμις, ὁ Ὅμηρος, Ἡσίοδος, Ἀσκληπιὸς, Ὑγεία καὶ ὁ Ἀγὼν φέρων ἁλτῆρας (α). Μετὰ δὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀγῶνος ἦτον ὁ Διόνυσος, ὁ Ὀρφεὺς καὶ ὁ Ζεὺς, ἔργα Διονυσίου τοῦ Ἀργείου· ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἀφιέρωσεν ὁ Σμίκυθος (β), τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ὅλα ὕςερον ὁ Νέρων· ὁ δὲ Ἡρόδοτος λέγει αὐτὸν Μίκυθον· τὰ ἐπιγράμματα μάλιςα ὠνόμαζον καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ, Χοῖρον. Ταῦτα δὲ τὰ ἀφιερώματα ἐλέγοντο μεγάλα ἀφιερώματα τοῦ Σμικύθου, ὅσα κατεσκεύασεν ὁ Γλαῦκος· καὶ μικρὰ, ὅσα ἐτεχνούργησεν ὁ Διονύσιος. Πλησίον δὲ τούτων ἦτον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς μὲ περικεφαλαίαν καὶ τὴν αἰγίδα ἐνδεδυμένον, ἀφιέρωμα τῶν Ἡλείων καὶ ἔργον Νικοδάμου τοῦ Μαιναλίου· ἡ δὲ Μαίναλος ἦτον πόλις τῆς Ἀρκαδίας. Πλησίον δὲ τῆς Ἀθηνᾶς ἦτον ἡ Νίκη ἄπτερος, ἀφιέρωμα τῶν Μαντινέων καὶ ἔργον τοῦ Καλάμιδος· πλησίον δὲ τῶν μικρῶν ἀφιερωμάτων τοῦ Σμικύθου, ἦτον τὰ ἆθλα τοῦ Ἡρακλέους· τοῦ Λέοντος, τῆς Ὕδρας, τοῦ Κερβέρου καὶ τοῦ Κάπρου, ἀφιερώματα τῶν Ἡρακλεωτῶν τοῦ Πόντου, τὰ ὁποῖα ἀφιέρωσαν ἀφ' οὗ ἐλεηλάτησαν τὴν χώραν τῶν γειτόνων αὐτῶν Μαρινδυα-

---

(α) Οἱ Ἁλτῆρες ἦτον σφαῖραι μολύβδου, τὰς ὁποίας ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας οἱ γυμναζόμενοι εἰς τὸ πήδημα, διὰ νὰ φυλάττωσι τὴν ἰσοςαθμίαν τȣ̃ σώματος.

(β) Ο' δὲ Σμίκυθος οὗτος ἦτον Μεσσήνιος, δοῦλος, ἔπειτα ταμίας τοῦ Τυράννου τῶν Ῥηγίνων Ἀναξίλαω, ἔπειτα καὶ ἐπίτροπος τῆς Τυραννίας, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀναξίλαω. Διωχθεὶς δὲ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν Τεγέαν ϗ κατῴκησεν ἐκεῖ· ϗ ἀσθενήσαντος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὑπεσχέθη πολλὰ εἰς τὸν Ὀλύμπιον Δία. Ὅθεν καὶ ἀφιέρωσεν αὐτὰ, ἀφ' οὗ ἰατρεύθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ· Ἡρόδοτ. Πολύμν. 170. ϗ Παυσαν. αὐτόθι, Κϛ'.

νῶν· ἄντικρυ δὲ τούτων καὶ πλησίον τοῦ Πελοπίου, ἦτον καὶ ἄλλα πολλὰ ἀγάλματα κατὰ σειράν (α).

ζ΄. Μεταξὺ τούτων ἦτον καὶ τὰ ἀφιερώματα τοῦ Φόρμιδος τοῦ Μαιναλίου, ὁ ὁποῖος περάσας εἰς τὴν Σικελίαν καὶ γενόμενος ϛρατηγὸς τοῦ Γέλωνος, ἔπειτα καὶ τοῦ Ἱέρωνος, καὶ εὐδοκιμήσας εἰς τὰς ἐκϛρατείας, ἐπλούτησε τόσον, ὥϛε ἀφιέρωσε πολλὰ ἀφιερώματα καὶ εἰς τὴν Ὀλυμπίαν καὶ εἰς τοὺς Δελφούς. Εἰς τὴν Ὀλυμπίαν ὅμως ἦτον δύο Ἵπποι καὶ πλησίον αὐτῶν δύο Ἡνίοχοι· καὶ ὁ μὲν πρῶτος Ἵππος καὶ ὁ Ἡνίοχος ἦτον ἔργον Διονυσίου τοῦ Ἀργείου· ὁ δὲ δεύτερος, Σίμωνος τοῦ Αἰγινήτου· ὁ πρῶτος Ἵππος εἶχε καὶ ἐπίγραμμα εἰς τὴν πλευρὰν ἄμετρον τὸ ἑξῆς.

„Φόρμις ἀνέθηκεν Ἀρκὰς Μαινάλιος, νῦν δὲ Συρακούσιος·

Οὗτος ἦτον ὁ Ἵππος ὁ ὁποῖος ἔλεγον ὅτι εἶχε τὸ Ἱππομανὲς (β) λεγόμενον χόρτον· ἐπειδὴ οἱ Ἵπποι ὅσοι ἔϐλεπον αὐτὸν, ἔφευγον τοὺς κρατοῦντας ἢ ἐλαύνοντας αὐτοὺς, συντρίϐοντες πολλάκις καὶ τὰ σίδηρα, καὶ ἀνέϐαινον εἰς αὐτὸν ὡς μαινόμενοι, νομίζοντες ὅτι ἦτον ἀληθινὸς, χρεμετίζοντες καὶ ἄλλα τοιαῦτα ποιοῦντες· καὶ μόλις μὲ μεγάλην βίαν καὶ ἀνάγκην δαρμοῦ, ἀπεχώριζον αὐτοὺς ἐκεῖθεν. Τοῦτο δὲ νομίζει ὁ Παυσανίας τέχνευμα τινὸς Μάγου, ἀναφέρων καὶ ἄλλο παράδειγμα τοιοῦτον· ὅτι εἰς τὴν Λυδίαν Μάγος τις ἄναπτε πῦρ, μόνον διά τινων λέξεων βαρϐαρικῶν. Πλησίον δὲ τούτων ἦτον καὶ ὁ Ἀνδριὰς αὐτοῦ τοῦ Φόμιδος, μαχόμενος μὲ τρεῖς ἐχθροὺς, ἀφιέρωμα τινὸς Λυκόρτα Συρακουσίου καὶ φίλου αὐτοῦ· πλησίον δὲ τούτων ἦτον ὁ Ἑρμῆς χλαμύδα ἐνδεδυμένος, κυνῆν ἔχων εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ κριὸν ὑπὸ τὴν μασχάλην, ἀφιέρωμα τῶν Φενεατῶν τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ἔργον τοῦ Ὀνατᾶ καὶ τοῦ Καλλιτέλους, μαθητοῦ ἢ υἱοῦ τοῦ Ὀνατᾶ. Καὶ πλησίον

(α) Αὐτόθι. Κϛ΄. Κζ΄. (β) Θεόκριτ. Β΄. 48. καὶ Σχόλ.

τούτου ἄλλος Ἑρμῆς κηρύκειον ἔχων, ἀφιέρωμα Γλαυκίου τινος Ῥηγίνου, καὶ ἔργον Κάλλωνος τοῦ Ἠλείου. Ἀφιέρωσαν δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι βοῦν χαλκοῦν· εἰς τοῦτον τὸν βοῦν ἀνέβη ποτὲ ἓν παιδίον καὶ ἔπαιζε· καὶ παῖζον ἐκτύπησε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς τὸν χαλκὸν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπέθανεν. Ὅθεν οἱ Ἠλεῖοι ἤθελον νὰ ἐκβάλωσι τὸν βοῦν ἔξω τῆς Ἄλτεως, ὡς αἴτιον φόνου· ὁ χρησμὸς ὅμως εἶπε νὰ κάμουν, τὰ συνειθισμένα εἰς τοὺς ἀκουσίους φόνους καθάρσια, εἰς τὸν βοῦν, καὶ νὰ τὸν ἀφήσωσιν ἐκεῖ· ἦτον δὲ εἰς τὴν Ἄλτιν καὶ πλάτανοι πρὸς τὴν μέσην τοῦ περιβόλου, καὶ ὑποκάτω εἰς τοὺς πλατάνους ἀφιέρωσαν οἱ Ἠλεῖοι τρόπαιον χαλκοῦν ἐκ τῶν Λακεδαιμονικῶν λαφύρων· ἦτον καὶ ἄλλος Ἀνδριὰς ἀφιέρωμα τῶν Μενδαίων, ἔχων καὶ ἐπιγραφὴν τοιαύτην.

„Ζηνὶ θεῶν βασιλεῖ μ' ἀκροθίνιον ἐνθάδ' ἔθηκαν
„Μενδαῖοι, Σίπην χερσὶ βιασσάμενοι·

Οἷον, οἱ Μενδαῖοι κυριεύσαντες τὴν Σίπην μ' ἀφιέρωσαν εἰς τὸν Δία, ὡς ἀκροθίνιον. Οἱ δὲ Μενδαῖοι ἦτον Ἴωνες, κατοικοῦντες εἰς τὴν Θράκην πλησίον τῆς Αἴνου (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ Θησαυρῶν τοῦ Ναοῦ τούτου.

α'. Αἱ πόλεις τῆς Ἑλλάδος δὲν εὐχαριστήθησαν μόνον εἰς τὰ κοινὰ ἀφιερώματα, τὰ ὁποῖα εἶχον εἰς τὴν Ἄλτιν καὶ εἰς τὸν Ναὸν, καὶ εἶχεν ἕκαστον τὴν ἐπιγραφὴν εἰς δεῖξιν καὶ βεβαίωσιν, καὶ τοῦ ἀφιερώσαντος καὶ τοῦ κατασκευάσαντος, τῆς προθυμίας καὶ ἀρετῆς, ἀλλ' ἐφιλοτιμήθησαν νὰ κτίσωσι καὶ Θησαυροὺς ἰδιαιτέρους, καὶ εἰς τοῦτον τὸν ναὸν καὶ εἰς τοὺς Δελφούς. Ὁ δὲ Θη-

(α) Αὐτόθι. Ν'ς'.

σαυρὸς, καθ' Ἡσύχιον, ἦτον οἰκόςτις εἰς φύλαξιν χρημάτων ἀφιερωμένων καὶ ἀγαλμάτων, καὶ ἄλλων τοιούτων, τὰ ὁποῖα ἀφιέρωνεν ἑκάςη πόλις ἢ βασιλεὺς ἢ ἄλλος τις εἰς τὸν Θεόν· καθὼς εἶναι τὰ Θησαυροφυλάκια καὶ ταμεῖα λεγόμενα τῶν βασιλέων, πόλεων, Ναῶν καὶ ἄλλων. Κατά τινας δὲ, εἰς τοὺς Θησαυροὺς τοῦ Ναοῦ ἐφύλαττον καὶ πολλοὶ πλούσιοι τὰ πλούτη αὐτῶν, διὰ ἀσφάλειαν. Ἔσωθεν δὲ τῆς Ἄλτεως ἦτον τὸ Κρόνιον ὄρος, τὸ ὁποῖον ἦτον λόφος τις μᾶλλον ἢ ὄρος, καὶ εἰς τὰς ὑπωρείας αὐτοῦ εἶχον κρηπίδα πώρινον κατεσκευασμένην, καὶ ἀπὸ τῆς κρηπίδος ἀνάβασιν πρὸς τὸ ὄρος, ὁμοίως κατασκευαςὴν, ὅθεν ἀνέβαινον εἰς τὴν κορυφὴν καὶ ἐθυσίαζον εἰς τὸν Κρόνον, κατὰ τὴν ἐαρινὴν Ἰσημερίαν τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος, τοῦ Μαρτίου μηνός· ἦτον δὲ εἰς τὸ ὄρος καὶ ἄλλων Θεῶν Ἱερά· τῆς Ὀλυμπίας Εἰλειθυίας, τοῦ Σωσιπόλιδος καὶ ἄλλων· ἐπὶ ταύτης λοιπὸν τῆς κρηπίδος ἦτον οἱ ῥηθησόμενοι Θησαυροὶ (α).

β'. Καὶ πρῶτον μὲν ἦτον ὁ Θησαυρὸς τῶν Σικυωνίων, τὸν ὁποῖον ἀφιέρωσεν ὁ Μύρων, Τύραννος τῶν Σικυωνίων· ἐπειδὴ ἀγωνισθεὶς εἰς τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα, κατὰ τὴν τριακοςὴν τρίτην Ὀλυμπιάδα, ἐνίκησε μὲ τὸ ἅρμα. Ἔσωθεν δὲ τοῦ Θησαυροῦ ἔκτισε καὶ δύο Θαλάμους χαλκοῦς, ὁ δὲ χαλκὸς ἐκεῖνος ἦτον Ταρτήσιος (β), κατὰ τὸν λόγον τῶν Ἠλείων. Καὶ τὸν μὲν ἕνα κατεσκεύασε κατὰ τὸν Δωρικὸν τρόπον, τὸν δ' ἄλλον κατὰ τὸν Ἰωνικόν· καὶ εἰς τὸν μικρότερον Θάλαμον ἦτον ἐπιγράμματα λέγοντα, ὅτι ὁ χαλκὸς ἦτον πεντακοσίων ταλάντων, καὶ ἀφιερωταὶ ὁ Μύρων καὶ ὁ δῆμος τῶν Σικυωνίων. Ἦτον δὲ καὶ τρεῖς δίσκοι εἰς τὸν Θησαυρὸν, τοὺς ὁποίους μετεχειρίζοντο εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ πεντάθλου· καὶ ἀσπὶς ἐπίχαλκος καὶ περικε-

(α) Αὐτόθι. Κά. 2. καὶ Ἠλιακ. Ὕςερ. ΙΘ'. κ. 2.

(β) Ἡ Ταρτησσὸς ἦτον πόλις τῆς Ἰσπανίας ἔχουσα χαλκὸν ὀνομαςόν.

φαλαία καὶ κνημῖδες πλησίον τῆς ἀσπίδος, καὶ ἐπίγραμμα λέγον, ἀκροθίνιον τῷ Διῒ ὑπὸ Μυονέων· οἱ δὲ Μυονεῖς ἦσαν ἔθνος τῶν Λοκρῶν πλησίον τῆς Φωκίδος· ἐκεῖ ἦτον καὶ ἡ μάχαιρα τοῦ Πέλοπος, ἀφιέρωμα τοῦ Μιλτιάδου· καὶ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος πύξινον, ἀφιέρωμα Λοκρῶν τῶν Ἐπιζεφυρίων, καὶ ἔργον Πατροκλέους τοῦ Κροτωνιάτου.

γ΄. Μετὰ δὲ τοῦτον τὸν Θησαυρὸν ἦτον ὁ Θησαυρὸς τῶν Καρχηδονίων, καὶ εἰς αὐτὸν ἄγαλμα τοῦ Διὸς μέγα, καὶ θώρακες λινοῖ τρεῖς, ἀφιερώματα τοῦ Γέλωνος καὶ τῶν Συρακουσίων, ἐκ λαφύρων τῶν Φοινίκων, τοὺς ὁποίους ἐνίκησαν εἰς πεζομαχίαν ἢ εἰς ναυμαχίαν. Ὁ Θησαυρὸς δὲ ἦτον ἔργον τοῦ Ποθαίου, Ἀντιφίλου καὶ Μεγακλέους.

δ΄. Μετὰ δὲ τοῦτον ἦτον ἄλλοι δύο Θησαυροὶ τῶν Ἐπιδαυνίων, καὶ εἰς αὐτοὺς ὁ Ἄτλας κρατῶν τὸν Οὐρανὸν, καὶ ὁ Ἡρακλῆς καὶ ἡ Μηλέα τῶν Ἑσπερίδων, καὶ ὁ δράκων περιτετυλιγμένος εἰς τὴν Μηλέαν· ταῦτα δὲ τὰ ἀγάλματα ἦτον κέδρινα καὶ ἔργα τοῦ Θεοκλέους υἱοῦ τοῦ Ἡγύλου. Οἱ δὲ Θησαυροὶ, ἔργον τοῦ Πύῤῥου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Λακράτους καὶ Ἕρμωνος.

ε΄. Ἔπειτα δὲ ἦτον ὁ Θησαυρὸς τῶν Συβαριτῶν, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ τῶν Κυρηναίων, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον Ἀνδριάντες τινῶν βασιλέων τῆς Ῥώμης. Καὶ μετὰ τοῦτον τῶν Σελινουντίων, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον ὁ Διόνυσος, ἔχων τὸ πρόσωπον καὶ τὰς ἄκρας τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν κατεσκευασμένα ἐξ ἐλέφαντος. Μετὰ δὲ τοῦτον ἦτον τῶν Μεταποντίων, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον ὁ Ἐνδυμίων ἐξ ἐλέφαντος.

ϛ΄. Ἔπειτα ἦτον ὁ Θησαυρὸς τῶν Μεγαρέων, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχον ἀγαλμάτια ζώων κέδρινα καὶ μὲ χρυσὸν πεποικιλμένα, τὴν μάχην τοῦ Ἡρακλέους καὶ Ἀχελώου, τὸν Δία, τὴν Δηϊάνειραν, τὸν Ἡρακλέα καὶ Ἀχελῶον, τὸν Ἄρην ὡς βοηθὸν τοῦ Ἀχελώου, καὶ τὴν Ἀθηνᾶν τοῦ Ἡρακλέους· εἰς τὸν ὄροφον δὲ τοῦ Θησαυροῦ

ἦτον ἡ Γίγαντομαχία. Ταῦτα τὰ ἀγάλματα ἦτον ἔργα τοῦ Λακεδαιμονίου Δόντα, μαθητοῦ τοῦ Διποίνου καὶ τοῦ Σκύλλιδος, ἐκ λαφύρων τῶν Κορινθίων· ὅθεν εἶχον καὶ ἀσπίδα ἀφιερωμένην ἄνωθεν τοῦ Ἀετοῦ. Τελευταῖος δὲ Θησαυρὸς, ὅςτις ἦτον σχεδὸν πλησίον τοῦ ςαδίου, ἦτον τῶν Γελώων ἀφιέρωμα, ἐν ᾧ ἦτον καὶ ἀγάλματά τινα (α). Ταῦτα καὶ περὶ Θησαυρῶν. Οἱ καλλωπισμοὶ τοῦ Ναοῦ τούτου εἶναι ἀπερίγραπτοι, κατὰ Παυσανίαν, ἐν ᾧ λέγει ὅτι ἔγραψε καὶ αὐτὸς μόνον τὰ ἐπισημότερα· περὶ δὲ καταςάσεως τοῦ Ἀγῶνος, τῶν Ἀθλητῶν καὶ τῶν Ἀνδριάντων αὐτῶν, ῥηθήσεται εἰς τὸ περὶ ἀγώνων· ὁμοίως καὶ περὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, εἰς τὰ ἑπτὰ Θεάματα. Ἦτον δὲ καὶ Ναὸς τῆς Ἥρας εἰς τὴν Ἄλτιν ἀξιόλογος, καὶ μεγαλοπρεπῶς κεκαλλωπισμένος· πλὴν ποῖα νὰ γράψῃ τις πρῶτον; ὁ Παυσανίας περιγράφει ὅλην τὴν Ἑλλάδα κεκαλλωπισμένην σχεδὸν εἰς τὸν ῥηθέντα Ναόν· διὰ τοῦτο ἔγραψα καὶ ἐγὼ περιςατικώτερον τὸν καλλωπισμὸν τοῦ Ναοῦ τούτου, ὁμοίως θέλω περιγράψει καὶ τὸν ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος, διὰ νὰ λάβῃ ἰδέαν τῆς φιλοκαλίας καὶ φιλοτεχνίας τῶν Ἑλλήνων, ὅποιος δὲν ἀνέγνωσε τὸν Παυσανίαν, τὸν ἀληθέςατον μάρτυρα καὶ αὐτόπτην ἐκείνου τοῦ ἀμιμήτου καὶ ἐξαισίου καλλωπισμοῦ· εἰς τοῦτον τὸν Ναὸν τῆς Ἥρας ἦτον καὶ ἡ Λάρναξ τοῦ Κυψέλου, περὶ ἧς ῥηθήσεται ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς Ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος.

ά. Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ὅπου ἐκτίσθη ὁ Ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἦτον σπήλαιόν τι, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξήρχοντο

(α) Αὐτόθι. ΙΘ΄.

τινὲς ἀναθυμιάσεις καὶ ἐνθουσίαζον τοὺς πλησιάζοντας, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὸ περὶ Χρηστηρίων· οἱ δὲ ἄνθρωποι νομίσαντες ὅτι ἦτον θεία δύναμις ἐκεῖ, κατέστησαν τὸ Μαντεῖον, καὶ μετὰ ταῦτα ἀφιέρωσαν καὶ μερικὸν τόπον, ἔπειτα ἔκτισαν τὸν Ναὸν, ὡς εἴρηται, πρῶτον ἐκ δάφνης, ἔπειτα ἐκ κηροῦ, καὶ τρίτον ἐκ χαλκοῦ, τέταρτον ἐκ πετρῶν, καὶ πέμπτον ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον εἶδεν ὁ Παυσανίας· ὅμως δὲν ἔγραψε περιστατικῶς τὴν οἰκοδομὴν ταύτην, ἡ ὁποία φαίνεται ταπεινοτέρα τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς· πλουσιωτέρα ὅμως εἰς ἀφιερώματα καὶ καλλωπισμοὺς, διὰ τὴν ὑπόληψιν τοῦ Μαντείου. Τινὲς δὲ εἶπον ὅτι ὁ Ἥφαιστος ἔκτισε τὸν Ναὸν, καὶ ὅτι εἶχε τινὰς παρθένους χρυσᾶς εἰς τὸν ὄροφον, αἱ ὁποῖαι ἔψαλλον ὡς αἱ Σειρῆνες (α).

,,Χρύσειαι δ' ἐξ ὑπερώου ἄειδον κηλήμονες.

β'. Ἀφιερώματα δὲ ἦτον τὰ ἑξῆς εἰς τὸ τέμενος τοῦ Ναοῦ τούτου· πρῶτον ἦτον Ἀνδριὰς Φαΰλου τοῦ Κροτωνιάτου, ὅστις ἐνίκησε δὶς πένταθλον καὶ ἅπαξ στάδιον εἰς τὸν Πύθιον ἀγῶνα. Οἱ δὲ λοιποὶ ἀθληταὶ ὅσοι ἐνίκησαν ἐνταῦθα, ἐνίκησαν καὶ εἰς τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα· ὅθεν ἐροῦμεν ἐκεῖ περὶ ἐκείνων. Οὗτος δὲ παρασκευάσας καὶ τριήρη ἐξ ἰδίων ἐξόδων, ἐναυμάχησε κατὰ τῶν Περσῶν. Ὁ δὲ Ἀνδριὰς αὐτοῦ ἦτον ἔξωθεν τοῦ Τεμένους. Ἔσωθεν δὲ, πρῶτον ἦτον ὁ χαλκοῦς ταῦρος, ἀφιέρωμα τῶν Κερκυραίων, ὡς θέλομεν εἰπῆ ἐκεῖ· ἔπειτα ἦτον ὁ Ἀπόλλων, ἡ Νίκη, ἡ Καλλιστὼ, ὁ Ἀρκὰς, οἱ παῖδες αὐτοῦ, Ἔλατος, Ἀφεῖδας καὶ Ἀζᾶν· ἔτι δὲ ὁ Τρίφυλος, ἡ μήτηρ Ἐρατὼ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἔρασος, καὶ ἡ Λαοδάμεια μήτηρ τοῦ Ἀμύκλα. Ταῦτα δὲ ἦτον ἀφιερώματα τῶν Τεγεατῶν, ἐκ λαφύρων τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ἔργα, τινὰ μὲν τοῦ Ἀπολλωνιάτου Παυσανίου, τινὰ δὲ Δαιδάλου τοῦ Συκιωνίου, καὶ ἄλλα τινὸς Ἀργείου. Ἀντικρυ δὲ τούτων ἦτον ἀφιερώματα τῶν Λακεδαιμονίων

(α) Πίνδαρ. Ἀποσπασματ. Παυσαν. Φωκικ. ἰ.

ἐκ λαφύρων τῶν Ἀθηναίων, τὰ ὁποῖα ἔλαβον εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Πρῶτον μὲν ἦτον ὁ Ζεὺς, οἱ Διόσκουροι, ὁ Ἀπόλλων, Ἄρτεμις, Ποσειδῶν καὶ Λύσανδρος ὁ ϛρατηγὸς, ϛεφανούμενος ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος· ἔπειτα ὁ Μάντις Ἄβας, ὁ ὁποῖος προεῖπε τὴν νίκην εἰς τὸν Λύσανδρον· ἔπειτα ὁ Ἕρμων ὁ κυβερνήτης τοῦ Λυσάνδρου. Ταῦτα δὲ ἦτον ἔργα, Θεοκόσμου τοῦ Μεγαρέως, τοῦ Πίσωνος ἐκ τῆς Καλαυρίας τῶν Τροιζηνίων, Ἀντιφάνους τοῦ Ἀργείου, καὶ Ἀθηνοδώρου καὶ Δαμίου τῶν Αρκάδων. Ὄπισθεν δὲ τούτων ἦτον ὅλοι οἱ ϛρατηγοὶ οἱ συνεργήσαντες εἰς τὴν ναυμαχίαν, τῶν Σπαρτιατῶν καὶ συμμαχων. Ἀρακὸς ὁ Λακεδαιμόνιος, Ἐρειάνθης Βοιώτιος, Ἀϛυκράτης Ἴων, Κηφισοκλῆς, Ἑρμόφαντος καὶ Ἱκέσιος, Χῖοι. Τίμαρχος καὶ Διαγόρας Ῥόδιοι. Θεοδάμας Κνίδιος, Κιμέριος Ἐφέσιος, καὶ Αἰαντίδης Μιλήσιος· οὗτοι πάντες ἦτον ἔργα τοῦ Τισάνδρου. Ἔπειτα δὲ ἦτον Θεόπομπος Μιδιαῖος, ἡ δὲ Μίδεια ἦτον πόλις τῆς Ἀργείας (α). Κλεομήδης Σάμιος, Ἀριϛοκλῆς Καρύϛιος, Αὐτόνομος Ἐρετριεὺς, Ἀριϛόφαντος Κορίνθιος, Ἀπολλόδωρος Τροιζήνιος, καὶ Δίων Ἐπιδαύριος· οὗτοι δὲ ἦτον ἔργα Ἀλύπου τοῦ Σικυωνίου. Μετὰ δὲ τούτους ἦτον Ἀξιόνικος ὁ Ἀχαιὸς, Θεάρης Ἑρμιονεὺς, Πυρίας Φωκεὺς, Κόνων ὁ Μεγαρεὺς, Ἀγαμένης Σικυώνιος. Πυθόδοτος Κορίνθιος, Τηλεκράτης Λευκάδιος, Εὐαντίδας Ἀμβρακιώτης, καὶ Ἐπικυρίδας καὶ Ἐτεόνικος, Λακεδαιμόνιοι· οὗτοι δὲ ἦτον ἔργα τοῦ Πατροκλέους καὶ Κυνάχου.

γ΄. Ταύτην δὲ τὴν περιβόητον καὶ ὀλέθριον εἰς τοὺς Ἀθηναίους μάχην, ἐκέρδησε μὲ προδοσίαν ὁ Λύσανδρος, ἀπατήσας μὲ δῶρα δύο ϛρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων, τὸν Τυδέα καὶ Ἀδείμαντον, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ῥηθήσεται· τὴν δὲ δυϛυχίαν ταύτην προεῖπεν ὁ ἑξῆς χρησμὸς τῆς Σιβύλλης.

(α) Στέφαν. Μιδ.

,, Καὶ τότε Ἀθηναίοισι βαρύςονα κήδεα θήσει
,, Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, οὗπερ κράτος ἐςὶ μέγιςον·
,, Νηυσὶ φέρει πολέμοιο μάχην καὶ δηϊοτῆτα,
,, Ὀλλυμέναις δολεροῖσι τρόποις κακότητι νομήων.

Προεῖπε δὲ καὶ ὁ Μουσαῖος ἄλλον τοιοῦτον χρησμόν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦτον ἵππος χαλκοῦς Δούρειος ὀνομαζόμενος, ἀφιέρωμα τῶν Ἀργείων, καὶ ἔργον Ἀντιφάνους τοῦ Ἀργείου (α).

δ΄. Μετὰ δὲ τὸν ἵππον ἦτον ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ἀπόλλων, ὁ Μιλτιάδης, ὁ Ἐρεχθεὺς, ὁ Κέκροψ, ὁ Πανδίων, ὁ Κελεὸς, Ἀντίοχος ὁ Ἡρακλείδης, ὁ Αἰγεὺς, Ἀκάμας ὁ Θησείδης, ὁ Κόδρος, ὁ Θησεὺς καὶ ὁ Φυλεὺς, ἔργα τοῦ Φειδίου καὶ ἀφιερώματα τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῶν Περσικῶν λαφύρων, ςρατηγοῦντος τοῦ Μιλτιάδου· ἔπειτα ἦτον ὁ Ἀντίγονος καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δημήτριος, ἀφιερώματα τῶν Μακεδόνων· εἶτα ὁ Πτολεμαῖος τῶν Αἰγυπτίων· πλησίον δὲ τοῦ ἵππου ἦτον καὶ οἱ ἑπτὰ Ἡγεμόνες οἱ ςρατεύσαντες κατὰ Θηβαίων· ὁ Ἄδραςος, ὁ Τυδεὺς, καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Προίτου, καὶ ὁ Καπανεὺς, Ἐτέοκλος, Πολυνείκης, Ἱππομέδων καὶ Ἀμφιάραος. Πλησίον δὲ τοῦ Ἀμφιαράου ἦτον καὶ τὸ ἅρμα καὶ ὁ Ἡνίοχος Βάτων, καὶ ἔπειτα ὁ Ἀλιθέρσης, ἀφιερώματα τῶν Ἀργείων, καὶ ἔργα τοῦ Ὑπατοδώρου καὶ Ἀριςογείτονος. Ἔπειτα ἦτον καὶ οἱ Ἐπίγονοι, ἀφιέρωμα τῶν Ἀργείων καὶ αὐτοί· ὁ Σθένελος, Ἀλκμαίων, Πρόμαχος, Θέρσανδρος, Αἰγιαλεὺς, Διομήδης, καὶ Εὐρύαλος· ἔπειτα ὁ Δαναὸς, ἡ Ὑπερμνήςρα, ὁ Λυγκεὺς, καὶ ὅλον τὸ γένος αὐτοῦ μέχρι τοῦ Περσέως· ἔπειτα ἦτον ἵπποι χαλκοὶ καὶ ἀγάλματα γυναικῶν αἰχμαλωτίδων, ἀφιερώματα τῶν Ταραντίνων καὶ ἔργα Ἀγελάδα τοῦ Ἀργείου (β).

Μετὰ δὲ ταῦτα ἦτον ὁ Θησαυρὸς τῶν Σικυωνίων, ἔπειτα ὁ Τριόπας ὁ οἰκιςὴς τῆς Κνίδου, καὶ ἵππος πλη-

---

(α) Αὐτόθι. θ΄. (β) Αὐτόθι. ι΄.

σίου αυτοῦ· εἶτα ἡ Λητὼ, ὁ Ἀπόλλων καὶ Ἄρτεμις, τοξευοντες εἰς τὸν Τιτυὸν, ὁ ὁποῖος ἦτον πληγωμένος ἄντικρυ αὐτῶν· ἔπειτα ἦτον ὁ Θησαυρὸς τῶν Σιφνίων, τῶν Θηβαίων, Ἀθηναίων ἐκ τῶν Περσικῶν λαφύρων τοῦ Μαραθῶνος· τῶν Ποτιδεατῶν καὶ Συρακουσίων ἐκ τῶν λαφύρων τῶν Ἀθηναίων, τῶν δυςυχησάντων εἰς τὴν Σικελίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦτον καὶ ἄλλα τινὰ ἀφιερώματα καὶ ϛοὰ τῶν Ἀθηναίων, ἀπὸ τῶν Πελοποννησιακῶν λαφύρων (α).

έ. Ἄνωθεν δὲ τῆς ϛοᾶς ἦτον τις πέτρα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐϛάθη ἡ Σιβύλλα Ἡροφίλη καὶ ἐχρησμοδότησεν (β). Ἔπειτα ἦτον ὁ Ἀνδρεὺς οἰκιςὴς τῆς Ἄνδρου, ἀφιέρωμα τῶν ἀνδρίων, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Ἀθηνᾶ, καὶ Ἄρτεμις, ἀφιερώματα τῶν Φωκέων. Ἔπειτα ἦτον ἄλλα ἀφιερώματα τῶν Θεσσαλῶν, Μακεδόνων, Κυρηναίων, καὶ ὁ Θησαυρὸς τῶν Κορινθίων Δωριέων, εἰς τὸν ὁποῖον ἐφύλαττον καὶ τὰ ἀφιερώματα τῶν Λυδῶν· οἷον, τὰ χρυσᾶ πλινθία τοῦ Κροίσου, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἄλλων βασιλέων. Διότι ὁ μὲν Γύγης ὅςτις ἀφιέρωσε πρῶτος τῶν Ἀσιατικῶν βαρβάρων χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἄπειρον εἰς τοὺς Δελφοὺς, ἔϛειλε καὶ ἓξ χρυσοῦς κρατῆρας, τριάκοντα ταλάντων· πρότερον ὅμως τούτου ἀφιέρωσεν ὁ Μίδης, βασιλεὺς τῆς Φρυγίας καὶ υἱὸς τοῦ Γορδίου, τὸν βασιλικὸν θρόνον, εἰς τὸν ὁποῖον καθήμενος ἔκρινε. Ταῦτα πάντα ἦτον εἰς τὸν ῥηθέντα Θησαυρόν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ ὁ Θησαυρὸς οὗτος ἦτον μόνον τοῦ Κυψέλου υἱοῦ τοῦ Ἠετίωνος καὶ Τυράννου τῶν Κορινθίων, καὶ οὐχὶ δημόσιος τῶν Κορινθίων. Τὰ δὲ ἀφιερώματα τοῦ Γύγου ὠνόμαζον Γυγάδας οἱ Δελφοί (γ)· ὕϛερον δὲ ἀφιέρωσεν ὁ Κροῖσος τὰ ἑκατὸν δέκα ἑπτὰ χρυσᾶ πλινθία, διαφόρου μεγέθους καὶ τιμῆς, καὶ εἰκόνα λέοντος χρυσῆν, δέκα ταλάντων, δύο Κρατῆ-

(α) Αὐτόθι. Ιά. (β) Αὐτόθι. Ιβ΄. 1.
(γ) Ἡρόδοτ. Κλ. 14. καὶ 50. 51.

ρας, χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν, μεγάλους Πίθους ἀργυροῦς τέσσαρας καὶ περιῤῥαντήρια δύο, χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν, καὶ γυναικὸς εἴδωλον χρυσοῦν τρίπηχυ· τοῦτο ἔλεγον οἱ Δελφοὶ ὅτι ἦτον εἰκόνα τῆς ἀρτοποιοῦ τοῦ Κροίσου· οἷον τῆς γυναικὸς ἥτις κατεσκεύαζε τὸν ἄρτον αὐτοῦ· ἔτι δὲ ἀφιέρωσε καὶ τὴν ζώνην τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τὰ περιδέραια, καὶ ἄλλα πολλά. Καὶ τὰ μὲν πλινθία ἔβαλον οἱ Δελφοὶ εἰς τὸν ὄροφον τοῦ ναοῦ ἔξωθεν, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὸν λέοντα, ὅςτις ἀνέλυσεν ὀλίγον ὅτε ἐκάη ὁ Ναὸς, καὶ ἔπεσε· καὶ ὕςερον ἔβαλον αὐτὸν εἰς τὸν ῥηθέντα Θησαυρόν. Τοὺς δὲ κρατῆρας ἔβαλον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ναοῦ, τὸν μὲν χρυσοῦν δεξιόθεν καὶ τὸν ἀργυροῦν ἀριςερόθεν, ὁ ὁποῖος ἦτον ἔργον Θεοδώρου τοῦ Σαμίου, καὶ ἐχώρει ἑξακοσίους ἀμφορέας. Μετετόπισαν δὲ καὶ αὐτοὺς ὅτε ἐκάη ὁ Ναός· καὶ τὸν μὲν χρυσοῦν ἔβαλον εἰς τὸν Θησαυρὸν τῶν Κλαζομενίων, ὅςτις ἦτον ὀκτὼ ταλάντων καὶ μισοῦ καὶ δώδεκα μνῶν· τὸν δὲ ἀργυροῦν εἶχον εἰς τὴν γωνίαν τοῦ Προνάου, τὸν ὁποῖον μετεχειρίζοντο μόνον εἰς τὴν Ἑορτὴν τῶν Θεοφανίων λεγομένην. Οἱ δὲ πίθοι ἦτον εἰς τὸν Θησαυρὸν τῶν Κορινθίων· εἰς δὲ τὸ χρυσοῦν περιῤῥαντήριον περιέγραψέ τις ψευδῶς, ὅτι ἦτον ἀφιέρωμα τῶν Λακεδαιμονίων· ταῦτα δὲ τὰ ἀφιερώματα ἦτον εἰς τὸν πρότερον Ναὸν, καὶ οὐχὶ ἐπὶ Παυσανίου, ὅςτις λέγει ὅτι τότε δὲν ἦτον οὔτε ἴχνος χρυσίου τῶν Λυδῶν.

ς'. Μετὰ δὲ τὸν Θησαυρὸν τῶν Κορινθίων ἦτον ὁ Ἡρακλῆς, ἀφιέρωμα τῶν Φωκέων, καὶ ἄλλαι τινὲς εἰκόνες χαλκαῖ· ἔπειτα ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Αἴγινα χαλκοῖ, ἀφιέρωμα τῶν Φλιασίων· πλησίον δὲ τοῦ Θησαυροῦ ἐμάχετο ὁ Ἀπόλλων καὶ Ἡρακλῆς διὰ τὸν τρίποδα, καὶ ἡ μὲν Λητὼ καὶ Ἄρτεμις ἔβλεπον πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ πρὸς τὸν Ἡρακλέα· ἀφιερώματα καὶ ταῦτα τῶν Φωκέων, καὶ ἔργα τινὰ μὲν τοῦ Διύλου καὶ Ἀμυκλαίου, τινὰ δὲ τοῦ Χιονᾶ. Ἀφιέρωσαν δὲ καὶ

οἱ Ἕλληνες κοινῶς τρίποδα χρυσοῦν ἀπὸ τῶν ἐν Πλαταιαῖς λαφύρων τοῦ Μαρδονίου· ἔπειτα ἦτον Ἀνδριάντες τῶν Ταραντίνων, ἔργα τοῦ Ὀνατᾶ (α)· ἔπειτα ἦτον πελέκεις ἀφιερωμένοι τῶν Τενεδίων, μὲ τοὺς ὁποίους ἔκοψεν ὁ Τέννης τὰ σχοινία τῆς νεὼς τοῦ Κύκνου εἰς τὴν Τένεδον. Ἔφερε καὶ ὁ Θεμιςοκλῆς ἀφιερώματα ἀπὸ τῶν Περσικῶν λαφύρων· ἀλλ' ἡ Πυθία εἶπε·

„Μή μοι Περσῆος σκύλων περικαλέα κόσμον
„Νηῷ ἐγκαταθῇς, οἶκον δ' ἀπόπεμπε τάχιςα.

γνωρίζουσα ὅτι μέλλει νὰ καταφύγῃ Ἱκέτις εἰς τὸν Πέρσην· πλησίον δὲ τοῦ μεγάλου βωμοῦ ἦτον λύκος χαλκοῦς, ἀφιέρωμα τῶν Δελφῶν· Ἐπειδὴ ὁ λύκος κατέφαγε τινὰ Ἱερόσυλον κοιμώμενον εἰς τὸν Παρνασσον, ὅςτις ἔκλεψε χρήματα τοῦ ναοῦ (β).

ζ'. Μετὰ ταῦτα ἦτον καὶ ἄλλα ἄπειρα καὶ διαφόρων ἀφιερώματα, ὁμοίως καὶ εἷς μόνος σιδηροῦς κρατὴρ τῶν Λυδῶν, ἀφιέρωμα τοῦ Ἀλυάτου καὶ ἔργον Γλαύκου τοῦ Χίου, ὅςτις ἐφεῦρε πρῶτος τὴν κόλλησιν τοῦ σιδήρου. Ἡ κατασκευὴ δὲ τοῦ ἔργου τούτου ἦτον ἐξαίσιος· καὶ οὗτος μόνον ἐσώζετο ἐπὶ Παυσανίου ἐκ τῶν ἀφιερωμάτων τῶν Λυδῶν. Μετὰ ταῦτα δὲ ἦτον τὶς πέτρα λευκὴ κατεσκευασμένη εἰς σχῆμα ὀμφαλοῦ, καὶ ἐκεῖ ἐνόμιζον οἱ Δελφοὶ ὅτι ἦτον ὁ ὀμφαλὸς τῆς Γῆς κατὰ Πίνδαρον (γ)· ἢ κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν ἔγραψε καὶ ἐκεῖνος. Ἔπειτα δὲ ἦτον ἡ Ἑρμιόνη τοῦ Μενελάου καὶ γυνὴ τοῦ Νεοπτολέμου, ἔπειτα τοῦ Ὀρέςου, ἔργα τοῦ Καλάμιδος. Ἔπειτα ὁ Εὐρύδαμος, ςρατηγὸς τῶν Αἰτωλῶν κατὰ τῶν Γαλατῶν· ἔπειτα ἦτον τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἀπόλλωνος εἴκοσι κατὰ σειρὰν, ἀφιερώματα τῶν Λιπαραίων, ἐπειδὴ ἔλαβον τόσας ναῦς τῶν Τυῤῥηνῶν εἰς τὴν ναυμαχίαν· ἔπειτα ἦτον ἄγαλ-

(α) Αὐτόθι. Ιγ'. (β) Αὐτόθι. Ιδ'.
(γ) Αὐτόθι. Ιέ. Ις'. Πίνδαρ. Πυθ. Δ'. 131. καὶ Σχόλ.

μα τοῦ Ἀπόλλωνος μικρὸν, ἀφιέρωμα Ἐχεκρατίδους τοῦ Λαρισσαίου· καὶ τοῦτο τὸ ἀφιέρωμα, ἔλεγον οἱ Δελφοὶ, ὅτι ἀφιερώθη πρῶτον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.

ή. Ἀφιέρωσαν δὲ καὶ οἱ βάρβαροι τῆς Σαρδινίας τότε εἰκόνα μεγάλην χαλκῆν, τοῦ πρώτου οἰκιςοῦ τῆς νήσου. Ἔπειτα ἦτον ἵππος, ἀφιέρωμα τινὸς Καλλίου Ἀθηναίου, ἀπὸ Περσικῶν λαφύρων· καὶ ἔπειτα ἡ Ἀθηνᾶ, ἀφιέρωμα τῶν Ἀχαιῶν· οὗτοι δὲ πολιορκοῦντες τὴν Φανὰν πόλιν τῆς Αἰτωλίας, πολὺν καιρὸν ἀνωφελῶς, ἔλαβον χρησμὸν τοιοῦτον.

,,Γῆς Πέλοπος ναέται καὶ Ἀχαΐδος, ὁππότε Πυθὼ
,,Ἤλθετε πευσόμενοι, ὥς κε πτολίεθρον ἕλητε,
,,Ἀλλ' ἄγε δὴ Φράζεσθε, λάχος πόσον ἦμαρ ἕκαςον
,,Λαῶν πινόντων Ῥύεται πόλιν, ἡ δὲ πέπωκεν.
,,Οὕτω γὰρ κὲν ἕλοιτε Φανὰν πυργήρεα κώμην.

Οἱ δὲ, μὴ ἐνοοῦντες τὸν χρησμὸν, ἐβουλεύοντο διάφορα· ἄλλοι μὲν ἔλεγον νὰ ἀναχωρήσωσιν, ἄλλοι δὲ νὰ ἐφορμήσωσιν εἰς τὸ τεῖχος, καὶ ἄλλοι ἄλλως. Ἐν τούτοις βλέπουσι μίαν γυναῖκα ἔξω τοῦ τείχους λαμβάνουσαν ὕδωρ, ἀπό τινος μικρᾶς πηγῆς· λαμβάνουσιν αὐτὴν αἰχμάλωτον, καὶ μανθάνουσιν ὅτι μόνον ἐκείνην τὴν παρηγορίαν εἶχεν ἡ πόλις, ὅθεν ἐλάμβανον τὴν νύκτα τὸ ὕδωρ· διὸ κατασκάψαντες τὴν πηγὴν, ἔλαβον τὴν πόλιν· καὶ διὰ τοῦτο ἀφιέρωσαν τὴν Ἀθηνᾶν ἐκεῖ. Μετὰ δὲ τὴν Ἀθηνᾶν ἦτον ὁ Ἀπόλλων, ἀφιέρωμα τῶν Λινδίων τῆς Ῥόδου· ἔπειτα χαλκοῦς ὄνος, ἀφιέρωμα τῶν Ἀμβρακιωτῶν· διότι εἶχον πόλεμον μὲ τοὺς Μολοσσοὺς, οἵτινες ἑτοιμάζοντο τὴν νύκτα νὰ ἐπιπέσωσιν ἐξαίφνης· ὄνος δέ τις διώκων ἄλλην θήλυκὴν, ἐφώναζε μεγάλως· ὁμοίως ἐφώναζεν ἀγρίως καὶ ὁ ἐλαύνων τὸν ὄνον, ὥςε ἐταράχθησαν οἱ Μολοσσοὶ καὶ ἀνεχώρησαν· οἱ δὲ Ἀμβρακιῶται μαθόντες τὰ γινόμενα ἐφώρμησαν τὴν νύκτα καὶ ἐνίκησαν· ἔπειτα

δὲ ἦτον καὶ ἄλλα πολλὰ, καὶ τέλος ὁ Γοργίας ὁ Λεοντῖνος (α).

θ΄. Ἔπειτα ἦτον ὁ Σκύλις ὁ Σκιωναῖος, καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Κυάνα, ὅςτις ἦτον κολυμβητὴς ἔμπειρος καὶ ἐδίδαξε τοῦτο καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. Ὅθεν ὅτε ἐναυάγησεν ὁ Περσικὸς ςόλος περὶ τὸ Πήλιον, συνήργησαν πολὺ εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ τῶν περισωθέντων πλοίων, κόπτοντες τὰς ἀγκύρας καὶ ἄλλα τοιαῦτα τεχνευόμενοι· καὶ διὰ τοῦτο ἀφιέρωσαν τὰς εἰκόνας αὐτῶν οἱ Ἀμφικτύονες. Ἔπειτα ἦτον ξόανον χαλκοῦν τῶν Μεθυμναίων· διότι ἁλιεύοντες ποτὲ, εὗρον εἰς τὸ δίκτυον πρόσωπον, ἐκ ξύλου ἐλαίας κατεσκευασμένον· ἠρώτησαν λοιπὸν τὴν Πυθίαν νὰ μάθουν τί πρᾶγμα ἦτον ἐκεῖνο· ἐκείνη δὲ ἀπεκρίθη, νὰ σέβωνται τὸν Διόνυσον τὸν Κεφαλῆνα. Ὅθεν ἐκεῖνο μεν ἐκράτησαν αὐτοὶ, ἄλλο δὲ ὅμοιον κατασκευάσαντες χαλκοῦν, ἔπεμψαν εἰς τοὺς Δελφούς. Καὶ ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα πλεῖςα ἦτον εἰς τὸ Τέμενος μέχρι τοῦ Ναοῦ (β).

ι. Εἰς τὸν Πρόναον δὲ ἦτον γεγραμμένα τὰ γνωμικὰ τῶν ἑπτὰ σοφῶν· καθὼς τὸ γνῶθι σαυτὸν, μηδὲν ἄγαν, καὶ τ. λ. τὰ ὁποῖα ἦλθον αὐτοὶ ἐκεῖ καὶ ἀφιέρωσαν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα· ἐκεῖ ἦτον καὶ χαλκοῦς Ἀνδριὰς τοῦ Ὁμήρου, ἐπάνω εἰς ςήλην· ἐπειδὴ ἦλθε καὶ αὐτὸς ἐκεῖ νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, καὶ ἔλαβε χρησμὸν τὸν ἑξῆς.

Ὄλβιε καὶ δύσδαιμον, (ἔφυς γὰρ ἐπ' ἀμφοτέροισι)
Πατρίδα δίζηαι. Μητρὶς δέ τοι οὐ πατρίς ἐςιν.
Ἔςιν Ἰὸς νῆσος μητρὸς πατρὶς, ἥ σε θανόντα
Δέξεται· ἀλλὰ νέων παίδων αἴνιγμα φύλαξαι (γ).

Ἔσωθεν δὲ τοῦ Ναοῦ ἦτον βωμὸς τοῦ Ποσειδῶνος· ἐπειδὴ τὸ μαντεῖον τοῦτο ἦτον κτῆμα ἀρχαῖον τοῦ Ποσειδῶνος· ἦτον καὶ δύο ἀγάλματα τῶν Μοιρῶν· εἰς τὸν τόπον δὲ τῆς τρίτης ἦτον ὁ Ζεὺς ὁ Μοιραγέτης,

---

(α) Ις΄. Ιή. (β) Ιθ΄. Ι. 2. (γ) Κδ΄. καὶ Στεφαν. Ἰῶ.

ἔπειτα καὶ Ἀπόλλων ὁ Μοιραγέτης· ἐκεῖ ἦτον καὶ ἡ Ἑςία, ἔνθα ἔσφαξεν ὁ Ἱερεὺς τὸν Νεοπτόλεμον. Πλησίου δὲ τῆς Ἑςίας ἦτον ὁ Θρόνος τοῦ Πινδάρου σιδηροῦς, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκάθητο καὶ ἔψαλλε τοὺς ὕμνους τοῦ Ἀπόλλωνος· πρὸς τὸ ἐσώτερον δὲ τοῦ Ναοῦ, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἦτον καὶ ἄγαλμα χρυσοῦν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἄνω δὲ εἰς τοὺς Ἀετοὺς ἦτον ἡ Ἄρτεμις, ἡ Λητὼ, ὁ Ἀπόλλων, αἱ Μοῦσαι, ἡ δύσις τοῦ Ἡλίου, ὁ Διόνυσος, καὶ αἱ Θυιάδες· τούτων δὲ, τινὰ μὲν ἦτον ἔργα Πραξίου τοῦ Ἀθηναίου καὶ μαθητοῦ τοῦ Καλάμιδος· καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν ἐκεῖνος, ἐτελείωσε τὰ ἐπίλοιπα Ἀνδροσθένης ὁ Ἀθηναῖος καὶ μαθητὴς τοῦ Εὐκάδμου· ἦτον καὶ εἰς τὰ ἐπιςύλια ὅπλα χρυσᾶ καὶ ἀσπίδες, ἀφιερώματα τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῶν λαφύρων τῆς μάχης τοῦ Μαραθῶνος, καὶ ἄλλα τῶν Αἰτωλῶν, λάφυρα ἀπὸ τῶν Γαλατῶν (α).

ιά. Ἔξωθεν δὲ τοῦ Ναοῦ πρὸς τὸ ἄλλο μέρος καὶ ἀριςερόθεν, ἦτον περίβολος καὶ εἰς αὐτὸν ὁ τάφος τοῦ Νεοπτολέμου, τὸν ὁποῖον ἐτιμοῦσαν οἱ Δελφοὶ ἐναγίζοντες κατ' ἔτος. Ἀνώτερον δὲ τοῦ μνήματος τούτου ἦτον τις λίθος μικρὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἔχυναν ἔλαιον καθεκάςην ἡμέραν, καὶ εἰς τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας ἔρριπτον εἰς αὐτὸν μαλλίον λευκόν· καὶ ἐνόμιζον ὅτι τοῦτον τὸν λίθον κατέπιεν ὁ Κρόνος ἀντὶ τοῦ Διός. Ἐντεῦθεν δὲ πρὸς τὸν Ναὸν ἦτον ἡ Κασσωτὶς πηγὴ, καὶ τεῖχος μικρὸν ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἀνάβασις διὰ τοῦ τείχους εἰς τὴν πηγήν· ταύτης τὸ ὕδωρ ἔλεγον ὅτι ἤρχετο ὑπὸ τὴν Γῆν εἰς τὸ ἄδυτον τοῦ Ναοῦ, καὶ ἐκεῖ ὅσαι γυναῖκες ἔπινον ἐγίνοντο μαντικαί. Ἄνωθεν δὲ τῆς Κασσωτίδος ἦτον τις οἶκος, καὶ εἰς αὐτὸν ἦτον ἡ Λέσχη τοῦ Πολυγνώτου, περὶ τῆς ὁποίας ἐροῦμεν Ἰδιαιτέρως (β). Τοιαῦτα ἦτον καὶ τὰ καλλωπίσματα τοῦ Ναοῦ τούτου· εἶπον δὲ καὶ πρότερον, καὶ πάλιν λέγω, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἦτον ὅλη

(α) ΙΘ'. 3. (β) ΚΔ'. ΚΕ'.

Ναὸς καὶ κῆπος οὐχὶ ἁπλῶς, ἀλλ' ἐπιμελῶς καὶ φιλοτέχνως κεκαλλωπισμένος· ἂν ἀνέβαινες εἰς τὸν Παρνασσὸν, εὕρισκες αὐτὸν πολυτελέςερον τοῦ πύργου τῆς Βαβυλῶνος, κατὰ τὴν φιλοτεχνίαν· ἂν ὡδοιπόρεις ἀπὸ μιᾶς πόλεως εἰς ἄλλην, εὕρισκες πανήγυριν εἰς τὸν δρόμον λαμπράν· ἀλλοῦ ἔβλεπες Ναὸν, ἀλλοῦ βωμὸν, ἀλλοῦ ἄλσος Ἱερὸν, ἀλλοῦ πηγὴν Ἱερὰν, ἀλλοῦ Ἀνδριάντας, ἀλλοῦ Ἡρῶα, ἀλλοῦ τάφους, ἀλλοῦ ςήλας καὶ ἀλλοῦ ἄλλα, περιπεποιημένα καὶ κεκαλωπισμένα, ἑλληνικῶς· καὶ ἂν δὲν πιςεύομεν τὸν Παυσανίαν, συμβουλευόμεθα καὶ τὸν Κικέρωνα, ὅςτις λέγει, ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς κάθε βῆμα εὑρίσκεις πρᾶγμα ἀξιοθέατον. Βαβαίσοι, Ἑλλάς! ποῦ σοι ταῦτα; τίς σε κατεσπάραξε; τίς σε ἀπεςέρησε τῶν ἔργων τῶν τέκνων σου; τὶς σὲ κατέςησεν ἐρημίαν; ὁ Νέρων ἥρπασε πρῶτος πεντακοσίους Ἀνδριάντας χαλκοῦς ἐκ τοῦ Ναοῦ τῶν Δελφῶν μόνον, σὺν τούτοις καὶ τὸν Ἀνδριάντα τῆς Κυάνης· ὁμοίως καὶ ἐκ τῆς Ὀλυμπίας ἄλλα, ὡς καὶ τὸν Ἀνδριάντα τοῦ Ὀδυσσέως (α)· ὅςτις καύσας πρότερον τὴν Ῥώμην, ἐγύμνωσεν ὕςερον τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ καλλωπίσῃ αὐτὴν πάλιν (β). Τοιούτους καλλωπισμοὺς εἶχον καὶ αἱ ἀποικίαι τῶν Ἑλλήνων πανταχοῦ· ἡ Ἰταλία, Σαρδηνία, Σικελία, Κυρήνη, Ἰωνία, καὶ Αἰολὶς μέχρι τῆς Ἡρακλείας τοῦ Πόντου. Ἐπειδὴ ἔργον τῶν Ἑλλήνων ἦτον πρώτιςον καὶ πάτριον, νὰ καταδιώκωσι καὶ ἐξολοθρεύωσι τὴν ἀγριότητα καὶ βαρβαρότητα. Ἀφιέρωναν δέ τινες καὶ τὰ ἐργαλεῖα αὐτῶν, ὅτε δὲν ἐδύναντο νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὰ πλέον· ὡς ὁ Κίνυρις ὁ Ἁλιεὺς τὸ δίκτυον, εἰς τὰς Νύμφας.

„Ταῖς Νύμφαις Κίνυρις τόδε δίκτυον· οὐ γὰρ ἀείρει
„Γήρας ἀκοντιςὴν μόχθον ἐκηβολίης.

Καὶ ἡ Λαΐς τὸ κάτοπρον εἰς τὴν Ἀφροδίτην.

(α) Αὐτόθι ς'. 1. ΙΘ'. 1. Βοιωτικ. Κζ'. 3. Ἡλιακ. Πρῶτ. Κέ. 5. Κς'. 3. (β) Δομαιρῶν. τόμ. Β'. 8.

„Σοὶ, Παφὶη, τὸ κάτοπτρον· ἐπεὶ τοὶ μὲν ὁρᾶσθαι
„Οὐκ ἐθέλω· οἵη δ' ἦν πάρος Οὐδύναμαι.

ιβ'. Μεταξὺ δὲ τῶν τοιούτων καλλωπισμῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ τοσούτου πλήθους τῶν Ναῶν ἐν ἑκάςῃ πόλει, ὁ Βιτρούβιος θαυμάζει τέσσαρας Ναοὺς κτισμένους ἐκ μαρμάρων, καὶ κεκαλλωπισμένους μὲ τὰ ἔργα τῶν ἐνδοξοτάτων τεχνιτῶν, ὥςε ἐξέπληττον τοὺς θεατὰς, καὶ ἐχρημάτισαν τὰ πρωτότυπα καὶ οἱ κανόνες τῶν τριῶν τρόπων τῆς τεκτονικῆς· τοῦ Δωρικοῦ, Ἰωνικοῦ καὶ Κορινθιακοῦ. Πρῶτος δὲ τούτων ἦτον τῆς Ἐφέσου, καὶ δεύτερος τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὴν Μίλητον, ἄμφότεροι τοῦ Ἰωνικοῦ τρόπου· καὶ τρίτος τῆς Δήμητρος καὶ Περσεφόνης εἰς τὴν Ἐλευσῖνα, τοῦ Δωρικοῦ τρόπου, τὸν ὁποῖον ἀρχιτεκτόνησεν ὁ Ἰκτῖνος, ὁ τεκτονήσας καὶ τὸν Παρθενῶνα τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ Περικλέους. Ἐκτίσθη δὲ ὁ Ναὸς οὗτος εὐρυχωρότατος, κατὰ τὸν Δωρικὸν τρόπον, καὶ ἔξωθεν ἄςυλος, διὰ νὰ χωρῇ πολὺν λαὸν εἰς τὴν τελετήν. Ὕςερον δὲ ἔκτισεν ὁ Φίλων καὶ προπύλαια· ἐκεῖ ἦτον καὶ ὁ μυςικὸς Σηκὸς λεγόμενος, ἔνθα ἐμυοῦντο τὰ μυςήρια (α). Τέταρτος δὲ ἦτον ὁ Ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς εἰς τὰς Ἀθήνας, κατὰ τὸν Κορινθιακὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον ἄρχισεν ὁ Πεισίςρατος· πλὴν ἀπέθανε πρὶν τελειωθῇ τὸ ἔργον, καὶ ἔμεινεν ἀτελὲς μέχρι σχεδὸν τριακοσίων χρόνων, ἕως οὗ ὁ Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς, εἷς τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ βασιλεὺς τῆς Συρίας, ἐξώδευσε καὶ ἐτελείωσε τὸν Πρόναον καὶ τὰ προπύλαια, ὥςε ἔγινεν οἱ οἰκοδομὴ ἀνείκαςος, διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν. Λέγει δὲ ὁ Βιτρούβιος, ὅτι ὁ τελευταῖος ἀρχιτέκτων ἦτον Ῥωμαῖος τις, Κοσσούτιος ὀνομαζόμενος. Οἱ καλλωπισμοὶ ὅμως καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν ἀφιερωμάτων ἦτον ἀνυπέρβλητοι εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλω-

(α) Ἡρόδοτ. Οὐραν. 65. Στράβ. Θ'. θ'. 12. Πανσαν. Αττικ. Λή. 3. Ἀθολογ. ς'. γ'. ξ Η'.

να, διὰ τὴν ὑπόληψιν τοῦ μαντείου, καὶ εἰς τὴν Ἤλιδα τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, διὰ τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα, καὶ τὴν κοινὴν σύνοδον τῶν Ἑλλήνων.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τοῦ Πανθέου τῆς Ῥώμης.

ά. Τοῦτον τὸν Ναὸν λέγουσιν ὅτι ἔκτισεν ὁ Ἀγρίππας. Κατ' ἄλλους δὲ ὁ Ναὸς ἦτον ἀρχαιότερος, καὶ ὁ Ἀγρίππας ἀνεκαίνισεν αὐτὸν, ἔκτισε καὶ τὰ προπύλαια. Ἡ οἰκοδομὴ ἦτον κυκλωτερὴς, καὶ μόνον εἰς τὴν μέσην τοῦ ὀρόφου εἶχεν ἓν μόνον κυκλωτερὲς ἄνοιγμα, καὶ ἐκεῖθεν ἐλάμβανε τὸ φῶς. Ὅθεν συμπεραίνουσι τινὲς, ὅτι ὁ ἀρχιτέκτων ἐκεῖνος ἠθέλησε νὰ μιμηθῇ τὸ σχῆμα τοῦ Κόσμου· ἦτον ὅμως καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ναοὶ τοιούτου σχήματος. Ὠνομάσθη δὲ Πάνθεον, ἐπειδὴ ἦτον Ναὸς πάντων τῶν Θεῶν. Διὰ τοῦτο ὕςερον ἔκαμαν αὐτὸν ἐκκλησίαν πάντων τῶν Ἁγίων, ὅς τις σώζεται μέχρι τοῦδε. Τὰ δὲ προπύλαια αὐτοῦ ἦτον κατὰ τὸν Κορινθιακὸν τρόπον, μὲ δεκαὲξ ςύλους μονολίθους ἐκ μαρμάρου, τριάκοντα ἑπτὰ πηχῶν ὕψος καὶ πέντε ποδῶν διάμετρον ἔχοντας. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Πάπα Εὐγενιου, εὑρέθη πλησίον τοῦ Ναοῦ μέρος χαλκοῦ, ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἀγρίππα καὶ μέρος ἵππου· ὅθεν νομίζουσιν ὅτι ἦτον ἐκεῖ ὁ Ἀνδριὰς τοῦ Ἀγρίππα, ἐφ' ἅρματος τεθρίππου. Καὶ ὡς λέγει ὁ Μοντφακὼν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Ναοῦ τούτου, κατά τι χειρόγραφον ἑνὸς ἀρχιτεκτόνου, τὰ θεμέλια τοῦ Ναοῦ ἦτον ἓν σῶμα συνεχὲς, ἐκτεινόμενον εἰς ὅλον τὸ ἔδαφος, μέχρις ἔξωθεν τῶν τοίχων· ὅθεν ἔμεινεν ἡ οἰκοδομὴ ἀβλαβὴς μέχρι τῆς σήμερον· ἡ δὲ σκεπαςὴ αὐτοῦ ἦτον χαλκὸς κεχρυσωμένος· ὁμοίως εἶχε καὶ καλλωπισμοὺς μεγαλοπρεπεῖς· ἐκ τοῦ χαλκοῦ δὲ κατεσκεύασαν ὕςερον κανόνια, καὶ ἄλ-

λα τοιαῦτα, καὶ ἄλλον μετεχειρίσθησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Πέτρου (α). Ὁμοίως ἦτον ἐπίσημος καὶ πολυτελὴς καὶ ὁ Ναὸς τοῦ Διὸς εἰς τὸ Καπιτώλιον, καὶ τῆς Εἰρήνης. Τοιαύτη ἦτον ἡ κατασκευὴ τῶν Ναῶν. Περὶ δὲ τοὺς Ναοὺς εἶχον περιφράγματα τείχινα, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο περίβολοι, καὶ περιώριζον τὴν αὐλὴν τοῦ Ναοῦ, ὅπου ἦτον καὶ αἱ κατοικεῖαι τῶν Ἱερέων καὶ ὑπηρετῶν τῶν Ναῶν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ Ἡρώων.

α. Ἡρῷα ἔλεγον τοὺς τάφους τῶν Ἡρώων καὶ βωμοὺς, ἢ καὶ Ναοὺς εἰς τιμὴν τῶν Ἡρώων κτισμένους. Ὅπου δὲ ἦτον ὁ τάφους τινὸς Ἥρωος, περιέφραττον τὸν πέριξ τόπον μὲ περίβολον, συμπεριλαμβάνοντες καὶ πολὺ ἢ ὀλίγον ἄλσος Ἱερὸν, κατὰ τοὺς τόπους· ἔπειτα ἔκτιζον καὶ βωμὸν πλησίον τοῦ τάφου, καὶ ἐθυσίαζον εἰς τιμὴν τοῦ Ἥρωος ἐκείνου. Ἐνίοτε δὲ ὁ Ἥρως ἐπνίγετο, ἢ ἐφονεύετο εἰς ξένον τόπον καὶ ἐνταφιάζετο ἐκεῖ, καὶ ἂν δὲν ἦτον τρόπος νὰ τιμήσωσιν αὐτὸν οἱ συγγενεῖς καὶ συμπολῖται αὐτοῦ ἐκεῖ εἰς τὸν ξένον τόπον, διὰ τὸ μάκρος καὶ ἄλλας δυσκολείας, ἔκτιζον εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν Κενοτάφιον· οἷον τάφον κενὸν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἐτίμων αὐτόν· καθὼς ὁ Πέλοψ ἔκτισεν Ἡρῷον κενὸν τοῦ Μυρτίλου (β), οἱ Ἠλεῖοι τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, καὶ ἄλλοι ἄλλα, ὡς ἀναφέρει πανταχοῦ ὁ Παυσανίας. Τοιαῦτα ἦτον καὶ τὰ Ἡρῷα.

(α) Βανιέρ. Α. 407.
(β) Παυσαν. Ἠλιακ. Ὑστέρ. κ'. 8. αὐτόθι. Κγ'. 2.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ Τεμενῶν.

ά. Τεμένη δὲ ἔλεγον τοὺς ἀποτετμημένους καὶ κεχωρισμένους τόπους, εἰς τιμὴν τινος Θεοῦ ἢ Ἥρωος. Ὁ Ὅμηρος Τέμενος ὠνόμαζε πᾶν μέρος Γῆς τετμημένον καὶ διωρισμένων χάριν πρός τινα ὑπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἀμοιβὴν διά τινα εὐεργεσίαν ἢ δούλευσιν, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν εἰς ὄφελος τῆς πόλεως. Ἡ δὲ Γῆ ἐκείνη ἦτον ἢ δενδροφόρος, ἢ ἀμπελοφόρος ἢ γεωργήσιμος· ὡς οἱ Λύκιοι ἀπέτεμον Τέμενος τοῦ Βελλερεφόντου, ἐπειδὴ ἐξωλόθρευσε τοὺς Σολύμους τοὺς ἀγρίους ἐχθροὺς αὐτῶν (α).

,, Καὶ οἱ μὲν Λύκιοι Τέμενος τάμον ἔξοχον ἄλλων,
,, Καλὸν φυταλιῆς καὶ ἀρούρης, ὄφρα (*) νέμοιτο.

Ἀλλοῦ δὲ λέγει ὁ Ὅμηρος τὸ Τέμενος Ἱερὸν (β). Ἔπειτα δὲ ἀπέτεμον μέρος Γῆς περὶ τοὺς Ναοὺς καὶ βωμοὺς καὶ περιετείχιζον αὐτὴν, καὶ ἐκεῖνο ὠνόμαζον Τέμενος Ἱερὸν τοῦ Θεοῦ ἐκείνου, ἔνθα ἐθυσίαζον· ἐνίοτε ὠνόμαζον αὐτὸ καὶ Ἱερὸν μόνον· ἐνίοτε δὲ ἔλεγον Ἱερὸν καὶ τὸν Ναὸν καὶ τὸ Τέμενος, καὶ ὅλον ἐκεῖνον τὸν περιφραγμένον τόπον· ἐνίοτε δὲ, καὶ μάλιςα οἱ νεώτεροι, ἔλεγον Τέμενος καὶ αὐτὸν τὸν Ναὸν (γ). Ταῦτα καὶ περὶ Τεμένους.

(α) Ἰλ. Ζ. 194.
(*) Ἐκ τούτου φαίνεται, ὡς λέγει ὁ Εὐςάθιος, πόσου περισπούδαςος καὶ πολύτιμος ἦτον ἡ κτῆσις τῆς Γῆς τότε, αὐτόθι.
(β) Ἰλ. Θ. 48.
(γ) Παυσαν. Ἠλιακ. Ὑςέρ. ς΄. 3. Βαρῖν. ἐν τεμέν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ Ἀλσῶν Ἱερῶν.

α'. Πρὶν ἐπινοηθῶσιν οἱ βωμοὶ καὶ οἱ Ναοὶ, ἐθυσίαζον εἰς τόπους κεκρυμμένους, δενδρώδεις καὶ σκοτεινοὺς, ἔνθα δὲν ἐφαίνετο οὔτε ὁ Ἥλιος, διὰ τὴν πύκνωσιν τῶν δένδρων, καὶ ἐκεῖ ἐπετέλουν τὰ μυςήρια. Ὅθεν καθιέρωσαν καὶ αὐτὰ τὰ δενδρώδη μέρη καὶ τὰ ὠνόμασαν Ἄλση Ἱερὰ, ὅπου δὲν ἦτον ἄδεια νὰ εἰσέλθῃ τὶς εἰς κάθε καιρὸν, εἰ μὴ ὅτε ἐγίνετο ἡ τελετὴ, καὶ τότε, ὅσοι ἦτον ἀναγκαῖοι εἰς ἐκτέλεσιν τῆς τελετῆς καὶ τῶν μυςηρίων. Καὶ δυςυχὴς ἐκεῖνος, ὅς τις ἐτόλμα νὰ κόψῃ φύλλον δένδρου ἐκ τοῦ Ἱεροῦ ἐκείνου δάσους. Ὁ Καῖσαρ ἠθέλησε νὰ κόψῃ δένδρα ἔκ τινος Ἱεροῦ δάσους, εἰς τὴν Μαρσηλίαν, διὰ νὰ κατασκευάσῃ μηχανὰς πολεμικὰς· ἀλλ' ἦτον ἀδύνατον νὰ τολμήσωσιν οἱ ςρατιῶται, φοβούμενοι μήπως οἱ πελέκεις ςραφῶσι πρὸς αὐτοὺς, καὶ βλάψωσι τὰ σώματα αὐτῶν, διὰ τὴν παρανομίαν, ἕως οὗ ὁ Καῖσαρ λαβὼν πέλεκυν ἔκοψε πρῶτος ἓν δένδρον (α).

β'. Ἔπειτα δὲ ἐσυνάζοντο πανδημεὶ οἱ ἐγχώριοι ἐκεῖνοι, νὰ ἑορτάσωσι τὴν ἑορτὴν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχον τὸ Ἄλσος ἀφιερωμένον· ἐςόλιζον τὰ δένδρα μὲ ἄνθη καὶ ςεφάνους καὶ ἄλλα ἀφιερώματα, καὶ δέματα ἀειθαλῶν δένδρων, ὥςε κατεσκίαζον τὸν τόπον ἐκεῖνον· καὶ ἀφ' οὗ ἐγίνετο ἡ τελετὴ, ἔτρωγον ὅλοι εἰς τράπεζαν κοινήν· ἔπειτα ἐχόρευον μὲ μουσικὴν καὶ μεγάλην εὐθυμίαν καὶ χαρὰν, δεικνύοντες ἄκραν ἀγαλλίασιν. Ὕςερον δὲ ἔκτισαν βωμοὺς καὶ Ναοὺς εἰς τὸ μέσον τούτων, ὡς ὁ Ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς εἰς τὴν Ἤλιδα, ἐκτίσθη εἰς τὸ μέσον τῆς Ἄλτεως· ὅθεν ἐφύλα-

(α) Βανίερ. Α'. 422.

ξαν ὕςερου ἐκείνην τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, καὶ ἐφύτευον δένδρα τεχνικῶς περὶ τοὺς Ναοὺς καὶ βωμοὺς, ὅπου δὲν ἦτον φυσικά· ἔπειτα περιέφραττον τὸν τόπον, καὶ ἔμενον τὰ δένδρα ἔσωθεν τοῦ περιβόλου, ἔνθα κατεςάθησαν κατ᾽ ὀλίγον καὶ τὰ ἄσυλα. Διὰ τοῦτο ὁ προφήτης Μωϋσῆς ἔλεγε, νὰ μὴ φυτεύωσιν οἱ Ἑβραῖοι Ἄλση καὶ δένδρα πλησίον τοῦ θυσιαςηρίου· καὶ ἀλλοῦ λέγει νὰ κόπτωσι τὰ Ἄλση καὶ δένδρα τῶν εἰδωλολατρῶν (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ Ἀσύλων.

α'. Ἄσυλα ἐλέγοντο τινὲς τόποι διωρισμένοι μὲ προνόμια ὑπὸ τῆς διοικήσεως, διὰ καταφύγιον τῶν ἀκουσίως φονευόντων, ἢ καὶ διὰ ἔχθραν καὶ μίσος ὑπὸ τῶν Τυράννων βιαζομένων. Τοιοῦτοι δὲ τόποι ἦτον οἱ Ναοὶ, οἱ Βωμοὶ, τὰ Ἄλση, τὰ Τεμένη, οἱ τάφοι καὶ Ἀνδριάντες τῶν Ἡρώων, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἄγνωςος ὅμως καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς οἰκονομίας ταύτης. Πλὴν φαίνεται ὅτι οἱ Ἱερεῖς λυπούμενοι τοὺς ἀδικουμένους, κατέςησαν αὐτὴν· ἢ οἱ ἀρχαῖοι Ἥρωες διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Τοιαύτην οἰκονομίαν εὑρίσκομεν καὶ εἰς τὴν ἁγίαν γραφὴν, ἔνθα διορίζει τεσσαράκοντα ὀκτὼ πόλεις διὰ τοὺς Λευΐτας, τὰς δὲ ἓξ τούτων διατάττει φυγαδευτήρια τῶν φονέων, διὰ νὰ μὴ φονεύωσιν αὐτοὺς οἱ συγγενεῖς τῶν φονευομένων ἀκρίτους· ἀλλὰ νὰ κρίνωνται εἰς τὴν συναγωγήν· καὶ ὁ μὲν ἑκουσίως φονεύσας νὰ φονεύηται νομίμως· ὁ δ᾽ ἀκουσίως, νὰ κάθηται εἰς τὸ φυγαδευτήριον ἐν ὅσῳ ζῇ ὁ μέγας Ἀρχιερεύς· ἔπειτα νὰ συγχωρῆται· ὁ Σολομὼν ὅμως ἐφόνευσε τὸν Ἰωὰβ εἰς

(α) Δευτερονόμ. Ιβ'. α'. ις'. ϗ Ἐξόδ. Λδ'. ιγ'.

τὸ Θυσιαςήριον (α). Ὕςερον δὲ ἐξέπεσεν εἰς κατάχρησιν ἡ οἰκονομία, καὶ κατέφευγον εἰς τὰ Ἄσυλα ὅλοι οἱ κακοῦργοι ἄνευ ἐξαιρέσεως· καὶ τὰ Ἱερὰ ἐγένοντο καταγώγια τῶν κακούργων. Ὅθεν καὶ ὁ Εὐριπίδης παραπουνούμενος εἰς τοῦτο, λέγει.

„Φεῦ, Δεινόν γε, θνητοῖς τοὺς νόμους ὡς οὐ καλῶς
„Ἔθηκεν ὁ Θεὸς, οὐδ᾽ ἀπὸ γνώμης σοφῆς.
„Τοὺς μὲν γὰρ ἀδίκους βωμὸν οὐχ ἵζειν ἐχρῆν,
„Ἀλλ᾽ ἐξελαύνειν· οὐδὲ γὰρ ψαύειν καλὸν
„Θεῶν πονηρὰν χεῖρα· τοῖσι δὲ ἐνδίκοις
„Ἱρὰ καθίζειν. ὅςτις ἠδικεῖτ᾽ ἐχρῆν.
„Καὶ μὴ ᾽πὶ ταὐτὸ τοῦτ᾽ ἰόντ᾽ ἔχειν ἴσον
„Τόν τ᾽ ἐσθλὸν ὄντα, τόν τε μὴ, Θεῶν πάρα (β).

β΄. Λέγουσι δὲ ὅτι, κατὰ μέν τινας ὁ Αἰγύπτιος, κατὰ δ᾽ ἄλλους, ὁ Θηβαῖος Ἡρακλῆς κατέςησε πρῶτον εἰς τὴν Αἴγυπτον Ἄσυλον, εἰς τὴν Κάνωβον πόλιν, καταφύγιον τῶν δούλων, εἰς τὸ ὁποῖον καταφυγόντες καὶ οἱ δοῦλοι τοῦ Πάριδος, ἐφανέρωσαν τὴν ἁρπαγὴν τῆς Ἑλένης. Εἰς τὴν Σαμοθράκην δὲ κατέςησεν Ἄσυλον πρῶτον ἡ Κυβέλλη. Ὁ δὲ Κάδμος ὕςερον ἐκήρυξεν ἀσυλίαν εἰς τὰς Θήβας διὰ ὅλους τοὺς κακούργους, βουλόμενος νὰ πολυανθρωπίσῃ τὴν πόλιν αὐτοῦ. Τὴν αὐτὴν σχεδὸν πολιτικὴν μετεχειρίσθη ἔπειτα καὶ ὁ Θησεὺς καὶ Ῥωμύλος. Καὶ οὕτω κατ᾽ ὀλίγον ἐγένοντο Ἄσυλα ὅλα τὰ Ἄλση, οἱ Ναοὶ, οἱ βωμοὶ, οἱ τάφοι τῶν Ἡρώων, ὡς τοῦ Ἀχιλέως καὶ Αἴαντος εἰς τὸ Σίγειον· οἱ Ἀνδριάντες, αἱ Ἑςίαι τῶν οἴκων, ὅπου ἐθυσίαζον εἰς τοὺς οἰκειακοὺς Θεούς. Οἱ Ἀνδριάντες τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης, καὶ αἱ ςρατιωτικαὶ σημαῖαι ἦσαν ἄσυλα ἀβίαςα, εἰς πάντας τοὺς κακούργους. Ἡ ἀσυλία δὲ ἑκάςου μέρους εἶχεν ὅρους, ὡς εἴρηται ἐν τῷ περὶ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος· καὶ ὅτε εἰσήρχετο ἔσωθεν

(α) Ἀριθμ. Λέ. 7 — ΚΘ΄. καὶ Δευτερονόμ. ΙΘ΄. Βασιλ. Γ΄. Β΄. κή.
(β) Ἴων. 1312.

τῶν συνόρων ὁ κακοῦργος, ἐδέχοντο αὐτὸν ἐκεῖ, ἕως νὰ διορθωθῇ τὸ σφάλμα ἢ νὰ εὕρῃ τρόπον νὰ φύγῃ μακρύτερον, ἂν δὲν ἦτον τρόπος διορθώσεως (α).

γ'. Ὅθεν ὕςερον αἱ διοικήσεις καὶ οἱ Τύραννοι ἐβίαζον τὸ δίκαιον τῶν Ἀσύλων, πότε μὲν εὐλόγως, πότε δὲ κατὰ τὴν θέλησιν αὐτῶν, ἔχοντες ἀπολογίαν, ὅτι τὰ Ἄσυλα εἶναι μόνον διὰ τοὺς ἀκουσίως ἁμαρτάνοντας καταφύγια· ὡς ἀπεκρίθησαν καὶ οἱ Θηβαῖοι πρὸς τοὺς Βοιωτούς· διὰ τοῦτο καὶ ὁ φονεὺς τοῦ Εὐμενοῦς ἠναγκάσθη νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ Ἀσύλου τῆς Σαμοθράκης. Τὸν δὲ Θηραμένην ἥρπασαν οἱ Τύραννοι ἐκ τοῦ βωμοῦ τῆς Ἑςίας καὶ ἐφόνευσαν· ὁμοίως ἐφόνευσαν καὶ τὴν Λαοδάμιαν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος. Ὅθεν καὶ ὁ Δημοσθένης βλέπων τὴν ἀβεβαιότητα τῆς ἀσυλίας, ἔπιε τὸ φάρμακον, λέγων· ,,ἐγὼ δ', ὦ φίλε Πόσειδον, ἔτι ζῶν ἐξανίςαμαι τοῦ Ἱεροῦ· τῷ δ' Ἀντιπάτρῳ καὶ Μακεδόσιν οὐδ' ὁ σὸς Ναὸς καθαρὸς ἀπολέλειπται.,, Καὶ ὁ Παυσανίας ἀπετειχίσθη εἰς τὸν Ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, καὶ ἀπέθανεν ὑπὸ τῆς πείνης. Ἔπρεπεν ὅμως νὰ ἐξιλεοῦσι τοὺς Θεοὺς ὕςερον· ἐπειδὴ οἱ Ἠπειρῶται ἐνόμιζον ὅτι αἱ δυςυχίαι ὕςερον συνέβησαν εἰς τὴν Ἤπειρον, διὰ τὸν θάνατον τῆς Λαοδαμίας· ὁμοίως καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔςησαν δύο χαλκοὺς Ἀνδριάντας τοῦ Παυσανίου. Ἐνόμιζον δὲ ὅτι καὶ ὁ μέγας σεισμὸς συνέβη εἰς τὴν Σπάρτην, ἐπειδὴ ἐφόνευσαν τοὺς Εἵλωτας εἰς τὸν Ναόν (β).

δ'. Ἂν ὅμως, οἱ εἰς θάνατον καταδεδικασμένοι κακοῦργοι ἐν τῇ Σπάρτῃ, ἔφευγον εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ἔμενον ἐλεύθεροι· εἰς τὴν Καλυδῶνα τῆς Αἰτωλίας οἱ χρεοκόποι καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἀπατεῶνες, εὕρι-

---

(α) Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 113. Εὐςάθ. ἐν Διονύσ. περιηγήσ. 11. Διοδ. Γ'. νδ'.

(β) Θουκυδίδ. Δ'. ρη'. Τίτ. Λιβ. Ε'. 9. Ἰουςῖν. Κή. Ξενοφ. Ἑλληνικ. Β'. κ' κγ'. Πλούταρχ. ἐν βίῳ Δημοσθέν. ΚΘ'.

σκον τὴν σωτηρίαν αὐτῶν εἰς τὸ Ἄσυλον· οἱ αἰχμάλωτοι καὶ δοῦλοι εὕρισκον τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν εἰς τὴν Φλιοῦντα ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἥβης. Ὅθεν ἦτον ἄπειρα σίδηρα τῶν αἰχμαλώτων κρεμάμενα εἰς τὸν Ναὸν ἐκεῖνον, τὰ ὁποῖα ἀφιέρωναν ὡς προσκυνηταὶ, ἔπειτα ἐξήρχοντο ἄφοβοι καὶ ἐλεύθεροι. Ὁμοίως καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Θησέως, καὶ εἰς τὴν Ἔφεσον καὶ ἀλλαχοῦ. Τὸ καλὸν ἄρα κατήντησεν εἰς κακόν· ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς τοῦ συςήματος τούτου ἦτον εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ἀδικουμένων, ὡς λέγει ὁ Εὐριπίδης·

,,Ἔχει γὰρ καταφυγὴν, θὴρ μὲν πέτραν,
,,Δοῦλοι δὲ βωμοὺς Θεῶν· καὶ,
,,Ἴθι πρὸς Ναοὺς, ἴθι πρὸς βωμούς.

καὶ εἰς κατάπαυσιν τῆς πολυαρχίας, καὶ ςερέωσιν τῶν νόμων· ὅμως ἡ δεισιδαιμονία ἔφερεν αὐτὸ ἀνεπαισθήτως εἰς ἄλλον δρόμον. Ἡ δὲ διόρθωσις ἦτον κινδυνώδης· ἐπειδὴ καὶ ὅτε ἐβιάζοντο δικαίως τὰ Ἄσυλα, συνέβαινε καὶ τότε δυςυχία εἰς τὴν χώραν ἐκείνην· Ἐδοκίμασε μὲν ὁ Αὔγουςος, καὶ μετ᾽ ἐκεῖνον ὁ Τιβέριος νὰ παύσωσι τὴν κατάχρησιν ταύτην, ὅτε τὰ ἔθνη ἦτον ὑποχείρια τῆς Ῥώμης, καὶ οὐχὶ ἐλεύθερα καὶ αὐτόνομα, ὅμως μόλις συνέσφιξαν ὀλίγον τι τὴν ἔκτασιν αὐτῆς· τὸ δὲ, ὅτι ὁ Τιβέριος ἔπαυσε τὰ ἄσυλα, λεγόμενον, τὸ ἀναιροῦν πολλοὶ, λέγοντες, ὅτι ἀφῆκε τὸ Ἄσυλον τῆς Ἥρας εἰς τὴν Σάμον, καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ (α). Εἶχον δὲ καὶ πόλεις ὁλόκληροι καὶ νῆσοι τὸ δικαίωμα τῆς ἀσυλίας· ἐπειδὴ εὑρέθησαν νομίσματα τῆς Σικυῶνος ἔχοντα ἐπιγραφὴν τοιαύτην,

ΣΙΚΥΩΝΙ'ΩΝ ΤΗΣ ἹΕΡΑ͂Σ ΚΑΙ' ἈΣΥ'ΛΟΥ.

Τοιαύτη ἦτον καὶ ἡ νῆσος Δῆλος, κατὰ Λίβιον (β).

(α) Ἱκέτισ. 267. Ἑκάβ. 149. Τάκιτ. Γ'. Σβεδών. ἐν Τιβερ. Λς'. (β) Μδ'. Κθ'. Μί. ε.

ΚΕΦΑ'ΛΑΟΝ ΙϚ'.

Περὶ Ἱερέων.

α'. Καταρχὰς οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶχον Ἱερεῖς, ἀλλ' ἐθυσίαζον οἱ ἐπισημότεροι, ἢ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν πόλεων, οἰκειῶν καὶ ςρατευμάτων. Ὅθεν ἔμεινεν ἡ συνήθεια αὕτη καὶ ὅτε εἶχον Ἱερεῖς, νὰ θυσιάζωσιν οἱ τοιοῦτοι πολλάκις εἰς τὰς ἐκςρατείας καὶ ἀποδημίας· καὶ μάλιςα εἰς τὰς πόλεις ἦτον οἱ βασιλεῖς προςᾶται τῶν θυσιῶν, καὶ εἰς μερικὰ μέρη καὶ Ἀρχιερεῖς, ὡς οἱ Ῥωμαῖοι. Ὕςερον δὲ κατέςησαν Ἱερεῖς κανονικοὺς, ἐλευθέρους πάσης ἄλλης φροντίδος, καὶ μόνον διὰ τὰς Ἱεροπραξίας διωρισμένους. Ἔπρεπεν ὅμως νὰ εἶναι οἱ Ἱερεῖς ἀρτιμελεῖς, ἀσημείωτοι, θεωρητικοὶ καὶ σεβάσμιοι κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν, διὰ νὰ ἐμπνέωσι σέβας καὶ οὐχὶ γέλωτα εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγίνετο δοκιμασία. Κατὰ δὲ τὸ ἐσωτερικὸν ἔπρεπε νὰ εἶναι πεπαιδευμένοι, καὶ εἰδήμονες τῶν μυςηρίων καὶ πάσης τῆς Θεολογίας· ἐπειδὴ αὐτοὶ ἐδίδασκον καὶ τοὺς ἄλλους τὰ μυςήρια, πῶς νὰ πιςεύουν, νὰ θυσιάζουν καὶ νὰ προσεύχωνται. Ἔτι δὲ ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ἐγκρατεῖς, σώφρονες, βίου καθαροῦ καὶ ἀμέμπτου. Ὅθεν οἱ Ἱερεῖς τῶν Ἀθηνῶν ἔτρωγον τὸ χόρτον λύγος καὶ ἄγνος λεγόμενον, εἰς ἀπονέκρωσιν τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν. Ὁ δὲ Ἱερεὺς τοῦ Διὸς ἐν τῇ Κρήτῃ δὲν ἔτρωγεν οὔτε κρέας οὔτε ἄλλο φαγητὸν μαγειρευμένον· οἱ Ἱερεῖς τῆς Κυβέλλης οἱ Γάλλοι ὀνομαζόμενοι, εὐνουχίζοντο. Διὰ ταῦτα ὅλα εἶχεν ὁ λαὸς αὐτοὺς εἰς μέγιςον σέβας, καὶ τοὺς ἐνόμιζε μεσίτας καὶ πρέσβεις τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς Θεοὺς, καὶ μηνυτὰς τῆς θελήσεως τῶν Θεῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Διότι αὐτοὶ καὶ προεφήτευον, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάζοντο καὶ προφῆται. Δὲν ἔβλαπτεν ὅμως νὰ εἶναι ὑπανδρευμένος ὁ

Ἱερεύς· καὶ μάλιςα συνιεράτευε καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, φυλάττουσα τὰ ῥηθέντα· πλὴν ὁ δεύτερος γάμος ἦτου ἐμποδισμένος· ἀλλ' οὔτε τοῦτο ἐφυλάττετο πανταχοῦ (α).

β´. Ἡ ἀξία δὲ τῆς Ἱερωσύνης ἐδίδετο κατὰ τρεῖς τρόπους· κατὰ κλῆρον· καὶ τότε ἐλέγοντο κληρωτοί· κατ' ἐκλογήν· αἱρετοὶ, καὶ ἐκ γένους· ὡς λέγει ὁ Ὅμηρος περὶ τῆς Θεανοῦς.

„Τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης Ἱέρειαν.

Ὁ δ' Εὐςάθιος· οὔτε κληρωτὴν, οὔτε ἐκ γένους, οὔτε ἑνὸς ψήφῳ, ἀλλ' ἣν, ὡς οἱ παλαιοὶ φησὶ, τὸ πλῆθος εἵλετο. Ἡ δὲ διάρκεια τῆς ἀξίας ταύτης ἦτον χρονικὴ, διὰ βίου, καὶ κατὰ γένος διαδοχικῶς· ὡς εἰς τὴν Συρακοῦσαν ἐκλέγοντο κατ' ἔτος τρεῖς ἐπίσημοι πολῖται κατὰ κλῆρον· ἔπειτα ἐγίνετο δευτέρα ψηφηφορία, καὶ ἐκληροῦτο ἐκ τῶν τριῶν τούτων ὁ Ἀρχιερεὺς τοῦ Διὸς· καὶ οὕτως ἐκεῖ ἦτον ἡ ἀξία ἐπέτειος. Διὰ βίου δὲ ἦτον σχεδὸν πανταχοῦ. Κατὰ γένος ὅμως γνωρίζομεν μόνον πέντε οἰκίας ἢ γένη εἰς τὰς Ἀθήνας, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο Ἱερὰ γένη, καὶ εἶχον τὴν Ἱερωσύνην ὡς κτῆμα πατρογονικὸν ἴδιον καὶ ἀβίαςον· οὗτοι δὲ ἦτον οἱ Εὐμολπῖδαι, οἱ Κήρυκες, οἱ Ἐτεωβουτᾶδαι, ἐξ ὧν ἐγίνετο ἡ Ἱέρισσα τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς· οἱ Εὐπατρίδαι, τοὺς ὁποίους κατέςησεν ὁ Θησεὺς, καὶ οἱ Θαυλωνίδαι, ἐξ ὧν ἐγίνετο ὁ Βούτυπος, ὅςτις ἔσφατε τὸν βοῦν εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Διὸς Διϊπόλια καλουμένην. Ἦτον δὲ καὶ εἰς τὸ Ἄργος τὸ γένος τῶν Ἀκεςωρίδων, ἐξ οὗ ἐγίνοντο αἱ παρθένοι Ἱέρισσαι τῆς Ἀθηνᾶς· περὶ τούτων πάντων ῥηθήσεται περιςατικῶς ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ (β).

γ´. Ὠνομάζοντο δὲ κοινῶς μὲν Ἱερεῖς, ὑπηρέται Θεῶν,

(α) Ποτέρ. Ἀρχαιολ. Β´. 493. Βανιέρ. 488. Αἰσχίν. Τιμάρχ. ς´. ζ´. Ἡσύχ. Γάλλ.

(β) Κικέρ. Γ´. Ις´. Καλλίμαχ. Λȣτρ. Ἀθην. 35. ϗ Σπάγχ. Αἰσχίν. Παραπρεσβ. Ν´. 4. Ἀρποκρατ. Ἐτεωβȣτ. Πλȣ́ταρχ. Θησ. Ἡσύχ. Θαυλων[illegible]. ϗ Βȣτυπ.

Ἱερουργοὶ, Θεουργοὶ, Ἀρητῆρες, Θῦται, Θυηπόλοι, Θυτῆρες, Προφῆται· καὶ αἱ γυναῖκες Ἱέρειαι, Προφήτιδες· ἰδιαιτέρως δὲ ἀπὸ τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῶν Θεῶν ἢ καὶ ἀπ' ἄλλων αἰτιῶν. Καθὼς τῆς Κυβέλλης ἐλέγοντο Γάλλοι, καὶ Ἀρχίγαλος ὁ Ἀρχιερεὺς αὐτῶν· οὗτοι ὅμως ὠνομάσθησαν ἀπό τινος ποταμοῦ τῆς Φρυγίας Γάλλου ὠνομαζομένου. Τῆς Ῥέας Κορύβαντες, Κούρητες καὶ Δάκτυλοι. Τοῦ Ποσειδῶνος Ἱερομνήμονες· τῆς Δήμητρος Μητροπόλοι καὶ Μέλισσαι· τῆς Περσεφόνης Θυσιάδες· τοῦ Διονύσου Γεραιραὶ, Βάκχαι, Μαινάδες, Θυάδες καὶ Μιμαλῶνες· οἱ Ἱερεῖς δὲ τῶν μυςηρίων τῆς Δήμητρος ὠνομάζοντο Ἱεροφᾶνται καὶ Μυςαγωγοὶ, καὶ οἱ προςᾶται αὐτῶν, Ἀρχιερεῖς, Ἀρχιϊέρειαι, Βασιλεῖς, Πρυτάνεις, Ἱεροδιδάσκαλοι· τοιοῦτοι ἦτον καὶ οἱ Ἱεροφᾶνται, καὶ Στεφανηφόροι καὶ Δαδοῦχοι· καὶ ὁ μὲν Στεφανηφόρος ἦτον Ἀρχιερεὺς τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ δὲ Δαδοῦχος τοῦ Ἡρακλέους. Δαδοῦχοι δὲ ἐλέγοντο καὶ οἱ κρατοῦντες τὰς λαμπάδας εἰς τὰς πομπὰς καὶ τελετάς· εἰς τὰ μυςήρια τῆς Ἐλευσῖνος εἶχον καὶ ἄλλους τέσσαρας Ἐπιμελητὰς καλουμένους· ἔτι δὲ ἦτον οἱ Νεοκόροι, Κλειδοῦχοι, Ἱεροποιοὶ οἱ τῶν Θυσιῶν Ἱερεῖς· Ναοφύλακες, ταμεῖαι τῶν Ἱερῶν χρημάτων. Κήρυκες, Πυρφόροι, Βουθῦται, Βούτυποι, Ὑμνῳδοὶ, Ὑμνήτριαι καὶ Παράσιτοι καὶ Πρόπολοι. Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν Ἱερέων ἦτον διάφορος κατὰ τὰς πόλεις καὶ Ναούς· ἐπειδὴ εἰς τοὺς Δελφοὺς εἶχον πέντε Ἀρχιερεῖς μόνον, οἱ ὁποῖοι ἐνομίζοντο ὅτι ἦτον ἐκ τοῦ γένους τοῦ Δευκαλίωνος, σὺν αὐτοῖς καὶ τοὺς Προφήτας οἱ ὁποῖοι ἔλεγον τοὺς χρησμούς· ὠνομάζοντο δὲ κοινῶς Ὅσιοι· καὶ ὁ μὲν ἔφορος τῶν Θυσιῶν, ὠνομάζετο Ὁσιώτηρ· ὁ δὲ τῶν χρησμῶν, Ἀφήτωρ. Εἰς τὴν Ὀποῦντα εἶχον δύο Ἀρχιερεῖς, τὸν μὲν διὰ τοὺς Οὐρανίους Θεοὺς, τὸν δὲ διὰ τοὺς καταχθονίους. Ὁμοίως καὶ τὰ φορέματα τῶν Ἱερέων δὲν ἦτον ὅλα ὅμοια· ἐπειδὴ ἐφόρουν μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον ἐπανοφόρεμα κοινότερον μακρὸν, πλατὺ καὶ λευκόλαμπρον· εἰς τὴν Ταρσὸν ὅμως

ὁ Στεφανοφόρος, ὁ Ἀρχιερεὺς τοῦ ἐκεῖ Ἡρακλέους, ἐφόρει πορφυροῦν τὸ φόρεμα τοῦτο. Τινὲς δὲ ἐφόρουν εἰς τὰς Ἑορτὰς ὡς οἱ Θεοὶ αὐτῶν. Καθὼς εἰς τὴν Παλλήνην αἱ Ἱέρειαι τῆς Ἀθηνᾶς ἐφόρουν ὡς ἡ Ἀθηνᾶ· αἱ Ἱέρειαι τῆς Δήμητρος εἶχον ϛεφάνους ϛαχύνους καὶ ἐκ μηκώνων, παπαροὺνων, σύμβολα τῆς Θεᾶς αὐτῶν· τῆς Ἀφροδίτης ἐκ μυῤῥίνης, καὶ τοῦ Διονύσου ἐκράτουν θύρσους· οἱ Κλειδοῦχοι εἶχον τὰς κλείδας κρεμαμένας· καὶ ἄλλοι ἄλλως. Κοινῶς δὲ ἡ ϛολὴ τῶν Ἱερέων ἦτον λαμπρὰ εἰς τὰς Ἑορτὰς, καὶ καθαρὰ ἀείποτε καὶ μεγαλοπρεπὴς· ὥϛε εἰς τὰς Ἀθήνας μετεχειρίζοντο καὶ ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῶν φορεμάτων, τὰ ὁποῖα κατεσκεύασεν ὁ Σοφοκλῆς εἰς τὸ θέατρον. Δὲν ἔπρεπεν ὅμως νὰ ἐγγίσῃ ποτὲ ἡ ἱερατικὴ ϛολὴ εἰς σῶμα νεκρὸν· ἐξεναντίας εἰς τὴν Σπάρτην οἱ Ἱερεῖς εἶχον ποταπὴν ϛολὴν, ἐθυσίαζον καὶ ἀνυπόδητοι. Τὰ χρώματα δὲ τῆς ϛολῆς ἦτον καὶ κατὰ τὰς τάξεις τῶν Θεῶν· διότι τῶν μὲν Οὐρανίων Θεῶν οἱ Ἱερεῖς εἶχον πορφυρᾶ, τῶν γηΐνων λευκὰ καὶ τῶν καταχθονίων μέλανα. Ὁμοίως εἶχον καὶ τοὺς ϛεφάνους ἐκ τῶν Ἱερῶν δένδρων ἑκάϛου Θεοῦ, ὡς εἴρηται· τοῦ μὲν Ἀπόλλωνος ἐκ δάφνης, τοῦ Ἡρακλέους ἐκ λεύκης, καὶ τὰ ἑξῆς. Τινὲς δὲ εἶχον καὶ μήτραν εἰς τὴν κεφαλήν· τοῦ Κρόνου ὅμως ἐθυσίαζον γυμνοκέφαλοι· περιέδενον δὲ καὶ δέσμην, κουρδέλαν, Ἱερὰν περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, ἀνωτέρω τοῦ μετώπου, εἶχον καὶ τὴν κόμην ἀξουράφιϛον (α).

δ'. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἦτον ὁ βασιλεὺς ἔφορος τῶν θυσιῶν ὡς Ἀρχιερεὺς, καὶ ἡ βασίλισσα ὁμοίως, καὶ ἐθυσίαζον αὐτοὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως· ὅθεν ἦτον καὶ νόμος ἀρχαῖος εἰς ϛήλην γεγραμμένος, λέγων τὰ ἑξῆς. ,, ἡ βασίλισσα νὰ εἶναι πολῖτις, παρθένος καὶ σώφρων, διὰ νὰ θυσιάζῃ εὐσεβῶς κατὰ τὸν πάτριον νόμον. ,, Ὅτε δὲ

(α) Σπάγχ. ἐν Καλλιμάχ. σελ. 21. ꝟ 116. ꝟ 694. Μῶρσ. Ἐλευσίν. Ιγ'. Ιδ'. Λακέμαχ. Ἀρχαιολ. Α'. ϛι.

συνέβαινεν ἀταξία ἢ φόνος, ἤρχετο ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν βουλὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ἀνέφερε περιστατικῶς τὸ γεγονός· ἔπειτα κατεβίβαζε τὸ διάδημα ἐκ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐκάθητο καὶ αὐτὸς διὰ νὰ κρίνωσιν ὅλοι ὁμοῦ τὴν ὑπόθεσιν. Μετὰ δὲ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας διωρίζετο ὁ δεύτερος ἄρχων εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο. Ὁμοίως καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς Σπάρτης ἐλάμβανον τὴν ἀρχιερωσύνην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ἐπισημότερον δὲ πάντων ἦτον εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ τάγμα τῶν Ἱεροφαντῶν, τοὺς ὁποίους κατέστησαν μόνον διὰ τὰ μυστήρια τῆς Ἐλευσῖνος· ὕστερον ὅμως μετεχειρίσθησαν αὐτοὺς καὶ εἰς τὰ ὄργια τοῦ Διονύσου, καὶ εἰς τὰ μυστήρια τῆς μεγάλης μητρός· ὅθεν ἐλέγοντο, καὶ Ὀργιοφᾶνται· αὐτοὶ ἐστόλιζον τὸ ἄγαλμα τῆς Θεᾶς καὶ ἔφερον αὐτὸ ἔξω εἰς τὰς δημοσίας τελετάς· ἐδίδασκον καὶ τοὺς ἀμυήτους. Ἐλέγοντο δὲ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν Ἱεροφάντιδες καὶ Ὀργιασταὶ, ἐπειδὴ συνιεράτευον καὶ αὐταί. Δεύτερον δὲ ἦτον τὸ τάγμα τῶν Παρασίτων, οἱ ὁποῖοι ἐσύναζον εἰς τὴν ἀποθήκην, παρασίτιον λεγομένην, τὸν δημόσιον σῖτον, τὸν διὰ τὰς δημοσίας τελετὰς διωρισμένον, ὅστις ὠνομάζετο προσέδια μεγάλα· ἐτρέφοντο δὲ οὗτοι διὰ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως ἐξόδων, ἦτον εἰς μεγάλην ὑπόληψιν, εἶχον καὶ ψήφους καὶ καθέδρας εἰς τὴν βουλὴν, ἐλάμβανον καὶ μέρος τῶν Ἱερείων, κατὰ τὸν νόμον, ὅστις ἦτον εἰς στήλην γεγραμμένος· εἶχον καὶ εἰς ὅλα τὰ Ἱερὰ τοῦ Ἡρακλέους ἐν τῇ Ἀττικῇ τοιούτους Παρασίτους ἐκ τοῦ κοινοῦ τρεφομένους. Ὕστερον δὲ ἡ διοίκησις εἰς ἐλάφρωσιν τῶν κοινῶν ἐξόδων, ἠνάγκασε τοὺς πλουσίους νὰ τρέφουν τοὺς Παρασίτους εἰς τὴν τράπεζαν αὐτῶν. Ὅθεν ἐξέπεσε τὸ ὄνομα εἰς τὴν μετὰ ταῦτα σημασίαν (α).

έ. Αἱ δὲ Γεραιραὶ ἦτον δεκατέσσαρες Ἱέρειαι παρθένοι, διωρισμέναι διὰ τὰ ὄργια τοῦ Διονύσου ὑπὸ τὴν

(α) Ἀλέξανδρ. ἀπ' Ἀλεξάνδρ. Γ'. ι. Ἀθήν. ς'. ι. Ιδ'.

ἐπιςασίαν τῆς βασιλίσσης· καὶ ὤμνυον πρῶτον ἔμπροσθεν τοῦ βωμοῦ, παρούσης τῆς βασιλίσης καὶ τοῦ Ἱεροκήρυκος, τὸν ἑξῆς ὅρκον·

„ Ἁγιςεύω καὶ εἰμὶ καθαρὰ καὶ ἁγνὴ ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν οὐ καθαρευόντων, καὶ ἀπ' ἀνδρὸς συνουσίας καὶ τὰ Θεόγνια καὶ Ἰοβάκχια γεραίρω τοῦ Διονύσου κατὰ τὰ πάτρια, καὶ ἐν τοῖς καθήκουσι χρόνοις (α).

ϛ'. Οἱ δὲ Νεωκόροι οἱ ὁποῖοι ὠνομάζοντο καὶ Ζάκοροι, ἦτον πρῶτον ὑπηρέται τῶν Ναῶν, καὶ ἐφρόντιζον νὰ σκουπίζωσι τὰ ἀγάλματα, τοὺς Ναοὺς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν Ἱερῶν· Ὕςερον δὲ ὠνομάσθησαν ἰδίως Νεωκόροι οἱ Ἱερεῖς ὅλοι τῆς μικρᾶς Ἀσίας· καὶ μάλιςα πόλεις ὁλόκληροι, ὡς ἡ Ἔφεσος, Σμύρνη, Λαοδίκεια, Πέργαμος καὶ ἄλλαι, ὠνομάζοντο Νεωκόροι· ἐπειδὴ ἔκτιζον Ναοὺς εἰς τιμὴν τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης, καὶ διὰ περισσοτέραν κολακείαν ὠνομάζοντο Νεωκόροι ὅλοι οἱ πολῖται· καὶ μάλιςα οἱ ἐπισημότεροι τῶν πολιτῶν ἐγίνοντο Νεωκόροι τοῦ Ναοῦ εἰς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος. Ἑώρταζον δὲ καὶ Ἑορτὰς καὶ ἀγῶνας, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τῶν αὐτοκρατόρων· Τραϊανεῖα, Ἀδριανεῖα, Κομμοδεῖα, Σεβηρεῖα, Ἀντωνιανεῖα, Καισαρεῖα, Σεβαςεῖα, καὶ τ. λ. Ταῦτα ὅμως ἐγίνοντο διὰ θεσπίσματος τῆς Συγκλήτου καὶ προςαγῆς τῶν αὐτοκρατόρων, καὶ οὐχὶ ἰδίᾳ θελήσει τῶν ὑπηκόων· ἐπειδὴ κατὰ τὰ θεσπίσματα ἔκτιζεν ἐνίοτε ἡ αὐτὴ πόλις πολλοὺς Ναοὺς εἰς τὸν αὐτὸν αὐτοκράτορα, καὶ ζῶντα καὶ μετὰ θάνατον· ὅθεν οἱ πολῖται ἐκείνης τῆς πόλεως ὠνομάζοντο δὶς ἢ τρὶς ἢ τετράκις Νεωκόροι. Διὰ τοῦτο ἔφθασαν ὕςερον εἰς μεγάλην ὑπόληψιν οἱ Νεωκόροι, ὥςε ἐθυσίαζον καὶ ὑπὲρ τῶν αὐτοκρατόρων, καθὼς ἐθυσίαζεν εἰς ἄλλα μέρη ὁ Ἀρχιερεύς. αὐτοὶ Ἱςάμενοι καὶ εἰς τὸ περιῤῥαντήριον τοῦ Ναοῦ ἐῤῥάντιζον τοὺς ἀνθρώπους εἰς καθαρισμὸν, μὲ τὸν ἁγιασμόν· ὁ-

(α) Δημοσθέν. Νεαίρ. Κε'. ϛ'.

μοίως αὐτοὶ ἐῤῥάντιζον μὲ τὸ αὐτὸ ὕδωρ καὶ τὰ φαγητὰ τῶν αὐτοκρατόρων. Καὶ καθὼς λέγει ὁ Θεοδώρητος, εἶχε καὶ ὁ Ἰουλιανὸς τοιοῦτον Νεωκόρον, ὅςτις ἐῤῥάντιζε τὰ φαγητὰ αὐτοῦ· καὶ ὅτε ἑώρταζε τὸ συμπόσιον εἰς τὸ προάςειον τῆς Ἀντιοχείας Δάφνην καλούμενον, ὁ Νεωκόρος ἔφυγε κρυφίως, ἐπειδὴ ἐδιδάσκετο τότε τὴν χριςιανικὴν πίςιν (α).

ζ΄. Οἱ δὲ Πυρφόροι ἄναπτον τὸ πῦρ διὰ τὴν θυσίαν· οἱ Θῦται, Βουθῦται καὶ Βούτυποι, ἔσφαττον τὰ Ἱερεῖα· οἱ Ὑμνῳδοὶ καὶ Ὑμνήτριαι ἔψαλλον τοὺς ὕμνους τῶν Θεῶν· οἱ βασιλεῖς καὶ Πρυτάνεις ἦτον προςάται τῶν θυσιῶν· καὶ ὅπου δὲν ἦτον βασιλεὺς ἦτον προςάτης ὁ Πρύτανις· καθὼς καὶ οἱ Νεοκῶροι ὠνομάζοντο ὕςερον καὶ Πρυτάνεις καὶ ἀγωνοθέται, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἔδιδον τὰ βραβεῖα εἰς τοὺς ἀθλητάς· οἱ Ἱεροδιδάσκαλοι ἐδίδασκον τὰ Ἱερὰ μυςήρια· οἱ αὐτοὶ ἐλέγοντο καὶ Ἱερομύςαι καὶ Ἱεροτελεςαί. Οἱ δὲ Πρόπολοι ἦτον κατωτέρας τάξεως, καὶ σχεδὸν ὡς ὑπηρέται τῶν Ναῶν. Εἰς τὸν καιρὸν ὅμως τῆς Θυσίας αὐτοὶ προσηύχοντο ἀκαταπαύςως ὑπὲρ τοῦ λαοῦ· προητοίμαζον καὶ μερικὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν θυσίαν, ὅσα δὲν ἦτον ἔργα τῶν Κηρύκων. Κήρυκες δὲ ἦτον δύο, ὁ μὲν διὰ τὰς πολιτικὰς ὑπουργίας, διὰ τὸν ὁποῖον θέλομεν εἰπῆ εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον, ὁ δ' ἄλλος διὰ τὰς Ἱεράς, ὅςτις ἐλέγετο Ἱεροκήρυξ. Ὁ Ἱεροκήρυξ λοιπὸν ἐκήρυττεν εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ συναχθῇ ὁ λαὸς εἰς τὰς τελετὰς καὶ θυσίας. Ὅθεν Διὸς ἄγγελοι παρ' Ὁμήρῳ οἱ Κήρυκες· ἔτι δὲ εἶχον καὶ ἄλλας τινὰς ποταπὰς ὑπουργίας· αὐτοὶ ἔφερον ἐνίοτε τὰ Ἱερεῖα εἰς τὴν θυσίαν.

,, Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄςυ Θεῶν Ἱερὴν ἑκατόμβην
Ἦγον·

Ἐνίοτε δὲ ἔσφαττον καὶ τὸ Ἱερεῖον, ἐμαγείρευον καὶ τὸ κρέας· καὶ ἄλλα τοιαῦτα· διὸ ὠνομάζει αὐτοὺς καὶ

(α) Βαλέσ. παρ. Ἰακώβ. Ἀρχαιολ. Β΄. 502. Ὑπομνήματ. Ἀκαδημ. Β΄. 545.

θεράποντας ὁ Ὅμηρος. Εἰς τὸν καιρὸν δὲ τῆς θυσίας ἐκήρυττον πρὸς τὸν λαόν· εὐφημεῖτε, σιγῇ πᾶς ἔςω λεὼς ὅτε δὲ ἐτελείωναν ὅλα, ἐκήρυττον, ἄφεσις λαῶν (α).

ή. Οἱ δὲ Ἱερομνήμονες ἦτον Ἱερεῖς τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος. Ἱερομνήμων ἐλέγετο καὶ ὁ τῶν Βυζαντίων προεςὼς, Ἱερομνήμονες ἐλέγοντο καὶ οἱ πεμπόμενοι εἰς τὴν Ἀμφικτυονικὴν σύνοδον. Τινὲς μὲν λέγουσι τούτους ἀδιαφόρως, πότε Ἱερομνήμονας, καὶ πότε Πυλαγόρας· ἀλλ᾽ ὁ Αἰσχίνης σαφηνίζει τὸ πρᾶγμα, λέγων· ,,ἐπὶ Θεοφράςου ἄρχοντος, Ἱερομνήμονος ὄντος Διογνήτου Ἀναφλυςίου, Πυλαγόρας ὑμεῖς εἵλεσθε, Μειδίαν τὲ τὸν Ἀναγυῤῥάσιον, καὶ Θρασυκλέα τὸν Λέσβιον, καὶ τρίτον ἐμέ,,. Τρεῖς ἄρα ἦτον οἱ Πυλαγόραι, καὶ εἷς ὁ Ἱερομνήμων· ὅτι δὲ ἐπέμφθησαν ὅλοι, βεβαιοῖ καὶ τοῦτο παρακατιών· ,,συνέβη ἡμῖν ἀρτίως μὲν εἰς Δελφοὺς ἀφῖχθαι, παραχρῆμα δὲ τὸν Ἱερομνήμονα Διόγνητον πυρέττειν· τὸ δ᾽ αὐτὸ τοῦτο συνεπεπτώκει καὶ τῷ Μειδίᾳ· οἱ δ᾽ ἄλλοι συνεκάθηντο Ἀμφικτύονες,,. Συνήθως ὅμως ἔπεμπον δύο πρέσβεις ἐξ ἑκάςης πόλεως, ἕνα Ἱερομνήμονα καὶ ἕνα Πυλαγόραν· καὶ ἐπειδὴ αἱ ὑποθέσεις ἦτον καὶ πολιτικαὶ καὶ Ἱεραὶ, ὁ Ἱερομνήμων εἶχε τὴν φροντίδα τῶν Ἱερῶν, ὡς ῥηθήσεται ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ· τοῦτο δὲ σαφηνίζει καὶ ὁ Δημοσθένης· ,,πείθει τοὺς Ἱερομνήμονας, τοὺς ἀπείρους λόγων καὶ τὸ μέλλον οὐ προορωμένος, ψηφίσασθαι περιελθεῖν τὴν χώραν,,· τὸ ἀξίωμα ἄρα τῶν Ἱερομνημόνων ἦτον Ἱερόν· ἐπειδὴ καὶ τῶν Βυζαντίων ὁ Ἱερομνήμων ἦτον καὶ προςάτης τῶν Ἱρῶν καὶ θυσιῶν. Ὅθεν ὁ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασεὺς λέγει Ἱερομνήμονας καὶ Ἱεροφάντας καὶ ἐξηγητὰς τῶν Ἱερῶν, τοὺς Ἀρχιερεῖς τῶν Ῥωμαίων, τοὺς Ποντίφικας καλουμένους· ὁ αὐτὸς λέγει ὅτι οἱ Ἱερομνήμονες ἐπιμελοῦντο καὶ τὸν Ναὸν τῶν Δελφῶν (β).

(α) Ἀριςοφάν. Πλοῦτ. πράξ. γ΄. καὶ έ. Ὅμηρ. Ὀδυσ. Υ΄. 277.
(β) Πλούταρχ. Συμποσ. Η΄. προβλήμ. ή. Δημοσθέν. Στεφάν. Μδ΄.

θ'. Εἶχον δὲ πανταχοῦ καὶ Ἱέρισσας, ὡς εἰς τὸ Ἄργος τῆς Μεγάλης Θεᾶς, τῆς Ἥρας, ἔνθα ἐχρημάτισε καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Βίτωνος καὶ Κλεόβιος. Κατὰ δὲ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἦτον Ἱέρισσα ἐκεῖ ἡ Χρυσὶς, ἡ ὁποία ἀφῆκεν ἐξ ἀπροσεξίας τὴν νύκτα τὸν λύχνον ἀναμμένον πλησίον εἰς τοὺς ςεφάνους τῆς Θεᾶς, καὶ ἔπειτα ἀπεκοιμήθη· ὅθεν ἐκάη ὁ Ναός· αὐτὴ δὲ φοβηθεῖσα τὴν παιδείαν, ἔφυγεν ἐπιτηδείως τὴν αὐτὴν νύκτα εἰς τὴν Φλιοῦντα· εἰς τὸ ἄσυλον ἴσως τῆς Ἥβης· οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἐχειροτόνησαν ἄλλην Φαωνίδα καλουμένην (α).

ί. Ὁμοίως καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς τὸν Ναὸν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς εἶχον Ἱέρισσαν, καὶ ἀναφέρεται μία αὐτῶν Λυσιμάχη καλουμένη· εἶχον καὶ δύο παρθένους Κανηφόρους, αἱ ὁποῖαι ἔφερον εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν τὰ Κανᾶ, κανίσκια, προπορευόμεναι εἰς τὰς πομπὰς τῶν Ἑορτῶν. Ἐκλέγοντο δὲ Κανηφόροι εἰς πᾶσαν Ἑορτὴν αἱ θυγατέρες τῶν εὐγενῶν καὶ ἐπιφανῶν πολιτῶν· καὶ εἶχον εἰς μεγάχην ὑπόληψιν τὴν ἐκλογὴν ταύτην· ἀλλ' ἐκεῖναι ἐκλέγοντο μόνον διὰ τὴν Ἑορτήν· αἱ δὲ ῥηθεῖσαι δύω ἔμενον εἰς τὸν Ναὸν χρόνον ὁλόκληρον. Διὰ τοῦτο νομίζουσι τινὲς ὅτι ἦτον Ἀῤῥηφόροι καὶ οὐχὶ Κανηφόροι, αἱ ὁποῖαι ἔφερον τὰ ἄῤῥητα· ἐπειδὴ εἰς τὸν καιρὸν τῆς Ἑορτῆς ἔδιδεν εἰς αὐτὰς ἡ Ἱέρισσα Κανᾶ, ἢ κιβώτια τινὰ κεκλεισμένα, χωρὶς νὰ ἰξεύρῃ οὔτε ἡ Ἱέρισσα οὔτε αὐταὶ τὶ πράγματα εἶχον· ἐκεῖ δὲ πλησίον εἰς ἓν μέρος τῆς πόλεως εἰς τὸν κῆπον τῆς Ἀφροδίτης ὀνομαζόμενον, ἦτον κάθοδος ὑπόγειος καὶ αὐτοκατασκεύαςος· εἰς ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ ὑπόγειον κατέβαινον αἱ παρθένοι καὶ ἄφηναν τὰ Κανὰ ἐκεῖ· ἐκεῖθεν δὲ ἐλάμβανον ἄλλα καὶ ἔφερον αὐτὰ εἰς τὸν Ναὸν, χωρὶς νὰ ἰξεύρουν τὶ εἶναι καὶ εἰς αὐτά. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔπεμπον

---

1. Οθ'. 2. 5. Ἀσχίν. Κτησιφ. Λβ'. 1. 2. Ἁρποκρα Ἱερομνημ. Διονύσ. Η'. 55. 56. καὶ Β'. 4.

(α) Θουκυδ. Δ'. ρλγ'.

αὐτὰς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ ἐλάμβανον ἄλλας. Δὲν ἦτον ὅμως μόνον δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν αἱ Ἀῤῥηφόροι διωρισμέναι, ἀλλὰ καὶ διὰ ἄλλα ἄῤῥητα. Τινὲς δὲ νομίζουσιν ὅτι ὠνομάζοντο Ἑρσεφόροι· ἐπειδὴ ἡ πομπὴ ἐκείνη τῆς Ἀῤῥηφορίας ἐγίνετο διὰ τὴν Ἕρσην θυγατέρα τοῦ Κέκροπος. Τὰς δὲ Κανηφόρους καὶ τὴν κανηφορίαν λέγουσιν ὅτι κατέςησεν ὁ Ἐριχθόνιος (α) πρῶτον.

ιά. Ὁμοίως καὶ ἡ Ῥέα εἰς τὴν Κρήτην εἶχεν Ἱέρισσαν Μέλισσαν ὀνομαζομένην. Μελίσσας δὲ ὀνομάζει ὁ Πίνδαρος κυρίως τὰς Ἱέρισσας τῆς Δήμητρος· καταχρηςικῶς δὲ ὅλας. Τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὰς Κλαζομενὰς ὠνομάζετο Ἡσυχία. Εἰς τὴν Κατάνην τῆς Σικελίας εἶχον παρθένους Ἱέρισσας τῆς Δήμητρος. Εἰς τὴν Πήδασον τῆς Καρίας εἶχον Ἱέρισσαν τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ ὁποία μάλιςα ἐθαυματούργει· ἐπειδὴ ὅτε ἔμελλε νὰ συμβῇ δυςυχία, ἐφύτρωναν γένεια εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς· τὸ ὁποῖον παρετηρήθη καὶ ἀλήθευσε τρὶς, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος. Εἶχον δὲ καὶ αἱ Ἱέρισσαι Ἀρχιϊέρισσας, ὡς ἡ Καρακυλαία, γυνὴ τοῦ Ὑπάτου Καΐου Ἰουλίου Σεβήρου, καταγομένη ἐκ γένους βασιλικοῦ, ἦτον Ἀρχιϊέρισσα τῆς Ἀγκύρας ἐπὶ Ἀντωνίνου (β).

ιβ'. Ὅλοι δὲ οἱ Ἱερεῖς ἐλάμβανον μέρος ἐκ τῶν Ἱερείων· τὸ μὲν δέρμα καὶ τοὺς πόδας ἐλάμβανον οἱ Πρόπολοι· τὴν γλῶσσαν οἱ Κήρυκες, καὶ ἄλλοι ἄλλα, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀριςοφάνης.

,,Οὐκοῦν τὰ νομιζόμενα σὺ τούτων λαμβάνεις;

Εἰς τὸ Ἀνάκειον δὲ τῶν Ἀθηνῶν ἦτον ὁ ἑξῆς νόμος εἰς ςήλην γεγραμμένος· ,,Τοῖν δὲ βοοῖν τοῖν ἡγεμόνοιν τοῖν ἐξαιρουμένοιν τὸ μὲν τρίτον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα, τὰ δὲ δύο μέρη, τὸ μὲν ἕτερον τῷ Ἱερεῖ, τὸ δὲ τοῖς Παρασίτοις,,. Ταῦτα καὶ περὶ Ἱερέων· περὶ δὲ τῶν Κορυβάντων, Γάλλων καὶ λοιπῶν, εἰρήσεται ἐν τοῖς οἰ-

(α) Ἀρποκρατ. Κανηφόρ. Παυσαν. Ἀττικ. Κς'. 4. καὶ Σχόλ.

(β) Πίνδαρ. Πυθ. Δ, 104. ϗ Σχόλ. Ἡρόδοτ. Κλ. 175. Βανιέρ. Α'. 499.

κείοις τόποις. Οἱ δὲ Ἱερεῖς τῆς Δωδώνης ὠνομάζοντο Τόμουροι, καὶ αἱ Ἱέρισσαι Τόμουραι, ἀπό τινος ἐκεῖ πλησίον ὄρους Τομούρυ καλουμένου· ὅτι δὲ ἦτον ὑπέρπλουτοι οἱ Ἱερεῖς, τὸ ἀπέδειξεν ὁ Ὅμηρος λέγων, ὅτι ὁ Χρύσης ἦλθε,

,, Λυσόμενός τε θύγατρα, φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα. καὶ, χρυσέω ἀνασκήπτρῳ· καὶ,

Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δάρης, ἀφνειὸς, ἀμύμων,
,, Ἱερεὺς Ἡφαίςοιο (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τῶν Ὀργάνων τῆς Θυσίας.

α'. Ὄργανα μὲν ἦτον αἱ Σφαγίδες, αἱ Μάχαιραι, δι' ὧν ἔσφαττον τὰ Ἱερεῖα· αἱ Κοπίδες, μάχαιραι κυρτότεραι δι' ὧν ἔκοπτον τὸ κρέας· καὶ αἱ πελέκεις καὶ ὀβελοί. Σκεύη δὲ, τὰ Λίκνα, εἶδος καλάθων εἰς τὰ ὁποῖα εἶχον τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν καὶ ἄλλα μυςηριώδη πράγματα, καὶ ἔφερον αὐτὰ εἰς τὰς Ἑορτὰς τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διονύσου. Οἱ δὲ φέροντες αὐτὰ ὠνομάζοντο Λικνοφόροι· ἦτον δὲ χρυσοῖ οἱ Λίκνοι οὗτοι, οἱ ὁποῖοι ἐλέγοντο καὶ καλαθίσκοι. Τοιαῦτα ἦτον καὶ τὰ Κανᾶ λεγόμενα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔφερον ςάχυα καὶ ἄνθη αἱ κανηφόροι εἰς τὴν Ἑορτὴν τῆς Δήμητρος. Αἱ χέρνιβες, ἀγγεῖα ςενόλαιμα, μὲ τὰ ὁποῖα ἔχυναν ὕδωρ καὶ ἐνίπτοντο. Τὸ σφάγιον, ἀγγεῖον καὶ τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐκράτουν ὑπὸ τὸν λαιμὸν τοῦ ζώου καὶ ἐσύναζον τὸ αἷμα εἰς αὐτό. Τὸ περιῤῥαντήριον, τὸ ὁποῖον εἶχε τὸ Ἱερὸν ὕδωρ, τὸ Ἁγίασμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἐῤῥάντιζον τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸ Ἱερεῖον. Τὸ σπονδεῖον καὶ λοιβεῖον καὶ δέπας καθ' Ὅμηρον, τὸ ὁποῖον ἦτον εἶδος ποτηρίου, μὲ τὸ ὁποῖον ἔ-

---

(α) Ἰλ. Α. 13. καὶ Ε. 9.

σπενδον εἰς τὸν βωμὸν καὶ ἄλλου· καὶ τέλος τὸ θυμιατήριον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐθυμίαζον (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ Θυσιῶν.

α'. Καταρχὰς οἱ ἄνθρωποι προσέφερον χόρτα καὶ ἄνθη εἰς θυσίας, καὶ σπονδὰς μὲ νερὸν μόνον. Ὁ Κέκροψ διέταξε πρῶτος εἰς τὰς Ἀθήνας νὰ μὴ θυσιάζωσιν ἔμψυχα, ἀλλὰ πέμματα, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον οἱ Ἀθηναῖοι πελάνους· αὕτη δὲ ἡ ἀρχαία καὶ ἁπλῆ συνήθεια ἐπεκράτησε πολὺν καιρὸν εἰς πολλὰ μέρη, καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας μέχρι τοῦ Δράκοντος· καὶ ἐθυσίαζον ἄλευρον μιγνύοντες καὶ ἅλας, καρποὺς τῆς Γῆς, μέλι, ἔλαιον καὶ οἶνον, καὶ ὅ,τι ἔτρωγον αὐτοί. Ὁ Εὐσέβιος λέγει ὅτι ὁ Κέκροψ ἐθυσίασε πρῶτος ταῦρον εἰς τὰς Ἀθήνας· ἀλλ' ὁ Παυσανίας ἀναιρεῖ τοῦτο· καὶ ὅτι ὁ Τριπτόλεμος ἐκώλυσε μὲ νόμον αὐςηρὸν τὴν ζωοθυσίαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁμοίως καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἐθυσίαζον τοιαῦτα εἰς τοὺς ἀρχαίους καιρούς. Ὕςερον δὲ ἀφ' οὗ ἄρχισαν νὰ τρώγουν οἱ ἄνθρωποι ζῶα ἔμψυχα, ἐθυσίαζον καὶ εἰς τοὺς Θεοὺς τοιαῦτα. Ἄγνωςος ὅμως ὁ καιρὸς πότε ἤρξατο ἡ αἱματώδης θυσία, καὶ διὰ τί. Ὁ Ὀβίδιος λέγει ὅτι ἐθυσίασαν πρῶτον χοῖρον θηλυκὸν εἰς τὴν Δήμητρα, ἐπειδὴ ἔβλαπτε τοὺς ἀγρούς· εἶναι ὅμως γνωςὸν ὅτι ἡ ζωοθυσία ἦτον ἀρχαία, καὶ πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου· καὶ οἱ Ἀργοναῦται ἔλαβον ἑκατόμβην εἰς τὴν Ἀργὼ νὰ θυσιάσωσιν αὐτὴν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα· ὁμοίως ἐθυσίαζε ζῶα καὶ ὁ Ἡρακλῆς καὶ ἄλλοι τότε. Δὲν εὐχαριςήθησαν δὲ καὶ μὲ τὰ ζῶα, ἀλλ' ἐθυσίαζον καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ ἄλλους ἀνθρώπους, εἰς περισσοτέραν τιμὴν τοῦ Θεοῦ. Ἄγνωςος δὲ καὶ ταύτης τῆς βδελυρᾶς θυ-

---

(α) Πολυδεύκ. Α'. 8. Καλλίμαχ. Δήμητρ. Γ'. Σχόλ. καὶ Σπάγκ.

σίαιν ἀρχή. Κατὰ μὲν τὸν Σαγχουνιάθωνα, ὡς εἴρηται, ὁ Κρόνος ἦτον ὁ πρῶτος. Κατὰ δὲ Παυσανίαν, ὁ Λυκάων. Ἀλλ' ἢ οὗτος ἢ ἄλλος, τὸ κακὸν ἔγινεν ὕςερον κοινόν (α).

β'. Εἰς τὴν Ῥόδον ἐθυσίαζον ἄνθρωπον εἰς τὸν Κρόνον. Ὕςερον ὅμως μετέβαλλον τὴν συνήθειαν καὶ ἐθυσίαζον ἕνα κακοῦργον εἰς τὴν Ἑορτὴν τοῦ Κρόνου. Εἰς τὴν Σαλαμῖνα ἐθυσίαζον ἄνθρωπον εἰς τὴν Ἄγραυλον, θυγατέρα τοῦ Κέκροπος, μέχρι τοῦ Διομήδους· ἔπειτα ἐθυσίαζον τὸν ἄνθρωπον εἰς τιμὴν τοῦ Διομήδους· ἦτον δὲ εἰς τὸν αὐτὸν περίβολον ὁ Ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς Ἀγραύλου καὶ τοῦ Διομήδους· τὸν δὲ δυςυχῆ ἄνθρωπον ἐκεῖνον περιέφερον οἱ ἔφηβοι τρεῖς περὶ τὸν βωμόν· ἔπειτα ἔτυπτεν αὐτὸν ὁ Ἱερεὺς μὲ τὴν λόγχην εἰς τὸ ςῆθος, καὶ ὕςερον ἔκαιον αὐτόν. Ταύτην δὲ τὴν συνήθειαν κατέπαυσεν ὁ Διΐφιλος βασιλεὺς τῆς Κύπρου, ὁ χρηματίσας κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Σελευκίδων, καὶ ἐθυσίαζε βοῦν ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπου· ὁμοίως ἔπαυσε καὶ ὁ Ἄμασις εἰς τὴν Αἴγυπτον τὴν ἀνθρωποκτονίαν, ὅπου ἐθυσίαζον τρεῖς τὴν ἡμέραν εἰς τὴν Ἥραν ἐν τῇ Ἡλιουπόλει, τοὺς ὁποίους ἐζήτουν, ἐδοκίμαζον ἂν εἶναι καλοὶ διὰ θυσίαν, ἔπειτα τοὺς ἐσφράγιζον ὡς ζῶα. Ὁ δὲ Ἄμασις ἔπλασε κηρίνους ἀνθρώπους καὶ ἐθυσίαζεν. Εἰς τὴν Χίον ἐθυσίαζον ἄνθρωπον εἰς τὸν Διόνυσον· καὶ εἰς τὴν Τένεδον, καὶ εἰς τὴν Λακεδαίμονα εἰς τὸν Ἄρην· οἱ Φοίνικες ἐθυσίαζον τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸν Κρόνον, διὰ νὰ παύσῃ ἡ συμφορὰ καὶ δυςυχία, ὅταν συνέβαινε· ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν· οἱ Κούρητες εἰς τὴν Κρήτην ἐθυσίαζον παῖδας εἰς τὸν Κρόνον· εἰς τὴν Λαοδίκειαν τῆς Συρίας ἐθυσίαζον εἰς τὴν Ἀθηνᾶν παρθένον κατ' ἔτος· ὁμοίως καὶ οἱ Καρχηδόνιοι ἐθυσίαζον τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸν Κρόνον, τὸ ὁποῖον

(α) Θεόφρασος παρ. Πορφυρίῳ ἐν Εὐσεβ. Εὐαγγελ. Προπαρασ. Δ'. 88. Χρονικ. 361. Παυσαν. Ἀχαϊκ. Β'. 1. Ὀβίδ. Ἡμερολ. Α'. καὶ Β'. Ὁράτ. Γ'. Ὠδ. 23. Πορφύρ. περὶ ἀποχ. ζώων.

ἔπαυσεν ὁ Ἰφικράτης· καὶ εἰς τὴν Ἀραβίαν οἱ Μωαβῖται ἐθυσίαζον τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸν Μολὸχ, ἔπειτα ἔθαπτον αὐτὰ ὑπὸ τὸ ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ, ὡς λέγει ἡ ἁγία γραφή· εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, Μεγαλούπολιν, εἰς τὴν ταυρικὴν Χερσόνησον, καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐθυσίαζον τοὺς ξένους· ἀλλοῦ πάλιν ἐθυσίαζον τοὺς αἰχμαλώτους, ὡς ὁ Ἀχιλεὺς τοὺς δώδεκα τρωαδίτας εἰς τιμὴν τοῦ Πατρόκλου, καὶ Ἀρισομένης ὁ Μεσσήνιος τριακοσίους Σπαρτιάτας, ἐν οἷς καὶ τὸν βασιλέα αὐτῶν Θεόπομπον· εἰς τὴν Θετταλίαν ἐθυσίαζον ἄνθρωπον εἰς τὸν Χείρωνα καὶ Πηλέα· ὁμοίως καὶ οἱ Λέσβιοι καὶ Φωκεῖς· ὁ δὲ Μάριος ὁ Ῥωμαῖος ἐθυσίασε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ· ὁμοίως καὶ οἱ Κελτοὶ καὶ ἄλλα ἑσπέρια ἔθνη εἶχον τὴν αὐτὴν συνήθειαν, τὴν ὁποίαν ἔπαυσεν ὁ Ἡρακλῆς· οὕτω καὶ οἱ Θρᾶκες καὶ ἄλλοι. Τέλος δὲ ἡ Ἀνθρωποθυσία ἔπαυσε (α) πανταχοῦ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ.

γ'. Μυρσίλος δὲ ὁ Λέσβιος παρ' Εὐσεβίῳ λέγει (β) ὅτι ὁ Ζεὺς καὶ Ἀπόλλων ἐζήτησαν ποτὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν θυσίαν ἀνθρώπων παρὰ τῶν Τυῤῥηνῶν· καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπήκουσαν, συνέβη μεγάλη δυςυχία, ὥςε ἔφυγον ἐκεῖθεν οἱ ἄνθρωποι· ὁμοίως καὶ οἱ Ῥωμαῖοι (γ), οἱ Σκύθαι, Ἀλβανοὶ, Γερμανοὶ, Ἄγγλοι, Ἱσπανοὶ, Γαλᾶται καὶ Ἀφρικανοὶ, εἶχον ταύτην τὴν ἀπάνθρωπον συνήθειαν. Τινὲς μὲν ἐνόησαν ἀρχαιόθεν ὅτι ἡ θυσία αὕτη δὲν ἦτον ἀρεςὴ εἰς τοὺς Θεοὺς, καὶ ἐδοκίμασαν νὰ τὴν ἐμποδίσουν μὲ τρόπους σοφιςικοὺς, ὡς ὁ Ἄμασις, ὡς εἴρηται, ὁμοίως καὶ ὁ Ἡρακλῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν ἔπλασε κεφαλὰς κηρίνους καὶ ἐθυσίαζεν ἀντὶ ἀνθρωπίνων· ὅμως ἡ δεισιδαιμονία τῶν ἀμαθῶν ἀνθρώπων ἦτον ἀμετάβλητος, καὶ ἐχρειάζετο πολλοὺς αἰῶνας τὸ πρᾶγμα, ἕως οὗ ἄρχισε νὰ ἐνεργῇ διασπειρομένη ἡ μάθησις· καὶ πάλιν, καὶ τότε τεχνηέντως· ἐπει-

(α) Μανέθως, Φίλων, Φίλαρχος, καὶ ἄλλοι, παρ' Εὐσεβ αὐτόθι 92.
(β) Αὐτόθι. 95. (γ) Βανιέρ. Α'. 453.

δὴ ὁ Πελοπίδας ἰδὼν εἰς τὸν ὕπνον αὐτοῦ νὰ θυσιάσῃ παρθένον ξανθὴν εἰς τὰς θυγατέρας τοῦ Σκεδάσου, ἂν θέλῃ νὰ νικήσῃ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἰκονομήσας τὸ πρᾶγμα, ἐθυσίασεν ἵππον (α) καὶ ἐνίκησεν. Εἰς τὴν Λακεδαίμονα εἶπεν ὁ χρησμὸς νὰ θυσιάζωσι κατ᾿ ἔτος μίαν εὐγενῆ παρθένον διὰ νὰ παύσῃ ἡ ἀσθένεια, καὶ ἔπεσεν ὁ πρῶτος κλῆρος εἰς μίαν νέαν Ἑλένην ὀνομαζομένην· ὅμως οἰκονομήθη τόσον φρονίμως τὸ πρᾶγμα, ὥςε ἥρπασεν ὁ Ἀετὸς τὴν Ἱερὰν μάχαιραν καὶ ἔβαλεν αὐτὴν εἰς τὴν κεφαλὴν μιᾶς δαμάλεως· καὶ οὕτως ἐθυσίασαν τὴν δάμαλιν ἀντὶ τῆς Ἑλένης, καὶ ἔπαυσεν ἡ νόσος (β). Οὕτως ἐθυσίασαν καὶ τὴν Ἔλαφον ἀντὶ τῆς Ἰφιγενείας, οἰκονομικῶς, καὶ ἔπλευσαν οἱ οὔριοι ἄνεμοι. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἀγησίλαος ὅτε ἐσύναζε τὸ ςράτευμα εἰς τὸν Γεραιςὸν, διὰ νὰ ςρατεύσῃ εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτὸς κατέβη εἰς τὴν Αὐλίδα, εἶδεν ὄνειρον νὰ θυσιάσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς τὴν Ἄρτεμιν, ὡς ὁ Ἀγαμέμνων· ἐπειδὴ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λιμένος, καὶ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας, ὥρμησε καὶ ἐκεῖνος κατὰ τῶν βαρβάρων· αὐτὸς δὲ ἀναςὰς εἶπεν, ὅτι τὴν μὲν Θεὰν θέλει τιμήσῃ, τὴν ἀμάθειαν ὅμως τοῦ τότε ςρατηγοῦ δὲν θέλει μιμηθῇ· καὶ ἔπειτα ἐθυσίασεν ἔλαφον. Τέλος δὲ μόλις ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀδριανοῦ ἐξωλοθρεύθη τὸ κακὸν τοῦτο παντάπασιν, ὡς λέγουσιν, ὅςτις ἐβασίλευσε κατὰ τοὺς ἑκατὸν δέκα ἑπτὰ χρόνους μετὰ Χριςὸν, καὶ εἰς τὴν ἐξολόθρευσιν ταύτην συνήργησε πολὺ ὁ Χριςιανισμός (γ).

δʹ. Τὰς δὲ ἄλλας θυσίας εἶχον διαφόρως διατεταγμένας, καὶ ἰδιαιτέρας εἰς ἕκαςον Θεόν. Καὶ λέγουσιν ἔτι καὶ αὐτὴν τὴν διάταξιν διώρισεν ὁ χρησμὸς τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐπειδὴ οἱ Θεοὶ ἦτον εἰς τέσσαρας γενικὰς

(α) Πλούταρχ. ἐν Πελοπίδ. 20. 21. 22.
(β) Αὐτόθι. Παράλ. μικρ. τόμ. Ζʹ. 247. καὶ ἐν Ἀγησιλ. β.
(γ) Εὐσέβ. αὐτόθι. 97.

τάξεις διηρημένοι, εἰς Οὐρανίους, Χθονίους, οἷον, Γηΐνους, Θαλασσίους καὶ Καταχθονίους, εἶπε νὰ θυσιάζωσιν εἰς μὲν τοὺς Οὐρανίους καὶ Αἰθερίους τὰ λευκὰ πετεινὰ, καὶ νὰ καίωσιν εἰς τοὺς βωμοὺς μόνον τὰ ἄκρα τῶν Ἱερείων· τὰ δὲ λοιπὰ μέρη νὰ τρώγωσιν· εἰς δὲ τοὺς Θαλασσίους πετεινὰ μέλανα καὶ νὰ τὰ ῥίπτουσιν εἰς τὰ κύματα· εἰς δὲ τοὺς Γηΐνους τοὺς ὁποίους λέγουσι καὶ Χθονίους καὶ Ἐπιχθονίους, τετράποδα λευκά. Εἰς δὲ τοὺς Καταχθονίους, τοὺς ὁποίους ἔλεγον καὶ Ὑποχθονίους καὶ Νερτερίους, τετράποδα μέλανα. Καὶ εἰς μὲν τοὺς ἄλλους ὅλους νὰ θυσιάζωσιν ἐπὶ τῶν βωμῶν, καὶ μόνον εἰς τοὺς Νερτερίους εἰς λάκκους καὶ βόθρους. Καὶ τοῦτο ἦτον γενικώτερον παράγγελμα τοῦ Ἀπόλλωνος (α). Ἐπειδὴ ὕςερον ἐθυσίαζον εἰς ἕκαςον Θεὸν ζῶον ἰδιαίτερον· ὁμοίως καὶ καρποὺς καὶ ἄλλα. Διότι εἰς τὴν Κυβέλλην ἐθυσίαζον συνήθως σκρόφαν ἐγκαςρωμένην διὰ τὴν πρὸ ὀλίγου ῥηθεῖσαν αἰτίαν· ἐπειδὴ ἐλατρεύετο καὶ αὐτὴ ἀντὶ τῆς Γῆς· εἰς τὸν Δία ταύρους, εἰς τὴν Ἥραν Δαμάλεις, ἀρνία θηλυκὰ καὶ πρόβατα· εἰς τὴν Κόρινθον καὶ μίαν αἶγα. Εἰς τὸν Ποσειδῶνα ταῦρον καὶ ἀρνία· εἰς τὸν Πλούτωνα ταῦρον μέλανα· εἰς τὴν Περσεφόνην δάμαλιν μέλανα· ὅτε δὲ ἐλάμβανον αὐτὴν ὡς τὴν Ἑκάτην ἐθυσίαζον σκύλον, νομίζοντες ὅτι ὁ σκύλος ὑλακτεῖ καὶ ἀποδιώκει τὰ φαντάσματα τῆς Ἑκάτης· εἰς τὴν Δήμητρα σκρόφαν καὶ χοιρίδια μικρά· εἰς τὴν Ἑρμιόνην ἐθυσίαζον ταῦρον εἰς τὴν Δήμητρα, τὸν ὁποῖον μόλις κατεδάμαζον δέκα ἄνθρωποι· μία γραῖα Ἱέρισσα ὅμως ἔλαβεν αὐτὸν ποτὲ ἀπὸ τὸ αὐτίον καὶ εἴλκυσε μέχρι τοῦ βωμοῦ, χωρὶς νὰ ἀντιςαθῇ· ὁμοίως καὶ μέλι καὶ γάλα. Εἰς τὴν Ἀφροδίτην περιςερὰν, τράγον, δάμαλιν καὶ αἶγα λευκήν. Εἰς τὸν Διόνυσον τράγον· εἰς τὸν Ἥλιον ἐθυσίαζον μέλι· οἱ Ἀρμένιοι ὅμως καὶ Μασαγέται ἐθυσίαζον ἵππους εἰς αὐτὸν· εἰς τὸν Ἀπόλ-

---

(α) Εὐσέβ. αὐτόθι. 87.

λωνα Κριὸν, πρόβατον, αἶγα καὶ τράγον· ὅτε δὲ ἐλάμβανον αὐτὸν ὡς τὸν Ἥλιον, νέον ταῦρον μὲ κέρατα κεχρυσωμένα, σημαίνοντες τὰς ἀκτίνας τοῦ Ἡλίου· ἔτι δὲ καὶ κόρακα· εἰς τὸν Ἄρην Ἵππον, ταῦρον, χοιρίδια καὶ Κριόν. Οἱ Λουσιτανοὶ ὅμως ἐθυσίαζον αὐτῷ τράγον καὶ αἶγα, οἱ Σκύθαι ὄνους, καὶ οἱ Κᾶρες σκύλους (α). Εἰς τὴν Ἀθηνᾶν ταῦρον καὶ ἀρνίον· ἢ κατ' ἄλλους καὶ βοῦς· εἰς τὴν Ἄρτεμιν ἐλάφους, αἶγας καὶ Δαμάλεις· ἔτι δὲ ἐθυσίαζε καὶ ἕκαςος ὅ,τι καὶ ἂν εἶχεν· ὁ βουκόλος βοῦν, ὁ ποιμὴν πρόβατον, ὁ αἰπόλος Αἶγα, ὁ κυνηγὸς ὅ,τι ἐθήρευε, ὁ Ἁλιεὺς Ἰχθύας, καὶ τ. λ.

έ. Εἶχον δὲ καὶ ἄλλα ζῶα Ἱερὰ ἑκάςου Θεοῦ· οἷον ἀφιερωμένα καὶ ὡς ὑπερασπιζόμενα ὑπ' αὐτῶν, τὰ ὁποῖα τινὲς καὶ δὲν ἔτρωγον· ὡς ὁ Λέων ἦτον Ἱερὸς τοῦ Ἡφαίςου, ὁ Λύκος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Ἄρεως, ὁ σκύλος τῶν Κατοικιδίων Θεῶν, ὁ Δράκων τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Ἀθηνᾶς· οἱ Γρύπες τοῦ Ἀπόλλωνος· οἱ ὄφεις τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἡ ἔλαφος τοῦ Ἡρακλέους, τὸ ἀρνίον τῆς Ἥρας, ὁ Ἵππος τοῦ Ἄρεως, ἡ Δάμαλος τῆς Ἴσιδος. Τῶν δὲ ὀρνέων, ὁ Ἀετὸς τοῦ Διὸς, τὸ παγώνιον τῆς Ἥρας, ἡ Γλαὺξ τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ Γὺψ καὶ δρυοκολάπτης τοῦ Ἄρεως, ὁ πετεινὸς ὁμοίως τοῦ Ἄρεως, τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς· ἡ περιςερὰ καὶ τὸ σπουργήτιον τῆς Ἀφροδίτης, ἡ Ἀλκυὼν τῆς Τηθύος· ὁ Φοίνιξ τοῦ Ἡλίου. ὁ Τέττιξ τοῦ Ἀπόλλωνος· τὰ ὀψάρια σχεδὸν ὅλα ἦτον Ἱερὰ τοῦ Πεισειδῶνος. Ὅθεν οἱ Ἱερεῖς αὐτοῦ Ἱερομνήμονες ὀνομαζόμενοι δὲν ἔτρωγον αὐτὰ, ὡς καὶ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ Πυθαγορικοὶ δι' ἄλλην αἰτίαν (β)· τὰ δὲ κογχύλια τῆς Ἀφροδίτης, καὶ τὰ τριγλία τῆς Ἀρτέμιδος. Τῶν δὲ δένδρων καὶ χόρτων, ἡ μὲν πεύκη ἦτον Ἱερὰ τῆς Κυβέλλης, ἡ δρῦς τοῦ Διὸς, ὁ Πρῖνος τῆς Ῥέας, ἡ Ἐλαία τῆς Ἀθη-

---

(α) Βανιέρ. Α. 459. Ἀθήν. Η'. 333.
(β) Πλούταρχ. Συμποσιακ. Η'. Πρόβλημ. Η'.

νᾶς, ἡ δάφνη τοῦ Ἀπόλλωνος, οἱ κάλαμοι τοῦ Πανὸς, ὁ Λωτὸς καὶ ἡ μύρτος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἡ κυπάρισσος τοῦ Πλούτωνος, ὁ νάρκισσος καὶ τὸ Ἀδίαντον τῆς Περσεφόνης, ἡ μηλέα καὶ ἡ Ἀγρωςίνη τοῦ Ἄρεως, ἡ αἴγειρος τοῦ Ἑρμοῦ, ἡ Μύρτος καὶ ἡ μήκων τῆς Δήμητρος, τὰ κλήματα καὶ ὁ κισσὸς τοῦ Διονύσου, ἡ Λεύκη τοῦ Ἡρακλέους καὶ τὸ χόρτον τρέβλα κοινῶς λεγόμενα· ἡ μήκων τῆς Ἥρας, τὰ σκόρδα τῶν Πατρῴων καὶ Γενεθλίων λεγομένων Θεῶν· ὁ νάρκισσος, ὁ ἄρκευθος, τὸ κέδρου καὶ τὸ χόρτον κλῆθρα καλούμενον, ἦτον Ἱερὰ τῶν Εὐμενίδων· ὁ Φοίνιξ τῶν Μουσῶν, ἡ πλάτανος τῶν δαιμόνων, καὶ τ. λ.

ς'. Ἐκ τούτων δὲ τῶν Ἱερῶν δένδρων ἑκάςου, ἔκαιον εἰς τὰς θυσίας αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν κλώνων καὶ χόρτων ἐςόλιζον τοὺς βωμοὺς, ἐςέφοντο οἱ Ἱερεῖς, ἔςεφον καὶ τὰ Ἱερεῖα· ὡς λέγει δὲ ὁ Παυσανίας (α), εἰς τὰς θυσίας τοῦ Διὸς ἔκαιον ξύλα λεύκης οἱ Ἠλεῖοι· ἐπειδὴ ὁ Ἡρακλῆς ηὗρε τὸ δένδρον τοῦτο πρῶτον εἰς τὴν Θεσπρωτίαν πλησίον τοῦ Ἀχέροντος ποταμοῦ, καὶ ἐςέφθη ὅτε ἐνίκησε τὸν Κέρβερον. Ὅθεν ὀνομάζει αὐτὴν ὁ Ὅμηρος Ἀχηρωΐδα (β)· ἔπειτα ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὅτε ἐθυσίασεν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν εἰς τιμὴν τοῦ Διὸς, μὲ ξύλα λεύκης ἔκαψε τὰ μηρία τῶν Ἱερείων· καὶ διὰ τοῦτο ἔμεινεν ἡ συνήθεια αὕτη· τοιαύτας αἰτίας ἔχουσιν ὅλα τὰ Ἱερὰ δένδρα καὶ λοιπὰ, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὴν Ἱςορίαν ἑκάςου.

ζ'. Τὰ δὲ εἴδη τῆς θυσίας ἦτον, κατά τινας, τέσσαρα. Εὐκταῖα, τὰ ὁποῖα ἐθυσίαζον ὅτε ἤθελον νὰ ἐπιχειρισθοῦν πόλεμον ἢ ἄλλο τι, διὰ νὰ λάβῃ καλὴν ἔκβασιν· ἢ ὑπέσχοντο νὰ θυσιάσωσιν ἂν εὐτυχήσῃ τὸ ἐπιχείρημα· τὰ αὐτὰ ἦτον σχεδὸν καὶ τὰ αἰτητικὰ, καὶ Ἱκέσια. Χαριςήρια, τὰ ὁποῖα ἐθυσίαζον μετὰ τὴν εὐ-

(α) Ἠλιακ. Πρῶτ. Ιδ'. 3.
(β) Ἰλ. Ν. 389. ϰ Π. 482. ϰ Δίδυμ.

τυχῆ ἔκβασιν τινὸς ἐπιχειρήματος· τὰ αὐτὰ ἦτον καὶ τὰ σωτήρια σχεδὸν, τὰ ὁποῖα ἐθυσίαζον ὅτε ἠλευθεροῦντο ἀπό τινος κινδύνου. Τὰ ἀπὸ μαντείας, τὰ ὁποῖα διώριζεν ὁ χρησμός. Τὰ Ἱλαςικὰ, εἰς ἐξιλέωσιν τινὸς Θεοῦ· τὰ αὐτὰ ἦτον καὶ τὰ διλλακτικὰ, καὶ τὰ Τιμητικὰ κατ᾿ ἄλλους, τὰ ὁποῖα ἐθυσίαζον ἄνευ τινὸς αἰτίας, μόνον εἰς τιμὴν τῶν Θεῶν· τὰ δὲ ἀπὸ μαντείας ἐμπεριέχονται εἰς τὰ ἄλλα εἴδη· ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἢ διαλακτικὰ, ἢ χαριςήρια· ἐλέγοντο δὲ, καὶ θυσίαι δωροφορικαὶ, καὶ ἀποπληςικαὶ αἱ αὐταὶ, καὶ ἀπαρχαὶ καὶ ἀπάργματα, καὶ δῶρα Ἱερὰ καὶ Ἱερεῖα (α). Οἱ δὲ τρόποι τῆς θυσίας ἦτον τρεῖς, ἡ Ὁλοκαύτωσις, ἡ σπονδὴ καὶ προσφορά· ἢ σπονδὴ, θυμίαμα καὶ Ἱερεῖον· ὡς λέγει ὁ Ἡσίοδος (β)

ἐπὶ δ᾿ ἀγλαὰ μηρία καίειν
„Ἄλλοτε δὴ σπονδῇσι θυέεσσί τε Ἱλάσκεσθαι."

ἤ. Ὁμοίως καὶ ἡ ποσότης τῶν ζώων εἰς τὰς θυσίας ἦτον διάφορος. Πρώτη δὲ καὶ μεγίςη θυσία ἦτον ἡ Χιλιόμβη, ἔπειτα ἡ Ἑκατόμβη· τινὲς ὅμως δὲν πιςεύουσιν οὔτε τὴν Ἑκατόμβην, ἀλλὰ θεραπεύουσι τὸ πρᾶγμα μὲ διαφόρους ὑποθέσεις· ὅτι δὲν ἦτον ἐξ ἑκατὸν βοῶν μόνον, ἀλλ᾿ ἐκ διαφόρων ζώων· ἄλλοι δὲ ἐξ ἑκατὸν ποδῶν· οἷον, ἐξ εἴκοσι πέντε ζώων· ἄλλοι δὲ νομίζουσι τρόπον ποιητικὸν τὸ ἑκατὸν ἀντὶ τοῦ πολλῶν, ὡς καὶ τὸ, ἑκατόζυγας ναῦς, ἀντὶ τοῦ, πολύζυγας. Μετὰ δὲ τὴν ἑκατόμβην ἦτον ἄλλη θυσία ἐκ δώδεκα ζώων, δωδεκαῒς ὀνομαζομένη. Καὶ ἄλλη ἐξ ἑπτὰ διαφόρων ζώων· προβάτου, χοίρου, αἰγὸς, βοὸς, πετεινοῦ, χήνας, καὶ ταῦρου ἐξ ἀλεύρου κατεσκευασμένου· ὅθεν καὶ ἡ παροιμία βοῦς ἕβδομος· καὶ ἄλλη ἐκ τριῶν ζώων, τριττὺς καὶ τριτύα ὀνομαζομένη· ἐκ δύο προβάτων καὶ βοὸς, ἢ ἐκ βοὸς, αἰγὸς καὶ προβάτου, ἢ χοίρου, κριοῦ

(α) Σουΐδ. Θυσία. Ἡσύχ. Εὖκται. Λακερμ. Ἀρχαιολ. 361.
(β) Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. 338.

καὶ ταύρου· ἢ χοίρου, Κριοῦ καὶ τράγου· κατ' Ἀριστοφάνην.

„Καὶ νῦν ὁ δεσπότης μου ἔνδον βουθυτεῖ,
„Ὗν καὶ τράγον καὶ κριὸν ἐστεφανωμένος (α).

Ἔπρεπε δὲ νὰ εἶναι τὰ ζῶα τῆς θυσίας ἐκλελεγμένα, ἀρτιμελῆ, καὶ ἀκηλίδωτα· καὶ οἱ βόες ἄδμητοι· οἷον μὴ βαλμένοι εἰς τὸν ζυγόν· ἐπειδὴ ἐκείνους τοὺς ἐφύλαττον διὰ τὴν καλλιεργίαν τῆς Γῆς· ὅθεν καὶ ὁ Διομήδης (β)·

„Σοὶ δ' αὖ ἐγὼ ῥέξω βοῦν ἦνιν εὐρυμέτωπον,
„Ἀδμήτην, ἣν οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ.

Τὸ αὐτὸ ἔλεγε καὶ ἡ ἁγία γραφή· οὐ φιμώσεις βοῦν ἀροτριοῦντα· δὲν ἐφυλάχθη ὅμως καὶ αὕτη ἡ συνήθεια μεταξὺ τῶν εἰδωλολατρῶν, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἄρατος περὶ τῶν ἑταίρων τοῦ Ὀδυσσέως, διὰ τὰς βοῦς τοῦ Ἡλίου.

„Πρῶτοι δὲ βοῶν ἐπάσαντο ἀροτήρων."

Ἐπειδὴ πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἦτον ἐμποδισμένη ἡ θυσία τῶν βοῶν τούτων· καὶ ὅτι κατὰ τὸν σχολιαστὴν αὐτοῦ Θέωνα, ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ δυστυχία αὐτῶν (γ).

θ΄. Ἐστόλιζον δὲ τὰ ἐκλεχθέντα ζῶα μὲ διαφόρους στολισμούς, καὶ οὕτως ἔφερον αὐτὰ εἰς τὸν τόπον τῆς θυσίας ἐστεφανωμένα, μὲ παράταξιν καὶ μουσικήν, ἔχοντα περιδέραια καὶ τὰ κέρατα κεχρυσωμένα. Ὅθεν ὁ Διομήδης ἀνωτέρω·

„Τὴν τοὶ ἐγὼ ῥέξω, χρυσὸν κέρασι περιχεύας"

Ὁμοίως ἔστεφον καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς λέγει καὶ ὁ Λυκόφρων (δ) τὴν Πολυξένην στεφηφόρον βοῦν. Δὲν ἦτον ὅμως ἄδεια νὰ παρευρεθῇ ὁ τυχὼν εἰς τὴν θυσίαν· ὡς οἱ φονεῖς καὶ ἀκάθαρτοι, οἱ βέβηλοι λεγόμενοι, πρὶν καθαρισθῶσιν· ὁμοίως δὲν εἰσήρχοντο οὗτοι καὶ εἰς ἄλλα Ἱερά· ὁμοίως ἐκωλύοντο καὶ οἱ δοῦλοι, οἱ νόθοι

(α) Πλούτ. πράξ. Δ΄. Σουΐδ. ἐν Βοῦς. Εὐστάθ. Ἰλ. Α΄. 65. καὶ Ὀδυσ. Λ΄. Σελ. 423. (β) Ἰλ. Κ. 292. καὶ Ὀδυσ. Γ΄. 382.
(γ) Ἐν Φαινομ. 19. καὶ Σχόλ.
(δ) Κασσάνδρ. 327. καὶ Τζέτζ. Βιργίλ. Γεωργικ. Γ. 486.

καὶ αἱ ἐλεύθεραι γυναῖκες. Διὸ ἠρώτησε ποτὲ τὶς γυνὴ εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν Ἱέρισσαν Θεανὼ, ἂν εἶναι συγχωρημένον νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν θυσίαν γυνὴ, ἥτις ἐκοιμήθη μὲ ἄνδρα· καὶ ἐκείνη εἶπεν, ἂν ἐκοιμήθη μὲ τὸν νόμιμον ἄνδρα αὐτῆς, συγχωρεῖται πάντοτε· μὲ ξένον ὅμως οὐδέποτε. Ἔπρεπεν ὅμως νὰ φυλάττουν ἐγκράτειαν τινὰς ἡμέρας πρότερον τῆς θυσίας, τὸ ὁποῖον προέλεγον οἱ Κήρυκες εἰς τὰς δημοσίας θυσίας. Διὰ τοὺς δούλους δὲ καὶ ἄλλους τοιούτους ἀφωρισμένους, ἦτον ἐλεύθερος ὁ Ναὸς τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ Κυνόσαργες λεγόμενον. Οὗτοι δὲ οἱ Βέβηλοι ἐλέγοντο καὶ ἀνόσιοι, ἀλιτροὶ, ἐναγεῖς, ἀκάθαρτοι, δυσαγεῖς, μιαροὶ, παμμίαροι, ἐξειργόμενοι· οἱ δὲ ἄλλοι, ἀβέβηλοι καὶ ὅσιοι. Ἦτον δὲ καὶ ἄλλο εἶδος βεβήλων, οἱ δευτερόποτμοι καὶ ὑςερόπτμοι λεγόμενοι, περὶ τῶν ὁποίων ἠκούσθη ψευδῶς ὅτι ἀπέθανον, καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν ἐξετέλεσαν ὅλα τὰ συνειθισμένα ἐπικήδεια· αὐτοὶ δὲ μετ' ὀλίγον ἐφάνησαν ζῶντες· τούτων δὲ ὁ καθαρισμὸς ἐγίνετο οὕτως εἰς τὰς Ἀθήνας· ἔπρεπε νὰ περάσωσιν αὐτοὺς διά τινος γυναικείου φορέματος· ὅτι δηλαδὴ ἐγεννήθησαν πάλιν ἐκ νέου (α)· τοὺς δὲ ἄλλους βεβήλους, ἀμυήτους καὶ ἀκαθάρτους, ἀπέκλειον ἔξω τοῦ τόπου τῆς θυσίας, δένοντες σχοινίον· ὅθεν ὁ Δημοσθένης καλεῖ ἀπεσχοινισμένους καὶ τοὺς ἐκ τῆς βουλῆς ἀποκεκλεισμένους, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν (β)· ὁ δὲ Ὀρφεὺς λέγει (γ).

„ Θύρας δ' ἐπίθεσθε βεβήλοις πᾶσιν ὁμοῦ. „

καὶ ὁ Καλλίμαχος (δ). „ ἑκὰς, ἑκὰς, ὅς τις ἀλιτρός. „

Ἀφ' οὗ δὲ ἀπέκλειον τοὺς βεβήλους, ἐνίπτοντο ὅλοι, ἔπειτα ἔρριπτον τὰ λύματα, τὰ πλυσίματα, εἰς τὴν Θάλασσαν ἂν ἦτον πλησίον.

(α) Ἡσύχ. Δευτεροπότμ. (β) Κατὰ Ἀριστογείτον Ι'.
(γ) Ἀποσπασμ. Α'. 1. (δ) Εἰς Ἀπόλλων. 2. καὶ Σπάγχ.

,, Λαοὺς δ' Ἀτρείδης (α) ἀπολυμαίνεσθαι ἄνωγεν.
,, Οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο, καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον.,,

Ἂν δὲ ἡ Θάλασσα ἦτον μακρὰν, ἔθαπτον αὐτὰ εἰς τὴν Γῆν, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας, ὅτι οἱ Τροιζήνιοι ἔθαψαν τὰ καθάρσια τοῦ Ὀρέςου εἰς τὴν Γὴν καὶ ἐφύτρωσεν ἐκεῖ δάφνη (β). Ὅθεν ἔφερον εἰς τὸν τόπον τῆς Θυσίας ἀγγεῖον γεμάτων ὕδωρ Ἱερόν· τὸ δὲ ὕδωρ ἔπρεπε νὰ εἶναι τῆς Θαλάσσης, τὸ ὁποῖον ἐνομίζετο καθαρτικὸν, διὰ τὴν ἁλμύραν· ὅθεν τὸ (γ), Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακὰ, τοῦ Εὐριπίδου· ὁμοίως καὶ ὁ Ἀπολλώνιος περὶ τῆς Κίρκης (δ).

,, Εὗρον ἁλὸς νοτίδεσσιν κάρη ἐπιφαιδρύνουσαν.,,

Καὶ ἂν δὲν εἶχον ὕδωρ Θαλάσσιον, ἐλάμβανον ἀπό τινος πηγῆς καθαρὸν ὕδωρ, καὶ ἔβαλλον ἅλας εἰς αὐτό· ἐνίοτε καὶ Θεῖον, Θειάφι· ὅθεν ἔλεγον περιαγνίζειν καὶ περιθειοῦν· ἔπειτα ἐλάμβανον δαυλὸν καιόμενον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ καὶ ἔσβυον αὐτὸν εἰς τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο, ὡς λέγει καὶ ὁ Εὐριπίδης.

,, Μέλλων δὲ δαλὸν χειρὶ δεξιᾷ φέρειν,
,, Εἰς Χέρνιβ' ὡς βάψειεν Ἀλκμήνης τόκος (ε).

καὶ ὁ Ἀριςοφάνης.

,, Φέρε δὴ τὸ δαδίον, τὸ δ' ἐμβάψω λαβὼν (ϛ).,,

Χέρνιβα δὲ λέγει τὸ ἀγγεῖον μὲ τὸ ὁποῖον ἐνίπτοντο, ἢ καὶ αὐτὸ τὸ ὕδωρ ὠνόμαζον χέρνιβα· ἔπειτα ὁ λαὸς περιήρχετο τρὶς περὶ τὸν βωμόν· ὁ δὲ Ἱερεὺς εἶχε κλῶνον δάφνης ἢ ἐλαίας, μὲ τὸν ὁποῖον ἐλάμβανεν ὕδωρ καὶ περιεῤῥάντιζεν αὐτόν· ἐνίοτε δὲ ἔνιπτον καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας· ὅθεν καὶ τὸ ἀνίπτοις χερσὶ, καὶ ἀνίπτοις ποσί. Ὁ Πορφύριος λέγει (ζ) ὅτι εἰς τοὺς Ναοὺς

(α) Ὁμηρ. Ἰλ. Α. 313. καὶ Εὐςάθ.
(β) Κορινθ. Λά. I. II. (γ) Ἰφιγεν. 1193.
(δ) Ἀργοναυτικ. Δ'. 662.
(ε) Ἡρακλ. 928. καὶ Θεόκριτ. Κδ'. 94. Ὀβίδ. μετ. Ζ. Β'.
(ϛ) Εἰρήν. 696. (ζ) Περὶ Ἱερείων.

ἄνωθεν τοῦ περιῤῥαντηρίου εἶχον πρόγραμμα κολλυμένον, εἰς τὸ ὁποῖον ἔγραφον· μηδεὶς εἰσελθέτω ἀνίπτοις χερσί. Καὶ ὁ Ὅμηρος.

„Χερσὶ δ' ἀνίπτοισι Διῒ λείβειν αἴθοπα οἶνον
ἅζομαι (α).

θ'. Εἶχον δὲ καὶ ἄλλα δύο εἴδη καθαρισμοῦ· πρῶτον τὸ θαλάσσιον κρομμύδιον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται σκίλλα· περὶ τὸ ὁποῖον περιέφερον τρὶς τὸν βέβηλον, καὶ οὕτως ἐκαθάριζον αὐτόν. Ὅθεν ὁ Θεόφραςος (β)· καὶ Ἱερείας καλέσας, σκίλλῃ ἢ σκύλακι κελεῦσαι αὐτὸν περικαθᾶραι· ἐπειδὴ ὁ δεύτερος τρόπος ἦτον νὰ περιφέρωσι τρεῖς τὸν βέβηλον περί τινα σκύλακα. Καὶ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς καθάρσεως ἔλεγον οἱ Ἕλληνες περισκυλακισμὸν, κατὰ Πλούταρχον (γ). Οὕτω λοιπὸν ἐκαθαρίζοντο. Ἐπειδὴ δὲν ἐδέχοντο οὔτε οἱ Ναοὶ καὶ Ἱεροὶ τόποι τοὺς φονεῖς καὶ ἀκαθάρτους· διότι ὡς λέγει ὁ Παυσανίας (δ), εἰς τὸν Ναὸν τῶν Εὐμενίδων, τὸν ὁποῖον ἔκτισεν ὁ Ὀρέςης εἰς τὴν Κερύνειαν τῆς Ἀχαΐας, ὅποιος τοιοῦτος φονεὺς ἢ ἀσεβὴς εἰσήρχετο, ἐγίνετο ἔξω φρενῶν· ἔτι δὲ, καθὼς δὲν ἦτον συγχωρημένον νὰ θυσιάζωσιν εἰς τόπους ἀκαθάρτους (ε),

„Οὐδέ πη ἐςὶ κελαινεφέϊ Κρονίωνι
„Αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάεσθαι,

οὕτω δὲν ἐδέχοντο καὶ τοὺς ἀκαθάρτους εἰς τοὺς Ἱροὺς τόπους.

ι. Τούτων δὲ γενομένων πάντων, ἔφερον τὸ Κανοῦν εἰς τὸν Ἱερέα, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχον τὴν μάχαιραν καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα εἰς τὴν θυσίαν, καὶ ςεφάνους. Τότε ὁ Ἱερεὺς ἐρχόμενος ἀριςερόθεν πρὸς τὰ δεξιὰ ἐῤῥάντιζε τὸ Ἱερεῖον μὲ τὸ ἱερὸν ὕδωρ καὶ μὲ ἄλευρον· ὁμοίως ἐῤῥάντιζε καὶ τοὺς περιεςῶτας. Ὁ δὲ Κήρυξ ἔκραζε, τὶς τῇδε; οἷον, ποῖος εἶναι ἐδῶ; Καὶ ὁ λαὸς ἀπεκρί-

(α) Ἰλ. Ζ'. 266. (β) Χαρακτῆρ. περὶ Δεισιδαιμον.
(γ) Ἐν Ῥωμύλ. Κά. (δ) Ἀχαϊκ. Κς'. 4. (ε) Ἰλ. Ζ. 268.

νετο, πολλοὶ κἀγαθοί. Μετὰ ταῦτα προσηύχοντο. Ὁ δὲ Ἱερεὺς ἔλεγε μὲ χαροποιὸν πρόσωπον· εὐχώμεθα· ἔπειτα ἔκραζε πάλιν ὁ Κήρυξ· εὐφημεῖτε, σιγῆ, σιγῆ πᾶς ἔςω λεώς. Καὶ οὕτω προσηύχοντο ὅλοι κοινῶς. Μετὰ δὲ τὴν τελείωσιν τῆς προσευχῆς ἐδοκίμαζε καὶ ὁ Ἱερεὺς τὰ Ἱερεῖα ἂν εἶναι ἀρτιμελῆ, ἀκηλίδωτα καὶ ἄξια θυσίας· ἔπειτα δὲ ἐξέταζον ἂν ἦτον καὶ ἔσωθεν ὑγιῆ, δίδοντες εἰς μὲν τὸν Ταῦρον κριθὴν, εἰς δὲ τὴν αἶγα ἄλλην, καὶ εἰς ἄλλο ἄλλην τροφὴν ἰδίαν· καὶ ἂν ἔτρωγον αὐτὴν, ἐνομίζοντο ὑγιῆ· εἰς τῆς αἰγὸς δὲ τὴν ῥάχην ἔῤῥιπτον καὶ ψυχρὸν ὕδωρ, καὶ ἂν ἐταράττετο ἐνομίζετο ὑγιής· ἔπειτα ἐδοκίμαζον ἂν παραδίδηται καὶ τὸ ζῶον ἑκουσίως εἰς τὴν σφαγὴν, σύροντες τὴν μάχαιραν ἀπὸ τοῦ μετώπου διὰ τῆς ῥάχης μέχρι τῆς οὐρᾶς· καὶ ἂν ἀνετριχίαζεν, ἀφήνετο· εἰδὲ μὴ, ἐθυσιάζετο· ἐδοκίμαζον δ' αὐτὸ καὶ μὲ ἄλλον τρόπον, χύνοντες ὕδωρ ψυχρὸν εἰς τὰ ὦτα καὶ κριθὴν, καὶ ἂν ἐπένευεν, ἐθυσιάζετο· τοῦτο τὸ ὕδωρ μὲ κριθὴν μεμιγμένον ἐλέγετο προχύτης. Μετὰ δὲ τὰς δοκιμὰς ταύτας, ἐγίνετο πάλιν κοινὴ προσευχή· καὶ ἔπειτα ἐλάμβανεν ὁ Ἱερεὺς ποτήριον πλῆρες οἴνου καὶ ἐγεύετο, εἶτα ἔδιδε νὰ γευθῶσι καὶ οἱ περιεςῶτες· τὸν δὲ ἐπίλοιπον οἶνον ἔχυνε μεταξὺ τῶν κεράτων τοῦ Ἱερείου· καὶ τοῦτο ἐλέγετο σπονδή· ὅθεν εἶπεν ἡ ἄμπελος πρὸς τὸν τράγον.

,, Κὴν μὲ φάγῃς ἐπὶ ῥίζαν, ὅμως ἔτι καρποφορήσω,
,, Ὅσσον ἐπισπεῖσαί σοι θυομένῳ.

Ἔπειτα δὲ ἐθυμίαζον τὸν βωμὸν καὶ τὸ Ἱερεῖον, ἔῤῥιπτον καὶ οὐλὰς εἰς τὴν ῥάχην αὐτοῦ· εἶτα προσηύχοντο τὸ τρίτον, καὶ τέλος ἔχυνον τὸ ἐπίλοιπον τῶν οὐλῶν εἰς τὸν βωμόν· καὶ ταῦτα ἐλέγοντο προθύματα, καὶ οὐλοχύται· ὅθεν καὶ τὸ, οὐλοχύτας προβάλοντο, τοῦ Ὁμήρου (α).

(α) Ἀριςοφάν. Εἰρήν. 662 ἢ Σχόλ. Ἀθήν. Ιδ'. Ὀράτ. Γ. ᾠδ.

ιαʹ. Τούτων δὲ τελεσθέντων, ἔσφαζε τὸ Ἱερεῖον ὁ Ἱερεὺς, ἢ ὁ Κήρυξ, ἢ ἄλλοςτις ἐπίσημος τῶν παρεστώτων· καὶ ἂν ἐθυσίαζον εἰς τοὺς Οὐρανίους Θεοὺς, ἔπρεπε νὰ στρέψωσι τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου πρὸς τὸν Οὐρανόν· ὅθεν καὶ τὸ, αὖ ἔρυσαν· ἂν δὲ ἐθυσίαζον εἰς τοὺς ἄλλους Θεοὺς, ἢ εἰς τοὺς Ἥρωας, ἔπρεπε νὰ βλέπει κάτω τὸ ζῶον σφαττόμενον· καὶ τοῦτο λέγει ὁ Ὅμηρος ἔντομα θύοντες. Παρετήρουν δὲ καὶ τὸν θάνατον τοῦ ζώου· καὶ ἂν ἐσφάδαζεν, ἢ ἐφώναζεν, ἢ ἂν δὲν ἔτρεχε τὸ αἷμα ἐλευθέρως, ἐνομίζετο ἀπαίσιον. Εἶχον δὲ καὶ Θύτην διωρισμένον, καὶ ἐνίοτε ὁ Ἱερεὺς στρεφόμενος πρὸς ἀνατολὰς, ἐκέλευε νὰ σφάξῃ ὁ Θύτης τὸ Ἱερεῖον· ἔπειτα ἔσχιζε τὴν κοιλίαν ὁ Ἱερεὺς ἢ ὁ Μάντις καὶ παρετήρει τὰ σπλάγχνα, οὐχὶ διὰ τῶν χειρῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς μαχαίρας. Οἱ δὲ Κήρυκες ἔγδερναν αὐτὸ, ἄναπτον καὶ τὸ πῦρ εἰς τὸν βωμόν· τὸ δὲ αἷμα ἐσύναζον εἰς ἀγγεῖον ἐπὶ τούτῳ διωρισμένον, σφάγιον, ἢ Ἄμνιον, ἢ Ποιμανδρίαν καλούμενον· ἔπειτα ἔχυνον αὐτὸ εἰς τὸν βωμόν· ἐνίοτε δὲ ἔσφαζον τὸ ζῶον ἐπὶ τοῦ Βωμοῦ, καὶ τότε ὠνομάζετο ἡ θυσία ἢ τὸ Ἱερεῖον ἐπιβώμιον. καὶ τὸ αἷμα ἐχύνετο ἀμέσως εἰς τὸ πῦρ. Ἂν ὅμως ἦτον ἡ θυσία διὰ τοὺς Θαλασσίους Θεοὺς, ἔβαλλον τὸ αἷμα εἰς ἁλμυρὸν ὕδωρ· καὶ ἂν ἐθυσίαζον πλησίον τῆς Θαλάσσης, ἄφηναν τὸ αἷμα καὶ ἔτρεχεν εἰς τὴν Θάλασσαν· ἐνίοτε ἔῤῥιπτον καὶ τὸ Ἱερεῖον εἰς τὴν Θάλασσαν. Ὅταν δὲ ἐθυσίαζον εἰς τοὺς Καταχθονίους Θεοὺς, ἔσφαζον τὸ ζῶον εἰς λάκκον καὶ ἐκεῖ ἐχύνετο τὸ αἷμα. Ἔπειτα, εἰς τοὺς ἀρχαίους καιροὺς, ἔκαιον ὅλον τὸ ζῶον εἰς τὸν βωμόν· ὅθεν ὠνομάσθη ἡ θυσία αὕτη ὁλοκαύτωσις. Ἀλλ᾽ ὁ Προμηθεὺς ἔπαυσε τὴν συνήθειαν ταύτην, στοχαζόμενος ὅτι γίνονται πολλὰ καὶ ἀνωφελῆ τὰ ἔξο-

ιδʹ. Πλούταρχ. Ἐκλελοιπ. Χρηστ. Βιργίλ. Αἰν. Ιβʹ. 173. Σχόλ. Ἀπολλων. Αʹ. 425. Ὀβίδ. Μετ. Ζʹ. 593. Ἀνθολογ. Αʹ. ϛʹ. Ὀβίδ. Ἡμερολ. Βʹ. καὶ Αʹ. 357. Βιργιλ. Αἰν. ϛʹ. 245.

δα διὰ τοὺς πτωχούς· ὅθεν ζητήσας ἔλαβε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Διὸς, νὰ καίωσι μέρος μόνον τοῦ Ἱερείου· τὸ δὲ λοιπὸν νὰ τρώγωσιν οἱ θυσιάζοντες (α).

ιβ'. Ὕϛερον δὲ ἔκαιον μόνον τὰ μηρία, τὰ ὁποῖα ἦτον ἀείποτε ἀφιερωμένα εἰς ὁλοκαύτωσιν· ὅθεν τὸ, πίονα μηρὶ᾽ ἔκηα·· νομίζοντες τοὺς μηροὺς τὸ τιμιώτατον μέρος τοῦ ζώου, ὡς συντελοῦντας εἰς τὴν κίνησιν, καὶ ἑπομένως εἰς τὴν γέννησιν. Περιετύλιττον δὲ τοὺς μηροὺς μὲ τὴν κνίσσαν, τὸ πάχος τοῦ ζώου, τὸν ἐπίπλουν, τὴν τζίπαν κοινῶς λεγομένην· ὅθεν τὸ, κνίσσῃ ἐκάλυψαν· ἐτύλιττον δὲ τὸν ἕνα μηρὸν ἐπάνω εἰς τὸν ἄλλον ἰδιαιτέρως, ἔπειτα καὶ ὅλους ὁμοῦ· καὶ τοῦτο ἦτον τὸ, δίπτυχα ποιήσαντες· διὰ νὰ καῶσιν ὅλοι ἐν τ᾽ αὐτῷ μὲ μίαν φλόγα· ἐπειδὴ ἐθεωρεῖτο καὶ τοῦτο ἀπαίσιον, ἂν διεχωρίζοντο τὰ μέλη καιόμενα, καὶ ἐκαίοντο τὸ ἓν πρῶτον καὶ τὸ ἄλλο ὕϛερον· ἢ ἂν ἔμενεν ὀλίγον τὶ ἄκαυϛον. Ἔπειτα δὲ ἔκοπτον τὰς ἄκρας ὅλων τῶν μελῶν τοῦ ζώου καὶ ἔβαλλον αὐτὰς ὠμὰς ἐπὶ τῶν μηρῶν· καὶ τοῦτο ἦτον τὸ, ὠμοθέτησαν· ἢ, ἐπειδὴ ἔκοπτον πρῶτον τὰς ἄκρας τῶν ὤμων, ἔπειτα ἠκροτηρίαζον καὶ τὰ λοιπὰ μέλη, ὠνομάσθη ὠμοθεσία τὸ τοιοῦτον· ἔπειτα ἔβαλλεν αὐτὰ ὁ Ἱερεὺς εἰς τὸ πῦρ, τὸ ὁποῖον ἦτον ἀναμμένον μὲ σχίζας εὐανάπτους, διὰ νὰ ἐξέρχηται μεγάλη καὶ λαμπρὰ φλόγα· καὶ εὐθὺς ἔλειβεν, ἔχυνεν οἶνον εἰς τὰ μηρία· ἄλλοι δὲ ἵϛαντο περὶ τὸν βωμὸν κρατοῦντες τὰ πεμπώβολα, ὄργανα σιδηρᾶ καὶ δικρανοειδῆ, ἢ τριαινοειδῆ, ἔχοντα πέντε ὀβελοὺς ἢ ὀβελίσκους, (σούβλας), προσέχοντες καὶ συνάπτοντες τὸ πῦρ νὰ μὴ διασκορπισθῇ, καὶ πέσωσιν ἔξω τοῦ πυρὸς καὶ τὰ Ἱερεῖα. Ἀφ᾽ οὗ δὲ ἐκαίοντο καὶ τὰ μηρία αἰσίως, προσηύχετο ὁ Ἱερεὺς ὁμοῦ μὲ τὸν ἐκτελοῦν-

(α) Ὅμηρ. Ὀδυσ. Γ'. 444. ϗ Α. 34. Ἰλ. Α. 459. ϗ Εὐϛάθ. ϗ Δίδυμ. Διονύσ. Ἀλικαρνασ. Ἀρχαιολ. Ῥωμ. 478. Ἀπολλών. Δ'. 1601. Ὀβίδ. Μετ. Ζ'. 243. Εὐσέβ. Προπαρασ. Δ'. 145.

τα τὴν θυσίαν, βάλλοντες καὶ οἱ δύο τὰς χεῖρας ἐπάνω εἰς τὸν βωμόν· ὕςερον διεμερίζοντο τὰ ἐντόσθια· καρδίαν σπλῆνα, ἧπαρ καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ τοῦτο ἦτον τὸ, σπλάγχνα ἐπάσαντο· ἔπειτα ἐλάμβανεν ἕκαςος τὸ ἀνῆκον μέρος· τὰ δὲ λοιπὰ ἐμαγείρευον ἢ ἔψηναν καὶ ἔτρωγον κοινῶς· ἐνίοτε δὲ ἐγίνετο ἡ θυσία μὲ μουσικὴν, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος (α). Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον σχεδὸν περιγράφει καὶ ὁ Ὅμηρος ἐν συντόμῳ τὴν τάξιν τῆς θυσίας.

„ — — — κλειτὴν ἑκατόμβην
„ ἐξείης ἔςησαν ἐΰδμητον περὶ βωμόν.
„ χερνίψαντο δ' ἔπειτα καὶ οὐλοχύτας ἀνέλοντο.
„ Τοῖσιν δὲ Χρύσης μεγάλ' εὔχετο χεῖρας ἀνασχών.
„ Ἐπεὶ ῥ' εὔξαντο καὶ οὐλοχύτας προβάλοντο,
„ αὖ ἔρυσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξαν, καὶ ἔδειραν,
„ Μηροὺς τ' ἐξέταμον, κατά τε κνίσσῃ ἐκάλυψαν,
„ δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.
„ Καῖε δ' ἐπὶ σχίζῃς ὁ γέρων, ἐπὶ δ' αἴθοπα οἶνον
„ λεῖβε· νέοι δὲ παρ' αὐτὸν ἔχον πεμπώβολα χερσί.
„ Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ' ἐκάη, καὶ σπλάγχν' ἐπάσαντο,
„ Μίςυλλόν τ' ἄρα τ' ἄλλα καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν,
„ Ὤπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαν τότε πάντα (β).

ιγ΄. Μετὰ δὲ τὴν τελείωσιν τῆς θυσίας ἐχόρευον περὶ τὸν βωμὸν, πρὶν φάγωσι, ψάλλοντες Ἱεροὺς ὕμνους εἰς ἔπαινον καὶ εὐχαρίςησιν τοῦ Θεοῦ ἐκείνου. Ὁ δὲ ὕμνος συνίςατο εἰς τρεῖς ᾠδάς· εἰς ςροφὴν, ἀντιςροφὴν καὶ ἐπῳδήν· καὶ τὴν μὲν ςροφὴν ἔψαλλον πρῶτον ςρεφόμενοι ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς· τὴν δ' ἀντιςροφὴν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς· τὴν δὲ ἐπῳδὴν ὕςερον Ἱςάμενοι ἔμπροσθεν τοῦ βωμοῦ· οὗτοι δὲ οἱ ὕμ-

---

(α) Συμπος. Β΄. α΄.
(β) Ἰλ. Α· 447. — Εὐςάθ. ϗ Δίδυμ. 449. 461. — Ἡσίοδ. Ἔργ. 335. Σχόλ. Σοφοκλ. Αἴαντ. Βιργίλ. Αἰν. ς΄. 252. Διονύσ. Ἁλικερνασ. Ζ΄. 478.

νοι ὠνομάζοντο μὲν κοινῶς Παιᾶνες, ὅμως εἶχε καὶ ἰδιαιτέραν ὀνομασίαν ὁ ὕμνος ἑκάςου Θεοῦ· ὡς ὁ ὕμνος τῆς Ἀρτέμιδος ὠνομάζετο Οὔπιγγος, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον οἱ Λακεδαιμόνιοι Κάλαβιν· τοῦ Ἀπόλλωνος Παιάν· ἀμφότεροι δὲ ὠνομάζοντο Προσῴδια· τῆς Ἀφροδίτης Ἐρωτικὸς, τοῦ Διονύσου Διθύραμβος, τῆς Δήμητρος Ἴουλος καὶ Δημητρίουλος. Πάντων δὲ τῶν μουσικῶν ὀργάνων ὁ αὐλὸς εἶχε τὰ πρωτεῖα εἰς τὰς θυσίας, ὥςε καὶ ὁ αὐλητὴς εἶχε μερίδιον ἰδιαίτερον ἐκ τῶν Ἱερείων. Ὅθεν καὶ ἡ παροιμία, αὐλητοῦ βίον ζῆν. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐλάμβανον οἱ Πρυτάνεις τὸ δέκατον μέρος τῶν Ἱερείων· οἷον, τῶν κρεάτων τῆς θυσίας· οἱ δὲ βασιλεῖς τῆς Σπάρτης, τὸ ἀξιολογώτερον μέρος καὶ τὰ δέρματα· ἐνομίζετο δὲ εὐτυχὲς νὰ φέρωσι μέρος καὶ εἰς τὸν οἶκον, τὸ ὁποῖον ὠνομαζον ὑγιείαν, ὡς διατηρητικὸν τῆς ὑγείας· ἔτι δὲ ἔπεμπον μέρος καὶ πρὸς φίλους ἀπόντας, ὡς λέγει ὁ Θεόκριτος.

„ — — — καὶ τὺ δὲ θύσας
„ Ταῖς Νύμφαις, Μόρσωνι καλὸν κρέας αὐτίκα πέμψον.

Ἔξωθεν δὲ τῶν Ναῶν ἦτον τράπεζαι κατεσκευασμέναι ὅπου ἐκάθηντο καὶ ἔτρωγον· καὶ ἂν ἐγίνετο ἡ θυσία αἴσιος καθ' ὅλας τὰς παρατηρήσεις, τὸ ὁποῖον ἔλεγον καλλιέρημα, ὅθεν καὶ τὸ καλλιέρησαν, ἔτρωγον καὶ ἔπινον μὲ μεγάλην εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν, νομίζοντες ὅτι ἡ θυσία ἦτον εὐάρεςος εἰς τοὺς Θεοὺς, καὶ ἐκάλουν καὶ τοὺς Θεοὺς εἰς τὴν θοίνην, εὐωχίαν· καὶ τῷ ὄντι ἐνόμιζον ὅτι ἤρχοντο καὶ οἱ Θεοὶ ἀοράτως καὶ συνέτρωγον μὲ αὐτούς.

„ Ἀεὶ γὰρ τὸ πάρος γε Θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς
„ Ἡμῖν, εὖθ' ἔρδωμεν ἀγακλειτὰς ἑκατόμβας.
„ Δαίνυνταί τε παρ' ἄμμι, καθήμενοι ἔνθα περ ἡμεῖς.

Τοιοῦτον τι ἐνοεῖ καὶ τὸ

„ Ζεὺς γὰρ ἐπ' ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
„ Χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα, Θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἕποντο.

Ἐπειδὴ οἱ Αἰθίοπες ἑώρταζον τότε λαμπρὰν Ἑορτὴν καὶ θυσίας μεγαλοπρεπεῖς, ὡς προείρηται. Πρῶτον δὲ ἔσπενδον εἰς τοὺς Θεοὺς, χύνοντες ὀλίγον οἶνον εἰς τὴν Γῆν· ἔπινον δὲ καὶ εἰς τιμὴν καὶ δόξαν τῶν Θεῶν πρῶτον· καὶ ἐνόμιζον ὅτι ὅσον περισσότερον πίνουσι, τόσον περισσότερον εὐαρεςοῦνται οἱ Θεοί· ὅθεν καὶ τὸ, διὰ Θεοὺς οἰνοῦσθαι· καὶ τὸ μεθύειν συνάπτεται, κατά τινας, ἐκ τοῦ, μετὰ τὸ θύειν· ἐν τούτοις δὲ ἔψαλλον καὶ ὕμνους.

Οἳ δὲ πανήμεροι μολπῇ Θεὸν ἱλάσκοντο,
καλὸν ἀείδοντες παιήονα.

Ἔπειτα καὶ ἐχόρευον μὲ μουσικήν.

„Μολπή τ' ὀρχηςύς τε, τὰ γὰρ ἀναθήματα δαιτὸς (α).

Ἐγίνοντο ὅμως καὶ θυσίαι χωρὶς χορὸν καὶ μουσικὴν, αἱ ὁποῖαι ἐλέγοντο ἄναυλοι καὶ ἄχοροι. Ὅτε δὲ ἐθυσίαζον εἰς τὴν Ἑςίαν, ἔτρωγον ὅλα τὰ κρέατα τῆς θυσίας ἐκεῖ· διότι δὲν ἦτον συγχωρημένον οὔτε νὰ ἀφήσωσιν, οὔτε νὰ ςείλωσι ποῦ· ὅθεν καὶ ἡ παροιμία, Ἑςίᾳ θύειν, διὰ τοὺς πολυφάγους λεγομένη· ἔτι δὲ καὶ εἰς πᾶσαν θυσίαν ἐθυσίαζον πρῶτον εἰς αὐτήν· ὅθεν καὶ τὸ ἀφ' Ἑςίας ἄρχεσθαι. Μετὰ δὲ τὴν εὐωχίαν ἥτις ἔπρεπε νὰ τελειώσῃ πρὶν τῆς δύσεως τοῦ Ἡλίου, ἔπαιζον διάφορα παιγνίδια· ἔπειτα ἤρχοντο πάλιν εἰς τὸν βωμὸν καὶ ἔσπενδον εἰς τὸν τέλειον Δία· ἔπειτα προσέφερον καὶ εἰς τὸν Ἑρμῆν σπονδὴν καὶ τὰς γλώσσας τῶν Ἱερείων, διὰ νὰ μείνωσιν ἐκεῖ ἀφανῆ καὶ ἀμνημόνευτα ὅσα ὡμίλησαν εἰς τὴν εὐωχίαν· καὶ ἔπειτα ἐκήρυττεν ὁ Κήρυξ, λαῶν, ἢ λαοῖς ἄφεσις· καὶ οὕτω διελύετο ἡ συνάθροισις. Τινὲς δὲ λέγουσιν ὅτι τὰς εἰς

(α) Λουκιαν. περὶ Ὀρχήσ. Πολυδεύκ. Α΄. περὶ Ὕμν. Σοΐδ. Αὐλητ. Ὁράτ. Α. ᾠδ. λϛ΄. Ἀρνόβ. Ζ΄. Ἡσύχ. ἐν Ὑγείᾳ. Ἀθήν. Γ΄. γ΄. Θεόκριτ. Ε΄. 139. Κικέρ. Φοσ. Θεῶν. Γ΄. Ὁμηρ. Ἰλ. Θ. 472. Ὀδυσ. Η. 201. Κικέρ. αὐτόθ. Β΄. Σχόλ. Ἀριςοφάν. 491. Ἀθήν. Δ΄. ἢ Α΄. Ιδ΄. Ἀπολλών. Α. 516.

τοὺς Οὐρανίους Θεοὺς θυσίας ἐθυσίαζον τὸ πρωῒ, τὰς δὲ εἰς τοὺς Ἐπιχθονίους καὶ Καταχθονίους, τὸ ἑσπέρας· καὶ ἡ θυσία τούτων ἐγίνετο τελεία ὁλοκαύτωσις· ἐπειδὴ ἔκαιον ὁλόκληρον τὸ Ἱερεῖον.

ιδ΄. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐθυσίαζον εἰς τὴν Ἀγροτέραν Ἄρτεμιν πεντακοσίας, ἢ τριακοσίας αἶγας, κατ᾽ ἄλλους, τὴν ἕκτην τοῦ Θαργηλιῶνος· ἐπειδὴ ὁ Μιλτιάδης ὑπεσχέθη εἰς τὴν Ἄρτεμιν πρὸς τῆς μάχης, νὰ θυσιάσῃ, ἂν νικήσῃ, τόσας χιμαίρας, ὅσους Πέρσας φονεύσῃ· ἐπειδὴ δὲ ἡ σφαγὴ ἐγένετο ἐξαίσιος, καὶ τὸ πλῆθος τῶν φονευθέντων ἄπειρον, ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐκπληρωθῇ ὑπόσχεσις. Ὅθεν οἱ Ἀθηναῖοι συμβουλευθέντες ἐψήφισαν νὰ θυσιάζωσι κατ᾽ ἔτος πεντακοσίας χιμαίρας εἰς τὴν Ἄρτεμιν, καὶ ἐγίνετο ἡ θυσία αὕτη καὶ ἐπὶ Ξενοφῶντος, ὡς αὐτὸς μαρτυρεῖ· καὶ ἐνομίζετο καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη δεξιὰ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, πολλῶν ἀγαθῶν αἰτία γενομένη. Διότι τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐγεννήθη ὁ Σωκράτης, συνέβη ἡ ῥηθεῖσα νίκη, καὶ αἱ ἄλλαι, εἰς τὰς Πλαταιὰς, εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον, καὶ Μυκάλην· ἐγεννήθη ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἐνίκησε τὸν Δαρεῖον, καὶ ἀπέθανε. Ἐκ τούτου δὲ γνωρίζομεν ὅτι αἱ θυσίαι ἐγίνοντο διαφόρως κατὰ τὰς περιςάσεις καὶ συμβεβηκότα (α). Ὡς καὶ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον τὴν θυσίαν τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν, Ταυροπόλον λεγομένην, πολὺ διάφορον τῶν ἄλλων. Ὁ δὲ Λουκιανὸς λέγει ὅτι ὅςτις ἐζήτει ὑγείαν παρὰ τῶν Θεῶν, ἐθυσίαζε βώδιον· ὅςτις δὲ πλοῦτον, τέσσαρας βοῦς· ὁ δὲ βασιλείαν ζητῶν, ἑκατόμβην· ὁ δ᾽ εὐχόμενος νὰ ἐπιςρέψῃ ὑγιὴς καὶ εὐτυχῶς ἐξ ἀποδημίας ἢ ἐκςρατείας, ἐννέα ταύρους· ἡ δὲ Ἑκάβη ἐθυσίασε δώδεκα βοῦς, εἰς ὑπεράσπισιν τῆς Τρῳάδος· ὁ δὲ γεωργὸς βοῦν ἀροτῆρα, ὁ ποιμὴν ἄρνα, ὁ αἰπόλος αἶγα, ἄλλος δὲ λιβανωτὸν, ἢ πόπανον ἢ ἄλλο τι τοιοῦ-

---

(α) Ξενοφ. Α΄. Β΄. Γ΄. 7. Αἰλιαν. ποικίλ. Ἱς. Β΄. κέ. Μοῦρσ. Ἀθην. Ἀττικ. Β΄. 5.

τον ἁπλοῦν καὶ εὐτελές· ὁ δὲ πτωχὸς, ἐφίλει μόνον τὴν δεξιὰν τοῦ Θεοῦ εἰς ἐξιλέωσιν (α)· καὶ ὅτι ὁ Ἱερεὺς ἔκαιεν ἄγεαρτα καὶ ἀκούρευτα τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἶγας, διὰ νὰ γίνηται πολλὴ ἡ κνίσσα καὶ ὁ καπνὸς, καὶ νὰ ἀναβαίνῃ ὑψηλότερον πρὸς τὸν Οὐρανόν (β). Τοιοῦτος λοιπὸν ἦτον ὁ τρόπος τῆς ὁλοκαυτώσεως.

ιέ. Ἡ δὲ σπονδὴ ἦτον ὁ οἶνος ἐκεῖνος, ὡς εἴρηται, τὸν ὁποῖον ἔχυνον μεταξὺ τῶν κεράτων τοῦ Ἱερείου καὶ εἰς τὸν βωμὸν, καὶ εἰς τὰ κρέατα ὅτε ἐκαίουτο. Καὶ ἦτον ἀδίνατον καὶ ἀσυγχώρητον νὰ λείψῃ ἡ σπονδὴ ἀπὸ ὅλας τὰς θυσίας, καὶ ὁλοκαυτώσεις· ἡ σπονδὴ ὅμως ἐγίνετο καὶ χωρὶς ἄλλην θυσίαν· ὁμοίως μετεχειρίζοντο αὐτὴν καὶ εἰς τὰ συμπόσια, καὶ εὐχάς·

,, Οἶνον δ' ἐκ δεπάων χαμάδις χέον, οὐ δέ τις ἔτλη
,, Πρὶν πιέειν, πρὶν λεῖψαι ὑπερμενέϊ Κρονίωνι.

Εἰς τὰς φιλας, εἰς τοὺς ὅρκους καὶ εἰρήνην, ἔχυνον ὀλίγον οἶνον εἰς τὴν γῆν ἢ εἰς βωμὸν εὐχόμενοι, ἢ ὀμνύοντες, κιτὰ τὰς αἰτίας· ὅθεν ἔλεγον σπονδὰς ἐποίησαν, ἀντὶ εἰρήνης, καὶ ὑποσπόνδους ἔλαβον τοὺς νεκρούς, κα ἔπεμπον Κήρυκας περὶ σπονδῶν, καὶ οἱ Κήρυκες ἐλέγοντο σπονδοφόροι. Πρὶν δὲ εὑρεθῇ ὁ οἶνος ἡ σπονδὴ ἐγίνετο μὲ νερόν· ὕςερον ὅμως μὲ οἶνον ἐκλελεγμένον καὶ ἄκρατον. Ὅθεν καὶ τὸ, Σπονδαὶ τ' ἄκρητοι καὶ δεξιαὶ, τοῦ Ὁμήρου, καὶ Νεκτάρεαι σπονδαὶ τοῦ Πινδάρου. Πρῶτον μὲν ὁ οἶνος ἔπρεπε νὰ εἶναι ἄκρατος, ἄδλος, διὰ νὰ εἶναι καὶ ἡ μεταξὺ Θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἀγάπη ἄδολος, καὶ ἡ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων φιλία καὶ εἰρήνη· ἔπειτα, νὰ μὴ εἶναι πατημένα τὰ ςαφύλια μὲ πόδας ἀκαθάρτους, ἢ πληγωμένους· οὔτε ἀπ' ἄμπελον ἀκλάδευτον, οὔτε ἀπὸ κλήματα εἰς τὰ ποῖα ἐκρεμάσθη ἄνθρωπος· ἐνίοτε ἐμί-

---

(α) Περὶ Θυσίν.
(β) Πλούταρχ. Ὑγιειν. Παραγγέλμα. Τόμ. Στ'. 502. καὶ Συμποσ. Δ'. πρόβλ. Ε'. ἐν Ῥωμύλ. δ'.

γυυον καὶ ἄλλο εἶδος οἴνου εἰς τὸν ἄκρατον. Ἐγίνουτο ὅμως καὶ μὲ ὕδωρ, μέλι, γάλα, καὶ ἔλαιον σπονδαὶ, κατὰ τοὺς Θεοὺς, αἱ ὁποῖαι ὠνομάζοντο κοινῶς μὲν Νηφάλιοι Θυσίαι καὶ ἄσπονδοι· Ἰδιαιτέρως δὲ, ὑδρόσπονδοι, μελίσπονδοι, γαλακτόσπονδοι καὶ Ἐλαιόσπονδοι (α).

ις΄. Τοιαύτας Νηφαλίους Θυσίας ἢ σπονδὰς ἐθυσίαζον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὰς Νύμφας, εἰς τὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην, εἰς τὴν Μνημοσύνην, Ἠῶ, Σελήνην, καὶ Ἥλιον, καὶ εἰς τὰς Θυγατέρας τοῦ Ἐρεχθέως, τὰς ὁποίας ἔχυνον εἰς τοὺς Βωμοὺς αὐτῶν· καὶ εἰς μὲν τὸν Ἥλιον μέλι μόνον, εἰς δὲ τὸν Πλούτωνι Ἔλαιον. Ὁ Πλούταρχος λέγει ὅτι ἐθυσίαζον καὶ εἰς τὸν Διόνυσον νηφαλίους θυσίας· ὁμοίως ἐθυσίαζον καὶ οἱ Ἠλεῖοι, κατὰ Παυσανίαν, εἰς τὰς Δεσποίνας, τὴν Δήμητραν καὶ Περσεφόνην· ἐνίοτε δὲ ἔσπευδον καὶ διάφορα ὑγρὰ εἰς τοὺς αὐτοὺς Θεοὺς, ὡς ὁ Ὀδυσσεὺς ἐς τοὺς Ὑποχθονίους.

„Βόθρον ὄρυξα ὅσον τε πυγούσιον ἔνθα καὶ ἔνθα.
Ἀμ αὐτῷ δὲ χοὰς χέομεν πᾶσι νεκύεσιν,
Πρῶτον μελικρήτῳ, μετέπειτα δὲ ἡδέϊ οἴνῳ,
Τὸ τρίτον δ' αὖθ' ὕδατι· ἐπὶ δ' ἄλφιτι λευκὰ πάλυνον·

Ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸν Ὕπατον Δία ποτὲ δέν ἔσπευδον οἶνον καὶ αἷμα· ἐπειδὴ καὶ τὸ αἷμα τῶ Ἱερείου, τὸ ὁποῖον ἔχυνον εἰς τὸν βωμὸν ἦτον εἶδος σπονδῆς· ὅτε δὲ ἔσπευδον ἐγέμιζον τοὺς κρατῆας μέχρι τοῦ χείλους·

„Στήσαντο κρητῆρας ἐπιςεφέας οἴνοιο,
„Λεῖβον δ' ἀθανάτοισι Θεοῖς αἰειγεέτησι·

καὶ

(α) Ἰλ. Β΄. 341. Η. 48. καὶ Εὐστάθ. καὶ ἴδυμ. Πλίν. Ἱστορ. Φυσ. ΙΔ΄. ΙΘ΄. καὶ Ιή. Πορφύρ. Β΄. Ἀθην. Α΄. κ. Ιέ. έ. Σουΐδ. ἐν Νηφάλ. Πίνδαρ. Ἰσθμ. Β΄. 35. καὶ ς΄. 55.

„Πῆ ἔβαν εὐχωλαὶ, — ἃς — ἐν Λήμνῳ —
„Ἠγοράασθε — Πίνοντες κρητῆρας ἐπιςεφέας οἴνοιο;

καὶ

„Κοῦροι μὲν κρητῆρας ἐςέψαντο ποτοῖο·

διὰ νὰ γίνηται δηλονότι ἐντελὴς ἡ σπουδή· ὅτε δὲ δὲν εἶχον οἶνον ἔσπενδον ὕδωρ (α).

„Οὐδ' εἶχον μέθυ λεῖψαι ἐπ' αἰθομένοις Ἱεροῖσιν,
„Ἀλλ' ὕδατι σπένδοντες ἐπόπτων ἔγκατα πάντα.

ζ'. Τρίτον δὲ ἦτον τὸ θυμίαμα μὲ τὸ ὁποῖον ἐθυμίαζον τὸ ἄγαλμα, τὸν βωμὸν καὶ τὸ Ἱερεῖον. Ἡ συνήθεια δὲ τοῦ θυμιάματος ἦτον ἀρχαιοτάτη, καὶ ἀπὸ τὸ θύος, τὸ θυμίαμα, ὠνομάσθη θυηλὴ ἡ θυσία καὶ θυμέλη ὁ βωμὸς καὶ θυηπόλος ὁ Ἱερεύς· καὶ τὸ θύειν ἐσήμαινε τὸ θυμιᾷν τότε, καὶ ἡ θυσία τὸ θυμίαμα· καὶ ὕςερον μετεβλήθη ἡ σημασία εἰς τὸ σφάζειν. Ὅθεν καὶ ὁ Ὅμηρος δὲν μετεχειρίσθη τὴν λέξιν ἀντὶ τοῦ σφάζειν· ἀλλὰ τὸ ῥέζειν, ἔρδειν, Ἱερεύειν, καὶ τ. λ. Δὲν εἶχον ὅμως θυμίαμα τότε τὸν λίβανον, ἀλλὰ καρποὺς, φύλλα, βαλάνους καὶ τὰ τοιαῦτα ἔκαιον εἰς τοὺς βωμοὺς, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον ψαιςά· ἔτι δὲ ἔκαιον καὶ δένδρα εὐώδη, καὶ ῥίζας καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὡς λέγει ὁ Πορφύριος, τοῦτο ἐγίνετο καὶ εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ. Ἔφερον μάλιςα καὶ χόρτα χλωρὰ, φυλάττοντες κατὰ παράδοσιν τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν· καὶ ἡ προσφορὰ τῶν χόρτων ἦτον ἀρχαιοτέρα τῶν εὐωδῶν δένδρων. Περὶ δὲ τοῦ λιβάνου δὲν εἶχον εἴδησιν καὶ εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον· ἐπειδὴ, ὡς λέγει ὁ Πλίνιος, ἔκαιον καὶ τότε κέδρα καὶ Κυπριαῖς εἰς τοὺς βωμοὺς οἱ Ἕλληνες. Καὶ κατὰ τὸν μῦθον, ἀφ' οὗ μετεμορφώθη τὶς νέος Λίβανος καλούμενος εἰς τὸ δένδρον τοῦτο, ἀπὸ τοῦ ὁποίου

(α) Πλούταρχ. Ὑγιειν. Παραγγέλματ. Τόμ. ς'. 502. καὶ Συμπόσ. Δ'. Πρόβλημ. ί. καὶ ἐν Ῥωμύλ. δ'. Παυσαν. Ἠλιακ. Πρῶτ. Ιέ. 8. Ὅμηρ. Ὀδυσ. Κ. 25. Β. 431. Ἰλ. Θ'. 231. Α. 470. Βιργιλ. Αἰν. ς'. 254. Σχόλ. Σοφοκλ. Οἰδίπ. Κολων. 100 Ὀδυσ. Μ. 361.

καὶ ὠνομάσθη, ἔλαβε τὴν εὐωδίαν, ἐγνωρίσθη καὶ ἐτιμήθη εἰς τὴν χρῆσιν ταύτην. Ὁ μῦθος ἔχει μὲν τὴν ἀλληγορίαν αὐτοῦ, ὅμως δὲν λύει τὴν ἀπορίαν, περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ λιβάνου· εἶναι ὅμως γνωςὸν ὅτι ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἐγνωρίσθη ὕςερον καὶ ἐγένετο κοινή· πλὴν ἔκαιον πάλιν καὶ ξύλα, τῶν ὁποίων τινὰ μὲν Ἔσπευδον μὲ οἶνον, ὡς τὰ κλήματα, τὴν συκῆν καὶ Μυρσίνην· τινὰ δὲ μὲ νηφαλίους σπονδάς. Ὅθεν ὠνομάζοντο καὶ Νηφάλια ξύλα. Ὁ δὲ Κράτης ὁ Ἀθηναῖος λέγει ὅτι μόνον τὰ ἀμπέλινα ξύλα δὲν ὠνομάζοντο Νηφάλια· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα· ὁ δὲ Φιλόχορος βεβαιοῖ, ὅτι μόνον τὰ ξύλα τοῦ θύμου ὠνομάζοντο Νηφάλια καὶ ὅτι τοῦτο τὸ ξύλον μετεχειρίσθησαν πρῶτον εἰς τὰ θυμιάματα, τὰς ἐμπύρους θυσίας λεγομένας, διὰ τὴν εὐωδίαν· ὅθεν καὶ παρὰ τὴν θυμίασιν καὶ θυὴν ὠνομάσθη θύμος (α).

ιή. Οἱ δὲ οὐλοχύται ἦτον οὐλαὶ, οἷον κριθαὶ ὁλόκληραι μὲ ἅλας μεμιγμέναι, τὰς ὁποίας ἔχυνον ἐπάνω εἰς τὸ Ἱερεῖον, ὡς εἴρηται, πρὶν σφάξωσιν αὐτό· ὅθεν ἐλέγοντο καὶ προθύματα· ὁμοίως ἔχυνον αὐτὰς καὶ εἰς τοὺς βωμοὺς, πρὶν τῆς Ἱερουργίας. Τοῦτο δὲ ἐγίνετο ἢ πολυπληθίας καὶ καρποφορίας χάριν, ἢ πρὸς ἐνθύμησιν τῆς ἀρχαίας τροφῆς· ἐπειδὴ πρὶν μάθωσιν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀλέθωσιν ἔτρωγον τὴν κριθὴν οὕτως ὁλόκληρον· ἢ καὶ πρὸς εὐχαρίςησιν εἰς τοὺς Θεοὺς, ἐπειδὴ ἠλευθερώθησαν ἐκ τῆς βαλανοφαγίας καὶ ἀγρίας διαίτης, καὶ μετέπεσον εἰς ἥμερον βίον, διὰ τὴν εὕρεσιν τῆς κριθῆς πρῶτον, τὴν ὁποίαν ἔτρωγον ὁλόκληρον μὴ ἔχοντες ἔτι γνῶσιν τοῦ ἀλετοῦ· ὅθεν ὠνόμασεν αὐτὴν οὐλὰς ὁ Ὅμηρος· διὰ τοῦτο καὶ οὐλοχύτας προεβάλλοντο· οἷον, πρὸ τῆς θυσίας τοῦ Ἱερείου ἔχυνον αὐτὰς, αἰνιττόμενοι τὸν ἀρχαῖον βίον· δι᾽ αὐτὸ τοῦτο καὶ ὅτε

(α) Ἀθή. Ιδ΄. Πορφύρ. αὐτόθι. Β΄. Σουΐδ. ἐν Νηφαλ. ξύλ. Σχόλ. Σοφοκλ. αὐτόθι.

δὲν εἶχον οὐλάς, κριθὴν, προεβάλλοντο φύλλα δρυός. ἀνατρέχοντες εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην μνήμην· ὡς καὶ οἱ ἑταῖροι τοῦ Ὀδυσσέως.

Φύλλα δρεψάμενοι τέρενα δρυὸς,
ἤυξαντο· — οὐ γὰρ ἔχον κρῖ (α).

ιθʹ. Τὸ δὲ ἅλλας ἐμίγνυον μὲ τὰς Οὐλὰς καὶ διὰ τὴν γονιμότητα καὶ τὸ νόςιμον εἰς τὰς τροφὰς, ὅθεν ἦτον καὶ σύμβολον τῆς φιλίας, καὶ διὰ τὸ νόςιμον καὶ διατηρητικόν· διότι πολλὰ σώματα διατηροῦνται πολὺν καιρὸν ἁλατισμένα· διὸ καὶ εἰς τοὺς ἐπιξενουμένους, εἰς τοὺς φίλους, ἔφερον πρὸ τῶν ἄλλων φαγητῶν, ἅλας εἰς τὴν τράπεζαν· διὰ ταύτας λοιπὸν τὰς αἰτίας, ἐλάμβανον πρῶτον τοὺς οὐλοχύτας, ἔπειτα τὸν οἶνον· ἐπειδὴ εὑρέθη ὑςερότερον, καὶ τέλος τὸ Ἱερεῖον· ἐπειδὴ ἡ κρεοδαισία εὑρέθη ὕςερον τῶν ἄλλων ἀναγκαίων τροφῶν, ὡς ἐπείσακτος καὶ περιττὴ πολυτέλεια.

κʹ. Τοιαῦτα δὲ ἦτον καὶ τὰ ἐξ ἀλφίτων κατεσκευσμένα ζυμαρικὰ, οἱ Πλακοῦντες κοινῶς καὶ πόπτανα, Πέμματα, Πέλανοι ὀνομαζόμενα· καὶ ἄλλα διαφόρων εἰδῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ σχήματος ὀνομαζόμενα. Ἓν εἶδος ὠνομάζετο Σελήνη, ἐπειδὴ κατεσκεύαζον αὐτὸ εἰς σχῆμα νέας Σελήνης, εἰς θυσίαν τῆς Σελήνης· ἄλλο δὲ βοῦς, ἐπειδὴ εἶχε σχῆμα βοός· καὶ προσέφερον ἓξ Σελήνας καὶ ἕνα βοῦν εἰς τὴν Σελήνην· ὅθεν ἡ παροιμία, βοῦς ἕβδομος· διὰ τοῦτο ὕςερον ὅτε ἐθυσίαζον ἓξ ζῶα, ἐθυσίαζον καὶ ἕνα τοιοῦτον βοῦν, εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν ἑπτὰ, ὡς εἴρηται. Τοῦ δὲ Διονύσου αἱ τοιαῦται προσφοραὶ ὠνομάζοντο ὀβελιοφόροι, καὶ τοῦ Τροφωνίου Μελιττοῦται. Ὁ δὲ Φαβωρῖνος ἀναφέρει καὶ ἄλλα τρία εἴδη, Θίσιοι, Ἀνάςατοι καὶ Ἀμφιφῶντες ὀνομαζόμενα. Καὶ τοὺς Ἀμφιφῶντας προσέφερον εἰς τὴν Ἄρτεμιν τὸ πρωῒ ὅτε ἐφαίνετο εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ ὁ Ἥλιος καὶ ἡ

(α) Ὅμηρ. Ἰλ. Αʹ. 449. καὶ Εὐςάθ. καὶ Δίδυμ. Ὀδυσ. Μ. 357.

Σελήνη, μετὰ δάδων ἀναμμένων, καὶ εἰς τοὺς πλακοῦντας ἐμπηγμένων (α).

ιά. Τοιαῦται ἦτον αἱ θυσίαι. Ἐνίοτε δὲ ἐθυσίαζον ἢ ἀφιέρωναν καὶ τὸ δέκατον μέρος πολλῶν πραγμάτων· οἷον, οἱ γεωργοὶ τὸ δέκατον μέρος τῶν καρπῶν· οἱ ἔμποροι τὸ δέκατον τοῦ κέρδους· οἱ ϛρατηγοὶ τὸ δέκατον τῶν λαφύρων, καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοίως (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ προσευχῆς καὶ Ἱκεσίας τῶν Ἑλλήνων.

ά. Οἱ Ἕλληνες εἶχον μέγα σέβας καὶ μεγαλητέραν ἐλπίδα εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς προσευχῆς καὶ Ἱκεσίας· ὅθεν δὲν μετεχειρίζοντο ἐπιχείρημα ἢ ἔργον πρὶν προσευχηθῶσι. Αἱ δὲ προσευχαὶ ἐλέγοντο εὐχαὶ, δεήσεις, Ἱκεσίαι, Λιταὶ, εὔγματα, αἰτήματα, εὐχαριϛίαι καὶ προσευχαί. Ἐκτὸς δὲ τῶν Ἰδιαιτέρων προσευχῶν, εἶχον αἱ πόλεις καὶ κοινὰς δεήσεις, διὰ ὅλην τὴν πόλιν· ὡς οἱ Ἀθηναῖοι προσηύχοντο κοινῶς διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς πόλεως· εἰς δὲ τὴν Ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων προσηύχετο ὁ Κήρυξ διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ Πλαταιέων. Ὁμοίως καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι προσηύχοντο κοινῶς διὰ τὴν ὑγείαν καὶ δόξαν αὐτῶν· ἔτι δὲ καὶ νὰ ὑποφέρωσι γενναίως καὶ ἀλύπως τὰς δυϛυχίας καὶ ὀνειδισμούς. Συνήθως δὲ προσηύχοντο Ἰδιαιτέρως δὶς τὴν ἡμέραν, τὸ πρωῒ καὶ ἑσπέρας· καὶ τὸ μὲν πρωῒ προσηύχοντο εἰς τοὺς Θεοὺς, τὸ δ' ἑσπέρας εἰς τοὺς Ἥρωας καὶ Ἡμιθέους. Κατ' ἄλλους δὲ τρὶς τὴν ἡμέραν· καὶ ἡ προσευχὴ ἐγίνετο πρὸς τὸν Ἥλιον· οἷον, τὸ πρωῒ πρὸς ἀνατολὰς, τὴν μεσημβρίαν πρὸς νότον, καὶ

(α) Ἀριϛοφάν. Πλοῦτ. 660. καὶ Θεσμοφόρ. 291. Παυσαν. Ἀρκαδικ. Β'. 1. Βαρθ. ἐν Ἀμφιφ.

(β) Λακέμαχ. Ἀρχαιολ. 406.

τὸ ἑσπέρας πρὸς τὴν δύσιν· καὶ ὅτε προσηύχοντο εἰς τοὺς Οὐρανίους Θεοὺς, ὕψωναν τὰς χεῖρας ἄνω· εἰς δὲ τοὺς Ὑποχθονίους, κάτω· ὅτε δὲ πρὸς τοὺς Θαλασσίους, ἔβλεπον πρὸς τὴν Θάλασσαν· ὡς ὁ Ἀχιλλεύς.

„ — Ὁρόων ἐπὶ οἴνοπα πόντον,

„Πολλὰ δὲ μητρὶ φίλῃ ἠρήσατο, χεῖρας ὀρεγνύς·"

Ὅτε προσηύχοντο εἰς τοὺς Ὑποχθονίους ἔτυπτον καὶ την Γῆν· ὅτε δὲ ἤρχοντο πρόςτινα βωμὸν ἢ Ναὸν διὰ Ἱκεσίαν, ἢ καὶ πρὸς ἄνθρωπον, ἦτον ἐςεφανωμένοι, εἶχον καὶ εἰς τὸν λαιμὸν περιδέραια, καὶ κλάδους ἀειθαλεῖς εἰς τὰς χεῖρας περιτυλιγμένους μὲ μαλλίον, διὰ νὰ φαίνονται αἰδεσιμώτεροι καὶ διεγερτικώτεροι εἰς οἶκτον· καὶ οἱ κλάδοι ἦτον ἐλαίας ἢ δάφνης· ἐπειδὴ ἡ ἐλαία ἦτον σύμβολον φιλίας καὶ εἰρήνης· ἡ δὲ δάφνη, νίκης καὶ εὐτυχοῦς ἐκβάσεως. Ὠνομάζοντο δὲ θαλλοὶ, κλάδοι καὶ φυλλάδες Ἱκετήριοι· καὶ κατὰ ποιητὰς, Ἱκτήριοι καὶ Ἱκτῆρες· ὡς ὁ Εὐριπίδης· „δεσμὸν ἄδεσμον φυλλάδος„· ἐπειδὴ δὲν ἦτον δεδεμένοι μὲ δεσμοὺς, κόμπους· ἀλλὰ μόνον τυλιγμένοι μὲ μαλλίον· τοὺς αὐτοὺς δὲ θαλλοὺς ὠνόμαζον καὶ ςέμματα, ὡς λέγει ὁ σχολιαςὴς τοῦ Σοφοκλέους·„ ςέμμα δέ ἐςι τὸ προσειλημμένον ἔριον τῷ θαλλῷ·„ τοιαῦτα ἦτον καὶ τὰ ςέμματα τοῦ Χρύσου.

„Στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος·"

ἐπειδὴ ἡ δάφνη ἦτον Ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος (α). Ἐνδύματα δὲ ἐνεδύοντο ταπεινὰ καὶ ἐλεεινὰ οἱ Ἱκέται· οἱ Ἱερεῖς ὅμως εἶχον καὶ παράσημα Ἱερατικὰ, ὡς ὁ Χρύσης τὸ χρυσοῦν σκῆπτρον, διὰ σέβας καὶ εὐλάβειαν περισσοτέραν.

β'. Ἡ Ἱκεσία δὲ ἐγίνετο ἡ αὐτὴ καὶ εἰς τὰ ἀγάλ-

(α) Πλάτ. Ἀλκιβιάδ. Β'. περὶ Νόμ. Ι'. Ἀλέξανδρ. ἀπ' Ἀλεξ. Ε. 27. Ὁράτ. Δ'. ᾠδ. Ε'. 37. Σοφοκλ. Οἰδίπ. Τυράν. 3. Σχόλ. καὶ Τρικλίν. αὐτόθ. Θήβ. Ιβ'. Εὐριπίδ. Ἱκέτισ. 31. Ὅμηρ. Ἰλ. Α'. 14. καὶ Δίδυμ. καὶ Ι. 564. καὶ Εὐςάθ.

ματα τῶν Θεῶν, καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους· ἐνίοτε μὲν ἐψηλάφιζον τὰ γόνατα μὲ τοὺς θαλλούς· ἐνίοτε δὲ καὶ μὲ τὰς χεῖρας τὰς δεξιὰς, ὅτε ἤλπιζον ταχεῖαν καὶ βεβαίαν συγκατάνευσιν· ἐνίοτε ἐψηλάφιζον καὶ τὰ γένεια καὶ τὴν κεφαλὴν, ἢ τὰ γόνατα καὶ τὴν χεῖρα, ἢ τὰ γόνατα καὶ τὰ γένεια· ὡς ἡ Θέτις·

Καὶ ῥά παρουθ' αὐτοῖο καθέζετο καὶ λάβε γούνων
Σκαιῇ· δεξιτερῇ δ' ἄρ ὑπ' ἀνθερεῶνος ἑλοῦσα·

τὰ μὲν γένεια διὰ σέβας, τὰ δὲ γόνατα, ἐπειδὴ εἶναι εὔκαμπτα· καὶ τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ συγκατανεύσῃ

,, Νημερτὲς μὲν δή μοι ὑπόσχεο, καὶ κατάνευσον.
,, Εἰ δ' ἄγε, τοὶ κεφαλῇ κατανεύσομαι·
,, Ἦ, καὶ κυανέῃσιν ἐπ' Ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων·

ἐνίοτε δὲ ἐνηγκαλίζοντο τοὺς πόδας, ἢ ἐφιλοῦσαν τὴν ἑαυτὸν χεῖρα καὶ μὲ ἐκείνην ἐψηλάφιζον τὰ γόνατα ἢ ἄλλο μέλος τοῦ ἀγάλματος ἢ τοῦ ἀνθρώπου· ἐνίοτε καὶ ἐγονάτιζον· ὅθεν τὸ γονάζεσθαι καὶ γονυπετεῖν· ἄλλοτε δὲ ἐφιλοῦσαν τὴν χεῖρα, ὡς ὁ Πρίαμος τοῦ Ἀχιλλέως

,, Χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γοῦνα, καὶ κύσαι χεῖρας
,, Δεινὰς, ἀνδροφόνους, αἵ οἱ πολέας κτάνον υἷας·

ἐνίοτε δὲ ἐφιλοῦσαν καὶ τοὺς πόδας, ἢ ἐδείκνυον διὰ τῶν δακτύλων τὴν Ἱκεσίαν, βάλλοντες κατά τινα τρόπον, τὸν λιχανὸν δάκτυλον ἐπάνω εἰς τὸν ἄλλον πλαγίως· ἐνίοτε δὲ ἐξερρίζωναν καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῶν· ὡς ὁ Ἀγαμέμνων.

Πολλὰ ἐκ κεφαλῆς προθελύμνους ἕλκετο χαίτας,
Ὑψόθι ἐόντι Διΐ.

Συνηθέστερον ὅμως ἦτον τὸ κύειν, φιλεῖν χεῖρας ἢ πόδας ἢ καὶ ἄλλοτι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γονυπετοῦντες· καὶ ἐκ τούτου ἐγένετο τὸ προσκυνεῖν· ἐπειδὴ ὁ Ὅμηρος ἐκλαμβάνει καὶ τὸ κυνέω, κυνῶ, ἀντὶ τοῦ φιλῶ.

,, Ἤτοι ὁ μὲν χαίρων ἐβεβήσετο πατρίδος αἴης,
,, Καὶ κύνει ἁπτόμενος ἣν πατρίδα. Καὶ

„Κύνεον ἀγαπαζόμεναι κεφαλήν τε καὶ ὤμους (α).

γ'. Ὅσοι δὲ κατέφευγον ὡς Ἱκέται, εἰς μὲν τοὺς Θεοὺς εἶχον καταφυγὴν τὰ ἄσυλα, Ναοὺς, βωμοὺς καὶ τὰ λοιπά· ἔςεφον πρῶτον τοὺς βωμοὺς μὲ ἄνθη, ἔπειτα προσηύχοντο·

„Πάντας δὲ βωμοὺς, οἳ κατ' Ἀδμήτου δόμους,

„Προσῆλθε, κἀνεξέςεψε, καὶ προσηύξατο·

πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τὴν Ἑςίαν, τὴν ὁποίαν ἔλεγον καὶ Ἐσχάραν, εἰς τὸ μέσον τῆς οἰκίας, ὅπου εἶχον τὸ πῦρ ἀναμμένον· διότι ὁ τόπος ἐκεῖνος ἐνομίζετο βωμὸς τῆς Ἑςίας καὶ τῶν οἰκιακῶν Θεῶν· ὡς ὁ Ὀδυσεύς.

„Ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἕζετ' ἐπ' ἐσχάρῃ ἐν κονίῃσιν.

Ἐκεῖ ἔπιπτον πρηνεῖς, σιωπῶντες καὶ μηδὲν λέγοντες, ὡς βεβαιοῖ τοῦτο ὁ Ἀπολλώνιος.

„Τὼ δ' ἄνεω καὶ ἄναυδοι ἐφ' ἑςίῃ ἀΐξαντες.

„Ἵζανον, ἥτε δίκη λυγροῖς Ἱκέτῃσι τέτυκται.

Ἐπειδὴ ἡ κατάςασις ἐκείνη ἐδείκνυε τὴν ἀνάγκην καὶ συμφορὰν αὐτῶν· καὶ δὲν ἦτον χρεία νὰ τὴν παραςήσωσι διὰ λόγων καὶ κινήματος ἢ σχήματος ἐλεεινοτέρου. Ὁ δὲ Θεμιςοκλῆς καταφυγὼν Ἱκέτης πρὸς τὸν Ἄδμητον βασιλέα τῶν Μολοσσῶν, ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀδμήτου, καὶ οὕτως ἔπεσεν εἰς τὴν Ἑςίαν, δεικνύων διπλῆν τὴν Ἱκεσίαν· ὅτι δηλαδὴ Ἱκετεύει καὶ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως ὑπὲρ αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὴν τελείωσιν τῆς προσευχῆς, προσέφερον θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν ἐκεῖνον, ἢ δῶρόν τι πρὸς εὐχαρίςησιν τῆς εὐεργεσίας· καὶ παρεκάλουν τὸν Ἱερέα τὸν ἐπιμελητὴν τοῦ Ναοῦ ἐκείνου, νὰ σημειώσῃ τὴν εὐεργεσίαν εἰς ἐνθύμησιν· καὶ πρὸς εὐγνωμοσύνην, καὶ πρὸς παρακί-

---

(α) Ἰλ. Α'. 497. 524. 500. 510. καὶ Εὐςάθ. Κ. 15. Ω. 478. Ὀδυσ. Δ. 521. Ρ. 35. Φ. 224. Χ. 494. Ξ. 279. Πλίν. Ἱςορ. Φυσ. Β'. 45. Ὀβίδ. Μετ. Α'. 379. Λουκρέτ. Ε'. 1197.

νησιν τῶν ἀνθρώπων, νὰ προςρέχωσιν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Θεῶν (α).

δ΄. Ἐνίοτε δὲ προσηύχοντο καὶ διὰ ἐκδίκησιν καὶ βλάβην τινὸς, τὸ ὁποῖον ἦτον κατάρα μᾶλλον ἢ δέησις· ὅμως οἱ Θεοὶ ὑπήκουον καὶ εἰς τοῦτο, καὶ ἐξωλοθρεύθησαν πολλαὶ οἰκίαι· ὡς ἡ κατάρα τοῦ Θυέςου κατέςρεψε τὸν οἶκον τοῦ Ἀτρέως· τοῦ Μυρτίλου ὁμοίως ἠφάνισε τὸ γένος τοῦ Πέλοπος, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα εὑρήσομεν ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις. Εἰς τὴν δύναμιν ταύτην τῆς κατάρας πειθόμενοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐψήφισαν τὴν κατάραν κατὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ κατηράσθησαν αὐτὸν ὅλοι οἱ Ἱερεῖς καὶ Ἱέρειαι· μόνον ἡ Θεανὼ δὲν ἠθέλησε, λέγουσα, ὅτι εἶναι Ἱέρισσα (β) διὰ νὰ εὔχηται καὶ οὐχὶ νὰ καταρᾶται.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Κ΄.

Περὶ Ὅρκου.

α΄. Μετὰ τὸν Χρυσοῦν Αἰῶνα οἱ ἄνθρωποι διεφθάρησαν ὁλοτελῶς, καὶ δὲν ἐφύλαττον οὔτε συμφωνίας, οὔτε ὑποσχέσεις, οὔτε ἄλλα τοιαῦτα συντηρητικὰ τῆς ἡσυχίας τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Ὅθεν ἐπενοήθη ὁ ὅρκος εἰς χαλίνωσιν τῆς διαφθορᾶς ἐκείνης, καὶ ἐμυθολογήθη ὅτι ἦτον Θεὸς καὶ υἱὸς τῆς Ἔριδος· ἐπειδὴ ἡ διχόνοια καὶ φιλονεικία ἐγέννησε τὸν ὅρκον. Τινὲς μὲν λέγουσιν ὅτι ὁ Χείρων εἰσήγαγε πρῶτος τὸν ὅρκον· ἀλλ' ἢ ἐκεῖνος ἢ ἄλλος, ὁ σκοπὸς ἦτον νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸν φόβον τῶν Θεῶν, περὶ τοῦ ὁποίου δὲν ἐφρόντιζον

(α) Ὀδυσ. Η. 153. Ἰλ. Α. 350. Ι. 564. Ἀπολλών. Δ΄. 693. Πλούταρχ. Θεμιςοκλ. Κδ΄. Εὐριπιδ. Ἀλκης. 124. Ἑλέν. 1101. Ἀριςοτέλ. περ. Κοσ. Ὁρατ. ᾠδ. 23.

(β) Πλούταρχ. Ἀλκιβιάδ. Κβ΄.

οἱ ἄνθρωποι τότε. Ὁ ὅρκος δὲ διῃρέθη εἰς δύο ὕςερον, εἰς μέγαν καὶ μικρόν· καὶ τὸν μὲν μέγαν μετεχειρίζοντο, ὅτε ὤμνυον δημοσίως περὶ μεγάλων καὶ ἀξιολόγων ὑποθέσεων· τὸν δὲ μικρὸν εἰς μικρὰς περιςάσεις. Κατ' ἄλλους δὲ, μέγας ὠνομάζετο, ὅτε ὤμνυον εἰς τοὺς Θεοὺς, καὶ μικρὸς, ὅτε ὤμνυον εἰς τὰ κτιςὰ πράγματα. Ὁ ὅρκος δὲ τῶν Θεῶν ἦτον ἡ Στὺξ, καὶ ὅςτις παρέβαινε τοῦτον τὸν ὅρκον ἐςερεῖτο τῆς ἀθανασίας, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Ὅθεν νομίζουσι τινὲς ὅτι ὁ Ζεὺς ἐπενόησε τὸν ὅρκον εἰς τὴν Τιτανομαχίαν· ὤμνυον δὲ καὶ οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν πηγὴν ταύτην· καθὼς ὁ Κλεομένης ἔφερε τοὺς προεςῶτας τῶν Ἀρκάδων εἰς τὴν Νώνακριν νὰ ὀμόσωσιν· ἐπειδὴ ἐκεῖ ἔλεγον ὅτι ἦτον ἡ Στὺξ (α).

β'. Ὤμνυον δὲ εἰς τὰς ὁμιλίας αὐτῶν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Σόλωνος, εἰς τὸν Δία τὸν Ὅρκιον, Ἱκέσιον, Καθάρσιον καὶ Ἐξακεςήριον· ἔτι δὲ καὶ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, Ποσειδῶνα, Δήμητρα, καὶ εἰς τοὺς δώδεκα Θεούς. Οἱ δὲ Σπαρτιᾶται ἔλεγον μὰ τὼ Σιὼ, οἷον, τὸν Κάςορα καὶ Πολυδεύκην· ἐπειδὴ ἔλεγον Σιοὺς τοὺς Διοσκούρους, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον Θεοὺς τὴν Δήμητρα καὶ Περσεφόνην· αἱ δὲ γυναῖκες ὤμνυον εἰς τὴν Ἥραν, Ἄρτεμιν καὶ Ἀφροδίτην. Ὅτε δὲ ἔλεγον Νὴ τὼ Θεὼ, ἐνοοῦσαν τὴν Δήμητρα καὶ Περσεφόνην. Ἐνίοτε δὲ ὤμνυον οἱ τεχνῖται εἰς τοὺς Ἐφόρους τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτῶν Θεοὺς, ἢ καὶ εἰς τοὺς Ἐφόρους τῶν τόπων ἔνθα εὑρίσκοντο· καθὼς εἰς τὴν ἀγορὰν ὤμνυον εἰς τὸν Ἑρμῆν τὸν Ἀγοραῖον· οἱ γεωργοὶ εἰς τὴν Δήμητρα, οἱ πωλοῦντες καὶ ἀγοράζοντες ἢ καὶ οἱ μεταχειριζόμενοι τοὺς ἵππους, ὤμνυον εἰς τὸν Ποσειδῶνα· οἱ Ἀθηναῖοι δὲ ὤμνυον Ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Ἶσιν, ὡς καὶ οἱ Θηβαῖοι εἰς τὸν Ὄσιριν. Ἐνίοτε δὲ ὤμνυον καὶ εἰς ἄλλα ὑποκείμενα, ὡς ὁ Δημοσθένης. Μὰ

(α) Κλήμ. Στρωμάτ. Α'. 306. Ἡσίοδ. Θ. 231. Ἡρόδοτ. Ἐρατ. 74.

τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας. Ἐνίοτε δὲ, ὤμνυον μὲν ἀναφέροντες τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μόνον, μὰ τὸν, καὶ ὄμνυμι τινὰ τῶν Θεῶν. Τινὲς δὲ ἀπέφευγον τὸν ὅρκον, ὡς λέγει καὶ ὁ Μένανδρος.

„Ὅρκον δὲ φεῦγε, κἂν δικαίως ὀμνύεις.

Ὁ δὲ Πυθαγόρας καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ ὤμνυον τοῦτον τὸν τρόπον· Ναὶ μὰ τὸν ἁμετέρα ψυχᾷ παραδόντα τετρακτὺν παγὰν ἀενάου φύσεως ῥιζώματ᾽ ἔχουσαν· ἐπειδὴ ἐνόμιζον τὴν ἐντέλειαν τῆς ψυχῆς εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα συνισαμένην· εἰς τὸν νοῦν, γνῶσιν, αἴσθησιν καὶ συλλογισμόν. Ὁ δὲ Σωκράτης ὤμνυεν εἰς τὰ ζῶα· νὴ τὸν κύνα, χῆνα, ἢ καὶ τὸν πλάτανον, ἐμποδίζων καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, φέρων παράδειγμα τὸν Ῥαδάμανθυν τὸν δικαιότατον ἄνθρωπον, ὅςτις συνεβούλευε νὰ μὴ ὀμνύωσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τοὺς Θεούς. Ὁ δὲ Ζήνων ὁ σωϊκὸς ὤμνυεν εἰς τὴν κάππαρην, νὴ τὴν κάππαρην λέγων· οἱ δὲ Ἴωνες εἰς τὴν Κράμβην. Τινὲς δὲ καὶ εἰς τὴν Γῆν· ὡς λέγει ὁ Εὐριπίδης.

„Καὶ πέδον χθονὸς, ὄμνυμι.

Ὁμοίως καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς, πηγὰς, εἰς τὰ σοιχεῖα, εἰς τὸν Ἥλιον καὶ λοιπὰ τοιαῦτα, καὶ εἰς τὰ μέλη τοῦ σώματος. Οἱ δὲ τεχνῖται εἰς τὰ ἐργαλεῖα αὐτῶν· ὡς ὁ ψαρᾶς εἰς τὸ δίκτυον, ὁ σρατιώτης εἰς τὸ δόρυ, ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ σκῆπτρον. Ναὶ μὰ τὸ δε τὸ σκῆπτρον· τὸ σκῆπτρον ὅμως καὶ τὸ δόρυ ἐνομίζοντο μέγισοι ὅρκοι· ἐπειδὴ τὸ δόρυ εἰς τοὺς ἀρχαίους καιροὺς ἐτιμᾶτο ὡς Θεός· καὶ διὰ τοῦτο, ὡς λέγει ὁ Ἰουσῖνος, ἔβαλλον ὕσερον δόρατα εἰς τὰ ἀγάλματα τῶν Θεῶν, εἰς ἐνθύμησιν τῆς ἀρχαίας συνηθείας. Ὅθεν καὶ ὁ Λαπίθης Καινεὺς ἔσησε τὸ δόρυ αὐτοῦ εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς, καὶ ἤθελε νὰ προσκυνῶσιν αὐτὸ ὡς Θεὸν (α).

(α) Πολυδεύκ. Η'. ϛ'. Φαβωρῖν. ἐν Νή. καὶ Μά. Πλάτ. Φαίδ. καὶ Εὐθυδήμ. Ἀλέξανδρ. ἀπ' Ἀλεξάνδρ. Ε'. ι. καὶ Ε'. ιϛ'. Σχόλ. Πυθαγόρ. α. Ἰουσῖν. Ιγ'. Ἰλ. Α. 234. καὶ Εὐσάθ. Πλούταρχ. Ἀρισοτ. φιλοσ. Α'. γ'.

Ὤμνυον δὲ καὶ εἰς τὴν ὑγείαν αὐτῶν, εἰς τὴν εὐτυχίαν, δυςυχίαν, καὶ εἰς τὰ μέλη τῶν γονέων ἢ ἀνδρῶν καὶ ἄλλων συγγενῶν· ὡς τὸ,

„— πατρὸς κεφαλὴν μέγαν ὅρκον ὀμοῦμαι· καὶ,

„Ἀλλ' ἁγνὸν ὅρκον σὸν κάρα κατομῶσα.

γ΄. Οἱ μεγάλοι ὅρκοι ἐγίνοντο εἰςτοὺς βωμοὺς, ἔνθα βάλλοντες τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπάνω εἰς τὸν βωμὸν ὤμνυον. Ὅθεν ὁ Περικλῆς παρακινούμενος νὰ ὀμόσῃ πρὸς χάριν τοῦ φίλου αὐτοῦ, εἶπεν· ἡ φιλία μέχρι βωμοῦ. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐσυνάζοντο εἰς τὸ δημόσιον κριτήριον, Πέτρα, Πνύκα καὶ βῆμα ὀνομαζόμενον, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη Πνὺξ διὰ τὴν πυκνότητα τῶν πετρῶν, κατά τινας· ἐπειδὴ ἦτον ἐπί τινος λόφου πετρώδους, καὶ ὤμνυον ἐκεῖ τοὺς δημοσίους ὅρκους· ὅθεν ὁ Δημοσθένης· τῶν δὲ παρόντων καθ' ἕνα ἡμῶν οὑτωσὶ πρὸς τὸν λίθον ἄγοντες καὶ ἐξορκοῦντες· καὶ ὁ Ἀριςοφάνης.

„Τονθορίζοντες δὲ γύρω τῷ λίθῳ προσέςαμεν.

δ΄. Τοὺς δὲ μικροὺς ὅρκους ὤμνυον βάλλοντες τὰς χεῖρας, ὁ μὲν ὀμνύων ἐπάνω εἰς τὴν χεῖρα τοῦ δεχομένου τὸν ὅρκον, ἐκεῖνος δὲ ἐκράτει τὴν χεῖρα αὐτοῦ κάτωθεν, ἕως οὗ ἔλεγεν ὁ ἄλλος τὸν ὅρκον· ὅθεν ὁ Εὐριπίδης.

„Ἐπὶ τοῖςδε τοίνυν δεξιᾶς ἐμῆς θίγε.

Κοινῶς δὲ καὶ εἰς πᾶσαν ὑπόσχεσιν καὶ δεῖξιν φιλίας καὶ πίςεως, ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν δεξιῶν χειρῶν· ἢ διότι εἶχον εἰς τιμὴν τὸν δέκατον ἀριθμὸν, τὸν ὁποῖον ἀποτελοῦσιν οἱ δάκτυλοι τῶν δύω χειρῶν, ἢ τὴν ἕνωσιν τῶν δύω χειρῶν ἐνόμιζον σημεῖον ἑνώσεως καὶ φιλίας. Ταύτην δὲ τὴν συνήθειαν εἶχον καὶ εἰς τὰς συναντήσεις καὶ συνελεύσεις, ἔνθα συνησπάζοντο λαμβανόμενοι καὶ κρατούμενοι ἐκ τῶν δεξιῶν χειρῶν, δεικνύοντες δηλονότι τὴν ἐκ καρδίας ἄδολον φιλίαν καὶ ἀδιαχώριςον ἕνωσιν. Ταύτην τὴν συνήθειαν μεταχειρίζονται ἤδη καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι εἰς τὰς συναντήσεις (α).

(α) Στέκ. 95. Ὅμηρ. Ὕμν. εἰς Ἑρμ. 274. Εὐριπίδ. Ἑλέν. 841.

έ. Εἰς τοὺς δημοσίους ὅρκους, ἐθυσίαζον εἰς τὸν Θεὸν ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγίνετο ὁ ὅρκος, κάπρον, κριὸν, ἢ αἶγα· ἐνίοτε δὲ καὶ ταύρους καὶ ἀρνία· ἐνίοτε δὲ ἔκοπτον τοὺς ὄρχεις τοῦ κάπρου, καὶ ἱςάμενοι ἐπάνω εἰς αὐτοὺς, ὤμνυον· καὶ τότε ὠνομάζοντο τὰ μέλη ἐκεῖνα, τομίαι· ὅθεν ὁ Παυσανίας, ,,ὤμνυον ἐπὶ κάπρου τομίων,,. Ἔκοπτον δὲ καὶ τρίχας ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ ζώου, καὶ ἔδιδον εἰς τοὺς παρευρεθέντας, διὰ νὰ μετέχωσι καὶ αὐτοὶ τοῦ ὅρκου, καὶ νὰ εἶναι μάρτυρες.

,,Ἀρνῶν ἐκ κεφαλῶν τάμνε τρίχας· αὐτὰρ ἔπειτα
,,Κήρυκες Τρώων καὶ Ἀχαιῶν νεῖμαν ἀρίςοις·

Τοῦτο δὲ ἦτον σύμβολον, νὰ ἐπιςρέψωσι τὰ κακὰ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐπιόρκου. Ἔπειτα προσηύχοντο ἐπικαλούμενοι τοὺς Θεοὺς μάρτυρας τοῦ ὅρκου.

,,Ζεῦ πάτερ, — κύδιςε, μέγιςε,
,,Ἠέλιος θ' — καὶ ποταμοὶ, καὶ Γαῖα,
,,καὶ οἳ ὑπένερθε, — —
,,ἀνθρώπους τίνυσθον, ὅςτις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ·

Ἔπειτα ἀνεγίνωσκον τὰ ἄρθρα, οἷον, τὰ κεφάλαια τοῦ ὅρκου.

,,Εἰ μέν κε Μενέλαον Ἀλέξανδρος καταπέφνῃ,
,,Αὐτὸς ἔπειθ' Ἑλένην ἐχέτω καὶ κτήματα πάντα.
,,Εἰ δέ κ' Ἀλέξανδρον κτείνῃ ξανθὸς Μενέλαος,
,,Τρῶας ἔπειθ' Ἑλένην καὶ κτήματα πάντ' ἀποδοῦναι.

Ὕςερον ἔκοπτον τοὺς ςομάχους τῶν ἀρνῶν, καὶ ἔῤῥιπτον αὐτοὺς εἰς τὴν Γῆν ἀσπαίροντας.

,,Ἦ, καὶ ἀπὸ ςομάχους ἀρνῶν τάμε νηλέϊ χαλκῷ.

Καὶ ταῦτα πάντα ἐλέγοντο ὅρκια τέμνειν. Ἔπειτα δὲ ἔσπενδον εὐχόμενοι ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἢ μᾶλλον καταρώμενοι λέγοντες· οὕτω νὰ χυθῇ ὁ μυελὸς τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐπιόρκου·

,,Ὁππότεροι πρότεροι ὑπὲρ ὅρκια πημήνειαν,

Γέλλ. Ἀττ. Α'. γ'. Ἀριςοφάν. Ἀχαρν. Β'. 6. Βιργίλ. Αἰν. ΙΒ'. 201. Πλύταρχ. Θεμιςοκλ. ΙΘ'. Ποτέρ. Ἀρχαιολ. Β'. 575

„῏Ω δὲ σφ᾽ ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι, ὡς ὅδε οἶνος,
„αὐτῶν, καὶ τεκέων, ἄλοχοι δὲ ἄλλοισι μιγεῖεν.

Ἐνίοτε δὲ κατηρᾶτο ἑαυτὸν καὶ ηὔχετο καὶ μόνος ὁ ὀμνύων, πίστεως ἕνεκα, ὡς ὁ Δημοσθένης· „εἰ μὲν εὐορκῶ, πολλά μοι ἀγαθὰ γένοιτο, εἰ δ᾽ ἐπιορκῶ, ἐξώλης ἀπολοίμην". Δὲν ἔτρωγον ὅμως τὸ κρέας τῶν ζώων ἐκείνων· ἀλλ᾽ ἐὰν ὁ ὀμνύων ἦτον ἐντόπιος, ἔθαπτον αὐτὸ εἰς τὴν Γῆν· καὶ ἂν ἦτον ξένος, τὸ ἔῤῥιπτον εἰς τὴν Θάλασσαν. Ἂν δὲ συνέβαινε τὶ σημεῖον ἀπαίσιον εἰς τὰ Ἱερὰ, ὁ ὅρκος ἔμενεν ἄκυρος· ἢ ἐδέχοντο αὐτὸν ἐκ συμφώνου ἀμφότερα τὰ μέρη. Καθὼς ὅτε ὁ Πύῤῥος, Λυσίμαχος καὶ Κάσσανδρος συνῆλθον νὰ συμφωνήσουν εἰρήνην ἔνορκον, καὶ ἔφερον κάπρον, ταῦρον καὶ κριὸν, καὶ ὁ κριὸς ἀπέθανεν αὐτομάτως, ὁ Πύῤῥος δὲν ἐδέχθη τὴν εἰρήνην, συμβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ μάντεως Θεοδότου, ὅτι τὸ συμβεβηκὸς προμηνύει θάνατον ἑνὸς τῶν τριῶν βασιλέων (α).

ϛ΄. Ἐνίοτε δὲ ἔβαλλον τὸ ξίφος εἰς τὸν τράχηλον, καὶ οὕτως ὤμνυον ἐπικαλούμενοι μάρτυρας τοὺς Θεούς. Ἔπειτα ἐθυσίαζον κάπρον καὶ ἔῤῥιπτον αὐτὸν εἰς τὴν Θάλασσαν. Οἱ δὲ Μολοσσοὶ ἔκοπτον βοῦν εἰς μικρὰ τμήματα καὶ ἔπειτα ὤμνυον. Ὅθεν καὶ ἡ παροιμία, βοῦς ὁ Μολουττῶν, διὰ τὰ εἰς λεπτὰ τμήματα κεκομμένα πράγματα λεγομένη. Ὁ δὲ Ἀριστείδης, ὅτε ἔγινεν ὁ κοινὸς ὅρκος τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὤμοσε καὶ αὐτὸς ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων, ἔῤῥιψεν εἰς τὴν Θάλασσαν σίδηρα πεπυρωμένα, τὰ ὁποῖα ἐσήμαινον, ὅτι καθὼς τὸ σίδηρον μένει εἰς τὸν πάτον τῆς Θαλάσσης, οὕτω νὰ μείνῃ καὶ ὅρκος στερεός· ἔτι δε τὸ πῦρ ἐσήμαινεν, ὅτι ἦτον ἕτοιμοι νὰ ὑποφέρωσι πᾶσαν τιμωρίαν εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ὅρκων. Ὅθεν ἐνίοτε ὤμνυον κρατοῦντες μύδρους, οἷον, σίδηρα πεπυρωμένα· πολλάκις

(α) Ὁμηρ. Ἰλ. Γ΄. 270 — 310. καὶ Εὐστάθ. Δημοσθέν. Κόνων. Ιγ΄. Πλούταρχ. Πύῤ. ϛ΄. Παυσαν. Ἠλιακ. Κδ΄. 2.

δὲ καὶ διέβαινον πατοῦντες εἰς τὸ πῦρ, νομίζοντες ὅτι οἱ ἀθῶοι δὲν βλάπτονται. Ὅθεν ὁ Σοφοκλῆς.

,,Ἦμεν δ' ἕτοιμοι καὶ μύδρους αἴρειν χεροῖν,
,,Καὶ πῦρ διέρπειν, καὶ Θεοὺς ὁρκομοτεῖν,
,,Τὸ μήτε δρᾶσαι, μήτε τῷ ξυνειδέναι
,,Τὸ πρᾶγμα βουλεύσαντι, μήτ' εἰργασμένῳ (α).

ζ'. Ὁ δὲ Κάλλιππος ὤμοσε τὸν μέγαν ὅρκον εἰς τὰς Συρακούσας οὕτως, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος. Ἐλθὼν εἰς τὸ Τέμενος τῶν Θεσμοφόρων, οἷον, τῆς Δήμητρος καὶ Περσεφόνης, ἐνεδύθη τὴν πορφύραν τῆς Θεᾶς, ἔπειτα ὤμοσε κρατῶν λαμπάδα καιομένην. Πρότερον ὅμως ἐγίνοντο καὶ θυσίαι, καὶ ἔπειτα ὁ ὅρκος. Τοιοῦτον ὅρκον ὤμνυον σχεδὸν καὶ τὰ Γερμανικὰ ἔθνη, εἰς ἀθώωσιν· ὡς ὁ Ἐδουάρδος ἠνάγκασε τὴν μητέρα αὐτοῦ Ἔμμαν νὰ περάσῃ ἐπάνω εἰς σίδηρα πεπυρωμένα, μὲ τὰ ὄμματα δεμένα, πρὸς ἀθώωσιν αὐτῆς, διὰ τὴν μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλβύνου κατηγορίαν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπέρασε τὰ σίδηρα χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ πόνον, ἔλεγε· πότε θέλω φθάσει εἰς τὸν τόπον τῆς ἀθωώσεως; Ὁμοίως καὶ ἡ Ῥουδογούνη γυνὴ τοῦ αὐτοκράτορος Ἐῤῥίκου τοῦ δευτέρου, ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖρας σίδηρον πεπυρωμένον εἰς ἀθώωσιν αὐτῆς. Τοῦτον δὲ τὸν ὅρκον ὠνόμαζον οἱ Γερμανοὶ Ὀρδάλια, τὸ ὁποῖον σημαίνει καθαρισμὸν, κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν Σαξόνων.

η'. Εἰς τὴν Σικελίαν δὲ ἐδοκίμαζον τὸν ὅρκον ἄλλως· ἔγραφον αὐτὸν εἰς πινάκιον, ἔπειτα ἔῤῥιπτον τὸ πινάκιον εἰς τὴν πηγὴν Παληκίνην καλουμένην· καὶ ἂν ἔπλεε τὸ πινάκιον, ὁ ὅρκος ἐνομίζετο ἀληθής· ἂν ὅμως ἐβυθίζετο, ψευδής· καὶ ἔκαιον εὐθὺς τὸν ἐπίορκον. Ὁμοίως καὶ ὅτε κατηγορεῖτο τὶς παρθένος ἢ γυνὴ ὡς διεφθαρμένη, ὤμνυεν εἰς ἀθώωσιν, ἐὰν ἤθελε νὰ ἀνα-

---

(α) Ἀλέξανδρ. ἀπ' Ἀλεξάνδρ. Ε'. Ι'. Σουΐδ. ἐν Βοῦς. Πλούταρχ. Ἀριστείδ. Κς'. ϗ Δίων. Ις'. Σοφοκλ. Ἀντιγόν. 264. ϗ Σχέλ. Ποτέρ. Β'. 581.

λάβη τὴν τιμὴν αὐτῆς. Ἔγραφον δὲ τὸν ὅρκον εἰς πινακίδιον καὶ ἔδενον αὐτὸ εἰς τὸν τράχηλον αὐτῆς· ἔπειτα ἔμβαινεν εἰς τὸ ὕδωρ μέχρι τῶν μηρῶν, καὶ ἂν τὸ ὕδωρ ἔμενεν εἰς τὴν ςάσιν αὐτοῦ, ἐνομίζετο ἀθῶα· ἂν ὅμως ἀνέβαινε μέχρι τοῦ τραχήλου, καὶ ἐσκέπαζε τὸ πινάκιον, ἐπαιδεύετο ὡς ἄσωτος καὶ ἐπίορκος (α).

θ΄. Ὅςτις δὲ ἐφύλαττε τὸν ὅρκον, ἐνομίζετο εὐσεβὴς, ὠνομάζετο εὔορκος, καὶ εἶχε μεγάλην ὑπόληψιν· ὅθεν ὁ Ἡσίοδος·

„Οὐ δέ τις εὐόρκου χάρις ἔσεται, οὔτε δικαίου.

Καὶ ὁ Ἀριςοφάνης·

„Ἀλλ᾽ εἴτι χαίρεις ἀνδρὸς εὐόρκου τρόποις,
ἐμοὶ φράσον.

Ὅςτις δὲ δὲν ἐφύλαττε τὸν ὅρκον, ἐνομίζετο ἀσεβὴς, ὠνομάζετο καὶ ἐπίορκος, τὸ ὁποῖον ἐνομίζετο ὄνομα ὑβριςικὸν, καταφρονητικὸν καὶ ἄτιμον· καὶ ὅτι ὁ Ζεὺς ἔῤῥιπτε τοὺς κεραυνοὺς αὐτοῦ ἀφθόνως κατὰ τῶν ἐπιορκούντων· ὡς λέγει ὁ Ἀριςοφάνης.

„Εἴπερ βάλλει τοὺς ἐπιόρκους, πῶς δῆτ᾽ οὐχὶ
„Σίμων᾽ ἐνέπρησεν,
„Οὐ δὲ Κλεώνυμον, οὐ δὲ Θέωρον; καί τοι σφόδρα
γ᾽ εἴσ᾽
„Ἐπίορκοι·
„Ἀλλὰ τὸν αὐτοῦ γε νεὼν βάλλει, καὶ Σούνιον
ἄκρον
„Ἀθηναίων,
„Καὶ τὰς δρῦς τὰς μεγάλας· τί παθών; Οὐ γὰρ δὴ
δρῦς ἐπιορκεῖ.

Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν εἶχον τὸ φρικτὸν ἄγαλμα τοῦ Ὁρκίου Διὸς εἰς τὸ βουλευτήριον τῆς Ὀλυμπίας, τὸ ὁποῖον εἶχε κεραυνοὺς εἰς τὰς δύω χεῖρας· ἐπειδὴ ἐκεῖ ὤμνυον οἱ ἀθληταὶ, ἐπὶ κάπρου τομίων, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἔλεγον ἀρδήττους

(α) Στέφαν. ἐν Παλίκ. Τάτιος. Ἐρωτ. Κλειτοφάντ. ϗ Λευκίπ.

τοὺς ἐρχομένους εὐκόλως εἰς τοὺς ὅρκους· ἐπειδὴ ἦτον τὶς τόπος εἰς τὰς Ἀθήνας, ἄνωθεν τοῦ Παναθηναϊκοῦ ςαδίου καὶ πλησίον τοῦ Ἰλισσοῦ ποταμοῦ Ἀρδηττὸς λεγόμενος, ὅπου ὤμνυον οἱ Ἀθηναῖοι ὅλοι κοινῶς τὸν Ἡλιαςικὸν λεγόμενον ὅρκον· καὶ ὁ μὲν ὅρκος ὠνομάσθη οὕτως, ἐπειδὴ ὤμνυον ἴσως εἰς τόπον ὕπαιθρον· ὁ δὲ Ἀρδηττὸς ἀπό τινος παλαιοῦ Ἥρωος Ἀρδηττοῦ ὀνομαζομένου. Ὁ δὲ Γλαῦκος ὁ Σπαρτιάτης γλιχόμενος μὲν νὰ φάγῃ τὰ χρήματα τῶν Μηλισσίων, φοβούμενος δὲ τὴν θείαν ἐκδίκησιν, ἠρώτησε τὸν χρησμὸν, ἂν ἦτον δυνατὸν καὶ ἀκίνδυνον νὰ κάμῃ ὅρκον ψευδῆ· ἡ δὲ Πυθία ἀπεκρίθη τὰ ἑξῆς.

,, Γλαῦκε Ἐπικυδίδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον οὕτω,
,, Ὅρκῳ νικῆσαι, καὶ χρήματα ληΐσασθαι.
,, Ὄμνυ· ἐπεὶ θάνατόςγε καὶ εὔορκον μένει ἄνδρα.
,, Ἀλλ' ὅρκου πάϊς ἐςὶν ἀνώνυμος, οὐδ' ἐπὶ χεῖρες,
,, Οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ μετέρχεται εἰς ὅκε πᾶσαν
,, Συμμάρψας ὀλέσει γενεὴν, καὶ οἶκον ἅπαντα.
,, Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.

Ἐνόμιζον δὲ ὅτι καὶ αἱ Ἐριννύες περιήρχοντο τὴν πέμπτην ἡμέραν ἑκάςου μηνὸς εἰς τιμωρίαν τῶν ἐπιόρκων· ὡς ὁ Ἡσίοδος.

,, Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐριννύας ἀμφιπολεύειν,
,, Ὅρκον τιννυμένας, τὸν Ἔρις τέκε πῆμ' ἐπιόρκοις.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀγαμέμνων ὀμνύων ὅτι δὲν ἐπείραξε τὴν Βρισηΐδα, ἔλεγεν·

,, Ἴςω νῦν Ζεὺς πρῶτα, Θεῶν ὕπατος καὶ ἄριςος,
,, Γῆτε, καὶ Ἥλιος, καὶ Ἐριννύες, αἵ θ' ὑπὸ γαῖαν
,, Ἀνθρώπους τίνυνται, ὅςτις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ.
,, Μὴ μὲν ἐγὼ κούρῃ Βρισηΐδι χεῖρ' ἐπενεῖκα,
,, Οὔτ' εὐνῆς πρόφασιν κεχρημένος, οὔτέ τευ ἄλλου.

Διότι ἐνόμιζον ὅτι καὶ μετὰ θάνατον τιμωροῦσιν αἱ Ἐριννύες τοὺς ἐπιόρκους· ὅθεν, τὸ ὑπὸ γαῖαν· τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐνοεῖ καὶ τὸ πρότερον, τοῦ Ὁμήρου

„Τὸ, ὑπένερθε καμόντας (α).

ί. Εἰς μερικὰ μέρη ὅμως ἐνόμιζον ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐπιορκήσῃ ἄνθρωπος, καὶ νὰ μὴ πάθῃ κακὸν εὐθύς· καθὼς εἰς τὴν Στύγα τῆς Ἀρκαδίας, εἰς τὸ ἄντρον τοῦ Παλαίμονος ἐν τῇ Κορίνθῳ, καὶ εἰς μερικὰς πηγὰς τῆς Σικελίας, ὅπου ἐγίνοντο οἱ μέγιϛοι ὅρκοι, εὐθὺς ἐτυφλοῦτο ὁ ἐπίορκος, ἢ ἐπνίγετο εἰς τὴν πηγὴν, καθὼς καὶ εἰς τὴν Παλίκην. Μ' ὅλον τοῦτο οἱ ἄνθρωποι ἦτον ἀείποτε ἄνθρωποι, καὶ οὔτε ἡ τοσαύτη δεισιδαιμονία ἐμπόδισε τὰς παραβάσεις τῶν ὅρκων καὶ συνθηκῶν. Ἐπισημότεροι δὲ ἐφάνησαν οἱ Θεσσαλοὶ εἰς τοῦτο. Πρῶτον μὲν ἐξηπάτησαν τὸν Ἀπόλλωνα, ὑποσχεθέντες θυσίαν ἀνθρώπων ἑκατόμβην, μὲ σκοπὸν νὰ μὴ τὴν ἐκτελέσωσι ποτέ. Τὸ αὐτὸ ἔκαμε καὶ ὁ Πρόγονος αὐτῶν Θεσσαλός· καὶ διὰ τοῦτο ἔμεινεν ἡ παροιμία, Θετταλῶν σόφισμα, καὶ τὸ Θετταλῶν νόμισμα· ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ὄντες σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἀφῆκαν αὐτοὺς καὶ ἦλθον εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐν ᾧ παρεττάτετο ἡ μάχη· καὶ ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ παροιμία. Τοιαύτην δὲ ὑπόληψιν εἶχον καὶ οἱ Λοκροί· ὅθεν τὸ Λοκρῶν σύνθημα, καὶ Λοκρῶν συνθῆκαι· οἱ Σπαρτιᾶται ὅμως ὑπερέβησαν πάντας. Ὅθεν ὁ Λυκόφρων λέγει αὐτοὺς αἱμύλους, τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ ὁ Τζέτζης, ψεύϛας καὶ δολίους· καὶ ὁ Εὐριπίδης,

„Σπάρτης ἔνοικοι δόλια βουλεύματα.

Ὁ δ' Ἀριϛοφάνης.

„Οἷσιν οὔτε βωμοὶ, οὔτε πίϛις, οὔθ' ὅρκος μένει.

Οὗτοι πρέπει νὰ θεωρῶνται οἱ πρῶτοι ἀπατεῶνες τῆς Ἑλλάδος, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὰ Ἡρωϊκά· τὸ ὁποῖον ἐσφάγισεν ὁ Λύσανδρος ὕϛερον, μὲ τὴν λεοντῆν καὶ ἀ-

---

(α) Ἡσίοδ. Ἔργ. 118. καὶ 801. Ἀριϛοφ. Πλούτ. ά. 2. Νεφέλ. ά. 4. Ἡσύχ. Φαβωρῖν. καὶ Ἁρποκρατίω ἐν Ἀρδηττοῖ. Ἡρόδοτ. Ἐρατ. 86. Παυσαν. Ἠλειακ. Κδ'. 2. Ὁμηρ. Ἰλ. Τ. 256. κ. Γ. 278.

λωπεκῆν· καὶ μὲ τό, ἐξαπατᾷν χρὴ παῖδας μὲν ἀςραγάλοις, πολεμίους δὲ ὅρκοις. Τινὲς ὅμως νομίζουσιν ὅτι τοῦτο τὸ ῥητὸν ἦτον τοῦ Διουυσίου. Ἐπαινοῦνται δὲ οἱ Ἀττικοὶ κατὰ τοῦτο· ὅθεν καὶ τὸ, Ἀττικὴ πίςις, καὶ Ἀττικὸς μάρτυς (α).

ιά. Ὁ ὅρκος δὲ ἐγίνετο διὰ ἑπτὰ περιςάσεις· ά. εἰς βεβαίωσιν συμμαχίας· εἰς τοῦτο τὸ εἶδος ἀνάγονται καὶ αἱ συνθῆκαι τῆς εἰρήνης· β΄. ὤμνυον ὅρκον πίςεως καὶ δικαιοσύνης, ὅσοι ἐλάμβανον δημόσια ἀξιώματα· γ΄. ὅςτις ἤθελε νὰ ἐγκαλέσῃ τινὰ, ὤμνυεν ὅτι τὸν ἐγκαλεῖ δικαίως· δ΄. οἱ μάρτυρες ὅτι εἶδον ἢ ἤκουσαν· ε΄. ὅσοι ἐπολιτογράφοντο· ϛ΄. οἱ Κριταὶ καὶ Ἀθληταὶ τῶν ὀλυμπιακῶν ἀγώνων· καὶ ζ΄. αἱ Ἱέρισσαι τοῦ Διονύσου, ὡς προείρηται.

ιβ΄. Ἀναφέρονται δὲ καίτινες ἀρχαιότατοι ὅρκοι, τοῦ Ὀρφέως ἐπιγραφόμενοι, τοιοῦτοι.

„Οὐρανὸν ὁρκίζω σε, Θεοῦ μεγάλου σοφοῦ ἔργον,
„Αὐδὴν ὁρκίζω σε πατρὸς, τὴν φθέγξατο τὸ πρῶτον,
„Ἡνίκα κόσμον ἅπαντα ἑαῖς ςηρίξατο βουλαῖς·

Καὶ ἄλλος.

„Ναὶ μὴν ἀθανάτων γεννήτορας αἰὲν ἐόντας,
„Πῦρ καὶ ὕδωρ, Γαῖαντε καὶ Οὐρανὸν ἠ δὲ Σελήνην
„Ἠέλιοντε φάνητα μέγαν καὶ νύκτα μέλαιναν.

Καὶ ἄλλος.

Ὀρκίζω σε, οὐρανὲ, Θεοῦ μεγάλου σοφὸν ἔργον, Ἵλαος ἔσο· ὁρκίζω σε φωνὴ πατρὸς, ἣν ἐφθέγξατο πρώτην, ἡνίκα κόσμον ἅπαντα ἐςηρίξατο βουλῇ. Τούτους οὖν τοὺς ὅρκους λέγουσιν Ὀρφικούς. Τινὲς ὅμως νομίζουσιν αὐτοὺς τοῦ Τρισμεγίςου Ἑρμοῦ (β).

(α) Στέφαν. Παλίκ. Διόδ. Ιά. ΠΘ΄. Μακρόβ. Κρόν. Ε΄. Ζηνόδ. καὶ Διογέν. Παροιμ. Λυκόφρ. 1124. καὶ Τζέτζ. Εὐριπίδ. Ἀνδρομάχ. 446. Ἀριςοφάν. Ἀχαρ. β΄. 2. Ἀλέξανδρ. ἀπ᾽ Ἀλεξάν. Ε΄. Ι΄.

(β) Κύριλλ. κατὰ Ἰυλιαν. Α΄. 23. Μαλέλ. Χρονογραφ. 3. Ὀρφέως Ἀποσπάσματ. Ι΄.

ΒΙ'ΒΛΟΣ Γ'.

ἢ

ἹΕΡΟΣΚΟΠΙ'Α.

Περὶ Μαντικῆς.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Εἰσαγωγή.

ά. Οἱ παλαιοὶ ἐνόμιζον ὅτι ἦτον τὶς δύναμις θεϊκὴ, ἡ ὁποία ἐδίδετο μόνον εἰς μερικοὺς ἀνθρώπους, νὰ γνωρίζωσι τὸ μέλλον καὶ τὴν θέλησιν τῶν Θεῶν, διὰ πολλῶν σημείων. Ὅθεν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐλάμβανον τοῦτο τὸ χάρισμα, ὠνομάζοντο Μάντεις, χρησμολόγοι, θεοπρόποι, χρησμῳδοὶ, θεσπιῳδοὶ, θειγόροι, προφῆται, ὑποφῆται, χρησμαγόραι, μαντευταὶ, καὶ τ. λ. Τὸ δὲ πρᾶγμα, χρησμὸς, χρησμολογία, χρησμῴδημα, λόγιον, μάντευμα, θεοπρόπιον, θέσπισμα, θέσφατον, μαντοσύνη, προφητεία, πρόῤῥησις, Θέμις, καὶ τ. λ. Ἡ δέ δύναμις ἐκείνη, ἢ ἡ τέχνη, ὠνομάζετο μαντικὴ, ἡ ὁποία διῃρεῖτο εἰς δύω· εἰς ἄτεχνον, φυσικὴν καὶ ἀδίδακτον, καὶ εἰς τεχνικὴν καὶ διδακτήν. Καὶ τὴν μὲν ἄτεχνον καὶ ἀδίδακτον ἐμάνθανον μόνον ἐκ θείας ἐμπνεύσεως, καὶ προέλεγον τὰ μέλλοντα αὐτομάτως καὶ ἀμέσως, χωρὶς νὰ παρατηρήσωσιν ἄλλα τινα σημεῖα, ἀλλὰ νὰ εἶναι μόνον καθαροὶ καὶ προετοιμασμένοι εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ δώρου τούτου. Τοιοῦτοι ἦτον οἱ Μάντεις τῶν χρηστηρίων καὶ αἱ Σιβύλλαι, καὶ οἱ ἐνθουσιαζόμενοι. Τὴν δὲ τεχνικὴν ἐδιδάσκοντο μὲ πεῖραν πολυχρόνιον καὶ πολλῶν καὶ διαφόρων σημείων παρατήρησιν, τὰ ὁποῖα ἐδείκνυον τὸ μέλλον καὶ

τὴν γνώμην τῶν Θεῶν. Τοιαῦτα δὲ σημεῖα ἦτον τὰ ὀνείρατα καὶ πάντα τὰ λοιπὰ, ὅσα δὲν ἐγνωρίζοντο ἀμέσως, ὑπὸ θείας ἐμπνεύσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλὰ μὲ παρατήρησιν προσεκτικήν. Ἦτον ὅμως καὶ εἰς αὐτὰ ἐμμέσως ἡ θεία δύναμις (α).

β'. Οἱ τρόποι δὲ τῆς μαντεύσεως καὶ γνώσεως τοῦ μέλλοντος ἦτον πολλοί· ὅμως οἱ χρησμοὶ τῶν μαντείων εἶχον τὴν μεγίστην πίστιν καὶ ὑπόληψιν. Ἐπειδὴ τὰ ἄλλα μαντεύματα ἦτον εὔκολον καὶ δυνατὸν νὰ λανθάσουν, ἢ ἐξ ἀπροσεξίας, ἢ ἀμαθίας, ἢ φόβου, ἢ κολακείας, ἢ δωροδοκίας, ἢ ἔχθρας, ἢ ἐξ ἄλλου τινὸς τοιούτου πάθους ἀνθρωπίνου. Ἐκεῖ ὅμως, ἐπειδὴ ἐνόμιζον ὅτι οἱ χρησμοὶ δίδονται ἀμέσως ὑπὸ τῶν Θεῶν, καὶ τὸ θεῖον εἶναι ἀπαθὲς, δὲν εἶχον οὐδεμίαν ὑποψίαν. Ὅθεν δὲν μετεχειρίζοντο ἐπιχείρημα ἀξιόλογον πρὶν ἐρωτήσωσι τὸ μαντεῖον· οὔτε νομοθέτης ἐνομοθέτησεν, οὔτε πόλεμος ἐκηρύχθη, οὔτε εἰρήνη ἐγένετο, οὔτε μεταβολὴ διοικήσεως, χωρὶς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ. Ὅτι δὲ τὰ μαντεῖα ἦτον τρόποι οἰκονομικοὶ τῆς πολιτικῆς, τοῦτο μοὶ φαίνεται ὅτι δὲν ἐπιδέχεται ἀμφιβολίαν. Ἐπειδὴ ποῖος ἐδέχετο τοὺς νόμους τοῦ Μίνωος τότε ἂν δὲν ἔλεγεν ὅτι ἔλαβεν αὐτοὺς παρὰ τοῦ Διός; καὶ τὶς ἡ αἰτία νὰ τερατολογῇ, ἂν ἐγνώριζεν ὅτι δέχονται αὐτοὺς ἄνευ ἀνθιστάσεως; Ὁμοίως καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἐθνικῶν νομοθετῶν. Ὅτι δὲ ἐξέπεσον ὕστερον εἰς καταχρήσεις, καὶ τοῦτο ἀναμφίβολον· καθὼς καὶ ὅλα ὅσα πρῶτον γίνονται διὰ οἰκονομίαν τινὸς πράγματος, καταντῶσιν ὕστερον εἰς κατάχρησιν διὰ τὴν συνήθειαν· χάνωσι τὸν καλὸν καὶ ὠφέλιμον σκοπὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ πίπτουσιν εἰς τέλος βλαβερόν.

γ'. Εἶχον μὲν μαντεῖα πολλοὶ Θεοὶ καὶ δαίμονες, καὶ ἄνθρωποι, καὶ ἐχρησμοδότουν, ὅμως τὸν Δία ἐνόμιζον ἀρχὴν καὶ αἴτιον πάσης μαντείας· καὶ παρ' αὐ-

---

(α) Πλάτ. Φαίδ. Κικέρ. Μαντ. Α'. 2. Πλούταρχ. μαντ. α'.

τοῦ ἐλάμβανον κατὰ χάριν τὴν δύναμιν τῆς προφητείας καὶ ἐκεῖνοι. Ὅθεν ὁ Ὅμηρος λέγει αὐτὸν Πανομφαῖον.

„ἔνθα πανομφαίῳ Ζηνὶ ῥέζεσκον Ἀχαιοί.

Ὅτι δὲ ὁ Ἀπόλλων ὁ μαντικώτατος πάντων τῶν Θεῶν ἐλάμβανε παρὰ τοῦ Διὸς τὴν χάριν ταύτην, τὸ μαρτυρεῖ ὁ Αἰσχύλος.

„Ταῦτα γὰρ πατὴρ
„Ζεὺς ἐγκαθιεῖ λοξίᾳ θεσπίσματα.

Καὶ,

„Οὐ πώποτ' εἶπον μαντικοῖσιν ἐν θρόνοις,
„Οὐκ ἀνδρὸς, οὐ γυναικὸς, οὐ πόλεως πέρι,
„Ὃ μὴ κελεύσῃ Ζεὺς Ὀλυμπίων πατήρ.

Εἰς ἄλλο μέρος δὲ ὁ Ἀπόλλων λέγει νὰ φοβῶνται οἱ ἄνθρωποι τοὺς χρισμοὺς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Διός.

„Καγώ τε χρησμοὺς τοὺς ἐμούς τε καὶ Διὸς,
„Ταρβεῖν κελεύω.

Ὁ δὲ Ζεὺς ἐλάμβανε τὰς ἀποφάσεις παρὰ τῆς Εἱμαρμένης· ὥςε ἡ Εἱμαρμένη ἦτον κύριος ἀπόλυτος τῆς τύχης τῶν ὄντων, καὶ ὁ Ζεὺς ἐκτελεςὴς τῶν ἀποφάσεων ἐκείνης· οἱ δὲ λοιποὶ, συνεργοὶ ὑπὸ τοῦ Διὸς διωρισμένοι. Ἱςορικῶς ὅμως λέγουσι τὸν Ἀπόλλωνα εὑρετὴν πάσης μαντείας καὶ προγνώσεως. Ἦτον δὲ καὶ οἱ χρησμοὶ δύο εἰδῶν, αὐτόφωνοι καὶ ὑποφητικοί. Καὶ αὐτόφωνοι μὲν ἐλέγοντο οἱ διδόμενοι ἀμέσως ὑπὸ τῶν Θεῶν· ὡς εἰς τὸ μαντεῖον τοῦ Τροφωνίου καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ, ἔλεγεν ὁ Θεὸς τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὸν ὕπνον τοῦ ἀνθρώπου. Ὑποφητικοὶ δὲ οἱ διδόμενοι διὰ μέσου τῶν ἑρμηνέων, ἢ ἐξηγητῶν· καθὼς εἰς τοὺς Δελφοὺς, καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ μαντεῖα, περὶ τῶν ὁποίων ἐροῦμεν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ. Ἐνταῦθα δὲ λέγομεν μόνον τὰ διάφορα εἴδη τῆς μαντικῆς (α).

(α) Ἰλ. Θ. 250. καὶ Εὐςάθ. Αἰσχύλ. Ἀποσπάσματ. σελ. 640. Εὐμενίδ. 606. 703. Ἀπολλών. Γ΄. Ἀθήναι. Ζ΄. Ἀρτεμίδ.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Θεομαντείας.

α'. Πρῶτος τρόπος ἦτον ὁ χρησμὸς, ὁ ὁποῖος εἶναι μέρος τῆς φυσικῆς καὶ ἀδιδάκτου μαντείας, καὶ δεύτερος ἡ Θεομαντεία, ἡ ὁποία διαφέρει μόνον κατὰ τοῦτο ἀπὸ τὴν τεχνικήν· ἐπειδὴ ἐλάμβανεν ἀμέσως παρὰ τῶν Θεῶν τὴν ἔμπνευσιν· εἶχεν ὅμως καὶ παρατηρήσεις τεχνικάς. Ὁμοίως διαφέρει καὶ ἀπὸ τῶν χρησμῶν· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἐδίδοντο εἰς καιροὺς καὶ τόπους διωρισμένους· καθὼς τῶν Δελφῶν ἐπάνω εἰς τὸν τρίποδα καὶ εἰς τὸν Ναόν· αὕτη ὅμως ἐδίδετο ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ ἐλευθέρως, ἀφ' οὗ ἐθυσίαζον πρῶτον οἱ Θεομάντεις καὶ ἐγίνετο ἡ παρατήρησις τῶν Ἱερῶν. Θεομάντεις δὲ ἦτον ὅσοι ἐμαίνοντο καὶ ἐνθουσιάζοντο ὡς ἔξω φρενῶν, καὶ ἔπειτα προέλεγον τὸ μέλλον· καὶ αὕτη ἦτον ἡ Θεομαντεία· ὅθεν νομίζουσι τινὲς ὅτι ἀπὸ τοῦ μαίνεσθαι παρήχθη τὸ μάντις· καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὡμοίαζον μὲ τὴν Πυθίαν· εἶχον δὲ καὶ ἄλλο κοινὸν, ῥάβδον καὶ ςεφάνους ἐκ τῶν κλώνων τῆς Δάφνης, τὸ ὁποῖον ἐνομίζετο φυτὸν μαντικὸν καὶ Ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος· ὅθεν ὁ Εὐριπίδης καὶ Αἰσχύλος·

,, Καὶ σκῆπτρα καὶ μαντεῖα περὶ δέρῃ ςέφη;

Τοῦτο τὸ σκῆπτρον λέγει ὁ Ἡσύχιος Ἰθυντήριον, τὸ ὁποῖον ἔχοντες ἀνὰ χεῖρας οἱ Θεομάντεις ἐμάντευον· ἔτι δὲ ἔτρωγον καὶ τὰ φύλλα τῆς δάφνης, διὰ νὰ ἐνθουσιασθῶσιν· ὅθεν ὁ Λυκόφρων λέγει τὴν Κασσάνδραν, δαφνηφάγον.

,, Δαφνηφάγων φοίβαζεν ἐκ λαιμῶν ὄπα·

Ὁ τζέτζης ὅμως λέγει τοῦτο, ἀλληγορικόν. Τοιοῦτοι δὲ Θεομάντεις ἦσαν αἱ Σιβύλλαι, ἡ Κασσάνδρα, ὁ Τιρεσείας, καὶ ἄλλοι. Ὁ δὲ Πορφύριος λέγει ὅτι οὐχὶ μόνον τὰ φύλλα τῆς δάφνης ἔτρωγον, ἀλλὰ καὶ τὴν καρ-

δίαν καὶ τὸ ἧπαρ τινῶν ὀρνέων, τὰ ὁποῖα ἐνομίζοντο ὅτι εἶχον δύναμιν μαντικήν. Ἦτον δὲ πολλοὶ τοιοῦτοι καὶ μὲ ὑπόληψιν Θεομάντεις, ὥςε εἰς τὰς Ἀθήνας ἐτρέφοντο εἰς τὸ Πρυτανεῖον (α)· ἦτον ὅμως τριῶν εἰδῶν οἱ Θεομάντεις.

δ'. Καὶ τοῦ μὲν πρώτου εἴδους ἦτον οἱ Δαιμονόληπτοι λεγόμενοι, οἱ ὁποῖοι εἶχον τοὺς Δαίμονας εἰς τὴν κοιλίαν αὐτῶν· ὅθεν ἐλέγοντο καὶ Ἐγγαςρίμυθοι, Ἐγγαςρῖται, Ἐγγαςριμάντεις, καὶ Στερνομάντεις· ἐπειδὴ ἔλεγον ἀπὸ τῆς γαςέρος, ἢ ἀπὸ τοῦ ςήθους τὰ μέλλοντα. Τοιοῦτο εἶδος ἦτον καὶ ἡ Νεκρομαντεία εἰς ἄλλα ἔθνη, ὡς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. „Καὶ ἐὰν εἴπωσι πρὸς ὑμᾶς, ζητήσατε τοὺς Ἐγγαςριμύθους, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Γῆς φωνοῦντας„. Τοὺς δὲ Ἐγγαςριμύθους ἀναφέρει καὶ εἰς ἄλλα μέρη ἡ ἁγία γραφὴ, ὡς λέγει καὶ ὁ Σαοὺλ· ζητήσατέ μοι γυναῖκα Ἐγγαςρίμυθον· οἱ δὲ παῖδες εἶπον· Ἰδοὺ γυνὴ Ἐγγαςρίμυθος ἐν Ἀενδώρ. Οἱ δὲ ἅγιοι Πατέρες σχολιάζουσιν ἐπιπόνως τὴν πλάνην ταύτην τῆς ἐγγαςριμυθίας. Ὠνομάζοντο δὲ καὶ Εὐρυκλεῖται, καὶ Εὐρυκλεῖς οἱ τοιοῦτοι, ἀπὸ τοῦ εὑρετοῦ τῆς τέχνης ταύτης Εὐρυκλέους. Ὅθεν ὁ Ἀριςοφάνης:

„Μιμησάμενος τὴν Εὐρυκλέους μαντείαν καὶ διάνοιαν,
„Εἰς ἀλλοτρίας γαςέρας ἐνδὺς, κωμῳδικὰ πολλὰ χέασθαι.

Ἔτι δὲ ὠνομάζοντο καὶ Πύθωνες καὶ Πυθωνικοὶ, ἀπό τινος Δαίμονος μαντικοῦ, Πύθωνος καλουμένου, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ὁ Ἀπόλλων. Ὅθεν καὶ ὁ Ἀπόςολος Λουκᾶς λέγει, ὅτι ἡ νέα ἐκείνη εἶχε πνεῦμα Πύθωνος. Ὁ δὲ Πλούταρχος λέγει, ὅτι πρότερον οἱ Δαίμονες ἐκεῖνοι ὠνομάζοντο Εὐρυκλεῖς, καὶ ὕςερον ὠνομάσθησαν

(α) Σχόλ. Σοφοκλ. Οἰδίπ. Τυράν. 21. Κλαυδιαν. Ἁρπαγ. Περσεφ. Β'. 109 Αἰσχύλ. Ἀγαμέμν. 1273. Λυκόφρ. 6. καὶ Τζέτζ. Πορφύρ. Ἀποχ. Ἐμψύχ. β'.

Πύθωνες. Περὶ δὲ τοῦ Πύθωνος εἰρήσεται ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ (α).

έ. Τοῦ δὲ δευτέρου εἴδους τῶν Θεομάντεων ἦτον οἱ Ἐνθουσιαςικοὶ, ἢ Ἐνθουσιαςαὶ καὶ Θεόπνευςοι λεγόμενοι, οἱ ὁποῖοι διαφέρουσιν ἀπὸ τοὺς Δαιμονολήπτους πολύ· ἐπειδὴ δὲν εἶχον τοὺς Δαίμονας εἰς τὴν γαςέρα αὐτῶν ὡς ἐκεῖνοι, ἀλλ᾽ ἔμπνευσιν μόνον ὑπὸ τῶν Δαιμόνων ἐνθουσιαςικὴν, πρὸς γνῶσιν τῶν μελλόντων· εἰς τοῦτο τὸ εἶδος ἀνήκουσιν οἱ Ποιηταὶ, ὁ Ὀρφεὺς, Ἀμφίων, Μουσαῖος καὶ πολλαὶ Σιβύλλαι.

ς΄. Τοῦ δὲ τρίτου εἴδους ἦτον οἱ Ἐκςατικοὶ, οἱ ὁποῖοι ἔπιπτον εἰς ἔκςασιν ὡς νεκροὶ, ἀναίσθητοι καὶ ἀκίνητοι, ἐπὶ πολὺ διάςημα καιροῦ· πότε εἰς μίαν ἡμέραν, πότε μῆνα, καὶ πότε εἰς χρόνους πολλούς· ὡς ὁ Ἐπιμενίδης ἐκοιμήθη εἰς τὴν Κρήτην ἐκςατικὸς ἑβδομήκοντα πέντε χρόνους· ἔπειτα διηγεῖτο ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσεν. Ἐνόμιζον ὅμως, ὅτι ἡ ψυχὴ ἀφήνει τὸ σῶμα καὶ περιέρχεται πανταχοῦ, παρατηροῦσα τὰ γινόμενα καὶ μανθάνουσα τὰ ὠφέλιμα εἰς τὴν ζωήν. Καθὼς λέγει ὁ Πλάτων, ὅτι Πάμφυλός τις ὀνομαζόμενος ἔμεινε δέκα ἡμέρας ὡς νεκρὸς, ὑπὸ τὰ σώματα τῶν φονευθέντων· καὶ ὅτε ἔλαβον τὸ σῶμα αὐτοῦ νὰ τὸ καύσωσιν ὁμοῦ μὲ τὰ ἄλλα, ἀνέςη καὶ διηγεῖτο ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσεν εἰς τὸν Οὐρανὸν, εἰς τὴν Γῆν, καὶ εἰς τὸν Ἅδην. Ὁμοίως ἀναφέρει καὶ ὁ Πλούταρχος τινὰ Ἑρμόδωρον Κλαζομένιον, τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ σώματος καὶ περιῆλθε πολλοὺς τόπους· καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἔκαυσαν τὸ σῶμα πρὶν ἐπιςρέψῃ ἡ ψυχή. Τοιούτου εἴδους προμαντευμάτων ἔλεγον καὶ οἱ ἀποθνήσκοντες· ὡς ὁ Ἕκτωρ ἀποθνήσκων, εἶπε πρὸς τὸν Ἀχιλέα.

„Φράζεο νῦν, μήτοι Θεῶν μήνιμα γένωμαι,
„Ἤματι τῷ, ὅτε κέν σε Πάρις καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων
„Ἐσθλὸν ἐόντ᾽ ὀλέσωσιν, ἐνὶ σκαιῇσι πύλῃσιν.

(α) Ἡσαΐας. Η΄. ΙΘ΄. Σχολ. Ἀριςοφ. Σφῆκ. 1014. Λουκ. Πράξ. Ις΄. ις΄. Πλούταρχ. Ἐκλελ. Χρηςηρ. Ῥούθ. Κή. ζ΄.

Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Βιργίλιος περὶ τοῦ Μεζεντίου, καὶ ὁ Κικέρων περὶ τοῦ Καλάνου, ὅςτις προεῖπεν, ὅτι θέλει ἰδῆ μετ' ὀλίγον τὸν Ἀλέξανδρον. Καὶ ταῦτα εἶναι τὰ φυσικὰ καὶ ἄτεχνα προμαντεύματα (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς Ὀνειρομαντείας.

α'. Ἡ Ὀνειρομαντεία εἶναι μὲν καὶ αὐτὴ, σχεδὸν ὡς καὶ ἡ φυσικὴ ἄτεχνος καὶ ἀδίδακτος, λεγομένη ὑπὸ τῶν Θεῶν, ὅμως ἔπρεπε νὰ εὕρωσι τὸ σημαινόμενον τοῦ ὀνείρατος πολλάκις οἱ Ὀνεροκρῖται, καὶ οὐχὶ ἐκεῖνος, ὅςτις εἶδε τὸ ὄνειρον· ὅθεν ἀνάγεται εἰς τὴν τεχνικὴν μᾶλλον, ἢ εἰς τὴν φυσικήν. Εἶχε δὲ καὶ αὐτὴ πέντε εἴδη· Ὄνειρον, Ὅραμα, Χρηματισμὸν, Ἐνύπνιον, καὶ Φάντασμα· ὅμως μόνον ὁ Χρηματισμὸς, τὸ Ὅραμα, καὶ ὁ Ὄνειρος ἦτον προμαντευτικά· τὰ δὲ λοιπὰ δύο δὲν εἶχον τοιαύτην δύναμιν. Οἱ δὲ ἐξηγηταὶ τούτων ἐλέγοντο Ὀνειροκρῖται, ὀνειράτων Ὑποκριταὶ, Ὀνειροσκόποι, Ὀνειροπόλοι, καὶ Ὀνειρομάντεις κοινῶς· πρῶτος δὲ Ὀνειρομάντις ἐχρημάτισεν ὁ Ἀμφιάραος, κατὰ Παυσανίαν· κατὰ δὲ Πλίνιον, ὁ Ἀμφικτύων.

β'. Χρηματισμὸς μὲν ἐλέγετο, ὅτε ὁ Θεὸς, ἢ ὁ Δαίμων ἐφαίνετο εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἢ ἔχων τὸ οἰκεῖον σχῆμα, ἢ μεταμεμορφωμένος εἰς ἄλλο πρόσωπον, καὶ ὡμίλει μὲ αὐτὸν· καθὼς ὁ Ὄνειρος μεταμορφωθεὶς εἰς τὸ σχῆμα τοῦ Νέςορος, ὡμίλησε πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα.

„Εὕδεις, Ἀτρέως υἱέ;

„Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

(α) Πλάτ. Πολιτ. Ι'. Ὀβίδ. Μετ. Ιδ'. γ'. Πλούταρχ. Σωκράτ. Δαιμον. Τόμ. Η'. 340. Ὅμηρ. Ἰλ. Τ. 355. Αἰν. Ι'. 739. Κικέρ. Μαντ. Β'.

Ὁμοίως καὶ ἡ Περσεφόνη ἐφάνη εἰς τὸν Πίνδαρον καὶ ἐφοβέρισεν αὐτὸν, ἐπειδὴ ὕμνησεν ὅλους τοὺς Θεοὺς, καὶ αὐτὴν μόνον δὲν ὕμνησε· „πλὴν ὅταν ἔλθῃς εἰς τὸν Ἅδην, εἶπεν, ἐκεῖ θέλεις μὲ ὑμνήσει„ Καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας ἀπέθανεν ὁ Πίνδαρος, γέρων ἤδη ὤν. Ἔπειτα δὲ ἐφάνη εἰς τὸν ὕπνον τινὸς γυναικὸς ψάλτριας καὶ συγγενοῦς αὐτοῦ, ψάλλων ὕμνον εἰς τὴν Περσεφόνην. Ἐγερθεῖσα δὲ ἡ γυνὴ ἔγραψεν εὐθὺς τὸν ὕμνον, τὸν ὁποῖον ἤκουσεν εἰς τὸν ὕπνον αὐτῆς παρὰ τοῦ Πινδάρου· Ὅθεν εἶπον, ὅτι τοῦτον τὸν ὕμνον ἐσύνθεσεν εἰς τὸν Ἅδην ὁ Πίνδαρος (α).

γ'. Ὅραμα δὲ, ὅτε παρίςατο ἰδέα μόνον, ἢ τὸ σχῆμα τινὸς μέλλοντος συμβεβηκότος. Καθὼς ὁ Ἀλέξανδρος εἶδεν ὅραμα, ὅτι μέλλει νὰ φονευθῇ ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου· ὁ δὲ Κροῖσος, ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἄτυς μέλλει νὰ φονευθῇ ὑπὸ λόγχης σιδηρᾶς. Ταῦτα τὰ ὁράματα καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐλέγοντο καὶ θεωρηματικὰ, ἐπειδὴ νομίζει ὁ ἄνθρωπος, ὅτι βλέπει τὰ σημαινόμενα εἰς τὴν μορφὴν αὐτῶν (β).

δ'. Ὄνειρος δὲ, ὅτε ἔβλεπε τὶ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἄλλην Ἔννοιαν καὶ οὐχὶ τὴν φαινομαίνην· ὅθεν ἐλέγετο καὶ ἀλληγορικός. Καθὼς ἡ Ἑκάβη ὀνειρεύθη, ὅτι εἶχε πῦρ εἰς τὴν γαςέρα αὐτῆς, ἐγκαςρωμένη οὖσα τὸν Πάριν. Ὁ δὲ Καῖσαρ εἶδεν, ὅτι ἐκοιμᾶτο πλησίον τῆς μητρὸς αὐτοῦ, τουτέςι, πλησίον τῆς Γῆς· καὶ ταῦτα τὰ Ὀνείρατα μόνον ἐξήγουν οἱ Ὀνειρομάντεις· ἐπειδὴ τὰ ἄλλα, ὡς εἴρηται, ἦτον φανερά.

ε'. Ἐνόμιζον δὲ, ὅτι ὁ Ζεὺς ἔπεμπε καὶ τὰ ὀνείρατα ὅλα· ὅθεν ὁ Ὅμηρος· „Καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διός ἐςί. Ὅμως κατ' ἄλλους, καὶ ἡ Γῆ ἦτον ὀνειροπομπὸς, ὡς λέγει ὁ Εὐριπίδης".

(α) Ὁμηρ. Ἰλ. Β.' 23. Παυσαν. Βοιωτικ. Κγ'. 2. Πινδάρ. Ἀποσπάσματ. καὶ Σναΐδ. 33.

(β) Βαλέρ. Α'. ς'. Ἡρόδοτ. Κλ. 34.

,, ὦ πότνια χθὼν,

,, Μελανοπτερύγων μᾶτερ ὀνείρων.

Περὶ τούτου δὲ λέγουσι τινες, ὅτι, ἐπειδὴ ἡ Γῆ κρύπτει τὸν Ἥλιον καὶ γίνεται ἡ νύκτα, ἡ ὁποία προξενεῖ τοὺς ὀνείρους, διὰ τοῦτο νομίζεται συνεργὸς εἰς τὴν πομπὴν τῶν ὀνείρων. Κατ' ἄλλους δὲ, τὰ φαγητὰ προξενοῦν τὸν ὕπνον, τὰ ὁποῖα γίνονται ἐκ τῆς Γῆς, καὶ ὁ ὕπνος τὰ ὀνείρατα· ὅθεν ἡ Γῆ πρώτη αἰτία πάλιν τῶν ὀνείρων. Ἐνόμιζον δὲ, ὅτι καὶ ἡ Ἑκάτη πέμπει φάσματα καὶ ὀνείρατα· καὶ ὅτι, καὶ ὁ ὕπνος εἶχε ταύτην τὴν ἐπιςασίαν· ὅθεν εἶχε καὶ υἱοὺς, τὸν Μορφέα, Φοβήτορα, Ἴκελον, καὶ Φάντασον. Ὁμοίως καὶ οἱ Καταχθόνιοι Θεοὶ ἔπεμπον ὀνείρατα, καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν Ἡρώων καὶ ἄλλων, οἱ ὁποῖοι ὠνομάζοντο ὅλοι κοινῶς Νέρτεροι καὶ Δαίμονες Ὑποχθόνιοι· ὡς ὁ Πάτροκλος ἐφάνη εἰς τὸν Ἀχιλλέα, καὶ ἡ Ἠλέκτρα ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ Ἀγαμέμνων θέλει ςείλῃ εἰς τὴν Κλυταιμνήςραν ὀνείρατα.

,, Οἶμαι μὲν οὖν, Οἶμαί τι κἀκείνῳ μέλον

,, Πέμψαι τάδ' αὐτῇ δυσπρόσοπτ' ὀνείρατα.

ς΄. Ἔτι δὲ, καὶ ἡ Βριζὼ ἔπεμπεν ὀνείρατα· ἐνόμιζον ἔτι, ὅτι καὶ οἱ φονευμένοι καὶ νεκροὶ Ἱέρακες πέμπουσιν ὀνείρατα. Ὅτι δὲ τὰ ὀνείρατα ἦτον δύο εἰδῶν, ἀληθῆ καὶ ψευδῆ, καὶ τὰ μὲν ἀληθῆ ἤρχοντο δι' ἄλλης πύλης, τὰ δὲ ψευδῆ δι' ἄλλης, εἰρήσεται ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ (α).

Ἐνόμιζον ὅμως, ὅτι τὰ ἀληθινὰ ὀνείρατα ἤρχοντο πρὸς τὸ μεσονύκτιον, ἢ καὶ μετὰ τὸ μεσονύκτιον· ἐπειδὴ τότε ἔπαυον οἱ ἀτμοὶ τῶν φαγητῶν, οἱ ὁποῖοι προξενοῦν ἀσήμαντα ὀνείρατα.

,, Ὡς οἱ ἐναργὲς ὄνειρον ἐφαίνετο νυκτὸς ἀμολγῷ.

Ἐνοῶν τὸ μεσονύκτιον· ὁ δὲ Θεόκριτος.

,, — — Ἐγγυθι δ' ἠώς,

,, Εὖτε καὶ ἀτρεκέως ποιμαίνεται ἔθνος ὀνείρων.

(α) Ὁμηρ. Ἰλ. Α. 63. Εὐριπίδ. Ἑκάβ. 70. Βιργιλ. Αἰν. ς΄. 891. Σοφοκλ. Ἠλέκτρ. 459.

Ὅθεν τινὲς ἐνήστευον διὰ νὰ ἰδοῦν ὀνείρατα καθαρὰ καὶ ἀληθινά· ἢ, ἔτρωγον εὐκολοχώνευτα φαγητά· διὰ τοῦτο ἐθυσίαζον εἰς τὴν Βριζὼ ὀψάρια, ἐπειδὴ ἐνόμιζον αὐτὰ δυσχώνευτα· ὁμοίως ἐνόμιζον δυσόνειρον, καὶ φαντασιῶν φοβερῶν πρόξενον, τὴν κεφαλὴν τοῦ πολύποδος, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος· ἔτι δὲ ἐνόμιζον καί τινα χρώματα τῶν φορεμάτων δυσόνειρα. Πρὶν δὲ πλαγιάσωσιν ἐθυσίαζον εἰς τὸν Ἑρμῆν, νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς εὐόνειρον νύκτα· ἐπειδὴ ὁ Ἑρμῆς ἐνομίζετο καὶ δοτὴρ τοῦ ὕπνου· διὰ τοῦτο ἐχάραττον καὶ τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας τῆς κλίνης, οἱ ὁποῖοι ὠνομάζοντο ἀπ' αὐτοῦ Ἑρμῖνες. Ἔτι δὲ, ἐνομίζετο καὶ φύλαξ καὶ ὀνειροπομπὸς, ὡς λέγει ὁ Ὅμηρος.

„ Ληϊστῆρ' ἐλατῆρα βοῶν, ἡγήτορ ὀνείρων,
„ Νυκτὸς ὀπωπητῆρα, πυληδόκον.

Ὅτε δὲ ἔβλεπον φοβερὰ ὀνείρατα καὶ δυστυχίας σημαντικὰ, τὸ πρωῒ διηγοῦντο αὐτὰ εἰς τὸν Ἑρμῆν, ἢ εἰς τὸν Δία, ἢ εἰς τὴν Ἑστίαν, καὶ Ἀπόλλωνα· ἔπειτα ἐθυσίαζον εἰς ἀποτροπὴν τῆς δυστυχίας· ὅθεν ὁ Ἀπόλλων ὠνομάζετο Ἀποτρόπαιος, Ἐξακεστήριος καὶ Προστατήριος· ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸν Ἥλιον· ἐπειδὴ ὁ Ἥλιος εἶναι ἐναντίον τῆς νυκτὸς, καὶ Ἀποτρόπαιος τῶν ὀνείρων. Ὅθεν ὁ Σοφοκλῆς.

„ Τοιαῦτα τοῦ παρόντος, ἡνίχ' Ἡλίῳ.
„ Δείκνυσι τ' οὔναρ, ἔκλυον ἐξηγουμένου.

Ἔλεγον δὲ καὶ, ἀποπέμπομαι, ἀποτρέπομαι ἔνυχον ὄψιν, ἀποτροπιάζομαι τῷ Ἡλίῳ· ὁμοίως καὶ ὁ Εὐριπίδης.

„ Ἃ καινὰ δ' ἥκει νὺξ φέρουσα φάσματα,
„ Λέξω πρὸς αἰθέρα, εἴτι δὲ τόδ' ἔστ' ἄκος.

Αἰθέρα ἐνοῶν τὸν Ἥλιον, ἢ τὴν Ἡμέραν. Πρῶτον δὲ ἐνίπτοντο, ἀπέπλυνον δηλαδὴ τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ μολυσμὸν τῆς νυκτὸς καὶ τῶν ὀνείρων, ἔπειτα προσέφερον θυσίαν εἰς τὸν βωμὸν τῶν ἀποτροπαίων Δαιμόνων, τουτέστι, τῶν Θεῶν· ὡς λέγει ὁ Αἰσχύλος.

„ Ἐπεὶ δ' ἀνέστην, καὶ χεροῖν καλλιρρόου

„Ἔψαυσα πηγῆς, σὺν θυηπόλῳ χερὶ
„Βωμῷ προσέςην, ἀποτρόποισι δαίμοσι
„Θέλουσα θῦσαι πέλανον (α).

ζ. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι οἱ Τελμισεῖς, ἐγκάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ πόλεως τῆς Καρίας, ἦτον περίφημοι Ὀνειροκρῖται· ὁμοίως καὶ οἱ Ὑβλαῖοι τῆς Σικελίας, καὶ οἱ Βορυσθενῖται, καὶ ἄλλοι τινὲς, ὡς λέγει ὁ Ἀρτεμίδωρος. Ὁ δὲ Κλήμης νομίζει, ὅτι οἱ Τελμισεῖς εὗρον τὴν Ὀνειρομαντείαν. Περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἔγραψαν πολλοὶ συγγραφεῖς, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ὁ Ἀρτεμίδωρος, Γεμῖνος, καὶ Φίλων ὁ Ἰουδαῖος, καὶ ἄλλοι.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Δʹ.

Περὶ τῆς Ἱερομαντείας.

ά. Ἱερομαντείαν καὶ Ἱεροσκοπίαν ἔλεγον τὴν τέχνην μὲ τὴν ὁποίαν, παρατηροῦντες πολλὰ σημεῖα τῶν Ἱερείων τῆς θυσίας, ἐγνώριζον τὸ μέλλον. Ἐγίνετο δὲ καὶ αὕτη ἡ παρατήρησις διαφόρως, ὡς εἴρηται ἐν τῷ περὶ Θυσιῶν, καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς περιςάσεις· ὅθεν διῃρεῖτο καὶ εἰς πολλὰ εἴδη καὶ ὀνομασίας.

βʹ. Πρῶτον μὲν παρετήρουν τὴν σφαγὴν, τὸ κόψιμον τοῦ κρέατος, καὶ τὸ πέσιμον τοῦ ζώου· καὶ αὕτη ἡ τέχνη ὠνομάζετο Θυτική. Πρὶν τῆς σφαγῆς δὲ παρετήρουν καὶ τὴν κίνησιν τῆς οὐρᾶς· ὅθεν τὸ, κέρκος ποιεῖ καλῶς. Ὅτε δὲ ἐκαίετο ἡ οὐρὰ, ἂν ἐγίνετο κυρτὴ, ἐνομίζετο σημεῖον κακόν· ἂν ἐκρέματο πρὸς τὴν Γῆν, ἐνο-

---

(α) Ὁμηρ. Ὀδυσ. Δ. 839. Ἰλ. Τ. 562. Ὀδυσ. Θʹ. 278. Ψ. 198. Ὕμν. εἰς Ἑρμ. 14. ϗ Δίδυμ. ϗ Εὐςάθ. Θεόκριτ. Εἰδυλ. ΙΘʹ. Ὁρατ. Α. Ιʹ. Πλούταρχ. πῶς δεῖ τῶν Ποιημ. Ἀκούειν. Τόμ. ςʹ. 51. Πλίν. Ἱς. Φυσ. Ζʹ. έ. Παυσαν. Ἀττικ. Λδʹ. 3. Σοφοκλ. Ἠλέκτρ. 424. ϗ 635. ϗ Σχολ. Εὐριπίδ. Ἰφιγεν. 42. Αἰσχύλ. Πέρσ. 199. Σίλ. πολέμ. Λιβυκ. Ηʹ. Βιργίλ. Αἰν. Ηʹ. 67.

μίζετο σειμεῖον δυςυχίας καὶ ζημίας· ἂν ὅμως ἵςατο ὀρθὴ, νίκης καὶ εὐτυχίας. Παρετήρουν ὁμοίως καὶ τὸ καύσιμον τῶν ἄλλων μελῶν· καὶ τοῦτο ὠνομάζετο, δὶ ἐμπύρων μαντεία, καὶ ἔμπυρα σήματα. Τοῦτο δὲ προῆλθεν, ὡς λέγουσιν, ἐκ τῆς Δελφικῆς Σιβύλλης· ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὅτι ἀφ' οὗ ἀπέθανεν, ἔγινε τὸ σῶμα αὐτῆς κονιορτὸς, καὶ ἔπειτα χόρτα· καὶ ὅσα ζῶα ἔτρωγον ἐκ τῶν χόρτων ἐκείνων, εἶχον δύναμιν προμαντευτικήν. Πρὸ πάντων δὲ παρετήρουν τὸ ἧπαρ τοῦ ζώου· καὶ τοῦτο ὠνομάζετο Ἡπατοσκοπία, καὶ ἀληθεςάτη προμαντεία· ὥςε ὁ Φιλόςρατος λέγει τὴν παρατήρησιν ταύτην, τρίποδα μαντικῆς· ἐπειδὴ ἐκεῖθεν ἐγνώριζον καὶ τὴν ὑγιῆ, ἢ ἀσθενῆ κατάςασιν ὅλου τοῦ σώματος. Ὅθεν ἂν εὕρισκον σημεῖα κακὰ, ὠνόμαζον αὐτὰ ἀκέλευθα, ἐπειδὴ ἔπαυεν ἡ ἐξέτασις τῶν ἄλλων ἐντοσθίων. Ἂν ἦτον δὲ τὸ ἧπαρ ξηρὸν, ὠνομάζετο διψάς· ἂν εἶχε δέσιμον μεταξὺ δύο μερῶν, δεσμός. Ὅτε δὲ ἔλειπε τὸ μέρος λοβὸς λεγόμενον, ἐλέγετο ἄλοβον· ὅθεν ὁ Ξενοφῶν. ,,θυομένῳ ἄλοβα γίνεται τὰ Ἱερά.,, Καὶ ὁ Πυθαγόρας ὁ Μάντις τοῦ Ἀλεξάνδρου, εὗρεν ἄλοβα τὰ Ἱερὰ, καὶ προεῖπε τὸν θάνατον τοῦ Ἡφαιςίωνος καὶ Ἀλεξάνδρου. Τὸ ἀνώτερον μέρος τοῦ ἥπατος ὠνομάζετο Ἑςιὰς, ἐπειδὴ ἡ εἰς τοῦτο τὸ μέρος παρατήρησις καὶ τὰ σημεῖα, ἦτον διὰ τὸν θυσιάζοντα καὶ τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ. Τὸ δὲ κατώτερον, ἐπιβολὶς καὶ ἀντιςάτιος· διότι τὰ σημεῖα ἐκείνου ἐνομίζοντο διὰ τὸν ἐχθρόν. Ὁ δὲ τόπος, ὅπου ἵςαται τὸ ἧπαρ ὠνομάζετο, δέξις καὶ δοχή. Τὸ δὲ μεταξὺ τῶν δύο μερῶν διάςημα, πυλαία καὶ εὐρυχωρία. Καθ' Ἡσύχιον δὲ, ὁδοὶ καὶ ἐκτροπαί. Κατ' ἄλλους δὲ, δέξις καὶ δοχὴ ὠνομάζετο ἡ κάτωθεν ἐπιφάνεια τοῦ ἥπατος, καὶ πλησίον τῆς χολῆς, ὡς λέγει καὶ ὁ Εὐριπίδης.

,, — — πύλαι καὶ δοχὴ χολῆς πέλας
,, Κακὰς ἔφαινον τῷ σκοποῦντι προσβολάς.

Τοῦτο δὲ τὸ μεταξὺ διάςημα ὅτε εὑρίσκετο κεκλεισ-

μένου, οἷον, ἡνωμένα τὰ δύο μέρη, ἦτον σημεῖον θανάτου. Τοῦτο παρατηρήσας ὁ Μάντις, προεῖπε τὸν θάνατον τοῦ Καρακάλα. Ὅτε ὅμως τὸ ἧπαρ εἶχε τὸ φυσικὸν χρῶμα, οὐδεμίαν κηλίδα, καὶ ὅλα τὰ μέρη κατὰ τάξιν, ἐνομίζετο εὐτυχὲς τὸ προμάντευμα (α).

γ΄. Ἔπειτα δὲ ἐξέταζον τὴν καρδίαν, καὶ ἂν ἦτον μικρὰ, ἢ ἔτρεμεν, ἢ ἦτον περιμαζωμένη, ἢ ἂν δὲν εἶχε πάχος, ἦτον κακὸν σημεῖον· καὶ ἂν δὲν εὕρισκον παντελῶς καρδίαν εἰς τὸ ζῶον, τὸ προμάντευμα ἦτον θάνατος. Ἔπειτα ἐξέταζον τὴν χολὴν, τὴν σπλῆνα, τὸν πνεύμονα, καὶ τὸν ἐπίπλοον, τὴν μεμβράναν, ἡ ὁποία περιέχει τὰ ἔντερα. Καὶ ἂν εἶχεν ἡ χολὴ δύω φούσκας, ἢ ἦτον ἡ φοῦσκα πολὺ φουσκωμένη, ἐσήμαινε μάχην αἱματώδη μὲν, ἀλλ' εὐτυχῆ· ἂν δὲ ἡ σπλῆνα ἦτον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, καθαρὰ καὶ ἀβλαβὴς, καὶ εἶχε καὶ τὸ φυσικὸν χρῶμα, ἐσήμαινεν εὐτυχίαν· ἄλλως δὲ δυςυχίαν. Ὁμοίως καὶ ὁ πνεύμων ἂν ἦτον ἀβλαβὴς ἐσήμαινεν, ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἐκείνη, ἢ πόλεμος ἢ ἄλλο τι, ἔμελλε νὰ προχωρεῖ εὐτυχῶς μὲ μεγάλην δραςικότητα. Ἐν συντόμῳ, ὅταν τὰ ἐντόσθια ἦτον ἀβλαβῆ, καὶ εἶχον τὸν τόπον, τὸ χρῶμα, τὸ μέγεθος τὸ φυσικὸν, καὶ τὰ τοιαῦτα, τότε ἐσήμαινον εὐτυχίας· εἶχον δὲ καὶ ἄλλας πολλὰς παρατηρήσεις. Ὁ Πλίνιος λέγει ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅτε ἐφονεύθη ὁ Πύῤῥος εἰς τὸ Ἄργος, ἐθυσίασε πρότερον, καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ζώου, ἀφ' οὗ ἐκόπη ἔτρωγε τὸ αἷμα αὐτῆς. Τοιοῦτόν τι προμάντευμα ἐφάνη καὶ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Κίμωνος (β).

δ΄. Ἔτι δὲ παρετήρουν καὶ τὸ πῦρ, ὅτε ἐκαίετο τὸ

(α) Μιρσίλ. Λεσβικ. Α΄. Σχολ. Εὐριπίδ. Φοινίσ. Κλήμ. Στρωμάτ. 304. Ξενοφ. Ἑλλην. Γ΄. δ΄. Σένεκ. Οἰδίπ. 367. 353. Φιλόστρατ. ἐν Ἀπόλλων. Η΄. ζ΄. Ἡσύχ. Ἀκελεύθ. Ἀριαν. Ζ΄. ΙΗ΄.Ποτέρ. Β. Εὐριπίδ. Ἠλέκτρ.

(β) Πλίν. Ἱςορ. Φυσ. Ιά. 37. Ἀπολλών. Α΄. 145. Σοφοκλ. Ἀντιγόν. 1005. καὶ Σχολ. Σένεκ. Οἰδίπ. 309. Ποτέρ. Αὐτόθι. Βιργιλ. Αἰν. Δ΄. 453.

Ἱερεῖον· καὶ τοῦτο ὠνομάζετο Πυρομαντεία· ὅτε τὸ πῦρ ἄναπτεν εὐθὺς εἰς ὅλα τὰ μέρη, ἀνέβαινεν ὡς πυραμὶς λαμπρὰ, καὶ δὲν ἔσβυε πρὶν καῶσιν ὅλα καὶ νὰ μείνῃ μόνον ἡ τέφρα, ἐνομίζετο εὐτυχές· ὅθεν προητοίμαζον φρύγανα εὐάναπτα. Τοιαῦτα δυςυχῆ σημεῖα διηγεῖται ὁ Τειρεσίας τοῦ Σοφοκλέους, περὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Μαντοῦς. Καὶ τὴν μὲν πυραμοειδῆ φλόγα καὶ ὑψηλὴν, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον ἄκραν λαμπάδα, καὶ ἀκμὴν πυρὸς, ἐνόμιζον σημεῖον νίκης, ἂν ἦτον ὁ λόγος περὶ πολέμου· ἂν ἔκλινε δὲ πλαγίως, ἦτον σημεῖον ἥττης. Ἔτι δὲ ἔδενον τὴν κύςιν, τὴν φοῦσαν τοῦ οὔρους, μὲ μαλλίον· ὅθεν ὁ Σοφοκλῆς λέγει μαλλοδέτους κύςεις· καὶ ἔῤῥιπτον αὐτὴν εἰς τὸ πῦρ· καὶ ὅταν ἔσκανεν, ἂν ἔῤῥιπτε τὸ ὑγρὸν πρὸς τὸν Ἱερέα, ἐλέγετο ὑγρότης ἐνανττία, καὶ σημεῖον εὐτυχές· τοῦτο δὲ ἐγίνετο, ὅτε αἱ ἄλλαι παρατηρήσεις δὲν ἐδείκνυον προμαντεύματα σημαντικά. Περὶ δὲ πολέμου καὶ ἐχθρῶν παρετήρουν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον, τὴν ἄκραν λαμπάδα καὶ τὴν χολήν· ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ εἶναι πικροί.

ε. Παρετήρουν δὲ καὶ τὸν καπνὸν τοῦ πυρὸς, ἂν ἀνέβαινε κατ᾽ εὐθεῖαν, καὶ ἂν εἶχε τὴν ὀσμὴν τοῦ καιομένου κρέατος, ἢ ἄλλην. Καὶ τοῦτο ὠνομάζετο Καπνομαντεία. Ἔτι δὲ καὶ τὸ θυμίαμα, ἂν ἄναπτεν εὐθὺς, καὶ ἂν εὐωδίαζεν, ἐνομίζετο σημεῖον εὐτυχές. Τοῦτο δὲ ἐλέγετο Λιβανομαντεία. Ὁμοίως εἶχον παρατηρήσεις καὶ εἰς τὸν οἶνον τῆς σπονδῆς, εἰς τὸ χρῶμα, κίνησιν καὶ κτύπον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἔτι δὲ καὶ εἰς τὸ Ἱερὸν ὕδωρ, καὶ ταῦτα ὠνομάζοντο Οἰνομαντεία καὶ Ὑδρομαντεία. Ἐλάμβανον προμαντεύματα καὶ ἀπὸ τὴν κριθὴν καὶ τὸ ἄλευρον, τὰ ὁποῖα ἔῤῥιπτον εἰς τὸ ζῶον· καὶ τοῦτο ὠνομάζετο Κριθομαντεία καὶ Ἀλευρομαντεία. Εἶχον καὶ Ἰχθυομαντείαν, παρατηροῦντες τὰ ἐντόσθια τῶν ἰχθύων, καὶ Ὠοσκοπίαν, τὰ ἔσωθεν τῶν αὐγῶν· καὶ τ. λ. Εὑρετὴν δὲ νομίζουσι τινὲς τῆς Ἱερομαντείας τὸν Προμηθέα· ἄλλοι δὲ τοὺς Τούσκους τῆς Ἰταλίας,

ὀνομάζοντες καί τινα Τάγην πρῶτον εὑρετήν. Εἶναι ὅμως ἀληθὲς, ὅτι ἦτον ἀρχαιοτάτη καὶ αὐτὴ καὶ εἰς μεγάλην ὑπόληψιν· ἐπειδὴ βλέπομεν πανταχοῦ παραδείγματα, ὅτι δὲν ἐπιχειρίζοντο μάχην πρὶν καλλιερήσωσιν· ὡς ὁ Παυσανίας εἰς τὰς Πλαταιὰς, καὶ ἄλλοι (α).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Ε´.

Περὶ τῆς Οἰωνοσκοπίας.

α´. Τὴν δὲ Οἰωνοσκοπίαν καὶ Ὀρνιθομαντείαν καλουμένην, ἐφεῦρε πρῶτον ὁ Προμηθεὺς, κατά τινας· κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Μελάμπους. Ὁ Πλίνιος ὅμως λέγει, ὅτι ὁ εὑρετὴς αὐτῆς ἦτον ἐκ τῆς Καρίας, καὶ ὀνομάζει αὐτὸν Κάρα· καθὼς καὶ ὁ Ὀρφεὺς ἐπενόησε τὴν διὰ τῶν ἄλλων ζώων μαντείαν. Ἀλλ᾽ ὁ Παυσανίας διηγεῖται, ὅτι ὁ Παρνασσὸς, ἀφ᾽ οὗ ὠνομάσθη τὸ ὄρος, εὗρε πρῶτος τὴν μαντείαν ταύτην. Ὁ δὲ Κλήμης νομίζει, ὅτι οἱ Φρύγες ἐφεῦρον αὐτήν. Ὁ Κάλχας ὅμως εἶχεν ὑπόληψιν ὅτι ἦτον ὁ ἐμπειρότατος τῆς τέχνης ταύτης, καθ᾽ Ὅμηρον·

,, Κάλχας Θεςορίδης οἰωνοπόλων ὄχ᾽ ἄριςος,
,, Ὃς ἤδη τὰ τ᾽ ἐόντα, τὰ τ᾽ ἐσσόμενα, πρό τ᾽ ἐόντα.

Αὕτη δὲ ἡ τέχνη ἔφθασεν εἰς τοιαύτην ὑπόληψιν, ὥςε χωρὶς αὐτὴν δὲν ἐπιχειρίζοντο ἔργον καὶ ἐπιχείρημα ἀξιόλογον, καὶ ἂν ἐφαίνοντο αἴσιοι ὅλαι αἱ παρατηρήσεις τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς μαντείας. Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶχον Οἰωνοσκόπον διωρισμένον νὰ παρατηρῇ ἀείποτε τὴν πτῆσιν τῶν ὀρνέων, καὶ νὰ ἀναφέρῃ εἰς τὴν βουλὴν τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ. Ἐδιδάσκοντο δὲ καὶ οἱ Βασιλεῖς τῆς Λακεδαίμονος τὴν τέχνην ταύτην (β).

(α) Κλήμ. Στρωμάτ. Α. 306. Λουκαν. Α´. Κικέρ. Μαντ. Β´. Ποτέρ. Αὐτόθι.

(β) Πλίν. Ζ´. Νς´. Παυσαν. Φωκικ. ς´. 1. Ὅμηρ. Ἰλ. Α´. 69. Ῥοδιγῖν. Ἀρχαιολ. Η´. Α´.

β'. Ἐπειδὴ τὰ ὄρνεα πετοῦν ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἐνόμιζον, ὅτι παρατηροῦν ὅλα τὰ μυςικὰ τῶν ἀνθρώπων· ὅθεν ὁ Ἀριςοφάνης.

,, Οὐδεὶς εἶδε τὸν θησαυρὸν τὸν ἐμὸν, πλὴν εἴτις ὄρνις.

,, Καὶ, οὐδεὶς μὲ θεωρεῖ πλὴν ὁ περιϊπτάμενος ὄρνις.

Ὁμοίως ἔλεγον καὶ περὶ τῶν μυςικῶν· ,, οὐδεὶς οἶδε τί ὡμίλησα, πλήν γε εἴτις ὄρνις.,, Καὶ οἱ μὲν Ὀρνιθομάντεις ὠνομάζοντο καὶ Ὀρνιθοσκόποι, Οἰωνιςαὶ, Ὀρνεοσκόποι, Οἰωνοθέται καὶ Οἰωνοπόλοι· ἡ δὲ παρατήρησις, Ὀρνεοσκοπική, Οἰωνὸς, Οἰώνισμα καὶ τ. λ. Εἶχον δὲ τόπον διωρισμένον, ὅθεν παρετήρουν τὰ ὄρνεα, Οἰωνιςήριον καὶ Θάκον ἢ Θῶκον καλούμενον, ἐνδύματα λευκὰ ἐνδεδυμένοι, καὶ ἐςεφανωμένοι μὲ ςέφανον χρυσοῦν. Τῶν δὲ Ῥωμαίων οἱ Ὀρνιθομάντεις εἶχον πορφυρᾶ φορέματα. Ἐκεῖθεν λοιπὸν παρετήρουν τὴν πτῆσιν καὶ τὰς φωνὰς τῶν ὀρνέων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ὡς λέγει ὁ Σοφοκλῆς.

,, Εἰς γὰρ παλαιὸν θᾶκον ὀρνιθοσκόπον
,, Ἵζων, ἵν' ἦν μοι παντὸς Οἰωνοῦ λιμὴν,
,, Ἀγνῶτ' ἀκούω φθόγγον ὀρνίθων. —

Ἐνόμιζον δὲ τὸ ἀνατολικὸν μέρος αἴσιον· ἐπειδὴ ἐκεῖθεν ἔρχεται ὁ Ἥλιος, ἡ πηγὴ τοῦ φωτὸς, τῆς θέρμης, τῆς κινήσεως, καὶ τῆς ζωῆς. Τὸ δὲ ἀριςερὸν ἀπαίσιον· ὅθεν ἵςαντο βλέποντες πρὸς ἄρκτον, διὰ νὰ ἔχωσι τὴν δεξιὰν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ τὴν ἀριςερὰν πρὸς δύσιν. Καὶ ὅτε ἐφαίνοντο ὄρνεα καὶ σημεῖα δεξιόθεν, ἐνομίζοντο αἴσια, ἀριςερόθεν δ' ἀπαίσια· ὡς λέγει καὶ ὁ Ὅμηρος.

,, Εἴτ' ἐπὶ δέξι' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' Ἠέλιόν τε,
,, Εἴτ' ἐπ' ἀριςερὰ τοίγε, ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐξεναντίας, Ἵςαντο βλέποντες πρὸς μεσημβρίαν, εἰς τὰς παρατηρήσεις τῆς Οἰωνοσκοπίας. Διὰ τοῦτο ἔλεγον οἱ Ἕλληνες δεξιὸς ὄρνις, καὶ δεξιὸν πᾶν τὸ εὐτυχὲς καὶ αἴσιον σημεῖον· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι εἶχον αἴσιον τὸ ἀριςερὸν μέρος, περὶ τούτου ἀναφέρει πολλὰς αἰτίας ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Κικέρων. Διὰ τοῦτο

ἴσως ἔλεγον οἱ Ἕλληνες καὶ τὰ φρόνιμα βουλεύματα δεξιὰ, τὰ δὲ μωρὰ ἀριςερά· ὡς καὶ ὁ Σοφοκλῆς.

„Οὔποτε γὰρ φρενόθεν γ᾽ ἐπ᾽ ἀριςερὰ,
„Παῖ Τελαμῶνος, ἔβας.

Τὰ ὄρνεα δὲ, ὅσα ἐφαίνοντο ἀπαίσια, ὠνομάζοντο ἐξώλαιμα, ἀποθύμια, ἀεικέλια, κωλυτικὰ, εἰρκτικά· ὅσα δὲ δὲν ἐφαίνοντο εἰς τοὺς συνήθεις τόπους, ἀλλ᾽ εἰς ἄλλους ἀπαισίους, ὠνομάζοντο δίεδρα, καὶ ἔξεδρα· ὅσα δὲ ἐδείκνυον αἴσια σημεῖα, ὠνομάζοντο αἴσια, αἴσιμα, ἐναίσιμα, ὄδια, σύνεδρα· ὠνομάζοντο δὲ καὶ τανυπτέρυγα καὶ ᾠδικὰ, ὅταν ἐδείκνυον αἴσια σημεῖα διὰ τῶν πτερῶν, καὶ διὰ τοῦ λαλήματος (α).

γ΄. Ὅτε ἐπετοῦσαν πολλὰ καὶ διάφορα ὄρνεα τριγύρω εἴςτινα ἄνθρωπον, ἦτον σημεῖον εὐτυχέςατον· τοιοῦτον συνέβη εἰς τὸν Γόρδιον, καὶ ἐγένετο Βασιλεύς.

δ΄. Ὅτε δὲ ἐφαίνετο Ἀετὸς, δεξιόθεν πρὸς τὰ ἀριςερὰ ἐρχόμενος, παίζων καὶ κτυπῶν τὰς πτέρυγας, ἐνομίζετο αἴσιον σημεῖον· ὅθεν ὁ Πρίαμος ἐζήτησε παρὰ τοῦ Διὸς οἰωνὸν δεξιὸν τὸν Ἀετὸν, τὸν ἀγαπητότατον ὄρνιν τοῦ Διός· ὁμοίως ἦτον αἴσιον σημεῖον, ὅτε ὁ Ἀετὸς ὁρμώμενος δεξιόθεν, ἥρπαζε καὶ ἔτρωγεν, ἢ ἔσχιζεν ἄλλο ὄρνεον· τοιοῦτον ἐφάνη ὅτε ἦλθεν ὁ Τηλέμαχος εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ ἡ Ἑλένη ἐξήγησε τὸ σημαινόμενον. Τοιοῦτον εἶδε καὶ ἡ Πενελόπη, καὶ ὁ Ἕκτωρ καὶ ἄλλοι πολλοί. Τοιοῦτο σημείον προεσήμανε καὶ τὴν πτῶσιν τοῦ Διονυσίου τοῦ Τυράνου· Ἐπειδὴ ὁ Ἀετὸς ἁρπάσας τὸ δόρυ ἑνὸς δορυφόρου αὐτοῦ, ἔφερεν αὐτὸ ὑψηλὰ, ἔπειτα τὸ ἔῤῥιψεν εἰς τὴν Θάλασσαν. Τὸν Ἀετὸν δὲ ἐνόμιζον πρῶτον καὶ ἀληθέςατον Οἰωνὸν, καὶ ἐκ τοῦ Διὸς πεμπόμενον. Ὅθεν ἔλεγον αὐτὸν Διὸς αἴσιον

(α) Ἀριςοφάν. Ὄρνισι. 546. 554. καὶ Σχολ. Ἀλέξανδρ. ἀπ᾽ Ἀλεξ. Ιξ. Ι΄. Σοφοκλ. Ἀντιγόν. 999. Αἴαντ. 184. καὶ Σχολ. Ὁμηρ. Ἰλ. Μ. 239. καὶ Δίδυμ. Πλούταρχ. Ζητήματ. Ῥωμ. 74. Κικέρ. Μαντ. Β΄. Λϛ΄.)

Ὄρνιν, Ἀρχὸν Οἰωνῶν, Κρονίωνος Διάκτορου, Οἰωνῶν μοῦνον, Οἰωνῶν Βασιλέα, ἐκ Διός τιμὴν ἔχει κ. τ. λ. (α) Ὁμοίως, ὅτε ἐφαίνοντο καὶ οἱ Γύπες ἐνομίζοντο αἴσιοι Οἰωνοί· ἐπειδὴ ἐφαίνοντο σπανίως, καὶ αἱ φωλεαὶ αὐτῶν οὐδέποτε εὑρίσκοντο· ἤ, διὰ τὴν καθαρότητα· ἐπειδὴ δὲν τρώγουσιν ἔμψυχα καὶ ζωντανὰ ζῶα, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδορος. Ὁ δὲ Πλούταρχος λέγει, ὅτι οἱ Γύπες διέλυσαν τὴν μεταξὺ Ῥώμου καὶ Ῥωμύλου διαφορὰν· καὶ διὰ τοῦτο μετεχειρίζοντο οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοὺς Οἰωνούς. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μύνδιος λέγει, ὅτι ἐφαίνοντο δύο Γύπες ἀκολουθοῦντες τὸ ςράτευμα τοῦ Μαρίου, ὥςε ἐλάμβανον αὐτοὺς οἱ ςρατιῶται, καὶ πάλιν ἄφηναν· καὶ τόσον ἐσυνείθισαν, ὥςε ἠσπάζοντο τοὺς ςρατιώτας ὕςερον. Ὁ Ἀριςοτέλης ὅμως καὶ Πλίνιος, λέγουσι τοὺς Γύπας ἀπαίσια ὄρνεα· ἐπειδὴ ἐφαίνοντο ἀείποτε, δύω ἢ τρεῖς ἡμέρας πρότινος μεγάλης καὶ αἱματώδους μάχης (*). Ὁμοίως καὶ ὁ Ἱέραξ ἐσήμαινε θάνατον, ὅτε ἐφαίνετο κρατῶν ἄλλο τι εἰς τοὺς ὄνυχας, ὄρνεον, ἢ ὅτι καὶ ἂν ἦτον. Ὅτε δὲ ἔπιπτε τὸ λάφυρον ἐκ τῶν ὀνύχων, ἢ ἂν ἐδίωκεν ὄρνιν καὶ δὲν ἔφθανεν αὐτὸν, ἐνομίζετο σημεῖον ἀποφυγῆς τινὸς κινδύνου. Καὶ ὁ Τριόρχης, εἶδος Ἱέρακος, ἐνομίζετο ὄρνεον μαντευτικόν. Ὁμοίως καὶ ὁ Κίρκος, ἄλλο εἶδος Ἱέρακος, ἦτον Οἰωνὸς αἴσιος, ὅτε ἐφαίνετο ἔχων λάφυρον, καθὼς ἐφάνη εἰς τὸν Τηλέμαχον. Οὗτος δὲ ἐνομίζετο ἄγγελος τοῦ Ἀπόλλωνος, καθ' Ὅμηρον (β).

(α) Ὅμηρ. Ἰλ. Ω. 310. Θ'. 241. Μ. 200. Ὀδυσ. Ο. 161.— Τ. 538. Βιργιλ. Ἰα'. 751. Μακρόβ. Κρον. Ε'. Ιγ'. Πλίν. Ις'. Φυσικ. Ι'. 5. Πλούταρχ. Δίων. 24.

(*) Ἂν εἶναι ἀληθινὸν ὅτι ἔτρωγον μόνον νεκρὰ σώματα, εἶχον δίκαιον νὰ ἀκολουθοῦν τὰ ςρατεύματα, διδαχθέντες τὸ συμφέρον ἐκ τῆς πείρας· ὅθεν ἐνόμιζον τοῦτο σημεῖον κοινῶς, ὅτε ἐφαίνοντο τὰ σαρκοφάγα ὄρνεα, καὶ ἔμενον πολὺν καιρὸν εἰς ἕνα τόπον.

(β) Πλούταρχ. Ῥωμύλ. Θ'. Μαρ. 17. Ἡροδοτ. καὶ Ἀλέξανδρ. παρ' Πλίν. Αὐτόθι. Ιγ'. Νίφος. Οἰωνοσ. Α'. Θ'. Ὀδυσ. Ο. 525.

δ'. Καὶ αἱ Χελιδόνες ἐνομίζοντο σημεῖα ἀπαίσια, ὅτε ἐφαίνοντο κράζουσαι, ἢ ὅτε ἐκάθηντό που. Τοιοῦτο σημεῖον εἶδεν ὁ Δαρεῖος ϛρατεύων κατὰ τῶν Σκυθῶν· ὁμοίως καὶ ὁ Πύῤῥος καὶ Ἀντώνιος. Ἐνίοτε ἐνομίζετο καὶ ἡ Γλαὺξ ἀπαίσιος, ὡς λέγει ὁ Αἰλιανός. Πρὸ δὲ τοῦ θανάτου τοῦ Πύῤῥου εἰς τὸ Ἄργος, ἐκάθησε Γλαὺξ εἰς τὸ δόρυ αὐτοῦ· ἐνίοτε δὲ ἐνομίζετο αἴσιος· καθὼς, ὅτε ἐκάθησεν εἰς τὸ δόρυ τοῦ Ἱέρωνος. Εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὅμως ἐνομίζετο πάντοτε εὐτυχὴς, ἐπειδὴ ἦτον Ἱερὰ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἐφόρου τῶν Ἀθηνῶν. Ὅθεν καὶ τὸ, Γλαὺξ ἵπταται, παροιμία εἰς τὰ εὐτυχῆ συμβάντα λεγομένη. Καὶ ὁ Ἐρωδιὸς ἦτον αἴσιος, εἰς τοὺς ἐνεδρεύοντας, τὸν ὁποῖον ἔϛειλεν ἡ Ἀθηνᾶ εἰς τὸν Ὀδυσσέα καὶ Διομήδην. Ὁμοίως καὶ ἡ περιϛερὰ ἐνομίζετο αἴσιος. Καὶ ὁ Κύκνος, προεμήνυε καιρὸν καλὸν εἰς τοὺς πλέοντας, ὅτε ἐφαίνετο· ὁ δὲ Κόραξ καὶ ἡ Κορώνη ἦτον ἀπαίσιοι, ὅτε ἵπταντο περὶ τὸ ϛρατόπεδον. Ὅτε δὲ ἠκούετο ἡ φωνὴ αὐτῶν πρὸς τὰ δεξιὰ, ἦτον αἴσιος· καὶ πρὸς τὰ ἀριϛερὰ, ἀπαίσιος· ἐπειδὴ ἀριϛερόθεν προεκήρυξαν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Κικέρωνος· τὸ αὐτὸ προμάντευμα εἶχε καὶ ἡ Κίσσα (α).

έ. Καὶ οἱ ἀλκετρυόνες ἦτον προμαντευτικοὶ, καὶ μάλιϛα εἰς τὰ πολεμικά· διότι ἦτον Ἱεροὶ τοῦ Ἄρεως. Ὅθεν ὁ Ἀριϛοφάνης λέγει αὐτοὺς νεοττοὺς τοῦ Ἄρεως· αἱ φωναὶ αὐτῶν προέλεγον νίκην, καθὼς προεμήνυσαν εἰς τὸν Θεμιϛοκλέα, τὴν κατὰ τῶν Περσῶν νίκην· ὁμοίως καὶ εἰς τοὺς Βοιωτοὺς τὴν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, οἱ ὁποῖοι ἔκραζον τὴν νύκτα πρό τινων ἡμερῶν ἀκαταπαύϛως. Ἐπίϛευον δὲ τοῦτο τὸ σημεῖον, ἐπειδὴ καὶ ὁ πετεινὸς ὅταν νικήσῃ, κράζει καὶ ἐπαίρεται ὡς νικητής· ὅταν ὅμως νικηθῇ, σιωπᾷ. Τῆς δὲ ὄρνιθος ἡ φωνὴ ἦτον σημεῖον δυϛυχὲς, ὅτε ἐλάλει ὡς πετεινὸς, τὸ

(α) Ποτέρ. Β'. 715. Αἰλιαν. Ἱϛορ. Ζώων. Ιέ. Ν9'. Α'. μή. Ὁμηρ. Ἰλ. Κ. 274. καὶ Εὐϛάθ. 278. Ἰυϛῖν. γ'.

ὁποῖον νομίζεται καὶ ἤδη ἀπαίσιον· ἦτον δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὄρνεα· πλὴν ἀρκοῦσι νομίζω τὰ ῥηθέντα. Τινὲς δὲ Μάντεις ἐκαυχῶντο, ὅτι καταλαμβάνουσι τὴν γλῶσσαν τῶν ὀρνέων, καὶ ἄλλων ζώων, ὡς ὁ Μελάμπους, ὁ Δημόκριτος, ἡ Κασσάνδρα, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς· ὁ ὁποῖος καθήμενος ποτὲ μὲ ἄλλους πολλοὺς, ἤκουσε νὰ προσκαλῇ ἕνα πουλίον τὰ ἄλλα νὰ τὰ φιλεύσῃ εἰς τόπον ὀνομασὸν, καὶ εἶπεν αὐτὸ εἰς τοὺς ἄλλους· ἐκεῖνοι δὲ περιεργείας χάριν, ἦλθον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, καὶ εὗρον ἀληθινὸν τὸ λεγόμενον.

ς'. Ἦτον δὲ καί τινα ζωΰφια προμαντευτικά· ὡς οἱ Μύρμηκες προεδήλωσαν τὸν θάνατον τοῦ Κίμωνος, καὶ τὸν πλοῦτον τοῦ Μίδου· αἱ δὲ Μέλισσαι ἐκάθησαν εἰς τὰ χείλη τοῦ Πλάτωνος, προδηλοῦσαι τὴν μέλλουσαν εὐγλωττίαν καὶ σοφίαν αὐτοῦ. Τὸ αὐτὸ συνέβη σχεδὸν καὶ εἰς τὸν Πίνδαρον· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐνόμιζον σημεῖα ἀπαίσια τὰ τῶν Μελισσῶν, ἐπειδὴ προεδήλωσαν τὴν ἧτταν τοῦ Πομπηΐου· καὶ ἓν εἶδος ἀκρίδος, ζωΰφια, Μάντεις ὀνομαζόμενα, ἦτον προμαντευτικά. Ὁμοίως καὶ οἱ Ὄφεις προεσήμαναν τὴν διάρκειαν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Αἱ Χελῶναι ἦτον ἀπαίσια σημεῖα, ὅτε ἐφαίνοντο· ὁμοίως καὶ οἱ Χοῖροι, καὶ οἱ Λαγοὶ ἐνομίζοντο σημεῖα δειλίας καὶ λειποταξίας, καὶ ἑπομένως ἥττης καὶ δυςυχίας· καθὼς, ὅτε ὁ Ξέρξης παρεσκευάζετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐγέννησε λαγὸν μία φοράδα.

ζ'. Ἔτι δὲ, ἐνόμιζον καὶ τοὺς Κομήτας καὶ τὰς ἐκλείψεις τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης ἀπαίσια σημεῖα. Αἱ δὲ ἀςραπαὶ, ἂν ἐφαίνοντο δεξιὰ, ἦτον αἴσιοι, ἀριςερὰ δὲ ἀπαίσιοι. Ὁμοίως καὶ αἱ βρονταὶ καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ οἱ Σεισμοὶ καὶ οἱ Ἄνεμοι. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔψαλλον ὕμνον εἰς τὸν Ποσειδῶνα, ὅτε ἐγίνετο Σεισμός· ἐπειδὴ αὐτὸν ἐνόμιζον αἴτιον τοῦ Σεισμοῦ. Ὅθεν ὠνομάζετο Ἐνοσίγαιος καὶ Ἐνοσίχθων (α).

(α) Ὅμηρ. Ὀδυσ.. 102. Ποτὲρ. Β'.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ϛʹ.

Περὶ τῆς Κληρομαντείας.

αʹ. Τῆς δὲ Κληρομαντείας ἦτον δύο εἴδη, Κληρομαντεία, καὶ Στιχομαντεία. Καὶ ἡ μὲν Κληρομαντεία ἐγίνετο μὲ τοὺς κλήρους· οἱ δὲ κλῆροι ἦτον κύαμοι λευκοὶ καὶ μέλανες· ἢ καὶ κύβοι, ἢ ἀςράγαλοι, ἢ ἄλλο τι, τοὺς ὁποίους ἔῤῥιπτον εἰς ἕνα ἀγγεῖον, Κάδδον· ἔπειτα προσηύχοντο, καὶ ὕςερον ἐλάμβανον αὐτοὺς καὶ παρετήρουν τὰ σημεῖα, αἴσια καὶ ἀπαίσια, τὰ ὁποῖα εἶχον σημειωμένα εἰς τοὺς κλήρους. Ἐνίοτε δὲ ἔῤῥιπτον αὐτοὺς καὶ ἐπάνω εἰς τὴν Ἱερὰν τράπεζαν, λέγοντες, ἐὰν ςαθῇ ὁ κύβος οὕτως, ἢ κτυπήσῃ ἐκεῖ, θέλει γένει τό· εἰδὲ μὴ, δὲν γίνεται. Διὰ τοῦτο ὠνομάζετο καὶ Ψηφομαντεία, Ἀςραγαλομαντεία, Κυβομαντεία, Πεσσομαντεία. Αὕτη δὲ ἡ Μαντεία καὶ οἱ κλῆροι ἦσαν Ἱερὰ τοῦ Ἑρμοῦ. Ὅθεν ὠνομάζοντο Ἑρμοῦ κλῆροι, Ἑρμοῦ ψῆφοι, καὶ Εὐερμία ἡ ἐξ αὐτῶν σημαινομένη εὐτυχία, καὶ Δυσερμία ἡ δυςυχία. Ὠνομάζοντο δὲ καὶ Θριαὶ αἱ ψῆφοι καὶ ἡ τέχνη, καὶ Θριοβόλοι οἱ Μάντεις αὐτῆς, καὶ Μάντεις καὶ Πρωτομάντεις. Ἐπειδὴ λεγουσιν, ὅτι τρεῖς Νύμφαι, αἱ ὁποῖαι ἀνέθρεψαν τὸν Ἀπόλλωνα, ἐφεῦρον τὴν τέχνην ταύτην· ὅθεν τὸ Θριαὶ, ἀπὸ τοῦ τριαὶ, καὶ ἡ παροιμία.

„ Πολλοὶ Θριοβόλοι, παῦροι δέ τε Μάντιες ἄνδρες (α). Τοιοῦτοι δὲ Θριομβόλοι ἐκάθηντο καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ εἰς τοὺς μεγάλους δρόμους, καὶ ἐπραγματεύοντο πωλοῦντες τὰ μέλλοντα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, Ἀγύρται ὠνομαζόμενοι, καὶ ἡ τράπεζα αὐτῶν, Πίναξ ἀγυρτικὸς, καὶ Σανὶς ἀγυρτική· καὶ οὗτοι ἐλέγοντο ἐν ἀγορᾷ Μάντεις.

βʹ. Τοιαύτη ἦτον, κατά τινας, καὶ ἡ Ῥαβδομαντεία,

(α) Ἡσύχ. Εὔερμ. Σχόλ. Πινδάρ. Πυθ. Δʹ. 337. Καλλίμαχ. εἰς Ἀπόλλων. 45. Σχόλ. ἐξ Σπάγχ.

περὶ τῆς ὁποίας ἀναφέρει καὶ ἡ ἁγία γραφή· ὅτι ἔῤῥιπτον εἰς τὸν Κάδδον δύω μικρὰς ῥάβδους σημειωμένας. Κατ' ἄλλους δὲ, ἔςηνον δύω ῥάβδους ὀρθὰς, ἔπειτα ἐμαντεύοντο λέγοντες· ἂν πέσωσι δεξιὰ, θέλει γένειτο· ἀριςερὰ δὲ, τὸ, καὶ τὰ ἑξῆς· Τοιαύτη ἦτον καὶ ἡ Βελομαντεία· ἔῤῥιπτον τὰ βέλη ὑψηλὰ, μαντευόμενοι εἰς τὸ πέσιμον αὐτῶν· οἷον, πῶς καὶ πρὸς ποῖον μέρος.

γ'. Ἡ δὲ Στιχομαντεία ἐλέγετο καὶ Ῥαψῳδομαντεία· ἐπειδὴ ἔγραφον ςίχους τινὸς Σιβύλλης, ἢ τινὸς Ποιητοῦ εἰς πινάκια, ἔπειτα ἔῤῥιπτον αὐτὰ εἰς τὸν Κάδδον· καὶ ὕςερον ἐλάμβανον καὶ αὐτὰ, καθὼς καὶ τοὺς κλήρους· καὶ ὅτι ἔγραφεν ὁ ςίχος ἦτον τὸ προμάντευμα.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περί τινων ἄλλων Μαντειῶν.

α'. Εἶχον δὲ καὶ ἄλλα τριῶν εἰδῶν προμαντεύματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἦτον ἔσω εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐκεῖθεν ἐνεργῶν, ἐφανέρωνε σημεῖα αἴσια ἢ ἀπαίσια, τὰ ὁποῖα προέβλεπεν ἡ ψυχή. Ἦτον δὲ καὶ τὰ σημεῖα ταῦτα πολλὰ καὶ διάφορα. Πρῶτον μὲν ἦτον ὁ ἐξαίφνης καὶ χωρὶς αἰτίαν φόβος, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον Πανικόν· καθὼς οἱ Μνηςῆρες τῆς Πηνελόπης, καὶ τὸ ςράτευμα ποτὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Δεύτερον δὲ, οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας, καὶ ἄλλων μερῶν, τὰ παλμικὰ Οἰωνίσματα λεγόμενα. Τρίτον δὲ, τὸ παίξιμον τῶν ὀφθαλμῶν· ὅθεν ὁ Θεόκριτος. „Ἄλλεται ὀφθαλμός μοι ὁ δεξιός". Τέταρτον, ἡ βοὴ εἰς τὰ ὦτα (α). Πέμπτον ὁ πταρμὸς, τὸν ὁποῖον

(α) Τῶν ὀμμάτων ϗ ὠτίων τὸ προμάντευμα σώζεται ἔτι· ϗ ἐρωτῶσι τὸν παρευρισκόμενον· ποῖον μάτι μȣ ἔπαιξεν; ποῖον αὐτίμȣ ἐβόησεν; ϗ ἂν ἐπιτύχῃ ἐκεῖνος· τότε νομίζεται αἴσιον· ἐνίοτε δὲ, ἂν εἶναι τὸ δεξιὸν, νομίζεται αἴσιον ϗ χωρὶς ἐρώτησιν· τὸ

ἐνόμιζον, κατά τινας, σύμπτωμα ἀσθενείας· ὅθεν ἔλεγον, Ζῆθι, ἢ Ζεῦ σῶσον, καὶ ἔμεινεν ἡ συνήθεια εἰς ὅλα τὰ ἔθνη. Τοῦτο ὅμως φαίνεται, ὅτι τὸ ἔλεγον οἱ πταρνιζόμενοι· ἐπειδὴ ὁ Ἀμμιανὸς λέγει. „Οὐ δὲ λέγει, Ζεῦ σῶσον, ὅταν πταρῇ, οὐ γὰρ ακούει τῆς ῥινός· πολὺ γὰρ τῆς ἀκοῆς ἀπέχει.“ Κατ' ἄλλους δὲ, ἐνόμιζον Θεὸν τὸν πταρμὸν, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀριςοτέλης· „τὸν πταρμὸν Θεὸν ἡγούμεθα„. Ἐνομίζετο δὲ εὐτυχὲς σημεῖον ὁ πταρμὸς, ὅτε συνέβαινε μεταξὺ τινὸς ὁμιλίας, καὶ μάλιςα πρὸς τὰ δεξιά, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος. „ἅμα μὲν ἀνέλαμψεν ἐκ τῶν Ἱερῶν μέγα καὶ περιφανὲς πῦρ, ἅμα δὲ πταρμὸς ἐκ τῶν δεξιῶν ἐσήμηνε„ Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ τῆς Πηνελόπης.

„Οὐχ ὁράας, ὅ μοι ὁ υἱὸς ἔπταρε;

Καὶ τοῦ Θεοκρίτου.

„Ὄλβιε γάμβρ', ἀγαθός τις ἐπέπταρεν ἐρχομένῳ σοι.

„Εἰς Σπάρταν.

Δὲν ἦτον ὅμως πάντοτε αἴσιος ὁ πταρμός. Ὁ Ἀριςοτέλης λέγει, ὅτι ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου μέχρι τῆς μεσημβρίας, ἐνομίζετο ἀπαίσιος· ἀπὸ τότε δὲ, μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, αἴσιος. Ὅτε δὲ ἐπταρνίζετό τις τετράκις, ἦτον εὐτυχέςατον σημεῖον· τὸ περισσότερον ὅμως δὲν ἐσήμαινεν οὔτε καλὸν οὔτε κακόν (α).

β'. Δεύτερον δὲ ἦτον, τὰ ἔξωθεν φαινόμενα· ὡς ὁ Τηλέμαχος εἶδε τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον ἐνομίζετο αἴσιον καὶ τῶν Οὐρανίων Θεῶν σημεῖον· τὸ δὲ σκότος ἦτον ἐκ τῶν Καταχθονίων Θεῶν καὶ ἀπαίσιον. Τοιαῦτα ἦτον καὶ ἄλλα πολλὰ, τὰ ὁποῖα συνέβαινον εἰς τὰ ἀγάλματα καὶ εἰς

ἀριςερὸν ὅμως ἀπαίσιον· σώζονται καὶ παρατηροῦνται καὶ οἱ παλμοὶ τοῦ σώματος.

(α) Θεόκριτ. Εἰδυλ. Γ'. 37. καὶ ΙΗ'. 16. Ἀριςαίνετ. Β'. Ἀριςοτέλ. Προβλ. Λγ'. ζ'. καὶ Ιά. λγ'. Κασαβ. ἐν Ἀθην. Β'. Κέ. Ἀνθολογ. Β'. Ιγ'. Ἐπίγρ. Ιά. Πλούταρχ. Θεμιςοκλ. 13. Ποτέρ. Β'. Ις'. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Ρ. 541. 545. καὶ Υ. 346.

N 2

τοὺς Ναοὺς καὶ εἰς ἄλλα μέρη, ὡς προμηνύματα εὐτυχίας, ἢ δυςυχίας. Ὁμοίως καὶ ὅτε ἐξηραίνετοι, ἢ ἔπιπτε δένδρον παραδόξως καὶ χωρὶς γνωςὴν αἰτίαν· ἔτι δὲ, ἐφοβοῦντο καὶ τὰς ἀςραπάς· ὅθεν, ὅτε ἤςραπτε, ἐπόππυζον, οἷον, ἐσφύριζον, εἰς ἀποτροπὴν τῶν ἐκ τῆς ἀςραπῆς κακῶν. Ὅθεν ὁ Ζεὺς παρ' Ἀριςοφάνει· ,,κἂν ἀναςρέψω ποππύσουσι· καὶ, ταῖς ἀςραπαῖς ποππύζειν,,. Ἐνίοτε δὲ ἐγίνετο ἡ ἀποτροπὴ καὶ διὰ σπονδῆς. Ὅτε δὲ ἦτον ὁ Οὐρανὸς αἴθριος καὶ ἤςραπτεν, ἐσήμαινε μεγάλην εὐτυχίαν, ὡς ὁ Ὅμηρος λέγει.

,,Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητιέτα Ζεύς·
,,Αὐτίκα δ' ἐβρόντησεν ἀπ' αἰγλήεντος ὀλύμπου.

Καὶ

,,Ζεῦ πάτερ, μεγάλ' ἐβρόντησας, οὐδέ ποθι νέφος ἐςί·

Τοιαῦτα ἦτον καὶ τὰ ἐνόδια σύμβολα λεγόμενα, ὅτε ἔβλεπον, ἢ ἀπήντων εἰς τὸν δρόμον Εὐνοῦχον, Αἰθίοπα, Πίθηκον, Σκύλαν, Λύκαινα, Ὄφιν, Λαγὸν, ἢ Γυναῖκα νὰ κλαίῃ, ἢ Γαλῆν· ταῦτα ἐλέγοντο καὶ δυσάντητα, δυσοιώνιςα, καὶ ἀποτρόπαια θεάματα· καὶ μάλιςα τὴν Γαλῆν ἔλεγον ἰσόψηφον τῇ δίκῃ· ἐπειδὴ τὰ γράμματα τῶν ὀνομάτων ἀμφοτέρων, δίκη καὶ γαλῆ, περιέχουσιν ἴσον ἀριθμὸν, τὸν τεσσαράκοντα δύο. Τοιαῦτα ἦτον καὶ τὰ Οἰκοσκοπικὰ λεγόμενα, περὶ τῶν ὁποίων ἔγραψεν ὁ Ξενοκράτης βιβλίον ὁλόκληρον. Ὅτε ἔμβαινε μαῦρος Σκύλος εἰς τὸν οἶκον, ἢ Ὄφις, ἢ ἔτρωγεν ὁ Ποντικὸς ἅλας, ἢ ἂν ἐχύνετο ἅλας εἰς τὴν Γῆν, ἢ νερὸν, ἢ μέλι, ἢ οἶνος, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ὁμοίως καὶ ἂν ἐλάμβανον ἐξ ἀπροσεξίας τὸ ἔνδυμα ἀνάποδα, ὅτε ἤθελον νὰ ἐνδυθοῦν· ἢ τὸ ἀριςερὸν ὑπόδημα πρῶτον· ὅθεν οἱ δοῦλοι εἶχον μεγάλην προσοχὴν εἰς τοῦτο. Ὁ Σουΐδας λέγει τὸν Τηλέγονον εὑρετὴν τῶν τοιούτων παρατηρήσεων· Ἐνομίζετο δὲ εὐτυχὲς, νὰ ςέφωσι τοὺς κρα-

τῆρας μὲ ἀειθαλεῖς κλώνους, καὶ μάλιςα μὲ κισσὸν, ὅτε εἶχον φίλους εἰς τὴν τράπεζαν (α).

γ'. Τρίτον δὲ ἦτον, τὰ διὰ τῶν λέξεων προμαντεύματα, τὰ ὁποῖα ὠνομάζοντο Ὄτται, Κληδόνες, καὶ Φῆμαι. Εἰς τὴν Σμύρνην ἦτον συνειθισμένη πολὺ αὕτη ἡ μαντεία· ὁμοίως καὶ εἰς τὸν Βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος Σποδίου (β), ἐν τῇ Βοιωτίᾳ. Ἔλεγον ὅ,τι ἤθελον μυςικῶς εἰς τὸ αὐτίον τοῦ ἀγάλματος· ἔπειτα ἐξήρχοντο ἔξω, ἔχοντες φραγμένα τὰ αὐτία, καὶ ὅ,τι λέξιν ἤκουον πρῶτον, ἀφ' οὗ ἤνοιγον τὰ ὦτα, ἐκείνην ἐλάμβανον διὰ προμάντευμα. Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἡ Δήμητρα εὗρε τὸν τρόπον τοῦτον· ἄλλοι δὲ, ὅτι ἡ Δελφικὴ Σιβύλλα μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς, διεμοίρασε χρησμοὺς εἰς πολλὰ πράγματα, καθὼς καὶ εἰς τὰ χόρτα, ὡς προείρηται. Ὅσοι δὲ ἔμειναν εἰς τὸν Ἀέρα, ἐκεῖνοι ὠνομάσθησαν Κληδόνες· οἷον, λόγοι καὶ φῆμαι, κατὰ τὴν παραγωγὴν τῆς λέξεως. Φέρεται ἔτι εἰς τὴν Ἑλλάδα τοιοῦτός τις λόγος μεταξὺ τῶν γυναικῶν· „αὐτὰ ὁποῦ λέγεις, πήγαινε νὰ τὰ εἰπῇς εἰς τὸν κλήδονα· ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν τὰ πιςεύω„. Καὶ τοῦτο ἴσως δὲν εἶναι ἀπίθανον, ὅτι ἔμεινεν ἔκτοτε, ὡς καὶ ἄλλα πολλά· οἷον, εἰπέ τα εἰς τὸ ἄγαλμα τὸ ἀναίσθητον. Ἔχουσιν ὅμως καὶ ἤδη αἱ γυναῖκες τοιοῦτόν τι ἄθυρμα κλήδονα λεγόμενον. Ἔτι δὲ, καὶ ὅτε ἤκουον τινὰ λόγον βλάσφημον, ἢ ἀπαίσιόν τι σημαίνοντα, ἐνόμιζον αὐτὸν κακὸν προμήνυμα. Τὰ τοιαῦτα δὲ ἐλέγοντο, Ὄτται κακαὶ, δυσφημίαι, βλασφημίαι. Ὅθεν εἶχον μεγάλην προσοχὴν, νὰ ὀνομάζωσιν ἄλλως τὰ τοιαῦτα ὀνόματα εἰς τὰς συνομιλίας· καθὼς τὴν χολὴν ἔλεγον γλυκεῖαν,

---

(α) Ἀγυςῖν. Οἰωνοσ. Η'. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Τ. 36. Υ. 103. 112. Κικέρ. Μαντ. Α'. Βιργίλ. Γεωργικ. Α. 469. Ὀβίδ. Ἡμερολ. Α'. Σϋΐδ. Ξενοκράτ. Πλίν. Ἱς. Φυσ. Β'. Ζ'. Σβετόν. Βίῳ Αὐγυς. 92. Βιργίλ. Αἰν. Γ'. 525. καὶ Α'. 728.

(β) Ὠνομάζετο σποδίος. ἐπειδὴ ἦτον ὁ Βωμὸς ἐκ σποδῦ, ςάκτης, κατεσκευασμένος.

τὸ δεσμωτήριον, οἴκημα, τὸ μῦσος, ἄγος, τὸν πίθηκον καλλιάν, τὰς Ἐριννύας, Εὐμενίδας, τὸν κλέπτην, φυλακτὴν, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. Διὰ τοῦτο ἐκήρυττον εἰς τὸν καιρὸν τῆς θυσίας τὸ εὐφημεῖν. Ὁμοίως καὶ εἰς ἄλλας περιςάσεις ἐλάμβανον ὡς Οἰωνοὺς τὰ εὐτυχίας τινὸς σημαντικὰ ὀνόματα· ὡς ὁ Λεοτυχίδης, ἐρωτήσας τὸν Σάμιον ἐκεῖνον πῶς ὠνομάζεται, καὶ ἀκούσας ὅτι ὀνομάζεται Ἡγησίςρατος, εἶπε· δέχομαι τὸν Οἰωνὸν τοῦ Ἡγησιςράτου. Ὁμοίως καὶ Παῦλος ὁ Αἰμύλιος, ἀκούσας τὴν θυγατέρα αὐτοῦ κλαίουσαν καὶ λέγουσαν, ἀπέθανεν ὁ Περσεὺς, εἶπεν· ἀγαθὴ τύχη, θύγατερ, καὶ δέχομαι τὸν Οἰωνόν. Ὁμοίως καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς, ἐπείσθη μὲν εἰς τὸ σημεῖον τοῦ Διὸς, ὅμως, ἤθελε νὰ ἀκούσῃ καὶ φήμην τινὸς ἀνθρώπου· καὶ ἀκούσας τὴν Ἀλετρίδα καταρωμένην τοὺς Μνηςῆρας, ἐχάρη (α).

δ΄. Ἐνόμιζον δὲ καί τινας ἡμέρας ἀπαισίους, τὰς ὁποίας παρομοιάζει ὁ Ἡσίοδος μὲ τὰς μητρυιὰς, τὰς δὲ αἰσίους μὲ τὰς μητέρας.

„Ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.

Ὅθεν καὶ, κατ᾽ ἐκείνας τὰς ἡμέρας, δὲν ἐπιχειρίζοντο οὐδένα ἀξιόλογον ἔργον, καὶ ὠνόμαζον αὐτὰς ἡμέρας ἀνεξόδους, καὶ ἀνεκδημήτους. Ὅτε δὲ ἐπιχειρίζοντό τι, ἔλεγον εἰς τὴν ἀρχὴν, Θεὸς, Θεός· ἢ εὖ πάθοιμεν· ἢ ἔςαιμεν εὖ· ἢ ἔςαιμεν ἀγαθῇ τύχῃ. Ὅθεν καὶ τὸ ἐκ Διὸς ἀρχώμεθα· διὰ νὰ λάβῃ δηλαδὴ τὸ ἐπιχείρημα καλὸν τέλος. Ὅτε δὲ ἐφαίνετο ἀπαίσιον σημεῖον, ἔῤῥιπτον, πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κακοῦ, πέτραν εἰς ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, ἢ ἐφόνευον αὐτὸ, ἂν ἦτον ζῶον, διὰ νὰ πληρωθῇ εἰς ἐκεῖνο τὸ σημαινόμενον κακόν. Ἂν ἦτον λόγος, ἔλεγον, εἰς τὴν κεφαλήν σοι· ἂν δὲ ἔβλεπον εἰς

(α) Κικέρ. Μαντ. Α΄. Παυσαν. Βοιωτικ. Ια΄. 5. Κλήμ. Στρωματ. Α΄. 304. Ἡρόδοτ. Καλλιόπ. 91. Ὅμηρ. Ὀδυσσ. Υ΄. 98.—119. Πλούταρχ. Παύλ. 10.

τὸ Ἱερεῖον ἀπαίσια σημεῖα, ἔλεγον, εἰς τὴν κεφαλὴν ταύτην τρεπέσθω· οἷον, τοῦ ζώου. Ἐνίοτε δὲ ἔπτυον τρὶς εἰς τὸν κόλπον. Ὅθεν τὸ τοῦ Θεοκρίτου (α)· „τρὶς εἰς ἑὸν ἔπτυσε κόλπον,„ τὰ τοιαῦτα σώζονται ἔτι εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Μαγείας.

α'. Ἡ Μαγεία ἦτον καὶ αὐτὴ τέχνη προγνωςικὴ τοῦ μέλλοντος, μὲ ἄλλους τρόπους τεχνικωτέρους· καὶ κατά τινας, οἱ Πέρσαι μετεχειρίσθησαν αὐτὴν πρῶτον. Ὅθεν οἱ παρ᾽ αὐτοῖς Μάγοι ἦτον εἰς μεγάλην ὑπόληψιν, φιλόσοφοι νομιζόμενοι, καὶ Ἱερεῖς καὶ προςάται τῶν μυςηρίων καὶ τελετῶν τῆς Θρησκείας αὐτῶν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Βασιλεῖς εἶχον Μάγους πανταχοῦ συμβούλους, ὡς προορατικοὺς τοῦ μέλλοντος, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐβασίλευσαν, ὡς ὁ Σμέρδης ἐπὶ Καμβύσου. Ἀλλ᾽ ἡ τέχνη αὐτῶν ἦτον, νὰ ἐξετάζωσι τὰ μυςήρια τῆς φύσεως. Ὕςερον ὅμως μετέβαλον αὐτὴν, καὶ ἐπεκαλοῦντο τοὺς Δαίμονας, διὰ νὰ μάθωσι τὰ μέλλοντα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ὅθεν καὶ ἐξέπεσεν ἡ τιμὴ αὐτῶν. Λέγουσι δὲ, ὅτι ὁ Μάγος Οἰθάνης, ὅςτις ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὸν Ξέρξην, ἐδίδαξε καὶ ἐκεῖ τὴν τέχνην ταύτην, πρῶτος. Ὕςερον δὲ ὁ Δημόκριτος, ὅς τις εὗρεν αὐτὴν ἐντελεςέραν εἰς τὰ βιβλία τῶν Φοινίκων, ἔφερεν εἰς τὴν κατάςασιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμενοι ὕςερον, ἀνεκάλυπτον τὸ μέλλον. Ἦτον δὲ καὶ αὐτὴ εἰς πολλὰ εἴδη, ἢ τρόπους, διῃρημένη, περὶ τῶν ὁποίων ἐροῦμεν κεφαλαιωδῶς (β).

(α) Ἡσιόδ. Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. 823. Σφστέν. Βίῳ Αὐγὸς. 92. Θεόκριτ. Εἰδυλ. Κ'. 11.

(β) Περιζάν. Βασιλ. Περσ. Ὕδης, Θρησκ. Ἀρχ. Βρύκ. Ἱςορ. Κριτ. Φιλοσ. Τόμ. Α'. Ἡρόδοτ. Θαλ. 61.

β'. Πρῶτον μὲν εἶδος ἦτον ἡ Νεκρομαντεία λεγομένη, ἐπειδὴ οἱ νεκροὶ φαινόμενοι προέλεγον τὸ μέλλον. Μετεχειρίζοντο δὲ τρόπους καὶ θυσίας διαφόρους, παρατηροῦντες τὰ ὀςᾶ, ἢ τὰ νεῦρα τῶν νεκρῶν. Ἐνίοτε δὲ ἔχυνον αἷμα θερμὸν εἰς τὸ νεκρὸν σῶμα, θέλοντες νὰ ἀνακαλέσωσιν αὐτὸν εἰς τὴν ζωήν, διὰ νὰ μάθωσιν ὅ,τι ἤθελον, οὐχὶ μέλλον μόνον, ἀλλὰ καὶ παρελθόν· καθὼς ὁ Τειρεσίας τοῦ Σένεκα ἀνακαλεῖ τὴν σκιὰν τοῦ Λαΐου, νὰ μαρτυρήσῃ τὸν φονέα αὐτοῦ. Ὁμοίως καὶ ὁ Ὅμηρος περιγράφει τὸν τρόπον τῆς Νεκυομαντείας, καθ' ὃν ἠρώτησεν ὁ Ὀδυσσεὺς τὴν ψυχὴν τοῦ Τειρεσίου περὶ τοῦ μέλλοντος. Ὅτε δὲ ἐφαίνετο ἡ ψυχὴ εἰς τὸν αἰθέρα, ἢ ἡ σκιὰ τοῦ νεκροῦ, καὶ ἔλεγε τὸ ζητούμενον, τότε ὠνόμαζον Ψυχομαντείαν καὶ Σκιομαντείαν τὸ προμάντευμα, ἢ τὴν μαρτυρίαν. Ἦτον δὲ καὶ δύο Νεκυομαντεῖα, διωρισμένα μόνον δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν· τὸ μὲν εἰς τὴν Θεσπρωτίαν, ὅπου ἦλθε καὶ ὁ Ὀρφεὺς, νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν Εὐρυδίκην εἰς τὴν ζωήν· ὁμοίως ἔςειλε καὶ ὁ Περίανδρος ὁ Τύραννος τῆς Κορίνθου, καὶ ἠρώτησε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Μέλισσαν διὰ τὴν παρακαταθήκην. Τὸ δ' ἄλλο Νεκυομαντεῖον ἢ Νεκυομάντιον, ἦτον εἰς τὴν Ἰταλίαν πλησίον τῆς Ἀόρνου Λίμνης τῆς Καμπανίας, περὶ οὗ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος καὶ Βιργίλιος καὶ ἄλλοι (β).

γ'. Δεύτερον δὲ, ἡ Ὑδρομαντεία, καὶ Πηγομαντεία λεγομένη ἀπὸ τῆς πηγῆς. Ἐπειδὴ ἔβαλλον ὕδωρ εἰς ἀγγεῖον, ἢ εἰς πηγὴν παρατηροῦντες τινὰς μεταβολὰς, κινήσεις καὶ τὸ χρῶμα· ἢ ἔῤῥιπτον δακτυλίδια, ἢ καθρέπτην, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· καὶ ἐκεῖθεν ἐγνώριζον τὸ μέλλον.

δ'. Τρίτον δὲ, ἡ Λεκανομαντεία· ἐπειδὴ ἔβαλλον ὕδωρ εἰς λεκάνην, ἔπειτα ἔῤῥιπτον, ὡς καὶ εἰς τὸ πρότερον, πέτρας, ἢ καὶ ἄλλα τοιαῦτα σημειωμένα· ἔπειτα ἐπεκαλοῦντο τὸν Δαίμονα, ἢ τὸν Θεὸν ἐκεῖνον, ἔλεγον

(α) Σένεκ. Οἰδίπ. 544. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Κ. 90. Παυσαν. Βοιωτικ. Λ'. 3. Ἡρόδοτ. Τερψιχ. 92. Διόδ. Δ'. Κβ'. Βιργίλ. ϛ'. 137.

τὸ ζητούμενον, καὶ ἐζήτουν τὴν ἀπόκρισιν, τὴν ὁποίαν ἤκουον ὕστερον εἰς τὸ ὕδωρ, ὡς λεπτὸν καὶ ἥσυχον συριγμόν· Οὗτος ὁ τρόπος τῆς μαντείας ἦτον ἐν χρήσει καὶ ἐπὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ὡς νομίζει ὁ Τζέτζης; καὶ μετεχειρίζετο αὐτὸν ὁ Ὀδυσσεύς. Ὅθεν ἔπλασεν ὁ Ὅμηρος, ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς κατέβη εἰς τὸν Ἅδην· διὰ τῆς λεκανομαντείας δηλονότι (α).

έ. Τέταρτον δὲ ἦτον ἡ Κατοπτρομαντεία· ἐπειδὴ ἐνόμιζον ὅτι ἔβλεπον τινὰ ὑποκείμενα εἰς τὸ κάτοπτρον, καὶ οὕτως ἔμενον εὐχαριστημένοι, ὅτι ἐγνώρισαν τὸ ζητούμενον.

ϛ΄. Πέμπτον δὲ, ἡ Γαστρομαντεία· ἐπειδὴ, ἔβαλλον νερὸν εἰς ἀγγεῖον στρογγυλὸν, Γάστρη ὀνομαζόμενον· ἔπειτα ἄναπτον λαμπάδας περὶ τὸ ἀγγεῖον, ἐπικαλούμενοι τοὺς Δαίμονας, καὶ προσευχόμενοι ἡσύχως. Μετὰ ταῦτα ἔλεγον τὴν ἐρώτησιν, καὶ ἔπρεπε νὰ προσέχῃ, ἢ παιδίον ἀναμάρτητον, ἡ γυνὴ ἐγκαστρωμένη, μὲ μεγάλην προσοχὴν τὰς κινήσεις καὶ μεταβολὰς τοῦ ὕδατος· καὶ ταῦτα παρατηροῦντες, ἔβλεπον τὸν Δαίμονα εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ οὕτως ἐλάμβανον τὴν ἀπόκρισιν.

ζ΄. Ἕκτον δὲ, ἡ Κρυσταλλομαντεῖα, ὅπου ἔβλεπον εἰς τὸ κρύσταλλον τινὰ σχήματα σημαντικὰ τοῦ ζητουμένου·

ή. Ἕβδομον ἡ Δακτυλομαντεία, ἡ ὁποία ἐγίνετο μὲ τὰ μαγικὰ δακτυλίδια. Τοιοῦτον ἦτον τὸ δακτυλίδιον τοῦ Γύγου βασιλέως τῆς Λυδίας, ὡς λέγει ὁ Πλάτων (β), τὸ ὁποῖον, ὅτε ἔστρεφε πρὸς τὸ ἔσωθεν τῆς χειρὸς, δὲν ἐφαίνετο, ἐνῷ αὐτὸς ἔβλεπεν ὅλους. Ὅθεν καὶ ἡ παροιμία, Γύγου δακτύλιος. Ταύτην δὲ τὴν τέχνην, λέγουσιν, ὅτι ἐπενόησεν ἡ Ἑλένη τοῦ Μενελάου.

θ΄. Ὄγδοον δὲ, ἡ Ὀνυχομαντεία· ἐπειδὴ ἄλειφον τὰ ὀνύχια τινὸς νέου καθαροῦ μὲ ἔλαιον, ἔνθα αἱ ἀκτῖνες

(α) Ἐν Λυκοφρ. 813. (β) Πολιτ. Β΄.

τοῦ Ἡλίου ἐσχημάτιζον τινὰ σημεῖα, καὶ ἐκεῖθεν ἐγνώριζον ὅ,τι ἤθελον.

ι'. Ἔνατον, ἡ Ἀερομαντεία· ἐπειδὴ παρετήρουν τινὰ σημεῖα εἰς τὸν Ἀέρα· ἐνίοτε δὲ, ἔβαλλον ὕδωρ εἰς λεκάνην καὶ ἔξω εἰς τὸν Ἀέρα, καὶ παρετήρουν τὴν κίνησιν καὶ ἄλλα σημεῖα τοῦ ὕδατος.

ιά. Δέκατον, ἡ Λιθομαντεία· εἶχον τὸν πολύτιμον λίθον Σιδηρίτην καλούμενον, τὸν ὁποῖον ἔπλυνον τὴν νύκτα εἰς τὴν πηγὴν, ἐσχημάτιζον τινὰ σημεῖα, προσηύχοντο ἔχοντες τὸ πρόσωπον σκεπασμένον, καὶ ἔλεγον τὸ ζητούμενον· ὁ δὲ λίθος ἐκινεῖτο μόνος, καὶ ἀπετέλει ὀλίγον κρότον, ἢ φωνὴν μικρὰν, ὁμοίαν μὲ φωνὴν βρέφους· καὶ αὕτη ἦτον ἡ ἀπόκρισις· μὲ αὐτὴν τὴν πέτραν λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἕλενος προεμάντευσε τὴν καταςροφὴν τῆς Τρῳάδος.

ιβ'. Ἑνδέκατον, ἡ Κοσκινομαντεία, μὲ τὴν ὁποίαν εὕρισκον καὶ τοὺς προδότας καὶ κλέπτας, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχον ὑποψίαν. Ἔδενον τὸ κόσκινον μὲ μίαν κλωςὴν, καὶ κρατοῦντες αὐτὸ κρεμασμένον, προσηύχοντο, ἔπειτα ἔλεγον τὸ ὄνομα τοῦ ὑπόπτου· καὶ τότε ἂν ἐςρέφετο, ἢ ἐκινεῖτο τὸ κόσκινον, ἦτον ἔνοχος ὁ ὑποπτευόμενος.

ιγ'. Δωδέκατον, ἡ Ἀξινομαντεία· ἔμπηγον τὴν ἀξίνην εἰς ξύλον ςρογγυλὸν ἐπιτηδείως, ὥςε νὰ εἶναι εἰς ἰσοςαθμίαν τὰ δύο ἄκρα· προσηύχοντο πρῶτον, ἔπειτα ἔλεγον τὸ ὄνομα τοῦ ὑπόπτου, καὶ ἂν ἐκινεῖτο ὀλίγον τι ἡ ἀξίνη, ἦτον ἔνοχος.

ιδ'. Δέκατον τρίτον, ἡ Κεφαλονομαντεία· ἔῤῥιπτον εἰς κάρβουνα ἀναμμένα κεφαλὴν ὄνου· προσηύχοντο, καὶ ἔλεγον τὸ ὄνομα· καὶ ἂν ἄνοιγεν ὀλίγον τὸ ςόμα ἡ κεφαλὴ, ἢ ἐκινοῦντο οἱ ὀδόντες, εὕρισκον τὸ ζητούμενον.

ιέ. Δέκατον τέταρτον, ἡ Ἀλεκτρυομαντεία, μὲ τὴν ὁποίαν ἀνεκάλυπτον τὰ μυςικὰ, οὕτως· ἔγραφον τὰ εἴκοσι τέσσαρα γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου εἰς μίαν ῥάβδον, ἔβαλλον τὴν ῥάβδον εἰς τὴν Γῆν καὶ ἐπάνω εἰς

ἕκαστον γράμμα ἕνα κόκκον κριθῆς, ἢ σίτου, ἢ ἄλλο τὶ τοιοῦτο· καὶ τότε ἀπέλυον τὸν πετεινὸν, ὁ ὁποῖος ἔτρωγε τινὰς κόκκους, ὀλίγους ἢ πολλοὺς, κατὰ τὴν ὄρεξιν αὐτοῦ· ἐλάμβανον ὕστερον τὰ γράμματα ἐκεῖνα, ὅσα ἦτον ὑποκάτω εἰς τοὺς φαγωθέντας κόκκους, καὶ οὕτως εὕρισκον τὸ ζητούμενον. Ταύτην τὴν τέχνην μεταχειριζόμενος ὁ Μάγος Ἰάμβλιχος, ὁ διδάσκαλος τοῦ Πρόκλου, ἐδοκίμασε νὰ εὕρῃ τὸν διάδοχον τοῦ Οὐαλεντίου, καὶ εὗρε τὰ τρία γράμματα. Θ. Ε. Ο. τὰ ὁποῖα ἐσήμαινον, Θεοδόσιος, ἢ Θεόδοτος, ἢ Θεόδωρος, ἢ Θεόδεκτος, ἢ Θεόπομπος, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὅθεν ὁ Οὐαλέντιος φονεύσας ὅλους τοὺς ἔχοντας τοιαῦτα ὀνόματα, ἐζήτησεν ὕστερον νὰ ἰδῇ καὶ τὸν Μάγον· ἀλλ᾽ ὁ Ἰάμβλιχος ἐφαρμακώθη, φοβούμενος τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ τιμωρίαν.

ιϛ´. Δέκατον πέμπτον, ἡ Σιδηρομαντεία· ἔῤῥιπτον ἄχυρα εἰς σίδηρον πεπυρωμένον, καὶ παρετήρουν τὸ σχῆμα, λύγισμα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα τῶν καιομένων ἀχύρων, καὶ τοὺς σπινθῆρας.

ιζ´. Δέκατον ἕκτον, ἡ Μολυβδομαντεία. Ἀνέλυον τὸν μόλυβδον καὶ παρετήρουν τὴν κίνησιν καὶ τὰ σχηματιζόμενα σχήματα;

ιη´. Δέκατον ἕβδομον, ἡ Τεφρομαντεία· ἐξήπλωναν τέφραν ἐπάνω εἰς σανίδα, ἢ εἰς ἄλλο τοιοῦτον· ἔγραφον γράμματα εἰς αὐτὴν, ἔβαλλον τὴν σανίδα ἔξω εἰς τὸν Ἀέρα, νὰ μείνῃ ἐκεῖ μερικὸν καιρόν· ἔπειτα ἔβλεπον, ἂν ἐσβύσθησαν τὰ γράμματα, ἢ ὄχι· καὶ ὅσα ἔμενον ἀβλαβῆ ἐφανέρωναν τὴν ἀπόκρισιν.

ιθ´. Δέκατον ὄγδοον, ἡ Βοτανομαντεία, ἡ ὁποία ἐγίνετο μὲ Ἐλελίφασκον, ἢ μὲ φύλλα Συκῆς· ὅθεν ἐλέγετο καὶ Συκομαντεία. Ἔγραφον τὴν ἐρώτησιν καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς τὰ φύλλα τούτων τῶν φυτῶν, τὰ ὁποῖα ἐνομίζοντο μαντικά· ἔπειτα ἔβαλλον τὰ φύλλα εἰς τὸν Ἀέρα, μετὰ ταῦτα ἐλάμβανον τὰ γράμματα ὅσα ἔμενον ἄσβεστα, καὶ συναρμόζοντες αὐτὰ, ὡς

καὶ εἰς τὴν Ἀλεκτρυομαντείαν, εὕρισκον τὴν ἀπόκρισιν. Ἐνίοτε δὲ ἔῤῥιπτον φύλλα δάφνης εἰς τὸ πῦρ, καὶ παρετήρουν τὸ σκάσιμον αὐτῶν, ἂν ἀποτελῇ φωνήν· καὶ ἐκ τούτου ὠνομάσθη δαφωνὴ καὶ δάφνη τὸ φυτὸν, κατά τινας. Τοιοῦτον ἦτον καὶ τὸ πλατάγημα τοῦ Τηλεφίλου, ἢ Δηλεφίλου, κατά τινας· ἐπειδὴ δηλοῖ τὸν φίλον. Τοῦτο δὲ ἦτον φύλλον τῆς Μήκωνος καὶ οἱ ἐρῶντες ἔβαλλον αὐτὸ εἰς τὴν παλάμην κοιλουμένην τῆς μιᾶς χειρὸς, καὶ ἔπληττον μὲ τὴν ἄλλην χεῖρα, τὸ ὁποῖον κάμνουσι καὶ ἤδη, καὶ μάλιςα οἱ νέοι, παιδιᾶς χάριν· καὶ εἰ μὲν ἀπετέλει κρότον, ἐνομίζετο, ὅτι ἀγαπῶνται καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν ἐρωμένων.

κ'. Δέκατον ἔννατον ἦτον, ἡ Κηρομαντεία· ἔχυνον κηρίον ἀναλελυμένον εἰς ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος, καὶ παρετήρουν τὸ σχῆμα, τὴν θέσιν καὶ τὴν ἕνωσιν αὐτοῦ. Ἦτον δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ εἴδη, ὡς ἡ Λυχνομαντεία, Ὀνομαντεία, Χειρομαντεία, Ἀριθμομαντεία, Γεωμαντεία, καὶ Φυσιογνωμία, τὴν ὁποίαν ἐπαγγέλλετο ὁ Φυσιογνώμος Ζώπυρος, καὶ ἔλεγεν ὅτι ἐγνώρισε τὰς ἰδιότητας τοῦ Σωκράτους, δι' αὐτῆς (α).

κα'. Ἐπισημοτέρα δὲ ἦτον ἡ Φαρμακεία, τὴν ὁποίαν μετεχειρίζοντο διὰ τῆς συνθέσεως τινῶν χόρτων καὶ μετάλλων καὶ ἄλλων, τὰ ὁποῖα εἶχον δύναμιν μαγικὴν, ὡς ἐκεῖνοι ἐνόμιζον, καὶ ὠνόμαζον αὐτὰ φάρμακα. Μὲ αὐτὰ μετεμόρφωσεν ἡ Κίρκη τοὺς ἑταίρους τοῦ Ὀδυσσέως εἰς χοίρους, καὶ ἡ Μήδεια ἐφόνευσε τὴν Κρέουσαν. Ἦτον ὅμως καὶ ἄλλα ἐναντία· οἷον ἀντιφάρμακα τούτων, φάρμακα σωτήρια λεγόμενα· ὡς τὸ Μῶλυ, ἡ Δάφνη, ἡ Ἰτέα, τὸ Ψυλλοβότανον, ἡ Λευκάκανθα, ὁ Ἴασπις, καὶ ἄλλα πολλά. Ἐνόμιζον δὲ καί τινα δακτυλίδια τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζει ὁ Ἀριςοφάνης δακτυλίους φαρμακίτας. Οἱ Θεσσαλοὶ, καὶ μάλιςα αἱ γυναῖκες αὐτῶν, ἦτον δεδομένοι εἰς τὴν τέχνην ταύτην. Νο-

(α) Ποτέρ. Β'.

μίζουσι δὲ, ὅτι καὶ ὁ Πυθαγόρας, ὡς καὶ ὁ Δημόκριτος, ἦτον εἰδήμονες αὐτῆς. Αἱ γυναῖκες ὅμως τῆς Θεσσαλίας ἐκαυχῶντο, ὅτι κατεβίβαζον καὶ τὴν Σελήνην εἰς τὴν Γῆν, διὰ τῆς μαγείας, θυσιάζουσαι καὶ εἰς τὴν Ἑκάτην· ἐπειδὴ αὐτὴ, ἐνόμιζον, ὅτι ἐπενόησε τὴν τέχνην ταύτην. Ὅθεν ἐσέβοντο αἱ μάγισσαι τὴν Ἑκάτην καὶ ἐπεκαλοῦντο αὐτὴν συνεργὸν εἰς τὰς μαγείας, ὡς λέγει καὶ ἡ Μήδεια παῤ Εὐριπίδῃ.

„— ἣν ἐγὼ σέβω
„Μάλιςα πάντων, καὶ ξυνεργὸν εἰλόμην
„Ἑκάτην (α).

κβ΄. Διὰ νὰ καταβῇ δὲ ἡ Σελήνη, ἔπρεπε νὰ ἐξέλθωσι τὸ μεσονύκτιον μυςικῶς, ὥςε νὰ μὴ ἰδῇ αὐτὰς οὔτε ἄνθρωπος, οὔτε ζῶον· νὰ φοροῦν μαῦρα φορέματα, νὰ νιφθῶσιν εἰς ῥύακα καθαρὸν, νὰ σκάψωσι λάκκον, νὰ σφάξωσι πρόβατον εἰς τὸν λάκκον, εἰς θυσίαν τῆς Ἑκάτης, καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶσιν αὐτὴν καὶ μὲ σπονδάς. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐπεκαλοῦντο τὴν Ἑκάτην εἰς ὅλας τὰς μαγείας, ἡ δὲ Ἑκάτη καὶ ἡ Σελήνη ἦτον ἡ αὐτὴ, ἐκαυχῶντο, ὅτι καταβαίνει εἰς τὴν Γῆν κατὰ τὴν εὐχὴν αὐτῶν· καὶ μάλιςα ἐβεβαίωναν αὐτὸ μὲ τὰς ἐκλείψεις τῆς Σελήνης.

κγ΄. Τοιοῦτον εἶδος ἦτον καὶ ἡ διὰ τῶν ἐπωδῶν θεραπεία, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνόμιζον, ὅτι ἀπαντοῦν τὴν δύναμιν τοῦ φαρμάκου καὶ τῶν ἀσθενειῶν. Καὶ ὡς λέγει ὁ Σουΐδας, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Μίνωος ἐθεράπευον τὰς ἀσθενείας μὲ θυσίας καί τινα μουρμουρίσματα, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον ἐπωδάς. Ὁμοίως λέγει καὶ ὁ Ὅμηρος, ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ Αὐτολύκου, ἔπαυσαν διὰ τῶν ἐπῳδῶν τὸ αἷμα τῆς πληγῆς τοῦ Ὀδυσσέως.

„Ὠτειλὴν δ᾽ Ὀδυσσῆος ἀμύμονος ἀντιθέοιο
„Δῆσαν ἐπιςαμένως, ἐπαοιδῇ δ᾽ αἷμα κελαινὸν
Ἔσχεθον“.

(α) Ὀβίδ. Μετ. Ζ΄. β΄. Βιργίλ. Ἐκλογ. Η΄. 69. Εὐριπίδ. Μήδ. 395.

κδ'. Τοιαύτας θεραπείας μετεχειρίζετο καὶ ὁ Χείρων. Ἴσως τοιαῦται ἐπωδαὶ ἦτον καὶ ἡ κιθάρα τοῦ Ὀρφέως· ἐπειδὴ ὡς λέγει ὁ Παυσανίας, ἦτον Μάγος ἔμπειρος· ὁ δ' Εὐριπίδης λέγει, ὅτι ἔγραψε περὶ μαγείας, καὶ θεραπείας. Ὅθεν, δὲν ἦτον παράξενον νὰ ἀναςήσῃ τὴν Εὐρυδίκην. Ἦτον δὲ καὶ ἄλλα ὄργανα μαγικὰ, ὡς ὁ Κεςὸς τῆς Ἀφροδίτης, ὁ ὁποῖος ἠρέθιζεν εἰς ἔρωτα τοὺς Θεοὺς (α).

κε'. Ὁμοίως καὶ ἡ Βασκανία ἦτον μαγεία διὰ τῶν ὀμμάτων. Ὅθεν παράγουσι τινὲς τὸ βασκαίνειν, παρὰ τὸ, φάεσι καίνειν, μὲ τὰ ὄμματα φονεύειν. Αὔτη δὲ ἡ βασκανία καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν ῥηθέντων, σώζονται ἔτι εἰς τὴν Ἑλλάδα, θαλπόμενα ὑπὸ τῆς δυσειδαιμονίας τῶν γυναικῶν, ἂν καὶ ὁ Πλούταρχος, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Ἡλιόδωρος, ἐδοκίμασαν νὰ δώσωσι λόγον φυσικὸν τῆς αἰτίας τοῦ βασκαίνειν. Καὶ ὅτι, κατὰ Πλούταρχον, τὰ νέα καὶ τρυφερὰ παιδία ἐβασκαίνοντο περισσότερον. Τοῦτο δὲ θρυλλεῖται καὶ ἤδη· καὶ ὡς λέγει ὁ παρ' αὐτῷ Φύλαρχος, τινὲς ἐγκάτοικοι τοῦ Πόντου, Θηβεῖς, ἢ Θιβιεῖς, ἢ Θίβιοι καλούμενοι, ἐβάσκαινον καὶ τοὺς τελείους ἄνδρας. Ἐγὼ ὅμως, εἶδον καὶ ζῶα βασκαινόμενα· καὶ μάλιςα ὅλα τὰ αἰφνίδια συμπτώματα, ὡς αἱ κεφαλαλγίαι, καὶ τρεμοῦραι, καὶ τὰ παρόμοια, ἐπίσης εἰς ζῶα καὶ ἀνθρώπους, μικρούς τε καὶ μεγάλους, τῶν ὁποίων ἀγνοεῖται ἡ ἀληθὴς αἰτία, νομίζονται Βασκανία, καθὼς καὶ ὁ Πανικὸς φόβος. Ἡ δὲ θεραπεία θηρεύεται δι' ἄλλης ἀνοητοτέρας ἀνοησίας· μὲ ἐπῳδὰς, καὶ ῥαντίσματα, καὶ καπνίσματα. Οἷον, ἐν ᾧ τοὺς ῥαντίζουσι μὲ ὕδωρ, εἰς τὸ ὁποῖον ῥίπτουσι κάρβουνα καὶ σίδηρα ἀναμμένα, καὶ τοὺς καπνίζουσι μὲ διάφορα θυμιάματα καὶ χόρτα, μουρμουρίζουσι καὶ τινας λέξεις μυςικάς· καὶ

(α) Ἀπολλών. Γ'. 1028. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Τ. 456. Πίνδαρ. Πύθ. Γ. 89. ϗ Σχολ. Παυσαν. Ἠλιακ. Ὑςέρ. Κ'. 8. Εὐριπίδ. Ἀλκεσ. 965. Ὁμηρ. Ἰλ. Ξ. 214.

ὡς λέγει ὁ Βάῤῥων καὶ ἄλλοι, ὅτι ἐκρεμοῦσαν εἰς τοὺς τραχήλους τῶν παίδων τὰ βασκάνια καὶ προβασκάνια λεγόμενα, εἰς ἀποτροπὴν τῆς βασκανίας, τὰ αὐτὰ ἔχουσι καὶ τὴν σήμερον. Ὁ Δαμοίτας λέγει παρὰ Θεοκρίτῳ, ὅτι κατοπτρισθεὶς εἰς τὴν Θάλασσαν καὶ θαυμάσας τὸ κάλος αὐτοῦ, ἔπτυσε τρὶς εἰς τὸν κόλπον, διὰ νὰ μὴ βασκανθῇ, καθὼς τὸν ἐσυμβούλευσεν ἡ γραία Κοττυταρίς.

„ Ὡς μὴ βασκανθῶ δὲ, τρὶς εἰς ἐμὸν ἔπτυσα κόλπον.
„ Ταῦτα γὰρ ἁ γραία Κοττυταρὶς ἐξεδίδαξεν.

Ὁ δὲ σχολιαςὴς τοῦ Θεοκρίτου λέγει, ὅτι καὶ εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ ἦτον ἡ συνήθεια αὕτη. Σώζεται ὅμως καὶ εἰς τὸν ἡμέτερον καιρόν. Ὁμοίως λέγει καὶ ὁ Λουκιανός· ὑπερμαζᾶς γε, ὦ Ἀδείμαντε, καὶ εἰς κόλπον οὐ πτύεις. Εἰς ἀποτροπὴν δὲ τῆς Βασκανίας, εἶχον οἱ τεχνῖται ἔξωθεν τῶν ἐργαςηρίων διάφορα σατυρικὰ καὶ γελοιώδη προβασκάνια. Ὡς αἰδοῖα ἀνδρῶν ἐζωγραφισμένα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα ἑλκύουσι, τρόπον τινα, τὴν βάσκανον περιέργειαν πρὸς ἑαυτὰ, καὶ τὸ πρῶτον καὶ δριμύτατον φάρμακον τῆς ὁράσεως, ὡς ἐκεῖνοι ἐνόμιζον. Ἐπειδὴ βασκαίνονται καὶ τὰ ἔργα τῶν τεχνιτῶν, καὶ συντρίβονται. Εὑρέθη δὲ καὶ ὁ Πρίαπος ἐζωγραφισμένος εἰς τοιαύτας περιςάσεις, μὲ τὰ σύμβολα αὐτοῦ, ἔχων καὶ ἐπιγραφὴν τοιαύτην. Ἰθυφάλλῳ Κορυνηφόρῳ, Κηποφύλακι, Κλεπτομάςιγι. Διότι ἐνόμιζον καὶ τὸν Πρίαπον ἀποτρόπαιον τῆς Βασκανίας (α), καὶ κολαςὴν τῶν βασκάνων. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων, πρὸς γνῶσιν καὶ κατάληψιν εὐκολωτέραν τῆς μυθολογίας, καὶ πάντων τῶν ἀνηκόντων αὐτῇ· ἐπομένως καὶ τῆς ἀρχαιολογίας, καὶ τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων· πρέπει δὲ νὰ ἀναφέρω καὶ ὀλίγα τινα περί Μύθων· πόσα τὰ εἴδη τῶν Μύθων, πῶς ἐπενοήθησαν, καὶ

(α) Ἡλιόδορ. Αἰθιοπικ. Γ΄. ζ΄. Πλούταρχ. Συμπόσ. Ε΄. ζ΄. Βιργίλ. Ἐκλογ. Γ΄. 103. Πλιν. Ἱςορ. Φυσ. Κή. β΄. Ὀράτ. Α. 1437. Βάῤῥ. ς΄. ά. Θεόκριτ. ς΄. 39. ἢ Σχολ. Πολυδ. Ζ. Κδ΄. Διόδ. Δ΄. ς΄. Λουκιαν. Πλοίῳ. Ις΄.

πῶς πρέπει νὰ τοὺς ἐνοεῖ ὁ ἀναγνώςης, εἰς εὕρεσιν τῆς ἐμπεριεχομένης εἰς αὐτοὺς ἀληθείας·

ΒΙ'ΒΛΟΣ Δ'.

ἢ

ΜΥΘΟΠΟΙΐΑ.

Περὶ Μύθων.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ διαιρέσεως τῶν Μύθων.

ά. Τινὲς μὲν διαιροῦσι τοὺς Μύθους, εἰς πέντε εἴδη· εἰς Θεολογικοὺς, Φυσικοὺς, Ψυχικοὺς, Ὑλικοὺς, καὶ Μικτούς. Καὶ Θεολογικοὺς μὲν λέγουσιν ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἀναφέρεται οὔτε ἐνοεῖται σῶμα, ἀλλ᾽ οὐσία μόνον Θεοῦ. Καθὼς λέγουσιν οἱ Ποιηταὶ ἐκκλησίας καὶ συμπόσια Θεῶν, ἐνοοῦντες τὰς ὑπερκοσμίους δυνάμεις τῶν Θεῶν (α). Φυσικοὶ δὲ Μῦθοι λέγονται ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀναφέρουσι τὰς δυνάμεις τῶν Θεῶν, εἰς τὸν Κόσμον ἐνεργούσας· οἷον, ὁ Κρόνος ὡς χρόνος ἐκλαμβανόμενος, ἔτρωγε τὰ τέκνα αὐτοῦ· τουτέςι, τὰ μέρη τοῦ χρόνου· καὶ ὁ Ἀπόλλων ὡς Ἥλιος ἐνοούμενος, προξενεῖ τὰς νόσους. Ψυχικοὺς δὲ λέγουσι τοὺς ἀναφέροντας τὰς ἐνεργείας τῆς ψυχῆς. Ὑλικοὺς δὲ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους μετεχειρίσθησαν οἱ Αἰγύπτιοι διὰ τὴν ἀμάθειαν, ὀνομάσαντες Θεοὺς τὰ ὑλικὰ σώματα· καθὼς τὴν Γῆν, Ἶσιν, τὸ ὑγρὸν, Ὄσιριν, τὴν Θέρ-

---

(α) Σαλλούς. Δ', Φουρνοῦτ. Β'. καὶ Ζ'.

μην Τυφῶνα, τὸ ὕδωρ Κρόνον, τοὺς καρποὺς Ἄδωνιν, οἶνον τὸν Διόνυσον, κ. τ. λ.

β΄. Μικτοὺς δὲ λέγουσι τοὺς περιέχοντας δύο εἴδη μεμιγμένα. Καθὼς εἰς τὸ συμπόσιον τῶν Θεῶν ἡ Ἔρις ἔῤῥιψε τὸ μῆλον· καὶ φιλονεικίας γενομένης, ἔπεμψεν ὁ Ζεὺς τὰς Θεὰς εἰς τὸν Πάριν, ὅςτις προέκρινε τὴν Ἀφροδίτην. Ἐνταῦθα τὸ συμπόσιον δηλοῖ τὰς ὑπερκοσμίους δυνάμεις τῶν Θεῶν, τὸ δὲ μῆλον τὸν Κόσμον, ὅςτις συνίςαται ἐκ τῶν ἐναντίων μερῶν· οἷον, ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, ὑγροῦ καὶ ξηροῦ, καὶ τῶν λοιπῶν· ὅθεν ῥίπτει αὐτὸν καὶ ἡ Ἔρις. Οἱ δὲ Θεοὶ φιλονεικοῦν διὰ τὸ μῆλον· οἷον, θέλοντες νὰ δώσωσιν ἕκαςος ἄλλοτι εἰς τὸν Κόσμον· ἡ δὲ κατ' αἴσθησιν ψυχὴ, οἷον, ὁ Πάρις, μὴ βλέπουσα τὰς ἄλλας ἐν τῷ Κόσμῳ δυνάμεις, προκρίνει τὸ ὁρόμενον κάλλος μόνον, τὴν Ἀφροδίτην. Μικτὸς ἄρα ὁ Μῦθος οὗτος, ἐκ Θεολογικοῦ καὶ Φυσικοῦ. Ἀνήκουσι δὲ, οἱ μὲν Θεολογικοὶ εἰς τοὺς φιλοσόφους, οἱ δὲ φυσικοὶ καὶ ψυχικοὶ εἰς τοὺς Ποιητὰς, οἱ δὲ μικτοὶ εἰς τὰς τελετάς. Ἐπειδὴ αἱ τελεταὶ συνάπτουσι τοὺς ἀνθρώπους μὲ τοὺς Θεοὺς καὶ μὲ τὸν Κόσμον. Τοιούτους Μύθους δηλαδὴ μεταχειριζόμενοι οἱ φιλόσοφοι, ἐδίδαξαν τὰς τελετὰς καὶ τὰ μυςήρια, ὡς ὁ Ὀρφεὺς, καὶ ἄλλοι Ποιηταίτε καὶ φιλόσοφοι, οἱ ὁποῖοι ὠνομάσθησαν καὶ Θεόληπτοι, καὶ οἱ Μῦθοι Θεῖοι. Ἐπειδὴ ἐδίδαξαν μὲ Μύθους τὰς οὐσίας καὶ δυνάμεις τῶν Θεῶν, καὶ οὐχὶ μὲ Ἱςορίαν ἁπλῆν καὶ ὑπὸ πάντων ἐνοουμένην· διότι καὶ τὸ θεῖον δὲν ἐνοεῖται ὑπὸ πάντων. Ὅθεν καὶ κατὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ Θείου, οἷον, κατὰ τὸ ῥητὸν καὶ ἄῤῥητον, φανερὸν καὶ ἀφανὲς, σοφὸν καὶ κρυπτόμενον, ἐγένοντο καὶ οἱ Μῦθοι, μιμούμενοι τὴν ἰδιότητα ἐκείνου, διὰ νὰ ἐνοοῦσιν αὐτοὺς μόνον οἱ πεπαιδευμένοι καὶ φιλόσοφοι· οἱ δὲ ἄλλοι νὰ πιςεύωσι μόνον. Ἐπειδὴ καὶ οἱ Θεοὶ, τὰ καλὰ ὅλα, ὅσα γίνονται ἐκ τῶν αἰσθητῶν, τὰ ἔδωκαν κοινῶς εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· τὰ δὲ ἐκ τῶν νοητῶν,

μόνον εἰς τοὺς ἐχέφρονας καὶ ἐνοοῦντας· ὡς καὶ οἱ Μῦθοι λέγουσι κοινῶς εἰς πάντας, ὅτι εἶναι Θεοί· δὲν λέγουσιν ὅμως καὶ ποῖοι εἶναι, καὶ τὰ λοιπὰ μυςηριώδη, τὰ ὁποῖα ἐνοοῦσι μόνον οἱ δυνάμενοι ἐνοῆσαι. Αὐτὰ ἦτον ἄρα τὰ μυςήρια, τὰ ὁποῖα ἐδιδάσκοντο οἱ ἀμαθεῖς ὑπὸ τῶν Ἱερέων. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Σαλλούςιος, οἱ θέλοντες νὰ μάθωσι τὰ περὶ τῶν Θεῶν, πρέπει νὰ ἀνατραφοῦν καλῶς καὶ μὲ ὀρθὰς δόξας παιδιόθεν· νὰ εἶναι καὶ φύσει ἀγαθοὶ καὶ ἔμφρονες, καὶ νὰ γνωρίζωσι καὶ τὰς κοινὰς ἐννοίας, ὅσας γνωρίζουσι κοινῶς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι· οἷον, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθὸς, ἀπαθὴς καὶ ἀμετάβλητος· ἐπειδὴ τὸ μεταβαλλόμενον μεταβάλλεται εἰς τὸ καλήτερον, ἢ εἰς τὸ χειρότερον· ἂν λοιπὸν μεταβληθῇ εἰς τὸ χειρότερον, δῆλον ὅτι γίνεται χειρότερον· καὶ ἂν εἰς τὸ καλήτερον, ἦτον πρότερον χειρότερον. Τοιαύτας δὲ μεταβολὰς δὲν ἐπιδέχεται τὸ θεῖον. Τοιαῦτα λοιπὸν καὶ ἄλλα πολλὰ προτερήματα ἔδωκαν εἰς τοὺς Μύθους, ὅσοι ἠθέλησαν νὰ ὑπερασπισθοῦν τὴν θρησκείαν αὐτῶν· καὶ μάλιςα πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ Χριςιανισμοῦ, ὅτε ἐξελέγχοντο ὑπὸ τῶν Χριςιανῶν Φιλοσόφων, συνέγραψαν πολλὰς τοιαύτας ἀπαντήσεις· ὡς οἱ Πλατωνικοὶ Φιλόσοφοι, ὁ Πορφύριος, Ἰάμβλιχος, Πρόκλος καὶ Πλωτῖνος, οἵτινες συνέγραψαν ὁλόκληρα βιβλία.

γ´. Ἄλλοι δὲ διαιροῦσι τοὺς Μύθους εἰς ἓξ εἴδη· εἰς Ἱςορικοὺς, Φιλοσοφικοὺς, Ἀλληγορικοὺς, Ἠθικοὺς, Μικτοὺς, καὶ Ἀσημάντους, ἢ Ἡδονικούς. Καὶ Ἱςορικοὶ μὲν εἶναι, ἔσοι διηγοῦνται τὰς Ἱςορίας τῶν Θεῶν, Ἡρώων καὶ ἄλλων τοιούτων ἀρχαίων συμβεβηκότων, μὲ Μύθους καὶ πλάσματα μεμιγμένας, ἐκ τῶν ὁποίων ἂν ἀφαιρεθοῦν τὰ μυθώδη καὶ παράλογα τῆς ἀρχαϊκῆς δεισιδαιμονίας καὶ ἀμαθείας πλάσματα, μάλιςα τῆς ποιητικῆς φαντασίας, μένει ἡ Ἱςορία καθαρά. Ὡς ἡ ἐκςρατεία τῶν Ἀργοναυτῶν, ὁ πόλεμος τῆς Τρῳάδος, αἱ ἐκςρατεῖαι τοῦ Ἡρακλέους, τοῦ Περσέως, τοῦ Διονύσου

καὶ πάντων τῶν ἀρχαίων συμβεβηκότων, ἔνθα ἀναφέρονται περιςατικῶς καὶ τὰ πρόσωπα καὶ οἱ τόποι, οἱ ὁποῖοι ὀνομάζονται σχεδὸν καὶ τὴν σήμερον οὕτω, καὶ ἄλλαι πολλαὶ περιςάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπιβεβαιοῦσι τὸ κῦρος τῆς ἱςορίας· ἓν δὲ μόνον λείπει, ἡ ἀκρίβεια τοῦ χρόνου πρὸ τῶν Τρωϊκῶν. Καὶ ἂν ἦτον τρόπος νὰ εὑρεθῇ καὶ τοῦτο, ἡ Μυθολογία ἐλάμβανε σχῆμα ἱςορίας τακτικῆς ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Οὐρανοῦ.

δ΄. Φιλοσοφικοὶ δὲ λέγονται ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ἔπλασαν οἱ Ποιηταὶ ὡς παραβολὰς ἁρμοδίας, εἰς τὸ νὰ περικρύπτωσι τὰ μυςήρια τῆς φύσεως, καὶ τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν· ἀντὶ νὰ εἰποῦν, ὅτι ἡ Θέρμη ἡ ὑπερβολικὴ τοῦ Ἡλίου προξενεῖ, ἢ αὐξάνει τὰς ἐπιδημικὰς ἀσθενείας, δίδουσιν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα τὴν ἐνέργειαν ταύτην. Καὶ ὁ Ὠκεανὸς καὶ ὁ Πόντος ἐγέννησαν τοὺς ποταμούς· οἷον, οἱ ποταμοὶ πηγάζουσιν ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Θαλάσσης· καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ὡς καὶ ἡ Σελήνη ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Ἀέρος τὴν Δρόσον.

ε΄. Ἀλληγορικοὶ δὲ εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι κρύπτουσι παραβολικῶς ἐννοίας μυςικὰς, καὶ σημαίνουσι, μὲ ἄλλον ὄνομα καὶ σύμβολον, ἄλλο πρᾶγμα. Καθὼς λέγει ὁ Πλάτων, ὅτι ὁ Πόρος καὶ ἡ Πενία ἐγέννησαν τὸν Ἔρωτα· οἷον, τὰ πλούτη καὶ ἡ πτωχεία ἐγέννησαν τὸν πόθον πρὸς τὰ ἐργόχειρα καὶ τέχνας· ὁ μὲν πλοῦτος διὰ πολυτέλειαν καὶ ἡδονὴν, ἡ δὲ πτωχεία διὰ τὴν ἀνάγκην· ἢ ὡς ἄλλοι συμπεραίνουσιν, ὅτι ὁ Ἔρως ἑνώνει καὶ τὰ δύο ἄκρως ἐναντία.

ϛ΄. Ἠθικοὶ δὲ, οἱ εὑρεθέντες μόνον πρὸς διόρθωσιν τῶν ἠθῶν. Καθὼς ἐκεῖνος, ὅςτις λέγει, ὅτι ὁ Ζεὺς ἔςελνε τὰ ἄςρα τὴν ἡμέραν εἰς τὴν Γῆν νὰ παρατηροῦν τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων· δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἔπλασαν καὶ τὸν Ἅδην καὶ τὰ Ἠλύσια Πεδία, καὶ τοὺς κριτάς. Ὁμοίως καὶ ἐκεῖνος τοῦ Ναρκίσσου ἐξελέγχει τὴν φιλαυτίαν. Τοιοῦτοι εἶναι καὶ οἱ Αἰσώπειοι Μῦθοι.

ζ΄. Μικτοὶ δὲ, ὅσοι εἶναι μεμιγμένοι μὲ δύο Μύ-

θους, ἢ ἐννοίας, ἠθικὴν καὶ ἀλληγορικήν. Καθὼς ἡ Ἄτη ἦτον θυγάτηρ τοῦ Διός· πλὴν, ἐπειδὴ ἦτον βλαβερὰ καὶ μισητὴ, ὁ Ζεὺς ἔῤῥιψεν αὐτὴν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ὤμοτε νὰ μὴ τὴν δεχθῇ πλέον εἰς τὸν Οὐρανόν.

ή. Ἀσήμαντοι δὲ καὶ ἡδονικοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δὲν περιέχουσιν οὐδεμίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ἐπενοήθησαν μόνον πρὸς ἡδονὴν καὶ διατριβὴν τῶν ἀνθρώπων. Καθὼς ἐκεῖνος τῆς Ψυχῆς, καὶ οἱ τῶν Μιλησίων καὶ Συβαριτῶν λεγόμενοι Μῦθοι. Κατὰ ταύτην λοιπὸν τὴν διαίρεσιν πρέπει νὰ παρατηρῇ τοὺς Μύθους, ὅςτις θέλει νὰ γνωρίσῃ τὴν Μυθολογίαν καὶ τὰ μυςήρια αὐτῆς, ἀφ' οὗ γνωρίσῃ πρότερον ἀντὶ τίνος ἐκλαμβάνουσιν, ἢ ἀλληγοροῦσιν οἱ Ποιηταὶ ἕκαςον Θεὸν, καὶ εἰς τὶ πρᾶγμα ἐπροςάτευεν ἕκαςος, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὰς ἀλληγορίας ἑκάςου. Τότε ἐνοεῖ διὰ τὶ παρέταξεν ὁ Ὅμηρος τοὺς πέντε Θεοὺς, τὴν Ἥραν, Ἀθηνᾶν, Ποσειδῶνα, Ἑρμῆν, καὶ τὸν Ἥφαιςον, βοηθοὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἓξ βοηθοὺς τῶν Τρῳαδιτῶν· τὸν Ἄρην, Ἀπόλλωνα, Ἄρτεμιν, Ἀφροδίτην, Λητὼ, καὶ τὸν Ξάνθον ποταμόν· καὶ ἀντέταξεν αὐτοὺς ἀπεναντίον πρὸς τοὺς ἐναντίους, καὶ πολεμίους ἑκάςου. Ἐναντίον τοῦ Ποσειδῶνος τὸν Ἀπόλλωνα· τὸ μερικὸν πῦρ πρὸς ὅλον τὸ ὕδωρ· ἐναντίον τῆς Ἀθηνᾶς τὸν Ἄρην· τὴν φρόνησιν πρὸς τὴν ἀφροσύνην· ἐναντίον δὲ τῆς Ἀρτέμιδος τὴν Ἥραν· τὸν περίγειον Ἀέρα πρὸς τὴν Σελήνην· ἐναντίον τῆς Λητοῦς τὸν Ἑρμῆν· τὸν λόγον πρὸς τὴν Λήθην· ἐναντίον δὲ τοῦ Ξάνθου τὸν Ἥφαιςον· ὅλον τὸ πῦρ πρὸς τὸ μερικὸν ὕδωρ (α).

θ'. Καὶ αὕτη μὲν εἶναι φυσικὴ θεωρία· ἐπειδὴ ἡ παράταξις ἔχει καὶ ἠθικήν· τὴν Ἄρτεμιν πρὸς τὴν Ἥραν· τὴν προγονὴν πρὸς τὴν μητρυιάν. Ὁ δὲ Ποσειδῶν ἐμίσει τὸν Ἀπόλλωνα, ἐπειδὴ ἔγινε παραλόγως σύμμαχος τῶν Τρῳαδιτῶν, ἐν ᾧ ἀδίκησεν αὐτοὺς καὶ τοὺς

(α) Ὅμηρ. Ἰλ. Υ'. 32. — καὶ Δίδυμ. 67. 74.

δύο πρότερον ὁ Λαομέδων. Ὁ δὲ Ἄρης ἐμίσει τὴν Ἀθηνᾶν, ἐπειδὴ δὲν ἀφῆκεν αὐτὸν νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀσκαλάφου· μάλιςα καὶ ὕβρισεν αὐτὸν ἔμπροσθεν τῶν ἄλλων Θεῶν. Ὁ δὲ Ἑρμῆς μουσικὸς ὢν ἐμίσει τὴν Λητὼ, ἐπειδὴ ἐγέννησε τὸν ἀντίζηλον εἰς τὴν τέχνην Ἀπόλλωνα. Ἀπαιτεῖται δὲ καὶ ἄλλη θεωρία, διά τί ἡ Ἥρα βοηθεῖ τοὺς Ἕλληνας· ἐπειδὴ γαμήλιος οὖσα, οἷον, ἔφορος τοῦ γάμου, μισεῖ τὸν Πάριν ὡς μοιχὸν καὶ παραβάτην τῶν ὅρων τοῦ γάμου· ἔτι δὲ ἐλατρεύετο λαμπρῶς εἰς τὸ Ἄργος, ὥςε ὠνομάζετο καὶ Ἀργεία. Ὁμοίως καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἐμίσει τὸν Πάριν, ἐπειδὴ προέκρινε τὴν Ἀφροδίτην εἰς τὴν κρίσιν· ἔτι δε, ἡ σοφία μισεῖ τοὺς βαρβάρους. Ὡσαύτως εἶχε καὶ ἡ Ἥρα καὶ αὐτὴν τὴν αἰτίαν τῆς καταφρονήσεως εἰς τὴν κρίσιν. Ὁ δὲ Ποσειδῶν, ἐπειδὴ ἦτον οἱ περισσότεροι Ἕλληνες νησιῶται, καὶ διά τὴν πρὸς τὸν Λαομέδοντα ὀργήν. Ὁ δὲ Ἑρμῆς, ἐπειδὴ ἦτον Ἕλλην ἐκ τῆς Ἀρκαδίας· ἔτι δὲ, οἱ Τρῳαδῖται ἠθέλησαν νὰ φονεύσουν τοὺς Κήρυκας τῶν Ἑλλήνων· ὁ δὲ Ἑρμῆς ἦτον προςάτης τῶν Κηρύκων. Ἔτι δὲ, καὶ ὡς λόγιος ἐμίσει τοὺς ἀλόγους καὶ βαρβάρους· ὁ δὲ Ἥφαιςος ἐμίσει τὸν Ἄρην τὸν σύμμαχον τῶν Τρῳαδιτῶν, ἐπειδὴ ἐμοίχευε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἀφροδίτην.

ί. Τὰς αὐτὰς αἰτίας εἶχον καὶ οἱ σύμμαχοι τῶν Τρῳαδιτῶν. Ὁ μὲν Ἄρης ἐβοήθει τὸν Πάριν τὸν ὅμοιον αὐτοῦ εἰς τὴν μοιχείαν. Ὁ δὲ Ἀπόλλων, ἐπειδὴ ἐλατρεύετο ἐκεῖ· ἔτι δὲ, ἐπειδὴ ἦτον οἱ Τρῳαδῖται τοξόται ἔμπειροι, καὶ μάλιςα ὁ Πάρις, καὶ κιθαριςὴς, καὶ ὡραῖος, ὡς καὶ ὁ Ἀπόλλων· ἡ δὲ Λητὼ καὶ Ἄρτεμις, χάριν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἢ ἐπειδὴ ἐλάτρευον καὶ αὐτὰς οἱ βάρβαροι. Ἡ δὲ Ἀφροδίτη, ἐπειδὴ προέκρινεν αὐτὴν ὁ Πάρις εἰς τὴν κρίσιν· ὁ δὲ Ξάνθος μάχεται εἰς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Ταύτας λοιπὸν τὰς ἐννοίας συνάψας ὁ Ποιητὴς φιλοσοφικῶς, πιθανῶς, καὶ μυθολογικῶς ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων Μύθων, ἐσέμνυνεν εὐφυέςατα τὸ ποίημα αὐ-

τοῦ. Δὲν ἔφερεν ὅμως καὶ τὸν Διόνυσον καὶ τὴν Δήμητραν εἰς τὸν πόλεμον, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τὸ πρᾶγμα πιθανολογίαν. Καθότι ἐκεῖνοι καρποφόροι ὄντες, δὲν ἀγαποῦν τὸν πόλεμον τὸν καρποφθόρον. Ὁμοίως δὲν εἶχε πιθανολογίαν, διὰ νὰ καταβιβάσῃ καὶ τὸν Δία εἰς τὸν πόλεμον. Ἐπειδὴ ὁ Αἰθέριος καὶ Ὀλύμπιος Ἀήρ, ὁ νοῦς καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ παντὸς, δὲν εἶχεν εὔλογον πιθανολογίαν νὰ καταβῇ εἰς τὴν Γῆν· ὅθεν καὶ μόλις κατεβίβαζεν αὐτὸν μετὰ μεγάλης συςολῆς, μέχρι τῆς κορυφῆς τῆς Ἴδης, καὶ ἐκεῖθεν ἐδείκνυε τὰ σημεῖα καὶ τοὺς κρότους.

ιά. Ταῦτα λοιπὸν πάντα οὕτως ἐξεταζόμενα, δεικνύουσι τὸν νοῦν τῶν ποιητῶν. Ἐπειδὴ θεωροῦνται γενικωτέρως κατὰ τρεῖς τρόπους· καθ' ἱςορίαν, ἀλληγορίαν καὶ μυθολογίαν. Ὅθεν καὶ ὁ Ζεὺς ἱςορούμενος μὲν, ἐκλαμβάνεται ὡς Βασιλεὺς ποτὲ χρηματίσας· ἀλληγορούμενος δὲ, εἰς Ἀέρα, εἰς Ἥλιον, εἰς νοῦν· οἷον ψυχὴν τοῦ παντὸς· εἰς Οὐρανὸν, ἢ εἰς Αἰθέρα· μυθευόμενος δὲ, ὡς πατὴρ θνητῶν τε Θεῶν τε, καὶ τ. λ. Ὅθεν κατηγόρησαν τὸν Ὅμηρον διὰ τὰς θεομαχίας, οἱ μὴ ἐνοήσαντες ταύτας τὰς ἐννοίας, ὡς λέγει Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς, εἰς τὰς Ὁμηρικὰς ἀλληγορίας· τοιαύτας ἀλληγορίας, ἱςορίας, καὶ Μύθους ἔχουσιν ὅλοι οἱ Θεοί.

ιβ'. Ζητεῖται δὲ ἔτι, διὰ τί ἐξέλαβον τοὺς Θεοὺς εἰς τοσαύτας ἐννοίας· ἡ ἱςορία λέγει, ὅτι ὁ Ζεὺς ἦτον Βασιλεὺς, καὶ ἀπεθέωσαν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι, διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ. Τοῦτο βεβαιοῦται μὲ τὴν ἀποθέωσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου καί τινων αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης, τὰ ὁποῖα ἐγίνοντο εἰς τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τῆς φιλολογίας, ὅτι ἡ δοξομανία αὕτη ἡ ἀρχαιοτάτη ἐσώζετο ἕως τότε. Ὕςερον δὲ οἱ φιλόσοφοι καὶ Ποιηταὶ, καὶ μάλιςα οἱ Ἱερεῖς, ἐξηλληγόρησαν τὰ ὀνόματα ταῦτα εἰς τὰ ςοιχεῖα, καὶ εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς φύσεως· ὠνόμασαν καὶ τοὺς Πλανήτας καὶ Ἀςέρας ἀπ' αὐτῶν. Ἔςω δὲ καὶ ὅτι ὠνόμασαν πρότερον τὰς δυνάμεις ἐκείνας οὕτω, κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἄλλων, οἵτινες ὠνόμα-

σαν τὸν Ἥλιον Ὄσιριν, καὶ τὴν Σελήνην Ἶσιν, καὶ ἔπειτα ἀπαθανατίσαντες τοὺς ἀνθρώπους, ὠνόμασαν καὶ αὐτοὺς οὕτω διὰ δόξαν· πάλιν ἡ αὐτὴ αἰτία εὑρίσκεται τῆς πρὸς ἀλληγορίαν ἀναγωγῆς· πῶς δὲ ἐπλάσθησαν οἱ Μῦθοι, περὶ τούτου ἤδη λεκτέον.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Β'.

Πῶς ἐπλάσθησαν οἱ Μῦθοι.

α΄. Τοῦτο νομίζω ὅτι εἶναι τὸ εὐκολώτατον καὶ πιθανώτατον μέρος τῆς Μυθολογίας, ὅταν ἐνοήσωμεν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τότε γράμματα δὲν εἶχον, καὶ τὰ συμβεβηκότα τῶν προγενεςέρων διηγοῦντο οἱ γεροντότεροι πρὸς τοὺς νεωτέρους, καθὼς τὰ ἤκουσαν καὶ ἐκεῖνοι κατὰ παράδοσιν παρὰ τῶν γεροντοτέρων. Γνωρίζομεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι φιλοτιμοῦνται νὰ ςολίσουν περισσότερον τὰς διηγήσεις αὐτῶν, προσθέτοντες καὶ ἄλλα θαυμασμοῦ ἄξια· καὶ μάλιςα ὅταν εὑρίσκωσι φιληκόους ἀκροατὰς, καὶ εὐκολοπίςους, καὶ ἔχουν καὶ ἔφεσιν διὰ νὰ ἐπαινέσουν κανένα ὑποκείμενον, δὲν φροντίζουν παντελῶς, ἂν λέγουν ἀπίθανα καὶ ἀδύνατα. Καὶ ταῦτα γίνουται καὶ τὴν σήμερον μεταξὺ τῶν ἁπλῶν, ὅθεν λείπει ἡ δύναμις τῆς κρίσεως καὶ τοῦ συλλογισμοῦ, καὶ τοῦ ἀπορεῖν· ἐπειδὴ οἱ παλαιοὶ λέγουσιν, εἰκότως, ὅτι τὸ ἀπορεῖν ἐςὶ φιλοσοφεῖν. Ἐκείνη ἄρα ἡ ἀρχαϊκὴ ἁπλότης πῶς ἔπρεπε νὰ καλλωπίζῃ τὰς τοσούτων αἰώνων κατὰ παράδοσιν διηγήσεις; τὰς πράξεις λέγω τοῦ Ἡρακλέους, Θησέως, καὶ τῶν τοσούτων ἄλλων Ἡρώων; μὲ θαύματα βεβαίως παράδοξα, καὶ ἀνάλογα τοῖς Ἡρωϊκοῖς κατορθώμασιν. Εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Θρᾴκην φέρεται τὶς ἱςορία κατὰ παράδοσιν, τινὸς νέου Ἥρωος Μαρκοκράλη λεγομένου, καὶ πιςεύεται παρὰ τοῖς τοιούτοις, περιέχουσα πολλὰς καὶ παραδόξους ἀνδραγαθίας. Ἐγὼ ὅ-

μως λέγω μόνον μίαν. Εἶχε ρόπαλον σχεδὸν ὡς τοῦ Πολυφήμου τοῦ Κύκλωπος. Ἐτόλμησε δὲ ποτὲ τὶς Ἄραψ νὰ ἔλθῃ κατ' αὐτοῦ· ἦτον ὅμως καὶ ἐκεῖνος τοιοῦτος ἀνδρεῖος, ἔχων καὶ ρόπαλον τοιοῦτον· ἐξελθὼν δὲ ὁ Μάρκος καὶ ρίψας τὸ ρόπαλον ἐπὶ τὸν Αἰθίοπα, ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ἀτάραχος καὶ ἄφοβος. Ὁ πέριξ τόπος ἦτον πεδιὰς ἄδενδρος καὶ ὡμαλὴ, καὶ πολὺ ἐκτεταμένη· ὅμως, οὔτε ὁ Αἰθίοψ ἐφάνη τὶ ἔγινεν, οὔτε ὁ ἵππος αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἦτον ἔφιππος, οὔτε τὸ ρόπαλον τοῦ Μάρκου, οὔτε εὑρέθησαν ποτέ· τὶς εἶδε μέχρι ποῦ ἐξώθησεν αὐτὸν ἡ δύναμις καὶ ὁρμὴ τοῦ ροπάλου. Ἔπειτα, μᾶς φαίνονται παράδοξα τὰ ρόπαλα τῶν Κυκλώπων, τοῦ Ἡρακλέους, αἱ δενδροτομίαι τῶν Κενταύρων, ἡ δύναμις τοῦ Πιτυοκάμπτου, καὶ ἄλλων τοιούτων;

β'. Τοιαῦτα πλαστουργήματα ἐσύναξαν ὕστερον οἱ συγγραφεῖς, καὶ ἔγραψαν κατὰ τὴν δόξαν τοῦ λαοῦ. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ τοιαῦτα μυθολογήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσιν ἀλληγορίαν, ἀλλ' εἶναι ἱστορία καθ' ὑπερβολὴν, πρέπει νὰ τὰ καθαρίζῃ ὁ ἀναγνώστης, καὶ νὰ τὰ θεωρεῖ χωρὶς τὴν ὑπερβολήν. Ἐπειδὴ ὁ Μάρκος ἐχρημάτισεν ἀνδρεῖος καὶ τολμηρὸς· καθὼς φέρεται καὶ τὸ τραγούδιον αὐτοῦ· καὶ ἐφόνευσε τὸν Αἰθίοπα· οὐχὶ ὅμως καὶ ἠφάνισεν αὐτὸν κατὰ τὸν μυθολογούμενον τρόπον. Τοιοῦτος ἦτον καὶ ὁ Πιτυοκάμπτης· ὅστις, λῃστὴς ὢν ἐφύλαττεν εἰς τὸν Ἰσθμὸν, εἰς τὸ ἁρμοδιώτατον λῃστήριον· ἐλάμβανε καὶ ἔδενε τοὺς διαβαίνοντας, Ἴσως καὶ ἐπαίδευεν. Οὐχὶ ὅμως κατὰ τὸν μυθολογούμενον τρόπον, τὸν ἀδύνατον καὶ ἀπίθανον· τὰ τοιαῦτα πλάσματα λοιπὸν ἦσαν διηγήσεις καθ' ὑπερβολὴν τῶν ἁπλῶν ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ ὅσα ἔπλασαν ὕστερον οἱ Ποιηταὶ καὶ Φιλόσοφοι, ἔπλασαν αὐτὰ μετὰ προνοίας. Ὅθεν ἔχουσι καὶ ἀλληγορίαν μόνον, καὶ οὐχὶ ὑπερβολὴν κατ' ἄγνοιαν.

γ'. Τινες δὲ ἠθέλησαν νὰ ἀλληγορήσουν καὶ τὰ ἀναλληγόρητα ἐκεῖνα· ὅθεν καὶ κατέστησαν αὐτὰ ἀνεξήγητα, καὶ παντάπασιν ἀσήμαντα, μὴ ἀναγόμενα οὔτε

εἰς ῾Ιςορίαν, οὔτε εἰς ἀλληγορίαν· καὶ πρέπει νὰ τὰ ἀναλύσῃ τις εἰς τὴν πρώτην ὑπερβολὴν τῆς ἁπλότητος, καὶ οὕτω νὰ ζητήσῃ τὴν ἔννοιαν· ἄλλοι δὲ ἐπεφόρτισαν τὴν ἁπλῆν ταύτην ῾Ιςορίαν μὲ ἀλληγορίας ὑψηλὰς, καὶ δυσκαταλήπτους. Καθὼς ὁ Δαίδαλος, εὑρὼν πλοιάριον ἔφυγεν ἐκ τῆς Κρήτης μὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ῎Ικαρον, καὶ ἔχων τὸν ἄνεμον οὔριον, ἐφαίνετο ὡς ἱπτάμενος· ἡ ἁπλότης λοιπὸν κατ᾽ ὀλίγον ἔπλασεν, ὅτι ὁ Δαίδαλος ἐπέτασεν· περιτραπέντος δὲ τοῦ πλοίου, ὁ μὲν ῎Ικαρος ἐπνίγη, ὁ δὲ Δαίδαλος κολυμβητὴς ὢν ἔμπειρος, ἐξῆλθεν εἰς τὴν ῎Ικαρον νῆσον. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἔφθασαν εἰς τὴν νῆσον, καὶ ἐξερχόμενοι εἰς τὴν Γῆν, ἔπεσεν ὁ ῎Ικαρος εἰς τὴν Θάλασσαν, κατά τινα παρακοὴν, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, καὶ ἐπνίγη. ῞Υςερον οἱ ἄλλοι, διὰ νὰ δείξουν τὴν φυγὴν ἀλληγορικωτέραν καὶ παραδοξοτέραν, καὶ τὴν παρακοὴν τοῦ ᾽Ικάρου ἐμφαντικωτέραν, ἔπλασαν κήρινα πτερὰ, καὶ ὕψωσαν τὸν ῎Ικαρον μέχρι τοῦ ῾Ηλίου· καὶ οὕτως ἐκ τῆς ἁπλῆς ῾Ιςορίας, ἀνεβίβασαν τὸ πρᾶγμα εἰς ἀληγορίαν φυσικὴν καὶ μεταφυσικήν· οἷον, τὸ κηρίον ἀλληγορεῖ τὰ κακῶς διορθωθέντα ἱςία, διὰ τὴν βίαν, καὶ τὸ ὕψωμα, τὴν ἔπαρσιν τοῦ νοὸς τοῦ ᾽Ικάρου· ὁ δὲ ῞Ηλιος τὸν ἄνεμον, ὅςτις διέῤῥηξε τὰ ῾Ιςία· ἐπειδὴ ἡ θερμότης κινεῖ τὸν ἄνεμον. Διὰ τοῦτο τινὲς ἄλλοι ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποθέσωσιν ὅτι ἔφυγον ἕκαςος εἰς πλοιάριον ἰδιαίτερον· καὶ ὁ ῎Ικαρος μὴ ἀκούων τὴν παραίνεσιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀνήχθη μετεωρότερος εἰς τὸ πέλαγος καὶ ἐπνίγη. Τοῦτο ἔχει πιθανολογίαν, πλὴν ὀλιγωτέραν τοῦ πρώτου. ἔπειτα, τί κάμνομεν τὰ κηρία καὶ τὸν ῞Ηλιον; Διὰ τοῦτο ἄρα πρέπει νὰ ἀφήσωμεν τὰ τοιαῦτα ὅλα ὡς περιττὰ, καὶ νὰ δεχθῶμεν τὸ πρῶτον, τὸ ἱςορικώτερον καὶ πιθανώτερον. Τούτους λοιπὸν τοὺς κανόνας, ὡς ἐγὼ νομίζω, πρέπει νὰ φυλάττωμεν καὶ νὰ παρατηρῶμεν, ἂν θέλωμεν νὰ καθαρίσωμεν τὴν ἀρχαίαν ῾Ιςορίαν, τὴν Μυθολογίαν λεγομένην· καὶ νὰ μὴ δειλιῶμεν καὶ ἀπο-

ρῶμεν πῶς ἔπλασαν τοὺς Μύθους οἱ ἀρχαῖοι· ἐπειδὴ βλέπωμεν καὶ νῦν τοὺς Ποιητὰς ἀγωνιζωμένους νὰ καλλωπίσωσι καὶ σεμνύνωσι τὰ ποιήματα αὐτῶν μὲ Μύθους. Ὁμοίως καὶ οἱ ἁπλοῖ πανταχοῦ ἔχουσι τὴν αὐτὴν προθυμίαν εἰς τὰς διηγήσεις αὐτῶν. Μόνον ἡ Φιλοσοφία ἀπέῤῥιψε τοῦτο τὸ τερατῶδες κάλυμμα, καταγινομένη νὰ εὕρῃ τὴν ἀλήθειαν, ὅσον δυνατὸν διὰ τοῦ καθαρωτέρου καὶ εὐκολωτέρου δρόμου· ὕϛερον δὲ ἔπλασαν καὶ οἱ ποιηταὶ, Φιλόσοφοι καὶ Ἱερεῖς διαφόρων εἰδῶν Μύθους· ταῦτα δὲ καὶ περὶ Μύθων.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Μεταμορφώσεων.

α'. Δὲν εὐχαριϛήθησαν μόνον εἰς τοὺς μέχρι τοῦδε ῥηθέντας Μύθους, ἀλλὰ μετεμόρφωσαν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ζῶα, δένδρα, λίθους, ποταμοὺς, πηγὰς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἐννοίας ἱϛορικὰς, ἀλληγορικὰς, Ἠθικὰς, καὶ Φυσικάς. Τοιαύτας δὲ μεταμορφώσεις ἐσύναξε πολλὰς Ἀντώνιος ὁ Λιβεράλης, Ὀβίδιος, καὶ Ὑγῖνος. Ὅθεν ἔγινε καὶ τοῦτο κεφάλαιον τοῦ συϛήματος τῆς Μυθολογίας. Καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ αναφέρωμεν ὀλίγα τινα καὶ περὶ τούτων, εἰς λύσιν καὶ ταύτης τῆς ἀπορίας. Διαιροῦνται δὲ αἱ μεταμορφώσεις εἰς δύο εἴδη, εἰς πραγματικὰς, καὶ κατὰ φαντασίαν. Καὶ πραγματικαὶ μὲν εἶναι ἐκεῖναι, ὅτε μετεμορφοῦντο πρὸς καιρὸν μόνον, ἔπειτα ἀνελάμβανον πάλιν τὸ πρότερον σχῆμα, τὸ φυσικόν. Καθὼς ὁ Ζεὺς μετεμορφώθη μὲν εἰς πολλὰς μορφὰς, ὁμοίως καὶ ἄλλοι Θεοὶ, ὅμως, πρὸς ὥραν καὶ κατὰ φαντασίαν μόνον· ἐπειδὴ, ὕϛερον ἀφ' οὗ ἐτελείωνε τὸ ἔργον ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον μετεμορφώθη, νὰ ἀπατήσῃ τοὺς ἀνθρώπους, ἀνελάμβανε πάλιν τὴν προτέραν αὐτοῦ μορφήν. Πραγ-

ματικαὶ δὲ, ὅτε μετεμορφοῦντο καὶ ἔμενον εἰς τὸ σχῆμα ἐκεῖνο τὸ νέον. Καθὼς ὁ Λυκάων, ἡ Ἀράχνη, ἡ Νιόβη, καὶ οἱ λοιποὶ, ἔμειναν αἰωνίως εἰς τὰς νέας μορφάς. ὁ μὲν εἰς Λύκον, ἡ δὲ εἰς τὸ ὁμώνυμον ζωΰφιον. ἡ δὲ εἰς λίθον. Καὶ κατὰ φαντασίαν, μετεμορφοῦντο οἱ Θεοί. καὶ ἦτον ἰδία τῶν Θεῶν ἡ μεταμόρφωσις αὕτη. Ἡ δὲ πραγματικὴ ἦτον τῶν ἐλεεινῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀρχὴ τοίνυν τῶν μεταμορφώσεων ἐγένετο ἐκ τῶν ὑπερβολικῶν διηγήσεων ἢ καὶ συμβεβηκότων, Ἱςορῶν ἀληθῶν, πιθανῶν καὶ δυνατῶν, καὶ μετέβη εἰς πλάσμα ἀδύνατον καὶ ὑπὲρ φύσιν. Ἐπειδὴ ἡ Νιόβη διὰ τὴν ὑπερβολικὴν λύπην, ἐγένετο ὡς λίθος ἀναίσθητος. Ὅθεν ἐπλάσθη ὕςερον, ὅτι μετεμορφώθη εἰς λίθον. ἢ ὡς ὁ Παλαίφατος νομίζει, ἔςησε τὸ ἄγαλμα αὐτῆς εἰς τὸν τάφον τῶν παίδων· διὸ ἐμυθεύθη, ὅτι μεταμορφωθεῖσα εἰς λίθον, ἔκλαιεν ἀείποτε ἐπὶ τοῦ τάφου. ὁ Κήϋξ καὶ ἡ Ἀλκυόνη μετεμορφώθησαν εἰς τὰς Ἀλκυόνας, ὄρνεα ἀχώριςα διὰ τὸν ἀμοιβαῖον ἔρωτα, καὶ σύμβολα τοῦ γαμηλίου ἔρωτος· ἐπειδὴ εἶχον καὶ ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἔρωτα πρὸς ἀλλήλους. Ὁ Λυκάων Τύραννος ὢν καὶ ἀνθρωποκτόνος, μετεμορφώθη εἰς λύκον, διὰ τὴν θηριότητα αὐτοῦ. Ὁ δὲ Δαιδαλίων, Τύραννος ὢν καὶ οὗτος καὶ ἅρπαξ, μετεμορφώθη εἰς Ἱέρακα, τὸν ὅμοιον αὐτοῦ κατὰ τὴν ἁρπαγὴν καὶ αἱματοχυσίαν. Ὁ δὲ Περικλύμενος υἱὸς τοῦ Νέςορος μετεμορφοῦτο εἰς διαφόρους μορφὰς, διὰ τὴν ταχύτητα καὶ εὐμετάβλητον κίνησιν αὐτοῦ εἰς τὰς μάχας· ἔτι δὲ, ὅσοι εὕρισκον τοὺς ποταμοὺς πρῶτον καὶ ὠνόμαζον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, ἢ ἐπνίγησαν, κατὰ δυςυχίαν εἰς αὐτοὺς, ἔπλασαν οἱ Ποιηταὶ, ἢ καὶ ὁ χύδην λαὸς, ὅτι μετεμορφώθησαν εἰς τοὺς ποταμοὺς ἐκείνους. Ὁ Κάδμος δὲ καὶ ἡ Ἁρμονία μετεμορφώθησαν εἰς δράκοντας, ἐν τῇ Ἰλλυρίᾳ, πρὸς τὸ γῆρας αὐτῶν. Ἐνόμιζον οἱ παλαιοὶ, ὅτι οἱ Ἰλλυριοὶ εἶχον δύω κόρας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἔβλεπον τόσον ὀξέως, ὥςε ἐ-

φόνευον διὰ τῆς ὁράσεως, ὅσους ἔβλεπον ἀσκαρδαμυκτὶ ὥραν ἱκανήν· ἐνομίζοντο δὲ καίτινες ὄφεις οἱ δράκοντες τοιοῦτοι· ὅθεν παρωμοίαζον τοὺς Ἰλλυριοὺς μὲ τοὺς δράκοντας ἐκείνους. Ὁ δὲ Κάδμος καὶ ἡ Ἁρμονία διωχθέντες πρὸς τὸ γῆρας ἐκ τῶν Θηβῶν, ἦλθον εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, καὶ ἀναγκαζόμενοι ὑπὸ τῆς δυςυχίας, συνεμορφώθησαν καὶ συνέζησαν μὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς τοὺς βαρβάρους τότε καὶ δράκοντας νομιζομένους, διὰ τὴν ῥηθεῖσαν αἰτίαν· ὅθεν, πρέπει νὰ νομίσωμεν ἐπαίνου ἀξίαν ἐκείνην τὴν ζωηρὰν εἰς τὰ τοιαῦτα φαντασίαν τῶν Ποιητῶν, τῶν εἰπόντων, ὅτι ὁ Κάδμος καὶ ἡ Ἁρμονία μετεμορφώθησαν εἰς δράκοντας πρὸς τὸ γῆρας. Μετὰ δὲ τὴν μεταμόρφωσιν ταύτην, ἔπλασαν, ὅτι μετεκόμισεν αὐτοὺς ὁ Ζεὺς εἰς τὰ Ἡλύσια πεδία. Ἐπειδὴ ἐβασίλευσεν ὕςερον ὁ Κάδμος εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, καὶ ἔζησεν Ὄλβιον γῆρας, διδαχθεὶς τὸ συμφέρον παρὰ τῶν ἐν Θήβαις προτέρων δυςυχιῶν τῆς νεότητος καὶ ἀπειρίας τοῦ διοικεῖν. Οὕτω λοιπὸν πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν καὶ τὰς μεταμορφώσεις. Τοιαύτας θέλομεν εὕρη ὅλας τὰς μεταμορφώσεις, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὴν Ἱςορίαν ἑκάςου. Καὶ ταῦτα μὲν ἔςωσαν Ἱκανὰ πρὸς γνῶσιν καὶ σαφεςέραν κατάληψιν τῆς Μυθολογίας γενικῶς· νῦν δὲ ἀρχόμεθα τῆς Ἱςορίας τῶν Θεῶν, ἀπὸ τοῦ Οὐρανοῦ κατὰ γενεαλογίαν, καὶ κατὰ τὴν Θεογονίαν τοῦ Ἡσιόδου, ὡς καὶ πρότερον εἴρηται, ἀναφέροντες ἐν τούτοις καὶ τὰς διαφόρους γνώμας. Τινὲς μὲν ἄρχισαν ἀπὸ τοῦ Χάους, πλὴν ἡμεῖς νομίζω ὅτι εἴπομεν ἱκανὰ περὶ τῶν τοιούτων, εἰς τὰς Κοσμογονίας· ἔτι δὲ ὁ ἡμέτερος σκοπὸς εἶναι, νὰ περιγράψωμεν τὰς Ἱςορίας τῶν ἀρχαίων ἀνθρώπων, τῶν ἀποθεωθέντων, ὅσον δυνατὸν κατὰ γενεαλογίαν· περὶ δὲ τῶν τοιούτων ἐροῦμεν εἰς τὴν βίβλον τῶν συμβολικῶν Θεῶν.

ὨΓΥΓΊΑΣ
ΜΈΡΟΣ Β΄.
ΒΙ΄ΒΛΟΣ Α΄.
ἢ
ΟΥ᾿ΡΑΝΙ΄Α.

Περὶ τῶν Ἀρχεγόνων Θεῶν τῶν Ἀπογόνων τȣ̃ Οὐρανȣ̃ καὶ τῆς Γῆς καὶ Οὐρανιώνων καλȣμένων.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Α΄.
Περὶ τοῦ Οὐρανοῦ.

Ὁ Οὐρανὸς ἦτον υἱὸς τῆς Γῆς, καθ᾿ Ἡσίοδον· κατ᾿ ἄλλους δὲ, τοῦ Ὑψίστου, ὡς προείρηται, καὶ ἐβασίλευσε πρῶτος εἰς τὴν γῆν. Λαβὼν δὲ γυναῖκα τὴν Γῆν ἐγέννησε τοὺς Ἑκατόγχειρας, τοὺς Κύκλωπας, τοὺς Τιτᾶνας καὶ τὰς Τιτανίδας, Τηθὺν, Ῥέαν, Θέμιν, Μνημοσύνην, Φοίβην, Διώνην, καὶ Θείαν, καὶ τὴν Βασίλειαν, κατά τινας.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Κύκλωπες ἦσαν ἀνδρεῖοι καὶ τολμηροὶ, ἐφοβήθη, μήπως ἐπαναστατήσωσι καὶ λάβωσιν αὐτοὶ τὸ βασίλειον· ὅθεν ἔῤῥιψεν αὐτοὺς εἰς τὸν Τάρταρον. Ἀλλ᾿ ἡ Γῆ ἐλυπήθη πολὺ διὰ τὴν δυστυχίαν τῶν τέκνων αὐτῆς, καὶ παρεκίνησε τοὺς Τιτᾶνας, νὰ ἐπαναστατήσωσι κατὰ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ νὰ παιδεύσωσιν αὐτὸν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἤρξατο τὴν ἀδικίαν πρῶτον. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐφοβοῦντο· ὁ Κρόνος ὅμως ἐτόλμησε καὶ ὑ-

πεσχέθη νὰ ἐκτελέσῃ τὴν θέλησιν αὐτῆς· καὶ τότε ἐγκαρδιώθησαν καὶ οἱ ἄλλοι· μόνον ὁ Ὠκεανὸς δὲν ἠθέλησε νὰ γένῃ πατροκτόνος· ὅθεν καὶ μήτε ἀνακατώθη εἰς τὴν συνωμοσίαν. Η῾ δὲ Γῆ, ἡ ὁποία ἐφεῦρε τὸν σίδηρον τότε, κατεσκεύασεν Ἅρπην καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ Κρόνῳ. Κινήσαντες λοιπὸν τὸν πόλεμον, ἐκτὸς τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ νικήσαντες συνέλαβον τὸν Οὐρανὸν μὲ ἐπιβουλὴν, καὶ ἔκοψεν ὁ Κρόνος τὰ αἰδοῖα αὐτοῦ μὲ τὴν Ἅρπην, καὶ ἔῤῥιψεν αὐτὰ εἰς τὴν Θάλασσαν. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ αἵματος ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἔσταξεν εἰς τὴν γῆν, ἐγεννήθησαν αἱ Ἐριννύες· ἐκ δὲ τῶν αἰδοίων καὶ τοῦ ἀφροῦ τῆς Θαλάσσης ἐγεννήθη ἡ Ἀφροδίτη.

Καὶ οὕτως ὁ μὲν Οὐρανὸς ἀπέθανε, τὸ δὲ βασίλειον ἔλαβεν ὁ Κρόνος μὲ τὴν θέλησιν τῶν ἄλλων Τιτάνων, ἠλευθέρωσαν καὶ τοὺς Κύκλωπας. Ο῾ Κρόνος ὅμως φοβούμενος καὶ αὐτὸς τοὺς Κύκλωπας, ἐφυλάκωσεν αὐτοὺς πάλιν εἰς τὸν Τάρταρον (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῶν Ἑκατογχείρων.

Οἱ Ἑκατόγχειρες υἱοὶ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ἦσαν τρεῖς· Βριάρεως, Γύης καὶ Κόττος· ὠνομάσθησαν δὲ οὕτως, ἐπειδὴ εἶχον ἀνὰ ἑκατὸν χεῖρας· ἔτι δὲ, καὶ ἀνὰ πεντήκοντα κεφαλάς· εἶχον δὲ καὶ μέγεθος τερατῶδες καὶ δύναμιν ἀνίκητον, καὶ τόλμην ἀνάλογον, καὶ μῖσος ἄσπονδον πρὸς τὸν πατέρα αὐτὸν Οὐρανόν. Ὅθεν ὁ Ἡσίοδος λέγει αὐτοὺς ὑπερήφανα τέκνα. Οὗτοι ἐβοήθησαν ὕςερον τοὺς Θεοὺς εἰς τὴν Τιτανομαχίαν, καὶ συνήργησαν πολὺ εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν Τιτάνων, ῥίπτοντες τριακοσίας ὑπερμεγέθεις πέτρας ἐν ταυτῷ, ὥςε κατεσκόρπισαν αὐτούς. Καὶ ἀφ' οὗ ἔδησαν οἱ Θεοὶ τοὺς Τι-

(α) Ἡσίοδ. Θεογον. 126 —. Ἀπολλόδ. Α'. α'. 1. — 5.

τᾶνας εἰς τὸν Τάρταρον, κατέςησαν τοὺς Ἑκατόγχειρας φύλακας αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἔμειναν ἐκεῖ φύλακες πιςοὶ τοῦ Διὸς, κατοικοῦντες ἀείποτε πρὸς τὰς πύλας τοῦ Ταρτάρου (α).

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν Κυκλώπων.

Οἱ Κύκλωπες ἦσαν, κατὰ μέν τινας, υἱοὶ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς· κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ κατ' ἄλλους τοῦ Πολυφήμου. Ἦτον ὅμως τρία γένη τῶν Κυκλώπων· οἱ Οὐρανίωνες, οἱ Σικελιῶται καὶ οἱ Χειρογάςορες. Καὶ οἱ μὲν Οὐρανίωνες, οἱ υἱοὶ τοῦ Οὐρανοῦ δηλονότι, ἦτον τρεῖς· ὁ Βρόντης, Στερόπης καὶ Ἄργης, τοὺς ὁποίους ἐταρτάρωσεν ὁ Οὐρανὸς, ἔπειτα ἠλευθέρωσαν αὐτοὺς οἱ Τιτᾶνες, καὶ ὕςερον πάλιν ἐφυλάκωσεν αὐτοὺς ὁ Κρόνος, καὶ διώρισε τὴν Κάμπην νὰ τοὺς φυλάττῃ. Ὠνομάσθησαν δὲ Κύκλωπες, ἐπειδὴ εἶχον ἕνα ὀφθαλμὸν μόνον κυκλωτερῆ εἰς τὸ μέσον τοῦ μετώπου· καὶ δὲν ἦτον Θεοὶ, πλὴν ὅμοιοι μὲ τοὺς Θεούς, καὶ ἀνδρεῖοι, τολμηροὶ καὶ μηχανικοί· ὅθεν ἐφοβήθη αὐτοὺς ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Κρόνος. Ἀλλ' πειδὴ εἰς τὴν Τιτανομαχίαν ἐμάχοντο οἱ Θεοὶ δέκα χρόνους μὲ τοὺς Τιτᾶνας, καὶ ὁ πόλεμος ἦτον ἄκριτος, ἐχρησμοδότησεν ἡ Γῆ, νὰ λάβωσιν οἱ Θεοὶ συμμάχους τοὺς Κύκλωπας, ἂν θέλουν νὰ νικήσουν. Ὅθεν ὁ Ζεὺς φονεύσας τὴν Κάμπην ἠλευθέρωσεν αὐτούς· καὶ τότε κατεσκεύασαν τὰ ὅπλα τῶν Θεῶν, καὶ ἔδωκαν, εἰς μὲν τὸν Δία, ἀςραπὴν, βροντὴν, καὶ κεραυνὸν· εἰς τὸν Ποσειδῶνα τὴν Τρίαιναν, καὶ εἰς τὸν Πλούτωνα τὴν περικεφαλαίαν, καὶ κυνέην ὀνομαζομένην. Καὶ οὕτως ὁπλισθέντες οἱ Θεοὶ μὲ αὐτὰ, ἐνίκησαν

(α) Ἡσίοδ. Θ. 147. 713. 734. Ἀπολλόδ. Α'. ά. 1. Α'. β'. 3.

τοὺς Τιτᾶνας (α). Ἦτον δὲ καὶ ἄλλοι τέσσαρας τοῦ αὐτοῦ εἴδους· ὁ Ἀχάμας, Πυράκμων, Ἄκμων, καὶ Ἀκμωνίδης· πλὴν οὗτοι δὲν ἦτον Οὐρανίωνες. Καὶ ἀπὸ τοῦ Ἄκμωνος ὠνομάσθη ὁ Ἄκμων, τὸ χαλκευτικὸν ἐργαλεῖον· ἐπειδὴ ἦτον καὶ αὐτοὶ χαλκεῖς καὶ ἔμπειροι μηχανικοί· καὶ εἶχον τὰ ἐργαςήρια αὐτῶν εἰς πολλὰ μέρη· εἰς τὴν Λῆμνον, καὶ εἰς μίαν τῶν Λιπάρων νήσων πλησίον τῆς Σικελίας· καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Σικελίαν εἰς τὸ ὄρος Αἴτνην, καὶ ἐδούλευον ὡς δοῦλοι τοῦ Ἡφαίςου· ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ ἐργαςήρια ἦτον ὅλα τοῦ Ἡφαίςου. Πλὴν ἐφόνευσεν αὐτοὺς ὁ Ἀπόλλων, ἐπειδὴ κατεσκεύασαν τὸν κεραυνὸν, εἰς τὴν Λιπάραν νῆσον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐκεραύνωσεν ὁ Ζεὺς τὸν Ἀσκληπιὸν υἱὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἄργης ἐγέννησεν ἔκ τινος Νύμφης Φρυγίας καλουμένης δύο υἱοὺς, τὸν Δεῦτον καὶ Ἄτρωνα, καὶ μίαν θυγατέρα Ἀτρήνην· καὶ οὗτοι ἔκτισαν τὴν πόλιν τῆς Ἰταλίας Ἀτρήνην.

Οἱ δὲ Σικελιῶται ἦτον ἑκατὸν, ἐκ τῶν ὁποίων ἦτον ὁ Πολύφημος. Οὗτοι δὲ ἦτον ἀργοὶ, ἀμελεῖς, βάρβαροι καὶ σκληροὶ, καὶ ἀσεβεῖς πρὸς τοὺς Θεούς· ἐπειδὴ δὲν ἐδούλευον τὴν γῆν, ἀλλ' ἔτρωγον καρποὺς ἀγρίους, ζῶα, καὶ ἀνθρώπους, καὶ εἶχον τὰς κατοικίας αὐτῶν εἰς τὰ ὄρη καὶ σπήλαια· δὲν εἶχον νόμους οὔτε κοινωνίαν ἀναμεταξύτων, ἀλλ' ὁ πατὴρ ἑκάςης οἰκίας ἦτον νομοθέτης εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· εἶχον καὶ μέγεθος τερατῶδες, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι· ὅθεν ἐνόμιζον καὶ ἐκαυχῶντο ὅτι ἦτον δυνατώτεροι τῶν Θεῶν, καὶ κατεγίνοντο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον, μόνον εἰς τὴν ποιμενικήν. Ἐπισημότερος δὲ τούτων καὶ γνωςότατος ἦτον μόνον ὁ Πολύφημος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ὁμήρου (β). Οἱ ἄλλοι ὅμως δὲν

(α) Ἀπολλόδ. Α'. α'. 1. Α'. β'. 2. 3. Ἡσίοδ. Θ. 139. Εὐριπίδ. παρ' Νατάλ. Θ'. Η'. 973. 974. Καλλίμαχ. Ἀρτέμ. 47. καὶ Σπάγχ. Βιργίλ. Αἰν. Η'. 426. Στέφαν. ἐν Ἀτρήν. καὶ Σχόλ.

(β) Ὀδυσ. Γ'. 106. καὶ Δίδυμ. καὶ 275.

ἦτον ἀσεβεῖς· μόνον ὁ Πολύφημος εἶπεν, ὅτι οἱ Κύκλωπες δὲν φοβοῦνται τοὺς Θεοὺς, διὰ νὰ φοβήσῃ τὸν Ὀδυσσέα.

Οἱ δὲ Χειρογάςορες ἦτον Τέκτονες, καὶ ὠνομάσθησαν οὕτως, ἐπειδὴ δὲν εἶχον τὰς χεῖρας εἰς τοὺς ὤμους, καθὼς οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ εἰς τὴν γαςέρα· οὗτοι ἐτείχισαν τὴν Τίρυνθα, τὰς Μηκύνας, καὶ τὸ Ἄργος. Καὶ μάλιςα εἰς τὴν Τίρυνθα, τὴν ὁποίαν ἐτείχισαν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Προίτου, μετεχειρίσθησαν τόσον μεγάλας πέτρας, ὥςε δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ κινήσῃ τὴν μικροτάτην ζεῦγος ἡμιόνων. Εἶχον δὲ τὰς κατοικίας αὐτῶν εἴς τινα σπήλαια τῆς Ἀργείας πλησίον τῆς Τιρύνθου, ὅπου εἶχον καὶ λαβυρίνθους τινὰς κατεσκευασμένους, καὶ ὠνομάζοντο ὕςερον τὰ σπήλαια ταῦτα Κυκλώπεια. Ἐκ τούτων τῶν Κυκλώπων φαίνεται ὅτι ἦτον ὁ Γέραιςος, ὅςτις ἀπέθανε καὶ ἐτάφη εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ εἰς τὸν τάφον αὐτοῦ ἔσφαξαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰς θυγατέρας τοῦ Ὑακίνθου, κατὰ τὸν χρησμὸν, διὰ νὰ παύσῃ ὁ λοιμὸς, ὅτε ἐπολιόρκησεν αὐτοὺς ὁ Μίνως (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τοῦ Πολυφήμου.

Ὁ Πολύφημος, ὁ ἐπισημότατος Κύκλωψ τῆς Σικελίας, ἦτον υἱὸς, κατὰ μέν τινας, τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Εὐρώπης θυγατρὸς τοῦ Τιτυοῦ, ἢ τῆς νύμφης Θοώσης· κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Ἐλάτου καὶ τῆς νύμφης Στίλβης, ἢ τοῦ Ἐλάσου καὶ τῆς Ἀμυμώνης. Ἄλλος ἦτον ὅμως ὁ υἱὸς τοῦ Ἐλάτου Πολύφημος· οὗτος δὲ κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην ἦτον υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ ὁ μέγιςος καὶ θηριωδέςατος πάντων τῶν Κυκλώπων· ἐπειδὴ εἶ-

(α) Παυσαν. Κορινθ. Ις'. 4. Κέ. 7. Εὐςάθ. Ἰλ. Β. 559.

χε διακοσίων ποδῶν ὕψος, καὶ ἐφαίνετο μακρόθεν ὡς δένδρον ὑψηλότατον· διέβαινε τὴν βαθυτάτην Θάλασσαν πεζὸς, καὶ μόλις ἐβρέχετο μέχρι τῶν μηρῶν. Ὁ δὲ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ ἐφαίνετο, ὡς ἡ μεγίςη ἀσπὶς τῶν Ἑλλήνων, ἢ ὡς ὁ φαινόμενος δίσκος τοῦ Ἡλίου. Ὁμοίως εἶχε καὶ ὀφρύδια μεγάλα, καὶ μύτην, καὶ ςόμα ἀνάλογον. Ἡ δὲ κατοικία αὐτοῦ ἦτον εἰς ἓν σπήλαιον τῆς Σικελίας, ἔνθα ἔβοσκε πρόβατα μὲ ἄλλους ἑκατὸν Κύκλωπας, καὶ εἶχε ῥάβδον ποιμαντικὴν παχυτέραν καὶ ὑψηλοτέραν τοῦ ἱςοῦ τῶν μεγίςων πλοίων (α). Τοιοῦτος ὢν ὁ Πολύφημος, ἔσφαζε καὶ ἔτρωγεν ὅσους εὕρισκεν, ὥςε ἡ Θάλασσα τῆς Σικελίας ἔμεινεν ἄπλευςος καὶ ἄβατος διὰ τὸν φόβον τοῦ θηρίου τούτου. Ἔπαιζε δὲ καὶ τὴν Σύριγγα θαυμασίως, καὶ ἡ Σύριγξ αὐτοῦ ἦτον σύνθετος ἐξ ἑκατὸν καλάμων, ὅθεν ὅτε ἔπαιζεν αὐτὴν κατετάραττεν ὅλην τὴν Σικελίαν καὶ τὴν παρακειμένην Θάλασσαν.

Τοιαῦτα τοίνυν προτερήματα ἔχων, ἠγάπησε τὴν Νύμφην Γαλάτειαν, θυγατέρα τοῦ Νηρέως καὶ τῆς Δωρίδος, καὶ κατεγίνετο νὰ ἐξαπατήσῃ αὐτὴν, αὐλῶν τὴν Σύριγγα καὶ καλλωπιζόμενος, νὰ ἐξημερώσῃ τὸ ἄγριον καὶ βάρβαρον ἦθος αὐτοῦ, κατοπτριζόμενος συνεχῶς εἰς μίαν πηγὴν, ξυραφιζόμενος μὲ πρίονα, καὶ κτενιζόμενος μὲ δίκρανον. Καὶ εἰς ταῦτα καταγινόμενος, παραίτησε πρὸς καιρὸν τὰς σφαγὰς καὶ λεηλασίας, καὶ ἡ Θάλασσα ἐπλέετο πάλιν ἀφόβως. Ἡ Γαλάτεια ὅμως, ἠγάπα ἄλλον τινὰ νέον τῆς Σικελίας, ποιμένα, Ἄκιν ὀνομαζόμενον, καὶ ἐξήρχετο πρὸς αὐτὸν ἐκ τῆς Θαλάσσης συνεχῶς· καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔδιδεν ἀκρόασιν εἰς τὰς κολακείας καὶ δεήσεις τοῦ θηρίου· μάλιςα δὲ, εἶπε πρὸς αὐτὸν, ὅτι μισεῖ ἀσπόνδως τοὺς Κύκλωπας. Αὐ-

(α) Ἀπολλών. Α΄. 40. Ὅμηρ. Ὀδυσ. Α. 70. 191 272. Ἀνδρίσκ. Τήϊος, ἐ Κόνων παρ. Νατάλ. Θ΄. Η΄. Εὐριπίδ. Κύκλωπ. 315. Βιργίλ. Αἰν. Γ. 643.

τὸς δὲ πάντοτε ἤλπιζε μεταβολὴν γνώμης· ὅθεν καὶ ἐκάθητο ἐπί τινος σκοπέλου αὐλῶν τὴν Σύριγγα, καὶ προσμένων νὰ ἔλθῃ ἡ Γαλάτεια ἐκ τῆς Θαλάσσης. Καὶ οὕτως ἔτυχε νὰ ἰδῇ ποτὲ τὸν Ἄκιν καὶ τὴν Γαλάτειαν ὁμιλοῦντας εἰς τὸ παραθαλάσσιον· τόσον δὲ ἐξηγριώθη τὸ τέρας, ὥςε ἁρπάσας ὅλον τὸν σκόπελον ἐκεῖνον, ἔῤῥιψεν αὐτὸν ἐπ' αὐτούς. Καὶ ἡ μὲν Γαλάτεια πηδήσασα εἰς τὴν Θάλασσαν ἐξέφυγε τοῦ κινδύνου· ὁ Ἄκις ὅμως ἐφονεύθη. Μετέβαλε δὲ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἡ Γαλάτεια εἰς ποταμὸν, καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Ἄκιν, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται καὶ ἤδη Ἰάκις, καὶ τρέχει ἄνωθεν τῆς Κατάνης. Εἰς τούτου τοῦ Πολυφήμου τὸ σπήλαιον ἦλθεν ὕςερον ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ἐτύφλωσεν αὐτὸν, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ· ἔφαγεν ὅμως ἓξ συντρόφους αὐτοῦ πρότερον (α).

Κατά τινας δὲ, ὁ Πολύφημος οὗτος ἐγέννησε τὸν Κελτὸν, Ἰλλυριὸν, Ἐνετὸν καὶ Παφλαγόνα· ἀφ' ὧν ὠμάσθησαν οἱ Κελτοὶ, Ἰλλυριοὶ, Ἐνετοὶ καὶ Παφλαγόνες. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐγέννησε καὶ ἐκ τῆς Γαλατείας ἕνα υἱὸν Γαλάτην ὀνομαζόμενον. Ὁ Εὐριπίδης ἔγραψε Σατυρικὸν, τὸν Κύκλωπα, ὃ μόνον καὶ σώζεται· ὁμοίως καὶ ὁ Θεόκριτος περιγράφει τὸν ἔρωτα τοῦ Πολυφήμου εἰς τὸ ἑνδέκατον Εἰδύλλιον.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τῶν Τιτάνων.

Οἱ Τιτᾶνες, κατὰ μέν τινας, ἦτον υἱοὶ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ἢ τῆς Τιταίας, καὶ ἀπ' ἐκείνης ὠνομάσθησαν Τιτᾶνες· κατ' ἄλλους δὲ, τινὸς τῶν Κουρήτων καὶ τῆς Γῆς, καὶ κατ' ἄλλους, τοῦ Τιτάνου υἱοῦ

(α) Θεόκριτ. Εἰδυλ. Ιά. — Ὀβίδ. Μεταμορφ. Ιγ'. 755. — 884. Βακχυλίδ. παρ. Νατάλ. Θ'. η'.

τοῦ Οὐρανοῦ. Ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι ὁ πρωτότοκος ὑὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς ὠνομάζετο Τιτᾶν. Καὶ κατὰ μέν τινας, ἦτον μόνον ἕξ· Ὠκεανὸς, Κοῖος, Ὑπερίων, Κρῖος, Ἰαπετὸς, καὶ Κρόνος ὁ νεώτατος. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, δεκαοκτὼ, καὶ κατ᾽ ἄλλους, τεσσαράκοντα πέντε, τοὺς ὁποίους ἐγέννησεν ὁ Οὐρανὸς ἐκ διαφόρων γυναικῶν· ἐκ δὲ τῆς Τιταίας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ Γῆ, ἐγέννησε μόνον δεκαοκτώ· καὶ κατ᾽ ἄλλους μόνον δώδεκα, ἐμπεριειλημμένων καὶ τῶν Τιτανίδων (α). Τινὲς δὲ μιγνύουσι καὶ τὰ ὀνόματα τῶν Ἑκατογχείρων, εἰς ἀποπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ· ἐκτὸς δὲ τῶν ῥηθέντων, ἀναφέρουσι καὶ τοὺς ἑξῆς· τὸν Τιτᾶνα, Ἄδανον, Σάρον, Ὠφίωνα, Ἄνυτον, Ἄνδην, Ὄςασον, Εὐώνυμον, Ὄλυμβρον, Αἰγαίωνα, Γύαντα· ἔτι δὲ, καὶ τῶν Φαέθωντα καὶ τοὺς Κύκλωπας.

Λέγουσι λοιπὸν, ὅτι ὁ Τιτᾶν ὁ πρωτότοκος ἔπρεπε νὰ μείνῃ διάδοχος μετὰ τὴν καταςροφὴν τοῦ Οὐρανοῦ. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἡ Γῆ ἠγάπα διαφερόντως τὸν Κρόνον, κατέπεισε τὸν Τιτᾶνα νὰ ἀφήσῃ τὴν βασιλείαν εἰς τὸν Κρόνον, ἐπὶ συμφωνίᾳ, νὰ μὴ ἀναθρέψῃ ὁ Κρόνος ἀρσενικὰ τέκνα, ὥςε νὰ ἐπιςρέψῃ πάλιν ἡ βασιλεία εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Τιτᾶνος. Μαθὼν ὅμως ὕςερον ὁ Τιτᾶν, ὅτι ἡ Ῥέα ἀνέτρεφε τέκνα μυςικῶς, ἐναντίον τῆς συνθήκης, ἐκίνησε πόλεμον κατὰ τοῦ Κρόνου μὲ τοὺς ἄλλους Τιτᾶνας, καὶ νικήσας ἐφυλάκωσε τὸν Κρόνον, καὶ ἔλαβεν αὐτὸς τὴν βασιλείαν. Καὶ αὕτη ἦτον ἡ πρώτη Τιτανομαχία. Αὐξήσας δὲ ὁ Ζεὺς εἰς τὴν Κρήτην, καὶ μαθὼν τὴν δυςυχίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, συνάζει ςράτευμα κρητικὸν, καὶ νικᾷ τοὺς Τιτᾶνας· ἠλευθέρωσε τὸν Κρόνον καὶ ἀποκατέςησεν αὐτὸν πάλιν εἰς τὴν βασιλείαν. Αὕτη δὲ ἦτον ἡ δευτέρα Τιτανομαχία. Ὕςε-

(α) Ἡσίοδ. Θ´. 133. Ἀπολλόδ. Α´. α´. 1—. Διόδ. Γ´. Νς´. ϗ Ε´. Ξς´. Ἔννιος παρ. Λακτανσ. Instit. Α´. Ιδ´. 89. Ὑγῖν. Προοίμ. 3. ϗ Μούγκερ.

ρου δὲ ὁ Κρόνος, φοβούμενος καὶ ὑποπτευόμενος τὸν ὑὸν αὐτοῦ Δία, κατεγίνετο νὰ φονεύσῃ αὐτὸν δολίως, συμφωνήσας καὶ μὲ τοὺς ἄλλους Τιτᾶνας. Ἀλλ' ἐκεῖνος μαθὼν τὴν ἐπιβουλὴν, συνεκρότησε τὴν τρίτην καὶ μεγάλην Τιτανομαχίαν, εἰς τὴν ὁποίαν συνεμάχησαν ὅλοι οἱ Θεοὶ μὲ αὐτόν. Ὅμως ὁ πόλεμος ἐπεκράτησεν ἀμφίῤῥοπος δέκα χρόνους, ὡς εἴρηται, καὶ τέλος διέκριναν αὐτὸν οἱ Κύκλωπες, καὶ ἔλαβον οἱ Θεοὶ τὴν βασιλείαν τοῦ Ὀλύμπου· τοὺς δὲ Τιτᾶνας ἐφυλάκωσαν εἰς τὸν Τάρταρον, καὶ κατέστησαν φύλακας αὐτῶν τοὺς Ἑκατόγχειρας. Ἐκ δὲ τοῦ αἵματος αὐτῶν, τὸ ὁποῖον ἐχύθη εἰς τὴν Γῆν ἐκ τῶν πληγῶν, ἐγεννήθησαν ὄφεις ἄπειροι καὶ ἄλλα διάφορα φαρμακερὰ θηρία (α). Ἄλλοι δὲ λέγουσι διαφόρως περὶ τῆς Τιτανομαχίας, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὰ ἑξῆς κεφάλαια.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῶν λοιπῶν Τιτάνων.

Ὁ μὲν Ὀφίων, λέγουσιν, ὅτι ἔλαβε γυναῖκα τὴν Εὐρυνόμην θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐβασίλευσε πρῶτος μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Οὐρανοῦ. Ἔπειτα δὲ, νικήσας ὁ Κρόνος τὸν Ὀφίωνα καὶ ἡ Ῥέα τὴν Εὐρυνόμην, ἔῤῥιψαν αὐτοὺς, κατὰ μὲν τινὰς, εἰς τὴν Θάλασσαν, κατὰ δ' ἄλλους, εἰς τὸν Τάρταρον· καὶ τότε ἔλαβον αὐτοὶ τὴν βασιλείαν, καὶ μετὰ τούτους ὁ Ζεύς (β).

Οἱ δὲ Ἄδανος καὶ Σάρος, ἐπολέμησαν τοὺς Ταρσεῖς καὶ ἐνικήθησαν. Ὅμως ἔμειναν εἰς τὴν Κιλικίαν καὶ ἔκτισαν τὴν πόλιν Ἄδανα· ἀπὸ δὲ τοῦ Σάρου ὠνομάσθη

(α) Ἔννιος Αὐτόθι. Ἀπολλόδ. Α'. Β'. 3.
(β) Ἀπολλών. Α'. 502. Λυκόφρ. καὶ Τζέτζ. 1191.

ὁ ποταμὸς Σάρος ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Κοίρανος πρότερον (α).

Ἀπὸ δὲ τοῦ Εὐωνύμου ὠνομάσθη ὁ Εὐώνυμος δῆμος τῶν Ἀθηναίων. Τοῦτον ὅμως λέγουσι καὶ ὑιὸν τοῦ Κηφισσοῦ· ἦτον δὲ καὶ πόλις τῆς Καρίας Εὐωνυμία ὀνομαζομένη (β).

Ὁ δὲ Ἄνυτος ἀνέθρεψε τὴν Περσεφόνην, ὡς ἔλεγον οἱ Ἀρκάδες· ὅθεν εἶχον τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἔνοπλον πλησίον τοῦ ἀγάλματος τῆς Περσεφόνης εἰς τὴν Ἀρκαδίαν. Ἐνταῦθα λέγει ὁ Παυσανίας, ὅτι ὁ Ὅμηρος εἰσήγαγε τοὺς Τιτᾶνας πρῶτος εἰς τὴν ποίησιν· ἔπειτα ὁ Ὀνομάκριτος ἔλαβε παρὰ τοῦ Ὁμήρου τὸ ὄνομα τῶν Τιτάνων, καὶ ἔπλασε τὰ ὄργια τοῦ Διονύσου καὶ τὰ παθήματα, λέγων, ὅτι οἱ Τιτᾶνες ἐποίησαν αὐτά. Ὁ δὲ Ὅμηρος ὠνόμαζε Τιτᾶνας ὅλους τοὺς Ὑποταρταρίους Θεοὺς, ὡς λέγει, ὅτι ἡ Ἥρα ὠνόμασαν αὐτοὺς εἰς τὸν ὅρκον.

— Θεοὺς δ' ὠνόμηνεν ἅπαντας
„Τοὺς ὑποταρταρίους, οἳ Τιτῆνες καλέονται (γ).

Περὶ δὲ τοῦ Ὀσάσου, Ὀλύμβρου καὶ Ἄνδου, οὐδὲν ἄλλο ἀναφέρεται. Ὁ δὲ Γύας νομίζεται ὅτι εἶναι ὁ Ἑκατόγχειρ Γύης. Περὶ δὲ τοῦ Αἰγαίωνος ἐροῦμεν εἰς τὸ περὶ Θαλασσίων Θεῶν, ἐπειδὴ ἦτον καὶ αὐτὸς τοιοῦτος· νῦν δὲ λέγομεν ἰδιαιτέρως περὶ τῶν λοιπῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙ'ΟΝ Ζ'.

Περὶ τοῦ Κοίου.

Ὁ Κοῖος υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς καὶ εἷς τῶν Τιτάνων, ἔλαβε γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Φοίβην, καὶ ἐγέννησε δύω θυγατέρας, τὴν Ἀστερίαν καὶ Λητὼ,

(α) Στέφαν. ἐν Ἄδαν. (β) Αὐτόθι. Εὐωνύμ.
(γ) Ἀρκαδικ. Λζ'. 3. Ἰλ. Ξ'. 278.

τὰς ὁποίας ἠγάπησε καὶ κατεδίωκεν ὁ Ζεὺς, καὶ τέλος μετεμόρφωσε τὴν 'Αςερίαν εἰς πέτραν· τὴν δὲ Λητὼ κατεδίωκεν ὕςερον ἡ Ἥρα· ὅθεν λέγουσι τινὲς, ὅτι ὁ Κοῖος ἦτον βασιλεὺς τῆς νήσου Κοίου, ἡ ὁποία ὠνομάσθη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν ἀτιμίαν τῶν θυγατέρων αὐτοῦ διήγειρε τοὺς Τιτᾶνας, καὶ συνεκρότησε τὴν Τιτανομαχίαν κατὰ τοῦ Διός· ὠνομάσθη δὲ καί τις ποταμὸς τῆς Μεσσηνίας Κοῖος ἀπ' αὐτοῦ· ἢ ἀπ' ἄλλου τινὸς, ὡς ἀμφιβάλλει καὶ ὁ Παυσανίας (α).

ΚΕΦΑΛΑΙ'ΟΝ Η'.

Περὶ τῆς 'Αςερίας.

Ἡ 'Αςερία ἡ θυγάτηρ τοῦ Κοίου καὶ τῆς Φοίβης, ἦτον νέα ὡραιοτάτη· ὅθεν ἀγαπήσας αὐτὴν ὁ Ζεὺς κατεδίωκεν· αὐτὴ δὲ φεύγουσα τὴν καταισχύνην, μετεβλήθη εἰς Ὄρτυγα καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξ αὐτῆς ἔγινεν ἡ νῆσος 'Ορτυγία, ἡ ὁποία ἐπωνομάσθη ὕςερον Δῆλος. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐτὴ παρεκάλεσε τοὺς Θεοὺς καὶ τὴν μετεμόρφωσαν εἰς τὸ ὄρνεον ἐκεῖνο, εἰς ἀποφυγὴν τῆς ἀτιμίας· καὶ οὕτως ἔφευγεν ἱπταμένη διὰ τῆς θαλάσσης. Ὁ δὲ Ζεὺς μὴ δυνάμενος νὰ τὴν φθάσῃ, ἠγανάκτησε καὶ μετεμόρφωσεν αὐτὴν εἰς πέτραν· καὶ οὕτως ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ περιεφέρετο ὡς ὕφαλος ὑπὸ τὰ ὕδατα, ἕως οὗ ὁ Ζεὺς ἔκαμεν αὐτὴν νῆσον, διὰ τὴν παρακάλεσιν τῆς Λητοῦς, καὶ τὴν ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ εἰς τὴν Δωρίδα (β).

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐξηπάτησεν αὐτὴν ὁ Ζεὺς

(α) Ἡσίοδ. Θ'. 135. 'Απολλόδ. Α'. Β'. 4. Λεοντῖν. καὶ Περκζῖν. Παρ. Βοκασ. Δ'. Ιζ'. Παυσαν. Μεσσην. Λγ'. 6.

(β) 'Απολλόδ. Α'. Β'. 4. 'Υγῖν. Μύθ. 53. Καλλίμαχ. εἰς Δῆλ. 37. καὶ Σπάγκ. Βιργίλ. Αἰν. Γ'. 73. Σχόλ. 'Απολλων. Α'. 308.

μεταμορφωθεὶς εἰς Ἀετὸν, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἡρακλέα τῆς Φοινίκης· ἔπειτα δὲ μισήσας αὐτὴν, τὴν ἐδίωκεν· καὶ τότε ἀνεχώρησεν εἰς τὴν νῆσον Ὀρτυγίαν, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ. Κατ' ἄλλους δὲ ἐβαρέθη πλέον αὐτὴν καὶ τὴν ἔδωκε γυναῖκα εἰς τὸν Πέρσην υἱὸν τοῦ Κρίου, ὅςτις ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὴν Ἑκάτην (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ τῆς Λητοῦς.

Ἡ Λητὼ ἦτον, κατὰ μέν τινας, θυγάτηρ τοῦ Τιτάνου Κοίου καὶ τῆς Τιτανίδος Φοίβης, καὶ ἀδελφὴ τῆς Ἀστερίας· κατ' ἄλλους δὲ τοῦ Κρόνου, καὶ κατ' ἄλλους τοῦ Πόλου, οἷον, τοῦ Οὐρανοῦ. Ἦτον δὲ εἰς ἄκρον ὡραία καὶ πλήρης θελγήτρων· ὅθεν τὴν ἠγάπησεν ὁ Ζεὺς, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὴν συνεχῶς, ὥςε ἡ Λητὼ ἔμεινεν ἐγκαςρωμένη. Ἐνόησεν δὲ ἡ Ἥρα τὸ γινόμενον, καὶ πρῶτον μὲν ἔρριψεν αὐτὴν εἰς τὸ πάθος Κίσσα λεγόμενον, τὸ ὁποῖον πάσχουσιν αἱ ἐγκαςρωμέναι γυναῖκες, ἐπιθυμοῦσαι φαγητὰ ἀλλόκοτα· αὕτη δὲ ἐπεθύμει τὰς γηθυλλίδας, ἀμπελόπρασα· ὅθεν εἶχε τιμὴν εἰς τοὺς Δελφοὺς ὅποιος ἔφερε τὴν ἀξιολογωτέραν γηθυλλίδα προσφορὰν εἰς τὴν Λητὼ, κατὰ τὴν Ἑορτὴν τῶν Θεοξενίων. Ἔπειτα δὲ ἐδίωξεν αὐτὴν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ μὲ ὀργὴν μεγάλην, ἠνάγκασε καὶ τὴν Γῆν εἰς ἔνορκον ὑπόσχεσιν, νὰ μὴ δεχθῇ αὐτήν· ἔπειτα ἔςειλε καὶ τὸν δράκοντα Πύθωνα, νὰ τὴν καταδιώκῃ ἀκαταπαύςως. Καὶ οὕτως ἔτρεχεν ἡ δυςυχὴς Λητὼ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καταδιωκομένη ὑπὸ τοῦ ἀγρίου θηρίου, μὲ μεγάλην δυςυχίαν καὶ ταλαιπωρίαν, μὴ εὑρίσκουσα τόπον νὰ ςαθῇ, οὔτε νὰ ἀναπαυθῇ, οὔτε νερὸν νὰ πίῃ, οὔτε νὰ γεννή-

(α) Ἡσίοδ. Θ΄. 4. Ἀπολλόδ. Α΄. Β΄. 45.

ση, ἐν ᾧ εἶχε τὰς ὠδίνας. Ἐπειδὴ, ἂν ἐςέκετο ποῦ ὀλίγον τι, ἔβλεπεν, ἢ ἤκουε τὸν δράκοντα συρίζοντα ἀγρίως καὶ πλησιάζοντα, καὶ ὡς ποταμὸν ὁρμώμενον ἐπ᾽ αὐτήν. Καὶ ἂν δὲν ἐπρόφθανεν ὁ δράκων, ἐδονεῖτο ἡ Γῆ καὶ κατεταράττετο, καὶ ἔῤῥιπτεν αὐτὴν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον (α)· ἔτι δὲ, ἔπεμψεν ἡ Ἥρα καὶ τὸν Ἄρην καὶ τὴν Ἶριν νὰ παρατηροῦν, μήπως δεχθῇ αὐτὴν ἡ Γῆ· καὶ ὁ μὲν Ἄρης ἐκάθητο εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Αἵμονος ὄρους, καὶ ἐκεῖθεν παρετήρει· ἡ δὲ Ἶρις περιήρχετο τὰς νήσους. Καὶ τότε περιφερομένη, ἦλθε καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὅπου ἐξενοχωρήθη πολὺ ἀπὸ τοὺς πόνους τοῦ τοκετοῦ, καὶ ἔλυσε καὶ τὸν Ζωςῆρα· ὅθεν ὠνομάσθη ὁ τόπος ἐκεῖνος Ζωςὴρ, ὁμοίως καὶ ὁ δῆμος.

Τέλος δὲ λυπηθεὶς ὁ Ζεὺς, καὶ μὴ θέλων νὰ βιάσῃ τὸν ὅρκον τῆς Γῆς, ἔςειλε τὴν Ἶριν πρὸς τὸν Ποσειδῶνα, προςάζων νὰ κάμῃ νῆσον ςερεὰν τὴν πέτραν ἐκείνην, ἡ ὁποία ἐκόπη ποτὲ ἀπὸ τῆς Σικελίας, ἢ κατ᾽ ἄλλους, ἀπὸ τῆς Κιλικίας, καὶ περιεφέρετο ἀφανὴς ὑπὸ τὰ ὕδατα, διὰ νὰ γεννήσῃ εἰς αὐτὴν ἡ Λητώ· ἐπειδὴ ἐκείνη δὲν ὑπόκειται εἰς τὸν ὅρκον τῆς Γῆς, ἀφανὴς οὖσα καὶ μὴ συνεχομένη μὲ τὴν Γῆν, ὅτε ἔγινεν ὁ ὅρκος. Διὰ τοῦτο ἄρα ὠνομάσθη Δῆλος ἡ νῆσος ἐκείνη, ἐπειδὴ τότε ἐγένετο δῆλος, οἷον, φανερὰ, ἀφανὴς πρότερον οὖσα. Πρότερον δὲ ὠνομάζετο, ὡς εἴρηται, Ὀρτυγία, διὰ τὴν μεταμόρφωσιν τῆς Ἀςερίας· ἢ κατ᾽ ἄλλους, ἐπειδὴ ὁ Ζεὺς μετεμορφώθη εἰς ὄρτυγα καὶ ἐξηπάτησε τὴν Λητὼ ἐκεῖ· ἢ ἐπειδὴ ἐφάνη ἐκεῖ πρῶτον τὸ ὄρνεον τοῦτο· ἢ ἦτον πολλὰ τοιαῦτα ὄρνεα ἐκεῖ. Ὠνομάσθη δὲ καὶ Ἀςερία ἀπὸ τῆς Ἀςερίας. Ἐςερέωσε λοιπὸν τὴν νῆσον ταύτην ὁ Ποσειδῶν τόσον ςερεὰν, ὥςε ἔμεινεν ἀ-

---

(α) Ἡσίοδ. Θ΄. 404. Ἀπολλόδ. Α. β΄. 4. Ὑγῖν. Προοιμ. 8. καὶ Μύθ. 140. 55 Νατάλ. Θ΄. ς΄. Βοκάσ. Δ΄. Ιη΄. Καλλίμαχ. εἰς Λητ. 60. Ὅμηρ. Ὕμν. εἰς Ἀπόλλων. 62. Ἀριςοφάν. Εἰρήν. 497. Σφήκ. 394. Διοσκορίδ. Α΄. καὶ Β΄. Παυσαν. Ἀττικ. Λά. 1.

κίνητος (*) καὶ ἄσειςος· καὶ ἔμεινε παροιμία, ὅτι ἡ Δῆλος ἦτον ἄσειςος (α).

Ἀφ' οὗ δὲ προετοιμάσθη ἡ νῆσος, ἔςειλεν ὁ Ποσειδῶν τοὺς Τρίτωνας καὶ διεπόρθμευσαν τὴν Λητὼ εἰς αὐτὴν διὰ νὰ γεννήσῃ, ἡ ὁποία ἐκάθησεν ὑποκάτω εἰς ἕνα Φοίνικα καὶ ἐπαιδεύετο ἐννέα ἡμέρας καὶ ἐννέα νύκτας, μὴ δυναμένη νὰ γεννήσῃ, καὶ δοκιμάζουσα πόνους σφοδροτάτους. Ἦλθον δὲ εἰς ἐπίσκεψιν αὐτῆς αἱ Θεαὶ, ἡ Διώνη, Θέμις, Ῥέα, καὶ Ἀμφιτρίτη, καὶ ἀφ' οὗ εἶδον τοὺς πόνους αὐτῆς, ὑπεσχέθησαν εἰς τὴν Ἶριν ὅρμον χρυσοῦν ἐννεάπηχυν, διὰ νὰ πηγαίνῃ νὰ φέρῃ τὴν Εἰλείθυιαν. Καὶ οὕτως ἐλθοῦσα ἡ Εἰλείθυια ἐμαίευσεν αὐτὴν, καὶ ἐγέννησε πρῶτον τὴν Ἄρτεμιν, ἔπειτα τὸν Ἀπόλλωνα. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Ἄρτεμις ἐγεννήθη μίαν ἡμέραν πρότερον, καὶ αὐτὴ ἐμαίευσεν ὕςερον τὴν Λητὼ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Ἀπόλλωνος· καὶ ὅτι ἐγέννησεν αὐτοὺς χωρὶς πόνους ὑποκάτω εἰς μίαν Ἐλαίαν, ἢ ἐπιάσθη ἀπὸ τὴν Δάφνην καὶ Φοίνικα, καὶ οὕτως ἐγέννησε· τὰ δὲ φυτὰ ταῦτα τότε ἐφάνησαν πρῶτον ἐκεῖ· καὶ ὅτι ὁ Ζεὺς ἔςειλεν ἐκεῖ τὴν Εἰλείθυιαν (β), καὶ ὅτι μετεμορφώθη καὶ ἡ Λητὼ εἰς ὄρτυγα καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Δῆλον· κατ' ἄλλους δὲ εἰς λύκαιναν, νὰ ἀπατήσῃ τὸν Πύθωνα, καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν Δῆλον εἰς δώδεκα ἡμερῶν διάςημα.

Μαθοῦσα δὲ ἡ Ἥρα τὴν γέννησιν αὐτῆς, καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἀπόλλων ἐτόξευσε τὸν Πύθωνα, ἔςειλεν ἕνα Κάπρου

(*) Ὅθεν εἶπε ποτὲ ὁ χρησμός· „κινήσω ϗ Δῆλον ἀκίνητόν περ ἐȣ̃σαν". Ὁ δὲ Θȣκυδίδης θέλων νὰ παραςήσῃ τινὰ μέγαν Σεισμὸν, εἶπεν, ὅτι ἐσείσθη ϗ ἡ Δῆλος· ἅπαξ δὲ ἐσείσθη πρῶτον ϗ τελευταῖον, ὅτε ὁ Δάτης ςρατηγὸς τȣ̃ Δαρείου ἐθυμίασε τριακοσίων ταλάντων λιβανωτὸν εἰς τὸν ναὸν τȣ̃ Ἀπόλλωνος, ἔπειτα ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. Εὐςάθ. ἐν Διονν. Περιηγήσ. 526. Σχόλ. Καλλιμάχ. εἰς Δῆλ. 11. Ἡρόδοτ. Ἐρατ. 97. 98.

(α) Λȣκιαν. Διάλ. Ἐνάλ. Ι'. Ὑποθέσ. Πινδάρ. Πύθ. Σχόλ. Ἀπολλων. Α'. 308.

(β) Λȣκιαν. αὐτόθι. Ὅμηρ. αὐτόθ. 90. Καλλίμαχ. αὐτόθι. Ἰωνικά. 277.

στερατώδη εἰς τὴν νῆσον καὶ ἐδίωκεν αὐτὴν πάλιν, ὥςε ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ καὶ ἐκεῖθεν. Ἔλαβε τοίνυν τοὺς παῖδας εἰς τὰς ἀγκάλας, καὶ περιπλανηθεῖσα εἰς πολλοὺς τόπους, ἦλθεν εἰς τὴν Τριμηλίδα γῆν, ὅπου ἦτον μία πηγὴ Μελίτη καλουμένη, καὶ ἤθελε νὰ λούσῃ τοὺς παῖδας ἐκεῖ πρῶτον· ἔπειτα καὶ εἰς τὸν Ξάνθον ποταμὸν, διὰ νὰ κάμουν ξανθὴν κόμην. Ἦλθον ὅμως τινὲς βουκόλοι νὰ ποτίσωσι τὰ ζῶα αὐτῶν, καὶ ἐδίωξαν αὐτήν ἐκ τῆς πηγῆς. Κατ' ἄλλους δὲ, εὗρε τινὰς ἀνθρώπους εἰς μίαν λίμνην, οἱ ὁποῖοι ἔκοπτον χόρτα, καὶ ἐζήτησεν ὀλίγον ὕδωρ παρ' αὐτῶν, καὶ δὲν τῇ ἔδωκαν, καὶ μάλιςα ἐθόλωσαν καὶ τὴν λίμνην νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ πίῃ. Ὅθεν παρεκάλεσε τὸν Δία καὶ μετεμόρφωσεν αὐτοὺς εἰς βατράχους. Ἀναχωροῦσα δὲ ἐκεῖθεν εὗρε τινὰς λύκους εἰς τὸν δρόμον, καὶ ἐκεῖνοι ὡδήγησαν αὐτὴν εἰς τὸν ποταμὸν Ξάνθον, ἔνθα ἔπιε νερὸν, ἔλουσε καὶ τοὺς παίδας· ἔπειτα ἀφιέρωσε τὸν ποταμὸν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα· τὴν δὲ Τριμηλίδα χώραν μετωνόμασε Λυκίαν εἰς τιμὴν τῶν λύκων· ἔπειτα δὲ ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀνέθρεψε τὰ τέκνα αὐτῆς εἰς τὴν Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας· κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Ἄρτεμις ἔμεινεν εἰς τὴν Δῆλον, καὶ ὁ Ἀπόλλων ἐπέρασεν εἰς τὴν Λυκίαν (α).

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι κατεδίωκεν αὐτὴν καὶ ὁ Τιτυὸς, τὸν ὁποῖον ἐκεραύνωσεν ὕςερον ὁ Ζεὺς· καὶ ὅτι ἦτον μόνον τροφὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ οὐχὶ μήτηρ· καὶ αὕτη ἦτον ἡ Βουτὼ τῶν Αἰγυπτίων, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Ἐζωγράφιζον δ' αὐτὴν νέαν καὶ ὡραίαν, ἔχουσαν τὸν Ἀπόλλωνα εἰς τὴν ἀγκάλην καὶ τὴν Ἄρτεμιν εἰς τὴν ἄλλην χεῖρα χαμηλότερον. Καὶ ἐπειδὴ ἡ Λητὼ ἀλληγορεῖται καὶ εἰς λήθην καὶ εἰς νύκτα, τὰ τέκνα ἐνταῦθα σημαίνουσιν, ὁ μὲν Ἀπόλλων τὸν Ἥλιον, ἡ δὲ Ἄρτεμις τὴν Σελήνην (β). Συνηριθμήθη δὲ

(α) Ὀβίδ. Μετ. ς'. 339. Ἀντών. Λιβεράλ. Λέ. Ἰων. αὐτόθ.
(β) Βοσ. Θεολ. Β'. Ιβ'. Δάμμ. götterl. 48. 51. Ὑγῖν. Μύθ. 9. Σπάγχ. παρ. Καλλιμ. εἰς Δῆλ. 326.

καὶ ἡ Λητὼ εἰς τὴν τάξιν τῶν Θεῶν, καὶ ἐτιμήθη μόνου διὰ τὴν ἀξίαν τῶν τέκνων αὐτῆς.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Ι´.

Περὶ τοῦ Ὑπερίονος.

Ὁ Ὑπερίων, υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, καὶ εἷς τῶν Τιτάνων, ἔλαβε γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Θείαν, ἢ κατ' ἄλλους τὴν Βασίλειαν, καὶ ἐγέννησε τὴν Ἠῶ, τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην· ἢ κατ' ἄλλους, μόνον τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Βασίλεια ἠθέτησε τὴν μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς συνθήκην, καὶ ὑπανδρεύθη, οἱ Τιτᾶνες ἐφθόνησαν τὸν Ὑπερίονα, καὶ διὰ τὴν ὑπανδρείαν, καὶ διὰ τὴν καλλιτεκνίαν, καὶ συνομώσαντες κατέσφαξαν αὐτόν· τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ Ἥλιον ἔπνιξαν. Μαθοῦσα δὲ ταῦτα καὶ ἡ Σελήνη ἐφονεύθη (α).

Ὁ Ὑπερίων λέγουσιν, ὅτι παρετήρησε τὰς κινήσεις τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, καὶ τῶν ἄλλων Ἄςρων, καὶ διέταξε τοὺς καιροὺς τοῦ χρόνου, κατὰ τὴν τῶν Ἀτλαντείων Θεογονίαν.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΙΑ´.

Περὶ τῆς Βασιλείας.

Ἡ Βασίλεια, ἡ πρεσβυτάτη, ὡραιοτάτη, καὶ φρονιμωτάτη Θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Τιταίας, ἢ τῆς Γῆς, ἀνέθρεψεν ὡς μήτηρ ὅλους τοὺς Τιτᾶνας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς, μετὰ τὸν θάνατον τῆς Τιταίας, ἐπειδὴ ἡ Τιταία ἀπέθανε πρότερον τοῦ Οὐρανοῦ· ὅθεν ὠνόμασαν αὐτὴν μεγάλην Μητέρα. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον

(α) Ἡσίοδ. Θ´. 134. καὶ 374. Ἀπολλόδ. Α´. β. 2. 3. Διόδ. Γ´. Νς´. Νθ´. καὶ Ε´. Ξς´.

τοῦ Οὐρανοῦ, ἔδωκαν οἱ Τιτᾶνες τὴν βασιλείαν εἰς αὐτὴν, κατὰ τὴν ζήτησιν τῶν ὑποκειμένων· ἔτι δὲ, καὶ διὰ τὴν φρόνησιν καὶ σωφροσύνην αὐτῆς, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε, καὶ μάλιςα ὑπεσχέθη νὰ μὴ ὑπανδρευθῇ. Ὕςερον ὅμως θέλουσα νὰ ἀφήσῃ διαδόχους τοῦ βασιλείου, προέκρινεν ἄνδρα τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς Ὑπερίονα, τὸν ὁποῖον καὶ ἠγάπα, ἐπειδὴ ἦτον καὶ ὡραῖος καὶ φρόνιμος, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην. Ὅθεν ἐφόνευσαν, ὡς εἴρηται, οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς Τιτᾶνες τὸν Ὑπερίονα καὶ τὸν Ἥλιον, διὰ νὰ μὴ μείνῃ τὸ βασίλειον εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῆς· καὶ ἐπειδὴ ἔπνιξαν τὸν Ἥλιον εἰς τὸν Ἠριδανὸν ποταμὸν, ἔτρεχεν ἡ Βασίλεια ὡς ἔξω φρενῶν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, ζητοῦσα νὰ εὕρῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ. Τέλος δὲ ἀπέκαμε καὶ ἔπεσεν εἰς ὕπνον, πλησίον τοῦ ποταμοῦ.

Κοιμωμένη λοιπὸν ἐκεῖ, εἶδεν ὄνειρον τοιοῦτον· ἐφάνη ὁ υἱὸς αὐτῆς Ἥλιος καὶ εἶπε, νὰ μὴ λυπῆται· ἐπειδὴ οἱ μὲν Τιτᾶνες θέλουν παιδευθῇ διὰ τὴν παρανομίαν, αὐτὸν δὲ καὶ τὴν ἀδεφὴν αὐτοῦ μετεμόρφωσαν οἱ Θεοὶ εἰς φύσεις ἀθανάτους· καὶ οἱ ἄνθρωποι θέλουν ὀνομάζει εἰς τὸ ἑξῆς Ἥλιον, ἐκεῖνο τὸ Οὐράνιον πῦρ, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο πρότερον Ἱερόν· τὴν δὲ Μήνην, Σελήνην ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ. Ἐγερθεῖσα δὲ ἐκ τοῦ ὕπνου, διηγήθη τὸ ὄνειρον εἰς τὸν λαὸν, καὶ παρεκίνει αὐτοὺς νὰ τιμήσουν τὰ τέκνα αὐτῆς ὡς Θεούς· καὶ εἰς τὸ σῶμα αὐτῆς νὰ μὴ τολμήσῃ τις νὰ ἐγγίσῃ· Ἔπειτα δὲ ἐμάνη ἡ Βασίλεια, καὶ λαβοῦσα τὰ τύμπανα καὶ κύμβαλα μὲ τὰ ὁποῖα ἔπαιζεν ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Σελήνη, ἔτρεχεν ὡς μαινομένη πανταχοῦ, ἔχουσα τὴν κόμην λελυμένην, καὶ κροτοῦσα καὶ θορυβοῦσα μὲ τὰ τύμπανα, ὥςε ἐκίνει εἰς λύπην καὶ συμπάθειαν τοὺς ὁρῶντας, καὶ διὰ τοῦτο ἠθέλησαν τινὲς νὰ τὴν πιάσουν, καὶ νὰ παύσουν ταῦτα τὰ ἐλεεινὰ καὶ ἄπρεπα κινήματα, καὶ ἤγγισαν εἰς τὸ σῶμα αὐτῆς· ἀλλ' εὐθὺς ἔπεσε βροχὴ ῥαγδαία· καὶ κεραυνοὶ καὶ τρε-

κυμία μεγάλη· καὶ μεταξὺ τῆς ταραχῆς ταύτης ἔγενεν ἄφαντος ἡ Βασίλεια, καὶ πλέον δὲν ἐφάνη. Ὅθεν ἐθεοποίησαν αὐτὴν οἱ ἄνθρωποι, κτίσαντες Βωμοὺς καὶ Ναοὺς, καὶ ἑώρταζον καὶ Ἑορτὴν καὶ Θυσίας παίζοντες τὰ τύμπανα καὶ κύμβαλα, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ πάθους αὐτῆς. Ὠνόμασαν καὶ τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ Βασίλεια δὲ αὕτη φαίνεται, ὅτι εἶναι ἡ αὐτὴ, καὶ Ῥέα καὶ Κυβέλη, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τῆς Ἡοῦς.

Ἡ Ἠὼς ἦτον, κατὰ μέν τινας, θυγάτηρ τοῦ Ὑπερίονος καὶ τῆς Θείας, ἢ τῆς Αἴθρας· κατ᾽ ἄλλους δὲ, τοῦ Τιτάνου καὶ τῆς Γῆς, καὶ κατ᾽ ἄλλους τοῦ Πάλλαντος. Ἦτον δὲ καὶ αὐτὴ ὡραία, καὶ εἶχεν ὁ Ἄρης ἔρωτα πρὸς αὐτήν. Ἀλλ᾽ ἡ Ἀφροδίτη ἡ ἐρωμένη τοῦ Ἄρεως ζηλοτυπήσασα, κατεδίκασεν αὐτὴν εἰς τιμωρίαν ἔρωτος αἰωνίου. Ὅθεν πρῶτον μὲν ἀγαπήσασα τὸν Ὠρίωνα ἥρπασεν αὐτὸν, καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὴν Δῆλον καὶ διέτριβεν ἐκεῖ μὲ αὐτόν. Ἔπειτα δὲ, ἐξοιστρήθη εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ Κεφάλου, καὶ συνήργησε νὰ φονεύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· ἁρπάσασα δὲ καὶ αὐτὸν τὸν ἔφερεν εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἐγέννησεν ἐκεῖ ἐξ αὐτοῦ τὸν Τιθωνόν. Ἁρπάσασα δὲ τὸν Τιθωνὸν υἱὸν τοῦ Λαομέδοντος ἐκ τῆς Τρῳάδος, ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτοῦ τὸν Ἠμαθίονα καὶ Μέμνονα. Τοῦτον δὲ λέγουσί τινες γνήσιον ἄνδρα αὐτῆς. Ὅθεν παρεκάλεσε τοὺς Θεοὺς καὶ ἔκαμαν αὐτὸν ἀθάνατον. Ἐγέννησε δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἀστραίου, τοὺς Ἀνέμους, Βορέαν, Ζέφυρον, Ἀργέστην, καὶ Νότον· καὶ τοὺς Ἀστέρας, Ἑωσφόρον, καὶ ὅλους τοὺς λοιπούς (β).

(α) Διόδ. Γ΄. ιϛ΄.
(β) Ἡσίοδ. Θ΄. 371. Ἀπολλόδ. Α΄. β΄. 2. Ὑγῖν προοίμ. Η΄.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν ὡραίαν, ῥοδοδάκτυλον, φόρεμα ἐρυθρόλευκον ἐνδεδυμένην, ἐπὶ θρόνου, ἢ ἐφ᾿ ἁμάξης καθημένην, τὴν ὁποίαν ἔσυρον τέσσαρες Ἵπποι, ἢ κατ᾿ ἄλλους δύο μόνον, ὁ Λάμπων καὶ Φαέθων, καὶ κατ᾿ ἄλλους, μόνον ὁ Πήγασος, προπορευομένην ὡς πρόδρομον τοῦ Ἡλίου, καὶ προμηνύουσαν τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ (α).

Αὕτη δὲ ἡ ςολὴ ἀλληγορεῖ τὴν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἡλίου ἐρυθρόλευκον λάμψιν τοῦ Οὐρανοῦ, αὐγὴν κοινῶς λεγομένην. Ὅθεν λέγει ὁ Λυκόφρων, ὅτι ἀφῆκε τὸν Τιθωνὸν εἰς τὴν Κέρνην νῆσον, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζον νῆσον τοῦ Ὠκεανοῦ, ὅθεν ἀνατέλλει ὁ Ἥλιος. Ἠὼ δὲ ὠνόμαζον καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ πρωῒ μέχρι τῆς μεσημβρίας διάςημα τῆς ἡμέρας.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τοῦ Ἡλίου.

Πέντε Ἡλίους ἀναφέρουσιν οἱ Ἀρχαιολόγοι. Καὶ τὸν μὲν, λέγουσιν υἱὸν τοῦ Διὸς τοῦ υἱοῦ τοῦ Αἰθέρος· τὸν δὲ δεύτερον, τοῦ Ὑπερίονος, τὸν τρίτον, τοῦ Ἡφαίςου υἱοῦ τοῦ Νείλου· τὸν δὲ τέταρτον, υἱὸν τινὸς ἀγνώςου, καὶ τὸν πέμπτον υἱὸν τοῦ Αἰήτου καὶ τῆς Κίρκης. Ἐπισημότατος δὲ καὶ γνωςότατος πάντων εἶναι τοῦ Ὑπερίονος· ὅμως ἐπεφόρτισαν εἰς αὐτὸν καὶ τῶν ἄλλων

Γυράλδ. Συτάξ. Ζ'. 259. Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Δ'. 573. καὶ Νεαπολ. παρ᾿ αὐτῷ Ἀπολλόδ. Α'. δ'. 4. καὶ Α'. θ'. 4. Ια'. 4. Γ'. Ιγ'. 3. Ὑγῖν. Μύθ. 70. Ἡσίοδ. Θ'. 378.

(α) Ὅμηρ. Ὀδυσ. Ψ'. 241. 246. Ἰλ. Ω. 417. Ὕμν. εἰς Ἀφροδίτ. 219. Λυκοφρ. καὶ Τζέ. 17. Θεόκριτ. Εἰδυλ. Ιβ'. 1. καὶ Ιγ'. 11. καὶ Σχόλ. Βιργίλ. Αἰν. ς'. 535. Ὀρφ. Ὕμν. εἰς Ἠώ.

ὅλων τὰς Ἱςορίας καὶ Μυθολογίας. Ὁ δὲ Ὅμηρος λέγει τὴν μητέρα αὐτοῦ Εὐρυφάεσσαν (α).

Ὁ Ἥλιος λοιπὸν εἶχε τὴν ἐπιςασίαν νὰ περιέρχηται τὸν Οὐρανὸν, διὰ νὰ φωτίζῃ τὸ πᾶν μὲ τὰς λαμπροφόρους αὐτοῦ ἀκτῖνας, καθήμενος εἰς ἅμαξαν χρυσῆν, Ἡφαιςότευκτον, καὶ μὲ λαμπροὺς καὶ πολυτίμους λίθους κεκοσμημένην, τὴν ὁποίαν ἔσυρον τέσσαρες Ἵπποι, ὁ Ἑῶος, Αἴθων, Πυρόεις καὶ Φλέγων· κατ' ἄλλους δὲ δύο μόνον, ὁ Λάμπων καὶ Φαέθων· ἄλλοι δὲ ὀνομάζουσιν τοὺς Ἵππους αὐτοῦ, Ἐῶον, Αἰθίοπα, Στερόπην καὶ Βρόντην· καὶ ἄλλοι, Χρόνον, Αἴθωνα, Ἀςραπὴν καὶ Βροντήν· καὶ ἄλλοι, Ἐρυθραῖον, Ἀκταίωνα, Λάμποντα καὶ Φιλόγεον· οἱ ὁποῖοι ἔπνεον πῦρ ἀπὸ τῶν ςομάτων καὶ τῶν μηκτήρων. Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἀνεπαύετο εἰς τὸν Ὠκεανὸν, εἰς κλίνην χρυσῆν καὶ Ἡφαιςότευκτον, εἰς τὰ παλάτια τῆς Θέτιδος, ἡ ὁποία ὑπεδέχετο αὐτὸν μὲ μεγάλην περιποίησιν· τοὺς δὲ Ἵππους ἐπιμελοῦντο αἱ Νηρηΐδες ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἔτρεφον αὐτοὺς μὲ ἀμβροσίαν· κατ' ἄλλους δὲ, εἶχε καὶ ἴδιον παλάτιον εἰς τὸν Ὠκεανὸν, καὶ ἔλουε καὶ τοὺς Ἵππους αὐτοῦ ἐκεῖ· καὶ ὅτι τὴν ἅμαξαν καὶ τὸν ἀκτινοειδῆ ςέφανον ἐχάρισεν εἰς αὐτὸν ὁ Ζεὺς, ἀφ' οὗ ἐνίκησαν τοὺς Τιτᾶνας· ἐπειδὴ ἦτον καὶ αὐτὸς σύμμαχος τοῦ Διός· ὅθεν ἔλαβε καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὕςερον, νὰ διοικῇ τὸ φῶς τοῦ παντός. Ἄλλοι δὲ λέγουσι τὴν ἅμαξαν αὐτοῦ δέπας καὶ σκύφον τοῦ Ἡλίου, τὸν ὁποῖον ἔλαβεν ὁ Ἡρακλῆς, καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἐρύθυιαν. Τὸ δὲ πρωῒ ἀνέζευγεν ἐκεῖθεν καὶ ἀνέβαινε πάλιν τὸν δρόμον αὐτοῦ, προπορευομένης τῆς Ἠοῦς, ἡ ὁποία ἄνοιγε καὶ τὰς ἀνατολικὰς πύλας τοῦ Οὐρανοῦ, ὅθεν ἔπρεπε νὰ περάσῃ ὁ Ἥλιος. Αἱ δὲ Ὧραι ἦσαν καὶ αὐταὶ πάντοτε συνοδοιπόροι καὶ ὡς Ἡνίοχοι,

---

(α) Κικέρ. Φύσ. Θ. Γ. Κά. 1198. 1199. Ὁμηρ. Ὕμν. εἰς Ἥλιον. 2. Ἡσίδ. Θ'. 371. Ἀπολλόδ. Α'. β'. 2.

διευθύνουσαι τὴν ἅμαξαν, αἱ ὁποῖαι ἐπιμελοῦντο καὶ προετοίμαζον αὐτὴν καὶ ὅτε ἐκεῖνος ἐκοιμᾶτο (α).

Καὶ ταύτην μὲν τὴν ἀξίαν ἔλαβεν ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Οὐρανὸν, ὅτε ἔγινεν ἡ διαμοίρασις μετὰ τὴν καταςροφὴν τῶν Τιτάνων. Ὕςερον δὲ, ὅτε αὐτὸς ἔλειπεν εἰς τὴν ὁδοιπορίαν αὐτοῦ, οἱ ἄλλοι Θεοὶ ἐμοίρασαν καὶ τὴν Γῆν, καὶ δι' αὐτὸν δὲν ἐνθυμήθησαν νὰ ἀφήσουν μερίδιον. Ὅθεν, ὅταν ἦλθεν καὶ ἐζήτει τὸ δίκαιον αὐτοῦ, ἀπεφάσισεν ὁ Ζεὺς, νὰ ἀνασκευάσῃ τὴν προτέραν κληρουχίαν. Ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἠθέλησε νὰ ταραχθῇ ἡ προτέρα διάταξις καὶ ἀπόφασις τῶν Θεῶν. Ἀλλ' εἶπεν, ὅτι βλέπει μίαν νῆσον, ὅταν διαβαίνῃ ἐκεῖθεν, ἐξερχομένην ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Θαλάσσης, ἡ ὁποία βεβαίως εἶναι ἐλευθέρα, καὶ εὐχαριςεῖται ἂν τὸν δώσωσιν αὐτὴν μόνον· ἔςερξε λοιπὸν ὁ Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι Θεοὶ, καὶ ἐπεκύρωσαν τὸ ζήτημα μεθ' ὅρκου· ἔπειτα ἐπιβεβαίωσεν αὐτὸ καὶ ἡ Λάχεσις. Καὶ οὕτως ἔμεινεν ἡ νῆσος ἐκείνη κτῆμα τοῦ Ἡλίου, ἡ ὁποία εἶναι ἡ Ῥόδος· εἶχε δὲ καὶ τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ διεφέρετο μὲ τὸν Ποσειδῶνα καὶ περὶ τῆς Κορίνθου, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὰ Ἡρωϊκά (*). Ὁμοίως αὐτὸς εἶχε καὶ τὴν Τρινάκριαν, ἢ Θρινακίαν, τὴν νῦν Σικελίαν, ὅπου εἶχε τὰς πολυθρυλλήτους βοῦς, τοῦ Ἡλίου λεγομένας, τὰς ὁποίας ἔβοσκον δύω θυγατέρες αὐτοῦ, ἡ Φαέθουσα καὶ Λαμπετία· καὶ οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσέως ἔσφαξαν μερικάς (β). Ὁμοίως εἶχε καὶ εἰς τὴν Ἐρύθυιαν νῆσον παλάτια, κήπους, καὶ ἀγέλας βοῶν, τὰς ὁποίας ἔβοσκεν ὁ Γηρυόνης, καὶ

(α) Ὀβίδ. Μετ. Α'. 47. καὶ 153. Πρόκλ. Λύκιος παρ. Νατάλ. Ε'. Ις'. καὶ Μίμνερμ. Αὐτόθι. καὶ 530 Σέρβιος. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Δ'. 119. Ὑγῖν. Μύθ. 183. Σχόλ. Εὐριπίδ. Φοινίσ. 3. Φυλγ. Μυθολ. Α'. Ια. Ἀθήν. Ιά. 469. καὶ Μίμνερμ. Αὐτόθι. 470.

(*) Οὗτος ὅμως ἦτον ὁ υἱὸς τοῦ Αἰήτου καὶ τῆς Κίρκης, περὶ οὗ ἐροῦμεν ἐκεῖ ἱςορικώτερον.

(β) Μελέτι. 358. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Μ. 373. 322. 343. 358. Πίνδαρ. Ὀλύμπ. Ζ'. 100. καὶ Σχόλ.

ὁ Ἡρακλῆς ἥρπασεν αὐτάς. Τοὺς δὲ κήπους αὐτοῦ, οἱ ὁποῖοι ἦτον καὶ αὐτοὶ ἐκεῖ πρὸς τὰ ἑσπέρια μέρη, ἐφύλαττον αἱ Ἑσπερίδες.

Εἶχε δὲ γυναῖκα τὴν Ῥόδον θυγατέρα τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Φαέθοντα, τὴν Λαμπετίαν, Αἴγλην, καὶ Φαέθουσαν. Ἀπὸ δὲ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ὠνόμασε καὶ τὴν νῆσον Ῥόδον. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς ἑπτὰ υἱοὺς, τὸν Ὄχιμον, Κέρκαφον, Μάκαρα, Ἀκτῖνα, Τενάγην, Τριόπαν, καὶ Κάνδαλον, καὶ μίαν θυγατέρα, τὴν Ἠλεκτρυόνην· καὶ οὗτοι οἱ ἑπτὰ ὠνομάζοντο Ἡλιάδαι. Τοὺς δὲ προτέρους ἐγέννησεν ἐκ τῆς Κλυμένης, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγέννησεν ὀκτὼ θυγατέρας, τὴν Μερόπην, Ἡλίαν, Αἴγλην, Φοίβην, Φαέθουσαν, Λαμπετίαν, Διωξίππην καὶ Αἰθερίαν, αἱ ὁποῖαι ὠνομάσθησαν Φαεθοντιάδες, ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν Φαέθοντος· ἡ δὲ Κλυμένη ἦτον θυγάτηρ τοῦ Μινύου. Ἐγέννησε δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ τέκνα ἐκ διαφόρων γυναικῶν· ὡς ἐκ μὲν τῆς Περσηΐδος, τὴν Κίρκην, Ἑκάτην, Πασιφάην, καὶ τὸν Αἰήτην· ἐνταῦθα πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τὸ ὄνομα Ἥλιος ἦτον ὡς οἰκειακὸν τοῦ Αἰήτου· ἐπειδὴ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὠνομάζετο Ἥλιος· ὕστερον ὠνόμασε καὶ αὐτὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἥλιον, ὁ ὁποῖος ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Κόρινθον (α)· ἐκ δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐγέννησε μίαν θυγατέρα, τὴν ὁποίαν ὠνόμασε Ῥόδον, καὶ ἐκ τῆς Δηϊόνης τὸν Μίλητον.

Ἐκ δὲ τῆς Ἰφιβόης, ἢ Ἰφινόης, ἢ Ναυπιδάμης, ἐγέννησε τὸν Αὐγείαν, καὶ ἐκ τῆς Ὠκυρρόης τὸν Φάσιν· ἐκ δὲ τῆς Λευκοθόης τὸν Θέρσανον, ἐκ τῆς Ἀντιόπης τὸν Ἀλωέα, ἐκ τῆς Πρώτης θυγατρὸς τοῦ Νειλέως τὸν Φαέθοντα τὸν δεύτερον. Ἔτι δὲ ἐγέννησεν ἐξ ἄλλων, ἢ ἐξ αὐτῶν τῶν γυναικῶν, καὶ τὸν Μαύσωλον, τὴν Ἡμιθέαν, Ἀγερωνίαν, τὰς Ὥρας, καὶ ἄλλα πολλὰ τεκ-

(α) Ἡράκλητ. Σικυών. παρ. Νατάλ. Ε'. Ιζ'. Διοδ. Ε'. Νϛ'. Ὑγῖν. Προιμ. Ι4. ϰ 2. ϰ Μέγκ. αὐτόθι. Ἀπολλόδ. Α'. Θ'. 1.

να. Τούτων δὲ, τὰ μὲν ἐκ τῆς νομίμου γυναικὸς αὐτοῦ, τῆς Ῥόδου τέκνα, ὠνομάζοντο, ὡς εἴρηται, Ἡλιάδαι· τὰ δὲ ἐκ τῆς Κλυμένης, Ἡλιάδες, καὶ Φαεθοντιαδες (α). Περὶ δὲ τῶν τέκνων τούτων ῥηθήσεται ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς οἰκείους τόπους, καθὼς καὶ περὶ πάντων τῶν τοιούτων, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι διαφόρους βαθμοὺς καὶ τάξεις, ῥηθήσεται εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τοῦ Φαέθοντος.

Ὁ Φαέθων ἦτον υἱὸς τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Κλυμένης θυγατρὸς τοῦ Ὠκεανοῦ. Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Κλυμένου υἱοῦ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Μερόπης· καὶ κατ' ἄλλους, τοῦ Κεφάλου καὶ τῆς Ἠοῦς· ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὠνομάζετο πρότερον Ἠριδανός. Ἦσαν ὅμως καὶ ἄλλοι δύο Φαέθοντες· ὅθεν καὶ ἡ σύγχυσις τῶν γονέων. Ὅτε δὲ ἦτον παιδίον ὁ Φαέθων, ἔπαιζε ποτὲ μὲ τὸν πάππον αὐτοῦ Ὠκεανὸν, καὶ παίζων ἔπεσεν εἰς τὴν Θάλασσαν· δὲν ἔπαθε μὲν τότε κακὸν, ὅμως τοῦτο ἦτον προμήνυμα τῆς μετὰ ταῦτα δυστυχίας αὐτοῦ. Ἀφ' οὗ δὲ ηὔξησεν ὀλίγον, ἐγυμνάζετο εἰς τὴν ἁρματηλασίαν, καὶ ἐνίοτε ἐνεδύετο φορέματα καθὼς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἔπαιζε συνεχῶς μὲ τὸν Ἔπαφον υἱὸν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἰοῦς. Ὅθεν ἦλθον ποτὲ εἰς φιλονεικίαν περὶ τῶν γονέων αὐτῶν, καὶ ὁ Ἔπαφος ἔλεγεν, ὅτι ὁ Φαέθων δὲν ἦτον υἱὸς τοῦ Ἡλίου, ἀλλὰ νόθος, καὶ ἄλλου τινὸς ἀγνώστου καὶ ταπεινοῦ πατρός. Ἀγανακτήσας λοιπὸν ὁ Φαέθων, ἔρχεται πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐρωτᾷ νὰ μάθῃ ποῖος εἶναι ὁ πατήρ του· ἐπειδὴ ἀμφίβαλλε πλέον καὶ αὐτὸς, καὶ δὲν ἐπίστευε τὴν μητέρα αὐτοῦ. Ἐκείνη δὲ, βλέπουσα αὐτὸν

(α) Ὑγῖν. μύθ. Ιδ. Ἀπολλόδ. Β'. ἐ. ς. Νατάλ. αὐτόθι.

ἀκατάπειστον καὶ λυπούμενον, τὸν εἶπε νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ νὰ πληροφορηθῇ παρ᾽ ἐκείνου (α).

Ἀνέβη λοιπὸν εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Ἡλίου καὶ ἠρώτησεν· ὁ δὲ Ἥλιος εἶπε τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἐκεῖνος ἦτον ὁ πατὴρ αὐτοῦ· ἀμφιβάλλων δὲ πάλιν ὁ Φαέθων, εἶπεν, ἂν εἶσαι πατήρ μου, κάμε ὅρκον εἰς τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς, ὅτι θέλεις μοι δώσει ὅ,τι σὲ ζητήσω· ὤμοσε λοιπὸν ὁ Ἥλιος ἀνοήτως, διὰ νὰ πληροφορήσῃ αὐτόν. Καὶ τότε ἐζήτησεν ὁ Φαέθων, νὰ διοικήσῃ αὐτὸς μόνον μίαν ἡμέραν τὴν ἅμαξαν τοῦ Ἡλίου. Ὁ δὲ Ἥλιος, ἐγνώρισε τὸ σφάλμα, προεῖδε καὶ τὸν κίνδυνον, ὅμως ἦτον ἀδύνατον νὰ παραβῇ τὸν ὅρκον. Ὅθεν παρήγγειλεν αὐτὸν πῶς νὰ διοικῇ τὴν ἅμαξαν καὶ τοὺς Ἵππους, καὶ νὰ μὴ τύχῃ καὶ παρεκτραπῇ τῆς εὐθείας καὶ διωρισμένης ὁδοῦ (β).

Ἀνέβη λοιπὸν εἰς τὸ ἅρμα ὁ Φαέθων καὶ ἄρχισε τὴν ὁδοιπορίαν, διοικῶν τοὺς Ἵππους κατὰ τὴν πατρικὴν παραγγελίαν. Ἀλλὰ, καθὼς ἀπεμακρύνθη ὀλίγον, καὶ εἶδε πρὸς τὴν Γῆν τὸ ἀχανὲς ἐκεῖνο χάος, ἐλιποθύμησε, καὶ ἀφῆκεν ὀλίγον τι ἀπολελυμένους τοὺς χαλινούς· ἐνοήσαντες δὲ οἱ Ἵπποι, ὅτι δὲν ἦτον ὁ Ἥλιος εἰς τὸ ἅρμα, ἀφηνίασαν καὶ ἔτρεχον ἔνθεν κακεῖθεν ἔξω τῆς ὁδοῦ, ὅπου ἤθελον· πότε μὲν ἀναβαίνοντες πρὸς τὸν Οὐρανὸν, πότε δὲ καταβαίνοντες πρὸς τὴν Γῆν, πότε πλαγίως πρὸς τοὺς πόλους ἀμφοτέρους, καὶ πότε ἄλλως· ὁ δὲ Φαέθων ὅλος ἔντρομος καὶ ἔξω ἑαυτοῦ γενόμενος, ἀφῆκε παντάπασι τοὺς χαλινοὺς καὶ ἐκρατεῖτο ἀπὸ τῆς ἁμάξης μὲ τὰς δύω χεῖρας, νὰ μὴ πέσῃ. Ὅθεν κατήντησε τὸ πᾶν εἰς θόρυβον καὶ ἀταξίαν ἀκατανόητον καὶ ἀπερίγραπτον. Ἐπειδὴ, ὅτε ἐπλησίαζεν ἡ ἅμαξα πρὸς τὸν Οὐρανὸν, ἐτυλίττετο ὁ Οὐρανὸς καὶ ἔτριζεν ἀπὸ τὴν σφο-

---

(α) Ὑγῖν. Μύθ. 154. 152. Ὀβίδ. Μετ. Β΄. 19. Κληρικ. ἐν Ἡσιόδ. Θ΄. 987. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Ἐκλογ. ϛ΄. 62. Νόν. Διονύσ. Λή. 160. Ὀβίδ. Α. 750.

(β) Λȣκιαν. Δ. Θ. Κέ. Ἀστρολογ. 19΄. Ὀβίδ. αὐτόθι. Νόν. αὐτόθι. 19.

δρότητα τοῦ πυρὸς, καθὼς τρίζουσιν οἱ ξύλινοι οἶκοι τῆς Κωνςαντινουπόλεως, ὅταν καίωνται εἰς πυρκαϊὰν μεγάλην· καὶ πολλὰ ἄςρα ἀνέλυσαν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐσχηματίσθη ὁ Γαλαξίας· καὶ ὀλίγον ἔλειπε νὰ ἀναλύσουν ὅλα. Ἡ δὲ γῆ ποῦ μὲν κατεκαίετο, ποῦ δὲ ἐψυχραίνετο, διὰ τὴν ἄτακτον κίνησιν, καὶ τότε μόνον ἀνέλυσαν τὰ πολικὰ πάγη. Τὰ δὲ ὑψηλὰ ὄρη ἔκαιον ὅλα, οἱ ποταμοὶ ἐξηράνθησαν, ἡ Θάλασσα ἔβραζεν, καὶ ἡ Γῆ ἠσθάνετο τὴν καῦσιν μέχρι τοῦ κέντρου αὐτῆς· ἔκτοτε δὲ ἔμειναν οἱ Αἰθίοπες μαῦροι, καὶ ἡ Αἴγυπτος ἄνομβρος· ἐπειδὴ ἐπλησίασε πολὺ πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ κακὰ ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον ἡ ἀλαζονεία τοῦ Φαέθοντος· ὥςε ἡ Γῆ, ὁ Ποσειδῶν, καὶ πάντες οἱ Θεοὶ, μὴ ὑποφέροντες τὸ κακὸν, ἔκραζον ζητοῦντες βοήθειαν παρὰ τοῦ Διὸς, πρὶν κατερημωθῶσι τελείως τὰ βασίλεια αὐτῶν.

Ὁ δὲ Ζεὺς βλέπων τὸ κακὸν αὐξανόμενον καὶ ἄλλως ἀθεράπευτον, κατεκεραύνωσε τὸν Φαέθοντα, καὶ ἔῤῥιψε τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν Ἠριδανὸν ποταμὸν τῆς Ἰταλίας, τὸν νῦν Πάδον καὶ Πὼ λεγόμενον· ἔπιπτε δὲ ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ ὡς κομήτης, ἐπειδὴ ἐκαίετο ἡ κόμη αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἔπαυσε τὸ πῦρ διὰ τοῦ πυρός. Ὁ Ἠριδανὸς ὅμως ἐδέχθη τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ ἔπλυνε, καὶ ἐκαθάρισεν ὅλα τὰ καύματα, ἔπειτα ἔθαψεν αὐτὸ εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ. Οἱ δὲ Ἵπποι, ἐκπλαγέντες ὑπὸ τοῦ κρότου τοῦ κεραυνοῦ, συνέθλασαν τοὺς χαλινοὺς καὶ ἔφυγον· καὶ οὕτως ἔπεσε τὸ πολύτιμον ἅρμα εἰς τὴν Γῆν καὶ συνετρίβη, καὶ συνέβη δεύτερον κακόν· ἐπειδὴ ἔμεινε τὸ πᾶν ἀνήλιον καὶ εἰς σκότος. Ὅθεν εἶπεν ὁ Ζεὺς πρὸς τὸν Ἥλιον, νὰ ἐξημερώσῃ τοὺς Ἵππους, νὰ διορθώσῃ τὸ ἅρμα ὅσον τάχιςα, καὶ νὰ ἐξακολουθῇ αὐτὸς πάλιν τὴν περίοδον αὐτοῦ, ὡς καὶ πρότερον. Ὁ Ἥλιος δὲ, τεθλιμμένος ὢν διὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, δὲν εἶχεν ὄρεξιν νὰ λάβῃ πλέον τὴν ἐπιςασίαν ταύτην· ὅμως ὑπήκουσεν εἰς τὴν προςαγὴν τοῦ Διὸς, ἐπλήρωσε καὶ

ὅλην τὴν ζημίαν εἰς τοὺς Θεοὺς, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Ἔμεινε μὲν ἡ Γῆ μίαν ἡμέραν ἀνήλιος, ἕως οὗ συνέλαβε τοὺς Ἵππους, καὶ διώρθωσε καὶ τὴν ἅμαξαν ὁ Ἥλιος, πλὴν ἐφώτιζον αὐτὴν τὰ ὄρη· ἐπειδὴ ἔκαιον ὡς λαμπάδες (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τῶν Ἡλιάδων, Υἱῶν τοῦ Ἡλίου.

Ἡλιάδαι, ὡς εἴρηται, ὠνομάσθησαν οἱ ἐκ τῆς Ῥόδου ἑπτὰ υἱοὶ τοῦ Ἡλίου· ὁ Ὄρχιμος, Κέρκαφος, Μάκαρ, Ἀκτὶς, Τενάγης, Τριόπας, καὶ Κάνδαλος, οἱ ὁποῖοι ἔμειναν εἰς τὴν Ῥόδον διάδοχοι τοῦ πατρικοῦ βασιλείου. Ἡ δὲ ἀδελφὴ αὐτῶν Ἠλεκτρυόνη ἀπέθανε παρθένος, καὶ ἐτίμησαν αὐτὴν οἱ Ῥόδιοι μὲ τιμὰς Ἡρωϊκάς. Προεῖπε δὲ ὁ Ἥλιος εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, νὰ προσέχωσιν ἐπιμελῶς, διὰ νὰ θυσιάσωσιν αὐτοὶ πρῶτον εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, ὅταν γεννηθῇ· ἐπειδὴ, ὁποῖος προφθάσῃ καὶ θυσιάσῃ πρότερον, ἐκεῖνος θέλει ἔχει βοηθὸν τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ ἐκεῖ μέλλει νὰ κατοικήσῃ καὶ αὐτή. Τὸ αὐτὸ δὲ εἶπε καὶ πρὸς τοὺς ἐγκατοίκους τῆς Ἀττικῆς· εἶχον λοιπὸν προσοχὴν περὶ τούτου οἱ Ἡλιάδαι. Ὅθεν ἀνέβησαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἔκτισαν βωμὸν, καὶ περιέμενον τὴν ὥραν· Ὅμως ἀλησμόνησαν νὰ λάβουν καὶ πῦρ, καὶ ἐπάνω εἰς τὸ πῦρ νὰ βάλουν τὰ θύματα· ὅθεν, ἐπειδὴ ἐθυσίασεν ὑςερότερον ὁ Κέκρωψ, ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀττικῆς ἐπάνω εἰς τὸ πῦρ, ἐδέχθη ἡ Ἀθηνᾶ τὴν θυσίαν ἐκείνου, καὶ ἔμεινεν εἰς τὰς Ἀθήνας βοηθὸς καὶ ὑπερασπίςρια τῶν Ἀθηναίων. Διὰ τοῦτο ὕςερον οἱ Ῥόδιοι ἐθυσίαζον χωρὶς πῦρ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν. Δὲν ἀφῆ-

---

(α) Ὀβ. δ. Β΄. 1 — 408. Ἀπολλών. Δ΄. 597. Λακτάντ. placid. Β΄. Μύθ. 1. 2. 3. 4. 5. Ὑγῖν. Μύθ. 154. 152. Λουκιαν. αὐτόθι. Πλούταρχ. Ἀρέσκοντ. Φιλοσ. ἐν Γαλαξίᾳ. Διόδ. Ε΄. Κγ΄.

κεν ὅμως καὶ τοὺς Ῥοδίους χωρὶς ἀμοιβὴν ἡ Ἀθηνᾶ διὰ τὴν προθυμίαν αὐτῶν· ἀλλ' ἔδωκε καὶ εἰς αὐτοὺς μεγάλην ἐπιτηδειότητα εἰς τὰς τέχνας, εἰς τὰς ὁποίας εὐδοκίμησαν πολύ. Καὶ μάλιςα ὁ Ζεὺς ἔβρεξε χρυσῆν βροχὴν εἰς τὴν γέννησιν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ κατεπλούτισεν αὐτούς (α).

Ἦσαν δὲ οἱ Ἡλιάδαι ἄνθρωποι πεπαιδευμένοι καὶ εὐφυεῖς, καὶ ἔμπειροι εἰς τὴν Ἀςρολογίαν, ὥςε ἐφεῦρον πολλὰ ὠφέλιμα καὶ ἀναγκαῖα εἰς τὴν ναυτικήν· διέταξαν καὶ τὰς ὥρας τοῦ χρόνου. Εὐφυέςατος δὲ πάντων ἦτον ὁ Τενάγης· ὅθεν φθονήσαντες οἱ ἄλλοι ἐφόνευσαν αὐτὸν μυςικῶς· ἐφανερώθη ὅμως ἡ ἐπιβουλὴ, καὶ οἱ φονεῖς ἠναγκάσθησαν νὰ φύγωσιν ἐκεῖθεν. Καὶ ὁ μὲν Μάκαρ ἐπέρασεν εἰς τὴν Λέσβον, ὁ Κάνδαλος εἰς τὴν Κῶ, ὁ Ἀκτὶς εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἔνθα ἔκτισε τὴν Ἡλιούπολιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐδίδαξε καὶ τοὺς Αἰγυπτίους τὴν Ἀςρολογίαν· καὶ ἐπειδὴ συνέβη ὕςερον κατακλυσμὸς εἰς την Ἑλλάδα, καὶ ἐχάθησαν καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περισσότεροι καὶ τὰ συγγράμματα καὶ ἡ Ἱςορία αὐτῶν, καὶ ἡ ἀςρολογία εὑρέθη μόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον ὕςερον, οἱ Αἰγύπτιοι εὑρόντες ταύτην τὴν ἁρμοδίαν περίςασιν, οἰκειοποιήθησαν αὐτὴν καυχώμενοι καὶ ἐπαιρόμενοι ὡς εὑρεταὶ αὐτῆς· ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχον ἀπόδειξιν. Ὁμοίως καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἔκτισαν τὴν Σαῒν πόλιν τῆς Αἰγύπτου, ὅπου εἰσήγαγον καὶ τὴν λατρείαν τῆς Ἀθηνᾶς· ὅμως ἔμεινε καὶ τοῦτο ἀναπόδεικτον, διὰ τὴν ῥηθεῖσαν αἰτίαν. Καὶ ἐπειδὴ ἔφερεν ὁ Κάδμος ὕςερον τὰ γράμματα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐνόμιζον οἱ Ἕλληνες, ὅτι τότε εἶδε πρῶτον γράμματα ἡ Ἑλλὰς, μὴ ἔχοντες εἴδησιν περὶ τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ προγόνων αὐτῶν. Ταῦτα μὲν φαίνονται ἀπίθανα, ὅμως δὲν πρέπει νὰ τὰ παρατηρῶμεν ἀπεριέργως· ἐπειδὴ ἔχομεν καὶ εὑρίσκομεν ἱκανὰς ἀπο-

(α) Διόδ. Ε'. Νς'. Πίνδαρ. Ὀλυμ. Ζ'. 74. καὶ Σχόλ.

δείξεις, ὅτι εὑρέθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον πόλεις ἀρχαιότατοι Ἑλληνιςὶ ὀνομαζόμεναι· ὡς ῥηθήσεται ἐν ἄλλοις (α).

Ὁ δὲ Τριόπας ἐπέρασεν εἰς τὴν Καρίαν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη τὸ ἐκεῖσε Τρόπιον ἀκρωτήριον, εἰς τὸ ποῖον ἐξῆλθε πρῶτον καὶ ἔμεινεν. Οἱ δὲ ἄλλο παῖδες τοῦ Ἡλίου ἔμειναν εἰς τὴν Ῥόδον, ἐπειδὴ δὲν ἦτον ἔνοχοι εἰς τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. Κατοικήσαντες δὲ εἰς τὴν Ἰαλυσίαν, ἔκτισαν πόλιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασαν Ἀχαΐαν· ἀγνοεῖται ὅμως διὰ τί. ὠνομάζοντο δὲ πολλοὶ τόποι οὕτως, ὡς καὶ λόφος τις τῆς Καρύςου. Ἐβασίλευε δὲ ὁ πρεβύτερος Ὄχιμος, καὶ λαβὼν γυναῖκα μίαν τῶν ἐγχωρίων Νυμφῶν, Ἡγητορίαν καλουμένην, ἐγέννησε μίαν θυγατέρα μόνον Κυδίππην ὀνομαζομένην, ἡ ὁποία μετωνομάσθη ὕςερον Κυρβία. Ταύτην δὲ λαβὼν γυναῖκα ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κέρκαφος, ἔμεινε διάδοχος τοῦ βασιλείου, ἐγέννησε καὶ τρεῖς υἱοὺς, τὸν Λίνδον, Ἰάλυσον καὶ Κάμειρον· οἱ ὁποῖοι μείναντες διάδοχοι, ἐμοίρασαν εἰς τρία μέρη τὸ βασίλειον, καὶ ἔκτισαν τρεῖς μεγάλας πόλεις, τὴν Λίνδον, Ἰαλυσὸν καὶ Κάμειρον· ὅθεν ὁ Πίνδαρος ὠνομάζει τὴν Ῥόδον Τρίπολιν. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους συνέβη πλημμύρα μεγάλη εἰς τὴν Ῥόδον καὶ καπεποντίσθη ἡ πόλις Ἀχαΐα, ἥτις ἐπωνομάζετο τότε Κύρβη, καὶ ἦτον εἰς τὸ μέρος τοῦ Ἰαλύσου. Κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς χρόνους φεύγων ὁ Δαναὸς ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ἐπέρασε πρῶτον εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ ὀλίγον ὕςερον ἐπέρασεν ἐκεῖθεν καὶ ὁ Κάδμος, ἐρχόμενος ἐκ τῆς Φοινίκης, καὶ ἀφῆκεν ἀποικίαν μικρὰν εἰς τὴν Ῥόδον. Καὶ ὀλίγον ὕςερον, ἐζήτησαν οἱ Ῥόδιοι καὶ ἔλαβον σύνοικον τὸν Φόρβαντα υἱὸν τοῦ Λαπίθου, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (β).

(α) Διόδ Νς'.

(β) Διόδ. Νς'. Νή. Πίνδαρ. Αὐτόθ. 34. Στέφαν. ἐν Ἀχ. Ἀθήν. Η'. 360.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ τῶν Ἡλιάδων, Θυγατέρων τοῦ Ἡλίου.

Αἱ Ἡλιάδες, θυγατέρες τοῦ Ἡλίου ἐκ τῆς Κλυμένης, ἢ τῆς Μερόπης κατ' ἄλλους, ἦτον ἑπτά· Μερόπη, Ἡλία, Αἴγλη, Φοίβη, Λαμπετία, Αἰθερία καὶ Διωξίππη. Ταύτας δὲ μετεμόρφωσεν ὁ Ζεὺς εἰς Αἰγείρους, ἐπειδὴ ἔζευξαν τὴν ἅμαξαν τοῦ Ἡλίου μυστικῶς, καὶ ἔδωκαν αὐτὴν εἰς τὸν Φαέθοντα. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐζήτησαν τὸ σῶμα τοῦ Φαέθοντος νὰ τὸ θάψωσι, καὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὸ εὕρουν· ὅθεν μετεμορφώθησαν εἰς τὸ ῥηθὲν δένδρον διὰ τὴν λύπην. Κατ' ἄλλους δὲ, εὗρον αὐτὸ καὶ τὸ ἔκλαυσαν τέσσαρας μῆνας, ἕως οὗ μετεμορφώθησαν εἰς τὰ δένδρα ἐκεῖνα. Τὰ δὲ δάκρυα αὐτῶν ἀπελιθώθησαν καὶ ἔγιναν Ἤλεκτρον, τὸ ὁποῖον ςάζει ἔτι εἰς τὸν ποταμόν· οἱ δὲ Κελτοὶ, ἔλεγον, οἱ περὶ τὸν ποταμὸν ἐκεῖνον οἰκοῦντες καὶ τὸ Ἤλεκτρον συνάζοντες, ὅτι ἦτον τὰ δάκρυα τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅςτις ἔκλαυσε πικρῶς, ὅτε ἐφονεύθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀσκληπιὸς, καὶ ἔφυγεν ὕςερον εἰς τοὺς Ὑπερβορείους. Διὰ τοῦτο ὠνομάσθησαν καὶ Φαεθοντιάδες, ἀπὸ τοῦ Φαέθοντος. Καὶ κατά τινας ἦσαν μόνον τρεῖς· Φαέθουσα, Λαμπετία καὶ Φοίβη· ἄλλοι δὲ καταλέγουσι τὴν Αἴγλην ἀντὶ τῆς Φαεθούσης. Κατ' ἄλλους δὲ ἦτον μόνον δύω· ἡ Φαέθουσα καὶ Λαμπετία, ἢ ἡ Φοίβη, Λαμπετὼ, καὶ Αἴγλη (α). Κατ' ἄλλους δὲ, τὴν Φαέθουσαν καὶ Λαμπετίαν ἐγέννησεν ὁ Ἥλιος ἐκ τῆς Νεαίρας, καὶ διώρισεν αὐτὰς νὰ φυλάττωσι τὰς βοῦς αὐτοῦ εἰς τὴν Θρινακίαν.

(α) Ὑγῖν. 154. 152. 156. καὶ Μύγκερ. παρ. αὐτῷ. Ὀβίδ. Μετ. Α'. 755. Βιργίλ. Αἰν. Ι'. 190. καὶ Ἐκλογ. ς'. 62. Λουκιαν. Δ'. Θ'. Κε. Ὅμηρ. Ὀδυσ. Μ. 132. Ἰωνιά. 410.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τῆς Σελήνης.

Ἡ Σελήνη, κατὰ μέν τινας ἦτον Θυγάτηρ τοῦ Ὑπερίονος καὶ τῆς Θείας· κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Ἡλίου, καὶ κατ' ἄλλους τοῦ Πάλλαντος. Εἶχε δὲ καὶ αὐτὴ τὴν ἐπιςασίαν νὰ περιέρχηται ὡς ὁ Ἥλιος, καὶ νὰ φωτίζῃ τὴν Γῆν. Ἄνδρα δὲ νόμιμον εἶχε τὸν Ἀέρα, καὶ ἐγέννησε μίαν Θυγατέρα μόνον, τὴν Δρόσον· ὕςερον ὅμως, ἀφ' οὗ εἶδε μίαν νύκτα τὸν Ἐνδυμίωνα κοιμώμενον εἰς τὸ ὄρος Λάτμον τῆς Καρίας, καὶ ἐθαύμασε τὸ κάλλος αὐτοῦ, κατέβη ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ εἵλκυσεν αὐτὸν εἰς τὴν θέλησιν αὐτῆς. Καὶ οὕτω κατέβαινεν ὕςερον καθεκάςην νύκτα ἐκεῖ, καὶ ἐγέννησε πεντήκοντα Θυγατέρας ἐκ τοῦ Ἐνδυμίωνος. Κατ' ἄλλους δὲ, τὸ ὄρος τοῦτο ἦτον εἰς τὴν Τραχινίαν, καὶ ὠνομάζετο ἀσέληνον· ἐπειδὴ, ὅτε κατέβαινε καὶ ἐκοιμᾶτο μὲ τὸν Ἐνδυμίωνα ἐκεῖ, δὲν ἐφώτιζεν αὐτὸ, διὰ νὰ μὴ τὴν βλέπωσιν οἱ Θεοί. Ὁ Πᾶν ὅμως ἐξηπάτησεν αὐτήν· ἐπειδὴ τὴν ἠγάπησε, καὶ εἶπε νὰ ἐκλέξῃ ὅ,τι θέλει ἐκ τῶν ποιμνίων αὐτοῦ, καὶ ἐκείνη ἐζήτησε καὶ ἔλαβε κριὸν λευκόν· ἀλλ' ὁ κριὸς εἶχε μαύρην γλῶσσαν. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Πᾶν ἐνδυθεὶς δέρμα κριοῦ ἐξηπάτησεν αὐτήν. Τέλος δὲ, ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς καὶ ὁ Ζεὺς μίαν Θυγατέρα τὴν Πανδείαν (α).

Ἐνομίζετο δὲ ἡ Σελήνη προςάτις τῆς μαγείας, καὶ διὰ τοῦτο ἐπεκαλοῦντο αὐτὴν αἱ Μάγισσαι, καὶ μάλιςα εἰς τὰς ἐρωτικὰς μαγείας. Τῆς δὲ Θεσσαλίας

(α) Ἡσίοδ. Θ'. 371. Ἀπολλόδ. Α'. Β'. 2. 7. 5. Ὅμηρ. Ὕμν. εἰς Ἑρμ. 100. καὶ εἰς Σελήν. 14. Ἀλεξ. παρ. Βοσ. Θεολογ. Β'. ΙΘ'. Παυσαν. Ἠλιακ. Πρότ. Α'. 2. Νίκανδρ. παρ. Νατάλ. Α'. ζ'. 5. Βιργίλ. Γεωργ. Γ'. 391. Νίκανδρ. Φυλαργυρ. καὶ Σέρβ. Αὐτόθι.

αἱ Μάγισσαι ἐκαυχῶντο, ὅτι κατεβίβαζον αὐτὴν εἰς τὴν Γῆν, ὡς εἴρηται εἰς τὸ περὶ μαγείας κεφάλαιον· ἐνομίζετο ὅμως ἡ αὐτὴ καὶ Ἄρτεμις καὶ Ἑκάτη· ὅθεν ἦτον προςάτις καὶ τοῦ τοκετοῦ (α).

Ἐζωγράφιζον δ' αὐτὴν ὡς γυναῖκα ὡραίαν, μὲ δύο κέρατα εἰς τὴν κεφαλὴν ὄρθια· οἷον, τὸ σχῆμα τῆς νέας Σελήνης ὄρθιον. Καθημένην ἐφ' ἁμάξης, την ὁποίαν ἔσυρον δύο ἡμίονοι, ἢ δύο Ἵπποι, ἢ δύο ταῦροι, ἢ ἕνας μόνον ταῦρος, ἢ ἡμίονος· τὰ ζῶα δὲ ταῦτα ἦτον ἐκ μὲν τοῦ ἑνὸς μέρους λευκὰ, ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου μαῦρα· ἐπειδὴ τὸ ἓν μέρος μόνον τῆς Σελήνης φωτίζεται ὑπὸ τοῦ Ἡλίου· ἔπρεπεν ὅμως νὰ ἔχῃ μόνον ἓν, ἢ δύο ὑποζύγια, καὶ οὐχὶ περισσότερα· διότι ἓξ ἔζευγε μόνον ὁ Ζεὺς, καὶ τέσσαρα ὁ Ἥλιος εἰς τὴν ἅμαξαν αὐτοῦ. Ὅτε δὲ κατέβαινεν εἰς τὸν Ὠκεανὸν, ἐλούετο, ἔπειτα ἐνεδύετο φορέματα λαμπρότερα, καὶ οὕτως ἀνέζευγε πάλιν (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τοῦ Κρίου.

Ὁ Κρῖος, τὸν ὁποῖον γράφουσι τινες καὶ Κρεῖον, ἦτον υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, καὶ εἷς τῶν Τιτάνων. Λαβὼν δὲ γυναῖκα τὴν Εὐρυβίαν θυγατέρα τοῦ Πόντου, ἐγέννησε τὸν Ἀςραῖον, Πάλλαντα καὶ Πέρσην (γ).

(α) Πλϑταρχ. Συμπόσ. Γ'. προβλήμ. Ι'. Θεόκριτ. Εἰδυλ. Β'. 20. καὶ 165. καὶ Σχόλ. Λϑκιαν. Φιλοψευδ.

(β) Παυσαν. Ἡλιακ. Πρώτ. Ιά. ʒ. Κλαυδιαν. Β'. 54. Τζέτζ. παρ. Βοσ. Θεολ. Θ'. Κζ'. Ὀβίδ. Ἡμερολόγ. Ε'. 16. Αὐσών. Ἐπιγ. Ε'. 1. καὶ ΙΘ'. ʒ. Φϑλγέντ. Μυθολογ. 618. Νατάλ. 250.

(γ) Ἡσίοδ. Θ'. 375. 134. Ἀπολλόδ. Α'. ά. 3. Α'. β'. 4.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ τοῦ Ἀςραίου.

Ὁ Ἀςραῖος, κατὰ μέντινας, ἦτον υἱὸς τοῦ Κρίου καὶ τῆς Εὐρυβίας· κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Ταρτάρου καὶ τῆς Γῆς, καὶ ὅτι ἦτον εἷς τῶν Γιγάντων, ἢ τῶν Τιτάνων κατ' ἄλλους, καὶ ἐπολέμει καὶ αὐτὸς ἐναντίον τῶν Θεῶν εἰς τὰς Τιτανομαχίας. Ἐγέννησε δὲ ἐκ τῆς Ἠοῦς τοὺς Ἀνέμους, Ἀργέςην, Ζέφυρον, Βορέαν καὶ Νότον. Κατ' ἄλλους δὲ, καὶ τὴν Ἀςραίαν (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τῆς Ἀςραίας.

Ἡ Ἀςραία ἦτον θυγάτηρ, ὡς εἴρηται, τοῦ Ἀςραίου καὶ τῆς Ἠοῦς. Κατ' ἄλλους ὅμως, τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος. Κατέβη δὲ ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ εἰς τὴν Γῆν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ Χρυσοῦ αἰῶνος, καὶ διετήρει μεταξὺ ἐκείνων τῶν πρώτων ἀνθρώπων τὴν εἰρήνην, εὐνομίαν, καὶ δικαιοσύνην. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἀπέθανον ἐκεῖνοι οἱ ἀθῶοι ἄνθρωποι τῆς πρώτης γενεᾶς, καὶ οἱ μεταγενέςεροι ἄρχισαν νὰ παρανομοῦν, νὰ ἀδικοῦν, καὶ νὰ πολεμοῦν πρὸς ἀλλήλους, ἐβδελύχθη καὶ αὐτὴ καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ ὄρη καὶ ἐρημίας, διὰ νὰ μὴ βλέπῃ τὰ κακά. Τέλος δὲ, ἐπειδὴ ἐτάραττον αὐτὴν καὶ ἐκεῖ οἱ πόλεμοι αὐξάνοντες καθ' ἑκάςην, ἀνέβη εἰς τὸν Οὐρανὸν πάλιν καὶ ἐκάθισεν εἰς τὸ Ζώδιον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη ἀπ' αὐτῆς Παρθένος· ἐπειδὴ ἦτον καὶ αὐτὴ Παρθέ-

(α) Ἡσίοδ. Θ'. 376. Ὑγῖν. Προοιμ. 3. Βιργιλ. Αἰν. Α'. 136. Αρατ. Παρ. Μαγκέρ. Αὐτόθ. 8. Ἀπολλόδ. Α'. β'. 4.

νος. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ πατὴρ αὐτῆς παρεκίνει τοὺς Τιτᾶνας νὰ ἐγείρωσι πόλεμον κατὰ τῶν Θεῶν, καὶ αὐτὴ ἠναντιοῦτο, λέγουσα, ὅτι δὲν ἦτον δίκαιον. Τοῦτο δὲ μαθόντες οἱ Θεοὶ, κατηςέρισαν αὐτὴν διὰ τὴν δικαιοσύνην· ὠνόμαζον δ' αὐτὴν καὶ Θέμιν καὶ Δίκην (α).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΚΑ´.

Περὶ τοῦ Πάλλαντος.

Ὁ Πάλλας ἦτον υἱὸς τοῦ Τιτᾶνος Κρίου καὶ τῆς Εὐρυβίας θυγατρὸς τοῦ Πόντου· οὗτος δὲ ἐγέννησεν ἐκ τῆς Στυγὸς τέσσαρα τέκνα· τὸ Κράτος, τὸν Ζῆλον, τὴν Νίκην καὶ τὴν Βίαν· ἦσαν δέ καὶ ἄλλοι πολλοὶ Πάλλαντες, Γίγαντες καὶ Ἥρωες, διὰ τοὺς ὁποίους θέλομεν εἰπῆ εἰς τοὺς οἰκείους τόπους (β).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΚΒ´.

Περὶ τοῦ Πέρσου.

Ὁ Πέρσης ἦτον υἱὸς τοῦ Κρίου καὶ τῆς Εὐρυβίας, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Πάλλαντος καὶ Ἀςραίου· οὗτος λοιπὸν ἔλαβε γυναῖκα τὴν Ἀςερίαν, ὡς εἴρηται ἐκεῖ, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὴν Ἑκάτην. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἦτον υἱὸς τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Πέρσης, ἢ Περσηΐδος, καὶ ἀδελφὸς τῆς Κίρκης, Πασιφάης, καὶ τοῦ Αἰήτου· καὶ ὅτι ἦτον βασιλεὺς εἰς τὴν Ταυρικὴν Χερσόνησον, ὅτε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Αἰήτης ἐβασίλευεν εἰς τὴν Κολχίδα (γ), καὶ ὅτι ἐφαρμάκωσεν αὐτὸν ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Ἑκάτη.

(α) Ἄρατ. παρ. Γυράλδ. Σύντ. Α´. 29. Ὑγῖν. Ἀςρονομ. Β´. 25. Ἐρατωσθέν. Καταςερισμ. Θ´.

(β) Ἀπολλόδ. Α´. β. 2. 4.

(γ) Ἀπολλόδ. Α´. β´. 2. 4. Ὑγῖν. Προοίμ. 14. Διόδ. Δ´. Μέ.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

Περὶ τοῦ Ἰαπετοῦ.

Ὁ Ἰαπετὸς ἦτον υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, καὶ εἷς τῶν Τιτάνων. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, υἱὸς τοῦ Ταρτάρου καὶ τῆς Γῆς, καὶ εἷς τῶν Γιγάντων· ἔλαβε δὲ γυναῖκα τὴν Ἀσώπην, ἢ τὴν Κλυμένην, ἢ κατ᾽ ἄλλους τὴν Ἀσίαν θυγατέρα τοῦ Ὠκεανοῦ, ἢ τὴν Θέμιν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ ἐγέννησε τὸν Προμηθέα, Ἐπιμηθέα, Ἄτλαντα, καὶ Μενοίτιον, τὸν ὁποῖον ἐκεραύνωσεν ὁ Ζεὺς εἰς τὴν Τιτανομαχίαν. Οἱ Ἰαπετὸς λέγουσιν, ὅτι κατοίκησεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ ἐγένετο ἰσχυρός· πλὴν ἠγάπα τὴν ἥσυχον ζωὴν, καὶ διὰ τοῦτο εὐφημίσθη μόνον διὰ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ διά τινα ἴδια προτερήματα, ἢ ἔργα ἀξιόλογα. Οἱ Ἕλληνες ὅμως ἐνόμιζον, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἦτον ὁ πρῶτος τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁ Ἀρχαιότατος, ἐξ οὗ κατάγεται τὸ Ἑλληνικὸν γένος· ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζον ἄλλον ἀρχαιότερον αὐτοῦ, οὔτε κατὰ παράδοσιν, οὔτε καθ᾽ ἱςορίαν. Ὅθεν ὠνόμαζον Ἰαπετοὺς, παροιμιωδῶς, τοὺς ξαναμωραμένους γέροντας, καὶ πάνυ γεγηρακέτας· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ζεὺς λέγει παρὰ τῷ Λουκιανῷ, τὸν Ἔρωτα ἀρχαιότερον τοῦ Ἰαπετοῦ (α).

Τινὲς δὲ τῶν νεωτέρων λέγουσιν, ὅτι οὗτος ὁ Ἰαπετὸς ἦτον ὁ υἱὸς τοῦ Νῶε, συμπεραίνοντες ἐκ τῆς συνωνυμίας· ἀλλ᾽ ἄλλοι ἀναιροῦντες τὴν γνώμην ταύτην ὑπολαμβάνουσιν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ Ἰαπετὸς ἔζη ἑπτὰ, ἢ ὀκτὼ αἰῶνας μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Νῶε. Ἄλλοι δὲ λαβόντες τοῦτο, λέγουσιν, ὅτι εἶναι πιθανόν· ἐπειδὴ οἱ τότε ἄνθρωποι ἔζων ὀκτὼ καὶ ἐννέα αἰῶνας·

(α) Ἡσίοδ. Θ. 508. Ἀπολλόδ. Α΄. α΄. 3. β΄. 3. Ὑγῖν. Προοιμ. 4. Βαιιέρ. Γ. 226. Πριδώ. παρ᾽ Ἀβελ. Ἱςορ. Μοναρχ. Β΄. α΄ 13. Ἀριςοφάν. Ἡσυχ. καὶ Σουΐδ. παρ᾽ αὐτῷ. Λουκιαν. Δ. Δ. Β΄. Ι. Ζ. Ι.

ἡμεῖς ὅμως ἀφήνομεν τὰ τοιαῦτα ἀσυμβίβαςα, καὶ λαβὴν χρονικὴν μὴ ἔχοντα. Εἶχε δὲ καὶ ἄλλας γυναῖκας, ἢ παλλακίδας ὁ Ἰαπετὸς, ἐξ ὧν ἦτον καὶ ἡ Θόρναξ, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὠνομάσθη τὸ ὄρος τῆς Ἀργολίδος Θόρναξ, ἔνθα ἐξηπάτησεν ὁ Ζεὺς τὴν Ἥραν. Ἐκ ταύτης δὲ ἐγέννησε τὸν Βουφάγον, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ἡ Ἄρτεμις εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἀρκαδίας Φολόην ὠνομαζόμενον, ἐπειδὴ ἐβίαζεν αὐτὴν εἰς πρᾶξιν ἐναντίαν τῆς σωφροσύνης αὐτῆς. Καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη ὁ ποταμὸς τῆς Ἀρκαδίας Βουφάγος· εἶχε δὲ καὶ μίαν θυγατέρα Ἀγχιάλην καλουμένην, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὠνομάσθη ἡ πόλις τῆς Κιλικίας Ἀγχιάλη, καὶ ὁ ποταμὸς Ἀγχιαλεύς· ἡ δὲ Ἀγχιάλη ἐγέννησεν υἱὸν Κύδνον ὀνομαζόμενον, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη ὁ ποταμὸς τῆς Ταρσοῦς Κύδνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐλούσθη ὁ μέγας Ἀλέξανδρος. Τινὲς δὲ λέγουσι καὶ τὸν Ἕσπερον υἱὸν αὐτοῦ. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι εἶχεν εἰκοσιπέντε τέκνα ὁ Ἰαπετός· πλὴν γνωρίζονται μόνον τὰ ῥηθέντα (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τοῦ Προμηθέως.

Ὁ Προμηθεὺς, κατὰ μέν τινας, ἦτον υἱὸς τοῦ Ἰαπετοῦ καὶ τῆς Κλυμένης, ἢ τῆς Ἀσίας, ἢ τῆς Ἀσώπης, ἢ τῆς Θέμιδος. Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Κλυμένης· καὶ κατ' ἄλλους, τοῦ Γίγαντος Εὐρυμέδοντος καὶ τῆς Ἥρας. Οὗτος λοιπὸν ὁ Προμηθεὺς ἔμιξεν ὕδωρ καὶ γῆν, καὶ ἐκ τοῦ πηλοῦ ἐκείνου ἔπλασεν ἄνθρωπον αὐτὸς πρῶτον. Καὶ ἔπλασεν αὐτὸν νὰ βλέπη ἄνω καὶ οὐχὶ κάτω, ὡς τὰ ἄλλα ζῶα· ἔμιξε δὲ εἰς τὸν πηλὸν ἐ-

(α) Πριδ. αὐτόθι. Παυσαν. Ἀρκαδικ. Κϛ'. 11. Εὐστάθ. ἐν Διονύσ. Περιηγήσ. 875. Στέφαν. ἐν Ἀγχιάλ.

κεῖνου καὶ διαφόρων ζώων ὕλην· ὡς τοῦ λαγοῦ, τῆς Ἀλώπεκος, τοῦ Παγωνίου, τῆς Τίγριδος καὶ τοῦ Λέοντος· καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν δειλίαν τοῦ λαγοῦ, τὴν πανουργίαν τῆς Ἀλώπεκος, τὴν ἀλαζωνείαν τοῦ Παγωνίου, τὴν ὠμότητα τῆς Τίγριδος, καὶ τὴν ἀνδρείαν τοῦ Λέοντος. Ἰδοῦσα δὲ ἡ Ἀθηνᾶ τὸ πλασούργημα τοῦτο, ἐθαύμασε μὲν τὴν τέχνην, ἀλλ' ἐνόησεν, ὅτι ἦτον ἀτελὲς· ἐπειδὴ δὲν ἐκινεῖτο· καὶ εἶπεν, ὅτι χωρὶς τινὸς Οὐρανίου δώρου δὲν γίνεται ἐντελές· καὶ μάλιςα ὑπεσχέθη νὰ φέρῃ αὐτὴ ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ τοιοῦτον τι δῶρον. Ὁ Προμηθεὺς ὅμως εἶπεν, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἀναβῇ αὐτὸς εἰς τὸν Οὐρανὸν, διὰ νὰ περιεργασθῇ πῶς εἶναι κατεσκευασμένα τὰ Οὐράνια σώματα. Ἀνεβίβασε λοιπὸν αὐτὸν ἡ Ἀθηνᾶ εἰς τὸν Οὐρανὸν, καθήμενον ἐπάνω εἰς τὴν ἀσπίδα αὐτῆς, ἔνθα περιεργαζόμενος, ἐνόησεν, ὅτι τὸ Οὐράνιον πῦρ κινεῖ τὰ σώματα· ὅθεν ἀνάψας λαμπάδα ἐκ τῆς ἁμάξης τοῦ Ἡλίου μυσικῶς, κατεβίβασε τὸ Οὐράνιον πῦρ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐνεψύχωσε τὸν ἄνθρωπον αὐτοῦ. Κατ' ἄλλους δὲ, ἔκρυψεν αὐτὸ εἰς τὸν Νάρθηκα, καὶ οὕτως τὸ ἔφερεν εἰς τὴν γῆν· ὁ δὲ Νάρθηξ ἦτον φυτὸν πολύκομπον, ὡς κάλαμος, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζοντο ῥάβδον οἱ παιδαγωγοὶ, καὶ διαρκεῖ τὸ πῦρ εἰς αὐτὸ, ὡς καὶ εἰς τὴν ὕσκαν. Ἀγανακτήσας δὲ ὁ Ζεὺς καὶ διὰ τὴν κλοπὴν τοῦ πυρός, καὶ διὰ τὴν πλάσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἔδησε τὸν Προμηθέα εἰς τὸ Καυκάσιον ὄρος τῆς Σκυθίας (α).

Κατ' ἄλλους δὲ, ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον συμβουλευόμενος ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ μάλιςα συνήργει καὶ αὐτὴ εἰς τὴν ἐργασίαν· καὶ ὅτι, ὁ Προμηθεὺς ἐπεχείρησε τότε νὰ βιάσῃ τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ διὰ τοῦτο ἠγανάκτησεν ὁ Ζεὺς διὰ τὴν αὐθάδειαν ταύτην, καὶ ἔδησεν αὐτόν.

(α) Ἡσίοδ. Θ. 507. Ἀπολλόδ. Α. ζ. 1. 2. Ἀρατ. παρ. Ποτέρ. ἐν Λυκόφρον. 1283 καὶ Τζέτζ. Ὑγῖν. προιμ. 8. καὶ Μυγκ. καὶ Πρόκλ. παρ' αὐτῷ, αὐτόθι. Φυλγέντ. Μυθολογ. Β', Θ'. Αἰσχύλ. Προμηθ. 1. 209.

Κατ' ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ ἔμαθεν ὁ Ζεὺς ὅτι ἐγέννησεν αὐτὸν ἡ Ἥρα πρότερον ἐκ τοῦ Εὐρυμέδοντος, διὰ τοῦτο ἠγανάκτησε. Καὶ κατ' ἄλλους, τότε ὁ Προμηθεὺς κατέπαυσε τὴν ὀργὴν τοῦ Διός· ὕστερον ὅμως, ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι ἔκαιον ὁλόκληρα τὰ θυσιαζόμενα ζῶα, καὶ οἱ πτωχοὶ ἐδυσκολεύοντο νὰ προσφέρωσι θυσίας εἰς τιμὴν τῶν Θεῶν, ἐζήτησεν ὁ Προμηθεὺς ἄδειαν παρὰ τοῦ Διὸς, νὰ καίωσι μέρος μόνον, καὶ τὸ ἄλλο νὰ τὸ τρώγουν αὐτοί· καὶ ὁ Ζεὺς συγκατένευσεν εἰς τοῦτο. Κατέβη δὲ ποτὲ ὁ Ζεὺς εἰς τὴν Μηκώνην πόλιν τῆς Πελοποννήσου, ἡ ὁποία ὠνομάσθη ὕστερον Σικυὼν, διὰ νὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ κατέλυσεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Προμηθέως. Τότε ὁ Προμηθεὺς θέλων νὰ δοκιμάσῃ, ἂν ὁ Ζεὺς ἦτον Θεὸς τῷ ὄντι, ἔσφαξε δύο ταύρους καὶ ἔκαυσε τὸ διωρισμένον μέρος μόνον· ἔπειτα διεχώρισε τὸ κρέας εἰς ἓν μέρος, καὶ τὰ ὀστᾶ εἰς ἄλλο· καὶ παρεγέμισε τὸ ἓν δέρμα μὲ τὰ ὀστᾶ, καὶ τὸ ἄλλο μὲ τὸ κρέας, καὶ ὕστερον ἐκάλεσε τὸν Δία ἐκεῖ, καὶ εἶπε, νὰ ἐκλέξῃ ὅποιον δέρμα θέλει· ὁ δὲ Ζεὺς ἠπατήθη καὶ ἔλαβε τὰ ὀστᾶ· ὅθεν ὀργισθεὶς ἔλαβε τὸ πῦρ ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἀνέβη εἰς τὸν Οὐρανὸν, διὰ νὰ μὴ μαγειρεύσωσιν οἱ ἄνθρωποι τὸ κρέας. Ὁ Προμηθεὺς ὅμως ἀνέβη εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ ἔκλεψε τὸ πῦρ, ὡς εἴρηται, καὶ ἐμαγείρευσαν τὸ κρέας. Τότε λοιπὸν ἀγανακτήσας ὁ Ζεὺς, ἐπρόσταξε τὸν Ἑρμῆν καὶ τὸν Ἥφαιστον νὰ δέσωσιν αὐτόν. Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι καὶ διὰ τὰ τρία ῥηθέντα σφάλματα ἐτιμωρήθη ὁ Προμηθεύς· ἄλλοι δὲ, μόνον διὰ τὰ δύο, ἢ διὰ τὸ ἓν μόνον (α).

Ἔλαβον λοιπὸν αὐτὸν ὁ Ἑρμῆς καὶ ὁ Ἥφαιστος, καὶ ἔφερον εἰς τὸ ῥηθὲν ὄρος, ἔχοντες ὁμοῦ καὶ τὸ Κράτος, καὶ τὴν Βίαν· ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο μόνοι· καὶ τὸν ἔδησαν ὕπτιον εἰς μίαν στήλην, ἔνθα ἔμεινε τριάκοντα χιλιάδας

(α) Δοῦρις καὶ Φερεκύδ. ἐν Σχολ. Ἀπολλων. Β΄. 1253. Ἡσίοδ. Θ. 521. Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. 50. Λουκιαν. ἐν Προμηθ. Ὀβίδ. Μετ. Α΄. 82. Ὑγῖν. Ἀστρον. Β. 15. Φουρνοῦτ. ΙΗ΄. Μῦρσ. ἐν Λυκόφρ. 1283.

χρόνους· ἔϛειλε δὲ ὁ Ζεὺς καὶ ἕνα Ἀετὸν διὰ νὰ τρώγῃ ὅλην τὴν ἡμέραν τὸ ἧπαρ αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ηὔξανε πάλιν τὴν νύκτα εἰς ἀκατάπαυϛον τιμωρίαν. Πρὸς μεγαλητέραν δὲ δυϛυχίαν, ἔτυχε νὰ εἶναι καὶ ἀθάνατος, καὶ δὲν ἐδύνατο νὰ ἀποθάνῃ· ἐπειδὴ, μὴ ϛοχαζόμενος τὸ μέλλον, ἐδέχθη πρότερον τὴν ἀθανασίαν τοῦ Χείρωνος, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Αἱ δὲ Μοῖραι ἔλεγον, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος δύναται νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, παρὰ ὁ υἱὸς τῆς Θέτιδος, ὁ ὁποῖος μέλλει νὰ γένῃ ἰσχυρώτερος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Κατὰ τύχην δὲ, ὅτε κατεδίωκεν ὁ Ζεὺς τὴν Θέτιν, ἐπέρασεν ἐκεῖθεν· ὁ δὲ Προμηθεὺς ἐνοήσας τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, εἶπε, νὰ μὴ τύχῃ καὶ γεννήσῃ υἱὸν ἐκ τῆς Θέτιδος· ἐπειδὴ μέλλει νὰ γένῃ ἰσχυρώτερος ἐκείνου, καὶ θέλει τὸν τιμωρήσῃ, καθὼς ἐκεῖνος ἐτιμώρησε τὸν πατέρα αὐτοῦ Κρόνον· ἐδέχθη λοιπὸν ὁ Ζεὺς τὴν συμβουλὴν, καὶ εἶπε νὰ λύσῃ ὁ Ἥφαιϛος τὸν Προμηθέα, εἰς ἀμοιβὴν τῆς συμβουλῆς· ὅμως ἔδησεν εἰς τὸν δάκτυλον αὐτοῦ δακτυλίδιον σιδηροῦν, εἰς ἐνθύμησιν τῆς παιδείας. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐπέρασεν ὁ Ἡρακλῆς ἐκεῖθεν καὶ τοξεύσας τὸν Ἀετὸν, ἔλυσε καὶ αὐτόν. Ὁ Προμηθεὺς ὅμως καὶ δεδεμένος ὢν ἐκεῖ, ὠφέλησε πολὺ τοὺς ἐγχωρίους, μὲ τὰς συμβουλὰς καὶ προῤῥήσεις αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖνοι δὲν ἐσέβοντο τὸν Δία καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, ὡς αἰτίους τῆς δυϛυχίας τοῦ Προμηθέως· τὸν δὲ Ἡρακλέα ἐτίμησαν ὡς ἐλευθερωτὴν αὐτοῦ (α).

Περὶ δὲ τοῦ ὄρους ἐκείνου, ὅπου ἐδέθη ὁ Προμηθεὺς, εἶναι πολλὴ ἀμφιβολία καὶ ἀμφιλογία· ἐπειδὴ τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἦτον τὸ μεταξὺ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης ὄρος τῆς Σκυθίας, ὁ Καύκασος λεγόμενος· ἔνθα, ὡς λέγει ὁ Ἀῤῥιανὸς, ἦτον μία ἄκρα, ἢ κορυφὴ Στρόβιλος καλουμένη, καὶ ἐκεῖ ἐδέθη· ὁ δὲ Διό-

(α) Ὑγῖν. Αὐτόθι. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Ἐκλογ. ϛ'. 42. Φουρνοῦτ. Αὐτόθι. Λουκιαν. καὶ Ἡσίοδ. Αὐτόθ. Αἰσχύλ. καὶ Ἀπολλών. Αὐτόθι. Νατάλ. Δ'. ϛ'. Διόδ. Δ'. Ιέ.

δωρος λέγει, ὅτι ἦτον κατὰ τὰς Ἰνδίας ἄνωθεν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ· ἐπειδὴ ὠνομάζετο καὶ ἐκεῖ ἓν ὄρος Καύκασος, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον καὶ Παροπάμισον, καὶ τοὺς ἐγχωρίους Παροπαμισάδας, ἔνθα ὁ Ἀλέξανδρος ἔκτισε πόλιν Ἀλεξάνδρειαν. Κατὰ δὲ τὴν μέσην τοῦ ὄρους τούτου, ἦτον μία πέτρα δέκα ςαδίων περιφέρειαν ἔχουσα, καὶ τεσσάρων ςαδίων ὕψος· καὶ εἰς ταύτην τὴν πέτραν ἔδειξαν οἱ ἐγχώριοι πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον τὸ σπήλαιον τοῦ Προμηθέως, τὴν κοίτην τοῦ Ἀετοῦ, καί τινα σημεῖα τῶν δεσμῶν· καὶ ἐκεῖθεν ἔλυσεν αὐτὸν ὁ Ἡρακλῆς, ὅστις ἐπολιόρκησε τότε καὶ τὴν Ἄορνον πέτραν, καὶ ἐφώρμησε τρίς· ὅμως ἀπεκρούσθη· ὅθεν ἀφῆκε τὴν πολιορκίαν, ἐπειδὴ συνέβησαν καὶ σεισμοὶ καὶ ἄλλα ἀπαίσια σημεῖα. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος παρὰ τῶν ἐγχωρίων, ἐφιλοτιμήθη περισσότερον νὰ κυριεύσῃ τὸ φρούριον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν ἐδυνήθη νὰ κυριεύσῃ ὁ Ἡρακλῆς· ἔπειτα δὲ ἐσεμνύνετο, ἐπειδὴ ἐκυρίευσεν αὐτὸ μὲ μίαν προσβολήν. Ὁ δὲ Στράβων νομίζει ταῦτα πλάσματα τῶν κολάκων τοῦ Ἀλεξάνδρου· ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως ηὗρεν ἐκεῖ καὶ ἓν ἔθνος Σίβας ὀνομαζομένους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ ςρατεύματος τοῦ Ἡρακλέους, καὶ μετεχειρίζοντο ἔτι τὰ σύμβολα ἐκείνου, φοροῦντες δέρματα, καὶ κρατοῦντες ῥόπαλα· ἔτι δὲ καὶ ἡ σφραγὶς αὐτῶν ἦτον ῥόπαλον, μὲ τὴν ὁποίαν ἐβούλλωναν τὰ ζῶα (α). Κατ' ἄλλους δὲ, τὸ ὄρος ἐκεῖνο εἶχε δύο κορυφὰς, ἓν ςάδιον ἀπεχούσας ἀπ' ἀλλήλων· καὶ μεταξὺ τούτων ἔδησαν τὸν Προμηθέα, τὴν μίαν χεῖρα καὶ τὸν ἕνα πόδα εἰς τὴν μίαν κορυφὴν, καὶ τὰ ἄλλα εἰς τὴν ἄλλην· τοιοῦτο μέγεθος εἶχε.

Οἱ Ἀργεῖοι δὲ ἔλεγον, ὅτι ἀπέθανεν ἐκεῖ ὁ Προμηθεὺς, καὶ ἐδείκνυον καὶ τὸν τάφον αὐτοῦ. Οἱ δὲ Πανο-

---

(α) Ἀῤῥιαν. Περίπλ. 281. Διόδ. Ιζ'. Πγ'. Πέ. Στράβ. Ιέ. Α'. 8. 9. Εὐςάθ. ἐν Διονυσ. Περιηγ. 664. Πλούταρχ. Περὶ ποταμ. Φάσ. Φιλόςρατ. Ἀπολλών. Β'. 3.

πεῖς τῆς Φωκίδος ἔλεγον, ὅτι οἱ λίθοι οἱ ὁποῖοι ἦσαν εἰς μίαν χαράδραν ἐκεῖ καὶ εὐωδίαζον, ἔμειναν ἐκ τοῦ πηλοῦ ἐκείνου, ἐκ τοῦ ὁποίου κατεσκεύασεν ὁ Προμηθεὺς τὸν ἄνθρωπον. Ἦτον καὶ ἄγαλμα ἐκεῖ, τὸ ὁποῖον τινὲς μὲν ἔλεγον ὅτι ἦτον τοῦ Προμηθέως, ἄλλοι δὲ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἦτον ὅμως καὶ ἄλλος Προμηθεὺς εἷς τῶν Καβείρων. Ὁ Αἰσχύλος ἔγραψε τρεῖς τραγῳδίας τοῦ Προμηθέως, σώζεται δὲ μόνον μία, Προμηθεὺς δεσμώτης ἐπιγραφομένη, ἔνθα δεικνύει αὐτὸν εὑρετὴν πολλῶν ὠφελίμων πραγμάτων· πλὴν ὁ Αἰσχύλος ἐνοεῖ ἐκεῖ τὴν προμήθειαν καὶ πρόνοιαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀλληγορεῖται ὁ Προμηθεύς· ὅθεν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν βωμὸν τοῦ Προμηθέως (α).

Εἶχε δὲ γυναῖκα ὁ Προμηθεὺς, κατὰ μέν τινας, τὴν Ἀσίαν, κατὰ δ' ἄλλους τὴν Κελαινὼ, ἢ τὴν Ἀξιθέαν, καὶ ἐγέννησε τὸν Δευκαλίωνα. Κατ' ἄλλους δὲ καὶ τὴν Ἶσιν, Πανδώραν, καὶ τὴν Θήβην ἔκ τινος Νύμφης· ἐκ δὲ τῆς Κελαινοῦς ἐγέννησε τὸν Λύκον, καὶ Χιμαιρέα. Οὗτοι δὲ οἱ δύο ἔφυγον εἰς τὴν Τρῳάδα, ὅτε συνέβη ὁ κατακλυσμὸς τοῦ Δευκαλίωνος, ἔνθα ἀπέθανον καὶ ἐτάφησαν ἐντίμως, καὶ ἐτιμήθησαν, καὶ οἱ τάφοι αὐτῶν ἐσώζοντο μέχρι τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου· ἐκ δὲ τῆς Πύῤῥας τὸν Ἕλληνα (β)· ἄλλοι ὅμως λέγουσι τὴν Ἀσίαν μητέρα τοῦ Προμηθέως, καὶ τὴν Πύῤῥαν θυγατέρα τοῦ Ἐπιμεθέως.

(α) Παυσαν. Κορινθ. ΙΘ'. 7. Φωκικ. Δ'. 3. Βοιωτικ. Κϛ'. 6. Ἀττικ. Λ'. 2. Φαβρίκ. Βιβλιοθ. Β'. Ιϛ'. Αἰσχύλ. Προμ. 436 —

(β) Ἡρόδοτ. Μελπομ. 45. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρ. 1283. καὶ 132. Θεοδοντίν. παρὰ Βοκασ. Η'. 45. καὶ Βοκάσ. 44. Φυλγέντ. Β'. Θ'. Νατάλ. Δ'. ϛ'. Ἀπολλόδ. Α'. Ζ'. 2.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Περὶ τοῦ Ἐπιμηθέως.

Ο' Ἐπιμηθεὺς ἦτον υἱὸς τοῦ Τιτᾶνος Ἰαπετοῦ καὶ τῆς Ἀσίας, ἢ Κλυμένης, ἢ Θέμιδος, ἢ Ἀσώπης. Ἦτον δὲ εὐήθης πολύ· ἐπειδὴ ὁ Προμηθεὺς παρήγγειλε νὰ μὴ τύχῃ καὶ δεχθῇ ποτὲ δῶρον παρὰ τοῦ Διός· αὐτὸς ὅμως ἀλησμονήσας ἐδέχθη τὴν Πανδώραν· ἔπειτα δὲ ἠθέλησε νὰ πλάσῃ καὶ αὐτὸς ἄνθρωπον ἐκ τοῦ πηλοῦ. Ἀλλ' ὁ Ζεὺς ἀγανακτήσας μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς πίθηκον, καὶ τὸν ἐδίωξεν εἰς τὴν νῆσον τῶν Πιθήκων, νὰ κατοικῇ ἐκεῖ. Ἐγέννησε δὲ ἐκ τῆς Πανδώρας τὴν Πύῤῥαν γυναῖκα τοῦ Δευκαλίωνος. Κατά τινας δὲ, αὐτὸς ἐγέννησε καὶ τὴν Πρόφασιν καὶ Μεταμέλειαν (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Περὶ τῆς Πανδώρας.

Ἀφ' οὗ ὁ Προμηθεὺς ἔκλεψε τὸ πῦρ ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, ὁ Ζεὺς ἀγανακτήσας, εἶπε· πανοῦργε Προμηθεῦ, μὲ ἐξηπάτησας καὶ ἔκλεψας τὸ πῦρ, ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖς πῦρ νὰ καύσῃς τὴν Γῆν· λοιπὸν, ἐγὼ νὰ σοὶ δώσω πῦρ, οὐχὶ τοιοῦτον ὠφέλιμον, ἀλλ' ἄλλο ὀλέθριον εἰς ἐσὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου· ἔπειτα ἐκέλευσε νὰ πλάσῃ ὁ Ἥφαιςος μίαν γυναῖκα ὡραίαν ἐκ τοῦ Πηλοῦ· ἐπειδὴ δὲν ἦτον πρότερον γυναῖκες· ἔπειτα ἔδωκαν αὐτῇ ὅλοι οἱ Θεοὶ δῶρα πολύτιμα· ἡ μὲν Ἀφροδίτη κάλλος, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ἐδίδαξεν αὐτὴν τὰ γυναικεῖα ἔργα, αἱ

(α) Ἡσίοδ. Θ'. 508. Ἐργ. καὶ Ἡμέρ. 60. Βοκάπ. Δ'. 40. Ἀπολλόδ. Α'. ζ'. 2. Πίνδαρ. Πυθ. Ε'. 35.

δὲ Χάριτες ἔδωκαν αὐτῇ ὅρμους, αἱ Ὡραι ἄνθη, ὁ δὲ Ἑρμῆς ἐδίδαξεν αὐτὴν λόγους ςωμύλους, πολυλογίαν, τὸ ψεῦδος, ἦθος ἀπατηλὸν καὶ πανοῦργον. Συνάξας δὲ καὶ τὰ κακὰ ὅλα καὶ κατακλείσας αὐτὰ εἰς ἓν κιβώτιον, ἔδωκεν αὐτῇ καὶ τὸ κιβώτιον. Ἔπειτα ἐκέλευσε νὰ φέρῃ αὐτὴν ὁ Ἑρμῆς εἰς τὸν Ἐπιμηθέα. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἔςειλεν αὐτὴν πρῶτον εἰς τὸν Προμηθέα· ἐκεῖνος ὅμως δὲν τὴν ἐδέχθη, ἐνοήσας τὴν ἐπιβουλήν· ὅθεν ἔςειλεν αὐτὴν ὕςερον εἰς τὸν Ἐπιμηθέα.

Ὁ δὲ Ἐπιμηθεὺς ἰδὼν αὐτὴν ὡραίαν εἰς ὑπερβολὴν, ἀλησμόνησε τὴν παραγγελίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐδέχθη. Ἰδὼν δὲ καὶ τὸ κιβώτιον, ἔλαβε μεγάλην περιέργειαν νὰ ἰδῇ τί ἔχει, καὶ παρεκίνει αὐτὴν νὰ τὸ ἀνοίξῃ. Τὸ ἄνοιξε λοιπὸν διὰ νὰ τὸν εὐχαριςήσῃ. Ἀλλ' εὐθὺς ἐξώρμησαν τὰ κακὰ ὡς χείμαρος. Βλέπουσα δὲ ἡ Πανδώρα ταῦτα, ἔκλεισεν αὐτὸ πάλιν· ἀνωφελῶς ὅμως, ἐπειδὴ ἐξῆλθον ὅλα, καὶ μόνον ἡ ἐλπὶς ἔμεινεν εἰς τὸν πάτον· ἐπειδὴ τὰ ἄλλα ἦσαν ἐλαφρὰ καὶ εὐκίνητα· ἐκείνη δὲ ἦτον βαρεῖα, καὶ ἀργοκίνητος· ἔτι δὲ καὶ ἀμελὴς, ὥςε ἀπεκοιμήθη, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ κεκλεισμένη μέχρι τοῦδε. Τὰ δὲ ἄλλα κακὰ διεσκορπίσθησαν πανταχοῦ, καὶ ἔκτοτε ἄρχισαν οἱ νόσοι, τὸ γῆρας, καὶ πάντα τὰ λοιπά. Πρότερον δὲ ἔζων οἱ ἄνθρωποι ἐν ἡσυχίᾳ καὶ εὐδαιμονίᾳ, ἔχοντες ὅλοι ἐπίσης ὅλα τὰ καλά (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Περὶ τοῦ Ἄτλαντος.

Ὁ Ἄτλας, κατὰ μέν τινας, ἦτον υἱὸς τοῦ Ἰαπετοῦ καὶ τῆς Ἀσίας, ἢ Κλυμένης, ἢ Ἀσώπης, ἢ Θέμιδος,

---

(α) Ἡσίοδ. Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. 59—104· Ὑγῖν. Μῦθ. 142· Νατάλ. Δ΄. ϛ΄. Παλαίφατ. Λέ. Πανσαν. Ἀττικ. Κϛ.

καὶ ἀδελφὸς τοῦ Προμηθέως καὶ Ἐπιμηθέως. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Τιταίας, ἀδελφὸς τοῦ Κρόνου, καὶ εἷς τῶν Τιτάνων. Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Λιβύας, ἢ τῆς Κλιτοῦς· ἐχρημάτισαν ὅμως τρεῖς Ἄτλαντες· ὁ μὲν τῆς Μαυριτανίας, ὁ δὲ τῆς Ἰταλίας, καὶ ὁ ἄλλος τῆς Ἀρκαδίας· ὅθεν καὶ ἡ σύγχυσις τῶν γονέων· τὰς πράξεις δὲ ὅλων ἐπεφόρτισαν μόνον εἰς τὸν τῆς Μαυριτανίας, ὁ ὁποῖος ἦτον υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ (α).

Ὁ Ἄτλας λοιπὸν ἦτον εἰς τὴν Τιτανομαχίαν ἀρχηγὸς τῶν Τιτάνων, καὶ ὁ ἰσχυρώτατος καὶ ἐμπειρώτατος πάντων· ὅθεν ἀφ' οὗ ἐνικήθησαν καὶ ἐτιμωρήθησαν οἱ Τιτᾶνες, ἔταξεν ὁ Ζεὺς καὶ εἰς αὐτὸν τιμωρίαν, νὰ κρατῇ τὸν Οὐρανὸν εἰς τοὺς ὤμους αὐτοῦ, καὶ νὰ ςέκεται εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη ἀπ' αὐτοῦ Ἄτλας. Τοῦτο δὲ τὸ ὄρος εἶναι εἰς τὴν Μαυριτανίαν τῆς Ἀφρικῆς, **Ἄτλας** καὶ νῦν ὀνομαζόμενον παρὰ τοῖς Γεωγράφοις· κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον εἰς τοὺς Ὑπερβορείους. Διαβαίνων δὲ ὁ Ἡρακλῆς ἐκεῖθεν διὰ τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων, ἔλαβεν αὐτὸς τὸν Οὐρανὸν εἰς τοὺς ὤμους αὐτοῦ, καὶ ἔςειλε τὸν Ἄτλαντα νὰ φέρῃ τὰ μῆλα· ἐπειδὴ εἶπεν ὁ Προμηθεὺς, νὰ μὴ τύχῃ καὶ ἔλθῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς τὰς Ἑσπερίδας. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφερε τὰ μῆλα ὁ Ἄτλας, δὲν ἤθελε νὰ δεχθῇ τὸν Οὐρανὸν πλέον· ὁ Ἡρακλῆς ὅμως, βλέπων ὅτι κινδυνεύει νὰ μείνῃ αὐτὸς ὑπὸ τὸ τοσοῦτο βάρος, ἐξηπάτησεν αὐτὸν, λέγων, νὰ δεχθῇ τὸν Οὐρανὸν ὀλίγον τι μόνον, ἕως νὰ κατασκευάσῃ αὐτὸς σπεῖραν (*) εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· τοῦτο δὲ ἀκούσας ὁ Ἄτλας ἔβαλε τὰ μῆλα κατὰ γῆς, καὶ ἐ-

---

(α) Ἡσίοδ. 309. Ἀπολλόδ. Α'. β'. 3. Διόδ. Γ'. Νς'. καὶ Ξ'. Πλάτ. ἐν Κριτ. 1103. Νατάλ. Δ'. ζ'. καὶ Πλάτ. Αὐτόθι. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Η'. 134.

(*) Ἡ σπεῖρα ἦτον τὸ ἕλιγμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχουσι καὶ ἤδη εἰς τὴν κεφαλὴν οἱ φέροντές τι βάρος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

δέχθη τὸν Οὐρανόν. Ο' δὲ Ἡρακλῆς λαβὼν τὰ μῆλα ἀνεχώρησεν (α).

Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον βασιλεὺς τῆς Μαυριτανίας ὁ Ἄτλας καὶ ποιμὴν πλούσιος, ἔχων πολλῶν εἰδῶν ζῶα, καὶ ἑκατὸν ποίμνας ἀφ' ἑκάςου εἴδους· καὶ κήπους μεγάλους καὶ καλοὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἦσαν καὶ τὰ θρυλλούμενα χρυσᾶ μῆλα. Ὅτε δὲ διέβαινεν ὁ Περσεὺς ἐκεῖθεν, ἤθελε νὰ καταλύσῃ μίαν νύκτα πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' ἐκεῖνος, μαθὼν ὅτι ὁ Περσεὺς ἦτον υἱὸς τοῦ Διὸς, δὲν τὸν ἐδέχετο· ἐπειδὴ εἶπεν ἡ Θέμις πρότερον, ὅτι εἷς υἱὸς τοῦ Διὸς μέλλει νὰ ἁρπάσῃ τὰ χρυσᾶ μῆλα ἐκ τῶν κήπων αὐτοῦ· κατ' ἄλλους δὲ, ἤθελε νὰ περάσῃ ὁ Περσεὺς ἐκεῖθεν, καὶ αὐτὸς δὲν τὸν ἄφηνε. Ο' δὲ Περσεὺς πρῶτον μὲν ἐδοκίμασε νὰ καταπείσῃ αὐτὸν διὰ λόγων· μὴ δυνηθεὶς δὲ, μετεχειρίσθη τὴν βίαν, καὶ ἦλθον εἰς χεῖρας· ἐνοήσας δὲ καὶ τότε τὰς δυνάμεις αὐτοῦ κατωτέρας, μετεχειρίσθη τὴν πανουργίαν· ἐπειδὴ, δείξας τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης πρὸς τὸν Ἄτλαντα, μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη Ἄτλας ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ αἱ μὲν τρίχες τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ μετεμορφώθησαν εἰς δένδρα, τὰ γένεια εἰς δάση καὶ δρυμοὺς, τὰ ὀςᾶ εἰς πέτρας ἀποτόμους, ἡ κεφαλὴ εἰς τὴν μεσαίαν καὶ ὑψηλοτάτην κορυφὴν, καὶ οἱ ὦμοι εἰς τὰς δύω ἀκρινὰς κορυφάς (β).

Κατ' ἄλλους δὲ, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὑπερίονος, ὁ Ἄτλας καὶ Κρόνος ἐμοίρασαν τὸ βασίλειον· καὶ ὁ Ἄτλας ἔλαβε τοὺς παρωκεανίους τόπους τῆς Μαυριτανίας, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθησαν οἱ ἐγχώριοι Ἀτλάντειοι, καὶ τὸ ὄρος Ἄτλας· καὶ ὅτι ἦτον ἀςρονόμος καὶ πρῶτος ἐπενόησε τὴν Οὐράνιον σφαῖραν, καὶ διὰ τοῦτο ἐμυθολογήθη, ὅτι ἐκράτει τὸν Οὐρανὸν εἰς τοὺς ὤμους.

(α) Ὑγῖν. Μύθ. 150. Ἀπολλόδ. Β'. Ε'. 11. 13. Σχόλ. Ἀπολλων. Δ'. 1396.

(β) Ὀβίδ. Μετ. Δ'. 626. Πολύειδος παρὰ Τζέτζ. ἐν Λυκόφρ. 879.

Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ἄτλας ἦτον Λίβυος μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος, καὶ ἀνέβαινεν εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο νὰ παρατηρῇ τοὺς ἀστέρας· καὶ ἐκεῖθεν ἔπεσε ποτὲ εἰς τὴν Θάλασσαν ἐξ ἀπροσεξίας καὶ ἠφανίσθη. Ὅθεν ὠνομάσθη ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὸ ὄρος, καὶ ὁ Ὠκεανὸς Ἀτλαντικός (α). Κατ' ἄλλους δὲ, τὸ ὄρος ἐκεῖνο εἶναι τόσον ὑψηλὸν, ὥστε φαίνεται ὅτι ἐγγίζει εἰς τὸν Οὐρανόν· ὅθεν ἐμυθεύθη ὅτι ὁ Ἄτλας κρατεῖ τὸν Οὐρανόν. Καὶ οὗτος μὲν ἦτον, ὡς φαίνεται, ὁ τῆς Μαυριτανίας Ἄτλας. Ἀναφέρονται δὲ σημεῖα εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τοῦ Ἀρκάδος Ἄτλαντος, ὅτι ἦτον Κυνηγὸς, καὶ ἐδίψησε ποτὲ πολύ· μὴ εὑρίσκων δὲ ὕδωρ ἐκτύπησε μίαν πέτραν μὲ τὸ δόρυ, εἰς τὴν Λακωνίαν, καὶ ἐξῆλθε πηγὴ ψυχροτάτη. Εἰς τὴν Ἦλιδα δὲ ἐδείκνυον σπήλαιον παραθαλάσσιον, ὅπου ἐγεννήθησαν αἱ θυγατέρας αὐτοῦ. Κατ' ἄλλους δὲ ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν· ἀπὸ δὲ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ ὠνομάσθησαν τινὰ ὄρη τῆς Πελοποννήσου, ὡς ῥηθήσεται ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις.

Εἶχε δὲ γυναῖκα ὁ Ἄτλας τὴν Ἑσπερίδα, θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἑσπέρου. Κατὰ δὲ τὴν κοινὴν γνώμην, εἶχε τὴν Πλειόνην γυναῖκα θυγατέρα τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐξ ἧς ἐγέννησε δεκαπέντε θυγατέρας· ὅθεν μετωνομάσθη Πλειόνη, κατά τινας, διὰ τὸ πλῆθος τῶν θυγατέρων· ἐπειδὴ πρότερον ὠνομάζετο Αἴθρα· αἱ δὲ θυγατέρες, ὅλαι μὲν κοινῶς ὠνομάσθησαν Ἀτλαντίδες ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν· ὧν δὲ, αἱ μὲν ἑξῆς ἑπτὰ, ἡ Μαία, Ἠλέκτρα, Ταϋγέτη, Ἀστερόπη, Μερόπη, Ἀλκυόνη, καὶ Κελαινὼ, ὠνομάσθησαν ἰδίως Πλειάδες ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῶν· αἱ δὲ πέντε, Φαίσυλα, Ἀμβροσία, Κορωνὶς, Εὐδώρα, καὶ Πολυξὼ, ὠνομάσθησαν Ὑάδες ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν Ὕαντος· τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν τὰ ὀνόματα ἀγνοοῦνται. Ἐγέννησε δὲ καὶ δύο υἱοὺς,

(α) Διόδ. Γ'. Ξ'. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρ. 879. Παυσαν. Ἀττικ. Λγ'. 5. Εὐστάθ. ἐν Διονύσ. Περιηγήσ. 66.

τὸν Ὕαντα καὶ Ἕσπερον (α). Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγέννησε πολλοὺς ὑιοὺς, πλὴν μόνον οὗτοι οἱ δύο εἶναι γνωςοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ΄.

Περὶ τῶν Πλειάδων.

Αἱ Πλειάδες, θυγατέρες τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῆς Πλειόνης, ἐγεννήθησαν εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἀρκαδίας Κυλλήνην ὀνομαζόμενον. Εἴρηται μὲν ἀνωτέρω, ὅτι ἦσαν ἑπτά· ἀλλ' ἄλλοι ἀριθμοῦσι μόνον ἕξ, χωρὶς τῆς Ἀςερόπης. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτῶν Ὕας ἦτον κυνηγὸς, καὶ ἐφονεύθη ὑπό τινος λέοντος, ἢ ἀγριοχοίρου, εἰς τὸ κυνήγιον· ἢ κατ' ἄλλους, κατεδίωκε νὰ ἐξολοθρεύσῃ τοὺς ὄφεις, οἱ ὁποῖοι ἦσαν πολλοὶ καὶ βλαβεροὶ εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ ἐδάγκασεν αὐτὸν μία ἔχιδνα καὶ ἀπέθανεν, αἱ Πλειάδες δὲν ὑπέφερον πλέον νὰ ζήσωσιν ἐκεῖ, διὰ τὴν θλίψιν, ἀλλ' ἔφυγον μὲ τὴν μητέρα αὐτῶν· καὶ περιπλανώμεναι ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἦλθον εἰς τὴν Βοιωτίαν, ὅπου εἶδεν αὐτὰς ὁ Ὠρίων· καὶ δαιμονισθεὶς ὑπὸ τοῦ κάλλους αὐτῶν, τὰς ἐδίωκεν αὐςηρῶς. Κατ' ἄλλους δὲ, ἠγάπησαν τὴν παρθενίαν καὶ συνεθήρευον μὲ τὴν Ἄρτεμιν, καὶ τότε εἶδεν αὐτάς ὁ Ὠρίων. Καὶ κατ' ἄλλους, ἀφ' οὗ ἠφανίσθη ὁ πατὴρ αὐτῶν Ἄτλας, ἐλυπήθησαν τόσον, ὥςε δὲν ὑπέφερον πλέον τὴν συναναςροφὴν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἀνεχώρησαν εἰς τὰς ἐρημίας, ζητοῦσαι, κράζουσαι τὸν πατέρα αὐτῶν, καὶ θρηνοῦσαι ἀκαταπαύςως καὶ ἀπαρηγορήτως. Καὶ τότε εἶδεν αὐτὰς ὁ Ὠρίων, καὶ τὰς κατεδίωκεν ἑπτὰ χρόνους, ἢ κατὰ ἄλλους πέντε· καὶ εἰς τὴν Βοιωτίαν τὰς ἔφθασε, καὶ ἐπεχείρησε νὰ βιάσῃ τὴν μητέρα αὐτῶν Πλειόνην. Ἀφ' οὗ λοιπὸν

(α) Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Ε΄. Διόδ. Δ΄. ΚΖ΄. καὶ Γ΄. ΝΘ΄. Ὑγῖν. Μύθ. 155. 157. 292. Ἀπολλόδ. Γ΄. ΙΒ΄. 1, 2.

εἶδον τὸν κίνδυνον ἄφευκτον, καὶ ἄλλην ἐλπίδα σωτηρίας δὲν εἶχον, παρεκάλεσαν τὸν Δία νὰ τὰς ἐλευθερώσῃ· ὁ δὲ Ζεὺς, μὴ ἔχων ἄλλον τόπον ἀσφαλέςερον, κατηςέρισεν αὐτὰς, καὶ τὰς ἔϐαλεν εἰς τὴν ῥάχην τοῦ Ταύρου.

Κατηςερίσθη δὲ καὶ ὁ Ὠρίων ὕςερον. Αὐταὶ ὅμως, τὸν μισοῦν καὶ ἐκεῖ, καὶ δὲν ὑποφέρουν νὰ τὸν ἰδοῦν. Ὅθεν ὅταν ἀνατέλλῃ ἐκεῖνος, αὐταὶ δύουσι καὶ κρύπτονται ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα. Εἶναι δὲ τὰ ἑπτὰ συναγμένα ἄςρα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζουσιν εἰς ἡμᾶς πούλιαν· καὶ τὰ μὲν ἓξ φαίνονται λαμπρὰ ὁπωσοῦν. καὶ παῤῥησιαζόμενα· ἐπειδὴ εἶναι αἱ ἓξ Πλειάδες, αἱ ὁποῖαι εἶχον Θεοὺς ἐραςάς· ἡ δὲ ἄλλη ἐντρέπεται νὰ παῤῥησιασθῇ καθαρῶς, ἡ Μερόπη· ἐπειδὴ εἶχεν ἄνδρα θνητὸν καὶ ἀσεβῆ, τὸν Σίσυφον. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐκείνη εἶναι ἡ Ἠλέκτρα, ἡ μήτηρ τοῦ Δαρδάνου καὶ πρόγονος τῶν Τρωαδιτῶν. Καὶ ὅτε κατεςρέφετο ἡ Τρῳὰς, τόσον ἐλυπήθη, ὥςε ἔλυσε τὴν κόμην αὐτῆς, καὶ ἔφυγεν ἐκεῖθεν, διὰ νὰ μὴ βλέπῃ τὴν δυςυχίαν τῶν ἀπογόνων αὐτῆς. Ἔγινεν ὅμως κομήτης καὶ φαίνεται ἐνίοτε ἀλλοῦ (α).

Ἦσαν δὲ αἱ Πλειάδες νέαι, φρόνιμοι, καὶ ὡραῖαι· ὅθεν καὶ ἐγέννησαν ἔνδοξα τέκνα ἐξ ἐνδόξων ἀνδρῶν. Ἐπειδὴ, ἐκ μὲν τῆς Μαίας ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὸν Ἑρμῆν, ἐκ δὲ τῆς Ταϋγέτης τὸν Λακεδαίμονα, καὶ ἐκ τῆς Ἠλέκτρας τὸν Δάρδανον καὶ Ἰασίονα· ἐκ δὲ τῆς Κελαινοῦς ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὸν Λύκον καὶ ἔςειλεν αὐτὸν νὰ κατοικήσῃ εἰς τὰς νήσους τῶν Μακάρων, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ὕςερον ὁ Ἡρακλῆς· ἐκ δὲ τῆς Ἀλκυόνης ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὴν Αἴθουσαν, τὸν Ὑρέα, καὶ Ὑπερήνορα· ἐκ δὲ τῆς Ἀςερόπης, τὴν ὁποίαν γράφουσι τινὲς καὶ Στερόπην, ἐγέννησεν ὁ Ἄρης τὸν Οἰνόμαον. Τὴν δὲ Μερόπην ἔλαϐε γυναῖκα νόμιμον ὁ Σίσυφος, ἐξ

(α) Ἀπολλόδ. Γ´. ΙΒ´. 1. 2. 3. Δίδυμος. Ἰλ. Σ. 486. Σκύμν. περιηγήσ. 680. ϰ Σχόλ. Ἀπολλών. Γ. 226. Ἐρατοσθέν. Καταςερισμ. 23. Ὑγῖν. Μύθ. 192. ϰ Ἀςρονομ. Β´. 21. Ἰωνικ. 339. Ἡσίοδ. Ἐργ. ϰ Ἡμέρ. 620. Διόδ. Γ. Ν9.

ἧς ἐγέννησε τὸν Γλαῦκον, ὡς ῥηθήσεται περὶ πάντων ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις. Ὠνομάσθησαν δὲ καὶ Νύμφαι αἱ Ἀτλαντίδες, ἐπειδὴ οἱ Ἀτλάντειοι ὠνόμαζον Νύμφας ὅλας τὰς γυναῖκας.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ τῶν Ὑάδων.

Αἱ Ὑάδες ἦσαν θυγατέρες τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῆς Πλειόνης, ὡς εἴρηται. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν αὐτὰς θυγατέρας τοῦ Ὠκεανοῦ· καὶ ἄλλοι, τοῦ Ὕαντος υἱοῦ τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῆς Βοιωτίας· ἄλλοι δὲ, τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῆς Ὕας θυγατρὸς τοῦ Ὠκεανοῦ. Ὁμοίως λέγουσι καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ τὰ ὀνόματα διάφορα τῶν εἰρημένων. Διότι τινὲς μὲν λέγουσιν αὐτὰς πέντε· Ἀρσινόην, Ἀμβροσίαν, Βρομίαν, Κισηΐδα καὶ Κορωνίδα. Ἄλλοι δὲ ἕξ. Κισηΐδα, Νύσαν, Ἐρατὼ, Ἐρίφειαν, Βρομίαν καὶ Πολύϋμνον, ἢ Πολυϋμνώ· ἀναφέρουσι δὲ καὶ ἄλλην τινα Φαιὼ ἀντὶ ἄλλης. Ἄλλοι δὲ ἑπτά. Ἀμβροσίαν, Εὐδώραν, Φησύλαν, Κορωνίδα, Πολυξὼ, Διώνην, καὶ Θυένην. Ἄλλοι δὲ πάλιν πέντε μόνον· Πυθὼ, Συνεχὼ, Βακχὼ, Καρδίαν καὶ Νυσηΐδα. Ἄλλοι δὲ, Ἀμβροσίαν, Διώνην, Αἰσύλην καὶ Πολυξώ (α).

Κατὰ μέν τινας, αἱ Ὑάδες ἦσαν Νύμφαι καὶ ἀνέθρεψαν τὸν Δία· κατ' ἄλλους δὲ, τὸν Διόνυσον εἰς τὴν Νύσαν πόλιν τῆς Ἀραβίας. Καὶ διὰ τοῦτο κατηστήρισεν αὐτὰς ὁ Ζεύς· κατ' ἄλλους δὲ, ἀπέκτησαν τὴν τιμὴν ταύτην, ἐπειδὴ ἔφερον τὸν Διόνυσον εἰς τὰς Θήβας, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰνὼ διὰ τὸν φόβον τῆς Ἥρας. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐταὶ ἐφιλίωσαν αὐτὸν μὲ τὴν Ἥραν,

---

(α) Ὑγῖν. Μύθ. 182. 192. καὶ Ἀστρονομ. Β'. 21. Κρουέβ. ἐν Γελλ. Ιγ'. Θ'. Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Ε'. 165. Σέβ. ἐν Βιργιλ. Γεωργικ. Α'. 138. Δίδυμ. Ἰλ. Σ'. 486.

καὶ διέτριβον εἰς τὴν νῆσον Νάξον, καὶ ἐκεῖθεν ἐδίωξεν αὐτὰς ὁ Λυκοῦργος, ὁ καταπολεμήσας τὸν Διόνυσον, καὶ κατέφυγον εἰς τὴν Θέτιν, ὅπου κατέφυγε καὶ ὁ Διόνυσος· Ἐκεῖνοι δὲ, οἵτινες λέγουσιν αὐτὰς θυγατέρας τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῆς Πλειόνης, λέγουσιν ἄλλως· ὅτι ἀφ' οὗ ἐφονεύθη ὁ ἀδελφὸς αὐτῶν Ὕας, ὡς εἴρηται. ἐλυπήθησαν καὶ ἔκλαυσαν τόσον, ὥςε ἀπέθανον κλαίουσαι· ὅθεν κατηςέρισεν αὐτὰς ὁ Ζεὺς, διὰ τὴν ὑπερβολικὴν Φιλαδελφίαν, καὶ τὰς ἔβαλεν πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ ταύρου, πλησίων τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν Πλειάδων. Αἱ δὲ τροφοὶ τοῦ Διονύσου ὠνομάζοντο καὶ Νύμφαι Δωδωνίδες, καὶ ἔφθασαν εἰς ἔσχατον γῆρας· ἀλλ' ἡ Μήδεια ἀνανέωσεν αὐτὰς πάλιν (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Λ'.

Περὶ τοῦ Ἑσπέρου.

Ὁ Ἕσπερος, κατὰ μέν τινας ἦτον υἱὸς τοῦ Ἰαπετοῦ καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἄτλαντος. Κατ' ἄλλους δὲ υἱὸς τοῦ Ἄτλαντος· ὁ Διόδωρος ὅμως ὅςτις λέγει, ὅτι ἦτον ἀδελφὸς τοῦ Ἄτλαντος, λέγει ὅτι εἶχε μίαν θυγατέρα Ἑσπερίδα καλουμένην, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὁ Ἄτλας γυναῖκα, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ χώρα ἐκείνη Ἑσπερίτις· αὐτὸς δὲ ὁ Διόδωρος λέγει εἰς ἄλλο μέρος τὸν Ἕσπερον υἱὸν τοῦ Ἄτλαντος. Λέγει λοιπὸν ὅτι ὁ Ἄτλας ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς ἑπτὰ θυγατέρας, αἱ ὁποῖαι ὠνομάσθησαν ἀπὸ μὲν τοῦ Ἄτλαντος Ἀτλαντίδες, ἀπὸ δὲ τῆς μητρὸς Ἑσπερίδες. Καὶ ὅτι, οὗτοι οἱ δύο ἀδελφοὶ ἦτον ἔνδοξοι καὶ ὀνομαςοὶ, καὶ εἶχον πολλὰ πρόβατα, ὡραῖα καὶ παράδοξα, τὰ ὁποῖα εἶχον χρώματα

(α) Ὑγῖν. Μύθ. 182. 192. Ἀςρονομ. Β'. 21. Ἀπολλόδ. Γ'. δ'. 3. Ἰωνιά. 407. Ἀσκληπιάδ. καὶ Φερεκύδ. παρ. Ὑγῖν. Αὐτόθ.

ξανθὰ καὶ χρυσοειδῆ· ὅθεν οἱ Ποιηταὶ ἐμύθευσαν τὰ χρυσᾶ μῆλα· οἷον, χρυσᾶ πρόβατα. Καὶ ὅτι ὁ Ἕσπερος ὁ υἱὸς τοῦ Ἄτλαντος, κατ' αὐτὸν, ἦτον ἀςρονόμος, δίκαιος, εὐσεβὴς καὶ ἐπιεικὴς πρὸς τοὺς ἀρχομένους, καὶ ἀνέβαινε συνεχῶς εἰς τὸ ὄρος Ἄτλαντα, διὰ νὰ παρατηρῇ τοὺς ἀςέρας. Συνέβη δὲ ποτὲ τρικυμία μεγάλη, καὶ ἔῤῥιψεν αὐτὸν ἐκεῖθεν ὁ ἄνεμος, καὶ πλέον δὲν ἐφάνη τὶ ἔγινεν. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐλυπήθησαν πολὺ ἐκεῖνον τὸν ἐνάρετον ἄνδρα· ὅθεν ὠνόμασαν ἀπ' αὐτοῦ Ἕσπερον τὸν λαμπρότατον ἀςέρα τοῦ Οὐρανοῦ· ἔτι δὲ, ἐτίμησαν αὐτὸν καὶ μὲ τιμὰς ἀθανάτους. Καὶ οὕτω μέχρι τοῦδε, ἔπεσον δύο ἀςρονόμοι ἀπὸ ἐκείνου τοῦ ἀςροσκοπείου. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Ἀφροδίτη ἐγέννησεν υἱὸν ἐκ τοῦ Κεφάλου ὡραιότατον, ὥςε ἔπασχε καὶ αὐτὴ ἡ μήτηρ ὑπὸ τῆς ὡραιότητος τοῦ υἱοῦ· ὅθεν ὠνόμασε τὸ ἄςρον ἀπ' ἐκείνου Ἕσπερον, τὸ ὁποῖον ὕςερον ὠνομάσθη καὶ Ἀφροδίτη (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

Περὶ τῶν Ἑσπερίδων.

Αἱ Ἑσπερίδες ἦτον, κατὰ μέν τινας, θυγατέρες τοῦ Ἑσπέρου· κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Ἄτλαντος, καὶ τῆς Ἑσπερίδος, καὶ αὐταὶ ἦτον καὶ Πλειάδες καὶ Ἑσπερίδες. Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Ἐρέβου καὶ τῆς Νυκτὸς· καὶ κατ' ἄλλους, τοῦ Φόρκυνος καὶ τῆς Κητοῦς· ἦτον δὲ, κατὰ μὲν τινὰς τρεῖς· Αἴγλη, Ἑσπερία καὶ Ἀερική· ἢ Αἴγλη, Ἑσπερία καὶ Ἀρεθοῦσα· ἢ Αἴγλη, Ἑσπερία καὶ Ἐρυθηΐς. Κατ' ἄλλους δὲ τέσσαρες· Αἴγλη, Ἐρύθεια, Ἑσπερὶς καὶ Ἀρεθοῦσα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν αὐτὰς ἑπτὰ, ἑνοοῦντες τὰς Πλειάδας (β).

(α) Διόδ. Γ'. ΝΘ'. Δ'. ΚΖ'. Ὑγῖν. Ἀςρονομ. Β'. 42.
(β) Βιργίλ. Αἰν. Δ'. 484. Ὑγῖν. προοιμ. 2. Ἀπολλών. Δ'. 1427.

Ἡ δὲ κατοικία αὐτῶν ἦτον, κατὰ μέν τινας, εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ὅπου ἦτον ἡ πόλις Βερενίκη, ἢ ἄνωθεν τῆς πόλεως Λιζοῦς εἰς τὴν Τιγγιτανὴν Μαυριτανίαν· ἢ εἰς μίαν νῆσον ἄνωθεν τοῦ πρασίνου ἀκρωτηρίου. Κατ' ἄλλους δὲ, εἰς τοὺς Ὑπερβορείους, καὶ κατ' ἄλλους, εἰς τὴν Καρίαν τῆς μικρᾶς Ἀσίας. Κατ' ἄλλους δὲ ὠνομάσθησαν Ἑσπερίδες, ἐπειδὴ κατῴκουν πρὸς τὸ Ἑσπέριον μέρος τῆς Ἀφρικῆς (α).

Ἦσαν δὲ Νύμφαι καὶ ἐφύλαττον τοὺς ὡραίους κήπους, εἰς τοὺς ὁποίους ἦτον τὰ χρυσᾶ μῆλα, ἀφιερωμένα εἰς τὴν Ἀφροδίτην. Κατ' ἄλλους δὲ, ὅτε ὑπανδρεύετο ἡ Ἥρα, οἱ Θεοὶ ὅλοι ἔδωκαν εἰς αὐτὴν δῶρα μεγαλοπρεπῆ· ἡ δὲ Γῆ ἔδωκε μηλέαν, ἡ ὁποία ἐκαρποφόρει χρυσᾶ μῆλα· ταύτην οὖν τὴν μηλέαν ἔδωκεν ἡ Ἥρα εἰς τὰς Ἑσπερίδας, νὰ ἐπιμελῶνται αὐτὴν εἰς τοὺς κήπους αὐτῶν, καὶ νὰ τὴν φυλάττωσι προσεκτικῶς· ἔπειτα διώρισε καὶ τὸν Ἑσπέριον Δράκοντα νὰ φυλάττῃ εἰς τὴν θύραν τοῦ κήπου, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ κλέψῃ τὶς τὰ μῆλα, ἐπειδὴ ἐνίοτε ἔκοπτον καὶ αὐταὶ αἱ Ἑσπερίδες μῆλα. Ὁ Ἡρακλῆς ὅμως φονεύσας τὸν Δράκοντα ἔλαβε τὰ μῆλα· ἢ κατ' ἄλλους, ἔλαβεν αὐτὰ ὁ Ἄτλας, ὡς εἴρηται. Ὅθεν ὕστερον αἱ Ἑσπερίδες ἐλυπήθησαν μεγάλως, καὶ ἀπέφευγον πλέον τοὺς ἀνθρώπους· ἐπειδὴ δὲ μετὰ μίαν ἡμέραν ἦλθον καὶ οἱ Ἀργοναῦται ἐκεῖ, ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς Κολχίδος, ἔφυγον ἀφ' οὗ εἶδον καὶ αὐτούς. Αὐτοὶ ὅμως, ἤθελον νὰ τὰς ἐρωτήσουν ποῦ εὑρίσκεται ἐκεῖ νερόν. Ὅθεν ἔκραζεν αὐτὰς ὁ Ὀρφεὺς μακρόθεν· ἀφ' οὗ δὲ ἤκουσαν τὴν φωνὴν τοῦ Ὀρφέως, ἐστάθησαν μὲν, πλὴν μεταμεμορφωμέναι εἰς δένδρα· ἡ μὲν Ἑσπερία εἰς λεύκην, ἡ δὲ Ἐρυθηῒς εἰς πεύ-

---

Ἀπολλόδ. Β'. Κβ'. 1. 2. Διόδ. Δ'. Κς'. Λακτάνσ. ἐν Στατί. Θήβ. Β'. 285. Ἡσίοδ. Θ'. 215.

(α) Πλίν. Ἱσ. Φυσ. Ε'. 5. καὶ ΙΘ'. 4. Πομπών. Μέλ. Γ'. 10. Κληρικ. ἐν Ἡσιόδ. 215. Σχόλ. Ἀπολλων. Δ'. 1399. Παλαίφατ. ΙΘ'.

κην, καὶ ἡ Αἴγλη εἰς Ἰτέαν· καὶ ἔσκυπτον πρὸς τὴν γῆν δεικνύουσαι τὴν θλῖψιν αὐτῶν διὰ τὰ μῆλα· ἔδειξαν ὅμως εἰς αὐτοὺς τὸ φρέαρ, διὰ νὰ πίωσι νερὸν, τὸ ὁποῖον κατεσκεύασεν ὁ Ἡρακλῆς ἐκεῖ πρότερον· ἐπειδὴ ἐδίψησε καὶ ἐκεῖνος, καὶ μὴ εὑρίσκων ὕδωρ, ἐκτύπησεν ἕνα σκόπελον διὰ τοῦ ποδὸς καὶ ἐξῆλθε πηγὴ ἄφθονος (α).

Ὁ δὲ Διόδωρος, ὅςτις λέγει αὐτὰς θυγατέρας τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῆς Ἑσπερίδος, διηγεῖται τὴν ἑξῆς Ἱςορίαν. Ἦσαν, λέγει, ὡραῖαι καὶ σώφρονες εἰς ὑπερβολήν. Ἀκούσας δὲ ὁ Βούσιρις ὁ Βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων τὴν ὡραιότητα αὐτῶν, ἔςειλε τινὰς πειράτας νὰ ἁρπάσωσιν αὐτὰς καὶ νὰ τὰς φέρουν εἰς αὐτόν. Ἐλθόντες δὲ ἐκεῖ, εὗρον αὐτὰς εἰς τὸν κῆπον, ἔνθα ἔπαιζον ὅλαι, καὶ ἁρπάσαντες τὰς ἔφερον εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν· ἔπειτα ἐκάθησαν νὰ δειπνήσουν εἰς τὸ παραθαλάσσιον. Τότε ἐρχόμενος ὁ Ἡρακλῆς διὰ τὰ χρυσᾶ μῆλα, εὗρε κατὰ τύχην ἐκεῖ τοὺς πειράτας δειπνοῦντας, καὶ ὁρμήσας συνέλαβεν αὐτοὺς ὅλους· ἐξετάσας δὲ τὰς παρθένους καὶ μαθὼν ὅλα τὰ συμβεβηκότα, τοὺς μὲν λῃςὰς ἐφόνευσεν ὅλους, τὰς δὲ παρθένους ἔφερεν εἰς τὸν πατέρα αὐτῶν Ἄτλαντα. Διὰ ταύτην οὖν τὴν εὐεργεσίαν ἔδωκεν ὁ Ἄτλας τὰ χρυσᾶ μῆλα εἰς τὸν Ἡρακλέα, ἐδίδαξεν αὐτὸν καὶ τὴν ἀςρονομίαν, τὴν ὁποίαν ἔφερεν ὕςερον εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἔλαβε μεγάλην ὑπόληψιν, διηγούμενος τοὺς λόγους τῆς Οὐρανίου σφαίρας. Ὅθεν ἐμυθολογήθη, ὅτι ἐκράτησεν ὀλίγον καὶ ὁ Ἡρακλῆς τὸν Οὐρανὸν εἰς τοὺς ὤμους αὐτοῦ (β).

(α) Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Δ΄. 484. Ἀπολλόδ. καὶ Ἀπολλών. Αὐτόθι. καὶ 1406. (β) Δ΄. Κϛ΄.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΛΒ´.

Περὶ τῆς Θέμιδος.

Ἡ Θέμις ἦτον θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς καὶ μία τῶν Τιτανίδων. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ἡλίου. Λέγουσι δὲ, ὅτι αὐτὴ ἐδίδαξε πρῶτον τὴν Μαντικὴν τέχνην, τὴν Νομοθεσίαν καὶ τὰς τελετὰς, καὶ κατέςησε Μαντεῖον καὶ Ναὸν αὐτὴ πρῶτον εἰς τὴν Βοιωτίαν, πλησίον τοῦ Κηφισσοῦ ποταμοῦ, πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος, καὶ ἐκεῖ προεῖπεν εἰς τὸν Δευκαλίωνα περὶ τῆς ἀναπλάσεως τῶν ἀνθρώπων μετὰ τὸν κατακλυσμόν· ὁμοίως προεῖπε καὶ εἰς τὸν Δία καὶ Ποσειδῶνα, νὰ μὴ τύχῃ καὶ τεκνογονήσωσιν ἐκ τῆς Θέτιδος· ἐπειδὴ ἠγάπων αὐτὴν καὶ οἱ δύο καὶ ἐφιλονείκουν. Ὕςερον δὲ ἔφυγεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τοὺς Δελφοὺς, καὶ τότε ἡ Γῆ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν· καὶ ἐκεῖ προεῖπε, κατ᾽ ἄλλους, τὴν ἀνάπλασιν τῶν ἀνθρώπων· τοῦτο δὲ τὸ Μαντεῖον ἔδωκεν αὐτὴ ὕςερον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἠγάπα πολὺ τὸν μοναδικὸν βίον, καὶ μάλιςα τὸν γεωργικόν· ὅθεν καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος, περιήρχετο τὴν Γῆν ἐπὶ βοὸς ἐποχουμένη, καὶ ἦλθεν εἰς μίαν πόλιν τῆς Ἠπείρου, ἡ ὁποία ὠνομάσθη Βουλέτα ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βοός (α)

Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἡ Θέμις ἦτον γυνὴ τῆς Ἀρκαδίας καὶ προέλεγε τὰ μέλλοντα διὰ ςίχων. Ἄλλοι δὲ, ὅτι ἦτον Τιτανὶς, καὶ αἱ Τιτανίδες, ἐφεῦρον πολλὰ ὠφέλιμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους πράγματα, καθὼς

(α) Ἀπολλόδ. Α΄. α΄. 3. Τζέτ. ἐν Λυκόφρ. 129. Ὀρφ. Ὕμν. εἰς Θέμ. Σχϊδ. ἐν Βυλέτ. Ὀβίδ. Μετ. Α΄. 369. Παυσαν. Φωκικ. Ε΄. 3. Πίνδ. Ἰσθμ. Η΄. 67.

καὶ αὐτὴ, ἡ ὁποία ἐτιμήθη ὡς Θεὰ, ἐπειδὴ εὗρε τὴν Νομοθεσίαν, τὰς προσευχὰς εἰς τοὺς Θεοὺς, καὶ τὸν τρόπον τοῦ κοινωνικοῦ βίου, καὶ τὴν Μαντικὴν, τὰς τελετὰς, καὶ πάντα ὅσα ἀφορῶσιν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων κοινωνίας. Ὅθεν λέγουσιν αὐτὴν Ἔφορον τῶν νόμων καὶ τῆς δικαιοσύνης· καὶ μάλιςα Ἔφορον τῶν μεταξὺ τῆς εὐνομίας τῶν Θεῶν νόμων, καὶ ἡ κρίσις τῶν Θεῶν ὠνομάζετο ἀπ᾽ αὐτῆς Θέμις· καθὼς ἡ Δίκη τῶν ἀνθρώπων· ἦτον καὶ συμπάρεδρος τοῦ Διός· καὶ ὅτε ἤθελεν ὁ Ζεὺς νὰ συγκροτήσῃ συμβούλιον τῶν Θεῶν, αὐτὴν ἔςελλε νὰ κράξῃ τοὺς Θεούς (α).

Διὰ αὐτὰς λοιπὸν τὰς ἀρετὰς ἠγάπησεν αὐτὴν ὁ Ζεὺς, καὶ ἐζήτει νὰ τὴν λάβῃ γυναῖκα· αὐτὴ ὅμως, θέλουσα νὰ φυλάξῃ τὴν παρθενίαν, δὲν ἤθελεν νὰ κλίνῃ εἰς τὴν ζήτησιν αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἔφευγεν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον· ἐκεῖνος δὲ κατεδίωκεν αὐτὴν ἐπιπόνως, ἕως οὗ ηὗρε τὰ ἴχνη αὐτῆς εἰς τὴν Μακεδονίαν, εἰς πόλιν τινὰ ἥτις ὠνομάσθη ὕςερον διὰ τοῦτο Ἰχναία· ἐκεῖ λοιπὸν ἐβίασεν αὐτὴν καὶ ἐγέννησε τρεῖς θυγατέρας τὰς Ὥρας καλουμένας· κατά τινας δὲ καὶ τὰς Μοίρας (β).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν ὡς παρθένον, ἐγρήγορον βλέμμα καὶ προσεκτικὸν ἔχουσαν, καὶ τρόπον τινὰ φοβερόν· ἐνδύματα εὐτελῆ ἐνδεδυμένην, καὶ τὸ ἓν αὐτίον σκεπασμένον· εἰς πέτραν τετράγωνον καθημένην ἢ ἱςαμένην, καὶ εἰς μὲν τὴν μίαν χεῖρα πλάςιγγα κρατοῦσαν, εἰς δὲ τὴν ἄλλην μάχαιραν, ἀλληγοροῦντες διὰ τούτων τὴν δικαιοσύνην.

Ἐπειδὴ ἡ δικαιοσύνη πρέπει νὰ εἶναι ἀδιάφθορος ὡς παρθένος· τὸ δὲ ἔξυπνον βλέμμα, δηλοῖ, νὰ ζητῆται προσεκτικῶς· τὸ αὐτίον, νὰ μὴ ἀκούῃ ὁ κριτὴς

(α) Βέσ. Θεολογ. Η΄. Ιγ΄. Φῆς. Ιή. 568. Φυρνοῦτ. Ιζ΄. Ραβυρῖν. Παρ. Γυράλδ. Συντ. Ιέ. 449. Διόδ. Ε΄. Ξς΄. Ὅμηρ. Ἰλ. Τ. 4.
(β) Στέφαν. ἐν Ἰχν. Ποτέρ. ἐν Λυκόφρ. 128. Βέσ. Θεολ. Η΄. Ιγ΄.

δεήσεις ἀπατηλὰς καὶ κολακείας καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἡ δὲ τετράγωνος πέτρα, νὰ εἶναι ἡ δικαιοσύνη ἀπαράτρεπτος· ἡ δὲ πλάστιγξ, τὴν ἐξέτασιν τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἡ μάχαιρα τὴν τιμωρίαν κατὰ τῶν ἀδίκων· ὅθεν ἔστηναν καὶ τὸ ἄγαλμα αὐτῆς εἰς ἀγορὰς, κριτήρια, καὶ συνελεύσεις. Πλησίον δὲ αὐτῆς ἐζωγράφιζον ἐνίοτε καὶ τὰς Ὥρας, ὡς θυγατέρας αὐτῆς· εὑρέθη δὲ ἐζωγραφισμένη καὶ ὡς Πρόμαντις, ἔχουσα τὰ σύμβολα τοῦ ἐν Δελφοῖς Μαντείου, τρίποδας, Σφίγγας καὶ τὰ τοιαῦτα· ὁ Ὀρφεὺς ἔγραψε τὸν ἑβδομηκοστὸν ὄγδοον ὕμνον εἰς αὐτήν (α). Περὶ δὲ τῶν ἄλλων Τιτανίδων ἐροῦμεν εἰς τοὺς οἰκείους τόπους.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Περὶ τῶν Γιγάντων.

Ἀγανακτήσασα δὲ ἡ Γῆ διὰ τὴν φθορὰν τῶν υἱῶν αὐτῆς Τιτάνων, ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ τοὺς Γίγαντας εἰς ἐκδίκησιν ἐκείνων. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγέννησεν αὐτοὺς ἐκ τοῦ Ταρτάρου. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Οὐρανοῦ· ἐγεννήθησαν δὲ εἰς τὰς Φλέγρας τῆς Θρᾴκης, καὶ ἦσαν ἐπισημότεροι οἱ ἑξῆς.

Κοῖος, Ὀφίων, Κλύτιος, Ἄγριος. Ἀστραῖος, Πάλλας, Ἀλκυονεὺς, Ἐφιάλτης. Ἔμφυτος, Ἐχίων, Κορύδων Ὦτος, Ἀβσαῖος, Ἄνδης, Ἄλμωψ, Αἰγαίων, Ἀνώνυμος, Βισάλτης, Ὁπλάδαμος, Ὄλυμβρος, Ὄσασος, Φέομις, Πυρίπνοος, Θεοδάμας, Θούριος, Ἀχέρων, Μακρόσιρις, Τυφωεὺς, Συκέας, Τυφῶν, Πολυβώτης, Πολύφημος, Μενεφιάραος, Γρατίων, Θόων, Πορφυρίων, Ἱππόλυτος, Μι-

---

(α) Χρύσιπ. παρ. Γελλ. Ν. Α. ΙΔ'. 4. Βόσ. Θεολ. Η'. ΙΓ'. καὶ Στεφαν. παρ' αὐτῷ. Μοντφακ. Α'. 86. Βιγκέλμ. 44. 55. Γυράλδ. Συντ. Ι'. 449. Παυσαν. Ἠλιακ. Α'. ΙΖ'. 1.

μας, Ὄβριμος, Πέλωρος, Δαμάςωρ, Ῥοῖτος, Παλληνεὺς, Ἀσκὸς, Πρόνομος, Κελάδων, Ἄθως, Εὔρυτος, Ἐγκέλαδος, Ἀλκυονεὺς ἄλλος. Τινὰ δὲ τούτων τῶν ὀνομάτων εἶναι συγκεχυμένα μὲ τὰ τῶν Τιτάνων, ὡς φαίνεται καὶ ἐκεῖ. Τούτων δὲ, ὁ μὲν Πορφυρίων ἦτον ὁ ἀνδριώτατος καὶ ἀγριώτατος πάντων· ὁ δὲ Ἀλκυονεὺς ὁ πρῶτος, ἦτον ἀθάνατος εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ· ὅλοι ὅμως ἦτον ἄτρωτοι ὑπὸ τῶν Θεῶν, καὶ μόνον οἱ ἄνθρωποι ἐδύναντο νὰ φονεύσωσιν αὐτούς (α).

Κατὰ μὲν τὸ σῶμα ἦσαν μέγιςοι καὶ τερατώδεις, κατὰ δὲ τὴν δύναμιν ἀκαταγώνιςοι· εἶχον καὶ ὄψεις φοβερὰς, κόμην δασεῖαν καὶ μακρὰν, γένεια μεγάλα, καὶ οἱ πόδες αὐτῶν ἔληγον, κάτωθεν τῶν μηρῶν, εἰς σχῆμα δράκοντος. Τὸ δὲ πάντων τρομερώτατον, ἔπνεον πῦρ ἐκ τοῦ ςόματος, ἔκραζον ἀγριότατα καὶ παντοίως· πότε μὲν ὡς ταῦροι, πότε δὲ ὡς λέοντες, καὶ πότε ἄλλως, ὥςε μόνον ἡ ὄψις καὶ ἡ κραυγὴ αὐτῶν ἐκίνουν τρόμον μέγιςον εἰς τοὺς ὁρῶντας καὶ ἀκούοντας. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι εἶχον καὶ ἀνὰ ἑκατὸν χεῖρας, μιγνύοντες τοὺς Ἑκατόγχειρας, ὡς καὶ τοὺς Ἀλωείδας, καὶ τὸν Τυφῶνα μὲ αὐτούς. Τοιοῦτοι τοίνυν ὄντες παρεσκεύαζον τὸν κατὰ τοῦ Διὸς πόλεμον, παρακινούμενοι ὑπὸ τῆς Γῆς εἰς ἐκδίκησιν τῶν Τιτάνων· καὶ κατά τινας, ἔβαλλον καὶ τὰ ὄρη τὸ ἓν ἐπάνω εἰς τὸ ἄλλο, διὰ νὰ ἀναβοῦν εἰς τὸν Οὐρανόν. Τὸ δὲ θέατρον τοῦ πολέμου ἦτον εἰς τὰς πεδιάδας τῶν Φλεγρῶν, πόλεως τῆς Θρᾴκης, ἡ ὁποία μετωνομάσθη ὕςερον Παλλήνη, ἀπὸ τῆς Παλλήνης θυγατρὸς τοῦ Τυφῶνος· καὶ ἦτον εἰς τὴν Χερσόνησον τὴν νῦν Κασσάνδραν ὀνομαζομένην. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ πόλεμος συνέβη εἰς τὴν Καμπανίαν τῆς Ἰταλίας πλησίον τῆς πόλεως Κύμης· ἐπειδὴ ὠνομάζετο καὶ ἐκεῖ εἰς

(α) Ἀπολλόδ. Α'. ς'. α'. Ἡσίοδ. Θ. 185. Ὑγῖν. Προοιμ. 3. Σχόλ. Ἀπόλλων. Β. 40. Μόγκερ. παρ' Ὑγίν. αὐτόθ. Θωμ. Γαλ. παρ' Ἀπολλόδ. αὐτόθ.

τόπος, πεδίον Φλέγραιον· ὅμως ἐκεῖ συνεκρότησεν ὁ Ἡρακλῆς ἄλλον πόλεμον ὕστερον κατὰ τῶν λοιπῶν Γιγάντων· ὠνομάσθη δὲ ὁ τόπος τῆς μάχης Φλέγραιος καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐκεῖ, ἐπειδὴ ἔπεσον πολλοὶ κεραυνοὶ τοῦ Διὸς, καὶ ἐκάη ὁ τόπος ὑπὸ τῆς πολλῆς φλογός· ὅθεν ἀνέβλυσαν καὶ θερμὰ ὕδατα. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι συνέβη ὁ πόλεμος εἰς τὴν Ταρτησὸν τῆς Ἱσπανίας· ἄλλοι εἰς τὴν Συρίαν· πλὴν ἐκεῖνοι ἦτον ἄλλοι πόλεμοι, ὡς ἐν ἄλλοις ῥηθήσεται· ἔτι δὲ, συνέβησαν καὶ πολλαὶ μάχαι τοῦ πολέμου τούτου εἰς πολλὰ μέρη, ἀναχωρούντων τῶν Γιγάντων (α). Ἑτοιμασθέντες δὲ, ἤρξαντο τὸν σφοδρὸν ἐκεῖνον πόλεμον, ὅστις ὠνομάσθη πόλεμος τῶν Γιγάντων, κράζοντες καὶ ἀλαλάζοντες ἀγρίως, καὶ ῥίπτοντες ὡς ἀκόντια ὁλόκληρα δένδρα πεπυρακτωμένα πρὸς τὸν Οὐρανὸν, καὶ πέτρας τόσον μεγάλας, ὥστε, ὅσαι ἔπεσον εἰς τὴν Θάλασσαν ἔγιναν νῆσοι, καὶ ὅσαι εἰς τὴν γῆν, ἔγιναν ὄρη μεγαλώτατα, καὶ ἔκτοτε ἐσχηματίσθησαν τὰ ὄρη τὰ μεγάλα καὶ αἱ νῆσοι τῆς Θαλάσσης· ἔπειτα ἥρπαζον καὶ αὐτὰ τὰ ὄρη καὶ ἔριπτον κατὰ τῶν Θεῶν.

Οἱ δὲ Θεοὶ μαθόντες ταῦτα πρότερον, παρεσκευάζοντο καὶ αὐτοί· πλὴν ἀφ' οὗ εἶπεν ὁ χρησμὸς, ὅτι τὰ ὅπλα τῶν Θεῶν δὲν πληγαίνουσι τοὺς Γίγαντας, ἦλθον εἰς ἀμηχανίαν μεγάλην, μὴ ἰξεύροντες τὶ νὰ κάμουν. Ὅθεν ἐκρότησαν ἐκκλησίαν νὰ συμβουλευθοῦν, καὶ ἐκεῖ εἶπεν ἡ Ἀθηνᾶ, ὅτι ἀλλέως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον, παρὰ νὰ λάβουν σύμμαχον τὸν Ἡρακλέα, κατ' ἄλλους δὲ, καὶ τὸν Διόνυσον· ἐδέχθησαν λοιπὸν ταύτην τὴν γνώμην οἱ Θεοὶ, καὶ ἐπεκύρωσαν αὐτήν. Μαθοῦσα δὲ ἡ Γῆ παρὰ τῶν κατασκόπων, ὅτι οἱ Θεοὶ ἔλαβον θνητοὺς συμμάχους, ἐζήτει

(α) Κλαυδιαν. Γιγαντομαχ. Στράβ. Ε΄. 243. Στέφαν. ἐν Παλλήν. Εὐστάθ. ἐν Διονύσ. Περιηγήσ. 327. Διδ. Ἰλ. Θ. 479. Δοῦρις Σάμ. παρ. Νατάλ. ς΄. 19΄.

φάρμακον νὰ κατασήσῃ τοὺς Γίγαντας ἀτρώτους καὶ ὑπὸ τῶν θνητῶν. Τοῦτο δὲ ἦτον ἓν χόρτον μόνον εἰς ἓν μέρος τῆς γῆς, καὶ ἡτοιμάζετο ἡ Γῆ νὰ ἔλθῃ τὸ πρωῒ νὰ τὸ λάβῃ. Ἀλλ' ὁ Ζεὺς ἐνοήσας τοῦτο, παρήγγειλε νὰ μὴ φωτίσωσι τὴν γῆν ἐκεῖνο τὸ πρωῒ, οὔτε ἡ Ἠὼς, οὔτε ὁ Ἥλιος, οὔτε ἡ Σελήνη· καὶ οὕτω δὲν ἐδυνήθη νὰ εὕρῃ ἡ Γῆ τὸ χόρτον εἰς τὸ σκότος, ἕως οὗ προφθάσας ἔλαβεν αὐτὸ ὁ Ζεύς. Τούτων δὲ γενομένων, εἶδον τὸ ςράτευμα τῶν Γιγάντων παρατεταγμένον, ὡς εἴρηται, καὶ τόσον ἐτρόμαξεν ὁ Οὐρανὸς, ὥςε ὁ Ἥλιος ἐςράφη ὀπίσω, οἱ ἀςέρες ἐκρύφθησαν, καὶ μάλιςα ἡ μεγάλη Ἄκτος ἔπεσεν εἰς τὴν Θάλασσαν. Ἐνωπλίσθησαν ὅμως καὶ οἱ Θεοὶ, ὁ μὲν Ζεὺς τοὺς κεραυνοὺς, ἡ Ἀθηνᾶ τὸ δόρυ, τὴν ἀσπίδα, καὶ τὴν περικεφαλαίαν, ὁ Ποσειδῶν τὴν Τρίαιναν, ὁ Ἄρης ὅλα τὰ πολεμικὰ ὅπλα, ὁ Ἑρμῆς τὸ Κηρύκειον, ὁ Διόνυσος τὸν Θύρσον, ὁ Ἥφαιςος τὸν Ἄκμονα, τὰς πυράγρας, καὶ τοὺς μύδρους, ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις τόξα, βέλη, καὶ φαρέτρας, ὁ Ἡρακλῆς τόξα, καὶ τὸ ῥόπαλον· ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ ἕκαςος τὰ ἴδια ὅπλα· ὁ δὲ Σιληνὸς ὀχούμενος ἐπὶ τοῦ ὄνου αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐςράτευσαν εἰς ἀπάντησιν τῶν Γιγάντων (α).

Συναπαντηθέντες λοιπὸν εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Παλλήνης καὶ περιπλακέντες, ἐκρότησαν ἐκείνην τὴν πολυθρύλλητον μάχην τῶν Γιγάντων λεγομένην. Πρῶτον δὲ ὁ Ἡρακλῆς ἐτόξευσε τὸν Ἀλκυονέα, καὶ κατέβαλεν αὐτόν· ἀλλ' ἐκεῖνος πάλιν ἐγείρετο· καὶ ὁσάκις ἔπεσε τοσάκις ἠγέρθη πάλιν· ὁ δὲ Ἡρακλῆς ἀγνοῶν τὴν αἰτίαν, ἐτόξευεν ἀδιακόπως κατ' αὐτοῦ· συμβουλευθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, ἔσυρεν αὐτὸν ἔξω τῶν συνόρων τῆς πατρίδος αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ τὸν ἐφόνευσεν· ἐπειδὴ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἦτον ἄτρωτος. Ὕςερον δὲ ὥρμησεν ὁ Πορφυρίων ἐπὶ τὸν Ἡρακλέα καὶ τὴν Ἥραν· ἐπειδὴ ὁ Ζεὺς ἐνέβαλεν εἰς αὐτὸν πόθον πρὸς τὴν Ἥραν· ὅθεν καὶ ἐβιαζεν

(α) Ἀπολλόδ. Α'. ς. 2. 3. 4.

αὐτὴν, καὶ ἔσχισε καὶ τὰ φορέματα αὐτῆς· αὐτὴ δὲ βλέπουσα τὸν κίνδυνον ἐζήτει βοήθειαν. Τότε ὁ μὲν Ζεὺς ἐκεραύνωσε τὸν Πορφυρίωνα, ὁ δὲ Ἡρακλῆς τοξεύσας ἐφόνευσεν αὐτόν· ἔπειτα δὲ ἐτόξευσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Ἐφιάλτου, ὁ μὲν Ἡρακλῆς τὸν δεξιὸν, ὁ δ᾿ Ἀπόλλων τὸν ἀριςερόν· τότε ὁ Ἄθως ἁρπάσας τὸ ὑψηλότατον ὄρος τῆς Θράκης, ἔῤῥιψεν αὐτὸ κατὰ τῶν Θεῶν, τὸ ὁποῖον ἔπεσεν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐςάθη ἐκεῖ, ὀνομαζόμενον Ἄθως, ἀπ᾿ ἐκείνου τοῦ Ἄθωνος. Τὸν δὲ Εὔρυτον ἐφόνευσεν ὁ Διόνυσος μὲ τὸν Θύρσον· ἐφόνευσε καὶ ἡ Ἑκάτη τὸν Κλύτιον, ἢ κατ᾿ ἄλλους, κατέκαυσεν αὐτὸν ὁ Ἥφαιςος τοὺς μύδρους ἀκοντίζων· ἐφόνευσε δὲ καὶ ἡ Ἀθηνᾶ τὸν Πάλλαντα, καὶ ἔγδαρε τὸ δέρμα αὐτοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον ἐσκεπάζετο εἰς τὴν μάχην ταύτην, διὰ προφύλαξιν· ὅθεν ὠνομάσθη Παλλὰς (α).

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκρίθη ἡ μάχη, καὶ ἔγινε τροπὴ παντελὴς τῶν Γιγάντων, οἱ ὁποῖοι διαχωρισθέντες, ἔφευγον ἀτάκτως· οἱ δὲ Θεοὶ ἐδίωκον αὐτοὺς κατὰ πόδας. Καὶ ἡ μὲν Ἀθηνᾶ ἐδίωκε τὸν Ἐγκέλαδον μέχρι τῆς Σικελίας· δὲν ἐδύνατο ὅμως νὰ τὸν φθάσῃ· ὅθεν ἔῤῥιψεν ὅλην τὴν Σικελίαν καὶ τὸν ἐσκέπασεν· ὁ δὲ Ποσειδῶν ἐδίωκε τὸν Πολυβώτην, ὅςτις φεύγων διὰ τῆς Θαλάσσης καὶ καταδιωκόμενος, ἦλθεν εἰς τὴν Κῶ· ὁ Ποσειδῶν ὅμως δὲν ἐδύνατο νὰ τὸν φθάσῃ· ὅθεν ἐκεῖ ἔκοψε μέρος τῆς νήσου ταύτης καὶ τὸ ἔῤῥιψεν ἐπ᾿ αὐτὸν, καὶ τὸν ἐσκέπασε· τὸ δὲ τμῆμα ἐκεῖνο ἔγινεν ὕςερον νῆσος καὶ ὠνομάσθη Νήσυρος· ἐφόνευσε δὲ καὶ ὁ Ἑρμῆς τὸν Ἱππόλυτον, ἡ Ἄρτεμις τὸν Γρατίωνα, καὶ αἱ Μοῖραι τὸν Ἄγριον καὶ Θόωνα, οἱ ὁποῖοι εἶχον χαλκᾶ ῥόπαλα· ὁ δὲ Ἄρης ἐδίωξε τὸν Πέλωρον καὶ τὸν ἐφόνευσε. Τότε ὁ Μίμας ἀγανακτήσας, ἁρπάζει τὴν νῆσον Λῆμνον νὰ τὴν ῥίψῃ ἐπάνω εἰς αὐτόν. Ἀλλ᾿ ἐκεῖνος προφθάσας ἐφόνευ-

(α) Νίκανδρ. περ. Βοσ. ἐν Πομπων. Μέλ. Β΄. β. 135. Ἀπολλόδ. αὐτόθι.

σε καὶ τοῦτον· τοὺς δὲ λοιποὺς κατεκεραύνωσεν ὁ Ζεὺς, ὁ δὲ Ἡρακλῆς τοξεύων, ἐφόνευσεν ὅλους (α).

Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Ὄνος τοῦ Σιληνοῦ καθὼς εἶδε τοὺς Γίγαντας παρατεταγμένους, ἄρχισε νὰ φωνάζῃ τόσον τρομερὰ, ὥςε οἱ Γίγαντες δὲν ἐδέχθησαν τὴν μάχην, ἀλλ᾽ ἐτράπησαν εἰς φυγήν· τόσον τρόμον ἐνέπνευσεν εἰς αὐτοὺς ἡ ἀγρία φωνὴ τοῦ Ὄνου· ἐσκορπίσθησαν δὲ ἀτάκτως καὶ εἰς διαφόρους τόπους· ὅθεν ἐδιώκοντο ὕςερον πολλοὺς χρόνους, καὶ ἐφονεύοντο ἕως οὗ ἐξωλοθρεύθησαν κατὰ κράτος. Ὅτε δὲ ἤρχετο ὁ Ἡρακλῆς εἰς τὴν Ἐρύθυιαν διὰ τὰς βοῦς τοῦ Γηρυόνου, εὗρεν εἰς τὴν Ἰταλίαν πολλοὺς Γίγαντας συναγμένους πλησίον τοῦ Βεσουβίου καὶ τῆς Κύμης, εἰς τὴν Νεάπολιν, τὴν πρότερον Καμπανίαν λεγομένην, διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν διάβασιν αὐτοῦ. Καὶ μάχης κρατερᾶς συγκροτηθείσης, ἐτελείωσαν τὰ βέλη τοῦ Ἡρακλέους καὶ ἐκινδύνευεν· ὅθεν παρεκάλεσε τὸν Δία καὶ ἐκεραύνωσεν ὅλους τοὺς Γίγαντας. Καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη τὸ πεδίον τῆς Κύμης πεδίον Φλέγραιον (β). Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐφώρμησαν πρὸς τὴν Ἥραν ὁ Ἀνώνυμος καὶ Πυρίπνοος· ὁ δὲ Ἡρακλῆς προφθάσας ἐφόνευσεν αὐτούς. Ὅθεν ἐπωνομάσθη Ἡρακλῆς, ἀπὸ τοῦ Ἀπαλαλκεῖν καὶ τῆς Ἥρας· ἐπειδὴ πρότερον ὠνομάζετο Νεῖλος· ἔτι δὲ, ὁ Ἡρακλῆς κατεπολέμησε καὶ τὸν Θούριον· ὁ δὲ τάφος τοῦ Μακροσίριδος εὑρέθη εἰς τὴν Ἀττικὴν, πλησίον τῶν Ἀθηνῶν, ἑκατὸν πηχῶν μῆκος ἔχων. Τὸν δὲ Ἐχίονα μετεμόρφωσεν ἡ Ἀθηνᾶ εἰς λίθον μὲ τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης· τὸ αὐτὸ ἔπαθε καὶ ὁ Δαμάςωρ, καὶ ὁ Παλληνεύς. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Τιτᾶν κυρίως ὀνομαζόμενος, δὲν ἐςράτευσε κατὰ τῶν Θεῶν, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἀττικήν· ὅθεν ὠνομάσθη ἀπ᾽ αὐ-

(α) Κλαυδίαν. Γιγαντομαχ. Ἀπολλόδ. αὐτόθ. 2. Σίλ. Ἰταλ. Ιβ. 113.

(β) Λυκόφρ. Δ'. Κ'. ὲ Σχολ. Πτολεμ. Ἡφαις. Β'. Παυσαν. Λακωνικ. Ιή. 7. Κλαυδιαν. αὐτόθι. Ἐτυμολογικ. ἐν Τιτανίδ.

τοῦ ἡ Ἀττικὴ Τιτανίς. Καὶ ἴσως ἦτον οὗτος ὁ Μακρόσιρις.

Ἐπιςρέφων δὲ ὁ Ἡρακλῆς ἐκεῖθεν, ἔχων καὶ τὰς βοῦς τοῦ Γηρυόνου, εὗρεν εἰς τὸν Κορινθιακὸν Ἰσθμὸν τὸν δεύτερον Ἀλκυονέα φυλάττοντα τὸ ςενὸν, καὶ φονεύοντα τοὺς διαβαίνοντας· καὶ ῥίψας λίθον μέγιςον κατὰ τοῦ Ἡρακλέους, συνέτριψε δώδεκα ἁμάξας, εἰκοσιτέσσαρας ἀνθρώπους, καί τινας βοῦς τοῦ Ἡρακλέους· ἔπειτα λαβὼν πάλιν τὸν λίθον ἔῤῥιψεν αὐτὸν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Ἡρακλέα· αὐτὸς ὅμως ἀποκρούσας τὸν λίθον μὲ τὸ Ῥόπαλον, ἐφόνευσεν ὕςερον τὸν Ἀλκυονέα. Τοῦτον δὲ τὸν λίθον ἔφερεν ὁ Ἀλκυονεὺς ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, καὶ μετεχειρίζετο αὐτὸν, ὡς ὅπλον καὶ Ῥόπαλον· ἐσώζετο ὕςερον πολὺν καιρὸν εἰς τὸν Ἰσθμὸν διὰ ἐνθύμησιν (α).

Ὁ δὲ Ἀσκὸς ἔφυγεν εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ὅτε διέβαινεν ἐκεῖθεν ὁ Διόνυσος, ἀπήντησεν αὐτὸν, καὶ πολέμου γενομένου, ἐνίκησεν ὁ Ἀσκὸς, καὶ ἔδησε τὸν Διόνυσον εἰς τὸν ποταμὸν τῆς Δαμασκοῦ Βαδίνην ὀνομαζόμενον. Ἀλλ' ὁ Ἑρμῆς ἔλυσεν αὐτὸν, ὅςτις συλλαβὼν τὸν Ἀσκον ἔγδαρε τὸ δέρμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζετο ὕςερον ἀείποτε ὡς ἀγγεῖον εἰς τὰς ὁδοιπορίας αὐτοῦ, γεμάτον οἶνον διὰ ἐκδίκησιν. Καὶ τότε ἐγνωρίσθη πρῶτον ἡ τοιαύτη χρῆσις τῶν δερμάτων, καὶ ὠνομάσθησαν Ἀσκοὶ ἀπὸ τοῦ Ἀσκοῦ· ὁμοίως ἀπὸ τούτου τοῦ συμβεβηκότος ὠνομάσθη καὶ ἡ πόλις Δερμασκὸς, καὶ ὕςερον μετεβλήθη εἰς τὸ Δαμασκός. Τὸν δὲ Συκέα κατεδίωκεν ὁ Ζεύς. Ἀλλ' ἡ μήτηρ αὐτοῦ Γῆ ἔκρυψεν αὐτὸν, καὶ ἐβλάςησε τὸ ὁμώνυμον φυτὸν εἰς τροφὴν αὐτοῦ. Ἀπ' αὐτοῦ δὲ ὠνομάσθη καὶ ἡ Συκέα πόλις τῆς Κιλικίας. (β).

Ἄλλοι δὲ ἐπέρασαν εἰς τὰς Πιθηκούσας νήσους καὶ

(α) Θησεὺς ϗ Θεόδωρ. παρ' Νατάλ. Ζ'. ά. 684. Πίνδαρ. Νεμ. Δ'. 43. ϗ Σχόλ.

(β) Στέφαν. ἐν Δαμασκ. Τρύφ. παρ' Ἀθην. Γ'. 78.

ἔμειναν ἐκεῖ, τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦτον ὁ Μίμας, ὅςτις ἐγέννησεν ἐκεῖ τὸν Ἱππότην, καὶ ἐκ τῆς Θυγατρὸς τοῦ Ἱππότου τούτου τῆς Σεγέςης, ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὸν Αἴολον· ἀλλ᾽ ἐκεῖνος ὁ Μίμας φαίνεται ὅτι ἦτον ἄλλος, ὡς ῥηθήσεται ἀλλοῦ. Ἄλλοι δὲ ἐπέρασαν εἰς τὴν νῆσον τῶν Φαιάκων ἔχοντες ἀρχηγὸν τὸν Εὐρυμέδοντα, καὶ ἐκ τῆς Θυγατρὸς ἐκείνου τῆς Περιβοίας ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὸν Ναυσίθοον, ὁ δὲ Ναυσίθοος τὸν Ἀλκίνοον. Ἄλλοι δὲ κατέφυγον πρὸς τὸν Βόσπορον· ὅμως ὁ Ζεὺς τοὺς ἐκεραύνωσεν ὅλους τέλος πάντων, καὶ τοὺς ἔῤῥιψεν εἰς τὸν Τάρταρον. Ἐφόνευσε δὲ πολλοὺς καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Ἐκ δὲ τοῦ αἵματος αὐτῶν ἐγεννήθησαν ἄνθρωποι χειρότεροι ἐκείνων· ὅθεν ὁ Ζεὺς διώρισε τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος, διὰ νὰ καθαρίσῃ τὴν Γῆν ἐκ τούτων τῶν τεράτων. Τοῦ δὲ Ὁπλαδάμου τὰ ὀςᾶ εὑρέθησαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν μέγεθος τερατῶδες ἔχοντα, ὅςτις ἦλθεν ἐκεῖ σύμμαχος τῆς Ῥέας κατὰ τοῦ Κρόνου, ἔχων καὶ ἄλλους πολλοὺς Γίγαντας· οὗτοι ὅμως φαίνεται, ὅτι ἦσαν Τιτᾶνες (α).

Ὁ δὲ πρῶτος Ἀλκυονεὺς εἶχεν ἑπτὰ Θυγατέρας· τὴν Φθονίαν, Ἄνθην, Μεθώνην, Ἀλκίππην, Παλλήνην, Δριμὼ καὶ Ἀςερίαν, αἱ ὁποῖαι ἐλυπήθησαν τόσον διὰ τὸν Θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὥςε ἔπεσον εἰς τὴν Θάλασσαν ἐκ τοῦ Καναςραίου ἀκρωτηρίου τῆς Παλλήνης, τὸ νῦν Παλιοῦρι λεγόμενον, ἀκρωτήριον τῆς Κασσάνδρας· ἐλυπήθη δὲ ἡ Ἀμφιτρίτη καὶ μετεμόρφωσεν αὐτὰς εἰς ὄρνεα, τὰ ὁποῖα ὠνομάσθησαν Ἀλκιόνεις ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν (β). Καὶ τοιοῦτον τέλος ἔλαβεν ἡ Γιγαντομαχία ἡ πρώτη, ἢ ὁ πρῶτος πόλεμος τῶν Γιγάντων.

(α) Γυράλδ. συντ. 188. Ὀβίδ. Μετ. Α. 156. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Η΄. 58.
(β) Ἡγήσανδρ. παρ᾽ Νατάλ. Η΄. Ις΄. Παυσαν. Ἀρκαδ. Λβ. 4. Λς. 2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ΄.

Περὶ τοῦ Τυφῶνος.

Ἀφ᾽ οὗ οἱ Θεοὶ ἐνίκησαν καὶ ἐξωλόθρευσαν τοὺς Γίγαντας, τοὺς υἱοὺς τῆς Γῆς, ἠγανάκτησε πάλιν ἡ Γῆ καὶ ἐγέννησεν εἰς τὴν Κιλικίαν ἐκ τοῦ Ταρτάρου τὸν Τυφῶνα, εἰς ἐκδίκησιν τῶν Γιγάντων. Καὶ οὕτως ἡ Γῆ, ἡ μήτηρ τῶν ἀνθρώπων, ἐφάνη ἡ πρώτη ἐμπαθὴς καὶ σκανδαλοποιὸς μεταξὺ τοῦ οἴκου αὐτῆς. Ἐπειδὴ, πρῶτον μὲν διήγειρε τοὺς Τιτᾶνας κατὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Οὐρανοῦ, εἰς ἐκδίκησιν τῶν Κυκλώπων· ὕστερον δὲ, ἐγέννησε τοὺς Γίγαντας κατὰ τοῦ ἐγγονοῦ αὐτῆς Διὸς, ἐν ᾧ εἰς τὸν κατὰ τοῦ Κρόνου πόλεμον τῶν Τιτάνων ἦτον ἐκ μέρους τοῦ Διός. Νῦν δὲ ἐγέννησε καὶ τὸν Τυφῶνα, τὸ ἀγριώτατον θηρίον κατὰ τοῦ Διὸς, καὶ παρεσκεύασε καὶ ἄλλον πόλεμον ἐναντίον τῶν Θεῶν (α) καὶ τοῦ Οὐρανοῦ.

Ἄλλοι ὅμως λέγουσιν, ὅτι ἡ Ἥρα ἐπειράχθη πολὺ, ἐπειδὴ ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὴν Ἀθηνᾶν ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, χωρὶς τὴν εἴδησιν αὐτῆς, καὶ παρεκάλεσε τὸν Οὐρανὸν, τὴν Γῆν, καὶ τοὺς Τιτᾶνας, νὰ δώσωσιν αὐτῇ τέκνον ἄνευ τῆς συνουσίας τοῦ Διὸς, οὔτε ἄλλου ἀνδρὸς, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὴν ἀτιμίαν. Ὅθεν ὑπήκουσεν ἡ Γῆ καὶ ἐγέννησε τὸν Τυφῶνα, τὸν ὁποῖον ἔδωκε νὰ ἀναθρέψῃ ὁ Δράκων, ὅστις ἦτον εἰς τοὺς Δελφούς. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἡ Γῆ ἀγανακτήσασα διὰ τὴν φθορὰν τῶν Γιγάντων, ἐνέβαλε σύγχυσιν μεταξὺ Ἥρας καὶ Διὸς, ὥστε ἡ Ἥρα παρεπονέθη πρὸς τὸν Κρόνον τὸν πενθερὸν καὶ πατέρα αὐτῆς, διὰ τὴν ἀνυπόφορον δεσποτείαν τοῦ Διὸς, καὶ ἐζήτει συμβουλήν· ὁ δὲ Κρόνος ἔδωκεν αὐτῇ δύο αὐγὰ, κεχρισμένα μὲ τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ εἶπε νὰ τὰ θάψῃ εἰς τὴν γῆν· ἐπειδὴ ἐκεῖθεν μέλλει νὰ γεν-

(α) Ἀπολλόδ. Α. ϛ΄. 3. Ἡσίοδ. Θ. 821.

νηθῇ ἐκεῖνος, ὅςτις δύναται νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν Δία· Ἔθαψε λοιπὸν αὐτὰ εἰς τὸ Ἀρίμαιον ὄρος τῆς Κιλικίας, καὶ μὲ τὸν καιρὸν ἐγεννήθη ὁ Τυφῶν, ὅτε ἡ Ἥρα ἦτον φιλιωμένη πάλιν μὲ τὸν Δία, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν τὴν προτέραν ἐπιβουλὴν, καὶ τὴν γέννησιν τοῦ Τυφῶνος· ὅθεν ὁ Ζεὺς ἐκεραύνωσεν αὐτὸν εὐθύς (α). Ἄλλοι ὅμως διηγοῦνται τὴν ἑξῆς ἱςορίαν.

Εἶχε σῶμα μικτὸν ἀνθρώπου καὶ θηρίου· καὶ μέχρι τῶν μηρῶν ἦτον ἀνθρωπόμορφος· κάτωθεν δὲ τούτων, εἶχεν ἀπείρους ἑλιγμοὺς ἐχιδνῶν ἑλιττομένων, συςρεφομένων, καὶ πρὸς τὴν κορυφὴν ἐκτεινομένων, καὶ συριγμὸν μέγα καὶ φοβερὸν ἀναπεμπομένων. Τὸ δὲ μέγεθος αὐτοῦ ἦτον ὑψηλότερον πάντων τῶν ὀρέων, καὶ μάλιςα ἐνίοτε ἡ κορυφὴ αὐτοῦ ἔφθανε μέχρι τοῦ Οὐρανοῦ· αἱ δὲ χεῖρες ἐκτείνοντο, ἡ μὲν μέχρι τῆς ἀνατολῆς, ἡ δ' ἄλλη μέχρι τῆς δύσεως· ἐκ τούτων δὲ ἐξήρχοντο ἑκατὸν κεφαλαὶ δρακόντων· τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἦτον ὅλον πτερωτόν· κόμην δὲ καὶ γένεια εἶχεν αὐχμηρὰ, ἄγρια, μεγάλα, καὶ ἀείποτε κυματιζόμενα· δύναμιν δὲ ἀκαταμάχητον, καὶ φωνὴν ἀγριωτάτην, καὶ παντοίαν· ἐκ δὲ τοῦ ςόματος καὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐξήρχετο πῦρ ὡς χείμαρος. Καὶ τέλος ἡ μορφὴ αὐτοῦ ἦτον ἄθροισμα πάντων τῶν ἀγριωτάτων θηρίων, καὶ τὸ τερατωδέςατον καὶ ἀγριώτατον πάντων τῶν τέκνων τῆς Γῆς. Ἦτον δὲ καὶ τόσον φαρμακερὸς, ὥςε κατεμολύνθη ὁ Ἀὴρ εἰς τὸ σπήλαιον ἐκεῖνο τῆς Κιλικίας, ἔνθα ἀνετράφη, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο καὶ τυφώνειον ἄντρον ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι ζῶον εἰσήρχετο ἐκεῖ, ἀπέθνησκεν (β).

(α) Ὁμηρ. ὕμν. εἰς Ἀπόλλων. 305. Στισίχορ. ἐν Ἐτυμολογ. Τυφων. Εὐςάθ. Ἰλ. Β'. 345 Μέγκερ. ἐν Ὑγῖν. 152.

(β) Ἀπολλόδ. Α'. ϛ'. 3. Ἡσίοδ. Θ'. 823. Ὑγῖν. Μύθ. 152· καὶ Σχόλ. Ἀριςοφαν. Νεφέλ. 335. Πίνδαρ. Ὀλυμπ. Δ'. 1?. Πυθ. Α'. 31. καὶ Η'. 20. καὶ Σχόλ. Ἀντών. Λιβεράλ. Κή. Ὀβίδ. Μετ. Ε'. 327. Πομπών. Μέλ. Α'. Ιγ'.

Τοιοῦτος λοιπὸν ὢν ὁ Τυφῶν, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Διὸς ἐρεθιζόμενος ὑπὸ τῆς Γῆς, ἢ κατ᾽ ἄλλους, ἐπιθυμῶν αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ἔῤῥιπτε πέτρας ἀναμμένας κατὰ τοῦ Οὐρανοῦ, ὁρμῶν καὶ μὲ μεγάλην βοὴν καὶ συριγμὸν, καὶ πνέων πῦρ ὡς ζάλην καὶ τρικυμίαν ἐκ τοῦ ςόματος αὐτοῦ, ὥςε οἱ Θεοὶ ἰδόντες ταῦτα καὶ ἐκπλαγέντες, δὲν ἐδέχθησαν τὴν μάχην, ἀλλ᾽ ἀφῆκαν τὸν Οὐρανὸν ἔρημον καὶ ἀφύλακτον, καὶ ἔφυγον εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐκτὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, κατάτινας. Καταδιωκόμενοι δὲ καὶ ἐκεῖ, καὶ ἀναγκασθέντες, μετεμορφώθησαν εἰς διάφορα ζῶα, νὰ ἀποφύγωσι τὸν κίνδυνον. Καὶ ὁ μὲν Ἀπόλλων μετεμορφώθη εἰς Ἱέρακα, ὁ δὲ Ἑρμῆς εἰς Ἶβιν, ὁ Ἄρης εἰς Ὀψάριον, ἡ Ἄρτεμις εἰς Αἴλουρον, ὁ Διόνυσος εἰς Τράγον, ἡ Ἀφροδίτη ὁμοίως εἰς Ὀψάριον ἄλλου εἴδους, ἡ Λητὼ εἰς Αἴλουρον, ὁ Ἥφαιςος εἰς Βοῦν, καὶ ὁ Ἡρακλῆς εἰς Ἔλαφον, καὶ οἱ ἄλλοι ἄλλως, ὅπως ἐδυνήθη καὶ ἐπρόφθασεν ἕκαςος. Κατά τινας μὲν, μετεμορφώθη καὶ ὁ Ζεὺς εἰς Κριὸν, κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἔῤῥιπτε μακρόθεν κεραυνοὺς, καὶ κετεπλήγωσεν αὐτόν. Ὕςερον δὲ ἐλθὼν πλησίον, καὶ φοβερίσας αὐτὸν μὲ τὴν ἀδαμαντίνην ἅρπην, τὸν ἔτρεψεν εἰς φυγὴν, καὶ τὸν καδίωξε μέχρι τοῦ Κασσίου ὄρους· καὶ ἐκεῖ πλησιάσας καὶ ἰδὼν αὐτὸν τετρωμένον, ὥρμησεν ἐπ᾽ αὐτὸν, καὶ ἦλθον εἰς χεῖρας. Ὁ Τυφῶν ὅμως, περιτιλυχθεὶς μὲ τὰς ἐχίδνας, ἔλαβε τὸν Δία ὑποχείριον, καὶ λαβὼν καὶ τὴν Ἅρπην ἔκοψε τὰ νεῦρα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ἔπειτα λαβὼν αὐτὸν εἰς τοὺς ὤμους, τὸν ἔφερε διὰ τῆς Θαλάσσης εἰς τὴν Κιλικίαν καὶ τὸν ἐφυλάκωσεν εἰς τὸ Κωρύκιον ἄντρον· ἔπειτα κατέςησε φύλακα τὴν Δράκαιναν Δελφύνην καλουμένην, ἡ ὁποία ἦτον ἡ μισὴ θηρίου καὶ ἡ μισὴ παρθένος. Ἔκρυψε δὲ ἐκεῖ καὶ τὰ νεῦρα περιτιλύξας αὐτὰ εἰς δέρμα Ἄρκτου.

Ὁ Ἑρμῆς ὅμως ὕςερον καὶ ὁ Αἰγιπᾶν ἔκλεψαν μυςικῶς τὰ νεῦρα καὶ προσήρμοσαν αὐτὰ πάλιν εἰς τὸ

σῶμα τοῦ Διὸς, ἕκαςον εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον. Καὶ οὕτως ἀναλαβὼν ὁ Ζεὺς τὴν προτέραν δύναμιν, ἐφάνη ἐξαίφνης κατερχόμενος ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ ἐφ' ἅρματος, τὸ ὁποῖον ἔςυρον Ἵπποι πτερωτοὶ, καὶ κατεδίωκε πάλιν τὸν Τυφῶνα, ῥίπτων πλῆθος κεραυνῶν. Τότε λέγουσιν, ὅτι ἔφυγε πρὸς τὸν Καύκασον ὁ Τυφῶν. Ὅμως δὲν ἐδυνήθη νὰ ςαθῇ ἐκεῖ, ἐπειδὴ ἔπεσον τόσοι κεραυνοὶ, ὥςε ἄναψε τὸ ὄρος ὅλον καὶ ἐκαίετο ὡς λαμπάδα. Ἐκεῖθεν δὲ κατέφυγεν εἰς τὸ ὄρος Νύσαν ὀνομαζόμενον, καὶ ἐκεῖ ἐξηπάτησαν αὐτὸν αἱ Μοῖραι, καὶ ἔφαγεν ἐκ τῶν ἐφημέρων καρπῶν, τῶν γινομένων καὶ φθειρομένων, τοὺς ὁποίους τρώγουσιν οἱ θνητοὶ, διὰ νὰ γένῃ ἰσχυρώτερος· ἔγινεν ὅμως τοὐναντίον ἀδυνατώτερος· ὅθεν διωκόμενος καὶ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν Θράκην, καὶ καταλαβὼν τὸν Αἷμον ἀνθίςατο ἐκεῖθεν ῥίπτων ὄρη ὁλόκληρα κατὰ τοῦ Διός. Ὁ δὲ Ζεὺς ἀντικρούων τὰ ὄρη πρὸς αὐτὸν μὲ τοὺς κεραυνοὺς, τὸν κατεπλήγωσεν, ὥςε ἐχύθη αἷμα πολὺ καὶ ἐκκοκίνησεν ὅλος ὁ Αἷμος, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Αἷμος ἀπὸ τοῦ αἵματος.

Διωχθεὶς δὲ καὶ ἐκεῖθεν ἔφυγεν εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν Θάλασσαν νὰ σβύσῃ τὰς φλόγας, ἐπειδὴ ἔκαιε τὸ σῶμα αὐτοῦ ὑπὸ τῶν κεραυνῶν· καὶ τότε ὁ Ζεὺς ἔρριψε τὴν Αἴτνην καὶ τὸν ἐπλάκωσε, κα πλέον δὲν ἐφάνη. Ὅθεν ἀναφυσᾷ ἡ Αἴτνη μέχρι τοῦδε φλόγας, ἐπειδὴ ἔπεσον πολλοὶ κεραυνοὶ καὶ ἐκεῖ. Φοβούμενος ὅμως ὁ Ζεὺς, μήπως ἀνατρέψῃ τὸ ὄρος καὶ σηκωθῇ πάλιν, διέταξε τὸν Ἥφαιςον φύλακα, ὅςτις, ςήσας τὸν Ἄκμονα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ὅπου ἦτον ὁ τράχηλος τοῦ Τυφῶνος, ἐδούλευε τὸ ἔργον αὐτοῦ. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐσκέπασεν αὐτὸν ὁ Ζεὺς μὲ ὅλην τὴν Σικελίαν, ὥςε ὁ μὲν δεξιὸς βραχίων αὐτοῦ ἦτον ὑπὸ τὸ Πέλωρον ἀκρωτήριον, ὁ δὲ ἀριςερὸς ὑπὸ τὸ Πάχυνον, καὶ οἱ πόδες ὑπὸ τὸ Λιλύβαιον, ἡ δὲ κεφαλὴ ὑπὸ τὴν Αἴτνην· καὶ ἐπειδὴ κεῖται ὕπτιος, ἀναφυσᾷ φλόγας καὶ ταράττει συνεχῶς τὴν νῆσον, ἀγωνιζόμενα νὰ

ἀνατρέψῃ τὸ βάρος. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐπνίγη ὁ Τυφῶν, καὶ κατ᾽ ἄλλους, ἐτόξευσεν αὐτὸν ὁ Ἀπόλλων, καὶ ἐκ τοῦ αἵματος ἐγεννήθη ὁ Κολχικὸς Δράκων· καὶ κατ᾽ ἄλλους ἐταρτάρωσεν αὐτὸν ὁ Ζεύς. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐκεραυνώθη καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸν Καύκασον, ὅπου ὠνομάσθη ἀπ᾽ αὐτοῦ καί τις βράχος Τυφώνειος. Καὶ ὅτι ὁ πόλεμος συνέβη εἰς τὴν Μυσίαν, ἔνθα ὠνομαζετο ἓν μέρος, κατακεκαυμένη, καὶ κατ᾽ ἄλλους ἀλλοῦ. Ἦτον δὲ καὶ ἄλλος Τυφῶν Αἰγύπτιος, περὶ τοῦ ὁποίου ῥηθήσεται εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον (α).

Εἶχε δὲ γυναῖκα ὁ Τυφῶν τὴν Ἔχιδναν θυγατέρα τοῦ Φόρκυνος, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὰς Γοργόνας, τὸν Κέρβερον, τὴν Σκύλλαν, Χιμαίραν, Σφίγγα, τὴν Λερναίαν Ὕδραν, καὶ τὸν Ἑσπέριον Δράκοντα (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΛΕ'.

Περὶ τοῦ Κρόνου.

Ὁ Κρόνος, κατὰ μέν τινας, ἦτον υἱός τινος Πολυδεύκους, καὶ κατ᾽ ἄλλους τοῦ Αἵμονος. Τὴν δὲ μητέρα αὐτοῦ τινὲς μὲν λέγουσιν Θέτιν, τινὲς δὲ Ἑκάτην. Ἡ κοινὴ γνώμη ὅμως ὅλων τῶν δοκίμων Ποιητῶν, Ἀρχαιολόγων καὶ Μυθογράφων, θέλει τὸν Κρόνον ὑιὸν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, καὶ νεώτατον, καὶ ἐπισημότατον πάντων τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Τιτάνων (γ).

(α) Ἀπολλόδ. Αὐτόθι. Ἡσίοδ. Θ'. 837. Νόν. Διονυσιακ. Α'. Β'. Πίνδαρ. Πυθ. Α'. 29. καὶ Σχόλ. Ἀπολλών. Β'. 1214. καὶ Φερεκύδ. Αὐτόθ. Αἰσχύλ. Προμηθ. 355. Ναταλ. ς'. Κβ'. Ἀντών. Λιβεράλ. Αὐτόθι. Βιργίλ. Θ'. 716.

(β) Ὑγῖν. Προοιμ. 15. καὶ Μύγκερ.

(γ) Φυλγέντ. Μυθολ. Α'. 2. Μύγκερ. καὶ Εὐσταθ. παρ᾽ αὐτῷ. Ἀρνόβ. παρ᾽ Γυράλδ. Συντ. Δ'. 133. Ἀπολλόδ. Α'. α'. 3. Ἡσίοδ. Θεογ. 132.

Εἴρηται δὲ, ὅτι ὁ Κρόνος παρακινηθεὶς ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ συνεκρότησε τὴν πρώτην Τιτανομαχίαν καὶ ἔκοψε τὰ αἰδοῖα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν αὐτός· ἠλευθέρωσε τοὺς Κύκλωπας καὶ πάλιν ἐφυλάκωσεν αὐτοὺς εἰς τὸν Τάρταρον. Ἔλαβε δὲ ὕςερον τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ῥέαν γυναῖκα. Πλὴν κατὰ τὴν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Τιτᾶνος συμφωνίαν, δὲν ἔπρεπε νὰ ἀναθρέψῃ τέκνα. Κατ' ἄλλους δὲ, εἶπεν ὁ χρησμὸς, ὅτι μέλλει νὰ καταςραφῇ καὶ αὐτὸς ὑπό τινος υἱοῦ αὐτοῦ, καθὼς κατέςρεψε τὸν Οὐρανόν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, ἢ διὰ τὸ ἄλλο, κατέτρωγε τὰ τέκνα αὐτοῦ, εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησιν αὐτῶν. Καὶ πρῶτον μὲν κατέπιε τὴν Ἑςίαν, ἔπειτα τὴν Δήμητραν, τὴν Ἥραν, τὸν Πλούτωνα, καὶ Ποσειδῶνα. Βλέπουσα δὲ ἡ Ῥέα τοῦτο τὸ κακὸν, ἔφυγεν εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἐγέννησεν ἐκεῖ τὸν Δία μυςικῶς. Ὁ Κρόνος ὅμως ἐνοήσας, ἐζήτησε τὸ βρέφος. Ἀλλ' ἡ Ῥέα ἐσπαργάνωσε μίαν πέτραν ὡς βρέφος καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἀντὶ τοῦ παιδὸς, τὴν ὁποίαν κατέπιεν εὐθὺς ὁ Κρόνος, νομίζων ὅτι ἦτον τὸ βρέφος· ἀκούσας δὲ ὁ Τιτᾶν, ὅτι ἡ Ῥέα ἀνατρέφει τὸν Δία μυςικῶς, καὶ νομίσας τοῦτο πανουργίαν τοῦ Κρόνου ἐναντίον τῆς συνθήκης, ἐκήρυξε πόλεμον μὲ τοὺς ἄλλους Τιτᾶνας, καὶ νικήσας ἐφυλάκωσε τὸν Κρόνον. Ἀφ' οὗ δὲ ἐμεγάλωσεν ὁ Ζεὺς, νικήσας τοὺς Τιτᾶνας ἀποκατέςησε τὸν Κρόνον εἰς τὸν θρόνον· ἀλλ' ἐκεῖνος ὕςερον κατεγίνετο νὰ φονεύσῃ τὸν Δία μυςικῶς. Ὅθεν ὁ Ζεὺς μαθὼν τὴν ἐπιβουλὴν, λαμβάνει σύμβουλον τὴν Γῆν, ἢ κατ' ἄλλους τὴν Μῆτιν θυγατέρα τοῦ Ὠκεανοῦ, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, καὶ νὰ κηρύξῃ μὲ ἐκείνους πόλεμον κατὰ τοῦ τεκνοβόρου πατρός. Ἡ δὲ Μῆτις ἔδωκε φάρμακον εἰς τὸν Κρόνον καὶ εὐθὺς ἐξήμεσε πρῶτον τὸν λίθον, ἔπειτα καὶ τὰ λοιπὰ τέκνα, ὅσα κατέπιε, μὲ τοὺς ὁποίους συμμαχήσας ὁ Ζεὺς ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τοῦ Κρόνου καὶ τῶν Τιτά-

νων, καὶ συλλαβὼν τὸν Κρόνον ἔκοψε τὰ αἰδοῖα αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐξώρισεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ (α).

Κατ' ἄλλους δὲ, νικηθεὶς ὁ Κρόνος ἔφυγεν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ ἐκρύφθη εἰς τὸ ὄρος Κατοῦρον τότε ὀνομαζόμενον, πλησίον τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ, καὶ ἔπειτα ἐπωνομάσθη Κρόνιον ἀπ' αὐτοῦ· ἐκεῖθεν δὲ ἔφυγεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Σκυθίας Καύκασον, καὶ ἀναγκασθεὶς μετεμορφώθη εἰς Κροκόδειλον· ὅμως συνέλαβεν αὐτὸν ὁ Ζεὺς, καὶ τὸν ἔδη σεμὲ ἔριον πεπλεγμένον, καὶ τὸν κατεταρτάρωσεν· ἢ ἐκεῖ ἔκοψε τὰ αἰδοῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ ἔῤῥιψεν εἰς τὸν πρὸς τοὺς Ἀριμασποὺς Ὠκεανόν. Ὅθεν ὠνομάσθη ὁ Ὠκεανὸς ἐκεῖνος Κρόνιος (*). Κατ' ἄλλους δὲ, ἦλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐδέχθη αὐτὸν τὶς γεωργὸς, ὅςτις εἶχε θυγατέρα ὡραιοτάτην Ἐντωρίαν καλουμένην. Ταύτην δὲ βιάσας ὁ Κρόνος ἐγέννησε τέσσαρας υἱοὺς, τὸν Ἰανὸν, Φαῦςον, Ὕμνον, καὶ Φήλικα, τοὺς ὁποίους ἐδίδαξε τὴν ἀμπελουργίαν, καὶ τὴν κατασκευὴν καὶ χρῆσιν τοῦ οἴνου, καὶ παρήγγειλε νὰ διδάξωσιν αὐτὰ καὶ αὐτοὶ εἰς τοὺς γείτονας αὐτῶν. Ἀλλ' οἱ γείτονες ἐμέθυσαν ὕςερον, καὶ νομίσαντες φάρμακον τὸ ποτὸν, ἐφόνευσαν τὸν Ἰανόν. Εἶχε δὲ ἀνεψιοὺς ὁ Ἰανὸς, οἱ ὁποῖοι ἐκρεμάσθησαν τότε διὰ τὴν λύπην, καὶ διὰ τοῦτο συνέβη λοιμὸς εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὁ δὲ χρησμὸς ἔλεγε, νὰ ἐξιλεώσωσι τὸν Κρόνον, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν φονευθέντων. Ὅθεν ὁ Λουτάτιος Κάτλος, ἐπίσημος τῆς Ῥώμης, ἔκτισε Τέμενος καὶ Βωμὸν τετραπρόσωπον τοῦ Κρόνου εἰς τὸ Ταρπήϊον ὄρος· ἢ διὰ τὸ τετραμερὲς τοῦ χρόνου, ἢ διότι ἦτον τέσσαρες οἱ φονευθέντες· ὠνόμασε καὶ τὸν Μῆνα Ἰαννουάριον ἀπὸ τοῦ Ἰανοῦ. Ὁ δὲ Κρόνος κατηςέρισεν ὅλους τοὺς φονευθέν-

(α) Ἀπολλόδ. Α'. ά. 3. καὶ β'. 1. Ἡσίοδ. Θ'. 494. Ἔννιος παρ. Λακτανσ. Α'. Ιδ'. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 1192.

(*) Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Πλανήτης Κρόνος ἐνομίζετο φύσεως ψυχρᾶς· καὶ ἐπειδὴ ὁ Ὠκεανὸς εἶναι ἀείποτε πεπαγωμένος, ἔλεγον ὅτι ὁ Κρόνος κυριεύει ἐκεῖ· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Κρόνιος.

τας· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ὠνομάσθησαν προτρυγητῆρες, ἐπειδὴ ἀνατέλλουσι πρὸ τοῦ τρυγητοῦ· ὁ δὲ Ἰανὸς ἀνατέλλει πρότερον, ὁ ὁποῖος εἶναι πρὸς τοὺς πόδας τῆς Παρθένου (α).

Κατ' ἄλλους ὅμως ἦλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅτε ἐϐασίλευεν ἐκεῖ ὁ Ἴανος, ὅστις ὑπεδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως, ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ βασιλείου· ὁ δὲ Κρόνος ἐδίδαξεν εἰς τὴν Ἰταλίαν τὴν γεωργικὴν, τὴν εὐνομίαν, καὶ ἄλλα πολλὰ, καὶ ἐξημέρωσε τοὺς Ἰταλούς. Ὅθεν ἔλεγον, ὅτι ὁ Κρόνος ἔφερε τὸν χρυσοῦν αἰῶνα εἰς τὴν Ἰταλίαν· ἐπειδὴ οἱ Ἄνθρωποι ἐξημερωθέντες ἔζων ἐν εἰρήνῃ, εὐνομίᾳ, καὶ ἡσυχίᾳ, καλλιεργοῦντες ἐκείνην τὴν καρποφόρον γῆν, καὶ ἔχοντες ἀφθόνως τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ ζῆν. Ἐχάραξε δὲ καὶ νόμισμα χαλκοῦν πρῶτος εἰς τὴν Ἰταλίαν· καὶ εἰς μὲν τὸ ἓν μέρος ἐχάραξε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, εἰς δὲ τὸ ἄλλο, τὸ πλοῖον· τὸ ὁποῖον διεπόρθμευσεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Μαθὼν δὲ ὅτι οἱ Τιτᾶνες ἐσυνάζοντο, ὅσοι ἔμειναν, εἰς τὴν Ταρτησὸν πόλιν τῆς Ἰσπανίας, ἦλθε καὶ αὐτὸς ἐκεῖ. Ὁρμήσας δὲ ὁ Ζεὺς, διεσκόρπισεν αὐτοὺς πάλιν, νικήσας κατὰ κράτος, καὶ ὁ Κρόνος κατέφυγεν εἰς τὴν Σικελίαν· ἦλθεν ὕςερον καὶ ὁ Ζεὺς ἐκεῖ, καὶ ἐμέθυσεν αὐτὸν μὲ τὸ μέλι· καὶ τότε, κατ' ἄλλους, ἔκοψε τὰ αἰδοῖα αὐτοῦ· ἔπειτα ἔκρυψε τὸ δρέπανον εἰς τόπον τινὰ, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη ὕςερον δρέπανον. Κατ' ἄλλους δὲ, εἰς τὴν Κέρκυραν ἔκρυψεν αὐτό· ὅθεν ὠνομάζετο ἡ Κέρκυρα οὕτω τὸ παλαιόν. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Κρόνος ἀπέθανεν ὑπὸ τῆς λύπης εἰς τὴν Σικελίαν (β).

Ἐκ τῶν ῥηθέντων ὅμως συνάγεται, ὅτι ὁ Κρόνος ἦ-

(α) Πλούταρχ. περ. Ποταμ. Ἀλφ. καὶ Φάσ. Διονύσι. Περιηγήσ. 32. καὶ Εὐςάθ. Αὐρήλ. O. G. R. 3. Μακρόβ. Κρόν. Α´. 7. Πλούταρ. Παράλ. Μικρ. Κ´.

(β) Αὐρήλ. Αὐτόθι. καὶ Μακρόβ. Βιργιλ. Αἰν. Η´. 322. Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Α´. 238. Βανιέρ. Ε´. 97. Λυκόφρ. καὶ Τζέτζ. 869. Ἀπολλών. Δ´. 984. καὶ Σχολ.

Πίν. Β'. Ἥλιος 239. Σελ. 290

Κρόνος 287.

Ἠώς 238.

τον πανοῦργος καὶ δόλιος· καὶ ἴσως διὰ τοῦτο ὠνόμασαν αὐτὸν οἱ Ποιηταὶ Ἀγκυλομήτην. Ἐπειδὴ πρῶτον μὲν ἐπαναςατήσας κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐδείχθη υἱὸς ἀσεβέςατος καὶ παρανομώτατος, κόψας τὰ πατρικὰ τεκνογόνα μόρια. Δεύτερον, κατεταρτάρωσε πάλιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ Κύκλωπας. Τρίτον καὶ μέγιςον, κατέτρωγε τὰ γνήσια τέκνα φιλοτυραννίας χάριν. Τέταρτον, ἐπεβούλευε τὸν Δία τὸν υἱὸν καὶ εὐεργέτην αὐτοῦ. Κατά τινας δὲ, ἠνάγκασε καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ὀφίωνα νὰ πνιγῇ εἰς τὴν Θάλασσαν. Κατ' ἄλλους ὅμως, τὸν Ὀφίωνα ἐπλάκωσεν ὁ Ζεὺς μὲ ἕνα βουνὸν εἰς τὸν ἐν Ἰσπανίᾳ πόλεμον. Ὅθεν ὠνομάσθη τὸ βουνὸν ὕςερον Ὀφιώνιον (α).

Εἴρηται δὲ, ὅτι ἔλαβε τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ῥέαν γυναῖκα, καὶ ἐγέννησεν ἓξ τέκνα ἐξ αὐτῆς, τρία θηλυκὰ, πρῶτον μὲν τὴν Ἑςίαν, ἔπειτα τὴν Δήμητραν, καὶ καθεξῆς τὴν Ἥραν, καὶ τρία ἀρσενικὰ, Πλούτωνα, Ποσειδῶνα, καὶ Νεώτατον τὸν Δία. Κατά τινας δὲ, ἐγέννησε καὶ ἄλλην θυγατέρα Γλαύκην ὀνομαζομένην· ἐγέννησε καὶ ἐκ τῆς Φιλύρας τὸν Κένταυρον Χείρωνα, μὲ τρόπον παράδοξον, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (β).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν γέροντα μὲ πρόσωπον ὠχρὸν, ἐνδύματα ἐσχισμένα, ἢ καὶ ὅλως γυμνὸν, ἢ τὴν κεφαλὴν μόνον γυμνὴν ἔχοντα, κόμην λευκὴν, γένεια μακρὰ, καὶ εἰς μὲν τὴν δεξιὰν δρέπανον κρατοῦντα, εἰς δὲ τὴν ἀριςερὰν παιδίον, τὸ ὁποῖον φέρει πρὸς τὸ ςόμα αὐτοῦ· ἢ καὶ εἰς τὴν δεξιὰν ἔχοντα τὸ δρέπανον, καὶ μὲ τὴν ἀριςερὰν φέρει τι πρὸς τὸ ςόμα· καὶ τέσσαρα βρέφη περὶ τοὺς πόδας ἔχοντα.

Ταῦτα δὲ τὰ σύμβολα ἀλληγοροῦσι τὸν Κρόνον εἰς τὸν χρόνον· ἐπειδὴ τὸ γῆρας, τὰ ἐνδύματα, ἡ κό-

---

(α) Δίδ. Ἰλ. Θ'. 479.

(β) Ἀπολλόδ. Α'. α'. 3. Βιργίλ. Γεωργικ. Γ'. 93. καὶ Σέρβ. Αὐτόθ. Ὑγίν. Μύθ. 138.

μη καὶ τὰ γένεια, δηλοῦσι τὴν ἀρχαιότητα τοῦ χρόνου· τὸ δὲ δρέπανον, καὶ τὸ πρὸς τὸ σόμα φερόμενον, ὅτι ὁ καιρὸς θερίζει καὶ τρώγει πάντα, ὅσα αὐτὸς γεννᾷ· ἡ δὲ γυμνὴ κεφαλὴ, ὅτι ὁ χρόνος ἀνακαλύπτει πάντα· τὰ δὲ βρέφη, τὰ τέσσαρα σοιχεῖα, τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων, ἑπομένως καὶ τοῦ χρόνου (α).

ΒΙ'ΒΛΟΣ Β'.

ἢ

'ΟΛΥΜΠΙ'Α.

Περὶ τῶν 'Ολυμπίων Θεῶν.

ΤΜΗ͂ΜΑ Α'.

Εἰσαγωγὴ εἰς τὰς ἑξῆς Βίβλους.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ διαιρέσεως τῶν Θεῶν.

Οἱ ῥηθέντες 'Αρχέγονοι καὶ Οὐρανίωνες Θεοὶ δὲν ἐτιμήθησαν τόσον μὲ Ναοὺς καὶ Βωμοὺς καὶ τῶν τοιούτων· οὔτε εἶχον τινὰ ἐπισασίαν καὶ ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ὑποθέσεις. Οἱ ἑξῆς ὅμως εἶχον ἕκασος μεγάλην ἐπιῤῥοὴν καὶ δύναμιν εἰς ἓν, ἢ καὶ εἰς περισσότερα πράγματα. Ὅθεν καὶ ἐνομίζοντο προσάται καὶ ὑπερασπισαὶ τῶν ἀνθρώπων, ἕκασος κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ· καὶ διὰ τοῦτο διῃρέθησαν καὶ εἰς πολλὰς τάξεις κατὰ τὴν

(α) 'Αλβέλτ. Εἰκόν. Θεῶν. Α'. Χαρτάρ. Εἰκόν. 2. Μακρόβ. Κρον. Α'. 17. Βόσ. Η'. Φυρνοῦτ. Ζ'. 'Ομέϊς. Κρόν. 231.

δύναμιν καὶ ἐπάγγελμα ἑκάςου. Καὶ τοῦτο ἐγένετο ἵνα ἀναχθῇ εἰς σύςημα Θεολογίας ἐκείνη ἡ ἀπειρία τῶν Θεῶν.

Πρῶτοι δὲ μετεχειρίσθησαν καὶ ταύτην τὴν διαίρεσιν οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος περὶ Ἡρακλέους, οὕτως· ὁ Ἡρακλῆς καὶ Διόνυσος καὶ ὁ Πᾶν εἰς τοὺς Ἕλληνας νομίζονται, ὅτι ἦτον οἱ νεώτατοι τῶν Θεῶν· εἰς τοὺς Αἰγυπτίους ὅμως, ὁ Πᾶν ἦτον ἀρχαιότατος, καὶ τῆς πρώτης τάξεως τῶν ὀκτὼ λεγομένων Θεῶν. Ὁ δὲ Ἡρακλῆς ἦτον τῆς δευτέρας τάξεως τῶν δώδεκα λεγομένων Θεῶν. Ὁ δὲ Διόνυσος τῆς τρίτης τάξεως, οἱ ὁποῖοι ἐγεννήθησαν ἐκ τῶν δώδεκα Θεῶν. Δὲν λέγει ὅμως καὶ τὰ ὀνόματα τῶν Θεῶν τούτων τῶν τριῶν τάξεων (α). Τρεῖς τάξεις ἄρα Θεῶν εἶχον οἱ Αἰγύπτιοι, μὴ διακρίνοντες προςασίας καὶ ἐπαγγέλματα.

Οἱ Ἕλληνες ὅμως εἶχον διηρημένους ὅλους τοὺς Θεοὺς εἰς μεγάλους καὶ πρώτους Θεοὺς, καὶ εἰς δευτέρους· ταύτην δὲ τὴν διαίρεσιν ἐδέχθησαν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι· καὶ ἔλεγον τοὺς πρώτους, Θεοὺς τῶν μεγάλων ἐθνῶν, καὶ τοὺς δευτέρους, τῶν μικρῶν ἐθνῶν· ἐπειδὴ τοὺς μὲν πρώτους ἐγνώριζε καὶ ἐλάτρευε κοινῶς, ὅλη ἡ Ἑλλὰς καὶ Ἰταλία· τοὺς δὲ δευτέρους, εἰς μερικοὺς τόπους καὶ πόλεις μόνον. Ὅθεν ἐλέγοντο οὗτοι καὶ συμβοηθοὶ τῶν μεγάλων Θεῶν· οἱ δὲ μεγάλοι Θεοὶ ἦσαν, δώδεκα, οἱ Οὐράνιοι καὶ Ὀλύμπιοι λεγόμενοι· ὁ Ζεὺς, Ποσειδῶν, Ἄρης, Ἀπόλλων, Ἥφαιςος, Ἑρμῆς. Ἥρα, Ἑςία, Ἀθηνᾶ, Ἀφροδίτη, Δήμητρα, Ἄρτεμις· κατ᾽ ἄλλους δὲ, Οὐράνιοι Θεοὶ ἦτον, ὁ Οὐρανὸς, Κρόνος, Ζεὺς, Ἄρης, Ἥφαιςος, Ἑρμῆς, Διόνυσος, Ἀπόλλων, Ἥρα, Ἀθηνᾶ, Ἄρτεμις· τινὲς δὲ μιγνύουσι καὶ τὸν Πλούτωνα. Κατὰ τὸν Ἔννιον ὅμως, οἱ πρότερον δώδεκα μόνον ἦτον· ἡμεῖς δὲ περὶ Ποσειδῶνος καὶ Πλούτωνος ἐροῦμεν εἰς τοὺς οἰκείους τόπους. Οὗτοι λοιπὸν ἦτον οἱ Οὐράνιοι ακὶ Ὀλύμ-

(α) Εὐτέρπ. 145.

πιοι λεγόμενοι Θεοὶ, οἱ συγκροτοῦντες τὸ σομβούλιον τοῦ Διός. Ἦτον δὲ καὶ προςάται ἕκαςος εἰς ἕνα Μῆνα· ἡ Ἥρα προςάτις τοῦ Ἰαννουαρίου, ὁ Ποσειδῶν τοῦ Φευρουαρίου, ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ Μαρτίου, ἡ Ἀφροδίτη τοῦ Ἀπριλίου, ὁ Ἀπόλλων τοῦ Μαΐου, ὁ Ἑρμῆς τοῦ Ἰουνίου, ὁ Ζεὺς τοῦ Ἰουλίου, ἡ Δήμητρα τοῦ Αὐγούςου, ὁ Ἥφαιςος τοῦ Σεπτεμβρίου, ὁ Ἄρης τοῦ Ὀκτωβρίου, ἡ Ἄρτεμις τοῦ Νοεμβρίου, καὶ ἡ Ἑςία τοῦ Δεκεμβρίου. Κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἦτον ἔφοροι καὶ τῶν δώδεκα ζωδίων τοῦ Ζωδιακοῦ κύκλου· ὥςε ὁ ἀριθμός ἦτον ἀνάλογος, τῶν μηνῶν καὶ τῶν Ζωδίων, μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν Θεῶν. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἡρακλῆς δὲν ἠθέλησε τὴν ἀξίαν ταύτην· ἐπειδὴ δὲν εἶχε τόπον, ἢ ἔπρεπε νὰ καθαιρεθῇ ἄλλος τις τῶν Θεῶν, καὶ νὰ λάβῃ αὐτὸς τὸν τόπον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δὲν ἐδέχετο ὁ Ἡρακλῆς, μετριόφρων καὶ εἰρηνοποιὸς ὤν· ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως εὐχαριςήθη νὰ ὀνομασθῇ δέκατος τρίτος, καὶ νὰ ἔχῃ μόνον τὴν ὀνομασίαν· πλὴν οὔτε τοῦτο δὲν ἔγινεν· ἐπειδὴ ἂν ἐλάμβανε τὴν ὀνομασίαν, ἦτον εὔκολον νὰ διώξῃ ἄλλον τινὰ, καὶ νὰ λάβῃ τὸν τόπον ἐκείνου (α).

Οἱ Ῥωμαῖοι ὅμως εἶχον καὶ ἄλλους ὀκτὼ ἐκλεκτοὺς, ἢ κατ' ἐκλογὴν καλουμένους, Dii Selecti· τὸν Ἴανον, Κρόνον, τὸ Δαιμόνιον, τὸν Ἥλιον, τὴν Σελήνην, τὸν Πλούτωνα, Διόνυσον, καὶ τὴν Γῆν, ἢ Ἑςίαν. Καὶ οὗτοι μόνον εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ γίνωνται τὰ ἀγάλματα αὐτῶν ἐκ χρυσοῦ, ἢ ἀργύρου, ἢ ἐλέφαντος. Καὶ αὕτη ἦτον ἡ πρώτη διαίρεσις καὶ τάξις τῶν Θεῶν. Ἄλλοι δὲ λέγουσι δευτέραν τάξιν τῶν Ἡμιθέων, ὡς τὸν Πρίαπον καὶ ἄλλους τοιούτους, καὶ τοὺς Ἥρωας, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον τοσαύτην ἀξίαν νὰ κατοικοῦν εἰς τὸν Οὐρανὸν, ἀλλ' οὔτε εἰς τὴν Γῆν· ἄλλον δὲ τινὰ ἰδιαίτερον καὶ ἀνώτερον τῆς γῆς τόπον.

Τρίτην δὲ, τῶν κοινῶν λεγομένων Θεῶν· ὡς τὸν Ἄ-

(α) Βανιερ. Β'. 235. Μανίλ. Ἀςρονομ. 20.

ρην, Ἐνυὼ, Νίκην, Τύχην, καὶ τοὺς τοιούτους· ἐπειδὴ ἐλατρεύοντο κοινῶς πανταχοῦ καὶ ἐπεκαλοῦντο. Καθὼς καὶ ἡ μεγάλη μήτηρ τῶν Θεῶν, ἡ ὁποῖα ἦτον ἡ αὐτὴ Γῆ, Ῥέα, καὶ Ἑςία, καὶ Κυβέλλη.

Τετάρτην δὲ, τῶν Τοπικῶν Θεῶν, τοὺς ὁποίους ἐλάτρευον μόνον εἰς μερικοὺς τόπους (α).

Πέμπτην τῶν Καβείρων λεγομένων Θεῶν· ὁ Πλούτων, ἡ Περσεφόνη, καὶ ἄλλοι· εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν ἀνάγουσι καὶ τοὺς Κορύβαντας, Κουρῆτας, καὶ Ἰδαίους Δακτύλους.

Ἕκτην δὲ, τῶν Παλίκων καὶ Παταϊκῶν.

Ἑβδόμην τῶν Κατοικιδίων Θεῶν, τοὺς ὁποίους ἐλάτρευον ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς οἴκους.

Ὀγδοὴν δὲ, τῶν Ἀγροίκων Θεῶν, καὶ Ἀγρονόμων, τῶν Σατύρων, Νυμφῶν, καὶ τῶν τοιούτων.

Ἄλλοι δὲ διαιροῦσιν αὐτοὺς εἰς τρεῖς τάξεις, ἀνάγοντες εἰς τὴν πρώτην ὅλους τοὺς Θεοὺς, ὅσους ἐφεῦρον οἱ Ποιηταὶ· εἰς τὴν δευτέραν δὲ, ὅσους ἐφεῦρον οἱ Φιλόσοφοι, καὶ εἰς τὴν τρίτην, ὅσους ἐφεῦρον οἱ Νομοθέται καὶ Πολιτικοί.

Ἄλλοι δὲ διαιροῦσι τὸν Οὐρανὸν εἰς δεκαέξ ζώνας, τὰς ὁποίας λέγουσι κατοικίας τῶν Θεῶν, ὡς οἱ Πέρσαι. Καὶ τοὺς Θεοὺς ἐκείνους, ὅσοι δὲν ἔχουν κατοικίας εἰς οὐδεμίαν ζώνην, ἔλεγον Ἀζώνους.

Ἄλλοι δὲ διαιροῦσιν αὐτοὺς μόνον εἰς τρεῖς τάξεις· καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἀνάγουσι τοὺς Οὐρανίους καὶ μεγάλους Θεούς· εἰς τὴν δευτέραν δὲ, τοὺς ἀποθεωθέντας διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν· τοὺς Ἡμιθέους δηλονότι· καὶ εἰς τὴν τρίτην, αὐτὰς τὰς ἀποθεωμένας ἀρετὰς, οἷον, τοὺς ἀλληγορικοὺς, ἢ συμβολικοὺς Θεούς (β).

Ἄλλοι δὲ ἐδόξαζον καὶ ἀγνώςους Θεούς· ὅθεν ἀνάγουσιν εἰς δύο τάξεις ὅλους· εἰς τὴν πρώτην τοὺς ἐγνω-

---

(α) Γυράλδ. Συντ. 1Ο.
(β) Κικέρ. περὶ Νόμ. Β΄. Βάῤῥ. ϗ Σκιβόλ. παρ. Αὐγυςῖν. Πολ. Θ. δ΄.

σμένους, καὶ εἰς τὴν δευτέραν τοὺς ἀγνώςους, τῶν ὁποίων δὲν ἐγίνωσκον οὔτε τὰ ὀνόματα, οὔτε τὰς ἐπιςασίας καὶ ἐπαγγέλματα· ὅθεν καὶ δὲν ἔκτιζον Βωμοὺς, οὔτε ἄλλην τινα τιμὴν ἀπέδιδον εἰς αὐτούς. Ἐπειδὴ δὲ ὕςερον συνέβη ποτὲ νόσος εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ὁ Ἐπιμενίδης εἶπεν, νὰ ἀπολύσωσι πρόβατα εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ ὅπου ςαθοῦν θεληματικῶς, ἐκεῖ νὰ τὰ θυσιάσωσι· καὶ ἐπειδὴ ἐςάθησαν εἰς τόπον ἔρημον, ὅπου δὲν ἦτον Ἱερόν τινὸς Θεοῦ ἐγνωσμένου, ἐνόμισαν ὅτι ἦτον πρόνοια τῶν ἀγνώςων Θεῶν· ὅθεν ἔκτισαν ὕςερον πανταχοῦ Βωμοὺς τῶν ἀγνώςων Θεῶν· καὶ μάλιςα εἰς τὰς πεδιάδας. Διὸ καὶ ὁ Ἀπόςολος Παῦλος ἰδὼν εἰς Βωμὸν ἐπιγεγραμμένον, τῷ ἀγνώςῳ Θεῷ, εἶπεν· Ἀθηναῖοι, ἐκεῖνον τὸν ἄγνωςον Θεὸν κηρύττω ἐγὼ, τὸν ὁποῖον λατρεύεται χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζητε (α).

Ἄλλοι δὲ ἐνόμιζον πρώτους Θεοὺς τοὺς ἑπτὰ Πλανήτας· Κρόνον, Δία, Ἄρην, Ἥλιον, Ἀφροδίτην, Ἑρμῆν, Σελήνην.

Ἄλλοι δὲ διαιροῦσιν αὐτοὺς εἰς ἑπτὰ τάξεις· καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἀνάγουσι τὰ ἄςρα, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τοὺς προςάτας τῶν καρπῶν τῆς γῆς, εἰς τὴν τρίτην τοὺς τιμωρητικοὺς, ὡς τὰς Ἐριννύας καὶ λοιποὺς τοιούτους· εἰς τὴν τετάρτην τοὺς Θεοὺς τῶν παθῶν, ὡς τὸν Ἔρωτα, τὴν Διχόνοιαν, κ. τ. λ. εἰς τὴν πέμτην τοὺς Θεοὺς τῆς ἀρετῆς· Εἰρήνην, Ὁμόνοιαν, κ. τ. λ. εἰς δὲ τὴν ἕκτην τοὺς μεγάλους Θεοὺς, καὶ εἰς τὴν ἑβδόμην τοὺς Θεοὺς τῆς ὑγείας. Ἀσκληπιὸν, Τελεσφόρον, Ὑγείαν, καὶ τοὺς τοιούτους (β).

Ὁ δὲ Πλατωνικὸς Ἰάμβλιχος διαιρεῖ αὐτοὺς εἰς ὀκτὼ τάξεις· καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἀνάγει τοὺς μεγάλους Θεοὺς, τοὺς ὁποίους λέγει ἀοράτους καὶ πανταχοῦ παρόντας· εἰς δὲ τὴν δευτεραν ἄλλα πνεύματα κατώ-

(α) Διογέν. Λαέρτ. Α'. 109. Πράξ. Ἀποςόλ.
(β) Κλήμ. Προτρεπτ.

τερα· εἰς τὴν τρίτην ἔτι κατώτερα· εἰς τὴν τετάρτην τοὺς Δαίμονας, τοὺς ὁποίους λέγει ἄρχοντας μεγάλους, καὶ προςάτας τοῦ ὑποσεληνίου κόσμου· εἰς την πέμτην τοὺς προςάτας τῶν ςοιχείων· εἰς τὴν ἕκτην τοὺς μικροὺς ἄρχοντας, τοὺς προςάτας τῶν γηΐνων πραγμάτων· εἰς τὴν ἑβδόμην τοὺς Ἥρωας, καὶ εἰς τὴν ὀγδόην τὰς ἀποτεθεωμένας ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων (α). Ἄλλοι δὲ διαιροῦσιν αὐτοὺς εἰς δύο τάξεις, εἰς Ἀΰλους καὶ Ὑλικοὺς, καὶ εἰς Ἐγκοσμίους καὶ Ὑποχθονίους. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἀνάγουσι τοὺς Ἀΰλους καὶ Ὑλικούς· εἰς δὲ τὴν δευτέραν τοὺς ἄλλους.

Ὁ δὲ Τριςμέγιςος Ἑρμῆς, λέγουσιν, ὅτι ἐδέχθη τρεῖς τάξεις· τοὺς Οὐρανίους, Ἐμπυρίους, καὶ Αἰθερίους· καὶ περὶ μὲν τῶν Οὐρανίων ἔγραψε χιλίας βίβλους· περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀνὰ ἑκατόν.

Ἄλλοι δὲ διαιροῦσιν αὐτοὺς εἰς δημοσίους καὶ ἰδιαιτέρους. Καὶ δημοσίους λέγουσιν ἐκείνους, τῶν ὁποίων ἡ λατρεία ἐγίνετο δημοσία, καὶ μὲ τοὺς νόμους τῆς πόλεως συςημένη καὶ ἐκτελουμένη. Ἰδιαιτέρους δὲ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐλάτρευεν ἕκαςος ἰδίως καὶ αὐτοθελήτως χωρὶς τὴν ἀνάγκην τῶν νόμων· ὥςε εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ λατρεύωσιν, ἂν ἤθελον, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν προγόνων, ἢ φίλων, ἢ συγγενῶν αὐτῶν, ὅπως ἤθελον (β).

Γενικώτερον δὲ διαιροῦσιν αὐτοὺς εἰς δύω τάξεις· εἰς φυσικοὺς καὶ ἐμψύχους. Καὶ φυσικοὺς μὲν λέγουσι τὰ ἄςρα καὶ τὰ ἄλλα φυσικὰ ὄντα· ἐμψύχους δὲ, τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀποθεωθέντας διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν· ὅμως εἰς ταύτην τὴν διαίρεσιν δὲν ἐμπεριέχονται καὶ οἱ Δαίμονες, οἱ ὁποῖοι ἀνάγονται, κατ' ἄλλους, εἰς πολλὰς τάξεις.

Τέλος δὲ, ἄλλοι διαιροῦσιν αὐτοὺς γενικώτερον εἰς τέσσαρας τάξεις· εἰς Οὐρανίους, Γηΐνους, Θαλασσίους

(α) Περὶ Μυςηρ. Β. ά.
(β) Βανιέρ. Β'. 243.

καὶ Καταχθονίους, καὶ κατὰ ταύτην τὴν διαίρεσιν ἐτάξαμεν αὐτοὺς καὶ ἡμεῖς· ὑποδιαιροῦμεν ὅμως καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς, κατὰ τὰ ἐπαγγέλματα καὶ περιςάσεις. Περὶ δὲ φύσεως Θεῶν ἐπραγματεύθησαν πολλοὶ, ἀνακυκλοῦντες τὰ αὐτὰ καὶ συῤῥάπτοντες τὰ ἄῤῥαφα· ἐγὼ ὅμως νομίζω ὅτι εἶναι ἱκανὰ ὅσα εἰρέθησαν εἰς τὰς διαφόρους Κοσμογονίας καὶ Θεογονίας, καὶ λοιπὰ, εἰς κατάληψιν τῆς φύσεως τῶν Θεῶν· ὅθεν δὲν κρίνω ἄξιον νὰ ἀνακυκλῶ πάλιν τὰ αὐτά· λέγω δὲ ἤδη ἐν συντόμῳ περὶ τῶν υἱῶν τῶν Θεῶν, ἵνα ἔχωμεν καὶ περὶ τούτων ἰδέαν· ἐπειδὴ θέλομεν εὕρῃ ἀπειρίαν τέκνων ἑκάςου Θεοῦ.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τέκνων τῶν Θεῶν.

Ἡμεῖς λοιπὸν δεχόμεθα τὴν γνώμην τοῦ Σαγχωνιάθωνος, Ἡροδότου, Διοδώρου, τὸ πλάσμα τοῦ Εὐημέρου, καὶ τοσούτων ἄλλων Ἱςορικῶν, ὅτι οἱ Θεοὶ ἦτον ἄνθρωποι, καὶ ἀπεθεώθησαν διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ποιηταὶ, Φιλόσοφοι καὶ οἱ Ἱερεῖς ἔπλασαν ἄλλας ἀλληγορίας, ὡς εἴρηται, φυσικὰς καὶ ἠθικὰς κ. τ. λ. καὶ ἀνήγαγον εἰς τὰ ὀνόματα ἐκείνων τὰς φυσικὰς ἐνεργείας τῶν ςοιχείων, ἐξετάζομεν καὶ αὐτάς. Καθότι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐνοήσωμεν τὰς ἐννοίας τῶν Ποιητῶν ἄνευ τῆς τοιαύτης θεωρίας. Ἐπειδὴ ὁ Ὅμηρος σχηματίζει τὸν Κόσμον καὶ τὰς ζώνας αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσπίδα τοῦ Ἀχιλέως, καὶ μὲ ἄλλα μυρία τοιαῦτα ἐκόσμησε τὸ ποίημα, ὡς λέγουσιν οἱ ἀλληγορηταὶ, καὶ μάλιςα Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς, καὶ καθὼς τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μαρτυρεῖ· ἐπειδὴ ἐν ᾧ ἔχεις ἀνὰ χεῖρας τὸν Ὅμηρον Ἱςορικὸν, μετ' ὀλίγον τὸν χάνεις καὶ ἀπορεῖς τί ἔγινε· τότε βλέπεις Θεοὺς μαχομέ-

νους, ὀργιζομένους, τετρωμένους, κλαίοντας, ὀδυρομένους, καὶ φωνὰς μυριανθρώπους ἀναπεμπομένους, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Τότε λοιπὸν πρέπει νὰ ἔχῃς ἰχνηλάτην τὴν ἀλληγορίαν, ἵνα εὕρῃς ποῦ ἐκρύβη ὁ Ὅμηρος. Ταῦτα ἄρα ἀπαιτοῦσι προσεκτικὴν τὴν τοιαύτην Θεωρίαν.

Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν λόγον, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, κατὰ τὴν γνώμην τῶν Αἰγυπτίων Ἱερέων, ὅτι ἡ τρίτη τάξεις τῶν Αἰγυπτίων Θεῶν ἐγεννήθη ἐκ τῆς δευτέρας τάξεως· τουτέςιν, ἦσαν υἱοὶ, ἢ ἀπόγονοι ἐκείνων. Πρέπει δὲ νὰ διαιρέσωμεν τὴν γέννησιν αὐτῶν εἰς τὰς ἑξῆς τάξεις.

Πρῶτον μὲν εἰς νόμιμον γέννησιν· οἷον, ὅτι ὁ Οὐρανὸς ἐγέννησε νομίμως καὶ βεβαίως τὸν Κρόνον, ὁ Κρόνος τὸν Δία, καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοίως, ὅσοι ἔχουσι λαβὴν ἱςορικήν.

Δεύτερον δὲ, εἰς ὑποβολιμαίαν· ἐπειδὴ εἴρηται, ὅτι εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Βήλου ἐκοιμᾶτο καθεκάςην νύκτα ἡ κατ᾽ ἐκλογὴν ὡραιοτάτη γυνὴ τῆς Βαβυλῶνος· ὁμοίως καὶ εἰς τὰς Θήβας τῆς Ἀγύπτου, εἰς τὰ Πάταρα τῆς Λυκίας, καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ μέρη. Μὲ αὐτὰς τὰς γυναῖκας συνευρίσκοντο οἱ Θεοὶ τῶν Ναῶν ἐκείνων τὴν νύκτα, οἱ ὁποῖοι ἦτον οἱ Ἱερεῖς. Ὅθεν τὰ ἐξ αὐτῶν τέκνα ἦτον τῶν Θεῶν.

Εἰς τοῦτο τὸ εἶδος ἀνάγεται καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀσελγείας τῶν Βασιλέων παράνομος γέννησις· ὅτε τὶς Βασιλεὺς ἐπεβούλευε τὴν τιμὴν τινὸς παρθένου, ὠθούμενος ὑπὸ ἔρωτος ἀκολάςου, καὶ ἐγεννᾶτο τέκνον ἐκ τῆς τοιαύτης παρανομίας, ἔλεγον, ὅτι ὁ Ζεὺς ἐγέννησε τὸ τέκνον ἐξ αὐτῆς, οἰκονομοῦντες τὸ πρᾶγμα, ἵνα μὴ καταφρονηθῇ ἡ νέα ἐκείνη· τοιαύτην γέννησιν ἔλαβεν ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Περσεὺς, οἱ Διόσκουροι, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, ὡς θέλομεν ἰδῇ εἰς τὰ Ἡρωϊκὰ, πόσοι ηὗραν τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐγκαςρωμένας, καὶ ἀπολογουμένας, ὅτι ἦτον ἔκτινος Θεοῦ· ἐνίοτε δὲ οἱ ἄνδρες ἔλεγον, ὅτι

ἐγέννησαν τέκνον ἐκ Θεᾶς, θέλοντες νὰ μὴ δημοσιεύσωσι τὴν νέαν ἐκείνην, ἐξ ἧς ἐγέννησαν αὐτὸ μυςικῶς· ὡς ὁ Ἀγχίσης εἶπεν, ὅτι ἐγέννησε τὸν Αἰνείαν ἐκ τῆς Ἀφροδίτης εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἴδης. Ὁ δὲ Ἀμούλιος γεννήσας ἐκ τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ Ῥέας Συλβίας τὸν Ῥῶμον καὶ Ῥωμύλον, εἶπεν, ὅτι ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ Ἄρεως· ἢ ἔλεγον, ὅτι ἦτον ἔκ τινος Νύμφης Ἀμαδρυάδος, ἢ Ναϊάδος, ἢ ἄλλης τινός. Τέλος δὲ τὴν συνήθειαν ταύτην ἐβεβαίωσε καὶ ἐπεκύρωσεν ἡ Ὀλυμπιὰς, εἰς τὸν λαμπρότατον αἰῶνα τῆς Ἑλλάδος, λέγουσα, ὅτι ἐγέννησε τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τοῦ Ἄμμωνος.

Ἔτι δὲ, ἐνίοτε ἔῤῥιπτον τὰ τοιαύτης γεννήσεως βρέφη εἰς Ναοὺς, Τεμένη καὶ, Ἄλση Ἱερά· καὶ ταῦτα ὠνομάζοντο τέκνα τῶν Θεῶν ἐκείνων, εἰς τοὺς ὁποίους ἦτον τὰ Ἱερὰ ἀφιερωμένα. Τοιαύτην γέννησιν εἶχεν ὁ Ἐριχθόνιος, καὶ ὠνομάσθη υἱὸς τοῦ Ἡφαίςου καὶ τῆς Ἀθηνᾶς. Διὰ ταύτην λοιπὸν τὴν αἰτίαν δὲν ἔχουσι λαβὴν ἱςορικὴν τὰ τέκνα τοῦ Διὸς, Ἄρεως, Ἀπόλλωνος, Ἑρμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν· ἐπειδὴ ἐκτὸς τῆς τοιαύτης ὑποβολιμαίας γεννήσεως, εἶχον καὶ ἄλλα ἐξ ἐπαγγέλματος. Καὶ οὕτως εἶναι ἀδύνατον νὰ διακριθοῦν ἱςορικῶς τὰ γνήσια τέκνα αὐτῶν.

Τρίτον δὲ, εἰς τὴν κατ᾽ ἐπάγγελμα καὶ ἐπιτήδευμα γέννησιν. Διότι τοὺς Ἰατροὺς καὶ Μουσικοὺς ἔλεγον υἱοὺς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν, καὶ μαθητὰς τοῦ Ἀπόλλωνος τοὺς Μάντεις.

Τοὺς δὲ ἐπιτηδείους Ναυάρχους, ἢ καὶ Ναυάρχους μόνον ἁπλῶς, καὶ σχεδὸν ὅλους ἐκείνους, ὅσοι ἤρχοντο ἐκ τῆς Θαλάσσης μὲ ςόλον, τοὺς ἔλεγον υἱοὺς τοῦ Ποσειδῶνος· ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἀγρίους καὶ βαρβάρους. Ἴσως διὰ τὴν ἀγριότητα τῆς Θαλάσσης· ἔτι δὲ, καὶ τοὺς ἐπιτηδείους Ἵππους ἐλάμβανον παρὰ τοῦ Ποσειδῶνος· ἐπειδὴ ἐνόμιζον αὐτὸν εὑρετὴν τῆς χρήσεως τῶν Ἵππων· τοὺς δὲ εὐγλώττους, κλέπτας καὶ Κήρυκας, ἔλεγον υἱοὺς τοῦ Ἑρμοῦ· ἐνίοτε δὲ τοὺς εὐγλώττους καὶ

υἱοὺς τοῦ Ἀπόλλωνος· ὅθεν ἡ Χιόνη, θυγάτηρ τοῦ Δαιδαλίωνος, εἶχεν ἐραςὰς δύο, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ Ἑρμῆν· ἐπειδὴ ἐγέννησε δύο υἱοὺς, τὸν Φιλάμμωνα καὶ Αὐτόλυκον· καὶ ὁ μὲν Φιλάμμων ἦτον εὔγλωτος, ὁ δ' Αὐτόλυκος κλέπτης ἐπιτήδειος. Τοὺς δὲ ἀνδρείους καὶ πολεμικοὺς, υἱοὺς τοῦ Ἄρεως, τοὺς Χαλκεῖς υἱοὺς τοῦ Ἡφαίςου, καὶ τοὺς λοιποὺς ὁμοίως. Εἶπον δὲ καί τινας λῃςὰς υἱοὺς τοῦ Ἡφαίςου.

Τέταρτον, εἰς τὴν κατ' ὁμωνυμίαν γέννησιν· ὅταν εἶχέ τις ὄνομα τινὸς ἀρχαιοτέρου καὶ πισήμου ἀνδρὸς, ἢ ὄρους, ἢ ποταμοῦ, ἢ ἄλλου τινὸς, ἔλεγον τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ υἱοὺς τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου, καὶ ἔδιδον καὶ αὐτὸν ὄνομα τοιοῦτον· ὅθεν καὶ τὰ διπλᾶ ὀνόματα τινῶν ποταμῶν, ὡς τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ εἰς τὴν Σικυῶνα, καὶ ἄλλου εἰς τὴν Βοιωτίαν, οἱ ὁποῖοι συγχίζονται πολλάκις· ὁμοίως καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν (α).

Πέμπτον δὲ, εἰς τὴν κατὰ φύσιν· ὅτι οἱ ποταμοὶ ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἢ τοῦ Πόντου.

Ἕκτον δὲ, εἰς τὴν κατ' ἄγνοιαν· ὅτε δὲν ἐγνώριζον τοὺς γονεῖς τινὸς διὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἔλεγον αὐτὸν υἱὸν τῆς Γῆς, καὶ αὐτόχθονα, ὅτε δὲν εὕρισκον μαρτυρίαν, ὅτι ἦλθεν ἀπ' ἄλλου τόπου, καὶ ἐνόμιζον ὅτι ἐγεννήθη ἐκεῖ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν οἱ πλεῖςοι τῶν Ἡρώων ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Θεῶν (β). Ταῦτα μὲν καὶ περὶ τούτων· ἐπειδὴ δὲ πρέπει νὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὸ ἑξῆς περὶ τῶν Οὐρανίων, ἢ Ὀλυμπίων Θεῶν, εἶναι ἀνάγκη νὰ περιγράψωμεν πρῶτον τὴν κατασκευὴν καὶ οἰκοδομὴν τοῦ Οὐρανοῦ, ἢ τοῦ Ὀλύμπου, τὴν κατοικίαν καὶ συνέλευσιν αὐτῶν.

(α) Παυσαν. Κορινθ. ΙΒ'. 5. Βοιωτικ. Α'. 2.
(β) Βανιέρ. Β'. 233.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Γ'.

Περιγραφὴ τοῦ Ὀλύμπου.

Ὁ Οὐρανὸς λοιπὸν, ὅπου ἦτον ἡ κατοικία τῶν Θεῶν ἦτον κατεσκευασμένος κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον· ἔξωθεν μὲν ἦτον χαλκοῦς, ἔσωθεν δὲ εἶχε τὸ δάπεδον χρυσοῦν· καὶ πρῶτον μὲν ἦτον ἡ κατοικία τῶν Ὡρῶν, πρὸς τὸ ἐνδότερον μέρος καὶ πλησίον τῆς πύλης· ἐπειδὴ αὐταὶ ἦσαν πυλωροὶ τοῦ Οὐρανοῦ· ὀλίγον δὲ πρὸς τὸ ἐνδότερον ἦτον ὁ Ἑρμῆς καὶ ἡ Ἶρις, οἱ ἀγγελιαφόροι τοῦ Διὸς καὶ ὑπηρέται, οἱ ὁποῖοι εἰσεκόμιζον καὶ ἐξεκόμιζον τὰς ἀγγελίας, ἀποφάσεις, καὶ προςαγὰς τοῦ Διός· ἐνδότερον δὲ τούτων ἦτον τὸ χαλκεῖον τοῦ Ἡφαίςου, καὶ μετὰ τοῦτο αἱ κατοικίαι τῶν Θεῶν· ἀνωτέρω δὲ τούτων ἦτον τὰ βασίλεια τοῦ Διὸς, τὰ ὑπέρτατα δώματα λεγόμενα, καὶ ἐκεῖ ἐγίνετο ἡ συνέλευσις τῶν Θεῶν, ἐκλησία Θεῶν λεγομένη· πάντα δὲ ταῦτα ἦσαν ἔργα τοῦ Ἡφαίςου, περικαλλέςατα καὶ τεχνικώτατα κατεσκευασμένα. Ἐκεῖ λοιπὸν ἐσυνάζοντο οἱ Θεοὶ καὶ συμβουλευόμενοι ἀπεφάσιζον τὰς ὑποθέσεις τῶν οὐρανίων τε καὶ γηΐνων πραγμάτων· ἐκεῖθεν δὲ ἔβλεπον καὶ πρὸς τὴν γῆν παρατηροῦντες τὰ γενόμενα, καὶ μάλιςα τὰς θυσίας, ἂν ἐγίνοντο πρεπόντως. Ὅτε δὲ ἐθυσίαζέ τις καὶ ἐπεκαλεῖτο αὐτοὺς, κατέβαινον εἰς τὴν γῆν καὶ εὐωχοῦντο καὶ αὐτοί· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ ἔσκυπτον, καὶ ὠσφραίνοντο τὴν κνίσσαν· ὅτε δὲ δὲν ἦτον προσκαλεσμένοι εἰς θυσίαν, τότε ἔτρωγον Ἀμβροσίαν εἰς τὸν Οὐρανὸν, ἔπινον καὶ Νέκταρ, καὶ ἐλέγοντο οἰκόσιτοι. Πρότερον δὲ συνέτρωγον καὶ συνέπινον καὶ οἱ ἄνθρωποι μὲ αὐτοὺς, ὡς ὁ Ἰξίων καὶ Τάνταλος· ἐπειδὴ ὅμως ἐφάνησαν ὑβριςαὶ καὶ φλύαροι, ἐκεῖνοι μὲν ἐκολάσθησαν διὰ τὴν ἀσέβειαν, οἱ δὲ ἄλλοι ἄνθρωποι ἐςε-

Ἐκκλησία Θεῶν
ἐν Ὀλύμπῳ.

ρύθησαν πλέον τῆς παρουσίας τῶν Θεῶν (α). Τὸ δὲ συμπόσιον, ὅπου ἔτρωγον οἱ Θεοὶ, προπαρεσκεύαζεν ὁ Ἑρμῆς, ἐγειρόμενος τὸ πρωΐ ἐσκούπιζεν, ἔςρωνε τὰς κλισίας (Καναπέδες), καὶ προητοίμαζεν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα· ἐκεῖ λοιπὸν εἰς τὸν Οὐρανὸν ὁ Ἥλιος ἔλαμπε καθαρώτερον, τὰ ἄςρα διαυγέςερα, ὥςε πάντοτε ἦτον ἡμέρα λαμπροτάτη καὶ φῶς ἄφθονον· καὶ οὔτε βρέχει ἐκεῖ, οὔτε χιονίζει, οὔτε νέφη συνάζονται· ὅθεν ὠνομάζετο καὶ Ὄλυμπος, ἀπὸ τοῦ ὁλόλαμπος.

Τὰς δὲ ἀποφάσεις, τὰς θυσίας, καὶ ὅλας τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, ἔγραφον οἱ Θεοὶ εἰς διφθέρας, διὰ νὰ ἀποδίδωσι κατὰ τάξιν καὶ τὰς ἀμοιβὰς, ἢ τιμωρίας· ὅθεν καὶ ἡ παροιμία, Ζεὺς κατεῖδε χρόνιος εἰς τὰς διφθέρας· διὰ τοὺς ἀποδίδοντας βραδέως τὰς ἀμοιβὰς λεγομένη (β). Ἐπειδὴ δὲ εἴπομεν, ὅτι οἱ Θεοὶ ἔτρωγον Ἀμβροσίαν, καὶ ἔπινον Νέκταρ, ἀναγκαίως πρέπει νὰ παρασκευάσωμεν καὶ τὴν τροφὴν αὐτῶν πρῶτον, καὶ ἔπειτα νὰ τοὺς κατατάξωμεν εἰς τὸν Ὄλυμπον.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Δ´.

Περὶ τῆς Ἀμβροσίας.

Ἀμβροσία ἐλέγετο ἡ τροφὴ τῶν Θεῶν, παρὰ τὸ ςερητικὸν α καὶ τὸ βροτὸς γενομένη· ὅ ἐςιν, ἀθάνατος· ἢ ἐπειδὴ ἐγίνοντο ἄμβροτοι ὅσοι βροτοὶ ἔτρωγον αὐτήν· ἢ παρὰ τὸ α καὶ βρόσις, ἧς οἱ βροτοὶ οὐ μετέχουσιν· ὅθεν ὠνομάζετο θεῖα, καὶ τροφὴ τῶν ἀθανάτων. Ἐνοεῖται ὅμως ὡς ἐπίθετον, καὶ σημαίνει τὸ, θεῖα, Ἱερὰ, γλυκεῖα, ἀθάνατος, εὐώδης· οἷον, Ἀμβροσία τροφὴ,

---

(α) Λȣκιαν. Θυσι. 8. 9. Διάλ. Θ. Κδ´. Ἡσίδ. Θ. 47. 118. 391. Ὁμηρ. Ἰλ. Α. 317. 420. καὶ Δ. 2. ȣ̓ Ε. 749. Ὀδυσ. Ζ´. 42. ȣ̓ Δίδυμ.

(β) Σȣΐδ. ἐν Διφθέρ.

Ἀμβρόσιον ἔλαιον, Ἀμβρόσια πέδιλα, Ἀμβροσία νύκτα, καὶ Ἀμβρόσιος ὕπνος· οἷον, γλυκεῖα, καὶ γλυκύς· ἐνίοτε δὲ σημαίνει καὶ τὸ, θαυμαςόν· οἷον ἐςὶ, τὸ Ἀμβρόσιον κάλλος τοῦ Ὁμήρου· ὅθεν ἔχει καὶ ταῦτα τὰ συνώνυμα· ἡδεῖα, θεῖα, ἀθάνατος, ἄφθιτος, ἄφθαρτος, ἀκήρατος, θαυμαςή. Καὶ ταύτην ἄρα τὴν τροφὴν ἔτρωγον οἱ Θεοί. Πρὶν δὲ εὑρεθῇ ἡ Ἀμβροσία, ὠσφραίνοντο μόνον τὴν κνίσσαν τῶν θυμάτων· ἐπειδὴ, ὡς λέγουσιν, ἡ τροφὴ αὕτη ἐφάνη πρῶτον εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Διὸς, ῥέουσα ἐκ τοῦ κέρατος τῆς Ἀμαλθείας. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον καὶ πρότερον πρὸς τὰ μέρη τοῦ Ὠκεανοῦ, ὅθεν ἐλάμβανον αὐτὴν αἱ περιςεραὶ καὶ ἔτρεφον τὸν Δία. Τινὲς μὲν λέγουσιν αὐτὴν τροφὴν ξηρὰν, ἄλλοι δὲ ὑγράν· ὅθεν εἶναι καὶ τοῦτο πρόβλημα τῆς ἀρχαιολογίας ἄλυτον, ἂν τὴν Ἀμβροσίαν ἔτρωγον, καὶ τὸ Νέκταρ ἔπινον· ἢ τὸ Νέκταρ ἔτρωγον, καὶ τὴν Ἀμβροσίαν ἔπινον· ἐπειδὴ, ἡ Σαπφὼ, ὁ Ἀλκμὰν, καὶ ἄλλοι, λέγουσι, Θεοὺς ἐσθίειν Νέκταρ καὶ πίνειν Ἀμβροσίην. Κατὰ δὲ τὴν κοινωτέραν γνώμην, τὴν ὁποίαν ἐδέχθη καὶ ὁ Ὅμηρος, τὴν Ἀμβροσίαν ἔτρωγον καὶ τὸ Νέκταρ ἔπινον. Ὁμοίως εἶναι ἀκατάληπτος καὶ ἡ ποιότης τῆς τροφῆς ταύτης. Ὁ Ἴβικος λέγει, ὅτι ἦτον ἐννεάκις γλυκυτέρα τοῦ μέλιτος. Ὅτε ἐθυσίαζον εἰς τὸν Δία τὸν Κτήσιον ἐπονομαζόμενον, ἐμίγνυον μέλι, ὕδωρ, καὶ χυμὸν διαφόρων καρπῶν, καὶ κατεσκεύαζον εἶδος σπονδῆς, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον Ἀμβροσίαν. Μετεχειρίζοντο δὲ αὐτὴν καὶ ὡς χρίσμα καθαρτικὸν, καὶ εὐῶδες.

„ — Λοῦσον ποταμοῖο ῥοῇσι, „χρίσον τ' ἀμβροσίῃ. Ἐλούσθη καὶ ἡ Ἥρα εἰς λουτρὸν Ἀμβροσίας, ἤλειψε καὶ τὴν κόμην αὐτῆς μὲ τὴν Ἀμβροσίαν, καὶ εὐωδίαζε θαυμασίως. Εἶχε δὲ καὶ ἄλλας πολλὰς δυνάμεις ἡ Ἀμβροσία· ἦτον διατηρητικὴ τῶν νεκρῶν σωμάτων, ἐθεράπευε τὰς πληγὰς. καὶ ἄλλας ἀσθενείας, ἐπανελάμβανε τὰς δυνάμεις, ἔκαμνε τοὺς θνητοὺς ἀθανάτους· ὅθεν ἡ Θέτις ἤθελε νὰ κάμῃ τὸν Ἀχιλλέα ἀθάνατον μὲ

αὐτήν. Ἦτον ὅμως δύο εἴδη Ἀμβροσίας· καὶ τὸ μὲν, μετεχειρίζοντο οἱ Οὐράνιοι Θεοὶ, τὸ δ' ἄλλο οἱ Ὑποσελήνιοι, καὶ μάλιςα αἱ Νύμφαι, τὸ ὁποῖον ἦτον κατωτέρας ποιότητος (α).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ Νέκταρος.

Τὸ δὲ Νέκταρ ἦτον τὸ θεῖον ποτὸν, τὸ ὁποῖον ἔπινον οἱ Θεοί. Παράγουσι δὲ τὸ ὄνομα, τινὲς μὲν, παρὰ τὸ νε καὶ κτέαρ, τὸ κτῆμα· ἐπειδὴ δὲν τὸ ἔχουσιν οἱ θνητοί. Τινὲς δὲ, παρὰ τὸ νέος καὶ Κτέαρ· ἐπειδὴ διατηρεῖ ἀγήρως τοὺς Θεούς· ἢ παρὰ τὸ νέος καὶ ἔχω, ἢ παρὰ τὸ ἄτερ καὶ νέκυς, ἢ παρὰ τὸ νε καὶ κτῶ, τὸ φονεύω, ἢ τέλος πάντων, παρὰ τοῦ Φοινικικοῦ Νίκταρ, ἢ Νέκταρ, τὸ ὁποῖον σημαίνει θυμίαμα. Ὅθεν συμπεραίνουσι τινὲς, ὅτι Νέκταρ ἐνόησαν οἱ Ποιηταὶ τὸ προσφερόμενον εἰς τοὺς Θεοὺς θυμίαμα, καὶ Ἀμβροσίαν τὸ ὁλοκαυτούμενον κρέας τῆς θυσίας· ὁ δὲ Ἀθήναιος λέγει, ὅτι εἰς τὸ ὄρος Ὄλυμπον τῆς Λυδίας, κατεσκεύαζον εἶδος ποτοῦ ἐκ μέλιτος, οἴνου, καὶ διαφόρων εὐωδῶν χόρτων, καὶ ὠνόμαζον αὐτὸ Νέκταρ (β). Κατ' ἄλλους δὲ, τὸ Νέκταρ ἐφάνη πρῶτον ῥέον ἐκ τοῦ ἑνὸς κέρατος τῆς Ἀμαλθείας, ὡς καὶ ἡ Ἀμβροσία ἐκ τοῦ ἄλλου.

Περὶ μὲν τῆς Ἀμβροσίας οὐδεὶς εἶπεν, οὔτε περὶ χρώματος, οὔτε περὶ ἄλλου τινὸς χαρακτηριςικοῦ τῆς

(α) Λεξικ. Ἀνώνυμ. Ἀμβρσ. Ὁμηρ. Ἰλ. Β΄. 19. 57. Κ. 41. 268. Δ. 429. 574. Η. 283. Ι. 404. Ξ. 172. 178. Ο. 8. Π. 670. 980. Σ. 268. Ω. 363. Λεξικ. Ποιητικ. Ἀμβρυσ. Χριςιάν. Λεξικ. Ἐτυμολογικ. Ὁμηροπινδαρικ. Ἀμβροσ.

(β) Ὀβίδ. ἐκ Πόντ. Ἐλ. Ι΄. 11. Εὐςάθ. πκρ. Βοσσ. Ἐτυμολογικ. Ἀμβροσ. Ἐτυμολογικ. Μέγ. ἐν Νέκταρ. Belman. Orig. LL. ἐν Νέκταρ. 740. Σχίδ. ἐν Νέκταρ. Κληρικ. ἐν Ἡσιόδ. Θ΄. 640. Ἀθήν. Β΄. β΄. 38. 39.

ποιότητος, ἐκτὸς τῆς εὐωδίας, καὶ τῆς εἰκασίας τοῦ Ἰβίκου περὶ τῆς γλυκύτητος· περὶ δὲ τοῦ Νέκταρος λέγει ὁ Ὅμηρος, ὅτι ἦτον ἐρυθρὸν καὶ διατηρικὸν τῶν σωμάτων, καὶ εὐῶδες, ὡς καὶ ἡ Ἀμβροσία.

,,Πατρόκλῳ δ' αὖτ' Ἀμβροσίην καὶ Νέκταρ ἐρυθρὸν
,,Στάξε κατὰ ῥινῶν, ἵνα οἱ χρὼς ἔμπεδος εἴη.

Ὁ δὲ Κύκλωψ ἀφ' οὗ ἔπιε τὸν Μαρώνιον οἶνον τοῦ Ὀδυσσέως, εἶπεν·

,,Ἀλλὰ τὸ δ' Ἀμβροσίης καὶ Νέκταρός ἐςιν ἀποῤῥώξ''.

Ἦτον δὲ μεγάλη δυςυχία εἰς τοὺς Θεοὺς, ὅτε ἐςεροῦντο τὴν Ἀμβροσίαν καὶ τὸ Νέκταρ. Καθὼς ηὗρεν ὁ Ἑρμῆς τὸν Ἄρην ἄφωνον καὶ κατεξηραμένον, ὅτε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ Ἀλωεῖδαι δεκατρεῖς μῆνας φυλακωμένον. Ταύτην τὴν παιδείαν ἐδοκίμαζον οἱ Θεοὶ, ὅτε παρέβαινον τὸν μέγαν ὅρκον τῆς Στυγός. Ἐνόμιζον δὲ τὸ Νέκταρ ὡς τὸν ἄκρατον, καθαρὸν, καὶ καλὸν, ἢ εὐώδη οἶνον· ὅθεν καὶ, Νεκτάρειαι σπονδαὶ, αἱ καθαραὶ καὶ ἄδολοι, καὶ Νεκτάρειος χιτὼν, ὁ λεπτὸς καὶ καθαρὸς (α). Οἰνόχροον δὲ εἶπον αὐτὸ, κατά τινας, διὰ νὰ ἔχῃ πιθανολογίαν τὸ οἰνοχοεῖν. Τοιοῦτον φαγητὸν ἔτρωγον καὶ ποτὸν ἔπινον οἱ Θεοί· διὰ τοῦτο δὲν εἶχον αἷμα, ἀλλ' ἄλλο ὑγρὸν Ἰχὼρ καλούμενον. Τινὲς δὲ νομίζουσιν Ἀμβροσίαν καὶ Νέκταρ τὰς ξηρὰς καὶ ὑγρὰς ἀναθυμιάσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἐνόμιζον, ὅτι τρέφονται οἱ ἀςέρες, ὡς καὶ ἡ γήϊνος Ἀτμοσφαῖρα.

(α) Ἰλ. Τ. 38. Σ. 25. Ε. 340. Χριςιάν. αὐτόθ. Νέκταρ. Φαβωρῖν. ἐν Νέκταρ.

ΤΜΗ͂ΜΑ Β΄.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τοῦ Διός.

Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἐχρημάτισαν τριακόσιοι ἄνθρωποι ἔχοντες τὸ αὐτὸ ὄνομα. Ἄλλοι δὲ ἀριθμοῦσι τρεῖς μόνον τοὺς γνωστοτέρους· καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἦτον υἱὸς τοῦ Αἰθέρος, ὁ δὲ δεύτερος τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ὁ τρίτος τοῦ Κρόνου, ὁ ἐπισημότατος πάντων (α), περὶ οὗ ἐροῦμεν.

Πολλαὶ δὲ χῶραι οἰκειοποιήθησαν τὴν γέννησιν αὐτοῦ φιλοτιμούμεναι· ἐπειδὴ οἱ μὲν Φρύγες ἐκαυχῶντο, ὅτι ἐγεννήθη ἐκεῖ εἰς τὸ ὄρος Ἴδην· οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἔλεγον, ὅτι ἐγεννήθη εἰς τὴν Βοιωτίαν, δεικνύοντες καὶ τὸν τόπον Πετραχὸς καλούμενον πλησίον τῆς Χερωνείας, ἔνθα κατέπιεν ὁ Κρόνος τὴν πέτραν, ἀντὶ τοῦ Διός· οἱ Μεσσήνιοι ἔλεγον, ὅτι ἐγεννήθη εἰς τὴν Μεσσηνίαν, οἱ Αἰτωλοὶ, εἰς τὴν Ὤλενον πόλιν τῆς Αἰτωλίας, οἱ Ἀργεῖοι εἰς τὴν Ἀχαΐαν, καὶ οἱ Ἀρκάδες εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, βεβαιοῦντες, ὅτι ἐκεῖ κατέφυγεν ἡ Ῥέα, καὶ ἐγέννησεν αὐτὸν εἰς τὸ Λύκαιον ὄρος, ὅπου ἦτον καὶ σπήλαιον Ἱερὸν τῆς Ῥέας καλούμενον, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσήρχοντο μόνον αἱ Ἱέρειαι τῆς Ῥέας· ἄνδρες δὲ νὰ ἔμβωσι δὲν ἦτον ἄδεια. Καὶ ἐκεῖ κατέπιεν ὁ Κρόνος τὴν πέτραν. Ἦτον δὲ καὶ ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους Ἱερὰ τοῦ Διὸς, ἐπειδὴ ἀνετράφη ἐκεῖ· ὠνομάζετο καὶ Ὄλυμπος τὸ ὄρος τοῦτο· ὠνομάζετο δὲ καὶ ἓν μέρος τοῦ ὄρους Κρητέα· ὅθεν ἔλεγον, ὅτι ἐκεῖ ἐτράφη ὁ Ζεὺς, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν νῆσον Κρή-

(α) Βάῤῥ. παρ. Ῥοζίν. Β΄. ε΄. Κικέρ. Φύσ. Θ. Γ. Κά. 1198. Διόδ. Γ΄. Ξ΄. Ἀπολλόδ. Α΄. ά. 3. Ἡσίοδ. Θ. 457.

την, ὡς λέγουσιν οἱ Κρῆτες. Τινὲς ὅμως δικαιολογοῦσι καὶ τούτους καὶ τοὺς Κρῆτας, λέγοντες, ὅτι εἰς τὴν Ἀρκαδίαν ἐγεννήθησαν οἱ δύο πρότεροι, καὶ εἰς τὴν Κρήτην ὁ τρίτος, ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας· ἐπειδὴ μόνον αὐτὰ τὰ δύο μέρη ἔχουσιν ἰσχυρὰς ἀποδείξεις, καὶ μαρτυρίας (α).

Ἐλθοῦσα τοίνυν ἡ Ῥέα εἰς τὴν Κρήτην, ὡς εἴρηται, εὗρε τοὺς Ἰδαίους Δακτύλους ἐκεῖ, οἱ ὁποῖοι τὴν ὡδήγησαν, ἔμπειροι ὄντες τῆς χώρας, εἰς τὸ ὄρος Ἴδην· ἢ κατ᾽ ἄλλους, εἰς τὸ ὄρος Δίκτην, κατ᾽ ἄλλους δὲ, εἰς τὸ ὄρος Λύκτον, ὅπου ἦτον ἄντρον μέγα καὶ κρύφιον, καὶ ἐκεῖ ἐγέννησε τὸν Δία, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπιςασίαν τῆς Θέμιδος· τροφοὺς δὲ αὐτοῦ κατέςησε τὰς Νύμφας Ἀδράςειαν καὶ Ἴδην, θυγατέρας τοῦ Μελισσέως, Βασιλέως τῆς Κρήτης· τοὺς δὲ Κούρητας κατέςησε φύλακας τοῦ παιδός. Ἀφ᾽ οὗ δὲ ἐγεννήθη ὁ Ζεὺς ἐγέλα ἑπτὰ ἡμέρας ἀδιακόπως· ὅθεν ἐνομίσθη ὁ ἕβδομος ἀριθμὸς τέλειος· εἰς τὴν γέννησιν αὐτοῦ ἀνέδωκεν ἡ γῆ τὸ θρυλλούμενον χόρτον Δίκταμον, τὸ ὁποῖον γίνεται μόνον εἰς τὴν Ἴδην τῆς Κρήτης. Καὶ αἱ μὲν Νύμφαι ἐπιμελοῦντο καὶ ἔτρεφον αὐτὸν μὲ τὸ γάλα τῆς Αἰγὸς Ἀμαλθείας, ποτίζουσαι αὐτὸ μὲ τὸ κέρατον, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη κέρας Ἀμαλθείας· ἐπειδὴ αὐταὶ δὲν εἶχον γάλα· οἱ δὲ Κούρητες ἐχόρευον ἔξωθεν τοῦ σπηλαίου συγκροτοῦντες τὰ δόρατα καὶ ἀσπίδας, καὶ κρότον ποιοῦντες, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ ἀκούσῃ ὁ Κρόνος τὸ κλαύσιμον τοῦ βρέφους. Διὰ τοῦτο ὕςερον ὁ Ζεὺς μετὰ τὸν θάνατον τῆς Αἰγὸς Ἀμαλθείας, ἡ ὁποία ἐγέννα δύο ἐρίφια καθέκαςον χρόνον, αὐτὴν μὲν καὶ τὰ δύο ἐρίφια κατηςέρισεν, τὸ δὲ δέρμα αὐτῆς περιέθηκεν εἰς τὴν ἀσπίδα αὐτοῦ· ὅ-

---

(α) Δημήτρ. παῖ. Σπάγγ. ἐν Καλλιμάχ. Ὕμν. εἰς Δία. 6. καὶ Τζέτζ. αὐτόθ. καὶ Στράβ. Εἰσαθ. Ἰλ. Β. 574. Στάτιος. Θήβ. Δ. 104. Παυσαν. Μεσσην. Λγ'. 2. Ἀρκαδ. Λς'. 2. Λή. 2. 3. Κικέρ. Φύσ. Θ. Γ. Κα. 1198.

θεν ὠνομάζετο ἡ ἀσπὶς αὐτοῦ Αἰγὶς, καὶ αὐτὸς Αἰγίοχος· ὕϛερον δὲ ἔδωκεν αὐτὴν τῇ Ἀθηνᾷ· τὸ δὲ κέρας τῆς Ἀμαλθείας ἔδωκεν εἰς τὰς Νύμφας τὰς τροφοὺς αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον εἶχε δύναμιν νὰ χορηγῇ εἰς αὐτὰς ὅ,τι καὶ ἂν ἐπιθυμήσωσι. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἡ Ἀμάλθεια ἦτον Νύμφη καὶ οὐχὶ Αἴξ (α).

Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Θέμις λαβοῦσα τὴν ἐπιϛασίαν παρέδωκε τὸ βρέφος, νὰ τὸ ἀναθρέψῃ ἡ Νύμφη Ἀμάλθεια· ἡ δὲ Ἀμάλθεια εἶχε μίαν Αἶγα καὶ ἔδωκε νὰ ἀναθρέψῃ αὐτὸ ἐκείνη· ἡ δὲ Αἶξ ἦτον θυγατέρα τοῦ Ἡλίου καὶ τόσον φοβερὰ, ὥϛε οἱ Τιτᾶνες παρεκάλεσαν τὴν Γῆν νὰ τὴν κρύψῃ εἰς ἓν ἄντρον τὴν Κρήτης, διὰ νὰ μὴ την βλέπουν πλέον· ἡ δὲ Γῆ ἀφ' οὗ ἔκρυψεν ἐκείνην, ἔδωκε τὴν φροντίδα τοῦ Διὸς εἰς τὴν Ἀμάλθειαν, ἥτις ἀνέθρεψεν αὐτὸν μὲ τὸ ἴδιον αὐτῆς γάλα. Ὅτε δὲ ἀνετράφη ὁ Ζεὺς, καὶ ἡτοιμάζετο νὰ πολεμήσῃ μὲ τοὺς Γίγαντας, εἶπεν ἡ Γῆ, νὰ μεταχειρισθῇ ὅπλον τὸ δέρμα τῆς Αἰγὸς ἐκείνης, ἐπειδὴ ἦτον ἄτρωτον καὶ φοβερόν· ἔτι δὲ εἶχε καὶ εἰς τὴν ῥάχιν πρόσωπον Γοργόνος· ὅθεν ἔλαβε τὴν δορὰν· τὰ δὲ κόκκαλα τῆς Αἰγὸς τιλύξας εἰς ἄλλης Αἰγὸς δέρμα, ἔκαμεν αὐτὴν πάλιν ἔμψυχον καὶ ἀθάνατον, καὶ τὴν κατηϛέρισε (β).

Κατ' ἄλλους δὲ, ἀνέθρεψαν αὐτὸν αἱ Πλειάδες, ἢ Πελειάδες, αἱ περιϛεραὶ, καὶ ὁ Ἀετὸς, εἰς ἓν ἄντρον Ἱερὸν τῆς Κρήτης, χωρὶς νὰ ἰξεύρῃ ἄνθρωπος θνητὸς, φέρουσαι αὐταὶ μὲν Ἀμβροσίαν ἀπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ, ὁ δὲ Ἀετὸς ἐλάμβανε Νέκταρ ἀπό τινος πηγῆς μὲ τὸ ῥάμφος καὶ ἐπότιζεν αὐτόν· ὅθεν ἀφ' οὗ ἐνίκησεν ὁ Ζεὺς ὕϛερον τὸν Κρόνον, κατηϛέρισε καὶ τὸν Ἀετὸν καὶ τὰς Πλειάδας, τὰς ὁποίας διώρισε νὰ προμηνύωσι τὴν ἔλευσιν

(α) Ἀπολλόδ. Α'. α'. 3. Ὑγῖν. Ἀϛρον. Β'. 13. κ Παρμενίσκ. αὐτόθι. Δίδυμ. παρ' Λακτανσ. istit A. Κβ'. Ἀπολλών. Γ'. 133. Θεόδωρ. Σαμοθρᾴξ. παρ' Πτολεμ. Ἡφαισ. Ζ'.

(β) Μουσαῖος παρ' Ἐρατοσθέν. Καταϛερισμ. Ιγ'.

τῶν τεσσάρων καιρῶν τοῦ χρόνου. Κατ' ἄλλους δὲ, τὸν ἀνέθρεψε μία Ἄρκτος. Κατ' ἄλλους, μία ἀγρία σκρόφα ἐθήλαζεν αὐτὸν, ἡ ὁποία ἤρχετο αὐτομάτως, καὶ παραδόξως (α), καὶ ἔκαμνε ταραχὴν μὲ τὰς φωνὰς αὐτῆς, διὰ νὰ μὴ ἀκούῃ ὁ Κρόνος τὸ κλαυσιμὸν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο οἱ Κρῆτες ὕςερον ἐνόμιζον Ἱερὸν τὸ ζῶον τοῦτο. Κατ' ἄλλους δὲ, ἀνετράφη εἰς τὴν Κνωσσὸν πόλιν τῆς Κρήτης, εἰς τὸν οἶκον τοῦ τότε Βασιλέως τῆς πόλεως ἐκείνης Κρητὸς, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη καὶ ἡ νῆσος.

Κατ' ἄλλους δὲ, ἀφ' οὗ ἐγεννήθη εἰς τὸ ἄντρον, συνήχθησαν ἐκεῖ μέλισσαι πολλαὶ, καὶ ἐφώλευον· τὸ δὲ συναγόμενον μέλι ἔτρωγεν ὁ Ζεὺς, καὶ οὕτως ἀνετράφη· ὅθεν ὕςερον κατέςησε τὸ ἄντρον κατοικίαν ἀσφαλῆ τῶν μελισσῶν, καὶ ἄβατον εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Κατά τινα δὲ διωρισμένον καιρὸν τοῦ χρόνου, ἐθερμαίνετο τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον ἐχύθη εἰς τὴν γέννησιν αὐτοῦ, καὶ ἐφαίνετο πῦρ ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ σπηλαίου· τέσσαρες τολμηροὶ καὶ κακότροποι ἄνθρωποι, Λάϊος, Κολεὸς, Κέρβερος, καὶ Αἰγωλιὸς ὀνομαζόμενοι, ἐφόρεσαν φορέματα χαλκᾶ, διὰ νὰ μὴ κεντρώσωσιν αὐτοὺς αἱ μέλισσαι, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸ σπήλαιον ἔκλεψαν τὸ μέλι, εἶδον καὶ τὰ σπάργανα τοῦ Διός· ἀνέλυσεν ὅμως ὁ χαλκὸς τῶν φορεμάτων ὑπὸ τοῦ πυρός· ὁ δὲ ὁ Ζεὺς ἀγανακτήσας καὶ βροντήσας, ἐξέτεινε τὸν κεραυνόν· ἀλλ' αἱ Μοῖραι καὶ ἡ Θέμις ἐμπόδισαν αὐτὸν, λέγουσαι, ὅτι δὲν εἶναι συγχωρημένον καὶ ὅσιον, νὰ φονευθῇ ἄνθρωπος ἐκεῖ, εἰς τὸ Ἱερὸν ἐκεῖνο καὶ ἀμίαντον ἄντρον. Ὅθεν μετεμόρφωσεν αὐτοὺς εἰς ὄρνεα, καὶ ἐκ τούτων κατάγονται τὰ γένη ἐκεῖνα τῶν ὀρνίθων, Λάϊοι, Κολεοὶ, Κέρβεροι, καὶ Αἰγωλοὶ, καὶ εἶναι οἰωνοὶ αἴσιοι, καὶ ἐκτελεςικοὶ, ὅταν φανοῦν, ἐπειδὴ εἶδον τὸ αἷμα τοῦ Διός (β).

(α) Μοιρὼ, ἢ Μυρὼ, Ποιήτρια Βυζαντ. παρ' Ἀθην. Θ΄. 491. καὶ παρ' Νατάλ. Β΄. α΄. 82. κ. 83. Ἀγαθοκλ. Βαβυλών. παρ' Ἀθην. αὐτόθι. 376. Ἰωνιά. 304. Ἀπολλών. κ. Εὐσέβ. παρ. Νατάλ. αὐτόθι.

(β) Βοῖος παρ' Ἀντων. Λιβεράλ. 19΄.

Ἀνατραφεὶς δὲ ὁ Ζεὺς, ἢ οὕτως, ἢ ἄλλως, καὶ αὐξήσας ὀλίγον, εἶχε διδάσκαλον τὸν Ὄλυμπον, ἄνθρωπον πεπαιδευμένον, καὶ φρόνιμον, ὅςτις ἐδίδαξεν αὐτὸν τὰ θεῖα, καὶ τὰ λοιπά· καὶ ἀπὸ τοῦ διδασκάλου ὠνομάσθη Ὀλύμπιος. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Κρόνος παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν Ὄλυμπον, διὰ νὰ τὸν διδάξῃ καὶ ἀναθρέψῃ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὕςερον ὁ Ὄλυμπος παρεκίνει τοὺς Γίγαντας κατ' αὐτοῦ, ἀγανακτήσας ὁ Ζεὺς, ἐκεραύνωσεν αὐτόν· ὕςερον ὅμως μετενόησε, καὶ ἐλυπήθη πολύ· ὅθεν θάψας αὐτὸν ὠνόμασε τὸν τάφον αὐτοῦ Δία, εἰς τιμὴν ἐκείνου, καὶ παρηγορίαν αὐτοῦ (α).

Ἐξήρχετο δὲ ὕςερον, καὶ περιεδιάβαζεν εἰς τὴν Κρήτην, ἔχων καὶ τὰς τροφοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀπήντησε ποτὲ τὸν Κρόνον εἰς τόπον ςενὸν καὶ πλησίον, ὥςε ἠναγκάσθη νὰ μεταμορφωθῇ εἰς δράκοντα· τὰς δὲ τροφοὺς μετεμόρφωσεν εἰς Ἄρκτους, εἰς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου· καὶ εἰς ἐνθύμησιν τούτου τοῦ συμβεβηκότος, κατηςέρισεν αὐτάς. Κατ' ἄλλους δὲ, μία τροφὸς αὐτοῦ ὠνομάζετο Κυνόσουρα, καὶ ἦτον μία τῶν Ἰδαίων Νυμφῶν, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ὁ λιμὴν τῆς Κρήτης Κυνόσουρα. Κατ' ἄλλους δὲ, ὠνομάζετο Ἑλίκη, καὶ διὰ εὐγνωμοσύνην κατηςέρισεν αὐτὴν ὁ Ζεὺς, καὶ αὕτη εἶναι ἡ μικρὰ Ἄρκτος (β).

Ὕςερον δὲ, εὑρών τινα σημεῖα ὁ Κρόνος, ἐζήτει αὐτὸν ἐπιπόνως· καὶ τότε ἔκρυψεν αὐτὸν ὁ Κρὴς εἰς τὸ Δίκταιον ὄρος· ὅμως ἡ ζήτησις καὶ ἐξέτασις ἐγένετο αὐςηρά· ὅθεν ἔλαβον αὐτὸν οἱ Κούρητες καὶ ἐμβάντες εἰς Κλεψύδραν, ἐπέρασαν εἰς τὴν Μεσσηνίαν, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν εἰς δύω Νύμφας Ἰθώμην καὶ Νέδαν, διὰ νὰ τὸν προσέχωσι· καὶ ἐπειδὴ ἔλουσαν αὐτὸν ἐκεῖ εἰς μίαν πηγὴν, ὠνομάσθη καὶ ἐκείνη Κλεψύδρα· ὅθεν

(α) Διόδ. Γ. Οβ'. Πτολεμ. Ἡφαις. Β'.

(β) Θέων ἐν Ἀράτου Φαινομέν. καὶ Ἀγλαοσθέν. ἐν Ναξικοῖς, καὶ Ἀρατ. παρ. Ἐρατοσθέν. Καταςερισμ. ἐν Ἀρκτ. Μικρ. Β'.

ἐνόμιζον οἱ Μεσσήνιοι, ὅτι ἐγεννήθη ἐκεῖ ὁ Ζεύς. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἐκόμισαν αὐτὸν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, διὰ τὴν ῥηθεῖσαν αἰτίαν. Τότε οἱ Κούρητες κατέστησαν πρῶτον τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα εἰς τὴν Μεσσηνίαν, εἰς ἀνάμνησιν τῆς σωτηρίας τοῦ παιδός (α). Κατ' ἄλλους δὲ, αἱ Νύμφαι τῆς Ἀρκαδίας ἔφερον αὐτὸν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ τὸν παρέδωκαν εἰς τὰς Νύμφας Μελιάδας, συντρόφους τῶν Κουρήτων· καὶ ἄλλοι πάλιν λέγουσι καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐμεγάλωσεν ὁ Ζεὺς, εἴρηται, ὅτι ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ συνάξας στράτευμα Κρητικὸν ἐπολέμησε τοὺς Τιτᾶνας, καὶ ἠλευθέρωσε τὸν Κρόνον· ἔπειτα εἰς τὸν κατὰ τοῦ Κρόνου καὶ τῶν Τιτάνων πόλεμον συνεμάχησε μὲ ὅλους τοὺς Θεοὺς, καὶ μὲ τὴν Στύγα καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, Νίκην, Κράτος, Βίαν, καὶ Ζῆλον· φονεύσας καὶ τὴν Κάμπην ἠλευθέρωσε τοὺς Κύκλωπας ἐκ τοῦ Ταρτάρου· ποτίσας καὶ τὸν Κρόνον τὸ φάρμακον, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐξεμέσῃ πάλιν τὰ τέκνα ὅλα, ὅσα ἔφαγε, κατὰ τὴν συμβουλὴν τῆς Μήτιδος, ἢ τῆς Γῆς. Καὶ τότε κατεσκεύασαν οἱ Κύκλωπες τὰ ὅπλα, καὶ τὸν Βωμὸν, τὸ Θυτήριον λεγόμενον, εἰς τὸ ὁποῖον ἔβαλον τὸν κεραυνὸν, καὶ ἔφερον αὐτὸν πρὸς τὸν Δία σκεπασμένον· καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Θυτήριον ὤμοσαν οἱ Θεοὶ τὸν ὅρκον τῆς συμμαχίας· ὅθεν κατηστέρισεν αὐτὸ ὁ Ζεὺς ὕστερον, εἰς ἀνάμνησιν τούτου τοῦ μεγάλου συμβεβηκότος· διὰ τοῦτο ἐπεκράτησεν ὕστερον ἡ συνήθεια, νὰ ἔχουν εἰς τὰ συμπόσια Θυτήριον μὲ πῦρ, καὶ νὰ ὀμνύωσιν εἰς αὐτὸ τοὺς ὅρκους. Κινήσαντες οὖν τὸν πόλεμον ἐνίκησαν τοὺς Τιτᾶνας, καὶ ἐδίωξαν τὸν Κρόνον, ὡς εἴρηται ἐκεῖ (β). Εἰς τοῦτον

(α) Εὐστάθ. ἐν Διονύσ. Περιηγήσ. 496. Μελέτ. Γεωγραφ. 312. Παυσαν. Μεσσηνιακ. Λγ'. 2.

(β) Ἀπολλόδ. Α'. Β'. 1. Σχολ. Ἀράτ. 403. Σχολ. Γερμανικ. 85. Ὑγῖν. Ἀρονομ. Β'. 39.

τὸν πόλεμον εἶχεν ὁ Ζεὺς τὴν Αἰγίδα σκεπαςήριον, κατὰ τὴν συμβουλὴν τῆς Θέμιδος, καὶ ὠνομάσθη Αἰγίοχος.

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπειδὴ τὸ βασίλειον διῃρεῖτο εἰς τέσσαρα βασίλεια, κατὰ τὴν φυσικὴν θέσιν, εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Οὐρανοῦ, τῆς Γῆς, Θαλάσσης, καὶ τοῦ Ἅδου, καὶ αὐτοὶ ἦτον μόνον τρεῖς ἀδελφοὶ, συνεφώνησαν νὰ ἀφήσουν τὸ βασίλειον τῆς Γῆς κοινὸν, εἰς ὅλους τοὺς συμμάχους Θεοὺς, καὶ τὰ ἄλλα νὰ μοιράσουν αὐτοὶ κατὰ κλῆρον. Καὶ οὕτως ἔλαχεν ὁ Ζεὺς τὸ βασίλειον τοῦ Οὐρανοῦ, ὁ Ποσειδῶν τῆς Θαλάσσης, καὶ ὁ Πλούτων τοῦ Ἅδου. Κατάτινα δὲ τρόπον, εἶχον καὶ τὸν Ὄλυμπον κοινὸν, ὅπου ἦτον τὰ παλάτια τοῦ Διὸς, καὶ αἱ κατοικίαι τῶν Θεῶν· ἔδωκεν ὅμως ὁ Ζεὺς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Θεοὺς τιμὰς ἰδιαιτέρας, κατὰ τὴν ἀξίαν ἑκάςου, εἰς ἀμοιβὴν διὰ τὴν συμμαχίαν, καὶ πιςὴν ὁμοφωνίαν. Καὶ οὕτως ὕςερον ἐκυβέρνα ἕκαςος τὸ βασίλειον καὶ τὴν ἐπιςασίαν, τὴν ὁποίαν ἔλαβε παρὰ τοῦ Διός. Καὶ ὁ μὲν Ζεὺς ἔκτισε τὰ παλάτια αὐτοῦ εἰς τὸν Ὄλυμπον, ὁ δὲ Ποσειδῶν εἰς τὴν Θάλασσαν, καὶ ὁ Πλούτων εἰς τὸν Ἅδην, ἔχοντες ἕκαςος διοίκησιν ἰδιαιτέραν εἰς τὸ βασίλειον αὐτοῦ· ὅμως τὸ κοινὸν καὶ ὑπέρτατον συμβούλιον ἦτον εἰς τὸν Ὄλυμπον, προεδρεύοντος τοῦ Διός· καὶ ἐκεῖθεν ἤρχοντο αἱ προςαγαὶ καὶ ἀποφάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐπείθοντο ὅλοι, ὥςε ἦσαν ὡς ὑποκείμενοι σχεδόν· διὰ τοῦτο καὶ ἐξώριζεν αὐτοὺς ὁ Ζεὺς, ὅταν ἔσφαλλον, καθὼς ἐξώρισε τὸν Ποσειδῶνα, καὶ δὲν εἶχε πλέον ἄδειαν νὰ ἔλθῃ, οὔτε εἰς τὸ βασίλειον αὐτοῦ, οὔτε εἰς τὸν Οὐρανὸν νὰ ἀναβῇ· ἀλλὰ περιεφέρετο εἰς τὴν Γῆν ὡς ἰδιώτης καὶ δυςυχὴς, εἰς τὸ κοινὸν καὶ δημωτικὸν καταφύγιον (α).

Μετὰ ταῦτα δὲ, μείνας εἰς ἡσυχίαν καὶ διατάξας ὅλας τὰς ὑποθέσεις τοῦ βασιλείου, ἔλαβε γυναῖκα τὴν

(α) Ἀπολλόδ. αὐτόθι. Ὅμηρ. Ἰλ. Ο. 187. καὶ Διδυμ. Καλλιμ. Ὑμν. εἰς Δία. 59. καὶ Σχολ.

ἀδελφὴν αὐτοῦ Ἥραν. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι εἶχε καὶ ἄλλας γυναῖκας πρότερον, ὡς ῥηθήσεται μετ' ὀλίγον. Ἀλλ' εὐθὺς ἠγέρθησαν οἱ Γίγαντας κατ' αὐτοῦ, ἔπειτα ὁ Τυφῶν, καὶ τέλος οἱ Ἀλωεῖδαι, καὶ κατετάραξαν τὸν Οὐρανὸν, ἐπαπειλοῦντες νὰ ἁρπάσουν οὐχὶ μόνον τὸ βασίλειον τοῦ Οὐρανοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἥραν. Νικήσας δὲ καὶ τούτους, ὡς εἴρηται, καὶ ῥηθήσεται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους, καὶ μείνας εἰς ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν, ἐφέρετο πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους Θεοὺς αὐςηρῶς καὶ ἀλαζωνικῶς, ἐπαιρόμενος εἰς τὰς νίκας καὶ κατορθώματα αὐτοῦ· ὅθεν ἦσαν ὅλοι μυςικοὶ ἐπίϐουλοι περιμένοντες εὐκαιρίαν· πρὸς δὲ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἥραν καταφρονητικῶς, καταδιώκων καὶ μοιχεύων τὰς ἀλλοτρίας γυναῖκας· ὥςε ἐκείνη μὴ ὑποφέρουσα τοῦτο, ἔφυγεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Βοιωτίαν. Τοῦτο ὅμως ἠρέθισε περισσότερον ὅλους τοὺς Θεούς· μὴ δυνηθεὶς δὲ νὰ φιλιωθῇ ἄλλως, κατέβη μόνος εἰς τὴν Βοιτιωτίαν, καὶ συμβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ Κιθαιρῶνος Βασιλέως τῶν Πλαταιῶν, ἔϐαλεν ἄγαλμα ξύλινον εἰς τὴν ἅμαξαν αὐτοῦ ἐνδεδυμένον ὡς γυναῖκα· ἔπειτα ἔλεγεν, ὅτι ἦτον ἡ Πλαταιὰ θυγατέρα τοῦ Ἀσωποῦ, τὴν ὁποίαν φέρει εἰς τὸν Οὐρανὸν νὰ τὴν ςεφανωθῇ, ἐπειδὴ ἔφυγεν ἡ Ἥρα· ἦτον δὲ ἡ Πλαταιὰ νέα ὡραιοτάτη, καὶ περίφημος. Τοῦτο ἀκούσασα ἡ Ἥρα, ἔτρεξε μὲ σπουδὴν, καὶ φθάσασα τὴν ἅμαξαν, ἔσχισε τὰ φορέματα τοῦ ἀγάλματος μὲ θυμὸν, νομίζουσα ὅτι ἦτον ἡ Πλαταιά· ἐνοςιμεύθη ὅμως τὸ ςρατήγημα, καὶ ἐφιλιώθη μὲ τὸν Δία· καὶ οὕτως ἀνέβη πάλιν εἰς τὸν Οὐρανόν (α). Διὰ ταύτην λοιπὸν τὴν αἰτίαν κατέςησαν οἱ Πλαταιεῖς τὴν ἑορτὴν Δαίδαλα καλουμένην, ἐπειδὴ ὠνόμαζον Δαίδαλα τὰ ἀρχαῖα ξόανα.

Ὁ Ζεὺς ὅμως δὲν ἄλλαξε τὴν γνώμην, ἀλλὰ μά-

(α) Παυσαν. Βοιατικ. Γ'. 1. 2.

λιςα ἐξέκλινεν εἰς τὰ χειρότερα, ὥςε ἐν ᾧ εἶχε τοσαύτας παλλακίδας, ἥρπασε καὶ τὸν Γανυμήδην, καὶ κατέςητεν αὐτὸν οἰνοχόον. Τότε λοιπὸν ἡ Ἥρα βλέπουσα τὸ κακὸν ἀθεράπευτον διὰ τὴν ἕξιν, συνεκρότησε συνωμωσίαν μὲ τὸν Ποσειδῶνα, Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀθηνᾶν, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ δέσωσι τὸν Δία. Ἀλλ' ἡ Θέτις, μαθοῦσα τὴν ἐπιβουλὴν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Νηρέως τοῦ Μάντεως, ἔλαβε τὸν Αἰγέωνα βοηθὸν, καὶ ἀνέβη εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ λέγει πρὸς τὸν Δία τὸν κίνδυνον· ὅθεν ὁ Ζεὺς προκαταλαβὼν τὴν συνομωσίαν ἄπρακτον, τὸν μὲν Ποσειδῶνα καὶ Ἀπόλλωνα ἐξώρισεν εἰς τὴν Γῆν, τὴν δὲ Ἀθηνᾶν ἐσυγχώρησε· τὴν Ἥραν ὅμως ἐκρέμασεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, ἐπειδὴ κατέτρεχε καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἡρακλέα, καὶ εἶχε διπλοῦν τὸ σφάλμα· ἔπειτα ἐφοβέρισεν ὅλους τοὺς ἄλλους Θεοὺς, ἐπιδεικνύμενος τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ λέγων, ὅτι ὅλοι οἱ Θεοὶ καὶ αἱ Θεαὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ σαλεύσωσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ· αὐτὸς ὅμως ἂν θελήσῃ, δύναται, οὐχὶ αὐτοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν Γῆν, καὶ τὴν Θάλασσαν, νὰ ἀνατρέψῃ· ὅθεν οἱ Θεοὶ φοβηθέντες, ὑπήκουον ὕςερον εἰς ὅ,τι καὶ ἂν ἔλεγε. Φοβήσας λοιπὸν τοὺς Θεὺς ὅλους, καὶ μείνας τότε εἰς τελείαν ἀσφάλειαν καὶ ἀφοβίαν, ἐδόθη κατὰ κράτος εἰς τὴν ἀσωτείαν, μεταλλάττων τὰς νομίμους γυναῖκας, καὶ ἁρπάζων καὶ ἐξαπατῶν τὰς ἀλλοτρίας, μεταμορφούμενος εἰς διάφορα σχήματα (α).

Πρώτην μὲν γυναῖκα λέγουσιν ὅτι ἔλαβε τὴν Μῆτιν θυγατέρα τοῦ Ὠκεανοῦ· καὶ ὅτε ἦτον ἔγκυος νὰ γεννήσῃ τὴν Ἀθηνᾶν, ἐδίωξεν αὐτὴν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, ἐπειδὴ ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ προέλεγον, ὅτι τὸ τέκνον, τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ γεννήσῃ, θέλει γένει σοφώτερον καὶ φρονιμώτερον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπομένως κινδυνῶδες. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Μῆτις ἦτον μόνον παλλακὶς

(α) Λουκιαν. Δ'. Θ'. Ε'. Κα'. Ὅμηρ. Ἰλ. Α'. 399. καὶ Διδ. Ὕμν. αὐτόθι.

καὶ ἐρωμένη, ἡ ὁποία ἀπέφευγε μάλιςα τὸ ζήτημα αὐτοῦ, μεταβαλλομένη εἰς πολλὰς μορφάς· ὅμως ἐξηπατήθη, καὶ ἐγκαςρώθη τέλος πάντων· ἔπειτα ἔλεγεν, ὅτι μέλλει νὰ γεννήσῃ θυγατέρα, καὶ ὕςερον υἱὸν, ὅςτις μέλλει νὰ βασιλεύσῃ εἰς τὸν Οὐρανόν. Ἀκούσας δὲ ὁ Ζεὺς τοῦτο καὶ φοβηθεὶς, κατέπιεν αὐτὴν, καὶ ὅτε ἦλθεν ὁ καιρὸς τῆς γεννήσεως, ἐγέννησεν αὐτὸς τὴν Ἀθηνᾶν ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ (α).

Ἔπειτα ἔλαβε τὴν Θέμιν, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὰς Ὥρας καὶ τὰς Μοίρας.

Ἔπειτα τὴν Εὐρυνόμην, θυγατέρα τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὰς Χάριτας.

Ἔπειτα τὴν Τιτανίδα Μνημοσύνην, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὰς Μούσας.

Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἦτον καὶ ἡ Δήμητρα γυνὴ αὐτοῦ, καὶ ἡ Λητὼ, ὥςε εἶχεν ἑπτὰ γυναῖκας μὲ τὴν Ἥραν (β).

Τέλος δὲ, ἀγαπήσας καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ἥραν ἔλαβε καὶ αὐτὴν γυναῖκα. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι εἶχον ἔρωτα τριακοσίους χρόνους μυςικὸν, καὶ τότε ἐγέννησαν τὸν Ἥφαιςον. Καὶ ἀφ' οὗ ἐνίκησεν ὁ Ζεὺς τοὺς Τιτᾶνας, καὶ τὸν Κρόνον, καὶ ἔλαβε τὴν βασιλείαν, ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα νόμιμον. Περὶ δὲ τοῦ τόπου, ὅπου συνεφώνησαν πρῶτον τὸν ἔρωτα, φέρονται διάφοροι λόγοι. Ἐπειδὴ τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἡ Ἥρα ἀνετράφη εἰς τὴν Εὔβοιαν, καὶ ἐκεῖθεν ἁρπάσας αὐτὴν ὁ Ζεὺς, τὴν ἔφερεν εἰς τὸ ὄρος Κιθαιρῶνα, ὅπου ὁ Κιθαιρὼν ἔδωκεν αὐτῷ τόπον κρύφιον διὰ νὰ τὴν κρύψῃ, καὶ κλίνην ἐκ χόρτων χλωρῶν διὰ νὰ ἀναπαυθῶσιν· ἦλθε δὲ ὕςερον ἡ Μάκρις ἡ τροφὸς τῆς Ἥρας εἰς ζήτησιν αὐτῆς, καὶ ὁ Κιθαιρὼν δὲν ἀφῆκεν αὐτὴν νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, λέγων, ὅτι ἀναπαύεται ἐκεῖ ὁ Ζεὺς μὲ τὴν

(α) Ἡσίοδ. Θ'. 886. Ἀπολλόδ. Α'. β'. 1. καὶ γ'. 6.
(β) Ἡσίοδ. αὐτόθι. 901 —. Ἀπολλόδ. Α'. Γ'. 1. Νατάλ. Β'. ά. 91.

Λητὼ τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὕϛερον ἠθέλησεν ἡ Ἥρα νὰ ἔχῃ ἕνα Ναὸν καὶ Βωμὸν κοινὸν μὲ τὴν Λητὼ, εἰς συγνωμοσύνην· ἐπειδὴ ἀπεδόθη εἰς ἐκείνην ἡ κατηγορία. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐτὴ ἡ Ἥρα ἐλατρεύετο εἰς τὸν Ναὸν ἐκεῖνον Λητὼ ἐπονομαζομένη ἀπὸ τοῦ Λαθεῖν· ἐπειδὴ δὲν ηὗρεν αὐτὴν ἡ Μάκρις. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Εὔβοια ἦτον τὸ πρῶτον Θέατρον τοῦ ἔρωτος τούτου· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ τὸ ὄρος Ὄχη, ἀπὸ τῆς Ὀχείας, ἤτοι, μίξεως τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας. Κατ' ἄλλους δὲ, εὗρεν αὐτὴν εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἀργολίδος Θόρναξ καλούμενον, ἐν ᾧ ἔβρεχεν, ἢ ἦτον ψύχρα, καὶ μεταμορφωθεὶς εἰς Κόκκυγα (κοῦκκον), ἐξηπάτησεν αὐτήν· ὅθεν ἐπονομάσθη τὸ ὄρος ἐκεῖνο Κόκκυξ. τότε εἶδεν αὐτοὺς ἐκεῖ ὁ Τιρύνθιος Ἀλιάκμων, καὶ μανεὶς ἔπεσεν εἰς τὸν ποταμὸν Ἴναχον, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦτο συνέβη εἰς τὴν Σάμον πρῶτον· ἐκεῖ εἶδε τὴν Ἥραν καὶ ἐξηπάτησεν αὐτήν. Κατ' ἄλλους δὲ, συνέβη εἰς τὸ ὄρος Ἴδην, ὅπου ὠνομάσθη μία κορυφὴ Λεκτὸν, ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. Οἱ δὲ Κρῆτες ἔλεγον, ὅτι συνέβη εἰς τὴν Κρήτην ὁ γάμος, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον οἱ Ποιηταὶ Ἱερὸν γάμον (α).

Ἐγέννησε λοιπὸν καὶ ἐκ τῆς Ἥρας τέσσαρα τέκνα, τὴν Ἥβην, Ἥφαιϛον, Ἄρην, καὶ Εἰλείθυιαν.

Ἐκ δὲ τῶν Παλλακίδων αὐτοῦ ἐγέννησεν ἄπειρα· ὡς ἐκ τῆς Λητοῦς τὴν Ἄρτεμιν καὶ Ἀπόλλωνα· ἐκ τῆς Δήμητρος τὴν Περσεφόνην· ἐκ τῆς Νιόβης τοῦ Φορωνέως τὸν Ἄργον, κατά τινας καὶ τὸν Πελασγόν.

Αὕτη δὲ ἡ Νιόβη ἦτον ἡ πρώτη θνητὴ γυνὴ, μὲ τὴν ὁποίαν συνουσιάσθη πρῶτον, καὶ ἐγέννησε τέκνα θνητά· καὶ τελευταία ἡ Ἀλκμήνη, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Ἡρακλέα, καὶ ἔκτοτε ἔπαυσε πλέον τὴν μετὰ τῶν θνη-

(α) Ὁμηρ. Ἰλ. Α' 609. καὶ Δίδυμ. Πλούταρχ. παρ' Εὐσεβ. Προπαρασκευ. Γ'. ά. 84. Στέφαν. ἐν Καρύϛ. Σχολ. Θεοκρίτ. ΙΕ'. 64. Παυσαν. Κορινθ. Λϛ'. 2. Βιλοαζ. Σχολ. Ὁμήρ. Ἰλ. Ξ'. 296. 284.

τῶν γυναικῶν ἀσέλγειαν· ὥςε ἐπαριθμοῦσι δεκαὲξ θνητὰς γυναῖκας ἐξ ὧν ἐτεκνογόνησεν (α).

Β΄. Ἡ Καλλιςὼ, θυγάτηρ τοῦ Λυκάωνος, τὴν ὁποίαν ἐξηπάτησε μεταμορφωθεὶς εἰς τὸ σχῆμα τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἀρκάδα.

Γ΄. Ἡ Ἰὼ, θυγάτηρ τοῦ Ἰνάχου, τὴν ὁποίαν ἐβίασε μεταμορφωθεὶς εἰς ὁμίχλην, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἔπαφον.

Δ΄. Ἡ Δανάη, θυγάτηρ τοῦ Ἀκρισίου, τὴν ὁποίαν ἐξηπάτησε μεταμορφωθεὶς εἰς χρυσῆν βροχὴν, καὶ ἐγέννησε τὸν Περσέα.

Ε΄. Ἡ Εὐρώπη, θυγάτηρ τοῦ Ἀγήνορος, τὴν ὁποίαν ἥρπασεν ἐκ τῆς Φοινίκης μεταμορφωθεὶς εἰς ταῦρον, καὶ ἐγέννησεν εἰς τὴν Κρήτην τὸν Μίνωα, Σαρπηδῶνα, καὶ Ῥαδάμανθυν.

ΣΤ΄. Ἡ Λήδα, θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, τὴν ὁποίαν ἐξηπάτησε μεταμορφωθεὶς εἰς Κύκνον, καὶ ἐγέννησε τὸν Πολυδεύκην· κατά τινας δὲ, καὶ τὴν Ἑλένην (β)·

Ζ΄. Ἡ Αἴγινα, θυγάτηρ τοῦ Ἀσωποῦ, τὴν ὁποίαν ἥρπασε μεταμορφωθεὶς εἰς πῦρ, καὶ ἐγέννησε τὸν Αἰακόν.

Η΄. Ἡ Ἀντιόπη, θυγάτηρ τοῦ Νυκτέως, τὴν ὁποίαν ἐξηπάτησε μεταμορφωθεὶς εἰς Σάτυρον, καὶ ἐγέννησε τὸν Ζῆθον καὶ Ἀμφίονα (*).

Θ΄. Ἡ Ταϋγέτη, θυγάτηρ τοῦ Ἄτλαντος, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Λακεδαίμονα.

Ι΄. Ἡ Μαία, καὶ αὐτὴ τοῦ Ἄτλαντος, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Ἑρμῆν.

(α) Ἀπολλόδ. Β΄. ά. 1. Ὑγῖν. Μύθ. 144. Εὐσέβ. Χρονικ Α΄. Μ. 3410.

(β) Ἀπολλόδ. Γ΄. ή. 2. ά. 3. δ΄. 1. Ὀβίδ. Μετ. Β΄. 409. 588. καὶ ς΄. 110.

(*) Ἐγέννησεν ὅμως καὶ ἐκ τῆς Σεμέλης τὸν Διόνυσον.

Ια΄. Ἡ Ἠλέκτρα, καὶ αὐτὴ τοῦ Ἄτλαντος, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Δάρδανον.

Ιβ΄. Ἡ Ἐλάρη, θυγάτηρ τοῦ Ὀρχομενοῦ, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Τιτυόν.

Ιγ΄. Ἡ Πλουτὼ, θυγάτηρ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐξ ἧς ἐγέννησε τόν Τάνταλον.

Ιδ΄. Ἡ Δία, θυγάτηρ τοῦ Διωνέως, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Πειρίθουν.

Ιε΄. Ἡ Πρωτογένεια, θυγάτηρ τοῦ Δευκαλίωνος, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Ἀέθλιον (α).

Ιϛ΄. Ἡ Ἀλκμήνη, θυγάτηρ τοῦ Ἠλεκτρύονος, καὶ γυνὴ τοῦ Ἀμφιτρύωνος, τὴν ὁποίαν ἐξηπάτησε μεταμορφωθεὶς εἰς τὸ σχῆμα τοῦ Ἀμφιτρύωνος, καὶ διατρίψας τρεῖς νύκτας εἰς αὐτὴν, ἐγέννησε τὸν Τριέσπερον Ἡρακλέα, καὶ ἔκτοτε ἔπαυσε πλέον τὴν θνητὴν τεκνογονίαν, εὐχαριστηθεὶς εἰς τὴν γέννησιν τοῦ τοιούτου υἱοῦ, καὶ στοχαζόμενος, ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ γεννήσῃ ἄλλον τοιοῦτον.

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐγέννησεν ἐκ τῆς Ὕβρεως τὸν Πᾶνα, ἐκ τῆς Αἰγὸς θυγατρὸς τοῦ Πανὸς, τὸν Αἰγιπᾶνα, ἐκ τῆς Σελήνης τόν Πανδίωνα, ἐκ τῆς Μούσης Θαλείας τὸν Πάλικον, ἐκ τῆς Νύμφης Ὥρας τὸν Κολάξαν, ἐκ τῆς Γαραμαντίδος τὸν Λάρβαν, ἐκ τῆς Νύμφης Σθενίδος τὸν Μέγαρον, ἐκ τῆς Κάρμης θυγατρὸς τοῦ Εὐβούλου τὴν Βριτόμαρτιν· καὶ ἄλλα πολλά.

Ὡς καὶ περὶ τῶν μεταμορφώσεων λέγουσιν, ὅτι καταδιώκων τὴν Ἀστερίαν, μετεμορφώθη εἰς Ἀετόν· καταδιώκων δὲ τὴν Περσεφόνην, μετεμορφώθη εἰς ὄφιν. Καταγινόμενος δὲ νὰ ἐξαπατήσῃ καὶ τὴν Κλυτωρίαν, γυναῖκα ὡραίαν τῆς Θεσσαλίας, μετεμορφώθη εἰς μύρμηκα· ὁμοίως μεταμορφωθεὶς εἰς Ἀετὸν, ἥρπασε τὸν Γα-

(α) Ἀπολλόδ. Γ. ι. 2. Ὀβίδ. αὐτ. θ. 113. Ἀρνόβ. παρ. Γυραλδ. Συντ. Β΄. Ὑγῖν. 155. Μακρόβ. Κρον. Ι΄. Ιθ΄.

νυμένδην· ἐπισημότεραι δὲ μεταμορφώσεις αὐτοῦ εἶναι αἱ ἑξῆς τέσσαρες, κατὰ τὸ ἐπίγραμμα.

,,Ζεὺς Κύκνος, Ταῦρος, Σάτυρος, χρυσὸς,
,,Δἰ ἔρωτα Λήδας, Εὐρώπης, Αἰτιόπης, Δανάης (α).

Ἐβίασε μὲν καὶ κατήσχυνεν ἀδελφὰς, ὡς εἴδομεν, θείας, θυγατέρας, καὶ τὸ μέγιςον, ὡς νομίζουσι τινὲς, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ Ῥέαν (*), κατὰ τὰ πλάσματα τῶν Ποιητῶν, καὶ δεισιδαιμόνων, ὅμως αὐτοὶ, οἱ πλάσαντες αὐτὰ, ἐνόμιζον αὐτὸν Θεὸν μέγιςον, καὶ πατέρα Θεῶν τε θνητῶν τε, διοικοῦντα τὸ πᾶν κατὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ, βρέχοντα, ἀςράπτοντα, βροντῶντα, κεραυνοβολοῦντα, καὶ ὅλας τὰς φυσικὰς ἐνεργείας, καὶ δυνάμεις ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διακρατοῦντα· ὑπέταξαν ὅμως αὐτὸν μόνον εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς Εἱμαρμένης. Καὶ ὅτε ἦτον εἰς τὸν Οὐρανὸν, ἐκάθητο εἰς τὸν θρόνον φορῶν πορφύραν καὶ διάδημα, τὸ σκῆπτρον καὶ τὸν κεραυνὸν κρατῶν, καὶ κρηπίδας εἰς τοὺς πόδας ἔχων· ἦτον καὶ ὡραῖος, καὶ σοβαρὸς, πρόσωπον μεγαλοπρεπὲς ἔχων, ὀφθαλμοὺς, καὶ ὀφρύδια μεγάλα, καὶ χαίτην κυάνεον· ἔδιδε δὲ τὰς αἰτήσεις, ἢ ἀποφάσεις μόνον διὰ τῆς κατανεύσεως τῶν ὀφρυδίων· ὅτε δὲ ἐςράτευεν εἰς τοὺς πολέμους μετεχειρίζετο πρόσωπον ἄγριον, ὀργίλον καὶ φοβερὸν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, κρατῶν τὸν κεραυνὸν ἀντὶ δόρατος, καὶ φορῶν τὴν Αἰγίδα ἀντὶ θώρακος· τοιοῦτον ἔπλασαν αὐτὸν οἱ Ποιηταί.

Ὅθεν καὶ ἐζωγράφιζον αὐτὸν καθήμενον εἰς θρόνον ἐλεφάντινον, διάδημα χρυσοῦν, ἢ ςέφανον ἐκ κλώνων

(α) Ἀπολλόδ. Β. δ΄. 8. Ὀβιδ. αὐτοθ. 108. 114. Ἀρνόβ. παρ. Ποιμ. Α΄. 15.

(*) Τοῦτο ὅμως φαίνεται, ὅτι ἔχει ἀμφιβολίαν, καθὼς καὶ ὁ Πλούταρχος λέγει, ὅτι ὁ Ἀλιάκμων εἶδε τὸν Δία τῇ Ῥέᾳ συγγενόμενον εἰς τὸ Κοκκύγιον ὄρος, ἐν ᾧ τοσοῦτοι ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι τῇ Ἥρᾳ συνεγένετο ἐκεῖ· καὶ ἴσως ἐκ τοιαύτης γραφικῆς, ἢ ἀντιγραφικῆς ἀπροσεξίας ἐμυθολογήθη καὶ ἡ μετὰ τῆς Ῥέας μίξις τοῦ Διός. ἐν τῷ περὶ Ποταμ. Ἰνάχ.

 Ζεύς 307. Ἥρα 322.

Ἀθηνᾶ 334. Ἥφαιστος 327.

ἐλαίας εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχοντα, γένεια μέτρια, καὶ τὸ ἄνωθεν τοῦ ὀμφαλοῦ σῶμα αὐτοῦ γυμνόν· καὶ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ τὸν κεραυνὸν, τὸν ὁποῖον ἔῤῥιπτε πρὸς τοὺς Γίγαντας, κειμένους ὄντας περὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἐν δὲ τῇ ἀριςερᾷ τὸ σκῆπτρον κρατοῦντα· τὴν δὲ ἀσπίδα, ἢ τὴν αἰγίδα ἔμπροσθεν αὐτοῦ κειμένην· πλησίον δὲ αὐτοῦ ἵπτατο ὁ Ἀετὸς, κρατῶν παιδίον μὲ τοὺς ὄνυχας, οἷον, τὸν Γανυμήδην· τὸ δὲ παιδίον ἐκράτει ποτήριον. Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν καὶ ἄλλως, κατὰ τὴν γνώμην καὶ φαντασίαν ἑκάςου· ὅμως μὲ τὰ χαρακτηριςικὰ σύμβολα αὐτοῦ.

Καθὼς τινὲς ἐζωγράφιζον αὐτὸν τριπρόσωπον· ὅτι βλέπει, δηλονότι, τά τε ἐν Οὐρανῷ, καὶ ἐν γῇ, καὶ ἐν Ἅδου γινόμενα· καὶ ὅτι γινώσκει τὰ παρελθόντα, παρόντα, καὶ μέλλοντα. Εὑρέθη δὲ εἰς τὴν Κρήτην ἄγαλμα αὐτοῦ χωρὶς ὦτα· δηλαδὴ, ὁ Βασιλεὺς δὲν πρέπει νὰ ἀκούῃ τοὺς κόλακας· οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅμως ἐζωγράφιζον αὐτὸν μὲ πολλὰ ὦτα· ὅ ἐςιν, ὁ Βασιλεὺς πρέπει νὰ ἀκούῃ μὲ προσοχὴν πολλοὺς, διὰ νὰ εὕρῃ τὴν ἀλήθειαν. Ὁ δὲ Ἀετὸς ἀφιερώθη εἰς αὐτὸν, ἢ διὰ τὴν εἰς τὸ ὄρνεον τοῦτο μεταμόρφωσιν αὐτοῦ, ἢ διότι, ὡς λέγουσιν, ἐγεννήθη τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὁ Ἀετὸς, καὶ ἔτρεφεν αὐτόν· ἢ διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς ὑπεροχῆς· ἐπειδὴ ὁ Ἀετὸς νομίζεται Βασιλεὺς ὅλων τῶν ὀρνέων, ὡς καὶ ὁ Ζεὺς Βασιλεὺς Θεῶν καὶ θνητῶν· ἢ, ὡς ὁ Ἀριςοτέλης λέγει, ὅτι ὁ Ἀετὸς εἶναι ὄρνεον διορατικὸν, καὶ ὀξυδερκὲς, ὥςε βλέπει καὶ πρὸς τὸν Ἥλιον ἀνεμποδίςως· ὅθεν ἀναγκάζει καὶ τοὺς νεοσσοὺς αὐτοῦ, νὰ βλέπωσι πρὸς τὸν Ἥλιον· καὶ ὅσοι δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τοῦτο, ἐκεῖνοι μόνον εἶναι υἱοὶ τοῦ Ἀετοῦ· τοὺς δὲ ἄλλους διώκει, οἱ ὁποῖοι γίνονται ὕςερον Ἁλίατοι· οἷον, Ἀετοὶ τῆς θαλάσσης (α). Βασιλικὸν ἄρα σύμβο-

(α) Ἀλβρίκ. Εἰκόν. Β'. Βόσ. Θεολ. Θ'. 17. Κίππιγ. Α'. 7. Πλούταρχ. Ἴσ. καὶ Ὄσιρ. Τόμ. Ζ'. 500. Μαγκέρ. ἐν Ὑγῖν. 198. Πλ[illegible] Ι. Γ. Λακτάνσ. ς'. 20.

λον καὶ κατὰ τοῦτο ὁ Ἀετός· ἦτον δὲ καὶ ἄγγελος τοῦ Διός, καὶ ὑπηρέτης ὁ Ἀετός. Ὁ Καλλίμαχος γράφει τὸν Α' ὕμνον εἰς αὐτόν· ὁ Ὅμηρος τὸν Κά· καὶ ὁ Ὀρφεὺς τὸν Ιδ'. καὶ τὸν Ιή. τὸν ὁποῖον ὀνομάζει τοῦ Κεραυνίου Διός· τὸν ΙΘ'. τοῦ Ἀστραπαίου Διός· καὶ τὸν Οβ', τοῦ Δαίμονος, ὅπου ὀνομάζει αὐτὸν Δαίμονα μειλίχιον Δία.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῆς Ἥρας.

Ἡ Ἥρα ἦτον θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας, καὶ ἀδελφὴ τοῦ Διός· καὶ κατά τινας, ἐγεννήθησαν δίδυμοι μὲ τὸν Δία, καὶ ὁ Κρόνος δὲν ἤξευρεν· ὅθεν ἐζήτει νὰ φάγῃ μόνον τὸν Δία· κατ' ἄλλους δὲ, ἐγεννήθη αὐτὴ πρὸ τοῦ Διός, καὶ κατέπιε καὶ αὐτὴν ὁ Κρόνος, καὶ πάλιν τὴν ἐξήμεσε μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς αὐτῆς (α).

Ἐγεννήθη δὲ, κατὰ μέν τινας, εἰς τὴν Σάμον πλησίον εἰς τὸν Ἴμβρασον ποταμὸν, ὑποκάτω εἰς τὸ δένδρον Λύγον ὀνομαζόμενον, καὶ ἐλούετο εἰς τὸν ποταμὸν τοῦτον, ἀνατρεφομένη ἐκεῖ, καὶ διὰ τοῦτο μετωνομάσθη Παρθένιος ὁ Ἴμβρασος, ἐπειδὴ ἦτον καὶ αὐτὴ παρθένος τότε (*). Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγεννήθη εἰς τὸ Ἄργος, καὶ Ἀνέθρεψαν αὐτὴν αἱ Νύμφαι, Εὔβοια, Πρόσυμνα, καὶ Ἀκρέα, θυγατέρες τοῦ Ἀστερίωνος. Κατ' ἄλλους δὲ, ἀνέθρεψαν αὐτὴν αἱ Ὧραι, καὶ κατ' ἄλλους, ὁ Ὠκεανὸς καὶ ἡ Θέτις, καὶ κατ' ἄλλους, ὁ Τήμενος υἱὸς

(α) Ἀπολλόδ. Α'. ά. 3. καὶ β'. 1. Ἔννιος παρ. Λακταντ. Inst. Α'. Ιδ'. 3.

(*) Ὁ Παυσανίας λέγει, ὅτι οἱ Ἀργοναῦται ἔχοντες τὸ ἄγαλμα τῆς Ἥρας ἐκ τῦ Ἄργυς, ἔκτισαν Ἱερὸν εἰς τὴν Σάμον, ἀφῆκαν καὶ τὸ ξόανον ἐκεῖ· ὅθεν οἱ Σάμιοι ἐνόμιζον, ὅτι ἐγεννήθη ἐκεῖ ἡ Ἥρα, διὰ τὴν ἀρχαιότητα τῦ Ἱερῦ.

τοῦ Πελασγοῦ, εἰς τὴν Στύμφαλον· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἔλεγον, ὅτι ἐγεννήθη εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ αὐτὴ, καὶ ὁ Ζεὺς, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, ὡς προείρηται (α). Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἀνετρέφετο εἰς τὴν Εὔβοιαν ἡ Ἥρα· ὅμως εἰς τὸ Ἄργος ὠνομάζετο τὶς λόφος Εὔβοια ἀπὸ τῆς τροφοῦ αὐτῆς Εὐβοίας· καὶ ἴσω, ἐσυγχύσθησαν τὰ ὀνόματα.

Κατὰ δὲ τὸν λόγον τῶν Σαμίων, ἀνατρεφομένη ἐκεῖ, ἐξήρχετο εἰς περιδιάβασιν μὲ τὰς τροφοὺς αὐτῆς, καὶ ἐλούετο εἰς τὸν ῥηθέντα ποταμόν· τότε καὶ ὁ Ζεὺς περιφερόμενος ἔνθεν κακεῖθεν, μεταμεμορφωμένος καὶ ἀγνώριςος, διὰ τὸν φόβον τοῦ Κρόνου, ἦλθε καὶ εἰς τὴν Σάμον, καὶ εἶδεν αὐτὴν λουομένην· ὅθεν κατεδίωκεν αὐτὴν ὕςερον, καὶ τέλος τὴν ηὗρεν, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Ἀργολίδα, εἰς τὸ ὄρος Θόρνακα, μόνην περιδιαβάζουσαν· καὶ θέλων νὰ μὴ τὸν γνωρίσῃ καὶ φύγῃ, πρῶτον μὲν ἔβρεξε ῥαγδαίως, ἔκαμε καὶ ψύχραν, ὥςε αὐτὴ ἐκάθησεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ὄρους, ὅπου ἐκτίσθη ὕςερον τὸ Ἱερὸν τῆς Ἥρας τελείας ἐπονομαζομένης· ἔπειτα μεταμορφωθεὶς καὶ αὐτὸς εἰς Κόκκυγα, ἐκάθησεν εἰς τὰ γόνατα αὐτῆς, τρέμων ὑπὸ τοῦ ψύχους· αὐτὴ δὲ λυπηθεῖσα, τὸν ἐσκέπασε μὲ τὸ φόρεμα αὐτῆς. Καὶ τότε μεταμορφωθεὶς εἰς τὸ σχῆμα αὐτοῦ, τὴν ἐβίαζεν· αὐτὴ ὅμως δὲν ἤθελε, λέγουσα, ὅτι φοβεῖται τὴν μητέρα αὐτῆς. Τέλος δὲ ἔκλινεν, ἀφ' οὗ ὑπεσχέθη νὰ τὴν λάβῃ γυναῖκα. Κατ' ἄλλους δὲ, φεύγουσα τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Διὸς, ἦλθεν εἰς τὸ Ἄντρον τινὸς Ἀχιλλέως γηγενοῦς, καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκεῖνος κατέπεισεν αὐτὴν νὰ δεχθῇ τὴν δέησιν τοῦ Διός· ὁ δὲ Ζεὺς ὑπεσχέθη νὰ κάμῃ ἐνδόξους ὅλους τοὺς ἔχοντας τοῦτο τὸ ὄνομα· ὅθεν ἔγινε περίδοξος καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς τοῦ Πηλέως ὕςερον (β).

(α) Παυσαν. Ἀχαϊκ. Δ'. 3. 4. Στράβ. Θ'. 413. Διόδ. Α'. Ι/'. Ἀρκαδικ. Κβ'. 2. Κορινθ. Ιζ'. 2. καὶ Ιγ'. 3.

(β) Λακτάνσ. αὐτόθ. Α'. Ιζ'. ξ. Ἀριστοτέλ. ἐν Σχολ. Θεοκριτ.

Ὁ δὲ γάμος αὐτῶν ἔγινε καὶ ἑωρτάσθη, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Κρήτην, εἰς τὴν χώραν τῶν Κνωσίων, καὶ πλησίον τοῦ Θήρηνος ποταμοῦ, ὅπου ἦτον ὕςερον Ἱερὸν, καὶ ἑώταζον οἱ ἐγχώριοι ἑορτὴν κατ᾽ ἔτος, μιμούμενοι τὴν τελετὴν τοῦ γάμου. Ἐκάλεσαν δὲ εἰς τὸν γάμον ὅλους τοὺς Θεοὺς, καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ αὐτὰ τὰ θηρία, καὶ εὐωχήθησαν, καὶ εὐράνθησαν ὅλοι ὁμοψύχως· καλεςὴς δὲ ἦτον ὁ Ἑρμῆς. Μόνον ἡ Νύμφη Χελώνη δὲν ἦλθεν εἰς τὸν γάμον, καὶ διὰ τοῦτο ἐτιμωρήθη, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (α).

Δὲν ἔζησαν ὅμως ποτὲ εἰρηνικῶς, φιλονεικοῦντες, καὶ διαφωνοῦντες εἰς ὅλα τὰ πράγματα, καὶ μάλιςα διὰ τὴν ἀσέλγειαν τοῦ Διὸς, καὶ ζηλοτυπίαν ἐκείνης, ἡ ὁποία μὴ δυναμένη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ, καὶ ἔχουσα δύναμιν ἀπόλυτον, ὡς γυνὴ τοῦ Διὸς, καὶ Βασίλισσα, κατέτρεχεν ἀσπόνδως τὰς παλλακίδας αὐτοῦ. Εἶχε δὲ δεκατέσσαρας Νύμφας εἰς τὸν Οὐρανὸν ἡ Ἥρα εἰς τὴν συνοδίαν αὐτῆς, καὶ πρώτη τούτων ἦτον ἡ Ἶρις. Διὰ νὰ εὐχαριςήσῃ δὲ τὴν ἀκόλαςον ἐπιθυμίαν τοῦ Διὸς, κατέβαινε καὶ ἐλούετο κατ᾽ ἔτος εἰς τὴν πηγὴν τῆς Ἀργείας Κάναθον καλουμένην, πλησίον τῆς Ναυπλίας, καὶ ἐγίνετο πάλιν παρθένος· ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο εἶχε τοιαύτην ἐνέργειαν. Ὁ Ζεὺς ὅμως, καὶ μὲ τοῦτο δὲν εὐαριςεῖτο, ἀλλ᾽ ἔτρεχεν, ὅπου ἤκουεν ὡραίαν γυναῖκα· ἡ δὲ Ἥρα ἐξεθύμαινεν εἰς τὰς ἐρωμένας αὐτοῦ· ἐπειδὴ ἐμπόδισε τὴν γέννησιν τοῦ Ἡρακλέους ἑπτὰ ἡμέρας, διὰ νὰ γεννηθῇ πρότερον ὁ Εὐρυσθεύς· μετεμόρφωσε καὶ τὴν Γαλανθίδα, δούλην τῆς Ἀλκμήνης, εἰς Γαλῆν· κατέτρεχε θανατηφόρως καὶ αὐτὸν τὸν Ἡρακλέα, υἱὸν νόθον ὄντα τοῦ Διός· ὅτε δὲ ἐπόρθησε τὴν Τρῳάδα μὲ τὸν Τελαμῶνα, καὶ ἐπέςρεφεν εἰς τὴν

(α) [illegible] Σωρέθ. παρ. Νατάλ. Β΄. 4. Παυσαν. Κορινθ. Ιζ΄. Ἀρχα- [illegible] τι. Πτολαιμ. Ἡφαις. ς΄.
[illegible] Ε΄. Οβ΄. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Α΄. 509.

Ἑλλάδα ὁ Ἡρακλῆς, αὐτὴ ἀπεκοίμησε τὸν Δία δολίως, διὰ νὰ μὴ ἐνοήσῃ τὸν κίνδυνον τοῦ Ἡρακλέους· ἔπειτα διήγειρεν ὅλους τοὺς ἀνέμους, καὶ κατετάραξε τὴν θάλασσαν, ὥςε μετὰ βίας ἐσώθη ἐκ τοῦ κινδύνου ὁ Ἡρακλῆς. Τέλος δὲ ἔπεμψε τὴν Σφίγγα εἰς τοὺς Θηβαίους, ἐπειδὴ ἐγεννήθη ὁ Ἡρακλῆς ἐκεῖ. Ὁμοίως κατεδίωκε καὶ τὴν Λητώ, τὴν Ἰώ, ἐξηπάτησε τὴν Σεμέλην νὰ κεραυνωθῇ, μετεμόρφωσε τὴν Καλλιςὼ εἰς Ἄρκτον, ἔῤῥιψε τὴν Σίδην γυναῖκα τοῦ Ὠρίωνος εἰς τὸν Ἅδην, ἐπειδὴ εἶπεν, ὅτι ἦτον ὡραιοτέρα αὐτῆς, διήγειρε τὸν Γηρυόνην κατὰ τοῦ Ἡρακλέους, ἔνθα καὶ ἐπληγώθη ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ ἐδοκίμασε πόνους σφοδροτάτους. Κατὰ δὲ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ἦτον ἐναντία τῆς γνώμης τοῦ Διός· ὅθεν κατεγίνετο νὰ τὸν ἐξαπατήσῃ μὲ τὰ γυναικεῖα θέλγητρα· καὶ μὴ ἔχουσα τόσον ἰσχυρὰ θέλγητρα αὐτή, ἔλαβε τὸν Κεςὸν τῆς Ἀφροδίτης. Τέλος δὲ ἔδειρε καὶ τὴν Ἄρτεμιν, ἐπειδὴ ἐκείνη παρεκίνει τὸν Ἀπόλλωνα κατὰ τῶν Ἑλλήνων (α).

Κατά τινας δέ, διήγειρε καὶ τοὺς Τιτᾶνας κατὰ τοῦ Διός· ἐτύφλωσε τὸν Τειρεσίαν, κατέςησε τὸν Ἄργον κατάσκοπον τοῦ Διός. Ταῦτα δὲ πάντα ἦσαν ἀνυπόφορα, ὡς πρὸς τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ Διός, καὶ ἐναντία τῆς δυνάμεως καὶ ἐξουσίας αὐτοῦ. Τὸ δὲ μέγιςον καὶ παρανομώτατον ἦτον ἡ συνομοσία, ὡς εἴρηται, τὴν ὁποίαν συνεκρότησε κατὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Ὅθεν μὴ ὑποφέρων πλέον ὁ Ζεύς, ἔδησεν αὐτὴν χεῖρας καὶ πόδας, μὲ ἁλύσους, καὶ τὴν ἐκρέμασεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς· καὶ εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς ἐκρέμασε δύο ἄκμονας, διὰ μεγαλητέραν τιμωρίαν. Κατ'

(α) Βιργίλ. Αἰν. Α'. 50. 71. Ἀλβρίκ. Εἰκὼν Ια'. Ὀβίδ. Μετ. Α'. 725. Β'. 474. Θ'. 292. 317. Νατάλ. Β'. δ'. Ἀπολλόδ. Α'. δ'. 3. Γ'. ε'. 8. Ὅμηρ. Ἰλ. Δ. 30. Φ. 480. Παυσαν. Κορινθ. Λη'. 2. Ἰλ. Ε'. 392. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρ. 49.

ἄλλους δὲ, ἔδησεν αὐτὴν, διότι ἐκίνησε τὴν τρικυμίαν, καὶ ἤθελε νὰ πνίξῃ τὸν Ἡρακλέα (α).

Κατ' ἄλλους δὲ, ἔφυγεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, ὡς εἴρηται, καὶ τότε μὲν ἔλαβεν αὐτὴν πάλιν ὁ Ζεὺς διὰ τοῦ ςρατηγήματος· ὅμως ἔφυγε καὶ δεύτερον, καὶ ἐλθοῦσα εἰς τὴν Στύμφαλον, ὅπου ἐγεννήθη, πρὸς τὸν τροφέα αὐτῆς Τήμενον, ἔζησεν ἐκεῖ τὸ ὑπόλοιπον, ὡς χήρα· ὅθεν ὁ Τήμενος ἔδωκεν αὐτῇ τρεῖς ὀνομασίας· παῖδα, τελείαν, καὶ χήρα· καὶ παῖδα μὲν ἔλεγεν αὐτὴν, ὅτε ἦτον παρθένος· τελείαν δὲ, ὅτε ὑπανδρεύθη, καὶ χήραν, ὅτε ἔφυγε τὸ δεύτερον ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ἔζη ἐκεῖ ὡς χήρα (β). Περὶ τῆς τεκνογονίας αὐτῆς, εἴρηται εἰς τὸ περὶ Διὸς, καὶ ῥηθήσεται καὶ εἰς ἕκαςον κεφάλαιον ἐκείνων, ὅτι δὲν ἐφύλαξε καὶ αὐτὴ πολλὴν τιμὴν πρὸς τὸν Δία. Διότι, καθὼς λέγουσιν, ἐγέννησε καὶ τὸν Τυφῶνα ἐναντίον τοῦ Διὸς, καὶ τὸν Προμηθέα ἐκ τοῦ Εὐρυμέδοντος πρὶν ὑπανδρευθῇ.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν διαφόρως, καὶ πολλάκις ὁμοίως μὲ τὴν Ἑςίαν· εἰς τὸ Ἄργος ἐν τῷ Ναῷ αὐτῆς ἐκάθητο ἐπὶ θρόνου, καὶ διάδημα εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχουσα, εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν αἱ Ὧραι καὶ αἱ Χάριτες ἐζωγραφισμέναι, οἷον, κεχαραγμέναι· καὶ εἰς μὲν τὴν μίαν χεῖρα ἐκράτει ῥοιὰν (ῥόδι), εἰς δὲ τὴν ἄλλην σκῆπτρον, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὸ ἐκάθητο (γ) ὁ Κόκκυξ, καὶ πλησίον αὐτῆς ἵςατο ἡ Ἥβη.

Ἀλλοῦ δὲ εὑρέθη ἔχουσα σύνεφον περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, τὴν Ἶριν περὶ αὐτὴν, καὶ παγώνια ἀμφοτέρωθεν, καὶ μίαν γυναῖκα βρέφος ἔχουσαν· ἐνίοτε δὲ εἶχε καὶ τὰς Σειρῆνας εἰς τὰς χεῖρας· ἐνίοτε ἐκάθητο καὶ ἐφ' ἁμάξης χρυσῆς, τὴν ὁποίαν ἔσυρον τὰ παγώνια, ἐνίοτε καὶ οἱ Ἵπποι, καὶ ὄπισθεν αὐτῆς εἶχε τὴν Ἶριν· καὶ πότε μὲν εἶχεν ἀσπίδα καὶ δόρυ, πότε

(α) Ὅμηρος. (β) Παυσαν. Ἀρκαδικ. Κβ'. 2.
(γ) Παυσαν. Κορινθ. Ιζ'. 4.

δὲ τύμπανον καὶ κεραυνὸν εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ποτε καὶ κέρατα εἰς τὴν κεφαλήν, πότε δὲ καὶ διάδημα λευκὸν εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸν Κάςορα καὶ Πολυδεύκην ἀμφοτέρωθεν τοῦ διαδήματος, καὶ τὴν Ἶριν, καὶ τὰς Νύμφας ἀκολουθούσας (α).

Ἡ Ἥρα ἐνομίζετο ἔφορος τοῦ πλούτου, τῶν βασιλείων, τοῦ γάμου, τῆς ἀνδρείας, καὶ τοῦ καλλωπισμοῦ τῶν γυναικῶν· ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι αὐτὴ ἐφεῦρεν αὐτὸν, καὶ ἐκαλλωπίζετο εἰς ὑπερβολήν. Φυσικῶς δὲ ἀλληγορεῖται εἰς τὴν Γῆν, καὶ εἰς τὴν Σελήνην, ὡς δηλοῦσι τὰ σύμβολα· ἔχει δὲ καὶ τὰς Σειρήνας, ἐπειδὴ αὐτή παρεκίνησεν αὐτὰς εἰς τὴν μετὰ τῶν Μουσῶν φιλονεικίαν (β). ὁ Ὅμηρος γράφει τὸν Ι. ὕμνον εἰς αὐτὴν, καὶ ὁ Ὀρφεὺς τὸν ΙΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Περὶ τοῦ Ἡφαίςου.

Ἥφαιςοι ἐχρημάτισαν τέσσαρες· ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἦτον υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ, ὁ δὲ δεύτερος τοῦ Νείλου, ὁ δὲ τρίτος τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, καὶ ὁ τέταρτος τοῦ Μαιναλίου. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐχρημάτισαν δύο, ὁ μὲν Ἕλλην, ὁ δ᾽ ἄλλος Πελασγός. Ἄλλοι δὲ λέγουσι καὶ ἄλλον Ἥφαιςον υἱὸν τοῦ Τάλωνος, υἱοῦ τοῦ Κρητὸς Βασιλέως τῆς Κρήτης, καὶ ὅτι ὁ Ῥα-

---

(α) Μοντ. Φακ. Ἀρχαιολ. Γ. Α΄. 22. 55. Παυσαν. Βοιωτικ. ΛΔ΄. 2. Ἀλβρικ Εἰκόν. β΄. Ὀβίδ. Μετ. Β΄. 531. Πομέυ. Β΄. 68. Ὅμηρ. Ἰλ. Ε. 720. Χαρτάρ. Εἰκόν. 25. 26. Βόσ. Θεολ. Θ΄. Κά. Κίππιγ. Α΄. ζ. 2. Στράβ. Σύντ. α΄. 87.

(β) Ὀβίδ. Ἐπιςολ. Πάριδ. πρὸς Ἑλέν. 81. Ὑγῖν. Μύθ. 92. Βιργίλ. Αἰν. Δ΄. 59 Ἀθαναίσ. λόγ. κατὰ ἐθν. Βόσ. Θεολ. Β΄. Κεφ. τελευταί. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Γεωργικ. Β. 325. Μακρόβ. Κρόν. Α΄. ι. Ὀμεῖς Μυθολ. ἐν Ἥρα.

δάμανθυς ἦτον υἱὸς τούτου τοῦ Ἡφαίςου. Ἐπιςημέτατος δέ, καὶ γνωςότατος πάντων ἦτον ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας (α). Λέγουσιν ὅμως, ὅτι ἐγέννησεν αὐτὸν ἡ Ἥρα ἐρωμένη οὖσα ἔτι τοῦ Διός. Κατ' ἄλλους δὲ, ἄνευ συνουσίας ἀνδρὸς, τὸν ἐγέννησεν ἐκ τοῦ λαγῶνος· ὅθεν ὠνομάζετο καὶ Ἀπάτωρ, ἐπειδὴ ἐγεννήθη ἄνευ πατρός· οὗτος ἦτον ὅμως ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, ἢ τῆς Ἥρας μόνου.

Ἐπειδὴ δὲ ἐγεννήθη εἰς ἄκρον δυσειδὴς, ἡ Ἥρα αἰσχυνομένη, ἔῤῥιψεν αὐτὸν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ μὴ φανῇ εἰς τοὺς Θεούς· κατ' ἄλλους δὲ, φοβουμένη τοὺς γονεῖς αὐτῆς, ἐπειδὴ τὸν ἐγέννησε παρθένος ἔτι οὖσα, οἷον ἀνύπανδρος. Ἔπεσε δὲ εἰς τὴν Θάλασσαν, καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἡ Θέτις, καὶ ἡ Εὐρυνόμη θυγάτηρ τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ τὸν ἀνέθρεψαν ἐπιμελῶς, εἰς τὰ σπήλαια τῶν Θαλασσίων Νυμφῶν· καὶ μείνας ἐκεῖ ἐννέα χρόνους, ἔμαθε καὶ τὴν χαλκευτικὴν τέχνην ἐντελῶς, καὶ κατεσκεύασε καὶ διάφορα ἔργα θαυμασμοῦ ἄξια. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἀνέθρεψαν αὐτὸν οἱ Πίθηκες (β).

Ὅτε δὲ ἐβασίλευσεν ὁ Ζεὺς, ἔλαβεν αὐτὸν εἰς τὸν Οὐρανὸν, διὰ τὸ ἐπίσημον καὶ τὴν χρείαν τῆς τέχνης, νὰ καλλωπίσῃ τὸν Οὐρανὸν μὲ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὅθεν ςήσας ἐκεῖ τὸ ἐργαςήριον αὐτοῦ, ἐδούλευεν ἀκαταπαύςως· καὶ πρῶτον μὲν κατεσκεύασε τὰ ὑπέρλαμπρα δώματα τοῦ Διός· ἔπειτα καὶ τὰς κατοικίας τῶν ἄλλων Θεῶν, τὴν ἅμαξαν τοῦ Ἡλίου, τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διὸς, καὶ ἄλλα πολλά· ἦτον ὅμως καὶ τὰ ἐργαλεῖα αὐτοῦ ἀξιοθαύμαςα, ὥςε αἱ φῦσαι ἀνέβαινον καὶ κατέβαινεν αὐτομά-

(α) Κικέρ. Φυσ. Θ. Γ. 1199. Ὁμηρ. Ἰλ. Α. 571. Ἡσίοδ. Θ. 927. Ἀπολλόδ. Α. γ'. ς. Φουρνοῦτ. Φύσ. Θ. 19'. Ὑγῖν. Προοιμ. 12. Νόν. Διονυσ. Ρ. 228. Σχολ. Ἀπολλών. Α. 859. Παυσαν. Ἀρκαδικ. Ν/. 2. Ἰσίδωρ. Η'. Ιά. Σπάγχ. ἐν Καλλιμάχ. Παλλάδ. 134.

(β) Ὁμηρ. Ὑμν. εἰς Ἀπόλλων. 317. Ἰλ. Α. 578. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Ἐκλογ. δ'. Βιβὴς παρ' Αὐγουςίν. Πολ. Θ. Δ'. 10. Ἰλ. Σ. 395. ϗ Τ. 368. Νατάλ. Β'. ς'.

τως, ὅτε ἤθελον αὐτὸς, χωρὶς κρότου καὶ ταραχῆς, διὰ νὰ μὴ ἐνοχλῇ τοὺς Θεούς. Εἶχε καί τινας νέας κατεσκευασμένας, αἱ ὁποῖαι συνήργουν καὶ ἐβοήθουν αὐτὸν εἰς τὴν ἐργασίαν· ἐκτὸς δὲ τούτων, κατέστησεν αὐτὸν ὁ Ζεὺς καὶ οἰνοχόον εἰς τὸ συμπόσιον τῶν Θεῶν, ἕως οὗ ἐγεννήθη ἡ Ἥβη· ἦτον καὶ ὁ Ἄκμων αὐτοῦ μέγιστος (α).

Ὅτε ἐκρέμασεν ὁ Ζεὺς τὴν Ἥραν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, ὁ Ἥφαιστος λυπηθεὶς αὐτὴν, ἤθελε νὰ τὴν λύσῃ κρυφίως. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Ζεὺς καὶ ἀγανακτήσας, ἥρπασεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ποδὸς, καὶ τὸν ἔῤῥιψε τὸ πρωῒ εἰς τὴν γῆν, καὶ μόλις πρὸς τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου ἔπεσεν εἰς τὴν νῆσον Λῆμνον, ἡ μιθανὴς σχεδὸν, καὶ συνέτριψε τὸν ἕνα πόδα· καὶ διὰ τοῦτο ἦτον ὕστερον χωλός. Κατ᾿ ἄλλους δὲ, συνέτριψε τὸν τράχηλον, καὶ κατ᾿ ἄλλους ἕνα κόκκαλον. Ἔλαβον ὅμως αὐτὸν οἱ Λήμνιοι Σίντιες τότε λεγόμενοι, καὶ τὸν ἐπιμελήθησαν φιλανθρώπως· ὅθεν ἔμεινεν ὕστερον ἐκεῖ, καὶ στήσας τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ ἐδούλευε τὴν τέχνην· οἱ δὲ Σίντιες ἀφιέρωσαν ὅλην τὴν νῆσον εἰς αὐτὸν, ὠνόμασαν καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν Ἡφαιστιάδα ἀπ᾿ αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπέρασεν εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ἔστησε τὸ ἐργαστήριον εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Αἴτνης, μεταχειριζόμενος ὡς δούλους εἰς τὴν ἐργατίαν τοὺς Κύκλωπας τῆς Σικελίας· ἐκεῖθεν δὲ ἐπέρασεν εἰς τὰς Λιπάρας νήσους, καὶ ἔστησε τὸ ἐργαστήριον εἰς μίαν τούτων Ἱερὰν καλουμένην, ὅπου ἐδούλευε τόσον ἐπιμελῶς καὶ δραστικῶς, ὥστε ἀνταπεκρίνετο ἡ Ἠχὼ τῆς Αἴτνης, ὡς βροντὴ, πρὸς τὸν κτύπον τῶν σφυρίων, εἰς διάστημα πεντακοσίων σχεδὸν σταδίων (β).

(α) Σχολ. Ἀπολλων. Β´. Ὁμηρ. Ἰλ. Α. 608. Σ. 375. 413. Ἡσίοδ. Θ. 722.

(β) Ὁμηρ. Ἰλ. Α. 5. 90. Λουκιαν. παρ. Νατάλ Β´. β´. Σχολ. Ἀπολλων. Γ´. 41. Ἀπολλόδ. Α. γ. 7. Βιργίλ. Αἰν. Η´. 477. Ιουβενάλ. Ιγ´. 45. Ἔννιος παρ. Μουκέρ. ἐν Ἀλβρικ. Ιέ. Λουκιαν. περὶ Θυσ. Σχόλ. Ἀπολλων. Γ. 41.

Τῶν δὲ ἐπισημοτέρων ἔργων αὐτοῦ, πρῶτον ἦτον ὁ χρυσοῦς θρόνους, τὸν ὁποῖον κατασκευάσας τεχνηέντως, ἔςειλε δῶρον εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ, πρὸς ἐκδίκησιν, ἐπειδὴ ἔῤῥιψεν αὐτὸν εἰς τὴν Θάλασσαν· εἶχε δὲ ὁ θρόνος δεσμοὺς ἀφανεῖς, καὶ τόσον τεχνικοὺς, ὥςε ἀφ' οὗ ἐκάθησεν ἡ Ἥρα, περιεπλέχθη, καὶ ἐδέθη ἀκατανοήτως· καὶ δὲν ἐδύναντο νὰ τὴν λύσουν ὅλοι οἱ Θεοί· ὅθεν ἔτρεξαν ὅλοι πρὸς τὸν Ἥφαιςον, καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν Οὐρανὸν, διὰ νὰ λύσῃ τὴν μητέρα αὐτοῦ· αὐτὸς ὅμως δὲν ἤθελε, μήτε εἶχεν ὄρεξιν νὰ ἀναβῇ πάλιν εἰς τὸν Οὐρανὸν, ὅθεν ἔῤῥιψαν αὐτὰ δὶς, πρῶτον ἡ μήτηρ εἰς τὴν Θάλασσαν, ἔπειτα καὶ ὁ πατὴρ εἰς τὴν Λῆμνον. Ἀλλ' ὁ Διόνυσος τὸν ἐμέθυσε, φίλος ὢν αὐτοῦ καὶ πιςὸς, καὶ τὸν ἔφερε μὲ ἀπάτην εἰς τὸν Οὐρανόν. Ὅμως αὐτὸς πρῶτον ἐζήτησε νὰ μαρτυρήσῃ ἡ Ἥρα, τίνος υἱὸς ἦτον, καὶ ἔπειτα ἔλυσεν αὐτήν· ἐμαρτύρησε λοιπὸν, ὅτι ἦτον υἱὸς γνήσιος τοῦ Διός· καὶ τότε ἔλαβε τὴν ἀθανασίαν, καὶ ἔμεινε πλέον εἰς τὸν Οὐρανὸν, συμπάρεδρος καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ἐν Ὀλύμπῳ δώδεκα Θεῶν (α). Κατεσκεύασε δὲ ὕςερον καὶ τὰς κλείδας, εἰς τὸν θάλαμον τῆς Ἥρας τεχνικὰς, καὶ κρυπτὰς, ὥςε δὲν ἦτον τρόπος νὰ τὰς ἀνοίξῃ ἄλλος Θεός.

Δεύτερον δὲ ἦτον τὸ σκῆπτρον τοῦ Διὸς, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Ἑρμῆν, ὁ δὲ Ἑρμῆς εἰς τὸν Πέλοπα, ὁ δὲ Πέλωψ ἀφῆκεν αὐτὸ εἰς τὸν Ἀτρέα, ὁ Ἀτρεὺς εἰς τὸν Θυέςην, καὶ ὁ Θυέςης εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα· ἔφερε δὲ αὐτὸ ὕςερον ἡ Ἠλέκτρα εἰς τὴν Φωκίδα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀγαμέμνονος. Καὶ μετὰ ταῦτα εὗρον αὐτὸ οἱ Χαιρωνεῖς παραχωμένον εἰς τὴν Γῆν, καὶ μὲ ἄλλους πολλοὺς θησαυροὺς, εἰς τὰ σύνορα, τὰ ὁποῖα εἶναι μεταξὺ αὐτῶν, καὶ τῶν εἰς τὴν Φωκίδα κατοικούντων Πανοπέων, καὶ τὸ ἐτίμησαν ὡς Θεὸν, ὀνομάσαν

(α) Παυσαν. Αττικ. Κ'. 2. Λακωνι Ις. 3. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Ἐκλογ. Δ. 62. Ὁμηρ. Ἰλ. Ξ. 167.

τες αὐτὸ δόρυ. Ναὸν μὲν ἰδιαίτερον αὐτοῦ δὲν ἔκτισαν, ἀλλ' ἐλάμβανεν αὐτὸ ὁ Ἱερεὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἔνθα ἐθυσίαζον καθεκάςην ἡμέραν, καὶ ἐκεῖ πλησίον εἶχον τράπεζαν μὲ κρέατα καὶ πέμματα, εἰς τιμὴν τοῦ σκήπτρου (α).

Τρίτον δὲ κατεσκεύασε τὸ παλάτιον τοῦ Ἡλίου, καὶ τέταρτον τὸ ἅρμα αὐτοῦ τοῦ Ἡλίου.

Πέμπτον δὲ, τὸν ςέφανον τῆς Ἀριάδνης, τὸν ὁποῖον ἔδωκεν εἰς τὴν Ἀφροδίτην, καὶ εἰς τὰς Ὥρας, καὶ αὐταὶ ἔδωκαν αὐτὸν εἰς τὸν Διόνυσον, ὁ δὲ Διόνυσος εἰς τὴν Ἀριάδνην· ἢ αὐταὶ αἱ Ὧραι καὶ ἡ Ἀφροδίτη ἔδωκαν αὐτὸν ἀμέσως εἰς τὴν Ἀριάδνην, ὅτε ὑπανδρεύετο τὸν Διόνυσον, εἰς τὴν νῆσον τότε μὲν Δίαν, ἔπειτα Νάξον, νῦν δὲ Ἀξίαν καλουμένην· καὶ αὐτὴ λέγουσιν, ὅτι ἐςεφανώθη πρώτη νύμφη εἰς τὴν Γῆν, μὲ τὸν ςέφανον ἐκεῖνον· ἦτον δὲ κατεσκευασμένος ἐκ χρυσοῦ πυρώδους, καὶ λίθων Ἰνδικῶν, καὶ ἔλαμπε τὴν νύκτα ὡς Ἥλιος· ὅθεν λέγουσί τινες, ὅτι τοῦτον τὸν ςέφανον ἔδωκεν ἡ Ἀριάδνη εἰς τὸν Θησέα, καὶ μὲ τὸ φέγγος αὐτοῦ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ λαβυρίνθου (β). Κατηςέρισε δ' αὐτὸν ὕςερον ὁ Διόνυσος.

Ἕκτον δὲ, τὸν χαλκοῦν κρατῆρα τοῦ Τηλέφου, τὸν ὁποῖον αὐτὸς ὁ Τήλεφος ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, εἰς τὰ Πάταρα τῆς Λυκίας, καὶ ἐσώζετο μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων, ὡς καύχημα καὶ ἐπίδειγμα τῶν Λυκίων (γ).

Ἕβδομον δὲ, τὴν Λάρνακα τοῦ Εὐρυπύλου, ἡ ὁποία ἐσώζετο εἰς τὴν Πάτραν τῆς Ἀχαΐας, καὶ ῥηθήσεται περὶ αὐτῆς περιςατικῶς εἰς τὴν Ἱςορίαν τοῦ Εὐρυπύλου.

Ὄγδοον δὲ, τὸν Ὅρμον τῆς Ἁρμονίας, ὅςτις ἔγινε

(α) Ὁμηρ. Ἰλ. Β'. 101. Παυσαν. Βοιωτικ. Μ'. 6. ϗ Μά. 1. Ὀβιδ. Μετ. Β'. — ϗ. 106.

(β) Ἐρατοσθέν. Καταςερισμ. Ε'. Ὑγῖν. Ἀςρονομ. Ε'.

(γ) Παυσαν. αὐτόθ. Μά. 1.

πολλῶν δυςυχιῶν αἰτία, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὰς Ἱςορίας τῶν ἀπογόνων τοῦ Κάδμου. Τέλος δὲ ἀφιερώθη εἰς τοὺς Δελφούς· ἐκεῖθεν δὲ ἔκλεψαν αὐτὸν οἱ Τύραννοι τῶν Φωκέων, καὶ κατήντησεν εἰς τὴν Ἀμαθοῦντα τῆς Κύπρου, εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἀδώνιδος (α).

Ἔννατον δὲ, τὴν Ἀδαμαντίνου σαγήνην, μὲ τὴν ὁποίαν ἔδησε τὸν Ἄρην καὶ τὴν Ἀφροδίτην, ὅτε ἐμοιχεύοντο· δέκατον τὴν Πανδώραν, ἑνδέκατον τὰ ὅπλα τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ Αἰνείου καὶ Μέμνονος, καὶ ὅλων τῶν Θεῶν. Δωδέκατον, τὸν κεραυνὸν τοῦ Διός· τοῦτον ὅμως κατεσκεύασαν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ Κύκλωπες· δέκατον τρίτον, τὸ ξίφος τοῦ Πηλέως· δέκατον τέταρτον, τὸν πέλεκυν, μὲ τὸν ὁποῖον ἔσχισε τὴν κεφαλὴν τοῦ Διὸς, καὶ ἐξῆλθεν ἡ Ἀθηνᾶ· δέκατον πέμπτον, τοὺς ἀδαμαντίνους δεσμοὺς, μὲ τοὺς ὁποίους ἔδησε τὸν Προμηθέα. Δέκατον ἕκτον καὶ τελευταῖον, τὰ παλάτια τοῦ Διὸς εἰς τὸν Ὄλυμπον, καὶ τὰς κατοικίας τῶν Θεῶν (β).

Ἐπειδὴ λοιπὸν κατεσκεύασε τόσα ἔργα, καὶ μάλιςα καὶ τὰς κατοικίας τῶν Θεῶν, ἐζήτησεν ἀμοιβὴν τὴν Ἀθηνᾶν γυναῖκα. Ἀλλ' ἐκείνη δὲν ἤθελε νὰ ὑπανδρευθῇ· ὅθεν ὕςερον ἐβίαζεν αὐτὴν, ὅτε ἦλθε νὰ κακατκευάσῃ ὅπλα εἰς αὐτὸν, καὶ ἐγεννήθη ὁ Ἐριχθόνιος, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ· τὸ αὐτὸ ἔπαθε καὶ μὲ τὴν Θέτιν, κατά τινας, ὅτε ἦλθε πρὸς αὐτὸν νὰ κατασκευάσῃ τὰ ὅπλα τοῦ Ἀχιλλέως· ἐπειδὴ ἐζήτησε καὶ παρ' αὐτῆς, κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ, μισθὸν τοιοῦτον, καὶ ὑπεσχέθη ἡ Θέτις· πλὴν ἔπρεπε νὰ δοκιμάσῃ πρῶτον τὰ ὅπλα, ἂν εἶναι καλά· καὶ οὕτω, ἐνδυθεῖσα αὐτὰ ἔφυγεν. Ἔδωκαν δὲ αὐτῷ οἱ Θεοὶ τὴν Ἀφροδίτην γυναῖκα· ὅμως ἐκείνη ἐμοιχεύετο μὲ τὸν Ἄρην· διὰ τοῦ-

(α) Αὐτόθι.
(β) Ὀβίδ. Τέχν. τῆ Ἐρᾶν. Β. 561. Ὑγῖν. Μύθ. 142. Ὁμηρ. Ἰλ. Σ. 394. Βιργίλ. Αἰν. Η'. 384. Ἀπολλόδ. Γ. Ιβ'. 5. Πτολεμ. Ἡφαιςτ. ς'. Λϐκιαν. Δ. Θ. γ'. Αἰσχύλ. Προμηθ. 2.

το καὶ δὲν ἐγέννησε τέκνον ἐξ αὐτῆς· ὅμως ἐφύλαξε καὶ αὐτὸς, καὶ ηὗρεν αὐτοὺς ἐπ' αὐτοφόρῳ, τοὺς ἔδησε μὲ τὴν σαγήνην, καὶ κατῄσχυνεν αὐτοὺς ἔμπροσθεν ὅλων τῶν Θεῶν· ἔπειτα ἔλαβε γυναῖκα καὶ τὴν Ἀγλαΐαν μίαν τῶν Χαρίτων (α). Τινὲς δὲ δίδουσιν αὐτῷ καὶ ἄλλας γυναῖκας.

Ἐγέννησε δὲ ἐξ ἄλλων γυναικῶν, τὸν Περιφήτην καὶ Κορυνήτην ἐπονομαζόμενον, τὸν λῃςὴν, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ὁ Θησεύς. Τὸν Κερκύονα λῃςὴν, καὶ τοῦτον ἐφόνευσεν ὁ Θησεύς· τὸν Φίλοκτον, τὸν Ἄρδαλον, ὅςτις ἔκτισε Βωμὸν τῶν Μουσῶν πρῶτος εἰς τὴν Τροιζῆνα, καὶ ἀπ' ἐκείνου ὠνομάσθησαν καὶ Ἀρδαλίδες αἱ Μοῦσαι. Τὸν Βρόθεον, ἢ Βροτέαν· τοῦτον ἐγέννησε κατά τινας, ἐκ τῆς Ἀθηνᾶς· ἦτον ὅμως ἄσχημος πολὺ, καὶ περιέπαιζον αὐτὸν, ὥςε ἔπεσεν εἰς τὸ πῦρ καὶ ἐκάη, μὴ ὑποφέρων τοὺς ὀνειδισμούς. Τὸν Αἰθίοπα, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη ἡ Αἰθιοπία. Τὸν Ὤλενον, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη ἡ πόλις Ὤλενος τῆς Ἀχαΐας. Τὸν Ἀλβίωνα, Καίκουλον, καὶ Κάκον τὸν Λῃςὴν τῆς Ἰταλίας (β).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν ὡς χαλκέα ἐργαζόμενον· ἐνίοτε μὲν, κατασκευάζοντα τὸν κεραυνὸν τοῦ Διὸς, καὶ τὸν Ἀετὸν περιμένοντα, νὰ λάβῃ τὸν κεραυνόν· ἐνίοτε περιΐςαντο οἱ Θεοὶ γελῶντες· ἐνίοτε δὲ κατεσκεύαζε τὴν περικεφαλαίαν τῆς Ἀθηνᾶς· καὶ πότε μὲν εἶχε πῖλον εἰς τὴν κεφαλὴν, πότε δὲ γυμνοκέφαλος· ὁμοίως ἐνίοτε εἶχε καὶ φόρεμα αὐχμηρὸν, ἐνίοτε καὶ γυμνός· ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸν ἄκμωνα ἐπερειδόμενος, ἐκράτει σφυρίον, ἢ πυράγραν· τὰ δὲ λοιπὰ ἐργαλεῖα ἦσαν περὶ αὐτόν· ἐνίοτε δὲ ἦτον καὶ οἱ Κύκλωπες περὶ αὐτόν· ἐνίοτε ἵςατο καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, περιμένουσα τὰ ὅπλα αὐτῆς (γ).

(α) Λακτάνσ. Α'. Ιζ'. Τζέτζ. παρ. Νατάλ. Β'. ς'. ἐν Λυκόφρον. 175. Μακρόβ. Κρον. Α'. Ιβ'. Ἀπολλόδ. Γ'. Ιγ'. 6.

(β) Ὑγῖν. Μύθ. 158. Νατάλ. Β'. ς'. Βοκκάσ. Ιβ'. 70.

(γ) Ἀλβρίκ. Εἰκόν. 15. Ἀρνόβ. καὶ Μούγκερ παρ' αὐτοῦ.

Ἐνομίζετο λοιπὸν ἔφορος τοῦ πυρὸς, καὶ τῶν χαλκέων· ἐπειδὴ αὐτὸς ἐφεῦρε τὸ πῦρ, καὶ τὴν τέχνην ταύτην· ὅθεν ἀλληγορεῖται καὶ εἰς αὐτὸ τὸ πῦρ· καὶ διὰ τοῦτο μυθολογοῦσιν, ὅτι εἶχε τὸ ἐργαςήριον αὐτοῦ, ὅπου ἐξήρχετο πῦρ ἐκ τῆς Γῆς· καὶ ὠνομάσθησαν ἀπ' αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα ὄρη Ἡφαίςια, οἷον, πύρινα. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον καὶ τεχνίτης καλῶς, ἀπέδωκαν εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ καλῶς κατεσκευασμένα ἔργα· ὁ Παυσανίας ὅμως λέγει, ὅτι μόνον τὸ σκῆπτρον ἦτον ἔργον τοῦ Ἡφαίςου (α)· σώζετο τοῦ Ὁμήρου ὁ Ιή. ὕμνος, καὶ τοῦ Ὀρφέως ὁ Ξ'. εἰς αὐτόν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς Ἀθηνᾶς.

Λέγουσιν ὅτι ἐχρημάτισαν πέντε γυναῖκες τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος· καὶ ἡ μὲν πρώτη εἶναι ἄγνωςος, αὐτή τε καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς· ἡ δὲ δευτέρα ἦτον θυγάτηρ τοῦ Νείλου· ἡ δὲ τρίτη ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς· ἡ ὁποία ὠνομάζετο καὶ Ἀμήτωρ, ἐπειδὴ ἐγεννήθη ἄνευ μητρὸς· ἡ τετάρτη, καὶ αὐτὴ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Κορύφης θυγατρὸς τοῦ Ὠκεανοῦ, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον οἱ Ἀρκάδες Κορίαν, καὶ αὐτὴ εὗρε τὸν τρόπον, καὶ ἔζευξε τέσσαρας ἵππους εἰς τὴν ἅμαξαν (*)· ἡ δὲ πέμπτη ἦτον θυγάτηρ τοῦ Γίγαντος Πάλλαντος· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Παλλάς.

Πορφύρ. παρ. Βοσ. Θεολ. Θ'. Κ'. Στρούβ. Συντ. Α'. 104. Χαρταρ. Εἰκόν. 61.

(α) Φεριῆτ. ΙΘ'. Παυσαν Βοιωτικ. Μά. 2.

(*) Ὁ Παυσανίας λέγει, ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ εἶχεν Ἱερὸν εἰς τὴν Πύλον τῆς Μεσσηνίας, ἔνθα ὠνομάζετο Κορυφασία, ἀπὸ τὸ Κορυφάσιον ἀκρωτήριον· τὸ Κορύφη ἄρα δὲν δίδει αἰτίαν νὰ ὑποπτευθῇ τὶς ἐνταῦθα περὶ τῆς ἐπωνυμίας; Μεσσηνιακ. Λς'.

Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ πρώτη ἦτον Ἀθηναία, καὶ θυγάτηρ τοῦ Ἡφαίςου· ἡ δὲ δευτέρα Αἰγυπτία, θυγάτηρ τοῦ Νείλου, ἡ τρίτη θυγάτηρ τοῦ Κρόνου, καὶ εὑρετὶς τῆς πολεμικῆς τέχνης· ἡ τετάρτη τοῦ Διὸς, καὶ ἡ πέμπτη τοῦ Πάλλαντος, καὶ τῆς Τριτωνίδος, ἡ ὁποία ἐφόνευσε τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ ἔγδαρε τὸ δέρμα αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἐβίαζεν αὐτὴν.

Ἄλλοι δὲ λέγουσι μίαν θυγατέρα τοῦ Ἡλίου, καὶ ἄλλην τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Νύμφης Τριτωνίδος. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ἰτωνοῦ μία Ἀθηνᾶ, πολεμικὴ καὶ ἀνδρεία, καὶ διὰ τοῦτο συνηριθμήθη εἰς τὴν τάξιν τῶν Θεῶν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, ἢ τοῦ Κραναοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐμήθευσαν, ὅτι ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Κρανίου τοῦ Διὸς, ἐνοοῦντες κρανίον τὸν Κραναὸν, καὶ Δία τὸν Βασιλέα. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Κέκροψ ἔφερεν ἐκ τῆς Σάεως, πόλεως τῆς Αἰγύπτου, τὴν λατρείαν τῆς πρώτης Ἀθηνᾶς εἰς τὰς Ἀθήνας· ἐπεισημοτάτην δὲ πασῶν λέγουσι τὴν γεννηθεῖσαν ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς, καὶ αὐτὴν ἐπεφάρτισαν τὰς πράξεις τῶν ἄλλων ὅλων (α).

Ἔρηται δὲ, ὅτι ὁ Ζεὺς κατέπιε τὴν Μῆτιν ἔγκυον οὖσαν νὰ γεννήσῃ τὴν Ἀθηνᾶν· ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ γεννηθῇ τὸ βρέφος, ἐδοκίμαζεν ὁ Ζεὺς πόνους ἀπείρους, καὶ σφοδροὺς εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· ἐπειδὴ ἐκεῖ εἰς τὸν μυελὸν ἀνέβη καὶ ἐκάθησεν, καὶ ἐκεῖθεν ἐζήτει δρόμον νὰ εὔγῃ· ὅθεν ςοχαζόμενος ὁ Ζεὺς, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλως δυνατὸν, κράζει τὸν Ἥφαιςον, καὶ λέγει, νὰ σχίσῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μὲ τὸν πέλεκυν· ἐκεῖνος ὅμως ἐδίςαζε, φοβούμενος μήπως βλάψῃ τὴν κεφαλὴν

(α) Κικέρ. Φυσ. Θ. Γ. 1199. Κλήμ. 13. Λυκ. Ἀμπελ. Θ'. 377. Φιρμίκ. παρ' Μηγκέρ. ἐν Ἀλβρικ. Θ'. Ἡρόδ. Μελπομέν. 181. Παυσαν. Αττικ. Ιδ'. 4. Τζέτζ. παρ. Νατάλ. Δ'. Ε'. Βανιέρ. ς'. 163. Γῃέτερλ. Γ. 244. 245. Μνασέας παρ' Ἁρποκρατ. ἐν Ἱππίᾳ. Σπάγχ. ἐν Καλλιμάχ. Παλλάδ. 134.

αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἦτον πολὺ ὀξὺς ὁ πέλεκυς, καὶ κοπτερός· τέλος δὲ ἀναγκασθεὶς, ὑπήκουσε, καὶ εὐθὺς ἐπήδησεν ἔξω ἡ Ἀθηνᾶ ἔνοπλος, οὐχὶ ὡς βρέφος, ἀλλ' ὡς τελεία καὶ ἀκμάζουσα παρθένος, πηδῶσα, χορεύουσα, πάλλουσα τὸ δόρυ, καὶ τύπτουσα αὐτὸ εἰς τὴν ἀσπίδα· ὅθεν ὠνομάσθη Παλλὰς, κατ' ἄλλους, ἀπὸ τοῦ πάλλειν τὸ δόρυ. Ἰδὼν δὲ ταῦτα ὁ Ἥφαιςος, ἔμεινεν ἐκςατικὸς, λέγων, δικαίως ὦ Ζεῦ, εἶχες τοσαύτας ὠδίνας· ἐπειδὴ δὲν εἶχες βρέφος εἰς τὴν κεφαλήν σου, ἀλλὰ ςράτευμα ὁλόκληρον. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐξῆλθεν οὐχὶ μόνον ἔνοπλος, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅμαξαν καθημένη· καὶ ὅτι ὁ Ἥφαιςος ἐζήτησε πρῶτον παρὰ τοῦ Διὸς, νὰ ἐκπαρθενεύσῃ αὐτὴν, καὶ ἀφ' οὗ ὑπεσχέθη ὁ Ζεὺς, τότε ἔσχισε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκεν αὐτὴν ὕςερον. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Προμηθεὺς ἔσχισε τὴν κεφαλὴν τοῦ Διός. Εἰς τὴν γέννησιν αὐτῆς ἐφιλοτιμήθησαν δύω πόλεις νὰ θυσιάσωσιν, ἡ μία πρότερον τῆς ἄλλης εἰς αὐτὴν, αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Ῥόδος· ὅμως προέλαβον οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς εἴρηται ἐν τῷ περὶ Ἡλιάδων (α)· ἐκείνην λοιπὸν τὴν ἡμέραν ἔβρεχεν εἰς τὴν Ῥόδον χρυσῆν βροχήν.

Ἐγεννήθη δὲ καὶ ἀνετράφη, κατὰ μέν τινας, εἰς τὴν λίμνην τῆς Ἀφρικῆς Τριτωνίδα καλουμένην· κατ' ἄλλους δὲ, εἰς τὴν Ἀλιφήραν, πόλισμα τῆς Ἀρκαδίας, πλησίον τινὸς πηγῆς Τριτωνίδος καλουμένης· καὶ διὰ τοῦτο ἐνόμισαν τινὲς, ὅτι ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀφρικὴν, διὰ τὴν συνωνυμίαν ταύτην, ὡς ἔλεγον οἱ Ἀρκάδες, οἱ ὁποῖοι ἔκτισαν ἐκεῖ καὶ βωμὸν τοῦ Διὸς Λεχεάτου, ἐπειδὴ ἐλοχεύσατο, οἷον ἐγέννησεν ἐκεῖ τὴν Ἀθηνᾶν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἀνετράφη εἰς τὴν Βοιωτίαν, εἰς τὰς Ἀλαλκωμενὰς, καὶ τροφὸς αὐτῆς ἦτον ὁ Ἀλαλκωμένης, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη ἡ πόλις καὶ αὐτὴ Ἀλαλκομενία· ἐκεῖ δὲ πλησίον ἦτον καὶ ποταμὸς Τρίτων καλούμενος· ὅθεν ὠ-

---

(α) Λουκιαν. Δ. Θ. γ'. Ἡσίοδ. Θ. 888. Πινδαρ. παρ. Στράβ. Ιδ'. 655. Ἀπολλόδ. Α. γ. 6. Ἐτυμολογικ. μέγα, ἐν Ἱππια. Ιωνιά. 7.

νομάσθη καὶ Τριτωνίς. Κατ' ἄλλους δὲ, ἀνέθρεψεν αὐτὴν ἡ Ἀλαλκομενία θυγάτηρ τοῦ Ὠγύγου. Κατ' ἄλλους δὲ, ἄλλη τις γυνὴ Δαιδάλη ὀνομαζομένη, καὶ ἔμπειρος πολλῶν πραγμάτων· ὅθεν ἐδίδαξεν αὐτὰ καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ μάλιστα τὰ γυναικεῖα ἔργα. Κατ' ἄλλους δὲ, ἀνέθρεψεν αὐτὴν ὁ Τρίτων εἰς τὴν Λιβύαν, ὅς τις εἶχε καὶ θυγατέρα Παλλάδα καλουμένην, τὴν ὁποίαν ἐφόνευσεν ἡ Ἀθηνᾶ, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὸ περὶ Παλλαδίου (α).

Ἀφ' οὗ δὲ ἐμεγάλωσε, συνηριθμήθη εἰς τὴν τάξιν τῶν δώδεκα Ὀλυμπίων Θεῶν, διότι συνήργησε πολὺ εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν Γιγάντων· ἐπειδὴ αὐτὴ εἶπε νὰ λάβῃ ὁ Ζεὺς τὸν Ἡρακλέα σύμμαχον· ἐσκέπασε καὶ αὐτὴ τὸν Ἐγκέλαδον μὲ τὴν Σικελίαν, ἐφόνευσε τὸν Πάλλαντα, εἶπε νὰ ῥίψῃ ὁ Ἡρακλῆς τὸν Ἀλκυονέα ἔξω τῶν συνόρων τῆς Παλλήνης· ἐφόνευσε δὲ καὶ τόσους ἄλλους Γίγαντας, ὥστε μετὰ τὴν μάχην, οἱ Ἵπποι, τὸ ἅρμα, καὶ τὰ ὅπλα αὐτῆς ἦσαν ὅλα καταιματωμένα· ὅθεν ἀπεδόθη εἰς αὐτὴν τὸ ἀριστεῖον τῆς νίκης (β).

Ὕστερον δὲ ἐφόνευσε τὴν Αἰγίδα, τὸ ἀγριώτατον θηρίον τῆς Φρυγίας, καὶ μὲ τὸ δέρμα ἐκείνης περιετύλιξε τὴν ἀσπίδα αὐτῆς. Μετεμόρφωσε τὰς τρίχας τῆς Μεδούσης εἰς δράκοντας, ἔπειτα ἔστειλε τὸν Περσέα καὶ ἔκοψε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ἔβαλεν αὐτὴ εἰς τὴν μέσην τῆς ἀσπίδος. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐφθόνησεν αὐτὴν ἡ Ἀθηνᾶ, ἐπειδὴ εἶχε κόμην ὡραιοτέραν ἐκείνης, καὶ διὰ τοῦτο μετεμόρφωσεν αὐτὴν εἰς ἐκεῖνο τὸ τέρας· τὸ δὲ αἷμα τῆς Μεδούσης ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀσκληπιόν· ἐτύφλωσε καὶ τὸν Τειρεσίαν, ἐπειδὴ εἶδεν αὐτὴν

(α) Ἀπολλόδ. αὐτόθι. καὶ Γ'. ΙΒ'. 3. Παυσαν. Ἀρκαδικ. Κϛ'. 4. Βοιωτικ. Λγ'. 4. 5. Ποσειδῶν. παρ. Νατάλ. Δ'. ε'. Βόσ. Θεολ. Α'. Ιζ'.
(β) Ἀπολλόδ. Α. ϛ'. 1. 2. Καλλίμαχ. εἰς Παλλάδ. 7. καὶ Σπάγχ. Φερνῦτ. Κ'.

λουομένην εἰς τὴν Ἱπποκρήνην, ἐξέμηνε καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ Κέκροπος (α).

Ἐπειδὴ δὲ ἐνόμιζεν ὅτι ὑπερέβαινεν ὅλας τὰς γυναῖκας, καθ' ὅλα τὰ γυναικεῖα ἔργα, καὶ ἤκουσεν ὅτι ἡ Ἀράχνη, θυγάτηρ τοῦ Ἰδμῶνος τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας, ἦτον ἐπιτηδειοτέρα κατὰ τὴν τέχνην ταύτην, τὴν Ταλασιουργίαν λεγομένην, μετεμορφώθη εἰς γυναῖκα γραῖαν, καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὴν ἀγνώριστος· καὶ ἀφ' οὗ ἐφιλονείκησαν ὀλίγον, ἀπεφάσισαν νὰ διακρίνωσι τὴν διαφορὰν μὲ τὸ ἔργον· ὅθεν ἐκέντησεν ἡ Ἀθηνᾶ πρῶτον εἰς ὕφασμα λευκὸν τὸν Ἄρειον πάγον, καὶ τὴν κρίσιν μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τὴν εἰκόνα αὐτῆς ἔνοπλον· περὶ τὰ ἄκρα δὲ τοῦ ὑφάσματος ἐκέντησε τὴν Τύχην, καὶ τὴν τιμωρίαν τινῶν ἀσεβῶν· καθὼς τὸν Αἶνον καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ῥοδόπην, οἱ ὁποῖοι μετεμορφώθησαν εἰς ὄρη, ἐπειδὴ ἐτόλμησαν νὰ ὀνομάζωνται, αὐτὸς μὲν Ζεὺς, ἐκείνη δὲ Ἥρα· ἔπειτα τὴν Πυγμαίαν, τὴν ὁποίαν μετεμόρφωσεν ἡ Ἥρα εἰς Γερανόν· τὴν ὑπερήφανον Ἀντιγόνην, τὴν μεταμορφωθεῖσαν εἰς ὄρνεον καὶ αὐτὴν, ἐπειδὴ ἐφιλονείκησε μὲ τὴν Ἥραν περὶ κάλλους· τὸν Κινύραν κλαίοντα καὶ ἐναγκαλιζόμενον τὰς βαθμίδας τοῦ Ναοῦ· ἐπειδὴ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἐμπόδιζον τὸν λαὸν, λέγουσαι νὰ μὴ λατρεύωσι τοὺς Θεοὺς, μετεμορφώθησαν εἰς τὰς βαθμίδας ἐκείνας· καὶ τοῦτο ἦτον τὸ ἐπιδεικτικὸν κέντημα τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἔπειτα δὲ ἐκέντησε καὶ ἡ Ἀράχνη εἰς ἄλλον ὕφασμα τὸν Δία, ὡς Ταῦρον, ἁρπάζοντα τὴν Εὐρώπην· τὸν Κρόνον ὡς Ἵππον, ὅτε ἐγέννησε τὸν Χείρωνα ἐκ τῆς Φιλύρας· τοὺς Ἔρωτας ὅλους, καὶ τὰς μεταμορφώσεις τοῦ Διὸς, Ποσειδῶνος, Ἀπόλλωνος, καὶ Διονύσου· περὶ

(α) Διόδ. Γ'. Ο'. Ὀβίδ. Μετ. Δ'. 792. Πίνδαρ. Πύθ. ΙΒ'. 41. καὶ Τζέτζ. παρ' αὐτῷ. Ἀπολλόδ. Β'. Δ'. 2. καὶ Γ'. ς'. 7. καὶ Ι'. 3. καὶ ΙΔ'. 6.

τὰ ἄκρα δὲ τοῦ ὑφάσματος ἐκέντησε φύλλα κισσοῦ περιπεπλεγμένα μὲ διάφορα ἄνθη. Ἰδοῦσα λοιπὸν ἡ Ἀθηνᾶ τοῦτο τεχνικώτερον, καὶ ἐντελέςερον, καὶ φθονήσασα, ἔλαβεν αὐτὸ μὲ θυμὸν, καὶ τὸ ἔσχισε· τὴν δὲ Ἀράχνην ἐκτύπησε μὲ τὴν Κερκίδα εἰς τὸ πρόσωπον, ἔπετα ἐφανερώθη ποία ἦτον· ὅθεν ἡ Ἀράχνη ὥρμησε νὰ κρεμασθῇ, διὰ τὴν ἀδημονίαν. Ἀλλ' ἡ Ἀθηνᾶ λυπηθεῖσα μετεμόρφωσεν αὐτὴν εἰς τὸ ὁμώνυμον ζωΰφιον. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐτὴ μόνη μετεμορφώθη ὑπὸ τῆς λύπης· καὶ κατ' ἄλλους, ἡ Ἀθηνᾶ ἐδίδαξεν αὐτὴν τὴν τέχνην ταύτην (α).

Ὁμοίως μετεμόρφωσεν εἰς ὄρνεα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Εὐμήλου, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ· ἔδωκεν εἰς τὸν Βελλεροφόντην τοὺς χαλινοὺς νὰ ταπεινώσῃ τὸν Πήγασον, ἔδωκεν εἰς τὸν Ἡρακλέα πέπλον καὶ τὰ κύμβαλα, κατεσκεύασε τὸ παλάτιον τοῦ Κάδμου, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν συμβουλὴν περὶ τῶν σπαρτῶν ἀνθρώπων· ἠθέλησε νὰ κάμῃ ἀθάνατον τὸν Τυδέα, πλὴν ἐμποδίσθη· ἐκρίθη δὲ μὲ τὰς ἄλλας Θεὰς εἰς τὸν Πάριν διὰ τὸ μῆλον, καὶ ἐπειδὴ ὁ Πάρις ἔκρινε τὴν Ἀφροδίτην ὡραιοτέραν, ἐθύμωσε, καὶ ἔγινεν ἐχθρὸς τῶν Τρῳαδιτῶν· ὅθεν εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον κατέτρεχεν αὐτοὺς, καὶ ἐβοήθη τοὺς Ἕλληνας, μεταβαλλομένη εἰς διάφορα σχήματα· ἦτον ὅμως συχνάκις πλησίον τοῦ Διομήδους, Ὀδυσσέως, καὶ Ἀχιλλέως, καὶ μάλιςα συνοδοιπόρος τοῦ Τηλεμάχου εἰς τὸ σχῆμα τοῦ Μέντορος· ἐπλήγωσε τὸν Ἄρην καὶ τὴν Ἀφροδίτην, ἐπειδὴ ἦτον ἐχθροὶ τῶν Ἑλλήνων, καὶ βοηθοὶ τῶν Τρῳαδιτῶν. Μεταμορφωθεῖσα δὲ καὶ εἰς τὸ σχῆμα τοῦ Διηφόβου, ἠρέθιζε δολίως τὸν Ἕκτορα κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως· συνήργησε καὶ εἰς τὴν πλάσιν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸν καλλωπισμὸν

(α) Ὀβίδ. Μετ. ϛ'. 5 — 145. Λακτάνς. Μύθ. Α'. Β'. Ι'. Πλιν. Φυσ. Ἱςορ. Ζ'. 56. Ὁμείς. Μυθολ. ἐν Ἀράχν.

τῆς Πανδώρας, εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς Ἀργοῦς, τοῦ Δουρείου Ἵππου, καὶ εἰς τὴν κτίσιν τῶν Ἀθηνῶν (α).

Ὅτε δὲ ἦλθον οἱ Θεοὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ προκαταλάβωσι τὰς πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας ἤθελον νὰ τιμᾶται ἕκαςος, ἦλθεν ὁ Ποσειδῶν εἰς τὴν Αἰτικὴν πρῶτος, καὶ κτυπήσας μὲ τὴν Τρίαιναν εἰς τὴν μέσην τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἔκαμε Θάλασσαν, διὰ μαρτυρίαν, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον ὕςερον Ἐρεχθηΐδα· ἐλθοῦσα δὲ ὕςερον καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἐφύτευσεν Ἐλαίαν, ἡ ὁποία ἐσώζετο ἔπειτα εἰς τὸ Πανδροσίον, Ἱερὰ Ἐλαία ὀνομαζομένη· ἔπειτα ἐκάλεσε μάρτυρα τὸν Κέκροπα, ὁ ὁποῖος ἐβασίλευε τότε ἐκεῖ. Ὅθεν ἦλθον εἰς μεγάλην φιλονεικίαν μὲ τὸν Ποσειδῶνα, ὥςε ὁ Ζεὺς ἔταξε κριτὰς, οὐχὶ τὸν Κέκροπα καὶ Κραναὸν, ἢ τὸν Ἐρεχθέα, ὡς εἶπον τινὲς, ἀλλὰ τοὺς δώδεκα Θεοὺς, νὰ κρίνωσι τὴν διαφορὰν εἰς τὸν Ἄρειον πάγον· ἐκέρδησεν ὅμως τὴν κρίσιν ἡ Ἀθηνᾶ, ἐπειδὴ εἶχε μάρτυρα τὸν Κέκροπα· ὅθεν ὠνόμασε τὴν πόλιν ἀφ' ἑαυτῆς· ὁ δὲ Ποσειδῶν ὀργισθεὶς, ἐπλημμύρησεν ὅλον τὸ Θριάσιον πεδίον, καὶ ἔκαμεν ὕφαλον τὴν Αἰτικήν (*). Κατ' ἄλλους δὲ, οἱ Θεοὶ ὑπεσχέθησαν τὴν πόλιν εἰς ἐκεῖνον, ὅςτις δείξῃ τί δῶρον ὠφελιμώτερον εἰς τοὺς ἀνθρώπους· ὅθεν ὁ Ποσειδῶν ἐκτύπησε μὲ τὴν Τρίαιναν τὴν Θάλασσαν, καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἵππος· ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ἐκτύπισε τὴν γῆν μὲ τὸ δόρυ, καὶ ἐξῆλθεν ἡ Ἐλαία, τὴν ὁποίαν προετίμησαν οἱ Θεοὶ, διότι ἦτον σύμβολον εἰρήνης (β).

(α) Ἀντων. Λιβεράλ. ΙΕ'. Ἀπολλόδ. Α. Θ'. 16. Πίνδαρ. Ὀλυμ. Ιγ'. 90. κ. Σχολ. Ἀπολλόδ. Β. Δ'. 11. Καλλίμαχ. Παλλάδ. 75. Λυκιαν. Κρισ. Θ. Ὑγῖν. Μύθ. 14. 92. 108. 272. 275. Ὅμηρ. Ἰλ. Ε'. 201. 925. Τ. 343. Χ. 224. 270. Φ. 406. 425. Ὀδυσ. Α. 44. 18. Β. 262. Ζ. —. Ω. —.

(*) Τὸ Θριάσιον πεδίον ἦτον εἰς τὴν Ἀττικήν· ὅθεν ὠνομάζοντο καὶ αἱ Θριάσιαι πύλαι των Ἀθηνῶν.

(β) Ἀπολλόδ. Γ'. ΙΔ'. 1. Βιργίλ. Γεωργικ. Α. Ιβ'. Ὀβίδ. Μετ. ς'. 70. —. Παυσαν. Ἀττικ.

Κατ' ἄλλους δὲ, ἐν ᾧ οἱ 'Αθηναῖοι ἐσοχάζοντο πῶς νὰ ὀνομάσωσι τὴν πόλιν αὐτῶν, ἐφάνη ἐξαίφνης εἰς ἓν μέρος τῆς 'Ακροπόλεως πηγὴ ὕδατος, καὶ εἰς ἄλλο 'Ελαία, εἰς τὸν αὐτὸν καιρόν. Ὅθεν ὁ Κέκροψ μὴ ἐνοῶν τὶ σημαίνουσι ταῦτα, ἠρώτησε τὸ μαντεῖον, τὸ ὁποῖον ἀπεκρίθη, ὅτι τὸ ὕδωρ σημαίνει τὸν Ποσειδῶνα, καὶ ἡ 'Ελαία τὴν 'Αθηνᾶν, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐκλέξωσιν οἱ ἐγκάτοικοι ὁποιον θέλουσι, καὶ νὰ ὀνομάσουν τὴν πόλιν ἀπ' αὐτοῦ. 'Εσύναξε λοιπὸν ὁ Κέκροψ ὅλους τοὺς ἐγκατοίκους ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, διὰ νὰ γένῃ ἡ ἐκλογὴ κατὰ ψήφους· ἐπειδὴ τότε ἐψήφιζον καὶ αἱ γυναῖκες. Καὶ οἱ μὲν ἄνδρες ἐψήφισαν ὅλοι διὰ τὸν Ποσειδῶνα, αἱ δὲ γυναῖκες διὰ τὴν 'Αθηνᾶν· καὶ ἐπειδὴ εὑρέθη μία ψῆφος τῶν γυναικῶν περισσοτέρα, ὑπερίσχυσαν αἱ γυναῖκες, καὶ ἐκλέχθη ἡ 'Αθηνᾶ. 'Αγανακτήσας δὲ ὁ Ποσειδῶν ἐπλημμύρησε τὴν Ἀττικήν· ὅθεν ὕςερον οἱ 'Αθηναῖοι διώρισαν τρεῖς παιδείας εἰς τὰς γυναῖκας, διὰ νὰ ἐξιλεώσωσι τὸν Ποσειδῶνα. Πρῶτον μὲν, νὰ μὴ ψηφίζωσι πλέον εἰς τὰς συνελεύσεις· δεύτερον, νὰ μὴ ὀνομάζωνται τὰ τέκνα ἀπὸ τῶν γυναικῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν· τρίτον, νὰ μὴ ὑπογράφωνται ποτὲ 'Αθηναῖαι (α). Τινὲς νομίζουσιν, ὅτι ἐκτὸς τοῦ 'Εριχθονίου, ἐγέννησε καὶ ἄλλα τέκνα ἡ 'Αθηνᾶ.

'Ενομίζετο δὲ εὑρετὶς τῆς πολεμικῆς τέχνης, τῆς ἀσπίδος, τοῦ δόρατος, καὶ τῆς κατασκευῆς τῶν ἁμαξῶν διὰ τοῦ σιδήρου· ἔτι δὲ τῆς μουσικῆς, ποιητικῆς, τῆς ταλασιουργίας· οἷον, τὸ ὑφαίνειν, κλώθειν, ῥάπτειν, λευκαίνειν, βάφειν, κεντᾶν, καὶ ὅλων τῶν γυναικείων ἔργων· τῆς φυτείας τῶν ἐλαιῶν, καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐλαίου· τῆς τεκτονικῆς, γλυπτικῆς, 'Ιατρικῆς, καὶ πασῶν τῶν ἐλευθέρων τεχνῶν· καὶ ὅσα ἔργα κατεσκεύασεν, ὅλα ἐφάνησαν ἀρεςὰ εἰς τὸν Δία· ὅθεν ἐνομίζετο Θεὰ προςάτις καὶ ἔφορος πάσης τῆς σοφίας,

(α) Αὐγουςῖν. Πολ. Θ'. Ιή. Θ'.

καὶ ἀλληγορεῖται εἰς τὴν φρόνησιν· ἐνομίζετο δὲ καὶ φύλαξ τῶν πυλῶν τῶν τε πόλεων καὶ οἴκων· αὐτὴ ἐφεῦρε πρώτη καὶ τοὺς αὐλοὺς (*) καὶ ἔπαιζεν αὐτούς· ἀλλ' ἡ Ἥρα καὶ ἡ Ἀφροδίτη περιέπαιζον αὐτὴν, διὰ τὸν ἄμορφον σχηματισμὸν τοῦ προσώπου, καὶ τοῦ στόματος, ὑπὸ τοῦ φυσήματος, καὶ διεστραμμένου ἐξογκώματος τῶν παρειῶν· αὐτὴ ὅμως δὲν τὸ ἐπίστευεν. Ὅθεν ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος Ἴδην, καὶ αὐλοῦσα ἔβλεπε τὸ πρόσωπον αὐτῆς εἰς μίαν πηγήν· καὶ πληροφορηθεῖσα, ἔῤῥιψε τοὺς αὐλοὺς καταρωμένη, καὶ λέγουσα, νὰ ἔχῃ κακὸν τέλος, ὅποιος λάβῃ αὐτούς· ηὗρε δὲ αὐτοὺς ὕστερον ὁ Μαρσύας καὶ ἐδοκίμασε τὸ τοιοῦτον τέλος (α).

(*) Κατά τινας δὲ, αὐτὴ ἐφεῦρε ϗ τὴν Σάλπιγγα, ἢ αὐτὸν τὸν αὐλὸν ἑνοοῦσι ϗ Σάλπιγγα· τῶν δὲ Σαλπίγγων εἴδη ἕξ, κατὰ τοὺς ἀρχαίους· πρῶτον μὲν εἶδος ἦτον τὸ εὑρεθὲν ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς· ὅθεν οἱ Ἀργεῖοι, ὡς ϗ ὁ Λυκόφρων, ὠνόμαζον τὴν Ἀθηνᾶν Σάλπιγγα· δεύτερον δὲ, ἡ τῶν Αἰγυπτίων, ἡ ὁποία ἦτον στρογγύλη, ϗ ὠνόμαζον αὐτὴν Χνόην· ταύτην δὲ μετεχειρίζοντο εἰς τὰς θυσίας, καλοῦντες τὸν λαὸν, σαλπίζοντες μὲ αὐτήν. Τρίτον δὲ, ἡ τῶν Γαλατῶν, ἡ ὁποία ἦτον μικρὰ ϗ χωνευτὴ, ἔχουσα κώδωνα θηριόμορφον, ϗ αὐλὸν μολύβδινον, ἦτον ϗ ὀξύφωνος· ὠνόμαζον δὲ αὐτὴν, Κάρνηξ οἱ Κελτοί. Κώδωνα δὲ ἔλεγον, τὸ πρὸς τὸ τέλος πλατὺ μέρος τῆς Σάλπιγγος, ϗ αὐλὸν τὸ ἀκρινὸν μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον φυσῶσιν οἱ σαλπισταί. Τέταρτον δὲ, ἡ Παφλαγονικὴ, ἡ βαρύφωνος ϗ ἀναφυσιτὴ, Βόϊνος ὀνομαζομένη, ἐπειδὴ ὁ κώδων αὐτῆς ἦτον βοὸς προτομή. Πέμπτον δὲ, ἡ Μηδικὴ, ὀγκόφωνος, ἔχουσα κώδωνα βαρύφωνον, ϗ τὸν αὐλὸν καλάμινον. Καὶ ἕκτον ἡ Τυρσηνικὴ, ὀξύφωνος πολὺ, αὐλὸν ὅμοιον τῆς Φρυγίας ἔχουσα, ϗ τὸν κώδωνα κυρτὸν, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ϗ ὁ Σοφοκλῆς, ἐν Αἴαντι μαστιγοφόρῳ. Πρῶτος ἔφερεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν Τυρσηνικὴν Σάλπιγγα ὁ Ἀρχώνδας, ὅστις ἦλθε σύμμαχος τῶν Ἡρακλειδῶν· ἦτον δὲ τόσον ὀξύφωνος ϗ Μελωδικὴ, ὥστε ἐγνωρίζετο μεταξὺ πολλῶν ἡ τυρσηνικὴ Σάλπιγξ Φαβωρῖν· ἐν λέξ. Σοφοκλ. ϗ Σχολ. 14. ϗ Τρικλίν. αὐτόθι.

(α) Ἀλβρικ. Εἰκόν. Η'. Βοσ. Θεολ. Θ'. Κδ'. ϗ Η'. Ιβ'. Σπάγχ. ἐν Καλλιμάχ. Παλλάδ. 131. ϗ Αἰσχύλ. παρ' αὐτῷ. Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Γ'. 816. 8 9. 8 5. 21 827. — 833. Βιργίλ. Αἰν. Ια'. 483. Ὁράτ. Ὠδ. Ιε. Κικέρ. Φυσ. Θ. Γ'. 1198. Ὁμηρ. Ὕμν. Ἀφρο-

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν νέαν, ὡραίαν, ὄμματα γλαυκὰ ἔχουσαν, καὶ περικεφαλαίαν εἰς τὴν κεφαλὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκάθητο ἡ Γλαὺξ· ἐνιότε δὲ καὶ ἡ Σφίγξ· εἰς τὸ ςῆθος εἶχε θώρακα, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον ἡ Αἰγὶς, καὶ εἰς τὴν μέσην τῆς Αἰγίδος ἡ κεφαλὴ τῆς Μεδούσης· ἐνίοτε δὲ ἔγραφον τὴν Αἰγίδα, καὶ τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης, εἰς τὴν ἀσπίδα αὐτῆς. Καὶ εἰς μὲν τὴν δεξιὰν χεῖρα εἶχε τὸ δόρυ, εἰς δὲ τὴν ἀριςερὰν τὴν ἀσπίδα· τὸ δὲ φόρεμα αὐτῆς ἦτον κυανοῦν (γαλάζιον)· πλησίον δὲ αὐτῆς ἦτον φυτὸν Ἐλαίας, καὶ ἡ Γλαὺξ καθημένη. Τὸ ὄρνεον τοῦτο ἦτον Ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ὡς σύμβολον ὀξυδερκείας καὶ προσοχῆς· ἐπειδὴ ἀγρυπνεῖ τὴν νύκτα, βλέπει καὶ ὀξυδερκῶς· οἰκεῖα ἄρα ταῦτα εἰς τὴν πολιοῦχον Ἀθηνᾶν, ἡ ὁποία ἦτον φύλαξ τῶν πόλεων ἄγρυπνος, καὶ μάλιςα τῶν Ἀθηνῶν· ἔτι δὲ ἦτον καὶ ἐπιχώριον τὸ ὄρνεον τῆς Ἀττικῆς, διαιτώμενον μάλιςα κατὰ τὸ Λαύρειον, ὅπου ἦτον μέταλλα χρυσοῦ· ὅθεν καὶ ἡ παροιμία, Γλαύκας ἐς Ἀθήνας κομίζειν· ἡ δὲ Σφὶγξ εἶναι σύμβολον αἰνίγματος· ἄρα τὰ αἰνίγματα προβάλλονται, καὶ λύονται ὑπὸ τῆς σοφίας. Ὁ δὲ Φειδίας ἐζωγράφισε καὶ δράκοντα πλησίον αὐτῆς, αἰνιττόμενος, ὅτι ἡ παρθένος ἔχει χρείαν φυλακῆς· ἐπειδὴ ὁ δράκων εἶναι σύμβολον φύλακος (α)· ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ὁ δράκων ἐκεῖνος σημαίνει τὸν Ἐριχθόνιον υἱὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη τοιοῦτος. Εὑρέθη δὲ καὶ ἄλλως διαφόρως ἐζωγραφισμένη, ἔχουσα εἰς τὴν περικεφαλαίαν, πότε ἀλεκτρυόνα, καὶ πότε δύο γρύπας, τὰ ὁποῖα εἶναι ὄρνεα πολεμικά· εἰς τὴν Κορώνην

διτ. 13. Λυκιαν ϗ Θεόκριτ. παρ. Νατάλ. Δ΄. Ε΄. Φυρνῦτ. Κ΄. Βιργίλ. Γεωργικ. ϗ Σέρβ. Α. 18. Διόδ. Ε΄. Ογ΄. Ἀπολλόδ. Α. δ΄. 2.

(α) Παυσαν. Αττικ. Κδ΄. Μεσσηνιακ. Λδ΄. Ἡλιακ. Ὑσέρ. Κς΄. Βοσ. αὐτόθ. Φ΄. Κδ΄. ϗ Ἀριςοφάν. παρ' αὐτῷ Ἀλβρίκ. Εἰκόν. Η΄. Κικέρ. Φύσ. Θ. Α΄. 1173. Φυρνῦτος. Κ΄. Ὀβίδ. Μετ. ς΄. 79. Χαρτάρ. Εἰκόν. 57. Πλούταρχ. Ἰσιδ. ϗ Ὄσιρ. Τόμ. Ζ΄. 500. Αἰσχύλ. ἑπτὰ Ἐπ. Θήβ. 272. Σπάγχ. Παλλάδ. 53.

δὲ τῆς Μεσσηνίας ἐκράτει κορώνην εἰς τὴν χεῖρα· δηλαδὴ τὴν πόλιν. Σώζονται δύο ὕμνοι τοῦ Ὁμήρου, ὁ Η', καὶ Κϛ'. εἰς αὐτήν· καὶ ὁ Λά τοῦ Ὀρφέως, καὶ ὁ Ε'. τοῦ Καλλιμάχου, ὁ εἰς τὰ λουτρὰ τῆς Παλλάδος ἐπιγραφόμενος.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τοῦ Ἄρεως.

Ὁ Ἄρης ἦτον υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον μόνον τῆς Ἥρας, ἄνευ συνουσίας ἀνδρός· ἐπειδὴ, ἀφ' οὗ ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὴν Ἀθηνᾶν ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἡ Ἥρα ἐζηλοτύπησεν· ὅθεν ἐγέννησε καὶ αὐτὴ τὸν Ἄρην εἰς ἐκδίκησιν· ἔδωκε δὲ αὐτὴν ἡ Θεὰ Ἀνθοῦσα ἓν ἄνθος, τὸ ὁποῖον ἀφ' οὗ ἐμύρισεν ἐγκαστρώθη τὸν Ἄρην ἐκ τῆς ὀσμῆς μόνον. Τοῦτον ὅμως τὸν Μῦθον ἔπλασαν οἱ Ποιηταί τῶν Λατίνων. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἐνυοῦς· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Ἐνυάλιος. Ἄλλοι δὲ ἐπαριθμοῦσι τρεῖς τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. Καὶ ὁ μὲν ἦτον Ἀσσύριος, ὁ δ' ἄλλος Θρᾷξ, καὶ υἱὸς τοῦ Διός· ὁ δὲ τρίτος τῆς Ἰταλίας, ὅςτις ἐγέννησε τὸν Ῥῶμον καὶ Ῥωμύλον· καὶ τοῦτο ὅμως εἶναι πλάσμα τῶν Λατίνων· ἐπειδὴ, ἐὰν δεχθῶμεν πατέρα πραγματικὸν εἰς τὰς πεπλασμένας γεννήσεις, πρέπει νὰ ζητήσωμεν καὶ ἄλλους πολλοὺς τοιούτους πατέρας (α).

Ἐγεννήθη δὲ καὶ ἀνετράφη εἰς τὴν Θράκην, καὶ τροφὸς αὐτοῦ ἦτον ἡ Θηρὼ, γυνὴ τῆς Θράκης ἀγνώριςος· ὅθεν οἱ Λάκωνες ὠνόμαζον ἀπ' αὐτῆς τὸν Ἄρην Θηρειτᾶν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἀνέθρεψε καὶ ἐπαίδευσεν αὐ-

---

(α) Ἡσίοδ. Θ. 921. Ἀπολλόδ. Α'. γ'. 1. Ὑγῖν. Προοίμ. 12. Ὀβίδ. Ἡμερολόγ. Ε'. 229. καὶ Νεάπολ. παρ' αὐτῷ. Γγέτερλ. Γ'. 269. Φουρνοῦτ. Κά. Εὐςάθ. καὶ Θωμ. Γαλ. παρ' αὐτῷ, καὶ παρ' Ἀπολλόδ. αὐτόθι.

τὸν ὁ Πρίαπος· καὶ πρῶτον τὸν ἐδίδαξε τὴν ὀρχιστικὴν, ἔπειτα τὴν πολεμικήν· ὁ δὲ Πρίαπος ἦτον εἷς τῶν Τιτάνων, ἢ τῶν Ἰδαίων δακτύλων· καὶ ἰδὼν τὸν Ἄρην ἀνδριώτατον, καὶ σκληρὸν ὑπὲρ τὸ μέτρον, προπαρεσκεύασεν αὐτὸν πρῶτον μὲ τὴν ὀρχιστικὴν, εἰς τὰς ταχείας κινήσεις, καὶ πολεμικὰς στροφάς· ἔπειτα τὸν ἐδίδαξε τὴν πολεμικὴν, καὶ ἔγινε πολεμικὸς ἀνίκητος, καὶ ἀμίμητος· ὅθεν ἐτιμήθη καὶ ὠνομάσθη Θεὸς τοῦ πολέμου, καὶ ὁ πόλεμος ἀπ᾽ αὐτοῦ Ἄρης. Καὶ διὰ τὰ δίδακτρα διέταξεν ἡ Ἥρα, νὰ δίδωται εἰς τὸν Πρίαπον τὸ δέκατον μέρος τῶν λαφύρων, ἀφ᾽ ἑκάστου πολέμου, καὶ μάχης. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἀνέθρεψεν αὐτὸν ἡ Ἐνυὼ, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Ἐνυάλιος· καὶ κατ᾽ ἄλλους, ἡ Ἐνυὼ ἦτον θυγάτηρ αὐτοῦ. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἦτον τὶς Ἥρως τῶν Θρακῶν πολεμικὸς, Ἐνυάλιος καλούμενος· πρὸς τοῦτον ἦλθε ποτὲ ὁ Ἄρης, νέος ἔτι ὢν, καὶ ἤθελε νὰ καταλύσῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ἐκεῖνος ὅμως ἔλεγεν, ὅτι δὲν δέχεται ἄνθρωπον κατώτερον αὐτοῦ, κατὰ τὰ πολεμικά· τότε ὁ Ἄρης εἶπε, λοιπὸν πρέπει νὰ μὲ δεχθῇς, ἐπειδὴ εἶμαι ἀνώτερός σου· μὴ πιστεύοντος δὲ ἐκείνου, ἐξῆλθον εἰς μονομαχίαν, καὶ τὸν ἐφόνευσεν ὁ Ἄρης μὲ τὴν ῥομφαίαν, ἢ τὸν ἐπλήγωσε μόνον· ὅθεν ὠνομάσθη Ἐνυάλιος· ἦτον δὲ καί τις Θεὸς τῶν Σαβίνων Ἐνυάλιος καλούμενος (α).

Ἦτον ὅμως μέγας ὁ Ἄρης, τολμηρὸς, ὁρμητικὸς, ἀνδρεῖος, καὶ μεγαλόφωνος, ὥστε ἐτρόμαζεν ὅλον τὸ ἐχθρικὸν στράτευμα μόνον μὲ τὴν φωνὴν αὐτοῦ· ἐπειδὴ ἐφώναζε τόσον μεγάλως καὶ ἀγρίως, ὅσον φωνάζουσι μύριοι ἄνθρωποι ὁμοφώνως βοῶντες. Τὴν δὲ ἅμαξαν αὐτοῦ ἔσυρον δύο Ἵπποι ἀγριώτατοι, Δεῖμος καὶ Φέβος ὀνομαζόμενοι· ἡνίοχον δὲ εἶχε τὴν Ἐνυὼ, καὶ ὑπα-

---

(α) Ὀβίδ. αὐτόθ. Ε΄. 257. Παυσαν. Λακων. ΙΘ΄. 7. Νατάλ. Κ΄. ζ΄. Λουκιαν. Ὀρχ. 21. Μακρόβ. Κρόν. Α. 19. Σχολ. Ὁμήρ. παρ. Γαλ. ἐν Φουρνέτ. Κά. Ἀρειαν. παρ Φαβωρίν. ἐν ἐνυαλ.

σπιςὰς τὴν ἀδελφὴν Ἔριδα, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ Δεῖμον καὶ φόβον ὀνομαζομένους καὶ αὐτούς. Τινὲς μὲν ὀνομάζουσι τοὺς Ἵππους οὕτως, τινές δὲ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ· ὁμοίως εἶχε περὶ αὐτὸν καὶ τὴν Βοὴν, καὶ τὸν Θυμὸν, ὡς ὑπασπιςάς· ἐφαίνετο καὶ αὐτὸς ἄγριος καὶ καταπληκτικός. Αὐτὸς λέγουσιν ὅτι κατεσκεύασεν ὅπλα πολεμικὰ, καὶ διέταξε πρῶτος τὰς πολεμικὰς φάλαγγας τακτικῶς.

Οὗτος λοιπὸν ἐξῆλθε πρῶτος εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Γιγάντων· ἐπειδὴ εἰς ὅλους τοὺς πολέμους τῶν Θεῶν, αὐτὸς εἶχε τὴν πρώτην τάξιν τῶν προμάχων ὡς προφυλακὴν· ὁ Τυφὼν ὅμως ἐνίκησε καὶ αὐτὸν, καὶ μάλιςα οἱ Ἀλωεῖδαι ἔλαβον αὐτὸν καὶ αἰχμάλωτον, καὶ τὸν ἐφυλάκωσαν, ἕως οὗ ἠλευθέρωσεν αὐτὸν ὁ Ἑρμῆς· ἔμεινε δὲ δεκατρεῖς μῆνας εἰς τὴν φυλακὴν ἐκείνην. Εἰς δὲ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ἦτον βοηθὸς τῶν Τρωαδιτῶν· ὑπεσχέθη μὲν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν νὰ μὴ πολεμήσῃ πλέον, ὅμως ἐπολέμει πάλιν ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ Ἀκάμαντος· ὅθεν ἐπλήγωσεν αὐτὸν ἡ Ἀθηνᾶ, ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ Διομήδους οὖσα. Τότε λοιπὸν ἀφῆκε τοιαύτην φωνὴν, ὥςε ἐτρόμαξαν ἀμφότερα τὰ ςρατεύματα· ἔπειτα ἀναβὰς εἰς τὸν Δία ὠλοφύρετο κατηγορῶν τὴν Ἀθηνᾶν· ὁ Ζεὺς ὅμως ἐπέπληξεν αὐτὸν, πρῶτον μὲν, ἐπειδὴ παρέβη τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ, ἔπειτα δὲ, ἐπειδὴ ἀγαπᾷ πάντοτε πολέμους καὶ ταραχάς· διώρισεν ὅμως τὸν Παιήονα καὶ ἰάτρευσε τὴν πληγὴν αὐτοῦ· ἡ δὲ ἀδελφὴ αὐτοῦ Ἥβη ἔλουσεν αὐτὸν, καὶ τὸν ἐφόρεσε καθαρὰ φορέματα, ἐπειδὴ τὰ πρῶτα ἦτον αἱματωμένα. Ὅτε δὲ ἔμαθεν, ὅτι ὁ Δηΐφοβος ἐφόνευσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀσκάλαφον, ὥρμησεν εἰς ἐκδίκησιν· ἀλλ' ἐμπόδισεν αὐτὸν ἡ Ἀθηνᾶ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κύκνον, ὥρμησε καὶ κατ' ἐκείνου, καὶ ἦλθον εἰς χεῖρας. Ἀλλ' ὁ Ζεὺς ῥίψας κεραυνὸν εἰς τὴν μέσην, διεχώρισεν αὐτούς. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐπληγώθη ὁ Ἄρης, καὶ ὁ Δεῖμος καὶ Φόβος ἔλαβον αὐτὸν εἰς τὸ ἅρμα, καὶ τὸν ἀνεβίβασαν εἰς τὸν Οὐρα-

νὸν (α)· τούτους δὲ λέγουσιν ἄλλοι ἡνιόχους τοῦ Ἄρεως.

Ἐπειδὴ ἐμοίχευε τὴν Ἀφροδίτην γυναῖκα τοῦ Ἡφαίςου ὁ Ἄρης, καὶ ἔμαθε τοῦτο ὁ Ἥφαιςος, κατεσκεύασε τοὺς θρυλλουμένους δεσμοὺς, τοὺς ἀλύτους καὶ ἀῤῥήκτους, οἱ ὁποῖοι ἦτον εἶδος σαγήνης, πεπλεγμένοι καὶ τόσον λεπτοὶ, ὥςε δὲν ἐφαίνοντο· ςήσας λοιπὸν αὐτοὺς εἰς τὴν κλίνην, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ χαλκεῖον καὶ ἐδούλευεν· ἦλθε δὲ μετ' ὀλίγον ὁ Ἄρης, καὶ εὑρὼν τοιαύτην εὐκαιρίαν, ἐγυμνώθη καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν κλίνην· τὸ αὐτὸ ἔκαμε καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ἐδέθησαν, καὶ περιεπλέχθησαν εἰς τοὺς δεσμοὺς, ὥςε ἦτον ἀδύνατον νὰ λυθοῦν. Ὁ Ἄρης εἶχε μὲν δοῦλον Ἀλεκτρυόνα ὀνομαζόμενον, καὶ τὸν διώριζε νὰ φυλάττῃ, ὅτε ἤρχετο ἐκεῖ, εἰς τὴν θύραν τοῦ οἴκου· τότε ὅμως ἀπεκοιμήθη καὶ ἐκεῖνος· ὁ δὲ Ἥλιος καθὼς εἶδε τὸν Ἄρην εἰσερχόμενον, ἔτρεξεν εὐθὺς πρὸς τὸν Ἥφαιςον, καὶ εἶπε τὸ γινόμενον. Καὶ οὕτως εὑρὼν αὐτοὺς δεδεμένους ἐκεῖνος, ἐκάλεσεν ἐκεῖ ὅλους τοὺς Θεοὺς διὰ καταισχύνην· ὅθεν ἰδόντες αὐτοὺς οἱ Θεοὶ εἰς τοιαύτην κατάςασιν γυμνοὺς, πρῶτον μὲν ἐγέλασαν ὅλοι, ἔπειτα δὲ ἐθαύμαζον λέγοντες, πῶς ὁ χωλὸς Ἥφαιςος κατεςρατήγησε τὸν ἀκαταμάχητον καὶ ἀκράτητον Ἄρην διὰ τῆς τέχνης· αἱ Θεαὶ ὅμως δὲν ἠθέλησαν νὰ ἰδοῦν τοῦτο τὸ θέαμα· διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἦλθον. Τέλος δὲ παρεκάλεσεν ὁ Ποσειδῶν τὸν Ἥφαιςον καὶ ἔλυσεν αὐτοὺς πάλιν· ὅμως δὲν ὑπέφερον πλέον τὴν παρουσίαν τῶν Θεῶν· καὶ ὁ μὲν Ἄρης ἔφυγεν εἰς τὴν Θρᾴκην, καὶ ὀργισθεὶς διὰ τὴν ἀπροσεξίαν τοῦ δούλου αὐτοῦ, μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς τὸ ὁμώνυμον ὄρνεον, πετεινόν· καὶ διὰ τοῦτο φωνάζει ὅταν πλησιάζῃ νὰ ἀνατείλῃ ὁ Ἥλιος, ἐνθυμούμενος τὸ

(α) Κλαυδιαν. Γιγαντομαχ. 75. Ὁμηρ. Ἰλ. ε. 385. 855. 900. Θ. 119. Δ. 440. 125. Διόδ. Ε'. Οδ'. Βαλ. Φλακ. Γ. 98. Ἡσίοδ. Ἀσπίδ. 195. 463. Ὑγῖν. 31. Ἀπολλόδ. Γ. ιγ'. 2.

τότε συμβεβηκὸς, νὰ εἰδοποιήσῃ εἰς τὸν αὐθέντην του, ὅτι πλησιάζει ὁ Ἥλιος· ἡ δὲ Ἀφροδίτη ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Κυπρον. Λέγουσι δὲ, ὅτι ὁ Ἥφαιςος δὲν ἤθελε νὰ τοὺς λύσῃ, ζητῶν νὰ πληρώσῃ ὁ Ἄρης τὰ προγαμιαῖα καὶ νυμφικὰ δῶρα τὰ ἕδνα καλούμενα, τὰ ὁποῖα ἔδωκεν αὐτὸς εἰς την Ἀφροδίτην· ἐπειδὴ δὲ ἔγινεν ἐγγυητὴς ὁ Ποσειδῶν, τοὺς ἔλυσε. (α).

Εἶχε δὲ ὁ Ἄρης θυγατέρα Ἀλκίππην καλουμένην, τὴν ὁποίαν ἐβίαζει ὁ υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος Ἀλιῤῥόθιος· ὅθεν ἐφόνευσεν αὐτὸν ὁ Ἄρης εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἦτον μία πηγὴ εἰς τὸ Ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ· καὶ ὁ Ποσειδῶν ἐκάλεσε τὸν Ἄρην εἰς τὴν κρίσιν, τῶν δώδεκα Θεῶν· ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἀσύμφωνοι οἱ Θεοὶ περὶ τῆς ἀποφάσεως, ἀιρέθη ὁ Ἄρης. Καὶ αὕτη λέγουσιν, ὅτι ἦτον ἡ πρώτη κρίσις περὶ φόνου, ἥτις ἐκρίθη εἰς τὸ κριτήριον ἐκεῖνο· ὠνομάσθη δὲ καὶ τὸ κριτήριον Ἄρειος πάγος, ἐπειδὴ ἐν ᾧ ἐκρίνετο ὁ Ἄρης, ἔπηξε τὸ δόρυ αὐτοῦ ἐκεῖ (β).

Γυναῖκα μὲν νόμιμον δὲν εἶχεν ὁ Ἄρης, τέκνα δὲ ἐγέννησεν ἄπειρα ἐκ τῶν παλλακίδων αὐτοῦ. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι εἶχε γυναῖκα νόμιμον Νηρίνην καλουμένην· ὅμως τέκνον αὐτοῦ οὐδὲν ἀναφέρεται ἐξ αὐτῆς.

Ἐκ δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐγέννησε τὴν Ἁρμονίαν, τὸν Ἔρωτα, ἢ Ἀντέρωτα, τὸν Δεῖμον, καὶ Φόβον· ἐκ δὲ τῆς Ἀςερόπης τὸν Οἰνόμαον, ἐκ τῆς Κελαινοῦς τὸν Λύκον, ἐκ τῆς Κυρήνης τὸν Διομήδην, ἐκ τῆς Ἀςυόχης τὸν Ἰάλμενον καὶ Ἀσκάλαφον, ἐκ τῆς Ὀτρηΐρης τὴν Ἱππολύτην, ἐκ τῆς Χρύσης τὸν Φλεγύαν, ἐκ τῆς Νύμφης Βιςωνίδος τὸν Θειρέα, ἐκ τῆς Μερόης τὸν Παρθάονα, ἐκ τῆς Ἥβης τὸν Ζήσιον, ἐκ τῆς Θήβης την Εὐάδνην, ἐκ τῆς Σίτης τὸν Βιθυνὸν, ἐκ τῆς Μεναλίππης τὸν Παρθενοπαῖον, ἐκ τῆς Κριτοβούλης τὸν Πάγγαιον, ἐκ τῆς Ἑ-

(α) Ὁμηρ. Ὀδυσ. Θ. 270. 365. Ὀβίδ. μετ. Δ'. 171.
(β) Ἀπολλόδ. Γ'. ιδ'. 2. Παυσαν. Ἀττικ. Κα'. 7.

λίκης τὸν Στρυμόνα, ἐκ τῆς Θεογόνης τὸν Τμῶλον· ὁμοίως ἐξ ἄλλων, καὶ τὸν Βίςωνα, Πύλον, Μῶλον, Θέςιον, Καλύδων, Ὄξυλον, Σίθωνα, Εὔηνον, τὸν Κύκνον, Μελέαγρον, ἄλλον Κύκνον, τὴν Ἀταλάντην, καὶ ἄλλους πολλοὺς (α).

Ἐνομίζετο δὲ, ὡς εἴρηται, εὑρετὴς τῆς πανοπλίας, τῆς ςρατιωτικῆς παρατάξεως εἰς τὰς μάχας· ὅθεν ἐνομίσθη Θεὸς τοῦ πολέμου, καὶ μάλιςα εἷς τῶν δώδεκα Ὀλυμπίων Θεῶν, καὶ ἀλληγορεῖται καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν ἔνοπλον, ἄγριον καὶ φοβερὸν· περικεφαλαίαν εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχοντα, θώρακα εἰς τὸ ςῆθος, καὶ ξίφος εἰς τὸν μηρὸν κρεμάμενον, καὶ δόρυ, ἢ τὴν μάςιγα εἰς τὴν μίαν χεῖρα, καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὰς ἡνίας, καὶ καθήμενον, ἢ ἱςάμενον ἐπὶ τοῦ ἅρματος, τὸ ὁποῖον σύρουσιν οἱ δύο ῥηθέντες ἄγριοι Ἵπποι, ὁ Δεῖμος καὶ Φόβος· ἐνίοτε δὲ ἔχει τὴν Ἐνυὼ ἡνιοχοῦσαν, καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ τὴν Διχόνοιαν, τὸν Θυμὸν, καὶ τὴν Βοὴν· ἐνίοτε δὲ, καὶ ἄνευ ἅρματος ἔνοπλον μόνον (β). Σώζεται ὁ ς′ ὕμνος τοῦ Ὁμήρου εἰς αὐτὸν, καὶ ὁ ΞΔ′· τοῦ Ὀρφέως.

(α) Πλαῦτ. Τρουκυλ. Πράξ. Β′. σκην. ς′. 34. Γυραλδ. Σύντ. Ι′. 320. καὶ Πορφύρ. Καπέλ. καὶ ἄλλοι παρ' αὐτᾷ. Ὑγῖν. Προοιμ. 13. καὶ Μύθ. 159. Κικέρ. Φυσ. Θ. Γ′. 1199. Ἡσίοδ. Θ. 934. Ὅμηρ. Ἰλ. Δ. 440. καὶ Δίδυμ. Ἀπολλόδ. Γ. ἑ. 5. Α. ζ′. 7. Θεοδοντῖν. παρ. Βοκασ. Η′. Κδ′. Νατάλ. Β′. Ζ′.

(β) Σκίδ. παρ' Γαλ. ἐν Φιορυέτ. Κά. Ἀλβρικ. Εἰκόν. Θ′. καὶ Σχολ. Ὁμήρ. καὶ Ἀπολ. παρ' Μουγκέρ. παρ' αὐτῷ. Πορφύρ. παρ. Βοσ. Θεολ. Θ. Κ′. Στάτ. Θηβ. Ζ. 72. Χαρτάρ. Εἰκόν. 62. Κίππιγ. Α. ζ. 3 καὶ ἄλλοι παρ' αὐτῷ. Πομεῖ Α′. 61.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῆς Ἀφροδίτης.

Τινὲς μὲν λέγουσιν ὅτι ἦτον δύω γυναῖκες τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, ἡ μὲν Οὐρανία Ἀφροδίτη ὀνομαζομένη, ἡ θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ, τῆς ὁποίας ἡ μήτηρ εἶναι ἄγνωςος, ὅθεν νομίζουσιν, ὅτι ἐγέννησεν αὐτὴν ὁ Οὐρανὸς ἄνευ γυναικός· ἡ δέ, Πάνδημος, ἡ ὁποία ἦτον θυγάτηρ τοῦ Διὸς ἐκ τῆς Διώνης· Διώνην ὅμως ὁ Ὅμηρος λέγει τὴν Ἥραν. Ἄλλοι δὲ ἀναφέρουσι τέσσαρας, ὧν ἡ πρώτη ἦτον θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Ἡμέρας· ἡ δὲ δευτέρα ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Ἀφροῦ τῆς Θαλάσσης, καὶ αὕτη ἐγέννησε τὸν Ἄδωνιν· ἡ δὲ τρίτη ἦτον τοῦ Διὸς καὶ τῆς Διώνης, καὶ αὐτὴν ἔλαβεν ὁ Ἥφαιςος γυναῖκα· ἡ δὲ τετάρτη ἦτον τῶν Φοινίκων ἡ Ἀςάρτη ὀνομαζομένη, ὡς εἴρηται ἐκεῖ. Ἄλλοι δὲ ἀναφέρουσι καὶ ἄλλας δύω, ὧν ἡ μία ἐγεννήθη ἐκ τοῦ αὐγοῦ, καὶ ἡ Ἄλλη ἦτον θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Εὐωνύμης. Μυθολογοῦσι δὲ τὴν γέννησιν τῶν δύω μόνον (α).

Ὅτι ἔπεσεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ αὐγὸν περιςερᾶς εἰς τὸν Εὐφράτην ποταμόν· τὰ δὲ κύματα τοῦ ποταμοῦ ἐξέβαλον αὐτὸ εἰς τὴν γῆν, καὶ οὕτως ἐγεννήθη ἐκ τοῦ αὐγοῦ ἐκείνου ἡ Ἀφροδίτη, ἡ ὁποία ὠνομάσθη ὕςερον Συρία Θεά, καὶ περὶ τῆς ὁποίας ῥηθήσεται εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον· ἡ δὲ ἐπισημοτάτη καὶ γνωςοτάτη, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπεφόρτισαν τὴν μυθολογίαν ὅλων, ἐγεννήθη, ὡς εἴρηται, ἐκ τῶν αἰδοίων τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τοῦ ἀφροῦ τῆς Θαλάσσης. Ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι τὰ αἰδοῖα τοῦ Οὐρανοῦ ἔπεσον εἰς τὴν Θάλασσαν, καὶ κυματιζόμενα καὶ

(α) Πλάτ. Συμποσιακ. 1179. Παυσαν. Βοιωτικ. Κς'. 2. Κικέρ. Φύσ. Θ. 1199. Ὑγῖν. Μύθ. 197. Ἐπιμενίδ. παρ. Νατάλ. Δ'. Ιγ'. Ἰλιάδ. Ε. 370.

ὠθούμενα ὑπὸ τῶν ἀνέμων πολὺν καιρὸν, ἡνώθησαν μὲ τὰ ὕδατα· ἐκ ταύτης δὲ τῆς μίξεως προέκυψεν ἀφρὸς λευκότατος, καὶ εἰς τοῦτον τὸν ἀφρὸν ἐσχηματίσθη ἡ Ἀφροδίτη, ἥτις ἀνοίξασα τὸν ἀφρὸν ἐξῆλθε, καὶ ἔπλεεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Θαλάσσης.

Εὐθὺς δὲ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν ἡ Ἀμφιτρίτη μίαν Κογχύλην, καὶ ἐκάθησεν ἐπ' αὐτῆς· ἦλθε καὶ ὁ Ζέφυρος καὶ ἐκυβέρνα τὴν Κογχύλην· καὶ οὕτω πλέουσα ἀσφαλῶς, ἐξῆλθε πρῶτον εἰς τὴν Κύθηρον νῆσον, τὸ νῦν Τζερίγον λεγόμενον. Μὴ εὐχαριςηθεῖσα δὲ νὰ ἀνατραφῇ ἐκεῖ, ἐπέρασεν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐξελθοῦσα εἰς τὴν γῆν ἀνέβαινεν ἐπὶ τὴν νῆσον· καὶ ὅπου διέβαινεν ἐφύτρωναν ἄνθη καὶ χόρτα περὶ αὐτὴν εὐωδέςατα. Ἐκεῖ λοιπὸν τὴν ὑπεδέχθησαν αἱ Ὧραι καὶ τὴν ἀνέθρεψαν, ςολίζουσαι καὶ κοσμοῦσαι αὐτὴν μὲ διαφόρους χάριτας, καὶ θέλγητρα δραςικώτατα, ὥςε ὅτε ηὔξησεν, εὑρέθη μὲ κάλλος ἄῤῥητον καὶ ἀμήχανον· ἔπειτα τὴν ἔφερον εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ παρέςησαν αὐτὴν ἔμπροσθεν τῶν Θεῶν. Ἰδόντες δὲ οἱ Θεοὶ ἐκεῖνο τὸ παράδοξον κάλλος, ἐθαύμασαν, καὶ ἐζήτει αὐτὴν ἕκαςος γυναῖκα· ὁμοίως ἐθαύμασαν καὶ αἱ Θεαὶ, καὶ μάλιςα ἡ Ἀθηνᾶ εἶπε πρὸς τὴν Ἥραν, πρέπει νὰ δώσωμεν αὐτῇ τὸ πρωτεῖον τῆς ὡραιότητος. Ἐδέχθησαν λοιπὸν αὐτὴν οἱ Θεοὶ εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ τὴν συνηρίθμησαν εἰς τοὺς δώδεκα ἐγκρίτους Θεούς· τὴν ἔδωκαν καὶ δύναμιν ἀπόλυτον εἰς τὰ ἐρωτικὰ, ἐπειδὴ συνήργησε καὶ αὐτὴ πολὺ εἰς τὴν φθορὰν τῶν Γιγάντων. Ὅμως ἀείποτε ἦτον φθόνος καὶ ἔρις μεταξὺ αὐτῆς, Ἀθηνᾶς, καὶ Ἥρας, περὶ τοῦ κάλλους· ὅθεν συνέβη περὶ τούτου καὶ ἡ θρυλλουμένη κρίσις τοῦ Πάριδος (α).

Ταύτην δὲ τὴν ὡραιοτάτην Θεὰν ἔδωκαν οἱ Θεοὶ ὁμοφώνως γυναῖκα εἰς τὸν χωλὸν, δυσειδέςατον, καὶ

(α) Ἡσίοδ. Θ. 188; 192. Βιργίλ. Αἰν. Ε'. 801. ἐ Σέρβ. Ὅμηρ Ὕμν. Β'. Ἀφροδιτ. — Ὀβ.δ. Μετ. Α. 716.

βάναυσον Ἥφαιςον, διὰ νὰ παύσῃ ἡ μεταξὺ αὐτῶν περὶ αὐτῆς φιλονεικία. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὴ βλέπουσα τοὺς ἄλλους Θεοὺς, ὀλίγον ἐφρόντισε περὶ τοῦ Ἡφαίςου· μάλιςα δὲ ἠγάπα κατ' ἐξοχὴν τὸν Ἄρην, ὅθεν καὶ ἔδησεν αὐτοὺς ὁ Ἥφαιςος, ὡς προείρηται. Ἐπειδὴ δὲ ἠγάπα καὶ ἡ Ἠὼς τὸν Ἄρην, ἐζηλοτύπησε, καὶ ἐξοίςρησεν αὐτὴν εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ Ὠρίωνος, διὰ νὰ ἀλησμονήσῃ τὸν Ἄρην· ὁμοίως ἐκίνησε καὶ τὴν Σμύρναν εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἐπειδὴ δὲν τὴν ἐτίμησεν· ὡς καὶ τὰς γυναῖκας τῶν Λημνίων, καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ Πυγμαλίωνος, καὶ τὴν Μοῦσαν Κλειὼ, ἐπειδὴ κατηγόρησεν αὐτὴν διὰ τὸν ἔρωτα τοῦ Ἀδώνιδος, τὸν ὁποῖον ἠγάπα ἐμπαθῶς, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ περὶ τοῦ Ἀδώνιδος ἐφιλονείκησε καὶ μὲ τὴν Περσεφόνην. Τέλος δὲ ἀφῆκε τὸν Ἥφαιςον ἀναφανδὸν, καὶ ἐμοιχεύετο ὕςερον μὲ πολλοὺς, ἐξέμηνε καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ Προίτου, καὶ ἄλλα πολλὰ παρόμοια ἔκαμεν, ἔχουσα δύναμιν ἀπόλυτον εἰς τὰ τοιαῦτα· ἐπλήγωσεν ὅμως αὐτὴν ὁ Διομήδης εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ἐπειδὴ ἦτον βοηθὸς τῶν Τρωαδιτῶν.

Ἐν ᾧ εἶχε τοσαῦτα θέλγητρα καὶ προτερήματα φυσικὰ, τὰ ὁποῖα κατεγοήτευον καὶ Θεοὺς, καὶ ἀνθρώπους, εἶχε καὶ ζώνην μυςηριώδη, τὸν θρυλλούμενον Κεςὸν, ὁ ὁποῖος εἶχε δύναμιν καὶ αὐτὸς μυςηριώδη, καὶ εἰς ἔρωτα ἀκράτητον ἑλκυςικήν· ὥςε ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀντιςαθῇ εἰς τὰ ἐρωτικὰ τοξεύματα, ὅςτις ἔβλεπεν αὐτὸν μόνον· ὅθεν καὶ ἡ Ἥρα θέλουσα νὰ καταπείσῃ ποτὲ τὸν Δία εἰς τὴν θέλησιν αὐτῆς, ἐζήτησε τὸν Κεςὸν τοῦτον, νὰ παῤῥησιασθῇ πρὸς τὸν Δία, φοροῦσα αὐτόν· ἡ δὲ Ἀθηνᾶ εἶπε πρὸς τὸν Πάριν, ὅτε ἐγίνετο ἡ κρίσις περὶ τοῦ μήλου, νὰ μὴ γυμνώσῃ πρότερον τὴν Ἀφροδίτην, πρὶν ἐκβάλῃ τὸν Κεςὸν, μήπως καταγοητεύσῃ αὐτὸν, καὶ κεοδίσῃ τὴν κρίσιν· οὗτος δὲ ὁ Κεςὸς δὲν εἶχε μόνον πρὸς κίνησιν ἔρωτος δύναμιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς διατήρησιν τοῦ ἔρωτος. Ὅθεν οἱ Ῥω-

μαῖοι κατεσκεύαζον ζωςῆρας κεντητοὺς, καθὼς ἦτον ἐκεῖνος, καὶ ὠνόμαζον αὐτοὺς Κεςοὺς, καὶ μὲ τούτους ἔζωναν τοὺς Νεονύμφους (α).

Συνήργησε δὲ καὶ αὐτὴ πολὺ εἰς τὴν φθορὰν τῶν Γιγάντων, ὅπου ἐφόνευσεν ἰδιοχείρως τὸν Γεβριόνην· ἔπειτα ἔκρυψε τὸν Ἡρακλέα εἰς ἕνα σπήλαιον, καὶ ἐξαπατῶσα τοὺς Γίγαντας, ὡς εἰς συνουσίαν, ἔφερεν αὐτοὺς ὅλους, τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον, εἰς τὸ σπήλαιον· ὁ δὲ Ἡρακλῆς ἐφόνευεν αὐτούς· ὅθεν ἔκτισαν αὐτῇ Ναὸν εἰς τὴν Φαναγορίαν τῆς Κριμαίας, καὶ τὴν ὠνόμαζον Ἀφροδίτην Ἀπατουρίαν, διὰ τὴν ἀπάτην ταύτην. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ζεὺς ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν ῥηθεῖσαν ἀξίαν καὶ δύναμιν (β).

Ἀφ᾽ οὗ δὲ ἔφυγεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ γυμνὴ, καθὼς εὑρέθη εἰς τὴν κλίνην μὲ τὸν Ἄρην, κατέβη εἰς τὴν Πάφον τῆς Κύπρου, καὶ ἐκεῖ ἐδέχθησαν αὐτὴν πάλιν αἱ Χάριτες, καὶ τῇ ἔδωκαν νέα φορέματα· ἔπειτα ἀνεχώρησεν εἰς ἓν ὄρος τῆς νήσου, καὶ διέτριβεν ἐκεῖ κεκρυμένη, διὰ τὴν ἐντροπήν· οἱ Θεοὶ ὅμως κατέβησαν εἰς τὴν γῆν καὶ ἐζήτουν αὐτὴν πανταχοῦ· ἀλλ᾽ ἦτον ἀδύνατον νὰ τὴν εὕρουν, ἂν δὲν τὴν ἐφανέρωνε μία ἐγχώριος γραῖα· ὅθεν ὀργισθεῖσα ἀπελίθωσε τὴν γραῖαν, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἡ ςήλη αὐτῆς διὰ ἐνθύμησιν (γ).

Ἐνομίζετο λοιπὸν Θεὰ ἔφορος τῶν ἐρώτων καὶ ἡδονῶν· ἐλαμβάνετο δὲ καὶ ἀντὶ τῶν θελγήτρων, καὶ χαρίτων, ὡς λέγει ὁ Λουκιανός· τοιαύτην Ἀφροδίτην ἐπὶ τῇ γλώττῃ ὁ νεανίας ἔχει· καὶ ἀντὶ τοῦ Ἔρωτος αὐτοῦ, καὶ τοῦ γάμου· ὅθεν ἔλεγον Ἀφροδίτης ἐπιμελεῖσθαι· οἷον, τὸν γάμον· καὶ ὅτι ἐπαίδευε τοὺς καταφρονοῦντας τὴν Ἀφροδίτην· τοῦτ᾽ ἔςι τὸν γάμον.

(α) Λουκιαν. Δ. Θ. Κά. Ὅμηρ. Ἰλ. Ξ΄. 190.
(β) Ἀριςοφάν. Ὄρνισ. 554. Ἀρσέν. παρ Κλαυδιαν. Γιγαντομαχ. Στράβ. Ι΄. 757.
(γ) Ὅμηρ. αὐτόθι.

Διὰ τοῦτο ὠνόμαζον αὐτὴν καὶ Ἀρένταν, ἀπὸ τοῦ ἀράρω, τοῦ ἁρμόττω συμφώνως δύο ὑποκείμενα· ἐλαμβάνετο δὲ καὶ ὡς ἀσελγὴς, καὶ ἀντ' αὐτῆς σχεδὸν τῆς ἀσελγείας· ὅθεν ἔλεγον ἀφροδισίους τοὺς ἀσελγεῖς, καὶ ἀφροδισιάζειν τὸ ἀσελγαίνειν (α)· ἡ δὲ δύναμις καὶ ἐξουσία αὐτῆς εἰς τὰ τοιαῦτα ἦτον ἀπόλυτος πανταχοῦ, καὶ εἰς πάντας. Μόνον εἰς τὴν Ἑςίαν, Ἀθηνᾶν καὶ Ἄρτεμιν δὲν εἶχεν ἐπιῤῥοὴν ἡ παντοκρατορία αὐτῆς.

Ἐκ μὲν τοῦ Ἡφαίςου τοῦ νομίμου ἀνδρὸς δὲν ἐγέννησε τέκνον, ἐκ δὲ τῶν ἐρωμένων πολλά. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ Ἄρεως ἐγέννησε τὸν Ἔρωτα, καὶ τὴν Ἁρμονίαν, ἐκ τοῦ Διονύσου δὲ τὸν Πρίαπον, καὶ Ὑμέναιον· ἐκ τοῦ Ποσειδῶνος τὴν Ῥόδον, ἐκ τοῦ Ἡλίου τὴν Ἠλεκτρυόνην, καὶ ἄλλα πέντε τέκνα, ἐκ τοῦ Βούτου τὸν Ἔρυκα, ἐκ τοῦ Ἀδώνιδος τὸν Γόλγον, καὶ ἐκ τοῦ Ἀγχίσου τὸν Αἰνείαν (β).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν γυμνὴν, ἢ καὶ ἐνδεδυμένην ἔνδυμα λεπτότατον· ςέφανον ἔχουσαν ἐκ μυρσίνης εἰς τὴν κεφαλὴν, τὴν σφαῖραν τοῦ παντὸς εἰς τὴν δεξιὰν, καὶ τὸν Ἔρωτα εἰς τὰς ἀγκάλας· καθημένην εἰς ἅμαξαν, τὴν ὁποίαν ἔσυρον δύο κύκνοι, ἢ δύο περιςεραὶ, καὶ τὰς Χάριτας, τὸν Πόθον, τὸν Ἵμερον, τὸν Ὑμέναιον, ἐνίοτε καὶ τὸν Διόνυσον περὶ αὐτὴν ἔχουσαν. Ταῦτα δὲ πάντα εἰκονίζουσι τὴν ῥηθεῖσαν ἐξουσίαν αὐτῆς. Διότι ἡ μυρσίνη εἶναι σύμβολον ἡδονῆς· ἡ σφαῖρα τὸ πᾶν, τὸ ὁποῖον αὐτὴ κατατυραννεῖ· αἱ Χάριτες εἶναι σύμβολα θελγήτρων, ὁ Διόνυσος οἴνου, ὁ Ὑμέναιος γάμου, ὁ Πόθος καὶ Ἵμερος ἐπιθυμίας· οἱ κύκνοι καὶ αἱ περιςεραὶ ἀσελγείας, ἐπειδὴ εἶναι τῷ

(α) Νατάλ. Δ. Ιγ'. Φουρνούτ. Κδ'. Εὐριπίδ. παρ. Νατάλ. Δ. Ξγ'. Ὅμηρ. Ὕμν. Ἀφροδίτ. 7. Ὀρφ. Ὕμν. Ἀφροδίτ. 4. Λυκόφρ. καὶ Τζέτζ. 829.

(β) Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Η. 373. Νατάλ. Δ'. Ιγ'. Ὀβίδ. Μετ. [illegible] 288. Ἀπολλόδ. Γ'. δ'. 2.

ὄντι ὄρνεα ἀσελγέςατα· εἰς ταύτην λοιπὸν τὴν πανήγυριν ἦτον ἀναγκαῖος καὶ ὁ Διόνυσος· ἐπειδὴ συνεργεῖ πολύ. Ὁ Φειδίας ὅμως ἐζωγράφισε πλησίον αὐτῆς καὶ χελώνην, εἰκονίζων τὴν νόμιμον γυναῖκα· ἐπειδὴ ἡ χελώνη εἶναι σύμβολον σιωπῆς, καὶ οἰκουρίας· δηλαδὴ, ἡ γυνὴ πρέπει νὰ σιωπᾷ, καὶ νὰ κάθηται εἰς τὸν οἶκον, φροντίζουσα τὴν οἰκονομίαν αὐτοῦ. Ὅμως, Φειδία, αἱ γυναῖκες ἔχουσιν ἤδη σύμβολα χελιδόνος, καὶ κοχλίου.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν καὶ εἰς κογχύλην καθημένην, καὶ ἐκ τῆς Θαλάσσης ἐξερχομένην. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἐζωγράφισεν αὐτὴν ὁ Ἀπελλῆς πρῶτον, καὶ αὕτη ἡ εἰκὼν ἐθεωρεῖτο, ὡς τὸ πρώτιςον καὶ κάλλιςον ἔργον αὐτοῦ· ἐπειδὴ ὕςερον ἐκ τῆς πολυκαιρίας ἐτρίβη ἡ βαφὴ τῆς εἰκόνος πρὸς τὸ κάτωθεν μέρος, καὶ δὲν εὑρέθη τεχνίτης νὰ ἐξομοιώσῃ τὴν νέαν βαφὴν μὲ τὴν παλαιάν. Εἰς τὴν Κύπρον δὲ εἶχον αὐτὴν ἐζωγραφισμένην λόγχην κρατοῦσαν· εἰς την Σικυῶνα ὅμως εἶχεν εἰς τὴν μίαν χεῖρα ςέφανον ἐκ Μηκώνων, παπαρούνων, καὶ εἰς την ἄλλην μῆλον, καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν τὴν σφαῖραν. Τοῦτο δὲ τὸ ἄγαλμα ἦτον ἔργον τοῦ Σικυνωίου Κανάχου, ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος κατεσκευασμένον· οὗτος κατεσκεύασε καὶ τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος εἰς τὰς Θήβας, καὶ τοῦ ἐν Διδύμοις· εὑρέθη δὲ καὶ καθρέπτην ἀργυροῦν κρατοῦσα, καὶ σανδάλια κεχρυσωμένα εἰς τοὺς πόδας ἔχουσα, μὲ δεσμοὺς χρυσοῦς δεδεμένα. Κατεσκεύασε καὶ ὁ Πραξιτέλης δύο ἀγάλματα αὐτῆς περίδοξα, τὸ μὲν γυμνὸν, τὸ ὁποῖον ἀγόρασαν οἱ Κνίδιοι, καὶ ἔτρεχεν ὁ λαὸς μακρόθεν διὰ νὰ τὸ ἰδῇ. Ὁ δὲ Νικομήδης ὁ Βασιλεὺς τῆς Βιθυνίας ὑπεσχέθη τιμην μεγάλην καὶ βασιλικην, νὰ τὸ ἀγοράσῃ, λεγων, ὅτι ἐρωτευθη εἰς αὐτὸ, καὶ ἤθελε νὰ τὸ ὑπανδρευθῇ Ἀλλ' οἱ Κνίδιοι ἀπέῤῥιψαν καὶ τὴν τιμὴν, καὶ τὰ δῶρα, καὶ τὸν γαμβρὸν, ευχαριςούμενοι νὰ ἔχωσι την νυμφην ἐκεῖ, εἰς καλλωπισμὸν τῆς πόλεως, καὶ δόξαν τοῦ Πραξιτέλους·

Τοιαύτην δὲ ζωηρὰν ὡραιότητα, καὶ συμμετρίαν τεχνικὴν εἶχε τὸ ἄγαλμα τοῦτο, ὥςε ἐξέπληττε τοὺς ὁρῶντας· τὸ δὲ ἄλλο ἦτον ἐνδεδυμένον, τὸ ὁποῖον ἀγόρασαν εἰς τὴν Κῶ μὲ μεγάλην τιμήν· σώζονται ἔτι καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην τινὰ ἀγάλματα αὐτῆς τῆς παλαιᾶς ἐκείνης γλυπτικῆς· πλὴν τὸ ἀξιολογώτατον τούτων ἦτον εἰς τὴν Φλωρεντίαν, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη ὡραία Ἀφροδίτη, καὶ Ἀφροδίτη τῶν Μεδίκων, ἐπειδὴ ἦτον εἰς τὸν οἶκον ἐκείνων· καὶ αὐτὴ εἶναι ὁ Κριτὴς τῆς παλαιᾶς καὶ νέας γλυπτικῆς, ὡς λέγει τις κριτικὸς (α).

On pretend que l'art n'a jamais rien produit de plus excellent.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν καὶ ἄλλως διαφόρως, περὶ ὧν μακρὸν ἂν εἴη λέγειν· πρέπει ὅμως νὰ παρατηρῇ τὶς τὰ κυριώτερα σύμβολα· εἰς αὐτὴν γράφει ὁ Ὅμηρος τρεῖς ὕμνους, καὶ ὁ Ὀρφεὺς τὸν Νδ'. εὑρίσκονται καὶ ἐν Ἀναλέκτοις δύο ὕμνοι εἰς αὐτὴν, εἷς τοῦ Ἡλίου, καὶ ἄλλος τῶν Μουσῶν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τοῦ Διονύσου.

Ὀκτὼ Διονύσους ἐπαριθμοῦσιν οἱ ἀρχαιολόγοι, λέγοντες, ὅτι ὁ μὲν πρῶτος ἦτον υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Περσεφόνης. Ὁ δὲ δεύτερος τοῦ Νείλου. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ δεύτερος ἦτον υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἰοῦς θυγατρὸς τοῦ Ἰνάχου· ὁ δὲ τρίτος τοῦ Καπρίου, ὁ τέταρτος τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σελήνης, ὁ πέμτος τοῦ Νύσου καὶ τῆς Θιώνης, ὁ ἕκτος τοῦ Ἄμμωνος καὶ τῆς Ἀμαλθείας. Κατ'

(α) Ἀλβρίκ. Εἰκόν. Θ'. Ε'. Βόσ. Θεολ. Θ'. Κϛ'. καὶ Ἡσύχ. παρ' αὐτῷ. Πλίν. Ἱϛορ. Φυσ. Λϛ'. 12. Πλούταρχ. Τόμ. Ζ'. 5. Παυσαν. Κορινθ. Ι'. 4. Ποιμ. Α. 86. καὶ Φιλόςρατ. παρ' αὐτῷ. Λεξικ. Μυθολ. Ἀνώνυμ. Ἀφροδίτ.

ἄλλους δὲ, ὁ πρῶτος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἄμμωνος καὶ τῆς Ἀμαλθείας. Ὁ ἕβδομος τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δήμητρος, καὶ ὁ ὄγδοος ὁ νεώτατος τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης θυγατρὸς τοῦ Κάδμου. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Διόνυσος τῶν Ἑλλήνων ἦτον ὁ Ὄσιρις τῶν Αἰγυπτίων, κατάγοντες αὐτὸν ἐκ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας. Καὶ ἄλλοι, ὅτι ἦτον υἱὸς τῆς Ἴσιδος. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦσαν τρεῖς οἱ ἐπισημότεροι καὶ γνωςότεροι· ὧν ὁ μὲν ἦτον Ἰνδὸς, ὁ δ' ἄλλος Ἀσσύριος· ἄλλοι ὅμως ἀναφέρουσι γνωςότερον τούτων τὸν Αἰγύπτιον· ὁ δὲ τρίτος ἦτον ὁ Θηβαῖος τῶν Ἑλλήνων, ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Λίβυος υἱὸς τοῦ Ἄμμωνος καὶ τῆς Ἀμαλθείας ἦτον ὁ πρῶτος, καὶ Δεύτερος ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἰοῦς, ὅςτις ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ κατέςησε πρῶτος τὰς τελετάς· καὶ τρίτος ὁ Θηβαῖος ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, ὅςτις ἀκούων τὰς πράξεις, καὶ τὴν δόξαν τῶν προτέρων, ἔγινε ζηλωτὴς, καὶ περιῆλθε καὶ αὐτὸς ὅλην τὴν οἰκουμένην· καὶ οὗτος εἶναι ὁ ἐπιφανέςατος πάντων, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπεφόρτισαν καὶ τὰς πράξεις τῶν ἄλλων. Ἔχει ὅμως καὶ ὁ Λίβυος ἰδιαιτέραν ἱςορίαν τῆς γεννήσεως, ἀνατροφῆς, καὶ ἄλλων πολλῶν· ὅθεν ἐροῦμεν ἰδιαιτέρως περὶ τούτων τῶν δύο. Ἡ γέννησις δὲ καὶ ἀνατροφὴ, τοῦ μὲν Λιβύου εἶναι ἱςορικωτέρα, τοῦ δὲ Θηβαίου παντάπασι μυθολογικὴ, καὶ ποιητικὴ, καὶ ἑπομένως παράδοξος (α).

Ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ζεὺς ἔχων ἐρωμένην τὴν Σεμέλην, ἤρχετο συνεχῶς πρὸς αὐτήν· ἡ δὲ Ἥρα ζηλοτυπήσασα, πείθει τὴν Σεμέλην, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, νὰ ζητήσῃ χάριν ὀλέθριον παρὰ τοῦ Διός· νὰ ἔλθῃ δηλαδὴ πρὸς αὐτὴν θεϊκῶς κεκοσμημένος, ἔχων ὅλα τὰ παράσημα αὐτοῦ, τὰς ἀςραπὰς, βροντὰς, κεραυνοὺς, καὶ ὅλην τὴν Οὐράνιον μεγαλοπρέπειαν· ὁ δὲ Ζεὺς ἐνόησε μὲν

(α) Κικέρ. Φυσ. Θ. Γ. 1199. Διόδ. Γ'. Ξή. Ογ'. Ξδ'. ΞΒ'. Α. Ιγ'. Ὀρφ. Ὕμν. εἰς Μίσην. 9. Γυρὰλδ. Συντ. Η'. 268.

τὴν δυςυχίαν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκείνη ἐζήτει τοῦτο ἐπιπόνως, ὡς σημεῖον τῆς πρὸς αὐτὴν ἀγάπης, ἦλθεν, ὅτε ἐκείνη ἦτον ἔγκυος. Δὲν ἐδυνήθη ὅμως νὰ ὑποφέρῃ τὴν λάμψιν τοῦ πυρὸς, καὶ τὴν σφοδρότητα τοῦ κεραυνοῦ, ἐπειδὴ ἦτον θνητή· ὅθεν καὶ ἀπέθανεν, ἢ κατεκάη, ἔχουσα τὸ βρέφος ἑξαμηνιαῖον. Ὁ δὲ Ζεὺς ἀνοίξας τὴν γαςέρα αὐτῆς, καὶ λαβὼν τὸ βρέφος, τὸ ἔῤῥαψεν εἰς τὸν μηρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀφ' οὗ ἐτελείωσεν ὁ διωρισμένος καιρὸς, ἔλυσε τὰ ῥάμματα, καὶ ἐγέννησε τὸν Διόνυσον ἐκ τοῦ μηροῦ. Ὅθεν ὠνομάζετο Διμήτωρ ὁ Διόνυσος, ἐπειδὴ ἐγεννήθη ἐκ δύω μητέρων, τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης. Κατ' ἄλλους δὲ, εἶχε κέρατα τὸ βρέφος, καὶ ὅτε ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ γεννηθῇ, ἐτρύπησε μὲ αὐτὰ τὸ δέρμα τοῦ Διὸς, καὶ ἐξῆλθε· καὶ ὠνομάσθη Διόνυξος, καὶ ἔπειτα Διόνυσος, ἐπειδὴ ἔνυξε τὸν Δία (α).

Φοβούμενος δὲ ὁ Ζεὺς τὴν Ἥραν, ἔςειλε τὸν Ἑρμῆν νὰ φέρῃ τὸ βρέφος πρὸς τὸν Ἀθάμαντα καὶ τὴν Ἰνὼ, νὰ τὸ ἀναθρέψωσι μυσικῶς, λέγοντες, ὅτι εἶναι θηλυκόν· ὅθεν ἡ Ἥρα κατέςρεψε τὸν οἶκον τοῦ Ἀθάμαντος, καὶ ὁ Ζεὺς ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ τὸ βρέφος ἐκεῖθεν, νὰ τὸ μεταμορφώσῃ εἰς ἔριφον, διὰ νὰ μὴ τὸ γνωρίσῃ ἡ Ἥρα, καὶ νὰ τὸ ςείλῃ μὲ τὸν Ἑρμῆν εἰς τὴν Νύσαν τῆς Ἀσίας, νὰ τὸ ἀναθρέψωσιν αἱ ἐκεῖσε Νύμφαι, θυγατέρες τοῦ Ἄτλαντος (*). Διὰ τοῦτο κατηςέρισεν αὐτὰς ὁ Ζεὺς, καὶ τὰς ὠνόμασεν Ὑάδας. Κατ' ἄλλους δὲ, ἔλαβεν αὐτον ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ ἡ Ἥρα ζηλοτυπήσασα, τὸν ἔῤῥιψεν εἰς τὴν γῆν, καὶ κατεδίωκεν αὐτὸν ἀσπόνδως.

(α) Ἀπολλόδ. Γ'. δ'. 2. 3. Στησίμβρ. καὶ Εὐριπίδ. παρ' Νατάλ. Ε'. Ιγ'. Διόδ Γ Ξγ'. Ὀρφ. Ὕμν. εἰς Λυσ. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 209.

(*) Νῦσαι ὠνομάζοντο καὶ ἄλλαι πόλεις· ἡ μὲν ἦτον εἰς τὴν Καρίαν, ἡ δὲ εἰς τὸ Καυκάσιον ὄρος, ἡ δὲ εἰς μίαν νῆσον τοῦ Νείλου, ὠνομάζετο δὲ καὶ ὄρη οὕτως· ἕνα εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἄλλο εἰς τὴν Θρᾴκην. ἄλλο εἰς τὴν Ἀραβίαν, ἄλλο εἰς τὴν Ἰνδίαν, ἄλλο εἰς τὴν Λιβύαν, ἐν τῇ ὁμωνύμῳ νήσῳ, καὶ ἄλλο εἰς τὴν Νάξον.

Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Σεμέλη ἐγέννησε μυςικῶς, καὶ ἀφ' οὗ ἔμαθε τοῦτο ὁ Κάδμος, ἔκλεισεν αὐτήν τε καὶ τὸ βρέφος εἰς λάρνακα, καὶ ἔρρι[ψε]ν αὐτὴν εἰς τὴν Θάλασσαν· ἡ δὲ Θάλασσα ἐξέβρασε [τ]ὴν Λάρνακα εἰς ἄκραν τινὰ τῆς Λακωνίας, πλησίον τῆς πόλεως Ὀρεάτης πρότερον καλουμένης, καὶ Βρασιὰς ὕςερον μετενομασθείσης, ἀπὸ τούτου τοῦ συμβεβηκότος (*). Ἀνοίξαντες λοιπὸν οἱ Βρασιᾶται τὴν λάρνακα, εὗρον τὴν μὲν Σεμέλην νεκρὰν, τὸ δὲ βρέφος ζωντανόν· καὶ ἐκείνην μὲν ἔθαψαν ἐπιφανῶς, τὸ δὲ βρέφος ἀνέθρεψαν ἐπιμελῶς. Περιπλανωμένη δὲ τότε ἡ Ἰνὼ ἀδελφὴ τῆς Σεμέλης, ἦλθε καὶ ἐκεῖ, καὶ ἀνέθρεψε τὸ βρέφος εἰς ἄντρον μυςικῶς. Ὅθεν ὠνόμαζον ὕςερον οἱ Βρασιᾶται, τὴν περὶ τὸ ἄντρον ἐκεῖνο πεδιάδα, κῆπον τοῦ Διονύσου.

Κατ' ἄλλους δὲ, ἀνέθρεψεν αὐτὸν ἡ Μάκρις θυγάτηρ τοῦ Ἀριςαίου, εἰς τὸ ὄρος τῆς Εὐβοίας Νύσαν· ἐκεῖθεν δὲ ἐδίωξεν αὐτὴν ἡ Ἥρα, καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν νῆσον τῶν Φαιάκων, τὴν νῦν Κέρκυραν, καὶ ἀνέτρεφεν αὐτὸν ἐκεῖ εἰς σπήλαιον δίθυρον καλούμενον, ἐπειδὴ εἶχε δύω θύρας· ὅθεν ὠνομάσθη Διθύραμβος ὁ Διόνυσος. Κατ' ἄλλους δὲ, ἀνέθρεψαν αὐτὸν αἱ Ὧραι, καὶ κατ' ἄλλους, καιομένης τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἔλαβον αὐτὸν αἱ Νύμφαι, καὶ ἀνέθρεψαν εἰς τὴν Νύσαν τῆς Νάξου. Αἱ Νύμφαι δὲ αὗται ἦσαν ἡ Αὐτονόη, καὶ Ἀγαυὴ, αἱ ἀδελφαὶ αὐτῆς· ἢ ἡ Φιλία, Κορωνὶς, καὶ Κλύδη, ἢ ἡ Ἵππα, ἢ ἡ Βρόμη, καὶ Βάκχη, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὠνομάσθη καὶ Βάκχος· οἱ Βοιωτοὶ ἔλεγον, ὅτι ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη ἐκεῖ, καὶ ὅτι ἔλουσαν αὐτὸν αἱ τροφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν πηγὴν Κισσοῦσαν, ἢ Τιλφοῦσαν καλουμένην· οἱ δὲ Πατρεῖς ἔλεγον, ὅτι ἀνετρέφετο εἰς τὴν Ἀχαΐαν, εἰς τὴν πόλιν Μεσάτιν, καὶ ἐκινδύνευσε πολὺ, ἐπειδὴ κατέτρεχον αὐτὸν οἱ Σάτυροι καὶ Πᾶνες· τὰ αὐτὰ ἔλεγον καὶ οἱ Τή-

(*) Ἐπειδὴ τὰ ὑπὸ τοῦ κλύδωνος ἐκ τῆς Θαλάσσης εἰς τὴν γῆν ῥιπτόμενα, ἔλεγον, ὅτι ἐξεβράσθησαν· ὅθεν τὸ Βρασιαὶ.

ϊοι, οἱ Νάξιοι, Ἠλεῖοι, οἱ Κρῆτες, Ἐλευθερεῖς, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, οἰκειοποιούμενοι τὴν γέννησιν, καὶ ἀνατροφὴν αὐτοῦ, δεικνύοντες καὶ σημεῖα εἰς βεβαίωσιν τοῦ δικαιώματος.

Ἐπειδὴ, οἱ μὲν Τήϊοι ἔλεγον, ὅτι ἦτον μία πηγὴ ἐκεῖ, ἐκ τῆς ὁποίας ἀνέβλυζεν οἶνος εὐωδέςατος, εἰς καιροὺς διωρισμένους. Οἱ δὲ Ἠλεῖοι, ὅτε ἑώρταζον τὴν ἑορτὴν τῶν Θυίων λεγομένην, ἔκλειον τρεῖς λέβητας κενοὺς εἰς ἓν οἴκημα, ἔπειτα ἐσφράγιζον τὰς θύρας, καὶ τὸ πρωῒ εὕρισκον αὐτοὺς πλήρεις οἴνου· οἱ δὲ Ἄνδριοι, ὅτε ἑώρταζον τὴν ἑορτὴν τοῦ Διονύσου, ἔλεγον, ὅτι ἔτρεχεν οἶνος αὐτόματος ἐκ τοῦ Ἱεροῦ. Ἄλλοι δὲ ἐδείκνυον Ἱερὰ, Ναοὺς, Τεμένη, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐκ τῶν παλαιωτάτων χρόνων ἀφιερωμένα, ὡς καὶ οἱ Λίβυες οἱ παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν, ἔλεγον, ὅτι ἐγεννήθη ἐκεῖ ὁ Διόνυσος, δεικνύοντες σημεῖα πολλὰ, καὶ τὴν πόλιν Νύσαν· ὁμοίως καὶ οἱ Ἰνδοὶ τὰ αὐτὰ λέγοντες καὶ φρονοῦντες, ἐδείκνυον σημεῖα τοιαῦτα, καὶ πόλιν Νύσαν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη εἰς τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν, ὅπου ἦτον καὶ ἡ πόλις Νύσα, καὶ τότε ἐφύτρωσαν τὰ ἀρώματα ἐκεῖ, καὶ ἄλλα πολλά, ὡς τὸ χρυσίον, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὥςε ὠνομάσθη ἡ γῆ ἐκείνη εὐδαίμων· καὶ ὅτι, ἀπὸ τῆς Νύσης καὶ τοῦ Διὸς ὠνομάσθη Διόνυσος· ὅθεν καὶ ὁ ποιητὴς λέγει (α).

,, Οἱ μὲν γὰρ Δρακάνῳ σ', οἱ δ' Ἰκάρῳ ἠνεμοέσσῃ
,, Φάσ', οἱ δ' ἐν Νάξῳ, δῖον γένος εἰραφιῶτα,
,, Οἱ δὲ σ' ἐπ' Ἀλφειῷ ποταμῷ βαθυδινήεντι,
,, Ἄλλοι δ' ἐν Θήβῃσιν, ἄναξ, σὲ λέγουσι γενέσθαι,
,, Κυσαμένην Σεμέλην τεκέειν Διῒ τερπικεραύνῳ,
,, Ψευδόμενοι· σὲ δ' ἔτικτε πατὴρ ἀνδρῶν τε Θεῶν τε,
,, Πολλὸν ἀπ' ἀνθρώπων, κρύπτων λευκώλενον Ἥρην.
,, Ἔςι δέ τις Νύση, ὕπατον ὄρος, ἀνθέον ὕλῃ,

(α) Εὐςάθ. ἐν Διονύσ. Περιηγητ. 940. Εὐριπίδ. ἐν Βάκχ. Λουκιαν. Δ. Θ. Θ'.

„Τηλοῦ Φοινίκης, σχεδὸν Αἰγύπτοιο ῥοάων.
Οὗτος ἄρα θέλει τὴν γέννησιν τοῦ Διονύσου εἰς τὴν Ἀραβίαν· οἱ δὲ Κρῆτες ἔλεγον, ὅτι ἐγεννήθη ἐκεῖ, καὶ ἔκτισε πόλεις εἰς δύω νήσους, εἰς τὸν κόλπον τῶν Διδύμων ὀνομαζόμενον, καὶ ὠνόμασε τὰς νήσους Διονυσιάδας. Αὕτη δὲ ἡ ἀμφιλογία συνέβη, ἐπειδὴ οἱ Διόνυσοι περιελθόντες σχεδὸν ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἀφῆκεν τοιαῦτα σημεῖα πανταχοῦ, ὡς μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται (α).

Ἀνατραφεὶς λοιπὸν ὁ Διόνυσος, καὶ ἀνδρωθεὶς, ἐπενόησε τὴν φυτείαν τῆς ἀμπέλου, καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ οἴνου. Ἦτον δὲ καὶ ὡραῖος εἰς ὑπερβολήν. Ἀλλ' ἡ Ἥρα κατέτρεχεν αὐτὸν ἀσπόνδως, ὥςε τὸν ἔῤῥιψεν εἰς μανίαν· ὅθεν περιεπλανᾶτο ἔνθεν κακεῖθεν μαινόμαινος, καὶ ἦλθε πρῶτον μὲν εἰς τὴν Αἴγυπτον, πρὸς τὸν Πρωτέα Βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων, ὅς τις ὑπεδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως. Ἐκεῖθεν δὲ ἀνέβη διὰ τῆς Συρίας εἰς τὴν Φρυγίαν, πρὸς τὴν Ῥέαν ζητῶν θεραπείαν· ἡ δὲ Ῥέα διέτριβεν εἰς τὰ ὄρη τῆς Φρυγίας Κύβαλα καλούμενα, ἥτις ὑπεδέχθη αὐτὸν ἐντίμως, τὸν ἐκαθάρισε, τὸν ἰάτρευσε τὴν μανίαν, τὸν ἐδίδαξε τὰς τελετὰς, τὸν ἔδωκε καὶ τὴν Ἱερατικὴν ςολήν. Ὕςερον ὅμως κατεγίνετο εἰς τὰς τρυφὰς, καὶ ἡδονὰς, συνάξας πλῆθος ἄπειρον γυναικῶν περὶ αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπεφάσισε νὰ ςρατεύσῃ εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ πανταχοῦ, νὰ διδάξῃ τὴν ἀμπελουργίαν, τὴν κατασκευὴν τοῦ οἴνου, καὶ ἄλλα πολλὰ ὠφέλιμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, κατέςησε ςρατόπεδον ἐκ γυναικῶν τῶν Βακχῶν λεγομένων, ἐσύναξε καὶ τοὺς Σατύρους, καὶ ἐχειροτόνησε δύο ςρατηγοὺς τοῦ ςρατεύματος, τὸν Πᾶνα καὶ Σιληνόν. Τοῦτο δὲ τὸ

(α) Ἀπολλόδ. αὐτόθ. Διόδ. Γ'. Ξϛ'. Ογ'. Ε'. Οδ'. Παυσαν. Λακωνικ. Κδ'. Ι. Ἀχαϊκ. Ιή. Ἀπολλών. Δ'. 1131. καὶ Σχολ. 1141. Μελέαγρος. παρ. Νατάλ. Στησίχορ. καὶ Δείναρχ. αὐτόθι, καὶ Ὀππιαν. Ὀρφ. Ὕμν. Ἱππ. Πλούταρχ. ἐν Λυσάνδρ. 25. Βιργίλ. Ἐκλογ. ϛ'. Ιε. Ὁμηρ. ἀποσπασμ. Ὕμν. Διονύσ.

τροπαιοῦχον ϛράτευμα, τὸ ὁποῖον ἐκυρίευσεν ὅλην τὴν Οἰκουμένην, ἄλλα ὅπλα δὲν εἶχεν, εἰμὴ μόνον δόρατα τινὰ περιτετυλιγμένα μὲ κισσὸν, τὰ ὁποῖα ὠνομάζοντο Θύρσοι· ὁμοίως ἦσαν καὶ αὐτοὶ ὅλοι ἐϛεμμένοι μεκισσόν. Αἱ δὲ σημαῖαι αὐτῶν ἦσαν ἐκ φύλλων τῆς ἀμπέλου καὶ κισσοῦ· ὁμοίως δὲν εἶχον καὶ ἀποσκευὰς πολεμικὰς, οὔτε μηχανὰς πολιορκητικάς· ἀλλ' εἶχον ἄλλου εἴδους μηχανάς· Ληνοὺς, Πύθους, Ἀσκοὺς, Φιάλας, Κρατῆρας, καὶ ἄλλα διάφορα οἰνοφόρα σκεύη πλήρη οἴνου· καὶ μὲ αὐτὰ συγκροτοῦντες τὰς οἰνομαχίας, ἐκυρίευον ἀναιμωτὶ τὰς πόλεις. Εἶχον ὅμως τύμπανα, κύμβαλα, καὶ ἄλλα πολλὰ μουσικὰ ὄργανα, ὠφέλιμα εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκϛρατείας. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐπορεύετο εἰς ἅμαξαν καθήμενος, τὴν ὁποίαν ἔσυρον αἱ Τίγρεις· τὸ δὲ ϛράτευμα ἐχόρευε περὶ αὐτὸν, κρούοντες τὰ τύμπανα, καὶ κύμβαλα, καὶ ἀλαλάζοντες, ὡς ἔκφρονες, καὶ μανιώδεις· ἦτον δὲ τὸ ϛράτευμα διῃρημένον εἰς τάγματα, τα ὁποῖα ὠνόμαζον Θιάσους (α).

Ἐδέχοντο λοιπὸν αὐτὸν πανταχοῦ μετὰ χαρᾶς, βλέποντες, ὅτι διδάσκει καλὰ πράγματα. Τινὲς ἀσεβεῖς ὅμως ἠναντιοῦντο, λέγοντες, ὅτι ἐσύναξε τὰς Βάκχας διὰ τὴν ἀσέλγειαν αὐτοῦ, καὶ διδάσκει τὰ Μυϛήρια καὶ Ὄργια, διὰ νὰ διαφθείρῃ καὶ τὰς ἄλλας γυναῖκας· πλὴν ἐκεῖνοι ἐτιμωρήθησαν ἀξίως τῆς ἀσεβείας αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύασε τὸ ϛράτευμα εἰς τὴν Νύσαν τῆς Ἀραβίας, ἢ εἰς τὴν Φρυγίαν, ἢ ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐπέρασε μὲ τὸ ϛράτευμα εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἐκεῖθεν ἀνέβη εἰς τὴν Φρυγίαν διὰ τῆς Συρίας, περιῆλθε πρῶτον ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ μάλιϛα εἰς τὴν Λυδίαν, καὶ περὶ τὸ ὄρος Τμῶλον εὗρε μεγάλην ὑποδοχήν· ἐκεῖθεν δὲ ἐπέρασεν εἰς τὴν Θράκην, σκοπῶν νὰ καταβῇ ἐκεῖθεν εἰς τὰς Ἰνδίας (*). Ὅμως ὁ Λυκοῦργος

(α) Διόδ. Γ. ΞΥ'. Ἀπολλόδ. Γ'. αὐτόθι. Λουκιαν. Δ. Θ. Ιή.
(*) Ἐνταῦθα ὁ Ἀπολλόδωρος φαίνεται ὅτι εἶναι διεφθαρμένος·

ὁ βασιλεὺς τῶν Ἡδωνῶν, ἔθνους τῆς Θρᾴκης περὶ τὸν Στρυμόνα ποταμόν. ἐναντιωθεὶς, ἠχμαλώτευσεν ὅλον τὸ ςράτευμα αὐτοῦ, τὰς Βάκχας, καὶ τοὺς Σατύρους· αὐτὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς ἀναγκασθεὶς ἔπεσεν εἰς τὴν Θάλασσαν, καὶ κατέφυγε πρὸς τὴν Θέτιν. Ὅθεν ὀργισθεὶς ἔῤῥιψεν εἰς μανίαν τὸν Λυκοῦργον· καὶ τότε εὗρε τὸ ςράτευμα εὐκαιρίαν, καὶ ἔφυγεν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας. Καὶ οὕτω συνάξας πάλιν τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐςράτευσεν εἰς τὰς Ἰνδίας.

Κατ' ἄλλους δὲ, θέλων νὰ περάσῃ τὸ ςράτευμα αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου, συνεφώνησε φιλίαν μὲ τὸν Λυκοῦρκον, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐξουσίαζε τὰ Θρᾳκικὰ μέρη τοῦ Ἑλλησπόντου· καὶ οὕτω διεπέρασε πρῶτον τὰς Βακχας, ὡς εἰς χώραν φίλου, ἀφόβως καὶ ἀνυπόπτως, ἔπειτα ἐπέρασε καὶ αὐτὸς, τὸ δὲ ἄλλο ςράτευμα ἔμεινεν, ἐπειδὴ ἐνύκτωσε, καὶ ἔπρεπε νὰ μείνῃ ὁ Διόνυσος τὴν νύκτα μόνον μὲ τὰς Βάκχας εἰς τὴν Χερσόνησον τῆς Θρᾴκης. Ὁ δὲ Λυκοῦργος ἔδωκε προςαγὴν εἰς τὸ ςράτευμα αὐτοῦ, νὰ ὁρμήσῃ τὴν νύκτα ἐξαίφνης, καὶ νὰ φονεύσῃ καὶ τὰς Βάκχας, καὶ τὸν Διόνυσον. Μαθὼν δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ἐγχώριός τις Θάροψ, ἢ Χάροψ ὀνομαζόμενος, ἐφανέρωσεν αὐτὴν εἰς τὸν Διόνυσον, καὶ οὕτως ἐπρόφθασε καὶ ἐπέρασε μυςικῶς, μὲ πλοιάριον εἰς τὸ ἀντίπεραν ςρατόπεδον. Καὶ ὁ μὲν Λυκοῦρκος, ὁρμήσας τὴν νύκτα ἐφόνευσεν ὅλας τὰς Βάκχας, εἰς τὸν τόπον Νύσιον καλούμενον· ὁ δὲ Διόνυσος διαβιβάσας ὕςερον τὸ ςράτευμα,

πλὴν ἡ διαφθορὰ εἶναι ἀδιόρθωτος· ἐπειδὴ ὁ δρόμος ἐκ τῆς Φρυγίας πρὸς τὰς Ἰνδίας δὲν εἶναι διὰ τῆς Θρᾴκης· εἰμὴ ἂν εἶχε σκοπὸν νὰ ὑποτάξῃ πρῶτον τὴν Θρᾴκην· εἶτα, δὲν λέγει πόθεν ἐπέρασεν εἰς τὰς Ἰνδίας, ἀλλὰ, διελθὼν δὲ Θρᾴκην καὶ τὴν Ἰνδικὴν ἅπασαν, ςήλας ἐκεῖ ςήσας, ἧκεν εἰς Θήβας· ὅθεν ἠναγκάσθησαν τινὲς, νὰ ὑποθέσωσιν ἄλλην Θρᾴκην εἰς τὴν Ἀσίαν· ἢ Λυκοῦργον· πλὴν ἐκεῖνος λέγει περιςατικῶς, Στρυμόνα ποταμὸν, Παγγαῖον ὄρος, Λυκοῦργον Ἡδωνῶν βασιλέα. Τοιαύτην δὲ ἀγεωγράφητον ἱςορεῖ καὶ τὴν ἐκςρατείαν τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὴν Λιβύαν.

καὶ κροτήσας μάχην, ἐνίκησε κατὰ κράτος τὸν Λυκοῦργον, ὥςε ἔλαβεν αὐτὸν καὶ αἰχμάλωτον· καὶ πρῶτον τὸν ἐτύφλωσεν, ἔπειτα τὸν ἐςαύρωσε· τὴν δὲ βασιλείαν τῶν Θρᾳκῶν ἔδωκεν εἰς τὸν σωτῆρα αὐτοῦ Θάροπα, ἐδίδαξεν αὐτὸν καὶ τὰ Ὄργια καὶ τὰς τελετάς· ὁ δὲ Θάροψ ἐγέννησε τὸν Οἴαγρον, τὸν ὁποῖον ἐδίδαξε ταῦτα πάντα, τὸν ἀφῆκε καὶ διάδοχον· ὁ δὲ Οἴαγρος γεννήσας τὸν Ὀρφέα, ἐδίδαξεν αὐτὸν τὰ ῥηθέντα. Ἄλλοι δὲ διηγοῦνται ἄλλως τοῦτο τὸ συμβεβηκὸς, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὴν ἱςορίαν τοῦ Λυκούργου (α).

Μετὰ δὲ ταῦτα λέγουσιν, ὅτι κατέβη εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ὁ Διόνυσος, καὶ πολεμήσας ἐνίκησε τὸν ἐκεῖ Βασιλέα Δηριάδην ὀνομαζόμενον, ὁ ὁποῖος ἔχων δύναμιν ἱκανὴν, καὶ τρεῖς ἐμπείρους ςρατηγοὺς, τὸν Βλέμυν, Ὀρόντην, καὶ Ὀροβαντην, ἐτόλμησε νὰ ἀντιςαθῇ. Ἐκεῖθεν δὲ ὥρμησεν εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ ἐγεφύρωσε τὸν Εὐφράτην μὲ κλήματα καὶ κισσὸν, διὰ νὰ περάσῃ τὸ ςράτευμα. Ὅθεν ὠνομάζετο ἡ πόλις Ζεῦγμα, ἀπὸ τοῦ ζεύγματος τούτου· ὁμοίως ὠνομάσθη καὶ ὁ Τίγρις ἀπὸ τῆς Τίγριδος· ἐπειδὴ ἐπέρασεν αὐτὸν ἐπὶ Τίγριδος ὀχούμενος, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Ὁ Μύῤῥανος ὅμως, ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰνδῶν, καὶ τὰ ςρατεύματα αὐτοῦ, ἤκουσαν παρὰ τῶν κατασκόπων, οἱ ὁποῖοι εἶδον τὸν Διόνυσον, ὅτι ἦτον παντάπασι νέος καὶ θηλυπρεπὴς, ἐςεμμένος μὲ κλήματα καὶ κισσοὺς, κέρατα εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχων, τὴν κόμην δεδεμένην ὡς γυνὴ, καὶ χρυσᾶ καὶ γυναικώδη ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· καὶ τὸ ςράτευμα αὐτοῦ ἦτον γυναῖκες καὶ Σάτυροι, μεθυσμένοι καὶ χορεύοντες τὸν Κόρδακα χορὸν, καὶ Θύρσους ἀντὶ ὅπλων ἔχοντες, καὶ Νευρίδας κρεμασμένας· ἔτι δὲ καὶ οἱ ςρατηγοὶ, ὁ μὲν Σιληνὸς ἐπὶ ὄνου ὀχούμενος, ὁ δὲ Πὰν κακόμορφος καὶ δυσειδέςατος, ἔ-

(α) Ἀπολλόδ. Γ. Ε΄. 1. Λουκιαν. αἰτόθ. Διόδ. Γ΄. ΞΣ΄. Ὁμηρ. Ἰλ. Ζ. 130. ϗ Δίδυμ. Σοφοκλ. Ἀντιγόν. 955. καὶ Σχολ.

χων σύριγγα εἰς τὴν ἀριϛερὰν, καὶ ῥάβδον καμπύλην εἰς τὴν δεξιὰν, τρέχων περὶ τὸ ϛρατόπεδον, καὶ πηδῶν, καὶ αἱ γυναῖκες ἐφοβοῦντο, ὅτε ἐπλησιάζε πρὸς αὐτὰς, καὶ ἔλεγον Εὖ οἱ· ἔτι δὲ αἱ γυναῖκες διέκοπτον ζῶντα τὰ θρέμματα καὶ ἔτρωγον αὐτὰ ὠμά. Ταῦτα λοιπὸν καὶ ἄλλα πολλὰ ἀκούοντες οἱ ᾿Ινδοὶ, ἐνόμιζον καταισχύνην νὰ ἀντιπαραταχθοῦν εἰς τοιοῦτον ϛράτευμα. Μαθόντες ὅμως μετ᾿ ὀλίγον, ὅτι ὁ Διόνυσος καίει τὰς πόλεις καὶ τὰ ὄρη, ἠναγκάσθησαν νὰ ἀντιϛαθοῦν· ὅθεν παρετάχθησαν καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν, ἔχοντες τοὺς ᾿Ελέφαντας εἰς τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος. Ταύτην δὲ τὴν ἀσέβειαν βλέπων ὁ Διόνυσος, παρέταξε καὶ αὐτὸς τὴν φάλαγγα, καὶ εἰς μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔταξε τὸν Σιληνὸν, εἰς τὸ ἀριϛερὸν δὲ τὸν Πᾶνα, καὶ αὐτὸς εἶχε τὸ κέντρον· κατέϛησεν ἐκ τῶν Σατύρων καὶ λοχαγοὺς, καὶ ταξιάρχους, ἔδωκε σύνθημα καὶ τὸ Εὖ οἱ. ῎Επειτα εἶπε νὰ σαλπίσωσι τὸ πολεμικόν· καὶ τὰ μὲν κύμβαλα ἐσήμανον τὸ πολεμικόν· εἷς δὲ τῶν Σατύρων λαβὼν τὸ κέρας ηὔλησε τὸ ὄρθιον· ὁ δὲ ῎Ονος τοῦ Σιληνοῦ ἐφώναξε τὸν ᾿Ενυάλιον. ῞Ωρμησαν λοιπὸν αἱ Βάκχαι πηδῶσαι καὶ ἀλαλάζουσαι, καὶ εὐθὺς τὰ κύμβαλα ἔγιναν ἀσπίδες, καὶ οἱ Θύρσοι δόρατα, τὰ ὁποῖα εἶχε κατεσκευασμένα τεχνηέντως, διὰ νὰ μὴ φαίνωνται ὅτι εἶναι ὅπλα, καὶ προξενοῦν προσοχὴν εἰς τοὺς Βασιλεῖς, καὶ προετοιμάζουνται· γενομένης δὲ τῆς συμπλοκῆς, ἐμάχοντο ἀνδρείως αἱ Βάκχαι, ὥϛε ἐξέπληξαν τοὺς ᾿Ινδούς· οἱ ᾿Ελέφαντες ὅμως ὥρμησαν εἰς τὸ κέντρον, καὶ ἔκλινεν ὁ Διόνυσος ὀλίγοντι, ὥϛε ἐκοίλωσεν ἡ φάλαγξ. ᾿Ιδὼν δὲ αὐτοὺς ὁ ῎Ονος τοῦ Σιληνοῦ καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ, ἔτρεψεν ὅλους εἰς φυγήν· ἐτράπησαν λοιπὸν καὶ οἱ ᾿Ινδοὶ, νικηθέντες κατακράτος (α)· ὁ δὲ Μύῤῥανος ὁ Βασιλεὺς

(α) Λȣκιαν. Προσλ, ἢ Διόνυσ. Διόδ. Γ. Ξδ΄. Πολύαιν. Στρατηγήμ. Α΄.

αὐτῶν, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐλήφθησαν αἰχμάλωτοι, καὶ ἐτιμωρήθησαν.

Ἔμειναν ὅμως καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἱκανοὶ εἰς ἀνθίςασιν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ςράτευμα τοῦ Διονύσου δὲν ὑπέφερεν ἐκείνην τὴν ὑπερβολικὴν, καὶ ἀσυνείθιςον θέρμην τοῦ Ἡλίου, ἀνεβίβασεν αὐτὸ εἰς ὄρος ὑψηλὸν, δροσερὸν καὶ τρικόρυφον· τοῦ ὁποίου ἡ μὲν μία κορυφὴ ὠνομάζετο Κορασιβίη, ἡ δ' ἄλλη Κονδάσκη, τὴν δὲ τρίτην ὠνόμασεν αὐτὸς Μηρόν· Ἔμειναν πολλὰ ὑπομνήματα αὐτοῦ εἰς τοῦτο τὸ ὄρος, τὰ ὁποῖα ἐφανέρωναν τὴν διατριβὴν αὐτοῦ ἐκεῖ. Ἔχων λοιπὸν ἐκεῖ τροφὰς ἱκανὰς, κυνήγια, ὀπωρικὰ, καὶ ἄλλα, καὶ πηγὰς ἀφθόνους ὕδατος, ἐςρατοπέδευεν ἀναψύχων τὴν ςρατιάν· καὶ ὅτε ἔβλεπε τοὺς βαρβάρους πολλοὺς συναθροιζομένους, κατέβαινεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀκοντίζων ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν, ἐφόνευε καὶ διεσκόρπιζεν αὐτοὺς. καὶ οὕτως ἐξουσίασεν ὅλην τὴν Ἰνδίαν, καὶ ἐδίδαξε τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, ἔςησε καὶ ςήλας πέραν τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, ἄνωθεν τοῦ ῥηθέντος ὄρους, καὶ κάτωθεν πολὺ τῶν πηγῶν τοῦ Γάγγου· πρὸς τὰς πηγὰς δὲ τοῦ ποταμοῦ τούτου, καὶ κάτωθεν τῶν Ἡμωδῶν Ὀρῶν, ἦτον αἱ ςῆλαι τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἰς τὸν αὐτὸν σχεδὸν μεσημβρινόν· ὠνόμασε καὶ πόλιν καὶ ὄρος Νύσαν, ἀπὸ τῆς Νύσης (*), ἔνθα ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη· ὁμοίως ὠνομάσθη Νυσαία καὶ ἡ πέραν τοῦ Γάγγου παραθαλάσσιος χώρα· καὶ οὕτω δύο Θηβαῖοι ὁ Διόνυσος καὶ Ἡρακλῆς, ἔςησαν ςήλας εἰς τὰς δύω ἄκρας τῆς οἰκουμένης, ὁ μὲν πρὸς ἀνατολὰς, ὁ δὲ πρὸς δυσμάς (α).

Ἐκεῖθεν δὲ λαβὼν συμμάχους τοὺς Ἰνδοὺς καὶ τὰς Ἀμαζόνας, ἀνέβαινεν εἰς τὴν Βακτριανήν· οἱ δὲ Βάκτριοι προκαταλαβόντες τὰ ἄνωθεν τοῦ ποταμοῦ Σαράγγου

(*) Τὴν νύσαν δὲ ταύτην τινὲς μὲν γράφουσι διὰ ἓν σ, τινὲς δὲ διὰ δύο.

(α) Πολυαιν. αὐτόθι. Διονύσ. περιηγήσ. 623. καὶ Εὐςάθ.

ὄρη, ἐφύλαττον νὰ ἐφορμήσωσιν, ὅταν αὐτὸς διαβαίνῃ τὸν ποταμόν· αὐτὸς ὅμως ϛρατηγικώτερος ὢν ἐκείνων, ἐϛρατοπέδευσε παρὰ τὸν ποταμὸν, ἔπειτα εἶπε, νὰ περάσωσι πρῶτον αἱ Ἀμαζόνες, καὶ αἱ Βάκχαι· τούτου δὲ γινομένου, ὥρμησαν οἱ Βάκτριοι εἰς τὰς γυναῖκας νὰ κατακόψωσιν αὐτάς· αὐταὶ ὅμως ἀνεχώρησαν ὀπίσω, καὶ ἔσυρον αὐτοὺς μέχρι τῆς ἀντίπεραν ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. Τότε ὁ Διόνυσος ὁρμήσας μὲ τοὺς ἄνδρας, κατέκοψεν ὅλους τοὺς Βακτρίους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐδύναντο νὰ φύγωσιν, ἔχοντες ὄπισθεν τὸν ποταμόν. Ὑποτάξας λοιπὸν καὶ τοὺς Βακτρίους, ἀνέβη μέχρι τῶν Καμαριτῶν, οἱ ὁποῖοι ἦτον πρὸς τὰ δυτικὰ παραθαλάσσια τῆς Κασπίας Θαλάσσης, καὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν φιλοφρόνως, ὥϛε ἐφόρεσαν καὶ αὐτοὶ τὰ φορέματα τῶν Βακχῶν, καὶ ἐχόρευον μὲ αὐτὰς, λέγοντες, Εὐοὶ Βάκχε. Καταβαίνων δὲ ἐκεῖθεν, ἔϛησε χορὸν εἰς τὴν Παφλαγονίαν, καὶ ἐχόρευσε καὶ αὐτὸς μὲ ὅλον τὸ ϛράτευμα, καὶ μὲ τοὺς ἐγχωρίους πλησίον τινὸς ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ὠνομάσθη ὕϛερον Καλλίχορος· ὠνομάσθη καὶ ἐκεῖ ἓν ὄρος Νύσα (α).

Ὑποτάξας δὲ ὅλην σχεδὸν τὴν Ἀσίαν, ἐπέρασεν εἰς τὴν Χίον, καὶ ἐκεῖθεν ἐμβὰς εἰς πλοῖον, ἤρχετο εἰς τὴν Νάξον, ἔχων ὀλίγους Σατύρους μόνον. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐκ τῆς Ἰκαρίας ἐμίσθωσε τὸ πλοῖον· τὸ πλοῖον ὅμως ἔτυχε νὰ εἶναι λῃϛρικὸν τῶν Τυρσηνῶν, τῶν περιφήμων λῃϛῶν τότε· ὅθεν ἀπεφάσισαν νὰ τὸν φέρουν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐπειδὴ τὸν εἶδον νέον καὶ ὡραῖον, καὶ νὰ τὸν πωλήσουν ἐκεῖ· διὰ τοῦτο καὶ παρέπλευσαν τὴν Νάξον, καὶ ἔκλιναν πρὸς τὴν Ἀσίαν· αὐτὸς ὅμως ἐνοήσας τὴν ἐπιβουλὴν, μετεμόρφωσε τὸν ἱϛὸν, καὶ τὰς κώπας τῆς Τριήρους εἰς ὄφεις, αὐτὴν δὲ τὴν Τριήρη ἐγέμισε

(α) Π. λύαιν. αὐτόθι. Διονύσ. Περιηγ. 700. καὶ Εὐϛάθ. Ἀπολλών. Β΄. ϡ16. Καλλίμαχ. Ἀριϛόδημ. Κλείταρχ. καὶ Χαμαιλέων, ἐν Σχολ. αὐτοῦ.

κισσὸν καὶ κρότου τῶν αὐλῶν καὶ κυμβάλων· οἱ δὲ ναῦται ἐμμανεῖς γενόμενοι, ἐπήδησαν εἰς τὴν Θάλασσαν, καὶ μετεμορφώθησαν εἰς Δελφῖνας, ἐπειδὴ ἄγριοι, ὠμοὶ, καὶ βάρβαροι ὄντες, δὲν ὑπέφερον τὸν ἦχον τῆς μουσικῆς. Ὕςερον δὲ περιῆλθε καὶ τὰς λοιπὰς (α) νήσους, καὶ ἐδίδαξε τὰ Ὄργια αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα λέγουσιν, ὅτι ἐπέςρεψε μετὰ θριάμβου εἰς τὰς Θήβας ἐπὶ ἐλέφαντος καθήμενος· καὶ οὗτος ἐςράτευσε πρῶτος εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ πρῶτος μετεχειρίσθη τὴν θριαμβευτικὴν εἴσοδον εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, κομίσας καὶ ἄπειρα λάφυρα. Ἐπειδὴ δὲ διήρκεσε τρεῖς χρόνους ἡ ἐκςρατεία αὕτη, μέχρι τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ εἰς τὰς Θήβας, κατέςησαν τὴν ἑορτὴν Τριετηρίδα καλουμένην, τὴν ὁποίαν ἑώρταζον κατὰ τριετίαν.

Κατέπεισε δὲ ὕςερον καὶ τὰς γυναῖκας τῶν Θηβαίων νὰ ἀφήσωσι τὰς οἰκίας αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα, καὶ νὰ ἀναβῶσιν εἰς τὸν Κιθαιρῶνα, νὰ βακχεύωσιν· οἷον νὰ ἐκτελῶσι τὰ Ὄργια αὐτοῦ μὲ τὰς Βάκχας· ὁ Πενθεὺς ὅμως, ὁ Βασιλεὺς τότε τῶν Θηβῶν, ὅςτις ἦτον υἱὸς τῆς Ἀγαυῆς ἀδελφῆς τῆς Σεμέλης, καὶ ἐξάδελφος τοῦ Διονύσου, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Κάδμος τὴν βασιλείαν, δὲν ἤθελεν αὐτοὺς τοὺς νεωτερισμούς· ὅθεν ἔςειλε καὶ ἔδησεν αὐτὸν, διὰ νὰ τὸν παιδεύσῃ ὡς νεωτεριςὴν, καὶ ταραχοποιόν· αὐτὸς δὲ δείξας πολλὰ θαύματα, ἔφυγεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀφῆκε Ταῦρον δεδεμένον ἀντ' αὐτοῦ. Πρῶτον μὲν ἐφάνη πῦρ εἰς τὸν τάφον τῆς Σεμέλης, ἔπειτα φῶς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πενθέως, τέλος δὲ ἔπεσε καὶ ὁ οἶκος τοῦ Πενθέως. Καὶ μεταξὺ ταύτης τῆς ταραχῆς ἔφυγεν ὁ Διόνυσος, καὶ ἀνέβη πάλιν εἰς τὸν Κιθαιρῶνα, καὶ τότε ἐξεβάκχευσε περισσότερον τὰς γυναῖκας, ὥςε ἦλθεν ἐκεῖ καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Πενθέως Ἀγαυὴ, καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτῆς, Ἰνὼ, καὶ Αὐτονόη, καὶ ἐβάκχευον. Τότε

(α) Ἀπολλόδ. Γ'. Ε'. 3. Φιλόςρατ. Εἰκον. Τυρσην. Α'. Ὁμηρ Ὕμν. εἰς Διόν. Ὑγῖν. 134. Διόδ. Γ'. Ξδ'.

ὁ Πενθεὺς ὑποπτευόμενος ἄλλως τὸ πρᾶγμα, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος νὰ κατασκοπεύσῃ, καὶ ἰδὼν τὰ ἄτακτα τρεξίματα, καὶ κινήματα, καὶ τὰς φωνὰς, ἀπεφάσισε πάλιν νὰ τὰ ἐμποδίσῃ· ἀλλ' ἐφονεύθη ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (α). Ἐτιμώρησε δὲ καὶ τὰς Μινυάδας θυγατέρας τοῦ Μινύου, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

Ἐδίδαξε μὲν καὶ εἰς τὰς Θήβας τὰ Ὄργια αὐτοῦ, καὶ ἔδειξεν ὅτι ἦτον Θεὸς, ὅμως ἠνάγκασεν αὐτὸν ὁ Πενθεὺς νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν. Καὶ οὕτως ἦλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὁδηγούμενος ὑπό τινος Ἐλευθερέως Πηγάσου ὀνομαζομένου, κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὅτε ἦλθε καὶ ἡ Δήμητρα ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Πανδίωνος, καὶ ἐφιλοξένησε αὐτὸν ἐκεῖ ὁ Ἰκάριος· ὅθεν ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν οἰνοποιΐαν· καὶ ἐπειδὴ ἐφόνευσαν τὸν Ἰκάριον ὕστερον τινὲς ποιμένες μεθυσμένοι, ἐτιμώρησε καὶ αὐτοὺς ὁ Διόνυσος, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (β).

Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Καλυδῶνα τῆς Αἰτωλίας πρὸς τὸν Οἰνέα, ὅς τις ὑπεδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὥστε ἐγέννησε καὶ ἐκ τῆς Ἀλθαίας γυναικὸς τοῦ Οἰνέως τὴν Δηιάνειραν, δευτέραν γυναῖκα τοῦ Ἡρακλέους· ὅθεν εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς τοιαύτης ὑποδοχῆς, ἔδωκεν αὐτῷ κλῆμα ἀμπέλου, ἐδίδαξε τὴν ἀμπελουργίαν, καὶ οἰνοποιΐαν, καὶ εἶπεν νὰ ὀνομάτῃ τὸ ὑγρὸν ἐκεῖνο ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ· ὅθεν ὠνόμασεν αὐτὰ οἶνον ἀπὸ τοῦ Οἰνεύς· ἐπειδὴ, κατά τινας, αὐτὸς ἐδιδάχθη πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τοῦ Διονύσου, καὶ κατεσκεύασε τὸν οἶνον (γ).

Ἦλθε δὲ καὶ εἰς τὸ Ἄργος· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδέχθησαν αὐτὸν, ἐνέβαλε μανίαν εἰς τὰς γυναῖκας, αἵτινες

(α) Ἀπολλόδ. αὐτόθ. 2. Φιλόστρατ. Εἰκον. ἐν Πενθ. Α'. Εὐριπίδ. ἐν Βάκχ. Ἀντών. Λιβεράλ. Ι'. Ὀβίδ. Μετ. Δ. 389. Θεόκριτ. Εἰδυλ. Κϛ'.

(β) Ἀπολλόδ. Γ. Ιδ'. 7. Πανσαν. Ἀττικ. Α'. 4. Λουκιαν. Θεῶν. Ἐκκλησ. ϛ. καὶ Σχολ.

(γ) Ἀπολλόδ. Α'. Η'. Ι. Ὑγῖν. Μύθ. 129. καὶ Μευγκέρ.

ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἔτρωγον τὰς σάρκας τῶν ἐπιμασιδίων παίδων αὐτῶν. Ἐβασίλευε δὲ τότε εἰς τὸ Ἄργος ὁ Περσεὺς, καὶ ἐναντιωθεὶς ἐνίκησεν αὐτὸν εἰς μάχην μεγάλην, καὶ ἐφονεύθησαν πολλαὶ Μαινάδες, οἷον Βάκχαι, τὰς ὁποίας εἶχε συνηγμένας ἐκ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους· καὶ φαίνεται ὅτι ἐκ τῆς Θαλάσσης ἔγινεν ἡ ἀπόβασις εἰς τὸ Ἄργος· ἔθαψαν δὲ τὰς γυναῖκας ὕςερον οἱ Ἀργεῖοι ὅλας εἰς μνημεῖον κοινὸν, καὶ ὠνόμαζον αὐτὸ τάφον τῶν Ἁλιάδων, Θαλασσίων, οἷον, νησιωτῶν γυναικῶν, ὅςτις ἦτον ἔμπροσθεν τοῦ Ἱεροῦ τῆς Λητοῦς, καὶ ἐσώζετο ἐπὶ Παυσανίου, οὕτως ὀνομαζόμενος. Πλησίον δὲ τοῦ Ναοῦ τῆς Τύχης ἦτον ἄλλος τάφος Χωρίας τῆς Μαινάδος ὀνομαζόμενος. Αὕτη δὲ ἡ Χωρία, ἢ κατ᾽ ἄλλους Χωρεία, ἦτον ἡ ἐπισημοτάτη τῶν Βακχῶν· ὅθεν ἔθαψαν αὐτὴν εἰς τάφον ἰδιαίτερον (α).

Μετὰ δὲ ταῦτα περιήρχετο ζητῶν τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἐρωτῶν τὸν τυχόντα. Νέος δέ τις Πολύσυμνος, ἢ κατ᾽ ἄλλους, Πολύϋμνος ὀνομαζόμενος, ὑπεσχέθη νὰ δείξῃ αὐτῷ τὴν Σεμέλην, ἂν ὑποσχεθῇ καὶ αὐτὸς, νὰ ἀγαπήσῃ ἐκεῖνον ἐρωτικῶς· ὑποσχεθέντος δὲ τοῦ Διονύσου, εἶπεν ὁ νέος, ὅτι ἡ Σεμέλη ἦτον εἰς τὴν Λέρνην λίμνην, καὶ ἤρχοντο καὶ οἱ δύο διὰ Θαλάσσης ἐκεῖσε· ἀλλ᾽ ὁ νέος ἀπέθανεν εἰς τὸν δρόμον, καὶ ὁ Διόνυσος ἐλυπήθη πολὺ, ἐπειδὴ δὲν ἐπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσιν· ὅθεν κατεσκεύασεν αἰδοῖον ἐκ ξύλου συκίνου, καὶ ἐφύλαττεν αὐτὸ εἰς ἐνθύμησιν τοῦ ἐρωμένου· διὰ τοῦτο ὠνομάσθη καὶ Ἐνόρχης· ἄλλοι δὲ λέγουσι καὶ ἄλλην αἰτίαν τῆς ὀνομασίας ταύτης, ὡς ἐν ἄλλοις ῥηθήσεται. Ἦλθε λοιπὸν ὕςερον εἰς τὴν Λέρνην, ὅπου ἦτον ἡ εἰς Ἅδου κατάβασις, κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ νέου, καὶ καταβὰς εἰς τὸν Ἅδην ἔλαβε την μητέρα αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν μετωνόμασε Θυώνην, ἔπειτα ἀνέβη μὲ αὐτὴν εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ συνηριθμήθη καὶ αὐτὸς εἰς την τάξιν τῶν

(α) Παυσαν. Κορινθ. Κ΄. 3. Κβ΄. 1.

δώδεκα Ὀλυμπίων Θεῶν, διὰ τὴν τοιαύτην πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εὐεργεσίαν. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐκ τῆς Τροιζῆνος κατέβη εἰς τὸν Ἄδην. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ Ἄργους Ἀλκυωνίας καλουμένης· καὶ ὅτι ἐλθὼν ποτὲ εἰς τὴν Περσεφόνην ἐκοιμᾶτο τρεῖς ὁλοκλήρους χρόνους· ἔπειτα ἐσηκώθη καὶ ἐχόρευε, καὶ ἐπήδα ἀκαταπαύςως μὲ τὰς Νύμφας (α) καὶ τροφοὺς αὐτοῦ.

Κατ' ἄλλους δὲ, κατεσπάραξαν αὐτὸν οἱ Τιτᾶνες εἰς τὴν Τιτανομαχίαν, ἐπειδὴ μετεμορφώθη εἰς λέοντα, καὶ ἔδωκαν τὰ μέλη αὐτοῦ νὰ τὰ φυλάττῃ ὁ Ἀπόλλων εἰς τοὺς Δελφοὺς, βαλμένα εἰς Λέβητα· ὁ δὲ Ἀπόλλων ἔβαλεν αὐτὰ πλησίον εἰς τὸν Τρίποδα· ὅθεν ἐτιμᾶτο καὶ ὁ Διόνυσος ἐκεῖ· καὶ ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ ἔλαβε τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ ἔφερεν αὐτὴν πρὸς τὸν Δία, ὅςτις ἀνέςησεν αὐτὸν πάλιν, καὶ ἡ Ῥέα προσήρμοσε τὰ μέλη αὐτοῦ εἰς τοὺς οἰκείους τόπους· καὶ ὅτι ἦλθε μέχρι τῆς Πορτογαλλίας, ἔχων ςρατηγοὺς τὸν Πᾶνα, Λοῦσον καὶ Κισσόν. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ Λούσου ὠνομάσθη ἡ Λουσιτανία, ἀπὸ δὲ τοῦ Πανὸς ἡ Ἰσπανία· εἶχε δὲ καὶ δύω Νύμφας Συκῆν καὶ Σταφυλὴν ὀνομαζομένας, τὰς ὁποίας μετεμόρφωσε, τὴν μὲν εἰς συκῆν, τὴν δ' ἄλλην εἰς ςαφυλὴν, ἀφ' οὗ ἀπέθανον· ὁμοίως μετεμόρφωσε καὶ τὸν Κισσὸν εἰς τὸ ὁμώνυμον φυτόν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Διονύσου τῆς Σεμέλης καὶ τοῦ Διός. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Διόνυσος εἶχε πρῶτον τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν (β).

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ζεὺς ἐρασθεὶς τὴν Περσεφόνην, μετεμορφώθη εἰς ὄφιν, καὶ ἐξηπάτησεν αὐτὴν, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Ζαγραῖον· καὶ οὗτος ἦτον ὁ Διόνυ-

---

(α) Πausαν. Κορινθ. Λζ'. 5. Κλήμ. περ. Ἐθν 22. Φαβωρῖν. ἐν Ἐτυμ. Ὀρφ. Ὕμν. 52. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρ. 212.

(β) Φουρνοῦτ. Λ. Λυκόφρ. κ. Τζέτζ. 208. Ὑγῖν. κ. Μέγκερ. Μύθ. 155. Ἀερων. ἐν Ὀρατ. παρ. Γυράλδ. Σύντ. Η'. 281. Βάρρ. παρ. Πλιν. Ἱςορ. Φυσ. Γ. α'. Συσθέν. παρ' Πλουτάρχ. ἐν Βοσ. Θεολ. Α. Λγ'. Μάσ. Παλαιςρ. Α. Κε'. 20. Ὀβιδ. Μετ. Ε'. 329. ἐν Ὑποθέσ. Πινδαρ. Πυθ.

σος τοῦ Διὸς καὶ τῆς Περσεφόνης, ὅςτις ἐδίδαξε τὰ μυςήρια εἰς τὴν Ἐλευσῖνα Ἴακχος ὀνομαζόμενος, τὸν ὁποῖον κατέκοψαν οἱ Τιτᾶνες παρακινούμενοι ὑπὸ τῆς Ἥρας, καὶ ἔβραζον τὰ μέλη αὐτοῦ· ἐνοήσας δὲ ὁ Ζεὺς τὸ γεγονὸς ἐκ τῆς ὀσμῆς, ἐκεραύνωσε τοὺς Τιτᾶνας· ἔπειτα εἶπε νὰ θάψῃ ὁ Ἀπόλλων τὰ μέλη αὐτοῦ εἰς τὸν Παρνασσόν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Ἀθηνᾶ ἔκλεψε τὴν καρδίαν αὐτοῦ παρὰ τῶν Τιτάνων, καὶ ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὸν Δία, ὅςτις ἔκαμεν αὐτὴν κόνιν, καὶ τὴν ἐπότισε τὴν Σεμέλην· ὅθεν ἐγκαςρώθη τὸν δεύτερον Διόνυσον, τὸν υἱὸν αὐτῆς (α).

Κατ' ἄλλους δὲ, ἀφ' οὗ ἐνικήθη ὑπὸ τοῦ Περσέως καὶ ἔφυγεν ἐκ τοῦ Ἄργους, ἐπέςρεψε πάλιν μετ' ὀλίγον φιλικῶς, καὶ ἐφιλιώθη μὲ τὸν Περσέα· καὶ διὰ τοῦτο ἐτίμησαν αὐτὸν οἱ Ἀργεῖοι. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐφονεύθη εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον, καὶ ἐνταφιάσθη εἰς τοὺς Δελφοὺς, καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ ἦτον πλησίον εἰς τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπου ἦσαν τὰ ὅπλα τοῦ Αὐγούςου ἀφιερωμένα, καὶ ἡ κιθάρα τοῦ Νέρωνος· τοῦτο ἔλεγον καὶ οἱ Δελφοὶ, καὶ τὸ ἐπίςευον· ὅθεν καὶ ἐθυσίαζον θυσίαν ἀπόῤῥητον, εἰς τιμὴν αὐτοῦ· πλὴν ἄλλοι νομίζουσιν, ὅτι ἐκεῖνος ἦτον ὁ Ζαγραῖος Διόνυσος, τὸν ὁποῖον ἔθαψεν ὁ Ἀπόλλων εἰς τὸν Παρνασσὸν (β). Κατ' ἄλλους δὲ, μὲ τὸν Ἀκρίσιον ἐπολέμησεν ὁ Διόνυσος, καὶ οὐχὶ μὲ τὸν Περσέα.

Ἔλαβε δὲ γυναῖκα νόμιμον τὴν Ἀριάδνην, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, καὶ ἐγέννησε τὸν Οἰνοπίονα, Στάφυλον, Θάλητα, Ταυρόπολιν, Λατραμῦν, καὶ Εὐάνθην· ἐκ δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐγέννησε τὸν Ὑμέναιον, καὶ Πρίαπον· ἐκ τῆς Νύμφης Ἀλεξιαρείας τὸν Κάρμανα· ἐκ δὲ τῆς Χρονοφύλης τὸν Φλίαντα, ἐκ τῆς Φυσκόας τὸν Ναρκαῖον, καὶ ἐκ

(α) Κλήμ. Προτρεπτ. 15. Ὑγῖν. Μύθ. 167.

(β) Παυσαν. Κορινθ. Κγ΄. 8. Δείναρχ. παρ Συγγέλ. Χρονικ. 162. Πλούταρχ. Ἰσιδ. ϗ Ὀσιρ. Λέ. Ὀβίδ. Μετ. Δ΄. 605.

τινος ἄλλης τὸν Θυωνέα, καὶ ἐκ τῆς Νικαίας τοὺς Σατύρους· υἱὸς δὲ τούτου ἦτον καὶ ὁ Βακχίας, ὅςτις διέτριβεν εἰς την Κόρινθον, καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου κατήγετο τὸ γένος τῶν Βακχιάδων λεγόμενον, τὸ ἐπισημότατον καὶ εὐγενέςατον τῶν Κορινθίων (α)· τὸν Οἰνοπίονα καὶ Στάφυλον, λέγουσιν ἄλλοι, ὅτι ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Θησέως ἡ Ἀριάδνη, ὡς ῥηθήσεται καὶ ἐκεῖ.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν νέον καὶ θηλυπρεπῆ, Νεβρίδα εἰς τοὺς ὤμους ἔχοντα, ςέφανον ἐκ κλημάτων καὶ κισσοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν, Θύρσον εἰς τὴν δεξιὰν, καὶ κάλαθον πλήρη ςαφυλῶν εἰς τὴν ἀριςερὰν κρατοῦντα· καθήμενον ἐφ᾽ ἅρματος, τὸ ὁποῖον ἔσυρον αἱ Τίγρεις, καὶ Παρδάλεις, καὶ περὶ αὐτὸν ἐχόρευον αἱ Βάκχαι ἀλαλάζουσαι, καὶ διάφορα ὄργανα μουσικὰ κροτοῦσαι, καὶ ςεφάνους ὁμοίως ἐκ κλημάτων καὶ κισσοῦ φοροῦσαι· ὄπισθεν δὲ αὐτοῦ ἠκολούθη τὸ πλῆθος τῶν Σατύρων, ὡς ἐν παρατάξει, ἅπαντες ἐςεμμένοι μὲ ὁμοίους ςεφάνους, καὶ Θύρσους εἰς τὰς χεῖρας κρατοῦντες. Ὁ δὲ Πᾶν καὶ Σιληνὸς, ὅςτις ἐκάθητο εἰς τὸν ὄνον αὐτοῦ, ἐφαίνοντο ὡς ἀρχηγοὶ καὶ συνταγματάρχαι, διατάττοντες τὸ ςράτευμα, καὶ τοὺς χοροὺς τῶν Θυάσων· ἔμπροσθεν δ᾽ αὐτοῦ ἵπτατο ἡ Νίκη χρυσᾶς πτέρυγας ἔχουσα.

Ἐνίοτε δὲ ἐζωγράφιζον αὐτὸν μόνον, γυμνὸν καὶ ὄρθιον, καὶ τὰ παράσημα αὐτοῦ ἔχοντα, τὴν Νεβρίδα, τὸν ςέφανον, καὶ τὸν Θύρσον. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ κλήματος ἐπερειδόμενον, ἢ καὶ λεκάνην κρατοῦντα, καὶ ςαφυλὰς θλίβοντα, καὶ πλησίον αὐτοῦ εἶχε κλῆμα, καὶ ὑποκάτω εἰς αὐτὸ ἦτον χοῖρος, πίθηκος, καὶ λέων. Ἐνίοτε καὶ εἰς Τίγριν καθήμενον, καί ποτε καὶ κέρατα ἔχοντα, ἢ καὶ κεφαλὴν ταύρου· καὶ ὡς γέροντα ἐνίοτε (β).

(α) Σχολ. Ἀπολλων. Γ. 997. ϗ Δ΄. 1212. Νατάλ. Ζ΄. Θ΄. ϛ΄. Ιγ΄. Ἀλβρικ. παρ. Βοκασ. Ε΄. 25. 26. Παυσαν. Βοιωτικ. Λά. 2. Μέμν. παρ. Φωτίῳ. ἐν Βχνιέρ. Ια΄. 320.

(β) Ἀλβρικ. Εἰκόν. Θ΄. ΙΘ΄. Φουρνοῦτ. Λ΄. Ὀβίδ. Μετ. Γ΄. 421. Βοσ. Θεολ. Θ΄. ΚΘ΄. ϗ Φιλόςρατ. ϗ Ἀριςοφάν. παρ᾽ αὐτῷ. Παυ-

τινὲς ἐζωγράφισαν περὶ αὐτὸν, τὰς Μούσας καὶ τὸν Ἀπόλλωνα, ἐνοοῦντες τὸν Ὄσιριν τῶν Αἰγυπτίων.

Ἐνομίζετο λοιπὸν εὑρετὴς τοῦ οἴνου, καὶ ἔφορος αὐτοῦ, λαμβανόμενος καὶ αὐτὸς ἀντὶ τοῦ οἴνου ἀλληγορικῶς. Ὅθεν καὶ οἱ ἄτακτοι καὶ μανιώδεις χοροὶ περὶ αὐτὸν, καὶ τὰ Θηρία, τὰ ὁποῖα ὅλα εἶναι σύμβολα τῶν μεθυόντων, καὶ ὡς Θηρίων γινομένων· ἡ δὲ Νεβρὶς, δέρμα ἐλάφου Θηλαζούσης ἔτι, ζώου δειλοῦ καὶ ἀνάνδρου, σύμβολον τῶν καθυπερβολὴν περὶ τὸν οἶνον καταγινομένων· ἢ κατ᾽ ἄλλους, ὁ μέτριος οἶνος ἐξημερώνει ὡς ἐλάφους, καὶ τὰ ἄγρια ἤθη τῶν ἀνθρώπων· τὸ αὐτὸ σημαίνουσι καὶ αἱ Τίγρεις καὶ Παρδάλεις· οἱ δὲ Σιληνοὶ ἀπὸ τοῦ Σιλαίνειν τοῦ ὁρμᾷν· ὁ δὲ κισσὸς σύμβολον ἐπιθυμίας, ἀπὸ τοῦ κισσᾷν τοῦ ἐπιθυμεῖν· σύμβολα τῶν μεθυόντων ἄρα καὶ ταῦτα· νέον δὲ καὶ γέροντα ἔπλαττον αὐτὸν, ἐπειδὴ εἶναι ἁρμόδιος ὁ οἶνος καὶ εἰς τοὺς νέους, καὶ εἰς τοὺς γέροντας, καὶ ὠφέλιμος μετρίως πινόμενος· ἀμέτρως δὲ, ἐπίσης βλαβερός. Λέγουσιν ὅτι ὁ Ὅμηρος ἔπλασεν αὐτὸν Θηλυςολοῦντα καὶ δειλόν· ὅθεν καὶ μετὰ τὸν Ὅμηρον ἡ γυναικεῖα ςολὴ ἐλέγετο Διονυσίς· καὶ παροιμία, διονυσιάζειν, διὰ τοὺς πίνοντας τὸν οἶνον λεγομένη. Ὁ Ὅμηρος γράφει τὸν Κδ' ὕμνον εἰς αὐτόν· καὶ τὸν Ε', Διόνυσον, ἢ λῃςὰς ἐπονομαζόμενον, ὅπου διηγεῖται τὸν μετὰ τῶν λῃςῶν πλοῦν αὐτοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ, καίτινα ἄλλα λείψανα· ὁ δὲ Ὀρφεὺς γράφει τὸν Κθ' ὕμνον· τὸν Μδ', τὸν ὁποῖον ὀνομάζει, Διονύσου Βασσαρέως Τριετηρικοῦ· τὸν Με, Διονύσου Λικνίτου· τὸν Μς. Βάκχου· τὸν Μζ'. Σαβαζίου· τὸν Μθ'. Λυσίου Ληναίου ἐπιγραφόμενον, καὶ τὸν Να', τοῦ Τριετηρικοῦ λεγόμενον· καὶ τὸν Νβ', τοῦ Ἀμφιετοῦς (α).

σχν. πυρ. Νατάλ. Θ'. Ιγ'. Πομέ. Α. 46. Διόδ. Α'. Ιή. Χαρτάρ. Εἰκον. Ξέ.

(α) Φυρνοῦτ. Λ'. Διόδ. Α. Ιή. ϗ Ιζ'. Φαβωρῖν. ἐν Διονύσ.

Διόνυσος ἢ Σιληνός.
356.

Ὑόγη ἐχάραξε.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ τοῦ Λίβυος Διονύσου.

Τοῦτον δὲ τὸν Διόνυσον ἐγέννησεν ὁ ῎Αμμων ἔκ τινος ἐρωμένης αὐτοῦ ᾿Αμαλθείας καλουμένης, καὶ φοβούμενος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ῾Ρέαν, ἔςειλεν αὐτὸν πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς Λιβύας μυςικῶς, εἰς τὴν πόλιν Νῦσαν, νὰ ἀνατραφῇ ἐκεῖ. Αὕτη δὲ ἡ πόλις ἦτον εἰς μίαν νῆσον τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ· ἡ δὲ νῆσος ἦτον περίκρημνος, καὶ μόνον μίαν εἴσοδον εἶχεν, ἡ ὁποία ὠνομάζετο πύλαι Νύσιαι. Εὔφορος ὅμως καὶ χαριεςάτη, ἔχουσα λειμῶνας, κήπους, δένδρα παντὸς εἴδους καρποφόρα, ἀμπέλους αὐτοφυεῖς, καὶ αἱ περισσότεραι ἀναδενδράδες, ὕδατα πολλὰ καὶ καλὰ, καὶ ἀέρα ὑγιέςατον, ὥςε οἱ ἐγχώριοι ἦτον μακροβιώτατοι. ῏Ητον δὲ καὶ αὐλωνοειδὴς, καὶ παντάπασι κατάσκιος, διὰ τὰ πολλὰ καὶ ὑψηλὰ δένδρα, ἡ πρώτη εἴσοδος. Εἰς ταύτην δὲ τὴν νῆσον ἦτον ἓν σπήλαιον κυκλοτερὲς, ἀπεριγράπτου ὡραιότητος καὶ καλλονῆς· ἐπειδὴ εἶχε πέτρας μὲ διάφορα χρώματα, καὶ δένδρα πρὸς τὴν εἴσοδον θαυμαςὰ, καὶ κάρπιμα, καὶ ἄλλα ἀειθαλῆ, εἰς τὰ ὁποῖα ἐνόσσευον διάφορα ὄρνεα, καὶ ἔψαλλον διαφόρους μελῳδίας. ῎Εσωθεν δὲ εἰς τὸ σπήλαιον ἦτον ἄνθη διάφορα εὐωδέςατα, καὶ ςρωμναὶ φυσικαὶ τῶν Νυμφῶν θεοπρεπῶς κεκαλωπισμέναι· ὁ ῞Ηλιος ἔλαμπε διαυγέςατα, καὶ φύλλον εἰς τὴν γῆν δὲν ἐφαίνετο, διὰ τὴν αἰώνιον εὐκρασίαν, καὶ τὸ ἀειθαλὲς τῶν δένδρων.

Εἰς τοῦτο λοιπὸν τὸ θεοπρεπέςατον ἄντρον, ἐλθὼν ὁ ῎Αμμων, ἀφῆκε τὸν Διόνυσον νὰ ἀνατραφῇ, διωρίσας τροφὸν τὴν Νῦσαν θυγατέρα τοῦ ᾿Αριςαίου, καὶ ἐπιςάτην αὐτὸν τὸν ᾿Αριςαῖον, ἄνθρωπον πεπαιδευμένον καὶ συνετώτατον, καὶ φύλακα τὴν ᾿Αθηνᾶν, κατὰ τῶν ἐπιβουλῶν τῆς ῾Ρέας· ἐπειδὴ ἡ ᾿Αθηνᾶ ἐγεννήθη ἐκεῖ ὀλί-

γου πρότερου, καὶ διέτριβε περὶ τὸν Τρίτωνα ποταμόν. Ἀνατρεφόμενος οὖν, καὶ διδασκόμενος ἐκεῖ ὁ Διόνυσος, ἔγινεν ὡραιότατος, ῥωμαλαιότατος, ἀγχινούςατος, καὶ πολλῶν ἐπιτηδευμάτων κάτοχος, καὶ φιλότεχνος, καὶ ἐφευρετικὸς, ὥςε παῖς ἔτι ὢν ἐπενόησε τὴν οἰνοποιΐαν, καὶ χρῆσιν τοῦ οἴνου, θλίψας ςαφυλὰς ἐκ τῶν αὐτοφυῶν ἀμπέλων· καὶ κατ' ὀλίγον ἐφεῦρε καὶ τὴν ἀμπελοφυτείαν καὶ ἀμπελουργίαν, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα. Ὅθεν διενοεῖτο νὰ περιέλθῃ τὴν οἰκουμένην, διὰ νὰ διδάξῃ αὐτὰ πανταχοῦ, νομίζων ὅτι οἱ ἄνθρωποι θέλουσι τὸν τιμήσῃ ὡς Θεὸν, διὰ τὴν εὐεργεσίαν ταύτην.

Διεφημίσθη ὅμως ἡ δόξα καὶ ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ. καὶ ἔμαθεν ἡ Ῥέα ὅτι ἦτον υἱὸς τοῦ Ἄμμωνος. Ὅθεν ἠθέλησε νὰ τὸν πιάσῃ, καὶ μὴ δυνηθεῖσα ἔφυγε, καὶ ἦλθεν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς Τιτᾶνας, καὶ ἔλαβεν ἄνδρα τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς Κρόνον, τὸν ὁποῖον διήγειρε κατὰ τοῦ Ἄμμωνος. Στρατεύσας λοιπὸν ὁ Κρόνος, ἔχων καὶ τὴν Ῥέαν, ἐνίκησε τὸν Ἄμμωνα, ὅςτις ἀναγκασθεὶς καὶ ὑπὸ τῆς σιτοδείας, ἔφυγεν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ λαβὼν γυναῖκα τὴν Κρήτην, θυγατέρα τῶν τότε βασιλευόντων ἐκεῖ Κουρήτων, ἔλαβε καὶ τὴν βασιλείαν τῆς νήσου, καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν, ἀπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, Κρήτην, ἡ ὁποία ὠνομάζετο πρότερον Ἰδαία. Ὁ δὲ Κρόνος κυριεύσας τοὺς τόπους τοῦ Ἄμμωνος εἰς τὴν Λιβύαν, ἔνθα ἐξουσίαζεν αὐςηρῶς, ἐςράτευσε πρὸς τὴν Νύσαν μὲ μεγάλην δύναμιν κατὰ τοῦ Διονύσου.

Ὁ δὲ Διόνυσος μαθὼν τὴν δυςυχίαν τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐκςρατείαν τοῦ Κρόνου, καὶ τῶν Τιτάνων, ἐσύναξε ςράτευμα ἐκ τῆς Νύσης, ἐκ τοῦ ὁποίου εἶχε διακοσίους νέους συντρόφους πιςοὺς καὶ ἀνδρείους· ἔτι δὲ ἔλαβε καὶ ἄλλο πολὺ ςράτευμα ἐκ τῆς πλησιοχώρου Λιβύας, καὶ τὰς Λιβυκὰς Ἀμαζόνας, καὶ τὴν Ἀθηνᾶν· ἔπειτα διαιρέσας αὐτὸ εἰς δύο μέρη, ἔλαβεν αὐτὸς τὴν ςρατηγίαν τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ τῶν γυναι-

κῶν, καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τῶν Τιτάνων, καὶ ἐνίκησαν αὐτοὺς εἰς μεγάλην μάχην, κατὰ κράτος, ὅπου ἔπεσον πολλοὶ ἀμφοτέρωθεν, ἐπληγώθη καὶ ὁ Κρόνος. Ὁ δὲ Διόνυσος ἔδειξε μεγάλας ἀνδραγαθίας εἰς τὴν μάχην ταύτην, καρποὺς τῆς παιδείας καὶ ἀνατροφῆς αὐτοῦ. Καὶ οὕτως οἱ μὲν λοιποὶ Τιτᾶνες ἀνεχώρησαν πάλιν εἰς τοὺς Ἀμμωνίους τόπους, ὁ δὲ Διόνυσος συνάξας ἀπείρους αἰχμαλώτους, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Νύσαν, καὶ παρατάξας τὸ στράτευμα αὐτοῦ ἔνοπλον περὶ τοὺς αἰχμαλώτους, εἶπε πολλὰς κατηγορίας κατὰ τῶν Τιτάνων, ὥστε ἔδωκεν ὑποψίαν, ὅτι μέλλει νὰ σφάξῃ τοὺς αἰχμαλώτους· ἔπειτα δὲ συγχωρήσας αὐτοὺς, εἶπεν, ὅτι ἔχουσι τὴν ἄδειαν νὰ πηγαίνουν, ὅπου καὶ ἂν θέλωσιν, ἢ νὰ στρατεύσωσι μὲ αὐτόν· ὅθεν οἱ δυστυχεῖς, ἰδόντες τὸ παράδοξον τῆς σωτηρίας, προέκριναν νὰ μείνωσι μὲ αὐτον, καὶ τὸν προσεκύνησαν ὡς Θεόν· αὐτὸς δὲ ἔδωκεν εἰς ὅλους σπονδὴν οἴνου, καὶ ἐξώρκισεν αὐτοὺς νὰ μείνωσι πιστοί. Καὶ ἐκ τούτου λέγουσιν, ὅτι ἔμεινεν ἡ συνήθεια ὕστερον, νὰ ὀνομάζωσι σπονδὰς τὴν εἰρήνην μετὰ τὸν πόλεμον.

Παρασκευαζόμενος δὲ νὰ στρατεύσῃ πάλιν κατὰ τοῦ Κρόνου, ἔλαβε καὶ τοὺς εὐγενεστάτους τῆς Νύσης, τοὺς καλουμένους Σιληνοὺς, ἀπὸ τοῦ Σιληνοῦ τοῦ πρώτου Βασιλέως αὐτῶν, τοῦ ὁποίου τὸ γένος ἦτον ἄγνωστον, διὰ τὴν ἀρχαιότητα, καὶ πρῶτος ἐκεῖνος ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Νύσαν· καὶ ἐπειδὴ εἶχεν ἐκεῖνος οὐρὰν, ἐφόρουν καὶ οἱ μεταγενέστεροι αὐτοῦ Σιληνοὶ οὐρὰν, ὡς παράσημον, μιμούμενοι ἐκεῖνον. Ὅτε δὲ ἐξήρχετο τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Νύσης, ἐθυσίασεν ὁ Ἀρισταῖος ὁ ἐπιστάτης εἰς τὸν Διόνυσον, ὡς εἰς Θεόν· καὶ αὕτη ἡ θυσία λέγουσιν, ὅτι ἐθυσιάσθη πρῶτον εἰς θνητὸν ἄνθρωπον. Ἀφ' οὗ δὲ ἐστράτευσε, καὶ ἐπέρασε πολλὴν χώραν τῆς Λιβύας ἔρημον, καὶ ἄνυδρον, ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὴν πόλιν Ζάβιρναν, ὅπου ἐφόνευσε τὸ θηρίον Κάμπην, καὶ ἔλαβε μεγάλην ὑπόληψιν, καὶ δόξαν ἀν-

δρείας, παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις· ἔκτισε καὶ μνῆμα μεγαλώτατον τοῦ Θηρίου, εἰς ἐνθύμησιν αἰώνιον.

Ἀναζεύξας δὲ ἐκεῖθεν, ἐςράτευε μὲ μεγάλην εὐταξίαν, εὐνομίαν, καὶ φιλανθρωπίαν, ὥςε ἔδωκεν ὑπόληψιν, ὅτι ςρατεύει διὰ νὰ παιδεύσῃ τοὺς κακοὺς, καὶ νὰ εὐεργετήσῃ τοὺς καλούς· ὅθεν οἱ ἄνθρωποι θαυμάζοντες τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ γενναιότητα αὐτοῦ, καὶ τὴν εὐνομίαν τοῦ ςρατεύματος, ἐδέχοντο αὐτὸν πανταχοῦ φιλοφρόνως, δίδοντες προθύμως καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, καὶ συςρατεύοντες καὶ αὐτοί. Ὁ δὲ Κρόνος νικηθεὶς ἀπεφάσισε νὰ καύσῃ τὴν πόλιν, καὶ τὰ παλάτια τοῦ Ἄμμωνος, καὶ νὰ φύγῃ τὴν νύκτα μὲ τὴν Ῥέαν, καὶ μὲ ὀλίγους φίλους· ὁ Διόνυσος ὅμως προλαβὼν ἔλαβεν αὐτοὺς αἰχμαλώτους, καὶ τοὺς μετεχειρίσθη ὡς γονεῖς διὰ τὴν συγγένειαν. Καὶ ἡ μὲν Ῥέα ἠγάπα αὐτὸν ὡς υἱὸν εἰς ὅλην τὴν ζωὴν αὐτῆς· ὁ Κρόνος ὅμως ἦτον πάντοτε ἐπίβουλος καὶ ὕποπτος. Κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους ἐγέννησαν τὸν Δία, τὸν ὁποῖον εἶχεν ὁ Διόνυσος εἰς μεγάλην τιμήν.

Ἐπειδὴ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ Λίβυες, πρὸ τῆς μάχης ταύτης, ὅτι ὁ Ἄμμων ἀναχωρῶν ἐκεῖθεν προεῖπεν εἰς αὐτοὺς, ὅτι μέλλει νὰ ἔλθῃ, καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὴν πατρικὴν βασιλείαν, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Διόνυσος, καὶ ἀφ' οὗ γένῃ καὶ ὅλης τῆς οἰκουμένης κύριος, θέλει νομισθῇ Θεὸς, αὐτὸς νομίσας ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦτον μάντις, κατέςησε τὸ χρηςήριον τοῦ Ἄμμωνος ἐκεῖ, διώρισε καὶ τιμὰς θεϊκὰς εἰς τὸν Ἄμμωνα, καὶ Ἱερεῖς καὶ ἐπιμελητὰς αὐτῶν, ἀνέκτισε καὶ τὴν πόλιν. Καὶ ἐπειδὴ ἔλεγον ὅτι ὁ Ἄμμων εἶχε κεφαλὴν Κριοῦ, ἔπλασαν καὶ τὸν Διόνυσον κερατίαν, ὅμοιον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ δηλονότι· ὁ Ἄμμων ὅμως εἶχεν εἰς τὴν περικεφαλαίαν τοιοῦτον παράσημον· ἢ κατ' ἄλλους εἶχε τοὺς κροτάφους φυσικῶς προβεβλημένους ὡς κεράτια. Ἐρωτήσας δὲ ἔπειτα αὐτὸς πρῶτος τὸ χρηςήριον τοῦτο, περὶ τῆς ἐκςρατείας αὐτοῦ, ἔλαβε χρησμὸν, ὅτι ἂν εὐεργετῇ τοὺς ἀνθρώπους

θέλει ἀπολαύσῃ τὴν ἀθανασίαν· ἐκεῖθεν δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ κυριεύσας αὐτὴν, κατέστησεν ἐκεῖ βασιλέα τὸν Δία, τὸν υἱὸν τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας, νέον ἔτι ὄντα, καὶ ἐπιστάτην καὶ διδάσκαλον αὐτοῦ, τὸν Ὄλυμπον· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Ὀλύμπιος διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ διδασκάλου.

Διδάξας δὲ τοὺς Αἰγυπτίους τὴν ἀμπελουργίαν, οἰνοποιΐαν, καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἀκροδρύων, καὶ ἄλλων καρπῶν, περιῆλθε καὶ ἐξημέρωσεν ὅλην τὴν οἰκουμένην· καὶ ὅπου δὲν ἐδέχετο ἡ χώρα τὴν ἀμπελουργίαν, ἐδίδαξε τὴν κατασκευὴν τοῦ ζύθου ἐκ τῆς κριθῆς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἐπέστρεψε δὲ ἐκ τῆς Ἰνδίας διὰ Θαλάσσης εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅτε οἱ Τιτᾶνες ἐσύναξαν δύναμιν πολλὴν, καὶ ἐπέρασαν εἰς τὴν Κρήτην κατὰ τοῦ Ἄμμωνος, καὶ ἦλθε καὶ ὁ Ζεὺς ἐκ τῆς Αἰγύπτου εἰς βοήθειαν τοῦ Ἄμμωνος, καὶ ἐμάχοντο σχεδόν. Προφθάσας δὲ καὶ αὐτὸς μὲ τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ μὲ ἄλλους τινὰς συμμάχους Θεοὺς, καὶ κροτήσας μάχην μεγάλην, ἐνίκησε καὶ ἐξωλόθρευσεν ὅλους τοὺς Τιτᾶνας· καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἄμμωνος, ἐβασίλευσεν ὁ Ζεὺς εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἐν εἰρήνῃ, μὴ ἔχων ἄλλον ἀντίζηλον. Τὸν δὲ Διόνυσον ἐτίμησαν πανταχοῦ ὡς Θεὸν, διὰ τὴν εὐεργεσίαν (α).

Τοιαῦτα ἔλεγον οἱ Λίβυες, κατὰ Διόδωρον, περὶ τοῦ Διονύσου αὐτῶν, ἁπλῶς καὶ ἱστορικῶς, καὶ οὐχὶ καθὼς τὰ ἔπλαττον οἱ Ἕλληνες ποιητικῶς· καὶ τοῦτον ἔλεγον πρῶτον Διόνυσον. Δεύτερον δὲ τὸν Αἰγύπτιον, τὸν υἱὸν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἰοῦς, ὅστις ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ κατέστησε τὰς τελετὰς, μιμούμενος τὸν πρῶτον. Τρίτον δὲ καὶ τελευταῖον τὸν ῥηθέντα Θηβαῖον, τὸν υἱὸν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, ὅστις ζηλώσας τὴν δόξαν τῶν δύο προτέρων, περιῆλθεν ὅλην τὴν οἰκουμένην διδάσκων τὰ ῥηθέντα, ὅσα, καὶ ὅπου δὲν

(α) Διόδ. Γ'. Ξγ'. — Οβ'.

ἐδίδαξαν οἱ ἄλλοι, εὗρε καὶ αὐτὸς πολλὰ, καὶ ἄλλα πάλιν ἐτελειοποίησε, καὶ μετέβαλεν εἰς τὸ καλήτερον· καὶ καθὼς ἐκεῖνος εἶχε τὰς Ἀμαζόνας, οὕτως ἔλαβε καὶ αὐτὸς τὰς Μαινάδας. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι εἶχε καὶ οὗτος Ἀμαζόνας συμμάχους, ὡς προείρηται, πλὴν λανθάνουσι συγχέοντες αὐτοὺς, ὡς καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῆς Ἀρτέμιδος.

Τινὲς μὲν ἀριθμοῦσι τρεῖς γυναῖκας τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος· ὧν ἡ πρώτη ἦτον θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Περσεφόνης, ἡ δευτέρα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς, καὶ ἡ τρίτη τοῦ Οὔπιδος καὶ τῆς Γλαύκης· ὅθεν ὠνομάζετο καὶ Οὖπις ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῆς. Ἄλλοι δὲ ἀναφέρουσι καὶ τετάρτην θυγατέρα τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Φοίβης, καὶ πέμπτην θυγατέρα τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Δήμητρος, ἢ τῆς Ἴσιδος. Ἐπισημοτέρα δὲ καὶ γνωστοτέρα ὅλων εἶναι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς, καὶ εἰς αὐτὴν ἐπεφόρτισαν καὶ πολλὰς πράξεις τῶν ἄλλων (β).

Ἐγεννήθη λοιπὸν, κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην, εἰς τὴν Δῆλον, μίαν ἡμέραν πρότερον τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ ἐμαίευσε τὴν Λητὼ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Ἀπόλλωνος· οἱ Ἐφέσιοι ὅμως ἐνόμιζον, ὅτι ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἔφεσον, ἐπειδὴ ἦτον καὶ ἐκεῖ τὶς τόπος, ὅπου ἔκτισαν τὸν θρυλλούμενον Ναὸν, Ὀρτυγία ὀνομαζόμενος, καὶ εἶχε τὴν Ἐλαίαν καὶ τὸν Φοίνικα, καθὼς ἦτον καὶ εἰς τὴν Δῆλον. Ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅτι ἐγεννή-

(α) Αὐτόθ. Ογ'.

(β) Κικέρ. Φυσ. Θ. Γ. 1199. Νατάλ. Γ'. ΙΗ'. Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 156. καὶ Αἰσχύλ. παρ' αὐτῷ. Ὁμηρ. Ὕμν. εἰς Ἀπόλλων. 14.

βη εἰς τὴν Σικελίαν, ἐπειδὴ ἦτον καὶ ἐκεῖ τοιοῦτος τόπος (α).

Ἐν ᾧ δὲ ἦτον ἔτι βρέφος, ἀνέβη εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ ἐζήτησε παρὰ τοῦ Διὸς παρθενίαν αἰώνιον, τόξα καὶ βέλη, καὶ ὅλα τὰ ὄρη νὰ κυνηγᾷ, καὶ μίαν πόλιν μόνον, καὶ ἑξήκοντα Νύμφας Ὠκεανίδας συντρόφους αὐτῆς, καὶ εἴκοσιν Ἀμνισίδας ὑπηρέτιδας· καὶ νὰ εἶναι ὅλαι ἐνναετεῖς καὶ παρθένοι· ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ τοκετοῦ, τὴν ὁποίαν ἔδωκαν εἰς αὐτὴν αἱ Μοῖραι, ὅτε ἐγεννήθη, ὑποσχομένη νὰ μὴ καταβῇ ποτὲ εἰς πόλιν, πλὴν ὅταν μόνον καλέσῃ αὐτὴν τὶς γυνὴ, ὅταν γεννᾷ, διὰ βοήθειαν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ζεὺς δὲν συγκατένευσεν εἰς ταῦτα, ἥπλωσε τὰς χεῖρας πολλάκις νὰ πιάσῃ τὰ γένεια αὐτοῦ, καὶ τότε μειδιάσας κατένευσε, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ τριάκοντα πόλεις, πολλὰς νήσους, καὶ τὴν ἐπιστασίαν τῶν λιμένων, καὶ δρόμων (β).

Ὅτε δὲ ἦτον τριετὴς, ἐζήτει νὰ ἰδῇ τὸν Ἥφαιστον, καὶ νὰ παραγγείλῃ καὶ τὰ θηρευτικὰ ὅπλα αὐτῆς· ὅθεν ἔλαβεν αὐτὴν ἡ Λητὼ εἰς τὰς ἀγκάλας, καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὴν νῆσον Λιπάραν, ὅπου ἦτον τὸ χαλκεῖον τοῦ Ἡφαίστου, καὶ ἔβαλεν αὐτὴν εἰς τὰ γόνατα τοῦ Κύκλωπος Βρόντου, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο πλησίον εἰς τὸ χαλκεῖον· αὐτὴ δὲ ἔπαιζε μὲ τὰς τρίχας τοῦ Βρόντου, ἐπειδὴ εἶχε τρίχας μεγάλας εἰς τὸ στῆθος καὶ ἀγρίας, καὶ δράξασα ἀξαίφνης τρίχας πολλὰς, τὰς ἐξερίζωσε, καὶ ἔμεινε τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ στήθους αἰωνίως ἄτριχον (γ).

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐπεκύρωσεν ὁ Ζεὺς τὰ ζητήματα αὐτῆς, ἦλθεν ὕστερον εἰς τὸ ὄρος τῆς Κρήτης τὸ Λευκὸν καλούμενον, καὶ ἔλαβε τὰς Ἀμνισίδας Νύμφας (*). Ἔ-

---

(α) Ἀπολλόδ. Α. δ. ι. Ὁμηρ. Αὐτόθ. 17. Καλλίμαχ. Ὕμν. εἰς Ἄρτεμ. 25. Τάκιτ. Χρονικ. Γ. 61. Πίνδαρ. Νεμ. Α. 2. καὶ Σχολ.

(β) Καλλίμαχ. αὐτόθι. 5 — 39. (γ) Αὐτόθι. 76.

(*) Περὶ τούτου τοῦ ὄρους λέγει ὁ Θεόφραστος περὶ φυτ. ς'. δ'. α'. ἐν Κρήτῃ γοῦν ἐν τοῖς Ἰδαίοις ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς Λευκοῖς καλουμένοις ὄ-

πειτα ἦλθε καὶ εἰς τὸν Ὠκεανὸν, καὶ ἔλαβε καὶ τὰς Ὠκεανίδας, καὶ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν Λιπάραν, καὶ ἔλαβε τὰ ὅπλα· ἐκεῖθεν δὲ ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν πρὸς τὸν Πᾶνα, νὰ ζητήσῃ σκύλους κυνηγετικούς· ἔδωκε λοιπὸν εἰς αὐτὴν καὶ ὁ Πᾶν δύο σκύλους πηγοὺς κατὰ τὸ ἥμισυ, καὶ μέλανας κατὰ τὸ ἄλλο, τρεῖς παρουατίους, καὶ ἕνα αἰόλον, οἱ ποῖοι ἦτον ἀνδρειότατοι, ὥστε ἐλάμβανον καὶ τοὺς λέοντας· καὶ ἑπτὰ κυνοσουρίδας (*), ταχύποδας εἰς ὑπερβολὴν, ὥστε ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ φθάσωσι καὶ τὰ τάχιστα θηρία (α).

Ἀφ' οὗ δὲ τὰ ἡτοίμασεν ὅλα, ἐξῆλθεν εἰς τὸ κυνήγιον, κατὰ τὸ Παράσιον ὄρος τῆς Ἀρκαδίας, καὶ εὑρίσκει πέντε Ἐλάφους χρυσοκεράτους, καὶ ἐπίασε τὰς τέσσαρας μόνη χωρὶς κυνοδρομίαν· τὴν δὲ πέμπτην, ἡ ὁποία ἔφυγε πρὸς τὸν Κελάδοντα ποταμὸν τῆς Ἀρκαδίας, ἀφῆκε διὰ τὸν τρίτον ἆθλον τοῦ Ἡρακλέους, ἐπειδὴ αὐτὴν ἔλαβε ζῶσαν ὕστερον ὁ Ἡρακλῆς· τὰς τέσσαρας δὲ ἔζευξεν εἰς τὸ ἅρμα αὐτῆς, αἱ ὁποῖαι τὸ ἔσυρον ἀείποτε εἰς τὸ ἑξῆς· ἐκεῖθεν δὲ ἀναβᾶσα εἰς τὸ ἅρμα, ἦλθεν εἰς τὸν Αἶμον· εἰς τὸ ὄρος τῆς Θρᾴκης, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέρασεν εἰς τὸν Ὄλυμπον, ὄρος τῆς Μυσίας, καὶ ἐκεῖ ἔκοψε πεύκην, καὶ ἄναψεν αὐτὴν ἀπὸ τὸν κεραυνὸν τοῦ Διὸς, τὴν ὁποίαν μετεχειρίζετο ὕστερον τὴν νύκτα ὡς λαμπάδα. Ἐπειδὴ δὲ εἶχε τέσσαρα Ἡφαιστότευκτα βέλη εἰς τὴν φαρέτραν, ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ τὴν δύναμιν αὐτῶν τε καὶ τοῦ τόξου· ὅθεν ἔρριψε τὸ πρῶτον εἰς τὸ

πὶ τῶν ἄκρων, ὅπερ οὐδέποτε λείπει χιὼν, (ὅθεν καὶ λευκὰ) φύεται κυπάρισσος· ἦτον δὲ ἐκεῖ καὶ ποταμὸς καὶ πόλις Ἀμνισὸς καλούμενα, ὅθεν Ἀμνισίδαι αἱ νύμφαι. Στεφαν. ἐν Ἀμνισ.

(*) Πηγοὺς μὲν λέγει τοὺς λευκοὺς ὁ ποιητὴς, παρουατίους δὲ τοὺς μεγάλα καὶ κρεμαστὰ ὦτα ἔχοντας· αἰόλον δὲ τὸν εὐκίνητον, ἢ καὶ ποικίλον· δυσήμαντος γὰρ ἡ λέξις. Κυνοσουρίδας δὲ τοὺς ἐκ κυνῶν καὶ ἀλωπέκων γεγεννημένους, ἢ καὶ τοὺς λακωνικοὺς, ἀπὸ τῆς Κυνοσουρίδος. τόπου οὕτω καλουμένου τῆς Λακωνίας.

(α) Αὐτόθι. 40 — 97. Φουρνοῦτ. Λδ'.

δένδρον πτελαίαν, τὸ δεύτερον εἰς τὴν δρῦν, τὸ τρίτον εἰς θηρίον ἄγριον, καὶ τὸ τέταρτον εἰς τοὺς ἐγκατοίκους τινὸς πόλεως, οἱ ὁποῖοι ἦτον ἀσεβεῖς, ἄδικοι, βάρβαροι, καὶ ἀπάνθρωποι, καὶ βλαβεροὶ πρὸς τοὺς ξένους καὶ πρὸς ἀλλήλους (α).

Ἦτον δὲ καὶ αὐτὴ σύμμαχος τῶν Θεῶν εἰς τὴν Γιγαντομαχίαν, καὶ συνήργησε πολὺ, ἐφόνευσε καὶ τὸν Γίγαντα Γρατίωνα· ὅθεν ἐτίμησεν αὐτὴν ὁ Ζεὺς τόσον καὶ συγκατέλεξεν εἰς τοὺς δώδεκα Ὀλυμπίους Θέους· ὕςερον δὲ ἐτόξευσε τὸν Τιτυὸν, τοὺς Ἀλωείδας, τὸν Ὠρίωνα, τὰ τέκνα τῆς Νιόβης, τὴν Χιόνην, ἐπειδὴ ἐκαυχᾶτο ὅτι ἦτον ὡραιοτέρα, τὴν Κορωνίδα, ἐρωμένην τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐπειδὴ δὲν ἐφύλαξε πίςιν πρὸς αὐτόν· μετεμόρφωσε τὸν Ἀκταίωνα εἰς ἔλαφον, ἐμπόδισε τὸν ἑλληνικὸν ςόλον εἰς τὴν Αὐλίδα, ἔπεμψε τὸν Καλυδώνιον κάπρον, τοὺς Ὄφεις εἰς τὴν κλίνην τοῦ Ἀδμήτου, ὠργίσθη κατὰ τοῦ Ἡρακλέους διὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἔλαφον, ἐφόνευσε τὴν Καλλιςὼ, τὸν Ἄδωνιν, καὶ ἄλλους· ἀπηθανάτισεν ὅμως τὴν Φιλονόην· ἐφύλαττε δὲ αὐςηρῶς τὴν παρθενίαν· ὅθεν καὶ ὅσαι Νύμφαι αὐτῆς ἔφθειραν τὴν παρθενίαν αὐτῶν, ἐτοξεύθησαν ὑπ᾿ αὐτῆς. Εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὅμως, ἐβοήθη τοὺς Τρωαδίτας, ὥςε ἐφιλονείκησε καὶ μὲ τὴν Ἥραν· ὅθεν ἀγανακτήσασα ἡ Ἥρα, λαμβάνει αὐτὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς, καὶ τὸ τόξον ἀπὸ τῶν ὤμων, καὶ τὴν ἔτυπτε μὲ αὐτὸ, ὥςε διεσκορπίσθησαν τὰ βέλη ἐκ τῆς φαρέτρας· ἐξέφυγε δὲ ὕςερον, καὶ ἦλθε πρὸς τὸν Δία κλαίουσα· ἡ δὲ Λητὼ ἡ ὁποία ἦτον ἐκεῖ παρὸν, ἐσύναξε τὰ βέλη καὶ τὰ ἔφερε πρὸς αὐτήν (β).

Ἠγάπησε δὲ αὐτὴν ὁ Ἀλφειὸς ποταμὸς, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ τὴν καταπείσῃ, ἀπεφάσισε νὰ τὴν βιά-

---

(α) Καλλίμαχ. αὐτόθι. 98 — 119. καὶ Σχολ.

(β) Ἀπολλόδ. Α΄. δ΄. 1. 4. καὶ Α΄. ς΄. 2. Ὑγῖν. Μύθ. 150. Παυσαν. Λακωνικ. Ιή. 9. Ὅμηρ. Ἰλ. Φ. 480.

ση. Καὶ ὅτε κατέβαινε ποτὲ μὲ τὰς Νύμφας αὐτῆς, εἰς μίαν πανύχιον ἑορτὴν τῶν Λετρίνων, ἠκολούθη καὶ αὐτὸς, καὶ ἔπαιζε μὲ τὰς Νύμφας· ἐνοήσασα δὲ τὴν ἐπιβουλὴν, ἄλειψε τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ ὅλων τῶν Νυμφῶν, μὲ πηλὸν, εὐθὺς καθὼς ἐμβῆκεν εἰς τὸν οἶκον ἐκεῖνον· ὅθεν ἐκεῖνος ὕςερον μὴ γνωρίζων ποία ἦτον ἡ Ἄρτεμις, ἀνεχώρησεν ἄπρακτος (α). Κατ᾽ ἄλλους δὲ, κατεδίωξεν αὐτὴν μέχρι τῆς Σικελίας.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν νέαν, γυμνοὺς τοὺς βραχίονας ἔχουσαν, τόξον καὶ φαρέτραν καὶ σκύλους παρ᾽ αὐτῇ· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐφ᾽ ἅρματος καθημένην, τὸ ὁποῖον ἔσυρον αἱ ῥηθεῖσαι τέσσαρες ἔλαφοι, χρυσοκέρατοι· ἐνίοτε δὲ μόνον δύο λευκαί· ἐνίοτε καὶ εἰς ταῦρον, ἢ εἰς ἔλαφον καθημένην· ἐπειδὴ ὅμως ἐλάμβανον αὐτὴν ἀλληγορικῶς, καὶ Σελήνην καὶ Ἑκάτην, καὶ Εἰλείθυιαν, τὴν ἐζωγράφιζον καὶ διαφόρως, λαμπάδας εἰς τὰς χεῖρας ἔχουσαν, καὶ κέρατα εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἄλλως (β).

Ἐνομίζετο λοιπὸν ἔφορος καὶ προςάτις τοῦ κυνηγίου, τοῦ τοκετοῦ, τῆς παρθενίας, καὶ τῶν παρθένων· ὅθεν αἱ παρθένοι ἀφιέρωναν πρῶτον τὴν παρθενίαν αὐτῶν εἰς αὐτὴν, καὶ ἔπειτα ὑπανδρεύοντο.

Ὁ Καλλίμαχος γράφει τὸν Γ΄ ὕμνον εἰς αὐτήν. Ὁ δὲ Ὅμηρος τὸν Ζ΄, τὸν Κε΄, καὶ τὸν Λ΄. πλὴν ἐκεῖνος εἶναι τῆς Σελήνης ἰδιαίτερος. Ὁ δὲ Ὀρφεὺς τὸν Λϛ΄. τῆς μητρὸς αὐτῆς Λητοῦς, καὶ τὸν Η΄, τῆς Σελήνης ἰδιαίτερον.

(α) Παυσαν. Ἠλιακ. Ὑςέρ. Κβ΄. 5. Πίνδαρ. Νεμ. Α. 1. ϗ Σχολ.

(β) Ἀλβρικ. Εἰκόν. Ζ΄. Κλαυδιαν. Παρ. Βοσι. Θεολογ. Θ΄. Κε. Ὀβίδ. Ἐρωτικ. Γ΄. Ἐλεγ. β΄. 31. Μεταμ. Α΄. 697. Καλλιμαχ. αὐτόθ. 106. καὶ Σπάγχ.

Ἀφροδίτη 350. Ἄρτεμις 380.

Πιν. ζ'. Σελ. 384.

Ἑρμῆς 396. Ἄρης 344.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ὁ Ἀπόλλων ἦτον, ὡς εἴρηται, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον υἱὸς τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος, καὶ ἡ Λητὼ ἦτον μόνον τροφὸς αὐτοῦ. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν αὐτὸν υἱὸν τοῦ Ἡφαίςου, καὶ ἄλλοι τοῦ Κορύβαντος. Ἦσαν ὅμως πέντε Ἀπόλλωνες. Καὶ ὁ μὲν πρεσβύτατος ἦτον Αἰγύπτιος, καὶ υἱὸς τοῦ Ὀσίριδος, ἢ τοῦ Διονύσου, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον Ὧρον οἱ Αἰγύπτιοι. Ὁ δὲ δεύτερος υἱὸς τοῦ Ἡφαίςου, καὶ Προςάτης τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ δὲ τρίτος τοῦ Κορύβαντος, ὁ γεννηθεὶς εἰς τὴν Κρήτην, καὶ εἶχε μὲ τὸν Δία διαφορὰν περὶ τῆς νήσου ταύτης. Ὁ δὲ τέταρτος υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς, ὅςτις ἦλθεν ἐκ τῶν Ὑπερβορείων εἰς τοὺς Δελφούς. Ὁ δὲ πέμπτος ἦτον Ἀρκὰς, καὶ πρῶτος νομοθέτης τῶν Ἀρκάδων, ὅθεν ὠνόμασαν αὐτὸν οἱ Ἀρκάδες Νόμιον (α)· ὁ γνωςότατος δὲ πάντων καὶ ἐπισημότατος εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς, καὶ κατὰ τὴν συνήθειαν, ἀναφέρουσιν εἰς αὐτὸν καὶ τὴν ἱςορίαν καὶ μυθολογίαν τῶν ἄλλων.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἀναφέρουσι καὶ πολλοὺς τόπους τῆς γεννήσεως αὐτοῦ· ἐπειδὴ τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀττικὴν, εἰς τόπον Ζωςῆρα καλούμενον. Κατ' ἄλλους δὲ, εἰς τὴν Τεγύραν τῆς Βοιωτίας, κατ' ἄλλους, εἰς τὴν Λυκίαν, καὶ κατ' ἄλλους, εἰς τοὺς Ὑπερβορείους· ἡ κοινὴ γνώμη ὅμως λέγει, ὅτι ἐγεννήθη εἰς τὴν Δῆλον, τὴν ἑβδόμην τοῦ μηνὸς Θαργηλιῶνος, ἑπταμηνιαῖος· ὅθεν ἡ ἑβδόμη ἑκάςου μηνὸς ἦτον Ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Τρο-

(α) Ἡσίοδ. Θ. 404. 918. Ἀπολλόδ. Α΄. Β΄. 2. Ὑγῖν. Προοιμ. 9. Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 156. Κικέρ. Φύσ. Θ. 1199. Πινδάρ. Ὑποθέσ. Πυθ.

φὸς δὲ αὐτοῦ ἦτον ἡ Νύμφη Ἀςερία, καὶ τὸν ἀνέθρεψε μὲ τὸ γάλα, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα βρέφη. Κατ' ἄλλους δὲ, ἀνέθρεψεν αὐτὸν ἡ Θέμις μὲ τὴν Ἀμβροσίαν, καὶ μὲ τὸ Νέκταρ (α).

Κατὰ μέν τινας, ἀφ' οὗ ηὔξησαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἔφυγον ἐκ τῆς Δήλου, καὶ ἦλθον, ἡ μὲν Ἄρτεμις εἰς τὴν Κρήτην, καὶ κατέλαβε τὸ Δικτύνιον ὄρος, ὁ δὲ Ἀπόλλων εἰς τὴν Λυκίαν· τὴν δὲ Λητὼ ἀφῆκαν εἰς τὴν Δῆλον. Ἐκεῖθεν δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐπέρασεν εἰς τοὺς Δελφοὺς, καὶ ἔγινε ποιμὴν τοῦ Πύθωνος, καὶ ἔβοσκε τὰς ἀγέλας αὐτοῦ, τὰς ὁποίας ἔκλεψεν ὁ Ἑρμῆς, καὶ ἔπειτα φιλιωθέντες, ἔδωκεν ὁ Ἑρμῆς εἰς αὐτὸν τὴν λύραν, καὶ ἔλαβεν ἀντ' αὐτῆς τὸ Κηρύκειον παρ' αὐτοῦ. Ἔπειτα ἐλθὼν πρὸς τὸν Πᾶνα, εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, ἔμαθε τὴν μαντικὴν, ἔκαμε καὶ τὴν Λύραν ἑπτάχορδον, προσαρμόζων αὐτὴν εἰς τὴν Σύριγγα τοῦ Πανός· ὅθεν ἀλληγορεῖται, ὅτι ἐγεννήθη ἑπταμηνιαῖος, κατά τινας· ἔπειτα δὲ ἐπέςρεψεν εἰς τοὺς Δελφοὺς, καὶ φονεύσας τὸν Πύθωνα, ὁ ὁποῖος εἶχε τότε τὸ χρηςήριον, τὸ ἔλαβεν αὐτός. Ὕςερον ἦλθεν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ ἐκαθάρισεν αὐτὸν τῆς δρακοντοφονίας ἡ Χρυσόθεμις· ἐκεῖθεν δὲ ἐπέρασεν εἰς τὰ Τέμπη τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἰδὼν ἐκεῖ τὸ ἀειθαλὲς φυτὸν τὴν Δάφνην, τὸ ἔλαβε, καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς τοὺς Δελφοὺς, καὶ καταςήσας τὸν Πυθιακὸν ἀγῶνα, ἔςεψε μὲ Δάφνην τοὺς ἀθλητάς. Ἠγωνίσθησαν δὲ τότε πρῶτον εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, καὶ ἠρίςευσαν, ὁ μὲν Κάςωρ ςάδιον, ὁ δὲ Πολυδεύκης πυγμὴν, ὁ δὲ Κάλαϊς δολιχὸν, ὁ Ζήτης ὁπλίτην, ὁ Πηλεὺς δίσκον, ὁ Τελαμὼν πάλην, καὶ ὁ Ἡρακλῆς παγκράτιον· τούτους λοιπὸν ὅλους ἐςεφάνωσε μὲ Δάφνην· ὅθεν ἔμει-

(α) Σίμος Δήλιος παρ. Στεφάν. ἐν Τεγύρ. Κικέρ. αὐτόθ. Ἡσιόδ. Ἔργ. 770. Διογέν. Λαέρτ. ἐν βίῳ Πλάτ. Β'. Καλλίμαχ. Ὕμν. εἰς Δῆλ. 251. καὶ Σχολ. καὶ 274. καὶ Σπάγχ. Ὁμηρ. Ὕμν. εἰς Ἀπόλ. 123. Ὑγῖν. Μύθ. 274.

νεν ὕςερον τὸ φυτὸν τοῦτο εἰς ταύτην τὴν χρῆσιν, καὶ Ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος (α), καὶ σύμβολον νίκης· ἐπειδὴ ὁ Ἀγὼν ἐτέθη ὡς ἐπινίκιος, διότι ἐνίκησε τὸν Πύθωνα· εἶτα ἐςέφθησαν μὲ αὐτὸ οἱ νικηταὶ τοῦ ἀγῶνος πρῶτον· καὶ μέχρι πολλῶν χρόνων ὕςερον ἔφερον ἀπὸ τὰ Τέμπη τὴν Δάφνην, εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, διὰ τοὺς ςεφάνους, πέμποντες ἕνα νέον ἀμφιθαλῆ, οἷον, ἔζων οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ οἱ δύο.

Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Λητὼ καταδιωκομένη ὑπὸ τῆς Ἥρας, ἔλαβε τὰ τέκνα αὐτῆς εἰς τὰς ἀγκάλας, καὶ ἤρχετο ἐκ τῆς Βοιωτίας πρὸς τοὺς Δελφοὺς, ἐν ᾧ τὰ βρέφη ἦτον τεσσάρων ἡμερῶν· καὶ ὅτε ἐπλησίασεν εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Πύθωνος, τὸ ὁποῖον ἦτον πλησίον τῆς ὁδοῦ, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, ὥρμησεν ὁ Πύθων νὰ τοὺς καταφάγῃ· τότε ὁ μὲν Ἀπόλλων, ὅςτις εἰς τοῦτο τὸ διάςημα ἐγυμνάσθη ἐντελῶς τὴν τοξικὴν, καὶ εἶχε τόξον καὶ βέλη ἡφαιςότευκτα, ἐπήδησεν εἰς τὴν Γῆν ἀπὸ τῶν μητρικῶν κόλπων, καὶ τείνας τὸ τόξον, ἐτόξευεν ἀδιακόπως κατὰ τοῦ θηρίου. Ἡ δὲ Λητὼ ἔντρομος γενομένη, ἀνέβη εἰς μίαν πέτραν, ἔχουσα τὴν Ἄρτεμιν εἰς τὰς ἀγκάλας, καὶ ἐκεῖθεν βλέπουσα τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τὴν ὁρμὴν τοῦ δράκοντος, παρεθάῤῥυνεν αὐτὸν, κράζουσα ἔντρομος, ἰὴ παῖ, ἰὴ βέλος. Ἡ πέτρα δὲ ἐκείνη ἦτον ὕςερον ὑποκάτω εἰς τὴν Δελφικὴν πλάτανον, καὶ εἶχον ἐπ' αὐτῆς ἄγαλμα χαλκοῦν τῆς Λητοῦς, ἐσχηματισμένον κατὰ τὸ σχῆμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐσχημάτιζεν αὐτὴ τότε. Ὁμοίως καὶ αἱ Παρνασσίδες Νύμφαι, θυγατέρες τοῦ Πλείςου, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη καὶ ὁ Πλεῖςος ποταμὸς τῶν Δελφῶν, βλέπουσαι τὸν ἀγῶνα, ἔκραζον τὸ αὐτὸ ἐπιφώνημα· ἰὴ παῖ, ἰὴ βέλος (β). Τέλος δὲ, ὁ Ἀπόλλων τοξεύων συνεχῶς,

(α) Ἐν Ὑποθέσ. Πινδάρ. Πυθ.

(β) Ὑγῖν. 140. Μακροβ. Κρον. Α'. Ιζ'. Ὀβίδ. Μετ. Α. 545. Ἀπολλων. Β'. 711. ϗ Σχολ. Καλλίμαχ. εἰς Ἀπόλλων. 21. 100. ϗ Σπάγχ. Ἀθήν. Ιέ. 501.

μόλις κατέβαλε τὸ Θηρίον, ἀφ᾽ οὗ ἔρριψεν ἑκατὸν βέλη. Κατέβησαν ὕστερον αἱ Παρνασσίδες ἐκ τοῦ Παρνασσοῦ, καὶ ἔφερον πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα διαφόρους καρποὺς καὶ πωρικὰ, πρὸς εὐχαρίστησιν, ἐπειδὴ ἠλευθέρωσεν αὐτὰς ἐκ τοῦ τέρατος ἐκείνου· ἔψαλλον δὲ καὶ τὸ ἰὴ παῖ, ἰὴ παιῆον, ὡς ὕμνον εἰς αὐτὸν, χορεύουσαι, καθὼς ἔλεγον πρότερον, ὅτε ἐτόξευε τὸν Πύθωνα. Καὶ ἔκτοτε ὠνομάσθησαν Παιᾶνες (*) οἱ ὕμνοι τοῦ τοιούτου εἴδους, καὶ ὁ Ἀπόλλων Παιήων. Μετὰ δὲ ἑπτὰ ἡμέρας κατέστησε τὸν γυμνικὸν ἀγῶνα, ὅστις ὠνομάσθη Πύθιος ἀπὸ τοῦ Πύθωνος· ὁμοίως ὠνομάσθη καὶ αὐτὸς Πύθιος.

Μετὰ δὲ ταῦτα λέγουσιν, ὅτι ἦλθεν εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἐκαθαρίσθη, καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφων ἔλαβε τὴν Δάφνην, ὡς εἴρηται, ἀπὸ τὰ Τέμπη, καὶ ὕστερον ἦλθεν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν καὶ ἐμάνθανε τὴν μαντικήν· καὶ διατρίβων ἐκεῖ, ἠγάπησε τὴν Δάφνην θυγατέρα τοῦ Λάδωνος ποταμοῦ, καὶ κατεδίωκεν αὐτήν. Ἐκείνη δὲ φεύγουσα καὶ ἀναγκασθεῖσα παρεκάλεσε τὴν μητέρα αὐτῆς Γῆν νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ· ὅθεν ἡ Γῆ ἀνοιχθεῖσα κα-

(*) Ὅθεν καὶ τὸ παιανίζω καὶ παιανισμός· δύο δὲ παιᾶνας εἶχον οἱ Ἕλληνες· τὸν μὲν ἔψαλλον πρὸ τῆς μάχης, ἐπικαλούμενοι τὸν Ἄρην συνεργὸν εἰς τὴν νίκην, ὅστις ὠνομάζετο Παιὰν Ἐνυάλιος· τὸν δὲ, μετὰ τὴν νίκην, εἰς τὸν Ἀπόλλωνα εὐχαριστήριον, ὡς καὶ αἱ Παρνασσίδες· ἔπειτα δὲ ἔλεγον Παιᾶνας καὶ τοὺς εἰς τοὺς Θεοὺς ὕμνους, καὶ μάλιστα τοῦ Ἀπόλλωνος, εἰς ἀπαλλαγὴν λοιμοῦ· ἐνίοτε δὲ ἔλεγον Παιᾶνας καὶ τοὺς πρὸς εὐφροσύνην μόνον ἁπλῶς ψαλλομένους. Φαβωρῖν. Παιάν. Ὁμηρ. Ἰλ. Α΄. 473 καὶ Δίδυμ. Θουκυδ. Α΄. 50· Ξενοφ. Ἀναβάσ. Α΄. ή. 2. Ἑλληνικ. Β΄. δ. 10.

Ὅθεν ἦτον καὶ ὁ Παιὰν εἶδος ᾠδῆς, ἡ μία τῶν πέντε ᾠδῶν, τὰς ὁποίας εἶχον οἱ Ἥρωες, ὧν ἡ μὲν ἦτον σωφρονιστικὴ, τὴν ὁποίαν μετεχειρίζετο καὶ ὁ Μουσικὸς τῆς Κλυταιμνήστρας· ἡ δ᾽ ἄλλη ἐγκωμιαστικὴ, τὴν ὁποίαν ἔψαλλε καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς κιθαρίζων, καὶ ὑμνῶν τὰς πράξεις τῶν Ἡρώων· ἡ τρίτη θρηνητική· ἡ τετάρτη ὀρχηστική· ἡ πέμπτη παιανικὴ, ἡ ὁποία ἐψάλλετο καὶ διὰ κατάπαυσιν πολέμου, καὶ διὰ ἀποφυγὴν προσδοκωμένων κακῶν· Εὐσταθ. Ἰλ. Α΄. 473. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Γ΄. 267.

τέπιεν αὐτὴν, καὶ ἀνέδωκε τὸ ὁμώνυμον φυτὸν ἀντ' αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἰδὼν ὁ Ἀπόλλων ἔκοψε κλώνους, καὶ ἔςεψε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς παραμυθίαν τῆς λύπης, καὶ ἐπέςρεψεν εἰς τοὺς Δελφοὺς περίλυπος· εἰς τιμὴν δὲ τῆς Δάφνης τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ, διώρισε νὰ ςέφωνται οἱ Ἀθληταὶ μὲ τὸ ὁμώνυμον αὐτῆς φυτόν. Ἦτον ὅμως πολὺ ὁρμητικὸς εἰς τὰ ἐρωτικὰ, καὶ ὡραῖος εἰς ὑπερβολὴν, καὶ νέος πολλῶν προτερημάτων κάτοχος· ὅμως πανταχοῦ ἀπέτυχε, καὶ ἐδυςύχησεν εἰς αὐτὰ, ὥςε εἶναι ἀσύγκριτος ἡ δυςυχία αὐτοῦ (α)· καὶ τέλος δὲν εὑρέθη γυνὴ εἰς τὴν γῆν, νὰ θελήσῃ αὐτὸν ἄνδρα, οὔτε ἐρωμένη νά εὐχαριςηθῇ μὲ αὐτὸν πολὺν καιρόν· καὶ ἄν ποτε συνέβαινε τοῦτο, ἐμεσολάβει ἄλλη δυςυχία.

Ἐπειδὴ ὅμως ἦτον καὶ αὐτὸς σύμμαχος τῶν Θεῶν εἰς τὴν Γιγαντομαχίαν, καὶ συνήργησεν εἰς τὴν φθορὰν τῶν Γιγάντων, τοξεύσας καὶ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Ἐφιάλτου, ἐτίμησε καὶ αὐτὸν ὁ Ζεὺς, καὶ συνηρίθμησεν εἰς τὴν τάξιν τῶν δώδεκα Θεῶν. Ἀλλ' ὕςερον ἐξώρισεν αὐτὸν πάλιν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, κατά τινας μὲν, ἐπειδὴ ἐφόνευσε τοὺς Κύκλωπας, Βρόντην, Στερόπην καὶ Ἄργην, οἱ ὁποῖοι κατεσκεύαζαν τὸν κεραυνὸν, δι' οὗ ἐκεραύνωσεν ὁ Ζεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀσκληπιόν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ ἐφόνευσε τὸν Πύθωνα. Κατ' ἄλλους, ἐπειδὴ συνεφώνησε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν συνωμοσίαν τῆς Ἥρας κατὰ τοῦ Διὸς, ἐψηφίσθη ἡ τιμωρία αὐτοῦ καὶ τοῦ Ποσειδῶνος, νὰ γένωσι δοῦλοι τοῦ Λαομέδοντος. Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Ἀπόλλωνος ἡ τιμωρία ἐψηφίσθη, νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸν Τάρταρον· ἀλλ' ἐπειδὴ παρεκάλεσεν ἡ Λητὼ τὸν Δία, μετέβαλε τὴν ἀπόφασιν, νὰ καταβῇ εἰς τὴν γῆν ὡς ἰδιώτης, καὶ νὰ γένῃ δοῦλος ἕνα χρόνον τοῦ Ἀδμήτου. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ἀπόλλων ἔγινε δοῦλος τοῦ Ἀδμήτου ἑκουσίως, ἐπειδὴ ἠγάπα αὐτὸν ἐρωτικῶς (β).

(α) Ὀβίδ. Μετ. Α. 559. Δίδυμ. Ἰλ. Α. 14.
(β) Ἀπολλόδ. Α. ϛ. 2. Γ. Ι. 4. Φερεκυδ. ἐν Σχολ. Εὐριπίδ.

Η" οὕτως, ἢ ἄλλως, ἦλθεν εἰς τὸν Ἄδμητον, καὶ ἔγινε βουκόλος μισθωτὸς, καὶ συνήργησεν εἰς τὴν ὑπανδρίαν αὐτοῦ, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, ἔκαμε καὶ τὰς βοῦς αὐτοῦ τὰς θηλυκὰς ὅλας διδυματόκους· ἡ κοινὴ γνώμη λοιπὸν θέλει τὸν Ἀπόλλωνα βουκόλον τοῦ Ἀδμήτου εἰς τὰς Φερὰς τῆς Θεσσαλίας, καὶ οὐχὶ τοῦ Πύθωνος, ὡς προείρηται. Ἐπειδὴ ὅμως κατεγίνετο εἰς τὴν τοξικὴν, ἢ κατ' ἄλλους, ἔτρεχεν εἰς τὰς ἐρωμένας αὐτοῦ, (τότε δὲ λέγουσιν ὅτι ἦτον εἰς τὴν Μαγνησίαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μάγνητος, ὅπου διέτριβε συνεχῶς, ἐπειδὴ ἠγάπα τὸν Ὑμέναιον υἱὸν τοῦ Μάγνητος), ἔκλεψεν ὁ Ἑρμῆς τὰς βοῦς, καὶ ἐξήλασεν αὐτὰς εἰς τὴν Πύλον τῆς Ἤλιδος. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἀπόλλων εἰς τὴν Πύλον, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ μάθη τι παρὰ τῶν ἐγχωρίων, ἠρώτησε τὸ χρηστήριον· καὶ μαθὼν ὅτι ὁ Ἑρμῆς ἔκλεψεν αὐτὰς, ἔρχεται εἰς τὸ ἄντρον τῆς Κυλλήνης, καὶ βλέπει, ὅτι ὁ Ἑρμῆς ἦτον βρέφος κείμενος εἰς τὸν λίκνον· καὶ ἐν ᾧ αὐτὸς ἠρώτα, εἰς ἄκρον λυπημένος, τὴν μητέρα τοῦ Ἑρμοῦ. διὰ τὰς βοῦς, ὁ Ἑρμῆς ἐσηκώθη, καὶ ἔκλεψεν ἐπιτηδείως τὴν φαρέτραν ἀπὸ τῶν ὤμων αὐτοῦ. Μετ' ὀλίγον δὲ, ἐνοήσας ὁ Ἀπόλλων ὅτι λείπει ἡ φαρέτρα, ἐτράπη εἰς γέλωτα ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς λύπης. διὰ τὸ παράδοξον τῆς κλοπῆς. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐφιλονείκησε πολλὴν ὥραν μὲ αὐτὸν τὸν Ἑρμῆν, φοβερίζων νὰ τὸν ῥίψη εἰς τὸν Τάρταρον, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ μαρτυρήση· καὶ τέλος ἔλαβεν αὐτὸν, καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὸν Δία· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ μαρτυρήση καὶ ἐκεῖ, ἦλθεν ὁ Ζεὺς εἰς τὴν Πύλον, καὶ ἔδωκε τὰς βοῦς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ἑρμῆς ἦλθεν εἰς τὴν Πύλον, καὶ παρέδωκε τὰς βοῦς εἰς αὐτὸν· ἐκεῖνος ὅμως ἀκούσας τὴν λύραν τοῦ Ἑρμοῦ, ἔδωκε πάλιν τὰς βοῦς, καὶ ἔλαβε τὴν λύραν· ὁ δὲ Ἑρμῆς ὕστερον κατεσκεύασε Σύριγγα. Ἰ-

Ἀλκέσ. Ι. ϗ Ἀναξανδρίδ. Αὐτόθι. Ὅμηρ. Ἰλ. Α. 410. ϗ Δίδυμ. ϗ Εὐστάθ. αὐτόθι. Ὑγῖν. Μύθ. 49. ϗ Μάγκερ.

δὼν δὲ καὶ ταύτην ὁ Ἀπόλλων, ἔδωκε τὴν χρυσῆν ῥάβδον, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὡς βουκόλος, διὰ νὰ λάβῃ αὐτήν· καὶ τοῦτο ἦτον τὸ Κηρύκειον· ἐκεῖνος ὅμως ἤθελε νὰ μάθῃ καὶ τὴν διὰ τῶν ψήφων μαντικήν· ὅθεν διδάξας αὐτὸν καὶ τὴν ψηφομαντείαν, ἔλαβε καὶ τὴν Σύριγγα (α).

Ἐλθὼν δὲ ποτὲ εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ ἰδὼν τὸν Ὑάκινθον, ἠγάπησεν αὐτὸν ἐμπαθέστατα· ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ δυςυχίαν ἐφόνευσεν αὐτὸν, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, καὶ φοβούμενος τοὺς γονεῖς καὶ συγγενεῖς αὐτοῦ, ἔφυγεν εἰς τὴν Τρῳάδα, ἐνδεὴς καὶ δυςυχὴς ὢν εἰς ἄκρον, καὶ εὗρεν ἐκεῖ καὶ τὸν Ποσειδῶνα δυςυχέςερον· ὅθεν ἐμισθώθησαν εἰς τὸν Λαομέδοντα, καὶ ἔκτισαν τὰ τείχει τῆς Τρῳάδος. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ποσειδῶν ἔκτιζε τὰ τείχη, καὶ ὁ Ἀπόλλων ἔβοσκε τὰς ἀγέλας τοῦ Λαομέδοντος· καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Νόμιος ὁ Ἀπόλλων, ἐπειδὴ ἐχρημάτισε πολλῶν νομεὺς, καὶ φύλαξ τῶν θρεμμάτων. Κατ' ἄλλους δὲ, καὶ οἱ δύο ἔκτιζον τὸ τεῖχος, καὶ ἐπειδὴ ἦτον πεπρωμένον νὰ πορθηθῇ, καὶ νὰ ἐμπρησθῇ ἡ πόλις αὕτη, ἔλαβον καὶ τὸν Αἰακὸν συνεργὸν, διὰ νὰ εἶναι ἁλώσιμον τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔκτιζεν αὐτός· ἐπειδὴ τὰ ἔργα τῶν Θεῶν εἶναι ἀνάλωτα καὶ ἄφθαρτα (*)· καὶ οὕτως ἔπρεπε νὰ ἐργάζωνται αὐτοὶ ἐναντίον εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Εἱμαρμένης. Ἀφ' οὗ

(α) Ἀπολλόδ. Γ. Ι'. 2. Ὑγίν. Μύθ. 49. Ὀβίδ. μετ. Β'. 676. ϗ Α'. 162. Ὑποθέσ. Πινδάρ. ἐν Πυθ. Ὁμηρ. Ὕμν. εἰς Ἑρμ. 190. 254.

(*) Ὁ δὲ Αἰακὸς, θέλων νὰ δοξασθῶσιν οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ, κατεσκεύασεν ἴσως ἀχρεῖον τὸ τεῖχος· ἐπειδὴ πρῶτος ὁ υἱὸς αὐτȣ̃ Τελαμὼν ἐπήδησεν εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὸν πρῶτον Τρωϊκὸν πόλεμον· εἰς τὸν δεύτερον δὲ ἐδοξάσθη ὁ ἀπόγονος αὐτȣ̃ Νεοπτόλεμος· ὅθεν ϗ ἡ τοσαύτη σπȣδὴ τῶν Ἑλλήνων περὶ τȣ̃ Ἀχιλλέως, ϗ τȣ̃ Νεοπτολέμȣ ὕστερον, κατὰ τὸν χρησμὸν, ὅτι ἄνευ ἐκείνων ἦτον ἀδύνατον νὰ κυριευθῇ ἡ Τρωὰς, τὸ πατρογονικὸν αὐτῶν κτίσμα· διὰ τȣ̃το ἴσως ὠργίσθη ὁ Λαομέδων, ϗ δὲν ἐπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσιν αὐτȣ̃ πρὸς τὸν Ποσειδῶνα ϗ Ἀπόλλωνα· ἐπειδὴ συνεφώνησε νὰ κτίσωσιν αὐτοὶ μόνον τὸ τεῖχος, ϗ ὄχι νὰ λάβωσι ϗ θνητὸν συνεργόν.

δὲ ἐτελείωσε τὸ τεῖχος, ὁ Λαομέδων ἀθετήσας τὴν ὑπόσχεσιν, ἐδίωξεν αὐτοὺς χωρὶς μισθὸν, καὶ φοβερίζων νὰ κόψῃ τὰ ὦτα καὶ τῶν δύο, καὶ νὰ τοὺς δέσῃ χεῖρας καὶ πόδας, ἔπειτα νὰ τοὺς στείλῃ εἴς τινας νήσους μακρὰν τῆς Τρῳάδος οὔσας· ὅθεν ἔφυγον καὶ ἐκεῖθεν δυστυχέστεροι, μὴ ἔχοντες δύναμιν νὰ ἐκδικηθῶσιν, ἐξόριστοι ὄντες· ὅμως ἀφ᾽ οὗ ἐπλήρωσαν τὸν κανόνα, καὶ ἀνέβησαν πάλιν εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ ἔλαβον τὰς ἀξίας αὐτῶν, ἔπεμψαν εἰς ἐκδίκησιν, ὁ μὲν Ἀπόλλων λοιμὸν, ὁ δὲ Ποσειδῶν κῆτος φοβερὸν, καὶ πλημμύραν εἰς τὴν χώραν τοῦ Λαομέδοντος (α). Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐξιλέωσε τὸν Ἀπόλλωνα, ἐπειδὴ κατέστησεν ἐκεῖ τὴν λατρείαν αὐτοῦ· ὅθεν ἦτον καὶ βοηθὸς τῶν Τρῳαδιτῶν, ἐν τῷ Τρωικῷ πολέμῳ· καὶ μόνον ὁ Ποσειδῶν ὀργισθεὶς ἔπεμψε τὸ Κῆτος.

Διατρίβων δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐκεῖ. ἐδίδαξε τὴν Κασσάνδραν θυγατέρα τοῦ Πριάμου τὴν μαντικὴν, ἐπὶ συμφωνίᾳ, νὰ κοιμηθῇ ἅπαξ μὲ αὐτὴν, διὰ τὰ δίδακτρα· ἐκείνη ὅμως ἀφ᾽ οὗ ἔμαθεν, ἠρνήθη τὴν ὑπόσχεσιν· ὀργισθεὶς δὲ ὁ Ἀπόλλων, ἔλαβεν ἀπ᾽ αὐτῆς τὴν Πειθὼ, τὸ πρώτιστον προτέρημα τῆς τέχνης. Διὰ τοῦτο ἡ Κασσάνδρα ὕστερον προέλεγε μὲν ὅλα τὰ μέλλοντα, ὅμως δὲν ἔπειθεν. Ἀγαπήσας δὲ καὶ τὸν Κυπάρισσον, ἐδυστύχησε καὶ ἐκεῖ. Τὴν δὲ Κυρήνην ἁρπάσας ἔφερεν εἰς τὴν Λιβύαν, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Ἀρισταῖον· ἀγαπήσας δὲ καὶ τὴν Νύμφην Βολίναν, ἐδυστύχησεν, ἐπειδὴ ἐκείνη ἔπεσε καὶ ἐπνίγη εἰς τὴν Θάλασσαν, εἰς ἀποφυγὴν τοῦ ἔρωτος. Τὴν δὲ Λευκοθόην ἔθαψεν ὁ πατὴρ αὐτῆς ζῶσαν, μαθὼν ὅτι εἶχεν ἔρωτα μὲ τὸν Ἀπόλλωνα· τὸ αὐτὸ ἔπαθε καὶ μὲ τὴν Κλυτίαν, καὶ μὲ ἄλλας πολλὰς, καθὼς μὲ τὴν Κορωνίδα, Μάρπησσαν, καὶ λοιπὰς, ὡς ῥηθήσεται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους.

(α) Ὀβίδ. Μετ. Ι΄. 162. Ἀπολλόδ. Γ. Ι΄. 7. καὶ Β΄. Ε΄. 9. Πινδάρ. Ὀλυμπ. Η΄ 41. καὶ Σχολ. Ὁμηρ. Ἰλ. Φ. 445. καὶ Διδυμ. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρ. 34.

Ὅτε δὲ ἔκτιζεν ὁ Ἀλκάθους τὰ τείχη τῶν Μεγάρων, εὑρέθη καὶ αὐτὸς ἐκεῖ συνεργὸς εἰς τὴν κτίσιν. Μαρτύριον δὲ τούτου ἦτον μία πέτρα εἰς τὰ Μέγαρα, εἰς τὴν οποίαν ἔβαλε τὴν κιθάραν, ὅτε ἐδούλευεν· ὅθεν ἡ πέτρα ἔλαβε τὴν μελῳδίαν τῆς κιθάρας, καὶ ἀνέδιδεν ἦχον κιθάρας, ὅτε ἐψηλάφει τις αὐτήν. Φιλονεικήσας δὲ μὲ τὸν Μαρσύαν περὶ μουσικῆς, καὶ νικήσας ἔγδαρεν αὐτὸν ζῶντα, μετεμόρφωσε καὶ τὰ ὦτα τοῦ Μίδου εἰς ὦτα ὄνου, ἐπειδὴ γενομενος κριτὴς τούτου τοῦ ἀγῶνος, ἔκρινεν ἀλόγως πρὸς χάριν τοῦ Μαρσύου· ἐτόξευσε καὶ τὰ τέκνα τῆς Νιοβης, καὶ τὸν Τιτυὸν, καὶ ἄλλους πολλούς. Αἱ ἐρωμέναι αὐτοῦ ἐτελεύτησαν μὲν κακῶς καὶ ἐλεεινῶς, ὅμως αὐτὸς ἐγέννησεν ἄπειρα τέκνα ἐξ ἐκείνων τε, καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν (α)· ὡς,

Τὸν Ἀσκληπιὸν ἐκ τῆς Κορωνίδος.

Τὸν Ἀρισαῖον, Ἄνθοκον, Νόμιον καὶ Ἀργαῖον, ἐκ τῆς Κυρήνης.

Τὸν Ἐλευθερέα, Ὑπερήνορα καὶ Ὑρέα, ἐκ τῆς Αἰθούσης θυγατρὸς τοῦ Ποσειδῶνος.

Τὸν Λυκωρέα ἐκ τῆς Κωρύκνης.

Τὸν Ἀργαῖον ἐκ τῆς Εὐβοίας.

Τὸν Λίνον ἐκ τῆς Οὐρανίας.

Τὸν Δελφὸν ἐκ τῆς Θυίας.

Τὸν Φυλακίδην, Φίλανδρον καὶ Νάξον, ἐκ τῆς Νύμφης Ἀκακαλλίδος.

Τὸν Ἴαμον ἐκ τῆς Εὐάδνης.

Τὸν Χαίρωνα, ἀφ' οὗ ἡ Χαιρώνεια, ἐκ τῆς Θηροῦς.

Τὸν Μίλητον ἐκ τῆς Ἀρείας.

(α) Παυσαν. Ἀττικ. Μβ'. 1.

Τὸν Ἄραβον, ἀφ᾽ οὗ ἡ Ἀραβία, Ἄκραιφον καὶ Ἰσμήνιον } ἐκ τῆς Βαβυλωνίας.

Τὸν Κύκνον ἐκ τῆς Θυρίας.

Τὸν Μόψον ἐκ τῆς Μαντοῦς.

Τὸν Τέναρον καὶ Ἰσμήνιον } ἐκ τῆς Μελίας.

Τὸν Ζεύξιππον ἐκ τῆς Συλλίδος.

Τὸν Σύρον, ἀφ᾽ οὗ ἡ Συρία, ἐκ τῆς Σινώπης.

Τὸν Γαλέα ἐκ τῆς Θεμιςοῦς.

Τὸν Ὀρφέα, Ὑμέναιον καὶ Ἰάλεμον } ἐκ τῆς Καλλιόπης.

Τὸν Φιλάμμωνα ἐκ τῆς Χιόνης.

Τὸν Χίον, ἀφ᾽ οὗ ἡ Χίος, ἐκ τῆς Ἀνθίππης.

Τὸν Ἄνιον ἐκ τῆς Ῥαιοῦς.

Τὸν Λαπίθην Κένταυρον καὶ Κύζικον, ἀφ᾽ οὗ ἡ Κύζικος. } ἐκ τῆς Στίλβης.

Τὸν Ἴανον ἐκ τῆς Κρεούσης.

Τὸν Εὐριπίδην ἐκ τῆς Κλεοβούλης.

Τὸν Δρύοπα ἐκ τῆς Δίας.

Τὸν Ὄαξον ἐκ τῆς Ἀνθιλήνης.

Τὸν Ἴδμονα ἐκ τῆς Ἀντιανείρας.

Τοὺς Κορύβαντας ἐκ τῆς Θαλίας.

Τοὺς Κούρητας ἐκ τῆς Ῥυτίας.

Τὸν Θέςορα ἐκ τῆς Ἀγλαΐας.

Τὸν Μίλητον, Ἀμφιθέμιον καὶ Γαραμάντην. } ἐξ ἄλλης Ἀκακαλλίδος.

Τὸν Φάγρον, ἐκ τῆς Ὀρθρηΐδος.

Τὸν Λαοδόκον καὶ Δῶρον } ἐκ τῆς Πυθίας.

Τὸν Πάταρον ἐκ τῆς Λυκίας, ἀφ᾽ ὧν τα Πάταρα καὶ ἡ Λυκία.

Ἀπόλλων ϗ Μοῦσαι.
385.

Νέγη ἐχάραξε.

Τὸν Κασάλιον
Μελανέα
Κορωνὸν } ἐξ ἄλλων γυναικῶν.
Μεγαρέα καὶ
Τὴν Φημονόην
Τὴν Μοῖραν ἐκ τῆς Σμύρνης· περὶ ὧν εἰρήσεται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους.

Ἐνομίζετο δὲ Εὑρετὴς τῆς ἰατρικῆς, μουσικῆς, ποιητικῆς, μαντικῆς, τοῦ τόξου, καὶ τῶν βελῶν· ὅθεν ἦτον καὶ Προστάτης τούτων τῶν τεχνῶν· ἀλληγορικῶς δὲ λαμβάνεται καὶ ἀντὶ τοῦ Ἡλίου. Ὅθεν ἐζωγράφιζον αὐτὸν νέον, ἀγένειον, κομήτην, καὶ ἐφ' ἅρματος καθήμενον, ὡς εἴρηται περὶ τοῦ Ἡλίου· ἦτον δὲ καὶ μὲ δάφνην ἐστεμμένος, ἐκράτει καὶ τὴν λύραν εἰς τὴν χεῖρα, εἶχε καὶ τὸν ζωδιακὸν διὰ τῶν ὤμων αὐτοῦ διερχόμενον. Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν καὶ ὡς μουσικὸν, καθήμενον εἰς τὸν Ἑλικῶνα ὑπὸ τὰς δάφνας, καὶ τὰς Μούσας περὶ αὐτὸν ἔχοντα· ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐδίδασκεν αὐτὰς τὴν μουσικήν· ἐνίοτε δὲ καὶ μὲ γένεια, καὶ τρίποδα χρυσοῦν εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχοντα, καὶ ἄλλως διαφόρως (α).

Ὁ Καλλίμαχος γράφει τὸν Β' ὕμνον εἰς αὐτόν· ὁ Ὅμηρος τὸν Α', τὸν ΙΘ', καὶ τὸν ΚΘ' εἰς τὸν Ἥλιον. Ὁ δὲ Ὀρφεὺς τὸν Λγ'. καὶ τὸν Ζ' εἰς τὸν Ἥλιον ἰδιαίτερον· ἔτι δὲ καὶ τὸν Λδ' εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ Λητώ. Ὁ δὲ Ὅμηρος γράφει τὸν Κγ' κοινὸν εἰς Μούσας καὶ Ἀπόλλωνα. Ὁ Ὀρφεὺς γράφει καὶ εἰς τὴν Ἠῶ τὸν Οζ'. καὶ εἰς τοὺς Τιτᾶνας τὸν Λϛ'. ὁ Καλλίμαχος ὅμως γράφει καὶ τὸν Δ'. εἰς τὴν Δῆλον τὴν Ἱερὰν καὶ κουροτρόφον αὐτοῦ.

(α) Διόδ. Ε'. Οδ'. Ὀβίδ. Μετ. Α', 521. Σπάνχ. ἐν Καλλιμάχ. εἰς Ἀπόλλων. 42, 32. Φερνοῦτ. Λβ'. Ἀλβρικ. Εἰκὸν Θ' 4. Χαρτάρ. Εἰκόν. 10 Ἀπολλών. Β.' 678. Μακρόβ. Κρόν. Α'. 230. 311. Μοντφακ. Ἀρχαιολ. Α'. Πίνακ. 49.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τοῦ Ἑρμοῦ.

Πέντε ἐπισήμους καὶ γνωςοὺς ἀναφέρουσι τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, οἱ ἀνιχνεύσαντες τὴν ἀρχαιολογίαν· ὧν ὁ μὲν πρῶτος, λέγουσιν, ὅτι ἦτον υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Ἡμέρας· ὁ δὲ δεύτερος τινὸς Βαλεντίου ἀγνώςου καὶ τῆς Φορωνίδος· καὶ τοῦτον λέγουσιν Ἑρμῆν Καταχθόνιον, οἷον, τοῦ ᾅδου, τὸν ὁποῖον ὀνομάζουσι καὶ Τροφώνιον· ὁ δὲ τρίτος τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μαΐας θυγατρὸς τοῦ Ἄτλαντος· ὁ δὲ τέταρτος τοῦ Νείλου, ὁ Αἰγύπτιος, τοῦ δὲ πέμτου οἱ γονεῖς εἶναι ἀνώνυμοι. Τινὲς δὲ ἀναφέρουσι καὶ ἄλλους δύο· τὸν μὲν υἱὸν τοῦ Ἔρωτος καὶ τῆς Περσεφόνης· τὸν δὲ ἄλλον τοῦ Διὸς καὶ τῆς Κυλλήνης, ὅςτις ἐφόνευσε τὸν Πολυόμματον Ἄργον. Ἀναφέρεται δὲ καὶ ἄλλος ὁ Τρισμέγιςος, ὁ γνωςότατος καὶ ἐπισημότατος, τὸν ὁποῖον, τινὲς μὲν λέγουσι Φοίνικα, τινὲς δὲ Αἰγύπτιον, ἐνταῦθα ὅμως λέγομεν μόνον περὶ τοῦ ὑοῦ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μαίας, τοῦ ἐπισημοτάτου καὶ γνωςοτάτου εἰς τὴν μυθολογίαν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπεφόρτισαν καὶ τὰς ἱςορίας καὶ μυθολογίας τῶν ἄλλων, ὅθεν ἡ μυθολογία ἐκείνων ἀπώλετο· περὶ δὲ τοῦ Τρισμεγίςου εἴρηται, καὶ ῥηθήσεται ἔτι ἀλλαχοῦ (α).

Ἐγεννήθη δὲ, κατὰ μέν τινας, εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἀρκαδίας Κυλλήνην ὀνομαζόμενον, εἰς ἓν ἄντρον, εἰς τὸ ὁποῖον συνουσιάσθη ἡ Μαῖα μὲ τὸν Δία· ἐκεῖ λοιπὸν συνέλαβε τὸν Ἑρμῆν, ἐκεῖ καὶ τὸν ἐγέννησε· ἔπειτα ἔλαβον αὐτὸν αἱ Νύμφαι καὶ τὸν ἔλουσαν εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἀρκαδίας Τρίκρηνα καλούμενον, ἐπειδὴ εἶχε τρεῖς κρήνας· καὶ διὰ τοῦτο αἱ πηγαὶ αὗται ἦτον ὕςερον Ἱεραὶ

(α) Κικέρ. Φύσ. Θ. Γ'. 1199. Κερβίλ. ἐν Λακτανσ. παρ' Στατ. Θήβ. Δ'. 483. Νατάλ. Ε'. ε'. 435.

τοῦ Ἑρμοῦ. Ἀνέθρεψε δὲ αὐτὸν ὁ Ἄκακος υἱὸς τοῦ Λυκάωνος, εἰς ἕνα λόφον Ἀκακήσιον ἀπ' αὐτοῦ καλούμενον, ἔνθα ἦτον καὶ πόλις ὁμώνυμος. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγεννήθη εἰς τὴν Βοιωτίαν εἰς τὸ Κηρύκιον ὄρος, καὶ ἀνετράφη ὑπὸ τὸ δένδρον Ἀνδράχνη καλούμενον. Κατ' ἄλλους δὲ, ἔλαβεν αὐτὸν ἡ Ἥρα εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ τὸν ἐθήλαζεν, ἀγνοοῦσα τίνος υἱὸς ἦτον· καὶ ἀφ' οὗ ἔμαθεν, ὅτι ἦτον τῆς Μαίας, τὸν ἔρριψεν ἀπὸ τοῦ ςήθους αὐτῆς, ἐν ᾧ ἐθήλαζε, καὶ ἐχύθη τὸ γάλα ἀπὸ τοῦ ςόματος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἐσχημάτισε τὸν Γαλαξίαν κύκλον εἰς τὸν Οὐρανόν. Ἔδωκε δὲ αὐτῷ ὁ Ἥφαιςος μίαν ῥάβδον διὰ νὰ παίζῃ, ὅτε ἦτον βρέφος, ἡ ὁποία εἶχε δύναμιν παράδοξον. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ἀπόλλων ἔδωκεν αὐτήν (α).

Ἔγινεν ὅμως τόσον ἐπιτήδειος κλέπτης, ὥςε ἔλεγον ὅτι ἐσπούδασε τὴν κλεπτικὴν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἐσπάρη μὲ κλεψιγαμίαν· οἷον, ὁ Ζεὺς ἔκλεψε τὴν προσοχὴν τῆς Ἥρας, καὶ ἔσπειρεν αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦτο ἔγινε τοιοῦτος κλέπτης ἐπιτήδειος, εἶχε καὶ κλίσιν ἄμετρον εἰς τὴν τέχνην ταύτην. Εὐθὺς δὲ καθὼς ἐγεννήθη, καὶ ἦτον ἐσπαργανωμένος εἰς τὸν λίκνον, τὴν αὐτὴν νύκτα, ἀποδυσάμενος τὰ σπάργανα, ἐφόρεσεν ὑποδήματα, διὰ νὰ μὴ γνωρίζωνται τὰ ἴχνη αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν μυςικῶς εἰς τὴν Πιερίαν, ἢ εἰς τὰς Φερὰς, ἔκλεψε τὰς βοῦς τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅτε ἐκεῖνος ἔλιπεν εἰς τὴν Μαγνησίαν, ὡς εἴρηται· ὁ Ἀπόλλων εἶχε μὲν κύνας φύλακας τῆς ἀγέλης, ἀλλ' αὐτὸς ἐνέβαλε πρῶτον ἀσθένειαν εἰς αὐτοὺς, κυνάγχην καὶ λίθαργον, ἔπειτα ἐξελάσας ἑκατὸν βοῦς ἄζυγας, δώδεκα μόσχους, καὶ τὸν ταῦρον τὸν μέγαν, ὁ ὁποῖος ἐβάτευε τὰς θηλυκὰς βοῦς διὰ τεκνογονίαν, ἔδησεν εἰς τὰς οὐρὰς

(α) Ἀπολλόδ. Γ. Ι'. 2. Βιργιλ. Αἰν. Η'. 138. Παυσαν. Ἀρκαδικ. Ις'. 1. 2. Λς'. 6. Ὑγῖν. Ἀςρον. Β'. 43. Πινδαρ. Ὀλυμ. ς'. 129. ἐξ Σχολ. Ὁμηρ. Ὑμν. εἰς Ἑρμ. 6. Λουκιαν. Δθ'. Ζ'. 4.

αὐτῶν κλώνους δένδρων, διὰ νὰ ἀφανίζωσι τὰ ἴχνη· κατ' ἄλλους δὲ, μόνον πεντήκοντα βοῦς ἔκλεψε· ὁ δὲ ταῦρος καὶ οἱ τέσσαρας σκύλοι οἱ φύλακες, ἔμειναν· καὶ ὅτι μετήλλαξε τοὺς ἐμπροσθίους πόδας μὲ τοὺς ὄπισθεν, διὰ να συγχύσῃ τὰ ἴχνη. Γέρων δέ τις ἔσκαπτεν εἰς τὸν Ὀγχηστὸν ἄλσος τῆς Βοιωτίας, καὶ τὸν εἶδεν· ἀλλ' αὐτὸς εἶπε προς τὸν γεροντα, ὅτι τὸ, εἶδες, δὲν εἶδα, ἤκουσας, δεν ἤκουσα, εἶναι συμφέρον, ὅταν δὲν βλάπτηται ὁ ἄνθρωπος. Καὶ οὕτως ἐδίωξεν αὐτὰς διὰ τῆς Πελασγιώτιδος χώρας, καὶ Ἀχαΐας τῆς Φθιώτιδος, Λοκρίδος, Βοιωτίας, καὶ Μεγαρίδος· ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Λαρίσσης, καὶ Κορίνθου, εἰς Πελοπόννησον μέχρι τῆς Τεγέας· ἐκεῖθεν δὲ πλησίον τοῦ Λυκαίου, καὶ Μαιναλίου ὄρους, καὶ τῶν Σκοπιῶν τοῦ Βάτου, εἰς τὴν Πύλον, καὶ ἐκεῖ ἔκρυψεν αὐτὰς εἰς ἓν σπήλαιον, εἰς τόπον Πρίονα καλούμενον, πλησίον τοῦ Κορυφασίου ὄρους. Εἶδεν ὅμως αὐτὸν ὁ Βάττος ἀπὸ τῶν Σκοπιῶν αὐτοῦ, καὶ ἐζήτησε μισθὸν διὰ νὰ μὴ μαρτυρήσῃ· καὶ ἐπειδὴ ὑπεσχέθη ὁ Ἑρμῆς τὸν μισθὸν, ὑπεσχέθη καὶ ἐκεῖνος μεθ' ὅρκου, ὅτι δὲν μαρτυρεῖ. Ο' δὲ Ἑρμῆς ἐπέρασεν εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ Ἰταλίαν, ἔπειτα ἐπέςρεψεν εἰς τὸν Βάττον ἀγνώριςος, καὶ εὗρεν αὐτὸν ἐπίορκον. Ὅθεν ἐκεῖνον μὲν ἐτιμώρησεν ἀξίως· σφάξας δὲ δύο βοῦς, τὰ μὲν δέρματα ἐκρέμασεν εἰς τὰς πέτρας νὰ ξηρανθοῦν, τὰ δὲ κρέατα κατεκαυσεν, ἢ ἀνέλυσε, τὰ δὲ νεῦρα ἔλαβε (α). Κατ' ἄλλους δὲ, διεμοίρασε τὸ κρέας εἰς δώδεκα μέρη καὶ ὡλοκαύτωσεν αὐτὰ, εἰς θυσίαν τῶν δώδεκα Θεῶν· καὶ ἔπειτα ῥίψας τὰ ὑποδήματα εἰς τὸν Ἀλφειὸν ποταμὸν, ἐπέςρεψεν εἰς τὴν Κυλλήνην, πρὸς τὸ πρωΐ, καὶ εἰσελθὼν ἡσύχως, ἐνεδύθη τὰ σπάργανα, καὶ ἔκειτο εἰς τὸν λίκνον, δια να μὴ ἐνοήσῃ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· ὅθεν λέγουσιν, ὅτι τὸ πρωΐ ἐγεννήθη, καὶ πρὸς τὴν μεσημ-

---

(α) Ἀπολλόδ. Γ'. Ι'. 2. Ἀντών. Λιβεράλ. Κγ'. Ὅμηρ. Αὐτόθ. 22 — 140 Ὀβιδ. Β'. 683. Εὐςάθ. Ὀδυσ. Γ. 54. Δίδυμ. Ἰλ. Ε. 22.

βρίαν ἔπαιζε σχεδὸν τὴν κιθάραν· τὸ δὲ ἑσπέρας ἔκλεψε τὰς βοῦς, καὶ πράξας ὅλα τὰ ῥηθέντα, ἐπέςρεψε τὸ πρωῒ καὶ ἐπλάττετο, ὅτι κοιμᾶται εἰς τὸν λίκνον, καθὼς τὸν ἀπεκοίμησεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ τὸ ἑσπέρας· ἡ Μαῖα ὅμως ἐνόησεν, ἐπειδὴ ἦτον Θεὰ καὶ ἐκείνη, καὶ ὠνείδησε, καὶ ἐπέπληξεν αὐτὸν πολὺ, λέγουσα καὶ τὰ ἑξῆς·

,, Μεγάλην σε πατὴρ ἐφύτευσε μέριμναν

,, Θνητοῖς ἀνθρώποισι, καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι

Αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη, ὅτι ἀγαπᾷ αὐτὴν τὴν τέχνην, καὶ ἂν τύχῃ καὶ τὸν ἐνοχλήσῃ ὁ Ἀπόλλων διὰ τὰς βοῦς, ἐφοβέριζε νὰ πορθήσῃ καὶ τὸν ναὸν αὐτοῦ τὸν ἐν Δελφοῖς, τὸν πλουσιώτατον.

Ἐν τούτοις δὲ ἤρχετο καὶ ὁ Ἀπόλλων, καὶ εὑρὼν τὸν γέροντα ἐκεῖνον εἰς τὸν Ὀγχηςὸν ἠρώτησε, διηγούμενος περιςατικῶς τὸ συμβὰν· ὁ δὲ γέρων ἀπεκρίθη, ὅτι εἶδεν ἓν βρέφος, τὸ ὁποῖον ἐδίωκε τὰς βοῦς, καὶ ἠκολούθη καὶ αὐτὸ ὀπισθοποροῦν, ὅμως δὲν ἐγνώρισε οὔτε τὶς ἦτον, οὔτε πῶς ὀνομάζεται· τέλος δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Κυλλήνην καὶ ἐζήτει τὰς βοῦς· ὁ Ἑρμῆς ὅμως ἐδικαιολογεῖτο, λέγων, πῶς ἠμπορῶ ἐγὼ νὰ κάμω τοιαῦτα πράγματα, ἐν ᾧ μὲ βλέπεις, βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ κείμενον εἰς τὸν λίκνον. Τότε ὁ Ἀπόλλων ἁρπάσας αὐτὸν τὸν ἔφερεν εἰς τὸν Δία, καὶ συνέβησαν τὰ ῥηθέντα· οἷον, ἡ ἀλλαγὴ τῆς κιθάρας μὲ τὰς βοῦς.

Περὶ δὲ τῆς κατασκευῆς τῆς λύρας, ἢ κιθάρας, λέγουσι, τινὲς μὲν, ὅτι ἐπιςρέφων ἐκ τῆς κλοπῆς ταύτης, εὗρεν ἔξωθεν τοῦ ἄντρου χελώνην, καὶ τὴν ἔλαβε διὰ νὰ παίζῃ μὲ αὐτήν· ἔπειτα τὴν ἐφόνευσε, καὶ καθαρίσας τὸ κρέας, περιετύλιξε τὸ ὄςρακον μὲ τὸ δέρμα τῶν βοῶν· κατεσκεύασε καὶ τοὺς πήχεις καὶ τὸν ζυγὸν, καὶ προσήρμοσεν ἑπτὰ χορδὰς συμφώνους προβατίνους· κρατῶν δὲ αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας ἐδοκίμαζε μὲ τὸ πλῆκτρον, καὶ ἤκουσε φωνὴν μελῳδικὴν ἐξερχομένην ἐξ αὐτῆς. Κατ' ἄλλους δὲ, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἄντρου εἰς ζή-

τησιν τῶν βοῶν, εὗρε τὴν χελώνην, καὶ κατεσκεύασε τὴν κιθάραν· καὶ ὕςερον, ὅτε ἦλθεν ὁ Ἀπόλλων νὰ περιλάβῃ τὰς βοῦς, αὐτὸς λαβὼν τὴν κιθάραν ἐκιθάριζε ψάλλων ὕμνους εἰς τοὺς Θεούς· ὅθεν ὁ Ἀπόλλων ἔδωκε τὰς βοῦς καὶ ἔλαβε τὴν κιθάραν· ἔπειτα ἀνέβησαν εἰς τὸν Δία χαρούμενοι, παίζοντες καὶ τὴν κιθάραν, ὁ ὁποῖος ἐχάρη καὶ αὐτὸς, ἐπειδὴ ἐφιλιώθησαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ· ἔμειναν δὲ εἰς τὸ ἑξῆς πάντοτε φιλιωμένοι. Ὁ Ἑρμῆς ὅμως ὕςερον ἐν ᾧ ἔβοσκε τὰς βοῦς κατεσκεύασε τὴν Σύριγγα, τὴν ὁποίαν ἰδὼν ὁ Ἀπόλλων ἐζήτησε, καὶ ἔλαβε καὶ αὐτὴν, μὲ ἄλλην ἀλλαγὴν, ὡς εἴρηται (α).

Τοιαύτας δὲ παραδόξους κλοπὰς ἔπραξε πολλάς· ὅθεν ἔλεγεν ἡ Μαῖα παραπονουμένη, ὅτι δὲν ἔμεινεν οὐδεμίαν νύκτα εἰς τὸν λίκνον, ἀλλ' ἤρχετο καὶ μέχρι τοῦ ᾅδου, ἐπειδὴ ἦτον πτερωτὸς, διὰ νὰ κλέψῃ τὶ καὶ ἐκεῖθεν. Ἐκάλεσε ποτὲ τὸν Ἔρωτα εἰς τὴν πάλην, καὶ τὸν ἐνίκησε δολίως καὶ περιέργως, πεδηκλώσας αὐτόν· οἱ δὲ Θεοὶ, οἱ ὁποῖοι ἦσαν θεαταὶ τοῦ ἀγῶνος, εὐφήμουν καὶ ἐκρότουν αὐτόν· καὶ μάλιςα ἡ Ἀφροδίτη τὸν ἐνηγκαλίζετο μὲ μεγάλην ἡδονήν· καὶ τότε ἔκλεψε τὸν Κεςὸν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῆς, ὥςε ἐγέλασεν ὁ Ζεὺς, ἐν ᾧ ἐκείνη ἐζήτει τὸν Κεςόν· ἐν τούτοις δὲ ἔκλεψε καὶ τὸ σκῆπτρον τοῦ Διὸς ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ ὀλίγον ἔλιπε νὰ κλέψῃ καὶ τὸν κεραυνὸν, ἂν δὲν ἦτον βαρὺς καὶ καυςηρός. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἔκλεψε καὶ τὴν Τρίαιναν τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τὸ ξίφος τοῦ Ἄρεως ἐκ τῆς θήκης. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Ἀπόλλων διηγεῖτο ταῦτα πρὸς τὸν Ἥφαιςον, καὶ τὸν συνεβούλευε νὰ προσέχῃ, ὅταν ἔρχηται ἐκεῖ ὁ Ἑρμῆς, νὰ μὴ κλέψῃ καὶ ἀπ' αὐτοῦ τι, εἶπεν ὁ Ἥφαιςος, ὅτι πρὸ ὀλίγου ἦτον ἐνταῦθα, ὅμως δὲν ἔκλεψε τίποτε· λέγει δὲ ὁ Ἀπόλλων πάλιν, παρατήρησον καλὰ τὰ πράγματά σου· καὶ τότε εἶδεν ὅτι

(α) Ὅμηρ. Αὐτόθι. 23. — 420 Ἀπόλλοδ. Γ'. Ι'. 2. Νίκανδρ. Ἀλεξιφαρμάκ. Γ. 55. Λουκιαν. Δ. Θ. Ζ. 4.

ἔλειπεν ἡ πυράγρα. Ὅτε δὲ ἐλούετο ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἰς τὸν ποταμὸν, μὲ τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς, ἔκλεψε τὰ φορέματα αὐτῶν, καὶ ἔμειναν γυμναὶ, καὶ εἰς ἀπορίαν πῶς νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τοῦ ὕδατος· ἔδωκεν ὅμως πάλιν αὐτὰ, ἀφ' οὗ τὰς ἐκίνησεν εἰς γέλωτα (α).

Ἐπειδὴ δὲ ἐφόνευσε τὸν Πολυόμματον Ἄργον, κατὰ τὴν προςαγὴν τοῦ Διὸς, ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Ἀργειφόντης, ἐκάλεσαν αὐτὸν εἰς τὴν κρίσιν ἡ Ἥρα καὶ οἱ λοιποὶ Θεοὶ, διότι αὐτὸς πρῶτος τῶν Θεῶν ἐφόνευσεν ἄνθρωπον. Οἱ Θεοὶ ὅμως, μὴ τολμῶντες νὰ τὸν καταδικάσωσιν, εὐλαβούμενοι τὸν πατέρα αὐτοῦ Δία τὸν αἴτιον τοῦ φόνου, ἔῤῥιψαν τὰς ψήφους μὲ θυμὸν ἐπ' αὐτόν· ὅτι δηλαδὴ τὸν λιθοβολοῦσι διὰ τὴν παρανομίαν ἐννόμως, διὰ νὰ ἀθωωθῇ, καὶ καθαρισθῇ, τρόπον τινὰ, τῆς ἀνδροκτονίας, ἐπειδὴ ἐπαιδεύθη κατὰ νόμους· ὥςε ἐσυνάχθη σωρὸς ψήφων περὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὕςερον οἱ ἄνθρωποι διαβαίνοντες εἰς τοὺς δρόμους, ἔῤῥιπτον πέτραν ἕκαςος πλησίον τοῦ δρόμου, καὶ ἔκαμνον σωροὺς λίθων εἰς τιμὴν τοῦ Ἑρμοῦ, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον Ἑρμαίους λόφους. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ ὁ Ἑρμῆς ἦτον Κήρυξ καὶ Ἄγγελος, καὶ ἔτρεχε πάντοτε εἰς τοὺς δρόμους, ὅπου εὕρισκε πέτραν ἔῤῥιπτεν αὐτὴν ἔξω τοῦ δρόμου· τοῦτον λοιπὸν μιμούμενοι καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἔῤῥιπτον τὰς πέτρας καθαρίζοντες τὸν δρόμον, χάριν τοῦ Ἑρμοῦ, διὰ νὰ τρέχῃ εὔκολα (*). Κατ' ἄλλους δὲ, οἱ Ἕρμαιοι λόφοι ἦτον μέτρα τοῦ δρόμου, ςάδια, ἢ ἄλλα, καὶ ἐπομένως ςαδιασμοὶ τοῦ δρόμου, ὡς οἱ μιλιασμοὶ ἤδη τῆς Εὐρώπης· ἐνίοτε δὲ εἶχον τὸ ἄγαλ-

(α Λȣκιαν. Δ'. Θ. ϛ'. Ἐρατοσθ. παρ. Διδυμ. Ἰλ. Ω. 22.

(*) Τοιȣ́τȣς δὲ σωρȣ̀ς λιθων κάμνȣν ϗ ἤδη εἰς τȣ̀ς δρόμȣς, τὸ ὁποῖον λέγȣσιν ἀνάθεμα· ἐπειδὴ ὅταν ἐνοήσωσιν, ὅτι ἔκλεψε τὶς προεςῶς χρήματα δημόσια, ϗ δὲν ἠμποροῦν νὰ τὸν τιμωρήσȣν, καταφεύγȣσιν εἰς ταύτην τὴν ἐκδίκησιν, διορίζοντες τόπον τινὰ πλησίον τȣ͂ δρόμȣ, ϗ ῥίπτει ὅποιος διαβαίνει ἐκεῖθεν μίαν πέτραν λέγων, ἀνάθεμα τὸν δεῖνα, ἐπειδὴ ἔφαγεν ἀπὸ την χώραν.

μα μόνον, ἢ καὶ βωμὸν τοῦ Ἑρμοῦ εἰς λόφους ἐνοδίους, καὶ ὠνόμαζον τοὺς λόφους Ἑρμαίους· ὅθεν ὠνομάζετο καὶ ὁ Ἑρμῆς Ἐνόδιος, καὶ Ἔφορος τῶν δρόμων (α).

Ἐπειδὴ δὲ ἦτον καὶ αὐτὸς σύμμαχος τῶν Θεῶν εἰς τὴν Γιγαντομαχίαν, φορῶν τὴν περικεφαλαίαν τοῦ Ἄδου, καὶ συνήργησε, φονεύσας καὶ τὸν Ἱππόλυτον, συνηρίθμησε καὶ αὐτὸν ὁ Ζεὺς εἰς τὴν τάξιν τῶν δώδεκα Θεῶν· ὅμως ἡ ἐπιςασία αὐτοῦ ἦτον ἐργώδης. Ἐπειδὴ διώρισεν αὐτὸν Ἄγγελον, καὶ Κήρυκα αὐτοῦ, καὶ τῶν ὑποχθονίων Θεῶν, καὶ ὑπηρέτην τοῦ συμποσίου, καὶ οἰνοχόον πρὸ τοῦ Γανυμήδους· ὁ δὲ Ζεὺς ἔπεμπεν αὐτὸν ἰδιαιτέρως καὶ πρὸς τὰς ἐρωμένας αὐτοῦ· ἔτι δὲ ἦτον καὶ νεκροπομπὸς, καὶ ἔπρεπε νὰ φέρῃ αὐτὸς τὰς ψυχὰς εἰς τὸν Ἅδην, καὶ νὰ τὰς παραδίδῃ εἰς τὸν Αἰακόν· ἦτον δὲ ἀνάγκη νὰ παρευρεθῇ καὶ εἰς τὸν θάνατον ἑκάςου· ἐπειδὴ ἂν δὲν ἤγγιζεν αὐτὸς τὴν ῥάβδον αὐτοῦ εἰς τὸν ψυχοῤῥαγοῦντα, δὲν ἐξήρχετο ἡ ψυχή· ἔπειτα αὐτὸς μὲν προεπορεύετο, κρατῶν τὴν ῥάβδον ὀρθὴν, αἱ δὲ ψυχαὶ ἠκολούθουν θελημάτικῶς, βλέπουσαι τὴν ῥάβδον· τοιαύτην δύναμιν εἶχεν ἐκείνη ἡ ὀλέθριος ῥάβδος, ἥτις ἔθελγε καὶ τὰ ὄμματα τῶν ζώντων· ἦτον δὲ Προςάτης καὶ τῶν ὁδοιπόρων, διὰ τὴν ῥηθεῖσαν αἰτίαν, καὶ τῶν κλεπτῶν, καὶ τῶν πραγματευτῶν, καὶ παντὸς κέρδους, καὶ μάλιςα τῶν ἀπροσδοκήτων· ὅθεν καὶ τὰ τοιαῦτα κέρδη, ἢ εὑρήματα, ὠνομάζοντο Ἕρμαια, καὶ αὐτὸς Κερδαλαῖος· καὶ διὰ τοῦτο ἐτίθετο τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ εἰς τοὺς δρόμους, καὶ ἀγοράς· πρὸς τούτοις δὲ ἦτον καὶ Ἔφορος τοῦ ὕπνου, καὶ ὀνειροπομπός· ὅθεν ἐτίθετο τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς κοιτῶνας· καὶ μάλιςα ἐχάραττον αὐτὸ εἰς τοὺς πόδας τῆς κλίνης, καὶ διὰ τοῦτο τῶν κλινῶν οἱ πόδες ὠνομάζοντο Ἑρμίδες, ἢ Ἑρμῖνες, καὶ προσηύχοντο εἰς αὐ-

---

(α) Ἐτυμολογικ. Μέγ. καὶ Φαβωρῖν. ἐν Ἑρμαί. Ὅμηρ. καὶ Δίδυμ. Ὀδυσ. Π. 471.

τὸν πρὶν πλαγιάσωσι, διὰ νὰ κοιμηθοῦν ἐλαφρὰ, καὶ νὰ μὴ ἰδοῦν ὀνείρατα φοβερά (α).

῞Οτε δὲ ἦτον ἔτι παιδίον, ἐφεῦρε τέσσαρα μεγάλα καλὰ, καὶ ὠφέλιμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους· τὰ γράμματα, τὴν μουσικὴν, παλαίςραν, καὶ γεωμετρίαν· ὅθεν κατεσκεύαζον τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ τετράγωνον, καὶ ἔβαλλον αὐτὸ εἰς τὰ γυμνάσια. Κατ᾿ ἄλλους δὲ, Βασιλεύς τις τῆς ᾿Αρκαδίας Χωρικὸς ὀνομαζόμενος, εἶχε δύο υἱοὺς Πλήξιππον καὶ ῾Ενετὸν καλουμένους, οἱ ὁποῖοι ἐφεῦρον τὴν τέχνην τῆς πάλης· εἶχε δὲ καὶ μίαν θυγατέρα Παλαίςραν ὀνομαζομένην, ἡ ὁποία ἔχουσα ἔρωτα μὲ τὸν ῾Ερμῆν, ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὸν τὸ κεκρυμμένον μυςήριον τῆς τέχνης ταύτης. Μαθὼν οὖν τοῦτο ὁ Χωρικὸς, ἔςειλε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, νὰ τιμωρήσωσι τὸν ῾Ερμῆν, οἱ ὁποῖοι εὑρόντες αὐτὸν κοιμώμενον εἰς τὴν Κυλλήνην, ἔκοψαν τὰς χεῖρας αὐτοῦ. ᾿Αλλ᾿ ὁ Ζεὺς ἀγανακτήσας διέσχισε τὰ ἐντόσθια τοῦ Χωρικοῦ, καὶ μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς ἀσκόν· ὁ δὲ ῾Ερμῆς ὠνόμασε τὴν τέχνην ταύτην παλαίςραν, εἰς τιμὴν τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ. Λέγουσι δὲ, ὅτι αὐτὸς εὗρε καὶ τὴν ἀποςολὴν τῶν Κηρύκων εἰς τοὺς ἐχθροὺς, περὶ εἰρήνης καὶ σπονδῶν, καὶ τὴν ἀνακωχὴν τῶν ὅπλων, τὴν εἰρήνην καὶ διαλλαγὰς, καὶ τὸ Κηρύκειον, σημεῖον τῶν Κηρύκων διὰ ἀσφάλειαν· ἔτι δὲ καὶ τὰ μέτρα τοῦ βάρους, καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἐμπορίου κέρδος, καὶ τὸ κλέπτειν κρυφίως, καὶ ἀπατᾷν τοὺς ἄλλους, ὡς πραγματευτής· τὴν δὲ ῥητορικὴν δὲν τὴν ηὗρεν αὐτὸς, ἀλλ᾿ ἐγυμνάσθη πολὺ εἰς αὐτὴν, καὶ ἔλεγε σαφῶς, καθαρῶς, καὶ πιθανῶς τὰς ἀγγελίας· ὅθεν ἐνομίσθη καὶ Προςάτης τῶν τεχνῶν τούτων, καὶ ῎Αγγελος τῶν Θεῶν, καὶ ἐλαμβάνετο ἀλληγορικῶς ἀντὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου (β). Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι αὐ-

(α) ᾿Απολλόδ. Α΄. ς΄. 2. Γ΄. ι΄. 2. Λουκιαν Δ. Θ. Κδ΄. ῞Ομηρ. ᾿Οδυσ. Ψ. 198. καὶ Δίδυμ. ᾿Ιλ. Ω. 343. ᾿Ιωνιά. 153.

(β) ᾿Απολλόδ. παρ. Διδύμ. ᾿Οδυσ. Ψ. 198. Φουρνοῦτ. Ις΄. Διόδ.

τὸς εὗρε καὶ τοὺς νόμους, καὶ ἄλλα πολλά· πλὴν πολλὰ τῶν ῥηθέντων εὑρημάτων ἀναφέρονται εἰς τὸν Τρισμέγιςον Ἑρμῆν.

Γυναῖκα μὲν νόμιμον δὲν εἶχε, τέκνα δὲ ἐγέννησε πολλὰ ἐκ τῶν παλλακίδων αὐτοῦ. Καὶ ἐκ μὲν τῆς Ἀφροδίτης ἐγέννησε τὸν Ἑρμαφρόδιτον· ἐκ δὲ τῆς Πανδρόσου θυγατρὸς τοῦ Κέκροπος τὸν Κήρυκα, ἐξ οὗ κατάγεται τὸ γένος τῶν Κηρύκων· ἐκ δὲ τῆς Κρεούσης, ἢ τῆς Ἕρσης θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως τὸν Κέφαλον, ἐκ τῆς Λιβύας θυγατρὸς τοῦ Παλαμήδους τὸν Λίβυν, ἐκ τῆς Ἴσσης τὸν Πρύλιν, ἐκ τῆς Χιόνης τὸν Αὐτόλυκον, ἐκ τῆς Εὐπολεμίας τὸν Αἰθαλίδην τὸν Κήρυκα τῶν Ἀργοναυτῶν, ἐκ τῆς Ἀντιανείρας τὸν Εὔρυτον καὶ Ἐχίονα, ἐκ τῆς Πολυμήλης τὸν Εὔδωρον, ἐκ τῆς Πηνελόπης τὸν Πᾶνα, ἐκ τῆς Δαείρας θυγατρὸς τοῦ Ὠκεανοῦ τὸν Ἐλευσῖνον, ἐκ τῆς Ἀλκιδαμείας τὸν Βοῦνον, ἐκ τῆς Φιλοδαμείας τὸν Φάριν, ἐκ τῆς Ὠκυθόης τὸν Καΐκον, ἐκ τῆς Κλεοβούλης τὸν Μυρτίλον, ἐκ τῆς Ἐρυθυίας τὸν Νόρακα, ἐκ τῆς Ἀκακαλλίδος τὸν Κύδωνα· καὶ τὸν Πρίαπον, Εὔρηςον, Ἀντίαν, καὶ ἄλλους, ἐξ ἄλλων γυναικῶν· οἱ δὲ Λατῖνοι ἔλεγον, ὅτι ἐγέννησε καὶ τοὺς Λάρους ἐκ τῆς Λάρας, καὶ τὸν Εὔανδρον ἐκ τῆς Καρμέντης· ἐβίασε καὶ τὴν Ἀπημοσύνην (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν διαφόρως· κοινῶς ὅμως, ὡς νέον, γυμνὸν, πῖλον πτερωτον εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχοντα· ὁμοίως εἶχε καὶ πτερωτὰ πέδιλα εἰς τοὺς πόδας, καὶ τὸ Κηρύκειον εἰς τὴν χεῖρα, τὴν λύραν παρ᾽ αὐτῷ κειμένην, καὶ τὸν Ἄργον ἱςάμενον, καὶ τὸν ἔρωτα ψηλαφῶντα τὸν πόδα αὐτοῦ. Τὰ μὲν πτερὰ ἀλληγοροῦσι

Ε´. Οέ. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Η´. 138. Κικέρ. Φυσ. Θ. Γ´. Κβ´. 1199. Ὑγῖν. Μύθ. 143.

(α) Ὑγῖν. Μύθ. 160. 200. 11. ϗ Τζέτζ. παρ. Μυγκέρ. αὐτόθ. 160. Ἀπολλόδ. Α´. Θ´. 16. ϗ Γ´. Ιδ´. 3. Παυσαν. Ἀρκαδικ. Νγ´. 2. Βοκάσ. Ιβ´. Ξγ´. — Ξθ´.

Ἑστία 437.

Ἥβη 408.

Εἰλείθυια 406.

Ἐνυώ 424.

τὸν προφορικὸν λόγον, ὅθεν καὶ τὸ ἔπεα πτερόεντα· ὁ δὲ Ἄργος εἶναι σύμβολον προσοχῆς, πολυόμματος ὤν. Τὸ δὲ Κηρύκειον, τὸ ὁποῖον ἦτον ῥάβδος ἔχουσα δύο ὄφεις περιτετυλιγμένους, καὶ πρὸς τὴν κορυφὴν τὰς κεφαλὰς ἀπ' ἐναντίας ἔχοντας, ἦτον σύμβολον εἰρήνης· ἐπειδὴ τὸ περιτύλιγμα τῶν ὄφεων ἀλληγορεῖ τὴν ἐκ τοῦ λόγου γενομένην ἕνωσιν, καὶ εἰρήνην τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐμάχοντο πρότερον, ὡς θηρία καὶ δράκοντες· ὁ δὲ πῖλος, ὁ ὁποῖος ἦτον εἶδος περικεφαλαίας, ὠνομάζετο πέτασος, καὶ κυνῆ, διότι ἐγίνετο ἐκ τοῦ δέρματος τῶν ποταμίων κυνῶν. Κατ' ἄλλους δὲ, οἱ Πελοποννήσιοι ἔλεγον τὸν πέτασον κυνῆν καὶ κυνέαν.

Ἐνίοτε δὲ, καὶ πουγγεῖον εἰς τὰς χεῖρας ἔχοντα, ὡς δοτῆρα τοῦ κέρδους δηλονότι· καὶ πετεινὸν παρ' αὐτῷ ἱστάμενον, σύμβολον προσοχῆς καὶ τοῦτο, καὶ ἐγρηγορότητος· ἐνίοτε δὲ καὶ ἅρπην, καὶ αὐλὸν κρατοῦντα, ὡς μουσικὸν, καὶ φόρεμα μέχρι τῆς ὀσφύος ἔχοντα, ὡς ταχυδρόμον· ἐνίοτε δὲ καὶ τετράγωνον ἄνευ χεῖρας καὶ πόδας, διὰ τὰς ῥηθεῖσας ἐφευρέσεις· καὶ ταῦτα ἐλέγοντο Ἑρμαὶ, τὰ ὁποῖα ἐκολώβωσεν ὁ Ἀλκιβιάδης εἰς τὰς Ἀθήνας· ἐνίοτε δὲ καὶ τρικέφαλον, καὶ τετρακέφαλον, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, καί ποτε καὶ κυνοκέφαλον, καὶ ἄλλως· τὰ δὲ ἀγάλματα αὐτοῦ ἔβαλλον καὶ εἰς τὰς τριόδους καὶ τετραόδους, ἐπειδὴ ἦτον Ἔφορος τῶν δρόμων (α).

Ὁ Ὅμηρος γράφει τὸν Β' ὕμνον εἰς αὐτὸν, καὶ τὸν Ιϛ'. Ὁ Ὀρφεὺς τὸν Κζ', καὶ τὸν Νϛ', τοῦ Χθονίου Ἑρμοῦ ἐπιγραφόμενον.

(α) Φουρνοῦτ. Ιϛ'. Ἀππιαν. παρ. Βοσ. Θεολογ. Θ'. Κ'. Ἀλβρίκ. Εἰκόν. Θ'. ϛ'. Ἰενουβὰλ. Η'. 57. ϗ Σχολ. Χαρτάρ. Εἰκόν. 52. Ὁμηρ. Ἰλ. Ω. 339. Φαβωρῖν. ἐν κυνῆ.

ΤΜΗ͂ΜΑ Γ'.

Περὶ τινων ἄλλων Θεῶν, Οὐρανίων μὲν, ἐκτὸς δὲ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ Βουλῆς τῶν Ὀλυμπίων.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῆς Εἰλειθυίας.

Ἡ Εἰλείθυια ἦτον, ὡς εἴρηται, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, καὶ ἐγεννήθη εἰς τὴν Κρήτην πλησίον τοῦ Ἀμνισοῦ ποταμοῦ, εἰς τὴν Κνωσσίαν χώραν, κατὰ τὴν γνώμην τῶν Κρητῶν· οἱ Δήλιοι ὅμως ἔλεγον, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν Ὑπερβορείων πρῶτον εἰς τὴν Δῆλον, πρὸς βοήθειαν τῆς Λητοῦς, ὡς εἴρηται ἐκεῖ· καὶ ὅτι αὐτοὶ ἐθυσίασαν καὶ ἐτίμησαν πρῶτον αὐτὴν, ψάλλοντες καὶ τὸν εἰς αὐτὴν ὕμνον τοῦ Ὠλῆνος, καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἔλαβον παρ' αὐτῶν τὸ ὄνομα τῆς Θεότητος ταύτης. Ὁ δὲ Ὅμηρος ἀναφέρει πληθυντικῶς πολλὰς Εἰλειθυίας, λέγων αὐτὰς ὅλας θυγατέρας τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἐνοεῖ καὶ τὰς Μοίρας, καὶ τὴν Ἄρτεμιν, ἐπειδὴ εἶχον καὶ αὐταὶ τὴν ἐπιστασίαν ταύτην· ὅθεν ὀνομάζουσι τὴν Ἄρτεμιν λοχείαν· ὁ δὲ Ὀρφεὺς λέγει αὐτὴν Εἰλείθυιαν Ἄρτεμιν, συνάπτων καὶ τὰς δύω εἰς τὸ αὐτὸ ὄνομα· ἢ Εἰλειθυίας ὀνομάζει ὁ Ὅμηρος ὅλας τὰς Μαίας κοινῶς, καὶ θυγατέρας τῆς Ἥρας, ἐπειδὴ ἡ Ἥρα ἦτον Γαμήλιος, οἷον Ἔφορος τῶν γάμων, αἱ δὲ Εἰλείθυιαι ὑπηρέτιδες, καὶ συνεργοὶ εἰς τὸ σκοπούμενον τοῦ γάμου, τουτέστιν, εἰς τὴν τεκνογονίαν· ἔτι δὲ λέγει, ὅτι αἱ Εἰλειθυιαι ἔχουσι πικρὰς ὠδίνας, καὶ ῥίπτουσι βέλη, οἷον πόνους εἰς τὰς τικτούσας γυναῖκας, ὥ-

ςε ἀλληγορεῖ τὰς Εἰλειθυίας εἰς αὐτὸν τὸν τοκετὸν, καὶ εἰς τὰς ὠδίνας αὐτοῦ (α). Ὁ δὲ Ὠλὴν ὠνόμαζεν αὐτὴν εἰς τὸν ὕμνον Εὔλινον, οἷον, ἡ αὐτὴ ἦτον καὶ Πεπρωμένη, ἢ Μοῖρα, καὶ ὅτι ἦτον ἀρχαιοτέρα τοῦ Κρόνου· ὁ δὲ Πίνδαρος λέγει τὴν Εἰλείθυιαν πάρεδρον τῶν Μοιρῶν, καὶ ὅτι αἱ μὲν Μοῖραι ἐπικλώθουσι τὰ μέλλοντα ἑκάςου ἀπὸ τῆς γεννήσεως, ἡ Εἰλείθυια ὅμως προσδιορίζει αὐτὰ ἀπὸ τῆς πρώτης καταβολῆς τοῦ σπέρματος· ὅθεν ὕμνησε μὲν πολλοὺς ἀθλητὰς, μόνον δὲ τὸν Σωγένην τὸν Αἰγινήτην λέγει ἀθλητὴν ἔμπειρον ἐκ τῆς Ἐλειθυίας, οἷον, ἐκ γενετῆς. Ἐπειδὴ εἶχε τὴν ἀρετὴν ταύτην παιδιόθεν· καθότι παῖς ἔτι ὢν ἐνίκησε πένταθλον· οἱ δὲ ἄλλοι ἀθληταὶ, κατ' ὀλίγον γυμναζόμενοι, καὶ νικῶντες καὶ νικώμενοι ἔφθασαν εἰς τὸν βαθμὸν ἐκεῖνον. Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν λόγον μετέχουσι καὶ οἱ γονεῖς τῆς ἀρετῆς ταύτης· ὅθεν ἡ Ἥρα, οἷον ὁ γάμος, ἢ οἱ γονεῖς, ἐγέννησαν τὴν Εἰλείθυιαν, οἷον, τὴν σωμάτωσιν τοῦ βρέφους ἀπὸ τῆς πρώτης καταβολῆς μέχρι τῆς γεννήσεως· καὶ ἡ Ἥβη, ἡ νεότης, θυγάτηρ τῆς Ἥρας, καὶ ἀδελφὴ τῆς Εἰλειθυίας.

Διὰ τοῦτο ἄρα ἐνόμιζον αὐτὴν Προςάτιν καὶ Ἔφορον τοῦ τοκετοῦ, καὶ ἐπεκαλοῦντο νὰ προφθάσῃ εἰς τὸν καιρὸν τῆς γεννήσεως· καὶ ὅτε ἤθελεν αὐτὴ, ἡ γέννησις ἐγίνετο ἄνευ πόνων καὶ ὠδίνων· ἂν ὅμως ἐκάθητο πλησίον τῆς ὠδινούσης γυναικὸς, ἔχουσα τὰς χεῖρας συνδεδεμένας, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν γραιῶν γυναικῶν, ἦτον ἀδύνατον νὰ γεννηθῇ τὸ βρέφος· τοιοῦτον συνέβη εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Ἡρακλέους. Αὕτη δὲ ἡ δεισιδαιμονία ἐπικρατεῖ ἔτι εἰς μερικοὺς τόπους, καὶ δὲν θε-

---

(α) Ἀπολλόδ. Α'. Γ. Ι. Παυσαν. Ἀττικ. Ιή. 5. Ἀρκαδικ. Κά 2. Ὀρφ. Ὕμ. Α'. Ὁμηρ. Ἰλ. Λ. 270, ϗ Εὐςάθ. Πίνδαρ. Νεμ. Ζ. Ι. — ϗ Σχόλ.

λουσι νὰ κρατοῦν τὰς χεῖρας οὕτως οἱ παρευρισκόμενοι εἰς τὴν γέννησιν (α).

Εἶχον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ναὸν τῆς Εἰλειθυίας, καὶ τρία ξόανα αὐτῆς ἀρχαιότατα· ὧν τὸ μὲν ἓν ἔφερεν ὁ Ἐρυσίχθων ἐκ τῆς Δήλου, τὰ δὲ δύο ἦτον κρητικὰ, καὶ ἀφιερώματα τῆς Φαίδρας θυγατρὸς τοῦ Μίνωος, καὶ γυναικὸς τοῦ Θησέως· ταῦτα δὲ τὰ ξόανα εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι σκεπασμένα μέχρι τῶν ποδῶν· ὁ Ὀρφεὺς ἔγραψε τὸν Α' ὕμνον· εἰς αὐτὴν, καὶ τὴν ὀνομάζει Προθυραίαν (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῆς Ἥβης.

Ἡ Ἥβη ἦτον θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον μόνον τῆς Ἥρας, ἄνευ ἀνδρός· ἐπειδὴ, ἀφ' οὗ ὁ Ζεὺς ἐγέννησε τὴν Ἀθηνᾶν ἄνευ γυναικὸς, ἀγανακτήσασα ἐγέννησε καὶ αὐτὴ τὴν Ἥβην ἄνευ ἀνδρὸς· τῶν δὲ Λατίνων οἱ Ποιηταὶ ἔπλασαν, ὅτι ἡ Ἥρα ἦτον πρότερον στεῖρα, καὶ ἐπειδὴ ἐκάλεσεν αὐτὴν ὁ Ἀπόλλων εἰς συμπόσιον, καὶ ἔφαγε πολλὰ μαρούλια, ἐγκαστρώθη ἐκ τούτων, καὶ ἐγέννησε τὴν Ἥβην (γ).

Ἦτον δὲ ἡ Ἥβη νέα ὡραιοτάτη, ἔχουσα καὶ σφυρὰ ἀμίμητα· ὅθεν ὀνομάζει αὐτὴν ὁ Ὅμηρος καλλίσφυρον, καὶ διὰ τὴν ὡραιότητα κατέστησεν αὐτὴν ὁ Ζεὺς οἰνοχόον τῶν Θεῶν, πρὸς εὐφροσύνην, καὶ στολισμὸν τῆς Θεϊκῆς τραπέζης. Ἀλλ' ἐπειδὴ, ὅτε ἔλειπεν ὁ Ζεὺς εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, αὐτὴ οἰνοχοοῦσα τοὺς ἄλλους Θεοὺς, ἔπεσεν ἐξ ἀπροσεξίας, καὶ ἐφάνησαν τὰ κρύφια μέλη αὐτῆς, ἠγανάκτησεν ὁ Ζεὺς, ἀφ' οὗ τὸ ἔμαθε, καὶ τὴν ἔξωσεν ἐκ τῆς ἀξίας ταύτης, καταστήσας τὸν Γανυμήδην

(α) Ἀντων. Λιβεράλ. ΚΘ'. (β) Παυσαν. Ἀττικ. Ιη'. 5.
(γ) Ἀπολλόδ. Α'. γ. Ι. Βοκάσ. Γενεαλογ. Θ'. Β'. Νατάλ. Β'. Ε'.

ἀντ' αὐτῆς. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Γανυμήδης ἦτον οἰνοχόος μόνον τοῦ Διὸς, ἡ δὲ Ἥβη ὅλων τῶν ἄλλων Θεῶν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Ἥβη ἐζήτησε παρὰ τοῦ Διὸς συγχώρησιν, καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῆς, ὅμως ἐςάθη ἀδύνατον, ἐπειδὴ ὁ Γανυμήδης ἦτον σχεδὸν διωρισμένος, καὶ ἐπιβεβαιωμένος· ἔλαβε δὲ αὐτὴν ὕςερον ὁ Ἡρακλῆς γυναῖκα, καὶ ἐγέννησε δύο ὑοὺς ἐξ αὐτῆς, τὸν Ἀλεξιάρην καὶ Ἀνίκητον (α).

Ἐνομίζετο λοιπὸν Προςάτις τῆς νεότητος· ὅθεν ἐζωγράφιζον αὐτὴν νέαν, καὶ ὡραίαν, φόρεμα λευκὸν, καὶ μὲ ῥόδα πεποικιλμένον, καὶ ςέφανον χρυσοῦν ἔχουσαν· ὅθεν ὠνομάζετο καὶ χρυσοςέφανος (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν Μουσῶν.

Αἱ Μοῦσαι ἦσαν θυγατέρες, κατὰ μέν τινας, τοῦ δευτέρου, κατὰ δ' ἄλλους, τοῦ τρίτου Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης. Κατ' ἄλλους τοῦ Πιέρου καὶ τῆς Πληΐδος, ἢ τῆς Ἀντιόπης. Κατ' ἄλλους τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ἢ τοῦ Αἰθέρος καὶ τῆς Πλουσίας, ἢ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἢ τοῦ Μέμνονος καὶ τῆς Θεσπίας. Φαίνεται ὅμως, ὅτι αἱ Μοῦσαι ἦσαν πολλαὶ, καὶ διάφοροι, ὅθεν καὶ ἡ διαφορὰ τῶν γονέων, τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν· κατ' ἄλλους δὲ, ἦσαν δύω γενέσεις τῶν Μουσῶν, καὶ αἱ μὲν πρῶται αἱ θυγατέρες τοῦ Οὐρανοῦ, ἦσαν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Κρόνου· αἱ δὲ δεύτεραι ἦσαν θυγατέρες

(α) Ὅμηρ. Ἰλ. Δ 2 ϗ Δίδυμ. Λȣκιαν. Δ. Θ. Ε'. Θυητ. Ις', Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Α. 28. Νατάλ. ϗ Βοκάσ. Αὐτόθι.

(β) Ὅμηρ. Ὀδυσ. Λ. 602. ϗ Ὕμν. εἰς Ἡρακλ. 7. Ἡσίοδ. Θ'. 950. ϗ 17.

τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, αἱ γνωςόταται καὶ ἐπισημόταται, κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην (α).

Καὶ κατὰ μέν τινας ἦσαν δύω, κατ' ἄλλους δὲ τρεῖς, Μελέτη, Μνήμη, καὶ Ἀοιδὴ, ἢ Κηφισὸς, Βορυσθενὶς καὶ Ἀπολλωνὶς ὀνομαζόμεναι, καὶ ἰσάριθμοι μὲ τοὺς τρεῖς τόνους, τρεῖς χρόνους, καὶ τρεῖς ἀριθμούς. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦσαν τέσσαρες, Θελξιόπη, Μνήμη, Ἀοιδὴ, καὶ Μελέτη, ἢ Ἀρχὴ, Θελξινόη, Μελέτη, καὶ Ἀοιδὴ, ἰσάριθμοι μὲ τὰς τέσσαρας διαλέκτους, Ἀττικὴν, Ἰωνικὴν, Αἰολικὴν, καὶ Δωρικήν. Κατ' ἄλλους δὲ πέντε, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν πέντε ἐκτὸς αἰσθήσεων, καὶ ὁμώνυμοι αὐτῶν· οἷον, Ὅρασις, Γεῦσις, Ὄσφρησις, Ἁφὴ, καὶ Ἀκοή. Κατ' ἄλλους δὲ ἑπτὰ, Νεῖλος, Τριτὼ, Ἀσωπὸς, Ἑπταπόλη, Ἀχελωΐς, Τιπόπλους, καὶ Ῥοδία, κατὰ τοὺς ἑπτὰ Πλανήτας, τὰς ἑπτὰ χορδὰς τῆς λύρας, καὶ τὰ ἑπτὰ φωνήεντα. Κατ' ἄλλους δὲ, διὰ τὰς ἐννέα ἐφευρέσεις αὐτῶν ὠνομάσθησαν ἐννέα, Καλλιχόρη, Εὐνίκη. Ἑλίκη, Θελξινόη, Τερψιχόρη, Εὐτέρπη, Ἐγκελάδη, Δία, καὶ Εὐνόπη· κατ' ἄλλους δὲ, τὰς τρεῖς πρώτας, Μελέτην, Μνήμην, καὶ Ἀοιδὴν, ὠνόματαν οἱ Ἀλωεῖδαι, τὰς δὲ ἑξῆς ἐννέα ὠνόμασεν ὁ Πίερος, ἔπειτα καὶ ὁ Ἡσίοδος· Κλειὼ, Εὐτέρπην, Θάλειαν, Μελπομένην, Τερψιχόρην, Ἐρατὼ, Πολύμνιαν, Οὐρανίαν, καὶ Καλλιόπην· καὶ ταύτην τὴν γνώμην ἐδέχθησαν κοινῶς ἅπαντες. Ὅθεν καὶ ὁ Ἡρόδοτος ὠνόμασε τὰς ἐννέα βίβλους αὐτοῦ οὕτως. Κατ' ἄλλους δὲ, ὠνομάσθησαν ἐννέα, διὰ τὸ τετράγωνον τοῦ τρία, τοῦ τελειοτάτου παρὰ τοῖς παλαιοῖς νομιζομένου ἀριθμοῦ (β).

(α) Κικέρ. Φύσ. Θ. Γ. Κά. 1198. Φυρνοῦτ. Ιδ'. Ἀλκμᾶν παρ. Θεοδώρ. Δ'. ς' Σχολ. Ἀπολλων. Γ'. 2. Μνασέας παρ. Γυράλδ Συντ. Ζ'. 260. καὶ Εὔμηλος αὐτόθι, καὶ Ἄρατος, καὶ Ἐπίχαρχμος. Νατάλ. Ζ'. Ιϛ'. Ὑγῖν. Προοιμ. 13.

(β) Βαῤῥ. παρ' Αὐγουστίν. Doctr. Β'. Ιζ'. Φυρνοῦτ. Ιδ'. Παυσαν. Βοιωτικ. Κθ'. 2. Γυράλδ. Συντ. Αὐτόθ. καὶ Κικέρ. Ἄρατος. Ἐπίχαρμ. καὶ Τζέτζ. παρ. Γυράλδ. Ἡσίοδ. Θ. 76. Ἀπολλόδ. Α'. Γ'. Ι. Ἰωνιά. 294.

Ἐγεννήθησαν δὲ εἰς τὴν Πιερίαν (*), ὅπου ἰδὼν ὁ Ζεὺς τὴν Μνημοσύνην, καὶ ἐρωτευθεὶς, μετεμορφώθη εἰς σχῆμα ποιμένος, καὶ ἐξηπάτησεν αὐτὴν· καὶ κοιμηθεὶς ἐννέα νύκτας, ἐγέννησε τὰς ἐννέα Μοῦσας, ὁμοίας, καὶ ὁμογνώμονας κατὰ πάντα· ἡ δὲ Μνημοσύνη ἔδωκεν αὐτὰ εἰς τὴν Νύμφην Εὐφήμην νὰ τὰς ἀναθρέψῃ, κατέστησε καὶ τὸν Ἀπόλλωνα διδάσκαλον, καὶ ἐδίδασκεν αὐτὰς διάφορα μαθήματα. Εὐδοκίμησαν δὲ τόσον εἰς τὰς μαθήσεις, καὶ μάλιστα εἰς τὴν μουσικὴν, ὥστε δὲν εὑρέθη ποτὲ ἄλλος ἐμπειρότερος αὐτῶν. Ὅθεν δὲν ἐφρόντιζον πλέον περὶ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐζήτουν τόπον ἥσυχον, ὡραῖον, καὶ ἁρμόδιον εἰς τὴν τοιαύτην θείαν καὶ οὐράνιον διαγωγήν· εὗρον λοιπὸν τὸν Ἑλικῶνα τοιοῦτον, τὸ ὡραιότατον, χαριέστατον, καὶ τερπνότατον ὄρος τῆς Βοιωτίας. Ὅθεν ἦλθον καὶ διέτριβον ἐκεῖ, μὲ τὸν διδάσκαλον αὐτῶν Ἀπόλλωνα, καταγινόμεναι εἰς συνθέσεις ὕμνων· ἐχόρευον δὲ συνεχῶς καὶ περὶ τὸν βωμὸν τοῦ ἐκεῖ Διὸς, ψάλλουσαι μὲ ἁρμονίαν μελῳδικὴν τὰ κατορθώματα αὐτοῦ, καὶ ἔχουσαι ἀρχηγὸν τῆς χορείας τὸν Ἀπόλλωνα, ἱστάμενον ἐν τῷ μέσῳ, καὶ κρούοντα τὴν λύραν· ἔπειτα ἐκάθηντο ὑπὸ τὰς δάφνας, ἔχουσαι πάλιν τὸν Ἀπόλλωνα εἰς τὴν μέσην κρούοντα τὴν λύραν· ἐκράτουν καὶ αὐταὶ τὰ ὄργανα αὐτῶν, καὶ προσήρμοζον αὐτὰ κατὰ τὴν λύραν τοῦ διδασκάλου, καὶ συγκροτοῦσαι μελῳδίαν ἐναρμόνιον, καὶ ἀμίμητον, ἔψαλλον ὕμνους, τόσον μελῳδικοὺς, ὥστε ἓν ὁλόκληρον ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἦτον ἐκεῖ πλησίον, κατεγοητεύθη ὑπὸ τῆς μελῳδίας, καὶ δὲν ἐφρόντιζε πλέον διὰ τὰ ἀναγκαῖα τῆς ζωῆς, ἀλλ' ἐσυνάζοντο νὰ ἀκούωσι κεχηνότες, καὶ

(*) Τινὲς ἀναφέρουσι δύο ὄρη Πιερία ὀνομαζόμενα· τὸ μὲν εἰς τὴν Θράκην, ὅπου διέτριβεν ὁ Ὀρφεὺς, καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ εἰς τοῦτο ἐγεννήθησαν αἱ Μοῦσαι. Πιερία δὲ ἐλέγετο καὶ ἡ παραθαλάσσιος χώρα τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ἀπὸ τοῦ Ἀλιάκμονος ποταμοῦ μέχρι τοῦ Ἀξιοῦ.

μὲ ἄκραν προσοχὴν, ἀκίνητοι, ὥςε κατεξηράνθησαν ὑπὸ τῆς πείνης, καὶ τέλος μετεμορφώθησαν εἰς Τέττιγας, οἱ ὁποῖοι ψάλλουσιν ἔτι ἀκαταπαύςως ἐπὶ τῶν δένδρων, ἔχοντες ἔναυλον τὴν μελῳδίαν ἐκείνην, καὶ μὴ φροντίζοντες παντάπασι περὶ τροφῆς. Ἀφ' οὗ δὲ ἐβαρύνοντο τὴν εἰς τὸν Ἑλικῶνα διατριβὴν, ἤρχοντο εἰς τὸν Παρνασσὸν, καὶ διέτριβον καὶ ἐκεῖ μερικὸν καιρὸν, ἐπειδὴ ἦτον τοιοῦτον καὶ τοῦτο τὸ ὄρος· ἔπειτα ἐπέςρεφον πάλιν εἰς τὸν Ἑλικῶνα. Ὅθεν ὠνομάσθησαν τὰ ὄρη ταῦτα καταγώγια, καὶ ἐνδιαιτήματα τῶν Μουσῶν. Ὅτε δὲ ἔπαυον τὸν χορὸν, καὶ τὴν μελῳδίαν, κατέβαινον εἰς τὸν Ὀλμειὸν, ἢ εἰς τὸν Περμησσὸν ποταμὸν, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἑλικῶνος, καὶ ἐλούοντο· ἐνίοτε δὲ ἐλούοντο καὶ εἰς τὴν Ἱπποκρήνην, ἡ ὁποία ἦτον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἑλικῶνος· καὶ εἰς τὴν Καςαλίαν τοῦ Παρνασσοῦ, εἰς τὴν Ἀγανίππην τῆς Βοιωτίας, καὶ Λιβύθραν τῆς Θεσσαλίας· ὅθεν ὠνομάζοντο καὶ Λιβυθρίδες (α).

Ὅτε δὲ ἀνέβαινον ποτὲ εἰς τὸν Παρνασσὸν, καὶ συνέβη βροχὴ ῥαγδαῖα, καὶ ἄνεμος, ἐκάλεσεν αὐτὰς ὁ Πυρηνεὺς Βασιλεὺς τῆς Δαυλίας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἕως νὰ παύσῃ ἡ τρικυμία, ἔχων σκοπὸν δόλιον, καὶ ἀνόσιον· ἐπειδὴ, ἀφ' οὗ ἔπαυσεν ἡ βροχὴ, καὶ παρεσκευάζοντο νὰ ἀναχωρήσωσιν, ἔκλεισε τὰς θύρας, καὶ ἐβίαζεν αὐτὰς, ὥςε ἐπτερώθησαν, καὶ ἔφυγον ἱπτάμεναι, εἰς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου· ἐκεῖνος ὅμως ἀπεφάσισε νὰ τὰς κυνηγήσῃ· ὅθεν ἀνέβη εἰς ἕνα πύργον, νὰ ἰδῇ πρὸς ποῖον μέρος φεύγουσιν· ἔπειτα ἐπέτασε καὶ αὐτὸς, νὰ τὰς φθάσῃ· ἐπειδὴ ὅμως ἦτον ἄπτερος, ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἐφονεύθη (β).

Ἐκαυχήθησαν δὲ αἱ θυγατέρες τοῦ Πιέρου, ὅτι ἦσαν ἐμπειρότεραι εἰς τὴν μουσικὴν, καὶ εἰς βεβαίωσιν

(α) Μελέτ. Γεωγραφ. 339. Ἡσίοδ. Θ. Ι. Παυσαν. Βοιωτικ. Κθ΄. 3. Ἰλιάδ. 293. 295. Πίνδαρ. Πυθ. Α. Ι. καὶ Σχολ. Γυράλδ. Συντ. Ζ΄. 566.

(β) Ὀβίδ. Μετ. Ε΄. 274.

τούτου, ἦλθον εἰς τὸν Ἑλικῶνα, καὶ συνεκρότησαν ἀγῶνα μουσικῆς μὲ τὰς Μούσας. Καὶ πρῶτον μὲν ἠγωνίσθησαν αὐταὶ, πλὴν δὲν εὐδοκίμησαν. Ἐπειδὴ οὐδεὶς ἐθέλγετο, οὔτε ἤκουε μὲ ἡδονὴν τὴν μελῳδίαν αὐτῶν. Ἀρξαμένων δὲ ὕςερον τῶν Μουσῶν, τὸ πᾶν ἐξέςη, καὶ μετέβαλε τὴν ὄψιν· ἐπειδὴ ὁ Οὐρανὸς, τὰ ἄςρα, ἡ Θάλασσα, οἱ ποταμοὶ, καὶ πάντα τὰ κινούμενα σωματα ἔπαυσαν τὰς κινήσεις αὐτῶν, καὶ ἤκουον μὲ προσοχὴν καὶ ἀπορίαν τὴν μελῳδίαν. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἑλικὼν, θελγόμενος, ἅμα τε καὶ ἐπαιρόμενος διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Μουσῶν, ἐξετείνετο μεταιωρούμενος ἠρέμα πρὸς τὸν Οὐρανὸν, ὥςε ἡ κορυφὴ αὐτοῦ ἔφθασε σχεδὸν πλησίον τοῦ Οὐρανοῦ. Ἰδὼν δὲ ὁ Ποσειδῶν τὴν τοσαύτην τολμηρὰν ἔπαρσιν, καὶ φοβούμενος νὰ μὴ τρυπήσῃ τὸν Οὐρανὸν, ἔτι δὲ νὰ μὴ γένῃ καὶ ἀνάβασις τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν Οὐρανὸν, ἔςειλε τὸν Πήγασον νὰ καταπαύσῃ τὸ τοιοῦτον ὑπερήφανον φρύαγμα. Κτυπήσας λοιπὸν ὁ Πήγασος τὴν κορυφὴν αὐτοῦ διὰ τοῦ ποδὸς, ἐταπείνωσεν αὐτὸν πάλιν, καὶ τὸν περιέςειλεν εἰς τὴν προτέραν θέσιν· ἐκ δὲ τῆς ὁπλῆς τοῦ Πηγάσου ἀνέβλυσεν ὕδωρ, καὶ αὕτη εἶναι ἡ Ἱπποκρήνη λεγομένη. Καὶ αἱ μὲν Ἠμαθίδες ἐγνώρισαν τὴν ὑπεροχὴν τῶν Μουσῶν καὶ ἐσιώπησαν. Αἱ Μοῦσαι ὅμως ὠργίσθησαν διὰ τὴν αὐθάδειαν, καὶ μετεμόρφωσαν αὐτὰς εἰς ὄρνεα (α).

Ἐκαυχήθησαν δὲ καὶ αἱ Σειρῆνες διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Ὅθεν συνέβη ἀγὼν καὶ μὲ αὐτὰς εἰς τὸ παραθαλάσσιον τῆς Κρήτης, Μουσεῖον ὀνομαζόμενον ἀπὸ τούτου τοῦ συμβεβηκότος· ἐνίκησαν ὅμως καὶ αὐτὰς, καὶ ἔκοψαν τὰ πτερὰ αὐτῶν, μετὰ τὰ ὁποῖα ἔπλεξαν ςεφάνους, καὶ ἐςεφανώθησαν, ἐκτὸς τῆς Μελπομένης, ἡ ὁποία μήτηρ οὖσα τῶν Σειρήνων, δὲν ἠθέλησε νὰ ςεφανωθῇ, διὰ τὴν δυςυχίαν τῶν θυγατέρων αὐτῆς. Ὁ δὲ

(α) Νίκανδρ. παρ᾽ Ἀντων. Λιβεράλ. Θ΄.

τόπος ἐκεῖνος ὠνομάσθη Ἄπτερα, καὶ Ἀπτερία ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. Αἱ Σειρῆνες ὅμως ὕςερον ἔπεσον εἰς τὴν θάλασσαν (α).

Ὁμοίως ἠθέλησε νὰ ἀνταγωνισθῇ καὶ ὁ Θάμυρις· νικηθεὶς δὲ καὶ αὐτὸς ἐδοκίμασε χειροτέραν τιμωρίαν· ἐπειδὴ ἐτύφλωσαν αὐτόν. Αἱ Μοῦσαι ἠγάπησαν μὲν τὴν παρθενίαν, ὅμως πολλαὶ ἐγέννησαν καὶ τέκνα, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὸ περὶ ἑκάςης κεφάλαιον. Κατά τινας δὲ, αἱ Μοῦσαι ἐχρημάτισαν γυναῖκες σπουδαῖαι, καὶ πολλῶν ὠφελίμων ἐφευρετικαί· καὶ διὰ τοῦτο ἐνομίσθησαν Ἔφοροι καὶ Προςάτιδες ὅλων τῶν μαθήσεων, καὶ τῶν ἐλευθέρων τεχνῶν, καὶ ὠνομάσθησαν Μοῦσαι καὶ αὐταὶ αἱ μαθήσεις. Διὰ τοῦτο ὠνόμαζον καὶ ὅλας τὰς τοιαύτας γυναῖκας Μούσας, καὶ ἀναφέρεται τόσος ἀριθμὸς διαφόρων ὀνομάτων· διὰ τοῦτο ὠνόμασαν καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ Πιέρου Μούσας, ἐπειδὴ ἦσαν καὶ αὐταὶ τοιαῦται (β).

Λέγουσι λοιπὸν, ὅτι αἱ μὲν δύω εὗρον τὴν θεωρίαν καὶ πρᾶξιν εἰς τὰς μαθήσεις, αἱ δὲ τρεῖς τοὺς τρεῖς μουσικοὺς τόνους· τὸν ἁδρὸν, μέσον, καὶ ἰσχνόν· τὰς τρεῖς προσῳδίας, ὀξεῖαν, βαρεῖαν, καὶ περισπωμένην· τοὺς τρεῖς χρόνους, παρεληλυθότα, ἐνεςῶτα, καὶ μέλλοντα· τὰ τρία πρόσωπα, τοὺς τρεῖς ἀριθμοὺς, τὸ τρίγωνον τῶν ἀςέρων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα τριάριθμα· αἱ δὲ τέσσαρες, τὰς τέσσαρας διαλέκτους, ὡς εἴρηται· αἱ δὲ πέντε, τὰς πέντε αἰσθήσεις· αἱ δὲ ἑπτὰ, τὰς ἑπτὰ χορδὰς τῆς λύρας, τὰς ἑπτὰ Οὐρανίους ζώνας, τοὺς ἑπτὰ πλανήτας, τὰ ἑπτὰ φωνήεντα· αἱ δὲ ἐννέα εὗρον τὰ ἑξῆς.

(α) Παυσαν. Βοιωτικ. Λδ΄. 2. (β) Ἰωνιά. 295.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Δ΄. ά.

Περὶ τῆς Κλειοῦς.

Ἡ μὲν Κλειὼ ἐφεῦρε τὴν Ἱςορίαν· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Κλειὼ, ἐπειδὴ προξενεῖ κλέος εἰς τοὺς πεπαιδευμένους, καὶ συγγραφεῖς, καὶ εἰς τοὺς Ἥρωας, διηγουμένη τὰς πράξεις αὐτῶν, καὶ φυλάττουσα αὐτοὺς αἰωνίους, εἰς ὅλας τὰς γενεὰς τῶν ἀνθρώπων. Κατά τινας δὲ, αὐτὴ εὗρε καὶ τὴν κιθάραν. Ἐπειδὴ ὅμως ὠνείδισε τὴν Ἀφροδίτην διὰ τὸν ἔρωτα τοῦ Ἀδώνιδος, ἐκείνη ὀργισθεῖσα ἐξοίςρησεν αὐτὴν εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ Πιέρου, ἐξ οὗ ἐγέννησε τὸν Ὑάκινθον· κατά τινας δὲ, καὶ τὸν Ἰάλεμον, Ὑμέναιον, καὶ τὸν Λίνον, ἐκ τοῦ Μάγνητος, πατρὸς τοῦ Πιέρου (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν νέαν, ςέφανον ἐκ δάφνης εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχουσαν, καὶ εἰς μὲν τὴν δεξιὰν χεῖρα σάλπιγγα (*), εἰς τὴν ἀριςερὰν δὲ βίβλον, ἐν ᾗ ἦτον γεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ Θουκυδίδου· εἶχε δὲ καὶ κιθάραν, καὶ πλῆκτρον παρ' αὐτῇ. Κατ' ἄλλους δὲ, εἰς τὸ βιβλίον ἦτον γεγραμμένον, Κλειὼ Ἱςορίαν· ἐνίοτε δὲ ἐκράτει τὴν κιθάραν, καὶ τὸ πλῆκτρον μόνον· ἐνίοτε εἶχε καὶ κιβώτιον παρ' αὐτῇ, ἐν ᾧ ἦτον ἡ βίβλος· ἐφόρει καὶ ἔνδυμα μὲ χρώματα παγωνίου, καὶ ἐπανωφόρεμα ἐρυθρόμαυρον, τὸ ὁποῖον εἶχε κράσπεδα ἐρυθρόλαμπρα· εἶχε καὶ ἐνώτια, καὶ βραχιόνια χρυσᾶ (β)· ἐνομίζετο λοιπὸν Προςάτις τῆς ἱςορίας.

(α) Ἰωνιά. 295· Σχολ. Ἀπολλων. Γ΄. 1. Ἀπολλόδ. Α. Γ. 3. Φουρνοῦτ. Ιδ. Ἰων. παρ. Αἰνικέρ. Μυθολογ. ἐν Μοσ. Β΄. Διόδ. Δ΄. ζ΄. Γυράλδ. Συντ. ἐν Μοσ. 563.

(*) Σαλπίζη γὰρ ἡ ἱςορία τὰς ἀρετὰς, καὶ ἐλαττώματα ἑκάςου ἀξίου ἱςορίας.

(β) Pittrup. Anti. d'Ercolan. T. Β΄. 2. Maffei Statue. 112. Augustin. Dialog. Ε΄. 157. Thesaur. Morell. 349.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Ε΄. β΄.

Περὶ τῆς Εὐτέρπης.

Ἡ δὲ Εὐτέρπη, κατὰ μέν τινας, ἐφεῦρε τοὺς αὐλοὺς, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη οὕτως, ἐπειδὴ τέρπει τοὺς ἀκροατάς. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐφεῦρε καὶ ἄλλα πολλὰ ὄργανα μουσικά· καὶ κατ᾽ ἄλλους, αυτὴ ἐπενόησε τὰ μαθήματα, οἷον τὰς ἐπιςήμας, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη οὕτως, ἐπειδὴ τὰ μαθήματα τέρπουσι τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς μανθάνοντας αὐτά· καὶ μάλιςα ἀφ᾽ οὗ τὰ μάθωσι, καὶ καταλάβουν τὴν ὠφέλειαν αὐτῶν· ἢ ἐπειδὴ εἶναι καὶ εὐτερπεῖς οἱ λόγοι τῶν πεπαιδευμένων. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν αὐτὴν εὑρετὴν τῆς διαλεκτικῆς. Ἐγέννησε καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ Στρυμόνος τὸν Ῥῆσον (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν αὐλοῦσαν, ἢ καὶ κρατοῦσαν τὸν αὐλὸν μόνον, ὀρθὴν, ἢ καθημένην, ςέφανον ἀνθινὸν ἔχουσαν, τὸν Ἔρωτα παρ᾽ αὐτῇ, καὶ διάφορα ὄργανα μουσικὰ κείμενα, καὶ δένδρα ὑψηλὰ πρὸς τοὺς πόδας αὐτῆς· ἐπειδὴ τὸ δένδρον εἶναι καθέδρα τοῦ Τέττιγος, ὁ δὲ Τέττιξ σύμβολον μουσικῆς. Ἄλλοι δὲ ἐνόμισαν αὐτὴν καὶ τῆς τραγῳδίας εὑρετήν· ὅμως συνέβη πολὺ σύγχυσις, καὶ ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν σωζομένων ἀγαλμάτων· ἐπειδὴ πολλοὶ ἐξέλαβον τὸ ἓν ἀντὶ τοῦ ἄλλου, καὶ ἐκ τῶν συμβόλων κατεσύγχισαν αὐτάς.

(α) Φουρνοῦτ. Ἰωνι. Διόδ. Σχολ. Ἀπολλων. αὐτόθι.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΣΤ΄. γ΄.

Περὶ τῆς Θελείας.

Τὴν δὲ Θάλειαν λέγουσιν Εὑρετὶν τῆς Κωμῳδίας, γεωργίας, φυτουργίας, γεωμετρίας, καὶ ἀρχιτεκτονικῆς, καὶ Προςάτιν τῶν συμποσίων· ὅθεν ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ θαλεία, τὸ συμπόσιον· ἢ τὸ συμπόσιον ὠνομάσθη οὕτως ἀπ᾽ αὐτῆς. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ εἶναι Εὑρετὶς καὶ Προςάτις καὶ τῆς φυτουργίας καὶ γεωργίας, ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ θάλειν τὰ φυτά· διὰ τοῦτο λέγουσί τινες τὸν Παλαίφατον υἱὸν αὐτῆς, ἐπειδὴ ἔγραψε πολλὰ περὶ φυτῶν· τοιαύτας ἐνοητέον καὶ τῶν ἄλλων τὰς γεννήσεις, ὡς ἡ Ἐρατὼ ἐγέννησε τὸν Θάμυριν, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἔγραψε πρῶτος ἐρωτικά· ὁμοίως καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς εἰρήσεται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους, τί ἐφεῦρεν ἕκαςος, καὶ ὠνομάσθη υἱὸς Μούσης. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ θάλλουσιν εἰς πολλοὺς αἰῶνας οἱ ἐπαινούμενοι διὰ τῶν ποιημάτων. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἡ Κλειὼ, Καλλιόπη, καὶ Θάλεια, ἦσαν Ἔφοροι τῆς περὶ τοὺς Θεοὺς ἐπιςήμης (α)· ἐλαμβάνετο ὅμως κυρίως ὡς Ἔφορος τῆς Κωμῳδίας.

Ἐζωγράφιζον δ᾽ αὐτὴν νέαν, μειδιῶσαν, ςέφανον ἐκ κισσοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχουσαν, καὶ κοθόρνους εἰς τοὺς πόδας, καὶ προσωπεῖον κωμικὸν εἰς τὴν μίαν χεῖρα κρατοῦσαν (*).

Εὑρέθη ὅμως καὶ ἄλλως ἐζωγραφισμένη, ἔχουσα

(α) Σχολ. Ἀπολλων. Φουρνοῦτ. Διόδ. ϗ Ἰωνιά. αὐτόθι. Πλούταρχ. Συμποσιακ. Θ. ΙΔ΄. Λινόκερ. ἐν Μουσ. Γυράλδ. Σύντ ἐν Μουσ. 563.

(*) Ταῦτα δὲ πάντα εἶναι σύμβολα της Κωμῳδίας· μειδιᾷ, διότι ἡ Κωμῳδία παρίςησι γελειώδη πράγματα. Ὁ δὲ κισσὸς σύμβολον ἡδονῆς, οἱ κόθορνοι, ὑποδήματα τῶν ὑποκριτῶν, ϗ τὸ προσωπεῖον σύμβολον ὑποκρίσεως.

τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν. Θάλεια Κωμῳδίαν· καὶ ςέφανον ἐκ δάφνης, καὶ κάλυμμα πράσινον εἰς τὴν κεφαλὴν, ἐνώτια χρυσᾶ (α), ἔνδυμα πράσινον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Ζ´. δ´.

Περὶ τῆς Μελπομένης.

Ἡ δὲ Μελπομένη ἐνομίζετο Εὑρετὶς καὶ Προςάτις τῆς Τραγῳδίας, καὶ ῥητορικῆς κατ' ἄλλους, καὶ τῆς ᾠδῆς, μελῳδίας καὶ μολπῆς λεγομένης· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ οὕτως· ἐπειδὴ δἰ αὐτῆς μέλπουσιν οἱ ἄνθρωποι ὅλοι τοὺς ἀγαθοὺς, ἐκεῖνοι δὲ μέλπουσι τοὺς Θεοὺς, καὶ τοὺς προγενεςέρους αὐτῶν ἀγαθούς· μάλιςα δὲ καὶ ψυχαγωγοῦνται, καὶ εὐφραίνονται οἱ ἄνθρωποι δἰ αὐτῆς. Αὐτὴ ἐγέννησε, κατά τινας, καὶ τὰς Σειρῆνας ἐκ τοῦ Ἀχελώου.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν σοβαρὰν μὲν, καὶ ἐξηγριωμένην, λαμπρῶς δὲ ἐνδεδυμένην· ςέφανον ἐκ δάφνης, καὶ σκῆπτρον εἰς τὴν μίαν χεῖρα, καὶ ξιφίδιον εἰς τὴν ἄλλην ἔχουσαν· ἐνίοτε δὲ καὶ ῥόπαλον παρακείμενον, καὶ διάδημα, καὶ προσωπεῖον τραγικὸν εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπιγραφὴν, Μελπομένη Τραγῳδίαν, λέγουσαν· ἀλλὰ τέλος καὶ ἀνθινὸν ςέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχουσαν, καὶ ἄλλα (*).

(α) Pitt. Ercolan. Β´. 3. Maffei Β´. 53. Morell. Α´. 348. καὶ οἱ λοιποὶ ἀνωτέρ.

(*) Ταῦτα δὲ σύμβολα τῆς Τραγῳδίας· ἐπειδὴ παρίςησι λυπηρὰς μὲν, ἀλλὰ βασιλικὰς, καὶ Ἡρωϊκὰς πράξεις· ὅθεν τὸ μὲν σκῆπτρον σύμβολον βασιλικὸν, τὸ δὲ ξιφίδιον φόνυ, τὸ δὲ ῥόπαλον Ἡρωϊσμῦ· διότι μετεχειρίζετο αὐτὸ ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Κορυφαῖος τῶν Ἡρώων.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Η'. έ.

Περὶ τῆς Τερψιχόρης.

Ἡ δὲ Τερψιχόρη Εὑρετὶς τοῦ χοροῦ, τῆς Ἅρπης καὶ τῆς παιδείας, οἷον, τῶν μαθήσεων· κατ' ἄλλους δὲ, ἐφεῦρε τὴν χορείαν ᾠδὴν, καὶ οὐχὶ τὸν χορόν· ἄλλοι ὅμως νομίζουσι τὸν χορόν· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Τερψιχόρη, ἐπειδὴ ἐτέρπετο χορεύουσα· ἢ κατ' ἄλλους, ἐπειδὴ αἱ μαθήσεις τέρπουσι τοὺς ἀκροατάς· δὲν εὐοδοῦται ὅμως αὕτη ἡ ἐξήγησις τοῦ ὀνόματος. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι αὐτὴ ἐγέννησε τὰς Σειρῆνας ἐκ τοῦ Ἀχελώου, τὸν Ῥῆσον ἐκ τοῦ Στρυμόνος, καὶ τὸν Βίςωνα ἐκ τοῦ Ἄρεως.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν μειδιῶσαν, καὶ χορεύουσαν, καὶ μόλις τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν πατοῦσαν εἰς τὴν γῆν, μὲ τὰς ἄκρας τῶν δακτύλων, καὶ τὴν Ἅρπην εἰς τὰς χεῖρας ἔχουσαν, καὶ ἔνδυμα κυανοῦν, τὸ ὁποῖον ἐφόρει μόνον εἰς τὸν ἕνα βραχίονα· ἐνίοτε δὲ εἶχε καὶ ςέφανον δάφνης, καὶ δεσμὸν εἰς τὸ μέτωπον, τὸ προμετωπίδιον λεγόμενον, καὶ λύραν παρακειμένην, καὶ ἐπιγραφὴν, Τερψιχόρη λύραν, λέγουσαν· ἄλλοι ὅμως ἀναφέρουσιν εἰς ἄλλην τὴν εὕρεσιν τῆς λύρας, ἢ συγχέουσι τὴν λύραν μὲ τὴν Ἅρπην.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Θ'. ς'.

Περὶ τῆς Ἐρατοῦς.

Τὴν δὲ Ἐρατὼ λέγουσιν Εὑρετὶν τῶν ἐρωτικῶν ποιημάτων, καὶ τῆς ὀρχήσεως· κατ' ἄλλους, δὲ τῆς ποιητικῆς, καὶ μουσικῆς, καὶ κατ' ἄλλους καὶ τῆς διαλεκτικῆς. Ὅθεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἔρεσθαι, καὶ ἀποκρίνεσθαι, ὠνο-

μάσθη Ἐρατώ. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ κάμνει τοὺς πεπαιδευμένους ποθητοὺς καὶ ἐραςοὺς, ὠνομάσθη οὕτως· ἢ ἐπειδὴ κινεῖ ἔρωτα εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὰς μαθήσεις. Κατ' ἄλλους ὅμως, ἀπὸ τοῦ Ἔρωτος, διότι ἦτον καὶ αὐτὴ Προςάτις τῶν ἐρωτικῶν, καὶ Εὑρετὶς τοῦ γάμου· ὅθεν καὶ ὁ Ἀπολλώνιος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ τρίτου βιϐλίου ἐπικαλεῖται τὴν Ἐρατὼ, ἐπειδὴ διηγεῖται τὸν ἔρωτα τοῦ Ἰάσωνος καὶ τῆς Μηδείας, καὶ τὸν γάμον. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ καὶ ἡ ὄρχησις συμϐάλλει εἰς ἔρωτα καὶ γάμον, διὰ τοῦτο ἐπικαλεῖται αὐτὴν, ὡς Εὑρετὶν τῆς ὀρχήσεως καὶ Ἔφορον· διὰ τοῦτο παρακατιὼν λέγει, ὅτι μετέχει καὶ ἡ Ἐρατὼ τῶν ὀργίων τῆς Ἀφροδίτης. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι αὐτὴ ἐγέννησε τὸν Θάμυριν.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν νέαν, εὔχαριν καὶ καθημένην, ςέφανον ἐκ ῥόδων καὶ μυρσσίνης εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχουσαν, καὶ λύραν καὶ τόξον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ τὸν Ἔρωτα πλησίον αὐτῆς (*)· εὑρέθη δὲ καὶ κιθάραν καὶ πλῆκτρον κρατοῦσα, καὶ ὡς τραγῳδοῦσα καὶ χορεύουσα· εἰς νομίσματα ὅμως εὑρέθη φόρεμα μακρὸν, καὶ τὴν κόμην λελυμένην, καὶ κυματιζομένην ἔχουσα, καὶ τὸ ςόμα ἀνοικτὸν, ὡς τραγῳδοῦσα· καὶ ἐκ τούτου νομίζεται, ὅτι αὐτὴ ἐφεῦρε καὶ τὰ ἐλεγεῖα ποιήματα· ἐπειδὴ τὸ σχῆμα τοῦτο δεικνύει θλίψιν· εἰς τὰς Ἑρκουλανικὰς εἰκόνας εὑρέθη ἐρυθροῦν ἔνδυμα ἔχουσα, πράσινον ἐπανωφόρεμα, ςέφανον ἐκ δάφνης, ἐνώτια μαργαριταρένια, καὶ ἐπιγραφὴν, Ἐρατὼ Ψάλτριαν, λέγουσαν (α).

(*) Σύμβολα δὲ ταῦτα ἔρωτος· διότι ἡ μὲν μυρσσίνη εἶναι σύμβολον ἐπιθυμίας, τὰ δὲ ῥόδα ὡραιότητος, ἡ λύρα θελγήτρων· ἐπειδὴ δι' αὐτῆς ἔθελγεν ὁ Ὀρφεὺς ἀνθρώπους, ζῶα, καὶ πέτρας, ὡς καὶ ὁ Ἀμφίων· τὸ δὲ τόξον ὅπλον τοῦ Ἔρωτος.

(α) Maffei. Β'. 51. Γυράλδ. ἐν Μούσ. 564. καὶ Πρόκλ. αὐτόθ. Morell. Α'. 347. Augustin. Dialog. Ε'. 157. Pitt. Ercol. Β'. 6.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ι'. ζ.

Περὶ τῆς Πολυμνίας.

Η' δὲ Πολύμνια ἦτον Εὑρετὶς καὶ Προςάτις, κατὰ μέντινας, τῶν ὕμνων εἰς τοὺς Θεοὺς, καὶ τῆς λύρας, κατ' ἄλλους δὲ, καὶ τῆς γεωμετρίας, γεωργίας, ἱςορίας, γραμματικῆς, καὶ τῶν Μίμων καὶ Παντομίμων, οἷον, Εὑρετὶς, τῶν ὑποκριτῶν, τοὺς κατὰ μίμησιν σχηματισμοὺς, προσώπου, χειρῶν, ποδῶν, κινήσεως σώματος, ἀναγνώσεως, καὶ διαθέσεως πρὸς λύπην, ἢ χαρὰν πεπλασμένην. Τὸ δὲ ὄνομα παράγουσι, τινὲς μὲν ἀπὸ τοῦ πολὺς καὶ ὕμνος· ὅθεν ἔγραψαν αὐτὴν καὶ Πολυΰμνιαν· ἐπειδὴ διὰ τῆς πολλῆς ὑμνήσεως τῶν ποιημάτων ἀπαθανατίζει τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους. Τινὲς δὲ ἀπὸ τοῦ πολὺ καὶ μνεία, ἐπειδὴ ἀναμιμνίσκει πάντοτε τὰς ἀρετὰς τῶν ἀγαθῶν· ὅθεν ἔγραψαν αὐτὴν καὶ Πολύμνειαν. Ἄλλοι δὲ ἀπὸ τοῦ πολλῶν καὶ μνήμη, ἐνοοῦντες τὴν ἱςορίαν, ἐπειδὴ μνημονεύει πολλούς (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν ςέφανον ἐκ μαργαρίτων εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχουσαν, ἔνδυμα λευκὸν, τὴν λύραν εἰς τὴν χεῖρα, καὶ ἄνω πρὸς τὸν Οὐρανὸν βλέπουσαν (*)· εὑρέθη δὲ καὶ χελώνην εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχουσα, ὡς Εὑρετὶς τῆς λύρας δηλονότι, καὶ πλῆκτρον, καὶ τὴν λύραν κρατοῦσα· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπιγραφὴν τὴν ἑξῆς ἔχουσα. Πολύμνια Μύθους· καὶ τοῦτο νομίζουσι τινὲς, ὅτι ἐνοεῖ τὴν τέχνην τῶν παντομίμων· ἄλλοτε

(α) Ὁράτ. Α'. Ὠδ. Α'. 33. Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Ε'. 9. Ἀπολλων. Σχολ. Γ'. 1. Ἰωνιά. 295. Φυρνοῦτ. Ιδ'. Διόδ. Δ'. ζ. Λουκιαν. Ὀρχήσ. 36. Πλούταρχ. Συμποσιακ. Θ'. Ιδ'. Αὐσών. Κ'. 9. Διονύσ. Νόνν. Ε'. 104. Κασσιόδωρ. Δ'. 51. Λινόκερ. ἐν Μούσ. 8.

(*) Ταῦτα δὲ σύμβολα ὕμνου πρὸς τοὺς Θεούς· ἐπειδὴ, ὁ μὲν μαργαρίτης εἶναι σύμβολον δακρύων, τὸ δὲ λευκὸν, καθαρότητος, τὸ δ' ἄνω βλέπειν, δῆλον, καὶ μὲ τὴν λύραν ἔψαλλον τοὺς ὕμνους.

δὲ εἶχε καὶ ςέφανον ἐκ δάφνης, καὶ τὸ ἔνδυμα κρατοῦσα, καὶ ἄλλως διαφόρως (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΑ'. ή.

Περὶ τῆς Οὐρανίας.

Τὴν δὲ Οὐρανίαν λέγουσιν Εὑρετὶν καὶ Προςάτιν τῆς ἀςρονομίας, καὶ ἀςρολογίας, οἷον τῶν Οὐρανίων σωμάτων· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Οὐρανία. Κατ' ἄλλους δὲ, ὠνομάσθη οὕτως, ἐπειδὴ αὐτὴ κάμνει τοὺς πεπαιδευμένους καὶ μέχρι τοῦ Οὐρανοῦ γνωςούς· ἢ ἐπειδὴ οἱ παιδευθέντες εἰς τὴν ἐπιςήμην ταύτην, μετεωρίζουσι τὰς γνώμας πρὸς τὸν Οὐρανὸν, καταφρονοῦντες τὰ γήϊνα· ἢ ἐπειδὴ ἐξετάζουσι, καὶ γνωρίζουσι τὰ Οὐράνια σώματα· ἢ ἐπειδὴ ἡ ἐπιςήμη αὕτη πραγματέυεται περὶ τῆς φύσεως τῶν ὅλων· διότι οἱ παλαιοὶ ὠνόμαζον τὸν κόσμον ὅλον Οὐρανόν (β). Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι αὐτὴ ἐγέννησε τὸν Ὑμέναιον ἐκ τοῦ Διονύσου, καὶ τὸν Λίνον ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν ἔχουσαν ςέφανον ἐκ τῶν ἀςέρων, ἱμάτιον κυανοῦν, καὶ σφαῖραν, καὶ διαβήτην κρατοῦσαν (*)· ἐνίοτε δὲ εἶχε καὶ ςέφανον ἐκ δάφνης, καὶ προμετωπίδιον, καὶ τρίποδα ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὸν ἦτον ἡ σφαῖρα.

(α) Pitt. Ercol. Αὐτόθι. καὶ οἱ λοιποὶ, ϗ Μοντφακ. Α. α'. III.

(β) Λινόκερ. ἐν Μȣσ. ϗ Πλάτ. παρ' αὐτῷ. 9. Διόδ. Ἰωνιά. Φȣρνȣ̃τ. ϗ Σχολ. Ἀπολλων. Αὐτόθι. ϗ Πλȣ́ταρχ. Κικερ. Div. Α. ΙΙ. Κάτȣλ. Ξ'. 2. Ὑγῖν. Μύθ. 161.

(*) Σύμβολα καὶ ταῦτα πασίδηλα τῆς ἀςρονομίας· ἐπειδὴ τὸ κυανȣ̃ν εἰκονίζει τὸ χρῶμα τȣ̃ Οὐρανȣ̃.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΒ΄. Θ΄.

Περὶ τῆς Καλλιόπης.

Τὴν δὲ Καλλιόπην λέγουσιν Εὑρετὶν καὶ Προςάτιν τῶν Ἡρωϊκῶν ποιημάτων· ὅθεν ἐπεκαλοῦντο αὐτὴν οἱ Ποιηταὶ τῶν τοιούτων ποιημάτων εἰς τὴν ἀρχὴν, ὡς ὁ Ὅμηρος, μῆνιν ἄειδε Θεὰ, καὶ ἄνδρα μοι ἔνεπε Μοῦσα, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἰλιάδος, καὶ Ὀδυσσείας. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἦτον Ἔφορος καὶ Εὑρετὶς καὶ τῆς ῥητορικῆς, καὶ ἐπειδὴ εἶχε φωνὴν καλὴν, ὠνομάσθη Καλλιόπη, ἀπὸ τοῦ καλὴν ὄπα ἔχειν· ἦτον δὲ ἡ ἐπισημοτάτη πασῶν τῶν ἄλλων ἀδελφῶν αὐτῆς, καὶ συνώδευε πάντοτε τοὺς Βασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι δι᾽ αὐτῆς, οἷον, διὰ τῆς γλυκύτητος τῶν λόγων, καὶ τῆς πειθοῦς, κατεμάλαττον τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔκλιναν εἰς ὑποταγὴν ἔννομον, ἄνευ βίας καὶ ἀνάγκης· ἐνίοτε δὲ ὠνόμαζον αὐτὴν καὶ Καλλιέπειαν, ὡς Εὑρετὶν δηλονότι τῆς ποιήσεως. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι αὐτὴ ἐγέννησε τὸν Λίνον, Ὀρφέα, Ῥῆσον, Ἰάλημον, Κυμοθόον, Ὑμέναιον, καὶ τὰς Σειρῆνας (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν νέαν, ςέφανον ἀνθινὸν εἰς τὴν κεφαλὴν, κλώνους δάφνης εἰς τὴν δεξιὰν, καὶ δύω βίϐλους εἰς τὴν ἀριςερὰν, τὴν Ἰλλιάδα καὶ Ὀδύσσειαν ἔχουσαν, καὶ ὅπλα κείμενα παρ᾽ αὐτῇ (*)· ἐνίοτε δὲ ςέφανον ἐκ κισσοῦ ἔχουσαν, βίϐλον τυλιγμένην εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐνώτια δύο μεγάλους μαργαρίτας.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὰς καὶ ὅλας ὁμοῦ, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα εἰς τὴν μέσην κρούοντα τὴν λύραν, ὡς δι-

---

(α) Οἱ Ἀνωτέρω. καὶ Μακρόβ. Somn. Β΄. 3. Γυράλδ. Συντ. ἐν Μȣσ. 565. καὶ Ἀρίσαρχ. καὶ Ἀσκληπιάδ. παρ᾽ αὐτῷ. Ἡσίοδ. Θ. 79. Αἰσών. Κ΄. 7. Ἀιθολογ. Α΄. 67. Βιργίλ. Αἰν. Θ΄. 525. καὶ Ἐκλογ. Δ΄. 57.

(*) Τὰ ὅπλα εἶναι σύμβολα Ἡρωϊσμȣ̃, καὶ ἡ δάφνη νίκης.

δάσκοντα αὐτάς· αὐτὰς δὲ, πότε μὲν χορευούσας περὶ αὐτὸν, ἐςεμμένας ἐκ κλάδων φοίνικος, ἢ δάφνης, ἢ ἐκ ῥόδων, ἢ τῶν πτερῶν τῶν Σειρήνων, ἐχούσας ἀνὰ χεῖρας καὶ τὰ ἴδια ὄργανα. Καὶ πότε μεν χορεύουσι κρατούμεναι διὰ τῶν χειρῶν· ποτε δὲ, τινὲς μὲν ἵςανται, τινὲς δὲ κάθηνται· ἐνίοτε δὲ κάθηνται ὑπὸ τὰς δάφνας εἰς τὸν Ἑλικῶνα, καὶ ἡ μὲν αὐλεῖ, ἡ δὲ κρούει τὸ κύμβαλον, ἡ δὲ τὴν λύραν, ἄλλη κιθαρίζει, ἄλλη ψάλλει, καὶ ἄλλη ἄλλο, κατὰ τὸ ἴδιον ἐφεύρημα ἑκάςης (α).

Ὁ Ὀρφεὺς γράφει τὸν Οέ ὕμον εἰς αὐτὰς, καὶ τὸν Ος' εἰς τὴν μητέρα αὐτῶν Μνημοσύνην· ὁ δὲ Ὅμηρος, μόνον τὸν ῥηθέντα κοινὸν μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνας.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τῆς Ἐνυοῦς.

Ἡ Ἐνυὼ, κατὰ μὲν τινὰς, ἦτον θυγάτηρ τοῦ Διὸς, καὶ ἀδελφὴ τοῦ Ἄρεως· κατ' ἄλλους δὲ μήτηρ, κατ' ἄλλους γυνὴ, κατ' ἄλλους θυγάτηρ, καὶ κατ' ἄλλους τροφὸς τοῦ Ἄρεως. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον τοῦ Φόρκυνος καὶ τῆς Κητοῦς. Ἐνομίζετο ὅμως Θεὰ Ἔφορος τῆς μάχης, ὡς ὁ Ἄρης τοῦ πολέμου, παραθαῤῥύνουσα, καὶ ἐγκαρδιοῦσα τοὺς ςρατιώτας· ὅθεν ὠνομάσθη Ἐνυὼ, ἀπὸ τοῦ ἐνίησι θυμόν. Κατ' ἄλλους δὲ, ὠνομάσθη ὀρθότερον ἀπὸ τοῦ ἔνω, ἢ ἐνύω, τὸ φονεύω· αὐτὴ λέγουσιν ὅτι ἐσάλπιζε τὴν μάχην, ἔζευγε τοὺς Ἵππους εἰς τὸ ἅρμα τοῦ Ἄρεως, καὶ ἡνιόχει. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἡ αὐτὴ ἦτον Ἀθηνᾶ, Ἄρτεμις, Ἀφροδίτη, Ἥρα, καὶ Σελήνη. Ἀλλ' ὁ Ὅμηρος διακρίνει αὐτὰς λέγων.

„Οὔτ' ἄρ Ἀθηναίη, οὔτε πτολίπορθος Ἐνυώ.

(α) Χαρτάρ. Εἰκόν. Ζ'. 17: Πομέϋ. Β'. 151.

Οἱ νομίζοντες δὲ αὐτὴν μητέρα τοῦ Ἄρεως λέγουσιν, ὅτι ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη Ἐνυάλιος μητρωνυμικῶς (α).

Ἐζωγράφιζον αὐτὴν ὡς ἡνίοχον τοῦ Ἄρεως· ἐνίοτε δὲ, καὶ ὡς πρόδρομον τοῦ Ἄρεως σαλπίζουσα, ἢ κρατοῦσα τὴν σάλπιγγα· πρὶν δὲ εὑρεθῇ ἡ σάλπιγξ, ἐκράτει λαμπάδα ἀναμμένην, καὶ ἡ κόμη αὐτῆς ἦτον μὲ αἷμα βεβαμμένη· εἰς τὸ σῆθος δὲ εἶχε γεγραμένην τὴν φωνὴν, οἷον τὸν ὀλολυγμὸν τῶν τετρωμένων, πιπτόντων, καὶ ἀποθνησκόντων εἰς τὴν μάχην· ἐνίοτε δὲ ἐκράτει καὶ μάστιγα αἱματωμένην, ἢ λόγχην (β)· ἐνίοτε δὲ, ὡς ἐξερχομένην εἰς μάχην μὲ τὸν Ἄρην ἔνοπλος, σχεδὸν ὡς ἡ Ἀθηνᾶ.

ΒΙ'ΒΛΟΣ Γ.

ἢ

ΧΘΟΝΙ'Α.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῆς Δαιμογοργόνος.

Ἡ Δαιμογοργὼν ἦτον Θεὰ τῆς Γῆς, καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων, ἡ ὁποία ἐσχημάτισε τὸν τριπλοῦν κόσμον, τὸν Οὐρανὸν, τὴν Γῆν, καὶ τὴν Θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· καὶ οὕτως ἦτον καὶ μήτηρ πάντων τῶν

(α) Φουρνοῦτ. Κά. Βάῤῥ. Δ'. Κά. Ὑγῖν. Προοιμ. 9. Ἡσίοδ. Θ. 273. καὶ Σχολ. Κληρικ. Αὐγουστῖν. Πολ. Θ. Δ'. Β'. Στάτ. Θήβ. Β. 718. Σουΐδ. Παρ. Γυράλδ. Συντ. Ι'. 320. Ἀπολλόγ. Παρ. Βοσ. Β'. Κζ'. Ὅμηρ. Ἰλ. Ε. 592. καὶ 333. καὶ Δίδυμ. καὶ Εὐστάθ.

(β) Βιργίλ. Αἰν. Η'. 703. Λουκαν. Φαρσάλ. Ζ'. 568. Κλαυδίαν. ἐν Ῥουφφίν. Α. 342. Κοΐντ. παρ. Στάτ. Θήβ. Ζ. 73. καὶ Στάτ. Δ'. 5. καὶ Α'. 33. καὶ Ε'. 221. Μοντφακ. Α'. 67.

Θεῶν, καὶ αὐτὴ ἄναρχος. Ἐπειδὴ οὖσα γραῖα πιναρά, καὶ δυσειδής, διέτριβεν εἰς τὰ σπλάχνα τῆς Γῆς, ἔχουσα συντρόφους τὴν ἀειδιότητα, καὶ τὸ χάος· δὲν ἐδύνατο ὅμως νὰ ὑποφέρῃ πλέον ἐκείνην τὴν σκληρὰν κατοικίαν, καὶ διατριβήν· ὅθεν ἔπλασε σφαῖραν ἐκ τοῦ πηλοῦ τῆς Γῆς, καὶ καθήσασα εἰς αὐτὴν ἐξῆλθεν εἰς τὸν αἰθέρα, καὶ περικυκλώσασα τὴν Γῆν, ἐσχημάτισε τὸν Οὐρανόν· διαβαίνουσα δὲ καὶ διὰ τῶν Ἀκροκεραυνίων ὀρῶν (*), εἶδε τὸν ἐκεῖ καιόμενον βόρβορον· καὶ λαβοῦσα μέρος τοῦ βορβόρου καιόμενον, ἔρριψεν αὐτὸ εἰς τὸν Οὐρανόν, καὶ ἐσχημάτισε τὸν Ἥλιον· ἔπειτα ἔδωκεν εἰς τὸν Ἥλιον γυναῖκα τὴν Γῆν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐγεννήθη ὁ Τάρταρος, ἡ Νύξ, καὶ ἄλλα πολλὰ τέκνα, ὡς ὁ Πᾶν, αἱ Μοῖραι, τὸ Ἔρεβος, ὁ Λιτίγειος, ὁ Πύθων., καὶ τ. λ. Αὐτὴ ἐγέννησε καὶ τὴν Διχόνοιαν, ὅτε ἦτον ἔτι εἰς τὰ σπλάχνα τῆς Γῆς, καὶ ἐδοκίμαζε πόνους σφοδροτάτους, ἔχουσα τὸ τέρας ἐκεῖνο εἰς τὴν κοιλίαν αὐτῆς· εὐθὺς δὲ καθὼς ἐγεννήθη ἡ Διχόνοια, ἐξῆλθεν εἰς τὴν Γῆν, καὶ ἔμεινε περιφερομένη εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς.

Ἡ Κοσμογονία αὕτη, ἢ ὁ μῦθος ὁ φυσικός, ἀλληγορεῖ τὴν Δαιμογοργόνα εἰς αὐτὴν τὴν Γῆν· ὅθεν ἐνομίσθη ἡ Δαιμογοργὼν Δαίμων τῆς Γῆς· διὰ τοῦτο δὲν ἔγραψα αὐτὴν εἰς τὰς ἄλλας Κοσμογονίας, νομίζων οἰκειότερον ἐνταῦθα.

Τὸν μῦθον ὅμως τοῦτον ἀναφέρει μόνον ὁ Βουκάσιος εἰς τὴν γενεαλογίαν τῶν Θεῶν, καὶ παρ᾽ αὐτοῦ ἔλαβον αὐτὸν καὶ ἄλλοι· λέγει δὲ ὅτι ἔλαβεν αὐτὸν παρὰ τοῦ Θεοδοντίνου· ὁ δὲ Θεοδοντῖνος ἔλαβεν αὐτὸν παρὰ τοῦ Προναπίδου, τοῦ διδασκάλου τοῦ Ὁμήρου (α).

(*) Εἰς ταῦτα τὰ ὄρη, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς τὴν Χαωνίαν, πλησίον τῆς Χιμαίρας, καὶ λήγουσιν εἰς ἀκρωτήριον μέχρι τῆς Θαλάσσης, γλῶσσα ὀνομαζόμενον ἤδη, ἔπιπτον πολλοὶ κεραυνοί, ἢ ἐξήρχετο πῦρ· ὅθεν ὠνομάσθησαν οὕτω.

(α) Βανιέρ. Δ΄. 391. Διόδ. Γ. Ξϛ΄. Σχολ. Θεοδοσ. εἰς Διόνυσ. τὸν Θρᾴκ. Φαβρίκ. Βιβλιοθήκ. Α. Κζ΄.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς Γῆς.

Ἡ Γῆ, κατὰ μέν τινας ἦτον, θυγάτηρ τοῦ Λιτιγείου, ἢ τῆς Δαιμογοργόνος· κατὰ δ' ἄλλην γνώμην, ἐγεννήθη μετὰ τὸ Χάος, καὶ ἦτον γυνὴ τοῦ Οὐρανοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐγέννησε τοὺς Ἑκατόγχειρας, Κύκλωπας, Τιτᾶνας, Τιτανίδας, τοὺς Γίγαντας, καὶ ἄλλα πολλὰ τέκνα ἐξ ἄλλων ἀνδρῶν· ὡς τὸν Τυφῶνα ἐκ τοῦ Ταρτάρου, τὸν Φόρκυν, Θαύμαντα, Νηρέα, καὶ ἄλλα ἐκ τοῦ Πόντου. Ἔλεγον δὲ τέκνα αὐτῆς καὶ ὅλους τοὺς γηγενεῖς, καὶ αὐτόχθονας καλουμένους, τῶν ὁποίων οἱ γονεῖς ἦσαν ἄγνωςοι διὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἢ δι' ἄλλην αἰτίαν. Αὐτὴ ἐγέννησε καὶ τὸν Διοφόρον, τὸν ὁποῖον συνέλαβε παραδόξως· ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι ἐκάθησεν εἰς πέτραν θερμανθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἡλίου, καὶ ἐκεῖθεν συνέλαβε, καὶ ἐγέννησεν αὐτὸν, τὸν ὁποῖον καλέσας ὁ Ἄρης εἰς μονομαχίαν, ἐφόνευσεν. Ἀλλ' οἱ Θεοὶ μετεμόρφωσαν αὐτὸν εἰς ὄρος. Ἐγέννησε δὲ καὶ τὸν Ἄνακτα, ὅςτις ἐβασίλευσε πρῶτος εἰς τὴν Μίλητον· καὶ τὸν Φλυὸν, ἐξ οὗ κατάγεται ὁ Καύκων, ὁ συςήσας τὰ ὄργια εἰς τὴν Μεσσήνην· εἴρηται δὲ, ὅτι ἠρέθισε τοὺς Τιτᾶνας κατὰ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ (α).

Ὁ δὲ Σαγχωνιάθων, ὡς εἴρηται ἐκεῖ, λέγει αὐτὴν θυγατέρα τοῦ Ἡλίου, ἢ τοῦ Ὑψίςου, καὶ γυναῖκα τοῦ Οὐρανοῦ, ἐξ οὗ ἐγέννησε τέσσαρα, τέκνα, τὸν Ἶλον, ἢ Κρόνον, τὸν Βαίτυλον, τὸν Δαγῶνα, καὶ τὸν Ἄτλαντα. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Οὐρανὸς ἤθελε νὰ φονεύσῃ τὰ ἐξ αὐτῆς τέκνα, ἐφόνευσεν αὐτὴ ἐκεῖνον, κινήσασα τὸν Κρόνον, καὶ ἄλλους συμμάχους κατ' αὐτοῦ. Καὶ ὅτι ὠνομάσθη Γῆ διὰ τὴν ὡραιότητα αὐτῆς.

(α) Νατάλ. Ε΄. κ΄. Βοκάσ. Α΄. Θ΄. Ἡσίοδ. Θ΄. 116. Ἀπολλόδ. Α. α΄

Ὁ δὲ Διόδωρος δὲν λέγει μὲν τίνος θυγάτηρ ἦτον, λέγει δὲ, ὅτι ἦτον γυνὴ τοῦ Οὐρανοῦ, Τιταία ὠνομαζομένη, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτοῦ δεκαοκτὼ τέκνα, τὰ ὁποῖα ὠνομάσθησαν ἀπ' αὐτῆς Τιτᾶνες· καὶ τὴν ἀπεθέωσαν οἱ ἄνθρωποι μετὰ θανατον, μετωνομάσαντες αὐτὴν Γῆν, (α) ἐπειδὴ εὐηργέτησεν αὐτοὺς πολύ· ἦτον καὶ σώφρων, καὶ ἀγαθῆς διαθέσεως γυνή.

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν αὐτὴν γυναῖκα τινὸς τῶν Κουρήτων, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐγέννησε τοὺς Τιτᾶνας καὶ τὰς Τιτανίδας εἰς τὴν Κρήτην· οἱ δὲ Σκύθαι ἔλεγον αὐτὴν γυναῖκα τοῦ Διός. Ἄλλοι δὲ ὠνόμαζον αὐτὴν μητέρα τῶν Θεῶν, καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐνοοῦντες τὴν γῆν, τὴν γεννῶσαν καὶ τρέφουσαν πάντα τὰ ζῶα· ὠνόμαζον δὲ αὐτὴν Γῆν, Τιτίαν, Τιθέαν, καὶ Τιταίαν, καὶ φαίνεται ὅτι τὰ ὀνόματα ἦτον διαφόρων γυναικῶν, καθὼς καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἔτι δὲ, ἐλάμβανον ἀλληγορικῶς καὶ τὴν Ῥέαν, Ἑςίαν, Τηθὺν, καὶ Δήμητραν ἀντὶ τῆς Γῆς· ὠνόμαζον δὲ αὐτὴν διαφόρως, καὶ τὰ διάφορα ἔθνη· ἐπειδὴ οἱ μὲν Φρύγες ὠνόμαζον αὐτὴν Κυβέλλην, Βερεκυνθίαν, Δινδυμένην, Πεσσινουντίαν, Ἰδαίαν, Μυγδονίαν, κ. τ. λ. οἱ δὲ Σύριοι, Θεὰν Συρίαν· οἱ Ἀσσύριοι Ἀτερμάτιν, οἱ Αἰγύπτιοι Ἶσιν, οἱ Θρᾶκες Βένδιν, οἱ Σκύθαι Ἀπίαν, οἱ Ἀτλάντειοι Τιταίαν, οἱ Ἕλληνες Γῆν, καὶ Ἥραν, Ῥέαν, Ἑςίαν, Δήμητραν, Περσεφόνην, ἐπιθετικῶς· ὅθεν καὶ ἀπὸ τοῦ γῆ μήτηρ ἐσχηματίσθη τὸ Δημήτηρ, καὶ Δήμητρα. Ἐλατρεύετο λοιπὸν ἡ Γῆ ὑπὸ τὰ ὀνόματα ταῦτα· ἐλατρεύετο ὅμως καὶ ὑπὸ τὸ ἴδιον ὄνομα, Γῆ, καὶ Γαῖα ὀνομαζομένη (β).

Λέγουσι δὲ ὅτι ἡ Γῆ κατέςησε πρῶτον μαντεῖον εἰς τὴν γῆν· ὅθεν ἔλεγον ὅτι ἡ Γῆ ἐχρησμοδότει, προλέ-

---

(α) Σαγχωνιάθ. παρ' Εὐσεβ. Προπαρασκευ. Α. Κ'. 36. Διόδ. Γ. Νς'.

(β) Διόδ. Ε'. Ξς'. Ἡρόδοτ. Μελπομέν. 59. Ἡσίοδ. Θ. 126. Ὀρφ. ϗ Ἀπολλών. παρ. Νατάλ. Ε'. Κ'. Βόσ. Θεολ. Β'. Να'. Νβ'. Νγ'. Νδ'. Νζ'. Νη'.

γουσα τὰ μέλλοντα πρὸς τὸν Κρόνον, καὶ Δία, περὶ τῆς βασιλείας, καὶ Τιτανομαχίας. Αὐτὴ λοιπὸν εἶχε πρῶτον τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον, καὶ Πρόμαντιν τὴν Νύμφην Δάφνην· ὕςερον δὲ ἔλαβε τὸ μισὸν ὁ ἔγγονὸς αὐτῆς Ποσειδῶν, καὶ ἔδιδον χρησμοὺς ἰδιαιτέρως, ἡ μὲν Γῆ χρησμοδοτοῦσα τότε μόνη, ὁ δὲ Ποσειδῶν ἔχων Πρόμαντιν τὸν ὑπηρέτην αὐτοῦ Πύρκωνα· ὅθεν λέγει ὁ Μουσαῖος, παρὰ Παυσανίᾳ, εἰς τὴν Εὐμολπίαν αὐτοῦ.

,, Αὐτίκα δὲ Χθονίης σφῶν δὴ πινυτὸν φάτο μῦθον,
,, Σὺν δέ τε Πύρκων ἀμφίπολος κλυτοῦ Ἐννοσιγαίου.

Ἔπειτα δὲ ἔδωκεν ἡ Γῆ τὸ μέρος αὐτῆς εἰς τὴν Θέμιν, ἡ δὲ Θέμις ἔδωκεν αὐτὸ ὕςερον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν, ὡς γυναῖκα γραῖαν, καὶ πολλοὺς μαςοὺς ἔχουσαν, ὡς τροφὸν δηλόνοτι πάντων τῶν ἐν τῇ γῇ ζώντων. Εἰς τὰς Ἀθήνας εὑρέθη τὸ ἄγαλμα αὐτῆς πλησίον τοῦ ἀγάλματος τοῦ Διὸς, ὡς παρακαλοῦσα τὸν Δία νὰ βρέξῃ. Σώζονται δύο ὕμνοι εἰς αὐτὴν, ὁ μὲν τοῦ Ὀρφέως, ὁ Κέ, ὁ δὲ τοῦ Ὁμήρου, ὁ Κή, ἔνθα λέγουσιν αὐτὴν ἀμφότεροι μητέρα τῶν Θεῶν καὶ ἀνθρώπων, καὶ πάντροφον. Ὁ Ὅμηρος μάλιςα ἐπιγράφει αὐτὸν, εἰς Γαῖαν Μητέρα Πάντων.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Γ´.

Περὶ τῆς Ῥέας.

Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἡ Ῥέα, Κυβέλλη, καὶ Βασίλεια, ἦτον ἡ αὐτὴ γυνὴ, ὀνομαζομένη διαφόρως. Ἄλλοι ὅμως ἀναφέρουσι διαφόρους γεννήσεις, καὶ πράξεις ἑκάςης· ὅθεν φαίνεται ὅτι ἦτον καὶ τὰ πρόσωπα διάφορα· τέλος δὲ, ἐπειδὴ ἔχει ἑκάςη ἰδιαιτέραν ἱςορίαν, λέγομεν καὶ ἡμεῖς ἰδιαιτέρως περὶ ἑκάςης. Καὶ περὶ μὲν

(α) Ἀπολλόδ. Α´. ά. 3. ϗ Α´. Β´. Ι. Παυσαν. Φωκικ. Ε´. 3. Ἀττικ. Κδ´. 3.

τῆς Βασιλείας εἴρηται εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον· ἐνταῦθα δὲ λέγομεν περὶ τῶν λοιπῶν δύω.

Ἡ Ῥέα λοιπὸν ἦτον θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, καὶ μία τῶν Τιτανίδων. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον θυγάτηρ τοῦ Πρωτογόνου, καὶ κατ' ἄλλους, ἐγεννήθη ἐκ τῶν πετρῶν, τὰς ὁποίας ἔῤῥιψεν ἡ Πυῤῥα μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος. Ἦτον δὲ γυνὴ τοῦ Κρόνου· καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἔτρωγε τὰ τέκνα αὐτοῦ, αὐτὴ ἦλθεν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ ἐγέννησε τὸν Δία μυστικῶς. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον γυνὴ τοῦ Ἄμμωνος πρῶτον, καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐγέννησε τὸν Διόνυσον ἐκ τῆς Ἀμαλθείας, ὡς εἴρηται ἐκεῖ, ἔφυγεν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ ἔλαβε δεύτερον ἄνδρα τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς Κρόνον, καὶ ἐγέννησε τὸν Δία αἰχμάλωτος οὖσα τοῦ Διονύσου. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐτὴ ἐφόνευσε τὴν Εὐρυνόμην γυναῖκα τοῦ Ὀφίωνος, καθὼς καὶ ὁ Κρόνος τὸν Ὀφίωνα, καὶ οὕτως ἔλαβον αὐτοὶ τὴν βασιλείαν (α).

Μετὰ δὲ ταῦτα, βασίλισσα οὖσα ἡ Ῥέα, ἐπενόησε τὸν τρόπον, πῶς νὰ κτίζωσι πόλεις, καὶ φρούρια, καὶ πύργους, εἰς φύλαξιν καὶ ἀσφάλειαν τοῦ βασιλείου. Διωχθέντες δὲ ἐκεῖθεν ὑπὸ τοῦ Διὸς, ὁ μὲν Κρόνος ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, αὐτὴ δὲ τί ἔγινεν, εἶναι ἄδηλον, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν ἦλθε μὲ τὸν Κρόνον εἰς τὴν Ἰταλίαν. Λέγουσιν ὅμως τινὲς, ὅτι αὐτὴ λαβοῦσα τοὺς Κούρητας, ἢ Κορύβαντας, ἢ Ἰδαίους Δακτύλους, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀρχηγοὺς τὸν Τιτίαν καὶ Κυληνὸν, ἐπέρασεν εἰς τὴν Φρυγίαν, μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ Διὸς, καὶ κατέστησεν ἐκεῖ τὰ Ὄργια, καὶ τελετὰς αὐτῆς, περὶ τὸ ὄρος Κύβαλον· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Κυβέλλη. Ἀλλ' ἡ Κυβέλλη ἔχει ἄλλην γέννησιν, ὡς μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται· Ἐκεῖ λοιπὸν ἦλθεν ὁ Διόνυσος, καὶ ἔμαθε τὰ Ὄρ-

---

(α) Ἡσίοδ. Θ. 135. Ὀρφ. Ὕμν. Ιγ'. Ἀπολλόδ. Α. α'. 3. Βιργιλ. Αἰν. Ι'. 253. Ἀρνόβ. παρ. Γυράλδ. Συντ. Δ'. 139. Λυκόφρ. ἐν Τζέτζ. 1192. Ἀπολλών. Α. 502. Διόδ. Γ. Νς'.

για· ἦτον δὲ καὶ μάντις ἡ Ῥέα, καὶ ἐδίδαξεν ἐκεῖ τὴν Οἰνώνην Θυγατέρα τοῦ Κεβρῆνος, τὴν τέχνην ταύτην. Κατέστησε καὶ μαντεῖον, καὶ ἰάτρευε πολλὰς ἀσθενείας διὰ τῆς μαντικῆς.

Περιήρχετο δὲ ἐφ' ἁμάξης, τὴν ὁποίαν ἔσυρον οἱ λέοντες, συνοδευομένη ὑπὸ τῶν Κουρήτων, καὶ τοῦ Μαρσύου· καὶ ἰδοῦσα ποτὲ τινὰ ποιμένα εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἴδης, νέον καὶ ὡραιότατον, Ἄττιν ὀνομαζόμενον, κατετρώθη ὑπὸ τοῦ κάλλους αὐτοῦ, ὅτε ἦτον σχεδὸν γραῖα. Ὅθεν κατεφρόνησε πλέον τὸν γέροντα καὶ σοφώτατον Μαρσύαν, καὶ ἤρχετο συνεχῶς εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐλάμβανεν εἰς τὴν ἅμαξαν αὐτῆς τὸν Ἄττιν. Τέλος δὲ ἐχειροτόνησεν αὐτὸν καὶ Ἱερέα, καὶ ἐπιμελητὴν τοῦ ναοῦ, καὶ τῶν μυστηρίων αὐτῆς, καὶ τὸν ἐξώρκισε νὰ μείνῃ παρθένος, καὶ πιστὸς εἰς αὐτήν. Ἐκεῖνος ὅμως ἠγάπησεν ὕστερον ἄλλην, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ὀργισθεῖσα αὐτὴ, ἔρριψε τὸν δυστυχῆ εἰς μανίαν, ὥστε εὐνουχίσθη μόνος, καὶ ἐνδυθεὶς γυναικεῖα φορέματα, ἔτρεχε πανταχοῦ ὀδυρόμενος τὸ πάθος, καὶ διδάσκων τὰ Ὄργια τῆς Ῥέας. Καὶ παρ' αὐτοῦ ἔμαθον αὐτὰ οἱ Φρύγες ὅλοι, οἱ Λυδοὶ, οἱ Σαμόθρακες, οἱ Σύριοι, οἵτινες ἔκτισαν καὶ ναὸν τῆς Ῥέας· πέραν δὲ τοῦ Εὐφράτου δὲν ἐδέχθησαν οὔτε αὐτὸν, οὔτε τὰ Ὄργια.

Ἡ δὲ Ῥέα μὴ ὑποφέρουσα τὸν χωρισμὸν αὐτοῦ, ἀνέβη εἰς τὴν ἅμαξαν, ἔλαβε καὶ τοὺς Κούρητας, καὶ ἔτρεχεν ὡς μαινομένη εἰς τὴν Ἴδην, καὶ ὡς ἔξω φρενῶν, ὀδυρομένη καὶ κράζουσα τὸν Ἄττιν· οἱ δὲ Κούρητες ἔτρεχον καὶ αὐτοὶ ἀτάκτως, κράζοντες καὶ ἀλαλάζοντες γοερῶς, ὡς μαινόμενοι, ἄλλος μὲν αὐλῶν τὸ κέρας, ἄλλος δὲ κρούων τὸ κύμβαλον, ἄλλος κόπτων τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ, ἄλλος ἔχων λελυμένην τὴν κόμην, καὶ ἄλλος ἄλλο τι ποιῶν, μιμούμενοι τὸν Ἄττιν, ὡς συμ-

μετέχοντες δηλονότι τοῦ πάθους, πρὸς παρηγορίαν, καὶ κολακείαν τῆς Ῥέας (α).

Κατ' ἄλλους δὲ, Βασιλεύς τις τῆς Πεσσινοῦντος, πόλεως τῆς Φρυγίας, ἔδωκε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ γυναῖκα εἰς τὸν Ἄττιν, καὶ ὅτε ἑώρταζε τοὺς γάμους, ἔκλεισε τὰς πύλας τῆς πόλεως, γινώσκων τὸν πρὸς τὸν Ἄττιν ἔρωτα, καὶ τὴν ζηλοτυπίαν τῆς Ῥέας. Ἀκούσασα δὲ ἡ Ῥέα τοῦτο, ὥρμησε μὲ ςράτευμα, καὶ συντρίψασα τὰς πύλας, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρε τὸν Ἄττιν κεκρυμένον ὄπισθεν τινὸς πίτυος· ὅθεν εἶπον τινες, ὅτι μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς πίτυν· ἔλαβε δὲ αὐτὸν, καὶ ἔκοψε τὰ αἰδοῖα αὐτοῦ, διὰ τὴν ἀπιςίαν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐκείνη ἦτον ἡ Ἄγδιςις, καὶ ἐξέμηνεν αὐτὸν, ὥςε ἔκοψε μόνος τὰ αἰδοῖα αὐτοῦ. Κατ' ἄλλους ὅμως, Ἄγδιςις ἦτον αὐτὴ ἡ Ῥέα, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (β)· καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς Ῥέας.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς Κυβέλλης.

Οἱ Ἐγχώριοι τῆς Φρυγίας ἔλεγον, ὅτι ἐβασίλευσε τὸ πάλαι εἰς τὴν Φρυγίαν καὶ Λυδίαν ὁ Μήων, ὅςτις ἔχων γυναῖκα τὴν Δινδύμην ἐγέννησε τέκνον θηλυκόν· καὶ μὴ θέλων νὰ τὸ ἀναθρέψῃ, ἔςειλε καὶ τὸ ἔῤῥιψαν εἰς τὸ Κύβαλον ὄρος· ἐκεῖ δὲ εὗρον τὸ βρέφος αἱ παρδάλεις, καὶ οἱ λέοντες, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἄγρια θηρία, καὶ τὸ ἀνέτρεφον· Ἔπειτα δὲ εὑρόντες αὐτὸ τινὲς ποιμένες, τὸ ἔλαβον καὶ ἀνατρέφοντες τὸ ὠνόμασαν Κυβέλλην, ἀπὸ τοῦ ὄρους. Ἀνατραφεῖσα λοιπὸν οὕτω, καὶ αὐξηνθεῖσα ἡ Κυβέλλη, ἔγινεν ἀξιόλογος κατὰ

(α) Λακτάντ. Inst. Α'. Ις'. 7. Λȣκιαν. Δ. Θ. Ιβ'. Συρία Θεᾶ περὶ Θυσιῶν. 10.
(β) Ἀριόβ. Δ'. Ὀβίδ. Μετ. Ι'. Μύθ. β'.

τε τὸ κάλλος, καὶ τὴν σύνεσιν. Ἐπειδὴ αὐτὴ ἐπενόησε πρῶτον τὴν πολυκάλαμον Σύριγγα, τὰ κύμβαλα, καὶ τύμπανα, τὰς παιδιὰς καὶ χορείας, καὶ τοὺς καθαρμοὺς διὰ τῶν χόρτων, καὶ ἰάτρευεν ἀνθρώπους τε καὶ ζῶα μὲ τοὺς καθαρμοὺς, καὶ ἐπῳδὰς, καὶ μάλιςα τὰ βρέφη. Ἐπειδὴ δὲ ἐνηγκαλίζετο φιλοφρόνως, καὶ ἐπιμελεῖτο τὰ νήπια, ὠνόμασαν αὐτὴν Ὀρείαν μητέρα. Διὰ ταύτας τὰς ἀρετὰς εἶχε καὶ ὁ Μαρσύας φιλίαν μὲ αὐτὴν, ὅςτις ἐθαυμάζετο τότε διὰ τὴν φρόνησιν καὶ σωφροσύνην αὐτοῦ, ὥςε διεφημίσθη, ὅτι ἀπέθανε παρθένος. Μιμούμενος δὲ τοὺς φθόγγους τῆς πολυκαλάμου Σύριγγος τῆς Κυβέλλης, μετέβαλε τὴν ἁρμονίαν ἐκείνην εἰς τοὺς αὐλοὺς (*). Ἀγαπήσασα δὲ τὸν Ἄττιν ἐγκαςρώθη ἡ Κυβέλλη (α).

Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν καιρὸν, ἀναγνωρίσας αὐτὴν ὁ Μήων, τὴν ἔλαβεν εἰς τὰ βασίλεια, νομίζων ὅτι ἦτον παρθένος. Ἀλλ' ἐνοήσας μετ' ὀλίγον, καὶ ἐρευνήσας τὸ πρᾶγμα, τὸν μὲν Ἄττιν καὶ τὰς τροφοὺς αὐτῆς ἐφόνευσε, καὶ ἔῤῥιψε τὰ σώματα αὐτῶν ἄταφα, αὐτὴν δὲ ἐδίωξεν. Ὅθεν ὕςερον ἔγινεν ὡς ἔξω φρενῶν, διὰ τὴν λύπην τοῦ ἐρωμένου καὶ τῶν τροφῶν, καὶ ἔτρεχε πανταχοῦ μόνη ὀλολύζουσα καὶ τυμπανίζουσα, ἔχουσα τὴν κόμην λελυμένην, καὶ οἶκτον μέγαν εἰς τοὺς ὁρῶντας κινοῦσα· ἠκολούθη καὶ ὁ Μαρσύας διὰ τὴν προτέραν φιλίαν, ὅςτις ἔδειξε μεγάλην συμπάθειαν πρὸς αὐτὴν τότε. Οὕτω δὲ περιπλανώμενοι εἰς πᾶσαν χώραν, ἦλθον καὶ εἰς τὴν Νύσαν πρὸς τὸν Διόνυσον, ὅπου ἦτον τότε καὶ ὁ Ἀπόλλων τιμώμενος καὶ θαυμαζόμενος, διὰ τὴν κιθαρῳδίαν. Καὶ τότε συνέβη ἐκεῖ ἡ φιλονεικία αὐτοῦ καὶ τοῦ Μαρσύου περὶ μουσικῆς. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Μαρσύου, ὁ Ἀπόλλων μετανοή-

---

(*) Ὅθεν λέγουσιν, ὅτι ὁ Μαρσύας ἐφεῦρε τὸ μητρῷον αὔλημα, τὸ ὁποῖον ἔψαλλον εἰς τὰς τελετὰς αὐτῆς.

(α) Διόδ. Γ'. Νς'. Παυσαν. Φωκικ. Λ'. 2.

σας, ἔῤῥιψε τὴν κιθάραν καὶ τοὺς αὐλοὺς εἰς τὸ ἄντρον τοῦ Διονύσου, καὶ ἐξουθένισε τὴν μέχρι τότε εὑρεθεῖσαν ἁρμονίαν· καὶ ὕςερον εὗρον αἱ Μοῦσαι τὴν μέσην, ὁ Ὀρφεὺς καὶ Θάμυρις την ὑπάτην καὶ παρυπάτην, καὶ ὁ Λίνος τὴν λιχανόν· ἀγαπήσας δὲ τὴν Κυβέλλην, ἦλθε μὲ αὐτὴν μέχρι τῶν Ὑπερβορείων, ὁ Ἀπόλλων.

Συνέβη ὕςερον νόσος εἰς τὴν Φρυγίαν σφοδρὰ, καὶ ἀφορία· ὁ δὲ χρησμὸς εἶπε, νὰ θάψωσι τὸ σῶμα τοῦ Ἄττεως, καὶ νὰ τιμήσωσι τὴν Κυβέλλην ὡς Θεὰν, διὰ νὰ παύσῃ τὸ κακόν. Καὶ ἐπειδὴ τὸ σῶμα ἦτον διαλελυμένον καὶ ἠφανισμένον τότε διὰ τὴν πολυκαιρίαν, κατεσκεύασαν ἄγαλμα ὅμοιον αὐτοῦ, καὶ θρηνήσαντες, καὶ πενθήσαντες ἔθαψαν αὐτό· τὸ ὁποῖον ἔκαμνον ὕςερον οἱ Φρύγες μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων· εἰς τοὺς βωμοὺς δὲ τῆς Κυβέλης, τοὺς ὁποίους ἔκτισεν αὐτὴ πρότερον εἰς τιμὴν ἄλλων Θεῶν, ἐθυσίαζον κατ' ἔτος εἰς τιμὴν αὐτῆς· ὕςερον δὲ ἐπὶ Μίδου τοῦ βασιλέως ἔκτισαν ναὸν αὐτῆς μεγαλοπρεπέςατον, καὶ πολυτελέςατον, εἰς τὴν Πεσινοῦντα, καὶ κατέςησαν θυσίας καὶ τελετὰς ἐτησίους, καὶ μεγαλοπρεπεῖς· πλησίον δὲ τοῦ ἀγάλματος τῆς Κυβέλλης, παρέςησαν λέοντας καὶ παρδάλεις, ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ θηρία ἀνέθρεψαν αὐτὴν τὸ πρῶτον, ὡς εἴρηται. Ταῦτα ἔλεγον οἱ Φρύγες περὶ τῆς Κυβέλλης, τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν νομιζομένης (α).

Ταῦτα τοίνυν τὰ διάφορα συμβεβηκότα μαρτυροῦσιν, ὅτι ἦσαν πολλαὶ γυναῖκες τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. Ἄλλη ἦτον ἡ Βασίλεια, ἄλλη ἡ Ῥέα ἀδελφὴ καὶ γυνὴ τοῦ Κρόνου, καὶ ἄλλη ἡ Κυβέλλη, ἡ ὁποία ἦτον σύγχρονος τοῦ Μαρσύου, καὶ ἐκ τῆς Φρυγίας, καὶ ἐμίχθησαν αἱ ἱςορίαι αὐτῶν. Ὑπὸ τὸ ὄνομα Ῥέαν ἐλάτρευον τὴν Γῆν ἀλληγορικῶς, παράγοντες τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ῥεῖν, καὶ τείρεα ποιεῖν· οἷον, φθαρτὰ, παρὰ τὸ τείρω· ὅθεν ὠνόμασαν αὐτὴν μεγαλην μητέρα, καὶ μητέρα τῶν Θεῶν.

(α) Αὐτόθι. Νή.

Εἰς τοῦτο τὸ ὄνομα ὅμως ἔδωκε νύξιν καὶ ἡ ἱςορία, καὶ ἡ σύγχυσις τῶν ὀνομάτων· ἐπειδὴ ἡ μὲν Βασίλεια ὠνομασθη μεγάλη μήτηρ, ἐπειδὴ ἀνέθρεψε τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς Τιτᾶνας, ὡς μήτηρ φιλόςοργος· ἡ δὲ Κυβέλλη, ὠνομάσθη Ὀρεία μήτηρ, ὡς προείρηται· ἡ δὲ Ῥέα ἐγέννησεν ἓξ τέκνα, τοὺς μεγίςους καὶ ἐπιφανεςάτους Θεούς· τὸν Δία, Ποσειδῶνα, Πλούτωνα, Ἑςίαν, Δήμητραν, καὶ Ἥραν· ὅθεν δὲν ἦτον δύσκολον, οὔτε ἄτοπον, κα ὀνομασθῇ μεγάλη μήτηρ, καὶ μήτηρ τῶν Θεῶν, ἱςορικῶς. Ἀλλοῦ δὲ λέγει ὁ Διόδωρος, ὅτι τὰ μυςήρια τῆς μεγάλης μητρὸς ἑωρτάζοντο πρῶτον εἰς τὴν Σαμοθράκην, ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Δάρδανος καὶ Ἰασίων, καὶ ὁ Ἰασίων ἔλαβεν ἐκεῖ γυναῖκα τὴν Κυβέλλην, ἐξ ἧς ἐγέννητε τὸν Κορύβαντα· καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰασίωνος, ὁ Δάρδανος καὶ ἡ Κυβέλη ἐπέρασαν εἰς τὴν Φρυγίαν, ἔχοντες καὶ τὸν Κορύβαντα, καὶ τότε ἔφερον καὶ τὰ μυςήρια ταῦτα ἐκεῖ, καὶ ἡ Κυβέλλη ἔλαβεν ἄνδρα τὸν Μουσικὸν Ὄλυμπον, μαθητὴν τοῦ Μαρσύου, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτοῦ μίαν θυγατέρα Ἀλκὴν ὀνομαζομένην· τότε δὲ ἡ Κυβέλλη ὠνόμασεν ἀφ᾿ ἑαυτῆς Κυβέλλην τὴν Θεὰν ἐκείνην, τὴν Γῆν, τὴν μεγάλην μητέρα ὀνομαζομένην.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν συνήθως γυναῖκα εὔῤῥωςον, καὶ ὡς ἔγκυον, ἔχουσα πύργους εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ πόλεις, ὡς ςέφανον, ἔνδυμα ποικιλόχροον, καὶ κλειδία εἰς τὴν χεῖρα· εἰς ἅμαξαν καθημένην, τὴν ὁποίαν ἔσυρον οἱ λέοντες, καὶ ὄπισθεν τοὺς Κούρητας ἀκολουθοῦντας, καὶ κρούοντας τὰ τύμπανα καὶ Κύμβαλα· Ἱςορικῶς μὲν εἴρηται περὶ τῶν συμβόλων τούτων, ὅτι αὐτὴ ἐπενόησε τοὺς πύργους, καὶ τὰ φρούρια, καὶ τ. λ. Ἀλληγορικῶς δὲ, τὸ ἔγκυος, δηλοῖ τὴν εὐφορίαν τῆς γῆς, τὸ ἔνδυμα, τὰ διάφορα ἄνθη καὶ φυτὰ, οἱ πύργοι καὶ αἱ πόλεις, τὸν καλλωπισμὸν τῆς γῆς διὰ τούτων, τὰ κλει-

(α) Ε΄. ΜΘ΄.

δία, ὅτι τὸν χειμῶνα ἡ γῆ κλείει τοὺς καρποὺς, καὶ τὴν ἄνοιξιν ἀνοίγει πάλιν τὰς ἀποθήκας αὐτῆς· ἅμαξα δὲ ἐνοεῖται αὐτὴ ἡ γῆ, καὶ οἱ λέοντες, οἱ τέσσαρες καιροὶ τοῦ χρόνους, ἢ οἱ τέσσαρες ἄνεμοι. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι μετεμόρφωσε τὸν Ἱππομένην καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἀταλάντην εἰς λέοντας, ἐπειδὴ συνουσιάζοντο εἰς τὸν ναόν αὐτῆς· καὶ τούτους τοὺς λέοντας μετεχειρίζετο ὕςερον εἰς τὴν ἅμαξαν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ οἱ λέοντες εἶναι τὰ ἐπισημότερα θηρία τῆς γῆς· τὰ δὲ τύμπανα καὶ κύμβαλα ἀλληγοροῦσι τὸν κρότον τῶν χαλκῶν ἐργαλείων, μὲ τὰ ὁποῖα εἰργάζοντο τὴν γῆν, πρὶν εὑρεθῇ ὁ σίδηρος· τὸ τύμπανον ὅμως ἀλληγορεῖ καὶ τὸν ἀέρα.

Ἐνίοτε δὲ ἐζωγράφιζον αὐτὴν καὶ εἰς λέοντα καθημένην, καὶ κρόταλον εἰς τὴν χεῖρα ἔχουσαν· ἄλλοτε δὲ ἐπὶ θρόνου καθημένην, καὶ τοὺς λέοντας ἀμφοτέροθεν ἔχουσαν· καὶ ἄλλοτε πάλιν μόνην ἱςαμένην, καὶ σκῆπτρον, ἢ κύμβαλον κρατοῦσαν, καὶ πύργον, ἢ πῖλον φρύγιον εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχουσαν· ἐνίοτε δὲ καὶ μὲ τὸν Κρόνον, ἔχουσαν τὰ ἰδιαίτερα σύμβολα. Τὸ δὲ ἄγαλμα αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἔφερον οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῆς Πεσινοῦντος μὲ μεγάλην πομπὴν εἰς τὴν Ῥώμην, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, δὲν εἶχε παντελῶς τοιαῦτα παράσημα. Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν καὶ ἄλλως διαφόρως, ἔχουσαν ὅμως ἀείποτε τὰ κυριώτερα παράσημα. Ὁ Ὀρφεὺς ἔγραψε τρεῖς ὕμνους εἰς ταύτην τὴν θεότητα· τὸν Ιγ', ἔνθα ὀνομάζει αὐτὴν Ῥέαν· τὸν Κς'. καὶ λέγει αὐτὴν μητέρα τῶν Θεῶν· καὶ τὸν Μ'. ἔνθα ὀνομάζει αὐτὴν Μητέρα Ἀνταίαν, ἐπειδὴ, κατά τινας μὲν, ἦτον ἐναντία τῶν Τελχίνων, κατ' ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ ἦτον ἀσυνάντητος, καὶ ἀλιτάνευτος· σώζεται δὲ καὶ τοῦ Ὁμήρου ὁ Ιβ', εἰς μητέρα Θεῶν ἐπιγραφόμενος· ὁ Ὀρφεὺς γράφει καὶ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν Κρόνον τὸν Ιβ' ὕμνον, καὶ τὸν Γ' εἰς τὸν πατέρα αὐτῆς Οὐρανόν. (α).

(α) Βέσσ. Θεολ. Θ'. Ις'. ἐξ Λίβυος, Ἀρνόβ. Μινέτι. Κασίλ.

Πίν. Θ'. Ῥέα 429. Δήμητρα 439 Σελ. 436.

Τριπτόλεμος 448. Πάν 457.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς Ἑςίας.

Ἑςίας ἀναφέρουσι δύω, λέγοντες, τὴν μὲν μίαν ἀρχαιοτέραν, καὶ μητέρα τοῦ Κρόνου, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον καὶ Πάλην οἱ Λατῖνοι, τὴν δ᾽ ἄλλην νεωτέραν καὶ θυγατέρα πρωτότοκον τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας· καὶ τὴν μὲν πρώτην ἀλληγοροῦν εἰς τὴν γῆν, τὴν δὲ νεωτέραν εἰς τὸ πῦρ· ἐλάμβανον ὅμως, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον, ἀμφοτέρας ἀντὶ μιᾶς (α).

Ἐπειδὴ συνήργησε καὶ αὐτὴ εἰς τὴν φθορὰν τῶν Γιγάντων, σύμμαχος οὖσα τῶν Θεῶν, εἶπεν ὁ Ζεὺς ὕςερον, νὰ ζητήσῃ ὅ,τι θέλει· αὐτὴ δὲ ἐζήτησε δύω χάριτας, παρθενίαν αἰώνιον, καὶ ὅταν θυσιάζωσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τοὺς Θεοὺς, νὰ θυσιάζωσι πρῶτον εἰς αὐτὴν τὰς ἐπαρχὰς τῶν καρπῶν, καὶ ἄλλα· καὶ ὁ Ζεὺς ἐπεκύρωσε καὶ τὰς δύο· ὅθεν ἐθυσίαζον οἱ ἄνθρωποι πρῶτον εἰς αὐτὴν, καὶ ἔπειτα εἰς τοὺς ἄλλους Θεοὺς, εἰς πᾶσαν θυσίαν· καὶ ἐκ τούτου προέκυψεν ἡ παροιμία, ἀφ᾽ Ἑςίας ἄρχεσθαι· οἷον, ἐκ τῶν μεγαλητέρων πραγμάτων ἄρχεσθαι (*)· ὡς καὶ τὸ Ἑςιῶ, καὶ τὰ παραπλήσια (β).

Λέγουσιν ὅμως, ὅτι αὐτὴ ἐπενόησε πρῶτον τὴν οἰκοδομὴν καὶ χρῆσιν τοῦ οἴκου· καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη ἀπ᾽ αὐτῆς Ἑςία ἡ οἰκία, καὶ ἐνομίσθη καὶ αὐτὴ

Ἰσίδωρ. παρ αὐτῷ. Ἀλβρικ. Εἰκὸν. ΙΒ΄. Ὀβίδιος. Ἡμερολ. ς΄. 321. Σχολ. Ἀριςοφάν. Ὄρνισ. 877. Σβέρτ. Πανθ. 66. Λȣκρέτ. Β΄. 600.

(α) Ὑγῖν. Προοιμ. 10. Διόδ. Ε΄. Ξή. Νατάλ. Η΄. Κ΄. ϗ Ποσειδόν. παρ᾽ αὐτ. Βοσσ. Ἑτυμολ. ἐν vestal.

(*) Ὅθεν ϗ ὁ Πλάτ. ἐν Εὐθύφρ. Ἀτεχνῶς γὰρ ἀφ᾽ Ἑςίας δοκεῖμοι ἄρχεσθαι κακȣργεῖν τὴν πόλιν, ἐπιχειρῶν ἀδικεῖν σέ· ϗ ὁ Πλȣ́ταρχ. δεῖ γὰρ, ὥσπερ ἀφ᾽ Ἑςίας, τῆς τῶν ὅλων ȣ̓σίας, ἄρχεσθαι τὴν ζήτησιν· περὶ τȣ̃ Πρώτ. Ψυχρ. Τόμ. Θ΄. Σελ. 735.

(β) Ἀριςόκριτ. παρ. Νατάλ. Η΄. Κ΄. ϗ παρ. Φαβωρίν. ἐν ἀφ᾽ Ἑς.

Ἔφορος καὶ Προςάτις τῆς οἰκίας, καὶ εἶχον καὶ τὸ ἄγαλμα αὐτῆς εἰς ὅλας τὰς οἰκίας· ἀπ' αὐτῆς δὲ ὠνόμαζον Ἑςίαν καὶ τὸν τόπον τοῦ οἴκου, ὅπου ἄναπτον τὴν φωτίαν, τὸ οὐτζάκι τουρκιςὶ λεγόμενον, τὸ ὁποῖον ἦτον, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, εἰς τὴν μέσην τοῦ οἴκου· ὅθεν ἔλεγον τὴν Ἑςίαν ὀμφαλὸν τοῦ οἴκου, ἡ ὁποία ἐνομίζετο καὶ ἄσυλον· διὰ τοῦτο ὁ Θεμιςοκλῆς ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀδμήτου βασιλέως τῶν Μολοσσῶν, ἐκάθησεν ἱκέτης εἰς τὴν τέφραν τῆς Ἑςίας. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἶχον καὶ εἰς τὰ ἀρχεῖα, καὶ δημοσίους συνελεύσεις, τὰ Πρυτανεῖα λεγόμενα, βωμοὺς τῆς Ἑςίας ἀσύλους· ὅθεν ὁ Θηραμένης καταδικαζόμενος εἰς θάνατον, ἐπήδησεν εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ἑςίας. Ἐντεῦθεν μεταπίπτει εἰς ἄλλην σημασίαν ἡ ῥηθεῖσα παροιμία, ἀφ' Ἑςίας ἄρχεσθαι, οἷον, ἀπὸ τῶν οἰκείων· ἐνομίζετο δὲ καὶ τῶν συμποσίων Ἔφορος· ὅθεν ἔσπενδον οἶνον πρῶτον εἰς αὐτὴν, ἔπειτα ἔπινον (α)· οἱ δὲ Δωριεῖς ἔλεγον αὐτὴν Ἱςίην.

Ἐκάλεσε δέ ποτε ἡ Κυβέλλη ὅλους τοὺς Θεοὺς εἰς συμπόσιον, ἐν τῇ Ἑορτῇ αὐτῆς· καὶ ἐπειδὴ ἔπιον οἶνον ἱκανὸν, ἡ Ἑςία ἀπεκοιμήθη ὀλίγον κατὰ γῆς, καὶ μακρὰν τῶν ἄλλων Θεῶν. Ἰδὼν δ' αὐτὴν ὁ Πρίαπος, μεθυσμένος ὢν, ἐπεχείρησε νὰ τὴν βιάσῃ· ἦτον ὅμως ἐκεῖ πλησίον ὁ ὄνος τοῦ Σιληνοῦ δεδεμένος, καὶ ἀφ' οὗ εἶδε τοῦτο τὸ ἀνόσιον ἐπιχείρημα, ἐφώναξε τόσον δυνατὰ, ὥςε ἐξύπνησεν ἡ Ἑςία· οἱ δὲ πέριξ σκύλοι ὥρμησαν νὰ καταφάγωσι τὸν Πρίαπον· ὅθεν ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἐμάχετο μὲ τοὺς σκύλους, ἐξέφυγεν ἡ Ἑςία τὸν κίνδυνον (β).

Ἐζωγράφιζον δὲ, τὴν μὲν πρεσβυτέραν, ὡς γυναῖκα γραῖαν, καὶ βρέφος εἰς τὰς ἀγκάλας ἔχουσαν, ἐπει-

---

(α) Διόδ. Ε΄. Ξή. Ὀρφ. Ὕμν. 83. Ὁμηρ. Ὕμν. Κς΄. Φαβωρῖν. Αὐτόθ. Πλέταρχ. Θεμιςοκλ. 24. Ξενοφ. Ἑλληνικ. Β΄. Κδ΄.

(β) Ὀβίδ. Ἡμερολογ. ς΄. 319. Λακτάνσ. inst. A. Κέ.

δὴ ἐνόμιζον αὐτὴν καὶ τροφὸν τοῦ Διὸς· ἐνίοτε δὲ, καὶ ὡς γυναῖκα χωρικὴν, τύμπανον εἰς τὰς χεῖρας ἔχουσαν, ἀλληγοροῦντες τὴν Γῆν. Τῆς δὲ νεωτέρας δὲν εὑρέθη ἄγαλμα εἰς τοὺς ναοὺς αὐτῆς. Εὑρέθη ὅμως εἰς νομίσματα καθημένη, καὶ ὑπὸ πολλῶν ζώων περικυκλωμένη καὶ κολακευομένη· ἐνίοτε δὲ καὶ πλησίον τινὸς βωμοῦ ἱςαμένη, καὶ λαμπάδα ἀναμμένην, ἢ θυμιατήριον κρατοῦσα, καὶ εἰς τὸ πῦρ ἀλληγορουμένη δηλονότι· πολλάκις δὲ ἐζωγράφιζον καὶ τὰς δύω ὡς μίαν, ἄνευ διαςολῆς τῆς ἀλληγορίας, ἔχουσαν τὰ σύμβολα ἀμφοτέρων· ἐνίοτε δὲ καὶ ὡς τὴν Κυβέλλην, ἐπὶ θρόνου καθημένην, καὶ σκῆπτρον καὶ διάδημα ἔχουσαν (α), καὶ τ. λ. Σώζονται δύο ὕμνοι τοῦ Ὁμήρου εἰς αὐτὴν, ὁ Κβ', καὶ Κζ', τὸν ὁποῖον γράφει κοινῶς εἰς Ἑςίαν καὶ Ἑρμῆν· καὶ ὁ Πγ' τοῦ Ὀρφέως.

Φαίνεται ὅμως ὅτι δὲν ἦτον Ἔφορος τοῦ καθολικοῦ πυρὸς, ἀλλὰ μόνον τοῦ Ἱεροῦ λεγομένου, καὶ ἀσβέςου, τὸ ὁποῖον ἐφύλαττον εἰς τὰ Πρυτανεῖα ἄσβεςον, ἐπειδὴ τὰ πρυτανεῖα ἐνομίζοντο Ἑςίαι τῶν πόλεων· ὅθεν νομίζουσί τινες, ὅτι ἀπὸ τοῦ πυροταμεῖον, ἐξέπεσε τὸ ὄνομα εἰς τὸ πρυτανεῖον, καθὼς καὶ παρὰ τὸ βρύειν ἔγινε τὸ βρυτανεῖον (β). Περὶ τούτου ὅμως ῥηθήσεται καὶ ἐν ἄλλοις.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῆς Δήμητρος.

Ἡ Δήμητρα ἦτον θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας.

(α) Ἀλβρίκ. Εἰκόν. Ιζ'. Σκίδ. ἐν Γῆς ἀγάλματ. Ὀβίδ. Ἡμερολ. ς'. κ. 95. Μοντφακ. Α'. 22. 27. Βόσσ. Θεολ. Θ'. Κβ'. Μαφφέϊ. Β'. 76.

(β) Πίνδαρ. Νεμ. Ια'. Ι. 7. καὶ Σχολ. ἐξ Σοφοκλ. ἀποσπάτ. 82. Πρυνοβίκ.

καὶ ἀδελφὴ τοῦ Διὸς, καὶ νέα ὡραιοτάτη· ὅθεν ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς ὁ Ζεὺς τὴν Περσεφόνην. Ἐπειδὴ δὲ ἥρπασεν ὕστερον ὁ Πλούτων τὴν Περσεφόνην ἐκ τῆς Σικελίας (*), ἡ Δήμητρα ἀνάψασα λαμπάδας ἀπὸ τῆς Αἴτνης, περιήρχετο εἰς ὅλην τὴν Γῆν νύκτα καὶ ἡμέραν ζητοῦσα τὴν Περσεφόνην, καὶ ἔμαθε παρὰ τῶν Ἑρμιονέων, ἢ κατ' ἄλλους παρὰ τῆς Νύμφης Ἀρεθούσης, καὶ κατ' ἄλλους παρὰ τῆς Ἑκάτης, ἢ παρὰ τοῦ Ἡλίου, ὅτι ἥρπασεν αὐτὴν ὁ Πλούτων, θελήσει τοῦ Διός. Ὅθεν ἀγανακτήσασα ἔφυγεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ κατέβη πρῶτον εἰς τὴν Ἐλευσῖνα, μεταμεμορφωμένη εἰς γυναῖκα γραῖαν, καὶ ἐκάθησεν εἰς μίαν πέτραν, πλησίον τοῦ φρέατος, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο Καλλίχορον, ἢ Ἄνθιον, ἢ Ἄνθινον, ἢ Παρθένιον, κατ' ἄλλους, ἐπειδὴ ἦτον κοπιασμένη. Ἡ δὲ πέτρα ὠνομάζετο ὕστερον ἀγέλαστος, διὰ τὴν τότε θλῖψιν τῆς Δήμητρος. Εὗρον δὲ αὐτὴν ἐκεῖ καθημένην αἱ θυγατέρες τοῦ Κελεοῦ Βασιλέως τῆς Ἐλευσῖνος, καὶ τὴν ἠρώτησαν ποία ἦτον, καὶ πόθεν. Αὐτὴ δὲ εἶπεν, ὅτι ὀνομάζεται Δὼς, καὶ ὅτι ἔκλεψαν αὐτὴν οἱ λησταὶ ἐκ τῆς Κρήτης, καὶ τὴν ἔφερον εἰς τὸ Θουρικὸν τῆς Ἀττικῆς· καὶ ἐκεῖθεν ἔφυγε κρυφίως, δειπνούντων ἐκείνων, τὸ ἑσπέρας. Ἐπίστευσαν λοιπὸν ἐκεῖναι ταῦτα, καὶ ἔλαβον αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὅπου ἦσαν καὶ ἄλλαι πολλαὶ γυναῖκες, καὶ εἶπον νὰ καθίσῃ πλησίον ἐκείνων. Ἦτον δὲ ἐκεῖ καὶ μία γραῖα Ἰάμβη καλουμένη, ἡ ὁποία ἰδοῦσα αὐτὴν λελυπημένην, καὶ σοβαρὰν, εἶπε τινὰς ἀστεϊσμοὺς, καὶ ἐμειδίασεν ὀλίγον τὶ ἡ Δήμητρα. Διὰ τοῦτο ὕστερον αἱ γυναῖκες, εἰς τὴν Ἑορτὴν τῶν Θεσμοφορίων, ἔλεγον σκώμματα καὶ ἀστεϊσμούς. Ἄλλοι δὲ ὀνομάζουσι τὴν Ἰάμβην Βαυὼ, καὶ ἦτον ποιήτρια, ὡς ῥηθήσεται

(*) Τινὲς δὲ λέγουσιν ὅτι ἄλλοθεν ἡρπάγη ἡ Περσεφόνη, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς Σικελίας, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

ἐκεῖ, καὶ τί εἶπε, καὶ ποίους ἀναισχύντους ἀςεϊσμοὺς ἔκαμε (α).

Εὗρε δὲ μεγάλην ὑποδοχὴν ἡ Δήμητρα εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κελεοῦ, καὶ διέτριψεν ἐκεῖ ἱκανὸν καιρόν. Ὅθεν εἰς ἀνταμοιβὴν ἀνέτρεφε τὸν Δηϊφῶντα ὑὸν τοῦ Κελεοῦ (*) καὶ τῆς Μετανείρας, καὶ θέλουσα νὰ κάμῃ αὐτὸν ἀθάνατον, ἔκαιε τὴν νύκτα τὰς θνητὰς αὐτοῦ σάρκας, αἱ ὁποῖαι τὴν ἡμέραν ηὔξανον πάλιν παραδόξως. Ὑποπτευθεῖσα δὲ ἡ Μετανείρα τὸ πρᾶγμα, παρεφύλαξε τὴν νύκτα, καὶ ἰδοῦσα τὸ βρέφος εἰς τὸ πῦρ καιόμενον, ἐτρόμαξε, καὶ ἔκραζε μεγαλοφώνως. Καὶ τὸ μὲν βρέφος κατεκάη, διὰ τὴν περιέργειαν τῆς μητρὸς, ἡ δὲ Δήμητρα ἐφανερώθη ποία ἦτον· καὶ κατασκευάσασα ἅμαξαν δρακόντων πτερωτῶν, ἔδωκεν αὐτὴν, καὶ σῖτον εἰς τὸν Τριπτόλεμον, πρωτότοκον υἱὸν τῆς Μετανείρας, νὰ σπείρῃ αὐτὸν εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην. Ἔπειτα περιήρχετο καὶ αὐτὴ πανταχοῦ διδάσκουσα τὰ Μυςήρια καὶ Ὄργια αὐτῆς, πῶς νὰ σπείρωσι καὶ νὰ συνάζωσι τοὺς καρποὺς, ἀφ᾽ οὗ ἐδίδαξεν αὐτὰ ὅλα πρότερον εἰς τὴν Ἐλευσῖνα, καὶ κατέςησε καὶ Ἱερόν· ἔτι δὲ ἐρωτῶσα καὶ περὶ τῆς καταβάσεως τοῦ ἅδου, διὰ νὰ καταβῇ νὰ εὕρῃ τὴν θυγατέρα αὐτῆς. Ἦλθε λοιπὸν πρῶτον εἰς τὴν Ἀττικὴν, πρός τινα γυναῖκα γραῖαν Μίσμην καλουμένην, καὶ ἐζήτησεν ὕδωρ. Ἡ δὲ Μίσμη ἐδέχθη αὐτὴν φιλοφρόνως, καὶ ἔδωκεν ὕδωρ καὶ ἄλφιτον μεμιγμένον νὰ πίῃ, τὸ ὁποῖον λαβοῦσα κατέπιεν εὐθὺς, ἐ-

---

(α) Ἡσίοδ. Θ. 459. ϗ 912. Ἀπολλόδ. Α΄. ε΄. 3. Α΄. ε΄. 1. Παυσαν. Ἀττικ. ΛΘ΄. 1. ϗ Πάμφως παρ᾽ αὐτῷ. Ὁμηρ. Ὕμν. εἰς Δήμητρ. 55. 98 —. Ὀβίδ. Μετ. Ε΄. 487.

(*) Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, εἰς τὸν Ἐλευσῖνα ἦλθεν ἡ Δήμητρα, καὶ ὄχι εἰς τὸν Κελεόν· ὁ δὲ ὕμνος τοῦ Ὁμήρ. 248, λέγει τὸν Δηϊφῶντα Δημοφῶντα· ὁμοίως ϗ ὁ Ὀβίδιος Ἡμερολογ. Δ΄. 550. ὁ δὲ Ὑγῖν. λέγει αὐτὸν Τριπτόλεμον. Μύθ. 147. ὁ δὲ Σχολιας. τοῦ Νικάνδρου, Θηριακ. 24. λέγει αὐτὸν Κελεόν.

πειδὴ ἦτον θέρμη μεγάλη, καὶ ἐδίψησεν ὑπερβολικῶς(*). Εἶχε δὲ ἡ γραῖα καὶ ὑιὸν Ἀσκαλαβὸν ὀνομαζόμενον, ὅςτις γελάσας εἰρωνικῶς, εἶπε πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ, δὸς αὐτῇ καὶ ἄλλο. Ἀγανακτήσασα δὲ ἡ Δήμητρα, καὶ ῥαντίσασα αὐτὸν μὲ τὸ ἐναπολειφθὲν εἰς τὸ ποτήριον ποτὸν, τὸν μετεμόρφωσεν εἰς τὸ ὁμώνυμον ἑρπετὸν, τὸν Ἀσκαλαβὸν, καὶ Σαύραν καλούμενον, (γκουςηρίτζαν), τὸ ὁποῖον διατρίβει εἰς τοὺς ὀχετοὺς, μισούμενον ὑπὸ τῶν Θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιςα ὑπὸ τῆς Δήμητρος· καὶ ὅποιος τὸ φονεύσῃ, κάμνει μεγάλην χάριν εἰς αὐτήν· τὰ δὲ ποικίλα ςίγματα εἰς τὸ δέρμα αὐτοῦ, ἔγιναν ὑπὸ τῶν ῥανίδων τοῦ ποτοῦ. Ἦλθε δὲ καὶ εἰς τὴν Βοιωτίαν πρὸς τὸν Προμηθέα, καὶ Αἰτναῖον τὸν ὑιὸν αὐτοῦ, τοὺς ἐπισήμους τῶν Καβείρων, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ μυςήρια καὶ τὰς τελετὰς, τὰς ὁποίας ἐώρταζον ὕςερον ἐκεῖ οἱ Κάβειροι, καὶ εἶχον καὶ ἄλσος Ἱερὸν τῆς Δήμητρος Καβειρίας ἐπονομαζομένης (α).

Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθε πρὸς τὸν Φύταλον Βασιλέα τότε μέρους τῆς Ἀττικῆς, περὶ τὸν Κηφισσὸν ποταμὸν, καὶ εὗρε καλὴν ὑποδοχήν· ὅθεν ἔδωκε πρὸς αὐτὸν τὸ φυτὸν τῆς συκῆς, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα, τὸ ὁποῖον ηὗρεν ὁ Παυσανίας εἰς τὸν τάφον τοῦ Φυτάλου.

„Ἐνθάδ' ἄναξ Ἥρως Φύταλός ποτε δέξατο σεμνὴν
„Δήμητραν, ὅτε πρῶτον ὀπώρας καρπὸν ἔφηνεν,
„Ἣν Ἱερὰν συκῆν θνητῶν γένος ἐξονομάζει.
„Ἐξ οὗ δὴ τιμὰς Φυτάλου γένος ἔσχεν ἀγήρως.

(*) Τὸ τοιοῦτον ποτὸν ὠνόμαζον Κυκεῶνα, ἐπειδὴ ἐμίγνυον κριθάλευρον, μὲ νερὸν, ἢ οἶνον, ἢ γάλα, ἢ μέλι, ἢ τυρὸν, καὶ χόρτα διάφορα, καὶ μάλιςα τὸ χόρτον γλήχωνα ὀνομαζόμενον· καὶ μετεχειρίζοντο αὐτὸ ὡς θρεπτικὸν, ἢ δροσιςικὸν, ἢ κινητικὸν, ἢ δυναμωτικόν· τοιοῦτον ποτὸν λέγουσιν, ὅτι ἔδωκεν αὐτῇ καὶ ἡ Ἰάμβη εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κελεοῦ πρότερον.

α) Ἀπολλόδ. Α. έ. 2. Ὅμηρ. αὐτόθι. — 270. Νίκανδ. παρ' Ἀντων. Λιβεράλ. Κδ'. Ὀβίδ. Μετ. Ε'. 452. Παυσαν. Βοιωτικ. Κέ. 5. 6.

Ἐκεῖθεν δὲ διέβη εἰς τὴν Ἀρκαδίαν. Ἠκολούθη ὅμως αὐτῇ τότε καὶ ὁ Ποσειδῶν, καταγινόμενος νὰ τὴν ἐξαπατήσῃ, καὶ σχεδὸν ἐβίαζεν αὐτήν· ὅθεν φοβηθεῖσα τὴν ῥίαν μετεμορφώθη εἰς ἵππον θηλυκὴν, καὶ ἔβοσκε μὲ τὰς ἀγέλας τοῦ Ὀγκείου, ἀνθρώπου πλουσίου τῆς Θελπούσης πόλεως τῆς Ἀρκαδίας. Μεταμορφωθεὶς ὅμως καὶ ὁ Ποσειδῶν εἰς ἵππον ἄῤῥενα, ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν θρυλλούμενον Ἵππον Ἀρίονα, καὶ μίαν θυγατέρα, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἦτον ἄῤῥητον εἰς τοὺς ἀμυήτους. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ποσειδῶν ἐγέννησε τὸν Ἀρίονα ἔκ τινος Ἐριννύος. Ἀλλ' αὐτὴν τὴν Δήμητραν ὠνόμαζον οἱ Ἀρκάδες Ἐριννύα, ἐπειδὴ ἠγανάκτει, καὶ ὠργίζετο διὰ τὴν καταισχύνην ταύτην· τοὺς δὲ ὀργιζομένους, καὶ δυσφοροῦντας, ὠνόμαζον Ἐριννύας οἱ Ἀρκάδες. Κατ' ἄλλους δὲ, δὲν ἐγέννησεν ἵππον ἡ Δήμητρα ἐκ τοῦ Ποσειδῶνος, ἀλλὰ μίαν θυγατέρα τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον Δέσποιναν οἱ Ἀρκάδες. Ὕστερον δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Φιγαλίαν τῆς Ἀρκαδίας, καὶ μὴ ὑποφέρουσα πλέον τὴν διπλῆν θλίψιν, διά τε τὴν Περσεφόνην, καὶ διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος καταισχύνην, ἐφόρεσε μέλανα φορέματα, καὶ διέτριβε πολὺν καιρὸν εἰς ἓν σπήλαιον, τὸ ὁποῖον ἦτον εἰς τόπον Ἐλάϊον ὀνομαζόμενον, καὶ ὠνομάζετο ὕστερον ἄντρον Δήμητρος τῆς μελαίνης· ἐκάθητο λοιπὸν ἐκεῖ, πενθοῦσα, καὶ ὀδυρομένη τὴν δυστυχίαν αὐτῆς· ὅθεν συνέβη ἀφορία, καὶ ἐφθείροντο οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τοῦ λιμοῦ· οἱ δὲ Θεοὶ ἐνόησαν μὲν τὴν αἰτίαν τοῦ κακοῦ, ὅμως δὲν ἴξευρον ποῦ εἶναι ἡ Δήμητρα, νὰ τὴν ἐξιλεώσωσι. Θηρεύων δὲ ὁ Πᾶν, κατὰ τύχην, εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, εἶδεν αὐτὴν πενθοῦσαν, καὶ κλαίουσαν εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ εὐθὺς ἔδωκεν εἴδησιν εἰς τὸν Δία. Ἔστειλε λοιπὸν ὁ Ζεὺς τὰς Μοίρας πρὸς αὐτὴν, καὶ κατεπράϋναν τὴν ὀργὴν αὐτῆς, καὶ οὕτως ἔπαυσε τὸ κακόν. Ἐλούσθη δὲ ὕστερον εἰς τὸν Λάδωνα ποταμὸν, εἰς καθαρισμὸν τοῦ ἀνομήματος· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Λουσία. Οἱ δὲ Φιγαλεῖς κατέστησαν τὸ ἄντρον ἐκεῖνο Ἱερὸν

αὐτῆς, κατασκευάσαντες καὶ ἄγαλμα ξύλινον ἐν αὐτῷ (α). Ἔλεγον δὲ καὶ οἱ Φιγαλεῖς, ὡς καὶ οἱ Θελπούσιοι, ὅτι εἰς τὴν Φιγαλίαν ἐγέννησεν ἡ Δήμητρα τὴν Δέσποιναν ἐκ τοῦ Ποσειδῶνος.

Ἔπειτα δὲ ἦλθεν εἰς τοὺς Φενεάτας τῆς Ἀρκαδίας, καὶ εὗρε καὶ ἐκεῖ φιλόφρονα ὑποδοχήν. Ὅθεν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὰ ὄσπρια, ἐκτὸς τοῦ κυάμου· ἐπειδὴ τοὺς κυάμους δὲν ἐνόμιζον καθαροὺς, διά τινα Ἱερὸν λόγον, ὡς προείρηται· τέλος δὲ ὑπεσχέθη καὶ τοιαύτην ὑπεράσπισιν πρὸς αὐτοὺς, εἰς τοὺς πολέμους, ὥςε νὰ μὴ φονευθοῦν ποτὲ ἑκατὸν Φενεᾶται εἰς πόλεμον. Ἔδειξαν ὅμως καὶ ἐκεῖνοι πρὸς αὐτὴν πρότερον τὴν εἰς ᾅδου κατάβασιν, ἡ ὁποία ἦτον χάσμα μέγα εἰς τὸ ὄρος τῆς Κυλλήνης. Ὁ δὲ Δυσαύλης καὶ Δαμιβάλης, οἱ πρώτιςοι τῶν Φενεατῶν, ἔκτισαν καὶ ναὸν αὐτῆς, πρὸς τὰς ὑπωρείας τῆς Κυλλήνης, κατέςησαν καὶ τελετὴν, ἡ ὁποία ἑωρτάζετο μέχρι τῆς πτώσεως τῆς εἰδωλολατρείας. Ἔπειτα δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Αἰγιάλειαν, καὶ εὗρε καλὴν ὑποδοχὴν, παρὰ τῷ Πλημναίῳ, ὅςτις ἐβασίλευεν ἐκεῖ τότε. Καὶ ἐπειδὴ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀπέθνησκον εὐθὺς, ὅτε ἐγεννῶντο, καὶ ἔκλαιον τὸ πρῶτον, καὶ δὲν εἶχε διάδοχον, αὐτὴ λυπηθεῖσα ἔμεινεν ἐκεῖ ἱκανὸν καιρὸν, καὶ ἀνέθρεψε τὸν νεογεννηθέντα υἱὸν αὐτοῦ Ὀρθόπολιν (β).

Ἦλθε δὲ καὶ εἰς τὸ Ἄργος, ἔνθα ὑπεδέχθη αὐτὴν ὁ Πελασγὸς, ὅςτις ἔκτισε καὶ ναὸν αὐτῆς ἐκεῖ, ὅπου ὠνομάζετο Πελασγίς· ἡ δὲ Χρύσανθις (*) γινώσκουσα τὴν ἁρπαγὴν τῆς Περσεφόνης, τὴν διηγήθη πρὸς αὐτήν· ἦλθε καὶ εἰς ἄλλο μέρος τῆς Ἀργολίδος, ὅπου ἦσαν τρεῖς ἐπίσημοι, Ἀθέρας, Μύσιος καὶ Κολόντας, καὶ οἱ μὲν δύο πρῶτοι ἐδέχθησαν αὐτὴν φιλοφρόνως, καὶ τὴν ἐτίμη-

(α) Παυσαν. Ἀττικ. Λς'. 2. Ἀρκαδικ. Κέ. 345. ΜΘ'. 1. 2. 3. Ἀπολλόδ. Γ'. ς'. 8.

(β) Παυσαν. Ἀρκαδικ. Ιέ. 1. Κορινθ. Ε'. 5. Κόνων. Ιέ.

(*) Ἀγνοῶ ὅμως τὶς ἦτον ἡ Χρυσανθὶς, γυνὴ, ἢ θυγάτηρ, ἢ ἀδελφὴ τῦ Πελασγῦ, ἢ ἄλλη τις.

σαν· ὁ δὲ Κολόντας οὔτε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ τὴν ἐδέχθη, οὔτε ἄλλως τὴν ἐτίμησεν· ὅθεν ὀργισθεῖσα καὶ αὐτὴ ἐνέπρησεν αὐτὸν μὲ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ μόνον τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Χθονίαν ἔσωσεν, ἐπειδὴ εἶχε γνώμην ἐναντίαν, καὶ ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὴν Ἑρμιόνα, ὅπου ἔκτισε ναὸν τῆς Δήμητρος Χθονίας ἀπ᾽ αὐτῆς ὀνομαζομένης. Ἦλθεν ὕστερον καὶ εἰς τὴν νῆσον τῶν Φαιάκων, καὶ διέτριψεν ἱκανὸν καιρὸν, ὅτε ἀνέτρεφεν ἐκεῖ ἡ Μάκρις τὸν Διόνυσον, ἐπειδὴ ἠγάπησε τὴν Μάκριν ὑπερβολικῶς. Καὶ ἐπειδὴ ἔλαβε δρέπανον παρὰ τοῦ Ἡφαίστου ἐκ τῆς Σικελίας, διὰ νὰ διδάξῃ τοὺς Τιτᾶνας πῶς νὰ θερίζωσιν, ἔκρυψεν αὐτὸ ἐκεῖ τότε εἰς τὸ παραθαλάσσιον τῆς νήσου· καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη ἡ νῆσος ὕστερον δρέπανον (*)· ἦλθεν ἔπειτα καὶ εἰς τὴν γῆν τῶν Ἐφεσίων, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ Πανδάρεως, ὅστις ὑπεδέχθη αὐτὴν φιλοφρόνως· ὅθεν ἔδωκεν αὐτῷ δῶρον, νὰ μὴ βαρύνηται ἡ κοιλία αὐτοῦ ὑπὸ τῶν φαγητῶν, ὅσα καὶ ἂν ἤθελε φάγῃ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἐρυσίχθων υἱὸς τοῦ Τριόπου ἔκοψε μίαν δρῦν μεγάλην καὶ ὡραίαν, καὶ Ἱερὰν αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ἀφιέρωσαν οἱ Πελασγοὶ εἰς αὐτὴν παλαιόθεν, καὶ τὴν ἐτίμησαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὠργίσθη πολὺ, καὶ κατηράσθη αὐτὸν, νὰ μὴ χορτάσῃ ποτὲ, ὅστις ἔγινε, διὰ τοῦτο, μέγας ἀδδηφάγος. Μετεμόρφωσε καὶ τὸν Λύγκον, Βασιλέα τὸν Σκυθῶν, εἰς Λύγκα, ἐπειδὴ δὲν ἐδέχθη τὸν Τριπτόλεμον (α).

Ἀφ᾽ οὗ δὲ περιῆλθε πολλοὺς τόπους ζητοῦσα τὴν Περσεφόνην, μὲ μεγάλην βίαν καὶ ταλαιπωρίαν, καὶ ἐπέρασε τρὶς τὸν Ἀχελῶον ποταμὸν, καὶ τοὺς ἄλλους ποταμοὺς ὁμοίως ὅλους, καὶ τὰς νήσους, χωρὶς νὰ φάγῃ, οὔτε νὰ πίῃ, οὔτε νὰ λουσθῇ, διδάσκουσα ἐν ταύ-

(*) Κατ᾽ ἄλλους ὅμως, τὸ δρέπανον τοῦτο ἦτον τοῦ Κρόνου, ἢ τοῦ Διὸς, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, πῶς ἐσχηματίσθη ἡ νῆσος, καὶ ὠνομάσθη οὕτως.

(α) Παυσαν. Ἀττικ. Ιδ΄. 2. Κορινθ. Κβ΄. 2. Λε. 3. Ἀντών. Λιβεράλ. Ια. Καλλίμαχ. Ὕμν. εἰς Δήμητρ. 24. Αἰλιαν. ποικίλ. Ἱστορ. Α΄. Κς΄. Ὀβιδ. Μετ. Η΄. 738. καὶ Ε΄. 649.

τοις καὶ τὰ ῥηθέντα καλὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ μυςήρια αὐτῆς (*), ἀπέκαμε πλέον, καὶ δὲν ἐδύνατο νὰ ὑποφέρῃ, οὔτε τοὺς κόπους, οὔτε τὴν ςέρησιν τῆς θυγατρὸς, οὔτε τὴν ἀπουσίαν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῶν Θεῶν, καὶ μάλιςα τὴν πρὸς αὐτὴν ἀμέλειαν καὶ ἀδιαφορίαν αὐτῶν. Ὅθεν ἀγανακτήσασα, ἐμπόδισε τὴν καρποφορίαν τῆς γῆς, καὶ οἱ μεν ἄνθρωποι ἔφθασαν εἰς τοσαύτην ἀνάγκην, ὥςε ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ· οἱ δὲ Θεοὶ ἔμειναν χωρὶς θυσίας, λατρείας, καὶ τιμάς. Τότε ὁ Ζεὺς αἰσθανόμενος τὴν παγκόσμιον ἀνάγκην, ἔπεμψε τὴν Ἶριν εἰς τὴν Ἐλευσῖνα, ὅπου ἦτον τότε ἡ Δήμητρα, καὶ ἐκάλει αυτὴν εἰς τὸν Οὐρανόν· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐπείσθη εἰς τὴν Ἶριν, ἔπεμψεν ὕςερον ὅλους τοὺς Θεοὺς πρὸς αὐτὴν, ὑποσχόμενος δῶρα πολλὰ καὶ τιμάς. Ἀλλ' αὐτὴ ἀπεκρίθη πρὸς τοὺς Θεοὺς οὕτως· εἴπατε πρὸς τὸν Δία, ὅτι οὔτε ἐγὼ ἀναβαίνω εἰς τὸν Οὐρανὸν, οὔτε ἡ γῆ βλαςάνει καρποὺς, ἐὰν μὴ ἴδω πρότερον τὴν θυγατέρα μου. Ὅθεν ὁ Ζεὺς ἔπεμψεν εὐθὺς τὸν Ἑρμῆν εἰς τὸν ἅδην, νὰ ζητήσῃ τὴν Περσεφόνην παρὰ τοῦ Πλούτωνος, ὅςτις ηὗρεν αὐτὸν κείμενον εἰς τὴν κλίνην μὲ τὴν Περσεφόνην· εἰπὼν δὲ τὴν παραγγελίαν τοῦ Διὸς ςομύλως, καὶ εὐφραδῶς, καὶ τὰς ἐν Οὐρανῷ τε καὶ γῇ γενομένας συμφορὰς, καὶ δυςυχίας, ἐξ αἰτίας τῆς ἁρπαγῆς ταύτης, κατεμαλάκωσε τὴν σκληρὰν, καὶ ἄκαμπτον καρδίαν τοῦ Πλούτωνος. Ἐπειδὴ ὅμως ἔφαγεν ἡ Περσεφόνη καρπὸν τοῦ ἅδου, δὲν ἦτον συγχωρημένον νὰ ἀναβῇ πλέον εἰς τὸν Οὐρανόν· ὅμως ὁ Ζεὺς οἰκονομήσας τὸ πρᾶγμα εἰς εὐχαρίςησιν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν (**), κατεπράϋνε τὴν ὀργὴν τῆς Δημήτρος, καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὴν εἰς τὸν Οὐρανόν· καὶ οὕτως ἔπαυσεν ἡ ἀφορία. Τότε λέγουσιν ὅτι μετεμόρφωσεν ἡ

(*) Τέσσαρας ἐπισήμους βασιλεῖς ἐδίδαξε τὰ ὄργια καὶ μυςήρια αὐτῆς, καθ' ὅμηρον· τὸν Τριπτόλεμον, Πολύξενον, Διοκλῆ, καὶ Κελεόν· αὐτόθι.

(**) Ὅρα ἐν τῷ περὶ Περσεφόνης.

Δήμητρα τὸν Ἀσκάλαφον εἰς Βύαν (Μποῦφον), ἐπειδὴ αὐτὸς ἐμαρτύρησεν, ὅτι ἔφαγεν ἡ Περσεφόνη καρπὸν τοῦ ᾅδου· καὶ διὰ τοῦτο ἦτον κακὸς οἰωνός. Κατ' ἄλλους δὲ, ἔβαλε πέτραν μεγάλην ἐπ' αὐτὸν, εἰς τὸν ᾅδην, πρὸς τιμωρίαν, τὴν ὁποίαν ἐκύλησεν ὕςερον ὁ Ἡρακλῆς (α). Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγέννησεν ἡ Δήμητρα τὸν Πλοῦτον ἐκ τοῦ Ἰασίωνος, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, καὶ τὸν Κορύβαντα, ἢ Φιλόμηλον.

Ἐνομίζετο δὲ ἡ Δήμητρα Ἔφορος καὶ Εὑρετὶς τῆς γεωργίας, καὶ αὐτὴ ἔζευξε πρῶτον βοῦς εἰς τὸ ἄροτρον· ἔτι δὲ, τοῦ σπείρειν, θερίζειν, ἀλωνίζειν, συνάγειν τὸν σίτον, ἀλέθειν, καὶ ἄρτον ποιεῖν, καὶ τῆς ἐπιμελείας καὶ χρήσεως πολλῶν ἄλλων καρπῶν, εἰς τροφὴν καὶ ἐξημέρωσιν τῶν ἀνθρώπων· ὁμοίως καὶ τῶν νόμων, καὶ τῆς εὐνομίας· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Θεσμοφόρος. Τοῦτο δὲ συνέβη πρῶτον, κατὰ μέν τινας, εἰς τὴν Αἴγυπτον, κατ' ἄλλους δὲ, εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ κατ' ἄλλους, εἰς τὴν Σικελίαν. Εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐπειδὴ νομίζουσί τινες, ὅτι αὐτὴ ἦτον καὶ Δήμητρα, καὶ Ἶσις· κατ' ἄλλους δὲ, ἄλλη ἦτον ἡ Ἶσις, καὶ ἄλλη ἡ Δήμητρα, ἡ ὁποία ἐχρημάτισε βασίλισσα τῆς Σικελίας, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὴν ἱςορίαν αὐτῆς· ταῦτα τὰ τρία μέρη ἄρα οἰκειοποιοῦντο παρ' αὐτοῖς τὴν εὕρεσιν τοῦ σίτου πρῶτον (β).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν χωρικῶς ἐνδεδυμένην, ἐπὶ βοὸς καθημένην, καὶ ἀξίνην, καὶ κάλαθον γεμάτον σπόρου κρατοῦσαν· ἐνίοτε δὲ καὶ δρέπανον κρατοῦσαν, καὶ δύο χωρικοὺς παρ' αὐτῇ ἔχουσαν, ὧν ὁ μὲν ἔσκαπτεν, ὁ δὲ ἔσπειρεν· ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ δύο δένδρα καρποφόρα καθημένην, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἑνὸς δένδρου, ἴ-

(α) Καλλίμαχ. αὐτόθ. 10 —. Ὅμηρ. αὐτόθι. 305. — Ὀβίδ. Μετ. Ε΄. 539. Ἀπολλόδ. Α΄. Ε΄. 3.

(β) Κικέρ. Φύσ. Θ. Β΄. 1184. Σχολ. Ἀριςοφάν. Πλοῦτ. 64. Βόσ. Θεολ. Β΄. Η΄. Ὀβίδ. Ἐρωτικ. Γ΄. Ἐλεγ. ς΄. 31. Βιργιλ. Αἰν. Α΄. 177. Γεωργικ. Α΄. 7. Διόδ. Ε΄. Ξζ΄. Ξθ΄. Ὀρφ. Ὕμν. Λθ΄. Φουρνοῦτ. Κη΄. Καλλίμαχ. αὐτόθ. 20. καὶ Σπάγχ.

ςατο ἡ Ἥρα βρέχουσα, εἰς τὸ ἄλλο δὲ, ὁ Ἀπόλλων ἀκτινοβολῶν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῆς εἶχε δύο χωρικούς, ὧν ὁ μὲν ἐκαλλιέργει τὴν γῆν, ὁ δ᾽ ἄλλος ἀλώνιζεν· ἐνίοτε δὲ ἱςαμένην, καὶ κάλαθον εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχουσαν, δέμα καρπῶν εἰς τὴν δεξιὰν, καὶ ςάχυα εἰς τὴν ἀριςερὰν, καὶ πλῆθος ςαχύων περὶ αὐτὴν ἔχουσαν. ἐνίοτε δὲ δίδει τὸν σπόρον εἰς τὸν Τριπτόλεμον, καὶ οἱ δράκοντες ἵςανται πλησίον αὐτῆς· καὶ ἄλλως διαφόρως, τὰ ὁποῖα δὲν ἀπαιτοῦσιν ἐξήγησιν, σύμβολα προφανῆ τῆς καλλιεργίας ὄντα (α).

Σώζεται εἷς ὕμνος μέγας καὶ ἀτελὴς τοῦ Ὁμήρου εἰς αὐτὴν, καὶ ἓν ἀποσπασμάτιον, τὸ Ια΄. ὁμοίως καὶ ἄλλος τοῦ Καλλιμάχου, ὁ ἕκτος καὶ τελευταῖος, καὶ ὁ ΛΘ΄. τοῦ Ὀρφέως.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τοῦ Τριπτολέμου.

Ὁ Τριπτόλεμος ἦτον, κατὰ μέν τινας, υἱὸς τοῦ Τροχίλου, κατ᾽ ἄλλους δὲ, τοῦ Κελεοῦ. Κατ᾽ ἄλλους τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Γῆς, κατ᾽ ἄλλους τοῦ Δυσαύλου, ἢ τοῦ Ῥάρου, ἢ τοῦ Ἐλευσίνου· τὴν δὲ μητέρα αὐτοῦ λέγουσιν Ῥοθόνειαν, ἢ Κυντίνειαν, ἢ Μετανείραν, ἢ Νεαίραν, ἢ Μεγανείραν, ἢ Πολύμνιαν, ἢ Δηϊόπειαν· καὶ κατ᾽ ἄλλους, ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ἀμφικτύονος, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγέννησεν αὐτὸν ὁ Ῥάρος· καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγέννησε καὶ ὁ Ποσειδῶν τὸν Κερκύονα· δὲν σαφηνίζεται ὅμως τὸ ὄνομα αὐτῆς (β)· ὅθεν φαίνεται

(α) Ἀλβρίκ. Εἰκον. Θ΄. Κγ΄. Βέσσ. Θεολ. Θ΄. Κγ΄. Φουρνοῦτ. Κή. Κιππιγ. Α. Ζ. 133. Καλλίμαχ. Αὐτόθ. Ι. ϗ Σπάγχ. Στρουφ. Συντ. Α. ά. 102.

(β) Πανσαν. Ἀττικ. Ιδ΄. 2. Ὀρφ. ϗ Μουσαῖος παρ᾽ αὐτῷ, ϗ Χοιρίλος. Ἀπολλόδ. Α. έ. 2. Πανυάσις ϗ Φερεκύδ. παρ᾽ αὐτῷ. Ὑγῖν.

ἔτιησαν πολλοὶ Τριπτόλεμοι, ὡς καὶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ ςρατηγὸς τοῦ Ὀσίριδος, καὶ ὁ Ἀργεῖος, τὸν ὁποῖον ἔςειλαν οἱ Ἀργεῖοι εἰς ζήτησιν τῆς Ἰοῦς (*).

Ἀφ᾽ οὗ δὲ ἔλαβε τὸν σπόρον ὁ Τριπτόλεμος, καὶ τῶν πτερωτῶν δρακόντων τὸ ἅρμα, παρὰ τῆς Δήμητρος, περιήρχετο τὴν οἰκουμένην ἱπτάμενος διὰ τοῦ ἀέρος, καὶ ἐδίδασκε τοὺς ἀνθρώπους, ὅσα ἐδίδαξε καὶ ἡ Δήμητρα, εἰς τόπους μακρινοὺς, ὅπου δὲν ἦλθεν ἐκείνη. Ὅθεν ἐλθὼν καὶ εἰς τὴν Σκυθίαν κατέλυσεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Βασιλέως τῶν Σκυθῶν Λύγκου, ὅςτις ὑπεδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως. Ἀφ᾽ οὗ ὅμως ἔμαθε τὸν σκοπὸν τῆς περιηγήσεως αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ τὸν φονεύσῃ κοιμώμενον, διὰ ματαιοδοξίαν, καὶ νὰ δείξῃ αὐτὸς ὕςερον τὸν σπόρον τοῦ σίτου εἰς τοὺς ὑποκειμένους αὐτοῦ, διὰ νὰ φανῇ αὐτὸς εὑρετής. Προφθάσασα δὲ ἡ Δήμητρα μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς τὸ ζῶον Λύγκα, τὸ ὁποῖον εἶναι σύμβολον σκληρότητος καὶ ἁρπαγῆς· ἔπειτα εἶπε πρὸς τὸν Τριπτόλεμον νὰ ἐξακολουθῇ ἀφόβως τὴν περιήγησιν καὶ παραγγελίαν αὐτῆς. Τὸ αὐτὸ ἤθελε νὰ κάμῃ, καὶ ὁ Καρναβῶν, ὁ Βασιλεὺς τῶν Γετῶν, ὅςτις ἐφόνευσε σχε-

---

Μύθ. 147. Μȣγκέρ. Τζέτζ. ϗ Ἡσίοδ. παρ᾽ αὐτῷ. Μάρμαρ. τῆς Πάρ. Μαροχ. Ι´. 252. Ἀριςοτέλ. Θαυμασ. Ἀκȣσματ. Κεφ. 143 Σχολ. Σοφοκλ. Οἰδιπ. ἐν Κολ. 1108.

„ (*) Τȣ̃τον τὸν Τριπτόλεμον λέγει ὁ Στράβων, Ις´. Β´. 5. ὅτι „ ἔπεμψαν οἱ Ἀργεῖοι μὲ ςόλον, νὰ ζητήσῃ τὴν Ἰὼ, ϗ τινες Ἀργεῖοι τȣ̃ ςόλȣ τȣ́τȣ, ἔμειναν ϗ ἔκτισαν τὴν Ταρσὸν· αὐτὸς δὲ ὁ Τριπτόλεμος, ἀπελπισθεὶς, μὴ δυνάμενος νὰ μάθῃ τί περὶ τῆς Ἰȣ̃ς, ἔμεινε πλησίον τȣ̃ Ὀρόντȣ ποταμοῦ μὲ τȣ̀ς ἄλλȣς Ἀργείους· εἶχε δὲ ϗ υἱὸν Γόρδυν ὀνομαζόμενον, ὅςτις λαβὼν μέρος τῶν Ἀργείων, „ ἀνέβη πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ἀρμενίας, ϗ κατῴκησεν εἰς τὰ δύςβατα ὄρη, καὶ ἀπ᾽ αὐτȣ̃ ὠνομάσθη ἡ Γορδυαῖα χώρα· ἐκεῖ κατῴκησαν ὕςερον ϗ οἱ Ἐρετριεῖς, τȣ̀ς ὁποίȣς ἥρπασαν οἱ Πέρσαι· ἦσαν δὲ οἱ Γορδυαῖοι ἀρχιτεκτονικοὶ, ϗ ἔμπειροι τῶν πολιορκητικῶν ὀργάνων· ὅθεν ὁ Τιγράνης Βασιλεὺς τῆς Ἀρμενίας μετεχειρίζετο αὐτȣ̀ς εἰς ταῦτα· αὐτόθι. Α´. 24. 25. Οἱ δὲ λοιποὶ ἀπόγονοι τῶν πρὸς τὸν Ὀρόντην μεινάντων Ἀργείων, συγκατῴκησαν ὕςερον μὲ τȣ̀ς Ἀντιοχεῖς· ὅθεν ἐτίμων οἱ Ἀντιοχεῖς ὡς Ἥρωα τὸν Τριπτόλεμον ἐκεῖνον.

δὸν καὶ τὸν ἕνα δράκοντα· ἐπρόφθασεν ὅμως καὶ τότε ἡ Δήμητρα, καὶ τὸν μὲν Καρναβόντα, καὶ τὸν φονευθέντα δράκοντα, κατησέρισεν εἰς ἐνθύμησιν, ὁ ὁποῖος σχηματίζει τὸν Ὀφιοῦχον· εἰς δὲ τὸν Τριπτόλεμον ἔδωκεν ἄλλον δράκοντα (α).

Ἐλθὼν δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀχαΐαν, ἔνθα ἐβασίλευε τότε ὁ Εὔμηλος, εὗρε καλὴν ὑποδοχὴν, καὶ ἐδίδαξε καὶ αὐτὸν τοὺς ἡμέρους καρποὺς, καὶ τὰ λοιπά. Καὶ ἐπειδὴ ἦτον ὀλίγοι καὶ διεσπαρμένοι οἱ ἄνθρωποι, ἔκτισε πόλιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν Ἀρόαν παρὰ τὸ ἀρόω, καὶ ἐδίδαξε τὸν Εὔμηλον, πῶς νὰ συνάξῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς αὐτήν. Εἶχε δὲ ὁ Εὔμηλος καὶ υἱὸν Ἀνθείαν ὀνομαζόμενον· καὶ ἐπειδὴ ἐκοιμήθη ὀλίγον ὁ Τριπτόλεμος, ὁ Ἀνθείας ζεύξας τοὺς δράκοντας, ἀνέβη εἰς τὸ ἅρμα, διὰ νὰ σπείρῃ καὶ αὐτὸς, ὡς ἔσπειρεν ἐκεῖνος. Ἀλλ' οἱ δράκοντες ἐννοήσαντες, ὅτι δὲν ἦτον ὁ Τριπτόλεμος ὁ ἡνιοχῶν, καὶ ἀγριωθέντες, ἔτρεχον ἀτάκτως, καὶ σφοδρῶς, ὥςε ἔπεσεν ἐκ τοῦ ὕψους, καὶ ἐφονεύθη ὁ Ἀνθείας· ὅθεν ἔκτισαν καὶ δευτέραν πόλιν, καὶ ὠνόμασαν αὐτὴν Ἀνθείαν ἀπὸ τοῦ νέου, εἰς παραμυθίαν τοῦ Εὐμήλου. Ἀφ' οὗ δὲ ἔμαθε τὴν τέχνην ὁ Εὔμηλος, ἔκτισεν ὕςερον καὶ τρίτην πόλιν μόνος, καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν Μεσάτιν, ἐπειδὴ ἦτον μεταξὺ τῆς Ἀρόης καὶ Ἀνθείας· ὁ δὲ Τριπτόλεμος ἐδίδαξε καὶ τὸν Ἀρκάδα τὴν ἀρτοποιΐαν, καὶ τοὺς ἡμέρους καρποὺς (β).

Ὅτε δὲ ἐπέςρεψεν εἰς τὴν Ἐλευσῖνα, ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κελεὸς κατεγίνετο νὰ φονεύσῃ αὐτὸν, φοβούμενος διὰ τὴν βασιλείαν. Ἀλλ' ἡ Δήμητρα προφθάσασα ἔσωσεν αὐτὸν καὶ τότε· καὶ μάλιςα κατηνάγκασε τὸν Κελεὸν καὶ παρέδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν βασιλείαν. Ἔκτισε

(α) Ἀπολλόδ. Α'. ἑ. 2. Ὑγῖν. Μύθ. 147. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Γεωργικ. Α'. 19. Φχριςτ. Κή. Ὀβιδ. Μετ. Ε'. 642. Λακτάνσ. διηγήσ. Ε'. Μύθ. Ιά. Ὑγῖν. Ἀςρονομ. Β'. 14.

(β) Παυσαν. Ἀχαϊκ. Ιή. 2. Ἀρκαδικ. Δ'. 1.

δὲ ὕςερον τὴν πόλιν Ἐλευσῖνα, κατ᾽ ἄλλους, καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν οὕτως ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ κατέςησεν αὐτὸς τὴν Ἑορτὴν τῆς Δήμητρος ἐκεῖ. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, αὐτὸς εὗρε τὸ ἄροτρον, καὶ ἔσπειρε πρῶτος ἐκεῖ σίτον, εἰς τὸ πεδίον Ῥάριον καλούμενον ἀπὸ Ῥάρου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐλάμβανον πάντοτε ἐκεῖθεν τὰς οὐλὰς, καὶ τὰ πέμματα διὰ τὴν θυσίαν, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐσπάρη, καὶ ἐφύτρωσεν ὁ σίτος πρῶτον· ἐκεῖ ἦτον καὶ ἀλώνιον, καὶ βωμὸς τοῦ Τριπτολέμου. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Ὄσιρις ἀφῆκεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἀττικὴν, νὰ ἐπιμεληθῇ ἐκεῖ τὴν γεωργίαν (α).

Ἐτιμήθη λοιπὸν ὡς Θεὸς καὶ αὐτὸς, διὰ τὴν εὐεργεσίαν ταύτην πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἔκτισαν ναὸν καὶ βωμοὺς εἰς τιμὴν αὐτοῦ, εἰς τὴν Ἐλευσῖνα. Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν νέον, ἐςεμμένον μὲ ςάχυα, καρποὺς κρατοῦντα· ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν ἅμαξαν τῆς Δήμητρος καθήμενον, οἷον τῶν δρακόντων τῶν πτερωτῶν. Τινὲς δὲ λέγουσιν αὐτὸν καὶ κριτὴν τοῦ ᾅδου τέταρτον (*). Ὁ Σοφοκλῆς ἔγραψε τραγῳδίαν αὐτοῦ ἐπίσημον, πλὴν δὲν ἐσώθη εἰς ἡμᾶς (β).

(α) Ὑγῖν. Ἀςρον. Β΄. 14. κ. Μύθ. 147. Σέρβ. Αὐτόθ. Ταυβμάν. ἐν Βιργιλ. Αὐτόθι. Μάρμαρ. τῆς Πάρ. 252. Παυσαν. Ἀττικ. Λή. 6. Διόδ. Α. Κ΄. Ἡσύχ. ἐν Ῥάρ.

(*) Ὁ τόπος τοῦ Τριπτολέμου ἴσως ἦτον ἁρμοδιώτερος εἰς τὰ ἡρωϊκά· διὰ τὴν ἀμφιβολίαν ὅμως τῶν γονέων, ἔτι δὲ, κ. διὰ τὴν τοσαύτην τιμὴν, κ. εὐεργεσίαν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἐτέθη κ. αὐτὸς μεταξὺ τῶν εἰς ταῦτα συνεργησάντων.

(β). Παυσαν. Αὐτόθι. κ. ΙΔ΄. Πλάτων. παρ᾽ Κικέρ. Τουσκουλ. Α΄. Μά. 1117. Πλίν. Φυσικ. Ις΄. Λς΄. Ε΄. Φαβρικ. Βιβλιοθήκ. Β΄. Ιζ΄. 3. Πλάτ. Ἀπολογ. Σωκράτ.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τοῦ Πριάπου.

Ὁ Πρίαπος, κατὰ μέν τινας, ἦτον ὑὸς τοῦ Ἀδώνιδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης, κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἢ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Χιόνης, ἢ τοῦ Διονύσου καί τινος Νύμφης Ναϊάδος. Ἡ δὲ κοινὴ γνώμη λέγει αὐτὸν ὑὸν τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης (α).

Περὶ δὲ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ φέρονται δύο λόγοι. Καὶ κατὰ μὲν τὸν ἕνα, ἡ Ἀφροδίτη ἐρασθεῖσα τὸν Διόνυσον συνευρέθη μὲ αὐτὸν, πλησίον τῆς Λαμψάκου, καὶ συνέλαβεν· στρατεύσαντος δὲ τοῦ Διονύσου εἰς τὰς Ἰνδίας, αὐτὴ εἶχεν ἔρωτα τότε μὲ τὸν Ἄδωνιν, καὶ ὅτε ἐπέστρεφεν ὁ Διόνυσος ἔπλεξε στέφανον, καὶ ἐλθοῦσα εἰς προϋπάντησιν, ἔστρεψεν αὐτὸν ὡς νικητήν. Δὲν ἠθέλησεν ὅμως νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ πλέον, αἰδουμένη, ἐπειδὴ ἦτον ἔγκυος, ἢ ἐπειδὴ εἶχε τὸν Ἄδωνιν, ἀλλ' ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Λάμψακον νὰ γεννήσῃ ἐκεῖ. Φθονήσασα δὲ ἡ Ἥρα, ἦλθε δολίως ἐς ἐπίσκεψιν αὐτῆς, ἐν ᾧ εἶχε τὰς ὠδίνας, μεταμεμορφωμένη εἰς σχῆμα γυναικὸς γραίας, καὶ ἐψηλάφησε τὴν γαστέρα αὐτῆς μὲ μαγευμένην χεῖρα· ὅθεν ἐγεννήθη τὸ βρέφος κακόπλαστον, καὶ δυσειδέστατον, ἔχον αἰδοῖον μέγιστον, ὑπὲρ ἡμιόλιον τοῦ ὅλου σώματος, καὶ γλῶσσαν, καὶ γαστέρα μεγάλην, ὥστε ἡ Ἀφροδίτη αἰσχυνομένη διὰ τὴν ἀμορφίαν, ἀφῆκεν αὐτὸ ἐκεῖ, ἢ κατ' ἄλλους, ἔῤῥιψεν αὐτὸ εἰς τὸ πλησίον τῆς Λαμψάκου ὄρους, καὶ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. Διὰ τοῦτο ὕστερον ἔκτισαν πόλιν ἐκεῖ, καὶ ὠνόμασαν αὐτὴν Ἀπαρνίδα, ἐπειδὴ ἀπηρνήθη τὸν ὑὸν αὐτῆς· ἔπει-

(α) Διόδ. Δ'. ς'. Παυσαν. Βοιωτικ. Λά. 2. Σχολ. Ἀπολλων. Α. 932. Στράβ. Ιγ'. Α'. 12. Ὑγῖν Μύθ. 160. Σχολ. Θεοκρίτ. Εἰδυλ. Α'. 21.

τα δὲ ἡ πόλις μετωνομάσθη Ἀβαρνὶς, μεταβολῇ τοῦ π εἰς β (α).

Κατὰ δὲ τὸν ἄλλον λόγον, ὅτε ἦλθεν ἡ Ἀφροδίτη ἐκ τῆς Αἰθιοπίας, καὶ εἶδεν αὐτὴν ὁ Ζεὺς, ἐρωτεύθη εἰς τὸ ἀμήχανον αὐτῆς κάλλος, καὶ σχεδὸν συνευρίσκετο μὲ αὐτὴν συνεχῶς, ὥςε ἐγκαςρώθη ἡ Ἀφροδίτη. Ἡ δὲ Ἥρα προβλέπουσα τὸ μέλλον, ὅτι ἂν γεννήσῃ αὐτὴ τέκνον ἐκ τοῦ Διὸς, καὶ ἔχει τὰς ἀρετὰς τοῦ πατρὸς, καὶ τὸ κάλλος τῆς μητρὸς, ἐκεῖνο πρέπει νὰ κρατήσῃ τὸ βασίλειον, τὰ δὲ ἐξ αὐτῆς τέκνα ἀναγκαίως μένουσιν ἰδιῶται. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν ζηλοτυπίαν, κατώρθωσε νὰ γεννηθῇ τὸ βρέφος κακόσεμνον καὶ ἄμορφον, ὡς εἴρηται (β).

Εὑρὼν δ' αὐτὸν τὶς ποιμὴν ἐκεῖ εἰς τὸ ὄρος κείμενον, ἔλαβεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, εἰς τὴν Λάμψακον, καὶ τὸν ἀνέτρεφεν ἡ γυνὴ αὐτοῦ· μάλιςα δὲ αἱ γυναῖκες τῶν Λαμψακηνῶν, συνέτρεχον ὅλαι, καὶ τὸν ἐπιμελοῦντο μὲ μεγάλην φιλοτιμίαν. Ἀφ' οὗ δὲ ηὔξησεν, ἔγινε τόσον ποθητὸς καὶ αγαπητὸς εἰς τὰς γυναῖκας, ὥςε οἱ Λαμψακηνοὶ ἐνοήσαντες τὸ πρᾶγμα, ἐδίωξαν αὐτὸν ἐκεῖθεν. Ἀλλ' ἐπειδὴ συνέβη ὕςερον ἀσθένεια ἀνίατος περὶ τὰ αἰδοῖα ὅλων τῶν ἀνδρῶν, ἠρώτησαν τὸ ἐν Δωδώνῃ μαντεῖον περὶ θεραπείας, καὶ ἔλαβον χρησμὸν, νὰ καλέσωσι τὸν Πρίαπον εἰς τὴν πόλιν, νὰ κτίσωσι ναὸν καὶ ἄγαλμα εἰς τιμὴν αὐτοῦ, καὶ νὰ τὸν τιμήσωσιν ὡς Θεὸν Ἔφορον τῶν ἀμπέλων, τῶν κήπων, τῶν λιμένων, καὶ τῶν κινδυνευόντων πλωτήρων. Τούτων οὖν γενομένων, ἔπαυσεν ἡ ἀσθένεια (γ).

Μετὰ δὲ ταῦτα διέτριβεν ἐκεῖ ὁ Πρίαπος, ἔκτισε

(α) Σουΐδ. ἐν Πριάπ. Σχολ. Ἀπολλων. αὐτόθι. Λουκιαν. Δ. Θ. Κγ'. ϗ Σχολ.

(β) Ἰωνιά. 345.

(γ) Ἰωνιά. αὐτόθ. Σιλβ. ϗ Φυλάργυρ. ἐν Βιργιλ. Γεωργικ. Δ'. 111. Ναταλ. Ε'. Ιε'. Κάτουλ. ΙΘ'. 15. Φουρνοῦτ. Κϛ'. Λεονίδ. Σιδόν. ϗ ἄλλοι, παρ' Dempster. ἐν Ῥοζίν. Β'. Κ'. 185.

καὶ πόλιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ Πρίαπον (*). Ἦτον ὅμως καταφερὴς πολὺ εἰς τὰ ἀφροδίσια· ὅθεν ἤθελε νὰ βιάσῃ τὴν Ἑςίαν, εἰς τὴν Ἑορτὴν τῆς Κυβέλλης, ὡς ἐκεῖ εἴρηται. Εἰς ἄλλην δὲ Ἑορτὴν τοῦ Διονύσου καὶ συμπόσιον τῶν Θεῶν, εὑρών τινα ὄνον τὴν νύκτα, ὅτε ἐγίνετο ἡ τελετὴ, ἦλθεν εἰς φιλονεικίαν περὶ τοῦ αἰδοίου, καὶ ἐν ᾧ ἐγίνετο ὁ ἀγὼν, ἔλαμπεν ἡ Σελήνη, καὶ ἔβλεπον οἱ Θεοὶ τὸ γενόμενον· ὅθεν ἐγέλασαν ἀμέτρως· ἐνικήθη ὅμως ὁ Πρίαπος, καὶ ἠγανάκτησε τόσον, ὥςε ἐφόνευσε τὸν ὄνον. Ἀγαπήσας δὲ ὕςερον τὴν Νύμφην Λωτίδα, ἐδίωκεν αὐτήν· ἀλλ' ἐκείνη μὴ δεχομένη αὐτὸν, ἔφευγε· τέλος δὲ ἀναγκασθεῖσα, μετεμορφώθη εἰς τὸ ὁμώνυμον φυτὸν, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς καταισχύνης (α).

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Πρίαπος ἦτον πολεμικὸς ἔμπειρος, διδάσκαλος τῆς τέχνης ταύτης, καὶ εἷς τῶν Τιτάνων, ἢ τῶν Ἰδαίων δακτύλων. Ὅθεν ἡ Ἥρα ἔδωκε τὸν Ἄρην πρὸς αὐτὸν, καὶ τὸν ἐδίδαξε τὴν πολεμικὴν, ὡς εἴρηται ἐκεῖ· καὶ διὰ τὰ δίδακτρα, ἢ καὶ πρὸς εὐγνωμοσύνην, διέταξε νὰ δίδηται εἰς αὐτὸν τὸ δέκατον μέρον τῶν εἰς τοὺς πολέμους γενομένων λαφύρων (β).

Ὁ Πρίαπος λοιπὸν ἦτον Ἔφορος καὶ Προςάτης τῶν ἀμπέλων, τῶν κήπων, τῶν λιμένων, καὶ τῶν κινδυνευόντων ἐν τῇ Θαλάσσῃ καὶ λιμένα ζητούντων. Κατά τινας δὲ, καὶ τῶν ποιμένων, ἐπειδὴ εὗρε καὶ ἀνέθρεψεν αὐτὸν ὁ ποιμὴν, καὶ ἐκεῖνος ἐτίμησεν αὐτὸν πρῶτον ὡς Θεὸν, πρὸς εὐκαρπίαν τῆς γῆς, καὶ τῶν ζώων, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ αἰδοίου. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ

(*) Κατ' ἄλλους δὲ, οἱ Μιλήσιοι ἔκτισαν αὐτὴν, καὶ ὠνόμασαν οὕτως. ἐπειδὴ ἐτιμᾶτο ὁ Πρίαπος ἐκεῖ, καὶ κατ' ἄλλους, οἱ Κυζικηνοί. Στράβ. αὐτόθ.

(α) Σχολ. Θεοκρίτ. Α. Στράβ. Ιγ'. Α. 12. Λακτάνσ. Α. Κά. 28. καὶ 25. Ὀβίδ. Ἡμερολογ. ς'. 319. 415.

(β) Λουκιαν. Ὀρχήσ. 21. Κρονόβ. παρ' αὐτῷ.

Πρίαπος ἦτον νέος Θεός· ἐπειδὴ δὲν ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ οὔτε ὁ Ὅμηρος, οὔτε ὁ Ἡσίοδος, οὔτε ἄλλοςτις τῶν ἀρχαίων, ἀλλ' ἐθεοποιήθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων, ὡς συντελεςὴς καὶ συνεργὸς τῆς Ἀφροδίτης· καθὼς καὶ ὁ Κονίσαλος, καὶ οἱ λοιποὶ τοιοῦτοι τῶν Ἀθηναίων (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν ὡςπαιδίον παχύτατον, καὶ κακόπλαςον, καὶ αἰδοῖον μεγαλήτερον τοῦ σώματος αὐτοῦ ἔχοντα. Ἐνίοτε δὲ, καὶ ὡς ἄνδρα γυμνὸν, γένεια μεγάλα, κόμην λελυμένην, δρέπανον, ἢ κλαδευτήριον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ κηλίδας ἐρυθρᾶς εἰς τὸ σῶμα ἔχοντα. Ἐνίοτε δὲ εἶχε καὶ ἐπενδύτην· ὅμως τὸ αἰδοῖον ἐκρέματο μέχρι τῶν ποδῶν· ἐνίοτε καὶ ἔνδυμα ποικιλόχροον, ςέφανον ἀνθινὸν, ἢ ἐκ κλημάτων, πτερὰ εἰς τοὺς ὤμους, καρποὺς εἰς τοὺς κόλπους, σκῆπτρον εἰς τὴν δεξιὰν ἔχοντα, καὶ τὸ αἰδοῖον πρὸς τὰ ἄνω μὲ τὴν ἀριςερὰν τείνοντα. Ἐνίοτε δὲ καὶ ὡς τὰς τετραγώνους πέτρας, τὰς Ἑρμᾶς καλουμένας, καὶ κέρατα καὶ ὦτα αἰγὸς ἔχοντα. Ἐνίοτε δὲ καὶ ῥάβδον ἔχοντα, καὶ κατὰ κεφαλῆς ἱςάμενον· ὁ δὲ Ἀναξαγόρας κατεσκεύασε τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ γονατιςόν· οἱ Λαμψακηνοὶ ὅμως εἶχον τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ τετράγωνον, καὶ ἄχειρον, ἔχον ὅρμον ἐκ δάφνης εἰς τὸν τράχηλον, τρίβωνα εἰς τὸ σῶμα, καὶ τὸ αἰδοῖον ἀσκέπαςον, δρέπανον παρ' αὐτῷ, κάλαθον μὲ καρποὺς, κεφαλὴν ὄνου, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ἐπιγραφὴν τὴν ἑξῆς· Ἰθυφάλλῳ Κορυνηφόρῳ. Ἀλλοῦ δὲ εὑρέθη μὲ δέμα φαλλῶν εἰς τοὺς ὤμους καὶ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐπιγραφὴν τοιαύτην· Τῷ τῆς γενέσεως Ποιμένι. Ἀλλοῦ δὲ εὑρέθη μὲ κεφαλὴν πετεινοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀνδρὸς αἰδοῖον ἔχων, καὶ ἐπιγραφὴν τοιαύτην· Σωτὴρ Κόσμου (β).

(α) Ἰωνιά. αὐτόθι. Στράβ. αὐτόθι.

(β) Χαρτάρ. Εἰκόν. 72. Causeimus. Rom. ς'. 4. ϗ 1. Φουρνοῦτ. Κζ'. Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Α'. 415. Ὁράτ. Α'. Η' 6. ϗ Δεσπρεζ. παρ' αὐτῷ. Μοντφαυκ. Β'. Α'. 28. 3. 180. 276. 66. Σουΐδ. ἐν Πριάπ. Ἀπολλών. παρ Demst. ἐν Ῥοζῖν. Β'. Κ'. 185. Thes. Brand. Γ'. 261. Ἰωνιά. αὐτόθ.

Τὸ δὲ ξύλινον ἄγαλμα αὐτοῦ κατεσκεύαζον πάντοτε ἐκ ξύλου ἀχρήςου πρὸς ἄλλο τι, καὶ ἔςηναν αὐτὸ εἰς τὰς ἀμπέλους καὶ κήπους ὡς φόβητρον τῶν ὀρνέων καὶ κλεπτῶν, ὑπὸ σκέπην κατασκευαςὴν, διὰ νὰ μὴ βρέχηται, οὔτε νὰ τὸ βλέπῃ ὁ Ἥλιος· εἰς τὰς πόλεις ὅμως ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκετο, εἶχε τὸ αἰδοῖον ἐσκεπασμένον.

Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Πρίαπος εἶχε τὴν αὐτὴν ἀλληγορίαν, καθὼς καὶ ὁ νεώτερος Ὦρος τῶν Αἰγυπτίων, ἀλληγορούμενος δηλονότι εἰς τὸν Ἥλιον, καὶ εἰς τὴν γεννητικὴν δύναμιν τῆς φύσεως· ὅθεν καὶ τὸ τοιοῦτον αἰδοῖον, καὶ τὰ πτερὰ, δηλοῦντα τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως, καὶ τὸ ἐπώνυμον ἰθύφαλλος, καὶ τὰ λοιπὰ ἐπιγράμματα· ἐπειδὴ ὁ Ἰθύφαλλος ἦτον Ἱερὸς τοῦ Διονύσου, ἀντὶ τοῦ Ἡλίου λαμβανομένου καὶ ἐκείνου, κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους· κατ' ἄλλους δὲ, αὐτὸς ὁ Διόνυσος ἦτον καὶ ὁ Πρίαπος, καὶ ἰθύφαλλον ἔλεγον καὶ αὐτὸ τὸ ἐντεταμένον αἰδοῖον· καὶ ἀπὸ τοῦ μέρους ὠνόμασαν οὕτω τὸ ὅλον. Τὸ δὲ ὄνομα παράγουσι τινὲς μὲν, παρὰ τὸ βριήπυος, τὸ μεγαλόφωνος· ἐπειδὴ εἰς τὰς τελετὰς τοῦ Διονύσου ἐβάκχευον μεθυσμέναι αἱ Βάκχαι κράζουσαι, καὶ ἀλαλάζουσαι ἀσέμνως. Ἄλλοι δὲ παρὰ τὸ πρίητος, ὡς προιέμενον τὸ σπέρμα. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι εἶναι ἀσιατικὸν τὸ ὄνομα, καὶ σημαίνει πατέρα καρποφόρον, ἢ γυμνὸν, ἐπειδὴ ἦτον ἀείποτε γυμνὸν καὶ ἀσκέπαςον τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ· κατ' ἄλλους λους δὲ, ἡ γλῶσσα ἡ μεγάλη, ἡ κοιλία, καὶ τὸ αἰδοῖον, ἔχουσιν ἀλληγορίαν ἄλλην· ὅτι δηλαδὴ, ὁ νικῶν αὐτὰ, ζῇ εὐδαιμόνως. Ἀπὸ δὲ τοῦ Πρίαπος ἐλέγετο πριαπίζω, καὶ πριαπισμὸς, ἡ ἔντασις τοῦ αἰδοίου (α).

Τοιούτους δὲ Θεοὺς εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Κονίσα-

(α) Ὁράτ. καὶ Ἰωνιά. αὐτόθ. καὶ Σχολ. Θεοκρίτ. Ἐπίγραμ. Ἀνθολογ. Δ΄. Ιβ΄. 94. Βόσ. Ἐτυμολογικ. ἐν Πριαπίσμ. καὶ Θεολογ. Β΄. Ζ΄. Σχολ. Λυκιαν. αὐτόθι.

λου, ἀπὸ τοῦ κόνιν καὶ σαλεύεσθαι· οἷον, εἰς τὴν κόνιν κυλίεσθαι, τοῦτ᾽ ἔςιν, εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ ἀσωτίας· ἁρμοδιώτερον δὲ γένοιτ᾽ ἂν παρὰ τὸ σαλῶος, ἢ σαλός. Τὸν Ὀρθάνην, ἢ Ὀρθάγην, ἢ Ὀρθάλην, καὶ Τύχωνα. Ἐθυσίαζον δὲ εἰς τὸν Κονίσαλον κάλαθον ἄχειρον καὶ πλήρη μυρσσίνης· εὑρέθη εἰς τὴν νεωςὶ ἀνακαλυφθεῖσαν πόλιν τῆς Νεαπόλεως Ἡράκλειαν ἄγαλμα τοιοῦτον, ἐπί τινος βωμοῦ ἱςάμενον, καὶ νομίζουσιν ὅτι ἦτον τινὸς τῶν τοιούτων Θεῶν. Ἔτι δὲ καὶ τὸν Δορδῶνα, ἢ Λορδῶνα, καὶ Κύδασον, καὶ Πύργην. Τούτους ὅλους λέγουσι πριαπώδεις δαίμονας, νεωςὶ θεοποιηθέντας, καὶ ἄλλο τι ἀξιόλογον δὲν εὑρίσκεται περὶ αὐτῶν (α)· ὅθεν ὁ Λυκόφρων λέγει τὸν Πάριν Ὀρθάγην· οἷον, κατωφερῆ πρὸς τὰ ἐρωτικά· τὸ δὲ ὄνομα νομίζουσι τινὲς ὅτι γίνεται παρὰ τὸ ὀρθιᾶν, καὶ ταυτὸν τῷ Πριάπῳ καὶ Ἰθυφάλλῳ.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ τοῦ Πανός.

Ὁ Πὰν ἦτον, κατὰ μέν τινας, υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, κατ᾽ ἄλλους δὲ, τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ὕβρεως, ἢ Θύμβρεως· ἢ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Καλλιςοῦς, ἢ τῆς Νύμφης Οἰνηΐδος, ἢ τοῦ Αἰθέρος καὶ τῆς Ἥρας, ἢ τοῦ Αἰθέρος καὶ τῆς Οἰνηΐδος, ἢ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Πηνελόπης, ἢ τῆς Πηνελόπης καὶ πάντων τῶν μνηςήρων, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Πὰν, ἢ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Πηνελόπης. Ἐκ ταύτης οὖν τῆς ποικιλίας τῶν γονέων φαίνεται, ὅτι ἦσαν πολλοὶ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος· ὅμως διακρίνουσι δύο μόνον, λέγοντες τὸν μὲν, υἱὸν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θύμβρεως, ὅς τις ἦτον μάντις, καὶ ἐδίδαξε τὸν Ἀ-

---

(α) Στράβ. αὐτόθ. Λυκόφρ. 538. κ. Τζέτζ. Σουΐδ. Ἡσύχ. κ. Φαβωρῖν. ἐν Λέξ. Ἀριςοφάν. Λυσιςράτ. 982. Ἀθήν. Ι. Ια. 441. Συνέσ. Ἐπιςολ. Λβ΄. Πιτρὸρ. Ἐρκολανικ. Γ. 36.

πόλλωνα τὴν μαντικήν· τὸν δὲ ἄλλον, υἱὸν τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Πηνελόπης, τὴν ὁποίαν ἐξηπάτησεν ὁ Ἑρμῆς μεταμορφωθεὶς εἰς τράγον· ὅθεν ἔλαβε καὶ ὁ Πᾶν σχῆμα τοιοῦτον. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον καὶ οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ἑρμοῦ, ὁ μὲν ἐκ τῆς Σώστης, ἀγνώστου γυναικοῦς, ὁ δὲ ἔκ τινος Νύμφης Πηνελόπης καλουμένης· ὅθεν μένει ἀδέσποτος ἡ γέννησις τοῦ Πανός (α).

Λέγομεν δὲ τοῦτο μόνον, εἰς κατάληψιν καὶ σαφήνειαν καὶ ἄλλων πολλῶν τοιούτων, ἔχοντες ἐνταῦθα ἀποδείξεις ἰσχυρὰς ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα ἦσαν διαφόρων ἀνθρώπων, καὶ ἐχρημάτισαν κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ τόπους. Ἐπειδὴ εἴδομεν τὸν Πᾶνα ἀναφερόμενον εἰς τὰς Θεογονίας, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐχρημάτισε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀσίριδος, κατὰ Διόδωρον. Καθ' Ἡρόδοτον δὲ, ὁ Πᾶν ἦτον ἀρχαιότατος, καὶ εἷς τῶν πρώτων ὀκτὼ Θεῶν, τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ δὲ Ἐπιμενίδης ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Θεοκρίτου λέγει, ὅτι ὁ Ζεὺς, τὶς Βασιλεὺς δηλαδὴ, ἐγέννησεν ἐκ τῆς Καλλιστοῦς δύο διδύμους υἱοὺς, τὸν Πᾶνα καὶ Ἀρκάδα. Ἄλλοι δὲ πολλοὶ βεβαιοῦσιν, ὅτι ἡ Πηνελόπη ἐγέννησεν υἱὸν Πᾶνα, κατὰ μέν τινας, ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ, πρὶν λάβῃ ἄνδρα τὸν Ὀδυσσέα, κατ' ἄλλους δὲ, ἐκ τῶν μνηστήρων, ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ Ὀδυσσέως· ταῦτα δὲ τὰ τρία συμβεβηκότα, συνέβησαν εἰς διαφόρους ἐποχὰς, καὶ πολὺ μεμακρυμένας ἀπ' ἀλλήλων. Ἐπειδὴ ἡ Πηνελόπη ἔζη κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, καὶ ὁ Ἀρκὰς ἦτον πολὺ πρότερον, ὡς καὶ οἱ ὀκτὼ Θεοὶ τῶν Αἰγυπτίων, πρότερον τούτου· ὅθεν λέγει ὁ Ἡρόδοτος. „Εἰ μὲν γὰρ φανεροί τε ἐγένοντο, καὶ κατεγήρασαν καὶ οὗτοι ἐν τῇ Ἑλλάδι, κατάπερ Ἡρακ-

(α) Σχόλ. Θεοκρίτ. Ζ'. 109. ϗ Α'. 3. ϗ 123. Ἀπολλόδ. Α. δ'. 1. Γυράλδ. Συντ. Ιέ. 454. Δοῦρις Σάμιος. παρ. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 772. Ἐπιμενίδ. παρ' Ναταλ. Ε'. ς'. Ὁμηρ. Ὕμν. εἰς Πᾶν. 34. ἐν Ὑποθέσ. Πινδάρ. Πύθ. Λουκιαν. Δ. δ. Κβ'. Νόν. Διονυσιακ. Δ'. 87. Ἰωνιά. 323.

λέης ὁ ἐξ Ἀμφιτρύωνος γενόμενος, καὶ δὴ καὶ Διόνυσος ὁ ἐκ Σεμέλης, καὶ Πᾶν ὁ ἐκ Πηνελόπης, ἔφη ἄν τις καὶ τούτους ἄλλους γενομένους ἄνδρας, ἔχειν τὰ ἐκείνων οὐνόματα τῶν προγεγονότων Θεῶν". Καὶ παρακατιὼν, „δῆλα ὦν μοι γέγονε ὅτι ὕςερον ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες τούτων τὰ οὐνόματα, ἢ τὰ τῶν ἄλλων Θεῶν, ἀπ᾽ οὗ δὲ ἐπύθοντο χρόνου, ἀπὸ τούτου γενεαλογέουσι αὐτέων τὴν γένεσιν. Ταῦτα μὲν νῦν αὐτοὶ Αἰγύπτιοι λέγουσι. „Δῆλον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ Πᾶν ἐλατρεύετο ἀρχαιόθεν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐπέρασεν ἡ λατρεία αὐτοῦ εἰς τὰς Ἀθήνας, ὡς μετ᾽ ὀλίγον ῥηθήσεται (α). Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων· νῦν δὲ λέγομεν περὶ τῶν λοιπῶν.

Ἐγεννήθη λοιπὸν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν ὁ Πᾶν, εἰς τὸ Λύκαιον ὄρος, κακόμορφος, ἔχων κέρατα εἰς τὴν κεφαλὴν, γένεια καὶ ὦτα μεγάλα, πόδας αἰγὸς καὶ οὐράν· ἐγέλα δὲ πάντοτε, καὶ πολὺ, ὥςε ἐφαίνετο τέρας δυσειδέςατον. Ὅθεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ αἰσχυνομένη νὰ ἀναθρέψη τοιοῦτον υἱὸν, ἀφῆκεν αὐτὸν ἐκεῖ· ὁ δὲ Ἑρμῆς ἔδωκεν αὐτὸν εἰς τὰς Νύμφας νὰ τὸν ἀναθρέψωσιν, ὧν ἡ πρώτη ὠνομάζετο Σινόη· ἔπειτα ἔλαβεν αὐτὸν ὁ Ἑρμῆς βρέφος ἔτι ὄντα, τὸν ἐτύλιξε μὲ δέρμα λαγοῦ, τὸν ἔφερεν εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ τὸν ἔβαλε πλησίον τοῦ Διὸς, καὶ τῶν ἄλλων Θεῶν. Οἱ δὲ Θεοὶ ἰδόντες τὴν τοιαύτην τερατώδη μορφὴν, ἐγέλασαν ἅπαντες, καὶ μάλιςα ὁ Διόνυσος ἐγέλασε περισσότερον τῶν ἄλλων. Καὶ διὰ τοῦτο ὠνόμασαν αὐτὸν Πᾶνα, ἐπειδὴ ἐκίνησεν εἰς γέλωτα πάντας τοὺς Θεούς. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὕςερον ἡ Ἀφροδίτη μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς ταύτην τὴν μορφὴν, ἐπειδὴ ἔκρινεν ὡραιότερον αὐτῆς τὸν Ἀχιλλέα τὸν υἱὸν τοῦ Διὸς

(α) Διόδ. Α΄. Ιή. Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 145. 146. Σχολ. Θεοκριτ. Α΄. 3.

καὶ τῆς Λαμίας· ἔτι δὲ ἐξοίςρησεν αὐτὸν καὶ εἰς τὸν ἔρωτα τῆς Ἠχοῦς (α).

Ἀνατραφεὶς λοιπὸν οὕτως εἰς τὰ ὄρη καὶ αὐξήσας, ἔγινε κυνηγὸς καὶ ποιμὴν ἔμπειρος. Διὰ τοῦτο ἡ Ἄρτεμις ἔλαβε παρ᾽ αὐτοῦ τοὺς κυνηγετικοὺς κύνας· ἔτι δὲ ἦτον καὶ μάντις δόκιμος, καὶ ἐδίδαξε καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τὴν τέχνην ταύτην (*). Καὶ ἐπειδὴ ἦτον φιλέρημος, κατὰ τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ, διέτριβε πάντοτε εἰς τὰ ὄρη, δάση, πεδιάδας, καὶ σπήλαια· ἐνίοτε δὲ κατέβαινε καὶ εἰς τὰ παραθαλάσσια· ὅθεν εὑρὼν κοχλιάριον κατεσκεύασε τὴν Σύριγγα πρῶτος, καὶ ἔπαιζεν αὐτήν. Διὰ τοῦτο αἱ Νύμφαι ἐσυνάζοντο, καὶ διέτριβον πάντοτε μὲ αὐτὸν, θελγόμεναι ὑπὸ τῆς μελῳδίας τῆς Σύριγγος, καὶ ἐχόρευον περὶ αὐτόν· αὐτὸς δὲ καθήμενος εἰς τὰ χλωρὰ χόρτα ἔπαιζε τὴν Σύριγγα. Ἡ συνηθισμένη διατριβὴ αὐτοῦ ἦτον εἰς τὸ Μαίναλον, Κυλλήνην, καὶ Λύκαιον, ὄρη τῆς Ἀρκαδίας· καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον διέτριβεν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρῶν τούτων τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ θέρος, τὸν δὲ χειμῶνα εἰς τὰ σπήλαια. Ἐνίοτε δὲ κατέβαινε τὸ θέρος μὲ τὰ ποίμνια αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ παραθαλάσσια, καὶ καθήμενος ἐπὶ τῶν σκοπέλων ηὔλει συμφώνως μὲ τὸν ἦχον τῶν κυμάτων. Ἔσωσε καὶ πολλοὺς πλωτῆρας καταδιωκομένους ὑπὸ τῶν πειρατῶν, δεικνύων τὰ φάσματα, καὶ φόβητρα, τὰ ὁποῖα γίνονται εἰς τοὺς σκοπέλους, καὶ εἰς τὰ παραθαλάσσια σπήλαια ὑπὸ τῶν κυμάτων, καὶ ὠνομάζοντο φόβοι Πανικοί (β).

(α) Ὁμηρ. Ὑμν. εἰς Πᾶν. Πανσαν. Ἀρκαδικ. Λ'. 2. Πτολεμ. Ἡφαις. ϛ'.

(*) Ἐνταῦθα πάλιν λέγουσιν, ὅτι ὁ μὲν κυνηγὸς ἦτον υἱὸς τῆς Νύμφης Σώσης, ὁ δὲ ποιμὴν τῆς Πηνελόπης· ἑπομένως κ) ὁ μάντις ἦτον ἄλλος. Καὶ εἰ μὲν οὕτως ἔχει, ἐχρημάτισαν τρεῖς Πᾶνες εἰς τὴν Ἀρκαδίαν· ἐπειδὴ ταῦτα πάντα ἀναφέρονται ἐκεῖ.

(β) Ὁμηρ. Ὑμν —. Θεόκριτ. Εἰδυλ. Α'. Ιβ. 124. 126. Ὀρφ. Ὑμν. γ'. κ) Γ'. Πίνδαρ. Πυθ. Γ'. 139. Σχολ. κ) Ἀποσπάσμ. 29. 50. 159. Σοφοκλ. Αἴαντ. 694. κ) Σχολ.

Κατ' ἄλλους δὲ, διέτριβε καὶ πρὸς τὸ ὄρος τῆς μικρᾶς Ἀσίας Τμῶλον λεγόμενον, πλησίον τῶν Σάρδεων, καὶ ἐπαρθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπαίνων τῶν Νυμφῶν, διὰ τὸ αὔλημα τῆς Σύριγγος, ἦλθεν εἰς φιλονεικίαν μὲ τὸν Ἀπόλλωνα. Κατέστησαν δὲ κριτὴν τοῦ ἀγῶνος τὸν Τμῶλον, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη τὸ ὄρος, ὅστις προέκρινε τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ ἐπήνεσαν τὴν κρίσιν ὅλοι οἱ παρευρεθέντος. Μόνον ὁ Μίδας δὲν εὐχαριστήθη. Ὅθεν ὀργισθεὶς ὁ Ἀπόλλων μετέβαλε τὰ ὦτα τοῦ Μίδου εἰς ὦτα ὄνου, πρὸς τιμωρίαν (α).

Ὅτε δὲ ἐδιώχθησαν οἱ Θεοὶ ὑπὸ τοῦ Τυφῶνος εἰς τὴν Αἴγυπτον, αὐτὸς συνεβούλευσε νὰ μεταμορφωθοῦν εἰς ζῶα, πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου· μετεμορφώθη καὶ αὐτὸς εἰς Αἰγόκερον. Καὶ ἐπειδὴ εὐδοκίμησε τὸ στρατήγημα, κατηστέρισεν ὁ Ζεὺς τὸν Αἰγόκερον, εἰς τιμὴν τοῦ Πανός. Κατ' ἄλλους δὲ, μετεμορφώθη ὁ μισὸς εἰς Αἰγόκερον, καὶ ὁ μισὸς εἰς ὀψάριον, καὶ πεσὼν εἰς τὴν Θάλασσαν, ἔφυγε τὸν κίνδυνον. Περὶ δὲ τοῦ Αἰγοκέρου λέγουσιν ἄλλα, ὡς μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται (β).

Ἦτον δὲ καὶ αὐτὸς σύμμαχος τῶν Θεῶν εἰς τὴν Γιγαντομαχίαν· καὶ σαλπίσας μὲ τὴν Σύριγγα, ἐξέπληξε τοὺς Γίγαντας, καὶ ἔτρεψεν αὐτοὺς εἰς φυγὴν, ἐπειδὴ δὲν ὑπέφερον ἐκείνην τὴν ἄγνωστον καὶ ἀσυνήθιστον φωνήν. Ἦτον δὲ καὶ στρατηγὸς, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Διονύσου· καὶ ὅτε παρετάχθησαν οἱ Ἰνδοὶ, καὶ ἐφοβήθη ὁ Διόνυσος, ἰδὼν τὸ τοσοῦτον πλῆθος, αὐτὸς μηδόλως ταραττόμενος, ἐκέλευσε νὰ σαλπίσῃ καὶ ἀλαλάξῃ τὴν νύκτα ὅλον τὸ στράτευμα ἐξαίφνης, μεγαλοφώνως καὶ ἀγρίως ὅσον δυνατόν· καὶ ἐπειδὴ ἀντήχησαν αἱ κοιλάδες, καὶ αἱ πέτραι, καὶ ἔγινεν ἡ κραυγὴ παράδοξος καὶ τρομερὰ, ἐφοβήθησαν οἱ Ἰνδοὶ,

(α) Ὀβίδ. Μετ. Ια΄. 153. Ὑγῖν. Μύθ. 191. Λυκόφρ. 1401. καὶ Τζέτζ.
(β) Ὑγῖν. Αὐτόθι. καὶ Ἀστρονομ. 28.

καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἦτον καὶ εἰς τὴν ἐκϛρατείαν τοῦ Ὀσίριδος, τιμώμενος, καὶ σεβόμενος ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, οἵτινες ἔκτισαν καὶ πόλιν ὁμώνυμον αὐτοῦ, τὴν Χεμὼ Αἰγυπτιϛὶ, Πανὸς πόλιν δὲ ἑλληνιϛὶ ἑρμηνευομένην. Οὗτος ὅμως ἦτον ὁ Αἰγύπτιος Πᾶν (α).

Ὅτε δὲ εἰσέβαλεν ὁ Δάτις ϛρατηγὸς τοῦ Δαρείου εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἔϛειλαν οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Φιλιππίδην, ἢ Φειδιππίδην κατ᾽ ἄλλους, εἰς τὴν Λακεδαίμονα περὶ βοηθείας, ἐφάνη ὁ Πᾶν πρὸς αὐτὸν, κατὰ τὸ Παρθένιον ὄρος, καὶ εἶπεν, ὅτι ἦτον καὶ πρότερον βοηθοὺς εἰς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἤδη θέλει βοηθήσει αὐτοὺς περὶ τὸν Μαραθῶνα, αὐτοὶ ὅμως δὲν τὸν ἐτίμησαν ποτέ. Ὅθεν ἐτίμησαν αὐτὸν οἱ Ἀθηναῖοι ὕϛερον, μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην. Καὶ τότε ἐπέρασε πρῶτον ἡ λατρεία τοῦ Πανὸς ἀπὸ τῆς Ἀρκαδίας εἰς τὴν Ἀττικήν· ὁμοίως καὶ ὅτε ἦλθεν ὁ Βρέννος μὲ τὸ ϛράτευμα τῶν Γαλατῶν, νὰ λεηλατήσῃ τοὺς Δελφοὺς, ἐφάνη ὁ Πᾶν τὴν νύκτα ἐξαίφνης πρὸς αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἐτρόμαξε τόσον, ὥϛε ἐφονεύοντο ἀναμεταξύ των. Διὰ τοῦτο ὠνομάσθησαν Πανικοὶ οἱ τοιοῦτοι φόβοι, οἱ ὁποῖοι γίνονται ἐξαίφνης, καὶ χωρὶς αἰτίαν γνωϛὴν (β).

Εἶχε δὲ γυναῖκα ὁ Πᾶν, κατὰ μέν τινας, τὴν Αἶγα, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὸν Αἰγιπᾶνα· κατ᾽ ἄλλους δὲ, τὴν Ἠχὼ, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὴν φαρμακεύτριαν Ἴυγκα· κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἡ Ἠχὼ ἦτον μόνον ἐρωμένη αὐτοῦ, ἥτις ἀφῆκεν αὐτὸν ὕϛερον, καὶ ἠγάπησε τὸν Νάρκισσον· ἠγάπησε δὲ καὶ αὐτὸς ὕϛερον τὴν Νύμφην Πίτυν, τὴν ὁποίαν ἠγάπα καὶ ὁ Βοῤῥᾶς. Ὅθεν ζηλοτυπήσας ὁ Βοῤῥᾶς, καὶ πνεύσας σφοδρότερον, ἔῤῥιψεν αὐτὴν εἰς τὰς πέτρας, καὶ τὴν ἐφόνευσεν· ἡ δὲ Γῆ λυπη-

---

(α) Ἀνώνυμ. Ἰά. Ὑγῖν. Αὐτόθι. Πολυαίν. ϛρατηγ. Β΄. Διόδ. Α΄. Ἰή.
(β) Παυσαν. Ἀττικ. Κή. 4. Φωκικ. Κγ΄. 5. Σιμωνίδ. παρ Ναττάλ. Ε΄. ϛ΄. Ἡρόδοτ. Ἐρατ. 105.

θεῖσα ἀνέδωκε τὸ ὁμώνυμον αὐτῆς δένδρον, ἐκ τοῦ ὁποίου κόψας κλῶνους ὁ Πᾶν, καὶ ςεφανωθεὶς, περιήρχετο ζητῶν τὴν Πίτυν (α).

Ἀγαπήσας δὲ καὶ τὴν Ἄρτεμιν, μετεμορφώθη εἰς τράγον λευκὸν νὰ τὴν ἐξαπατήσῃ· ἐκείνη δὲ νομίζουσα ὅτι ἦτον τῷ ὄντι τράγος, τὸν ἐκυνήγησε μέχρι τινος δάσους, διὰ νὰ τὸν πιάσῃ· καὶ ἐκεῖ ἐπίασε τὸν Πᾶνα ἀντὶ τοῦ τράγου. Ἀγαπήσας δὲ καὶ τὴν Σύριγγα, μίαν τῶν Ναϊάδων Νυμφῶν, καὶ θυγατέρα τοῦ Λάδωνος ποταμοῦ, κατεδίωκε καὶ αὐτήν· ἡ δὲ φεύγουσα πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς, εὗρεν αὐτὸν ἀδιάβατον. Ὅθεν παρεκάλεσε τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς, καὶ τὴν μετεμόρωσαν εἰς καλάμους πλησίον τοῦ ποταμοῦ, εἰς ἀποφυγὴν τῆς καταισχύνης. Προφθάσας δὲ ὁ Πᾶν, κλαίων, καὶ ἀναςενάζων, ἠθέλησε νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ, καὶ ἐνηγκαλίσθη τοὺς καλάμους, οἱ ὁποῖοι ἀπεκρίνοντο, ἀντιχοῦντες πρὸς τοὺς ςεναγμοὺς αὐτοῦ· ἐννοήσας λοιπὸν, ὅτι οἱ κάλαμοι ἀποτελοῦσιν ἦχον, ἔκοψε πολλοὺς, καὶ συναρμόσας αὐτοὺς, κατεσκεύασεν ὄργανον μουσικὸν, τὸ ὁποῖον ὠνόμασε Σύριγγα ἀπὸ τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ, εἰς παραμυθίαν· ἔπειτα περιήρχετο αὐλῶν, καὶ θρηνῶν αὐτήν. Καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἐφεῦρε τὴν Σύριγγα (β). Ἐγέννησε δὲ καὶ ἄλλους δώδεκα Πᾶνας ὁμοίους μὲ αὐτόν.

Πλησίον τοῦ Λυκαίου ὄρους, καὶ τῆς πόλεως Λυκοσούρας (*) ἦτον τινὰ ὄρη Νόμια ὀνομαζόμενα, ἀπὸ τοῦ Πανὸς, Νομίου καὶ αὐτοῦ ὀνομαζομένου ἐκεῖ, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἔβοσκε τὰ ποίμνια· εἶχε καὶ Ἱερὸν ἐκεῖ, καὶ ὠνομάζετο ὁ περὶ τὸ Ἱερὸν τόπος Μέλπεια, διότι ἐκεῖ ηὔλησε τὸ πρῶτον μέλος μὲ τὴν Σύριγγα· εἶχε δὲ καὶ

(α) Θεαίτητ. ϗ Ἀρχίας παρ. Νατάλ. Αὐτόθ. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρ. 310. Ὑγῖν. Ἀςρον. Β'. 13. Γεωποιικ. 11.

(β) Βιργίλ. Γεωργικ. Γ'. 392. ϗ Φυλαργ. Αὐτόθι. Ὀβίδ. Μετ. Α. 689. Νόν. Διονυσιακ. Ιδ'. 71.

(*) Ταύτην τὴν πόλιν λέγει ὁ Πανσανίας, ὅτι εἶδε πρῶτον ὁ Ἥλιος. Καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἔμαθον νὰ κτίζωσι πόλεις οἱ ἄνθρωποι.

εἰς τὸ Παρθένιον ὄρος Ἱερὸν, ἔνθα ἐφάνη εἰς τὸν Φιλιππίδην. Εἰς τοῦτο τὸ ὄρος ἦσαν χελῶναι ἐπιτήδειοι εἰς κατασκευὴν λύρας, καὶ Ἱεραὶ τοῦ Πανός. Ὅθεν ἐφοβοῦντο οἱ ἐγχώριοι νὰ τὰς ἐγγίξουν, οὔτε τοὺς ξένους ἄφηναν νὰ τὰς λαμβάνουν. Εἶχε καὶ ἄλλο Ἱερὸν πλησίον τῆς Λυκοσούρας, ὅπου ἔκαιον πῦρ ἄσβεςον, καὶ ἔλεγον ὅτι ὁ Πὰν ἦτον Μάντις ἐκεῖ τὸ παλαιὸν, ἔχων Μαντεῖον, καὶ Πρόμαντιν Νύμφην τινα Ἐρατὼ ὀνομαζομένην, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν γυναῖκα ὁ Ἀρκὰς τῆς Καλλιςοῦς· οἱ δὲ ἐγκάτοικοι τοῦ Λυκαίου ὄρους ἔλεγον, ὅτι ἤκουον αὐτὸν συρίζοντα εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἦτον Ἱερὸν αὐτοῦ. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εἶχον πλησίον τοῦ Μαραθῶνος, ὄρος καὶ σπήλαιον Ἱερὸν τοῦ Πανὸς, Θέας ἄξιον, ἔχον εἴσοδον ςενὴν, καὶ ἔσωθεν οἴκους, καὶ λουτρὰ, καὶ τὸ καλούμενον αἰπόλιον τοῦ Πανὸς, τὸ ὁποῖον ἦτον πέτραι κατεσκευασμέναι εἰς σχῆμα αἰγῶν (α).

Ἐνομίζετο λοιπὸν ὁ Πὰν Θεὸς μέγας, καὶ Προςάτης τῶν ὀρέων· ὅθεν ἦτον ὅλα τὰ ὄρη τῆς Ἀρκαδίας, καὶ τὰ σπήλαια πανταχοῦ Ἱερὰ αὐτοῦ. Ὁμοίως ἦτον Προςάτης τῶν ποιμνίων, καὶ τῶν ποιμένων, τῶν κυνηγῶν, τῶν σπηλαίων, σκοπέλων, καὶ ἀρχηγὸς τῶν Νυμφῶν. Καὶ καθὼς ἦτον ὁ Ζεὺς Μοιραγέτης, καὶ ὁ Ἀπόλλων Μουσαγέτης, οὕτως ἦτον καὶ αὐτὸς Νυμφαγέτης. Ἦτον ὅμως πολὺ θυμώδης καὶ ὀργίλος, καὶ ὅτε ὠργίζετο, ἐσύριττε τὸ θανατηφόρον μέλος· ὅσοι δὲ ἤκουον τοῦτο, ἀπέθνησκον ἀπὸ τοῦ φόβου. Καθώς ποτε ἐννέα ξυλοκόποι ἰδόντες αὐτὸν ἐξηγριωμένον εἰς τὸ δάσος, καὶ ἀκούσαντες καὶ ἐκεῖνο τὸ ὀξύτατον καὶ φοβερὸν μέλος, ἀπέθανον. Οἱ δὲ συγγενεῖς αὐτῶν ἀποροῦντες τὴν αἰτίαν τοῦ τοιούτου παραδόξου θανάτου, ἠρώτησαν τὸ μαντεῖον, καὶ ἔλαβον χρησμὸν, λέγοντα τὴν αἰτίαν. Καὶ μάλιςα ἔλεγεν, ὅτι ἂν δὲν κατεπραΰνεν ἡ Ἄρτεμις τὸν

(α) Παυσαν. Ἀρκαδικ. Λή. 4. Νδ'. 5. Λζ'. 8. 9. Λς'. 5. Ἀττικ. Λζ'. 6.

θυμὸν αὐτοῦ, ἤθελε νὰ φονεύσῃ ὅλους τοὺς ὑλοτόμους, ἐπειδὴ ἐνοχλοῦσιν αὐτὸν, κόπτοντες ξύλα, ἐν ᾧ αὐτὸς συρίζει, καὶ τέρπει τὰς Νύμφας.

Ὅθεν οἱ Ποιμένες εἶχον μεγάλην προσοχὴν, νὰ μὴ τύχῃ καὶ τὸν ἐνοχλήσωσι· καὶ μάλιϛα πρὸς τὴν μεσημβρίαν δὲν ἐσύριζον τὰς σύριγγας αὐτῶν, οὔτε ἄλλον κρότον ἔκαμνον, ἰξεύροντες ὅτι τότε ἔρχεται κεκοπιατμένος ἀπὸ τὸ κυνήγιον, καὶ κοιμᾶται εἰς τοὺς κατασκίους τόπους, ὑποκάτω εἰς τὰς σκιὰς τῶν Πιτύων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖϛον. Ἦτον δὲ Προϛάτης καὶ τῶν ἁλιέων, ὡς μαρτυροῦσι δύο ἐπιγράμματα αὐτοῦ· μάλιϛα δὲ φαίνεται ὅτι ἐπροϛάτευεν ὅλην τὴν Θάλασσαν, ἢ τοὐλάχιϛον, τὰ παραθαλάσσια ὅλα· ὅθεν ὁ Σοφοκλῆς λέγει αὐτὸν Ἁλίπλακτον. Σώζονται καὶ δύο ὕμνοι εἰς αὐτὸν, ὁ μὲν τοῦ Ὀρφέως, ὁ δὲ τοῦ Ὁμήρου (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν ἔχοντα δύο μικρὰ κέρατα εἰς τὴν κεφαλὴν, πρόσωπον ἐρυθρὸν, ὦτα μικρὰ καὶ ὀξυκατάληκτα, τὸ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς φαλακρὸν, γένεια τραχέα, οὐρὰν καὶ πόδας αἰγὸς, δέρμα παρδάλεως ἐπὶ τῶν ὤμων, ϛέφανον ἐκ πίτυος εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ εἰς μὲν τὴν δεξιὰν μάϛιγα, εἰς τὴν ἀριϛερὰν δὲ ῥάβδον ποιμενικὴν κρατοῦντα. Ἐνίοτε δὲ καὶ καθήμενον ὑπὸ τὰ δένδρα, καὶ συρίζοντα. Καὶ ἄλλως διαφόρως· τὰ κυριώτερα σύμβολα ὅμως εἶναι πανταχοῦ (β).

Ἡ ϛολὴ αὕτη ἔχει μικτὴν ἀλληγορίαν, ἐπειδὴ ἀλληγοροῦσιν αὐτὸν καὶ εἰς τὸ πᾶν, διὰ τὴν συνωνυμίαν· ὅθεν ῥηθήσεται περὶ αὐτῆς εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον, ὡς καὶ περὶ πάντων τῶν τοιούτων.

(α) Ὅμηρ. Ὕμν. 6. Βιργίλ. Γεωργικ. Α´. 17. Ἴβυκ. παρ. Νατάλ. Ε´. ϛ´. ϗ Ἀνυτ. Ὀβίδ. Ἡρωΐδ. Δ´. 171. Ὀρφ. Ὕμν. Ι´. Θεόκριτ. Εἰδυλ. Α´. 16. ϗ Σχολ. Ἀνθολογ. 470. Ἀναλέκτ. Τόμ. Β´. Σελ. 263. ϗ Τόμ. Γ´. 43. Σοφοκλ. Αἴαντ. 694. ϗ Σχολ.

(β) Σίλ. Ἰταλικ. Ιή. 332. 340. Βόσ. Θεολ. Θ´. Λδ´. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Ἐκλογ. Β´. 31. Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 106. Ἀλβρίκ. Εἰκον. Θ´. Θ´. Φουρνοῦτ. Κζ´.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τῆς Αἰγός.

Ταύτην δὲ, τινὲς μὲν γράφουσιν Αἶγα παρὰ τὸ Αἴξ Αἰγὸς, τινὲς δὲ Αἶγα, Αἴγης, Αἴγην. Καὶ οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ἦτον γυνὴ τοῦ Πανὸς, καὶ ἐρωμένη τοῦ Διὸς, ὅστις ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Αἰγιπᾶνα. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον Νύμφη, καὶ θυγάτηρ τοῦ Ὠλένου υἱοῦ τοῦ Ἡφαίςου, καὶ ἀδελφὴ τῆς Ἑλίκης, καὶ τροφὸς τοῦ Διός· διὰ τοῦτο κατηςέρισεν αὐτὴν ὁ Ζεύς. Ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη καὶ ἡ πόλις Αἶγα τῆς Αἱμονίας, τῆς νῦν Θεσσαλίας. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ἡλίου ἔχουσα μορφὴν φοβεράν· ὅθεν οἱ Τιτᾶνες φοβούμενοι, καὶ βδελυττόμενοι αὐτὴν, παρεκάλεσαν την Γῆν τὴν μητέρα αὐτῶν, καὶ τὴν ἔκρυψεν εἰς ἓν ἄντρον τῆς Κρήτης, καὶ τότε ἔδωκεν ἡ Ἀμάλθεια τὸν Δία, νὰ τὸν ἀναθρέψῃ αὐτὴ εἰς τὸ ἄντρον ἐκεῖνο, μὲ τὸ γάλα αὐτῆς· κατ' ἄλλους δὲ, εἶχε λάμψιν πολλὴν, θυγατέρα τοῦ Ἡλίου οὖσα, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐδύναντο νὰ τὴν ὑποφέρουν οἱ Τιτᾶνες.

Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ Ζεὺς εἰς ἡλικίαν, καὶ ἐκίνησε τὸν κατὰ τῶν Τιτάνων, ἢ τῶν Γιγάντων πόλεμον, καὶ δὲν εἶχεν ὅπλα, ἔλαβε χρησμὸν νὰ μεταχειρισθῇ ὅπλον τὸ δέρμα τῆς Αἰγὸς ταύτης, διότι ἦτον ἄτρωτον, καὶ φοβερὸν, ἔχον εἰς τὴν μέσην τῆς ῥάχης πρόσωπον Γοργόνος· καὶ αὕτη ἦτον ἡ Αἰγὶς τοῦ Διὸς, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη Αἰγίοχος. Ἐπειδὴ δὲ ἐνίκησεν ὁ Ζεὺς, ἐτύλιξεν εἰς ἄλλο δέρμα τὰ ὀςᾶ τῆς Αἰγὸς, καὶ ἀποκαταςήσας αὐτὴν πάλιν ἔμψυχον καὶ ἀθάνατον, τὴν κατηςέρισε. Καὶ οὕτως ἡ Αἶγα κατὰ μέν τινας, ἦτον γυνὴ, κατὰ δ' ἄλλους τέρας.

Οὗτος ὁ μῦθος καὶ οἱ ἑξῆς δύο δὲν εἶχον χώραν ἐνταῦθα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔχουσι τινὰ συγγένειαν μὲ τὸν

Πᾶνα, ὡς ἐκ τῶν ὀνομάτων δῆλον, ἐτέθησαν καὶ αὐτοὶ πλησίον ἐκείνου (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τοῦ Αἰγίπανος.

Ὁ Αἰγίπαν ἦτον, ὡς εἴρηται, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἴγης γυναικὸς τοῦ Πανός, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Αἰγίπαν ἀπὸ τῆς Αἴγης καὶ τοῦ Πανὸς, τοῦ νομίμου ἀνδρὸς αὐτῆς· ὁ Ὑγῖνος, ὅς τις ἀναφέρει τὴν γέννησιν ταύτην, λέγει, ὅτι ἐγεννήθη ὁ Αἰγίπαν συγχρόνως μὲ τὸν Δία, καὶ ἀνετράφησαν ὁμοῦ. Δὲν βλάπτει ὅμως, ἂν ἐγεννήθη κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς, καὶ συνανετράφησαν. Καὶ διὰ τοῦτο κατηςέρισεν αὐτὸν ὁ Ζεὺς, καὶ τὸν ὠνόμασεν Αἰγόκερον. Ὁ δ' Ἀπολλόδωρος λέγει, ὅτι ὁ Αἰγίπαν καὶ ὁ Ἑρμῆς ἔκλεψαν τὰ νεῦρα τοῦ Διὸς, ὅτε ἔκοψεν αὐτὰ ὁ Τυφῶν, ὡς εἴρηται ἐκεῖ· ὁ δὲ Πλούταρχος λέγει παρὰ Βοσσίῳ, ὅτι ὁ Αἰγίπαν ἦτον ὁ Συλβανὸς τῶν Λατίνων. Καὶ ὁ Λουκιανὸς παρὰ τῷ αὐτῷ, ὅτι ὁ Αἰγίπαν εἶχε τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἀνθρώπου, καὶ τὸ Κάτω Αἰγὸς, σχεδὸν ὡς ὁ Πᾶν. Ὁ δὲ Πλίνιος λέγει, κατὰ τὰς παλαιὰς παραδόσεις, ὅτι εὑρέθησαν τοιαῦτα τέρατα εἰς τὴν Λιβύαν, περιφερόμενα τὴν νύκτα κατὰ τὸ ὄρος Ἄτλαντα καλούμενον, καὶ Αἰγίπανες ὀνομαζόμενα. Τοιοῦτον τι συμπεραίνει καὶ ὁ Πλούταρχος, λέγων· „καὶ γὰρ αἰγῶν ἐπειράθησαν ἄνδρες καὶ ὑῶν καὶ ἵππων μιγνύμενοι, καὶ γυναῖκες ἄῤῥεσι θηρίοις ἐπεμάνησαν· ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων γάμων Μινώταυροι καὶ Αἰγίπανες, ὡς δ' ἐγῷμαι, καὶ Σφίγγες ἀναβλαςάνουσι, καὶ Κένταυροι". Εὑρέθησαν δὲ τοιοῦτοι εἰς τὰ νο-

---

(α) Ὑγῖν. Ἀςρονομ. Β'. Ιγ'. Ἐρατοσθέν. Καταςερισμ. Ιγ' Ἰωάν. Ἰάκωβ. Λεξικ. Μυθολογ. ἐν Αἴγῃ.

μίσματα τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ῥωμαίων ἐγκεχαραγμένοι, καὶ Αἰγίπανες ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων ὀνομαζόμενοι, καὶ τὴν μορφὴν σχεδὸν τῶν Σατύρων ἔχοντες. Καὶ φαίνεται ὅτι ἐνομίζοντο καὶ αὐτοὶ ἀρχαιόθεν Θεοὶ ἀγρονόμοι (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τοῦ Αἰγοκέρου.

Τοῦτον τὸν Αἰγόκερον, τινὲς μὲν λέγουσιν ἐπίθετον τοῦ Πανὸς, τινὲς δὲ αὐτὸν τὸν Αἰγίπανα, ἢ Πᾶνα, καὶ ὅτι ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Αἰγίπανος καὶ τῆς Αἰγὸς, καὶ ἀνετράφη μὲ τὸν Δία εἰς τὴν Ἴδην τῆς Κρήτης, καὶ συνεστράτευσε μὲ αὐτὸν κατὰ τῶν Τιτάνων, καὶ ὅτι ἐπενόησε καὶ κατεσκεύασε τὸν Κόχλον, ὡς σάλπιγγα, ἔκ τινος κοχλιαρίου τῆς Θαλάσσης, τὸν ὁποῖον μετεχειρίζοντο ὡς σάλπιγγα πρὶν κατασκευασθῶσιν αἱ σάλπιγγες. Καὶ οὗτος ὁ Κόχλος ἐτρόμαξε τοὺς Τιτᾶνας, ἐπειδὴ εἶχεν ἀγρίαν καὶ ἀσυνήθιστον φωνήν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν κατηστέρισεν αὐτὸν ὁ Ζεὺς, μὲ τὴν μητέρα αὐτοῦ Αἶγα. Καὶ ἐπειδὴ ἔλαβε τὸν Κόχλον ἐκ τῆς Θαλάσσης, διὰ τοῦτο ἔχει παράσημον ἰχθύος, τὴν οὐρὰν δηλονότι (β). Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἔχει τὸ σημεῖον τοῦτο, ἐπειδὴ μετεμορφώθη οὕτως εἰς τὴν Αἴγυπτον.

(α) Ὑγῖν. Ἀστρονομ. Β΄. Ιγ΄. καὶ Κή. Ἀπολλόδωρ. Α΄. ς΄. 3. Βοσσ. Ἐτυμολογικ. ἐν Faustus. Πλούταρχ. ἐν Γρύλλ. Τόμ. Ι΄. Σελ. 119. Λεξικ. Ἀνωνύμ. ἐν Αἰγίπαν.

(β) Γυράλδ. Συντ. Ιε. 453. Ἐπιμενίδ. παρ᾽ Ἐρατοσθέν. Καταστερισμ. Κζ΄.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Περὶ τῶν Νυμφῶν.

Αἱ Νύμφαι, κατὰ μὲν τινας, ἦσαν θυγατέρες τοῦ Ὠκεανοῦ· κατ᾽ ἄλλους δὲ τοῦ Διὸς, κατ᾽ ἄλλους ἐγεννήθησαν ἐκ τῶν δένδρων, καὶ μάλιςα ἐκ τῶν δρυῶν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐγεννήθησαν ἐκ διαφόρων γονέων· ὡς αἱ Μελίαι ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Οὐρανοῦ, ἡ Λιλαία ἐκ τοῦ Κηφισσοῦ ποταμοῦ, ἀφ᾽ ἧς ὠνομάσθη καὶ ἡ Λιλαία πόλις τῆς Φωκίδος· ἄλλαι ἐκ τοῦ Διὸς, καὶ ἄλλαι ἐξ ἄλλων διαφόρων γονέων· αἱ πλεῖςαι ὅμως ἦσαν θυγατέρες τῶν ποταμῶν, ὡς ῥηθήσεται ἐν τοῖς ἑξῆς (α).

Αἱ Νύμφαι ἦσαν μὲν Θεαὶ, ὅμως θνηταί· ἔζων δὲ πολλῶν χιλιάδων χρόνους. Καὶ ἐπειδὴ ἦσαν Προςάτιδες καὶ τῶν δένδρων, λέγουσί τινες, ὅτι ἔζων ὅσον ζῶσι τὰ δένδρα· ὁ δὲ Ἡσίοδος διορίζει τὴν ζωὴν αὐτῶν οὕτως.

„Ἐννέα τοι ζώει γενεὰς λακέρυζα Κορώνη
„Ἀνδρῶν ἡβώντων, Ἔλαφος δὲ τε τετρακόρωνος.
„Τρεῖς δ᾽ Ἐλάφους ὁ Κόραξ γηράσκεται· αὐτὰρ ὁ Φοίνιξ,
„Ἐννέα τοὺς Κόρακας· δέκα δ᾽ ὑμεῖς τοὺς Φοίνικας
„Νύμφαι ἐϋπλόκαμοι κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο.

Οἷον, ὅσον ζῇ ὁ Ἄνθρωπος, ἐννεάκις τόσον ζῇ ἡ Κορώνη· ὅσον δὲ ἡ Κορώνη, τετράκις τόσον ἡ Ἔλαφος· ὅσον δὲ ἡ Ἔλαφος, τρεῖς τόσον ὁ Κόραξ· ὅσον δὲ ὁ Κόραξ, ἐννεάκις τόσον ὁ Φοίνιξ· ὅσον δὲ ὁ Φοίνιξ, δεκάκις τόσον αἱ Νύμφαι. Ἄρα κατὰ τὴν δόξαν τινῶν ἀρχαίων, οἵτινες διορίζουσιν εἰς ἐνεννήκοντα ἓξ χρόνους τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, 96×9=864×4=3,456×3=10,368×9=93,312×10=933,120.

(α) Ὀρφ. Ὕμν. 51. Παυσαν. παρ. Σπάγγ. ἐν Καλλιμάχ. εἰς Δῆλ. 83. καὶ Φωκικ. Λγ΄. 2. Ἡσιοδ. Θ. 187.

Ὁ δὲ Πλούταρχος περιορίζει τὴν ζωὴν τούτων εἰς 9520 χρόνους, ἐκλαμβάνων ἄλλως τὴν γενεάν. Ἄλλοι δὲ ἀριθμοῦσι τριάκοντα χρόνους τὴν γενεὰν τῶν ἡβώντων, ἐπειδὴ ἀνδρῶν ἡβώντων εἶπεν ὁ Ἡσίοδος· καὶ ἄλλοι ἑκατὸν ὀκτὼ τὴν γενεὰν τῶν γερόντων, διότι νομίζουσι γηρώντων τὸ ἡβώντων, καὶ πεντήκοντα τέσσαρας χρόνους τὸν μέσον ὅρον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς (α), λέγοντες, ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος σύγκειται ἐκ τῆς μονάδος, καὶ τῶν δύο πρώτων ἐπιπέδων, καὶ δύο τετραγώνων, καὶ δύο κύβων.

Ἦσαν δὲ αἱ Νύμφαι Προςάτιδες τῶν Ποιμένων, ποιμνίων, ὀρῶν, δασῶν, σπηλαίων, δένδρων, πεδιάδων, λειμώνων, Θαλασσῶν, λιμνῶν, ποταμῶν, πηγῶν, φρεάτων, καὶ πάντων σχεδὸν τῶν ὄντων. Αὗται μὲ τὴν Δήμητρα, καὶ τὸν Διόνυσον, ἔδιδον εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν τροφήν· ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ἐλάμβανον αὐτὰς καὶ ἀντὶ τοῦ ὕδατος· ὅθεν λέγει αὐτὰς ὁ Ὀρφεὺς καὶ ὑγροπόρους· καὶ μάλιςα εἰς τὰς ἀλληγορίας αὐτοῦ λέγει, ὅτι αἱ Νύμφαι εἶναι ὕδωρ (β). Ἀλλοῦ δὲ λέγει καὶ τὸν Δία Νύμφην. Ἐχρημάτισαν καὶ τροφοὶ τοῦ Διονύσου. Διέτριβον δὲ εἰς τὰ δένδρα, καὶ μάλιςα εἰς τὰ κοῖλα καὶ τετρυπημένα· ὅθεν λέγουσιν ἔτι οἱ χωρικοὶ καὶ ἁπλοῖ, ὅτι εἶναι δαίμονες, καὶ ςοιχεῖα εἰς τὰ τοιαῦτα δένδρα, καὶ σπήλαια, καὶ εἰς ἄλλα τοιαῦτα· ἔτι δὲ καὶ εἰς τὰ ὄρη, κοιλάδας, φρέατα, ποταμοὺς, λίμνας, καὶ πανταχοῦ. Διὰ τοῦτο διηρέθισαν εἰς πολλὰς τάξεις, διαφόρως ὀνομαζόμεναι· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον δὲ διέτριβον μὲ τὸν Πᾶνα, θελγόμεναι ὑπὸ τῆς Σύριγγος, καὶ χορεύουσαι περὶ αὐτὸν ἀείποτε περιχαρεῖς· ἔτι δὲ ἐφαίνοντο εἰς τὰ δάση εἰς σχῆμα γυναικεῖον, κατὰ τὴν ἀ-

---

(α) Ἀποσπασμάτ. Ἡσιόδ Σελ. 346. ϗ παῤ Πλετάρχ. Ἐκλελοιπότ. Χρηςηρ. Τόμ. Ζ. Σελ. 635. ϗ Πινδαρ. Αὐτόθι. Σχολ. Ἀπολλων. Β΄. 477

(β) Ὕμν. Ν΄. Κ΄. Ἀποσπάσματ. Κή. 2. ς΄. 11.

νοιξιν μάλιςα, καὶ εὐωδίαζον θαυμασιώτατα· καὶ τοῦτο δεικνύει, ὅτι ἐνόμιζον Νύμφας καὶ τὰς εὐωδίας τῶν ἀνθῶν καὶ φυτῶν, καὶ τὴν δρόσον τὴν πίπτουσαν εἰς τὰ φυτά· ὅθεν λέγει αὐτὰς καὶ δροσοείμενας ὁ Ὀρφεὺς, ἢ τὰ φυτὰ ἐνοεῖ, τὰ δεχόμενα τὴν δρόσον· ἢ αὐτὸ τὸ ὕδωρ· διότι λέγει καὶ τὰς νεφέλας δροσοείμονας. Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν λόγον ὠνομάζοντο καὶ καρποτρόφοι, αὐξίτροφοι, καὶ ἀγλαόκαρποι, λαμβανόμεναι καὶ ἀντὶ τῆς δυνάμεως ἐκείνης τῆς ὑγρᾶς, τῆς ἐνεργούσης εἰς τὴν βλάςησιν, καὶ αὔξησιν τῶν φυτῶν, καὶ καρπῶν. Ἦτον καὶ ἀείποτε παρθένοι· ὅμως ἐγέννησαν πολλαὶ καὶ τέκνα. Καὶ τοιαύτη ἦτον ἡ φανταζομένη ἀλληγορικὴ ἰδέα περὶ Νυμφῶν· πόθεν δὲ προῆλθεν ἡ ἰδέα αὕτη, εἰρήτεται ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ. Ὕςερον δὲ ὠνομάσθησαν καὶ γυναῖκες, καὶ παρθένοι, Νύμφαι, ὅσαι κατεγίνοντο εἰς τὰ ποίμνια, καὶ αὗται ἐτεκνογόνησαν· ἔτι δὲ, καὶ ὅσαι δὲν ἤθελον νὰ ὑπανδρευθοῦν, ἢ κατεγίνοντο εἰς τὸ κυνήγιον, ὠνομάζοντο Νύμφαι· ὅτε δὲ ἐγκαςρώνετό τις παρθένος, καὶ ἐγέννα μυςικῶς εἰς τὰ ὄρη, ἢ ἔδιδε τὸ βρέφος καὶ τὸ ἀνέτρεφον εἰς τὰ ποίμνια, ἢ ἀλλοῦ, ἐλάμβανεν αὐτὸ ὁ πατὴρ ὕςερον, καὶ ἔλεγεν, ὅτι τὸ ἐγέννησεν ἔκ τινος Νύμφης· ἔτι δὲ οἱ Λίβυες ἔλεγον Νύμφας τὰς γυναῖκας, καὶ οἱ Λυδοὶ τὰς Μούσας.

Ὠνομαζοντο δὲ γενικῶς μὲν, Οὐράνιαι, Ἐναέριοι, Ἐπίγειοι, καὶ Ἔφυδροι. Καὶ Οὐράνιαι μὲν ὠνομάζοντο, ὅσαι εἶχον ἐπιςασίαν τινὰ εἰς τὸν Οὐρανόν· ὡς αἱ Μοῦσαι, Ὧραι, καὶ Χάριτες. Ἐναέριοι δὲ, ὅσαι διέτριβον εἰς τὸν Ἀέρα· καὶ αὗται ἦτον τὰ ἐναέρια πνεύματα, καὶ ἐναέριοι Δαίμονες. Ἐπίγειοι δὲ, ὅσαι διέτριβον εἰς τὴν Γῆν, καὶ Ἔφυδροι καὶ Ἐφυδριάδες, ὅσαι ἦτον εἰς τὰ ὕδατα. Αἱ Ἐπίγειοι ὅμως καὶ Ἔφυδροι διῃροῦντο εἰς πολλὰς μερικὰς τάξεις, καὶ ὀνομασίας, ὀνομαζόμεναι ἀπὸ τῶν προςατευομένων ὑποκειμένων, καὶ τόπων, ὅπου διέτριβον, καὶ ἀπὸ τῶν γονέων ἐνίοτε. Τῶν μὲν οὖν Ἐπιγείων ὠνομάζοντο,

Α'. Ὀρειάδες, Ὀρεςειάδες, καὶ Ὀροδέμνιαι, ὅσαι διέτριβον εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἦσαν Προςάτιδες αὐτῶν· ἐκ τούτων εἶχε χιλίας συνοδοιπόρους ἡ Ἄρτεμις.

Β'. Λειμωνιάδες, ὅσαι διέτριβον εἰς τοὺς λειμῶνας, καὶ ἐπροςάτευον αὐτούς.

Γ'. Ναπαῖαι, ὅσαι διέτριβον εἰς τὰς Νάπας, καὶ κοιλάδας, καὶ ἐπροςάτευον αὐτάς.

Δ'. Ἀλσηΐτιδες, αἱ ἐγκάτοικοι, καὶ Προςάδες τῶν Ἀλσῶν.

Ε'. Δρυάδες μὲν, αἱ Προςάτιδες ὅλων τῶν δένδρων κοινῶς, αἱ ὁποῖαι κατῴκουν ὑποκάτω εἰς τὰ δένδρα.

ΣΤ'. Ἀμαδρυάδες δὲ, ὅσαι ἐπροςάτευον ἓν δένδρον μόνον ἑκάςη, καὶ εἶχε τὴν κατοικίαν της εἰς αὐτὸ, αἱ ὁποῖαι ἐγεννῶντο ἅμα μὲ τὸ δένδρον, καὶ ἔζων ὅσον ἔζη τὸ δένδρον· ὅτε δὲ ἐφθείρετο τὸ δένδρον, συνεφθείροντο καὶ αὗται. Ὅθεν ὑπερασπίζοντο τὰ δένδρα ἐκεῖνα, νὰ μὴ τύχη καὶ κοποῦν, ἢ ἄλλως πως διαφθαροῦν. Διὰ τοῦτο ἐτιμώρησαν τὸν Ἐρυσίχθονα, ὅτε ἔκοψε τὴν μεγάλην δρῦν, ἡ ὁποία ἦτον εἰς τὸ Ἄλσος τῆς Δήμητρος. Ἡ δὲ Νύμφη Χρυσοπέλεια ἀντήμειψε τὸν Ἀρκάδα, ἐπειδὴ ἐςερέωσε τὸ κλονούμενον αὐτῆς δένδρον.

Ῥοῖκος δὲ ὁ Κνίδιος ἰδών ποτε δρῦν, κατὰ τὴν Νῖνον τῆς Ἀσσυρίας, κλονουμένην νὰ πέση, συνάξας πέτρας καὶ χῶμα περὶ τὴν ῥίζαν, ἐςερέωσεν αὐτήν. Ὅθεν ἡ ἐκεῖ κατοικοῦσα Νύμφη, εἶπεν, νὰ ζητήση ὅτι θέλει εἰς ἀνταμοιβὴν, καὶ ἐκεῖνος ἐζήτησε νὰ κοιμηθῇ μὲ αὐτήν· ὑπεσχέθη μὲν ἡ Νύμφη, πλὴν εἶπε νὰ μὴ πλησιάση εἰς ἄλλην γυναῖκα· καὶ ὅτι θέλει τὸν μηνύση μὲ τὴν Μέλισσαν, ὅτε εἶναι καιρὸς ἁρμόδιος· ἐπειδὴ τὴν Μέλισσαν διώρισε μηνύτριαν μεταξὺ αὐτῶν. Ἔςειλε λοιπὸν ὕςερον ἡ Νύμφη τὴν Μέλισσαν, ἡ ὁποία ηὗρεν αὐτὸν κυβεύοντα, καὶ διὰ νὰ μὴ ἀφήση τὴν παιδιὰν, ἀπεκρίθη πικρῶς πρὸς τὴν Μέλισσαν· ὅθεν ἀγανακτήσασα ἡ Νύμφη, κατέςησεν αὐτὸν εὐνοῦχον. Ὁμοίως καὶ ὁ πατὴρ τοῦ Παραιβίου κόψας τοιαύτην δρῦν,

ἐν ᾧ ἡ Νύμφη παρεκάλει αὐτὸν θρηνοῦσα, νὰ μὴ τὴν κόψῃ, κατεδυςύχητε τὰ τέκνα αὐτοῦ (α).

Ἐπισημότεραι δὲ, καὶ γνωςότεραι τῶν Ἁμαδρυάδων ἦτον, ἡ Χρυσόπεια, ἢ Χρυσοπέλεια κατ᾽ ἄλλους, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἀρκὰς τὸν Ἔλατον καὶ Ἀμφιδάμαντα· ἡ Ἀτλαντεία καὶ Φοίβη, ἐξ ὧν ἐγέννησεν ὁ Δαναὸς τέσσαρας θυγατέρας, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, αἱ Ἁμαδρυάδες ἦτον μόνον ὀκτὼ, τὰς ὁποίας ἐγέννησεν ὁ Ὄξυλος ὑὸς τοῦ Ὀρείου ἐκ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ καὶ Νύμφης Ἁμαδρυάδος καλουμένης, καὶ ἀπ᾽ ἐκείνης ὠνομάσθησαν καὶ αὐταὶ οὕτως. Εἶχον ὅμως καὶ ἰδιαίτερα ὀνόματα ἑκάςη. Καρύα, Βάλανος, Κράνεια, Ὀρεία, Αἴγειρος, Πτελέα, Ἄμπελος, καὶ Συκῆ. Ἀπὸ τούτων λοιπὸν ὠνομάσθησαν τὰ δένδρα ἐκεῖνα οὕτω, τῶν ὁποίων ἐπροςάτευεν ἑκάςη ἕν (β).

Ζ΄. Ἀγριάδες, καὶ Ἀγρωςῖναι, αἱ Προςάτιδες τῶν ἀγρῶν.

Η΄. Ἐπιμελίδες, καὶ Ἐπιμελιάδες, αἱ Προςάτιδες, κατὰ μέν τινας, τῶν ὀπωρῶν μήλων, κατ᾽ ἄλλους δὲ, τῶν προβάτων· ἐπειδὴ μῆλα ἔλεγον καὶ τὰ πρόβατα· ὅθεν μηλωτὴ ἡ γοῦνα.

Θ΄. Χλωρίδες, αἱ Προςάτιδες τῆς χλόης· καὶ

Ι΄. Ἀνθοῦσαι, τῶν Ἀνθῶν. Καὶ αὗται ἦσαν αἱ αἱ Ἐπίγειαι· τῶν δὲ Ἐφύδρων ἦσαν,

Α΄. Αἱ Νηρηΐδες, Θαλάσσιαι λεγόμεναι, οἰκήτορες καὶ Προςάτιδες τῆς Θαλάσσης, καὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν Νηρέως ὀνομαζόμεναι, περὶ ὧν εἰρήσεται ἰδιαιτέρως.

(α) Ἀπολλών. Β΄. 477. ϗ Σχολ. Θεοκρίτ. Εἰδυλ. Γ΄. 13. Τζίτζ. ἐν Λυκόφρ. 480. Μνησίμαχ. παρ᾽ Ἰωνιά. 307.

(β) Ἀπολλόδ. Β΄. ά. 5. Ἀθήν. Δειπνοσοφις. Γ΄. Ε΄. 78. Σπάγχ. εἰς Καλλιμάχ. Δῆλ. 81. Ὀβίδ. Μεταμ. Η΄. 758. Ἡσύχ. ἐν Ἀγρωςίν. Παυσαν. Ἀρκαδ. Δ΄. Φερεκύδ. παρ. Ἀθην. Γ΄. 78. ϗ παρ. Γυράλδ. Συντάξ. Ε΄. 174. Σέρβ. ϗ Βιργίλ. Ἐκλογ. Ι΄. 10. Θεόκριτ. Ζ΄. 17. Πορφύρ. παρ. Βοσ. Ἐτυμολογικ. 395. Ὅμηρ. Ὀδυσ. Ν΄. 103.

Β'. Αἱ Ποταμίδες, καὶ Ποτάμιαι, αἱ οἰκήτορες καὶ Προςάτιδες τῶν ποταμῶν.

Γ'. Λιμνιάδες, καὶ Λιμναῖα, καὶ Λιμνάδες, τῶν Λιμνῶν.

Δ'. Ναΐδες, Ναϊάδες καὶ Νηΐδες, τῶν ναμάτων· οἷον, τῶν ῥεόντων καὶ ἀναβρυόντων ὑδάτων. Ταύτας δὲ συγχέουσί τινες μὲ τὰς Δρυάδας.

Ε'. Κρηνίδες, τῶν Κρηνῶν.

ΣΤ'. Πηγαῖαι, τῶν Πηγῶν.

Ζ'. Ἑλειονόμαι, τῶν Ἑλῶν. Καὶ οὕτω μὲν ὠνομάζοντο ἀπὸ τῶν προςατευομένων πραγμάτων, καὶ κατοικιῶν, καὶ ἀντὶ τούτων τῶν ὑποκειμένων ἐλαμβάνοντο· οἷον, ἀντὶ ὕδατος, χλόης, ἄνθους, καὶ τῶν λοιπῶν, ὡς καὶ πρότερον εἴρηται (α)· ὠνομάζοντο δὲ καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τόπων, συγγενῶν, καὶ ἄλλων συμβεβηκότων οὕτω.

Α'. Καβειρίδες, ἀπὸ τῶν Καβείρων, ἔθνους τῆς Βοιωτίας, τῶν ὁποίων αἱ γυναῖκες, ἢ αἱ ἀδελφαὶ, ἦτον Νύμφαι.

Β'. Ἀτλαντίδες, αἱ θυγατέρες τοῦ Ἄτλαντος, περὶ ὧν εἴρηται.

Γ'. Δωδωνίδες, κατὰ μέν τινας, αἱ θυγατέρες τοῦ Μελισσέως, καὶ τροφοὶ τοῦ Διός· ὅθεν κατηςέρισαν αὐτάς· κατ' ἄλλους δὲ, αὗται ἦσαν αἱ Ὑάδες αἱ τροφοὶ τοῦ Διονύσου· αἱ δὲ Δωδωνίδες ἦσαν Ἱέρισσαι τοῦ ἐν Δωδώνῃ ἄλσους τοῦ Διός· καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθησαν οὕτως.

Δ'. Ἰωνίδες, καὶ Ἰωνιάδες, ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ Ἴωνος υἱοῦ τοῦ Γαργήττου τοῦ Ἀθηναίου, ὅς τις ἔφερεν ἀποικίαν ἐκ τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν Ἤλιδα, καὶ ἔκτισεν Ἱερὸν αὐτῶν πλησίον τοῦ Κυθήρου ποταμοῦ, πεντήκοντα ςάδια πρὸς δυσμὰς τῆς Ὀλυμπίας, ὅπου

(α) Γυραλδος παρ' Κίππιγ. A. R. Α'. ζ'. 6. Βιργίλ. Αἰν. Α. 500. Σέρβ. ϗ Κέρδ. παρ. αὐτῷ. Φιλαργύρ. παρ' αὐτ. Γεωργικ. Δ'. 535. Φηλ. Ιγ'. 1177. ϗ Ι'. 1162.

ἦτον καὶ πηγὴ τῶν Νυμφῶν, πλησίον τῆς κώμης Ἡρακλείας, ἔνθα συμβάλλει ὁ Κύθηρος εἰς τὸν Ἀλφειὸν, ἰαματικὴ παντοίων ἀλγημάτων. Αὗται δὲ αἱ Νύμφαι ἦσαν τέσσαρες, ἔχουσαι καὶ τὰ κύρια ὀνόματα αὐτῶν. Καλλιφάεια, Συνάλλαξις, Πηγαῖα, καὶ Ἴασις.

Ε´. Κωρύκιαι, ἀπὸ τοῦ Κωρυκίου ἄντρου τοῦ Παρνασσοῦ, τὸ ὁποῖον ἦτον Ἱερὸν τῶν Νυμφῶν, καὶ τοῦ Πανὸς, καὶ διέτριβον ἐκεῖ. Τοῦτο δὲ τὸ ἄντρον ὠνομάσθη ἀπό τινος Νύμφης Κωρυκίας καλουμένης, καὶ ἦτον θέας ἄξιον· ἐπειδὴ ἦτον πλατύτατον καὶ εὐρυχωρότατον; καὶ εἰσήρχοντο εἰς πολὺ διάςημα χωρὶς φῶς· ἔτρεχον καὶ ῥανίδες ὕδατος πανταχόθεν καὶ ἡσύχως.

ΣΤ´. Ἀμνησίδες, ἢ Ἀμνησιάδες, ἀπὸ τῆς πόλεως τῆς Κρήτης Ἀμνησοῦ, καὶ τοῦ παρ᾽ αὐτῇ ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων ἔλαβεν ἡ Ἄρτεμις εἴκοσι, ὡς εἴρηται ἐκεῖ (α).

Ζ´. Ὠκεανίδες, καὶ Ὠκεανῖναι, θυγατέρες τοῦ Ὠκεανοῦ, αἱ ὁποῖαι ἦσαν τρεῖς χιλιάδες, καὶ ἐκ τούτων ἔλαβεν ἑξήκοντα ἡ Ἄρτεμις.

Η´. Σιθνίδες, τῆς μεγαλοπρεποῦς κρήνης τῶν Μεγάρων, τὴν ὁποίαν ἔκτισεν ὁ τύραννος Θεαγένης ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως, θέας ἀξίαν, διὰ τὸ μέγεθος, τὴν μεγαλοπρέπειαν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ςύλων· καὶ τὸ ὕδωρ ταύτης ὠνομάζετο τῶν Σιθνίδων Νυμφῶν· πόθεν δὲ ὠνομάσθησαν Σιθνίδες, ἄδηλον. Τοῦτο μόνον ἔλεγον οἱ Μεγαρεῖς, ὅτι ἦσαν Νύμφαι ἐπιχώριοι, καὶ ἐκ μιᾶς τούτων ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὸν Μέγαρον, περὶ οὗ ῥηθήσεται ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

Θ´. Πυρσανίδες, ἀπὸ τῶν πυρσῶν, τῶν λαμπάδων· ἴσως ἐνομίζοντο Προςάτιδες τῶν πυρσῶν.

Ι´. Μυκαλησίδες, αἱ ὁποῖαι διέτριβον εἰς τὴν νῆσον Σάμον, καὶ ὠνομάσθησαν οὕτως ἀπὸ τοῦ ἀντι-

(α) Γυράλδ Συντ. Ε´. 176. Στράβ. Ι´. 477. Δίδυμ. ἐν Ὁμήρ. Ἰλ. Σ. 486. Φιλόστρατ. Εἰκόν. Β´. 34. 859. Παυσαν. Ἠλιακ. Δευτέρ. Κβ´. 4. Στέφαν. Ἀμνισ. Παυσαν. Φωκικ. Λβ´. 5.

κρυ τῆς Σάμου ἀκρωτηρίου τῆς Ἰωνίας, Μυκάλη ὀνομένου, καὶ ἦτον ἐκ τῶν Ὀρειάδων.

Ιά. Ἀκμῆνες· ἐπειδὴ προξενοῦσιν ἀκμὴν εἰς τὰ φυτά· ἢ διότι εἶναι πάντοτε ἀκάματοι· ὅθεν ὠνόμαζον αὐτὰς καὶ ἀκμῆτας, καὶ εἶχον τὸν βωμὸν αὐτῶν εἰς τὸ ςάδιον τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων (α).

Ιβ'. Δηλιάδες, αἱ ὁποῖαι διέτριβον εἰς τὴν Δῆλον, θυγατέρες τοῦ Ἰνωποῦ ποταμοῦ, καὶ ἔψαλλον τὸ Ἱερὸν μέλος τῆς Εἰλειθυίας, ὅτε ἐγέννησεν ἡ Λητὼ τὴν Ἄρτεμιν καὶ τὸν Ἀπόλλωνα ἐκεῖ.

Ιγ'. Ἑσπερίδες, θυγατέρες τοῦ Ἑσπέρου, περὶ ὧν εἴρηται, ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

Ιδ'. Θεσσαλίδες, ὅσαι διέτριβον εἰς τὴν Θεσσαλίαν περὶ τὸν Πηνειὸν ποταμὸν, καὶ ἦτον θυγατέρες αὐτοῦ τοῦ Πηνειοῦ.

Ιε'. Κασαλίδες, ὅσαι διέτριβον εἰς τὴν Κασαλίαν πηγὴν τοῦ Παρνασσοῦ (β).

Ις'. Γλύφιαι, ἀπό τινος ὄρους Γλυφίου καλουμένου, ἐπειδὴ διέτριβον ἐκεῖ εἰς ἓν ἄντρον.

Ιζ'. Ἀβαρβαλαῖαι, τῶν ὁποίων δὲν εὑρίσκεται οὔτε ἡ παραγωγὴ, οὔτε ἄλλο τι.

Ιή. Ἀβαρβαρέαι, ἢ Ἀβαρβαραῖα· αὗται ἦσαν ἐκ τῶν Ναϊάδων, καὶ ὠνομάσθησαν ἀπὸ τῆς Νύμφης Ἀβαρβαρέας, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Βουκολίων τὸν Αἴσηπον καὶ Πήδασον· ἴσως ἦσαν αἱ αὐταὶ Ἀβαρβαρέαι, καὶ Ἀβαρβαλαῖαι, καὶ μετεβλήθη τὸ λ εἰς τὸ συγγενὲς αὐτοῦ ὑγρόν (γ).

(α) Ἀπολλόδ. Α'. β'. 2. Καλλίμαχ. εἰς Ἄρτεμ. 60. Ἡσίοδ. Θ. 364. Παυσαν. Ἀττικ. Μ'. 1. Ἡσύχ. παρ. Γυράλδ. Συντ. Α'. 179. Καλλίμαχ. εἰς Δῆλ. 50. καὶ Σπάγχ. καὶ εἰς Ἄρτεμ. 60. Παυσαν. Ἀττικ. Μ. 1. Ἠλιακ. Ιέ. 4.

(β) Καλλίμαχ. εἰς Δῆλ. 256. καὶ 109. Θεόκριτ. Εἰδύλ. Ζ'. 148. καὶ Σχολ.

(γ) Γυράλδ. Ε'. 179. Ὅμηρ. Ζ'. Ἰλ. 22. Πορφύρ. παρ Βοσσ. Θεολογ. Β'. 80. Ἡσύχ. ἐν λέξ.

ΙΘ΄. Πτερίδες· οὔτε περὶ τούτων εὑρίσκεται ἄλλο τι· τοὐλάχιςον ἐγὼ δὲν εὗρον.

Κ΄. Τιβεριν ίδες, ὅσαι διέτριβον εἰς τὸν Τίβεριν ποταμὸν τῆς Ἰταλίας.

Κά. Ἀνιγρίδες, ἀπό τινος ποταμοῦ τῆς Ἤλιδος Ἀνίγρου ὀνομαζομένου, εἰς τὸ Σαμικὸν καλούμενον χωρίον, ἀπὸ τῆς πλησίον πόλεως Σαμίας, ὅπου ἦτον καὶ σπήλαιον τῶν Ἀνιγρίδων Νυμφῶν ὀνομαζόμενον, καὶ ὀλίγοντι τοῦ ποταμοῦ ἀπέχον. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ σπήλαιον εἰσήρχοντο οἱ λεπροὶ καὶ προσηύχοντο, ὑποσχόμενοι καίτινα θυσίαν εἰς τὰς Νύμφας· ἔπειτα ἀπέματον τὴν λέπραν, καὶ ὕςερον διέβαινον τὸν ποταμὸν κολυμβῶντες, καὶ ἐξήρχοντο ὑγιεῖς.

Κβ΄. Καλλιςέφανοι, ἀπὸ τῆς ῥηθείσης Κοτίνου καλλιςεφάνου καλουμένης, ἥτις ἦτον εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἔκοπτον κλώνους καὶ ἔςεφον τοὺς ἀθλητάς· πλησίον δὲ ταύτης ἦτον Ἱερὸν τῶν Νυμφῶν Καλλιςεφάνων ἀπ' αὐτῆς καλουμένων.

Κγ΄. Αὐλιάδες, ὅσαι ἐπροςάτευον τὰ Αὔλια, τὰς Μάνδρας τῶν ποιμένων.

Κδ΄. Κιθαιρωνίδες, ὅσαι διέτριβον εἰς τὸ ἄντρον Σφραγίδιον καλούμενον, τὸ ὁποῖον ἦτον εἰς μίαν πρὸς δυσμὰς κορυφὴν τοῦ Κιθαιρῶνος· ὅθεν ὠνομάζοντο καὶ Σφαγίτιδες. Ἐκεῖ ἦτον καὶ μαντεῖον παλαιὸν τῶν Σφραγιτίδων Νυμφῶν ὀνομαζόμενον, καὶ πολλοὶ τῶν ἐγχωρίων εἰσερχόμενοι εἰς τὸ ἄντρον ἐγίνοντο Νυμφόληπτοι· οἷον, ἐνθουσιάζοντο (α).

Κέ. Ἰσμηνίδες, ἀπὸ τοῦ Ἰσμηνοῦ ποταμοῦ· εἶχον καὶ αὐταὶ Ἱερὸν εἰς τὰς Ἀθήνας.

Κς΄. Λιβηθρίδες, ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Βοιωτίας Λίβηθρον, καὶ Λείβηθρον καλούμενον, ὅπου ἦτον ἀγάλματα τῶν Μουσῶν καὶ Νυμφῶν Λιβηθρίδων ὀνομαζομένων,

(α) Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Β΄. 597. Παυσαν. Ἠλιακ. Πρῶτ. Ε΄. 5. 6. Στράβ. Η΄. 532. Βοιωτικ. Γ΄. 5. καὶ σχολ. Πλύταρχ. Ἀριςείδ. ΙΑ. Ἀναλέκτ. Α΄. Σ. 197.

καὶ δύω πηγαὶ, κατεσκευασμέναι εἰς σχῆμα μαςῶν γυναικὸς, καὶ ἡ μὲν μία ὠνομάζετο Λιβηθριὰς, ἡ δ' ἄλλη Πέτρα· τὸ δὲ ὕδωρ αὐτῶν ἦτον λευκὸν ὡς γάλα.

ΚΖ΄. Ὀρθρυΐδες, ἀπό τινος ὄρους τῆς Μηλίας εἰς τὴν Θεσσαλίαν Ὄρθρυος καλουμένου, εἰς τὸ ὁποῖον διέτριβον· καὶ ὅτε ἐκιθάριζεν ὁ ποιμὴν Τέραμβος, ἤρχοντο καὶ ἐχόρευον περὶ αὐτὸν, καὶ τὸν ἐθαύμαζον. Αὐτὸς ὅμως ὠνείδησεν αὐτάς ποτὲ, ὅτι δὲν ἦτον θυγατέρες τοῦ Διὸς, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα· ὅθεν ἐτιμώρησαν αὐτὸν, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

ΚΗ΄. Ἡρησίδες, ἀπὸ τῆς Ἥρας· ἐπειδὴ αὐταὶ ἐπιμελοῦντο, καὶ παρεσκεύαζον τὰ λουτρὰ τῆς Ἥρας.

ΚΘ΄. Νυσηΐδες, ἢ Νυσιάδες, ἀπὸ τοῦ ὄρους Νύσης, ἔνθα ἀνέθρεψαν τὸν Διόνυσον, αἱ ὁποῖαι ἦτον ἕξ. Κισσηῒς, Νύσα, Ἐρατὼ, Ἐρίφεια, Βρομία, καὶ Πολύμνια· καὶ αὗται ἦτον, κατά τινας, αἱ καταςεριθεῖσαι Ὑάδες. Τινὲς δὲ ἀναφέρουσι καὶ ἄλλας, τὴν Ἀμβροσίαν, Ἀρσινόην, καὶ Βάκχην.

Λ΄. Μελίαι, αὐτὰς νομίζουσι καὶ Μηλίδας, καὶ Ἐπιμελίδας, ἀπὸ τῶν δένδρων Μηλέων, ἡ Μελιῶν, κατά τινας. Ἀλλ' ὁ Σοφοκλῆς λέγει τὰς Μηλιάδας ἀπὸ τῆς χώρας Μηλίας, περὶ τὴν Τραχῖνα, λεγομένης. Κατ' ἄλλους δὲ, αἱ Μελίαι ἐγεννήθησαν, καὶ ὠνομάσθησαν ἀπὸ τῆς Μελίας θυγατρὸς τοῦ Ὠκεανοῦ. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Οὐρανοῦ. Ἄλλοι δὲ παράγουσιν αὐτὰς ἀπὸ ἑτερογλώσσων ὀνομάτων, οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Συριακοῦ, ἢ Φοινικικοῦ· ἦσαν δὲ ἐννέα· Ἑλίκη, Κυνοσούρα, Ἀρεθοῦσα, Ἴδη, Κρίμη, Βριθὼ, Κελαινὼ, Ἀδράςεια, καὶ Γλαύκη, καὶ διέτριβον εἰς τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων. Δηλαδὴ αὐταὶ ἦτον αἱ ψυχαί. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐταὶ ἦτον αἰσθήσεις, καὶ ἐγεννήθησαν ἐκ τόπων ὑγρῶν.

Λα΄. Μέλισσαι, Προςάτιδες τῶν θυσιῶν, καὶ ὅλων τῶν μυςηρίων, καὶ φαίνεται ὅτι ὠνομάσθησαν ἀπὸ τῆς Μελίσσης Ἱερίσσης τῆς Δήμητρος. Κατ' ἄλλους

δὲ, αὗται ἦσαν αἱ ψυχαὶ τῶν ἀποθνησκόντων, καὶ ἡ αἰτία ὅλων τῶν ἡδονῶν εἰς τοὺς ζῶντας, ἐν ᾧ ζῶσι δηλονότι ἔτι τὰ σώματα.

ΛΒ΄. Κνώσσιαι, ἀπὸ τῆς Κνωσσοῦ πόλεως τῆς Κρήτης, αἱ τροφοὶ τοῦ Διός· ὅθεν τὰ ὀρχήματα τούτων καὶ τῶν Κορυβάντων ὠνομάζοντο Κνώσσια, τὰ δὲ τοῦ Διονύσου Νύσια, ἀπὸ τῆς Νύμφης Νύσης, ἢ τῆς πόλεως, ἢ τοῦ ὄρους (α). Ἐπισημότεραι δὲ, καὶ γνωςότεραι τῶν Νυμφῶν ἦσαν αἱ ἑξῆς.

Α΄. Ἀκακαλλίς· ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἀπόλλων τὸν Φυλακίδην καὶ Φίλανδρον, ἐν τῇ Ταῤῥᾳ πόλει τῆς Κρήτης, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Καρμάνορος, ὅτε ἦλθεν ἐκεῖ νὰ καθαρισθῇ, μετὰ τὸν φόνον τοῦ Πύθωνος. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγέννησε καὶ τὸν Νάξον ἐξ αὐτῆς (β)· τὸν δὲ Φυλακίδην καὶ Φίλανδρον ἀνέθρεψε μία Αἶγα μὲ τὸ γάλα αὐτῆς, εἰς τὴν Ἔλυρον πόλιν τῆς Κρήτης· ὅθεν οἱ Ἔλυροι ἀφιέρωσαν εἰς τοὺς Δελφοὺς Αἶγα χαλκῆν θηλάζουσαν δύο βρέφη· ἦτον ὅμως καὶ ἄλλη Ἀκακαλλὶς θυγάτηρ τοῦ Μίνωος, περὶ τῆς ὁποίας ῥηθήσεται ἐκεῖ.

Β΄. Ἡ Αἴγλη· θυγάτηρ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Νεαίρας, καὶ μία τῶν Ναϊάδων, ἡ ὡραιοτάτη πασῶν τῶν Νυμφῶν· ὅθεν ὠνόμασαν ἀπ' αὐτῆς τὴν λάμψιν Αἴγλην. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι αὐτὴ ἐγέννησε τὰς Χάριτας ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος (γ)· ἦτον ὅμως καὶ ἄλλη Αἴγλη θυγάτηρ τοῦ Ἡλίου καὶ ἀδελφὴ τοῦ Φαέθωντος· καὶ ἄλλη, μία τῶν Ἑσπερίδων, καὶ ἄλλη, θυγάτηρ τοῦ Ἀσκληπιοῦ· εἶχε καὶ ἡ Σελήνη ἐπίθετον τοιοῦτον (δ).

(α) Παυσαν. Βοιωτικ. Λδ΄. 3. Ἀττικ. Λα΄. 2. Ἡσίοδ. Θ. 187. ϗ Σχολ. Τζέτζ. ϗ Πρόκλ. παρ. Πορφυρ. Γυράλδ. Ε΄. 172. 176. Θεόφρας. παρ' Σπαγχ. ἐν Καλλιμάχ. εἰς Δῆλ. 80. Σοφοκλ. Φιλοκτήτ. 725. καὶ Σχολ.

(β) Παυσαν. Φωκικ. Ις΄. 3. Νατάλ. Δ΄. Ι΄.

(γ) Βιργίλ. Ἐκλογ. ς΄. 21. Γυράλδ. Συντ. Ε΄. 180. Ἀντίμαχ. παρ. Παυσαν. Βοιωτικ. Λί. 1.

(δ) Ἀπολλόδ. Β΄. δ΄. 10. Σχολ. Ἀριςοφάν. ἐν Πλούτ. 701. Ὑγῖν. Μύθ. 156. 154.

Γ'. } Ἡ Αἶγα, ἢ Αἴγη, ὡς εἴρηται, καὶ
Δ'. } Ἑλίκη, θυγατέρες τοῦ Ὠλένου, καὶ τροφοὶ τοῦ Διὸς, αἱ καταςεριθεῖσαι· καὶ ἀπὸ τῆς Ἑλίκης ὠνομάσθη, κατά τινας, ἡ πόλις Ἑλίκη τῆς Πελοποννήσου. Κατ' ἄλλους δὲ ἀπ' ἄλλης Ἑλίκης γυναικὸς τοῦ Ἴωνος, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (α)· ἦτον δὲ καὶ ἄλλη Ἑλίκη, μία τῶν Δαναΐδων.

Ε'. Ἀγνώ.
ΣΤ'. Νέδα.
Ζ'. Θεισῶα.
Η'. Οἰνόη.
Θ'. Ἴδη.
Ι'. Ἀνθρακία·
Ια'. Ἀλκινόη.
Ιβ'. Φρίξα.
Ιγ'. Δία.
Ιδ'. Ἀρχιρόη.
Ιε'. Μυρτώεσσα.

} Τροφοὶ τοῦ Διὸς, κατ' ἄλλους, ἐν τῇ Ἀρκαδίᾳ, εἰς τὸ Παῤῥάσιον Ἄλσος. Καὶ ἦτον τὰ ἀγάλματα αὐτῶν ἐν τῇ Τεγέᾳ περὶ τὴν Ῥέαν, ἥτις ἐκράτει τὸν Δία ὡς βρέφος, εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς.

Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Ἀγνοῦς ὠνομάσθη ἡ πηγὴ Ἀγνὼ τῆς Ἀρκαδίας. Ἀπὸ δὲ τῆς Νέδας, ἡ ὁποία ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ὠκεανοῦ, ὠνομάσθη ὁ ποταμὸς Νέδας. Ἀπὸ δὲ τῆς Θεισώας, ἡ πόλις Θεισῶα, πρὸς ἄρκτον τοῦ Λυκαίου ὄρους, εἰς τὴν ἐπικράτιαν τῆς Μεγαλουπόλεως, ὅπου ὠνομάζετο καὶ ἡ περὶ αὐτὴν χώρα Θεισωαία, καὶ ἐτιμᾶτο ἐκεῖ μεγάλως ἡ Θεισῶα.

Εἰς τὴν Μεγαλούπολιν ὅμως εἰς τὸν Ναὸν τῶν μεγάλων Θεῶν, εὑρέθησαν τὰ ἀγάλματα τῶν Ἀρκαδικῶν λεγομένων Νυμφῶν· τῆς Ναΐδος Δίας, ἥτις ἐκράτει νήπιον εἰς τὰς χεῖρας· τῆς Ἀνθρακίας, ἥτις εὑρέθη καὶ Αὐθρακία εἰς τὰ χειρόγραφα γεγραμμένη, ἐκράτει δᾷδα· τῆς Ἀγνοῦς δὲ ἐκράτει εἰς τὴν μίαν χεῖρα ὑδρίαν, καὶ εἰς τὴν ἄλλην φιάλην· τῆς Ἀρχιρόης καὶ Μυρτωέσσης,

---

(α) Ὑγῖν. Ἀςρονομ. Β'. Ιγ'.

αἱ ὁποῖαι εἶχον ὑδρίας, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἔτρεχεν ὕδωρ (α). Καὶ αὐτὰς ἔλεγον οἱ Ἀρκάδες Νύμφας Ἀρκαδικάς. Ἐπειδὴ δὲ ὠνομάζετο Κρητέα ἓν μέρος τοῦ Λυκαίου ὄρους, ἀριστερόθεν τοῦ ἄλσους τοῦ Ἀπόλλωνος Παῤῥασίου καλουμένου, ἔλεγον, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ Κρηταίᾳ ἀνέθρεψαν τὸν Δία αἱ Νύμφαι αἱ Ἀρκαδικαὶ, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν νῆσον Κρήτην, ὡς ἄλλοι λέγουσι. Πλὴν τροφοὺς αὐτοῦ λέγουσι μόνον τὰς τρεῖς πρώτας.

ΙϚ΄ Ἰθώμη. Οἱ δὲ Μεσσήνιοι ἔλεγον, ὅτι ἡ Ἰθώμη αὕτη, καὶ ἡ Νέδα ἦτον Νύμφαι τῆς Μεσσηνίας. Καὶ αὗται ἀνέθρεψαν τὸν Δία ἐκεῖ. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Ἰθώμης ὠνομάσθη τὸ ὄρος τῶν Μεσσηνίων Ἰθώμη, καὶ ἡ πόλις Ἰθώμη. εἰς τὸ ὄρος τοῦτο, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει καὶ ὁ Ὅμηρος, Ἰθώμην κλωμακόεσσαν, ἢ κλιμακόεσσαν, κατὰ τὰ χειρόγραφα. Πρὸς τὴν κορυφὴν δὲ τοῦ ὄρους ἦτον πηγὴ Κλεψύδρα ὀνομαζομένη, καὶ εἰς αὐτὴν ἔλουσαν τὸν Δία αἱ Νύμφαι πρῶτον, ὡς εἴρηται ἐκεῖ· ὅθεν ὠνομάσθη ἡ πηγὴ Κλεψύδρα ἀπὸ τῆς κλοπῆς τῶν Κουρήτων· ἐκεῖ ἦτον καὶ Ἱερὸν τοῦ Διὸς Ἰθωμάτα ἐπονομαζομένου ἀπὸ τῆς τροφοῦ, ἢ ἀπὸ τοῦ ὄρους, καὶ ἔφερον ὕδωρ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπὸ τῆς πηγῆς εἰς τὸ Ἱερόν· ἑώρταζον καὶ ἑορτὴν ἐπέτειον Ἰθωμαίαν καλουμένην. Καὶ μάλιστα ὁ Παυσανίας συμπεραίνει, ὅτι ἐγίνετο τὸ ἀρχαῖον καὶ ἀγὼν μουσικῆς ἐκεῖ· ἐπειδὴ ὁ Εὔμηλος, εἰς τὰ εἰς Δῆλον προσῴδια, λέγει καὶ τοῦτο.

„ Τῷ γὰρ Ἰθωμάτᾳ καταθύμιος ἔπλετο μοῖσα,

„ Ἃ καθαρὰ καὶ ἐλεύθερα ᾄσματα ἔχευσα.

Ἀπὸ δὲ τῆς Νέδας ὠνομάσθη ὁ ποταμὸς τῆς Μεσσηνίας· ὁ ποταμὸς ὅμως ἦτον ὁ αὐτὸς, πηγάζων πρὸς τὸ Λύκαιον ὄρος, καὶ ῥέων διὰ τῆς Μεσσηνίας εἰς τὴν Θάλασσαν (β).

ΙΖ΄. Ἀδράστεια.

(α) Παυσαν. Ἀρκαδικ. Λή. 3. Μζ. 2. Λά. 2.
(β) Παυσαν. Μεσσηνιακ. Λή. 1· 2. 3. καὶ Θ. 1.

Ιη'. Ἀμάλθεια.

Ἄλλοι δὲ ἐπαριθμοῦσιν ἐνταῦθα καὶ τὴν Ἴδην, λέγοντες, ὅτι ἦσαν ἀδελφαὶ, καὶ θυγατέρες τοῦ Μελισσέως, Βασιλέως τῆς Κρήτης, καὶ αὐταὶ ἀνέθρεψαν τὸ Δία εἰς τὴν Κρήτην, καὶ ἔδωκαν εἰς αὐτὸν τὴν σφαῖραν νὰ παίζῃ. Ἐπισημοτέρα δὲ ἦτον ἡ Ἀμάλθεια, καὶ αὐτὴ μόνη ἀνέθρεψε τὸν Δία, κατ' ἄλλους. Κατ' ἄλλους δὲ, δὲν ἦτον θυγάτηρ τοῦ Μελισσέως, ἀλλὰ Νύμφη μόνον ἀγνώστων γονέων. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον Αἶγα τῷ ὄντι καὶ ἐθήλαζε τὸν Δία, ὡς εἴρηται ἐν τῷ περὶ Αἰγός· καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ ἑνὸς κέρατος αὐτῆς ἔῤῥεεν Ἀμβροσία, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου Νέκταρ. Καὶ μὲ τὸ γάλα αὐτῆς ἀνέθρεψαν τὸν Δία αἱ θυγατέρες τοῦ Μελισσέως· ὅθεν αὐτὴν μὲν κατηςέριςεν ὁ Ζεὺς, τὸ δὲ Κέρας αὐτῆς τὸ περιβόητον, τὸ τῆς Ἀμαλθείας Κέρας λεγόμενον, ἔδωκεν εἰς τὰς θυγατέρας τοῦ Μελισσέως, τὸ ὁποῖον εἶχε δύναμιν νὰ δίδῃ ὅ,τι ἐπιθυμήσῃ ὁ ἔχων αὐτό. Κατ' ἄλλους δὲ, τὸ Κέρας τοῦτο ἔδωκεν ὁ Ἑρμῆς εἰς τὸν Ἡρακλέα, ὅτε ἤρχετο νὰ λάβῃ τὰς βοῦς τοῦ Γηρυόνου, καὶ οὕτως εἶχεν ὁ Ἡρακλῆς πανταχοῦ ὅ,τι καὶ ἂν ἤθελε. Κατ' ἄλλους δὲ, τὸ Κέρας ἦτον τῆς Ἀμαλθείας, καὶ ἡ Ἀμάλθεια θυγάτηρ τοῦ Αἱμονίου, καὶ ὁ Ἀχελῷος ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸν Ἡρακλέα, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (α).

Ὁ Διόδωρος ὅμως λέγει, ὅτι ἡ Ἀμάλθεια, τὴν ὁποίαν γράφει Ἀμαλθίαν, ἦτον παρθένος ὡραιοτάτη, διατρίβουσα περὶ τὰ Κεραύνια ὄρη τῆς Λιβύας. Καὶ ἐκεῖ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς ὁ Ἄμμων τὸν Λίβυν Διόνυσον, ὡς εἴρηται· ὕςερον δὲ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν μέρος γῆς εὐφορώτατον, τὸ ὁποῖον εἶχε σχῆμα Κέρατος· ὅθεν ὠνομάσθη Κέρας Ἀμαλθίας, καὶ ὠνόμαζον ὕςερον οἱ ἄνθρωποι τοὺς

(α) Διδυμ. παρ. Λακτανσ. Instit. Α'. ΚΒ'. Ὑγῖν. Ἀςρονομ. Β'. Ιγ'. Ἐρατοσθέν. Καταςερισμ. Ιγ'. Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Ε'. 115. Ἀπολλόδ. Α'. α'. 3. Β'. ζ'. 5. Σχολ. Καλλιμάχ. εἰς Δία. 49. Ἡσύχ. ἐν Ἀμαλθ. Παλαίφατ. Μς'.

τοιούτους καρποφόρους τόπους, Κέρας Ἀμαλθίας παροιμιωδῶς· ὅθεν καὶ τὸ,

„Ἔνθ' ἵνα μοι βίος ἐςὶν Ἀμαλθείας κέρας αἰγός· καὶ,

„Ἀγρὸν γὰρ λέγουσιν Ἀμαλθείης κέρας εἶναι (α).

Ὁ δὲ Παλαίφατος λέγει (β), ὅτι ἡ Ἀμάλθεια ἦτον νέα καὶ ὡραία εἰς ὑπερβολὴν, καὶ διέτριβεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, εἰς ἓν πανδοχεῖον τῶν Θεσπιῶν. Διαβαίνων οὖν ὁ Ἡρακλῆς ἐκεῖθεν, καὶ καταλύσας εἰς τὸ πανδοχεῖον, ἔμεινεν ἐκεῖ ὑπὲρ τὸ δέον, χάριν τῆς Ἀμαλθείας, ξενιζόμενος, καὶ περιποιούμενος ὑπ' αὐτῆς· ὁ Ἰόλαος ὅμως ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἡρακλέους, ὅςτις ἦτον ὑποςρατηγὸς αὐτοῦ εἰς ὅλας τὰς ἐκςρατείας, ἐλυπεῖτο διὰ τὴν ἀργοπορείαν· ὅθεν παρατηρήσας εὗρε τὴν ἐμπωλὴν (*) τῆς γυναικὸς εἰς κέρατον κεκρυμμένην, καὶ ἔκλεψεν αὐτήν. Καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ὁ Ἡρακλῆς ἐκεῖθεν, μὴ ξενιζόμενος πλέον, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν χρημάτων. Καὶ ἐπειδὴ ἠγόραζεν ὕςερον εἰς τὴν ὁδοιπορείαν ὅ,τι ἤθελεν ὁ Ἰόλαος, καὶ δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τὸν Ἡρακλέα, ἐκ τῶν χρημάτων ἐκείνων, ἔλεγον οἱ συνοδοιπόροι, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἔχει τὸ Κέρας τῆς Ἀμαλθείας. Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν λόγον φαίνεται, ὅτι ἡ παροιμία ἦτον ἐπὶ Ἡρακλέους, ἐκ τῆς Ἀμαλθείας μητρὸς τοῦ Διονύσου, καὶ τῆς Κερατοειδοῦς Χώρας αὐτῆς· ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁ Διόνυσος, καὶ ὁ Ἄμμων ἦσαν πολὺ ἀρχαιότεροι τοῦ Θηβαίου Ἡρακλέους. Ἡ δὲ ἀλληγορία, ὅτι ὁ Ἑρμῆς ἔδωκε τὸ Κέρας εἰς τὸν Ἡρακλέα, διὰ νὰ ἔχῃ ὅ,τι θέλει εἰς τὴν ἐκςρατείαν ἐκείνην, εὐοδοῦται θαυμασιώτατα, ὅταν ἐνοήσωμεν τὴν κλοπὴν, ἢ τὸν κλέπτην, ἀντὶ τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ ἐφόρου τῶν κλεπτῶν· καθότι ὁ Ἰόλαος ἔκλεψεν ἐπιτηδείως τὸ Κέρας. Δὲν εἶναι παράξενον ἂν ὠνομάζετο Ἀμάλθεια καὶ ἡ τροφὸς τοῦ Διὸς, καὶ ἐκ πάντων τούτων συνέβη ἡ ῥηθεῖσα πολύπλοκος μίξις, καὶ ἄλλοι μὲν λέγουσιν

(α) Γ΄. Ξ΄. Σουΐδ. ἐν Ἀμαλθ. καὶ Φωκυλ. (β) Μς΄.

(*) Τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἐσύναξεν ἐκ τῆς πωλήσεως.

αὐτὴν Νύμφην, ἄλλοι δὲ Αἶγα· καὶ ἐπειδὴ κατηςερίσθη, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν, ηὔχοντο οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὴν Οὐράνιον Αἶγα, νὰ ἀπολαύσωσιν ὅ,τι ἤθελον. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς Ἀμαλθείας. Ἐκ δὲ τῆς Ἀδραςείας νομίζουσί τινες, ὅτι ὠνομάσθη ὁ τόπος τῆς Τρῳάδος Ἀδράςεια· τοῦτο ὅμως ἀμφιβάλλεται, ἐπειδὴ ἐχρημάτισαν καὶ πολλοὶ Ἄδραςοι.

ΙΘ'. Ἡ Ἀργυρᾶ, ἡ ἀγαπήσασα τὸν Σέλεμνον ποταμὸν, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη καὶ ἡ πηγὴ τῆς Ἀχαΐας, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

Κ'. Ἡ Βολίνα, τὴν ὁποίαν ἀγαπήσας ὁ Ἀπόλλων κατεδίωκεν, ἐκείνη δὲ φεύγουσα καὶ ἀναγκασθεῖσα ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγη· ὁ Ἀπόλλων ὅμως ἔκαμεν αὐτὴν ἀθάνατον, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ πόλις τῆς Ἀχαΐας Βολίνα, καὶ ὁ Ποταμὸς Βολιναῖος (α).

Κά. Ἡ Καλλιςὼ θυγάτηρ, κατὰ μέν τινας, τοῦ Λυκάονος, κατ' ἄλλους δὲ τοῦ Νυκτέως, ἢ τοῦ Κητέως. καὶ κατ' ἄλλους, ἦτον Νύμφη μόνον ἁπλῶς, ἀγνώςων γονέων· τινὲς δὲ νεώτεροι λέγουσιν, ὅτι ὠνόμαζον αὐτὴν καὶ Θεμιςὼ, καὶ Μεγιςὼ· καὶ ἴσως ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ διαφορὰ τῶν γονέων· ὅμως ἡ κοινωτέρα γνώμη καὶ πιθανωτέρα, δέχεται τὴν Καλλιςὼ θυγατέρα τοῦ Λυκάονος (β).

Ἐπειδὴ δὲ ἠγάπησε τὸ κυνήγιον καὶ τὴν παρθενίαν ἡ Καλλιςὼ, συνεθήρευε μὲ τὴν Ἄρτεμιν ἐνδεδυμένη καὶ ἐνωπλισμένη ὡς ἐκείνη, ὤμοσε νὰ μείνῃ καὶ ἀείποτε παρθένος· ὁ Ζεὺς ὅμως ἐρασθεὶς τὸ κάλλος αὐτῆς, μετεμορφώθη εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ἢ εἰς τὴν Ἄρτεμιν, κατ' ἄλλους, καὶ ἐξηπάτησεν αὐτήν. Φοβούμενος δὲ ὕςερον τὴν Ἥραν, μετεμόρφωσεν αὐτὴν εἰς Ἄρκτον. Ἐνοήσασα ὅ-

---

(α) Παυσαν. Ἀχαΐκ. Κγ'. 1 — 4.

(β) Ἀπολλόδ. Γ'. η'. 2. Ἐ μηλ. Ἄσιος, ϗ Φερεκύδ. παρ' αὐτῷ. Ἐρατοσθέν. Α'. Ὑγῖν. Ἀςρονομ. Β'. ά. Εὐςάθ. Ἰλ. Β'. 603. Παυσαν. Ἀρκαδικ. Γ'.

μως ἡ Ἥρα τὸ πρᾶγμα, κατέπεισε τὴν Ἄρτεμιν καὶ ἐτόξευσεν αὐτήν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Ἄρτεμις ἐτόξευσεν αὐτὴν, ἐπειδὴ δὲν ἐφύλαξε τὴν παρθενίαν, κατὰ τὴν ἔνορκον ὑπόσχεσιν αὐτῆς· ὁ δὲ Ζεὺς αὐτὴν μὲν κατηςέρισε, καὶ τὴν ὠνόμασε μεγάλην Ἄρκτον, τὸ δὲ βρέφος, ἐπειδὴ ἦτον ἔγκυος, ἔλαβεν, ἐν ᾧ ἀπέθνησκεν αὐτή, καὶ τὸ παρέδωκεν εἰς τὴν Μαῖαν νὰ τὸ ἀναθρέψῃ, ὀνομάσας αὐτὸ Ἀρκάδα.

Κατ' ἄλλους δὲ, ὅτε ἐλούοντο ποτὲ, παρετήρισεν ἡ Ἄρτεμις, ὅτι ἦτον ἔγκυος ἡ Καλλιςὼ, καὶ ἠρώτησεν αὐτὴν πόθεν· ἦτον ὅμως τότε ἐννέα μηνῶν· ἐκείνη δὲ ἀπεκρίθη, ἐκ σοῦ· ἐπειδὴ εἶχε τὸ σχῆμα αὐτῆς τότε ὁ Ζεύς. Τότε ὀργισθεῖσα ἡ Ἄρτεμις μετεμόρφωσεν αὐτὴν εἰς Ἄρκτον, καὶ οὕτως, Ἄρκτος οὖσα, ἐγέννησεν εἰς τὰ ὄρη τὸν Ἀρκάδα. Εὑρόντες οὖν αὐτὴν ἐκεῖ τινὲς ποιμένες, τὴν ἔφερον εἰς τὸν πατέρα αὐτῆς Λυκάονα μὲ τὸ βρέφος. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὅτε ὁ υἱὸς αὐτῆς ἦτον ἡλικιωμένος, ἡ Καλλιςὼ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἄβατον Ἱερὸν, μὴ γνωρίζουσα τὸν νόμον, ὅτι δὲν ἦτον ἄδεια νὰ ἐμβῇ ἐκεῖ οὔτε ζῶον· ὅθεν ὥρμηταν οἱ Ἀρκάδες, ὁμοῦ καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς, νὰ τὴν φονεύσωσι. Καὶ τότε ὁ Ζεὺς ἁρπάσας αὐτὴν ἐκ τοῦ κινδύνου, τὴν κατηςέρισεν. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ υἱὸς αὐτῆς Ἀρκὰς θηρεύων, ὅτε ἦτον δεκαπενταετὴς, εὗρεν αὐτὴν εἰς τὰ δάση ὡς Ἄρκτον, καὶ ἤθελε νὰ τὴν φονεύσῃ, μὴ γνωρίζων αὐτὴν, καὶ τότε τὴν κατηςέρισεν ὁ Ζεὺς, μὴ θέλων νὰ γένῃ μητροκτόνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ (α).

Φθονήσασα δὲ ἡ Ἥρα καὶ τὴν τιμὴν ταύτην τοῦ καταςερισμοῦ, παρεκάλεσε τὸν Ὠκεανὸν καὶ τὴν Τιθὺν, νὰ μὴ δέχωνται τὴν Καλλιςὼ, οἷον, τὴν μεγάλην Ἄρκτον, εἰς τὸ βασίλειον αὐτῶν, λόγῳ μὲν, νὰ μὴ λούηται εἰς τὸν Ὠκεανὸν, καὶ μιαίνει τὰ καθαρὰ ὕδατα αὐτοῦ· ἔργῳ δὲ, νὰ μὴ καθαρίζηται λουομένη, καὶ λάμ-

(α) Οἱ ἀνωτέρ. ξ Ὀβίδ. Μετ. Β'. 405. Ὑγῖν. Μύθ. 167.

πει περισσότερον εἰς τὸν Οὐρανόν. Ὅθεν δὲν ἐτόλμησε ποτὲ ἡ μεγάλη Ἄρκτος νὰ καταβῇ εἰς τὸν Ὠκεανὸν, ἀλλὰ περιφέρεται ἀείποτε περὶ τὸν πόλον, καὶ ὑπὲρ τοῦ ὁρίζοντος. Τοῦτο δὲ ἐπλάσθη, ἐπειδὴ ἡ μεγάλη Ἄρκτος πλησίον τοῦ πόλου οὖσα, δὲν κρύπτεται ποτὲ ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα, ἀλλὰ φαίνεται περιφερομένη περὶ τὸν πόλον, ὡς καὶ τὰ ἄλλα πλησίον τοῦ πόλου ἄστρα (α).

Ἦτον δὲ ὁ τάφος τῆς Καλλιστοῦς, ἐπὶ Παυσανίου, ἐν τῇ Ἀρκαδίᾳ, ἄνωθεν τῆς πόλεως Τρικολώνων ὀνομαζομένης, καὶ τριάκοντα στάδια κάτωθεν τῆς πηγῆς Κρουνῶν καλουμένης, ὅπου ἦτον ὕψωμα γῆς ἱκανὸν καὶ κατασκευαστὸν, ἔχον δένδρα πολλὰ ἥμερα καὶ ἄκαρπα, καὶ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ χώματος, οἷον, τοῦ ὑψώματος, ἦτον Ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος Καλλίστης ἐπονομαζομένης. Νομίζει δὲ ὁ Παυσανίας (β), ὅτι ὁ Ποιητὴς Πάφως ὠνόμασε Καλλίστην πρῶτος τὴν Ἄρτεμιν. Ταῦτα καὶ περὶ τῆς Καλλιστοῦς.

Κβ'. Ἀσία. Θυγάτηρ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος, καὶ γυνὴ τοῦ Ἰαπετοῦ, ὅρα ἐκεῖ. Ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ Ἀσία.

Κγ'. Κασσωτίς. Νύμφη τοῦ Παρνασσοῦ, ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ ἐν Δελφοῖς πηγὴ Κασσωτίς.

Κδ'. Κασταλία. Θυγάτηρ τοῦ Ἀχελώου, ἀφ' ἧς ὠνομάσθη ἡ πηγὴ τοῦ Παρνασσοῦ Κασταλία.

Κέ. Κασταλία, ἄλλη. Νύμφη τοῦ Παρνασσοῦ, τὴν ὁποίαν ἀγαπήσας κατεδίωκεν ὁ Ἀπόλλων· αὐτὴ δὲ ἀναγκασθεῖσα ἀνελύθη, ἢ μετεβλήθη εἰς τὴν ῥηθεῖσαν πηγήν· κατ' ἄλλους δὲ, ἔπεσε καὶ ἐπνίγη εἰς τὴν πηγὴν, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ πηγὴ, κατὰ τούτους· ὅθεν ὁ Ἀπόλλων ἔδωκεν, εἰς τιμὴν αὐτῆς, τὴν μαντικὴν δύναμιν εἰς τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς.

Κϛ'. Κυανή. Νύμφη τῆς Σικελίας, καὶ συμπαίκτρια τῆς Περσεφόνης. Αὐτὴ εἶπε πρὸς τὸν Πλούτωνα,

(α) Ὀβίδ. αἰτέθι. (β) Ἀρκαδικ. Λέ. ϛ.

ὅτε ἥρπαζε τὴν Περσεφόνην, τὰ ἑξῆς· ἔπρεπε νὰ τὴν καταπείσῃς μὲ γλυκύτητα, καὶ ἡμερότητα, καθὼς κατέπεισε καὶ ἐμὲ ὁ Ἀνάπης, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τοὺς ἡμετέρους γάμους δὲν παρευρέθη, οὔτε ὁ Φόβος, οὔτε ἡ Διχόνοια, καὶ οὐχὶ νὰ τὴν ἁρπάσῃς βιαίως καὶ τυραννικῶς. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπήκουσεν ὁ Πλούτων, μετεμορφώθη εἰς ποταμὸν ὑπὸ τῆς λύπης ἡ Κυανὴ (α).

Ἔπεσε δὲ ἐκεῖ ἡ ζώνη τῆς Περσεφόνης, καὶ ἐπειδὴ, ὅτε ἦλθεν ἡ Δήμητρα, καὶ ἐζήτει τὴν Περσεφόνην, ἡ Κυανὴ δὲν ἐδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ, ἀφῆκε τὴν ζώνην νὰ πλέῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων· ταύτην ἰδοῦσα ἡ Δήμητρα, ἐνόησε τὴν ἁρπαγὴν τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. Μετεμορφώθη δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Ἀνάπης εἰς ἄλλον ποταμὸν, καὶ ἡνώνοντο καὶ οἱ δύοι πρῶτον, ἔπειτα ἐχύνοντο ἡνωμένοι εἰς τὴν Θάλασσαν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Πλούτων πατάξας τὴν γῆν διέσχισεν αὐτὴν, καὶ κατέβη ἐκεῖθεν εἰς τὸν Ἅδην· καὶ ἐκ τοῦ χάσματος ἐκείνου ἐξῆλθεν ἡ Κυανὴ πηγὴ, τὴν ὁποίαν ἀφιέρωσαν οἱ Συρακούσιοι· ἐπειδὴ ἦτον ἐκεῖ πλησίον, εἰς τὴν Περσεφόνην, καὶ ἑώρταζον ἐκεῖ πανήγυριν λαμπρὰν κατ᾽ ἔτος (β).

Κζ΄. Δαυλίς. Θυγάτηρ τοῦ Κηφισσοῦ, ἀφ᾽ ἧς ὠνομάσθη ἡ πόλις τῆς Φωκίδος Δαυλίς. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, οἱ παλαιοὶ ὠνόμαζον τὰ πυκνὰ δάση Δαύλια, ἢ Δαῦλα, καὶ ἐπειδὴ ὁ τόπος ἐκεῖνος ἦτον τοιοῦτος, ὠνομάσθη ἡ πόλις Δαυλίς (γ)

Κη΄. Ἐχεναΐς. Νύμφη τῆς Σικελίας, ἥτις ἠγάπησε τὸν ποιμένα Δάφνιν υἱὸν τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ ἐτύφλωσεν αὐτὸν, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

Κθ΄. Ἡγνατία. Νύμφη τῆς Ἰταλίας, ἀπ᾽ αὐτῆς

(α) Παυσαν. Φωκικ. Κδ΄. Πανύασ. παρ. αὐτῷ. αὐτόθ. Η΄. Ναταλ. Δ΄. Ι΄. Στάτ. Θήβ. Α΄. 698. Ὀβίδ. Μετ. Ε΄. 412.
(β) Ὀβίδ. αὐτόθι. 464. καὶ Κιππιγ. παρ᾽ αὐτῷ. 417. Διόδ. Ε. δ΄.
(γ) Παυσαν. Φωκικ. Δ΄.

ὠνομάσθη ἡ πόλις τῆς Ἀπουλίας Ἠγνατία, ὅπου ἐτιμᾶτο ὡς Θεὰ, καὶ ὅτε ἐθυσίαζον εἰς τὸν βωμὸν αὐτῆς, ἄναπτε τὸ πῦρ αὐτόματον (α).

Λ΄. Ἠχώ. Θυγάτηρ τοῦ Ἀέρος καὶ τῆς Γλώσσης, καὶ Νύμφη φλύαρος καὶ εὔγλωττος· ὅθεν οὖσα ἀείποτε μὲ τὴν Ἥραν, συνήργει πολὺ εἰς τὴν ἀκόλασον κλίσιν τοῦ Διός· ἐπειδὴ, ὅτε ἔλειπεν ἐκεῖνος, αὐτὴ διηγεῖτο μακρὰς διηγήσεις, διὰ νὰ μὴ ἔχῃ καιρὸν ἡ Ἥρα νὰ ἐνθυμῆται, καὶ ἐρωτᾷ ποῦ εἶναι, καὶ πέμπει εἰς ζήτησιν αὐτοῦ. Τέλος δὲ ἐνοήσασα τὴν πανουργίαν ἡ Ἥρα, ἐκέλευσε νὰ μὴ ὁμιλῇ πλέον, εἰμὴ, ὅταν ἐρωτηθῇ μόνον, καὶ τότε ὀλίγα, ἀποκρινομένη μόνον εἰς ὅσα ἐρωτηθῇ.

Ταύτην οὖν τὴν φλύαρον Νύμφην ἀγαπήσας ὁ Πὰν, ἐρεθιζόμενος ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης, ἀπέτυχεν· ἐπειδὴ αὐτὴ ἠγάπα τὸν χαριέστατον νέον Νάρκισσον. Ἀλλ' ἀπέτυχε καὶ αὐτὴ, ὥστε ἔτρεχε καθ' ἑκάστην ὄπισθεν αὐτοῦ εἰς τὰ δάση, καὶ δὲν ἐδυνήθη ποτὲ νὰ ἰδῇ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ὅθεν μὴ ὑποφέρουσα τὴν θλίψιν καὶ καταφρόνησιν, ἀνεχώρησεν εἰς τὰς ἐρημίας, καὶ κατεξηράνθη ὑπὸ τῆς λύπης, ὥστε ἔμειναν μόνον τὰ ὀστᾶ αὐτῆς· τέλος δὲ, μετεμορφώθη καὶ εἰς πέτραν (β).

Λα΄. Ὀρφνή. Νύμφη τοῦ Ἅδου, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἀχέρων τὸν Ἀσκάλαφον (γ).

Λβ΄. Φίλυρα. Θυγάτηρ τοῦ Ὠκεανοῦ, τὴν ὁποίαν ἐξηπάτησεν ὁ Κρόνος εἰς τὴν Θρᾴκην· ἔπειτα φοβούμενος τὴν Ῥέαν, μετεβάλλετο εἰς ἵππον, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὴν συνεχῶς, ὥστε ἐγκαστρώθη ἡ Φίλυρα. Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦτο συνέβη εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἐπὶ τοῦ Πηλίου ὄρους, καὶ κατέλαβεν αὐτοὺς ἡ Ῥέα ἐπ' αὐτο-

(α) Γυράλδ. Συντ. Ε΄. 183. Ἀλέξ. ἀπ' Ἀλεξάνδρ. Δ΄. Ιζ΄. 1109.
(β) Ὀβιδ. Μετ. Γ΄. 357. 402. Λακτάντ. Διηγήσ. Μύθ. 5. 6. Πτολεμ. Ἡφαιστ. ΣΤ΄. 333. Βόσσ. Θεολ. Η΄. ζ΄.
(γ) Ὀβιδ. αὐτοθ. Ε΄. 539.

φώρῳ· καὶ τότε μετεμορφώθη ὁ Κρόνος εἰς ἵππον, διὰ νὰ μὴ γνωρισθῇ, καὶ φεύγων διὰ τοῦ Πηλίου ὄρους, συνέσεισε καὶ κατετάραξεν αὐτό· ὁμοίως μετεμόρφωσε καὶ τὴν Φίλυραν εἰς ἵππον, καὶ οὕτως ἐγέννησεν ὕςερον τὸν Κένταυρον Χείρωνα. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγέννησε καὶ τὸν Δόλοπα ἐκ τοῦ Κρόνου. Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦτο συνέβη εἰς μίαν νῆσον τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἔνθα διέτριβεν ἡ Φίλυρα, καὶ ὠνομάσθη καὶ ἡ νῆσος ἀπ' αὐτῆς Φιλυρηΐς. Καὶ ἐκεῖθεν ἔφυγεν ὕςερον εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ ἐγέννησε τὸν Χείρωνα (α).

Λγ'. Ἀλοξοθόη, ἢ Ἀλεξιῤῥόη, θυγάτηρ τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Πρίαμος τὸν Αἴσακον (β).

Λδ'. Αναξιβία· τὴν ὁποίαν ἀγαπήσας ὁ Ἀπόλλων, κατεδίωκεν αὐςηρῶς, ὥςε ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος (γ).

Λέ. Ἄωρα. Νύμφη τῆς Κρήτης, ἀφ' ἧς ὠνομάσθη ἡ πόλις τῆς Κρήτης Ἄωρος (δ).

Λς'. Ἀργιόπη. Νύμφη τοῦ Παρνασσοῦ, ἔνθα ἐξηπάτησεν αὐτὴν ὁ Φιλάμμων· ὅθεν ἔφυγεν εἰς τὴν Θρᾴκην, καὶ ἐκεῖ ἐγέννησε τὸν Θάμυριν (ε).

Λζ' Ὀλβία. Νύμφη τῆς Βιθυνίας, ἀφ' ἧς ὠνομάσθη ἡ ἐκεῖ Ὀλβία πόλις (ς)· ἐκ ταύτης ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὸν Ἀςακὸν, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη ἡ πόλις τῆς Βιθυνίας Ἀςακός.

Λή. Βάτεια. Μία τῶν Ναϊάδων, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Οἴβαλος τὸν Τύνδαρον, Ἱπποκόωντα καὶ Ἰκαρίωνα (ζ).

(α) Ἡγῖν. Μύθ. 138. Φιλάργυρ. καὶ Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Γεωργικ. Γ'. 93. Ἀπολλόδ. Α'. β'. 4. Σχολ. Καλλίμαχ. εἰς Δῆλ. 118. Ἀπολλών. Β'. 1235 καὶ Σχολ.

(β) Ὀβίδ. Μετ. Ιά. 763. καὶ Heins. παρ' αὐτῷ. Λακτάνσ. Ιά. Μύθ Β'. καὶ Μουκγέρ. αὐτόθι.

(γ) Καίναρ. παρ. Νατάλ Ε'. Ιζ'. (δ) Στέφαν. ἐν Ἀώρ.

(ε) Ἀπολλόδ. Α'. γ'. 3. Παυσαν. Μεσσηνιακ Λγ'. 4.

(ς) Στέφαν. ἐν Ὀλβ. καὶ Ἀσακ. (ζ) Ἀπολλόδ. Γ'. ί. 4.

ΛΘ'. Βιθυνίς. Μία τῶν Μελιῶν Νυμφῶν, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὸν Ἀμύκον (α). Ὁ σχολιαςὴς τοῦ Ἀπολλωνίου λέγει, ὅτι ἴσως ὠνομάσθη ἀπ' αὐτῆς καὶ ἡ Βιθυνία. Ὁ Στέφανος ὅμως λέγει, ὅτι ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ Βιθυνοῦ ὑοῦ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θράκης, μιᾶς τῶν Τιτανίδων.

Μ'. Χησιάς. Νύμφη τῆς Σάμου, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἴμβρασος, ποταμὸς τῆς Σάμου, τὴν Ὠκυῤῥόην (β).

Μα'. Κίῤῥα. Νύμφη τῆς Φωκίδος, ἀφ' ἧς ὠνομάσθη ἡ πόλις τῆς Φωκίδος Κίῤῥα (γ).

Μβ'. Κλαῖα, ἢ Καλαθαῖα κατ' ἄλλους. Νύμφη τῆς Ἐλευθερολακωνίας, ἔνθα εἶχεν Ἱερὸν καὶ σπήλαιον, εἰς τὸ Καλάθιον ὄρος τῆς Γερηνίας (δ).

Μγ'. Κλεὶς, ἢ Κλεΐς.

Μδ'. Φιλία.

Με'. Κορωνίς. Νύμφαι τῆς Νάξου, καὶ τροφοὶ τοῦ Διονύσου, τοῦ ἀνατραφέντος ἐκεῖ, κατὰ τὸν λόγον τῶν Ναξίων (ε).

Μϛ'. Κλεοδώρα. Νύμφη τοῦ Παρνασσοῦ, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὸν Παρνασσὸν, ἢ ὁ Κλεόπομπος, κατ' ἄλλους (ϛ).

Μζ'. Κλονία· ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ὑριεὺς τὸν Νυκτέα καὶ Λύκον (ζ).

Μη'. Κνωσσία· ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Μενέλαος τὸν Ξενόδαμον (η).

ΜΘ'. Κωρυκεία. Θυγάτηρ τοῦ Πλείςου καὶ Νύμφη τοῦ Παρνασσοῦ, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἀπόλλων τὸν Λυκωρέα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὠνομάσθη ἡ Λυκωρία ἄκρα τοῦ Παρνασσοῦ, καὶ οἱ Δελφοὶ Λυκωρεῖς. Ἀπὸ δὲ τῆς

(α) Ἀπολλών. Β'. Δ. καὶ Σχολ.
(β) Σπάγχ. ἐν Καλλιμάχ. εἰς Ἄρτεμ. 228.
(γ) Παυσαν. Φωκικ. ΛϚ'. 4.
(δ) Παυσαν. Λακωνικ. Κϛ'. 8. καὶ Σχολ.
(ε) Διοδ. Ε'. ΝΒ'. (ϛ) Παυσαν. Φωκικ. ΣΤ'. 1.
(ζ) Ἀπολλόδ. Γ'. Ι'. 1. (η) Εὔμηλ. παρ' αὐτῷ. Γ'. Ια'. 1.

Κωρυκείας ὠνομάσθη τὸ περιβόητον Κωρύκειον ἄντρον τοῦ Παρνασσοῦ, καὶ αἱ Κωρύκειαι Νύμφαι (α).

Ν΄. Ἀνθηδὼν, ἀφ᾽ ἧς ὠνομάσθη ἡ πόλις Ἀνθηδὼν τῆς Βοιωτίας· ἢ ἀπὸ τοῦ Ἀνθᾶνος κατ᾽ ἄλλους, τοῦ βασιλεύσαντος ἐκεῖ, τοῦ ὑοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τῆς Ἀλκυόνης τοῦ Ἄτλαντος (β).

Νά. Μίδεια, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὸν Ἀσπληδόνα. Ἀφ᾽ οὗ ὠνομάσθη ἡ Ἀσπληδὼν, πόλις τῆς Βοιωτίας, ὡς ἔφη Χερσίας ὁ Ὀρχομένιος·

„Ἐκ δὲ Ποσειδάωνος ἀγακλειτῆς τε Μιδείας.

„Ἀσπληδὼν γένεθ᾽ ὑὸς ἀν᾽ εὐρύχορον πτολίεθρον.

Ὁ Εὐςάθιος ὅμως λέγει τὸν Ἀσπληδόνα ὑὸν, ἢ τοῦ Ποσειδᾶνος, ἢ τοῦ Πρέσβωνος, ἢ τοῦ Ὀρχομενοῦ (γ).

Νβ΄. Βιςονὶς, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἄρης τὸν Τηρέα. Ἡ δὲ Βιςονὶς λίμνη, καὶ οἱ Βίςονες ἔθνος τῆς Θράκης, ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ Βίςονος, ἄλλου ὑοῦ τοῦ Ἄρεως, καὶ τῆς Καλλιρόης θυγατρὸς τοῦ Νέςου, ἀφ᾽ οὗ ὠνομάσθη ὁ ἐκεῖ ποταμὸς Νέςος (δ).

Νγ΄. Βρεττία. Νύμφη τῆς Μυσίας, ἀφ᾽ ἧς ὠνομάσθη ἡ χώρα τῆς Μυσίας Βρεττία.

Νδ΄. Βρίσα, τροφὸς τοῦ Διονύσου, ἀφ᾽ ης ὠνομάσθη Βρισαῖος. Ἄλλοι δὲ παράγουσιν ἄλλοθεν τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην.

Νέ. Βυγολὶς. Νύμφη τῶν Τούσκων, καὶ εὑρετὶς τῆς Ἀςραπομαντείας.

Νς΄. Καλύβη. Νύμφη τῆς Τρῳάδος, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Λαομέδων τὸν Βουκολίωνα.

Νζ΄. Κυδίππη, συμπαίκτρια τῆς Κυρήνης.

Νή. Τριτωνίς. Νύμφη τῆς Λιβύας, ἐξ ἧς ὁ Ἀμφίθεμις, ὁ καὶ Γαράμας ὀνομαζόμενος υἱὸς τοῦ Ἀπόλ-

---

(α) Ἀπολλών. Β΄. 713. καὶ Σχολ. Παυσαν. Φωκικ. ΣΤ΄. 2.
(β) Παυσαν. Βοιωτικ. ΚΒ΄. 5.
(γ) Ὑγῖν. Μύθ. 182. Παυσαν. Βοιωτικ. Λ΄. 6. Ἰλ. Β΄. 511.
(δ) Κατάλ. Ζ΄. Ι΄. Κίππιγ. ἐν Ὀβιδ. Μετ. Ιγ΄. 430. Σκύμν. 673.

λωνος καὶ τῆς Ἀκακαλλίδος, ἐγέννησε τὸν Νασαμῶνα καὶ Κάφαυρον, ὅςις ἐφόνευσε τὸν Κάνθον, ἕνα τῶν Ἀργοναυτῶν, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ ἁρπάσῃ τὰ πρόβατα αὐτοῦ. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ Γαράμαντος τούτου, ὠνομάσθησαν οἱ Γαράμαντες, ἀπὸ δὲ τοῦ Νασαμῶνος, οἱ Νασαμῶνες, ἔθνη τῆς Λιβύας (α). Ὁ δὲ Ὑγῖνος ὀνομάζει Κεφαλίωνα τὸν Κάφαυρον· ἐφόνευσαν ὅμως καὶ αὐτὸν οἱ Ἀργοναῦται ὕςερον.

Ν.Θ'. Χαρικλὼ, Μήτηρ τοῦ Τειρεσίου, καὶ φίλη τῆς Ἀθηνᾶς.

Ξ'. Χαρικλὼ, ἄλλη. Θυγάτηρ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἢ τοῦ Πέρσου, ἢ τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ γυνὴ τοῦ Χείρωνος, ἐξ οὗ ἐγέννησε τὴν Ὠκυῤῥόην (β), καὶ τὸν Κάρυςον, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη ἡ Κάρυςος πόλις τῆς Εὐβοίας.

Ξά. Χελώνη· εἶχε μικρὸν οἰκίσκον πλησίον τινὸς ποταμοῦ, καὶ διέτριβεν ἐκεῖ. Ὅτε δὲ ὑπανδρύετο ὁ Ζεὺς, καὶ ἐκάλεσεν ὁ Ἑρμῆς εἰς τοὺς γάμους τοὺς Θεοὺς ὅλους, τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ θηρία, ἡ Νύμφη Χελώνη δὲν κατεδέχθη νὰ ἔλθῃ· μάλιςα δὲ καὶ ἐφλυάρει κατὰ τοῦ Διός. Ὅθεν, πεμφθεὶς ὁ Ἑρμῆς, ἔῤῥιψεν αὐτὴν, μὲ ὅλον τὸν οἶκον αὐτῆς, εἰς τὸν ποταμόν· ἔπειτα μεταμορφώσας αὐτὴν εἰς τὸ ὁμώνυμον ζῶον, τὴν κατεδίκασε νὰ κάθηται πάντοτε εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, νὰ φέρῃ αὐτὸν, ὅπου καὶ ἂν ἔρχηται, καὶ νὰ φυλάττῃ σιωπὴν αἰώνιον (γ).

Ξβ'. Ἰδαία, ἐξ ἧς ὁ Σκάμανδρος ἐγέννησε τὸν Τεῦκρον.

Ξγ'. Δίκτη, Νύμφη τῆς Κρήτης· κατεδίωκεν αὐτὴν ὁ Μίνως, αὐτὴ δὲ φεύγουσα τὴν ἀσέλγειαν, καὶ

(α) Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν. ΣΤ'. 72. Ἀπολλόδ. Γ'. Ιά. 3. Ἀπολλών. Δ'. 1492. καὶ Σχολ. Ὑγῖν. Μύθ. 14.

(β) Ἀπολλόδ. Γ'. ς'. 7. Ὀβίδ. Μετ. Β'. 363. Καλλίμαχ. Ὕμν. εἰς Παλλάδ. 67. καὶ Σχολ. Πίνδαρ. Πυθ. Δ'. 181. καὶ Σχολ. Στέφαν. ἐν Καρύς.

(γ) Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Α'. 509.

ἀναγκασθεῖσα, ἔπεσεν ἀπό τινος ὄρους εἰς τὴν Θάλασσαν, καὶ ἐπνίγη· καὶ ἀπ᾿ αὐτῆς ὠνομάσθη τὸ ὄρος ἐκεῖνο Δίκτη, καὶ Δίκταιον (α).

Ξδ΄. Διοπάτρη, μία τῶν Νυμφῶν ἐκείνων, τὰς ὁποίας κατεφρόνησεν ὁ Τέραμβος (β).

Ξέ. Δρυμώ, συμπαίκτρια τῆς Κυρήνης, καὶ ὑπηρέτις τῆς ῞Ηρας· ὠνομάσθη δὲ Δρυμὼ ἀπὸ τῆς δρυός (γ).

Ξς΄. Δωδώνη, μία τῶν ᾿Ωκεανίδων, ἀφ᾿ ἧς ὠνομάσθη ἡ Δωδώνη πόλις τῆς ῾Ηπείρου. Κατ᾿ ἄλλους δὲ, ἀπ᾿ ἄλλης Δωδώνης θυγατρὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρώπης, ὠνομάσθη ἡ πόλις (δ).

Ξζ΄. Σινόη· τροφὸς τοῦ Πανός.

Ξή. ᾿Ερατώ. Πρόμαντις τοῦ Πανὸς, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ ᾿Αρκὰς τὸν ᾿Αζάνα, ῎Ελατον, καὶ ᾿Αμφειδάμαντα. ῎Αλλη ὅμως ἦτον ἡ Μοῦσα ᾿Ερατώ.

Ξθ΄. Εὐνίκη.
Ο΄. Μαλίς. } Αὗται ἥρπασαν τὸν ῞Υλαν τοῦ ῾Ηρακλέους.

Οά. Εὐρύτη· ἐξ αὐτῆς ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὸν ᾿Αλλιῤῥόθιον.

Οβ΄. Γαραμαντίς· οἷον, Νύμφη τῆς Γαραμαντίας ἐν τῇ Λιβύᾳ· ἐξ αὐτῆς δὲ ἐγέννησεν ὁ ῎Αμμων τὸν ᾿Ιάρβαν, βασιλέα τῶν Γετούλων, ἔθνους τῆς Λιβύας, ὅςτις ἐζήτησε τὴν Διδὼ γυναῖκα· καὶ ἐπειδὴ ἐκείνη δὲν ἤθελεν, ἐκίνησε πόλεμον κατ᾿ αὐτῆς, καὶ ἠνάγκασε τοὺς Καρχηδονίους, νὰ παρακινήσωσι τὴν Διδὼ εἰς τὸ ζήτημα αὐτοῦ· ἐν τούτοις ὅμως ἀπέθανεν ἡ Διδὼ, καὶ δὲν ἔλαβεν ἄνδρα ἀκουσίως. Οὗτος ὁ ᾿Ιάρβας ἔκτισεν ἑκατὸν Βωμοὺς μεγαλοπρεπεῖς, εἰς τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ῎Αμμωνος, εἰς τοὺς ὁποίους ἐθυσίαζον καθεκάστην ἡμέραν (ε).

(α) Αὐτόθι. Γ΄. 171. (β) ᾿Αντών. Λιβεράλ. Κβ΄.
(γ) Βιργίλ. Γεωργικ. Δ΄. 334. καὶ Σέρβ.
(δ) Στέφαν. ἐν Δωδών. ῾Εκαταῖος παρ. Νατάλ. ΣΤ΄. Ιβ΄.
(ε) Βιργίλ. Αἰν. Δ΄. 198. καὶ 211. καὶ Σέρβ. ᾿Ιουστῖν. Ιή. ς΄.

Ογ'. Ἰοφῶσσα, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἀλίφρων τὸν Δευκαλίωνα.

Οδ'. Ἰόπη, Νύμφη τοῦ Ἄδου.

Οέ. Ἵππα, τροφὸς τοῦ Διονύσου, καὶ Νύμφη τῆς Φρυγίας· εἰς ταύτην γράφει ὁ Ὀρφεὺς τὸν τεσσαρακοςὸν ὄγδοον ὕμνον, ὅπου λέγει αὐτὴν καὶ τροφὸν, καὶ ὡς Ἱέρισσαν τοῦ Διονύσου, καὶ ὀνομάζει αὐτὴν καὶ Χθονίαν μητέρα, καὶ βασσίλισαν· ὁ δὲ Πρόκλος (α) λέγει, ὅτι ὁ Ὀρφεὺς ὠνόμαζεν αὐτὴν καὶ Ψυχὴν τοῦ Παντός· καὶ ὅτι ἦτον ἐζωγραφισμένη, ὡς λαμβάνουσα τὸν Διόνυσον ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ μηροῦ τοῦ Διός· καὶ τρόπον τινὰ, παρίςατο ὡς Μαῖα, βοηθοῦσα τὸν Δία εἰς την γέννησιν ταύτην.

Ος'. Ὕβρις, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὸν Πᾶνα.

Οζ'. Εἰδοθέα, θυγάτηρ τοῦ Πρωτέως, ἡ ὁποία συνεβούλευσε τὸν Μενέλαον, πῶς νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Πρωτέα περὶ τῆς ἐπιςροφῆς αὐτοῦ· ἠγάπησε καὶ τὸν Κάνωβον τὸν Κυβερνήτην τοῦ Μενελάου, ἀλλ' ἀπέτυχεν. Τινὲς δὲ ὀνομάζουσιν αὐτὴν Θεονόην, καὶ λέγουσιν, ὅτι ἦτον καὶ μάντις (β).

Οη'. Εἰδοθέα, ἄλλη. Νύμφη Ὀθρηῒς ἀπὸ τοῦ ὄρους ὄρθρηος τῶν Μηλιέων, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Εὔσειρος υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος τὸν Τέραμβον (γ).

Οθ'. Λαοθόη. Νύμφη τῆς Θεσσαλίας καὶ θυγάτηρ τοῦ Μερέτου, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἑρμῆς τὸν Ἔυρυτον καὶ Ἐχίονα, τοὺς Ἀργοναύτας (δ).

Π'. Λιλαία. Ναῒς, θυγάτηρ τοῦ Κηφισσοῦ. Ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ πόλις τῆς Φωκίδος, ἄνωθεν τῶν Δελφῶν, Λιλαία, ὅπου πηγάζει καὶ ὁ Κηφισσός (ε).

Πά. Μελία, θυγάτηρ τοῦ Πόντου, ἢ κατ' ἄλλους,

(α) Ἐν Τιμ. Β'. 124. 25. καὶ Ἀποσπάτ. Ὀρφ. Μγ'.
(β) Ὅμηρ. Ὀδυσ. Δ'. 366. Κόν. Η'. Εὐριπίδ. Ἑλέν. 13.
(γ) Ἀντών. Λιβεράλ. Κβ'. (δ) Ὀρφ. 134.
(ε) Παυσαν. Φωκικ. Λγ'. 2.

ἦτον Νύμφη τῆς Βοιωτίας, ἡ τοῦ Ὠκεανοῦ, τὴν ὁποίαν ἥρπασεν ὁ Ἀπόλλων. Ο' δὲ Ὠκεανὸς ἔξειλε τὸν ὑὸν αὐτοῦ Κάανθον εἰς ζήτησιν αὐτῆς, ὅστις τὴν ηὗρεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, πλὴν δὲν ἐδυνήθη νὰ τὴν ἐλευθεράσῃ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Θεοῦ· ὅθεν, ἀγανακτήσας, ἔῤῥιψε πῦρ εἰς τὸ Τέμενος τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ διὰ τοῦτο, ὀργισθεὶς ὁ Θεὸς, ἐτόξευσεν αὐτὸν, τὸν ὁποῖον ἔθαψαν ἐκεῖ, καὶ ἐσώζετο τὸ μνῆμα αὐτοῦ εἰς τὸ Ἱερὸν ἐκεῖνο τῆς Βοιωτίας, Ἰσμήνιον καλούμενον· ἐγέννησε δὲ ὁ Ἀπόλλων (ἢ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, ὁ Ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ἁρπάσας τὴν παρθένον, καὶ φονεύσας καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς) δύο ὑοὺς ἐκ τῆς Μελίας, τὸν Ἰσμήνιον καὶ Τήνερον· καὶ τὸν μὲν Τήνερον ἐδίδαξεν ὁ Ἀπόλλων τὴν μαντικὴν, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰσμηνίου ὠνομάσθη ὁ ἐκεῖ ποταμὸς Ἰσμήνιος, Λάδων πρότερον ὀνομαζόμενος, καὶ τὸ Ἱερὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἰσμήνιον (α).

Πβ'. Νομία· Νύμφη τῆς Ἀρκαδίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὠνομάσθη Νόμια τὸ ὄρος τῆς Ἀρκαδίας (β).

Πγ'. Ὀρνεα. Νύμφη τῆς Ἀργείας, ἀφ' ἧς ὠνομάσθη ἡ Κώμη τῆς Ἀργείας Ὀρνεαὶ, τὴν ὑποίαν λέγει Ὀρνειὰς καὶ ὁ Ὅμηρος (γ). Κατ' ἄλλους δὲ, ἀπὸ τοῦ Ὀρνέως υἱοῦ τοῦ Ἐρεχθέως ὠνομάσθη ἡ Κώμη.

Πδ'. Ὀρσηΐς· ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἕλλην τὸν Δῶρον, Ξοῦθον, καὶ Αἴολον.

Πέ. Πασιθέα, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἐριχθόνιος τὸν πρῶτον Πανδίονα.

Πϛ'. Φιγαλία. Νύμφη τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη, κατά τινας, ἡ πόλις τῆς Ἀρκαδίας Φιγαλία.

Πζ'. Πασιφάη. Νύμφη Ἀτλαντὶς, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὸν Ἄμμωνα, ἥτις εἶχεν Ἱερὸν καὶ Μαντεῖον εἰς τὰς Θαλαμίας πόλιν τῆς Μεσσηνίας. Κατ' ἄλ-

---

(α) Παυσαν. Βοιωτικ. Ι'. 5. Ὑγῖν. Προοιμ. 6. Καλλίμαχ. εἰς Δῆλ. 80.
(β) Αὐτόθι. Ἀρκαδικ. Λή. 8. (γ) Ἰλ. Β'. 571. καὶ Εὐστάθ.

λους δὲ, ἡ Κασσάνδρα τοῦ Πριάμου ἀπέθανεν ἐκεῖ, καὶ τὴν ἐτίμησαν ὀνομάσαντες αὐτην καὶ Πασιφάην, ἀπὸ τοῦ πᾶσι φαίνειν τὰ μαντεῖα. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, αὕτη ἦτον ἡ Δάφνη ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀμύκλα, ἥτις μετεμορφώθη εἰς τὸ ὁμώνυμον φυτὸν, φευγουσα τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ διὰ τοῦτο ἔλαβε δύναμιν μαντικὴν, κατὰ χάριν, παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος (α).

ΠΗ΄. Ψαλάκανθα. Νύμφη τῆς Ἰκαρίας, ἥτις ἠγάπα σφοδρῶς τὸν Διόνυσον· ἐπειδὴ ὅμως ἐκεῖνος ἠγαπα σφοδροτερον τὴν Ἀριάδνην, ἡ Ψαλάκανθα συνήργησε πολὺ εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἔρωτος ἐκείνου, ἐπὶ συμφωνίᾳ, νὰ μεθέξῃ καὶ αὐτὴ ὕςερον τῶν θελγήτρων τοῦ Διονύσου. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἠθέλησεν ὕςερον νὰ εὐχαριςήσῃ την ἐπιθυμίαν αὐτῆς, φυλάττων πίςιν πρὸς τὴν Ἀριάδνην· ὅθεν αὐτὴ κατέτρεχε τὴν Ἀριάδνην, καὶ διὰ τοῦτο ὀργισθεὶς ὁ Διόνυσος, μετεμόρφωσεν αὐτὴν εἰς τὸ ὁμώνυμον χόρτον. Μετανοήσας δὲ ὕςερον, περιετύλιξε τὸν ςέφανον τῆς Ἀριαδνης μὲ τὸ χόρτον τοῦτο, εἰς τιμὴν τῆς Ψαλακάνθης. Λέγουσι δὲ, ὅτι ἡ βοτάνη αὕτη εἶναι Αἰγυπτία, τὴν ὁποίαν περιάπτουσιν εἰς τοὺς ἵππους, καὶ προξενεῖ νίκην καὶ εὐτυχίαν. Διὰ τοῦτο ἔφη Εὔβουλος ὁ Κωμικὸς εἰς τὴν εἰς Διόνυσον Κωμῳδίαν, περὶ τούτου· καὶ ἐκεῖθεν ἔχων ὁ Κριναγόρας τὴν ἀρχὴν ἔγραψεν εἰς τὸ ἐπίγραμα.

,, Καὶ Προκλέους Ἵπποι χλωρὰν Ψαλάκανθαν ἔχουσι.

Ὁμοιάζει δὲ τὸ χόρτον τοῦτο, κατὰ μέν τινας, μὲ τὴν βοτανην Ἀρτεμησίαν καλουμένην, κατ᾽ ἄλλους δὲ, μὲ τὴν Μελίλωτον (β).

ΠΘ΄. Σαγγαρίτις. Νύμφη τῆς Φρυγίας, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ τοῦ Σαγγάρεως ποταμοῦ. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἦτον ἐκ τῶν Ναϊάδων, ἄλλοι, ἐκ τῶν Ἀμαδρυάδων. Αὕτη ἡ Νύμφη ἀγαπήσασα τὸν Ἄττιν

(α) Πλέταρχ. Ἀγιδ. Θ΄. Κικέρ. Μαντ. Α΄. 43.
(β) Πτολεμ. Ἡφαις. Ε΄.

Ἱερέα τῆς Ῥέας, ἐτιμωρήθη· ἐπειδὴ ἡ Ῥέα ἔκοψε τὸ δένδρον αὐτῆς. (α).

ϟ΄. Σύμη, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὸν Χθόνιον· ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ νῆσος Σύμη. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ νῆσος ὠνομάσθη ἀπ' ἄλλης Σύμης (β).

ϟα΄. Θέλπουσα, Νύμφη τῆς Ἀρκαδίας, καὶ θυγάτηρ τοῦ Λάδωνος ποταμοῦ. Τινὲς δὲ λέγουσιν αὐτὴν καὶ Θάλπουσαν, καὶ Τέλφουσαν· ὅμως, ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ χώρα, καὶ ἡ ἐν αὐτῇ πόλις τῆς Ἀρκαδίας Θέλπουσα, διὰ τῆς ὁποίας ῥέων ὁ Λάδων ποταμὸς, εἰσβάλλει εἰς τὸν Ἀλφειόν (γ).

ϟβ΄. Τιθορέα, Νύμφη τῆς Φωκίδος, ἥτις ἐγεννήθη ἐκ τῆς δρυὸς, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ πόλις τῆς Φωκίδος Τιθορέα, ὀγδοήκοντα ςάδια ἄνωθεν τῶν Δελφῶν πρὸς τὸν Παρνασσὸν οὖσα. Τινὲς δὲ γράφουσιν αὐτὴν καὶ Τιθοραίαν (δ).

ϟγ΄. Παρεία, Νύμφη τῆς Πάρου, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Μίνως τὸν Εὐρυμέδοντα, Νηφαλίωνα, Χρύσην, καὶ Φιλόλαον, οἱ ὁποῖοι κατῴκουν εἰς τὴν Πάρον, καὶ ἐφόνευσε δύο ἐξ αὐτῶν ὁ Ἡρακλῆς, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (ε).

ϟδ΄. Κλέουσα. Μία των Ναϊάδων, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Πηνειὸς τὸν Ὑψέα, καὶ τὴν Στίλβην (ς).

ϟε΄. Πραξιδίκη. Νύμφη τῆς Λυκίας, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Τρημίλητος τὸν Κράγον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὠνομάσθη τὸ ὄρος τῆς Λυκίας Κράγος (ζ).

ϟς΄. Κυρήνη, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἀπόλλων τὸν Ἴδμονα, καὶ τὸν Ἀςέριον, κατά τινας (η).

ϟζ΄. Χρονοφύλη, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Διόνυσος τὸν

(α) Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Δ΄. 229.
(β) Διόδ. Ε΄. Νγ΄. Εὐςάθ. Ἰλ. Β΄. 671.
(γ) Παυσαν. Ἀρκαδικ. Κδ΄. 2. Κέ. 1. 2.
(δ) Αὐτόθ. Φωκικ. Λβ΄. 6. Σχολ. καὶ Στέφαν. ἐν Τιθορ.
(ε) Ἀπολλόδ. Γ΄. Α΄. 2. Β΄. ἐ. 9. (ς) Διόδ. Δ΄. Οά.
(ζ) Στέφαν. ἐν Κράγ.
(η) Ὑγῖν. Μύθ. 14. Σχολ. Ἀπολλων. Α΄. 139.

Φλίαντα, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη ἡ Φλιοὺς καὶ Φλιασία, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

ϟη'. Ἀςυόχη. Νύμφη τῆς Πελοποννήσου, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Πέλοψ τὸν Χρύσην, τὸν ὁποῖον ἥρπασεν ὁ Λάϊος.

ϟθ'. Κλεοχάρεια, καὶ αὐτὴ τῆς Πελοποννήσου, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Λελεξ τον Εὐρώταν.

Ρ'. Κλυμένη, ἐξ ἧς ἐγεννησεν ὁ Παρθενοπαῖος τὸν Θεσιμένην, ἄγνωςον παντάπασιν ἄλλως (α).

Ρά. Κλυτία. Αὕτη ἦτον Νύμφη τῆς Ἀσίας, καὶ ἐρωμένη τοῦ Ἡλίου, τοῦ Ἀπόλλωνος δηλονότι· ὁ Ἥλιος ὅμως, ἠγάπα ἐν τούτοις καὶ τὴν Λευκοθοην, θυγατέρα τοῦ Ὀρχάμου Βασιλέως τῆς Περσίας, καὶ ἑβδόμου ἀπογόνου τοῦ Βήλου. Ἐννοήσασα δὲ τοῦτο ἡ Κλυτία, τὸ ἐφανέρωσεν εἰς τὸν Ὄρχαμον, εἰς ἐκδίκησιν, κινουμένη ὑπὸ τῆς ζηλοτυπίας. Ὁ μὲν οὖν Ὄρχαμος ἔθαψε ζῶσαν τὴν Λευκοθόην, μὴ ὑποφέρων τὸ ὄνειδος· ὁ δὲ Ἥλιος λυπηθεὶς εἰς ἄκρον, καὶ ὀργισθεὶς πρὸς τὴν Κλυτίαν, διὰ τὴν προδοσίαν, ἀνέβη εἰς τὸ ἅρμα αὐτοῦ, καὶ ἔφυγεν. Ἡ δὲ Κλυτία, η ὁποια ενόμιζε νὰ τὸν ἔχῃ μόνη διὰ τῆς σκευωρίας, ἀφ' οὗ τὸν ἔχασεν ὁλοτελῶς, κατήντησεν εἰς τοσαύτην ἀναισθησίαν, ὑπὸ τῆς σφοδρότητος τοῦ πάθους, ὥςε ἐςάθη ἐννέα ἡμερονύκτια βλέπουσα πρὸς αὐτὸν ἄσιτος καὶ ἄποτος, ἕως οὗ μετεμορφώθη εἰς τὸ φυτὸν Ἡλιουτρόπιον λεγόμενον, ἐπειδὴ τρέπεται, καὶ βλέπει πάντοτε πρὸς τὸν Ἥλιον, ὡς ἡ Κλυτία τότε. Μετεμόρφωσε δὲ καὶ τὴν Λευκοθοην ὁ Ἥλιος εἰς τὸ δένδρον Λίβανον καλούμενον (β).

Ρβ'. Ὥρα. Νύμφη τῆς Βισαλτίας, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὸν Κολάξαν Βασιλέα τῶν Βισαλτῶν, ὅςτις εἶχε τὸν κεραυνὸν εἰς τὴν ἀσπίδα ἐγκεχαραγμένον, εἰς ἐνθύμησιν καὶ δεῖξιν τῆς εὐγενείας αὐτοῦ (γ).

(α) Ὑγῖν. Μύθ. 71. (β) Ὀβίδ. Μετ. Δ'. 206.
(γ) Βαλέρ. Φλάκ. Ἀργον. ΣΤ'. 48.

Ργ΄. Κραταιΐς, ἡ μήτηρ τῆς Σκύλλης. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Ἑκάτη ἦτον μήτηρ τῆς Σκύλης· τὸ δὲ Κραταιΐς ἦτον ἐπίθετον τῆς Ἑκάτης, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

Ρδ΄. Ἱμαλία. Νύμφη τῆς Ῥόδου, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τρεῖς υἱοὺς, τὸν Σπαρταῖον, Κρόνιον, καὶ Κύτον, οἱ ὁποῖοι ἐβασίλευον ἐκεῖ, ὅτε ἡ Ἀφροδίτη ἤρχετο ἐκ τῆς Κυθήρου εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐπέρασεν ἐκεῖθεν. Λέγει δὲ ὁ Διόδωρος (α), ὅτι κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦτον οἱ Γίγαντες, πρὸς τὰ ἀνατολικὰ μέρη τῆς νήσου ταύτης· ὅθεν ἐλθὼν ἐκεῖ ὁ Ζεὺς, καὶ καταπολεμήσας αὐτοὺς, ἠγάπησεν ὕςερον τὴν Ἱμαλίαν, καὶ ἐγέννησε τοὺς ῥηθέντας υἱοὺς, ἐν ὅσῳ διέτριψεν ἐκεῖ.

Ρέ. Κυλλήνη. Νύμφη τῆς Ἀρκαδίας, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Πελασγὸς τὸν Λυκάονα. Ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη, κατά τινας, καὶ τὸ ὄρος τῆς Ἀρκαδίας Κυλλήνη. Κατ' ἄλλους δε, ἀπὸ τοῦ Κυλλῆνος υἱοῦ τοῦ Ἐλάτου (β)

Ρς΄. Κυμοδόκεια. Νύμφη Θαλάσσιος, εἰς τὸ σχῆμα ταύτης μετεμορφώθη τὸ πλοῖον τοῦ Αἰνείου, καὶ ἐσώθη, ὅτε ἤθελον νὰ καύσουν τὸν ςόλον αὐτοῦ οἱ Ῥουτοῦλοι. Ταύτην δὲ τὴν μεταμόρφωσιν ἐνήργησεν ἡ Ῥέα ὑπερασπιζομένη τὸν ςόλον, ἐπειδὴ ἦτον κατεσκευασμένος ἐκ τῶν δένδρων τῆς Ἴδης τοῦ Ἱεροῦ ὄρους αὐτῆς. Οἱ Λατίνοι ὀνομάζουσιν αὐτην Doctissimam, ἐπειδὴ ἦτον πεπαιδευμένη καὶ εὔγλωττος· ὅθεν ἐδίδαξε, καὶ κατέπεισε τὸν Αἰνείαν περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ςόλου αὐτοῦ (γ).

Ρζ΄. Κυνόσουρα. Μία τῶν Ἰδαίων Νυμφῶν, καὶ τροφὸς τοῦ Διός· καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνομασθη ὁ λιμὴν τῆς Κρήτης, καὶ ὁ περὶ αὐτὸν τόπος, Κυνόσουρα. Αὐτὴν δὲ κατηςέρισεν ὁ Ζεὺς, καὶ ἶναι εἰς τὸν Οὐρανὸν ἡ μικρὰ

(α) Ε΄. Νέ.

(β) Ἀπολλόδ. Γ΄. ή. 1. Στέφαν. ἐν Κυλλ. Εὐςάθ. Ἰλ. Β΄. 603. Παυσαν. Ἀρκαδικ. Ιζ΄. 1.

(γ) Βιργιλ. Αἰν. Ι΄. 225. Σέρβ. καὶ Κέρδ. αὐτόθι.

Ἄρκτος καλουμένη. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐκείνη ἡ καταςεριθεῖσα ὠνομάζετο Ἑλίκη (α).

Ρή. Ἡγητορία. Νύμφη τῆς Ῥόδου, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ὄχιμος υἱὸς τοῦ Ἡλίου, τὴν Κυδίππην (β).

Ρθ'. Περίβοια. Νύμφη τῶν Ναϊάδων, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἰκάριος τὴν Πηνελόπην, καὶ ἄλλα πολλὰ τέκνα.

Ρί. Δάφνη. Νύμφη ἐκ τῶν Ὀρειάδων, καὶ Πρόμαντις τῆς Γῆς εἰς τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν.

Ριά. Δρυόπη. Νύμφη τῆς Ἰταλίας, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Φαῦνος τὸν Τάρκιτον (γ).

Ριβ'. Ἑσπερία, ἢ Ἑσπερίς. Νύμφη τῆς Τρῳάδος, καὶ θυγάτηρ τοῦ Κεβρῆνος ποταμοῦ· ἐλούσθη ποτὲ εἰς τὰ ὕδατα τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἔπειτα ἐκάθητο καὶ ἐξήρανε τὴν κόμην εἰς τὸν Ἥλιον. Ἰδὼν δ' αὐτὴν ὁ Αἴσακος τότε, καὶ θελχθεὶς, ὥρμησε καὶ τὴν ἐδίωκε· αὐτὴ δὲ φεύγουσα, ἐπάτησεν ὄφιν εἰς τὰ χόρτα, καὶ κεντρισθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ, ἀπέθανεν· ὁ δ' Αἴσακος λυπηθεὶς, ἔπεσεν εἰς τὴν Θάλασσαν (δ).

Ριγ'. Δωρίππη· ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἄνιος τοὺ Οἰνοτρόπους (ε).

Ριδ'. Ἐφυδατία. Αὕτη ἥρπασε, κατ' ἄλλους, τὸν Ὕλαν (ς).

Ριέ. Βαλτή· ἡ μήτηρ τοῦ Ἐπιμενίδους.

Ριϛ'. Ἐθημέα. Νύμφη, καὶ γυνὴ τοῦ Μέροπος Βασιλέως τῆς νήσου Κῶ, ἡ ὁποία δὲν ἤθελε νὰ τιμήσῃ τὴν Ἄρτεμιν· ὅθεν, ἀγανακτήσασα ἡ Ἄρτεμις ἐτόξευσεν αὐτὴν τόσον σφοδρῶς, ὥςε, κατέφυγε ζῶσα εἰς τὴν Περσεφόνην, ἥτις ἐδέχθη αὐτὴν εἰς τὸν Ἅδην· ὁ δὲ Μέροψ ἀπεφάσισε νὰ φονευθῇ μόνος. Ἀλλ' ἡ Ἥρα

(α) Ἐρατοσθέν. Καταςερισμ. Β'. Ὑγῖν. Ἀςρονομ. Β'. 2.
(β) Διόδ. Ε'. Νζ. (γ) Βιργιλ. Αἰν. Ι'. 551.
(δ) Ὀβιδ. Μετ. Ιά. 763. (ε) Τζέτζ. ἐν Λυκόφρ. 570.
(ς) Ἀπολλων. Α'. 1229. καὶ Σχολ.

λυπηθεῖσα μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς ᾿Αετὸν, καὶ τὸν ἔβαλεν εἰς τὸν Οὐρανὸν (α).

Ριζ. Εὐνόςα. Νύμφη τῆς Βοιωτίας ἐν τῇ Ταν́αγρα, καὶ τροφὸς τοῦ ἀπ' αὐτῆς ὀνομασθέντος Εὐνόςου· ἐνταῦθα λέγει ὁ Πλούταρχος, ὅτι ὁ Εὔνοςος οὗτος ἦτον υἱὸς τοῦ ᾿Ελιέως υἱοῦ τοῦ Κηφισοῦ, καὶ τῆς Σκιάδος, καὶ νέος ὡραῖος, σώφρων καὶ δίκαιος. Τοῦτον ἠγάπησε μία θυγάτηρ τοῦ Κολωνοῦ καὶ ἐξαδέλφη αὐτοῦ Ὄχνη καλουμένη· ἐπειδὴ δὲ ἀπέῤῥιψε μὲ λοιδορίαν τὸ ζήτημα αὐτῆς, λέγων ὅτι θέλει τὸ φανερώσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς, διότι εἶχε καὶ τρεῖς ἀδελφούς, Ἔχεμον, Λέοντα, καὶ Βουκόλον ὀνομαζομένους, προφθάνει αὐτὴ καὶ τὸν κατηγορεῖ πρὸς ἐκείνους, ὅτι ἐκεῖνος ἐβίαζεν αὐτήν· ὅθεν, ἐνεδρεύσαντες ἐφόνευσαν τὸν Εὔνοςον· ὁ δὲ ᾿Ελιεὺς ἐφυλάκωσεν αὐτοὺς διὰ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ. Τότε ἡ Ὄχνη μετανοήσασα, καὶ θέλουσα νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς, καὶ ἑαυτὴν ἐκ τῆς λύπης τοῦ ἔρωτος, λέγει πρὸς τὸν ᾿Ελιέα πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ο῾ δὲ ᾿Ελιεὺς λέγει τὴν ὑπόθεσιν πρὸς τὸν Κολωνὸν, ὅςτις, φαίνεται, ὅτι ἦτον ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἂν καὶ οἱ μυθολόγοι δὲν ἀναφέρουσι τοιαῦτα τέκνα τοῦ Κηφισοῦ· ὁ δὲ Κολωνὸς ἔκρινε, νὰ ἀθωωθοῦν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ· ἡ Ὄχνη ὅμως ἔπεσεν ἀπό τινος ὑψηλοῦ μέρους καὶ ἐφονεύθη· οὕτως ἐμελῴδησεν ἡ Μυρτὶς ποιήτρια τῆς ᾿Ανθηδόνος, περὶ τούτων, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος.

Ο῾ δὲ Κλείδαμος ἄνθρωπος ἐπιφανὴς, λέγει, ὅτι ἐτίμησαν τὸν Εὔνοςον οἱ Ταναγραῖοι, ἀφιερώσαντες καὶ ῾Ηρῷον καὶ Ἄλσος ῾Ιερὸν εἰς αὐτὸν, καὶ ἄβατον εἰς τὰς γυναῖκας, ὥςε, ὅτε συνέβαινε σεισμὸς, ἢ ἄλλο τοιοῦτον Διοσημεῖον, οἱ Ταναγραῖοι ἐξέταζον, μήπως εἰσῆλθε γυνὴ εἰς τὸ ἄβατον ἐκεῖνο, καὶ διὰ τοῦτο ἐγίνοντο τὰ σημεῖα ταῦτα. Καὶ πολλάκις εἶδον τὸν Εὔνο-

(α) ῾Υγῖν. ᾿Αςρονομ. Β'. 16.

ςου ἐρχόμενον εἰς τὴν Θάλασσαν νὰ λουσθῇ, ἐπειδὴ εἰσῆλθε γυνὴ εἰς τὸ Τέμενος, καὶ ἐμίανε καὶ τὸ Ἱερὸν καὶ αὐτόν· ταῦτα ἔλεγε καὶ ὁ Διοκλῆς εἰς τὸ περὶ Ἡρώων σύνταγμα αὐτοῦ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλουτάρχου (α).

Ριή. Εὐρυδίκη. Νύμφη Δρυὰς, ὡραία εἰς ὑπερβολὴν, τὴν ὁποίαν ἔλαβε γυναῖκα Ὀρφεὺς, καὶ κατέβη εἰς τὸν Ἅδην δι' αὐτὴν, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

Ριθ'. Καβειρώ. Νύμφη τῆς Θρᾴκης, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἥφαιςος τὸν Εὐρυμέδοντα, καὶ τὸν Ἄλκονα, οἵτινες ὠνομάζοντο Κάβειροι ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῶν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ μήτηρ τούτων ἦτον ἐκ τῆς Λήμνου (β).

Ρκ'. Εὐρύτη· ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὸν Ἀλιῤῥόθιον.

Ρκά. Γαλάτεια. Νύμφη Θαλάσσιος καὶ Θυγάτηρ τοῦ Νηρέως καὶ τῆς Δωρίδος, τὴν ὁποίαν ἠγάπησεν ὁ Κύκλωψ Πολύφημος εἰς τὴν Σικελίαν, ως εἴρηται ἐκεῖ. Ἀλλ' ἐκείνη ἠγάπα τὸν Ἄκιν.

Ρκβ'. Λιμνατία, ἢ Λιμνιάκη. Νύμφη τῆς Ἰνδίας καὶ Θυγάτηρ τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, ἥτις ἐγέννησε τὸν ὡραῖον Ἄτυν, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ὁ Περσεὺς εἰς τοὺς γάμους αὐτοῦ (γ).

Ρκγ'. Γνωσσία, ἢ Κνωσσία, κατ' ἄλλους, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Μενέλαος τὸν Ξενόδαμον, ἄγνωςον κατὰ πάντα.

Ρκδ'. Ἕρκυνα. Νύμφη τῆς Βοιωτίας καὶ συμπαίκτρια τῆς Περσεφόνης, ἥτις εἶχε μίαν χῆνα καὶ ἔπαιζε μὲ αὐτήν· ἐπειδὴ δὲ ἐπέτασε ποτὲ ἡ χῆνα, καὶ ἦλθεν εἰς ἓν σπήλαιον, καὶ ἐκρύβη ὑποκάτω εἰς μίαν πέτραν, ἦλθεν ἡ Περσεφόνη καὶ κυλίσασα τὸν λίθον ἔλαβεν αὐτήν· ἐξῆλθε δὲ ὕδωρ ἐκεῖθεν ἐκ τοῦ τόπου τῆς πέ-

---

(α) Ζητήματ. Ἑλληνικ. Τόμ. Ζ'. Σελ. 200.
(β) Νόν. Διονύσ. Ιδ'. 21. Ις'. 122. Κθ'. 194.
(γ) Ὀβίδ. Μετ. Ε'. 47.

τρας, καὶ ἔγινεν ὁ ποταμὸς, τὸν ὁποῖον ὠνόμασαν Ἕρκυναν, ἀπὸ τῆς Νύμφης· ἦτον δὲ καὶ ναὸς τῆς Ἑρκύνης πρὸς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἄγαλμα παρθένου χῆνα κρατούσης· ἦτον καὶ εἰς τὸ σπήλαιον, ὅθεν πηγάζει ὁ ποταμὸς, δύο ἀγάλματα σκῆπτρα ἔχοντα, καὶ δράκοντας εἰς αὐτὰ τυλιγμένους. Ἀνεπίγραφα ὅμως· ὅθεν ἀμφιβάλλει ὁ Παυσανίας, ἂν ἦτον τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῆς Ὑγείας τὰ ἀγάλματα, ἢ τοῦ Τροφωνίου καὶ τῆς Ἑρκύνης· ἐπειδὴ, οἱ δράκοντες ἦτον ἱεροὶ καὶ τοῦ Τροφωνίου· τὸ δὲ σπήλαιον τοῦτο ἦτον εἰς τὸ Ἱερὸν Ἄλσος τοῦ Τροφωνίου, πλησίον τῆς Λεβαδίας. Πλησίον τοῦ ποταμοῦ τούτου, καὶ ἔσωθεν τοῦ Ἄλσους ἦτον καὶ ὁ τάφος τοῦ Βοιωτοῦ Ἀρκεσιλάου, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ὁ Ἕκτωρ εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον· ὁ δὲ Λήϊτος, ἄλλος ϛρατηγὸς τῶν Βοιωτῶν, ἐκόμισε τὰ ὀϛᾶ αὐτοῦ, καὶ τὰ ἔθαψεν ἐκεῖ. Πέντε γὰρ ἦταν οἱ ϛρατηγοὶ τῶν Βοιωτῶν ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ, ὡς ὁ ποιητὴς λέγει.

„ Βοιωτῶν μὲν Πηνέλεως καὶ Λήϊτος ἦρχον,

„ Ἀρκεσίλαός τε, Προθοήνωρ τε, Κλόνιός τε (α).

Ρκέ. Ἰφθίμη. Νύμφη Θαλάσσιος, θυγάτηρ τοῦ Δώρου, καὶ μία τῶν Δωρίδων, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἑρμῆς τοὺς Σατύρους, κατά τινας (β).

Ρκϛ'. Λιγέα. συμπαίκτρια τῆς Κυρήνης (γ).

Ρκζ'. Λωτὶς, ἡ μεταμορφωθεῖσα εἰς τὸ ὁμώνυμον φυτὸν, καταδιωκομένη ὑπὸ τοῦ Πριάπου, ὡς εἴρηται ἐκεῖ.

Ρκή. Μελανίππη. Νύμφη τῆς Βοιωτίας, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἰτωνὸς τὸν Βοιωτόν (δ).

Ρκθ'. Μενδηΐς, Νύμφη τῆς Μένδης πόλεως τῆς Θρᾴκης, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Σίθων τὴν Παλλήνην (ε).

(α) Παυσαν. Βοιωτικ. ΛΘ'. 2. Ὅμηρ. Ἰλ. Ο'. 327. Β'. 494.
(β) Νόν. Διονυσ. Ιδ'. 113. (γ) Βιργίλ. Γεωργικ. Δ'. 336.
(δ) Παυσαν. Βοιωτικ. Α'. 1. (ε) Κόν. Ι'.

ΡΛ'. Νίκαια. Νύμφη τῆς Φρυγίας, καὶ θυγάτηρ τοῦ Σαγγάρεως ποταμοῦ, ὡραία εἰς ὑπερβολὴν, καὶ φιλοκύνηγος· ὅθεν ἰδὼν αὐτὴν τὶς ποιμὴν νέος, Ὕμνος ὀνομαζόμενος, ἐτρώθη ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, καὶ ἠκολούθη ἐνοχλῶν αὐτὴν συνεχῶς, ὥστε ἐτόξευσεν αὐτὸν ἀγανακτήσασα. Ὁ δὲ Ἔρως, ὀργισθεὶς διὰ τὴν καταφρόνησιν καὶ τὸν ἄδικον θάνατον τοῦ νέου, ὡρκίσθη νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον αὐτοῦ· ὅθεν, λαμβάνει τὸν Διόνυσον καὶ τὸν φέρει νὰ τὴν ἰδῇ, ὅτε ἐλούετο, γυμνήν· ἐτρώθη λοιπὸν καὶ ὁ Διόνυσος, ὅμως εὗρε καὶ αὐτὸς τὴν αὐτὴν ἀνθίστασιν. Μὴ ἔχων οὖν ἄλλο μέσον, μετέβαλεν ἕνα ποταμὸν εἰς οἶνον, καὶ ἔπιεν ἐκεῖθεν πολὺ ἡ Νίκαια, διψασμένη οὖσα, καὶ κουρασμένη· ὅθεν ἐμέθυσε καὶ ἔπεσεν ὡς νεκρά· καὶ τότε καθύβρισεν αὐτὴν ὁ Διόνυσος, καὶ ἐγέννησεν υἱὸν Τηλέτην λεγόμενον. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγέννησε τοὺς Σατύρους ἐξ αὐτῆς· ἐκείνη δὲ μὴ δυναμένη νὰ ἐκδικηθῇ, καὶ μὴ ὑποφέρουσα τὸ ὄνειδος καὶ τὴν καταισχύνην, ἐκρεμάσθη, καὶ οὕτως ἐκδικήθη ὁ θάνατος τοῦ Ὕμνου. Ὁ Διόνυσος ὅμως, κτίσας ἐκεῖ πόλιν, ὠνόμασεν αὐτὴν Νίκαιαν εἰς τιμὴν καὶ ἐνθύμησιν αὐτῆς (α).

ΡΛά. Οἰνηῒς· ἐξ αὐτῆς ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὸν Πᾶνα, κατά τινας.

ΡΛβ' Φερωνία. Νύμφη τῆς Ἰταλίας, καὶ μήτηρ τοῦ Ἡρίλου, βασιλέως τῆς Πραινέστης, ὅστις εἶχε τρία σώματα καὶ τρεῖς ψυχάς· ὅθεν, διὰ νὰ τὸν φονεύσῃ ὁ Εὔανδρος ἐντελῶς, ἔπρεπε νὰ τὸν φονεύσῃ τρίς (β).

ΡΛγ'. Περιστέρα. Νύμφη καὶ σύνοικος τῆς Ἀφροδίτης· ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἔρως, φιλονεικήσας ποτὲ μὲ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐκαυχήθη, ὅτι δύναται νὰ συνάξῃ περισσότερα ἄνθη, καὶ ἡ Περιστέρα ἐβοήθησε τὴν Ἀφροδίτην

(α) Μίχν. Πρ. Φωτίο. 383. Νόνν. Διονυσ. Ιέ. 170. 204. 36[illegible] [illegible] — [illegible] 291.

(β) Βιργιλ. Αἰν. Η. 565. ἐ Σε, β.

καὶ ἐκέρδησεν ἐκείνη, συνάξασα περισσότερα, ὠργίσθη ὁ Ἔρως, ἐννοήσας τὸ πρᾶγμα, καὶ μετεμόρφωσεν αὐτὴν εἰς τὸ ὁμώνυμον ὄρνεον, τὴν περιςεράν, καὶ ἔκτοτε ἔμεινεν ἡ περιςερὰ Ἱερὰ τῆς Ἀφροδίτης. Κατ' ἀλήθειαν ὅμως, ἡ περιςερὰ καθιερώθη εἰς τὴν Ἀφροδίτην, δι' ἄλλην αἰτίαν, ὡς εἴρηται ἐκεῖ. Ἐχρημάτισε δὲ καί τις γυνὴ ἀσελγὴς εἰς τὴν Κόρινθον Περιςέρα ὀνομαζομένη. Καὶ διὰ τοῦτο ἠλληγορήθη, κατά τινας, ὅτι ἡ Περιςέρα ἦτον σύνοικος, καὶ ἔλαβε καὶ τὸ μέρος τῆς Ἀφροδίτης (α).

ΡΛΔ'. Φάσις· ἠγάπησεν αὐτὴν ὁ Διόνυσος, καὶ τὴν κατεδίωκεν· αὐτὴ δὲ φεύγουσα ἀκαταπαύςως, ἀπέκαμε, καὶ ἔπεσεν ὡς νεκρά· ὅθεν μετεμόρφωσεν αὐτὴν εἰς τὸν ὁμώνυμον ποταμόν (β).

ΡΛΕ'. Πεισιδίκη· ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Χείρων τὸν Χάρικλον (γ).

ΡΛϚ'. Πίτυς· τὴν ὁποίαν ἠγάπησεν ὁ Βορέας, καὶ ἔῤῥιψεν αὐτὴν ἀφ' ἑνὸς κρημνοῦ, καὶ τὴν ἐφόνευσεν, ἐπειδὴ προέκρινε τὸν Πᾶνα· ἡ Γῆ ὅμως λυπηθεῖσα, ἐβλάςησε τὸ ὁμώνυμον δένδρον, εἰς τιμὴν αὐτῆς.

ΡΛΖ'. Πλωτώ, ἢ Πλωτή, ἢ Πλωτίς Νύμφη τῆς Βερεκυνθίας, ἢ κατ' ἄλλους, θυγάτηρ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἢ τοῦ Κρόνου, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὸν Τάνταλον, κατά τινας (δ).

ΡΛΗ'. Πολυξώ· ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Δαναὸς δώδεκα θυγατέρας, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

ΡΛΘ'. Ἴσσα. Νύμφη τῆς Λέσβου· ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἑρμῆς τὸν Μάντιν Πρύλιν. Ἀπ' αὐτῆς ὠνομάζετο ποτὲ καὶ ἡ Λέσβος Ἴσσα (ε).

(α) Βοκάσ. Γ'. ΚΒ'. ϗ Θεοδοντῖν. α'τέθι.

(β) Βαλέρ. Φλάκ. Ἀργον. Ε'. 426. (γ) Νατάλ. Δ'. ΙΒ'.

(δ) Ἀ τῶν Λιβεράλ. Λϛ'. Νόνν. Διονυσιακ. Μή. 731. Ἡσίοδ. Θ. 355. Ὑγῖν. Μυθ. 155. ϗ Σχολ. ϗ 82. Εὐσέβ. παρ' Νατάλ. ΣΓ'. Ι. Λακτάνο. εἰς Στάτ. Θήβ. Β'. 436.

(ε) Λυκόφρ. καὶ Τζέτζ. 219.

Ρμ'. Ῥήνη. Νύμφη τῆς Σαμοθράκης, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς, ἢ ὁ Ἑρμῆς, κατ' ἄλλους, τὸν Σάωνα (α).

Ρμά. Ῥήνη, Ἄλλη, Νύμφη τῶν Λοκρῶν, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ὀϊλεὺς τὸν Αἴαντα.

Ρμβ'. Σαλμακίς. Νύμφη τῆς Καρίας, ἡ ὁποία διέτριβεν εἰς μίαν ὡραιοτάτην καὶ καθαρωτάτην πηγὴν τῆς Καρίας. Ναϊὰς οὖσα. Αὕτη μόνον δὲν ἠγάπα τὸ κυνήγιον, ὡς αἱ ἀδελφαὶ αὐτῆς· ἀλλ' ἐλούετο συνεχῶς εἰς τὴν πηγὴν, ἐκτενίζετο, καὶ κατωπτρίζετο εἰς τὰ νερὰ τῆς πηγῆς· ἐφόρει καὶ φόρεμα κατάλευκον, λεπτότατον, καὶ διαφανές. Ἀφ' οὗ δὲ ἐκαλλωπίζετο οὕτως, ἐξήρχετο εἰς τοὺς λειμῶνας καὶ ἀνθολογοῦσεν· οἷον, ἐσύναζεν ἄνθη· ἔπειτα ἀνεπαύετο εἰς τὰ χόρτα καὶ φύλλα. Καταγινομένη λοιπὸν εἰς τὰ τοιαῦτα, εἶδε τὸν Ἑρμαφρόδιτον διαβαίνοντα ἐκεῖθεν, καὶ ἐτρώθη τόσον ὑπὸ τοῦ κάλλους αὐτοῦ, ὥςε, πρῶτον μὲν ἐκαλλωπίσθη κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῆς, ἔπειτα δὲ πλησιάσασα λέγει πρὸς αὐτόν· νέε, Θεὸς εἶσαι, ἢ θνητός; Ἂν εἶσαι Θεὸς, βεβαίως ἐσὺ εἶσαι ὁ Ἔρως· ἂν δὲ εἶσαι θνητὸς, μακάριοι οἱ γονεῖς σου, μακαρία καὶ ἡ ἀδελφή σου ἡ ἔχουσα τοιοῦτον ἀδελφόν· τρισμακαρία δὲ ἡ γυνή σου! Ἂν ὅμως δὲν ἔχεις γυναῖκα, ςέρξε να δεχθῆς ἐμὲ γυναῖκα σου νόμιμον. Δὲν ἐνήργησαν ὅμως αὐτὰ παντελῶς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ νέου. Τέλος δὲ, μετὰ πολλὰς δεήσεις καὶ ἱκεσίας, βλέπουσα ςαθερὰν τὴν ἀνθίςασιν, ἐναγκαλίζεται αὐτὸν, καὶ περιπλέκεται οὕτως, ὥςε ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ νέος ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς. Ἀγωνιζόμενοι λοιπὸν οὕτως, ὁ μὲν νὰ ἐλευθερωθῇ, ἐκείνη δὲ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, ἔπεσον κατὰ γῆς· καὶ τότε παρεκάλεσεν ἡ Σαλμακὶς τοὺς Θεοὺς, νὰ μὴ τὴν ἀποχωρίσουν ἀπ' αὐτοῦ· οἱ δὲ Θεοὶ ἥνωσαν αὐτοὺς ἀμφοτέρους εἰς ἓν σῶμα, καὶ οὕτως ἐσχηματίσθη ὁ θρυλλούμενος Ἑρμαφρόδιτος, ὡς ῥηθήσεται καὶ

(α) Διόδ. Ε'. Μή.

ἐκεῖ (α). Ἔπειτα δὲ, παρεκάλεσε πάλιν τοὺς Θεοὺς, καὶ ἔδωκαν τοιαύτην δύναμιν εἰς τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς ἐκείνης, ὥςε, ὅσοι ἄνδρες ἐλούοντο εἰς αὐτὴν, ἐγίνοντο Ἑρμαφρόδιτοι. Καὶ ταῦτα μὲν ἔπλασαν οἱ Ποιηταί.

Ο΄ δὲ Στράβων λέγει (β), ὅτι ἡ Σαλμακὶς ἦτον εἰς τὴν Ἁλικαρνασσὸν, καὶ ὅτι, οὐχὶ τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς, ἀλλ᾽ ἡ τρυφὴ καὶ ἀκολασία τῶν ἐγκατοίκων εἶχε τὴν ἐνέργειαν ταύτην, νὰ ἐκθηλύνῃ τοὺς ἄνδρας. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἡ ἀποικία τῶν Ἀργείων ἐδίωξε τους ἐκεῖ Βαρβάρους εἰς τὰ ὄρη, ὅπου μὴ ἔχοντες ὕδωρ, κατέβαινον καὶ ἐλάμβανον ἐκ τῆς πηγῆς ταύτης. Καὶ οὕτω, συναναςρεφόμενοι μὲ τοὺς Ἕλληνας, λαμβάνοντες καὶ τροφὰς παρ᾽ αὐτῶν, ἐξημερώθησαν, καὶ τοὺς ἐδέχθησαν ὕςερον οἱ Ἕλληνες συνοίκους· ὅθεν τὸ πλάσμα (γ).

Ρμγ΄. Συλλίς. Νύμφη τῆς Σικυωνίας, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ἀπόλλων τὸν Ζεύξιππον Βασιλέα τῆς Σικυῶνος (δ).

Ρμδ΄ Σύριγξ. Θυγάτηρ τοῦ Λάδωνος ποταμοῦ, καὶ μία τῶν Ναϊάδων, τὴν ὁποίαν κατεδίωκεν ὁ Πᾶν, ἕως οὗ μετεμορφώθη εἰς κάλαμον, ὡς εἴρηται ἐκεῖ.

Ρμέ. Θαλία. Νύμφη τῆς Σικελίας, καὶ τοῦ ποταμοῦ Σιμαίθου, ἐγκαςρώθη ὑπὸ τοῦ Διὸς, καὶ φοβουμένη τὴν Ἥραν, παρεκάλεσε τὴν Γῆν νὰ τὴν καταπίῃ, ὅπερ καὶ ἐγένετο (ε).

Ρμς΄. Θέμις. Νύμφη τῆς Ἀρκαδίας, καὶ μήτηρ τοῦ Εὐάνδρου, κατά τινας, ἡ Καρμέντα ὑπὸ τῶν Λατίνων λεγομένη (ς).

Ρμζ΄. Θηραμένη· ἐξ ἧς ὁ Κύρνος ἐγέννησε τὸν Ἀςραῖον, καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ Νῆσος Θηραμένη (ζ).

(α) Ὀβίδ. Μετ, Δ΄. 285. Λακτανσ. Διηγήσ. Δ΄. Μύθ. 11.
(β) Ιδ΄. Β΄. 16. (γ) Βιτρούβ. Α. γ΄. (δ) Παυσαν. Κορινθ. ΣΤ΄. 3.
(ε) Μακρόβ. Κρον. Ε΄. ΙΘ΄. (ς) Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Α. γ΄.
(ζ) Θεαγέν. παρ Νατάλ. Ε΄. ΙΘ΄.

Ρμή. Θίσβη. Νύμφη τῆς Βοιωτίας, ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀσωποῦ, ἀφ' ἧς ὠνομάσθη ἡ πόλις τῆς Βοιωτίας Θίσβη, ὅθεν ἦτον ὁ Ἰσμηνίας ὁ περίδοξος αὐλητής (α). Ἡ πόλις αὕτη εἶχε πολλὰς περιςεράς· ὅθεν ὁ Ὅμηρος λέγει αὐτὴν πολυτρήρωνα.

Ρμθ'. Θόωσα· ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὸν Φόρκυν, κατά τινας (β).

Ρν'. Ἀρκαδία. Νύμφη τῆς Ἀρκαδίας, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Νύκτιμος τὴν Φιλονόμην, τὴν φιλοκύνηγον, τὴν ὁποίαν φθείρας ὁ Ἄρης, ἐγέννησε τὸν Λύκαςον, καὶ Παῤῥάσιον (γ).

Ρνά. Ἄργη, φιλοκύνηγος. Διώκουσα δὲ ποτὲ Ἔλαφον, εἶπε, πρὸς αὐτήν· ἂν εἶχες καὶ τοῦ Ἡλίου τὴν ταχύτητα, ἐγὼ πάλιν ἔπρεπε νὰ σε φθάσω. Ὅθεν ὀργισθεὶς ὁ Ἥλιος, μετεμόρφωσεν αὐτὴν εἰς σκύλαν (δ).

Ρνβ'. Δηϊόπεια. Θυγάτηρ τοῦ Νηρέως καὶ τῆς Δωρίδος, μία τῶν δεκατεσσάρων Νυμφῶν, τὰς ὁποίας εἶχεν ἡ Ἥρα ὑπηρέτιδας, καὶ ἡ ὡραιοτάτη πασῶν τῶν ἄλλων. Ταύτην ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ ἡ Ἥρα γυναῖκα πρὸς τὸν Αἴολον, ἂν ἀπολύσῃ τοὺς ἀνέμους, καὶ συντρίψῃ τὸν ςόλον τοῦ Αἰνείου (ε).

Ρνγ'. Δρυάς. Νύμφη τῆς Ἰταλίας, καὶ θυγάτηρ τοῦ Φαύνου· ἦτον δὲ τόσον σώφρων, ὥςε δὲν ἐφάνη ποτὲ εἰς ἄνδρας· ὅθεν καὶ εἰς τὰς θυσίας αὐτῆς δὲν ἦτον ἄδεια νὰ παρευρίσκωνται ἄνδρες.

Ρνδ'. Ὑάλη. Μία τῶν ὑπηρετίδων τῆς Ἀρτέμιδος, ἥτις ἔλουε τὴν Ἄρτεμιν, ὅτε εἶδεν αὐτὰς ὁ Ἀκταίων.

Ρνέ. Σταφυλή· τὴν ὁποίαν ἀγαπήσας ὁ Διόνυσος, μετεμόρφωσεν εἰς τὸν ὁμώνυμον καρπόν.

(α) Παυσαν. Βοιωτικ. Λβ'. 2. Εὐςάθ. Ἰλ. Β'. 502. Στέφαν. ἐν Θίσβ. (β) Σέρβ. Αἰν. Ε'. 824.

(γ) Ζώπυρ. Βυζάντ. παρ. Πλουτάρχ. Παραλ. Μικρ. Τόμ. Ζ'. Σελ. 248.

(δ) Ὑγῖν. Μύθ. 205. (ε) Βιργίλ. Αἰν. Α'. 72.

Ρυς´. Κυμοπόλεια. Θυγάτηρ τοῦ Ποσειδῶνος, τὴν ὁποίαν ἔλαβε γυναῖκα ὁ Ἑκατόγχειρ Βριάρεως (α).

Ριζ´. Ἀρεθοῦσα, ἡ μεταμορφωθεῖσα εἰς πηγὴν, καὶ ῥηθήσεται ἐκεῖ περὶ αὐτῆς.

Σώζεται ὁ Ν´ ὕμνος τοῦ Ὀρφέως εἰς αὐτάς.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΙΔ´.

Περὶ τοῦ Ἑρμαφροδίτου.

Ὁ Ἑρμαφρόδιτος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἀνέθρεψαν δ' αὐτὸν αἱ Νύμφαι Ναϊάδες εἰς ἓν ἄντρον τῆς Ἴδης, καὶ εἶχε τὰς ἀρετὰς τοῦ πατρὸς, καὶ τὰ θέλγητρα τῆς μητρὸς αὐτοῦ· ἐπεθύμει ὅμως πολὺ νὰ περιέλθῃ τὴν οἰκουμένην· ὅθεν ἐξῆλθεν εἰς τὴν περιήγησιν δεκαπενταετὴς ἔτι ὢν, καὶ περιήρχετο τὰς ἐπισήμους πόλεις τῆς Καρίας καὶ Λυκίας. Καὶ τότε ἐλθὼν εἰς τὴν Ἁλικαρνασσὸν, καὶ ἰδὼν ἐκείνην τὴν ὡραίαν πηγὴν, ὡς εἴρηται, ὅπου κατῴκει ἡ Νύμφη Σαλμακὶς, ἐπεθύμησε νὰ λουσθῇ. Ἰδοῦσα δ' αὐτὸν ἐκεῖ τότε ἡ Σαλμακὶς, καὶ τρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ κάλλους αὐτοῦ, δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἀφήσῃ πλέον· καὶ οὕτω συνέβησαν τὰ ἐκεῖ ῥηθέντα, καὶ ἡνώθησαν τὰ σώματα αὐτῶν εἰς ἓν, καὶ ἐσχηματίσθη ὁ ἀνδρόγυνος Ἑρμαφρόδιτος. Ἰδὼν δὲ ἑαυτὸν εἰς τοιαύτην κατάστασιν, καὶ λυπηθεὶς, παρεκάλεσε τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, νὰ γίνωνται τοιοῦτοι, ὅσοι λούονται ἐκεῖ, εἰς παραμυθίαν αὐτοῦ.

Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι τὸ κύριον ὄνομα αὐτοῦ ἦτον, Ἀτλάντειος· ὠνομάζετο ὅμως Ἀτλαντίδης ἀπὸ τοῦ προπάππου αὐτοῦ Ἄτλαντος. Κατ' ἄλλους δὲ, τοιοῦτος ἀνδρό-

---

(α) Ἡσίοδ. Θ´. 819.

γυνος ἐγεννήθη. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον Θεὸς, καὶ ἐγεννᾶτο, καὶ ἐφαίνετο, κατάτινας χρόνους εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Κατ' ἄλλους δὲ, τὰ τοιαῦτα εἶναι τέρατα τῆς φύσεως, καὶ γεννῶνται σπανίως, προσημαντικὰ κακῶν, ἢ καλῶν σημείων (α).

(α) Ὀβίδ. Μετ. Δ'. 287. Ὑγῖν. Μύθ. 271. Διόδ. Δ'. ς'.

Τέλος τῦ Πρώτυ Τόμυ.

Π Ι' Ν Α Ξ

τῶν περιεχομένων ἐν τῷδε τῷ πρώτῳ τόμῳ.

ΜΕ'ΡΟΣ ΠΡΩ͂ΤΟΝ.

Βίβλος Α'. ἡ Κοσμογονία, περιέχουσα τὰ ἑξῆς Κεφάλαια.

ΒΙ'ΒΛΟΣ Β'. Η" ἹΕΡΟΠΡΑΞΙ'Α.

ΒΙ΄ΒΛΟΣ Γ΄. Η῾ ἹΕΡΟΣΚΟΠΙ΄Α.

ΒΙ΄ΒΛΟΣ Δ΄. Η῾ ΜΥΘΟΠΟΙΙ΄Α.

Σλ.

ΜΕ'ΡΟΣ Β'.

ΒΙ'ΒΛΟΣ Α'. Η' ΟΥ'ΡΑΝΙ'Α.

ΒΙ'ΒΛΟΣ Β'. Η" 'ΟΛΥΜΠΙ'Α.

Περὶ τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν.

ΤΜΗ͂ΜΑ Α'.

ΤΜΗ͂ΜΑ Β'.

ΤΜΗ͂ΜΑ Γ'.

ΒΙΒΛΟΣ Γ'. Η" ΧΘΟΝΙ'Α.

Ἡμαρτημένων διόρθωσις.

	Σελ.
ἐξῆς	1
ἔρυγεν	2
ἦτον	—
εἶχον	3
ἡ ἀποθέωσις	9
Βήλου	12
υἱούς.	14
ἢ	24
χρυσέαισιν	28
ὕμνους	30
ἐπειδή. Σχολ.	35
Βραχμὰν, Βραχμᾶνος.	45
Μωαμετάνους	47
μιαρὸν	—
ἐννοήσας	50
ἔλειπεν	55
καὶ ἔστηναν	63
ἁρμοδίους	68
Ὀτρήρα	71
ἔπιπτον	75
ἀρχιτεκτόνησεν	79
Ἀχιλλεὺς	93
ῥύεται	110
ἄλλως	135
Κάρες	139

	Σελ.
τριττύα	141
μὴ ἀντὶ τοῦ μὲν	164
Τειρεσίας	176
σημεῖον	184
ἐναντία	186
ἐννοουμένην τοῦτο ἔμεινε συνεχῶς ἐσφαλμένον,	209
Τιτᾶνος. καὶ τοῦτο	238
ἄλλοι	249
Αἰγίπαν	285
ἀγωνιζόμενος	286
ἀδαμαντίνην	332
ὁ Λίβυς	357
οὗτος	361
πτελέαν	383
ἐκαυχᾶτο	—
Λυκάονος	397
θάλλειν	417
πεπλασμένης	421
Μήων	432
ὧν	459
μετεμόρφωσαν	463
Πρύλιν.	505
Τῷ πρώτῳ	511

